

هو

کتاب
مسطاب و صامت
اخضره در بند زخمون
با بهام بنده خاطر
محمد مهدی صفها
مطبوع کرد

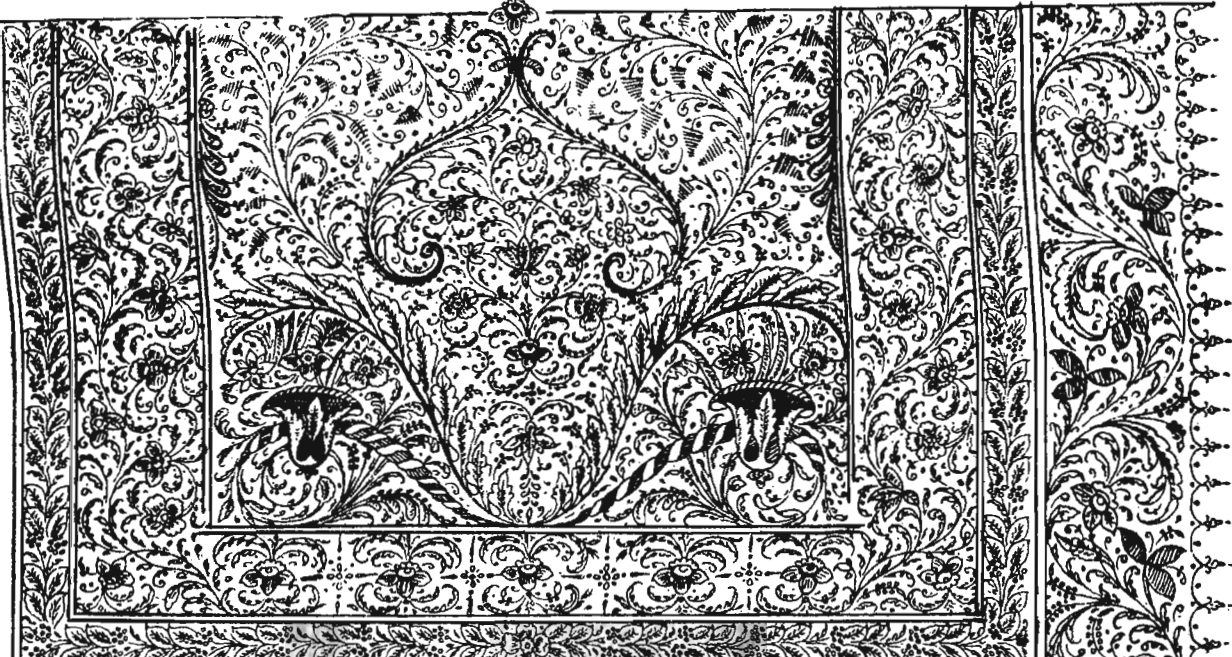
بسمایه

کتابخانه ابن سینا (میدان محمدالدوله)

کتابخانه جعفری تبریزی (خیابان جمهوری)

یکهزار نسخه در چاپ فیس رشده

در آبان ۱۳۳۸ تطبع رسید

کتابت و تصانیف حضرت

امام ابو الحسن علی بن ابراهیم

مجلد اول

حمد و ستایشی که انوار خلاصش آفاق و انفس را چون فاتحه صبح صادق مستلالی سازد و شکر و سپاسی که در موقع شایستگی خلعت لایق شکر تو را از پندار بیکسود و جید وجود جان اندازد جناب قدس ماکت الملک تجلی واجب الوجودی را تعالی عن درک الفهم و الفیاسیر کمال ذاته و جعل عن نسابته القنون جلالاً علیها که چه بسا معلول اول را از خزانه خایه کنت کثر انحفیتا فاحببت ان اعرف برون آورد و اول ما خلق الله العقل و بازشاخ نور عقل فیاض نکل نفس کل را بصبا صانع صمدیت بشکفانید و بواسطت آن دو جوهر جواهر مجردات و نفوس مفارقات در سلسله امکان کنت تعدیافت و اجرام علویات در میدان شوق انوار جمال و مطالعه جلایایه همراهی که او کومی صفت در رسم حرکان تقدیر کرد ان شدت بیت همه بستند سرگردان جوهر کا بدیدارنده خود را طلبکار شع و اذا نظرت الی السماء بنظره فاروی السماء ندل اناک و اجد و اذا نظرت الی الکواکب نظره فضلی الکواکب للکواکب شاهد و چون قبه نیلگون کردون برافروشت و بهالی کوکب و دراری ثواب شگفت از تاثیرات حرکات شوقی آن سلسله سطقات اصول اربعه با تضاد و انجبه و اختلاف کیفیات و تباین آیات در یکدیگر پیوست و ترتیب ترکیب آشیجان ثلاث در عالم کون و فساد و ظهور آمد ترکیب اول معادن بود بصفات الوان و حواس منصفکت هر نوع ازان کون کون ابیانی واضح و تبانی لایح آمد نکیمن لعل و یاقوت آبار و انقطاع جوهر زود اس بقش خاتم و لله ملک السموات و الارض مستقر شد سبیکه زر ساو و قرص سیم ناب در بویه شمس زر کرد

در انصاف ایجاد شده است که نفس کل کلمه آیه دَلِيلٌ عَلَى أَنَّهُ وَالْحَدِيثُ بِحُجْرَةٍ وَجُودُهُ وَدَرَكِيبُ ثَانِي نَفْسٍ بِنَفْسٍ
 از پرده توارسی عدم در صحنای ترانی وجود خرمید در وی صفات معادن مجتمع آمده بطعوم درونج و قوی جذب
 امساک و نشوونما و تولید مثل و تصویر نوع فریده ایمازیافت همه جزوی از ان بر وحدت صانع و موجودی و پیش
 بر اهیت زاید نیست دلیل قاطع و برهانی ساطع شد کبرک طری بنحط سگری شعاعی قَضْبًا لِيَزْجِدَ شَاهِدَاتُ بَانَ
 ۵ اللَّهُ لَيْسَ لَهُ شَيْءٌ مِّمَّا تَشَاءُ وَصَفَاتُ الْوَالِحِ وَشَجَارِ بَقِيَمِ خَضِرٍ وَنَضْرَتِ ارْمَعْنِي وَمَا كُنْتُ مِمَّنْ يَدْفَعُونَ الْأَعْيُنَ
 بخار زیرفت قامت شمشاد و سرور آوا قامت صدق بندگی را با ذان شعر الله اكبر خالق الاشياء وَمَكْوَرُ الْأَضْلَامِ وَالْأَشْيَاءِ
 در صبح و شام بیات رکوع گرفت بهیت تسبیح حمد شکر ثانی تو می کند در کوه سسکریزه و بر شاخ گل صبا و در
 طور ترکیب ثالث نفس حیوانی پایی در دایره اختراع نهاد و خواست آن ترکیب در وی مستحصل و بهیستی دیگر از وی
 شهوت و غضب و کنت حساس قدرت و حرکت ارادی که نتیجه جان و قوی بود مخصوص شد اصناف طیور در
 ۱۰ زوایای او کار با جان نرم و تقرید و انواع و دوش و سباع و در خایای و جار و اجام بصیل و صیاح و تصویب و
 ضروب سوا تم و بهیو تم و اجزای خاک و حجاب بهی بزرگ الله خالق کل شیءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّادُ كَرِيَمٌ شَدِيدٌ
 الْاَلَاكَةِ الْخَلْقِ وَالْاَمْرِ بِنَاوِكَ اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ چون نوبت ترکیب بدرجه رابع رسید معشر بشر را که نوع الانواع
 بود از تربیت آبی فلکی و اتمات عنصری در شمه ارواوت براتب تکوین و نشا بومها بومها خالفا لانا لا کذب
 بعد از آنکه در کارخانه اَلْقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِيْ اَحْسَنٍ نَّفُوْسٍ هِيْوَ اِقْبَالِ صُوْرَتِ صُوْرَتِ فَاحْسَنِ صُوْرَتِ
 ۱۵ کت او را در مقام نَفْسٍ اَشْكَاهُ خَلَقْنَا اٰخَرَ فَبَارَكَ اللهُ اَحْسَنَ الْخَالِقِيْنَ فرستی دیگر ما و آری ن بطوار که هست کرد
 و بصورت مزاجی نزدیک با عدال کمن و سگر نفس با طقه کرد و نید و بشرق قوه عاقله که بددك ذَانَهُ بِالْاِسْطِطَةِ وَبِدَلِ
 صفت خاصه اوست تشریف وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيْ اٰدَمَ اَزْوَاجًا مِّنْ نَّوْتِ تَاوْرِدَارِجِ اسْتِكْمَالِ فَضَائِلِ ذَاتِ اِمْعَاجِ
 استقلال معرفت توحید باری عظم قدرته بدرجه وَتَبَفَكَّرُوْنَ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بَاثَرِ الْاَخْلَاقِ
 اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَا يَابِ اَوْ لِيْ اَلَا يَابِ رَتْمِيْ مِيْجِيْدِيْ نَفْسٍ اِبْعَادِ تَحْلِيْمِيْ بِيْجُوْسِ تَحْلِيْمِيْ تَحْلِيْمِيْ مِيْدِيْ بِخَانِجِيْ صُوْرَتِ
 ۲۰ موجودات را حاکمی و در سلک ملائکة مقدس نفوس مفارق و عقول مجرد و بشرق انضمام عالی شود و از حصول آن سعادت
 استعدا و بعیسی دوران شایع زوال و عمری معصون از لاقحه کمال و فرجی بخوف آنها و لذتی بی زحمت انقراض ما الا عين
 رَأَتْ وَلَا اُدُنُّ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبٍ بَشَرِيٍّ يٰ اَيُّكُمْ جَنَّاتٌ يَّجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِيْنَ فِيْهَا اَلَّذِيْنَ
 هُوَ الْقَوِيُّ الْعَظِيْمُ تو ام این حمد بیعیس و تالی این پاس بینتها شمایل رسایل صلوات و فوج روح سحیات چنانکه مرسله
 حوران فرودس از بهرت نسایم آن صورت مصعب تحركت بی تخر الجبب حمال کیر و در اشای شای آن
 ثنایات عرصه دل چون رخ و عارض بان کل و بمن برود اند شعر علی الصطفى الوضاح وجهها محمدا علیه
 ۲۵

وہیں ہے

نقل

عالمین پر ایم
 عن صاحبین میں
 اسلام آتے قلع الاولام
 عشرت سے لگا نصبا و شہ
 لگا فایستہ ہی الفذہ التزام و الترتیب
 و کلمتوں ان فرض الیوم و الفی فالفی
 سنم و الترمذی و سہم و الترمذی و سہم
 کہ اربعہ و ان فی سنم و سہم و الترمذی
 و الفی و الفی و الفی و الفی و الفی
 و الفی و الفی و الفی و الفی و الفی
 جو وہ اجزاء تھیں جنہوں نے
 مسلمان دیہ و غیرہ انی حل و الترمذی
 سنم و الفی و الفی و الفی و الفی
 قال از مشرقی اس کا ترجمہ
 الا جزا عشرت و فیل و سہم و الفی
 للفعل من حج لہم من فی سہم
 اخذہ منی لہ ذلک الفی و الفی
 ذلک الی الفی و الفی
 کون سہم
 و الفی
 بدلت و بیخون من حج
 من حج لہم من فی سہم
 من حج لہم من فی سہم

کتاب الحق بالحق نازل طوطی نومی و ما یطوق عن الہوی معر نامی ان هو الا وحی یوحی مسکین لفظ اللیل
 اذا بغشوا چکل چشم نازغ البصر و ما طغی صاحب ذیل قریبی کہ در خلوت سرک لی مع اللہ وقت چارستان
 جناب کنیش بدور باش لاء یعنی دست رد لا یعنی فیہ ملک مقرب و لا یعنی مسئلہ پیشانی ہنسا و صفا میں ہوا و ہنسا
 شریعتی کہ در مقام نسخ حل وادیان تائیس قوامت حیفی دم مہا ہات علماء ابقی کا بنیاء یعنی سیر الیلا میز و سبج علی کہ
 ہامرت و ما از سلسلہ الادرجمہ للعالمین باضعاء ہمت تقابل انما انا لشرؤمکم یوحی الی مجتہدین
 نفسی کہ در معرکہ بعثت الی الاسود و الاحمر بہتیدہ انا بقی التہیف کرد بدعت و طغان از لوح وجود فر و مصلی
 بیست و بر خلفاء راشدین و ائمہ دین و متابعان و اہل بیت او مبارزان میدان لسا یفون لسا یفونہ لتوازن تدر
 اولئک القربون شعر سلام کربخ المسک فض خنامہ سلام کفبض المزین فاض سبامہ سلام کروض الخ
 رقیبہ سلم کفبض اللذائق نظاما ما بعد تحریر کثرت کار کاہ و الذہن او تو العلم و دجوات بہا ہل جا
 سعید خاوی الفیض العلی فی حلبہ الفضائل و العلی علماء الدین صاحب دیوان عطا ملک ابن الصحاب المعرف
 بجاء الدین محمد ابن محمد الجونی را طیب اللہ بلسامہ الروح رحمہم و الی من غنایم الرحمۃ فو حہمہ شعہم شعہم
 کما اغاب کوکب و بدی کوکب ناوی الیہ کوکبہ اصناف کم لخصابہم و وجوہہم و دجی اللیل و نظم الخ
 بحلیت رجاحت عقل و سجات خلق و تجر در فنون براعت و تقن و در اصول فضائل و تقرد و در اسالیب علوم تقو
 در قوالیب حکم آراستہ بودند با وجود کمال دولت و دیالیت و اشتغال با امور ملک و ملت دست و دستاویز ما شط
 حکمت تمار و تباہج خاطر غرائب بار او کوش و کردن عروس سخن نریم بنسبت عیفا الذوق المنظوم من انظما
 بدایعہ و تیر بہنکم سبک الخجل للورد المنور عبدا بلسامہ و ظلہ زریور میساخت و برای مستنفاں روایح علوم
 بر مجرہ معطرہ فکر، سجزا فادت میوخت ہلم جگرا تا خاطر عاشر فصوص جواہر بلاغت و نصوص آیات
 براعت فہرست ابواب مآثر و عنوان صحیفہ مغاخر را عنی تاریخ جانکشا می جوینی بل جام جان نامی معانی و در سبط
 ضبط اور و فصول کما الروض المظور ضرب بہا التسم السحری و معان کجھون الملائح اذ انت بالعبج
 السحری و الفاظ کما تجلی عرا لیس الارہار علی المنظر السحری و امنح بائج ذہبھا المسک و العنبر السحری
 و اسبغات کصفوہ الفوہ بہا طلب العیش حری و ذند الفضل دبی و عن لیس التصفیح حری و من کل عیب سحری
 بدایع الکلم و بیع علی خند العیم و بیع علی نسیم التسم شعرا کب کو ان اللیل یری منہ لعلک بدلی عن مجربہ ذکا ہا ک
 و ابتکار العانی عوہا و عیان لفظ ما هن کفنا سواد الالہی قالہ ضرب الالہن سولہ سئل بر ذکر احوال و دولہ منول
 و دیگر سلاطین و ملوک اطراف در نوبت خانیات ایشان از مہادی خروج پادشاہ جانکشا می چکنرخان تازان
 فتح بلاد اہل الحما و تہشم مواکب کوکب عدو بلا کو خان لکوفس زان سخن پرورد ہم یکبار کی معلوم شد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کان چه عالی مای ملک آرای منی پرورست چون این نسخه که موجب نسخ مصنفات ارباب نسج معانی بود و آن جرید خردی
 آسا از سخن زلف حروف چهره حوراوش بنمود الفاظ و معانی با عقول فضلا و بلغا عمل الحاظ خوانی در دلربائی آغاز نصیب
 و آن ابکار انکار بهر یک از زبان نشی و عملی او از میداد لکونفسه میبین تا سخن اندر سخن افتد با سخن اندر سخن از سخن با
 من بحقیقت از سیاق این ترسل و منط سخن طرازی و حسن ابداع و اختراع و تضیقات فنور منطوم و تلویحات منطوق و
 کلم سبحانی و حکم لغتانی و خطب قسی ابار از شهرت بکسیت و در غیرت آن اشاع و بکار و رعایت حقیقت و مجاز و محض ایجا و
 اعجاز و تناسب صدور و عجز از در صورت تشبیهات نازک و تمثیلات مرغوب و ابهامات جاکبک و اوصاف خوب
 روان بی مخره حازن از کفتم شعر دعوا لافاصیص و الانبیا ناهیه فماعلی ظهیرها غیر این عباد و الی
 بیان منی بطلون اعنته بدع لسان اباد زهن اقباد و مورد کلمات عطاک زهر علی یایض و در
 فرق اجباد و نازک اول عبدالحمیدها و ابن العبد کجری فی ابی جاد ندامت افزود و حسب ایاز
 اسباب جهانگیری و جهاندری و کمال بطش و سیاست و دفور استیلا و استعلاء اروع میمون چکنیز خان و ترتیب لکشرگی
 و دشمن کشی و آئین موافقت و مطابقت و شیوه شهادت و شجاعت ایشان که در هیچ عهدی برین سیاق معهود نبود
 و از هیچ تاریخ برین منظم مطالعه زلفت معلوم و محقق شد بدین منت عطا ملک را ملک عطا بر صاحب درایت محمد با صبا
 دیوان صاحب دیوانین و حاوی ترتیبین گشت شعر و اذا همما الجمعا لیتفسرتم بلعن من العلیاء کل مکان
 پس در نوبت خانت میمون و عهد دولت روز افزون پادشاه اسلام مالک قاب نام بیجان کجند بهمت عاقان غلام سلیمان
 امن دامان اهل یان خان خانان جهان محمود سلطان خداوند سلطان که عراض ممالک عالم با نوا معدلت شامل او
 مانند غلبه برین است گشت و رباع دولت موروث از خاشاک کفر و ضلالت نود و اند ساله پیراسته کناس مجوس و معابد
 هنام را مدارس علوم و مساجد اسلام ساخت و اعلام دین پی بیجان آسمان بر فرخت طنطنه دین محمدی از بدیه گو
 دولت محمدی مزید پذیرفت و در خبا یای سینه مشرکان که مناسب کیا کفر و کما بود و غمخه توحید و ایمان گشت و لهما فیه کمال
 او آسند هسوه با شیر شده آفتاب هدایت محمدی بر قبول آفتابان للذین آمنوا من خضع قلوبهم لذكر الله کشت تاملان در
 ملت جنین بصدق عتقا و قدم کلدرونه دور بکل کفار اترار ابرار و شمار صاحب اسرار شد نرو فالو الحمد لله الذی هدانا
 وما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله بدین مقدمات مجموع حکایت غزوات و اجتهادات محمود و سبکسین در دین پر
 و دادگستری که بطون مصنفات افاضل بیکران مشحون است بر بارز استیفاء سراسر حشونمو و در شیوه جهاندری و
 کماکاری با حدت سن و نصارت غصن عمر کوی سق از جهاد اران جهاد مذیه و خانان بکربت یافته بر بود و بلاد و عباد و در
 و انکاف بین فرست و حسن سیاست و محمود و مسرور شد لکونفقه عالم از عدلش جان آ باد و حرم شد کف فتنه جز در چشم خوبان
 رننه جز در عهدش ان شعر الیوم انحرث الامال ما وعدت و اذرت المجد ارضی امتاه الیوم و درت علی الدنيا

مذ

جوس
 چکنیز خان طابقی
 بارس نعل شاد می
 و جوس فنان موقنی بی
 سنا اربع و شصین و شستادست
 در زنده استخوان چکنیز خان
 استقر سلطان فانی
 بر سر
 سلطنت نود و سه ساله

بِسَائِمِهَا وَأَرْضِي الْمَلِكُ وَالْإِسْلَامُ وَاللَّهُ بِهَا مَسْعَدَاتُ وَأَفْهَامُ هَدَايَتِ وَرَضِيكَ كَرَمِ سَبْدُهُ دَوْلَتِ نَوَاهِ الْمُقَصِّرِ فِي حَيْبِ اللَّهِ
 عِبَادَتِهِ بِنِضَالِ نَسَبِ اللَّهِ عَفْوَاهُ خَيْرٌ مِنْ أَوْلَاهُ سَوْخِ حَاطِرِ وَرَطِيْرَانِ وَجَوَادِبِ كَلِمَاتِ دَرَجَاتِ آدَمِ نَائِيْ عَرَسِ
 بِدَايِعِ رَاكِبِ تَعَلِّيْ اِنْفِصَالِ حَالِيْ هَسْتِ حَالِيْ بَرَايِ تَتِيْمِ حَالِيْ اَزْ عَفْوَالِيْ كَمْدَارِ دَوَعِ وَرَبِّ سَائِفِ زَنْتَبِ خَلْقِ الْاَدْوَانِ كَجَلِيْ سَبْكِ
 قَفْلِيْ نَسَبِ كِهْ دِهْنِ اَزْ سَعْنِيْ اَزْ سَرِ كَرِ شَمْعِ بَرَا عِتِ دَرِ پَايِ غُنْجِ وَدَلَالِ مَيْكِيْشِ وَسَرَسْتِيْنِ طِيْرِهِ بَرِ سَائِلِ اِدَا خِرَادِ اِيْلِ مِيْ نِهَانْدِ بَا
 ۵ شَعْرُ وَفَا اَنَا فَطَرْتُهُ مِنْ سَجَابِيْهِ وَلَوْ اَنْتِيْ صَنَفْتِ اَلْفَ كَلِمَةٍ بِذِيْلِ تَجْدِيْدِ ذِكْرِيْ مِثْلِ كِرْدَانِدِ وَدَرِيْنِ مَجْدِيْدِ نَامِ نَيْكَ اَوْ شَا
 مَوْبِدِ وَنَعْدِ وَاعْطَيْتِ طَبْعَ الْبَحْرِيْ وَشَعْرُ فَمَنْ لِيْ طَبْعَ الْبَحْرِيْ بِشَعْرِهِ وَبَعْضِيْ جَوَادِثِ وَقَاعِ كِهْ بَعْدَ اَزْ اَنْضَامِ اَنْ
 وَرِزَانِ مَشْعَبِ فَكَلْتِ دَوَارِ وَحَرِيْفِ بِيْمَرِ سَمِيْرِيْتِ شَعْرِ سَبْدِيْ لَكِنِ الْاَتَاْمُ مَا كُنْتِ جَاهِلًا وَبِأَيْتِكَ يَا
 الْاَخْبَارِ مَنْ اَمْ تَرْتَرِيْ رِقْمَهُ ظَهْرًا رَهْ خَسْتِ وَارْ مَعْتَبِرِ اِنْ كَيْفِيْتِ اَنْ بَارِجِسْتِ اِلَى يَوْمِيْ هَذَا وَهِيَ اَوْ خَسْتِ شَبَانِ سَهْ سَع
 وَتَعِيْنِ وَتَمَارِ وَوَالِيْفِيْدِهِ عُمَرِيْ اِلَى اللّٰهِ قَوْضِ اَمْرِهِ اَزْ مَقْوَلِ وَمَرُوِيْ وَسَمُوْعِ وَدَمْرِيْ بِتَفْصِيْلِ وَاجْمَالِ بِرِجْسِ قَضَا
 ۱۰ وَفَتْ وَحَالِ دَرِ سَلَكِ كِتَابِ تَهْتَا مِ كِرْدَانِ سَلْسَلَةِ اِيْنِ كَهَايَتِ وَاحْدُوْتِهِ اِيْنِ رَوَايَتِ كِهْ اَزْ عَجَابِ شُهْرِ وَاعْوَامِ هَسْتِ
 اِنْقِطَاعِ نَبِيْرِ شَعْرِيْ اَدَهْسْتِ اَعْدَا اِلَيْغِيْ وَبَا عَمْرِيْنِ نَعْبُضِ اَسْبَابِهَا مِهْ فَاضِلِ مَحْمَدِ وَتَقْبَلِ دَرِ كِتَابِ اَزْ مَطَالَعِ عِلْمِ
 تَوَارِيْحِ وَتَطْلَعِ بِرِ مَقْدَمَاتِ وَمَعَانِيْ اَمَمِ سَالَفِ وَنُمُوْنَهَايِ تَاثِيْرِ اِحْرَامِ عُلُوِيْ وَاَثَاْرِ جَوَادِثِ عَالِمِ سَعْنِيْ مَهْدَبِ عَقْلِ دَرِ حَرَبِ
 نَفْسِ كِرْدَانِ لَوْ اَلْفَ مَحْسَبِكِ قَوْلَانِيْ سِمْ فَمَا مَلِكْتُهُ لَفَدَا كَانِ هَذَا مَثَلُهُ لِفَتَا لَوْ خُوْدِ حَكْمَتِ اَلْحِيْ حَانَ قَضَا كِرْدَانِ كِهْ بَقَا
 ۱۵ اِنْسَانِ بِاَشْخَصِ مَحَاسِنِ وَالْعَرُفُضْبُهُ وَالصَّنَاعَةُ طَوْلُهُ وَالْوَفُضْبِيْ وَالْخَيْرِيَّةُ خَطْرُهُ وَالْمَضَاهِيْرُ بَارِجِسْتِيْنِ
 مَقْدَمَاتِ شَرَفِ عِلْمِيْ كِهْ بَدَانِ مَجَارِيْ اِحْوَالِ مَقْدَمِ وَكَيْفِيْتِ اَلِ قُرُوْنِ مَقْدَمِ لَوْ اَلْفَ سَلَا مِ وَحَرِيْفًا نَعْمًا وَخَرًا جَزَا اَوْ
 حُلُوًا وَفَتْ مَعْلُوْمِ شُوْدِ وَمَعْنِيْ كَفِيْ بِالْجَارِبِ نَا ذِيْبًا وَبِقَلْبِ الْاِحْوَالِ عِظْمُهُ وَصَوْحِ يَابِدِ وَحَكْمِ التَّعْبُدِيْنِ اَلْعِظْمُ
 بِيْعِيْرِهِ وَوَمِنْ اَلْبَيْتِيْنِ سَبِيْفُهُ بِيْعِيْرِهِ مِنْ حَيْثُ نَقَبِ اِسْتَبَاهِ بَرُوَارِ دَوْلَانِ دِهَسْتِ كِهْ دَرِجِهْ مَحَاسِنِ اَشْدُوْ مَنَافِعِ
 اَنْ جَمِيْعِ فَرْقِ رَا اَزْ سَائِدِ دِمَسُوْدِ وَفَا ضَلِ مِ مَفْضُوْلِ چَكُوْنِ شَا مِ اَلْقَدَايْنِ نَيْتِ ثَبْتِ وَغَرَمِ جَرَمِ شُدِ لَمْ تَوْفَعِ كُنْتُمْ كِهْ كِرْدَانِ
 وَطَبْعِيْ هَسْتِ مَرَا چِنْدَا كِهْ دَرِ تَعَلِّيْقِ وَتَفْيِيْقِ مَبَالَغَتِ رَفْتِ رَوْنِتِ كِهْ اَزْ لَوَا زِمِ طَبْعِ غَرِيْبِيْ اَشْدُوْ بَا وَجُوْدِ تَعَرِّيْقِ جِيْنِ خَوَاطِرِ طَبْعِيْ
 ۲۰ وَفِيْنِ ضَمَائِرِ تَتِيْمِيْنِ وَرَشِيْقِ مَوَاتِ كِرْدَانِ شَعْرِيْ لَطُوْفِ اَلدِّمِغِ كِتَاوِنِيْ وَلَمْ يَطْبِعْ اَمْرِيْ وَلَا زَجْرِيْ مَالِكُ
 وَاِنْتَا الَّذِيْ مَدَا اَلْعَايَا اِنْبِيْحِيْ فَهَالِكِيْ دَعُوْنِيْ وَلَا تُوْزِنِيْ حَتِّيْ مِمَّا لَجْرِيْ بِلَا اَجْرِيْ سُرْعَتِ وَكَانِيْ كِهْ سُوْسَهْ نَهْنَهْ
 بِرِنِ خَطَاْفِ دَرِ مَنَافِقِ مَعَانِيْ جَوَا زِ كِرْدَانِ بَرَا كِمِ عَمِ عَمُوْمِ مَجْرُبِ سَكَا مِمَّا فَذَخْتِ شَعْلَانِ اَلْفَا كِرْدَانِ وَانْفَقْتِ شَيْئًا
 اَلْهَادِرُهُ وَانْطَوْنَتْ حَفَا اِنْفَهَا الْبَادِرُهُ اَلْحِيْ كَانَتْ سَنَارِيْبُهُ سَائِرُهُ خَا طَرِ سُوْدَاوِيْ اَزْ بَرِزِهْ لَالِيْ سَبْتِ دَامِ طَابِ
 وَخَسْتِ سَهَامِ كَلَالَتِ كَتَكْتِ مَتَصَرَعِ مَا اَبْجَا رِ عَشْنِ تُوْ دَرِ وِشِيَا تِ بَسِ مَهْرُهُ مَهْطَارِ بَرِ فِتْنَتِ نَدِ وَبَطْنِ اِيْنِ اِنْفَا نَهْ بَرِ خَوَانِدِ خَرَانِ
 ۲۵ اِفْرَا سَابِ رَا دَرِ دَوَا يَا حَا اَمِنْ بُوْدِ بَعِيْتِ نِهْمَا دَهْ چِيْنِ طَلَبِ عَرُوْرِ اَزْ مِيْنِ چِرَا سَتِ اَقْتَابِ خَسْتِ هَيْتَمِ نَا اَفَا ضَتِ اَنْوَابِ سَبِيْ اَوْتَمِ

نکات لطیفه ای در این شعر

این استثناء و استنات دادم بنا بر کجاست شجاع بر کوشه صفت و داغ و رای پرده متحیده بکار معانی را زیر تصویر بسته ام
 و سر مجرمان سخن سزانی بدست مجرمان هوالیک ساگر زنده بهضتوع بر کشاده و در تکلیف معانی و تولید بنات ضمیر
 استیع من نکاح افرخار جبهه سحر با نموده ام و زودت زده و نمول پایمال اختر است باز آغاز سودای دیگر نموده قبله لطفه
 بی شرحها طولی لمؤلفه از مشکل غمناهی تو فریاد ای دل آه همه سعیمات بر با ذلیل اند طلب امید بی حاصل تو
 جز خون بگرزید یکشاد لیل چون از استنطاق او جز استکبار و استنکار فایده روی نمود با خانه ز روی دلنوازی گفتیم
 ای مفسر آیات ضمیر و ترجمان لغات سر برای سخن پرایی صدیقه معانی و نقش سب کار کاغذانی زانی بلطف ربانی دل کاغذ
 و سیکری کن و پای مثبت بر جای دار و سودای طیش خجسته که در داغ مرکب داری ترک ده تا از دشمن و دوست تبع ملا
 سر زش نیابی لمؤلفه با کفایت بختی ای سخن پردازم ده شرح غم فراق و کسار از کمنا که نیم نیم من آسین بکنت ممکن نبود
 که من در پیش سازم قلم چون ازنی بود انگشت بخانید و بزبان صریغ غیر افکار در مصرع بنشین کنون و قصه آن گوی و بکنت با
 در جواب گفت درین طریق دمی بر آوردن و قدمی گذاردن بیت نبود کار چون سر زده سودای خاصه چون در رویه شست
 سخن آسانی مدتی تا ترجمانی ضمیر پریشان تو کرده ام و خاطر زادگان حوا و پشت را از سنگ و غیر بالین و ستر خسته حاصل
 جز سیاه روی من سنجید کاری تو چه بود از زمانه موسم رثا است شعر زمانه را بنامند کُلُّ الْعِجَابِ وَالْجَعْفِ
 الْأَذْنَابِ قَوْلُ اللَّهِ اِیْوِیْکِی هَسْکَم حَقِیْق لَعْنَت و بیان کمال بلاغت تا ثورات صهی لئوی بنیاد رود و منقولات هر وی را بر سر مطلق
 خواند با حفظ آنجا حفظ از دانش خود نه بنید و کسالی کلیم بر سر ترهات پوشد نری رکب صفت قلاده تعلیم بندد و در و به را حو
 دار و در حصین شمساری اندازد و در کشف مسایل نحوی چون بملائیکه یقینا هلو انحریق بیع شاه محمد رساند خشن نخاش
 صورت ستواری کرد و در زنی اوزنی نازد و تعلیلات مبر و باره با زبان الجلب محجوب شود و در نحشی رایخ شمر و در قراچه مفرق
 اعتراض پوسین بر دو این الراجبی را حد اعراب آموزد لا محاله مساوی و مثال او مانند لغات مختلفه در زبان کافه احمقده و بجزو جمل
 اقاویل صحیح اور بستم نسبت دهند و عدین نقصان را بر جبهه فضایل او فایق شمرند و گرا و چون بدل غلط بر زبان سینه واقعات
 مانند تبدیل در طریق طرح استعمال کند و گاه و بیکاه از تناوب محن و تجاوب فتن باولی کرم و دومی سه و گوید بیت دم بچ
 باد بر این چشم من بسپو ابرو زمین زکس کل شدم که کشایم جز آب و با چشم و بین شعر و هدیه عا ل الذین اوتینا منهنها
 فلا تخرجن فی الائن شک منهنها همچنین هر صاحب رای معنی آرای نافرودین نافرطیع که چون با نامل ارجمال با طره پاکیزه با
 نظم بازی کند در شیوه رکب و طره قریحه امرئی القیس قریح شود و در اسلوب مدیح طبع از هر زبیر از هر لطایف کرانه جوید و در
 اعتدالات خاطر عذرا نایغه عقده نقد گیرد و از اوصاف محمود ذکر سرور عشی معنی کرد و در بعضی سلاست الفاظ و نفاست
 معنی و طراوت ترکیب بلید را بلید و جبر را جبر گوید فرزون را فرزون و تغییر کشد و سمر سمره را سمرم تقریر زنده نحوی پرایی
 نغز و معنی را از عفت معنی و اند و معنی را برات آیات مغزی کرد و اندان با سمار اسم جاسم انکار و کلمه را از لغز بلقیل و شیر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دم در بند و هر سه اکثرت معاذت زمان وقت معاوت اخوان حاصل عمر عزیز را بر تنگ ابیات ابن المقرب مصروف خود
 کرد و شعر الامر انی عیش من ننگدا و اغضوب علی الافلاک جننا مسهدا و کما اعد النفس الی فی کلنا
 انی موعدا بالخلف جددت موعدا اذ انک بائی فی غد ما یترنی و جانا غلظت انذا و انظر غدا
 و در بیدار و روزگار بی بسیار این شکایت را در روزبان است لموتفه مرا هیست چو نیا و کرمات حرب چشم یار و چو خیار
 بی آب دلی رسیده چه کفتم دلی چه کرد دلی دلی چه بی برکت تفته و طبعا دلی صبور بخت دلی ذکرها دلی نفوز زجت دلی
 ۵ عذاب دلی بافت بیستای چرخ اسیر دلی بر آتش حرمان روزگار کباب دلی نه نیت نه هست و نه هو شیار و نه
 نه منبر جز عقاب و نه مستحق ثواب دلی که چون هوس بزم باشد شمش کس ز ناله رباب و کس ز اشک شرب
 دلی که چون کند او یاد سیکوان کردد چو حال حال شوش چو چین زلف تاب دلی که بر دل او دشمنان بخشاید چو آرزو
 کندش و ذوق صحبت اجاب غلط همی کنم این نیست دل سپردم است که مورش همه بچ هست و فخرش طبعا و بهر فاضلی که اطرا
 فضایل را مستطفت و فاین علوم را مستودع چون بلبل زبان بر شاخساریان در ترنم آرد و در گلشن سخنان غنچه بچشک
 ۱۰ و در علمی معانی و بیان جرجا سبزه جانی نخواند و در حدیث کلام الکی الکفاة از زرنه الکفاة شناسد و در درایت و کتاب
 صافی و فقهی راصبی داند و بنامین تجنیس بسی اسبغی سستی و بهنگام طخ و نواد را بوسعید رستی را نواد دروم شکند و در العالی و اول
 فعلی را حلف جواب نه به سیرت رویت قاپوس با طاقی بوس جید و از قدرت حذف و اصل این عطارا مانند الف اصل
 تنوین ساقط انکار و ای باب نابعه در روز امید شام شعر و بیت بلبل سا و زینب صیقله من الزفر فی انابها
 ۱۵ التذنا قمع رساند و در شب آرزو و طیفه شعر عنانی من الهم ما قلعتانی و اعطیت صرف الی الی
 الکت الذموع و عنف الطمیح هتای غنجان تضاحیان مترتب یابد و بهر موزون طبعی که در معرض بیان عراض
 عروض خاطر خلیل با تو غزل کامل و تعلق و افراز رنگ توجیه الفاظ و اشباع معنی او دخل نماید و یوسف عروسی که صدر نشین
 رسته عروسیان است در موقف جز صدر از خنجر باز نشناسد و در تقطیع افعیل چنان از دهشت مقطوع کرد که میان فاعلات
 رمی و معانیل بهر جی همسایز تواند و ایم روی دار بقید محنت ایام مقیده شود و در کن وجودش از زحاف ضمیمه و اجماع
 ۲۰ چو سفاف غیر سالم و هر مشکلی که در نظم تقاصیر اصول کلام حاصل محمول اچون تحصیل حاصل محملی داند و بهنگام شروع و شروع
 لغمان از خواننهای ادنواله سازد و محمد ادریس در حلقه تدریس قلم بطلان برسط در استکشد و مالک ملکوت و احمد بن حنبل حمید
 او معتدی شود باغوص او در مسائل عویص فقه قول خذالی ترانه و قفال دون العلقین نماید کجول را سره تنبه در دید کند دانه
 مساج حقایق یعنی لفظ حاوی اول الفاظ و جیر ناچیز آید و در بساط بیسط و ساطع و بیسط مترک آنم که سبب برانش چون حضرت
 و اقاویل آید و تا ویلات خود زحاف شعر اشاع یابد و در ثبات حال وقت مثال و کسره و در مترش مندوب مستحب مال و دستغاف
 ۲۵ مستباح کرد و هر چکی محقق که اگر سر درج حکم دارد و بشقیب های ثاقب لالی حکم رفیقن کیر و در احوال غیرت صاحب شفا را

الراء
 من الف اول بیت
 الالف آتی بعد و الی الی
 علامه قزوینی در تفسیر

با صلاح اعلی این من صد کن
 اقل از صراع اول مطلع وجود
 رکن خیمه از آن کوبند

بجز دل کردانده و پرتیغ قانون اشارت راند و رسالت الطیر را مقتضای امواج سازد و حدس قیاس بقیاس طبعی بخرد و دیده صداقت ثابت
 بابت قره نایده صفاء ذهن این الکندی بکندی کرایه و در ترکیب قیاسات منطقی لطاق لا تطلق بر میان اطاقه ارباب نطق بند و علی
 راحت متن آسانی او در خیر عالم چون حدایرون عالم عین مجال باشد و حصول آمانش بر مثال جزء لایجزئی بالفعل با موجود اندو
 مانند جوهر وجودی بذات خود قایم و شادیش چون عرض محمولی غیر مقوم مردم قصه او را قصتینه مملو خوانند و در صغری و کبر
 از وی حسابی بر نماند آشنا و بیگانه بر عکس مطالب و توقیر نماید و دوست و دشمن نقیض مصالح او را چون استنسا از عین مقوم
 شیخ مرادات و نه شعر ان الزمان لنا یبع للاندل بیع التیجیه للأخیش الأردذل امره و فضل فضول و بیاع
 بدعت و بهر شخص بی هیزیت بیت بهر اعیب من کویم کمن عیب بهر دلم دین عهد بهر دشمن در این ایام نادان
 و قاحت را که عین فصاحت فصاحت نام می نهند و سخافت رای طبع سخافت زای قاتی از قاتی کفایت شمرده اند و بیجایت
 عهد سماعی تصور کرده که چون صبح نیمت میپید گرفت چون آفتاب تاج زرنگار بر سر نهاد و بهر آنکه چون شب پرده پوش خفا
 کت شهاب آسانا دک و در پیش بر جگر راست کردید علم حکم مجرّه جوان گرفته و علم علم انجاس یافته زمانه فضل خیر واری بود
 ادب و ظلت تواری ارباب نطق معده و از باب خون کستی سخن سوز و سخن و کردن مرتبی هر حسین دون شعر لا ملک الله
 دنبا نافیقینها لبنت یقی عند ذی لب یعیایظ دنبا نابت علی الاحرار قاطبه و طاوعت کل
 صفعان و ضراط کد ام فاضل امیل که بر است شفقون اگر گوش سپهر لب شفت را سینه عدو و اتصال دارد و کدام جابل نسیم کرد
 عبوق و صبح جام کام از راج فتح مالال دارد و چنانکه ابن لنگل بصری گفت زمان فذ نقرغ للفضول یسود کل ذی
 حق جهول فان اجتم فیه ارنفا حافکونوا غافلین بلا عقول فم این قصه بر عقیقه چون آب فرو خوانند و شهاب
 بکایت آمیز از نری بر آریار ساید و گفت اگر من بعد الیوم خود را به دست مگر جانسوز تو باز هم در طریق تالیف و ایشا قدم بر خفا
 سین بیاض و سر بر خط مسکین تو هم لمولف فحیدل اولی بی القطع من و ضیل دل شوریده حال از باران سیم
 که زمان شدت و رخا میفات خوف و رجالیس این و سیمیر صمیر و هزار و مساز بود چون روی صفا و بوی فغانه پید و شنید از
 صحبت ایشان کیسوشیده در بیت الاحزان سینه سر شکت خون از دیده می آید و زار زار می سر کشید بیت با هر که بر آیم
 از من برید جز عم که بر آفرین بر غم باد هر چند خواست تا حامد لبیان بر در خانه و در بیان زنده و خاطر را از خاطر کنداز
 باعث هی النفس ما عودتها تتعود در بهمان می آمد و غرضم قرار و شکبائی را با او بر سید و میخواند شعر ابی الجبار
 النفس فی ظل دار کذ بعوزها التی لولا العوائق اخر الامردست در دامن الایرام و سینه التیاج ذودناه باجاب
 جئات لب عقل بر و نخستین تایش کرد بدین کلام بیت کای حروف آفرینش را کمال تو الف و اکلمی از لاجورد سرمد می
 بر چهره لام بر تو پرتو رای عالم آیت پوشیده نباشد که خیر محض چون فعل آن مقصود بالذات است آخر الباشا به غرض
 مشوبه توان ساخت و بر مضمونی دیگر محمول کرد و بیت که بهر زبان قدر بر سر بیخ مانند اسی عقل خیل نسیم آخر که تو دانی

5

10

15

20

25

من حکیم انوری

مقالات یاران که تیر باران سامت تلاوت بود بسمع اشرف رسیده باشد خاطر سادگی جلی شسته ساخته و جاشنی الکسل اهل
 مِنَ الْعَسَلِ چیده و خانه بسکای بندر کاپی بر اقص کل لَوْنُ لَوْنُهُ از خرده دانی زبان بدستی بر کشوده و بعد زبان سبک
 زمین و زمان فرو میخیزد و در تجاوزه دستک بشه طغرائی اِذَا اَنَالَتِ الْمَرْعَاتُ دَهْرًا اَصْبَحَتْ بِهَا الْعَدَاهُ فَمِنْ
 الْوَمُ مِ نَمَیْدِ و بِالنَّامِ مُتَبَنِي اِذَا اَنَّتِ الْاَسَانَةُ مِنْ وَصِيحٍ و لَمْ اَلْمَسِي مِنْ الْوَمُ مُمُوكِر و اَنْدَمَا و اَبَا
 ۵ فضل کثرا و اوراد تجاسر و تو عتل و تکل و ناموسی در تعابیر از قبیل اِنَّا السَّيْفُ اِذَا لَمْ يَنْهَ مَا مَوْرُ يَنْدَا و يَب و تَهْدِيْب اِيْشَان
 حوالت بنور ایشا و و هدایت شامی روع اِن صَحَّ مِنْكَ اَلْهَوَى اِنْ شِدَّ لِلْحَيْلِ باشد که این که امان با و یه تقلید و طو امان کعبه
 مجاز ترک ایستار باطل و انکار بلا طایل کیرد و الا من با جی ازین منزل تک سینه رخت اقامت ببردن خواهم برو و چاکمیر
 بر صحبت ایشان زو مصرع رفتم که مباد و بیخوش یک نفسم نفس تو آمد حاضر بود از غایت سوزی بر حال دل شوریده
 در وقت و شفقت حاضر بمان و اطمینانم گفتم شعر لا تَزَلْ حَلَنَ فَمَا اَبْقَيْتَ مِنْ حَلْدِي مَا اَسْتَطِيْعُ بِهِ تُوْدِيْعُ و تَحْلُ
 و لا مِّنَ الْغَضِّ مَا اَقْرَبِي الْاَجْمَالِ و لا مِّنَ الدَّمْعِ مَا اَبْكِي عَلَيَّ و لِحِمَانِ عَادَتِ اَلْوَفَّيْهِ و اَرْدُ قَلْبِي و مَهْطَلِبِ و دُوْر و اَز
 ۱۰ حور و خواب چون عقل میلان نفس تو آمد در لوتی و در لوتی مشا به کرد و غم و مسکت دل سستند و تا تم و تا تر رفعا و سطره
 او بر قطیعت کلی تحقق دانست سخن معقول شنید بر مقتضی مِنَ الْعُرْفِ اِسْتِجَاعِ كَلَامِ الْمَلْهُوْ و اِدَارِی که از حضرت کرام غم
 زدگان را متعارف باشد مبدل فرمود بطریق نصیحت گفت چندین ماجرای شعر اَبَا اَنْ تَجْعَلِي مَطْلِبِي فَاقْرَأِ الطَّالِبِ اَنْضُر
 حالی نفس را که شقیق آدمی دانست بر سالت بفرستاد و خاطر و خانه را احصار فرمود و ایشا را با دل بهم یاد داد و خانه بر تلاف
 و تا لَف تَرْغِيْبِ كَرُوْبَرِ عِيْبِ اِسْتِجَاشِ و تَجَبُّبِ تَجَبُّبِ تَجَبُّبِ و مَوْدُوْ و قَدِيْمِ بَارِ خَاسِتِ بِنَعِ و لَرَا اَنْدَكِ سَلْكُنِ جَاشِي بَدِيْدِ
 ۱۵ خاطر راه صفا گرفت و غم سپوزد و وفا کرد و از دور بقدم تقدیم تحیت را او از داد شعر سَلَامٌ عَلَيْكُمْ وَاَلْعَهْدُ وَاَلْحَا اَلْهَا و قَدْ
 جَاوَزَ الْاَسْوَابَ حَذَّ كَمَا اَلْهَا و لَرَا كَرَمِ بَرَسِيْدِ و حَوْنِ جَانِ و دَر بَرَكِيْدِ و كَلْفِ مَا رَا غَمِ بَارِ خَوِيْشِ كَارِ خَوِيْشِيْتِ بَا و بَا اِنَا حَرُوْرِكِ
 شَعْرُ هَلْمِ الصَّيْفَةِ وَاَلْمَقْلَةِ وَاَدْنِ الْجَبْرِ وَاَلْمَقْعَةِ خَا و نِيْرَ مَوَافَقِ سِرَارَاتِ بَعْبَانِيْدِ و دَر مَضِي اِنِّي اَذَلُّ مِنْ و نِيْدِ
 بدین و دینی که وقتی استماع کرده بود مثل نموده است چه اگو قفا حوزم از و چون مسمار پیشانی من سخت ترا مدد کار تابا شد
 عاقبت از سر تری با این همه سر نش بر و از رویار قدم بر جا و مطا و عمت نهاد شعر وَاَلْاَشْيُ مِنَ الْاَسْوَابِ
 ۲۰ فَمَا اَبْاَشْتَنْ اَوْ رُوْرَ طَالِبِ اَرَا اَلْحَا طَرِبَ تَطْمَارِعَفُوْ وَاِغْمَاضِ اَبَلِ فِصْلِ كِه سَاحَتِ مَعَالِيْشَانِ اَنْ تَطْرُقِ حَوَادِثِ مَصْرُوْنِ و
 و لِيْصَابِ فِضَالِ اَنْ تَطْرُقِ زَوَالِ مَحْرُوْسِ شُرُوْعِ رِفْتِ وَاَبَا تَجْرِبَةِ الْاَمْعَارِ و تَرْجِيَةِ الْاَعْمَارِ مَوْسُوْمِ كَرُوْسِيْدِ لَمَوْ لَفِهْ و دِيْنِ
 حال و همین مجلس همین گلک و بر همین کاغذ میرنگ نقش حکایات و نیرنگ طلسم روایات چنین بر تمام یافت که چون منگو
 قان در زحمت و همین ستمانه با خلاص ملک منبری از نفسی بلا شرفی شکر کید و بردار و قبل با لشکری تجار و عدت و سار
 ۲۵ بسیار بصورت قرین از مصابقات و مضامین حد و دختای نامزد فرمود بسم در قرآن این احوال نوبت غایت و نجات پست

الام
 اندر من
 شربت که
 دیگری نفس
 کرده باشد بر پستان
 در مطول و در لغت
 بعضی صند
 فرود است
 به

چاکمیر که از تیر باران
 که در وقت غایت سوزی
 کرد

فصل
 از این
 که در این
 فصل
 در این
 فصل

قصت عادت روزگار جفا کار که بعضی فرج عظیم مشهور و پستش ارسال طی هادیم اللذات و تبیع ریح از اجاء اجلام لا
 بسناخرون ساعه ولا بسنقد موم است و اینست ابتدا بسنزد ما هب الله فبالله جوده كان محلا جندان رعت سلطنت
 و سلطنت لسكر و شوکت پس با دوع و دافع نکشت و از با ساء او عرض نماند یاس و نلک الا نام نذا و طابا بن النلس و ذلک فی او اخر شهو
 سه ست و حسین و تمامه برادرش آریغ بوکا و در فرام که مرکز و ایر سلطنت و معسکر طلیعه دولت است مانده بود ساعت این حالت او را
 مایه و در غرور و داعیه هوس خایت شد بدین داستان قفقاسی مادر بالتو که بزرگترین خواتین مسکو قان بود موافقت کرد و از
 پسران استاسی و یرتاش وزیر کی بعضی پسرکان جفامی وارد ای اغول پسر کلکان این بی را نصرت دادند و او را بجانی
 برداشت بیت یکی را برود دیگر آرد بجای جهانرا نماندی که خدای از دیگر سوی سپرد او کین برادر پادشاه جهان کشای
 چکیخان و دیگر شاه زاکان و امراش و در توافق کرده معاون و معاضد شدند و گفت راه فانی قلا رست انبی با وجود
 اما چگونه خیال تقوی بند و بدین سخن کلمه اختلاف از هر کجای در میان آمد حدیثی بود مایه کارزارشع و ان التان من عود بن کن
 و ان الحرب اوطا کلام چون آریغ در مفر مملکت اصلی بود و لشکر با از جانب بوی نزدیکه مقصدی امر خایت شد و طریق با
 و ترق جانی پیش گرفت و از طریق اسلاف و شیمت پدران نیکو خور انحراف نمود و این هوشم بر خطا و استیلا یافت که شهر
 نو بنا کند و خانه که مقرر سلطنت باشد از رز ترتیب سازد و روز کارانش و کتاب انشادمی کرد بیت خانه رزین چه ساری
 رای زین بایت عدل بیدگت را آن کن اگر این بایت صاحب تخت و کلاه ای از خطا با روی را چون قادر چیدن کش
 ملک چین بایت باد شسته ماه کرد و در کار کاری لطیف بر کنار تخت ملک از رزم بالین بایت کرد و در سلطنت یر
 عقد نخل ترک مهر خوشین از بجز کابین بایت روی در روی سپر کن چشم بر پرچم کار کرد نظر در روی خوب نلف چین
 بایت پس یر بعضی با طرف ممالک فرستاد تا خزائن موجود با اموال متوجبات واجب سالانه و کتور و انواع مویشی را
 چند آنکه ممکن باشد بیا پیش تخت اعلی که سپهر ادعوی رخت در محارزات آن مستغ می نمود و آن کردند و از نامت ملا و ایل
 بزرگان و میزبان و مهندسان و بنا آن و انواع مخرفه سبب اساس و تمام عمارت و تمدن و توطن و کیکر سلو و آن شهر که مهندس
 و بهم در عرصه تخیل بانی آن بود توجه نمایند العوبیه جفامی کلینی تمام و قریبی عظیم در خدمت او باقیه بود و محمل اعتقاد
 و محرم اسرار گشته و صورت چنان بود که در مبداء جلوس مسکو قان چون خواجه اغول و باقر سپران کیوت خان فرزند
 صلیبی او کتا قان بر اطاعت کرده چند شا پزاده و نو خیان بزرگ بهرستان شدند که مخافه صدری نمایند چنانچه تاریخ
 جهان کشای آن احوال را علی التفضیل شرح است مسکو قان از منصوره اندیشه امان جبر یافت ^{و با برتریشیان} با سیر بهم حکم فرمود و اکثر
 با اولاد و احفاد و قبضه اهدا مقبوض و برینج یا سا معروض گشته درین حال نیرکان جفامی الغو و احمد بوری و نیک فی انول
 و بجزی را سبب صخرستن و غیر مقدر مخفی داشتند و از رز شمشیر قهر خلاص یافته و سایه تربیت آریغ بوکا نهال قامت الغور سرد
 آسان شود تا داده بود و روز کار هر دو را در شیوه اعتنا و مطاع و صورت خلاص و اتباع گشت تا دیده چون آریغ خایت یافت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اورا نامزد فرمود تا در نواحی المالیخ حیا م اقامت کند و آن حد دور ابراه حکومت محافظت نماید و خزان ممالک که المالیخ سبب اتیان
 شده اند آنجا آورند و الغور را بصوب قراقرم می فرستد چه المالیخ سرحدیت بل ثابت مرکز دارد و دیگر اعیان بلاد ویرانه و مهمو و شهرها و گاه
 بر جای افتاد که از محیط بزرگ پوید و چنانکه ثقات تجاران روایت میکنند که از المالیخ تا پیش بلخ مسافت دو هفته است و از پیش بلخ تا
 خان بلخ از جانب جنوبی برآه بسیار است که مغول آنرا یعنی اول که سید چهل روزه راه و از آنجا تا قوچ که ولایت ننگ است حد خدای
 از طرف شرق تا قراقرم از جانب شمال هم چهل روزه راه است و بازار قراقرم تا خان بلخ و هم از آنجا تا قوچ همین مقدار است
 نشان میدهد بدین موجبات الغور را روان کرده و او شش ماهی شامل و باقی کابل و رود غنی مذکور و سوگتی موفور و دست صورتش
 چون گل هم تن خوبی و شیرش چون تل همه جان روشنی از المالیخ تا ننگ و کاش و کاشغور و کنار آب آموی و قبضه حکومت آورد
 و شکرهای جنات می جمع کرد و با نکتت شوکت و استلا و کنت و سخنی یافت خزان که جت آریغ بوکامیش او آورد و مذکور را
 برگرفت و بار و کار یار شد و عداوت اسکار پس خواست که از اطراف فاغ و آسین باشد و در شصت اموی سلطنت مدافع خصم توان
 گشتن چون چکنی خان در مبداء خروج به طرف نوینی بزرگ با لشکری جنین سترک می فرستاد تا بهر جا بر بقعه طاعت و ایلی در اینده
 کند و آنجا که تهر و مرقه نماید از و نیکیلی بی نهایت تقدیم رساند حکم فرمود تا سپران چهار گانه بر سپری میری را با هزاره بسردهند و
 و نواحی شبورغان و طایغان و علی آباد و کاکت و با میان تا در غزنین بفرستاد و هزاره تولی بان نوین بود و هزاره پوشی
 ایگله ای و هزاره جنات می بیرون نوین و هزاره اوگتا قان ملک بوغا در سالی که مسکو قان بر تخت جایست استقرار یافته شد
 دولت جاگیرش بر منگب افتاد تا فت مؤلفه و السعد نابغه فی الراد و الطفل و الجناد فی النمل و سالی بهادر را با هزاره
 فرستاده بود و بر قامت آن لشکر حاکم مطلق گردیده و ایشان از تجربه و حکم و شجاعت طبع و مجموع نفس و عظیم شگلی بود و الغور
 این حال نیکی اغول و سادای ایلی را با کبار اموی فرستاد و حکم کرد که نیکی اغول بکومت بخارا و سمرقند و محافظت آن حد و
 نماید و سادای ایلی بسردهند و سمان روده امرا و هزاره را با لشکری که در زیر لایت حمایت ایشان عنان بقایه بااعت و ادا
 استمال کرده با نقیاد و مطاوعت خواند و سالی بهادر در گرفته بخدمت الغور فرستد بموجوب تمشیت همی را که بدان مأمور بود
 پیش گرفته نیکی اغول در و یار ما و آراء الثمر کومی دولت در خرم چکان مراد آورد و بر عایت لشکر و حمایت کشور قیام نمود و از زان
 اوگتا قان با شگلی سرفند و بخارا بچوگسنان طایفو و بوقا و بوقا و شامقون بود و بقاعده هسنوز ایشان با شش برقرار مقرر داشت
 سدی ایلی هر حال و قلع تیمور و تیمور بوقا و سایر امرا و عقیده را استمال کرده طبع و خاصه که سوادانی که با اقران و قران
 سخنین منادات مهابت لَنَا النُّسُجَلُ وَالْجِبَادُ سَبْرٌ بَلْنَا الشَّيْفُ شَيْفٌ لِحَدِّ حُرٍّ مِی نمودند و از مضائق کامرین
 و مصاعب محارک جان سپریسته چون تیغ خود سرخ روی بیرون می آید پس سالی را که از مرص که و بقضا سالی بود و بندها و دست
 آن لشکر مستعجب خود ساخت تمشیت ایشان بغارت سمرقند و بخارا کرد و ملو کما هم فی ظفینا کما هم فی عطفان عن الماء
 اما از این جانب آریغ بوکا چون عصبیان مجاہد الغور مطلع شد مطلع معطف احوالش نظر آورد و دانست که خود کرده اند تمشیت بیت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

با خود را بگردانم بگردانم از که نام چون گند خود گردانم زیرا که گفته اند دو کار است که با شتران صحبت راسی و برکت معاوت
 بی بهره باشند بهره غم خوردن و اعتماد بر دشمن کردن چا اول آب روی عقل بر دست و دوم مار در جیب پرورون و در جهان خود
 ز هر کجا و کبک امید شد و شکر که ببت هر دو مند که بوقت خود در زمین قابل تخمی بر و مند نکاشت لاجرم سنگام ادران پس
 ربع و آرزوی انتفاع چون خط ممتی بر سطح آب روان نکاشت چاره آن دید که بخاری که میان ایشان خسته است با شتر
 تیغ فروش مذ و مجازات عدد در موقع توقع شکر نعمت و آوازه خدمت فراوانی مقصود خواندن صیت چون سبب وحشت و سنا
 و وسایط مکاتبت بختین موجب که ذکر رفت متوافق شده بود از طرفین مستعد و ممتد کشته بر قصد یکدیگر لمؤلفه و دست
 و دستم و ویر و جنگ و و لنگر و دریا ز پولاد و سنگ و حرکت آمدند شعر کاتب ما انفلتت بحوس عمائر من
 الأرض فلدجاسنر البها فبها لقی المروری و الشناخپ دونه و جبت همیر ایترو الملاء صادها
 با عا و وعیدی که لظان فضاء عالم از هزار هزاران تصانیف میکرفت و گوهر را با همه سنگدلی در زیر سبک با دیان از چشم چشمه
 میر بخت در موقیف نماجرت و مشاجرت شد و افراد و جلا و اجناد و بعد از طواف و عباد و طعان و طراد چون آسمان زمین بریات شعر
 ابحاز ناس فوق ارض من دیم و نجوم بیضی فی سماء فنام گرفت بر لنگر الغو چون صحن زلف خوبان صحن سحر افشا
 و فوجی موفور در یک لحظه از بروی غمزه زن گمان مقبول بیخابت اسو سا حرکتند بوقتی که از نسیب تیغ آریغ مانند که مجال
 میاید با شن یافت سبک چون موی خود اگر چه هم بر سر میانی بود روی بناف و چون دست همت پر خا جویش بر شاخ
 آرزو رسید چون سکوف شاخ اکت حسرت بدان میگردید بانکه خار و بار در پای سجت شکسته دید و در شاه راه نجات حکمت
 افات ریخته زو پامی که زیر پاش او صاف فروشی با چند بواتی شکر او متفرق شده و ایداد کبک بدیشان سطرک الغو
 بختیم خود معطوف گردانید و با جمیع متفرقان لنگر و استیاف سباب مصاف مشغول گشت و در تصاریف آن احوال سالی طی
 با امراء هزار لشکری چون امواج بچار بجدش طحی شد ندانم آنرا انفال گرفت و ایشان را بواجت و جلعت و او جرات زو کا
 بالیام بریست و کار ضل با قی نظام یافت ان اللدهر شور و اجبور او کان ان الله قدر ا مقدر او چون بسکرت ستم
 یافت صفت معاقت راست و باز چون شیر خرم خورده و پلنگ خشم آورده گری نمود بچشم جاش فی الهجاء حتی
 رأینا البر نخر من سلاج بعد از جولان شیران میشد و غا و مطار و مبارزان میدان در خروش و غوغا و نزول بر طیان
 بنال و عدم بقدمان مقام انتقام الغو بکرت نصیب حرارت زحقی حامل مار از عمل العا کرد و نفس خود حمله بر و شیعی و جرد
 من اغماده کل مرهف اذا ما انضنه الكف غاد هسپل نری فوق مننه القرند کاتما نفس فیه
 القین و هو صقیل اربع از زین روزگار و غلبه خصم کامکار سر سیر گشت که کبک طالع راجع و برج امنیت متعرج الطلع و مزاج
 هسقیم یافت چنانکه ابن بک گفت شعر انا نشوان من خیر الامانی و نشوان الامانی غمضاج و ما نهضت
 فی طلب و لکن سئل الحسنا عن محب الفجاج لکرس چون روی توقف ندیدند پست نهریت بادند و دست

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وزن

بموافق چون پستی یافت روی بر نافت و سادوی این حال این مذاکوش جانش میرسانید لمؤلفه بخت زو و دیده خون سارید و بر
 بر ملک جانیت برارید و برت چون دید که نیست چرخ را روی وفا اقبال هم قها بخارید و برت مثبت و قوا مغلوب
 و خوف و پراس غلب شد و قال امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه الصلوة والسلام لکل قضاء الله
 و لکل در حال احرم که بر بجز و وضع راغب آمد عجمان اختیار دوست و تیرا قدر از شیب رفت بود لاجرم رکاب فرار کن
 کرد دوران نزدیکی قبل از شکر می چون حادث زمانه بیکرانه روانه فرموده بود تا بر تیغ جواب ترو و استکبار نوری تفرود و استکبار او و بجز ایام
 ۵ دولت قبل از قبلا اقبالی مذانت عازم خدمت شد تا در باب اسباب مخالفت برابر او و موافقت با دشمن که درین دو قضیه طرف
 نقیض اختیار کرده بود غدیری که پیدایش ایلچی فرستاد معلم بوصول و حصول نه است از ماضی کیفیت مجاری قضا چون بار و در
 حکم رفت تا اورا از طرف بسیار در آوردند لمؤلفه راست خواهی بی ملبا کس نه از فلک روزی بین التدیار شرف شکی
 یعنی شمول در حضرت کردن مثال احراف جرایم را که موجب آن اغراض بود اعتراف کرد و در معدلت جلی و شمول
 ۱۰ صفت اصلی مانع شد که برادر برای استیفاء ملک اسپسی رساند بروی نجشو و جان نجید صیبت زاندا عهد آدم با پور شیا
 از بزرگان عفو بودست از فرودستان کنام جنت بشیدن او مصیف و مشاهه را که طبعت ایشان عجات اران اطلاق قشلاق
 معین فرمود و او را بایک خاتون و معدودی چند که کفلی خدمتی ضروری کردندی بدن یورت فرستاد از تمکنا تحت سلطنت
 بمقام کربت و غربت افتاده چهره سلوت را بنا خن لغابن می خراشید و از کرده خود بر خود می چید چون از شراب غرور می شده
 مانا که در خمار صحت ماند روزگار چون آب بروی فرو میخواند شعش و صبرا علی خیر الخمار و شره عاقلت اهلا
 ۱۵ للکوس و مخرجا عاقبت خمار کن را یعنی و ذل الخمار الخمر من تشربها من تشربها و ار شراب در خود می بود اما قرآ صیفت ممتلی شده و جا
 قابلس بر سکت جها ایام آمد و شراب روحش که جوهر شرمشسته بود بر خاک تر حال ریخت و ذلکت فی شهور سنه ثمان خمیس سنه
 و مدت خفیت او دو سال و نیم بود و از سپری ماند ارد نام بیت اگر سال کرد و هزار و دویست بخج خاک تیره ترا جامی بیت
 نزد کیت برین معنی فرود می که وقتی اتفاق افتاد شعش و غمرك لا بد من ان نزول فان کان بوما و ان کان الغا
 تمسیم ذکر چون این بکر خیت مسعود سیک که در خدمتش بر رسم مملوکا آن با اسم وزارت موسوم بود و در خانه محالی
 ۲۰ اعشار مکارم و آثار بر محایل و مقصوم بخدمت العوسافت و شرف نگشسی دریافت و بر قرار ملازم بندگی شد العو مقطر و کا
 لمؤلفه ایام رام و چرخ ربی و جهان بکام دولت مطیع و بخت مساعد زمانه یار در آخر شهور سنه ثمان خمیس سنه و المالیخ
 برخت مملکت نیت و علم دولت از چتر زکش آفتاب بگذرید و پرغنه مادر مبارک شاه که خاتون فراغول بود بر چغانا
 باستیلادر قیدار و واج آورد و بغایت اورا دوست داشتی و اغدر هم اشقه هم جبینا پرغنه را و خواهر بود یکی الجای خاتون
 که بیله که خان اورا بر جیت قبول کرد و دیگری که خاتون صانتن خانی با تو بود و اتفاق هست که نقش بدن ابداع بونک قلم خراج
 ۲۵ در میان مخول چنان سه صورت بجال حسن و با سکی و زیب لطف و شایستگی فیکجه اند پرغنه هر چند بی خود پرست بود و این سلام

میلی تمام داشت و پسته تعبت مسلمانان کردی اناور کار میکت بیت تو در دیار مسلمان برف پچ صلب چه کافری که
 مکردی بی مسلمانان شیخ الشیخ سیف الدین الباخری رحمه الله علیه که مقف ای عهد قطب دور و شاه با علم طریقت و پاکباز عالم حقیقت بود
 در شیوه تذکره تقریری چون بیت خود بلند دست و در توحید ذات و تجید صفات تلیغی چون وحدت دور از مانند معنی مدیح شریف
 که در ایضاح تجلت ده آفتاب می شد و لفظی عذب لطیف که قطعه کاتب و صفت روانی اش شرم آن چون این روایع آب
 بیت ای آنکه با لطافت الفاظ عذب تو تسویر میخورد در بحالت روان لب لولو چو قطره بود ز لفظ تو یاد کرد و ز شرم غوطه
 حوز و نهان شد میان آب در عهد الغر بنیاد ارتجعی ازین سطره ناپایدار مدار القرار ابرار خرابید بیت جانان بزمستان
 چندین بنامند کس با زبانی که در غربت قدر تو نداند کس و ذلک فی عاصور سنه احدی و ستین و ستماه علی بن العباس استظنا
 و رونق تمام و حصول مرام در سلطنت با نظام روزی که بیت و بهر طرف که عیان می یافت مؤید و کامران با تیغ و با تیغ و تیغ
 ارتیح مراجعت کرد تا که چشم بد روز کار آورده و امارت ایداره آثار یک را شکار بر غنچه هنگام وضع حملی ساعزین بلورین
 از شراب ناب روح خالی گذاشت و قلم تقدیر روزنامه چو حال آینه کار از استخوان مرثیه نکاشت لمؤلفه در سیخ نهفته و در هفت
 در بعینت در کل فد آن سر و فروزده بعینت آن سبیل کباب شکن بکن او از صدمت با داخل اشقه در بعینت سر و
 که همی شد تش آرزو بکلبرک فریاد که در خاک کج خفته بعینت الغر چون حال او سوگوار و سیه پوش گشت و بعنان لاله لعنان
 عارضش چون لاله در مسرجان بی تن و پوش و در تذکره او میخواند این بیت با ناله و حروش بیت بوی تو هنوز
 در چمنهاست رکت تو هنوز با سمنهاست دیدار تو با قیامت هست و نیکت ولی در آن خنماست روادت توت
 غضبی و غلبه و همی تجدی رسید که حکم فرمود تا سمرقند و بخارا را غارت کند و مسلمانان را که بر غنچه مایل بر معتقب بیابان بود
 بر تیغ گذراند یعنی دوستی او این طایفه را بروی مبارک نبود مسعود بیک مانع شد و قضا بد چون دعا یکنان دافع وقتی
 گفته ام لمؤلفه زمانک با سلمی قد تقصی سوا ان نخضب او نوضی لمؤلفه خیره خیره چه نمی بردل خود با رحمان
 بچین بود و تا که بود کار جهان بی خاری و دوار می و دیا که چشید زخم خار است و پس آمد کل کله در جهان بدنی اندک
 الغر بجز بجز که بیت هر زندگی که بقیه باشد هر کسیت بنام زندگانی پی بر غنچه گرفت و بهمان راه در اوایل شهر سنه
 اثنی و ستین و ستماه روان شد و دست برد دست رفت و یار بر یار شعر و ان استطع فی الخیر لکن انرا و هبهات
 الفیض اشعال سبحان الله ما هیچ چه آفتاب آساء و که بلال دارش از خوف بیت مصون می شمرد عاقبت در عقد و ستر
 ایدار و پر و در محاق و بار چون صبح دوم اندک بقا و چون سایه رودف زوال با خیره شد غنچه شخت و سطلش که بر قلعه قاف
 کبر یا از مراد و ت نسیرن استکاف می نمود بهم پناج غراب البین حادثه جعد خراب نشین عدم کشت شیر بی آهوه و شامش
 که زنتک جان سان و پلکت پیل افکن با اشغال شغالی تکلیف کردی آخر بر و به بازی فلک کفار عشوه جاوید در خواب خوش
 با نخت کردون ربش که تو ایم از آنماکب جزا و قمر شغری جای بوی و ساره با طش که از پسته سکر خند و طره پیچ و بند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ماهر و یان شکریر و غیره نمودی در خاک خاکی بره چنان تجزیه تا بوت بدل شد که این بیت مناسب حال آمد شیخی و کم از کم
 الْوَصْلَ الَّذِي غَادَ فُرْقَةً وَلَمْ نَعْمَدْ الْعُرْسَ الَّذِي صَلَّوْا مَا مَوَدَّتْ مَكَتْ اِدْ جَارِ سَالِ بُوْدِ سِ مَرَا اتْفَانِ كَرُوْهَ مَبَارِكَا بُوْدِ
 مملکت نیست و غیر از زمانه برخواست لمؤلفه کای کرش چرخ چنپ کرسی دبری هستی روزها و عهد یکباره بری برقی
 شاهی چو بانی و وزی بازار بی مائش دو صد جا به وی سال بر نیامده بران بروی خروج کرد و گوکب طالعش بدو پیش
 عروج در موضع خود شرح تته آن ایراد کرده آید **مَعْنَى مَبْنِيَّةٍ وَطَوَّلَ لِحْيَتَهُ** ذکر جلوس قبلاتا ان چون خصم خایت دقت
 ۵ بوار گرفتارش و کلزار سلطنت از خار نفا پر است که گشت تا مست پادشاه زادگان و خواتین و اما بدل راست و قول درست
 خط وادند که قلم در سراز خط او امر قالی ندارند و در پیدا و پنهان صبح و مساخته مرجم و مساخته او ایجان منقاد باشند و در او ایل شو
 سته شان جنسین و سماء در شهر کنجا فواختی قوی نیامی بزرگ ساخته بود قوی که مطالع از مناقص مجبور او تا در اربعه از نظر مناس
 و در بود آفتاب نقطه شرف اقران یافت از سقوط جرات ثلث و یکت شود و جوش آمد و بطور با الالف بالوف در زمره جزو
 ۱۰ لولخ ریح حایل شاخ خفایل را بغرم بوس کنار در صبح و شام مایل ساخت قوی باقی خواص افعال شخصی و نوعی در کار او در او غایب
 اطلال بات را از تراودت و مخالفت پیش کاران چهار کانه تربیت تربیت از سر گرفت حریف نامیده در استمال اقطار جسم بر بیت
 تناسب طبیعی دست صنعت بر کشاد که خدای مولده اسباب تولید مثل حسب طبیعت تمیاز که سینه نقاش منصوره خانه از بی
 صفت برای بریک تصویر برداشت و روی زمین را به نایب نقش و عجایب الوان بکاشت شعری کان عبور الترحیس
 الْغَضْبَانِ شَاوِي كَرِي اَعْنَاقُهُنَّ مَوَائِلُ هَكَانَ شَفِيقَ الْاَبْرَقِينَ كَوَاعِبُ عَلَيْهِنَّ مِنْ جِنَعِ الْجَسَادِ
 ۱۵ غَلَاثِلُ وَفَدَجَعَتْ سُوْسَانُهَا فِي خُدُورِهَا وَوَاضِعُ الْاِنَّهِنَّ حَوَائِلُ وَضَمْرُ حَبْلِ الصَّبْرَانِ
 كَانَتْهَا مَرَازِبُ فَوْقَ الْهَامِ مِنْهَا اَكَالِلُ وَتَوَدَّقُضْبَانُ الْخِلَافِ فَاَبْرَزَتْ اَصْلَابِعُ لَمْ تَخْلُطْ
 اَنَامِلُ تَخَالُ اَزَاهِرَ الرِّيَاضِ خِلَاطًا مَصَابِعُ لِبَلِّ مَاطِنِ قَتَائِلُ وَفَدَشَرِبَتْ مَاءَ الْعَامِدِ فَاَنْشَتْ
 كَمَا بَشَتْ شَارِبُ الْمَمَائِلُ فَمِنْ اَحْوَانِ نَعْرَهُ مُنْبَسِمٌ وَوَرَدَ عَلَيَّ اَكْنَافِهِ الظَّلْ جَالِلُ
 قَا آن خورشید طلعت که بان رعب بر تخت کردن سایه عاصم پاید خورشید صفت بر آمد و عروس خایت که از خانان دست بست
 رسیده بود بدجکم حصول کفایت و صدق صدق سحفاق و شهادت قضا و قدر و وکالت هو خنر ناصی و کفیل دست درو
 ۲۰ او نسا ده عقد زفاف بستند و گفت لمؤلفه **اللَّهُ هُوَ فَطَرَنَا وَوَعَدَنَا اِقْبَلًا وَالْجَدُّ قَبْلَ تَرَا عِنْدَهُ قَبْلًا** تقدیر
 بطریق سیمیناه لالی انجم و دراری سحر و شکر کرده مشتری بر میری هفت پایه طیلان برانخت قوی اسازا بالقاب زهره مشرف کرد
 کیوان چون بند وئی حلقه در کوش چو بکت زنی قصر و پیش را فعل ماه نو در کوش کشید بهرام برسم قورچیان خاص کر بر بیان بست
 زهره زهره بر بساط نشاط کوش و کردن بر بطله بالید و اینک بر کشید لمؤلفه کای شاه کینه بنده اش کرده بود خایت تو چو
 ۲۵ نمینون باد که با تو کسی چو صبح صادق نبود مانند شفق غرق شده در خون با تو یوزیر **اللَّهُ خَيْرٌ اَحْفَظًا** بنام قان بر لوح محفوظ

مؤلفه

تخیر کرد و تعویذ مؤلفه **أَعَادَ لَكَ مِنْ شَرِّ الْخَوَادِثِ فِي اللَّيْلِ جِرَاسَةَ لُطْفِ اللَّهِ مَا طَلَعَ الشَّمْسُ** بسکت صبحم و غفران
 غروب شفق بر بارزوی دوستش بت نامت شایزادگان کرد که زین حلقه میان بود و فلابه کردن ساختند و بیرون اردو شاه تیارگان
 و در اندرون بارگاه پیش تخت هفت پایگاه بهفت نوبت زانو زدند بیت **دولت بعم صباح کنان نوع و دس وار** بهر هفت کرد
 برول و بشت در کشا و مرغی که ناماد صبح سعادت هر نامه را که دید بنهار کشد و در زبان حال شعر **وَقَدْ نَطَقَ الْأَشْيَاءُ**
وَهِيَ صَوَامِتٌ وَمَا كُلُّ نَطْقٍ الْمُخْبِرِينَ كَلَامٌ معنی این بیت اعلامی کرد و بیت کرد و در غمبار است تخت بلداست خنجر
 عکس که بر پرگاه است سیرتارگان فلک نیست در برج بر کوشک لکزه بارگاه است **سَقَاةٌ يَا قَوْمُ شِفَاهُ**
لَمَوْلَاهُ وَكَمْ مِنْ مَرِيضٍ قَدْ شَفَاهُ از تشافها بحکات و افواج زین بین شعر **عُقَارٌ عَقُورٌ لِلرِّجَالِ**
مُدَامَةٌ نَدِيمُ الْمُنَى رَاحٌ تَبْحُحُ الْجَوَابِنَا می هموند خوانین ز بهره عارض خوب شمایل **وَقِيهِمْ سَكْرُ اللَّخْطِ سَكْرِي**
مِنَ الصَّبِيِّ تَعَابٌ حُلُوًّا لِلْفِظِّ حُلُوًّا لِلشَّمَائِلِ با نقابها بنگار چو حسد که کوی شعری شامی از طرف تیره مندر
 شد یا عقد تریا بمقاربت بدیز میر مسو و کشت تازه ترازل بر بار و لطیف ترا زیا قوت آبدار بیت **بمه طوق بر بسته و کوشوار**
 بدست اندرون جام که بر بخار همه رخ چو سیاهی چینی برکت فرورنده محو و خروشد چکت رویایی زلفت چینی قبا
 همه پیش تخت شسته با پای ایاده و شاقان لاله رخسار چون سرو آرا که مشک تاب و گل سیراب بار آورد و لمؤلفه
 بروی پیش لعش سبل نغول از آنکه بی کنه او سخت از نه کامل نرسین برست غم زول نباشد چون بر خاست بهر کار آب
 از جهان بر طرف مجلس چون نشست **در آن مجلس نشست آئین صراحی صفت زانومی زودند و ساعه و ارشاد و دستیس بجای می آورد**
وَابْيَاتُ ابْوَيْسٍ مَنَابٍ حَالِ مِيْءَ شِعْرٍ وَمَا ضَرَّهُ نَارٌ يُخَدِّبُهُ أَهْلِيَّتٌ وَلَكِنَّ بِهٖ قَلْبٌ لِحَبِّ بَعْدَبِ
عَنَا قَيْدٌ صَدُغُهُ بِخَدِّبِهِ لَلتَّوْبِي وَأَمْوَاجٌ رَدْفُهُ بِخَصْرِهِ بِهٖ نَلْعَبُ ایاق شراب و قیمر دلادت و صفت
حَاكِيًا مِّنْ خَيْرِ لَقَائِكُمُ اللَّسَّانِيْنَ وَأَنْهَارٍ مِّنْ لَّيْلِ كَيْدٍ يَغْتَرِطِعُهُ بر رسم دور و ایر کشته و سواق جارایات **جَوَارِيَاتٍ**
 کیت هفتد برین مهال جن و طوی بود و اندرون سرگاه و بارگاه از گل روی و سبل موسی خوراوشان پر رنگ و بوی رنگد عیش و
 طرب و لهو و نشاط چون فارغ شدند پادشاه عادل اشارت فرمود تا که رویهایش زرد و نقره و خردار بود انواع ثياب قیامت
 و معروف و مملکت از مجملات اقطار و همسار بیاوردند آفر با خوانین و امرار از حسیب مقدار ووقی استیبال حتی توفی نصیبی بود
 از زانی داشت و تجید یا حکام و ناکیا ساس یا سانا نامی چکنیز خانی مشتمل بر بر اسم جانگیری و جهان بانی بر یخ فلک مطاع در صحبت
 ایچیان قمر میر با کفاف مشرق و غرب اطراف خوب و شمال متوجهل کرد و سید و رایت معدهت قائم و تصفیت نام بر محمد **فلک**
الافلاک بر فراشت و آیت پنجش و بنجاشین بکک شباب ثابت بر ورق چهره آفتاب بنجاست بیت **عدل تو فلک را**
 پسری سخت پنجخت **فلک** تو عدل را پسری نیک **مهربان** از دست تو دیدم که تیغ تو بلا **بر کار تو کوه و کمر کج** تو زیان از
 تاثیر عدل شامل **او در درویشان** کرکشان **صفت کرک** که سفید می داشت و باز شبیه الیف سینه تیر ما از سر مار می خارید و آواز
 صفت

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

او جزو عدوان صد منزل از شهرستان عدم آوار شد عفو او که مستقیل عشرت بدکان بود مستقیل جرایم دور و نزدیک و هر گز حکمت
 میکت بیک التفات بیست بیست و صورت از هیولی منفرد میگردید بیک رویت رومی غلغل را از غلغل امور جمهور زایل می نمود
 و نوع و س ملک راجع و حلال می بست سیم سیاستش دفع حوادث شیم انام و رواع جاذب سیم آیام شد با وجان بر جهان بگرفت
 از آری نیشاند و در عهد و ولتش بلیت کس خسته نشد ز زخم کردون که زانکه شریف بود و کردون لاجرم از اطراف بر جمع گون
 ۵ که نام مبارک او را بر بر صوفی بیک نفوذ نذیند بیکر بیکر معش بطریق نقل نقل حریف دل و جان ساخته اند و مجرّه اوقات را
 بجزر شاد و دعای سلطنت روز نشوند بجزر که دایند جان شجاع و جان سیم مکارم با پشامان و جان شد که جان باید اطراوت
 آن آب کوثر در دوان آورد و نهال اقبال از جو بیار شود و ماء اصلها ثابت و فرعها فی السماء تا حدی سایه سز شد که مطوب
 را در چین صلح طل حسرت طوبی لمن ظل فی ظلّه بر چهره حال نیست از اطراف چین و ما چین فی کل زمان و عین با اقطا
 مصر و شام و منتهی مغرب خلائق متوجه ملک معمور می شدند و بغیض عدل و بذل مغرور میکت بندیت ز عدل او شده باز نهیجت
 کلنگت ز امن او شده شیر سیاه یا رشغال نه این فراز بر دور بر باد چنچل نه آن دراز کند در زمین بدین چنچال هر چند از محیطین
 ۱۰ بلا و تا مگر دولت فلک مدار و مربع مربع اقبال باید ارباب پادشاه عادل قان سیکت ساله راهست فکر تاثر و با سا و عدل
 انصاف و فطنت و کیاست صواب اندیشی و ملک آرائی از ستمت فواه و ثفاة و مشا به تجار و معارف مجازان آن و بار تا حدی
 استماع افتاده که سطر ای از ان مفاخر و سطر ای از ان منافع باقی آثار قیصره روم و اکاسر و عجم و خواقین چین و اقبال بر
 و تبا یغیمن و رایان هند و طوک ساسان آل بویه و سلاطین سلجوق تواند بود و شرح آن که مؤدویت بتقطیل موجب استغراق
 ۱۵ این اوراق گشت اما بکم ان الظلیل علی الکثیر دلیل بعضی از مخایل آداب و خصایل ذات او را ملاحظه ایراد کرده میشد
 تا از آنجا بر کمال نجات و دوفرد و نیناری استدل لال کیرنه از آثار و با حکمت او یکی آن بود که با اهل فضل و حکمت و ارباب دانش نیک
 متناس بودی و ترجیب تقریب ایشان را مبالغ و بر خلاف خط ایغیر اصطلاحی نونما و دستنباط خطی کرد صورت آن چون
 شاهان دلپذیر و خط دیده و نور صمیم و بران خط فرمانها با اطراف ممالک روانه فرمود و آرا چون میت محدث خود مشهور گردید
 و چون طبعاً مجبول بود بر استعمال قانون عدالت و استیعاب اسلوب ایالت هر چند اعداد و انعام و فیض ارفاد سمیت
 ۲۰ لا مقطوعه و لا منوعه داشت بر اسراف و تبذیر اعراض معقول نمودی و با اعیان مملکت و اعوان حضرت تقریر فرمود
 که چگونه مقتضی عقل باشد یا معدود از قبیل بدل شخصی اینها را باش صفت فرمودن و دیگر را بدست نومیستی سینه نهالش و دان
 چه بر کس که در غیر موقع زیادت از مال یعنی صرف کند لا محاله در موضع انفاق از بدل یا یعنی متعا عد شود و کولی مقصود از این
 اشارت تبیینی بود بر حالت او که تا قان و اسراف او بی رویت و خیرت در جو و حسان و باز بدین آویل تمهید قاعده را
 تاکید کردی که از پادشاهان عدل عام و سیاست شامل مستحب نظام عالم و متدعی توام نبی آدم هست و عقلا و نقل سندی
 ۲۵ و باینه و شایسته چون نور در حدقه دیده ملو افند لان العدل بهم عوائد و البذل یخص فواشده

و اگر به شندی روشن رای این معنی را متبع نماید بیدیه عقل معلوم کرد که بجز در مواد مالی استرخاصی چند اشخاص ممکن شود و رضی
 الناس غایبه لا تؤام و اگر کج فارون و ملکت سلیمان و عمر نوح کسی افسیر شود در موارد آن مدت و محاذات آن کنت
 ارباب حیوای و اصحاب توقعات از طوایف اتم چندان تابع و تراوف نماید که اگر غیر مستل بل مشکلی باشد و بر تقدیر فرض محال
 که باضت انعام و اداعت احسان شامل اقتداری در همه حال استیفاء مطامع انسانی معتذر خواهد بود و تحصیل مرضی
 خواطر غیر مستیتر و نظر در سمت ارباب خلایق باید کرد که اگر چه در ازل ازال مقتدر گشته و بر قضیت مصلحتی موجب استعدا و ولایت
 مقرر شده مشرعی خوش حال هنوز حلقه ان الانسان لربه لکنود می جفا ند و مقل مکسف ال پای سته و کاد
 الفقران بکون کفر امیکر و دبی با فاضت عدل که جامع منافع ملک و دین و شامل بر مصالح حال نال است در یکدیگر سکت
 کلمه عالمی را امارت و بالعلف قامت السموات و الارض بر منصفه عدل جلوه می توان داد و باز ذکر جمیل و بزرگوارین
 و عوض العاقضین میان عالمیان باقی و پایدار گذاشت دیگر از اعدا و ذکر جمیل و اعجاز و شکر عطف خیر چنان چنان
 کردند که وقتی از اوقات یکی از اعدا و اولاد در شاد و طرد و مصطفا و با معده وی از افراد شکر جدا مانده بخت چو
 ۱۰
 و تن از امانت گشت فرو آمدن بر کسی ای حبت تمزایشان بر دینی از اعمالش بالغ افتاد و اسرار و کاتب
 و استقامت جانش را لحظ نزول فرمود و بواسطه تکاپوی و کسب و نحو یا زعقب و حوش حسیب و ما جعلناهم جسدا
 لا یأکلون الطعام ائش اشتهاء طعام و تنوره معده استعمال یافته بود حکم فرمود تا بطریق نزل از مطعم کوسفندی
 و از مشرب ظرفی کپی مشو طما را مطالبت کردند و بهیچ کم و بیش دیگر تعرض نرسید اتفاقا دیگر سال دوسه تن هم
 ۱۵
 ازین جماعت که در خدمت رکاب شاهزاده بودند باز بران موضع چون علی الحقیقه مجاز مجازان بود که در ذمه و الهام
 کوسفند و طرف کپی تازه اباالی استجا بخدمت قآن عادل میسر وند و شرح حال از نزول کت اولی و طلب نزل و مواعود
 این طایفه در شانی الحال و تجدید رسم غیر معهود عرض میدارند یعنی اندیشه است که علی مرور الایام بر این رسم مستبر
 مانده و دیگری بر این اسوه حکم راند قآن روشروان سپهر احضار کرده چنین انقباض بر چنین اقباب انبساط انداخت و بزبان
 حسوت بازخواست فرمود که سائس این قاعده ناپسندیده از سخت تو بوده و البادی اظلم و النایع که استلم اگر نوبت
 ۲۰
 پادشاهی بنوعی منقضی شود و امور خاینت از تقدیر الهی منقضی ملک داری و رعیت پروری را برین سیاق رعایت خواهی کرد
 اکنون چون یاسار او را کرده و بر زیر و ستان که در دلج افزید کار عرشانه اند علی غیر المعهود و نقلی اند خسته نارومی راسته نوبت
 روی بکت روی مقابل مصاف یا غی میادری و بربق شمشیر مصقول آفید اول را از زنگار اخلاق و سیمه صیقل ندی باز نظر در روی
 که ائمه اسکندری جز آن نیست نیندازی پادشاه زاده در مقام استغفار الترام نمود که بر عزم مخالفت یا غی خیمه اقامت را
 تقویض کند قآن عالی بخت عادل منش فرمود تا مسئله را صیقلی ارزانی داشتند و ترفیه خاطر و تخفیف نمون و مابین
 ۲۵
 احوال اشیا را مکتوب داد خاک حاشیه بارگاه جهان سپاه را که مقبل منقل مقبل سعود و اقبال بود در دیده ساخت و زبان

باید امت دولت پادشاه عدل پرورش ده مراجعت نمونند از نمودار این کرمت و تهالت اگر در جهان صحیفه ذکر حاتم علی کرچی
زیان و باین انصاف و نسیف کردن نوشیروان در غرقاب خجالت غرق آید چه شود لمؤلفه زبأس تیغ نیلوفر شاش
نیار کرد و سوسن ده زبانی بعدد ولتس بر کنیاند بجز در طل زاده و کلرانی بون نصفتش با بار و شاپین کند گبک در
هم آشیانی عجب بود که از دیوان عدلش تا ندرک مرسوم شبانی برین نمط و سیاق اطراف ممالک را بحفظ و سیاق
متناسق داشت و شجره یک نامی در چین آیام متباسق گذاشت و چون پادشاه جاهل که خلیفان بعضی نواحی ممالک چین کشاوه
۵ و آنچه اصول و دارالملک بود بنور زایل شده همت پادشاه بر استخلاص تاحی آن مقصود گشت در شور سنه اجدی و سبعین
و ستاره پانجه تومان شکر جان شکر چنانکه درین قلمه کفتم لمؤلفه جنود اذ اهاجت لندی الرکض فسطلاً نقول
لِقَرْضِ الشَّمْسِ حَالِكِ حَالِكِ لَسَاوِي عَلَى الْحَالَاتِ عِنْدَ صِبَاهِهِمْ مَلِكٌ وَمَمْلُوكٌ وَمَمْلُوكٌ وَمَمْلُوكٌ
وَلَا يَمْنَعُ الْاَعْدَاءُ مِنْ خَوْفِ اَسْمِهِمْ سَوِي السَّهْفِ نَوَاطِلُكَ فَرَمُود و با ایشان چون و بگش و پیمان سپریوتا نوین و
۱۰ علی بیک ابن یلوج نهر ستا و داعب عجب آن بود که چون پیمان را تعیین میکرد اشارت را ندر از میان هم پیمان کار
چین بردست پیمان کفی کرد و چون آن شکر سبر خد و بار چین رسیدند خیمه خیمه کشیدند و طلال دو باد و عرصات و نصبات
از سواد آن اجناد و فروزی چون مور و جراد متمج شد تا گاه از طرف بجز خند سخاوتی فارغ از ضغائن کردون و غافل از زمین
و هر بولگون جنت تعلی علات بهار الملک رسیدند و ما الدوله الا الا لبقافات الحسنة پیمان بفرمود چندانکه
ممكن بود شکر در کشتیها رفتند و همت شکر رفتند و خود با شکر از راه خشک قاصد انجامد مگر ای که با دبان جام نیت
۱۵ بقوا و هم شمال و جنوب و موکب بی احجام پیمان بقوایم با دپیمان شش حرکت سافت باین بر محیط محراب آب و بیطاش
ماک قطع کرده بمقصد پیوستند در وقتی که حسن زار آسمان در شگفتیدن و نیم صبح روزین آمد سواد پیش حس از جنت
خیل روم چنگ کشیده و شسته و بلغاریان روز بجا و شب زکی چهره را بغارت داده با شکر سبهر حراسی درآمد فغفور نام
جو قون قابود با وجه حضرت و اعیان سلطنت خیره و متحیر شدند و از هجوم آن شکر که مانند قنار بد بی طلال و طلا به از هر دو
جانب فر رسیدند مضطر و مندر جبر تسلیم و اسلام مهربانی نداشتند و استیمان بپایین آمدن ایلی و استیلا ذبلا و خلاص بخلا
۲۰ و مناص خود نزد دیگر شمرده برضا و رغبت ایل ریخت شدند و منسلک در عداد طواعت پیمان مردی بهوشند با عظمت و شایسته
بود ایشان را نوید امن و امان داده اموال و دماغ طوائف از اطلاق و اهراق محفوظ و مصون داشت و در سینه ارباب
انجام تخم متابعت و مشایعت باشد تا دلها همه با دغان نوبت و اخلاص حسن اعتقاد و ارکرف مثل و بالبر کسب عباد الحس
پس قلعه ایجا که سینا فرو خنده بصحبت مدخل و مناعت محافل مشهور و مشون با کوا در حال و شداد و بطال و محسوب
دخایر و خزان نامحسور و رواسی قلال از تسویر بر رفت آن سنگ بر دل نمانده و شرفات آن با قرن الشور در مناطحا آمده دست
۲۵ سکان از معدن خضراوشه پرورین چیده چنانکه بیتی زاسیب چمبر فلک اندر فراز او برکنگره خمیده رود مرد پاسبان

مصنوع شده بود و اگر با استفتاح آن اشارت کرد و محافظان قلعه شما چون از کشادن دارالملک چین و شکر کشیدن پان خبردار شد
مقدم ایشان بری روزگار دیده بود و حلو و تر احداث چسبیده و سر دو گرم لیل و بنا کشیده مثل فذ حلب الدهر اشطره
پیغام فرستاد که در زمان صبحی چون نهال نورسته قائم بر کنار جویبار عمر میایی داشت و کلین بخت از شمال روح پرور نسل زده
سماهی از افضل و لا تفعل تکلیف فراغی حاصل و در مرتع بی غمی رفاهی شامل عدل معازلت و مناعات بودند
معاذلت و مناعات شعر سلوکی کان فی خلع العذار و فعلی کان من غیر اعذار از پدر خود
که فتح این قلعه بست پایان می نسیزید بر دستیر باید و ممانعت و مدافعت و مصارعت و محاصرت مفید و مانع نخواهد بود
لا یسقطون حبله ولا یهدون سبیلا اکنون تجسم لشکر احتیاج نیست تا ایلیم و مطلع و قلعه و ما فیها ملک الین
بی رحمت و دفاع و قزاق از عقب ریش وند و از قلعه شبیام شعر اذ اجاء نصر الله و الفیض هین علی
المرو معسورا الامور و صعبها خزائن و دفاین سلیم کرد و شعر و لا تغیر بالدهر خذنا فاننا یحب
بلا معنی و یقبل بلا سبب در این مقام شمه از شرح عراض عریض آن ممالک و گشت طایق و اصناف لغز
که روانه بشمار و ثقات تقار حکایت کرده اند ایدار کرده شد صفت ممالک چین خراسی سواد اعظم ممالک چین است بگفته
عرضها السموات وضعی طولانی چنانکه مساحت محیط آن قریب بیست و چهار فرسنگ باشد سطح زمین مغروش
خشت بچینه و سنگ و اماکن و مساکن از چوب افروخته و متوق تام تا میل خوب پر خسته از آغاز شهر تا منتهی سه موضع یا
بسه و طول معظم اسواق آن سه فرسنگ نشان داده اند مثل برشت و چهار مرتبه قشاکل بنیان مغاول ارکان و حاصل
تمکانک هر روز بفقصد بالش جاواست و گزرت ارباب حرف تا حدیست که صنایع صنعت حیایغ سی و دو هزار نفر
در اعداد آمده اند باقی را دکت العیاش علی ذلک هفتاد تومان شکر و هفتاد تومان عنیت را شماره در دیوان عرض
و اوراق و فارتب کشته با آنکه بفقصد کلیسا قلعه آساست بر یک تواج از کشیشان بی کیش و کابین بی دین و دیگر علم و کما
و خدم و عبده او مان با شیاع و اقوام که اسامی ایشان داخل شماره و عرض نیست و از عوارض و قلانات معاف شدند
و چهار تومان از شکر می ابل جرات عیس اند که چون آفتاب در پس قیروان مغرب روی در کشید و شب چادر بر
در سر عیاران چون خیال و لبران شب روی آغاز نهند و طاران کند تاب و او چون طره معشوقان سازد پسند کرده
بر سر در بند ماو محلات و مجاز کوهها و شوارع و کوشها در موضع معهود خویش با حیطا تا نم بنشینند و در آن جعلنا
النوم سبانا بر روی مردم دیده که بسند و بچکانند در قیاط لخمه پوشیده بپوشند و در میان شهر سجد و شست
موضع پول ساخته اند بر سر راهها که رود خانهها و دجله غزرات است منصب و منصب از دنیا و چین انواع سفن و معابر
احتیاج چندین خلائق بر آب روان کرده که تعداد آن در عدد دهند که کجند تا بپوشند و خناصر و روزنامه محاسبان متحصص
چه رسد و از دوام غرابه اصناف اتم از کانیف چهار جهت عالم که برای تجارات و طواری حاجات در چنان مملکتی مجتمع

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شده ببدیه عقل و مکتب نفس خود معلوم به این مقدمات حال دارالملت صمیمیت اما چارصد ششم مشهور فسیح رفته و سیح
از اعمال و توابع آنجاست که مختصرترین شهری از آن آسواد و نغباد و شیراز معتظم تر باشد از آن جمله لکنین فو و زیرتون و چمن گلزار
چون خراسی شکست خوانند یعنی شهر بزرگ بمبایت دیوان علی و العجب مشایدهان تقریر کرده اند که با وجود این طعل
و عرض بر حسب العدل معمار الارض در سایر آن ممالک ربع فرسنگی زمین نیابد که قابل عمارت و فلاحت
باشد و از حلی زراعت عاقل افتاده بل تمامت شروع و معمور باشد و ایما در فاهیت و جمعیت و راحت بدان مساحت
۵ وارو بناید آسمانی و دولت قالی ملک چنان عرض بسبب که سلاطین آفاق از ابتدای زمان آدم تا غایت وقت بر
تذکری از آن دیار و تخته از آن افکار خرسند بودند بی مثل اعیان و مصاف ممالک کشت و بغزنی بی خطا مملکت
چین را کشت و در بر فتنه و آشوب جهان کسری حکم چون چین زلف بتان بفرستد بیت کشوده بیک چمن ابروی مس
بیک تاخن از خطا تاخن چون قبای مملکت اسپینی در افروز و و فقور کلاه سلطنت را ارتک گفت و خزان عالم
۱۰ قبضه تصرف آبد حکم رفت تا چاوی که در ممالک چمن ابواب معاطات بدان مفتوح بودی بیاورند و از خزانه زر و
و سیاب عوض داد و در چشم منادی ندا کرد که ملک ملک تا آن است و چا و چا و فقور لعب از مذمتی فرمود تا چاو
که در ممالک تا آن چون نقد عدل و بدل اوجاری و راج بود سپردن آوردند و باز منادی برست مذ که ملک ملک
تا آن و چا و چا و تا آن است ان الارض بورثنا من جبارده بالتصوره چا و قانی را قبول بایست که در دریا
عالی را در مقام شمال منول و بالشی چا و با صطلاح ایشان چا میر است که ببا آن و نیار باشد و اما بالشی زر و
۱۵ پانصد مثقال بالشی زر موازی و دویست بالشی چا و معتبر بد و هزار و سیار و بالشی نقره پانصد مثقال چا و
بدوایت و نیار بدین تدریج و ترتیب آن اطراف سخن و احکام خانیته مقرو و مخالفان را مقرر کردند و
تحتسبن الایام فی تعبیر الامال و تعبیر الرجال خلافتها و طرائقها لا لبندی لاسنة الله التي فذلک من
قبل و کن مجلسنا لله بفتح خبریه مول جاوه از فتح هاک در زمان دولت او میسر گشت فتح جزیره مول جاوه
از بلاد هند در شهر سده احدى و تسعین و شتم صرح کی شکر جن پر خاشجوی تعیین کرده با اهن است و
۲۰ معالی و عوالی روان فرمود لوقله علی ترا کتب تجری بجة الماء با و مان جریان چون ساحل مفصود را بر
مراکب سفاین ساقتنا بریم صلوات شمشیر نه جزیره آن چنان جزیره که طولش دو بیت فرسنگ و عرض صد بیت
فرسنگ بود در قید ملک آوردند و الی انجا سری راند با منقعات و عراضات عازم بندگی حضرت شد در راه اجل
مقدور گشت جواز از آن موضع مذا و پیشش بعد از آن پایبند تحت اعلی بیوست و از رضاب سیور فامیشی و طغیت
بی دروغ نصیبی و افریاف و بنجای و اما و ده که مقرف فرمود از زر و مراد دریدان حاجت را در تصرف او مسلم گذاشت
۲۵ و حقیقت آن موضع طرفی است از اطراف بحر بطرافت لب و طارف مشون و از آن گشت اجناس خراسین و فو اخر جوا

قد شتر
بین العرب و جم
ثمة الدهر و الزمان الایام
و اللیالی هبصار انفس فیما بین
الضروب وی و ذلک صلی
لسال سیر حق ابوالحسن
او اذکانت الایام بناه و حبس
القیال کلها اجوات فلظلمت عین
یوم و لیلة خلاف الذی تری الیوم
و علی بذ معنی العبارة ان الایام
لا تبدی سی لا تظهر لا یلتقنا ولا
فی ذهاب الامال تغیر الرجال بن
و بذ التفسیر است الله التي فذلک
امی مضت و کن مجلسنا الله بفتح
و خلافتها مع کلمه
المعول

جزیره مول جاوه
در حدایب دیسان
جزایر هند متعلق بممالک
در اعجاز است و در کتب
در حدایب دیسان
جزیره مول جاوه
در حدایب دیسان
جزیره مول جاوه
در حدایب دیسان

و بضاع روایع و تائف شریف امعه نمودار صنع بچون انجا و جواب آن با هیچ عود و قرفل بویا و اصقاع و نواحی بریا
طوطیان کویا انا حدیقه محمد علی بناهه نه هتی روضه الجنان و یقطر فی مباراتی عبیه العبره
کاللابی فرضة عثمان الفاری جمعه تجاری بخرق کالعود علی النار و یوق فی الربیع عن نوحیج
مثالیث العود و مثانیها هدیل الفاری بالاسکار اکافی ندل علی وجود الخلد بالاشتر الی بل بالنواطی
و بنقوه بعد الخ نراهی کصالح البلقاء انواع الطواطی و الله مشکور علی فیض التعاطی و اسدال ذیل
العقود علی خطبات النجاطی ما طوی الکذب طاوی او وطأ الارض و اطی دیگر در عهد و کیر خانان نجنگ
حکمت خان بلخ بود چون قلا قان و طایت مزید اقداریف آنا باطل کروانید در وقتی که آفتاب بقطر شرف پیوسته بود
شهری تبریز با فرمود چهار فرسنگ در چهار فرسنگ کونی این اعداد بروقی محالی همت می نمود و آنرا طایفه نام نهاد و ارباب
حرف و اصحاب صناعات از هر جنس بد انجا نقل فرموده و باندک دت از کثرت و از و حام خلایق مصری جامع کشت و از
زیب و زینت نوری لایع و بر طرف آن شهر قرشی که بزبان ایشان متعبران کاخ خانیق و بارگاه سلطنت باشد هم تبریز
چهار صد کام در چهار صد کام از الواح و چشای سنی ساخت و در آن بهشت آباد قباب و مناظر که رشک عرف بیت معمور
و سقف مرفوع بود بر افراخت اعما و کین و صنایع رصین از جوانب و ارجا با فنون ارایش و انواع تکلف و غایش نرب
یافت عرضه زمین از اجاریشم مفروش و در وقت صنعت و مذاقت عمل تامل مضمون و طلسمات مثبت بر آن مثبت
و متعوش و در آن از شمس از نازکی و غرابت اقلید سات متعده هوش شبتاک شبک از زرد نقره و اطراف شرفات
ایوانش منازل چون طرفه و جنبه و بره دزمین رسک خلد برین مشاوه کرده و نمودار ایدم ذات العماد
التي لم یخلق مثلها فی البلاد معاینه هر کس که صفح ساحت آن مکان و زینت زینت آن بنیان دید شعرای
الربیع رای الروض المربع رای الطود المربع رای هلالن قدر کذا برین نسق امور دولت و اسباب تنع شمس
یافت و ابوداراء خاض و حاتم بر متابعت و مابیت منطبق و چون آمد و عمرش از عشره و قافه بر کشته بود و بخت
سبعین کرده شعر فد شارف السبعین من اعوامه و دنت منبته و حان حصاده و اسود مسین
لونه و نضعضت از کانه و ابیض منه سواده خواست که پسر همین الجکین نام هم در حال حیوة متصد
منصب استنابت دولی عهد سلطنت کرد و در این باب با امر مشورت کرد و نا اور اور حکومت ممالک جای دهد و بخت
خانیق پای هند ارکان حضرت و پیشکاران دولت عرضه داشتند که هرگز این فاعده معهود از دواب و با ساعه ما و ساعه
ممالک کشای چکنیز خان بوده که با وجود پسر مشقه امور سلطنت باشد مانند کان موبلکا و همیم که بر خانیق حکمین بعد از آن
مصرع تا بر سر عمر خط بطلان کشت متفق با شیم و او امر او را با ذغان و استمال موافق بی تقدیر مقدس دیر چنان
بود که ولی پیش از فوتی در گذشت و از پس تاج و تخت و تجرد در مراجع ناز و بخت تخت که عوض یافت شعر فلیکمل

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مفحوم سواکم مشبه و لکل مفقود سواه نظمی اعوان بر تیمور سیر حکمین اتفاق تازه کرده چون نوبت رحلت
 بقان رسید و از این دار فنا بعالمی که دار بقا است خواست پست ایمان حضرت را حاضر کرد و گفت فوی نفسا فی
 ساقط شده و ضعف امتداد و ستن امراض و اعراض دیگر تواقی نموده فوت آورده اند و زمان کوچ بیورت موعود از با
 یزدانی نیک تنگ در سیده مصدقه ضمیر و محبوات خاطر را کشف باید کرد و خلاصه سراسر از مطویات اندرون
 اگر بر خایت تیمور جامع افراد درست است و بیستماع در سلک تابعیت او محقق فهو المراد و الا که عقود عموم و اتباع
 ۵ عدم استیصال سمت اخلال خواب یافت بمصالح جواب چنان نزدیکتر می نماید که هم مرز و کیفیت از اجنبو یکدیگر
 باز آید تا شامت شایسته ما و ارباب مالک اینجو و خالصات اموال استر صاکنه و از تقلد قلاوه این عهد که کار خیر
 پر خطر است متابی کرو و مبادا بعد الیوم تیمور بسو و اعطی طبع سلطنت شیطن و شطط آغاز کند و لشکر از ربه انقیاد و
 اعتقاد و تقاوی نمایند و در میان امور دولت پریشان اند و مدارک حال پریشان متعذر تا امت شاهزادگان
 و امرا در موقف عبودیت متفق الکلمه گفتند تیمور مستعد اعناق امر خایت است و حق علی ابن الصقران **بیت**
 و بعد از قان مالک رقاب و نایب مناب و بر صدق این نیت واقف من عنده علم الکتاب **بیت**
 تقریر این سخن که سببی گوید این بی داند خدای بل که شناسد خدا یگان در مؤتفات این احوال ناکاه جل کین بکشاید
 قدر از نیست قضا بیدخت و در همه شکر سپری که حاجران تیر شدی برستی یافتند مصرع چون نیر اهل رسد سپر
 بیعت در شهر سه نثلث و تسعین و شمانه قان عادل در گذشت و نام نیکو و فسانه **أسعد الملوك من بقی**
 ۱۵ **بالعدل ذکروه و استند الله من باقی بعده بخلد اثر سعی مشکور یخلف للأخلاف**
بسیاط ملک معذور لا یبلی اسمهم بسو و صینه و لا یبلی عن صحفه الدهر الا آیات حصافیه
 ایندگان را دستوری باقی گذاشت بیت بیا کوی که پرویز از زمانه چه جزو برو پرس که گسری ز روز کار چه برد کرد
 نهاد خزانه بدیکری بگذاشت و راو گرفت ممالک بدیکری بسپرد نه هر که مال نبودهش بجاقبت نه بزینت نه هر که مال
 جهان داشت عاقبت نه ببرد ذکر جلوس تیمور قان هر چند ایراد این ذکر من حیث نسیبنا الحال و در **الجلال**
 در تاریخ عهد باید و خان ملائیم می نمود اما چون خست تمام ایام قبلا بفتح صباح دولت او مقارنی داشت خواست که
 ۲۰ علاقه اشخین انفقاک نپذیرد و سلک این عقده بی وسطه جنبی متبرکیر چه اصل و فرع با یکدیگر مزوج لائق تر جلوس
 جوهر در محل خود را حق تر **کواکب فی بنج کالی فی ذیج** بعدا که قان نداء حق را
 اجابت کرد و از بخنجر سپهر ماند کلبه ترمه نامور کلبه کلکی بود یعنی الکن و ترمه معلول شترادگان آقا و اینی جرب الترم
 اذ امر فانی تا مور را بخانی بر داشتند و در او اخر شهر سه ن اربع و تسعین و ستمانه جمع فتداح ارا کجج اقداح **بیت**
 ۲۵ موصول کرده اند زمانی چون روز جوانی فرج فرامی بینگامی مانند شب وصل غالی غم زوای سر بر دولت را اطلعت متلا

ای بار خدای
آقا را در
نویس

وصاف

خود مثل حامل آفتاب گردید و محاط بارگاه محیط کرد و در مرکز و نود و نود ساخت شعر **تَفُوجُ بِالْعِلْمَاءِ**
فَرَّقُ سُرُورِهِ وَجَازُ فَوْقِ الدَّهْرِ فَوْقَ سَوِيْرِهِ شهزادگان علی التناوب زانوی خدمت بر زمین نهادند و قمان بلعات
مختلف و دلنما متیق دولت روز افزون را دعا گفتند چون روزگار از تاثیر فضل مبارخرم و خوش بود و باد بروقی
اندرونها دور غش زبان حال می سرشد این شعر و کلهش شعر **فَالْوَرْدِ بَيْنَ مَصْجِدٍ وَمَصْرَجٍ وَالزُّهْرِ بَيْنَ**
مَكْلَلٍ وَمَوْجٍ وَالشَّمْعِ لِيَسْقُطَ كَالنَّارِ فَمَنْ بِنَا نَلْنَدُ بِأَبْنِهِ كَرَمَةً لَمْ تَمْرُجْ طَلَعَ الْبَهَارُ وَ
لَاخَ نُوْرُ شَقَائِقِ وَبَدَتْ سَطُورُ الْوَرْدِ بَيْنَ نَبْفِجٍ فَكَانَ بَوْمَكَ فِي غَلَالَةِ فِضَّةٍ
وَالثَّبْتُ مِنْ ذَهَبٍ عَلَى فِیْرُوزِجٍ ساغر چون از نظاران بزم بهشت این خون در دل داشت صراحت
استالت را بطریق مسارات لب برب اومی نهاد و چون نامی چشم در ایشان کشاده بود و بر بطن اسرار سحر را گوش نهاد
معلوم حاضران میگفت که اسرار ایشان رباعی رایع بود **وَكَأَنَّ حَلِيْبَةَ جَاوَزَتْ بَيْنَ سَائِحٍ لَمُوقَةٍ**
از مکل چه صبا حدیث بلبل کرد بلبل ز طرب نعره زد و غفل کرد مطرب چو ترانه زد صراحی عالی از بهر عادتش از قفل
کرد چون غبت لهو مستقی شد و گوشه رایت هرل مخفی نامورقآن روی بسا ضن تمهات آورد و تجدید رسوم قآن
عادل که سر اسر معدلت نام و رفاه بیت عام و مصالح بلاد و مناج طریف و بلاد بود بر یخ داد و پادشاه زادگان و نوینان
و امرا را چنانکه هر یک بطرفی از محالکت و یورنی مفرد و موسوم بودند بر فاعده معین و مقرر داشت و هر کس را علی حسب الترتیب
و المقدار بر یخ و بارزه و حلیف فرمود و از مرکز را زد که محیط معالی بود متوجه مقام و منازل خود گشته اند عیان امرای حضرت او
او بجای جنگا گت ترخان جنگا گت نمایان بخان علوی عجد الله بخان سمرقندی با شمس بخان ایغور میر خواجه سبحان بودند
امروز که شهر سنده شان و ستعین و شمان است بقاعده انبلاج بنیای آبا و اجداد باجیاء رسوم گزیده اسلاف که طریقه
مشکی و ذریعه علماء صاحب دولتان و اخلاف اقبال یار تواند بود پیش گرفته و محالکت را بعدل و انصاف محمود و رعایا و
شکر را بنیل و مراعات منقطع و مسرور داشته و این نصیحت حالت کتابت زبان حال ملا کرد **لَمُوقَةٍ آباء تَوَظُّمِ**
أَبَا فَرَسُودَ وَاجِدًا وَتَوْجِدًا جِهَانَ فَرَسُودَ امروز که جای خویش دادند بتو باید که چنان شوی که ایشان بودند
أَبَا رَادِ حِدُوثٍ وَاقِعَهُ لِبْعَادِ بَنِيهِ كَانِ جَرَادِ حَالِ رُوكَارِ وَوَانْدِ كَانِ مَصَابِيْنِ مَحَابِيْفِ أَجَارِ كَسَائِدِ كَانِ چهره بچا
أَعْدَاءِ الْجَبَابِئِ نَمَائِدِ كَانِ تَصَابِيْفِ شَمُورِ وَحَبَابِ تَوَكَّلْهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ الْوَاسِعَةِ چنین تفریر کرده اند که مدینه السلام در عهد
دولت خلفای بنی العباس دایم از بوس و بابس فلک در حریم امن و امان بوده و مغبوط کا و سلاطین جهان ایابین و
بیومات آن با فلک اشر بر ار شده و اطراف و کناف آن بار و ضمه رضوان در نزار است و طراوت آبناز و در بهوا و قضاء
آن طایر امن و سلامت در پر واز و از الوان نعمت و راحت و انصاف نعمت و تمهات بی تعدد عقل بحیثیت مساز
شَعْرٌ مَشْرَبٌ مَاءِ بَغْدَادٍ نَارٌ مَوْسِيْ لِقَاءِ بَغْدَادٍ مِمَّ مَصِيْرٌ أَدَلَّ مِنْ أَلْفِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

الْوَصِيلُ إِذْ لَاحَ بَاءُ بَعْدَادٍ بَيْتِ كِنَارِ جِدِّ زُخْرِبَانِ سَيْتِنِ قَلِخِ مِيَانِ رُجْبِ زَمْرِكَانَ مَاهِ نَخِ كِسْمَرِ
 مَدَارِسِ وَيَقَاعِ نَجْوَلِ عُلَمَائِ خَاصِ وَفَتْحِ دَرَّانِ أَيَّامِ دَسْتِ سَبْتِ وَيَا سِي سَكْتِ وَلَا تَ حِينَ مَنَاصِ اِرْبَابِ
 صِنَاعَاتِ وَجَرَفِ مُتَفَرِّقِ اِرْعَايَتِ جَاكِبِي سَمَرَاتِشِ رَا بَرُودِي آبِ سِيَالِ نَقْشِ مِي بَسْتَنْدِ وَدِرْغِزِتِ صَوْرَتِ آرَائِي فَاطِمَاتِ
 بَرُودِي كَاغْذِ اَزْ رُودِي نَجَلْتِ مِي سَكْتِ چَا كَمَكِ قَاضِي ابُو حَسَنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْجُرْجَانِيِّ بَدِينِ اَبِيَاتِ اِنْخَارِ كَرُودِ شَعْرِ
 سَقَى جَانِبِي بَعْدَادِ كُلِّ غَمَامَةٍ بِجَاكِي دُمُوعِ الْمُسْتَهَامِ هُوَعَهَا مَعَاهِدَمِنْ غَزَلَانِ اِنْسِي تَحَالَفَتْ ۵
 لَوَاحِظَهَا اَنْ لَا يَدَاوِي صَرِيحَهَا بِهَا تَسْكُنُ النَّفْسُ التَّفَوُّرَ وَتَعْتَدِي بِاِنْسٍ مِنْ قَلْبِ الْمَعِيَمِ تَرِيحَهَا
 يَحْنُ الْبِهَا كُلِّ قَلْبٍ كَأَمَّا تَشَادُ بِحَبَابِ الْقُلُوبِ رُبُوعَهَا فَكُلُّ لِيَالِي عَشَّهَا زَمَنْ الصَّبِي
 وَكُلُّ فُضُولِ الدَّهْرِ فِيهَا رِيحَهَا بِحَقِيقَتِ آبِ فَرَاتِشِ وَجِلْدِ وَجِدِّ خُونِ دَرُودِ اَمْ مَعِينِ كَرُودِ وَنِيلِ مَلْتِ بَرِ خَارِ
 چِسْمِ جِيَوَانِ كَشِيدِ رِيَاضِشِ وَفَضْلِ بَهَارِ اَزْ صُوفِ كُلِّ وَازِ اَزْ جَنَاتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَرَبَابَتِي
 تَاكِ زَرَانِ عَاشِقِ وَرُودِ دَرُودِ عَرُوسَانِ بَلْبَدِ اَبَا سِي نَجَلَاتِ اِمْدَاخِ وَبِرْغَمِبِ رِيحِ زَلْفِ نَجْمِ اَكُورِ فَرُودِ كَشَا
 اَنَارِ بَا نَايِجِ مِعَارَلِ مِنْ جِي نَارِ نَجْمَانَا رَا جَنِي اِسْتَعَالَ نَمُودِ اَبَا دَامِ بَرِ بَانِ شِكْرِ عَاشِقَا رَا اَرْخِشَمِ لِبِ
 وِلْدَارِ جَبْرِ دَاوِدِ عَرَضِ اَنْ اَبَا عَصَا كَاهِ فَرُودِ سِ تَوَامَنْ وَحَاصِلَاتِ اَمْوَالِ اَعْمَالِ اَلْزَكِيَا لِ زِيَادِ اَرْتِه هَزَارِ تَوَامَنْ
 وَهَذَا الْمَعْنَى قَدْ اسْتَعْنَى عِنْدَ اَهْلِ الْبَحْرَةِ عَنِ الْبَابِ اَنْ لَيْسَ اَلْجَبْرُ كَالْعَبَانِ وَرَسْمُورِ سِي
 وَتَسْعِينِ وَتَمَامِ كِه رَاوِي اِنْ حَكَايَتِ بَدَانَ حَاكِ عَجَبِ كَمْتِ رَسِيدِ كَثْرَتِ عِمَارَتِ وَبِوَاغِي اَمَّا كِنْ وَفُضُولِ وَتَرْتِيبِ وَنَيْبِ
 وَاَعْمَالِ دَرِ اَنْفِ هَرْ چِ عَشْرِ مِعْشَارِ زَمَانِ سَالِفِ نَبُودِ هِي سَبَبِ دِي كَرِ مَشَا هِي بِلَاوِ اَخَايِرِ مَالِكِ حَاكِي اَزْ صَبِ وَرَجْتِ ۱۵
 فَرُودِ سِ عَدَنْ مِي نَبُودِ وَجَمْعِ كَدَاتِ وَاسِ بِي عَيْنِ دَرُودِ غَرَمِيَتِ الْفَصَالِ بَكَمِ شَعْرِ هُوِي نَا قِي خَلْفِي وَفَدَايِي
 اَلْهُوِي فَا نِي وَا بَا هَا اَمْتَحَلِفَانِ اَيْنِ چِنْدِ بَيْتِ مَنظُومِ كَرُودِ اَلْمَوْاَفِي اَوْدِعْ زُورَاءَ حَلِيفِ سَهَادِ
 وَاوْدِعْ فِيهَا الْقَلْبَ طُولِ بَعَادِ اَسِيرِ وَبَجْرِي مِنْ دُمُوعِي دَجَلَةُ اَرَقْ مِنَ الْمَاءِ الْفَرَاتِ لِبَصَادِ
 نَقَطِعْ نَفْسِي شَوْقِ قَطَعْتَهَا اِذَا اَتَى رَاغِ مِنْهَا اِلَى وَغَادِ فَوَادِي حَجْمِ مِنْ نَذْرِ خَلْدِهَا
 وَصَا جَبْنِي شَوْقِ بُوَاوِ فَوَادِ مَحُولِ اَهْوَالِي بَرِيْنِ مَحْوَلَا بَعْدَبِ مَبَاهِ وَاخْضِرِ اِرْوَاهِدِ ۲۰
 مَصْدُوقِ تَسْبِيْبِ اَنْتِ كِه خَلِيفِ السَّعْيِ مِ بَاتِدِ اَبُو اَحْمَدِ عَبْدِ اَلْمَدِينِ اَلشَّيْخِ اَزْ مَرْمَرِ خَلْفَا بِنِي عَبَّاسِ بَرِيْدِ خَفِضِ عَيْشِ وَ
 اِيْدَاوِ تَخْتِمْ وَتَرْتِيبِ كَثْرَتِ اَمْوَالِ وَنَفَائِسِ فَايِرِ وَاصْلَاقِ جَوْهَرِ مَتَا رُودِ وَبِسُو كَتِ وَعِظْمَتِ وَخِيَلَا وَكَبَرِ مَشْهُورِ وَنُكُورِ
 شَرَفَاتِ وَغَرَفَاتِ وَايَاوِيْنِ دَارِ اَلْخِلَافَةِ بَا كِي اِنْ تَقَابِلِ وَبَا سَا كِي نِ تَا صِلِ سِي نَمُودِ وَ اِرْعَايَتِ اَرَسْتِكِي ثِيَابِ بَيْتِ وَ
 مَرْتَعِ سِرِّ مَرْفُوعَةِ وَنَمَارِقِ مَصْفُوفَةِ خُورَنِقِ وَسِدِيرِ رَا عَرَضِ تَشْوِيْرِ مِي سَا خْتِ شَعْرِ وَ سَا مِيْنَةِ الْاَعْلَامِ
 لِنَحْظِ دُونِهَا سَنَا النِّجْمِ فِي اَفَا فِيهَا مُتَضَائِلَا نَسَخَ بِهَا اَبُو اَنْ كَسْرِي بِنِ هَرْمِزِ فَاصْبَحَ فِي ۲۵

وصاف

أَرْضِ الْمَدَائِنِ عَاطِلًا فَلَو أَبْصَرْتَ ذَاكَ الْعِمَادِ عِمَادَهَا لَأَمَسْتَ أَعَالِيهَا حَبًّا أَسَافِلًا وَلَوْ حَنَّتْ

حَسَنَاءُ نَدْمٌ حَسَنَهَا وَرَبُّ كَيْفَ بَنَى بَعْدَهُنَّ الْمَجَادِلَا چهار صد خادم بخدمت درگاه مشغول

بودند با آنکه محرمیت حرم با حرمت دار الخلافه نداشتندی و هیچ آفریده را از طوک ایام و صنادید نام و اشرف اطراف و انجمن

زمان در حضرت پیش بر بنودی فی مش قیاب مجد و معالی اسکی بشایه جمال اسود انداخته و طاقی طلسم سیاه از مخرجه بر

صفت آستینی فرو گذاشته از سلاطین و طوک اطراف کسی که نبیده سدره طاق عزت و عمدیه علیه خلافت تشریف جسته

آن استین را چون و امن کسوت حرم معظم زمارت کردی و آن حجر را بنام مجار بنان بوسه دادی و مرا جبت نمودی

شعی وَإِذَا قَبِلُوا بِأَبْوَابِكَ التُّرْبَ رَأَوْا الْآكَرَامَ لَا الْأَرْدَاغَامَا در عهد انابت سعید مظفر الدین ابوبکر انار الله

بر بانه مولانا قاضی القضاة المتهتم محمد الدین اسمعیل فالی را بر رسالت سوی حضرت امامت فرستادند چون پیش فناء رفیع

و جناب منبع رسید بر استقام حج و استسلام الزام نمودند از غایت تنگت و تقوی مشکف بود پیش سکی متخج شدن

شرایط تیشم رعایت کردن مصحفی در دست داشت آنرا بر سنگ و بران بوسه نهاد معنا و چنان بود که در اعیا و خلیفه عمر

رکوب فرمودی بر بسی براق صورت برق رفتار کردن بطوق زرد و سارچه نرین و مطوق کرده و در ساخت و رسانم صبح

استغرق ساخته و از نظبان غیب در شان اوز نمزده و عاء صابی جعل الله الخیر مقعدنا صیبه و الأقبال

غرة وجهه و ادراك المطالب تجمل قوائمه و نبیل الامانی طلق شدیه و فتح الفتوح

غابه شاره و سلامة العوافب مشفی عنانه بر خواسته سوار شدی و طیلسانی مانند شب و یچور در روز

دولت فرو گذاشتی با افزا و سادات و یکبار شایخ عمد و گو که بجه نجوم سپهر خلاف که فلک بدیده و در بین کواکب در آن نیت

و تجمل تامل میکرد و در ضوان برای غلال خورا از بخار موبش عالیه استقراض مینموده مؤلفه قضای زده خاک نسیم

سمنش ساخت زور و دیده خوبان جنیل رضوانی از مقبران روایت که خواص و عوام مخبرجات و پیچها و معرف

بیوات که بر ترم مواکب بودی نسبت مواضع که اگر رفتندی برای تفریح و نظاره و مکی نوب احتیاط کردند از وجوه استکباری

استکراه سه هزار و نیا در قلم آمد بیت مؤلفه چه تفریح کنی امی کار تو خود نظاره در جهان مایه الا انکد

غزاره مع الحدیث احتسام و جلالت و کمال قبتار و مهابت مستصم ریاده از آن بود که در این موضع استیفا شرح

آن توان کرد و در آن تاریخ شصت هزار سواران پاره و رسوم از دیوان عزیز موشف و مرتب داشتند و قاید لکند

پهلوان صفدر سلیمان شاه بود و مدوح اسیر الدین او مانی و مدار و ایر امور جهنم بود و تیان صغیر و کبیر و شرابی مقدر

داشت و زمان منصب وزارت بوزیر مؤید الدین محمد بن عبد الملک العلقمی مفوض و او فاضلی مترز بود ناظم حاشیته

المنظوم والمنثور و ناصب رأیتی المنقول والمعقول کرم جلی دار سجی غریزی داشت چنانکه مصدق

و دعوی ابو محمد خازن می توانست بود شعش و زپر و مایع المجدانه و زپر علیه السباج امیره و

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

يُخَطَّبُ مِنْ فَوْقِ الثَّرَابِ بِفَخْرِهِ فَلَا يُجِبُوا أَنْ الْخَطِيبَ خَطِيرٌ ^{در حال تحریر ذکر او دوستی این دوست}
 ازین آواها کرد و شعر و فالو افلان فی الوری لک شاتم و انت له دون الخلائق تمدح ^{بود و این العقی و چند}
 فقلت ذروه ما به و طباعه فکل اناء بالذی فیدینخ اذا الکلبا یوذیک عندینجه فذره الی یوم الفی یمنخ ^۵
 مستصبر بدعت و راحت و تمتع بلاهی و طاعب که عین بدعت و ضلالت باشد در مذمب ملک فکف خلیفه
 بحق الامام بن الامام المفترض الطاعة علی کل الانام منعود بود و این العقی و چند ^۵
 و صدر و در احوال سبب متغیر الالمعی الذی یظن بک الظن کان فدرائی وقد سبعا
 بلی مقربان حضرت امامت وزیر را دقیقه است م رعایت میگرد و بر قانون اوب با وی سخن نمی راند زمین واسطه
 زده و آرزو می کشت عاقبت الامر عیارات عفا و اوب خلیفه عهد متغیر شد و سبب اقوی در تغییریت و کمه بر مورد اخلاص ان
 بود که سپر خلیفه امیر ابوبکر سبب تعصب و حمایت طایفه لشکر فرستاد و کرخ را عارت فرمود و بعضی سادات بنی هاشم
 ناسور کرد و بنات و بنین در فضاحت و خلافت مضموع جفاة عراة طایر ان جوسر از خانها بر و ن کشید ^{۱۰}
 وزیر و شیخ مذمب شیخ محمد بود بدین حرکت متاثر و متاثر گشت و این مکتوب از سر اظهار جنایا ان یحک
 الضلوع داء دوبا پیش سیدناج الدین محمد بن نصر الحسینی که از جمله اکابر سادات عصر بود فرستاد و از مجاری
 این کلمات سواثر و مطاوی این معانی معجز کار بر کمال فضل و فضال او استدلال می توان کرد و من رأی من السیف
 اثره فقد رأی اکثره وهی هذه خدم بدعاء لنلی و نشاء عظیم مندلی و بنهی انه خدم بها من
 التهل الی ساهی مجده الا شیل و یجمل شوفه بغنی عن التقصیل و ابان شدة الفوم الی شریف ^{۱۵}
 نلک الشیم و بنهی بعد الدعاء لا بامه و لا اخلافا الله من انعامه انه قد نهب الکرخ المعظم و دین البسط
 التبوئی المکرمة و قد نهوا العذرة العلوثة و اسناسر و العصابة اطاشیمه و قد حسن التمثیل بقول شخص
 من عزبه شعر امور یضحک السفهاء منها و یبکی من عوافها البیب فلم اسوءه بالحسین علیه السلام اذهب
 حریمه و اریق دمه و لم یصبر لعمه شعر امرهم امری من عرج اللوی فلم یستبوا التصح الاضحی العذ و قد
 غرموا لایم الله غرمهم و لا نقدا هم علی نهب الحلة و النیل بل سولت لهم انفسهم امر افضب جمیل و بنهی ^{۲۰}
 الخادم اسلفهم الا نذار و اهل لهم الاعذار و خاطبهم اسرار او و اسلهم چهار اشع اری تحت الرماد و
 میض نار و پوشک ان بکون لها ضرارم فان لم یظفها عقلاء قوم بکون و قودها جثت ضحام فقلت من
 العجب لبث شعری عا بقاظ امیة ام بنام و کان جواهم بعد خطابی ان لا بد من الشیعة و قیل جمیع الشیعة
 و احرار القبا به و تمزق الذریعة و ان لم تکن لکلامنا مطیعا بحر عنک الحما تجربعا و کلامک کلام و
 جوابک سلام و لکن کن فی بغداد اهل من الحناء عند الاصلح و من الخاتم عند الاقطع و الخجل اهمال ^{۲۵}

الفرقة

الْفَلَاسِفَةَ مَحْظُورَاتِ الشَّرَائِعِ وَتَلْفِيْ اَهْلِ الْفُرْيِ اَشْرَارِ الطَّبَائِعِ شِعْرٌ وَزِيْرُ رَضِيْ مِنْ بَاسِهِ وَانْفِثَارُ
 بَطِيْ رِفَاعِ حَشْوِهَا التَّظْمِ وَالنَّشْرُ كَمَا تَبَّعَ الْوَرَفَاءُ وَهِيَ حَمَامَةٌ وَلَيْسَ لَهَا نَهْيٌ بِطَاعٍ وَلَا اَمْرٌ وَ
 لَا فَعْلَانِ بِلَيْيْ كَمَا قَالَ الْمُنْبَتِيُّ شِعْرٌ قَوْمًا اِذَا اخَذُوا الْاَفْلَامَ عَنْ غَضَبٍ ثُمَّ اسْتَبَدُّوا بِهَا مَاءَ الْمَنِيَّاتِ
 نَالُوا بِهَا مِنْ اَعَادِيْهِمْ وَاِنْ بَعَدُوا مَا لَا يَبْنَالُ بِحَدِّ الْمَشْرِفِيَّاتِ فَلْيَا لَيْبَهُنَّمْ يُخَوِّدُوْنَ لَا فَبِلَهُمْ بِهَا وَخَرَجَتْ مِنْهُمْ
 مِنْهَا اِذْلَةٌ وَهُمْ صَاغِرُونَ شِعْرٌ وَدَبْعَةٌ مِنْ سِرِّ اَلْمُحَمَّدِ اَوْ دَرِ عَلَيْهَا اِنْ كُنْتَ مِنْ اَمْنَائِهَا فَاِذَا
 رَأَيْتَ الْكُوكِبِيْنَ نَقَارَنَا فِي الْجَدِيِّ عِنْدَ صَبَاحِهَا وَمَسَائِهَا فَهُنَاكَ يَأْخُذُ نَارُ اَلْمُحَمَّدِ طُلُوبُهَا
 بِالْمَرْكِ مِنْ اَعْدَائِهَا فَكُنْ هَذَا الْاَمْرُ بِالْمُرْصَادِ وَرَقَبْ اَوَّلَ التَّحْلِ وَاخْرُصَادِ سَهَامِ اللَّيْلِ مِنْحَةَ السَّعْيِ
 اِذَا رُمِيَتْ بِاَوْنَارِ الْخُشُوعِ بَصَابُ بِهَا الْمُقَابِلُ حَيْثُ كَانَتْ فَتَنْقُذُ بِالْجَوَاشِيْنَ وَالذَّرُوعِ

۵

بدین صایبات احداث که از قتی افلاک با بطش و بدین وسایط که ذکر رفت وزیر کرد و فرار و نشیب جیبیل و فریب بر آمد تا چگونه
 خلیفه و اتباع را شربت بلاک تجریع کند و مملکت بعد از انتماع کرده است از تبع انتقام تقریر در مراجع این حال یا پادشاه ملک
 ستان بیا کو خان در شهری سنه اربع و خمین و ستان از فتح بلاد ملاحظه لعنهم الله علی حده فارغ شد و تحریر بیع
 و قلع قلع ایشان را سبباً الموث و الموث اشرف علی شرفانها بمخین جعله دگا متبرکت در روز مملکت صد
 هفتاد و سال صبحی صبحی که شکر پادشاه دشمنان خورشید و ارتیح بر کشیدند بزوال رسید ایشیا بر اربع قشره قشره این
 فتح نامدار با طرف مشارق و مغارب نزدیک اقارب و اجانب روان فرمود و مسامح کا قدام را با استماع آن اشارت و احوال

۱۰

بدان اشارت مشرف و مشرف کرده است و با سبب اتصال آن قوم متصل ضال و طایفه ناپاک بی بان که با ائمه اسلام و دم مهابت
 شعری بالشام قوم و بغداد النوی و انا بالرقمین و بالفسطاط اخوانی عصاة جاوزت ادابهم
 ادبی فهم وان فرغوا فی الارض چیرانی و ما اظن النوی برضی فاصنعن حتی تشارف فی اقصى حراتنا
 میروند منتی عظیم و مبهی سیم مکان برع مسکون را ثابت فرمود مسلمانان که در ربیع و جماد اخیر کار در زمان ایشان چون
 کار زمان حجاب پیش داشته بدست رفاهیت بسر استقامت فرس کردند و در بر ممتد فرغ و رفیع است اقامت

۱۵

باز داد مولانا عظیم شایخ علوم الاولین و الاخرین نصیر الله و الدین محمد طوسی العارف لله العالم بالله الداعی الی
 الله احل الله روحه اعلی مجال الفردوس و خصه بایم هجیه من جلالا القدس مقام الانس و تما و خطه قوسین
 معروف بود چنانکه در منبع و بیاض اخلاق خلق نکبت ناصری که بحقیقت نسخ اخلاق نصیری است و ترجمه کتاب الطهاره از
 تصانیف استاد فاضل و حکیم کامل ابو علی میگوید الحازن الرازی نعمه الله بعد از آنکه بدان اشارت کرده گفته اند اعتبار را
 سبب همین بوده که قصه از مناسبات خود بجزت منتصم فرستاد بن علی بر ظهران مجلس ناصر الدین محتشم اینها کرد که در آن
 نصیر الدین مکاتبات و مناسبات با دیوان عزیز محمد و الله فاخر کرده از غزایل و بیعت او اندیش باید کرد ناصر الدین مشیر

۲۰

۲۵

و بعد ما که بنظر اجبال تعظیم و اکرام و تفریح جانب چنان علامه روزگار و حکیم بزرگوار را ملاحظه کردی او را باز داشت فرمود **ع**
وَالَّذِي يَجْسُ وَالْمُهَنْدِ بَعْدَ درین حال که جهان دیگر شده و اعدا و دین مژده خلاص یافت و بجزئیات ایمان مظفر رسید
با انواع عاطفت و رفت محفوظ گشت و بصرف صلوات و ایفا و خصوص حکم برلیغ شد تا ملازم اردو باشد ایمان از هر گونه
در سوانح مصالح ملک و ورود و قہمات دولت سؤالات میفرمود و اجوابی بر قانون حکمت قضیت مصیحتی در لباس تمثیل لایق
و تفہیمی فایق بطریق کلیه **وَالنَّاسِ عَلٰی فِذْرِ عَقُوْطِهِمْ اَدْمِیْکِرُوْا** تا در بندگی حضرت و قہی نام و محلی میبخت یافت
وَالْفَضْلَ لَامِعَةً اَبَانَهُ مَشْرِقًا نَانَهُ عَالِيَةً رَايَانَهُ ایمان بفرمود تا از مقام قستان جنیام و شادروان بر قصد
بنیاد خستند و با غم جرم و جرم حرم دل و شادروان در بنیادت و کشادروان شده قبل حضرت عیش و حضرت اومی یافت
حضرت حضرت خسار در سبزه زار شمشیر اوشا پدید کرد کمال بطش و مہابت و نفاذ امر و قدرت یکی هزار شد و سلاطین
و ملوک عالم از رعب یاساء او بر شاخ عمر چون برکت بیدار شدند با و خزان لرزان بودند بیت اگر قیصر بروم اندر خست
بنکر و ہیبت و کر خاقان بچین اندر نامت بشنود او یکی ششم تو بر کیر و بجای خنجر و نیزه یکی نام تو بکرنید بجای خاتم و طغرا
ابن العلقمی در پرده خفا از سر جناب بارگاه فلک سگوه رسول فرستاد و بعد از اظهار مطاوعت و اخلاص عبودیت تیرمین
مملکت بغداد در خاطر ایمان و تعلق صورت خلیفه زمان فرامود که اگر پادشاه بر صوب این دیار عنان غمیت سبک کرد
بی آنکه شکر ابر تریب موقوف و سبوت صنوف حنیاج اقمه نام تکلف مطاعنه مضاربه چو رسد مملکت بغداد تسلیم کند
و از ایشوا به معقول مستحکم کرده بلاکوخان بجز در این پیغام ریادت اعما و نفرمود و نیز خصانت بغداد و کثرت اجنا و و فور اسباب
و اسلحه آن در بسط اقالیم سبع شهری نام یافته بود و مصافقت و ملاصقت دور و سیلک و مضائق دروب و محلات از
جهاز شکر نامعد و ایمانی که صحت عراض کیتی از دطائت قبول و دخول و از دو حام زحوف و زحاف مضائق بنمود متفق ظاهر
داشت و پادشاه جهان حاتم آحرالزمان او کتا قآن در مباد جلوس و نوبت جو را غون را با شکری فاکت بی باک مغول
مانند شیاطین و غول در عهد خلیفه لیا صیر لهین الله فرستاده بود در آن تاریخ صد و بیست و هشت سوار و شہر و اعمال معین
مرتب بود مذ مستضر بدافع و مخالفت پیش آمد و جو را غور از منہم باز کرد و بنی **شعن اِمَامٌ عَظِيْمٌ اَلْبَاسِ لَوْ**
اَنْ يَّاكَسَهُ اَصَابَ بَدِيْرًا مَّا اسْتَقْلَبَ بِهٖ قَطْرٌ این اجار در معتبر سماع جای گیر شده بود و برالواح اذ بان ارتقا
یافته پادشاه رسول ابن علقمی را بخواخت و در استحکام مرا اثر اعما و تو کید مبانی عیضا و طلب و ثوقی کرد و علی التویر بصح
لقاۃ و رسل موجبات ہتھنار حضرت و ایمان خاطر اشرف میفرستاد و پیغام میداد که من اقطاع لسکران چون جبال و فاو
حس عہد خود منقطع خواهم کرد و با خلیفه طریق مصالحت سپرد باید که بی تراخی رایات ہمای سپیکر حضرت اثر چون ل اعاد
بر غم آن جنبه خفقان باید بلاکوخان در تقسیم این غمیت و استیضات آن مملکت از را می مولانا نصیر الدین ہکشتانی کرد
از روی احکام نجومی استشارتی بعد از تیسیر طالع و تقویم کواکب و تحقیق نظر و اتصالات سواد عرضہ داشت کہ اخصلاص سہ اجابا
۵

تخل مزید کلفی بردست موکب منصور مشیر خواهد شد و مدت امامت و خلافت بر و اثر الوصول و وصول الانز
 اگر صورت قضا و قدر موافق این احکام باشد از اثر میامن دولت پادشاه تواند بود والا شعش ادبیر بالجوهر و لسن
 ادربى و رب الارض بفعل ما يشاء باکا و منزه و اناء بعلمه خائنه الاعين و ما تخفى الصدوق که در سر کتب
 قدیش اگر علماء مستصفا با وجود فریت خلق الانسان علمه البیان هنگام استفسار و استفسار بر صفحه عارض جواب غایب
 و الله اعلم بالصواب می کشد و اگر اطباء عیسی معجز اند که فرمان ده مملکت بدان و ارواح اند عقب مواضعه و اشاء
 ۵
 معالجات جلاب الشافی بهو جلاب نعمت صحت میدهند و اگر همه علم نجوم اند ستیا جان عرضه افلاک و جمنه سان
 اقطار کرده خاک بمیل تا قیل تجتیه احکام خود بر نقش و العلم عند الله و عنده مفاتيح الغیب لا يعلمها الا هو حساب
 نمی آورند بلکه خان بدلی ثابت و ضمیری منفتح استعدا و نهضت و حرکت لشکر را اشارت راند و از همان ایلی فرستاد
 استدعا حضور یکی ازین سه کانه کرد و دیت و ارکوکچک یا شربی یا وزیر سلیمان شاه ارکان شده خلافت محی الدین
 ۱۰
 ابن الجوزی را بفرستاد ایلیان در غضب شد سوخو سحاق را از راه ارسیل بشکری روان کرد که از وجه بگذرد
 و با تا بچو طی شده از غربی بغداد قاصد شود و از عقب ایشان رایت بهایون در حرکت آمد و از انطرف ابن العقی
 چون دانست که سهام مکیدت بغرض مقصود پیوست شیطان تسویل و تسلیل را اشران اغراد را کرد و سر حجاب
 باز در خدمت خلافت عرضه داشت که امر و بر همه اقد و منته الحکم الغیر سلاطین و ملوک اطراف داغ اجلاس و مطاوع
 امیر المؤمنین بر چنین صدق یقین بنین دارند و صیت نفا و حکم و مقدرت و بسط مال و کثرت جیش دیوان غیر از آن
 ۱۵
 ازین و شمال بر برید شمال و صبا در صبح و مساس بقیت کر قه چندین ال هر سال بعلت موجب عساکر و اقطاع وجو
 در قوت اجناد صرف کردن از مقتضی رای رزین و فسر دورین دور می نماید اگر امیر المؤمنین رضت فرماید زعمای لشکر
 هر یک بطرفی نامزد کرد و بدو بشغلی منسوب کرد و اند تا این اموال خزانه را تو فیر باشد خلیفه مصلحت این شور که همه شور جهان
 و خلافت صواب بود برای وزیر با تزویر منوط کرد و اسید مصرع و امی آن کش غم که غمخوار یک اذ کان الغراب
 ۲۰
 دلیل قوم فئا وین الجوس لها مقبل و خود استماع الحان خوش و اجتماع با جوری چون دراری
 و مشا هده عمان حراوش و تمد و با نوع طایه ای استعمال نمود از لغویین که اعب بضبط لغوی بعضی قراضب بر دست
 و بقبول قول راست از پرده سازی مخالف معرض کت برکت رای برکت عاقبت اندیشی از روزگار او کرانه کرد
 و فلک فرتوت این شعوه و تفریب در فرجام کار خود کرد و قال بعض الحكماء اذا اقبلت الدول خلت
 الشهوات العقول و اذا دبرت خد من العقول الشهوات بت مولفه غیر مصر و جودی تو یوسف همت
 ۲۵
 نگاه داشت زینمت زلیخائی ابن العقی اصبت فالریم و وجدت فاعلم کار بست و چنانچه گفتار را بگفتار غرور و
 قال علیه الصلوة والسلام لانن كالصبیح تشمع بالدم حتى تصاد در تعزین کلمه و شریه جمع امرا و غیره مجده

سعی پیوست با نیک زمان اگر لشکر و قوا و افراد را تفرق آید بی سبب حاصل شد و معلوم باشد که نظم شوا نیست و او بجهت
صحت دارد و قاتل بدید منظومات و تفریق مجرمات را زیادت جهنمی بجای در نمی آید مثل صیاد که بر آه کدر سبیل بر
که در حلیت دارد و دان می باشد و دام می گستراند و خود بر مرصد کین می نشیند تا مرغان در بهوالی دام مجتمع و آسبیده
باز بخورد و گوشتی استی افشاند یا بی هنگام آواز می دهد و نغمه از او مکه رسیده شوند و سعیا صنایع و کدامت ذایع
مثل است الف صباد لا تقوم بمکنتکس و احدی شی اری الف بان لا تقوم بحدیم فکف بیان خلفه الف هاد
۵ بلا کوخان بر میعاد و مقتر روز زمان منتظر بطالع مسعود و نوبه قبل موعود از اردو خود در حرکت آمد و لشکری شعش منوود
لئس اللدوع بظلمها فی البر ذخر او اهلواجر لا اذا از اطراف ممالک در بندگی رکاب فلک سا چون در یاد
جوشان و پلنگ خروشان روان گشتند آوازه قصه شکر ایلخانی که امارت تکمیل و عذاب آسمانی بود عجب آورنده
جناب دارث خلافت که غرس الید وضع حارث زافت بودند چون دواتی و شایبی حضرت امامت را بدان غفلت
و توانی و کسالت دبی خرمی ملامت کردند و بمبالغت تقریر که در عالم قوت غلبه و بطش شکر تار منتشر و مستغنی است
۱۰ و خوف اسماع شیخ و سائب از بد به جا گیری ایشان باطنین لؤلؤ لقمه بقولون و القلب اللبیب مصدق فیض
عنی و لشمعه صد ایک غرم مستخلص این دیار کرده اند اگر این خبر تحقیق پیوید و کمان یقین شود بی لشکری
و استعدادی تام مقاومت در حیز طاقت نیاید و چون سیل از سر بر گذشت در کرداب تخریب دست و پایی زدن مفید
سلامت نخواهد بود و مرغ زیرک که اند فضاء بود محسوس فقا و چند آنکه در آرزوی فرجه فرجی سریش بر نفس
۱۵ مالد و در بر نفس نالد غنا و ابتلا زیادت کرد و لؤلؤ لقمه اذ اوقع الخذ و زلا یمنع الجهد بمصلی آن نزدیک کرد
رعایت ممانت ایهال روا داشته نیاید و اطراف کار خویش از بودنی فرهم گرفته شود که توام مملکت و نظامت
و شمول امن و طراوت حال و فراغت عیت بی شمشیر و اندیشه درست و رای رست و احتیاط بلوغ و کوشش تمام
مکن نکرد و مشکل لکل امور اسباب و لکل دور اوب و عاقل توفیق یار و هوشمند زیرک سا چون صطکاک قدر
و متقدّمه در صماخ او جای کیش از تولید آتش بلند تر میهم بشیر کالفصر کانه جمالت صغیر اندیشه کند و چون
۲۰ و شیخ سراب را مشاهده نمود پناوری دریای زرف و صورت موهبکوه آس در پیش خیال آورد و نادان مغفل و صاحب
مشکال تا نسیب لب آتش بوی زرد چاره خلاص بخوید و تا در بحر عمیق چون نبات آله غوطه نخورد آرزوی معبر و ساحل
بر خاطر نگذارد پیش از نجوم ایشان تهیه اسباب دفع و کرم شعث و بر جمع عساکر از نواحی و اعمال مثال باید واد و پیش
قول در بر اعما و کرد و یقین دانست که مقصود و از شست شمل لاجمع الله شمله موضع بوده و خلاف الاراء بنیج
۲۵ عدم النظام متمم پیش نهاد خود شمرده و ترصد این دایره و همیا و اتمه و ماصرف الله لیه مکابله کرده هر چند نامحسان
مشفق از سوره مایه شفاق سورت این نصیاح دیر باز تر از درس آل عمران بروی بخوانند و ازالت التباس ان البقر شایع علیها

میکرد و آیه **وَلَا تَقْوَابُ اَیْدِیْکُمْ اِلَى التَّهْلُکَةِ** باز میراند اما فاتحه حکمالت بقوارع تقدیر پشت اندیشه است بیگست و دید ^{خلیفه}
از تامل در مضمون مذکره احزاب خود متعاد و میکرد و **بِیَارِکِ الذِّی بَدَدَ الْمَلِکُ وَهُوَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ** خلیفه در
رقدت غفلت و غرور پهلوی بر بستر استرگاه و سر و انداخته و کوش را از استماع نصیحت **اِذَا رَدَّتْ الْکَرَامَةُ فَقُلْ لِلْکَرَامَةِ**
سپاه زیر قرعه استسارت گردانیدن گرفت و دم فریب غایب آثار او بجان خرید مثل است که خواب باستان سخت بیدار و در خواب
خاصه چون نور با ستاب یادری کند و سهو و زلت طیب بر مرضی ثانی شود و کف در شب بجان **فَالک**
بَعْضُ الْبُلَغَاءِ اِذَا اَخْبَثَ الْوَزِیْرَ فَلَاحْتَسِ الْاَمِیْرَ وَلَا تَنْقِنَ بِالْاَمِیْرِ اِذَا غَشَلَتْ اَوَّلُ بیسات چون از وزراء برود
تقدیر و ادوی بمطرد و جو خواهد پیوست موجبات آن لامحاله **مَصْرَعٌ** از مخرج بار و از زمین بر رود و حسن تدبیر و
تفکر مردم و نادانگشت اعوان و زور بازو و شکر توانا نه بهمانا هیچ تأثیر تواند کرد **لَا مَرَدٌ لِّفَضْلِهِ وَلَا مَحْجَبٌ لِّحُکْمِهِ اِذَا اَخْبَثَ**
الْحَیْضُ حَارٌ العلقی این سخن بابی وقع ساخت و با انواع شعوه ایشان را مستغافل گردید و گفت لکن مغول را متعاد
با بعد از بچه وجه متعیر شود اگر عورتا و صبیان مار سیده از با م خانها با خستند آنچه بدافعت برخیزند همه را در مضائق و شجاع
مخالات تا جز با بنده ناچیز گردند بطر و نخوت و عجب و کبر بر مزاج مستعصم استیلا یافته و دست بر یق عقل و درایت یافته
بر رفته خلوت رخ بر رخ ماه و شان کرده **جَدَّیْکَ الذَّهْرُ وَاَنْتَ هَیْرٌ** وزیر نیز بر اندن بیدق تزویر و تصنیف مضوی
احیال مستغول گشت تا چگونه فرزند بد حصن حصین ملک و دین بکشاید چه وقت بغیر فراسست و فیل تسویل اورا شهمات
و دهنیان اعلام و استعلام احوال خلیفه و کیفیت حالت و منازل پادشاه میکرد تا گاه خبر رسید که سوغو سحاق و تا بچود
حالیته از لشکر الحان پر دلان **اُولَئِکَ هُمُ فَرَسَانِی لَنْ یُکْرِمَکُمْ مِّنْ غَیْبِی** از طرف غرب متوجه بغدادند خلیفه فتح الدین ابن الکر
و مجاهد الدین آتو آتی را با ده هزار سوار ملافت ایشان را روان گردید و چون میان عسکرین کار از مبارزه مصافقت
بجهد مصادمت رسید و مواجه بهما جمده و مقابله بمقتله بدل شد و اول و ولت لشکر مغول مندم شدند فتح الدین مرد
جهان دیده بود غبار و قایع و هر بر سر او نیشسته و روز کار کار فروش در شب غنبر کون غنبر موسی اورا بشهانه کافور تجارب
مبتدل ساخته گفت بهم درین مقام ثبات قدم باید نمود و از عقب ایشان تعاقب کرد و با اعلام حال بریدی حضرت علامت
روان داشت نظر جوانی با شطرنجونی جمع داشت این امی بابنوعی از متحمل حمل کرد و جواب داد که حقوق ایادی و مصطفا ^{المصنوع}
بدین وجه مکافات میکنی که بیک روزه مدافعت با عادی حضرت خلافت ملالت و کسالت ظاهر کرد پس بدی مصلحت است
که علی الفور پیش از آنکه ایشان را مدوی رسد متعاقب شویم و خاطر از اندیشه ایشان فارغ گردیم فتح الدین از فعالیت
راسی و جهالت نفس و خود را می و با دپیمائی و دواتی در غضب شد شکر را بر مساعت از عقب عقاب ناگمانی تحریص کرد و در
حالی و جلیل اتفاق ملاقات یکدیگر افتاد و عالی صف مجارات را تسویه کردند فتح الدین بر مرکبی که نطاطات من
خَبَلَهُ اَجْمَلٌ وَاِنْ نَفَعَتْ عَنْ ذَلِ الْحَارِ عِبَارَتِ اَزْنَتِ وَ الْبَغْلُ اَسْنُ الْعَابِی الرَّکُوبِ سوار گشت و با فعال
۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

تعلیل شود

تو ایم از مسئول و مجمل گردید یعنی و خد غفر از رحمت صمیمت نماید و عثمان کین خاطر ناید روز مظاروہ کرد و در قعہ مبارات را بقایز فرستاد
 و فریقین مقابل یکدیگر فرود آمدند لشکر مغول در شب آب جسد را بر جتدہ بغداد کشادند چون آب کسان قدر از چاه مظالمی شب بدو
 بدین رسن آب با شکر کشیدند و سبزه زار آسمان را سیراب کرد و ایندند شکر بغداد چون ترکس از خواب درآمدند خود را مانند بیلوفر
 غریق آب یافتند از طرفی آب کرد و اینکے وحشت خاک بر آتش دولت میرد و از دیگر سو باد حمل شکر صحرای آب روشن اقبال را
 تیرہ میگردید تا اکثر این لشکر در محاض و غرات آب و در بزم تیغ چون آب ہلاک شدند و آب با ہمہ سگدلی افغان کین
 بزبانی روان بر قامت و شمایل آن جوانان می خواند مصحح شمشاد و سمن را ز چین آب و بند فتح الدین در آن مفضل
 شد و اندک معدوی کہ از ان در ط ساحل امان یافتند از نسیب تیغ خون آشام راه شام گرفتند عاقبت دو اتی با ستون
 خلاص یافتند مجول و اربعبند او در آمد اعلام خدمت خلیفہ کرد و این کہ از معرکہ بجز خطر و بجز محسکہ اثر دو اتی با ستون بک
 سلامت یافتہ ایک بغداد رسیدند روایت کردہ اند کہ خلیفہ در مقام شکر تہ نوبت بر زبان راند الحمد لله علی السلاطین و الحمد لله علی
 و همچنین از غفلت و عجاوت او حکایت کرد کہ چون خبر رسید کہ قزاقان لشکر ایچان نزدیکت کوه حمیرین رسیدہ اند چو
 ۱۰ داد کہ از آنجا چون توانند گذشت عرضہ داشتند کہ لشکری کہ متوقدین دیارند بروی دریا چون موج کدرند و بر قبال
 جبال عقاب آساروند و تند سکنند را پرودہ عجبوت خوانند پیش سناکت مرکب ایشان از حمیرین چه خیزد مکر عجاری و اوست
 با و پیمان آن شکر کہ بیرون جہد الا شہری و درین حال عبد القادر نغلی و بر دوستی محمد الدین براہیم سجد الارسل کتہ شعری
 ۱۵ با سائلی و بمحض الحق تباراد اضع فعندی نشدان و انشاء و اسمع فعندی روايات بحقیقہا درایۃ
 و احادیث و اسناد فہم ذکی بغاب حاذق بقیظ و خاطر لفقود التقدر نقاد عن فہمہ فنکونی الدین
 و انہکوا جہا جہلا برای فہم افساد اذا اضحک امور الناس لیس ظم فہما رواد و لا خرم و انجاد اما الورد
 فمشغول بضمیرہ و العارضان فنسائح و ہدائد و صلح الباب طور اشارت بثل و تارۃ ہو جنکی و عواد
 و شیخ الاسلام صدر الدین ہمنہ مقصورۃ محطام المال بصطاد غنمہ بالبوئس اباۃ سولسبۃ ماسود و انی الورد
 ۲۰ ہوما و لاسادوا ان جبت تیرب و شارف ساحتہا فہلین نزلک فی فضاہا صاد باصبعۃ الملک و الدین جنین
 تلقاہ من حاد ثاب اللہ بغداد اری المقدور کائن و الخذول خائن و الخذور واقع و النذیر فکف اذا المشغل
 لا یقاوم التقدر ان الخزم ہربی المجد و البسالۃ و کم دولہ ہدمہما الخرف و الکسالۃ از سخنان رسی ریم الموازۃ
 المشاورۃ و یس الاسبغداد الاسبغداد و قال فیلسوف الهند بالرای بنال ما لا یبال بالقوم و الجند
 بیت کسی کردن مقصود دست حلقہ کند کہ پیش تیر بلا ہسپر تو اند بود سئل من الظاہر ما الذہبی اذہب
 ۲۵ ملکک فلو اشراب بالعشبات و نومة بالغد و اذہ ذی التوجہ اربع خمین و ستائہ کہ چون عاشور روز معتدل بود
 و عرصات بغداد مانند کربلا کرب و بلا و زمان حال کو بیان و بلا و بلا چون زو جبان افروز صباح و حشا شہ افق شرق بدید آمد

وصاف

وارحیات وقت حساره در ابدان حیوانات ساری و ظاهر کشت لسكر عفاريت آثار طراکيت و بيار شعر فوارس قولون
 لِلْبَيْبِلِ اَقْدِي وَلَيْسَ عَلَيَّ غَيْرُ الرَّؤْسِ جَالُ بِاَيْدِيهِمْ سُمْرُ الْعَوَالِي كَمَا تَمَّا تَسْبُّ عَلَى اَطْرَافِهِنَّ
 ذُبَابٌ مُخَافَةٌ اَزْ رَاةِ بَعْقُوْبِهِمْ بَعْقُوْبَةٌ وَنَكَالٌ وَفِي الشَّيْلِ كَمَا تَكْبَلُ تَحَالٌ وَالتَّحَالُ بَهَادِي دَوْلَتِ وَاِقْبَالُ رَسِيْدَةٍ
 واز جانب صوبی سطر نزول کرد و در حال وزمان سکون و قرار ستکان امن و امان رحلت مِصْبَعِ سَطَا الْمُرَارِ فَلَ اَهْلٍ
 وَلَا سَكْنٍ مَادَهُ اصْطَبَارٌ وَاسْتِمَامَتُ از حوالی دل و دیده خلیفه و اهلای دور شد و روی خواب و روی صواب در حجاب
 احتمالت مستور و زبان خلافت بطریق مذبت در غم و کربت این ایامات انشامی کرد ^{و قیامی شعر} وَاخْوَانِ حَسْبُهُمْ
 دُرُوعًا فَكَانُوْهَا وَلَكِنْ لِلْاَعَادِي وَخَلِيْمٌ سِهَامًا صَائِبَاتٍ فَكَانُوْهَا وَلَكِنْ فِي قُوَادِي
 وَفَالُوْا فَاذْ صَفَتْ مِثْلُ فُلُوْبٍ لَقَدْ صَدَقُوْا وَلَكِنْ عَنِ وِدَادِي اَز رُوي اضطرار بفرمود که دروب را استوار
 کردند و برابر متجذبه حاضر مستعد و شتر برداشت و دوایان و شرابی و سلیمان شاه و دیگر وجه شکر و ممالکیت خاتمه کشیدند
 از خانه بعبند و گوی انبوه با انواع اسلحه مدد فرستادند روز دیگر که عتقاء زرین بال ازین سبز ایشان مدد پر برد و روی زمین
 بعد ما که چون ایشان مسکین درویش مظلم بودند دل کامکاران روشنائی گرفت رایت عتاب پیکر ایمن میمون طایر ازین قصر
 چون کرون مباحات برافروختند و نایره محاربت که صرم آن حطب عطب بغداد بود بر فروخت شعر مُتَكَسِّفًا
 لِعِدَائِهِ عَنْ سَطُوْمٍ لَوْحَلْ مَنِيْكَهَا السَّمَاءُ كُنْ عَزْخًا اَز اندرون شهر نیز چنگ که در بار ابا باشتن تحویل دهند
 یا بقوت باز دوست در که کاه که به سلطان نرسد یا آفتاب باکل اندانند و زلزله را با فشرودن قدم ساکن گردانند و شد قریب
 بسیر استین اطفا کنند و سکره کاهرب مستعدالات رمی در شق و ضرب کشند طایر نیال از برج مروج الطلوع و سَلَوْنَاكَ
 عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ فَلْ سَأَلُوْا عَلَيْكُمْ مَسْذُكْرًا طیران آغاز کرد و عتاب عتاب چنگل قصر بازار رفع چهره مخاصره علی الله
 مجامیق و عراوات بفضل ظاهر حرکت نصب یافت و چون اجواب تقدیری در حالت نصب تابع جرگشت و جواب عقل
 نکتهاء سرتیز تیر و بجهت جدال انداختند آن روز تازه زرین تمام خورشید در زیران رافض تقدیر بر سطح میدان میان
 جولان مسیند محاربت فایم و مکاوت دایم بود و تیر چرخ و ناوک و زوبین و دستک منجیق و فلاخن از طرفین چون برید و عابو
 در انصعا دو مانده نوازل قصا در انحد و خلقی تام از اندرون و بیرون مقبول و مجروح شدند چون نشاط کرد و در مخرج
 بزلف شام ز ظلمت قضاب باز آورد ایمن فرمود تا از محاربت دست کشیده داشتند چاه روز بدین منوال بعد انحصور
 و امداد تکلیل و تعذیب نامحصور بود چون سستور بر اه تجله می پیوند حکم رفت تا از خشمها پنجه که بیرون شهر بود پشتهاء
 بلند و قصور مرتفع بساختند چنانکه بر دروب وجود بغداد مشرف بود و مجامیق بر او شستند و از خدمات احوار و الهباب
 قوایر لفظ شهر پر ناله رعد و درخشیدن برق کشت رالده پیکان از محاب کان باریدن گرفت اهلای پایمال عجز و اولال
 شدند و فریاد و لا طاقه لنا الیوم میالون و جودیه برادر و پنجه شط که در میان بغداد چون جوی خمره بر وسط آسمان
 حجابی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

از برج مروج الطلوع رافق علیه
 بدو صیبت که طالع است از خود
 باشد و عیادت از وی کند از خود
 صاف طلوع کند و باقی از خود
 ساری و صاعقه از زبان
 تعبیر الطلوع میکند
 از برج جزیری باشد مانند تیر خود
 که آراهن سارند و درون آن پیر
 بادوست کرده پیش نهند و در
 از زبان گویند
 حالت کلت العاصه و کان الی الی
 بی السربیل فی زمان السوم و الکلت
 حالات و عیبت الله طالوت الی الی
 السربیل و جسم طوب حالات غلام
 در کشت جزیر و حالات تال الله
 لا طاقه لنا الیوم میالون
 و جودیه

از طرفی اجاطت یافته بود و مجال فرار مسدود گردیده و از طرف دیگر لشکر آتش حملہ پادشاہ کہ بحر خصم غا بود در مقام تقاضا
 ایستادہ من وراثتہ جہنم و بسقی من ماء صدید و دین مساق مجد الدین محمد بن الحسن بن علاؤ الدین علی و سید بلال
 یوسف ابن الطغر شمس الدین محمد ابن الفرد صحت رسولی مکتوبی بحضرت ہلاکو خان فرستادہ منسی از آنکہ ما شفا دو ایلم و ہنگام
 عمل البنا و ایل علیکنا چہ از اجاراجدا و خویش اثرا شنی عشرتیا امیر المؤمنین التجد القمقام الباسیل المقدام
 المخصوص بدعائہ و ال من والاہ و عاد من عاداہ البطن الانزع الفصح المصقع صاحب ذہل
 الفخر صاحب ذی الفقار المصدقی بیت المکارم و الصلاب المصدقی حاتمہ فی الصلوۃ قطب مدار
 الشجاعہ و الجملہ باب مدینہ العلیہ الواسع العطا الشاسع المخطی احدق من الفطا القائل لو کشف الخط
 اسد اللہ العالی علی بن اسیط البچین یافتہ ایم کہ شہادت این بلا شود و والی آن معبوضہ قضاہ اقدار مغلوب حکمہ استکار کرد
 و بدین اجار این کلمات خوستہ انداز قول برضی اذا جائت العصابة التي لا خلاق لها الخزن و اللہ ہائم الظلمۃ
 و مسکن الجبارہ و ام البلا و ایل لک باعزاز و لدارک العامرہ التي لها احنة کاخجہ الطوارس
 ثمانین کما ہماث الملح فی الماء بائی بنو فطوره و مغلہ نام جہوری الصوت لم و جہوہ کا لیجان المطرقہ
 و خراطمہ کخر اطمہ القبلہ بصل بلدیہ الافخما و لیر الالہ ہلاکو خان بستج و شش میگرد و سیور غامشی و احضار ایشان
 یرلغ میدہ و حکمہ و علا الدین العجمی بار ایل شعلی استامیفرستہ و بدین واسطہ اہل جلد خلدہ سلامت پوشیدند و جام خلدہ طلا و سک
 نوشیدند خلیفہ برقرار خصم و رون خانہ و استناء دورتر از بیکانہ دشمن پنهان و دوست استکار و واقف بر سود و زیان
 شش و ابعدا بعد البعد اللذانی و اقرب قرینا قرب البعاد در باب کہ کسان بن واقفہ مشکل و مدارک
 این نازلہ بایل استصواب میگرد کہ در مان این دروچیت و در زمان این مصیبت کہ عمت و اطابت صیفت دار و دست گیر و
 پایی رو کسیت این میکت و میگرد بیت لمؤلفہ آہم کہ ہر عززند آتش بسقف چرخ آفاق راز و دول اعلام
 میدہد اشکم کہ ہر نفس چکد از دیدہ در کنار تدفیرات را مدوی و ام میدہد وزیر تفریر کرد کہ شکر مغول نہایت نداد
 و در شہر شکر می کہ بان کہ عبتین خصم باز توان مالیدہ ممالیکت و این قدر خستہ تا غایت کوششی عاجز نہ گشت کہ المذبح
 نمودند بعد الیوم مدعت ممکن نخواہد بود و استیلاہ ایشان ہر روز زیادت میشود و اما دواسباب بشیرہ تیسری باید و اہل
 استساک بذیل ثبت ہر دم کہ صلاح جوانب و سلامت عواقب را تدبیر است کہ امیر المؤمنین بر مقتضی انزکو الترتک
 ترک مناجرت ترک خستہ یار کند و برکن موافقت و مصالح سازد و ہا کہ چہ طریقہ ما انزکو کوم نسیسند فانہم
 اصحاب بایں شدہ بدو دشمن غالب تواضع و تفتح کا خردمند است حسن مدارات و لطف مہمانت برای نام و ناموس ملک
 و آبروی دولت پیشہ ہوشندان بیت کفتم ہمہ نام و نکت شد بر سر تو گفت این ہمہ نام و نکت کی بود ترا شش
 قلت للجب مارحمت من اکتب سوی ان ماء و جہی زالا قال لی ضاحکا متی کان فی وجہک

القطا
 طایع عرف بیف
 بالبدیہ والبرقہ سید
 فی ذلک لانا بنین فی القدر
 اولاد من العبدی الذل والنسب
 تعجب فی البید الخلدی حیدر الدانی
 فاضالت جبال اور و جات
 قضا فم تحب با علم ولائہ
 ولا شجرہ نسجان بن ذالک
 جہوہ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ماء فخل عنك ملاكاً صواب چنان شد که بطوع و رغبت بی ترود و بتلا امیر المؤمنین زودتر بخدمت پلاکوخان رود
 که باعث بر حرکت ایلیانی طمع در مال تحصیل رغائب تواند بود چون خلیفه بمنزول دار و بعد از آنکه فواغداستیناس بجن سب
 بناء مظاہرت بصاہرت مسخّم کردیم دور تمیّد سباب تناصر و تطافرتو قرمانسیم تا و ختری از و واج خایت جهت
 خلف صدق امیر المؤمنین در بقعه از و واج آید و ذره از صدق بجرامت در تقصیر از و جیت سپرد بی تقصیر منسلک شود
 و بدین مقدّمات عرضه ملک و دین سمن مشارکت کرد و دولت سلطنت و جشمت خلافت متحد کرد و در میان اموال ما چندی
 هزار مسلمان محصور و محنون ماند و جاه و عظمت خلاف با ستظار پادشاه کامکار روز افزون مؤلفند **هَذَا تَرْسِدُ**
لَكِنَّ الزَّمَانَ ابْنِي سیلاب خوف و فرح در اندرون خلیفه چنان جاری بود که تیز خری از باطل و فرق میان کذب و
 صدق بروی سبم گشت چون ظاهراً این کلمات بر تقدیر توافقی اسباب و حصول و سائل موافق مصلحت نمود درین قضیّه
 تصور نقیض مقدم بر صحت تالی حکم کرد و اندیشه خصم را تصدیق لاجرم بر سخیف عقل که بلا بد و دشمن فریفت شود و بلا بد
 سزاوار است و هر که جانب خرم و تحمّل کند و بنا کام فرجام کار از کرده خود اندوه زده و سوگوار خسته خاطر و دل نکند
 کرد و از خود انصاف و بد کرد و بدلقنفانی استیغی و ذالک حقیقی حاصل چون روز دولت مستقیم شعار عباسیان داشت
 در ای او ظاهر آید سخن را طایع و متقی بود و از روزگار چنانچه مستیج و سنگینی متوکل بر اسباب و نتایج ناموجود و مستفید از
 غیر رایج و راضی از خلافت بدین مضایح و معتمد و مستظهر که بتجو و مواد مالی علی الدوام منصور و بر مراد قادر خواهد بود و او را
 ابن العلقمی ممتدی و رشید کرد و از غایب سلطنت ایلیان چون بارون تبعیت موسی نامون و الله هو الناصر المتصدک
 المعین و الهادی الی المنهج البین روز یکشنبه چهارم ماه صفر سنه خمس و ستمائیه یوماً عجوساً فظیراً
 و شرراً معاطب خاص و عام یوماً کان شهره مستظراً با هر دو پسران ابوبکر و عبد الرحمن و کاتبه عظیم از علویان
 و انشدان و اولیاء دولت و مقربان حضرت و وجوه شکر و خواص غلمان و خادمان غرم استرکات تو حجاب ایلیان
 کرد و طرفه کویان از شاهراه شهرستان عدم یعنی درب بغداد بیرون شد **أَهْ مِنْ عَمَلِهِ بَغِيرِ أَبِيهِ أَمْ مِنْ حَبِيبَةٍ عَلَى الْإِسْلَامِ**
 چون نزدیک رقبش که عبارت از ان بلغت ایشان کریاس است رسیدند غلبه جموع را از و خول مانع شدند خلیفه و سپهرا را
 سه خادم بار و اند و در خیمه چون طرف زمان موقوف کرد و خلیفه با جو و تکفیت شععی فرسجی الخیر و انظرید ابایی
إِذَا مَا الْقَارِظُ الْغَنَرِيُّ أَبَا سلیمان شاه و دوانی و شرابی با چند خواص یا ساء پادشاه خصاص یافتند
 صباحی که ترنج زلیخانی را بر کنار طبق افق نماند و دست مشعبه لعان نور محمد با کواکب از روی نطح سیما بی چسبید ایلیان
 لکرها فرمود تا آتش نهب و تاراج در بغداد و ما میمانند **وَمَوْفِدِ النَّارِ لَا تَكْرُمِي بِتَكْرُمِي** با قول ای که از احکام
أَجْعَلُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ زُرّاً حکایت میکرد و خند می که چون غور فکر عقل عمیق بود با خاک شارع موازی ساختند بعد از آن
 مانند شاهین جانج که در کله کبوتران هست یا لکرت عشوم که زریب غلام را غایت تمام شمر و مطلق العنان و خلیع العذار در شهر ایلیان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بما دقت و بسیم وَاللّٰهُ يَدْعُو اِلَى دَارِ السَّلَامِ وَهَدِيْ مِنْ شَيْءٍ اِلَى شَيْءٍ اَطْمَسْتُمْ فِرَاطَ دَقْلِ نَيْبِيْ اَبِي سَهْبٍ
 که از خون کشکان نهری برصفت نیل از آب بقم روان گشت وَهَلِكُ الْخَرْتُ وَالنَّسْلُ بر اموال مقتضات بغداد خوانده شد
 خزاین خاص و حرم محترم دارالخلافه را بکنسخت کنس کردند و بدقه قهر شرفات آنرا چون سرخفت زوکان در پیش انداختند
 و در وقت صبح که از ایکت و غرف جان از شرم ایامین آن بقصور مقصور بود و از حلیت تراست و در باجاک کوی برابر شد
 بزبان حال کوی ایه کفر کوا من جنات و عیون و ذر و ع و معانیکم بر خواند بیت پرور که او بر خوان زرین تره نهاده
 ۵ زرین تره کو بر خوان روکم ترکو بر خوان و ندا و شعر قانده شی در زنده بر آمد از دو باهما شش سقی عهد سعیدی چنگان
 خبامها بو اگر انبکار العهاد غامها وان عز تراها و وسط فرارها و اوحش مغناها و اقوی مقامها تره بر خوان
 بر صفحات طلوع خندان و مقوف آسمانی هذلی منازل قوم تشهدکم بالشرف و السؤدد در قم می زد شش جبر اننا
 جارا الزمان عليهم اذ جاز حکمهم علی الجحیر ان فرساده خد و زنده تب و مرتع بجار و پاره میگرد و می بر خورد
 ۱۰ نینان حرم بزرگ که بیت سرفراکش کنیزانش نیارست آورد لؤلؤ کا فروش تمام خود لا انکرد و در حرم محترم
 که بر پوشندک دست مر کلفونه بر روی کل رخا کرد آفتاب اندر سرایش روی آمد شد شدت تابانیش مستوا وضع
 نکرد چون زلف بان موسی کشان در برزن و اسواق بر آوردند و هر یک دست خوش عفرتی از شکر تار شد و
 روشن پیش آن اقامت مکارم و محسنات ر شش فالان ابرزن خذ ظالما خیریت علی کلا کلامها ابدی الفی کلا
 در یک ساعت زلزله یوم اقیام در مدینه اسلام ظاهر شد ملک چانکه شعر خاقانی سیروانی اوصاف از الاتق می آمد شش
 ۱۵ ذات العاد خرم خیر البلاد عالم بیت الحرم ثانی دار السليم صغیر بواسطه آن شکر آتش قهر صاعقه آمار مصر
 نیب سفت و کرم من فریه اهلکها فاجانها با سنا بیانا یافت محال سرور و مکان سریر خرابا با با که استند شش
 فبالبیاد فنادها بسلام حیث من دمن و رسم خبام کانت ربوعک للطباء اوانسا ما بالظان
 الارام علی البین حش بر سر هر کاخی اعرابی و از فریاد شش باد هر کف اجنابی و ماصنعوا با دار این همبلا
 دار یاد از در گرفت و از ان همه نعمت و اسباب و اصحاب و اتراب جزیل و ما بالذارد عوی و ما بهادوی
 ۲۰ نموداری نامه چانکه میر مغزی گفت بیت از روی یار هر کسی ایوان سی نیم سی وز قد آن سه و سی عالی همی نیم
 بر جای رطل و جام می کوران نهادند پی بر جای چکت و نامی و نی اواز را غت و غیرن القصه اطاب صیت بغداد
 خراب و ممالک عالم بد خایر و نفایس آن معمور شد مخولان اثاث و ادوانی زرین و سیمین که از منطج و بیت التراب خلیفه
 یافته بودند در اطراف بیعت شبه و رصاص بفر خستند و ازین جنس در شیراز بسیار اتفاق افتاد و چند کس بدان واسطه
 از خضیف فقر و فاقه با وج ثروت و نعمت رسیدند لکن هر چند ان نقود و اجناس از طللس و اکسون و محقق و دواج
 ۲۵ و مجلوبات چین و مصر و روم و خیرول غربی و بغال شامی و عمان رومی و آلانی و قفقاق و ساری ترک و خطانی و بربر

حاصل شد که فدک آن در عهد محاسب هم بخرید و از بسیاری زر و جواهرشین و نفایس امته و قماش و فراش کلاه
 خزانة خلیفه و خانه نواب و ارکان حضرت و اغنیاء و متمولان بعد او بیرون آوردند زمین صورت **اَخْرَجْنَا الْاَرْضَ اَعْلَانًا**
 گرفت و از تعب چندان **مَا لَهَا فَاَلِ الْاَنْسَانُ مَا لَهَا** و خلیفه مصنوعی جد آب قراح استنباط کرده بود و آنرا از زر آب
 رکت مضروب مستصیر و ناصر طران ساخته آرا نیز بر داشتند و این قضیه مشهور باشد که چون خلیفه الناصر دین الله دعوت
 ارجبی قبول کرد و از وی دو مصنع زر ماند بنیره اش مستصیر روزی با جادوی که محرم آن راز بود بر سر آن رفت و گفت
 ۵
 از احبل همین قدر مملت میخوام که این زر را بدست قلت القات اتفاق کنم خادم خذ زو مستصیر بر آن
 ترک او چشم آورد و از موجب خذ سوال کرد و گفت روزی در خدمت جدت اینجا آمدم ازین دو مصنع یکی هنوز
 پر شده بود گفت مدت زندگانی من چندان می باید که این را تمام مالامال کروانم از ختلاف این دو آرزو تعب نمودم
 باری مستصیر آن زر را او مصارف غیر صرف کرد و جز نام بکت از آن هیچ باقی نگذاشت و از آیات خیر او یکی در
 مستصیر است که امروز با اتفاق ام المراس اتفاق است مقصود ازین حکایت آنکه چون نوبت بتعصم رسید با مساکت
 ۱۰
 و تفتی آن مصنع باز مالامال ساخته بود و لا جرم عاقبت چون نصیحت آن نصیحت شد و از معتبران روایت که چهار هزار چاروا
 غنایم و انفال بخرید را ندید که رفت آن طابیس و شیئی کرده بود و مفرشش شش اذاما اکلنا بقلة و کسيرة و عن تراة
فَوْقَ حِصْنِ مَرْشِشِ نَمْنَا امیر المؤمنین مکاننا نینک الفلایا و الحصر المنقش کا ملان دانند که در دنیا
 نیافت از غم بایفت بهتر و اندوه نستی از پی هستی مولی تر نعوذ بالله من احوال کون و حور روزگار نماید است
 حل و شور و درون هکت بی تمهلا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم بعد از دو سه روز خلیفه عهد وقت او او کلمه
 ۱۵
صحیح تحریر نماز است و بدایت آریه فیل اللهم مالک الملک توئی الملک من تشاء و نیرغ الملک من تشاء
و نعز من تشاء و نذلک من تشاء کرد و چون از نماز فارغ شد رود و او حاضر و زاری نمود
 مشایخ این حال و ستمان بن مقال صورت نماز که بندک محبوب کیاست و معنی است که در حق ایمان و خلیفه بر ایمان یافته
 بود عرضه داشتند هر چند درین موضع روایات مختلف است چه گفته اند حکم بر بیع شده بود که او را از طعام ممنوع دارند
 چون بطاق رسید از موکلان طلب غذا کرد این معنی بسبع اشرف ایمان رسانیدند و ایشانرا فرموده ازان عاشق نک
 ۲۰
معتوق شیمت محبوب چهره مبغوض سیرت مایه حسد و معاوات و ماده بغضا و منادات شعش نباله من خادع مزارق
اصفر ذی وجهین کالمناقی طبعی مالامال پیش خلیفه نهادند و ذی بک شکر خذ قهری میرد و در مواجهه خلیفه سبکفت شعش
یا ایها المغرور ذی مال کمالک فقد صار العدم و ما للعالم الیک پس اورا نقد اشارت پادشاه روی زمین بر آن
 جملت است که از این طبع تا ولی کی گفت زردا چگونه توان خوردن ایمان کشور کشای ممالک فرسای بواسطت ترجمان فرمود
 چون معلوم است که زردا ستمون خوردن چپا بر شکر و عوان تفرقه نکردی تا بقدری جان خود و چندین خلیان را در آن مساکت
 ۲۵

ندای تا ملک موروث از تعرض چین شکری جان ستان خانہ برانداز کہ صورت خدای آسمانی از مصون ماندی شیخ
 لمن نطلب الدنيا اذا لم تزد بها سرور محبت او اسانہ مجرمہ درین سخن کہ چاشنی حکمت داشت خلیفہ گفت جواب شد
 و بادی چون کورہ زر کران و دم در کشید و از چاہ دیدہ ستم دیدہ مِصْرَعِ بِغَوَارِبِي دَمِجِ هُمَا الْجَلُّ وَالسَّجَلُ
 ریاض قبول یافتہ خسار آب و ادب یعنی بیت از کریمہ اگر کار با مان شود آخر کم از ان کہ آب روی شود م
 در نفی و ابقا و با بلان مان مفاوضت پست گفتند اصل اسلام اور خلیفہ رسول و امام سنی و حاکم بر و با و فروج خود میدا
 ۵ اگر ازین ورطہ خلاص باید و حساب باشد کہ از اطراف لشکر تا بروی جمع شود و استیفاء استناد و استعدا کہ باز تار
 آن مهم را چشم رکاب کردن سہمی و تحمل کلفت صد ہزار جان اصیاج اقدم و عاقل با اختیار فرصت یافتہ کرد
 و گفت امکان نیچال معاودت از دست نہد و در زمین کہ خار و خشک پاشیدہ باشد توقع فیکر نہار و وسینہ را کہ باز
 غلیبہ بود از ان بوی و فاطمہ کنگہ تعذیب و شمن را محسوس ہست از مطرہ عدم کما باشد و آدب اورا تار یا نہ لائق
 شب مرقعہ فاصورت چگونہ بند و ملو لغہ فلا یبقین شایبک والذہر مسعود فمائل مہسور بلسانیا پادشاہ
 ۱۰ او برین داد عرضہ داشتند کہ تیغ سجاج را بخون مستعصم بکین توان کرد پس اورا در بند بچیدہ و بر عادت انکہ نہاد
 اعضا و الباض ملاشی کروانیدند و رونق امامت بدان صدمت لاشی روح و جسد و بمصعد و مہبط آسمان و زمین فرستاد
 و مدت مکن او ہفتہ سال بود عاقبت اساس خلافت بنی عباس منہدم شد و لباس امامت خلافت یافت بیت
 ستم ہمانہ بر چون او کسی فت درین پرودہ ازین بازی سبقت و بہ انتہای الخلافۃ العلیۃ النبی اعلی ذو الغرین
 ۱۵ اسلافہ الغرینارہا و اعلی علی المصدین لیک المنقبہ اسعارہا و ذلک فی الرابع عشر من صفر سنہ
 خمس و خمسين و ستمائہ و نادى منادى لسان الحال بان اراد ان يجمع روعة الملك و دعة النفس فانخر
 واحدا تظفر به و الا زواطها سبظفرك و قد ذهل رجه الله فان مال الاموال زوال و اعمال الاما
 خيال و الملك صيد شرو و لا يصيد كل صائد و الدولة عاتكة شطباء لا تنقاد لكل فائد الخزم
 جنة العاقل و الكسل جنة الغافل و الرأى السديد في سياسة الملك من الجدا المجهد و حد الحد يد
 ۲۰ و الفكر المعقول امضى من الباطل المصقول و الملك اذا فرغ من استشاره الناصح و استقبح الرأى
 الصائب فهو جدير بمقاساة المصاعب من كان قدره و رايه كالافلاك و الشمس سناء و سناء
 فعله ان يجر كالبحر زقاد او و سناء الا انما الدنيا اذا ارتهارت منك و اذا سقتها سقتك نعمها هبها في الظل
 فاذا اقبل له المرء و اذ اول المرء عليه تبعه لبتولى النفس السعيدة لا من تغد اليوم في غدا و لا الشوق من يعوق
 ۲۵ ملائکہ و این رباعی فارسی ہم در بعضی وقتی بر حسب حالی تنظیم یافته بود چون وجہ تا سبقت بر بود مقرر شد بیت لمؤلف
 بر نفع فلک چوز دغم جنتیت وین مرکب روح از جهان تباب و امضا و عزا میم نیکہ بد عہدی روزگار شتاب جنتیت

وصاف

چون شمع دولت عباسیان بسزاستین فخر گشته شد و روز بخت بر گشته ابن هلقمی توقع داشت که در معرض مسامحی جمیل و کجریل
 اذاد نواخت در حق او از حضرت فایض کرده و مصالح حکومت بغداد چون بر بنیه از ناگنجی ناکزیر خواهد بود و او بکثرت و خوف
 و بصیرت تام در کیفیت مردف و ضرر و بطاری مناج و صنوف مجاری سوانح مخصوص است بوی مقوض شود بهمت ایام
 اورالتفات فرمود و گفت مطیع صلاح و طمیح اخلاص از وی برخواست چون لی نعمت خود را بداند بشید و اصناعت حقوق
 و اخفا رعد در مقابل مطیع و تربیت او را داشته اند کج و دادن بارشاید و چون اول کسی از لشکر ایلمانی که بجدا در آمد
 علی بسا در بود که در واره حلیه را مستحکر دانید او را سیور غامیسی فرموده پس عاقی بغداد و ابن عمران که در مدت عمران اردو
 خاطر کند اینده بود و حکومت ارزانی داشت چه در مدت محاصره و اقامت ایلمان بجدا مات پسندید و قیام نموده و لشکر ایلمان
 از یعقوبه مدد کرده بود و صورت حال در وقت مقام بغداد از طایفه ثقاته سال خورده تقصی رفت عرابت حکایت او را که از
 ایام است چنین روایت کرده اند و العبد علی الراوی که او از رعاع الناس بود و در ازل و باس و فارغ از رفیع و جریس
 کانس خدمت عامل یعقوبه کردی و در نوع کتابت سیه سفیدی چند آنکه اسم سیاه کاری و سفیدوستی بروی اطلاق توانی
 کردن میدانست پیش از یک سال که چراق تاب کردش ایلمانی بر سواد و یا عراق سایه اخستی روزی منوب او در وقت
 هوا جره شدت طهارت که از حرارت لیبب خورشید حر با آتش پرست و اغرنا کفنی و از سورت حرین حتی سلسال در حلق صرا
 و دهن ساغر مزاج عمل غسلین گرفت و بنا بر هوای گرم پیشه نرم شدی برسام مایه های دال بر سه نخنی قیلوله را فرشتی تهراتج
 و اسنامت کسره بود و پای در کنس را بن عمران نداده شرط و لکن و تغیری بجای می آورد و نگاه نیک شکر خواب چنانکه گفته
 شعش فلعیشی التوم و تغرنذینی اذ فعد عتی و تسونذینی دوا سه بر شهرستان دماغ ابن عمران تا خون
 و حواس ظاهرا و ابروی بجز تعطیل باز و بر تافت حاکم بر سید که موجب است کشیدن چیست در جواب گفت غلبه خواب بر مقصه
 عادت اعادت سوال کرد که در خواب چه دیدی گفت بجای خیال چنان مشاهده رفت که بساط خلافت علی شده بودی و بشد
 دولت مستقیم می و مقالیه حکومت بغداد با سیرها غورا و بعد الا هنر لا بل جیدا و قبضه ارادت من آمده چنانکه از
 تصور بی استعدادی استبعاد کند و قضیه استند و چنین حالتی بر طابع بیشتر مردم غالب باشد پامی بر سینه ابن عمران
 زد و اور از تخت کونسا رد انداخت شعش و لیس ارحل خطه الله رافع و لیس لیس شانه الله رافع و از کرد
 پنج شریف انداز غیله نواز و در کار بهر دشمن جاهل پرور را کرامی لی سر سدا ز کرد و گمش شود و بسا عدت ساعد دولت
 مملکتی او را دست خوش آید حریف خرد و اندک قطعا انگشت بر حرف اعراض او در از توان کرد چنان شنبه آرد
 مستغرب و مستبدع نیست باری هر دو آن قضیه را اصنفاث حلام بل سنجی اصنفاث حلام شمرند و آن حکایت بر طایفه
 نیان انداختند و این حالت که ایلمان عالم محاصره بغداد فرمود ابن عمران نام خود بر تیر سیری نوشت که اگر پادشاه
 بنده را از خلیفه استمد عاف نماید باشد که لشکر پادشاه را بجار آیم آن تیر را بدست خبث اعراق در کمان اعراق کرده است

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بطرف لشکرگاه انداخت بعضی قزاقان برگزیدند و قصه عرض و داشتند تیر تیر بر پداف مقصود آمد و این سخن در دل ایمن کن
 ستان موقی یافت ایچی فرستاد و این عمر از اطلب فرمود چون سحر حال وجود چنونی تحمل مصایقت و منافست نبود با تقاق
 گفتند متصرع کهن نسبتی از بعدا دم گیر اورا بیرون فرستادند و در بندگی حضرت عرصه داشت که اگر حکم برینج شود من بند
 چرکت پادشاه را بتجار چند آنکه باید مدد و هم هر چند این سخن دوازده صدیق بود و از قبیل محال می نمود اورا شرح
 دادند بر آبا بیر وزیر زمینا که محل توره غلات بود در نفس بختی و حوالی دوقف داشت نمودند که پنجاه روز بر حسبین
 ۵ یاسا و حوالی بقوم خود شکر را تعاز داد و اگر بیده عمت بار بکر مذبی خلاف این صورت ستمه اقبال ایمنان و خاتمه خندان
 خلیفه بود چون بعد دستخس شد قضا حق این خدمت را ابن عمران بسپور غامیسی و حکومت مخصوص فرمود و حکم
 که ابن العلقمی با او نکر باشد از کرده خود عظیم نامد شد و حریف یاس و بخت می نامدم مع به امغولان در ایست
 و اولال ابن العلقمی مبالغت می نمودند و چند روزی در ناکامی برسوی تکت و پوئی میکرد و تخلصی می نمود و با بد آب
 ۱۰ تو سئل اطراف تعلق می ساخت حتی اسبونی عتاق قریب ما بقی من زرفه و زرفه و مضی فی حزن القلب و حروفه
 نال کیدت ازین جنس شمرده و بنیاد شرف و فساد بر این و در بیان ابناء زمان شکر کرد و قال المأمون لبعض
 اولادهم ایاک ان نصغی لا سماع قول الشعاع فانه ما سعی رجل رجل الا انخط من قدره عنده ما الابلان فانه
 و حضرت او چون نام تامی برآید فرمودی ما ظنکم تقوم بعمهم الله علی الصلح و راست گفته اند پنج طایفه را عماد
 نشاید دومی زخم یافته و پادشاه ستمکار و دشمنی که فروتنی شعار دارد و زنی که اظهار وفاداری و ثبات کند و عثماری که بیجا
 ۱۵ دیگران برای مصلحت خود زبان کشاید بعد از آن سالها بر سطوح حیطان و صحایف ابواب بیوتات و مدارس و در ایله قلام
 مختلفه و عقاید متفق می نوشتند لعن الله من لا یلعن ابن العلقمی نمودند که یکی از ابواب مولات آن متسع لفظ لارا
 این کلمات کشط کرده است و چوب مجازات را بر زمین میان مخل طریق محمد و عاداتی مستحسن است که بر کرایق و سخن چین با
 عمت بار کنند و بنظر اعما و در پیشان شکرند و اگر ایا سبب به منفعتی یا گوشمال معاندی ایقانی را تربیت و تقویت کنند و
 دی در کوش گیرند چون آن مصلحتی کفایت شود و آن مقصود در ضمن سعایت او بوصول پیوندد اورا هفت کلوخ مستجر بعد از
 ۲۰ استعمال جسی مستقد و سبب سخن و عجبی میزند کمثل الشهبان اذ قال للانسان اکفر فلما کفر قال لانی
 بری منک و پیش قول مستم ادا اگر چه بصدق قرآن باید مقداری مانند کیف که انواع اغراض فاسده و ذنون ترهات
 و اکاذیب فظلمت اهل بهتاننا و انما مبیننا فبتین کرد و در این نصیه بشریعت نزدیک است از آن روی که چون کسی مقصد
 و مخرج شد شهادت او شرف عام مسموع باشد مدت چهل روز لشکر ایمنان بقتل و عمارت و تشدید و تعقیف و تحریب و در و در
 و استخراج اموال مشغول بودند پادشاه بر جاشا بقایا رحمت کرد و لشکر را از قتل منع فرمود و مضمی مهاد فعد
 ۲۵ ازینت فی الخلو و امر او شهنشاهان مذهب کرد و وصفی الدین عبداللومن که با تو غل و ذنون آداب نیما غورس ثانی و مقصودات مشا

و دشمنی و محیی هر اسم و دوارس فن موسیقی بود مصنفات متقدما از متروک کرده اند و بر اصول پرده هشتی عشر چند شعبه تقویح
 کرده و ترتیبات اقدام مصنفان سلف باز نمود و در صورت عملی چون بالجان محیره از مشات و معمولات خود غزلی را در پرده
 نو کشیدی بقول راست بر بساط ابونصر فارابی که بازگشت از باب این صناعات بد دست جای گرفته بودی همسر گاه
 که بساطه زخمه زلف مرغول او آریا پیر است که دانیدی طبع ما بد چون کیسوی چکت در پای افتادی و بر بساطت کوشمال
 ۵
 تعلیم خودی بی مثال و ف حلقه در کوش کشیدی و نامی صورت شاخص الابصار نامندی و هنگام تکشاف علم نسیب و نسیب
 از حکم مطلق او روان افلاطون مرموم شدی و در ضرب اصول از خفیف اول تا ثقیل ثانی فرق نهادی و از غیبیه و فرق
 تقریرش طاس فلک طینی کشتی و بی سماع و ایقاع بر بیته موزون خود در حرکت و دوران آمدی در مساق این ابوال بیک
 سریر دولت پادشاه شاف و از صدر انتصار تا وقت عزوب نیز اعظم بیرون بر گاه فلک شکوه بیستاده بر بطامی نوبت
 و هیچ آفریده نظر بروی نمی انداخت چون حال او عرض داشته ایمان او را خوشتر از بر بطن او نبوخت و زخمه بار اوده
 ۱۰
 دینار از بعد و بطریق او مار شهابا لسانه مقرر فرمود و سالها بر او فرزندان او آن عارف موقر بود چون حال جهان
 و روشن بر انداخته گشت و دیار در باع و ما فیها کنده و برده و سوخته و کار بروقی ارادت ساخته از حکم اشارت پادشاه
 اعظم نصیر الدین روح الله روحه این فتح نامه که جان حکمت و سپیکر بلاغت زنده داشته است در موجز ترین عبارتی و مجرتر
 اشارتی محتوی بر اعلان چنان فتح نامدار و اظهار شدیدی سطوت و مزید قدرت و ترجیح عطا فیکان امصار و توفیق
 ۱۵
 ولات و حکام اقطار و انداز رشک استنار شامات و ستاد اللهم فاطر السموات والارض بعلم الملك
 الناصر ائنانا لئنا بغداد فی سنة خمس وخمسين و ستمائة فاسناسنا ما لکما و سائلنا و سائل فیها لئنا
 و انسوجب منا العدم و ضن بالمال قال به الامر الی مال و استبدل نفاس نفیسه نفوسا بدیهه
 ۲۰
 و کان ذلك ظاهرا فوجدوا ما عملوا حاضر او قد قال الفاعل اذ اتم امره و ناقصه و نحن فی الاستیذان
 اما بعد بعلم الملك الناصر سيف الدين بن عمير و سلامه و الدين التيمري و بايزيد امراء الشام و الاجناد انا نجد الله
 خلقنا من سخطه و سلطانا على من حل عليه غضبه فلكم من مضع معتبر و نحن فنلناه من دجر
 فاعطوا بغيركم و سلوا البنا انكم قبل ان ينكشف الغطاء و محل عليكم منا الخطا فحن لانهم من بكا
 و لانهم من شكافد نزع الله من قلوبنا الرحمة قالوا بل نعم الويل لمن لم يكن من حزننا و قد حزننا البلاد و
 ابتمنا الاولاد و اظهرنا في الارض الفساد فعلمكم يا طرب و علينا بالطلب فاني ارض تحبونكم
 اشي بلادنا و ابيكم فما لكم من سبوفنا خلاص و لا سها منا مناص خوئلنا سوايق و سبوفنا قوا طح و سها
 ۲۵
 خوارق و لئوئنا سوا حق قلوبنا كالجبال و عددنا كالرمال فمن رام اماننا سلم و من رام حربنا ند م
 ملكنا الا برام و جارتنا الا بضم فان اتم فبلمت شرطنا و اطعمت امرنا كان لكم ما لنا و عليكم ما علينا

وَأَنْتُمْ خَالِقَتُمْ وَأَبْنَتُمْ وَعَلَىٰ بَعْضِكُمْ مَمَادِيكُمْ فَلَا تُلُومُوا إِلَّا أَنْفُسَكُمْ وَذَلِكَ بِمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيكُمْ فَمَا عذرَ مَنْ
 أَنْذَرُوا نَصَفَ مَنْ حَذَرَ فَأَحْصُونَ بَيْنَ أَيْدِينَا لَا تَمْنَعُ وَالْعَسَاكِرُ لِقَاتِنَا لَا تَرُدُّ وَلَا تَدْفَعُ وَدَعَاؤُكُمْ
 عَلَيْنَا لَا يَسْتَجَابُ وَلَا يُسْمَعُ لِأَنَّكُمْ أَكَلْتُمْ الْحَرَامَ وَخَنَيْتُمُ الْإِيمَانَ وَأَظْهَرْتُمُ الْبِدْعَ وَأَضَعْتُمُ الْجَمْعَ وَاسْتَجَبْتُمْ
 الْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ وَفَشَأْتُمْ فِيكُمْ الْحَسَدَ وَالطَّغْيَانَ فَاسْتَبَشِرُوا بِالذِّلَّةِ وَالْهُوَانِ فَاَلْيَوْمَ تَجْرُونَ عَذَابَ
 الْهُوَانِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ وَسَبَّحْتُمُ الَّذِينَ آتَىٰ تَنْقِيلُ بَنِي إِسْرَائِيلَ
 وَقَدْ ثَبَّتَ عِنْدَكُمْ أَنَّنَا الْكُفْرَةَ وَثَبَّتَ عِنْدَنَا أَنَّكُمْ الْفِجْرَةَ فَسَلَطْنَا عَلَيْكُمْ مِنْ بَيْدِهِ أُمُورَ مَدْبُورًا وَأَحْكَامَ
 مُفْتَدِرَةً فَغَضِبْنَا بِكُمْ لَدُنْهَا ذَلِيلٌ وَكثِيرٌ كُمْ عِنْدَنَا قَلِيلٌ الْوَيْلُ وَالْخَوْفُ لِمَنْ هُوَ بَيْنَ أَيْدِينَا طَوِيلٌ وَالْأَمْنُ وَالْعَفْوُ
 لِمَنْ هُوَ لَنَا سَبِيلٌ فَخُذُوا مَالَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ شَرَقًا وَغَرْبًا وَأَصْحَابَ الْأَمْوَالِ سَلْبًا وَنَهَابًا وَأَخْذًا تَأْكُلُ سَعِينَةً
 غَضَبًا فَهَرَّةً فَابْجُودُوا طُرُقَ الثَّوَابِ وَأَسْرِعُوا عَلَيْنَا بِرَدِّ الْجَوَابِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَضْرِبَ الْكُفْرَةَ نَارَهَا وَتَرُونَ
 شَرَّهَا وَتَحْطُّ أَوْزَارَهَا فَتَنْدَهُونَ مِتَابًا عَظِيمًا دَاهِيَةً وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ نَارُ حَامِيَةٍ وَلَمْ يُنْقَلْ لَكُمْ
 جَاهًا وَلَا عِزًّا وَلَا تَجِدُوا مِنْهَا كَهْفًا وَلَا حِرْزًا وَبِنَادِي عَلَيْكُمْ مُنَادِي الْفَنَاءِ هَلْ تَحْسَبُ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ
 أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْرًا فَمَا أَنْصَفْنَاكُمْ إِذَا أَرْسَلْنَاكُمْ فَرِدًا وَجَوَابَ الْكِتَابِ قَبْلَ حُلُولِ الْعَذَابِ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ
 فَكُونُوا عَلَىٰ أَمْرِكُمْ بِالْمُرْصَادِ وَعَلَىٰ حَادِيكُمْ مِنْ اقْتِصَادٍ فَإِذَا قَرَأْتُمْ كِتَابَنَا هَذَا فَاقْرَأُوا أَوَّلَ النَّحْلِ وَالْآخِرَ
 صَادٍ وَنَحْنُ قَدْ نَزَّ نَجْوَاهُ الْكَلَامِ وَالْجَوَابِ كَمَا يَكُونُ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ أَهْلِ السَّلَامِ از بلاد عرب

۱۰

این کتب روای علیهم در جواب صدیر کردند یعنی از ثبات جانش در سوخ و عقاد و تهدید بیجا و مثل و جواد و سبب
 مکاشفت و معادات و اصرار بر مخالفت و مساوات الجواب و بابت التوفیق قُلْ اللَّهُمَّ
 مَا لَكَ الْمَلِكُ تُوْتِي الْمَلِكَ مِنْ شَاءٍ وَقَضَاؤُا الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ سَيِّدِ
 الْمُرْسَلِينَ وَخَاتِمِ النَّبِيِّينَ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَاللَّهِ أَجْمَعِينَ عَلَىٰ كِتَابٍ وَرِدِّ خَيْرٍ أَمِنْ الْخَيْرِ وَالْإِبْلَاقِ
 وَالسُّدَّةِ السُّلْطَانِيَّةِ بَصْرَهَا اللَّهُ رُشِدَهَا وَصَبْرَهَا الصَّحِيحَ مَقْبُولًا عِنْدَهَا يَا نَهْمُ مَخْلُوقُونَ مِنْ سِخْطِ
 اللَّهِ مُسَلِّطُونَ عَلَىٰ مَنْ حَلَّ عَلَيْهِ لَا يَرْقُونَ لِشَاكٍ وَلَا يَرْجُونَ عِمْرَةَ بَاكٍ فَدَنْزِعِ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِنْ قُلُوبِهِمْ
 وَذَلِكَ مِنْ أَكْبَرِ عِبُونِهِمْ فَهَذِهِ صِفَاتُ الشَّيَاطِينِ لِأَصْفَاتِ السَّلَاطِينِ كَفِي بِهِذِهِ الشَّهَادَةُ لَكُمْ
 وَأَعْطَاوْنِي مَا وَصَفْتُمْ بِهِ أَنْفُسَكُمْ نَاهِيًا وَرَادِ عَاقِلٌ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ فِي كُلِّ كَلِمَةٍ
 لِعِنْتُمْ وَيَكُلُّ فَيْحٍ وَصَفْتُمْ وَعَلَىٰ لِسَانِ كُلِّ رَسُولٍ ذِكْرُكُمْ وَعِنْدَ خَيْرِكُمْ مِنْ حَيْثُ خَلَقْتُمْ وَأَنْتُمْ الْكُفْرَةُ
 كَمَا زَعَمْتُمْ الْأَلْعَنَةُ اللَّهُ عَلَى الظَّالِمِينَ فَلَمْ أَنْتَا أَظْهَرْنَا الْبِدْعَ وَأَضَعْنَا الْجَمْعَ وَنَكَلْنَا الْإِيمَانَ وَاسْتَجَبْنَا
 الْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ لَا غَرْوَ أَنْ صَارَ فِرْعَوْنُ مَذْكَرًا وَهُوَ لِلشَّرِيعَةِ مُنْكَرًا أَمْرًا بِالْأَصُولِ لِأَنَّ بَالِي بِالْفِرْعَوْنِ

۲۰

۲۵

صاف

فَحَسَّ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَا يَدْخُلْنَا عَيْبٌ وَلَا يَخْضِرُ نَارِ رَبِّ الْقُرْآنِ عَلَيْنَا نَزَلَ وَالرَّبُّ رَحِيمٌ بِنَا لَمْ يَزَلْ حَقِّقْنَا
 نَزِيلَهُ وَعَرَفْنَا نَائِيَهُ أَيْمَاءَ النَّارِ لَكُمْ خُلِقَتْ وَجُلُودُكُمْ أَضْرَمَتْ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ وَإِذَا الْكُوكُوبَاتُ انشَرَّتْ
 وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ عَلِمْتَ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَأَتَعَرَّتْ وَالْحَجَّ الْعَجَبَ يَهْدِيهِدُ اللَّيُوثُ بِاللُّبُوبِ
 وَالسَّبَاعَ بِالضَّبَاعِ وَالْكَمَاهُ بِالْفِرَاعِ جُودُنَا بَرِيَّةٌ وَلُؤُنَا مِصْرِيَّةٌ وَأَسْبَابُنَا مِمَّا نَبَتْهُ وَأَكْفَانَا شَهِيدٌ بِالْمُضَارِ
 وَوَصْفُهَا فِي الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ فُرْسَانُنَا لُيُوثٌ إِذَا رَكِبْتَ وَأَفْرَاسُنَا لَوَاحِقٌ إِذَا طَلَبْتَ سَهُونَا قَوَاطِعٌ إِذَا
 ضُرِبَتْ وَلُؤُنَا سَوَاحِقٌ إِذَا نَزَلَتْ جُلُودُنَا دُرُوعُنَا وَجِوَاهِرُنَا صُدُورُنَا لَا يَصْدَعُ قَلْبُنَا بِتَشْدِيدِ وَجْهِنَا
 لَا يَرَاعُ يَهْدِيهِدُ بِقُوَّةِ الْعَزِيمِ لَا يَهْوُلُنَا خَوْفٌ وَلَا يَزِعُنَا نُرُوجُفٌ إِنْ عَصَيْنَا كَمْ فَنِيكَ طَاعَةٌ وَإِنْ
 قَتَلْنَا كَمْ فَنِيكَ بِيضَاعَةٌ وَإِنْ قَتَلْنَا فَبَيْنَنَا وَبَيْنَ الْجَنَّةِ سَاعَةٌ فَلَمْ نَلُؤُنَا كَأَجْمَالٍ وَعَدَدُ نَاكَ كَرِمَالٍ
 فَالْقَصَابُ لَا يَهْوُلُهُ كَثْرَةُ الْعَنَمِ وَكَثْرَةُ الْحَطَبِ بِكَفَيْهِ فَيَلِي الضَّرْمَ أَتَكُونُ مِنَ الْمَوْتِ فِرَارًا وَعَلَى الذُّكْرِ
 قَرَارًا الْأَسَاءُ مَا تَحْكُمُونَ الْفِرَارُ مِنَ الدَّنَابِ لَا الْمَنَابِ فَجُورُ الْمَنِيَّةِ لَدَيْنَا غَايَةُ الْمَنِيَّةِ إِنْ عَشْنَا سَعِيدًا
 وَإِنْ مَنِينَا شَهِيدًا إِلَّا إِنْ حَزَبَ اللَّهُ هُمُ الْعَالِيُونَ أَبْعَادُ أَمْرٍ الْمُؤْمِنِينَ وَخَلِيفَةُ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ تَطْلُبُونَ
 مِثْلَ طَاعَةٍ لَا سَمْعًا لَكُمْ وَلَا طَاعَةً إِنْ الشُّوقَ إِلَى اللَّحَائِقِ بِهِ لَكَاتٍ عَنْ مَطْعِ بَضْرُؤًا وَتَحْتَلِبُ بَعْرًا تَطْلُبُونَ
 أَنَا سَلِمَ إِلَيْكُمْ أَمْرًا مِنْ قَبْلِ أَنْ يَنْكَشِفَ الْعِظَاوُ وَيَدْخُلَ عَلَيْنَا مِنْكُمْ الْخَطَا هَذَا كَلَامٌ فِي نَظْمِهِ تَرْكِيكٌ
 وَفِي سَلِكِهِ تَشْكِيكٌ وَلَوْ كَشَفَ الْعِظَاءُ وَنَزَلَ الْقَضَاءُ لَبَانَ مِنْ أَخْطَاءِ الْكُفْرِ بَعْدَ إِيمَانٍ وَنَقَصُ بَعْدَ بِنَانٍ
 وَتَكْذِيبٌ بَعْدَ تَبْيَانٍ وَطَاعَةٌ أَوْثَانٍ وَإِحْيَاؤُ رَبِّ نَانٍ لَهْدِجْتُمْ شَيْئًا إِذَا تَكَادُ السَّمَوَاتُ يُنْفَطِرْنَ مِنْهُ وَ
 تَشُقُّ الْأَرْضُ وَتَخْرُجُ الْجِبَالُ هَذَا قَوْلُ الْكَلِيمِ الَّذِي وَصَفَ مَقَالَهُ وَصَنَّفَ رِسَالَتَهُ مَا فَضَّرَتْ بِمَا
 أَضَّرَتْ أَوْ جَرَّتْ وَيَا لَعَنَ وَاللَّهِ مَا كَانَ عِنْدَنَا كِتَابُكَ إِلَّا كَصِرْ بَرِيَابٍ أَوْ طِينِ ذُبَابٍ لِأَنَّكَ اسْتَحَفَّتْ الرَّعْمَةَ
 وَأَسْتَوْجَبَتْ الرَّعْمَةَ سَنَكْتَبُ مَا فَا لَوْ أَوْ مَدَّ طَمُّ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا وَنَلَعُ بِالْمَكَايِبَةِ وَالنَّهْدِيذَاتِ الْكَاذِبَةِ
 مَا كَانَ الْغَرَضُ إِلَّا أَظْهَارُ بِلَاغَتِكَ وَإِعْلَانُ فَصَاحَتِكَ وَمَا أَنْتَ إِلَّا كَمَا قَالَ الْقَائِلُ حَفِظْتُ شَيْئًا وَغَابَتْ
 عَنْكَ أَشْيَاءُ كَبَيْتَ سَبَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيْ مُغْلِبَ يَنْغَلِبُونَ لَكَ هَذَا الْحِطَابُ وَسَيَأْتِيكَ الْجَوَابُ أَيْ أَمْرُهُ
 فَلَا تَسْجَلُوهُ الْمَلِكُ النَّاصِرُ وَيَعْمُرُ وَعَدَاؤُ الَّذِينَ يَسْمُونَ أَوْ الْأَجْنَادُ لَا يُجَادُونَ الزَّنَادُ وَيَنْظُرُونَ صَهِيلَ
 الْجِبَادِ وَاللِّضَانِ الْبَدَادِ بِلِ نَذَرُوا السَّعْيَ إِلَى الْجِهَادِ وَالْإِصْطَالَ إِلَى الْجَهَنَّمَ وَيَسُّ الْمَهَادِ وَضَرْبَ اللَّيْمِ بِالْعَمَامِ
 الْجِدَادِ وَكَلَامُهُمْ بِالْحَرْبِ سَوَاعِدًا كَانَ كَمْ يَقُولُونَ كَمْ تَمَاحَةٌ وَلَدَيْكُمْ هَذِهِ الْفَصَاحَةُ وَقُلُوبُكُمْ كَالْجِبَالِ وَأَعْدَاؤُكُمْ
 كَالرِّمَالِ مَا الْحَاجَةُ إِلَى قِرَائَةِ الْبَابِ وَتَصْنِيفِ حِكَايَاتِ وَيَلْفِظُ مَكَادِيبًا وَهَاتُخْ مَوْجَزُ الصَّفْرِ مَوْجِدُ السَّحْرِ
 يُعْمَلُ لِلَّهِ لِيُشَاءَ الظَّفَرُ وَنَحْنُ مَا نَشْرُجُوا هَرَّ الْكَلَامِ وَمَا تَعَدْنَا مَكَانَ اللَّيْلَامِ بَلْ فَلْنَا مَا حَضَرَ وَفَعَدْنَا مِنْ عِيٍّ وَحَضَرَ السَّلَامُ

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

چون جانیخت پادشاه با اقدار رسید آتش غضب موقد گشت و آب روی تنی و سگون بر خاک بخت خواست تا خرمن هستی آن دایر بر باد
 فدا و یکدیگه بوقار باسه تو مان شکر که این بیت از کتفه کتاب مناسب این است شعر کتائب لما جرد و اسهف
 قهرهم بصیرها الدهر الغشوم کتائب چون قضا و مبرم در تزل و سبیل عمرم در ترسج بستخلص شامات روان
 فرمود و خود از آن کجا دخت شامات شین و شمار بر خواره حال بیان ما بود و چنانکه در عقب این ذکر مسطور می گردد استخلاص
 حلب و تسخیر ذکر شامیان از حکم پر لیس شایزه و شیمت بشکری کران شعر طوالع طرف الجوه منهن
 خاسی حسی و قلب الارض منهن مرعوب استخلاص حلب و تخریب میان فاروقین اور حرکت آمد شعر بعضی اذا
 ما انساب فی منهن من الخطاب لان نذ الا اهل فضل و پادشاه از ملک کامل که سلطنت میان فاروقین داشت نیک در
 بود و فرمود که سیلی از طوفان سطوت در آن دیار بندد و بار قدر از بوارق میت پادشاهانه بدیشان نماید و شمار هستی از سر
 بر کشد سبب آنکه بوقت محاصره بغداد خلیفه از وی استمداد اجاز کرده بود و او لشکری آراسته مدد اسلام را بفرستد چون موضع
 رسید که مفروق طرق و وسطه نایست است نعی خلیفه و استخلاص بغداد بشنودند از آنجا صاحبی و اعلام را چون رایت آید
 درین عهد کون کرده خاک از سر نکت پست حسرت بران پاشیدند و مراجعت نمودند و شایزه و هوجب فرمان برآید میان فاروقین
 لشکر کشید ملک کامل دانست که در مشد و رنج با شرط رها نه و فرمانه و دادن مغفرت باشد نه مقارنت و با عتقاد و تریاق کسب
 سموم افامی را امتحان کردن سخن نباشد نه تطبیب با خراش و حاشی بقلعه انگلیک و یانیه که محض استامع منع بود و بدخایر و فرستند
 تو تل جبت اما در نواحی و اعمال که بر گرفتند و هر چه در دست امکان آید از قتل سگان و تخریب مسکن و موطن و بی بیع
 بتقدیم رسید و آثار صاعقه در زرع و کرک در ره و سبیل در اماکن آتش و دیشیه بنمودند از آنجمله و عازم حلب شدند و در بد
 نزول فرمودند و دود و خوف و هراس در قتل اسرار سگان حلول کرد و اما و هر روزی مبعثت حلت شعر خلق خلق حلب من
 با سیم و فلوهم لقد و جلنت كالظائر المنحدِر قطان آنجا با کام در مطاوعت بر بستند و از حصار زبان تیر کشیدند
 داشت هیبت پشه با باد عاصف مبارات گمارد و نمود و تانچ با تیغ و تبر چگونه دست بر نواید بعد ما که چند روزی گوشه کشیدند
 عاقبت بفرگرفتند مغولان شعر بوم نقوت المرفعات وقد حدث عرقی و نرومی الشهر وهی حیران
 در شهر ریختند و قتل همیگ را از کتاب نموده بتاراج و غارات و سبی و اسیر که عادات معموله ایشانست مشغول گشتند حلال
 جلال اسلامیان که از شعاع ابن جلال از سواد سایه خود چهره را سپید از چهل و بیست می بستند چون آفتاب هر درمی و هر جانی شدند
 و سایه کردار از پی آن عفاریت طواغیت روان عفاف ساریه سیرت عصامی عصمت سید اسوه را در مجلس معارفه با نغد و عطاء
 کاس اقامت و اجلاس می کردند ای بسا صبا یا ماه و شش که بسپای گشتند و عواقب مجلات رایش بر او دشوهر در معرض فصاحت
 آوردند باری چندان غنیمت بستند که مغولان بسیاری دینار و جواهر و اواب و شیر و نفایس گشودند در میزان استبار ایشان در این
 دوزخی داشت خزانه مشون بقای طایر زروسیم و عقود جواهر و در نیم و قطع لعل ابدار و بر جرد بر جرد و عین شقیس رنگ و با قوت با

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

در دست تصرف خزانچین شاهزاده آمد که در دیوار کاشانه درسم بدان مرتفع گشت بفضبط و حفظ آن جبهه عرضاً خدمت
 پداسارت فرمود چون کار قتل و سبی مردم و تخریب شهر و نواحی و تحصیل غنائم از صوامت و سوا تم بهنایت کشید غنیمت ازین
 رایت و نقلت لشکر بر استوار و وقوف غالب شد بعد از آنکه مسافت مراحل را بطبع رسانیدند و اجراء و صنایع زمین
 زخم سبکت مواکب جبین بخرج هفتین شاهزاده بخدمت تخت پدر خرامید و خزانه بعضی پرست تملی مرضی و موفقی عظیم قیمت
 و تا زمان احمد بقایا ان خزینه موجود بود و در عهد ارغون خان از زاده ایم در دانه سیم چون سپهر مریم در قسبه کلاه مرصع
 کرده داشت وزن آن دو مثقال و چهار دانگ لطیفه روزگار ایام رکعت کسی مریم را گوید این در سیم از کجا آورده زمین
 و تریخ آنرا بر شیخ الاسلام جمال الدین عرض کرد یعنی نظیر تو ام این اطلب توانی دست پس فرمود که از جبات خزان طلب است
 لَوْ لَقَدْ كَلَّدَ رَدِّي اِذْ مِنْ مَكَائِدِهَا لَا الذَّرِّيُّ وَ لَا الذَّرِّيُّ فِي الْفَلَاحِ اَنْظُرْ دِكْرِي وَ كَيْدِي بَوَقَا بِالْشُكْرِ تَوَقَّرْ
 نمودند از انشاء صیبت بطوت و هجوم شکر ایلیانی نواحی شام چون دل مجربان از صبر پرده چست شد ارباب بترسیدند
 نزدیکی بتواتر خبر اقدام و اتمام آن لشکر جهان آشوب معلوم کرده بودند و تخریب بلادی که نظار آن بودند و عده بترسیدند
 احوال و عروه تنگ اعمال خود ساختند و باسارت ملک ناصر که قطان آن اقطاع را از امر او شکری و ارباب تمول و
 استظهار عازم حد و مصر شدند و بوادی رمل که حایل و حاجز است میان سرحد شام و مصر و ما را می شط نیل میال
 طریق ممد و توجی و همت بر آمد او استبداد مقصود داشتند و ملک ناصر بنیره ملک اشرف بود که رباعیات او در صیبا
 اوزان پارسی و صناعت لطف و سلاست کان بیهی مسری الجنال و یجری بحری الامثال و ان کان بلا امثال
 و این دو بیت از ابکار افکار او در مدینه استلام استماع رفته شعری باللفظ اذ القیت من هواء دکره بما
 لَقِيتُ مِنْ بَلْوَاهُ اِنْ اَحْرَدَهُ الْحَدِيثُ خَالِطُهُ بِهِ اَوْ رَقَّ فَقُلْ عَبْدُكَ لَا لِنِسَاءِ ه
 چون مشید مصرع اول را با نسا در سانسید باللفظ اذ القیت من هواء او را گفتیم ما اشرف و اللفظ
 هَذَا الْكَلَامُ لَقَدْ لَقِيتُ بِاللُّطْفِ اَفْضَى غَايَةِ اللُّطَافَةِ وَ چون مصرع رابع صورت املا یافت اَوْ رَقَّ
 فَقُلْ عَبْدُكَ لَا لِنِسَاءِ كَفْتُمْ اَوْ رَقَّ عَوْدُ الْفَضْلِ مِنْ رَفَةِ هَوَاءِ نِلْكَ الْبَلَاغَةِ بَقَايَا تَوَقَّرْ
 و شقی چون مجال مجاول و مقام مقابله نداشتند و نذیرد مشایخ و معارف باصباحی و علم و مصاحف حمت نامه قدیم
 اعی کلام ملک کریم مدرسم انقیاد و استقبال و تلقی کردند و از غلبات بطش و غلبان ناس بالترام طرفه مهادت و مهادت
 توفی نموده نوحی فصوص بر خاک مطاوعت نماندند و در مقام استسلام شهر را تسلیم کردند کید بوقا بالشر در شهرت
 و خراین و قلعه در قبضه تصرف و تخریب و تخریب آورد چون مدت هفت ماه عراس ممالک قبه الاسلام را بشعن عراض
 نَالِجِ الْأَرْضِ يَنْقُشُ نُبُهَا تَوَالِي جِبَاهِ مَسَّةٍ وَمَبَاسِمِ مَرَاكِرِ رَايَاتِ اسْتِيلَا وَ تَحْمِيمِ حَشْمِ مُحَمَّدٍ وَ شَدِّ سُلْطَانِ مَطْفَرِ
 که در آن حال قبرمان فارهه او بود بر غم از حاج کید بوقا با دوازده هزار سوار که هر یک سوار ساه مبارزت و مغفرت

ووشاح صدر قلب شکنی و تیغ خون ریز صفدری بودند شعر **أَخُو الْحَرْبِ مَشُوبُ الْغَيْمِ مَرَاهُ إِذَا كَلَبَ الْأَرْوَ**
الْبَسْتَعْتَحَ عان کر ای شد کید بو قاچون معلوم کرد که بدین وجه قصدی می نمود و شررا پیشه و آئین خود ساخت
بمنبع مذیبت شرآین جیات ایشانرا قصدی خواهی شد که در خزینه موجود را بازن و منده زند تعلقه و شق فرستاد و خود با
لشکر استقبال ایشان شد و در سرمد بیابان نزول کرد و مصریان مواطاه کردند که از راه و راهی رمل دوروزه راه بروند و نغمه عظم
نمایند و از جامه غنیمت برآین شکر تباریر قها آشکار کردند و چون این نشانه ظاهر شود سامیان نیز از مکان و مکان در حرکت
آید و لشکر مغول با سر کوبی بلخ و دست بروی بنام که آماران تا جان باشد پدیدار ماند بنماید بدین میجا و لشکر مصر شعری
لَهَا عَدَدُ الرَّمْلِ الْمَبْرُورِ عَلَى الْحَصَى وَ كَثَمْنَا عِنْدَ اللَّقَاءِ جِبَالَكَ از طرف وادی مل جبتیاز کردند و سامیان در مرصد
هنصار و موعده نظار جنبتیار عازم و حازم آیتا ندند و لشکر مغول از سر غرور و فراخ در عرصه صحاری و فرافراغ رخا
اقلب و از ساغر میاب کشیدند مرکب اچلیع العذار مشم که داشته و صورت علقه مالوف بروشته آسن از طلا به پاس
و غافل از نوازل قدر و بس زانی که متکفل فتح سرآیاء جزب الله و حنف حرب لشکر پادشاه بود بیه قهء سفید مصریان
ظاهر شد مغولان چون علامت لشکر خود دیدند مکان بیکانه نبردند و برجای ساکن می بودند تا احوال مغول جیوشن جوش
و خروش چون محیط دایره بیکدیگر پیوست و فجائز و فقه جله جمله آوردند ایشان بجای پی بسته خواب و بعضی ششیل مبادت و مدت
کامات شراب فوج از کوشا مستعد می شدند و سلاجهما بر خور است میکردند و رومی حکمت می آوردند بهمانکه
فَرَأَى خُورًا بِرُجُلِهِ شَمْعٌ زَنْدًا خَيْرِي مِ شَدَّ هَاجِبِ الدِّهَانِ وَالْفِنِّ وَ بَلَّغِبِ الدِّمَاءِ الشَّنِّ وَ كَثَمْنَا
بِأَجْمَلِمْ نَلْعَةً وَ كَثَمْنَا بِالدِّمَاءِ الْمَسْبُورِ ۱۵
روح ارفک ابطال مانند نون ثنی در اصاف ساقط شد جمع کما تیرا بنده صفت بنون تا کید مکان چون غمره و ابروی یار در
یکدیگر پیوستند لؤلؤقه و آن القوس من هجر النبالی و طار السهم من طرب القتال در حال تیغ با منی
باستقبال ارواح میرف و مصدر سبهارا سهام معتل مثال صحیح اصابت مشت میگردیدند و دانه و دانه را جوف حیات
حَطَبًا وَاِسْيَافٌ مَعْرِي شَعْنٌ بِيضٌ نُصَالِحٌ بِالْأَيْدِي مَقَابِضُهَا وَ حَدُّهَا صَالِحٌ الْأَعْنَاقِ وَالْفَمَا حَمَكُنْ مِنْ خَطَلِ
الْأَعْنَاقِ مُضَلَّةٌ حَتَّى إِذَا أَخْلَفَتْ ضَرْبًا بَلَكُنْ مَا بَرْنَا بِرَأْفَتِ مَوْلَاتِ اللَّهِ أَقْبَلْ كَفْرَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ
الَّذِينَ يَكْفُرُونَ وَ سَلَكَ وَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِكَ وَ يَدْعُونَ مَعَكَ إِلَهُآ آخَرَ خَاذِلْنَ كَرَفَ عَاقِبَةُ الْأَسْرِ
کید بو قاتا مات لشکر بزم لوت آن رتوت و ضرب حاسم آن لشکر فرام از غام بکنت تمام بر بساط مضارب عرضه میجا
كُنْتُ اللَّهُمَّ مَكْرُوعًا وَ مَعْرُوجًا كَبْرًا نَقْدًا شَعًا وَ دَاهِيَةً فَمَا بَحْرَتِ بِلَاكُوكَانَ أَوْرَدَ بَلِيَّتِ هَمَّةَ لَقَمَةِ شُكْرَتُونَ
فرورد کسی صافی تو ان خوردن کسی درد ازان تاریخ با زحمت لشکر اسلامیان و شده مساعت و کمال شجاعت و فطرت
سامیان و ثبات قدم و لطف اجتهال ایشان در موقف نمانت و وقاف سا جرت مغول معلوم شد پس ملک مظفر اشارت را ماند
۲۵

وخران که در قلعه بود بان و سرزند کید بود قاصد و قاصد تصرف و قید آورد و تمامت حفاظ و حرس قلعه را بوسط مطاوعت و ضحیت
کفار بی آنکه تیغ مصری را بقیق ندانی که مجاری آن اذعی عروق است ملوث گرداند بخواب باو عدم فرسودایش از بالای قلعه
بشاید انداخته و پیش ازین حال مشق و محلب و مصافات و یار شامی از حد مصر خارج بود چون ملک مظفر را دیباچه صحیفه حال بر قوم
این فتح آرایش یافت گفت این دیار بخرم تیغ ابدار از تصرف کفار اتراع یافته باید که مصاف ممالک مصر باشد عطوفی که عطف
و الطاف و اصناف الآء اوارستن من و سنت ضیت تبرست سعی مکت چاشت ممالک شام را که در آفتاب کوشش شمرتی
موفور و در ملک مظفر از رزانی دست ذکر استخلاص میردین در سیاق این احوال شاعر نوین از حکم پرلیخ آسمان اسکان
ایلیان بشکری انبوه جبهه استخلاص میردین و آن حدود نامزدگشت در آن حال سلطان ملک سعید بود و سپهر خود را ملک مظفر در
و بند میداشت چون قلعه انجا با قلعه سمار در رفت هم بازی و باسد کند در مناعت انبازی میگرد و بختن آن استظهار
و اسباب مدفعت و مکافت را اختیار کرد و سپه شاعر بالشرک مضرب خیم و موضع مقام اختیار کرد و او سیری بود از شجاعت ترک
بفرط بجلت و فردیت تمار و با آنکه تیر و مسافت سیمد قلاج میرسد از منصف بالای قلعه کول میگرد و پس سیک و قنما
و سخو برای ایچی میردین رفتند و از زبان پادشاه گفت ممالک شرق و غرب که در مدت خروج این لشکر گشاده شد و اسباب
دوار و بوار که معاویان و حامدان آمده گشته مذکری متعین و نامحیی شفق بل مندری شیخ و زاجری قطع است چنانکه گفته ام سخن
کفی لک انذار اجماهوسابق من الغار الشعواء و الموت سائق و ما سار فی الافاق من صید بطنه
تحدث بالانار منها الخلاق فافل جند و نبلبل باسل و ما کل سبب او تممل عاقب
بل القوس منان و ذال نبل طائر و ذال الخبل صقال و ذال الریح خافق سبوق لا عنان الخوم
سوافک لوفطامان الرجال سواحق اگر برتر و اصرار ناسید و بجمانت سکی هر سبب نهاده پناهند و باو غوری
بدماغ خود راه و بسند بعاقبت شمره آن تحریب و بار توضیح اموال و دوا خواهد بود و اگر با بی و قیاد قلی کنند زن و فرزند و مال
و خواسته چندین مسلمان در صحن امن و وقایع ان باند فاختر فانهما تهواه منقلباً زمین برود که است
بگیر بواطن سلطان سعید از ترعید صواعق مخالفت و ابراق بوارق هیبت متزلزل و متقلیل شد ایلیان را کمین و نواخت کرده
عقد غار بکشا و در غار دست و بر راه مطاوعت درآمد چون بر بندگی حضرت با انواع تحف و ایا تشرف جست او را با هفت
که فلک مملکت او را بهنگام تدبیر میثابت بهفت اختر سیاره بودند و روزگار عادی را روز دفع مکه مد بهفت اختر نیاره بیاس
رسانید پس ملک مظفر از مجلس با تنس سرور رسانیدند و قایم مقام پدر و قلمرم باج و خراج شد و اما آخر عمر کجده است پندیده
اروغ میمون قیام نمود و باسقا قی میردین هم بران ایلیان که نام ایشان در مقدمه ثبت فاد متعز گشت ذکر موجبات
حشمتی که میان هلاکو خان و برکه اغول واقع شد بو قتی که پادشاه جهانگیر خلیفه خان بر طوک و ممالک عالم
و مالک گشت و اطراف و کانف را بر پسران چهارگان تو شتی جتای او کتای نول و قسمت میفرمود و منازل و دیوتار را در چاسوی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تاریخ

نویس

نویس

تعیین چنانکه مستخرج روزنامه و با مستصوب شمامت بی تنهای او بود و تفصیل نواحی و بلاد در تاریخ جهانگشای مسطور و مذکور است
 جغاتی را عرصات منازل از حد و ثغور ایغور تا شوم سم رفتند و بنجارا معین شد و مقام مالوف او پیوسته در جوار المالیخ
 بودی و اوگتای در عهد میمون پدر چون و بیحد سلطنت خواست بود هم حد و دایمیل و قویاق که تخت گاه خانیت و سره
 مملکت بود مقام و است و تولاور اورت مجاور و ملاحق اوگتای بودی و از اطراف قیالین و خوارزم و قهی سقین و بلخار تا لغز
 در بند باکویه در طول بنام سپهر همین توشی موسوم کرد و سپید و ماورای در بند که آنرا در قیق کوهین و ایلم موضع مشاهه و مهجده
 ۵ تم شات لشکر او شده و اجیان تا اران تا ختن میگردند و میخفت اران و آذربایجان سیند داخل ممالک و منازل ایشانست
 بدینوجب مواد منارعت و امداد و محاشات از طرفین تعاقب گرفت و در رستان سته اشنی و ستانه چون زر کز تقدیر رود
 بندر امانند بسببیک سیم کرده بود و پو پستین سپهری ستار اندازنده طول و عرض اطراف بلال و واد و لباس قاقمی بریده و سطح عملانی
 مقدار یک نیره چون اجزای یک مصمت شده بکلمه بر که اغول شکر می مغول ناپاک تر از غفایت و غول زیادت تر از قطره باران آقبول
 ۱۰ حَامِلِ الْجَدَاوِلِ مُسْتَلِمِينَ بِالْغُدْرَانِ بر آن آب فسرده چون آتش و باد بکشد و از صیل صلیل جای و اجنا و طبعه
 زمین پرا صطکاک خروش رعد و لعلان و بریق برق کشت آتش ششم افزونه تالب آب که رسیده پلاکوخان و فتح شر شر
 بشکری آراسته پذیرد شعش غَدَاهُ لِقَوْمٍ عَمَلُومَةٍ رَدَّاجِ تَعَادُرُ لِلْأَرْضِ رَكْرَكًا وَ خَيْلٌ تَكْتَسُ بِالْبَارِعِينَ
 تَحْتِ الْعِجَابَةِ يُجْزَنُ جَزْرًا يَبْضُ الصَّفَاحِ وَ سَمِرُ الرِّمَاحِ فَبِالْبِضِضِ مَا وَبِالشَّمْرِ حَلْبُهُ اَرْمَصَافِ مَعَالَتِ اِيْتِ اِنْرَا
 منزه کرده سپید و همچنان از عقب لشکر میکشید شعش ان هر بو ادر کوا و ان و قفوا خشوا ذهاب الطريف والناليد
 ۱۵ در در بند باکویه با عرض محاربت بکتر و نذ و اقدم قحام فسرده و ایشکر بر که بر که و میرا بقارفت تا خلقی تمام بقبل آوردند و با
 مغلوب کشته عخان انزام بر او دادند پلاکوخان شکر را اجازت انصراف نداد و تا بروی آب که کج گرفت بود و عبور کرد بی تماشای
 شعش کان جَوَارِي الْمَهْبَاتِ مَاءٌ بَعَاوِدُهَا الْمَهْدُ مِنْ عَطَائِشِ فَوَلَّوْا بَيْنَ ذِي رُوحٍ مُفَاتٍ وَ ذِي رُفِي
 وَ ذِي عَقْلِ مُطَائِشِ بِمَجْنِنِ رُوزِ بَرُوزِ مَرَا حِلِ اِيْغَانِ مَنَازِلِ شُكْرِ اِيْغَانِ شِدْ چُونِ دَرِ عَرْضِ مَلِكِ شَرَا ذَهْوَلِ فَرَمُودِ بَرِ كِ
 اغول از انکسار و انزجار شکر خود و غلبه و استیلا و پادشاه دشمنان نیره غضب فرود شد حکم فرمود که تا مت لشکر از هر دو پشت
 ۲۰ نفر مسترب شوند و مساجلت و مقاتلت را ترکب محافظه بر سر شکر ایلمان رسیدند و راه نمودت و مولاته بر بستند و دست
 مطاولت بر کشاد و تعرضه دیا خود را از شوا تب قلب و تعدی بیگانگان مصتی و منزله کرده سپید شعش وَ صَالُوا صَوْلَةً
 فَمَنْ يَلْهِيهِمْ وَ صَلْنَا صَوْلَةً فَمَنْ يَلْهِيْنَا ایشا از اراج کرده چند منزل از عقب محاربت کردند چون پادشاه عادی
 سبوحی کز قال خود فرمود اشارت فرمود و ارنانان بر که اغول که در تبریز بنا جرت و معالمت شتعال داشته و بجهت و قیاس
 اموال تا مت را بسیار رسانیدند و مال بچه یافت خزانه را بر گرفتند و بسیار از آن جماعت بودند که پیش محارفات تبریز فرمود و
 ۲۵ و بعضا عات داشته بعد از سپهری شدن ایشان آن العاد دست مؤمنان با نذ بر که اغول نیز مجازات را بتبار دیار ممالک خانگی بقبل

وصاف

آورد و همان معاطه پیشان کار بست و راه صادر و وارد و مسافرت ارباب تجارت چون کار خرمندان بیکبار بسته شد و شیبان
 فتن ارشیسته زمین حبه و درین نزدیکی قان ایچی خرمند و شماره بخارا نازده کردید از جمله شانزده هزار که در نفس بخارا معدود
 بودند پنج هزار با تو تعلق داشت و سه هزار بقوی یکی مایل کوهان و باقی بالغ قول یعنی ذلای بزرگ موسوم بود تا بیکس از اولاد
 چکیز خان که بر سریر خانیست سقرا را بدایرا بخا صه حاکم کند این پنج هزاره با تورا تا مدت بصحراراندند و بر زبان صفایح معین
 که برید منایا حرم است پیام آجال بریشان خوانند و بر مال وزن و فرزند ایشان سیح ابقارفت و چون فاعده آنجب
 پتوارث و البغض و انظر عقل تمهت بعد از گذشتن بر که اغول سپهش مسکو تیمور قائم مقام گشت و بابا فاختان بساط مختا
 قدیم مسوط کردید و میان ایشان چند گزرت کرد و اتفاق افتاد و کیت نوبت سی هزار سوار تیغ زن نیزه که از اران با قان
 بوقت مراجعت و عبور بر روی آب اجزای یخ متلاشی شد و تا مدت غرق گشتند و حاصل ایام حیات را بر تنه یخ منقوش
 کرده اند بعد از ان با قان خازن چون کثرت لنگر و جبارت ایشان معلوم شد ازین سوی و ریند دیواری کشیدند و از آن سبب
 گویند تا مدخلت و کجارت آن شکر جهان شوب معتز گشت و این معادلات قائم و وایم بود و تجتبت و تحریزین الجاسین
 بر قرار تا عهد دولت کینا تو خان چون نقای وارث مملکت مسکو تیمور گشت بتوارد رسل و تجاوب مراسلات راه تجار و ارا تاقان
 گشوده شد و اسباب سلامت و امن مجازان آماده و مملکت اران از کثرت عرابات و برده دهب و کوسفند و توج آمد
 منابع و طراف آن اطراف بعد از انقطاع چند سال است شایع یافت ذکر رصد مراغه چون پادشاه مملکت کیر بلا کوهان
 کار بغداد و اعمال و موصل و دیار بکر را بجم قاطع تیغ بفیصل رسانید و آن نواهی تصنیف شد و سر قد مملکت روم از سر حد و
 قبه و کجرت هم پادشاه به شخص و محفوظ کردید شخص حوی و حیحی بالارائی و السیف مملکه فلیه خا و و لله من خلام
 و اطراف مسالک و اکف ممالک را بقطا و لان جنابت کامل و قرا و لان سیاست شامل سپرد و شکر با در بر تیغی تعیین فرمود
 و ازین امور فراخی حاصل آمد مولانا سلطان الحکام و المحققین نضیه المله و الدین الطوسی و سبکی تحت سلطنت کتو آنها
 کانت علی فرق فرقی عرضه داشت که اگر رای غیب دان ایلیان مستصوب بشد از برای تجدید احکام نجومی تحقیق ارض
 متالیات رصدی سازد و زین سبب استبناط کند و با صابت فکر و در بین و رای بند کشای حسیط و ایلیان را از خود
 مستقبلا تصور و عوام و احکام محالات خاصه و عام اعلام واجب داند و تیسر طالع و تقسیم مطالع و توجیر سالها فرود
 کند و بعد از ایمان نظر در و تد و مایل و زایل که عطایا بکبری و وسطی و صغری بدان منسوب است و با جستن هیلاج و کده خدا
 و خدا ندمیت و شرف و مثالت و حدود و محفوظ و وجه کواکب پادشاه را کیفیت امتداع و عمر و حال نفس و سبب و تباء
 ملک و توالد نسل و اروع و حقیقت آن باز ناید این سخن موافق مزاج و مزاجین است اما ایلیانی گشت و تولیت او قاف تا مدت
 ممالک بسطید و نظر صاحب او فرمود و بر تیغ داد و تا چندان مال که مؤمن استعمار و کنت مصالح و اسباب آنرا کافی باشد از خزانه او
 بردارد و بکم فرمان تموید الدین عرضی از ویش و بحسب الدین کاتب صاحب منطق از قزوین و فخر الدین مراغی از موصل و فخر

این کتب و کتب دیگر است که در این
 نام بیست و یک کتاب است که در این
 این کتب و کتب دیگر است که در این
 تیسر فرض حرکت و طبیعت از
 و مثل فکله بایل بگرد و جوی
 رسیدن در جوماته در طوط
 برین درجه مقدم و طوط
 حرکت فکات جمله
 که همانی است که با
 ایلیان و ازین کتب دیگر
 هیلاج و کده خدا و در نظریات
 است و بر عم احکامین ارباب
 صنعت نجوم هیلاج نیزه
 جسم و کده خدا بشاید جوی
 هیلاج نیزه بر روی و کده خدا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

در کتب دیگر است که در این
 نام بیست و یک کتاب است که در این
 این کتب و کتب دیگر است که در این
 تیسر فرض حرکت و طبیعت از
 و مثل فکله بایل بگرد و جوی
 رسیدن در جوماته در طوط
 برین درجه مقدم و طوط
 حرکت فکات جمله
 که همانی است که با
 ایلیان و ازین کتب دیگر
 هیلاج و کده خدا و در نظریات
 است و بر عم احکامین ارباب
 صنعت نجوم هیلاج نیزه
 جسم و کده خدا بشاید جوی
 هیلاج نیزه بر روی و کده خدا

کتاب التاج فی الجغرافیا
تالیف ابوالفتح محمد بن ابوالحسن
بن ابی اسحاق اصفہانی

تالیف ابوالفتح محمد بن ابوالحسن
بن ابی اسحاق اصفہانی

مدد الکلیہ حاتم الدین الازہری
تالیف ابوالفتح محمد بن ابوالحسن
بن ابی اسحاق اصفہانی

احاطی را از تقطیس احضار کرد و در مراغه از طرف شمالی بر برشته رفیع رصد خانه بنا فرمود و در کمال آراستگی و دلگشاگی در آن مشهور شد
و خمیسین و شمشاد و صنوف و دقائق حدائق و قرن نجوم و مہارت در علم ہیتہ و محاسن دارصا و کواکب بجای آورد و تماثل مشتمل بر
دہ دیرات و حوامل و دوازہ متوہمہ و معرفت ہلال و تقاویم ستور و گفت کرد و منازل ماہ و مراتب بروج و دوازہ کاندہ بر سیا
ساختہ شد کہ ہر روز عند الطلوع پر تو تیر عظیم از لقبہ قباہ لائی بر سطح عقبہ می خست و در برج قوتایق حرکت وسط آفتاب
و کیفیت ارتفاع در فصول اربعہ و مفادیر ساعات از آنجا معلوم میشد و شکل کرہ زمین در غایت وقت نظیر دانت و شمشاد
مسکون بر اقلیم سج و طول ایام و عرض بلد و ارتفاع قطب شمالی در مواضع و صورت وضع و اسامی بلدان و ہیئت جزایر
و دریا ہا روشن و مہربن کرد و ہند چنانکہ کوئی کتاب ممالک و مسالک از نسخہ حواشی آن فرہم آوردہ اند و نیز خانہ بنام
پادشاہ تصنیف کرد و چند جدول و نکات حسابی کہ در دیگر ریجات مستفادمان چون کوشیار و فاخر و علائی و شامی و غیرہ موجود
در افرودہ آما در استخراج طالع سال از برج خانی نسبت مستوجبات ریجات قدما تفاوتی حادث میشد و سبب آنست کہ اوج اوقات
از اول ملک یزدجرد ہاشم حج لا بودہ و امر وز در برج ثانی و کوشیار و دیگران کج مب اعداد می کنند و در برج خانہ
کج ب چنانکہ چہل و قیقہ نقصان کردہ یعنی بارصا و چین یا قہ لاسک در عمل استخراج طالع چہا برج تفاوت میکنند چہ حرکت
وسط آفتاب در بنا زوزی درجہ است بقریب باری ہنوز عمارت رصد نام شدہ بود کہ اہل موعود از رصد کین مکتوب و
ہلاکو خان در شہر سہ ٹٹ و تین و شمشاد مفاک خاک تودہ فانی از فرات تحت خانی عرض یافت شمس الانقاص ہذا
المون کفارتی انی حی قصورہ العالی المنیع الجوانب فر علی تلك القنابل والفنا و جاز علی تلك
القواضی القواضی بر آئین مغول و خدمہ ساختند و زو جہا و فراتجا بر ختند و چند و خرفروزان چون اقر با علی
و حلل و کلیل و کلل ہنجا اب او کرد و ہند ناز و حش طلبت و وہشت و عدت و مضیق مضیع و مقام و حریق عذاب و ایلام مصون
ماند و خواجہ نصیر الدین طوسی رحمہ اللہ در ذکر تاریخ ان کفہ بیت چون ہلاکو مراغہ بزستان کشد کرد و تقدیر اہل نوبت
عمرش آخر سال بششد و شصت و سہ شکیبند کہ شب نور ہفتم بد ز برج الاخر گماشد آن کمال رعدت و جبار
مزید سلطت و کامکاری و حش چشم کشور کیر و کلاہ گوشہ تخت آسمان فرسامی تا حایل قضاہ آسمانی و عاجز معا و بریزدانی
کشتی یا چندان خرابان و دفائن بقدیہ در میان نہاد و بکت ساعت تأخیر و مہلت یافتی بیت بزخم تیغ جاگیر و کر قلعہ کشتا
جان متخومن شد چون متخوامی بسی حصار کشادم بکت کشادن دست بسی سپاہ شکتم بکت فشرن پای چہرکت
تا ضن آورد بیچ سود مکرد بقا بقای خدایت و ملک ملک خدای جلوس خان عادل ابا قاسم چون مدت عزاسپی
کشت و بر رسم مالوف روز ہا متابع روان اورا آتش فرسازند و قویض کار خانی بکی از اولاد مفا و ضمت و مناد
پیش گرفتند دوازہ سپر کہ ہر یک بر سپر خانی برچی بودند تا بان و در چمن شامی سی ہروی کراران داشت ابا قاسم
بتین مسکو تیموریز دار قرا نامی جامی کشی کو دار جو کب سیودار جو مفا چہ کہ کوئی ملق لقیہا ما نامم خلقت للسلطانی

مذولوا وصيغ اقتادهم للوطي بالشور انا حاكم محمدازل خاتم عدل وصارم فضل بسارو مين بائين ربا باقا
مقرون كرونده بود و امارات ملك واري و محافل بختياري از ناصيه همايون اولامع ميمور اخون آقا بالجي خاتون و ديكر
خواتين و مخرادگان و نوثيان برنگه كه احكام چنگيز خان تو فر كرد و بعد ناكه ايجي بخت قان علام واقعه دست اعلام مصلحت خات
اروان كرونده با اتفاق خط دادند و هم داستان شدند كه مطاوع او امر قضا مضنا و متابع زواج فلكت مطيع اباقا باشد بقول
قان و تنبيه احكام منجان و در اواسط شهر سه ملات و ستين و ستانه آبا قادر ساعتي چون طالع خود مسعود و زنا في مباح انا
موجود پاي فلكت و ساي رابر دست سلطنت و متكاه اقبال و كاه عم كاه طرب فراسي نهاد شعس اذا ما على الصذر
التي رجزى لنبابه فلكت بالخبر والشور انا عقل كل زبان بيت و فاع و دعاء فاع بكشاده ميخواند بيت زاقضاء عقل
فقال انحصار ميشود منهبان خاطر از تران آگاه باد صاحب جدی اربناشد پاسبان قصر تو اكن منزل دل و اورد
در چاه باد مشتمی در بحر محرت كردن سازد چو حوت هر دم از قوس خدكي بر دل بدخواه باد ترك چرخ ار شمت زانو
بريزد چون حل ميش زهر الوو مقرب بر لبش ناكاه باد آفتاب ار چون اسد باد شمانت دشمن است تا بد بر بنگاه چرخ حارم
سأه باد زهره كراباد و ستان همچو نيزان شمت از نيب ثوراد شير فلكت رو باه باد تير كرجو راصفت در خدمت بند
خوشه او توشه راه يسبح استبداد و رقم ابيك كراي كند خرك چك دار در طريق آسمان چون ميرو دكره باد اس اس كرا
پاي تو بود مشتمی با دابوچ و رزوب كرو مطيعت سچورش جابه باد قامت شاهزادگان بنوبت كمر در كردن از خدمت هفت كرت
آفتاب راز انوزند و كارتوي چون فروس برين از جمال خواتين مانند حور عين كأمثال اللؤلؤ المكنون بر است
شعس و صوت فنانة الغيد ناظره بعين جلي نزيل التوم حوراء جرت ذبول الشيايب البيض حين مشت كالشعر
مسئلة اذبال لالاء و فرغ ناقوس دبري على شرف مستج في سواد اللبلل دعاء ساقيان ازان جو سنيال
انور من النار و اصغى من التسالي بيت با ده صافي تر از نوزد و دماغ كز صفت ساغش پكر جان بگري
چون بفتح در بگدا اتران شود ساحت چشم ارغوان مغرور و غمبيري بخصي و ساغو و طاسات و كاسات سيم و زر مي بمويند
شعس و طافت با فداج الدامه ببناهم بنات مغول فد برين من الخفص و تحت دنابني شد دن عقودها
زنا نيز اعكان معافد هاسرر و مطربان خوش آوا در سيلان بسبل نوا از زبان سلطنت برين غزل بجزبي تر تم كره
بيت زديوان هر دو كارم چنان آمد من خواهم بيدان و فايارم چنان آمد من خواهم زو و قر فال اميدم چنان
كه من جسم زرقه نقش پندارم چنان آمد من خواهم و اين رباعي مطلع كه از كه تار بسبل و ويدا ركل خوشتر و كشا
تراست بقول راست تالي آن ساخته شعس الورد كاصداغ اجباي بغوغ و اللبلل في الروض على الورود بوج
با دوست نشسته خوش بهنگام صبح كوسطرب و باده نادم و او صبح چند روز بد است كاسات مام و مشا پده بتان كل نادم
شبا ز عيش و عشرت در دام كامي آوردند و روزم او باي شب انس و استيناس مي پويست و چون تجا و ميار كمت از ناي خرميا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چشم

میشد و درجا ویف و باغ سورت اطراب شراب جوهر خود میزد شعری و لاج السقاؤه بهاء و هات و عجم الحساء بهوی و
 هاء و دارت علمهم باکوا بهما منیل الظلام مدبل الصبابة غزال من التروک حشوا القباء یدبر الغزال الحشو
 الائمة تفرق فی الکاس افس الخبزین و عذرا الجلیح و غیظ المرکب من ریة نظام تفرق بات النفس می گرفت
 و باز حال که خروس زین بل صبح پرفیث مذ و برسم صبوحی از قول ابن المعتز خروش شعری فقد نشر الصباح رداء نور
 و هبت بالندی انفس ریح و خان رکوع ابرق کاس و نادى الذبک حتى علی الصبوح و حن الثانی فی
 و شوقی الی و تریکله ضیح بر او در آب کار دولت و کار آب شیش و مرت را بیت پنجاه سانی گرفت مرغ صراحی بدام
 زانش صبح اوقاد و اندله با باب صبح همه جان چرمی می همصوت چو حج جرمه شده خاک بوس خاک زجره خرب بین
 و نسق طول ایام و لیلال در مراد و کام می که آهسته آهسته بمذام صافی و خلی مصافی و حبیب و اف و سعید و اف
 بر یافت حسن آن جن و مجلس بهار برکت رجو بیار لاله نیر جام سیدین از اسکت دروار سحاب می که رویه و سوسن ساکن خاک
 ۱۰ بشارت نوز و جهان نهم و زمیاد شعری انا لک الربیع بطیب البکر و رقی علی الجیم بر دالسحر و خفت علی الملوک
 اوابه انذارا ح فی حاجة او بکر و یغریب الارض من جوهری فننظم فیه او منشتر کل همه تن روی و زکس
 بر سر چشم شده و بسبل و نقشه از غیرت و رشک زلف و کیسوی اید در تاب چشم اطراف سهل جبل از سبزه دریا حین نمود
 کارگاه شتری و طیره ده خانه آرزوی سلسال خدیو حاکم عذوبت سلسیل کشنده و عصارت و نصارت باغ و باغ بریاض فردوس
 ۱۵ دی سبیل فاتحه تجنیم فی تیغ از کفسته کاتب خوش خسته شعری و ان الزبائن کفوح القماری و ان القواد کفوح
 القماری پر از غلغل رعد شد کوهسار پر از زکس و لاله سد جو بیار زلاله نسب و زکس فریب زینبل حباب و زککار
 زینب مشاطه صبا کاهی زلف بقشه را تاب میا و دو کلونه از غوان بر چهره نوع و س اعغان میگرد زکس خمیر استاز بیت
 تا کاسه پادشاه عالم کبر و برفرق زرزاب ساغر میباش علی بد کا عیش نهایت کشید و اسباب لهو و طرب بجایست
 انجامید سمت کان بین دریا بسیار ایغالی شاهزادگان را بعارف شاهانه و عواطف خردانه مخصوص فرمود و نوشیا از چون از غوان
 و الیکان پر شکو و برغان اغول دامیر سانسو شیرامون سپهر ماخون و دیگر امران توان هزاره و صد و دوه فرا خراج
 ۲۰ و اندازده مراتب بنواخت و اشغال و رتبت هر یکی چنانچه معموله میدست و تا نهایت در صد و معروض آن بودید مقرر و
 مسلم داشت و ایمان چون عقاب در روز بر نشیب و فراز و مانند برق در مسیر و جواز روانه فرمود و بار لیجا متقسم نوشیا
 و مکمل مزید احسان کوشش شعری لؤلؤ فیه یدیع به الاقطار شرقا و مغربا و یجری به دریا جنوب شمال و حرکت غور
 اطراف روم و بغداد و متصل و در بند متعین کرد و برادر خود شهادت حسین را در خراسان برجای خوشبانه و در ریاست
 ۲۵ ملک و محافظت رونق سلطنت و توفیر بر رعیت خانیات و کمال انصاف و معدلت ماحدی مبالغه نمود که بمیت
 بدان دید و داد و بدان زرم و بزم بدان خرم و غرم و بدان بسی خرم از خاندان سلف و سلاطین کامکار حکایت کرده اند و در آن

زمان بواسطه تاین جانیان و شرفتمت راحت و امان بیت جهان چون بستی شد آتیه پراز رنگ و بوی و پراز سحر
 شع و حلت ظلام الظلم انوار عدله الا فاما هل نومی منظلماً در عهد خانیت او که تاریخ روز نامه عدل و امان
 و عنوان ارزانه بدل و ریش نمود چارتن معاصرت و نه در چهار فضیلت و معالی شصت و هفتاد و هفتاد و هفتاد و هفتاد و هفتاد
 نصیر الدین محمد طوسی که در کمال حکمت و علوم ریاضی و اخلاق زین سطرالین و بطلمیوس و افلاطون یونانی در گذشت و دیگر
 وزیر ی چون صاحب دیوان شمس الدین که کلک ترین سیمای زرین ریش بر دیباچه دستور وزارت شعش کنان
 فیها غایبه بلایه کان فیها مبدعاً بل معجزاً قسم و سوم عیسی نفسی در قرن موسیقال الانی ساحر الیابان فی
 تفسیر الثالث والایمان چون صفی الدین عبدالؤمن الارموی که تا جهان بشد بلبل زبانها بر کلین زمانها نوائی مصنفات
 او بقول است بر سار شعش شریک النفوس و نزهه ما مثلها للطنین و عقله المنسوف خواهند زد چهارم
 خطاطی چون جمال الدین بایوت که بغیرش الدار فی ارض القراطیس صفت بنان اوزید و برع او برهان الخط هندسه
 روحانیه ظهرت باله جمانه می شاید سوغو سجاد نوین راه نیابت حکومت ممالک ارزانی دشت و تخصیص
 ممالک بغداد و فارس در نظر ایام او فرمود و انصاف میری عاقل عادل بود و در ضبط مصالح و در بط مناج امور قاعده بنا
 که ذکر آن برورد و هور عافت نشود و دست عدنان روزگار با طراف و حواشی آن راه نیاید و منصب صاحب دیوان
 ممالک بر قاعده زمان بلا کوهان بصاحب عادل شمس الدین محمد ابن صاحب الدیوان بهاء الدین محمد الجونی نور الله
 نورهم و بیض عرقهم تقویض کرد و او ابا عن جد از صنایع و عظیم اکارم و اکابر مشایخ بر همان بود شعش و یککاد
 من کرم الطباع و لیدهم بهب التمام لکله المیلاد و اذ انطی مهلاً فلیس بنیمه الانشید
 مدائح الاجلاد بسالت جرت و نمر شرف و اصالت اروه جلال و بنا بهت عرق کریم و زرا بهت اصل میل خاندان دولت
 یار ایشان که محط امال و محط اقبال و محط افضال و میرع روائع فضل و میرع بدایع علوم و مشرع حسن اخلاق و مضع طیب عرا
 و مفرغ اصحاب استیجاب و مفرغ ابواب استر فاد بوده عالیها را مثل سایر است و چون نوز افاب از مطلع خراسان در اقطار افان
 ظاهر و مستطاب و بحقیقت در زمان دولت بلا کوهان که مشیج اش سبیل و مغول و مصطحج تابشیر علیه بیکایکان بود در محظفت
 قواعد وین سید المرسلین و از ارحم مواتر و حمایت بینه اسلام ید و بصیبا نمود و چون سریر خانیت بکانت ابا فائزین شد
 سیور فائیزی زیادت از مالوف و منتظر فرمود و نیابت تیغ تیغ اثار را بر قرار بر کلک بقرار عطار و منار کوهرش را او
 دشت و زبان وزارت از اعلاء مخر و صنعت حسن کمری گفت بیت زم نصب ار همه کس افزون شود منصب تو کی
 منصبت از منصب تو منصب یافت بعد می ثابت و رانی صایب و جدی صا عد و ابالی مساعده در تمام ممالک و استدا
 خلل احوال شروع سویت و مقادیر جمهور را از رعیت ناز راه در نصاب استیمال و نصاب تحقاق ثابت و جاری کرد و سید
 بیت اصف اران ملک ضبط پنچین کردی که او کم چاک کردی سلیمان مدنی انکسری جناب او سلاطین و ملوک و اکابر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

الجونی

کلی

خراسان و عراق و بغداد و شام و روم و ارمن و بلخ و ما من شد و در زمان نشر صحائف جواد او فاسد حاتم کفی التیجیل للکتب
 کشت سخن و لبث ابن قیس احنف الخلیف لم یمن لبعیر حبیب استخف بالمالا ولو طعی رات سماح یمنه طوی
 ذکر خود فی عدی بن لعموما از کردگن شان اطراف و ملوک ممالک هر کس که با وی دم مخالفت زد و قدم مطاعت از جاوده نشاید
 منحرف کرد پس سعادت ابدی و دولت سرمدی او را غریب بحر بوار و حریق نوا آرد و ساخت و آید سنسندین محمد من حیث
 لا یعلمون و رصف او منکر است سخن بقضی بنصره و الیه القضاء کما یجری بیکت اعدایه المقادیر فالجود و العبد
 مذنبط بمقینه معاقد الملک ممدود و مقصور و کل فضل طواه الله همد ظهرت الیات علیا فی الناس
 در تمامت ممالک ایجابی از حاصلات املاک نامیه و اموال فائده یوانی مفرد و نواب کا فی معتمد معین فرموده ابواب برنام
 و انواع صلوات و صدقات کساده می و شستند و در تاریخ شهر سه ثلاث و تسعین و ستمائه که عهد دولت کجا تون بود بر او
 محاسبات ایچو غمخوری حاصل آمد حاصلات ملاک صاحبی در سالی سیصد و شصت تومان بود و مع هذه الجلاله در عظیم
 و اجلال ارباب فضل بوطه مضیع انما يعرف ذالفضل من الناس و تا حدی مبالغت فرمود که بیروب صاحب تریش از کلزار
 علوم غنچه امانی سر بر زد و تشریح زلال اقبالس نهال فضال بیخ اورد و سبایه کتر شد رفات اموات پسر بمعهد اجازت مسیه و نبات
 نبات کرم که مانند عقاقیر مغرب اسمیه بشمع و جسمه لا یبری صفت دارد و در معرض جلوه ظهور کرد و کوب و انش زمین
 در جاستقلا کرفت آفتاب رخسده آرایش اسطه آرایش دلها شد و سبایه همای آسایش و اسطه آسایش عالمیان آمد انعام و الا
 از آرایش منت مژده بودا فاضل از اراذل و حکیم از جا بل و اصیل از خامل امتیازی که امروز متوقع نیست ظا هر گشت و ادب
 فضایل را رونقی که عالی موجب اذابت روح است و ازان معنی نمانده حاصل قلم آسا چون نون و اعلم تبرک تو من حیث
 نمود و داد حکم انجبر اجدی من التبر و التبر بالحبی کرفت سخن ارباب هنر که درین عهد و عسبه عقده سخن فیما ید و در سخن
 و بان معتقد بر سر رفوق عرض داد شعری که چون شعر شخاری سحری دار و شعری و ارا از ابر فلک شهباز تابان کرد و کاسر و هو
 الیوم هباء منثور از سره بر کذرا سینه اجرام سماوی و در آراء لطافت طبعش کشفی حایل بود و سلسال حیوان ارشدم شحات
 کلش بکدورت مائل با غزرت اداب او و صنعت و رایت خاطر می کمال قرین کمال و از سلاست الفاظش و صنعت کلمات و ذو
 الکفایتین و دون الطلین سخن بی حسود و یلیح بود و تلویش الطافه تصریح کنهات سیاق معانی همه از قوت فضل بدیع و حسن بیان
 از زبانت استعارت و در بر فصل ربیع با فصل الخطاب ادا بود افضل بدیع شعر او لغیب فضل ضلال الصبیر من دهن التبر
 و صار کصبت خصل فی سبب سبب قیامات و لغزیش چون نقوش عقل در کنین جان جای گیر و صورت را کیب الفاظ از ابداع معانی
 و ابداع لطایف جان پذیر هر چند آفتاب را با قامت بنیت همیاج نغیده خواست که این کتاب از نساج قلم در فشان و نتایج
 خاطر طرا آن صاحب قرآن خالی نماند بوقتی که جهت ضبط سالت روم و مصالح آن مرز و بوم و قروم بدان دیار عنان غریب
 گردانیده بود و لوقته و لکل شیء دولة حتی البقاع روزی در آسماء مجلس زنجی از غبار اعیان عاری و بیاس استیاس

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بترج کاس و مجلس الائنس مخوف باکاس غبت سود شع و کاتما دعا الایام له لبسانى و اثنى علیه اللهم
 من شغفه بانی لازل المجلس المانوس مخوفاً باحدان الرجس الغض الفانر و اطباق وجوه الورد
 البهی التاضر منبتاً کالجنان الخلود باعصان القدود و رمان النهود و شقائق الخدود مصر و
 لافراغ الکبس و الکاس و اسباغ الباس و الایناس مقرر و بانسید منظوم کالورد النشور
 و نسیق منشور کالمنظوم من الدر علی زرائب الحور مشمولاً بالشمول بجمع الشمیل و شمائل الارباح
 اصطبها حالل الصبوح مع الصباح الی الصباح مانعراً للبلابل من بلابل البابل و ابسم الورد عند
 هبوب السیم بالذلال و یلقی بامثال نلک الحال اشاد هذا المقال کلاماً الزلال و النحر الخلال مخمس
 امد که امه نامی ببل سار و بچین نومی غفل کوید بزبان عقل کل کل بشوز فنیه صوت قفل در باب که عمر بر کد راست
 از سر و حدیه سرفرازت و بیلن کل برک مسارت و زغنه همه حدیث راست ز کس دم صبح چشم بارت ناکست چا و که میکسارت
 باغنت چو خلد عدل حاصل سروسه چو قدیاریل انس است بوقت صبح شمائل و زب و شمال خوش شمائل کل بر سر عاشقان شمارت
 سوسن بی سازمان شاهه شمشاد بیای بیتا و سنبل سرفناب داوه وان مریم غنچه کبر داوه بکر که صباش پرده دار است
 بارید کلاب ابر اوزار یا سخته بکیر عطا مایست شاهه بار تانا یازلف بشانه کرد و دلا یا بومی نسیم نو بهار است
 ایدل مینین بزره خاموش سالوس مرفسوس مفرس تقلید مقلدان تو میوش با رنشین و باوه میوش کت حاصل عمر این دو کار است
 امد کل درفت موسوم و ز نامه بچ غم خور حنی در کش قح و فنیه می باجکت در باب و در بط و کین اب و بولت سا کاکار
 در پر چینی است لالزار هر فاخته کرده مالزار بر کل شده ابر الابرک بان دست تو و پیاله بابر کاسبان نشاطی شمارت
 زاهد بدست تو بکست باشا پد و با شرایبست میکفت بجاقبت چو شد مکلر تو نیز فرصت اردت زیراک جهان نه پاید است
 مانند مرغ شب بخیز چون مالچکت نال کن تیز با عقل ز روی جمل سبزه در ساعه عیش خون رزیز کین وقت شرحش گواریت
 شد خسته بر خم تیغ کردون کر زاکه شریف بود کردون بیستش بچار باوه مقربان زیراک درین جهان ارن بر جا که کلیت صفت خدای
 دل کنت نغم خراب سا بنم فوخ اقباب ساقی بن ساعه و بان شراب سا در فصل کل و شباب ساقی دیوانه کسی که بهوشیار است
 سزه چو نبات کیوان خرم دل مکه عیش خست یادار که عهد عمر شده است و امر و که روز نوبت است اردتی و پریر یا و کار است
 پر رنگ و نکار شد زنا بلبل بنوار نذر ترانه می صافی در ادق معانه ای چسبران برین میانه پس کام کنار چو بیار است
 عشقت و صبح جام و شمع است و شراب کلشن مطرب ز برای خاطر من در پرده است این غل نن شعری که چو در شایبوار است
 دل در غم است بقرای و ز شادی و عیش کنای ای دیده منیده چون تو یاری بی روی تو دیده اشکباری فی لی غلم که دیده بار است
 لم قتل بواعث اشیائی و الذم جرت من المعافی روحی نهست و انت رانی قد مت بصلایم الفراقی بید که بخصی رسا پنه سیمت طرف کار زحاه
 دان عشق هنوز برقرار است ای با و اگر چه ناتوانی در سبکی جدا یکا پنه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

در گوش خرد کوچک سوار است دستور تویه مظفر محمد و کریم فضل پرور نظام جهان برای انور قیاض کرم که بهفت کشور
ازین عیش بسیار است پیوسته بکام دوستان در دولت و غیر جاودان باد بانصرت باد همعان باد و نامش تصاصفت ان باد
تاجرم سپهر امارت در چنین مجلسی ساقیان سیم عارض با قوت لب شعری مژگین علی الأوساط فذ جعلوا فوق الرؤیا
اکالیا من الشجر شرابی خاص مروت کان صغری و کبری من فواقها حصباء در علی ارض من الذهب برت
بلورین نهاده و مطربان بلبل الحان زهره را از افاق طارم نمودم گوشه چادر کشف کش گمان در میان حلقه کشیده نگاه یکی از سیلان بصیرت
خوش وادانی لکشن و نغمه دلربایی و زمزمه جان فرمای از اشعار سیرت یاد کرد و با صد شمایل شعری با من لعیبت به شمول
ما احسن هذه الشمائل حسن و شمایل این بیت خاطر کشیده نامی صاحب بار بود در حال با وجود تراکم اشغال از راه رفته است
و پیروی بر همان وزن و رد و مصرع برداشت کلمات و کافه و فرفر و فرفر و شعری اعذب من الماء السائل و اللطیف من
نسیم الشمائل العشق من اقرب الوسائل والدمع وسيلة المسائل البال من الهوم بال لا
بکشفها سوى البلابل فمرساق و سقنی شمولاً فالتمل من الشمول حاصل و الروض من الغناء عتاً
من فرط تعذر البلابل و الانهر بالياه ملای و الغضن من النسیم مائل و الفطر علی البحار
تصنی کالدمع علی الحد و مسائل نارنج علی النضون بیدوا بالليل کانه مشاعل فی الطود ثلوجه
بواقی بضاء کلبه الحواصل با من بهواک لم تصیق دعوائی و فلت ذاک باطل فی العشوق تومنی و دلیلاً
ها و جهک اوضح الدلائل فی التبحر رساله طلبتم ها عنک ابغ الرسائل للصدیجه الة اردتم ها صدقک
اطول الجبائل انظرو و نغمه و فوک و راح و فواق و زباب فذ ممائل کبان للبدرو للنجم حائل فالحال خال
عبراً ما اطیب هذه الخائل فی فیک شفاء کل مرضی فزاک دواء کل ناحل ساق و مدامه و روض و الا
یکلمن کامل من غیرک لا ارید و ضلاً فالقلب نائی عن الرذائل کالجی سوی عظام لیک ما انشأ لنفسه
حلال الله بفضلہ المرجی فذ جمع فیه من فضائل علماء و سماحة و فضلاً ما اشرف هذه الشمائل لا
زال یبایه قیاماً جده و سعاده و نابل فذ صاغ قمریحی افترا حاً و السائل مریع و عاجل و الریح نذبت فی بحر
و الروح یسرک مغازل و القلب تراکم عباناً و الجسم مبانیر الشواغل و العین الی الملاج نروا و الکفوف
الرسائل و الاذن الی النشید مصغ و المطرب منشد و قائل با من لعیبت به شمول ما اطیب هذه الشمائل
چون بار صاحب علماء الدین فرموده بود که خاطر بطلعه منسات آن برادر متعلق است و نیز سبب صاحبی رسیده بود که صفی الدین
عبد المؤمن و بعضی فاضل بغداد و حضرت علائی تقریر کرده اند که هر چند شعر عزا صاحب شمس الدین در لطافت آبروی آب حیوان
رینجست اما عجمه عجمیت دارد و صاحب در قطعه از منسات خود این بیت تقریر صفی الدین را ایراد کرده بود شعری عجمت
شعری و صبقنه باجاً هلاً بالشعر و الشاعر پس این قصیده را آنجا فرستاد و بر عنوان کتب این دو بیت تحریر کرد شیخ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بِأَمْنٍ جَمِيعٍ أَحْسَنَ بَعْضُ صِفَانِهِ وَأَجْمَرَ مَوْقُوفٌ عَلَى نَيْبَانِهِ دَعَاكَ شَامِيَاتِ أَحْمَدَ وَأَقْنَطُفَ
 مِنْ غُصْنِ ضَبُوكَ وَدَدَ زُومِيَانِهِ عَلَى هَذَا بَيْنَ عَالِي بَهْمِ حَسَنِ مَكَارِمِ شِيمِ وَكَمَالِ كِفَايَةِ وَدُفُورِ دَرِيئِ صَا
 عَالِمِ بَرُورِ عَدَلِ وَعِلْمِ زَيْتِ يَافِ وَسُوءِ سِتْبَدِ وَشَرِّ فِتْنَا وَارْتِدَاعِ مَفْضَلِ تَجَلِّيِ زَائِلِ سُدَّ أَحْقَامِ وَيَتِ خَيْدِ سَالَةِ ارْتِدَائِ مَطَالِبِ كَرْدِ
 وَيَتِيهِ بَارِ شَاهِنِ نَظَرِ مَشَقَّتِ اذْخَتْ وَبَدِينِ وَاسِطَةِ دَكْرِ جَمِيلِ پادشاه پیر جراید سیه سعید سی روزگار بخت نماید رقم زو چون مسند دولت
 بوجود و دانش پرده او مشرف شد بکلمه بر لایح ممالک بعد و اعمال که مقرر در اختلاف مستقر بر ریاست بود بر صاحب علاء الدین
 مقرر گشت که مَطْلَى الْقَوَسِ بَارِيهَا وَوَضِعَ الْطَنَاءِ مَوْضِعَ النَّقَبِ وادبعا عده در بسط کف احسان و کف جرود و عدوان
 و ناکید تو احد فضل و تجدید اسم علم و تریخ ارباب آن نامی نمود که در حدیث محالی قصب السبق از متقدمان و متاخران بر بود
 که بعد از واقعه مستعصم خراب و با نرسیده بود و بر نامه حال عمال و اعمال قسم اختلال کشیده و ابا علی از زرافایت دور مانده و در آن
 زمانی بمحار عدل و شفقت او ابادان گشت و دل شکان از غنیمت و ناز خرم و شادان و از اعدا و خیرات عامه داد و تبرات تا قریبی
 آن بود که در زمین نجف نهری هجر کرد و زیادت از صد هزار دینار احمد انجاصرف تا آب فوات که حلاوت رضاب غایبات و عذوبت
 سلسال عین الحیوآه دارد و بسبب کوفه روح القدر روح ساکنه آورد و آن را صنی که از عمارات خالیات و از امارات نذابت عاقلات بود
 با شجاعت و مملات و سواتی جاریت عالیات گشت و الباقیات الصالحات خیر عند ربك ثواباً و احسن املاً و
 ان الله لا یضیع اجر من احسن عملاً انصاف و اودی غیر ذی ذرع راضد اتق و ان تبخه کرد و سپید و خا
 آن بسبب و فیانی در عرض طلایح و قصوم کل و لاله و من بر و سپید بر جای نفاق و غیر زراع و زغن سخبات و لغزب فوجت
 قماری و لغات و تغزید بیل سحر خوان باقی ماند چون این آب باروی کار ملک و قنق آورد و آب روی سلاطین مستقدم و خلفاء و
 که درین آرزو خزان عالم بر با و داوند و اموال جهان در خاک بختند بر خاک تحمیر و ملک بخت مؤلفه هذ المکارم لا تقبلها
 من لبن و تاج الدین علی بن الامیر القندی که از جمله فضلاء عصر بود و از جناب صاحبی امور با سخبات مرآت و استخراج قرآ
 رساله در دستبساطین خیر نیل و اجراء این اجر جزیل و تخلیه آثار و تابد معارض مشی و امر ساحتها الفاعلها کسلسل الفرائد بیل
 ابن الفرائد عن الرجوی الأسلس و معانیها بزدری بر باض الجثایب نمونه را این کلمات از رساله
 کربوبه اصن أرض الجف روضة غناء و حلة زهراء موشبهه بعد ان كانت موشحة كان ترأها
 عن سحوق او مسك فنبق بنسب منها لال سحها الدرور و برقص على ايقاع نضفوق ما لها السرور
 فسقناه الى بلد ميب فاجينابه الارض بعد موتها كذلك الشور شعر و الماء بدو في الوفایع لا ميعا
 كالبحر مع نور الغزاله تشرق فاذا اخلل في الخائل خلته صلا احماد و وقع نضل همزق بر اقص الاغصان
 من فرج به و همز بالانهار و هو يصفق فدا حضرت بلزهار الحدائق ارضها و اعشبت بانوار الخائل روضها
 و نارج بنفحات الرباحين شمات البسان طوطها و عرضها كأنها حاثب تجار و ببت عطار و لقد احسن

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مَنْ قَالَ — بِأَنْزَهَةِ الْيَوْمِ الْمَطِيرِ بَيْنَ الْخُورِ نَقِيٍّ وَالسَّدِيرِ وَالْمَاءِ شَبَهُ بَوَاطِنِ الْحَبَابِ مَجْدُ وَلَسَ
 الظهور والظلم في دمن الرئي كما ليكر في ثوب الحدير ناوي اليها الوحوش من الغفار
 وتصفق بها المياه على غناء الأطيار فبعت الفاصي والداني فائدتها وشمل الحاضر
 والبادي والطاري والتائي نفعها وعائدتها بعد از تمام رساله طايفه از سادات و فضلا و اكابر و علماء
 بطريق شاد در او اعلان بخط خود نظر و تشریح نوشتند از آنجه این عقد فصاحت از زاده مع محمد بن احمد الهاشمي الكوفي
 در سلك تحریر منقذت شاهد النظر من هذه الشطور الرائفة عباراته و مبانيه الفائفة اشاراته و
 معانيه الشريفة مراميه و مقاصده اللطيفة مصادره و موارد المثنى على منثبه بلساني احسانه
 و ابتداعه و بياني نظمه و اسماجه روضة لخط منها الابصار زهر افقطفه الاذهان فراه در افقطفه
 الافكار فيجده سحر فلا تعلم اشاهدت روضة امرأت بحر وهذا غير بديع ولا بعيد عن آتده
 الصاحب الأعظم وجدته السعيد الذي اجري تدبيره المصلح في ارض التجف ماء الفرات و ادخل بغيره
 المنح فيها ما اخرجت به من كل الثمرات فجدت تلك الارض و عاد ماء الفرات نجي من اطوار فبا لها
 مكرمة احرز قرب اجرها و بعد صوبتها فانظر الى اثار رحمة الله كيف يحيي الارض بعد موتها سعد
 فاجنه همة العلبا بما تكنت كل الخواطر عن امكانه رهبا و استبعدت ان يرى ماء الفرات با كفا في
 بحري دافضا صبيا و استكرت دونه الاتفاق اذ جعلت امكانه قران انعامه عجا حتى اناه بعرف فافيد
 و يدى غير فسهل منه كل ناصعا و صمم العزم حتى لم يطلبه و نال منه الذي في نيله رعبا و افقض
 مكرمة بكرافا و ولدها اجر اجيلا و شكر انبعا الحقا و صبر التجف المهجور بغيره ماء الفرات فسقى
 النخل و العنبا و هكذا الكوفة المعوز جامعها اجري به الماء ببغى جر من شربا لانه خلد الرحمن دولته
 بر يدان لا يخلى موضعا خريا فالله يعطيه في يابيد دولته و بسط قدره شمس الدين ما طلبا صنوان لا افرقا
 شمسان لا افلا بدران لا نفصا بجان لا غويا ابا بنى صاحب الدنوان لا برج الدين الحنيف بكم الخلق من نصبا
 الله فذو هبا لا سلم بصر نير بكم و لن يسر الله ما وهبا و چون بطون مصنفات حمرة لبغا و صحايف ساير سحره و فصحا مراما
 ذاتي و كمال محالي اورا شارجي بنده است بين مقدار تم صارت و خود و درين باب اعجاب چه حاجت و تطويل از كجا بصلت نزدك
 بيت دور نبود كين زمان در مجلس حكم قضا بر زبان چرخ خست لفظا شد ميرود ذكر خواجه ببا االدين و جوا
 هرون ارشد ادلا و واجب احفا و صاحب شمس الدين خواجه ببا االدين محمد و خواجه شرف الدين هرون و بود و بل ابن
 العيث و شبل ابن الليث و عجاب ابن البحر و شعاع ابن البدر و نور ابن السراج الونج و فجر ابن الصباح الونج هم در مبداء رعيان
 عمر و عهد ببا االدين آيات شامل كرم و امارات الشبل بوسيد و اهللال بيدز در ناصيه ميمون هر يك ظاهر و لا مح
 ٥

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

و كبر

مصاف

و کبریه حقیقت شع اَصَاغُرُ نَافِي الْمَكْرُمَايَا كَابِرٌ وَ اَخِرُ نَافِي الْمَآثِرَاتِ اَوَّامِلٌ وَ اَضْحَ وَ لَاجِ بَرَادِرَانِ بَكْمُ كَمُ
 مَصْحُ اِزَانِ بَرَسْبَرِي هَسْرُجُونِ بُوَدُ وَ مَنَ اشْبَهَ اَبَاهُ فَمَا ظَلَمَ وَ فَرَعُ الشَّيْءِ يُخْرِجُ عَنْ اَصْلِهِ دَرَسِحْكَامُ فَوَاعِدُ عُلُومِ
 وَ اشْتَبَاتُ صُورُ فِضَائِلِ نَفْسَانِي كَحَقِيقَتِ اِنْسَانِي بِجَمَلِ اَنْ صَحْتِ مَعِي يَابِدُ دَرِجَلُهُ رِهَانِ تَحْصِيلِ هِمَمِ كَمُ بُوَدُ اَمَا خَوَاجِهَ هِرُونَ
 مَسَابَقَتِ مَوُودُ وَ دَرَفُونِ اَوَابِ هَمَسُ وَ تَجَرُّدِ سُرْعَتِ ذُكَا نِي دَرِ اسْتِجَابِ قَضَايَا چُونِ بَرَقِ خَطَافِ وَ لَطَافِ طَبِيعِي دَرِ مِجَارَاتِ
 صَفَا بَرَوَ شَفَافِ رَشْكَنَدُهُ مَصَافِ نَظْمِ وَ شَرَشِ اَفْسَانُهُ اَهْلِ زَمَانَهُ وَ حَسَنِ تَلْقُوعِ وَ تَرِيحِ تَرَانُهُ اشْتَا وَ بِيكَانَهُ بَانَسْكَتِ بَابِ
 اَدَابِ دَرِ تَعْلَمِ عِلْمِ مَوْسِقِي عَجَبِ نَمُودِ وَ صَفِي الدِّينِ عِبَادِ اللُّهُمِّنِ مَلازِمِ لَيْلِ وَ نَهَارِ شُدُ وَ رَسَالَهُ شَرَفِي رَا مَوْشُخِ بِالْقَابِ اَوُ دَرِ مَعْرِفَتِ
 نُسْبِ وَ تَالِيفِ وَ تَحْقِيقِ اِبْعَادِ مَبْنِي بَرِ جَدُولِ تَصْنِيفِ كَرُودِ بَاشِ دَانِ اسَا دُ شَبَابِ بَلْبُدِ پَرُ وَا رِ عِلْمِ اِيْنِ عِلْمِ طُوبِ سِبَلِ خُوشِ اَوُ اَسَا
 فِئِنِ اِيْنِ قَرْنِ اَمَا خَوَاجِهَ بَسَاءِ الدِّينِ وَ مُفْتَحِ نَشُ وَا بَكْمُ بِرِ لَيْحِ جَانِكَا سِي مَقْدَمِ حُكُومَتِ صَهْفَانِ وَ تَوَا مَاتِ عِرَاقِ بُوَدُ
 شُدُ وَ دَرِ قِسْمَتِ عُلُومِ وَ اجْتِنَاءِ ثَمَرُهُ فَضْلِ چِهِنْدِ تَارِكِ نَبُودِ قَرْتِي رَا اَيَاتِ وَ قَدْ قَبِلَ الْعِلْمُ لَا يُعْطِيكَ بَعْضُهُ
 حَقِّي لَا تُضَيِّدُكَ كَلِمَتِي مَهْمَا مِ اَصْلِي وَ تَغْنِيهِ اِحْكَامِ مَلِكِي وَ اظْهَارِ قُدْرَتِ وَ اِعْلَانِ سَطُوتِ رَاسِحِيهَا نِي كَرُودِ كَرُودِ نَاخِ حِكَايَاتِ
 سَلَفِ شُدِ اَزِ مَبْتِ بَاسِ اَوُ شِيْرُ عَرِيْنِ تَنِ بَرُ وَا بَزِي دَادُهُ وَ اَزِ مَحَافِظَتِ كَحَالِ اَوُ لُوكِ اطْرَافِ وَ اَكَا بَرَا اَيَمِ دَرِ خِيَالَاتِ كَمُ
 صُورَتِ بِلَاكِ مَشَا بَدُهُ كَرُودِ چُونِ نَفُوسِ اَبْلِ صَهْفَانِ مَنَ حَيْثُ الْخَلْقَةُ بَارُ وَا رَاحِ شَمْسُ مَنَ سَبْتِي وَ شَمْسُ تَهْتِ چَانَكُهُ شَا كَعَفَةُ
 شَعْنِ يَا سَائِلِي عَنِ اَصْفَهَانِ وَ اَهْلِهَا فَضِبِ النَّوَسِ بَا هِلْهَا وَ اَخْرَ اِيْهَا لَا لُغْبَانَ مِمَّا يَهْتَا وَ هُوَا اَهْتَا وَ
 لَنْ يَذِي مَطْعَمِهَا وَ طَبِيبِ شَرِ اِيْهَا فَحَاسِنِ الْاَجْفَانِ مَنَ اَحْدَا فِهَا وَ كَحَاسِنِ الْبُلْدَانِ مَنَ اَنْ يَابِهَا
 بَسْجِي دَرِ عَفُو وَا عَافِضِ بَرِيْتِ وَ پِشْتِ هَمْتِ بَرِ حَرِيْفِ شَفَقَتِ وَ حَمِيْتِ كَرُودِ اَكْرُ سَخِي بَرِ زُوقِي اِرَادَتِ اسْتِمَاعِ فِتَا وَا سِي تَا بَجْرَامِ
 صِخَارِ وَا كَبَا چِهْرِ سَدِ جَانِي رَا بَرِ اَبُو بِلِ خَانَدَانِي رَا بَدِ سَتِ اِهْتِصَالِ مِي دَا وَا عَلِي بَدِ اَحْبِنْدِ بَرَاتِنِ بَا وَا نَعِ قَلِ وَ كَيْلِ وَ مِثْلِهِ دَرِ اِيْنِ
 وَا حِرَاقِ وَا تَا وَا سِي مَتِ حَسِنِ اَزِ سَفْحَتِ مَعْمُورِ چِيَا تِ بُوْجُشْتِ خَا نِي مَطْمُورِهِ جَمَا تِ پُوِي سَنَدِ اَرَكَا نِ وَ دَوْلَتِ وَ تَوَابِ دِيُوَانِ
 وَ طَوَا اَنْفِ صَدُورِ وَا عِيَا نِ وَا سَا تَرِ خِيْذِمِ وَ مَقْرَبَانِ وَ كَا قَزَا اِيْلِي صَهْفَانِ دَرِ شَبِكِ بَسْتِ اسَا مَتِ بَا فَرُشِ مِي كَرُودِ چُونِ زَمَانِي سَمِيْعِ
 بَرِ سَرِ وَا جُودِ لَرِ اَنْ بُوَدُ نَا رُوزِ وَا كِرَا خِرِ بَرِ قَهْرِ اَوُ چُكُوْنِهِ خَلَا صِ خَوَا هِنْدِ يَا فِتِ سَجَانِ اَنَدِ نَفْسِ اِنْسَانِي بَرِيْنِ صِفَتِ مَجْمُوعِ كَرُودِ
 كَرُوتِ عَضْبِي اَرِ اَلَّتِي هِيَ مَظْهَرُ لِسُوْقِ الْغَلْبَةِ وَ اَلْاِنْتِقَامِ وَ مَصْدَرُ لِسُدْيَا الْبَطْشِ وَ اَلْاِقْتِدَامِ تَابِيْنِ
 حَتَّى اَسْتَحْدَا مِ نَفْسِ نَا طَلَقُهُ كَرُودِ هَا شُدُ كَرُودِ بَرِ وَا جُودِ عَقْلِ وَ حُجُوبِ شَرِيْعِ وَ مَرَسَمِ عَرَفِ مَنَزَجِرِ وَ مَرْتَدِعِ كَرُودِ وَا چِهِنْدِ نَصِيَا حِ وَ اَوُ
 اسْتِمَاعِ كَنْدِ وَ شَمَاعَتِ وَ طَرَعَتِ بِيْتِرِ نَا يَدِ قِصَاوَتِ وَ عَمَادِ وَا سَطَا طَتِ وَ لَجَا جِ زِيَا دَتِ قُوْتِ كَرُودِ كَا لِنَا رِ مَوْفِدَةً
 نَزْدِ اَدْبَالِ الضَّرْمِ بُوَا سَطِ اَفْرَا طِ وَا رَا قَتِ وَا دَا فَا نَسْتِ وَا مَاقِلَتِ نَجْمَا شِيْشِ اَوُ اِيْلِي صَهْفَانِ كَرُودِ مَكَا بَرَةُ خُودِ نَبُودِ مَحْمَلَاتِ بَا
 مَحْمَلَاتِ بَرِيخِ وَ كَا رُودِ رِيكِ چِسْمِ بَرِ سَمِ زُودِ نِ صَدْتِنِ رَا اِلَا كِ مِي كَرُودِ وَا دُورِ شَبِ اَزِ اَوُ بَاشِ وَا نُوْدُ وَا سَمَرِاقِ دَرِ اَسْوَا نِ كَمُ
 جَوَا زِ چَقِيْقَتِ زِي جَا مَغْفُودِ بُوَدُ وَ لَعْنَتِ اَمِنِ وَا نَا نِ بَرِ بِيكْمَانِ مُنْعَضِ وَ مَشُوبِ وَا نَدَكِ مَتِ چَانِ مَنَفَا وَا مَرُودِ عَا نِ طَوَا نِ
 عَسْتِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شدند که زراع و ارباب و بهجت و فلاحت در شب اسباب حرث الآلات خفرو بند و عوامل را در صحرای کبکسل بطش و سیاست منظر
 اومی سپردند و اگر کسی ایجا ناپهانی بعضی را از آن با خانه آوردی روز دیگر زرع حیات آن بچاین بدس فامحه و کشتی بکرت تم
 بکرت تم و العصار جز من عصا و تقویم عبد الطون با الطون نافع همچنین محافظت محلات را بر وساد و هفتاد لاران
 مفوض کرده بودند و حکم رانده تا ایل اسواق نیز بسبب و تکالین را با انواع متغذ و اصناف اطعمه می گذاشتند بی حارسین ^{مفوض}
 و خود بجانها می رفتند و هیچ فریدی را مجال آن که در مالکات خسیس کجیف گشته نفیس تصرف و تخلیط نمودی از ثقات استماع ^۵
 که در آن تیغ در سواد و اللیل اذا عسعس طایفه خرسه بسپل عس طوف میکردند شخصی ایشان بر دوکان ناطقی گذر
 کرد قرصی از آن برداشت و دو درم سیم که مضغ شش بود بر گوشه دوکان نهاد و روز دیگر که قرص خورشید را بر لب
 افق آوردند صاحب دوکان عرض ناطف نفروخته را چون سیم دید چرسند به با عریادت بر کار نشسته بود سامان اجنا
 و یار استبنت داشت چون سیاب در منطاب بدرگاه آمد و سیم را بتجاوب نمود صورت قضیه بعرض رسید حالی فرمود که آن
 این حرکت کرده بود چون کیشی از معلق در آویزند بیت مرد و از ابی رویت گشته همچون کوسفند از برای چشم زخمی
 بسوزان گویند الله اکبر من نفس علت شططا مکت بلا سبب قتل بلا مهمل حکایت کردند که غلامی داشت
 نیک پی نام نیک محرم اسرار چو سینه اجبار بود شبی او را بفرستاد تا میان اسواق برآید و احتیاطی نماید تا جمعی که بی نطق
 دروب و محلات منصوبان در طریقه خرم مسلوک داشته اند یا شرطی تیغ ترک از نشان کیت حائل و بیدار گشت
 غافل و در بند ارجدار تطواف با طرف و اکتاه جاد و تقصص عرضه داشت که فلان شخص او دیدم از مقدمان اهل پست
 کار و بیدار دل و پشیمار دید بان غمیش دزدانند ریشه را بر دلقب استوار گرفته و کنه بان خرمش با طلیغ غیب در اول کمن ^{۱۵}
 دو چار خورده و دیگری را یا فتم در موضع حراست نشسته ولی شکر جواب درو با هم شهرستان و عاخش محکم فرود گرفته و عله حواس
 الا تمخذه اعمال محمود خردل کرده و سید یک از مقام اجناس غایب بود و ستی عتاب زمانه عاتب روز دیگر چون تقاب
 لمان آفتاب در یک صبح رانقب زد و تیاق دامان تیاره در وثاق تواری خستیدند حکم فرمود تا آن سه گانه را بر یکی بهنقاد
 کیت چوب تا ذیب را تقدیم کنند شیخ الاسلام جمال الدین تقریر فرمود که درین حال حاضر بودم از خدمش سوال کردم اگر این
 گانه سبب غیبت یا عدم استیاط مستوجب عقاب شد اند از روی عقل محلی میتوان نهاد و باری این شخص که بر احوال محیط ^{۲۰}
 دور کار محنت بوده و پهلوی استراحت بر زمین مسوده چون جالب موجب نواخت نیش و چرا در زمره ارباب جرایم نظر
 یافته در جواب گفت معاقت ایثار سبب همین تقصیر و ایهال است اما مواخذت این شخص که بر اسم محافظت قیام نموده
 جنت آن رفت که چون نیک پی در ظلام لیل در دیده بر سر او رفت از سر اغفال او مواخذت کرد و تقصص حالی و استخبار
 نمود که در این وقت باعث خروج چه مصلحت بوده مؤلفه ان کان حکم الله العرش مثلک فی يوم الجزاء قضاء
 فی برتبه کاین شخصی احد بنی الانام اذن بر در حینه آورد ^{۲۵} روزی غم رکوب فرموده بود در جلالت پستی که سلطانین

روزگار را تیره نمودی شخصی در زینت و بهت او بر عادت عوام که بر دیدن شوکت حکام مولع باشند نظری بر کاشت بجانب آن
 بیچاره ملتفت شد و در پیش خود خواند و سوال کرد که در چه نظری کردی زبان آن بکیا بگردد که منعقد شد از خرمشهر فرمود ما چشم
 جان بن ادب کار دار طبقه صدقه بیرون کردند و این دو بیت با رباعی نوشته شد **شَخْصٌ فَفَاتَكَ عَيْنًا بِحَيْثُ فِئَاكَ**
مُنْقَطًا فَلَهْفٌ تَجْرِي إِذَا فَبَيْتِكَ الْآفَا عَرَاكَ فَا بِيضُ رُوحِ الْخَلْقِ حَرْفُهُ فَكَمْ مِنَ الرُّوحِ فَمَا لَنْفِكَ إِذَا لَفَا
 این انچه مشهور است که طفلی از اعزّه اولاد در کنار داشت ناگاه برقصیت حرکت طفل انامل او همش محاسن پدید بیامان
 متغلفه نکت نمود که او را از معلق در آویزند چون از کبار آمد و ملوک و اعیان دولت کسی را یا راری تسبیح یا آبی تمسج نبود آن
 طفل را در آزاری بستند و تصدیق بین را از معلق در آویختند و درین باب گفته ام **بِأَمْنٍ قَسًا فَلَبَّاجًا جَفَا الطَّغْفُ مِنْهُ**
فَدَعَفَا فَالَكِ النَّبِيُّ الْمُصْطَفَى أَوْلَادُنَا أَكْبَادُنَا طَوَائِفُ هَمَمَانِيَانِ چون این منبر رقت و رحمت شفقت
 محبت او در حق فرزند و بسند مشایخه کرد و در چهره حیات ایشان معجزه چشمه عیش کمد میکشت تفاسیل انواع عقوبت و قتل
 مشنغ و متور و تجر و تخر را بمالست و ملامت نمودی میگرد و تا سبب اعتبار و ایضا تا ملان این چند سطر در سلم آمد
 تا عاقل در حکمت **وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِظَ الْفَلْبُ لَا انْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ** نظری کن بیت میاز موروی که در انکس است
 که جان دارد و جان شیرین شوست و از تر فرموده **مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمُ** بر اندیشید و بر هم اساس **الْأَدْرَجِيُّ**
بُدْبَانُ اللَّهِ تا مجال جسد و امکان باشد اقدام نماید چه افاضت چیزی که است در آن میسر و چیز افتد از نوحا و آسان
 آسان بی آتی و رویت از معنی حکمت و حکومت نباشد و **رَحِمَ اللَّهُ ابْنَ الْعَبَّاسِ حَيْثُ خَرَجَ الْمَالُ يَوْمَئِذٍ بِالْعَوْبِ**
وَالْأَخْلَافِ وَأَمَّا الْقُوسُ فَلَيْسَ لِأَيْلَافِهِمْ نِلاَفٌ ترجمه سخن اردو شیر با بکت که از جمله ملوک اردو بر تامت معمره
 زمین حکم کرده **لَا اسْتَجِلَّ السُّوَبُ لِمَنْ عَصَا حَيْثُ مَا بَكَفَى الْعَصَا وَمَا اتَّصَدَّقْتُ لِلْعَدِيِّ بِالصُّوَلِ وَالصُّوَلُ إِذْ**
كَانَ يُؤَيِّقُهُمُ الْقَوْلُ الْفَضْلُ العجب از بزرگان صفهان رویت که بعد از وفات او در یکده میان اهل خصومت قائم شد
 و بهفالت انجامید بعد از شکان کرد و بعد از تن زیادت از آنچه در دو حکومت خواجه بهاء الدین از صحبت انجامید که بود
 بقتل آمده اند **قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَمَا لَكُنُونَ بُولِي عَلَيْكُمْ** دست نیست تقدیم عید عاجل با عوام
 الناس که از مواعد تحویف اجل محرز نیستند عقلا موجب مصلحت غیبت حال دودین و دولت میناید و قاعده ما بنوع السلطان
أَكْثَرُ مِمَّا يَنْزِعُ الْقُرْآنُ مصدق است اما از این حدی محدود و شرطی مشروط تواند بود که افراط و تفریط در آن باب
 خلاف را اولی الالباب باشد و **خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا** هر چند در شیوه غلبه و استقامت مبالغ بود باضعاف التزام طریقه بد
 و سخاوت نمودی و امداد و صلوات و عطیات خصوصاً برابر باب و اب فائض داشتی و در تعظیم قدر و اجلال شان علماء هیچ
 مهمل نگذاشتی ادفات خود را مقسوم و متوزع گردانیده بود **شَخْصٌ مُقَابِلُ بَيْنِ أَفْلَامٍ وَالْوَبْدُ** مرد دین
أَيُّوَانٍ وَدِيُوَانٍ چون از صفه بار برخواستی ساعتی بساط مذاکره ادب با **الأخوانِ خَيْرٌ مِنْ مَغَارِلَةِ الغِرْلَانِ**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کبروی و استرواح را لفظ بافاضل ندما تجرع کاسات عقار شمع را حاد اذ اکنت حلتک من مجبها فوق الخدود
 حلال النور استیاس کردی باقی اوقات ره صرف تمام مهات ملک و موقوف بر تکشاف احوال و تعرف عقاید طبقات مردم
 ساختی و اندک زمانی از شب قسم حرم و لذت استناست بودی و دور و تصور پادشاهانه فکرتها من حسینها و بهائها بنیت
 قواعدها علی الافلاک ساخت روزگار چون میدانست که سر انجام چگونه خواهد بود تعجب کنان بخواند شمع عجب القوم
 ۵ بعبون بر ایههم و اری بعقلهم الضعیف قسورا هدموا قسورهم بذار بقا تم و بنو العزمهم الفصیر قسورا
 و مشربات و متفرجات که اراکیت و مجال و مراتع و ریاض فراویس عدن زر شک آن تشویر خوردن گرفت پراخت و با او در عین
 مخرج شمر و مسطاه غوارب مجد و استیفاء تو این لذات و استکار فنون تنغات تا این غایت بود چون برادرش خواجده پرویز
 اسالیب آداب و توالیب فضایل استعمار زیادت داشت با وی نوع حسد و غبطی می ورزید و کفیف کالمؤلفه و الادب ازین
 للمعمر نسیبه و اولی بد من حسبه و ادفع عن عرضہ من مالہ و ارفع لذکره من جماله مال نسیبت
 ۱۰ و جاه و مکنات مجازی که پای ل زوال و تقال است و معابله فضایل ذاتی که در اولی و آخری نفس بدان رنده حقیقی باشد چه فن رند
 مال داده خطوط جسمانی است و ظلم ممد قوت روحانی پس چنداگر روح را جسم رقت ترجیح باشد علم را بر مال نیت خوا بد بود مال
 از تعرض ارباب تعلق و اطلاع سراق و کثرت انفاق سخره آفات و مخافت و علم از اسلاب و استباب بر قاصد مصون و سلم
 و بیاسعت و انفاق و اساعت کوس افادت تمزاید و متضاعف مال با علم کجا مجال مجارات یا بد مال اده است که در جوف خاک
 و مزابل از خوف میعت و وید نیستند و علم صورتی که از نتیجه عقل فعال بر لوح روح نقش پذیر و ششان بنه ما ششان ششان
 ۱۵ بدین مقدمات اگر اوزان غبطی بودی و در نمودی تحقیق این دعوی بعضی اکابر فضلاء عصر شفا با تقریر فرمودند که در
 نعد او فی بوم کان سماؤه مثل الحصان الابرش و کان زهره ارضه فرشت باحسن مفرش فمماؤه
 ذکن الحرف و ارضه خضر الوشی دفع ملالت را خواستند که کلون کین او میدان مشرت نخلوت جولانی پند
 و سخره از حوادث ابلن کردن و تراکم از دحام اغیار کناری جوید فالعزمک ما حباک مسرة و الا فطول
 العرطول عناء پیش از طلوع آفتاب منوچهری چهر انوری هیات مسعود طالع برقیه چرخ از رتی رخصه احصار بران فرود میوش
 ۲۰ و ساوغهای لطیف عضری دادند برادران همه و فرقدین آسادر مجلسی سپهر انین با چند محرم از اسب کرم و ارباب فضل و ادب
 بیت چون بجزری و صمی و جاحظ و صابی هر یک که شعر و ادب و فضل و ترسل نیستند موضعی چون بدائع و میده العقب بطائف
 آراسته و زینتگاه بی مانند روایع حدیقه الحدائق بطرایف پرسته مؤلفه فامطر الکاس ماء من ابارفه فانبت اللذ
 فی ارض من الذهب و سبخ القوم لما ان را و عجا نوراً من الماء فی نار من العنب سلافه و در شفا
 عاد عن ارمه کانت ذخیره کسری عن اب فاب مشربش اعذب من سلسال السلسپیل و اوردی من
 ۲۵ منظومات الصاحب الجلیل مشربش اذکی من ریح الشمال و اطلب من قول من قال شمع بطیب
 ۱۰۰

الشعرا لى الفوج محمد بن احمد الغالی الذمشی

بجنگل

وصاف

سُجَّابُ الْكُرَى لَوْ قَدْ انْجَوَيْتُمْ فِيهِ حَمْرُهُ شَانِ وَكَلَّ شَارِبُ زَبَدِيَّاتٍ مَتِينِي وَطَرَهُ سَاقِيَانِ وَرَسْمُ تَرَارِزِ عِيَّاتٍ سَمِيحِي طَمَّ حَمْرُهُ
 كَيْسَرُ أَبِي فُؤَادٍ عَلَى رُؤُوسِ كَهْمِ الْبُرْجَانِ عِلَاقَةٌ جَيْتُ غَيْرَتِ مَرَامِيرِ دَاوُونِي وَبَارَكْتُ قَوْلَ مَقُولَاتِ اِبْرَاهِيمَ ضَمْتِي نَسِيدِ رَسِيدَانِ
 رَسَائِلِ صَابِي وَتَرَانَةِ رَقَاصَانِ مَعْمُولَاتِ فَا رَابِي وَوَاصِفَانِ جَالِ كَفْتِ نَضْرَابِنِ سَيَارِ الْهَرَوْتِي شَعْنِ بِنَفْسِي اَعْتَدَا اَلْحَاظِلَةَ
 تَمَهَّدَلِي فِي الذَّنُوبِ الرِّخْصِ بِشُقُوقِ كَبْدِي اِذَا مَا شَدَدِي وَبِرَقْصِ قَلْبِي اِذَا مَا رَقْصَ بِرَجَائِي خَرَمِنِ كُلِّ رِبَاتِ
 اَخَانِي وَدَعْوِ عَرْضِ اَلْحَانِ سَبِيلِ رَنَاتِ مَثَانِي وَطَائِمِ وَقْتِ شَعْرَاقِ صِيحْبِ الْعَبْرِ الرَّجَائِي شَعْنِ فَكَانَ الْاَوْفَاتُ فِيهَا كُؤُوسُ
 دَائِرَاتُ وَانْشَهْنُ مَدَامُ زَمَنٍ مَسْعُودٌ وَالفُ وُصُولٌ وَمَنِي تَسْتَلِدُهَا الْاَوْهَامُ مُخَازَلَاتِ ظَرِيفَانِ
 چُونِ مَحَاصِرَاتِ رَاغِبِ مَرْغُوبِ وَمَنَاقِطِ حَرِيفَانِ خَدَا جَانِ چُونِ قَوْلِ الطُّوبِ عَيْشِ مِي پَرِسْتَانِ زَايِمَاتِ جَانِ بَخْشِ
 كَالِ تَجْدِ كَمَالِ رَسِيدِ وَسِرُودِ مَرَسْتَانِ زَغَرِ تَلِيَاتِ اَيْرِ نَفْكَتِ اَيْرِ پُوسْتِ وَطَمَعِ دَلِپَرِ خَاقَانِي دَرِ كُوشِ اِرَبَابِ پُوشِ
 جَابِي كِيرِ اَمَهْ اِذَا مَا الطَّرِ نَعْتُ لِلصَّبَاحِ اَجِبْ دَاعِي مَعَاظِلَةَ الْمَلَايِحِ مَبِيَّتِ هَوَا پَرِ خَنْدِ شِيرِينِ صَبْحِ اَسْتِ
 بِيَارِ اَنْ كَرِي فَمَحْ صِرَاحِي اِرْقُ فُضْلًا لَهَا فَالْاَرْضُ غُظْلُ تَحْلِيهَا بُوَيْشِي اَوْ شَاحِجِ مَبِيَّتِ قَبَائِي صَبْحِ اَسْكِينِ زَن
 بُوِي رُفِ تَرَكَانِ سَلَاكِي هَمْدِ رَاكُوشِ سَتَغْرَقُ نَعْمَةَ عُوْدِ سَاوُودِ مَاعِ مَسْتَشَقُّ نَجْوَةَ عُوْدِ سُوُزِ وَزَبَانِ كَرْتَرِي اِنْ قَوْلِ دَلْفُوزِ مَبِيَّتِ
 اِي يَارِ عُوْدِ سَاوُودِ وَنَخَارِي عُوْدِ سُوُزِ كَيْتِ عُوْدِ رَسَاوُودِ كَرِ عُوْدِ رَا سُوُزِ دَرِي نِ مَجْلِسِ مَوْلَا نَاصِفِي اَلدِّيْنِ عَبْدِ الْمَوْمِنِ وَهَطُّ قَلَاوُ
 اَنْسُ بُوِ چُونِ خَوَاجِ بَرُونِ رَا قَوْلِ اطْرَابِ شَرَابِ اَيْرِ كَرِ وَاذِ رُوِي تَهْرَاوُتِ عَيْشِ وَعَدَمِ تَكَلُّفِ چِصُولِ سَبَابِ كَلْفِ اَلرَّسْفِي
 اَلدِّيْنِ مَا رَا اَرْخَانِ فُصَالِ خُوِ دَوَاوُدِ وَهْ وَارِزْ لَالِ طَبِخِ لَطِيفِ عِلَالَةِ سَجْدِ سَحْطِ نَضْرَابِنِ اَنْ مَسْتَشَقُّ صَوْرَتِ هَمْدِ نِي مَبِيَّتِ چِشُوْدِ
 خَوَاجِ بَهَاءِ اَلدِّيْنِ بِطَرِيقِ زَبَاوُتِ كَلْفِ بَا اَمَثَالِ مَوْلَا نَاصِفِي اَلدِّيْنِ چِ كُوْنِ تَجْوِزِ لَقَبِ دَرِ خَطَابِ پَسِنْدِ كَنِ پَسِ رُوِي بَا سَجَا
 كَرِ دُو تَقْرِيرِي چُونِ اَبِ كِ بِنَا مِ اِهْرُونِ دَرِ خَاطِرِ وَاوُودِ كِ چُونِ مَنِ خَلْفِ صَدَقِ صَاحِبِ دِيوَانِ بَا شَمِ دُوْرَةَ اَرْصَدِ شَرِيفِ
 جِلَافِ دَرِ سَمَطِ رَجَبِيَّتِ مَنِ مَعْقَدِ مَرَاوِ پَسِرْمِ رَا نَامِ اِهْرُونِ وَنَا مَوْنِ اَسْتِ وَخُوِ جَا كَمِ بَعْدَا مِ كَمِ مَقَرَعَرِ خَلْفَا بُوُوْدِ وَفَضَائِلِ بِي
 حَدِ وَا عِدَا اَدَا پَسِ اَلرَّكْرِ عَادَاتِ خَلْفَا اَوْرَا صَفِي اَلدِّيْنِ خَوَانِدَمِ مَسْتَعْرَبِ نَمَايِدِ خَوَاجِ بَرُونِ بَا اَلْكَوْثِمِ اَسْتَعْلَا وَخُوشْتِ وَمَنَاتِ
 بَرَاوِ مَعْلُومِ دَهْتِ دَرِ جَوَابِ بَطْرِيقِي كِ فَنُونِ اَدَا بَرَا مَسْتَجْمَعِ وَصَنُوفِ لَطَائِفِ رَا شَامِلِ بُوُوْدِ كَلْفِ بَرِ چِنْدِ خَوَاجِ چِسْتِنِ مَسْفِرَا يَدِ
 چُونِ اِيْنِ مَعْنَانِي صَوْرَتِ قَصِيْدِ وَحَسَبِ حَالِ اَسْتِ وَا اِنَّا كِ بَرِ زَبَانِ اَشْرَفِ اِنْبِيَايَتِ بَا سِرِّ بَا حَاصِلِ عَزْزِ اَلْمَجَالِي نَا مَذْ لَقَصِ
 چُونِ كَارَاوِ اَبَا سَطْرِ عَنَايَتِ اَلْمَجَانِي مَبْرُوْدِ جِلَالِ رَسِيدِ وَنَوَادِرِ حِكَايَاتِ خَيْرِ كَشِي اَوُوَا فِرَا طَرِ قَمْعِ وَاسْتِصَالِ طُوكِ عَرَقِ
 بَرَا مِي پَاوُ شَاهِ كَسُوفِ مِي كَشْتِ اَزِ اَبْرِ كَمَالِ رَجُولِيَّتِ وَدُو فَرَا صَرَامَتِ حَلِ مَسْفِرِ مَوْثِقِ لِقَا فِهْ وَعَيْنِ الرِّضَاعِنِ كُلِّ عَيْبِ كَلِيْلَةَ
 وَچِنْدِ اَلْكَوْ صَاحِبِ دِيوَانِ اَزْ فَايَتِ دَلْسُوْرِي شَهَقْتِ بَرِ جَانِ وَجَوَانِي فَرِزَنْدَاوَرِ اَزْ اِيْنِ اِقْدَامِ دَا سَتَهَاكِ مَنَعِ مِي كَرِ دُو بَا دَلِ
 مَعَاظِلَةَ دَا اَسْطَلِ مَعْلَا نِ فَرَا مِي نُوْدِ كِ هَرِ سِيْنِهْ وَحَا مَتِ چِنْدِي نِ قَلْبِي كِنَا مَتَوَقَّعِ بَا شَدِ مَوْجِبِ تَحْرِيكِ سَلْسَلَةِ جِلَاوَاتِ دُو اَسْمِي
 اَسْتَعْلَانِ اَيْرِ غَضَبِ مِي كَشْتِ عَاقِبَتِ رُوْدِ كَارِ چُو پَرِ خُوْرَاوَرِ سَتَرِ جَاعِ مَوَا سِبِ وَاسْتِرَاوَا دَرِ غَايِبِ پَسِنْدِ اَلرَّكْرِ دُو سَتَرِ لِقَا فِهْ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سَوَّغَتْ الْأَسْبَابَ وَالذَّاءُ وَالْحَدِيدُ بِإِعْرَاضِ امْرِئٍ مَخْتَلَفٍ بِسَامِ اسْمٍ مَتَضَادَهُ رَوَى نُمُودٌ وَقَهْرَمَانُ الطَّبِيعَةُ قُوَّةٌ
 مِنَ الْقُوَى الْأَلْهِيَّةِ فَعَلِمَهَا التَّفَرُّقَ بَيْنَ الْمَلَامِ وَالْمَنَافِرِ كَمَا بَرَّحَ مَالِكَةُ قَالِبَ بُوَازِ صِلَاحِ مَوَادِّهِ وَتَعْدِيلِ مِرَاجِ وَرِبْطِ عَصَا
 عَاجِرِ كَشْتِ دَرُوحِ حِيَوَانِي كَمَا قَابَلَ وَاسِي جِسْمَانِيست قَمُورِ يَدِ نِزِيفِ بِنُورِ آيَاتِ حَيَوَاتِ عَقْدِ ثَلَاثِينَ مَكْرَمَةً وَشَبَّ شَابِشِ اِثْرِ صَبْحِ كَلِمَاتِ
 نِيَاقَةِ وَتَرْغَابِشِ حَوَائِلِ پُوشِ كَشْتِ رُوزِ نَامَهُ عَمْرُ مَقْدَرِ الرَّبِّكَانِكِ بِسَامِنِدِ وَازِ سِرِّ جِلْدِ چِنْدَانِ خِيَلَاوَتِكِبَرِ خِرِ حَسْرَتِ وَذَا مَسْتِ
 بِبَقِي نِيَا مَشْعُرِ آرِي النَّاسِ مِنَ الْأَمَاطِ فِي وَسَاوِسِ مَمْنُودِ وَهِيَ سَيِّفُ الشَّيْخَةِ بِمَبْتِ فَعَانِ زَاوَاتِ اِيْنِ رِيْحِ سَاوِرِ حَسْرَتِ ۵
 فَعَانِ زَكْرُوشِ اِيْنِ جَانِ شَكَرِ جَوَازِ بِسَمْتِ كَمَا صَوَّرْتِي كَمَا بَعْرِي نَكَاشْتِ نَخُودِ تَبَرُّدِ كَمَا كَهْرِي كَمَا بَسِي سَهْلِ سَفْتِ نَخُودِ بِسَمْتِ يَكِي اَزْ اَبْلِ عَصْرِ
 تَايِيْحِ وَفَاتِ اَوْرَادِيْنِ دُوَسَمِ بِتِ مَسْدُوحِ كَرُودِ بِمَبْتِ رَفْعِ صَاحِبِ آفَاقِ بِنَاءِ الدِّينِ اَكْمَدِ رُغْشِ حَارِسِ اِيْوَانِ
 وَقَمْرِ دِرْبَانِ بُوَدِ زِيْنِ جِهَانِ كَدْرَانِ سُوِي سِرَايِ بَقِي دَرِ شَبِّ ثَلَاثِيْنِ دِيْرِ زَمَرِ شَجَانِ بُوَدِ سَالِ بِرِ شَشْمُودِ وَبِنَهَادِ بَرِوَشِ اِيْنِ
 دَرِ سِپَايَانِ كَمَا زَوْجَرَمِ وَاَبَادَانِ بُوَدِ صَاحِبِ دِيْوَانِ دَرِ غَرَابِ تَوْجِعِ اِقْتَادِ وَبِمَنْ بَرَكْتِ ثَبِيْتِ رَا بَعْقَرَاتِ اِسْمِكِ لَالِ
 كُونِ آبِ مِيْدُوْدِ اَزْ خَاطِرِ زَاوَدِ خُوْدِي خَوَانِدِ بِتِ فَرْزَنْدِ قَهْرَمَانِي هَلَكْتِ بِهَنْدِ وِيْتِ بَارَانِ زَمَانِ رَا بِهَا كَيْتِ مَوِيْتِ ۱۰
 بِسَمْتِ پَدِ رُوِي اَزْ اِنِ بِسَمْتِ پَدِ خَمِ كَشْتِ چَا بَرُوِي بِنَانِ بِي رُوِي اَكْرَجِ وَبِكِرِ اَشْبَالِ دَاوِلَادِ وِيْتِ كَمَا بِرَكْتِ بِرِ فَلَكَتِ
 مَعَالِي بَرِي تَابَانِ وَدَرْ جَمِيْنِ فِضَالِ سَرُوِي خِرَامَانِ بُوَدِ نَدَاةُ عَمْدَةِ اسْتِظْهَارِ وَرِزْمَانِ حَيَوَاتِ وَبِسَمْتِ اِحْرَازِ مَنَابِتِ وَبِسَمْتِ
 بَعْدِ اَزْ مَمَاتِ اَوْرَامِي وَبِسَمْتِ شَعْرِ وَلَكِنِ الْمُنُونُ طَاعِمُونَ تَكْرًا لِحَاظِهَا فِي الْاَنْفِصَادِ ذَكَرَ شَاهِرُ اَدَبِيْتِ
 وَشَرَحَ بَعْضِي اَحْوَالِ دَرِ زَمَانِ دَوْلَتِ اَو وَا مَاجِنِ بَرَاقِ بِلَاوِ شَرَقِي قِيْدِ وَبِنِيْرَهُ اَدَكْمَايِ قَاوِنِ بُوَدِ وَبِشَرِشِ
 عَازِمِي اَعْوَالِ مَلُوكِنَا وَالسَّبِيلُ فِي الْخَيْرِ مِثْلُ الْاَسَدِ پادشاه زاده عاقل عادل كامياب دولت ياب بسمت بلند فرد ۱۵
 دُورِ بِيْشِ دُورِ اَزْ جِدَالِ فِرْعَاوِنِ وَفَدَّ صَدَقَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الْعِرْقُ نَزَاعٌ چُونِ نُوْبِ حَايَتِ تَهَانِ
 عَادِلِ قَبْلَا سِيْدِ وَحَرَكَاتِ اِيْرِيْعِ وَتَمَرِ وَالتَّوْبَةُ سَبَقَتْ كَرَمَةً بُوَدِ كَمِ فَرَمُودِ تَا لِسْكِرِي دِيْرِ سُونِ بَعْنِي سِيَارِ تَا كَمَا رَا بِ اَمْرِي
 دَرِ اِيْنِدِ وَتَا مَسْتِ شَاهِرُ اَدَبِيْتِ كَمَا زَكَرْ كَمَا دُرَانِ حَوَالِي بِمَرْجِنِ وَبِسَمْتِ اسْتِبْدَادِي دَرِ كَارِغَاةِ تَعْمِيْلِ نَقْشِ مِي كَمِيْنِدِ وَبِهَيْطَةِ
 دَرِ بِنْدِ اَشِي مِي بَا شَنْدِ اَزْ مِيَانِ بَرِوَارَنْدِ چَا سَچْ اِيْچِمَانِ قَاوِنِي بِي شَاغِلِ دَانِدِيْشِ اِيْمِشِ پادشاه زاده بلا كو خان رونده است ۲۰
 قِيْدِ وَبِسَمْتِ شَرِيْحَةِ وَبِسَمْتِ مَخَالَفَتِ وَبِسَمْتِ عَصِيَانِ زُوْدِ وَبِسَمْتِ دَرِ رَاهِ حَجَارَاتِ وَبِسَمْتِ نَهَادِ وَبِسَمْتِ حِجْتِ مَسْتَمْتِكِ وَبِسَمْتِ شَكِ كَمَا
 پادشاه جهانگشای چنگیز خان در با سانه بزرگ مثل بر قانون مراسم مکت کبری و دستور کلیات احوال جهان داری
 وَحَاكِي اَزْ مَوَاسِمِ تَقْدِيْمِ وَتَا خِيْرِ اَمُورِ وَا دِي مَعَالِمِ تُوْفِيْرِ وَتَقْوِيْمِ جَمُهورِي پَدِ دَرِ وِشْنِ وَبِسَمْتِ مَعْيِنِ فَرَمُودِ كَمَا اَزْ نَسْلِ
 اَدَكْمَا طَفْلِي رِيضِيْعِ دَرِ وَايِرَهُ اِحْيَا بَا شَدِ اَزْ مِيَانِ اَوْلَادِ وَبِنِيْرِ كَانِ مَسْتَحَقِي وَرَا شْتِ تَا جِ وَرَا يْتِ شَاهِي وَدَالِي بَرِ تُوَالِي اَوْرَامِ وَنُوشِي
 اَو بَا شَدِ بِنَا بَرِ اِيْنِ مَقْدَمَاتِ پادشاه زادگان بسیار و سگری برابرل شعش اسود و لكن الجواب عنهما سمو و لكن
 الْمَصَافِ مَطَالِحُ اَشَاوُ وَا مَاشُو اَوْنَا بُوَاوُ وَا مَابَنُوَا وَكَانَتْ ظَمُّنُحْنُ الْمَنَابِ اَمَّنَا فَعَزَّ زِيْرِ اِيْتِ حَايَتِ اَو جَمْعِ ۲۵

و اغنام الاهوال من وقت
سلام صحه
کیا سی

و بر حد و تلماس و کنجک و اثرار و کاشغور و بلاد ماوراء النهر استیلا یافت و در میان مغول ضرب المثل بر شجاعت و فرط انتقام لشکر
 او زنده لمواته و اقحام الاهوال من وقت حرام و کوبید بر پادشاه راکه لشکر می متفق دلاور چون شکر قید و با
 و عدل و سیاستی بر صفت قبله آن و مراکب جایا چون اسبان قفقاز مملکت و زوال پذیرد و تصدیق این تمیل تحقیق این تاویل
 از اینجا متعین میشود که سالها میان او و لشکر قان مناشست و معانیت قانیم گشت و چند نوبت لشکر دیرسون بد تنایج
 سوی او شمایه راه منحد شدند چنانچه لشکر قان از آن که از آن گلی خوند در میان پاشیده اند و ایاران سحاب شرح
 آب باران سیراب کرده و بتاب آفتاب تربیت یافته تا بوقت زمان ادراک ریح که مدت آن چهل روز بیش
 و کم تفریر کرده اند و جده عوفات و علفات از آن ساخته اند با وجود تحمل چندین مشاق و پیودن راهها چون شب بجز دلبران
 دراز و دیر باز روز مصاف منزوم و کمسور بوده اند و مساعی عنیم مسکور و یک نوبت لمعان سپهر قبله در تاریخ ۱۰۰۰۰۰
 لشکر کشید او را و تکیه کرد و کثرت لشکرش و تکیه نماید پس بر قتل او با وجود قدرت مبادرت نمود و او را پیش منکو
 تیمور در سنه و بطرف قفقاز قبله قان ازین حالت منزع و بریشان شد و آئینه خاطرش بر دم از نم تیغ لشکر او پر
 زینکار امتحان باری منکو تیمور لمعان را اسلامت با ائنی لایق باز بندگی قان فرستاد و از او سلیت تقرب بیان حضرت
 ساخت معصوم که در جمله غرقید و را بوده و بر نوبت که نصرت یافتی آن نوحی را در تصرف خود گرفت علی بد انا حضرت
 خان با یغ بغرم ثابت و جد یغ مستحور که رسید و صفت لشکر او را این کلمات مناسب تخریر است و کاتب هنوز در
 معرض بهشت و تشویر بل حیرت و تقصیر عندهم الفئال اقبال و العبله دولة و السهف سبب و العالیه
 خالیه و الغائله طائله بشاقون الی مقارعه النصال کالعاشق العطشان الی المعاقره
 و الوصال ببحون محاجه الابطال فی حومه المکاشفه کشف المحب رضاب المحبوب شفاه علی
 شفاه قبله نوح رماح را بقدرخ طاح شناسند و صیاح دلیران رجال نشید صباح قانات غایات حسان بافتات علی
 پندارند چنانکه گفته ام بیت نزد ایشان بهشت در اینجا چون بجزو شید کوس زخم رحم و شرس برس و باس پاس و یوس برس
 با وجود این شجاعت و شهادت هرگز در محاربت و تصدیق استن باومی بودی الا که لشکر قان بقصد و حرکت نموده می ایستاد
 مدافعت را از نتره دولت خود مستقبل ایشان شدی و بهیطر لقه از روی عقل بغایت مستحسن است و زبان شرح نیز بر رفع
 قایل لاشک که کوبه نصرت مواکب او را تلقی می نمود و مکن او بذروه اعلی ترقی می یافت از حرکت عیانش با دولت متحرک
 میکشت و در سکون رکابش آتش بلا ساکن بودی که حالت ناگزیر العود را فاد و مبارک شاه جای او گرفت چنانکه شرح داد
 براق و با سار و مؤمن نیرکان جفایای که پدرشان ایسان تو بود در حد و جفایان یورت معین داشتند براق با سماع این
 حادثه شکر کشید و مبارک شاه از مملکت ماوراء النهر منصرف و خود را متصرف امور سلطنت گردانید و در او زکند او ایل شهور
 سه ملاث و ستین و تیمار بر تخت نشست و جز این العود و غیره را در تحت تملک آورد بیت بسا که کج نهادند و دیگران

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

قانیات

چهره سیمای نمودند و عاقبت مردند بزود ملک میراث بیچسب لکن بزخم قوت بازو و صفدری بردند چون سید و بواسطه قوت اجوا
و انقلاب امور و قصد شکر فانی از خلاص و کجک در حرکت آمد براق خائف شد که مبادا قاصد بخارا و سمرقند شود و از طرف
او استماع کند بدین اندیشه مسابقت حجت و بطرف قید و شکر کشید در مقام آب خنجر آتش اتمام برافروختند و باد
حلات چنان چسبان شد که اجزاء خاک بی آرام گشت بیت ترک تیر و چاکچاک شمشیر دریده و منتر پیل و زهره شیر
پس شکر قید و با تفاق حمل آوردند که جاش کوه اشکوه از سبب آن چون زره در هوا سبکبار شدی سخن و
تخوض بین صفویین بدلیل سحر و سحر عوج الاضلاع براق غریمت بر بزمیت مقصود کرد و آید و باز بخارا رفت
و چون کو به بخارا پناهنده و ترتیب جنگ و ساختگی اسبک مقاتلت از سر گرفت و برین پیش نهاد چون از روز شمار جنبه شد
با ایالی و ستکان خطاب سر شمار و تکالیف آغاز نهاد و پیش طایفه دیوشا فرستاد که ایالی سمرقند و بخارا اگر بقاء خود و سلا
زن و فرزندی خواهند چیده از شهر بیرون روند تا لشکر که بی برک مانده اند و آید و آنچه داشته باشد عازت کنند
و رکوب غریب مناصبت را راعب شوند ایشان با اکابر و شیخ شفاعت پیش آمدند و مقرر کرد که هر سه هزاره و کا
تفصیلی شمشیر کنند و چند بالش زر بخار از رسانند تا در مصالح لشکر صرف کند پس اهل حرفت را شبان روز بسا خلق سلاح
و سلاح آلات حرب مشغول کرد و آید بغرم آنکه بار دیگر خود را بیازماید و در میدان تدارک جولانی نماید مصرع لک الوفا
تا بخت کرا بود کرا دارد دست اگر سبوی آرزوی از لب جوی حجت و جوی درست بیرون آمد و آبروی نیک نامی
برقرار ماند فهو المراد والا که از کردش طشت سر کونسا رنگ طشت نام و نکت از بام شاعت برکت اودار ایطیر
دیگر بیرون رود و چون مورد طشت سر کردانی پیشه کرد و سطل آسا خود را حلقه در گوش خنجره رود کار خیزه گوش سازد
مانا که قفقاق اغول با پنج سوار از خدمت قید و براه ایطی بر سید و پیغام آورد که براق با نظری خود را می سپرد
و عواقب کار را نمی کرد و بر غرم استیناف محادات با لشکر خود را و ستکان سمرقند و بخارا را معذب و منقص و آت
از موده را از نمودن و اصرار بر حرص و پیشی و از نمودن کار صاحب دولتان و بهوشندان نبود بیت چه شورید
دل و بهیوهانی که دایم از موده آرمائی چکنیز خان سبب آن رکوب خنجره و آجاء قطار را تحمل نمود و مانند رایت صبح
آفاق شهرت یافت و چون آفتاب در جهان گیری تیغ زنی خستیار کرد و خلاصه معمورات زمین را در قبضه استیلا آورد
تا فرزندان تبتی که درستی مصلتی یافته ایم بمسالت و خوش خونی و رفاهیت و تن آسانی سبر بریم و عمر گذشت و ما هم
که اندو بیت چشمه آن زینده و بلا نیست محنت آن افزایده با سارت شعش لک الخیر فاسمع انی لک ناصح مقصود
فاسمع انی لک ناصح مقصود بیت بیا تا جان را بید نسپریم کوشش همه دست نیکی بریم هر که غم جان خورد کی خورد از چنان
رود و غم جان مجوز تا زنجیات بر خوری مصلحت مصالحت است و بر ایز خسته بهدیکر که حکم اتحاد دارد و بخشدین و سر ایز خسته
سلامت بیرون کشیدن تا با تفاق علفخار و دیرت لشکر با معین کردیم و تکاپوی بی حاصل از میان بر خیزد و قفقاق اغول

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

پیغام کبار و طایفه مسعود بیک و بکرانخت یاور عقل رهبر و دیده خبرت مصلحت بین و کوشش هوش نصیحت شوند و این کلمات را که گوشوار
 کوش خرد و تعویذ بازوی قبال و عاقبت همین دولت را می شناسی پسندیده داشتند و گفت محض اندیشه صواب و خلاصه تیر سیر در
 اینست و بر این بریدی نیست برین قرار بنیاد و برین بنیاد قرار افتاد که حالی ترک مستی سازند از ما و آراء التضریر گیرند و میان شان بزرگان
 بعد از چندین مقالات ملاقات افتد و در عرض مطاوعات ملاطفات رود و عقد مصافحات بندند و حساب محمولات را رسماً
 بر اسلحه مصافحات نویسد پس در وقت قیام حوالی رباط ابو محمد ترتیب طوئی ساختند و را مسکران بر چنگ و چنانچه پروانه
 و عشاق که آواز مینمودند ایشانست بنواختند مرکب اندوه و غمناک کرده غمناک یه یکد کوش کردند و از سربل غمی می غمی بخت
 معیار عقل و داروی خواب و فروغ روی درون در وجه شخص و غذا و جان نیز روی طبع و الت نطق و صفای خون دفع غم و
 شمای دل راحت روان سهل سخا و عنصر مردی و ذات حق عین تواضع و ن لطف و سربیان در پامی و هومی نوش چنان
 و لیسکر که پیوسته مقابل هم میگریه با آرش در کمانهای چاقی کشیدند می پارسای رطلمای کران سبک در کشیدند و تبلیغ و تصریح از نشا
 مؤلف درین منزل قولی مؤلف غیر میکفیت بیت ای ترک کران سنگ سبک روح چه داری کرهست کران بایست این ظل
 بمن ده اگر چه پیش ازین از روی دور و بی تیغ کشید می زدند حالی بیت همه روح نکل بصر اندر زلف غمی همه تن دل چو بادام دور
 روی در روی ساعر زنده شهادگان با یکدیگر خون رز خورند و لباس یکدیگر سلبست شده همه یکدیگر را اندامی گفتند و روی زمین را از
 بس جرمه بر چون چهره عاشق سنگ اندامی کردند بمرآت مرآت و محکات همه و از طرفین استیفاق رفت که از لغا و شیفا
 دور باشد و با شکار و اتفاق مستطیر بعد از انحلال عقود و حعود و ضمحلان نشا رنقا مقرر شد که هر یک از شاپرکان هزار بار معهود
 و کارخانه جاس که در بخارا و سمرقند داشتند قاعت کنند و علفزار شکر براق در سیلاق و شلاق معین کردند و قید و لیسکر
 خود را از آن طرف بخارا جای داد چنانچه ایشان خطی فاصل بودند میان بخارا و براقان ازین جهت شکر براق تنگ عیش بودند
 و هم در مبادی صلح بر سر طیش خود و عقرب لیسکر از طرف سکو تیمور منقدر شدند لیسکر قید و برای مدافعت ایشان از یورت خود
 منزع گشتند براق عرض امانی عالی یافت باز به بخارا آمد و در او ابر شهر بست و شین و ستاره مسعود بیک را بر سالت پیش با قافان
 فرستاد و اظهار مصداقت و مخالفت کرد و نظرا و از ارسال و مرسله آن بود که احتیاط کیت لیسکر و کیفیت راه که کند و در خیال
 و بادل مقرر داشت که قصدین دیار پیوند با تمیدی شیخ ربابه باض فی رأسی و ساوسها نذ و رفیه و انخشی
 آن نذ و رفیه مسعود بیک بغالی چون خود مسعود غمی چون عقیدت او درست و دلی مانند طالع مقلان قوی از آب امو بگردد
 و بر منزل که رسید رعایت طرف احتیاط را و در سرب با معتمدی انجام داشت و در تیمار داشت آن و التزم طریق خرم مبالغت
 کرد چون آوازه و وصول چنان صاحب دولتی روشن روان بر سید امراد صاحب دیوان شمس الدین اعزاز مور و تجلیل مقدم را
 استقبال و مراسم استرال بجای آوردند صاحب دیوان اگر چه بر مرکب فضل سوار بود اما پیش شمسو میدان معالی پاوده شدن
 دیده و هر چند مالکت عنان مکارم ادرا علی الاطلاق گفتندی چون رکابش رسم پای بوسی اقامت کرد مسعود بیک از روی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

استحار و راه از در کفت صاحب دیوان تویی نامت ز نشان خوشتر یعنی شمع بالمعبدی خیر من آن نراه صاحب دیوان
 خود را چنان می پذیرد که اگر اصف بر خیا مساوی او شدی از روی انصاف و صف او صاف خوانی تا رانی بخود برین
 راندی سخن و شغظیم الأجار قبل لغائه فلما رأینا صغرا انخبر انخبر اما درین حال بخود توضیحی بخت آینه و تحملی
 دیگر روی مذمت و جواب آن در کجینه سینه سر بجه که شد تو بقی که وصیت افتاد لکن حضرت یاب ایلمانی یافت و باش غیبت
 خاک و یار او را با دعا و عمارت و ادب او را و این مقام آن قصه رانی مین مسعود بیک بر بندگی حضرت سید و ترحیب و تامل و
 عاطفت و سیور غامی فرادان یافت و او نیز با سارت و ارسیل حکما و کلا توفیه در اداء رسالت ببارتی رایت و انکار
 لاین و تیشی بی صمت ختمال و مخلص دلپزیر از سر حلال شغ رقی لفظا فصلی خسر حرام راق معنی فخل سجدا
 حلالا در تمهید فاعده موافقت میان روز و شب و در رکت رکت یک رنجی نیت و از ترکیب الفاضلی چون آب روان نقش
 مقصود بر نیت چنانکه از بهر تار این کلمات در تار عقد نثره و شریا و طرف که از جزای بخت ابا قحان فرمود تا شغ من
 کف ساق لوسقاک بکفه سما لکان شفاة کل سقام بد و اراقح عین عقیق و تناوب کاسات راج حتی او را
 چون چشم خبان ست کرد اندید تا هنوز چون بخت و دولت خود بیدار و در کار بود بعد از کار و پیغام و اختصاص
 و انعام مصدوقه جواب هم از پرده موافقت و مصالحت چرب و دنا هم کما دانا و اریاح همتاح در هر ملک معلوم
 گردید روز سوم در قمرین نخته حال نوع تغییر می مشا به که در وارث بکافی در حق خود معاینه و به اجازت انصاف خواست
 ابا قحان برینغ و او بر اجابت او بی توقف بیرون کردی اس آمد و بر تبت تکاوری که بیک حلزیر پای آرد اگر در کار
 امید باشدش میدان زمین نورد چوشوق و فراخ رو چو هوس سبک که ز چو جوانی و قیمتی چو روان پای عزیمت که هزار بار
 بر فرق کیوان نهاده بود بگره بند پا و شاه و امیر از تخلیه او حالی ندامت افزود و نستانند که شستی نمود که باز روی او نتوان دید
 علی یقین بجان باطل دست نباید مصرع تیری که ز قبضه کمان بیرون شد ایلمی را از عقب روان فرمود تا هر کجا در یابد باز
 گرداند هبهاک لا تخاف در کا و لا تخفی من بقدر علی رد امین قلس شمس الام بالام اسبان قباغ اسوده آستاده و مرد
 زیرک و کار فاده چه جای توانی باشد چنان راند که در چهار شب روز بکنا چون رسید و از آب بگذشت چون بخت برق
 رسید مشاهدات احوال را حکایت کرد و ولوع او در نضت بدین جانب فرید پذیرفت مصرع تو کونی حکم کارش بر بدی نیت
 پیش قید ایلمی فرستاد که سبب ضیق رفته علما و در یرتی که معین شده بود شکر زندگانی نتوانستند که و بالسرور و بار بجان
 نقل کرده شد اکنون ابا قحان ملک عریض دارد و اگر قید و اندام صحت و اند لکسری راند و فریاد تا من از آب چون باد بگذرد و اش
 خود را دران خاک فروغ و هم وطنی را از ان ممالک بدست گیرم این الی که مطابق رای ارادت قید و افتاد و افاق پیش
 طبقه بر خواند چو کف اندک بخت کس است که صید مقصود بکند و بکمان گیرد و خردمند آنکه به تیغ بیکان کمان کردن و
 خویش زند خو هست تا نطقین او کند و شجره یقین دولت او را که زود با لکش بود بصیر قهر ابا قحان ناخیر کرد داند و جوانی ار
 سلطه

جلداول
 مورد آن آسمی کان جل
 که چنانچه تا صبح صبحی بود
 وصف عند الخلیفه بکتاب
 فاریس الیه و اعیانها و از اول
 الیه قال فی ابوالعباس
 لما شای من غیبه و قال شمع
 بالعباسی خیرین آن افعال
 مجتار الی و یاضیر
 سانه شمس شلالی کانی
 خیرین من غیبه قبل العیبه
 اسم و در بعضی فی اللیل
 من تباح الخاکال الی یعمل

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

در کت

انصی ابوی و بطنه
 امراه عاتقه تیغ بهاسن
 جل خاقل و دره دانی
 نقشه بیدر کمان

و شکاست و جفا و فسوت او آسوده گرداند در جواب و لکن و کسب فرمود و بر تقصیر این عنایت و تقویب این رای تخریس نمود
 و بر لیغ فرستاد که شهادت کان احمد بوری و یکت پی اغول و بالغو باشکر و خود مساعت و معاصدت او را از آب پنج آب
 و معبر تر مد بگذرد و مبارک شاه و قفقاق با قفقاق براق از کذا رموی عبور کنند و کوا جو بزرگ و با نیال از حیوه که معبر خازم
 و کوا کوا کوچک از کذا منک کشانغ در سینه و یکی جمع آمده در ایتهام رایت براق باشد تا این عنایت بتقسیم رساند چون
 مراجعت کرد براق با شوا و استعدا مشغول شد سخت یاسا فرمود که هیچ آفریده با سبب احتیاجی بر نشیند و چند آنکه یا بند
 جت لکرتستاند و چرچیکیان علق بر یک سرب را بر روز بهفت من جو که کم و بند تا فریب شود بدین و هبط علانی نام پیدا
 و چند آن کاوان که در آن دیار یافتند فرمود از کشتن و از پوستا سپر ساختن و سیری که از پوست ماده کا و عجا بر سازند
 نیکو واقع تیر جادو ثالی باشد بدین موجبات خلایق در مصایق نا کامی افتادند و کس را مجال دم زدن نی و بدین پسند کرد
 جبه سا حکی ما یحتاج لکرت و لغارات ایشان فرمود تا بجار او سر قذرا لغارت کنند باز مسعود یکت که پیک مسعود پی رحمت است
 بود او را نال کرد و گفت تخریب ولایتی موجود در قبضه تصرف پادشاه بتصور استخلاص ولایتی موهوم خارج از حوزه
 مقتضی خرد و کیا ست نباشد و همین قدر رعایت باید کرد که اگر این کار در عقده امتناع ماند و مراجعت افتد از بنهار از غولی
 و زنگ پادشاه را مدوی توهند او براق چون سخن حق بشنید و جواب نداشت در خشم شد مسعود یکت راهفت چوب
 فرمود و زنده اتا دست از لغارت کشیده داشت و او بر شوبت اعظم الجهاد کلمة حق عند سلطان جائز فایز گشت پس از شهادت
 که بکلم بر لیغ قید و استعجاب براق را متعین شده بودند جادو و مبارک شاه و قفقاق اغول بخدمت او پوستند و امر ایاماد بزرگ
 و ایاماد کوچک و مرعاول و جری التامی همین سبیل دیگر شهادت کان تکلف کرد براق صد هزار سوار عرض داد و در شهر
 شش سبب و ستی و ستاره از آب آمو بکشد و بخراسان آمد و از حد بدستان و کیشم و شبورغان و طالقان بنده و مرد حق
 مروشا جهان تا زد و یکت نیسا بورد مشهور کرد پسید و از شعرا و عصری در حق او کلمه بویست زان موسی که بر پشت خود انداخته
 زان موسی تو اموی بگیر بیگت در اناسی تحریر این ذکر کی از حاضران این بیت املا کرد و در جواب کفتم ازین سیاق نظم
 معنی حاصل نشود بهما ناروسی از قبیل *ان الله الشعر من رواق الشؤ* بوده علی حسن ایهام و رابطہ الفاظ بدین وجه پسندید می
 افتد بیت زان موسی تو اموی بگیر بیگت کان موسی تو بر پشت خود انداخته در تصاعیف این حال میان شایب را
 قفقاق و جلار تالی گفتار شد قفقاق از زده گشت و جل موافقت که خود منبرم نبود بکیست و پستی که همیشه از همه رو
 بردی داشت بنمود و باشکر خود مراجعت کرد و در راه هر کجا رسید دست لغارت بر کشاد و بخارالا ازین چاشنی بی نصیب
 نگذشت القصبه براق بهوس استقصاء مملکت ایغانی عرضت تا را طول و عرض داد با شمشیر براق چنانکه برق در میان اجزای
 سحاب نفوذ یابد بر شکر شایب را زده تسین و دانید و ایشان را بعد از طرا و عجا و مانند کواکب که از انبساط تیغ یکت سوار چرخ
 مستغرق شوند منهدم کرد پسید و در مبادی خرمج کورکان ایطی را پیش بر او رخو کوا را اغول که در بندگی حضرت آبا قخان بود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و بهی سحر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

فرستاد معلم بدانکه با لشکری چون بجز اخر در تنوع بر غم تفریح ملک ابا قحان آموخت و چون کرد آن و یار همسگر بگریخت
ساخت باید که آگاه از روز کار و مترصد کار بپیکار باشد خط را در جوف قبلی تعبیه کرد و چون ایلمی تبلیغ الوکله براق بجای آغفت
خبر رسید که براق از آب گذشت و بالسكر پادشاه دستی برسم انداختند بل بسیار سرد خاک و تبسین در هر راه اقامت کرده و
استمداد لسكر و استمناس رایت ایلمانی نموده پادشاه نیز مستعد کار و مستعراش حرب گشته مجدود آدر با بجان و عراق آمدت
بالشکری موفور و ایهتی نامحصور مقدمه بسمت خراسان نزدیک تبسین مدو شکر مشین راروان فرمود **لِقَائِهِمْ كَمَا**
تَحْكُمُ بِرِيعِ الصَّبَا عَلَى الْعَجَلِ و با عتد لشکر از اطراف ممالک معموره ایلمان چون آب از بحاب و آتش از اصلاب
صلاب جدا گشته درین میان کوه دار از سر استعمار بالسكر خود کویچه راه که جستان گرفت و روز کار را خود چنین هست شعرا با
خواست که اول سدارک حال و شود تا عصیان و ترواد چون امراض عاویه بدیکر پادشاه زادگان سرایت کند شیرامون
نومین را با آن قدر لشکر که تمشیر و حاضر بودند بر اثر اوجین که رجوم نجوم در عقب شیاطین ساری کرد و نبرستاد بعد که ملاقات
فریقین دست داد بهیت خردوشی برآمد زبرد و سپاه برستند یکسوی رزنگاه مکادحت و محافحت در ارکشید
مصاوت بطلاوت انجامید بگری بهادر از امراء کوه و ارجل آورد و قریب با نصف نذر از اعوان شیرامون قراب برهفات
گشتند باز لشکر ایلمانی در آن کوه فریز و فریز مظهر شدند و بد و توفیق ربانی در حلات متوالی بگری بهادر را بقبل آوردند
فوجی تمام از ان لشکر در غار و مار کشیدند و برخی را در قید اسار گرفتار نمود و اسامان قرار نید با یکدیگر سوار در باطن که جستان
رفت و باد و ملک در استیلا و استیمان زود و خرد و رابوی داد تا که مجسارت و مظاہرت اوز غایب محالفت نامرن
مانند فوج کرج را داخل نخل جنب عقیدت و حرکت آمد قصد پیوستند تا کوه دار را پلان کنند از جرس کیدت پشان خبر یافت
بَلْعَيْنِ مَقْنُ تَوْفِيقِ النَّارِ وَلَا الْعَارُ وَالْمَيْبَةُ وَلَا الدَّيْبَةُ برخواند و بعد اوم عقاب در جوفی **لَيْلِ كَلَوْنِ الْغُرَابِ وَ فِي**
الْأَيْلِ اللَّيْلِ أَخْفَى لِلْوَيْلِ خود را بیرون انداخت و ایلمی بجهت روان گردانید و در مقام اعدا بر بان استغفار بعهود و
ایلمان توکل نمود چون شرف کشمش را دریافت ابا قحان او را نواخت و سیور غایشی فرموده بکم استمالت کرد و عب و پیرس و
و باس از ناصیه حال او که کرد از تعیرت و خروج از ریغه طاعت سوال فرمود و عرض داشت که از براق خطا مشتمل بر استغوا و
و تحویف از جاده و فادت و اخلاص هر چند عقیدت من بنده آنرا منکر بود ایدر بهادر و کوا کاسی هر ابران اقدام تحویل کرد
کیفیت باجری کما جری بموقف عرض پویست اگر در از راه باوره نیسان حقوق و نادره عصیان و عقوق تیغ عقیق کون تو چو چای
بچند قطره از عروق جل الورید مضموب میفرماید **مَصْرَعِ سِرَائِكِ بَرْنِ تَيْغِ فَرَانِ تَرْتِ** و اگر عاطفت بنده پرورش
ای غیر مضموب بر میخواند **وَجَلَعْتَ ابْعَابَهُ رَاكُمْتَ تَدَارِكِ** آن وحشت در نیک بندگی میداد از عفو گناه سوز که تیغ مجرم
و محرم هر داد خواه است غریب نماید **فَالْعَفْوُ عَنِ الْجُرْمِ مِنْ مَوَاجِبِ الْكِرَمِ وَقَبُولُ الْمَعْدِرَةِ مِنْ مَخَالِسِنِ الشَّيْمِ**
بیت خرد را می بنید چشم را خوب کند را عفو شود جا به را آب **وَمَنْ بِكَ شَوْطِ هَيْبَتِهِ بَعْدًا فَشَتِي عَطْفِهِ سَهْلًا**

سئل فر

سهل قريب تجاوزوا العقوبة منهنها هب ذنبي لعقوبك باهوب واحسن ابي احسن طي وارجوا ان طي
لا ايشب از اسماع عبارتی که ترجمه آن این کلمات بود بو عث مکارم پادشاهانه و دواعی مرحمت خسروانه در هرت آمد و پند
عاطفت بعد از عفو و قدرت بمذول داشت بر آیه حسن اعتذار و لطف مقال در تعال عثات تاثیر عظیم دارد و آرد و اند
که چون مأمون خلیفه ابراهیم بن مهدی پادشاه سور کرد و سب قال له ابي شاد و ذنبي في امرك فاشادوا على يدك
الا ابي وجدتك فذبت فوق ذنبي فكرهت الفل للارزم حرمك فقال يا امير المؤمنين المشير اشد
وما جرت به العادة في السياسة الا اكل اذبت ان نطلب النصر الامجبت عودته من العوفان عابث
فلک نظر وان عفو فلا نظرك فان جرحي اعظم من ان اطلق فيه بعدد وعفو امير المؤمنين اجل من ان
يسلغه شكر فقال المأمون ما لنا نجد عند هذا امراء صاحب فریب را که قریب شاهزاده بودند و دوام سعیت
در شاهزاده و نهاد و بر تیغ بیدریغ گذر نسید و گووار را بفرموشی نوین که صورت که طبیعت مانند و صورتی را از سار و چکل و
قتل و قتل و قتی بر نیکیخته بود سپرد چون این شاعری گفت که این مهم ساخته گشت با یغای دانی و معانی شایسته
و حکمی جازم و تدبیری حازم و دانی سپرد بختی جان برای شما و جهر و سکین با بض شتر و دفع عارض عیث براق باج توین
لسکر غرمت بلا و شرف فرمود با تایی نوین را با تو و آون بهار و سبیل منعه از مقدمه بفرستاد و رایت نصرت نگاه با و شاهزاده
یزدادر و قفر تایی واجای و کشی و گووار و هولا جو و امراء ارغون آقا و ارغسون و مازوق احمد و کاک و تیمور و الیاق و
سنسار و عب اند سپه لولاک با و رچی و اراجک بر فال میمون و طائر همیون در حرکت آمدن و لغد تجاش علیها البحر
وهو کاتب خزینتها التهب وجهی ضالی چون بساط خراسان بناکت مرکب لسكر الخانی بر بیط محیط فلک سرافرازی
کرد و لشکر آء آن حد و جمع شدند اعلام حضرت رفت که میان براق و بیست بی مجامله محالده بسیار فته و لشکر الخانی در
دست یکسال که براق آنجا قامت ساخته از عجاج و از جارتام یافته براق را دو میر بها در بود که دومی رز نه بهادری و بیست
سپاه صفدری در انقدیش ترا و نهندی یکی را نام جلاتای که کمان اوبیقین نه کمان چون چرخ فلک دست خود
چرخ افزید نکشت و دیگر مر فادل که با حصول شجاعت و فرزانی و کمال پر دل و مردانگی علم بای یعنی استعمال طوط
نیک دانستی و دعوی کرده بود که بر قریب فخر الامت بیست و هب الاراد الا طاق اطلاق کنم و الا برای انجام مجامه از میر
فرود کشیم و ندرین خشک کردیم و پور بها بدین بیت از قصیده که در مدیح صاحب شس الدین نظم داده بود و احوال
بیت مر فادل فراق تو در ملک مبر کرد بالسكر براق بغارت برابری اباقا خان لسكر البطرف برات کشید و
مقام آب سیاه پیش محاربت را روشن بر فروخت بیت چو زبر سمر که بر تیغ شید چو یاقوت شد روی کسی بیست
خسرو سیر ز بر جدی گوشه تاج منفرق را اشکار کرد و از نسیم تیغ قورچیان ضیا خسرو ساره در مانن خجاب که خند اباقا آید
بمنت چون جمشید و ش و فریدون فر بود و لشکرش تهنن دل درستم توان زمین را نیز از لغزش محاکب و تصادم مرکب زمین

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

یده سحر

کرد و شعر و بهت نابا لبت و لبت و حد فکبت اذا کان اللبؤ له حجباً و حجب عیب البحر هو مکانه
 فکبت من بعضی البلاد اذا عجباً از ظرف دیگر براق نیز بادی قوی و روحی تام و شوکتی وافر سباب و میان شکر کی
 روی خود را جز در مبهات مصقول ندیده بودند و چون بروی خود پیوسته کمان کشی عادت کرده قوی کمان مؤن الخجل
 نبتهم و ما سمعت بانبات بلا مطر بر نبت و غبار فقه تا اوج آسمان برخواست بعد از تسویه صفوف و تعبیه لشکر قلب
 و مینه و سیره و جناح و ساقه را بر و لان جنجوی و بهادران کینه و بسیار استند و در قلب فریقین چون دل عاشقان ز جهول
 روز و داع بیت و شیر جیبید بر بلال علم تن از رخ بانی و جان با شوال شعر و الشایفات البحر دهنه
 سن با من کل سلهبه و طرف سلهب و الاض قد حبت قمر علی الفنا فهنا قاتل اخص من متکب و الجبس قد
 ملا الملامکاته هم طغی فی موجه المحدث رب عرصه مجاولت را بدست بغض بسط و قبضه سیاف را قبض کردند و زمانه
 در میان بصد هزار دیده نظار کی بیت تا آتش اقبال که بالا کرد تا قبضه شمشیر که بالا بدخون دلیران معکین بر
 باو پایان آتش سیر خاک با از آب چشمه تیغ سیراب کرده نهد مذ چون آسایه حرب و اثر و کوس طعن و ضرب با مال ش
 آسمان از کرد تیره چادر غبار بکشید و زمین از برین سان و ما کوله الاغناد مرهفه الظی بر اها و اراع ذاتی و صفی
 حکت روثق البیض الحسان و فعلها و لکن لها الا العنود جمال آسمان صفت بز و اهر نجوم مهکل کشت بیت
 ز کرد و سواران دران پن بست زمین شش شد آسمان کشت بند و اکو اکیه و الشمس طالعاً و ثوباً بنور و اظلالها
 با اظلاله تیغ با گردان زبان سر نش دراز کرد و سپهر روی سخت پیش آورد و بروی کمان بیک کر شد از گوشه چشم
 غمزه بار ناوک خوزیر روان کرد بر سر که بدعی کرد و کوهال طرم نمی شد تیغ آبار بکلم قاطع از اخصیل مرسایند و و شیعه عمر و
 بنون سبیل میاخت مغافسه براق با جلارهای از مینه درآمدند و بقوت صدت شعر الهماک و فغ لو یكون یسد بل
 نضع و نگاه نضع همکسره را که در موازات بود و بارغون آقا و شیکور با یک تومان شکر سپرده برگرفت و بر
 چنانکه باوصیا بر بیکه و رو و رو و رو میسر نگردد و ویش ترا هر دو زخم زد و بدانوس بیرون شد تا علم را بر دار و خود علم را
 ارغون آقا بود و تقاعس نمود چندانکه با دآن صولات مرآوف و حملات متعاقب در گذشت نزدیک آمد که براق کوی
 مراد و ظفر را بچوکان شها مت بکوی مقصود سن سنای نوین پیاده شد و بر سر صندلی نشست و گفت هر کس که امروز در
 حومه و غای پای مثبت و مبارت بیغشار من اثر اچویم اثر احمادی داند و روان چکیر خان ما اینجا جان خواهیم در باخت
 و بر دشمن تاخت و پور بهار است بیت جمله عشق تر ناب من آوردم پس بچو در جنت براق از همه میران شننا
 برین سخن شکر را سکون جاسی حاصل آمد و باز گری نمودند مدارات مبارات بل شد ثانی الحال غزم مقابله و مقاتله کردند و
 ردی باصالت در صالات و اطالت در مطاولت آرد و شعر کان علی الجمال منه نارا و اهدی القوم الجیخه
 الفرائس سفی الیم کل فیل غیر ناب و دوی کل فیخ غیر فلش تیر مانند تکران که از مناخ غم ریزان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بذل الجنایه

شود روان گشت اما قافان شعر کا التمس سئل السيف نبال العبد والتصر كان صباحا منبججا با بادان لکه که در د
تیره با سان نیزه تیره می نمودند و با پیکان که پیکان آجال بودند از شکست شعر کا بهم برودن الموت من ظماء او بنسفون
من الحظي ديجانا در حوشه کارزار راند و بر دشمن کارزار ماند شعرو ف لا يطبق اللبث فيه مساوئه ولا الذئب
لخبا لا کونی مخاری در منقبت ایچانی این دو بیت را کسوت نظم پوشانیده است **بیت** ز بیم زخم او ز نهار خواه آید پیش او
بروز جنگ سیرخ و پلنگ و ضمیمه و شعبان ز غمه دیده در چنگل نشانده بچو برگردن نهاده زهره بر تارک گرفته مهره
در دندان عاقبت مرغاول ماکه صرافام اقدام و حسام تقام بود و هب قنغرا در قنغرا لایک خواست بسنن تیر جرح
از مرکب حیوة فرود آوردند و از منغربو ارجاشنی چشایند جلار تائی نیز چون با وی نوکر بود و سپاه دشمن رشت و سپا
و بلغ السبيل ذبأه در دوزخ ضجیع وی ساغند و بیاری از براقیان در حوشه منازل عرضه حکم شد براق شاه را
لا تبقعکم المیزان من الموت الا لیکلک غایت اهتمام و زنده مرام شد و بوقت آنکه در دست مغربی زین صرة غروب
سناخواست شد و با بجای سیمین بر خ نفع نیلگون اشکار گشت از روی غمخیزت بنمود و از دست بر و سطوت آن لشکری
برداشت با دیده ریزان اشک حسرت و دلی کدازان در آتش غیرت بر آب جیون چون کر و کدشت شعر **انما ظلم ذل الظنیم**
فانحنت فناء ظهور اسنفا م الا خادع و کان لهم لبس العصفر عادة **فحاطت لهم منه الشبوقا لتقطع**
سر پرده و خیام خاویه علی عروشها مانده نیزه آفتاب و غنچه استلاب پادشاه کامیاب گشت لشکر با انواع غنائم دست یازان
و چون بادن در شکار تیموزان و دشمن در بادیه همان و با ویه خذلان سرگردان پادشاه برقرار پیشین تمسین را بالشرکین
در خراسان تعیین فرمود و بزم توجیه بار دوی خاص فتح و ظفر برین بسیار پویان و زبان نصرت کویان **بیت** زیر
رکابش کر حلقه کبوش آفتاب پیش غناش نگر فاشه روزگار عیان بر وشت چون بفرط طالع میمون و شکوه دولت
افزون در مستقر غر و جلال نزول فرمود مسماع قطان اقطار و شبارات این فتح نامدار مشرف ساخت و بر قاعده است
عدل و انصاف را که موجب دوام پادشاهی تواند بود و بر اخوت **بیت** بکینی فتنه کی بنیستی از پای اگر تیغ کفایتش
براق از انظر ف با مقدار پنجره سوار در اضطراب و قلق بسیار و پریشانی کار **مصیح** کوئی که بود طره مشکین آن کار انجام
رفت اما از جبار بر احوال و طاهر و فرودمخت و ادبار مبتکار و دمتواتر با آنکه از روزگار فلاحی ندید او را افلاحتی لغو بانند منما
بوسطه سقطه که در حوشه بیجا اتفاق افتاده بود روی نمود قوی محرکه از تحریک عصاب و اعصاب که حرکت ارادی بدان
متعلق است باز ماند چنانچه محققه چون جنبت کرک شاکست **مصیح** بجای غانم عصاد و اسال پس دعوی کرد که فلاحه سلطه
مستقد شده ام و اور سلطان غیاث الدین لقب نهادند ای پیغمبر مت قید و فرستاد و از مختلف پادشاهان و کان و خلف میعاد
و تفرق لشکر و حال مضطرب و خراب و در جواب تجنی بروی نهاد و فرمود از شهر اداکان جمعی که آمدند از دره رجعت کردند و
دیگری آمده بودی همین صورت داشتی و دیگر او سخن خود را دیگر کرد و بیورتی که با تقابن معین کرده بودیم خود سندانها
منت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سگر را چون ناموس خود و رونق ملک ببا خود کامی داد و کما طلب العزیز فین فضیح الاذین با اینجواب بر لعل فرساید و تقاضا
و علوفات لسکر او معین کرد و گفت این زمان در بخارا باشد تا بوقت قوریلما سی چون آقا و اینی بهم رسم نسق کار او کرد
براق آن زمان در بخارا بسبر برد و از هر طرف لسکر با بدو پیوستند چنانچه سی هزار سوار عرض داد و خزان موجود
گرفت و در محقه نشسته با لسکر بطرف سیستان میرد ز رفت و خواست که از پادشاهان که در غم توجه بیلا و سرشته
تقصیر کرده اند و از خدمت او متخلف شده انتقام کشد بدین خیال براق تمکلی را روان فرمود تا احمد بوری را احضار کند
۵ بر زبان براق تمکلی رفت که اگر ترو نماید و محاربت ضرورت افتد در جنگ کشته شود چگونه باشد براق گفت آن راه
او باشد همچنین یا با در بزرگ با سخنانیکسی اغول متبادر گشت اتفاقا براق تمکلی در شکار گاه با احمد بوری رسید و با او
محدودی اندک بودند چون استعاره داشت از آمدن بخدمت براق تابی نمود و بسوی محتم خود روان شد براق تمکلی از
عقب تعاقب کرد و مبالغت می نمود احمد تیری بوی انداخت براق در جواب هم تیری کشاد و او بر متقل آمد و بر جای برود
۱۰ مصرع لمؤلفه ای چرخ گرم رو بهم از دست گرم سوید و از طرف دیگر یا سا و بخدمت نیکی اغول رسید و او
اندیشه براق بر حصیت و ضمیر او بر شتر مطلق مطوبیت یا سا و در بخارا سابقه خدمت با نیکی اغول مؤکد داشت شاهزاده
سوالف حقوق نعمت خود را بر رسم مغول و ضمن این عبارت تقریر کرد که چندین مدت با شما فریب ما نیشسته و جا هم
ملون پوشیده و کلمات مروق از دست ما در کشیده مگر مکافات آن حقوق را در زاده ما را در کام از در پاهایت
نی او استبعاد کرد و گفت مصرع قسم خواهی بداد او و بدیدار که بجز استخار مجبور بر هیچ مکرد و مکردهی و قوف
۱۵ نیافتم ام و رو و قبول آن بارادت شاهزاده منوط است او در کار آن این حکایت بود که نوکری از ان احمد بوری مخبر
از کیفیت وقوع واقعه او بر رسید نیکی اغول را قصد براق را محقق شد یا سا و باز گشت و با لسکر خود مقابل براق نهاد
و بخدمت ز رفت تا مدت شاهزادگان از قصد و تقام او آگاه شدند منتف گشتند و یا سا و در ان با سایر امر مشفق شدند
و او را یله کرد و متوجه خدمت قید گشت تا مدت لسکر بان سلاحها و کردن انداختند و از تهمید و تهور و ظلم دی باکی براق
استعداد کرد و قید و ایش از ان بخت و یرت معین فرمود براق رونق از کار دور و خوشدلی از ساحت سینه مجور دید بنا کام
۲۰ با خاتون خود توکای و افراد ضم مصرع فردیته از گردش چرخ دم بخدمت قید و سپست لسکر چون کار از دست رفته و
بخت چون روزگار رفته و نوک شکرانش زبان است این بیت و صنعت ته دید چون بغایت آزار تو دید بر بیاض چه به سرخی تم زد
مصرع روزگار آشفته تر یا زلف تو یا کارن خاطر قید و از افعال نامرغ او متمثل شده بود و زمام عفو و انماض استقامت تخلص
او را از عقل خصیته نهایت چه کنیوت آیه و العافین عن الناس اهر چند از معنی آن خبر نداشت بفضیل آورده بود و نیز گفته اند از موهبت
از نمودن و پیشانی شیر شرمه را بتوقع مزینت خاریدن و دشمن را از قید فرصت رها نیدن کار و دیوانگان باشد بخت او را
۲۵ شبرسی شجریع کردند که بان جام عرش بی شرب شد و میا اقبالش نموده شرب و حاصل روزگار او از گفته کاتب این بیت کن

کنار

کتاب شعر و اقبال الیراف و مینرفی نلاشی چین شائنه العیون و ذلک فی شهر سنه ثمان و ستین و ستائمه
 و مدت ملک ایش سال بود بمیت چیش چه شمت چه ششد چو حضرت زوال الملک نبی للملک المعالی
 تمیم حال این فکر از براق چهار سپه ماند بکیم تو باور یا جهلا دای بعد از ان سپهران العوج با و قیان باشکری بدیشان
 شدند و چون در تصاریف این حال بر میان رباعی مزید فیه کشتند و اسباب مطابقت راه نذنبه مضاعف غم
 کرده اند با تعلق با قید و مخالفت آغاز نمادند و از حد مجید بنهار دست تخریب تغذیب بر کشاد بلاد ماوراء النهر که بعد از مدتی
 بواسطه جناع پراکنه کلان و ایلاف از خانه برفا و کان امید عمارت او یار و اسخاش سکان دران دیار حاصل بود باز از دیار
 عاقل گشت و مدت آن نواحی مجاذبه الفریقین و مکا و طر الحسکرا را من خوشدلی فراغت واسوگی که مستعدی تمدن
 توطن باشد هموارند و چند گرت میان ایشان محاربت افتاد و هر نوبت بکرم خرم نصرت شکر قید و منصور شدند و مخالفان
 تا در شهر سنه احدی و سبعین و ستائمه صاحب دیوان در بندگی اباقا خان عرضه داشت که میان قید و دو گیر شهر او کان بواسطه
 بلاد ماوراء النهر عرصه مجادلت بسط است و هر کس که آنجا تکیه استعدای یافت بدماغ خود خیالات محال راه داد مصلحت بالکبریا
 فرسایدن و آن دیار عرضه تخریب کردن تا شاعلی بی طایل از میان بجز خود حکم ریلغ شد که نیکی بهادر و چار و دو وقت ترکمان
 و فرسان بجای پیش صد دروها با جهاد ها خویضی کرد و کجها بجا آوردند و مثل آن لشکر در ایتهام امر ایوسف
 و فرخ دای سپهران جنیور و جرجندی و ایلا بوقا بخوارزم و یکبارگی آثار عمارت از آن حدود مملوکس کرده اند مثل سبکگر
 دیدن بنای مموخت مصرع تو ما در مرده را شیون میماند بکرم فرمان چنین شکری بکیران روان شدند از وصول اواره
 لشکر مغول مسعود بیکت بکریخت و بسیاری از ارباب بنجارا و سمرقند جلا و وطن کرده با طراف بیرون رفتند و بیش خیال من
 جز در خواب نذیند و بیا دوجی مولیان این رساله می گزارند و بنا و طعی این فایضی بک سائو من الدهر فلننعم
 لسا کت البال سپهران جنیور باشکری بخوارزم رفتند و کرک کج که در الملک بود و خیره و قرقس با قتل قام و تا راج مغرط
 بتقدیم رسانیدند و از طرف و یکریخی بهادر با لشکر هفتم رجب سال مذکور بنجارا درآمدند و هفت روز کشش کردند چنانکه کوه بهرا
 اوجی در شکم زمین منزل آبادان گرفتند و بیرون از زون و بیرون کشتن و قطن و کندن و خوشن شغلی نداشتند بجان
 گوئی این قضیه جواب استند بسعود بیک بود بوقت ملاقات صاحب دیوان القعه در سنه که مستعد او بود و در بسط
 معموره چهبان چنان در سه بکال ارنگی نشان میدادند و قریب هزار طالب علم در زوایا استجا جمعیل علوم و سبکها
 نفس اشتغال شدند و در زون و دو و دو غم اندوزان بفلک اثر رسانیدند و گفت مفروضی می سزاید بمیت سینه
 بجائی رساند سخن که ویران کنند فاندان کهن چون از قتل و غارت فارغ شدند پنجاه هزار عواقق ابکار سپهران
 لطیف و یار خوش گفتار کش رفتار آسته چون صد کار آسوب دل بقیار و فقه بازار روزگار برده تالب آب آسوبر
 پس چو با و قیان باشکری انعتب برسیدند و معقار نیمه از ان سپهران باز گرفتند و بنجارا رسانیدند باالی ماوراء النهر این

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

کتابخانه من بود خنده در سر و جگر
 و ایوب بقول اعاذک الله من کل غم
 با و خوارزمی غم
 غافلی غم و قیامت عینه سواه
 قفت شعر آلیس مذی امج ام کا

فی
العاصم
العواصم
تقصیر
بجانب
بکن آن بکن
نی عمارت
مؤذنه
جبار

فصد و غارت را آنچه تسویل و غنیمت است بر کمان و نهند و اقبک بد کمانی چشم ازین ترکمانی بیک چشم بود و اینها
 لَبَّتْ عَيْنَهُ سَوَاءٌ مَوْلَى كَيْفًا بَالِقَادِ نَائِرُهُ ظَلَمٌ وَاقْتِصَافٌ وَحَرِيصٌ بِتَحْرِيكِ عَوْصِهِ شَرٌّ وَاجْتِافٌ مَوْلَاؤُا زِرْسَاتِي
 بخارا و بعد قضا آنکه سالها چون مسئله باطل مهمل بود درین نزدیکی نسیم اریاشی بشام متوطنان خوبت پیوست و در غم
 انتعاشی بگام آن ناکام رسید بواسطه رداوت نفس این ظالم چون کلمه مظلومت هر چه الْعَصِيَّةُ مِنَ الدِّينِ وَحُبُّ
 ۵ **الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ** در اصل شریف در شان مسقط رأس و آب آئین خود چنین مساعی پیوسته بیت فرزند خان
 ریش پذیرد و است نسل نخبه دست با در کشته نخست راست گفته اند که تکا پوی است طایفه در تحصیل مطلوب امیدها
 و صرف کردن عمر بر جوینده و بال اول مغفلی که تخم در شوره زمین نشد و با دراک ریح مستطهر باشد دوم بی سعادت است که بر او خا
 و استکثار حرمی غالب دارد و خود و دوستان از منافع آن محروم گذاردیم نادانی که از نسیم بداصل بد که هر طمع
 و فا و گذارد حقوق بند و توقع صن مجازات کند بهیت زبده اصل چشمه بی داشتن بود خاک در دیده انباشتن
 ۱۰ در شهر سینه اربع و تسعین و شمانه چو با دقیان و بر تیان در آمدند و آتش غضب بر آفرینند و می زودند و
 و میکند و میوخت تا ویناری زرد کین قله بر بقایا متوطنان میباشند بجز و شکنجه و قتل و نکال میدند چنانچه هیچ با
 نگذاشتند از مطعوم و معروض و ساز و سلب و فی المثل **فَلْيَسْلِبْ مَن سَكَبَ تَأْبِثُ سَالِ مَتَوَلَّى** آن رباع از سکنان غالی
 ماند و الکاف از اصناف حیوان عاری و برین منوال بود تا قید و حکم فرمود مسعود سیکت ابن بلواج که طالع و قابش
 چون نام خود و پدر مسعود و محمود بود و آثار و مساعی ایشان در اشارت معالم و معالی جربین روزگار مسطور بجارا و قمرند
 ۱۵ رفت و از اطراف متفرقا از استمالت نموده جمع کرد و مناهل احوال بسیار از شواذب نواب زمان مستصفا کرد و بنید و ان
 و منازل مبارک که صفت این **أَشْعَرُ لَكَ يَا مَنَازِلَ فِي الْقُلُوبِ مَنَازِلُ أَفْزَنْ لَيْتَ وَهَرُ مَيْتَ أَوَّابِلُ** باندک درین
 امال ترک و تا جیکت و مقصد طوائف از دور و نزدیک و روز بروز آمد و به روزی مسعودی تعاقب کرد و افراد
 و راحت از رعیت تو زمی و مال اندوزی ترا و فرمود **وَأَلْحَالَهُ هَذِهِ تَامِرُ مَرَايِعِ مَا وَرَاءَ النَّهْرِ مَرَايِعُ نَسَبٌ وَعَرْضُ**
 آن روضه فرووس سخندم قند بقال میمون و اختر سعد کمر شده و رصاب غایبات و آب عین الحیوة از حیوان و مکرین شهادت
 ۲۰ طوائف احم و در آنجا جمع و ارباب آن بصرف تنعمت متمتع زمین از حلاوت الفاظ شکر سخنان قد ریز و بهر معطرش چون
 زلف جانان بباد صبا جان آویز بهیت خوبان سہی قد سمرقند که بر زم یارب که چه خورشید رخ و ز بهر دستان عاکش
 و ساغ کش و چاک صفقاند سین بر و فران برد اخلاق خوشانند چون لب بکشایند زهی که ربایند چون رخ بنایند
 نقر که شان اند و بخارا تا بهست مجمع نما بر طوائف و منبع زلال لطائف و مخص کمال بلاغت و کارخانه کسوت فصاحت
 بوده ارباب سیوف و اقلام بار و عت و طلاق و ربات شوق و مجال با ذوق و بلاغت بخارا **أَهْوَى الرَّوْضُ**
 ۲۵ **الدِّيَّ كَوْرَعَيْنَهُ يُجْتَبُ عَنْ فُلَيْبِي بِذَلِكَ بُخَارَا** و این حکایت در تواریخ مسطور است و پیش ارباب تبع مشهور

که چون امیر نصر ابن احمد التامانی سقی الله ثریته بر باغ خراسان داد و سفت عرصه و زینت رقع و مستقر جات اماکن و شرف
 مسکن را یکو پندید و بآب و بواء آنجا مستروح و مستبج شد در صیف و خریف و شاقا قامت نمود تا وی دست مفتاح
 خاطر و روانه داد امر او که قاع کرم طالت و کلات فرود و میلان طابع بطرف مسترف بخارا و عراض فرود و سلسله
 آن غالب گشت و شت شوق بایران قدیم کریان جازات اب داود ساقی محبت بم را از دیده محباب شعش و کولالا
 هوکما الاطغان ملحق نازح و کولالی الاحاب ما ان غیر در سواد شب شع صفت در گذار بودند و به سخام
 انغبار نباشیر صبح با باد صبا درین راز و با خاطر کاتب هم آواز بیت در صبح که کاروان جان میگذرد هر باد که بر که
 فلان میگذرد کوئی که نسیم نس از روضه قدس بر مرسله جو جان میگذرد رسول عاشقان پیش معشوقان همه این شعر مستطاب
 انت و کبلی با نسیم الصبا فی کلم خدیبه فغعم لو کبک و عریضه ممتنی مشتاقان همیشه این خطاب
 لولفنا سیرب الفنا هل من غیر جباحه لعلی المن فدهون اطهر کوئی رساله الحنین الی الاطغان را از نغفات
 خاطر ایشان فرهم آورده بودند و از ابیات فراقی آن مجبوران و عدد در باب خروش و ناله کتاب کرده که با بی شعر
 جرماد قانی هر یک را در آرزوی اخبار و دستباز موافق آمده بیت اگر نسیم محو که بدستان قدیم سلام من بر ش
 جواب باز آرد ز شوق و بکرم تپست بشا بروی کار من خسته آب بنار آرد سوادین شب محنت پیش دیده من برون بر وجهی
 ز آفتاب بنار آرد بر مجلس بایران فغان نالان دران دوازش خنک در با بنار آرد و ساعتی این ابیات در تکرار اجاب و تودیع از این
 نوره لولفنا سیرب الفنا هل من حل بالحی و فل لجد عندنا ان بود دعا و لیس عتبات الحی و راجع علیک
 لکن خل عینک ناکار خفیه با تفاق پیش رود کی شاعر که مودع خاص سلطان بود شفاعت کرد و در زراعت نمود تا بانسانه
 حرکت سلسله عزیمت پادشاه کرد و بران شرط چند هزار دینار بر زر مقبل شد و داد او از اهرم در خراسان تکفل
 رود کی این قصیده را بانسانه در ساند بیت با دجوی مولیان آید همی بوی یار مهربان آید همی ریکت آمو
 دان در شتیامه او زیر پایم پریشان آید همی آورده اند که سلطان بی تهنیه اسباب رکضت از مجلس نش و این ابیات
 بر پشت با پر اهی کما چنانچه جامه داران موزه و در این خاص را بعد از قطع یک فرسنگ راه سلطان رسانیدند و سبب آنکه
 الفاظ این ابیات معریت از لغت عرب و دو عیه شوق و طرب و مینوی بر سهولت معنی و وضع مطلب طابع رهنما
 و لایم افاد و طار بجناح الشهرة فكانت منقوش علی احین الشهرة و بشیر تحسین و تحسیر ارباب عرصه معدود
 از باب تعقید در حالت تعلیق این ذکر بعضی بایران مجاوبه آنرا التمس و جبارات را اقرح کرد و در بر حسب الی معبود
 این ابیات هر چند از ابیات فضائل آیتات اند در مدح صاحب دیوان ممالک شمس الدین جوینی منظم شده و چون
 در زمان حیات آن صاحب قران مؤلف این بدایع از سعادت مشول حضرتش محمود مفاقد این قصیده بر روی
 او که المؤمن حتی فی الدارین انشا و میکند با تمیذ که تمیز این دو قصیده طبع نقاد و خاطر و قاصد و ندان فضل باشد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

القطا

وعد

بتح هال سعد

نام زینت از شانه

محبوبان عرب که عاشق

رباب و علی الدائم سخن

آن مشغول بوده چنانچه از وی گفته

حال من بنده ز حال دیگران بگذر

حال و عدای تیر باشد چو با شکی با

موتیه آینهی خواص سلطان سادگی است

صد چون دعد از بهانه

سبزی بیاب

چون و این قصیدی

غنیه عدای

<p>عبت لمؤلف خوشتر از منگستان آید همی رالاه و رایدستان آید همی کاروان در کاروان آید همی بوستان چون آسمان آید همی بوی لطف دلستان آید همی پیش من دامن گشان آید همی واسگت ناخوانده دوان آید همی راحت و روح روان آید همی آفت در یادگان آید همی کاججوی و کامران آید همی باوجوی مولیان آید همی</p>	<p>باد منگ افشان وزان آید همی زانگ کل ای که خاکش تازه باد زنده سازد نای مرغ و سه و نا بادبان و بوی گل خوشتر می و در خوش روشن کاهجر چشم شادی مجدد یارب کر شمع و شش میوزم و یادش مرا کرد و نماید میبد من زیار آنکه بانامش که تا جا وید باد در پناه بخشش و بخشایشش این سخن گزار زویش خلد را</p>	<p>بوی گل بود جان آید همی آب باروی جان آید همی از نوای او نوان آید همی کشتیم را بادبان آید همی آسمان چون بوستان آید همی یارم آن نامهربان آید همی چون زبانه بر زبان آید همی اسگت من باری روان آید همی نام دشمن بی نشان آید همی عالمی سپید جوان آید همی آب کور و روان آید همی</p>	<p>در سپیده دم نسیم مسکنه سید از برای دست و کوش کعبان از بخشش دلاله سوی بوستان از فروغ لاله پرشب و قشام مغز جان اسوده مسیکر کرد حبیب کیلی غمخیزین گدنگان صبر چون خوابم کزیزد از برم محراب چون صبح و ستر جهان آنکه با دست کمره بارش بر بخت بیدارش بگام درستان کرشنیدی رود کی کفنشی</p>
--	--	---	---

مقصود ازین نحو کلام هر چند چون حشو لوزنج افتاد است که امر در بلا و ماورا و انظر از تزیین

بهشت وارد و بهر و مضمون است از کلمات و بهر و نامون از طربان قدر و در تحت تلمت پادشاهزاده قید است و در باب آن تعقیب

او نسیم صبا بی جواز نامه حدش بر رخ غنچه نمی درود و بلبل از نسیم خار تا پیش سودای عشق کل نمی پروذ ذکر ملک

شمس الدین محمد کرت مروی بزرگ همت صاحب بخت بود و فروغ لولاب تو عمل و ثبت جامعاً بنان آدینی
 البیان و البنان فائزاً بالفدح المعلقی من اللسان و اللسان صاحباً للکتاب و الکتاب ساکناً للجائوس
 المسانید و المرائب و فارساً علی منابک الجوز المثل المرائی و الفهد و اذ اهتر للندی کان بجنراً
 و اذ اهتر للوغا کان فضلاً و اذ الارض اظلمت کان شمساً و اذ الارض اخلت کان ویراً ش کرت

در عهد سلاطین غرور و عدا و هیر هغسا لاران معدود بود و با حقی مجید و دو چشمی نامحدود و نامتاه و قربت و همت با سلطان شهاب

الدین که سر همت را با سلطان محمد خوارزمشاه فروغی آورد و در مبتداء جلوس منکوقا آن چون میان او داد و داد جنای

اسباب منافرت متوار شد و سکول مساوات متعاقب یا سون منکوک که پس صلی جنای بود بر عزم مقاتلت مجتهد

گشت منکوقا آن شکری را بفرستاد که قراع جنگ را سماع چکت پذیرا شدند و حدید را حریر و فولاد و لاد و شمر و بند پیش

رالاه بیجان غمخیز کرد و دیده را سپر ساخته و سر را پیش مغز چون زکس با فسر آهسته شعر و لله جیش کالجضم عفتله علی

مرفیقاً لاولی ما خفی العسر پیش از آنکه دشمن شام خورد بر ایشان خون شام چاشت شوند بعد از ابراق دما و از باق ابراق
 یا سون منکورا و تکیه کرد و پیش او فرستاد و در بیحال ملک شمس الدین محمد کرت جمبوس بود عرصه ملک منکوقا آن را از زو حام

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وصاف

خصوم عالی یافت بندگی حضرت شافیر یعنی که در عهد پادشاه کبیر سیان چکنیز خان لغاویا فرود بود شرف عرض رسانیده فرمود
 که در مفتح خروج بی داعیه ترغیب و واسطه ترهیب چکنیز خان آردغ سمیون اورا از سر مخلص کوچ داده ایم و سر بر استان
 مطاعت نمودند و خیسار شهر و غور را که سیستان اسم جنس است ما را دانسته اگر فاقان مقرر فرماید باز کی شرایط نیکت بد
 بر رعایت پیوند مکتوبات آن در شمال و محائیل رشد شامت تفرست کرد بر مقتضای آن احکام مضا را بر لریغ و با نزهت شیر داد و در
 و نیز در چند قصبات دیگر از آن نواحی همان مضاف فرمود با سیور غامیسی تمام بخدمت امیر ارغون رفت و بدلاق لسان
 و عدوت بیان و چیت شمائل و خوب خصائی دل اورا صد کرد و بنبه عنایت در باره خود قید امیر ارغون تا کنار آب سبیل
 معاطعه و نظر استقام او کرد و بر تینیا و مقبلان فرمود بدین موجهات ذکر او با وج استمار و در وه اقتدار رسید و ضبط امور ملک
 و نظم مصالح بوجهی پیش گرفت که بجن قبول و ارتضاء فاقانی مقرون شد و اطراف یککانات و قصدار را مسلم کرد و بنید و نامرقد
 دلی راهبهار از قطع امن و مطمئن در اذاعت صیت معالی و نشر صحایف فضائل و تشییر آیات شجاعت و سخاوت مساع
 جمیل نمود و اشعار که بیایج طبع او بود در اطراف با ذیال ریح در صباح و رواج تعلق ساخت بوقتی که پادشاه کامکار
 پلاکو خان بر اگر اقلیم ثالث و رابع استیلا یافت بسدی از اسباب قضیت رب الارباب تهر و مستوحش شد و در شهر نشسته
 شان و زمین و ستار لکسری را نامزد روج داده عصیان او فرمود مقدم ایشان تغور و از رعایت غضب حکم رانده تا
 پوست اعضا و شمس الدین را بجا که در کهنه بجزرت فرستاد چون از مضمون احکام و تهمید عسکر خبر یافت این بیت را به تیری
 نوشته پیش پای تخت ایلیان فرستاد بیت که هیچ خان بسوی کابل تا بم یا تو تغور از تغرب تمام بعد از آن در حدود
 سیستان آن لشکر خان مبارزت کشاده کرد و بنید و از جانبین پای اقدام در مقام حمام نهادند مجالد بجا بدله بد
 عاقبت تغور را هلاک کردند و معاطلی که با شمس الدین در خاطر داشت در حق او تقدیم فستاد و چون برین حال متی بر آمد
 باز در مرغزار شلین از حدود هراه پاشکر ایلیانی مناجرت و مطاروت نمود بعد ما که رسل تر ایل کردند و با عطف پادشاه
 دولتیا بر اظهار یافت ایل مطیع گشت و بنظر سیور غامیسی ملحوظ آمد و خدمات مشهور و مقامات ه شور بندگی حضرت
 بکرات تقدیم نمود و در جنگ بر که در حدود و در بند با کوه ملازم رکاب فلک فرسای و ایلیان اسماست و با داری او علوم
 گشت و بر سر برد دولت از اخلاص و دلوری او سخن رانند و حکایت کردند که چون ملک سیستان را بقتل آورد و بر بندگی
 پلاکو خان سوخت از دی باز خواست فرمود که چرا بی حکم بر لریغ پیشیا و نیز وزیرا بقتل آوردی در روز جوانی را بر دی شب خوش
 کردی بی تعظم و تلج گفت سبب آن تا پادشاه دشمن ال این سوال از بنده خود را از کند نفع الناس الجواب
 الجواب این جواب که جواب جاری بود و فنون ایجاز و انجاز را عادی علی الفور ایلیان از او شش آمد و عاطفت منبیا
 مبذول داشت چون نوبت عاقبت با آبا فاقان اتصال یافت از مبارزت بصوب بندگی متخلف شد و بمثل الانک
 ما حین التیب و ما غبا غلبیس تمثیل نمود این دو بیت از سر نیکت منی که نداشت پیش صاحب دیوان فرستاد بیت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دلی نوحه

بسوی خسرو ترکان چین که میگوید که نیروی ملنگاه پور دست است که از هجرت شمس و کرکاش بنی فزانه افزایاب ویراست
صاحب دیوان برای استقامت جانب استمال خاطر او این مکتوب که آب لطافت ازان ترشح است و میان فضائل بدن
ترشح نهرستاد بیت فروغ ملک ملک شمس الدین گرت تویی که همچو ملک سرسبز همه جانی مشقی که زنجیرت برید
بر دل من بگذر آن رسد هم انسی و جانی زرای روشن باریک بین تو ای حق چنان سزد که چو این شوق با بر جوانی
ز باد پای برانگیزی آتش غممت باب عزم غباری که نیست نشانی چون عادت سپهری مهر و روزگار جا پیشه است
که مطلوب و محبوب را در حجاب تنخ دارد و مقصود دل و جان را اسان اسان برسیا در پس پر حلیت و اجتهاد که ابناء ادم
کنند زیاده تی رنج و غناست و در اعجاز آرزو و استمیت بهره تو سل جو سینه ماده حرمان و نفع طاع تعوذت الخلاف
ظَنُّوكُمْ هُنَا لَنَدِيذُ و فَاَقْبَاهَا حَصَلَ الْوَفَاؤُ الْاَلَيْتُ الْوَصَالُ يَعُوذُ بِوَمَا فَا حَكِيهِ بِمَا فَعَلَ الْفِرَاقُ
مصدق این دعوی است که سالهاست تا گوش جان و جان گوش با دانه جو محمد و ملک اسلام شهر بار ایران خسرو تر
بجوشش سختی والدین که روزگار را دانه و نواهی او را رام باد و جریان افلاک موافق مرام شتف و مروج کشته و بن کینه
محمد بن محمد الجوبی خواسته تا بصرا چون بصیرت کند و چون نزدیک رسید که آن کام برآید و روزگار یکت کام فریاد
هند از غیب تاخیری روی نمود که موجب خیرت با و بسبب خیرت دل بطاقت شد و جان دور از افاقت الحریص
مخروم مثل معلوم است ازان سعادت باز ماند بیت فرشته است بر این نام لاجور داند و که پیش آرزوی عاشقان
کشد دیوار در این چند روز قصا و فرزند زاده محمد ازان جانب رسیدند و اجناس تازه جناب همیون حضرت همیون
رسانیدند خاصیت نفس مسیح و است که بدان مرده دل مرده زنده شد در باب احتراز و اجتناب از حضرت علیا شمه بر مسلم
نشی گذشته بود از راه جبارت و کس تاخی همین قدر می نویسید که راه تجتیب و تو هم مسدود فرماید و غم این حضرت جیو
خا در مکتوب این مکتوب در جواب صاحبی صادر کرد چون ایام و لیالی متواتر و متوالی در آن میکوشند که هیچ آفریده بجای
دل نرسد و هر اندیشه که دل بر آن نماند باشد تغییر و تبدیل کنند پس سعی و جهد مضید و منج نیست و کوشش کوشش
نافع و مبرج نه سالها بود تا بنهار روز و استمداد هم و در یوزه خواسته تا بار لقاء عزیز صاحب اعظم دستور عدل کرم مبارک
الراعی و القدم شمس الدوله والدین زید قدره بنید و عثمان نو و کهن باز گوید اما بیت بادشمن من چو دست بسیار
با دست نشاید کرم باریت پر بهیز ازان غسل که باز بر سخت بگریز ازان مکن که بر ما نیست از غنغوان آیام بسیار
در بیان احوام و سنوت و شایخ اتحاد و محبت و اسالیب تودت بین الجابین مکتوبه و بیان یکا یکی مرصوم و از نسوم یکا
مضمون بوده و روی بقبله حق آورده و ازان جانب هر روز مکتوبی صادر و حادث می کرد و داعی تار و کفار و فجا
میشود مصرع از تو نیندم که چنین بسپندی اما از راه عقول سلیمه نه بر مقتضی شرع مظهر نبوی و احادیث و اجاب
مصطفوی بیت آن به خردمند کناری کیرد یا گوشه قطع حصار می کیرد می میوزد و لب تان می بوسد تا عالم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اشته قواری گیرد و در این چند روز بفرزند محمد می رسد آنچه صواب باشد با تمام رساند آتش الله العزیز و العجب ملک شمس الدین
 باین کمال عقل و شجاعت و شمایل و شهامت تا دل خمر الا عاجم را منصرف شدی و او را بسیار دو بینی است در روح ویر
 آن بر شراب اعجاب را این آیات اثبات کرده از قبیل صنعت تحسین مستحقت بیت میخاره اگر غنی بود عورتش و غیره
 اش جهان پراز شور شود در حقه لعل از آن زهر دریزم تا دیده افعی غمگور شود هر که که من از سبزه طربناک شوم شایسته
 سبزه حنک افلاک شوم با سبزه خزان سبز خورم در سبزه ران پیش که بچو سبزه در خاک شوم در این حال تاروی و شو
 بدین شرح چون تیغ شاه بخون دشمن دولت سرخ شود و جابلان از سبزه سیاه روی سیر کردند این دویتی است یاد
 کرد بیت باسخ کل آن سرخ می ای سرخ عذار تا سرخ شود روی طرب زود بیار رخ زرد کن بسبزی از از رخ چرخ
 و در چپ سیه سپید شد لیل نصار چون در میان دو ملک ضیاء الدین کابل وحشت و منافرت و مبارزت بر مکان
 مبارزت حاصل بود ملک ضیاء الدین این دویتی پیش و فرساده بیت غوری بچو کین کابل برخواست با همجوینی
 سخن بخوابد آراست تو شمسی دمن ضیاء و داند همه کس کاوردن شمس بر فلک بفرست فاجایه الملک شمس الدین
 رد علیه بیت ای سحر از خویش نکه کن چپ و راست با همجوینی خصوصیت بهره چو است من شمس و تو ضیاء و داند همه کس
 که شمس بود هر چه در آفاق ضیاء بعد از آن به بندگی آبا قاجان پیوست و مدتی ملازم در کاوه دریا هتدر و آتش
 آسمان مار بود چون بیستان مراجعت کرد بر مطا و عت بندگی حضرت در مثال مثال خانی تو فرمود تا از این غار غور
 بسیاری سرور پیوست ذکر سلاطین مصر بر حسب این مقالات از اعراض وسیعته اقالیم سبعه امروز بلاد مصر و
 شامات است که بعد از شمس و نو و داند سال از جرت پیغمبر عربی علی روجه افضل الصلوات و از کی النجیان
 ما هبب الرياح علی الاشجار الممائله و لغنی علی الریاض ظهور مغرر دانت بر جاده قید و جهاد در دین
 پروری و حسن اعتقاد ثابت قدم و صاوق دم اندو کم ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم و اموالهم
 و ان لهم الجنة بقائلون فی سبیل الله فقتلوا و قتلوا و انفسهم و اموالهم و ان لهم الجنة بقائلون فی سبیل الله فقتلوا
 ساخته و تخم حجت و ولایه و لا یطیح الکافرین و المنافقین در زمین صفاء طویت نشانه و از شجره طیبه ایمان شمره
 ان الذین امنوا و عملوا الصالحات کانت لهم جنات الفردوس نزلا اقطاف کرده و بر مطاف
 لا یسوی القاعدون من المؤمنین غیر اولی الضرر و الجاهدون فی سبیل الله باموالهم و انفسهم
 فضل الله الجاهدين باموالهم و انفسهم علی الصلوات ^{درجه} نموده مال و جاز برای سعادت انصار دین و کوشا عصاب
 متمدن و فرق فرق حق از باطل تمیز الله انجیث من الطیب الملوطن التی بر معرض ضیاع و زبوق آوردن تنی مرضی
 داند و محافظت حوزه اسلام و حمایت حومه ایما با اشارت تعاون علی البر و التقوی کردن حتی معنی شناسند شعش
 ظم اوجه غر و ابدی کریمه و معرفه عدو السنه لئلا و اردیه خضر و ملک مطاوع و مکرزه سمر و مقبره

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

لاجرم بدین فضیلت بر جلا بلا و اسلام کنت تعوق دارند و شرف اعیان یافته اند و روضه الاسلام بلاد شامی دمشق است که
 باتفاق هم طرفه ترین طرفیت از جنات اربعه شعش هوأ کابام الطوی فرطرقه وقد فقد الفینان فیها العولک
 وماء علی الرضراض یجری کانه صفائح یترقد سکن جدا ولا کان بها من شد الجری حنه فقد
 البستمن الی الخ سلاک وامن خاکش از نظافت چون استین مریم وخصیات رضاضش در لطافت چون زاوه هم اشجار خط
 ۵ اوزخوط طوبی موصول شده و زباب انباش از رشحات حوض کوشر محض وقال علیها الصلوٰة والسلام لو کان
 الجتة فی السماء فی فوق دمسو ولو کان فی الارض فی فوق دمسو لکعبه ثانی وقبره اریک جانی است مجمع دوازده
 نقطه نبوت کشته و فینان صدق او سر و قمر ارباب مروت و فتوت آمد عقود عقاید ایالی بفراخدا خلاص با و شاه لایزال
 انتظام کرفه و برقتال و جهاد اعلاء شعار شرایع محمدی را بوجبی قیام نموده در او اخر شهر سنه خمس دستین و جسمه صلح
 الدین یوسف ابن ایوب برادر زاوه نور الدین شیکوه کرد که از وجود افراد مقربان صاحب شام معین الدین محمود ابن رکن
 ۱۰ بن قسقر بود بر قضیه اسباب قضا و تلازم مسبات قدر که شعش بلا سبوق حتی اوله الحق ما لیه بذل رفیعا و بدل
 و ضیعا نمودار است بر مملکت مصر مستولی گشت و العاضد لدین الله ابو محمد عبد الله بن یوسف ابن حافظ که از نسل
 مردود اصل مذموم فرج ابو تمیم معده الملقب بالمستصر بود و حسن صباح اطهار دعوت الحاد در عهد او کرد و بواسطه سپهران
 دو کانه و ترار و مستغنی داعیان بدعت و الحاد متفرع بد و فرج ما منتفع ثمره شد یکی اسماعیلیان معروف بزاریه یعنی ملاحد
 عراق و شام و قوش و خراسان و دیگر طایفه مستعلیان مشهور با اسماعیل مصر و رستهل ایام دولت او در گذشت و صلاح
 ۱۵ الدین انساب و اولاد او را بر تیغ گذرانید و نسل وجود ایشان که در منابت این دین با مناسبت ثابت زهر کپا و است
 بکلی استیصال یافت صلاح الدین در حکومت و استقلال بذروه کمال و متوقیل جلال پیوست پس شعار دعوت امامت
 بانساب خلفاء بنی عباس مستطیر گردانید و در اول جمعه از محرم سنه ست و ستین و جسمه خطبه و سکه بنام
 القاصر لدین الله بر مناکب منابر سایر اصناف آن دیار مزین و مروج ساخت و او با و پادشاهی منابط مجا بد کامکار دین دار بود
 خزانه موفور و شکری نامعدود حاصل و نواهی هشده هزار غلام تیغ زن نیزه گذار در قبضه مملکت او معقود این بسطت
 ۲۰ سلطنت شجاعی سجاوت مشفوع و شهاستی بیاست معقرون نفس او موجود در موقف جهاد با کفار ایداء بنفیکت بزخو
 و پای در عرض منازکته ندادی و هشده سپهر که مستعد و مستحق تاج و سریر مملکت بودند هر یکی را بطرفی از اطراف ممالک نادر
 فرمود چون آفتاب عمرش بغروب انقراض پیوست آن مملکت همچنان در دست مملکت اولاد او ماند تا بقاب او وارد
 تا د بلیل و نهار بوزت سلطنت را بک صلاح که از جمله نواده زادگان بود رسانید و بر قاعده سلاطین سلف تجسیم سبل تیج
 و ترتیب قوافل بیت الله را بمبالغت فرمان داد و در تقدیم مراسم و مراسم جهادات و غزوات تجدی تمام حوض پیوست
 ۲۵ دعوس مملکت را چون آن مقصود بود برای پرانہ پیرایه بست چون حاصل عمر سلطنت او بانجام رسید ممالیک اطهار کفران نعمت

القاهر
 ان سنه ست
 و ستین و جسمه
 لیت ایام مملکت
 القاصر لدین الله بن یوسف
 قول الخ لادو المستغنی کابریج
 فی کتاب تبار السیف ان
 الصلاح الدین خطبه
 جمعه هجمه
 خلیفه
 استغنی و هجمه
 ابن سیر
 ۹

پیش گرفتند و با یکدیگر موافقت کردند مملوکی ترکمانی قمر نام جو یاء کام و نام و صاحب سلطنت مصر و شام شد و او ملک مظفر خواندند
 و او امر و نوایهی او را مثل مطلع کشت از آن تاریخ باز کار سلطنت آن ممالک با مالکیت اقا و در طبقه من عزیز و سلب
 من غلب در میان ایشان ظاهر شد و لیکل قرن قرین بر وقتی که اجماع افراد بر یکی قرار گیرد و او را پادشاه سازند و بر
 تخت مملکت نشاند و این یومینا لهذا این قاعده مقدر شده و سلاطین آنجا از استقلال که شرط اتومی در کنادش ملک است
 منفرد آمده اند بلیت که این بر تخت شاهی نشاند نخستش قضا نامه عزل خواند فلک کرده از بر شان چسبری برون فیه
 هر یک پی دیگری بعد از واقعه بعد از فرمان منکوق آن و اشاره پادشاه رازده بلا که خان چنانکه در مقدمه مسطور کشت
 کید بود قاسمات لشکر کشید و از ملک مظفر و لشکر او دید آنچه دید ملک مظفر اگر چه چون نام خود بمقر دولت و مستقر بخت عیان
 تافت اما روزگار رکاب و راه پای هر دو مکر و قضا عیان صفت و شکری نمود بندق دار که مملوک صالحی بود قهقار ترا در روی
 خروج کرد و پادشاهی که کسب عقیبت غبطت بر قامت باقیمت مستحقان حیاط رفت شامل او اندازد و کلاه که هست سر و از
 بر پایه همت صاحب دولت آن دست قدرت او نهد بندق دار را مکت آن داد که بر تیغ زمره سپیکر سجا و ده فشان عقین
 روح او را از کان جشان ارکان بیرون آورد و بخواند سلطان ملک ایازالی تعالی شانه فرستاد و بندق دار بیدق دار بر
 عرصه ملک مصر فایق شد و منصبش بی رالاین ملک ظاهر لقب یافت و بعد از کافل و شامی شامل و تانیدی تام درانی قوی
 و عزیزی ثابت و بهتی بلند در تنظیم ممالک و تمهید مصالح کار مکاری شروع سپوت تیغش در مضامین فتنه را حکم کرد و پیش
 در دو کاب که بر تیغ بر تخت پس بیوس استصفا ممالک روم باعث و مستحق او شد تا در زنی توریه و پوشیدگی جاسوس و ابا
 دوستان از خواص بیروم رفت و احتیاط مسالکت و اختیار عساکر نموده مراجعت کرد چون بعنظام سکون و مجیم شادردان
 سلطنت پوست پیش با قافان رسولی فرستاد و بوساطت سفارت بار پیکری مرغ منقار که چون صغیر صیر آفا زوطا و سنا
 خواطر حاصل بحال در جلوه نشاط آید و طوطیان نشین قدس سکر شکن سکر شوند عوهای که بیکت غوطه در بجز قیر کنت هزاران
 لؤلؤ نشین آبگون بر آوردی که کوشی که کلمات خطرات او با هم بشنود و بی طول فکر از معانی بگر جواب بدی بر سر زبان دارد و شعش
 حکمت اظرافها اذ ان حیل و اذ ان الرجال لها عطا با غیاش خوبی پر خاشجونی که اگر چه بجدت او را سر نشین کند
 و از پهلوی او تراشی و جیب و اند بصبغ باری جری القلب و جاری اللسان باشد الف صورتی که چون کاف کن اذ انزل باز
 بانون الف گرفته است ذوالنون مصری می که از تاثیر نقطه وحدت چون الف راستی و در بکار می پیشه دارد نصب پو
 که خطیب و در بر بزرگ پانده انا مل طلیسان سکین بکهنه و اسطی محمدی که از بد و طفولیت در پیشه شیران نشو و نما یافته مصر
 نبی که تا باشد از بهر مزاجت و ممازجت رنگ و روم در کت آمیزی صبح و شام در تجسم آمده باشد محطی و دون بلوغ الرجا
 که با لغان طبع سخن چنانکه می بینی بر ملا از املاء او در س تعلم و تعلیم خویش صفرائی مزاجی از بنی الاصف که بر صحت سخن او
 کونه زرد و تلخی دهن و زاری تن که او است معنوی سود آئی سر که بکار می و ممداری او بران دلیل لامع و بر مانی با نهند و ساه غلام

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کامل نسخه

بل کیت چشم زوزیردان مغرب بخط بلاد الشجر رود حدیث سنی که هم در غفوان حدث و انفوان شورخاستن او چون
مقیمان منزل شیب جریست بناسد حبه تشعی بین بدی موسی و بکلمه فی المهد صیبا مثل عیسی تمام بنتی
الی اصحاب الیمین و یثرب فی الذر ای الی اسفل المهل و الغسلین مذکر کاجلی بزاد فی الحنین و قلبا
یسقط عنه الحنین حاتم یبذل الطرائف فی مجید الطی مقب بعرف اسباب الرشید و انی منحت بالسیف الکر
الصوة و الظلام منحت بقضی بالحلل و الحرام الف یقطع لواصله الکلم فام یصح الکلام و هو سقیم و اجوف
معئل الحلال من مضاعف الحکرات ناقص اذا کان سائلا من کل جهات مقرون به افان المرهفات سنی
برخی لمحبه اهل بنیه بالرقت حرف مرفوع بالابداء للنصب و الخفض منزقه جلیله الاحوال فی حکم ثلثه
رجال ابی لا یرک الا عند العزل الطیش و الشطط و لم یقبل المطاوعه فی السیر الا بالسیف فقط شعن ملازم
الحین لا وفانها معکف فی طاعه البای یعنی قدم غریبه این ذکر از زرده فکر کشف کردید که با بنجو غریب تفرج
روم را با مضارسانیدیم و اوضاع و اما کن آن بلاد محط آثار مسیرتدم و طرح شعاع البصار باشد و دلیل بر آنکه این اجار بصرف
پیوندمی دارد در فلان و کان طباح که قطعه را فی سماخ و صیف ابا و او تواند بود خاتم خود را برین مقداری از طعام کرده ام
چه تیر اندازانرا بست در اماج گاه نشانه انگشتری نهادن توقع که پادشاه با سر داد و هیال آن بدین جانب فرمان فرمایم
تا بدین دست منت کشتری وارکنین جازا بنقوش اخلاص ایمنان سلیمان مملکت ارسته دارم بلیت ملو لغیر و
طوع بلیک امثال الخوایم شوم ابا قاضان از استماع این حکایت و استدلال بر کمال تهور و اتمام بندق دور در مقام تعجب و
سهتظام دست بردوان نهاد و جین حال با نامل فخرت خاریدن گرفت ایچی را با علام ماجری پیش پروانه فرستاد و چون
سهتسار و شرط استغلاب بر رعایت پیوست قضیه بر منوال مشروح واقع بود خاتم قهرمان مملکت مصر بخدمت تحت تا جدا
اقلم خایت که کردن سر کشان کتی ابطوق استخدا م خود مطوق می شمر و آوردند و باز بر فرستاد سلاطین عهد از تو
شاست و جرائد احوال او حسابا بر گرفتند و بر فذکلت ماژ و دیگران ترقین تبیین نهاد و برین حال روز کاری زیادت
که پروانه روم چون با ابا قاضان چندان معتقد نبود و گوهر نیت او در مطا اصرار منعقد نه با بندق دارم هر سله غار نهاد
و تراش نفاق را بر اهل تسویل نیت داد و او را با استصفا مملکت روم بعث و تحریص و حت و تیج کرد و فرامود که از
مطاولات مغول دل او مرکز و آرسامست و محیط رحل مذامت است اگر چنانکه رای صواب بندق داری مصلحت و
و بدین صوب سخنان گرامی شود ممالکت روم را که مرام پادشاهان دولت را م است بی مقاسات طول مدت و تحمل
و کلفت تسلیم کند بندق و اربنا بر داعیه همت نامی خود و اظهار دل پروانه پروانه شدن شکر و تمیبه اسباب پروانه داد و غیر
تنیبت پای در رکاب رکوب نهاد و سخنان کیران مکت کیری بچنانید بعد از قطع مراحل در رعایت سرعت حوالی و بار روم را
مرکز و آیره عسکر ساخت شع و علی خلیج الروم منک مها بة من خوفها بتطم من التبار لا الی بدیداد نهتم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

منهضه

بِنَهْضَةٍ نَحْوِ الْجَلِيحِ وَلَا الْبِحَارِ مَحَارٍ پروانه را دواعی استشعار و بلوغ خوف و شتران بران و است که عراض ممالک خاک
 گذشت و بکجایت و تقصا جن عمد و میعاد را بکشت بیوفائی بکجایت بندق دار بر تاهمت آن بلاد چند آنکه ایلیان این دیار است
 مستولی گشت در طول و عرض قَالَ اللَّهُ تَعَالَى اللَّهُ غَلِبَ الرُّومُ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ چند ماهی قامت کرد پس باغایم فرمود
 و مساعی مشکور بصوب مصر که دارالملک اصلی بود توجه فرمود پس تا مدت خطوط پروانه که خط معتمی و لفظ لحن عبارت از آن
 بودی پیش اباقان فرستاد چون ایلیان ازین حادثه که جاذبه انکسار خاطر و باعث غضب اندرون بود خبر یافت پانصد
 شیر خشتناک و پلنگ مَصْرور در قلع و مضطرب بشکر حاضر متوجه روم شد و شمع عمر و قبال پروانه را که از همان دست لشکر
 مصر با ایل پادشاه پروانداشت بسیر استین قدم کبشت و شیوا روم را بخطا مطالبقت و اعراض صاحب ایالت مصر در کتای
 سلطنت بیک چین ابرو بر تیغ هندی گذراند و زنگ کینه را از آینه خاطر مصقول کرد و در شهر شمس تسع و سبعین و
 ستای شکر می نامزد دیار شام فرمود و تا صبح و اگر سینه کشند در روز دولت مخالفان بر دال رسانند یعنی چون ایلیان فغفور
 کنت حاقان بهت عزیز می مصر بندق دار مستم داشته است شاید که انقش طلب قیصری از دیوار معصومه قصر و داغ
 سنجی کرد و اند شکر از سیاب تخت خانیت با قول که دست نهضار بر کشد و ند قلع بیزه احصار داوند هر چند موطنی
 بود و اساس سطنهار سنگان بذخا و فر رسیدن نزدیک آمد که مظهره حرفت حرب یعنی مغول مظهره مغالبت بر قعه
 احتیال مشد کرد و سینه در قمار مقامت مذ بظفر غذا بر بند و قلع عذر را رابی مظهره بعضی خضیب سان افتراع
 کند سنگان پیره تیره حال شد با علام صورت حال پست و در حال سیا حان عرضه هوا را یعنی هواری طیور دُستلا
 اولی آنچه بجا و حمص اطلاق کردند و از آنجا تا قاهره چون ابراج طیور و قیمان و مراقان این شغل موضع بموضع قریب بود
 هم از این نوع رسولان را ارسال واجب و نهند حکایت کردند و چون سیمرخ زر پیکر با ایشان نصف النهار پرست آن
 برید پرند ناه برنده بحریک فوادم مسافت عرض هوا را قطع کرده بمرج مالوف مصر سید شاه باز قله معالی
 بندق دار چون بر مضمون رسالت حمانه برج فطنت و قوف یافت حالی جواب فرمود نوشتن که محافظان قلعه ساکن دل
 مستظهر خاطر باشند که صبح رایت دولت ما باد در روز بهشت را بر حوالی سیره طلوع خواهد بود و اگر درین میعاد بی خلف تخلفی
 افدیشان در تسلیم قلعه مرخص اند و اسلام پس دوازده هزار سوار را شش جنود نذاع الارض تحمی لوانها
 قَوْلُ بِنَا اَعْمَى الْكِرَامِ فَعُولٌ فرمود تا ساختگی مسافرت و محاربت کرده در حرکت آیند و خود با هفت غلام بمرکب یام
 در تعجیل تمام روانه شد و مشاهدان تقریر کردند که از قاهره تا سیره هبیت و هفت موضع یام بسته بود اگر چه ساکت
 مساکت فلک اول اعنی هبیت هبیت می پدید شاه آسمان هفت در مدت چهار روز منازل است
 هفت گانه یامات را بقوایم مرکب آسمان رفتار قطع کرده بقلعه سیره رسید سواری و دو دست از نواحی حاصبت
 رکاب پیوستند خو است که سنگان قلعه را از مورد رکاب سلطنت اعلام دهد و چهره ایشان که از عکس تیغ نیلوفر پیکر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نخ الطیب ای فاح و نغمة
طیبة و نغمة من العذاب قطع
منه

مغول جدید شبنلید و عرفان می نمود بکلمه نشانی مودت کرد و باستین تسکین بخار خوف و فتنی که بر نواصی ایشان نشسته
مخوند چون سندی منیاوش فلک را بوجو نور بخش شاه سیارات آرایش و آرایش دادند مقابل قلعه از ما و آب فرات که
حایل بود میان فریقین بر سرشته علامت سلطنت شکار کرد متوطنان قلعه غلغله نشاط بفلک رسانیدند و نامی رویان
که معاویا نرا نغمة تصویریت و موالیانرا نغمة سورست بود و در میدان شکر مغول از حرکت و نشاط ایشان اگر چه موجب آن
نداشتند ساکن مقام تروشدند بعد از سیزده روز لشکر مصری که در مقام مفاخرت کردن افراز شعشعنا الکواهل
۵ وَالْأَعْنَاقُ نَقْدُهَا وَالنَّاسُ عِثَانُ فِيهِ التَّمَعُ وَالْبَصْرُ يَبُوءُ وَذُ بَرَسِيدُ لَشْكَرًا جَوْنَ عَجْرَةَ بِرَأَبِ فِرَاتِ بِي مَعَارِزِ
سجیلات بود بدق دار فرمود تا سی و پنج هزار نفر از جوانی که وَالِی الْأَبْلِ كَهْفَ خَلَقْتُ مَعْتِنَ خَلَقْتُ هَبْتُ بَكِيضِ
در آب اندازند و از زیر آن شتران عجیب هیأت ابرهات لشکر شیر سیرت مصری بگذرند بادل خود عخانرا فراب
و تمامت لشکر از زمین بسیار سارت راند چون آتش بر آب زود و با سانی بگذشت و شتر رود کی در عبره آن رود که
غزارت دریا محیط و هشت حساب حال دور و مقال ایشان بیت آب چون با همه پناوری خنک ما را میان آن
۱۰ همی مغولان چون کمال جزات مصریان مشاهده کردند و آن شکر موج حرکت بر روی آب دیدند بضرورت پناز طلت
براقامت اختیار با بست کرد و مخره و مفاومت از روی بساط غریمت چید و در شبا امکه اعدا و لشکر مغول اضعاغ مصریان
بود بدق دار با شکر تعاقب نمود و در مختلفان ایشان چند مواشی و رحل و ثقل غنیمت گرفتند و این اعدو ش از شمال بجای
او بر روزنامه روز کار باقی ماند بعد که از سال سیخ درین برای سیخ بر فرار تحت بگذرانید و کجانبی بیخ بدست آورد
۱۵ متقاضی اجل آواز الرحیل در واد عاقبت شخص او را چون کج با آورد و بنجاک سپردند بیت خبر عادات حاصل این تنگانی
چصیت ای سنگت حوصله کجی تنگانی خاک چون میربان جان او که در مها غانة قالب منزوی بود میل دعوت خانه
علیین کرد نشیان قدر نشور سلطنت را بنام سپرش ملک سعید طغرا کشیدند و تارک و مقدم اورا شایان باج سلطنت
و کاه مملکت کردانیدند بحسب ستمهاق ارث مالک مملکت زین للناس حب الشهوات من النساء والبنین والنساء
المقنطرة من الذهب والفضة والنجیل المسومة والانعام والحرث کشت بروغن ساعات شب و روز نسبت
۲۰ چهار ماه که زمان مدت دو سال باشد بساط اطراف و او بساط ملک را بو سطر بساط سطوت و نصب سطوانه عدل و سطر
مسا طیر نصفه محوط و محفوظ می داشت عاقبت روز کار مملکت نداد که بیای مال بساط اقبال سپرد و بدست طفردهن اما
کیر و ملک مجازی را با کام ترک گفته راه آخرت همیو بیت اگر صد بانذ در صد هزار همین است روز و همین است کام
بعد از سلطنت آن دیار بر سیف الدین قلاوون المعروف بالقی مقرر شد و بقلم قضا روزنامه دولتیاری بنام او تحریر
بسلط قدرت و سطوت سیاست و در جهان شایع شد و اهو و قلوب امرا و اجناد و در سخط و رضا اورا متابع در شهر
ست و سبعین و ستمانه بر غزم مقاتلت لشکر پادشاه مبارک عمدا با قاضی کرد و با حماة کماة عرب شعشعنا بعیدة
۲۵

أَطْرَافِ الْقَنَا مِنْ أُصُولِهِ قَرِيبَتْ بَيْنَ الْبَيْضِ غَيْرِ الْبَلَامِقِ يُفَرِّقُ مَا بَيْنَ الْكَلَاهِ وَبَيْنَهَا بَطْنِ سِبْطِي
 حَدَّةُ كُلِّ عَاشِقٍ قَادِمُ شُكْرٍ لِمَنِي تَمُورُ دُرُوتَيْنِ وَتَوَادُونَ هَسَا دُرُودُونَ وَوَصْرُ الْبَلَسْتَانِ جِيَامِ أَقَامَتْ رَامُتَبُ
 اسباب طعان و ضرب مرتب کرده مجتهد مصری برشان چون فضا بد که قابل رد نباشد تا ضمن آوردند بهنگام
 اجتماع رجوف و ختلاط صفوف که تیغ خاطیپ حسا عروج بود و سنان خاندان جریده عمر بیت از او ای اسباب
 و کروسپاه بشد روشانی زخورشید و ماه ستاره سنان بود و خورشید تیغ از آهن زمین بود و زگردی منع بعد از مکابده
 و مکاحوت و مطارحه و مطاروت و مجاولت و مصاولت آن و و شکر جان سکر لشکر اسلامیان چون قلب و ساقه ایشان
 بِجُودٍ لَمْ يَرَوْهَا مَخُوفٌ بُوْدُ وَجْهَاتِ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ مخصوص حمله آوردند
 چنانکه رهنجات جبال بزبان صداناله و فریاد آغاز نهاد و قالوا ربنا افرغ علينا صبرا وثبت اقدامنا وانصرنا
 عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ هلمون از خون کشته چون شد و معنی بدین ابیات زخمه ساز کردن شعر و قد
 ذَكَرْتُكَ وَالْأَبْطَالَ عَائِسَةً وَالْمَوْتُ بِسَمِّهِمْ مِنْ أَنْبَابِ شَيْطَانٍ وَالشُّمْنُ يَنْكِي دِمَا وَالْبَيْضُ ضَاهِكَةٌ وَالْجُودُ أَيْحٌ وَالْوَالِدُ
 الْمَلْبُغِيُّ فَإِنَّ امراء مغول را با شکر بقتل آوردند و اسلحه و مرکب ایشان را غنیمت یافت در خبرها حاصل کرده منصور و سرور حضرت
 کردند و باز در شهر سته و سبعین و ششماه ابا قاسم را بر آوردند مستکو تیمور با امر ایاجی و ارغون و الیناق و سه تومان
 لشکر که زهره میرخ را بر خرم تیغ آتش بار میکردند و و نوب فلک با و نایب روح سر نیز ایشان را بر اس میخواندند نعت
 و مقاتلت ایشان فرستاد و مملکت مصر را متخلص کردند در قم ایلی بر ناصیه ایلی کشند الفی با منین و الوف در مطا
 بشکر ایمانی رسید چون کار از دال دقاف مقال بوقاف و ثقاف قال کشید تیره بلا و بن باز کرد و مشعله پیکار استعدا کرد
 مشغله و غوغا بعلت اعلی پوت بیت زیتخ و زکر زوز کوس و زکر و سید شد زمین سمان لا جورد همی چشم روشن
 عازانید سپه و ستاره سازانید کمان منحنی قامت و فی الیسار یخلف بالصواب ولا یمن و ما یضرب الایلی الو
 در کشاکش دست خوش و دلیران گشت و بد عذار تیا شرح لی صدری و لیسر لی اخی قیام می نمود و تیر بزبان سو فار سودا
 أَعَارَ جِنَاحِي ظَائِرًا فَاطِيرًا عَازِمِي نَهَادَ شَعْرُ حَسَامٍ غَدَاةَ الرُّوْعِ مَا ضِ كَأَنَّهُ إِلَى اللَّهِ فِي قَبْضِ النَّفْسِ رَسُولٌ
 كَانَ جُودَ الذِّكْرِ كَثْرَتُ فَوْفِهِ قُرُونٌ جَرَادٍ بَيْنَهُنَّ دَخُولُ خُطْبِ دَارِ بِنَابِرِ رَقَابِ بَعَابَتِ فَصْلِ الْخَطَابِ آيَةٌ وَ
 أَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ الرَّافِعِ مَكِيفٌ دَرُجَتُهُ مِيدَانُ كَأَنَّهُ سِرٌّ جَوْنُ كَوْمِي كَرْدَانِ وَ
 چو کانش تو اتم مرکب بود و صحر او ممر که که از بجمع قتل تیر دریا و شاوران تنهایی سر میزد شعش فسف له غمد من اللدم
 فَا نِي وَطَرَفٌ لَهُ مِمَّا يَسْتَبِيرُ جَلَالِ بِيْتِ هَمِي كَرِزَ بَارِيدٍ بَرُودِ وَرَكِ چو با و سندان بار و اربید برکت از رشق
 بنال و سق سنان و خرق تیغ بندی که هم مردان کار از رادی صد و تر بیت کمان بدست کمر بر میان زره بر تن زره و در
 سخته کمان گسته که نگاه از لشکر مکتو تیمور الیناق و ایاجی که حامی میبند بودند بر میسره اهل مصر کف خانه دشمن را چون گشت

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

دست مساعد هم پشت بایتم چون زبان برشته و کز با چون خرطوم فیل از خسته چون تصالی حجاب و چون اجل
 بر اس چون رعد و خروش و چون دریا در جوش عنان چون باد بر شتاب و رکاب چون کوه باد بکنند حمد بردند تا بر خوان
 از ایشان قبل از جاشنب الزخوف جاشت قتل با ریتی سازند چنانکه بقع لعان خورشید مفروق با هم شکافه کرد و سب
 مصریان متفرق و منهدم شدند نزدیک بود که رونق اشکر مصری و شامی که سامی متدر بودند و دور کرد و شکست خرابت
 ۵ ازان حرب دست ملائکه ارضی فخرت الیه سجدا و بیگا اللهم انصر جوش المسلمين ولا تنصر علیهم

بسماع ملاء اعلی رسانیدند فرمان ارحم الراحمین چون حکم سبقت رجمتی غضبی سبقت ایفته بود عقاب بتیت بر سر
 اصداء دین در پرواز آمد و همامی بتیت بی همتا اسلامیان جناح فوز و نجاح بکسرت و از میمنه میمنه شام با احتشام جمعی حاه و رقا
 عرب که قاره را غرض ناکت تفریح می ساختند و بقلم روح بر صفحه بیاض مجادله از حمزه دماء اعدا لواقفنا اعلی الممالک منا
 بلغی علی الاسل والظعن عند حیاهن کالقبیل می نوشتند بر قلب مغول با قلت مبالات علی ایچکه حمد آوردند دعا رب
 ۱۰ لا تذکر علی الارض من الکافرین ذکارا حاجت مقرون شد و فتح الیاب دین هدی ظاهر گشت لشکر مکتوم تیر در تیمار بوار افتاد
 و شهزاده با تورسی از عرب و در سب شاه راه بر ب پیش گرفتند تا گاه مکتوم تیر را تیری زدند که زبان سو فارس نامه اجل بود
 روان بروی فرو خواند باقی ابطال شام و در حال غم و اعدا بود دین را مضرب بودند از بطون کمن چون وقت ظهور بود بر سینه
 بطون اکثر و ظهورها جزو زو و کوهها جز عبارت است بیت صرم کت پلا و ک صاعقه انیز کرد و در تن مغفرت
 دل که تامل سوار گشته بیرون آمدند معنی اعتر مکان فی الدناسیح سباح ساخ شده بیت بسمیتمه بندی کت
 ۱۵ همی را این آتش فرو ریختند و تمامت لشکر را بران عرصه عرضه مرهفات ساختند و وحوش و نسور را دران صحاری از لوم
 ایشان سالها جشن و سور حاصل آمد قدرنا علیهم و ما کان لهم من ناصرین اذبا لباطل یؤمنون و بالحق
 بدخون فسبعلم الذین ظلموا ائی منقلب ینقلبون اهل اسلام مقتضی الشاکر لستحق المزیذ زبان بیایش
 الحمد لله الذی من فضله اثار زقنا فیک حسن المنقلب و الحمد لله الذی صرف الردی و
 الحمد لله کشف الکرب بر کشاند و این فتح نامه را مطرز بطراز انا فتحنا لک فتحا مبینا و من ربک شعی
 ۲۰ بارک الله ربنا فی خمیس ردعنا خمسین الف عام بادت که حرسها الله و ادا م سباده مئم و سباده
 لما کان یوم الخمیس الثامن من رجب المرجب لسنه تسع و سبعین و ستمائة حضر العدو و الخدو
 الی ظاهر المحصر الخروسه فصرنا معهم مصافا دارت به رحی الحرب الزبون و کانا مائة الف
 او بزیدون فوقفنا بین هدی المملک العلام و کحلت العبون بالسهم و طار حمام الحمام و غنی فی
 الرؤس الحسام و تقابلت الابطال و تقابلت الاقبال و کرب العدو فلم یول عن و کاد الاسلام ان
 ۲۵ ان فهنا لک امر الله سبحانه و تعالی ملائکته المسلمین فاجتذبت الامة و انجزت من النصر بما وعدت و

وصاف

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا نَصَرَ دِينَهُ وَأَعَانَ مَعِينَهُ فَلْيَأْخُذِ السَّيِّدُ الشَّرِيفُ حَظَّهُ وَالْمُسْلِمُونَ مِنْ هَذِهِ الْبَشَرِيَّةِ الَّتِي عَظُمَ
 قَدْرُهَا وَسَارَفِي الْأَفَاقِ ذِكْرُهَا وَاللَّهُ يُوَفِّقُهُمْ وَأَبَانًا وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنَ الْبَيْتِ الطَّيِّبِ بِأَمْرِ مَلِكِ بَطْرِيْقِ أَجْمَلٍ وَرَضِيحِ
 خُودَايِرٍ كَرِيمٍ أَيْدِي بَحُولِ اللَّهِ وَقُوَّةِ وَشَمُولِ نِعْمَتِهِ وَوُفُورِ مَنِيَّةِ مَوْضِعِ تَمِيمِ ذِكْرِي كَقَدِيمِ يَاقَتِهِ وَشَرَحِ
 مَسْتَعْلَقَاتِ مَسَاقِينِ چُونِ خَاجِرِ بِنَاءِ الدِّينِ بِنِ صَاحِبِ الدِّيَانِ زَيْنِ كَلْبِ خُودِ وَرِيَاضِ سِرِّ وَرَشَاتِ بَانِ ذِكْرِ
 مَتِي چَا مَكْمُ سَمِطِ لَالِي ائْتِمَالِ بَايِدِ وَدَانِيَا كِي اَرْعَقِبِ وَدِي كِرِي جَارِي كَرُودِ اَمَّا رَضَعْفِ وَوَهِنِ مَرُودِ لَتِ صَاحِبِي رَا عَلِي التَّوَالِي رُودِي مَرُودِ
 ۵ وَاِمَادِ وَفَاقِعِ مَتَابِعِ وَرَسِيدِ شَعْنِ نَتَابِعِ اَحْدَاثِ ذَاكَ الزَّمَنِ لِمَنْ لَمْ يَلْمِ وَوَكَّرِ الْفَنَنِ اَرِي مَعْمُودِ اَرْفَكَتِ لِي
 مَلِكُ وَمَتَعَارِفِ اَزْدَابِ رُودِ كَارِنَا سَمُورِ جَزَايَا جِهَارِ وَرَشِيحِ شَرَارِ وَتَرْفِيَةِ اَزْدَالِ وَتَكْمِيرِ اَفْاضَلِ حَسِيَّتِ وَرِزِيَرِ اِيْنِ سَبِيْرِ
 كَلَشَنِ بَا يَدِ اَرْعَمِدِ غَنِيچِ كَلِي رَا بَدَسْتِ كَرُودِ نَدَكِ بَا زُودِ لِي خَا رَا كَارَشِ شَنَا وَنَدِ وَجَرَعِ شَرِبِ كَا مِي رَا دَرُ كَامِ سَبِيْدِ وَرَا كَرِ
 كِي جَانِيغَتِ كَرِ سَهْكَامِ صَبُوحِ اَوْرَا بَدِ رُودِ وَخَا رُودِ اَحْوَاثِ مَبْلَا كَرُودِ كَرُودِ اَمِ رُودِ اَفْآبِ سَعَادَتِ صَاحِبِ دَوْلَتِي اَزْ اَرْفَقِ
 ۱۰ مَشْرِقِ مَرَادِ بَرِ مَقْطَرَاتِ اَرْتِفَاعِ بَحْطِ اسْتَوَا سُوَيْسْتِ كَرِ مَدَارَاتِ فَكَلِي اَزْ اَرْبِ مَقْطَرَاتِ اَسْخَاطِ كَبْضِيضِ غُرُوبِ مَحْجُوبِ
 نَكْرُودِ نِهِيْدِ اَيِ چُودِ قَتِ نِهَالِ اَمَالِ مَعَا حَبِ كَالِي بَرِ لَبِ جَوِيَا رِ شُوطِ اَدَاتِ وَفَضَلَاتِ يَاقَتِ كَرِ عَمَّا قَرِيبِ بَدُورِ اَوْبَارِ وَكَلْبَا
 نَكْبَتِ قَابِلِ دَبُولِ وَجَعْفَانِ كَشْتِ بَلِيَّتِ بَرِ جَوِيَا رُودِ وَنَدِ اَهْتِيْمِ تَا مَنَمِ سَرِ سَبَرِ وَتَا رَهِ بِيچِ نِهَالِي نِيَا قَتَمِ مَهْرِ سَبِيْرِ اَو
 مَرِ سَبِيْرِ اَبِي وَصَمْتِ مَحَاقِ وَزُوَالِي نِيَا قَتَمِ اَوَّلِ خَلْقِ كَرِ تَالِي اِيْنِ وَاقِعِ كَشْتِ مَخَالِفَتِ مَجْدِ الْمَلِكِ بُوْدُ وَاو مَرُودِي اَسْبَلِ بُوْدُ
 مَوْلِدِ مَحْمُودِ اَوِيْرُودِ اَزْ اَبَاءِ رُودِ وَكَمْنَتِ مَتَبُجِهِ بَجَاهِ وَجَمِشْتِ وَمَتَوَجِهِ بَدْرُودِ عُلُوقِ نَفِيسَتِ بَرِ اَرْجَحِ حَالِ ضَمِيْقِ مَجَالِ سَبِيسْتِ
 اَيَامِ دِيَا مِي اَلِ حَوَاثِ لِيَا لِي سُدُورِ عَدَاوِ وَوَلْتِ اَهْمَانِ وَخَدَمِ صَاحِبِي مَعْدُودِ كَشْتِ وَبَجُومِ كَرَمِ اَنْ جَنَابِ كَرِ كَلْبَةِ اَمَالِ
 ۱۵ وَقَبْلَةِ اِقْبَالِ وَمَطْرَحِ شَعَاعِ فَضَالِ مَسْرُوحِ وَوَدُغْرِ وَجَلَالِ بُوْدِ نِيَا سَبِيْدِ اَوْرَا اَبَا عَمَالِ فَرَاخُورِ حَالِ مَنُصُوبِ فَرُودِ وَبَعْدِ اَزْ اَنْ تَقْبِيْرِ
 عَقِيْدَتِ وَفَضُولِ وَكَمِيَّتِ دَرِ رَسْمَتِ حَالِ تَقْرِيسِ كَرُودِ عِيَا رِ عَمَادِ وَاَعْمَالِ نَفْعَانِ پَدِيْرَفِ وَبِجَانِبِ اَوْتَقَاتِ خَا طَرِي كَرِ
 رَفِ بَارِ اَبِي كَبْرَامِ بِيْدِيْرِيغِ صَاحِبِي كَرِ وَاَسْطِ اَرْزَاقِ خَلَاقِ وَرَا بَطْلِ تُوْتِي اَرْبِ اَوْتِاقِ بُوْدُ تُوْتِ اَسْلِ حَسْبِ وَشَفِيعِ نَجِيحَتِ وَبِجَا رِ كَرِ
 نَمُودِ وَوَرِ نَجِيحَتِ وَكَمِشْتِ وَازْ رِيَاضِ اَنْ عَوِطْفِ بُوِي سَبِيْسَانِي سَبَامِ اَمَانِي اَوْنِدِ سُوَيْسْتِ بَا طَالِعِ سَبُولِيْدِ وَبِجَانِبِ نَجْمِشْتِ
 ۲۰ رَفْعِ وَفَلَكِ نَاسِعِدِ وَرُودِ كَارِ اَشْفَقَةِ دَرِ مَسَارَاتِ مِي كَشْتِ شَعْنِ فَا نِ قِيْلِي جَبْرًا فَلَا صَبْرًا لِلَّذِي عَذَابِيْدِي الْاَيَامِ
 نَقْنَلُهُ ضَرًّا وَاِنْ قِيْلِي عَذْرًا فَا لَلَّهِ مَا اَرِي لِمَنْ مَلَكْتُ اِذَا لَمْ يَجِدْ عَذْرًا لَمْ يَكُنْ كِي اَمَكَانِ اَقَامَتِ وَرَقْتِ
 اَرِي وَنَدِ قَدْرَتِ نَفْقَةِ وَالاَعْمَى كَرِ مَسَا فَرْتِ وَمَاجِرْتِ رَا سَبِيَا كَرُودِي شَعْنِ فَلَا يَجِدُ فِي الدُّنْيَا لِمَنْ فَلَ مَالُهُ وَلَا مَالٌ
 فِي الدُّنْيَا لِمَنْ فَلَ يَجِدُ تِيْرَ سَرِ مَبَاءَتِ تَهْمَتِ وَخَسَاتِ تَهْمَتِ فَرُودِي تُوْتِ اَوْرُودِ فِطَامِ اَزْ مَالُوفِ وَانْقِطَاعِ اَزْ
 مَانُوسِ وَطَبِيعِ اَبْطَبِيعِ مَوْلِيْمِ وَمَوْجِ بَشْدِ نَا كَامِ بَلِيَّتِ وَلَعَلَّ وَمَا بَعْنِي عَنِ اَلْحَدَثِ اَلْيَوْمِ رَا سَبِيْسِي مِي سُوَيْسْتِ وَ
 ۲۵ رَشْتِ اَسْكُ لَعَلَّ كُونِ دَرِ رَشْتِ اِيْنِ اَبَايَاتِ رَا شَعْنِ اَمَانِي هَذِهِ الدُّنْيَا كَرِيْمِ بَزُوْلِ بِي مِنْ اَلْقَلْبِ اَلْمَهْمُومِ

آمافی هذِهِ الدُّنْيَا مَكَانٌ يَسِيرٌ بِأَهْلِيهِ الْجَارِ الْمُقِيمِ رَدَانِ مِ بَسْتِ خَلْفِ وَ تَرَوِي مِشِ امِرا دِ اسْتِ
 و با ایشان سوابق معرفت نسج کرده اند و پیوسته متفحص احوال ملک و مال بودی و از علم استیفا و حساب محفوظ عاقبت کا
 چون نومید شد و گفته اند بمصع نومید شده دلیر باشد و غیره زبان ل بر بلک خویش خوش کرده اند بیت بدانم میا
 یکبارگی که جاناکو ششم زیچا رکی و امن اذ اعزمت فوقک علی الله ابندان اجتهاد و حجت گرفت و نطق الافراد تما
 لا نطق بر میان ضرورت حال بست و پامی در دریای و قَرَبُ الْبَحْرِ مَحْذُورٌ الْعَوَاقِبِ بنا و در شهر سنه ثمان و سبعین ۵
 ستمانه بعضی امرا که در باطن ایشان مخالفت و انکار صاحب می شناخت مروج نقد ناسره خود ساخت انتماز فرستی کرده
 و هنگام مقام شرویدار که شرا و باز بوسی عاید خواست شد ادرا به بندگی حضرت برودند شعاع ناکمه بِالْقَوْلِ الْمُضِلِّ
 حاسد و کل کلام الحاسدین نهر آء حقیقت لطف جربزه با حسن تقریر مایه داشت و او اب خدمت سلاطین و دواب ایشان
 و اداء سخن را با واجبی دانسته عرضه داشت که صاحب دیوان دین مدت که بدین شغل خیره منتسب است و بواسیل شرو
 در جلایل ممام مشبث هرگز مال ممالک را بر استی تقریر کرده و تمامت ملک پادشاه را اطلاق خاتمه خود ساخته و در ۱۰
 طرفی از اطراف دیوانی پرداخته و همچنین داستانی در دست است صاحب علاء الدین علی طریق الاشباع باز راند و عنان
 سبطه تشبیب را بمنج این مخلص کشید که خواجه بهاء الدین در مدت حکومت عراق بیرون از حقوق و واجبات دیوان
 ششده تو ما را از اعمال استخراج کرده و دیاری از آن وجوه بر کار خندان و حرکت منصور نایسته مقدّمه من کبھیخ
 بختل معلوم است و دزدق خمر و قتل روزگار محسوس را بر بی تعالی آنرا بقبول در دول ایمنان جای داد و گوهر تقریر او چون
 بزرگ رقمه بود هر چند در نظر عقل نقدی مزین میزد گوش هوش پادشاه بدان شگفت گشت از کلام سعادت نسیم شعری ۱۵
 اِذَا ضَاقَ أَمْرٌ أَوْ نَعُدُّرَ مَطْلَبٌ فَغَنَدَ إِلَيْهِ الْعَالَمِينَ مَبَاسِطٌ در روزین آمد ایمنان نواخت و عاطفت را با و تاز
 مطمع و اموال او از زانی فرمود و بدست خود کاش داد و تشریف خاص مبنذول داشت و هم در آن مجلس سخن تمامت گشت
 پرسید و نیز تقریری دلپذیر طام مزاج پادشاهی با وارسانید پر لیغ نافذ شد که مشرف ممالک باشد و محاسبات چند ساله
 استدر آن کند و مظان توفیرات و مواقع تقریرات اموال را اسکشاف نماید و هیچ آفریده از شانزادگان و خویشین
 امرا به ممانعت پیش نیاید و برین حکام بایزه سرسیری داد که با غایت بیج سلاطین و طول انداده بودند عقیدت ۲۰
 پادشاه با صاحب متغیر شد با ستحضار نواب و و کلام از تسبیر ایمنان عنان مسارعت بر تافتند صاحب از تیر باران
 مکاید الدائنخصاص که در اول نشاید که گشاد و او و نشانه مقصود را مقرر گشته بود و خبر یافت صورت و بدت
 که با حاج و عنان تو ام اند نفس مستولی شد و زاده فکر حکما اللجاج اقل الاشياء منفعة فی العاجل و اکثرها
 مضرة بالاجل مناسب قضیه مابین حکایت مشهور است که هر دن الرشید روزی با کله مملکت و عقیده دولت خود
 یعنی زبیده بلا عبت شطرنج دفع طالی و طیبیب عالی میکرد و مر این شرط آنکه غالب بر مغلوب حکم نافذ و دان باشد و ۲۵

هر چه اقتراح رود و اسراف لازمه آن در دست اول بیرون غلبه کرد و زبیده را فرستاد و تا پیراهن و کسوتی که بر توأم انسان
 حاوی باشد ضعیف کرده و در مقابل نظر بیرون الرشید بایستد زبیده چند آنکه استعفا کرد و مفید نیامد بنا کام مهتال امر حرب
 مشروط بنه و ثانی الحال زبیده غالب آمد گفت فلتمس است که با فائزه جیشی که کمترین جاری بود جمع شوی بیرون از پناه
 خلیفت و دوامت صورت او اذلفت و پشت شفاعت کرد ما در معرض این التماس از جوهر نفیس و یا قوت آبدار چند کم
 در حوصله آرزو کنج بردار زبیده گفت اگر تامل خزان منبذول افند و در ملک اشراک و بد مقبول نخواهد بود بر مقتضی
 شرطی که رفقه قیام و هجرت و دفع راحل غیر قابل هر چند بیرون در شفاعت بیشتر زبیده افضاح الحاح و ادراج
 بلج که بوعز القلوب و بیخ الخروب صفت دارد زیادت کرد بیرون با فائزه جمع شد بتقدیر الهی از فاروره
 اصلاب او قطراتی که بفضل بصر رابع مستعدان بود که بقیه نوع را مبداء شخص دیگر کرد و در مقعر رحم شوق یافت
 و قوت ماسکه بجا فطنت آن قیام نمود و ناء ثم جعلنا النطفة علقه فخلقنا العلقه مضغه فخلقنا المضعه
 عظاما فما فکسونا العظام لحکما بوساطة یثارات اجرام علوی آرا بر تبه انشا و خلقی دیگر رسان
 خبار که الله احسن الخالقین بنکام میقات وضع حل و زمان نفاس فائزه نامون میمون انفاس از منضیق عدم فضا
 وجود آمد چون از حیض رضاع بیفایع تمیز رسید و لامل نجابت و شامل شہامت از حرکات و سکات او ظاهر بود مثل
 و الجواد عینه فراره شعش ابقنت ان جبال الشمس ندر کفی لما بصوت نخط الابيض البق
 روزی شخصی مشنبی بحضرت خلافت آوردند و بر دعوی باطل اصرار نمود او را در عذبات عذاب کشیده بسپاس سطوت
 تعزیری کردند چون تعذیب ضربی تقدیم یافت بصیاح و عدیل و نذبه طویل و آمد نامون در رشته برادران موضع خامل
 و موقفی نازل نیامده بود مشنبی را گفت فاصبر کما صبرا و لو العزم من الرشید بیرون از سرعت و کما فطنت و دعا
 و حکمت او متعجب شد و شفقت ابوت و حرکت آمد گفت صدق رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم اذ قال
 اولادنا اکبادنا بعد انان یوما فیه ما محبت و تربیت در حق او فریدی پذیرفت تا نامون در کل علوم بر اقران فائز
 و باو اب و مر اسم طوکانه از فروستیت و میدان داری بر برادران غالب چون بیرون دعوت حق را اجابت کرد زبیده
 خواست که محمد امین سپرس و رسد خلافت قائم مقام باشد اما نرید و آرید و لا یكون الاما اید میان برادران بگریز
 محاربت رفت و در تاریخ و ولین کعبیت آن احوال مشروح است چون محمد امین تقبل آمد و دعاء خلافت او را ملائکه با
 من وافق نامینه نامنهم امین بکفند زبیده نفساء سرد چون باو خزان از جگر جو شیده بر کشید و گفت
 ما اصدقنی بهذا الیوم الیوم فیایم بالبلج مع ایلحا از نظم این حکایت و ترتیب این روایت حجاب ریب است از
 محاذات البصار مرتفع کرد که معاندت و بلج و مختصرات امور متعجب ناکامیها بزرگ و جالب معادات دشمنان سترگ
 و تلف بعد از وقوع قنات و حدوث نایبات زیادتی عنا و ریح خواهد بود و حسرت و صحت از عقب نازل نصا و قدر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مضیع مثل لَمَجِ السَّرَابِ لِلصَّادِقِ بِنِ فایده ورج مثل بغدادیان مَعَ الْحَدِيثِ فَأَعْرَضَ عَنِ كَارِمْ الْمَلِكِ وَرَبِّكَ لِحُطِّ
 که پروتو آقاب عنایت ایمانی بروی افتاد و ششم صفت از ثمری بر تراسید بیت محرت بکدام ذره سویت دمی کان ذره
 به از بر از خورشید نشد سلمان پرسی و شش زترین کمرسیم عارض را بر مرکب تازی تراود که سپیکر سوار کرد و سید و خراگه چهل سری
 بارگاه از اطلس شتری بر او نشت سبجان تششع کَانَ الْفَنَى لَمْ يَبْرُؤْ مَا إِذَا الْكُنْفَى وَلَمْ يَكْ صُغْلُو كَا إِذَا
 مَا تَمَوَّلَى وَلَمْ يَكْ فِي بُوْسِ إِذَا بَاتَ لِبَلَّةٍ بِنَاغِي غَزَا الْأَسَابِجِي الطَّرِيفِ كَمَا لَمِيت رزوزگار همین عالم پسند آمد که خوب است
 و بد و نیک بر کند رویم درین صحیفه فیما بنامه خورشید نکاشته سخن خوش آب زدویم که اسی بدولت ده روزه که شسته
 میباشد عره که از تو بزگتر رویم درگاه او بکلم المشرب العذب صورت از دوام گرفت صاحب دیوان غبار و هشت بر
 و امن ضمیر و صفحه حال شسته بندگی حضرت شافت پادشاه بازخواست فرمود که چند سال در خدمت پدر نیکو ما کوچ
 داده و درین مدت که سریر سلطنت بچلوس مبارک ما نترن و مانوس شد بر همان نسق تر منصب مالوف مقرر فرمودیم و
 ۱۰ تا امت احوال را در سخت قدم تو مسلم داشت امروز مجد الملک چنین تقریری کند اصاحت حقوق عاطفت پادشاهان ما و
 اقبال برایت کتاب کفران نعمت چگونه جایز داشتی فَالْكَسْبُ الْمُعْتَصِدُ بِاللَّهِ إِنْ لَنُعِمْ الْمُلُوكُ حَقًّا مَنْ فَا بَلَهَا
 بِالْكَفْرَانِ لَيْتَ السُّبُوفِ مُتَقَاضِبَةٌ ضَمِير صاجی که رهبر عقل کل و کاشف اسرار فلک و طالع است معیبات بود
 که تخلف و تکذیب خصم در معرض عتب و عتاب پادشاه موافق مصلحت و ملامت صواب نباشد و چهره خلاص و ماضی اسبوح از روز
 صدق و اخلاص مشا به نتوان کرد بیت بجائی که سنگ اندازد سخن پناست بجز پاک زبان کن بتلقین مقن سعادت
 و نماید مرشد عقل و توافق اسباب پناست در مقام خدمت فیح دل و فصیح زبان کف سزال دین و جان و خان و مان فدای
 ۱۵ جان جان و دشمن فَا نَا لَمْ أَشْكُرْكَ نِعْمًا كَ نِعْمَاتِكَ هَذَا لَمْ يَكُنْ لِي جَدُّهَا وَجَدْتُ الشُّكْرَ لَوْ نَعِمْتُ بِأَدْوَى مَسْتِي بِأَدْوَى رُؤْيِي زَمِينِ رَأَى كَيْفَ
 انکار توان کرد بیت من شکر چون کم که همه نعمت تو ام نعمت چگونه شکر کند بزبان خویش چه آینه در این مدت
 خود و برادر و فرزندان از نعمت فائز حضرت ستیم و دادیم و خوردیم و بردیم و بعضی در خدمت پادشاه نادگان و دین
 و امر صرف کرد و مشطری و وجه صدقات عمرم خلایق ثبات دولت روز افزون را معین شد و آنچه امروز در سخت تصرف
 ۲۰ از بضاعت و ضیاع در دیار و مصتاع و خزانه و اسباب و خرابی املاک و ممالک و دواب فضا لاخوان انعام و غنم و غنم
 ایادی پادشاه است هرچگونه که فرمان شود هر وقت که مصلحت باشد بهر که اشارت ما فذکر دو بر سبیل ایثار آثار رضا هر کرده
 تسلیم رود بیچوجه و بیسج حال توقف و تسویف جایز نشود و خود ما از عمر مملتی مقدر است و در ساغر زندگانی جرعه باقی
 بیک قبا میان بسته و خانه زبان کشا ده و الاغی مکت کشیده کوچ و هم و بندگی کم شیخند إِذْ أَنْتَ مِنْكَ الْوَدَّ
 فَالْمَالُ هَيْئٌ وَكُلُّ الَّذِي فَوْقَ الثَّرَابِ ثُرَابٌ آن تو تراوان نیز از منک بدو و الیک یعود این سخن مستحسن است
 ۲۵ داری نعمت و شامل بر شریک صدق و نصاب و مذکر سوابق خدمت و حاجی لوجن عشرت چون از زبان صاحب مباح بهما

وصاف

اَسْمِعَتِ النَّشَاءُ رَسِيدَ نَسِيمِ غَايَةِ اَزْمَتِ غَيْبِ دُرُوزِ زَيْنِ اَمَدٍ وَغَيْجِرِ قَسْبِ بَلِ اَبْسَابِ رِضَا وَرَشْحِيذِ نَبَابِ عَفْوِ اَعْمَالِ
 عِبَارَتِ غَيْبِ رَا اَز صِفْوِ حَاظِرِ فَرْمُو دَوَامِ دِلِ الطَّافِ وَحَقِّ صَاحِبِ تَا زَهْ كَرُو پِنْدِ دَا يَحِيَّتْ مَلِكِ نَجْمِ مَعْنَى شَعْرِ اِذَا مَا اَلَيْشِ
 مِنْ صِلَابِ لَكَ زَلَّةٌ فَكُنْ اَنْتَ مَحْتَالًا لِزَلَّتْ لِيهِ عُدَدًا كَارِبَتْ بَرَبَانَ اَشْرَفِ فَرْمَانِ فَرْمُو دَهْ بُو دُو نَا بُو دُو كِنَا هَرَا
 بَخْشِيْمِ وَبَرَقْدَمْتِ خِدْمَتِ اَبْقَارَتِ وَتَعَلَّ مَعْمُو مَعْمُو دَا شَمَهْ اَمَدِ بَا يَدِ كِهْ بَا سَبْتِ دَا زَرُو ي اَشْرَاحِ صَدْرِ دَلِ قُو ي بَرَقْدَمْتِ
 كَرِيحِ دِهِي صَاحِبِ بَكَلَمِ الْعَصْفُورِ وَدَسْمَهْ مِشِ عَفْوَ عَاظِفَتِ وَهَمَا ي هَمْتِ پَا دِشَاهْ بَدِ دَا رِجْدَهْ عِبْرُو دِي مَكْرَهْ
 كَرُو پِنْدِ وَ مَطْوَقَهْ صَوْرَتِ بَطُو قِ مَسْتِ جَانِي اَز حَضْرَتِ خَانِي مَطْوَقِ كَشْتِ دَر حَالِ رِئِلِ رَا چُونِ هُو اُو ي حَامِ كِهْ كَارِ نَكْنَا ي
 دَامِ خَلَاصِ بَا يَدِ شَاهِيْنِ كِهْ اَرَا وِجِ هُو اَبْسُو ي صِيْدِ نَقْضِ كَنْدِ بَا طَرَفِ مَهْمَا كِتِ فَرَسَا دُو مَكْتُوبِي نَجْمِ اَز بَرْتِ عَوَظِفِ حَضْرَتِ
 پِشِ بَرَادِشِ صَاحِبِ عِلَاءِ الدِّيْنِ نُو شْتِ اُو خُو دَرِ جَانِ عَزِيْمَتِ بُو دُو بَصُو بِ بِنْدِ كِي دَرِ جَوَابِ اِيْنِ دُو بِيْتِ مَنْدَرِجِ كَرُو پِنْدِ
 سِخْرِ وَ كَيْفِ بُو تَرِ قَوْلِ الْوَشَاةِ فَلَيْتَ لَكَ فِي عَرْضِكَ الْاَنْبِلُ وَاِنْ سَعَا بَتَهُمْ فِي عِلَاكَ كَضْرِبِ الْعَقَابِ فِي جَنْدِ
 وَ اَز نَشَاتِ صَاحِبِي بَشَارَتِ نَامَهْ اَتْفَاقِ اَقَا وَ مَقْتَحِ اَنْ بَرْتِيْنِ دِيْنِ اِيَهْ وَ مَقْتَحِ بِيْنِ بِيْتِ اَلْبَيْتِ قُو ي بَعْلُوْنِ عِيَا غَفْرَ لِي
 رَجِي وَ جَعَلِي مِيْنِ الْمَكْرِيْمِيْتِ اَمْرُو رِجْدَهْ اَللّٰهُ فَا رِخِ دَلْمِ اَز مَشْمَنِ كَا نَدْرُو لِ كَنْتِ مَنِ جَرُو دِيْتِ نِي كَنْجِدِ وَ بَعْدِ اَز شَرْحِ اَلطَّافِ
 وَ عِظَافِ پَا دِشَاهِي وَ فِضْلِ اَلْعَامِ نَا مَتَا حِي وَ مَطَا وِي اَنْ تَرِجْمَهْ اَلطَّافِ دَر رَا اِلْحَانِ كَا مَسْكَارِ بِيْنِ سِيَا قِ اِيْرَا دُو كِهْ دُو زَهْ بَا شَهْ
 نَا بُو اَرَا جَارِ تَعْيِيْرِ عَايَتِ اَلذِّتِ خَوَابِ وَ خُو بَرُو تَمَشَقِ وَ مَكْرَهْ نَامَهْ اَلكُوْنِ اَز اِيْمَا وَ رِضْمَتِ مَنِ مَسْتِ شَدِ بَا زَخَا نَهْ دُو اَبْ
 بَا دِلِي فَا رِخِ وَ سِيْدَهْ مَشِيْعِ دَسْتِ وَ پَا يِ اَز سَرِ شَا طِ حَوْشِ بَعْمُو اَنَهْ خْتَهْ زُو دِ كَنْفِ وَ دِيْرِ بَرِيْزِ مِهْرِيْنِ دَر عَاجِلِ حَالِ مِجَالِجِ عِيَا
 اِيْمَانِي ثُوْرَانِ مَادَهْ مَخَافِ صَاحِبِ رَا كُوْنِي حَاصِلِ اَمَدِ اَز اَلطَّافِ وَ طِيْشِ خَلَاصِ بَا قَهْ مَبْمُضِ بُو رُوْثِ وَ مَكْتَسَبِ مَسْتَهْ كَشْتِ
 اَمَا مَجْدِ الْمَلِكِ وَ رِيْعَايَتِ مَجْدِ وَ قَصْدِ دُو دَمَانِ اُوْرَا كِهْ مَوْجِبِ دَا وَا دَمَانِ اَهْلَامِيَانِ بُو دُو سَتَعْدِ بُو هَطِ اَشْرَفِ قُرْبَتِ اِلْحَانِ وَ
 اَشْرَافِ مَهْمَا كِتِ مَجْبُوْطِ اَشْرَافِ اَطْرَافِ عَالَمِ شَدِ دُوْر تَا مَتِ نُو اُو حِي دَرِ جَوَابِ بَرَا يِ رِغِ مَحَا سَبَاتِ اَسْدِ رَا كِي تَرِ اَتْقِيْلِ تُوْبَا
 نَصْبِ كَرُو دُوْر مَكْتُوبَاتِ كِهْ اَز دِيُو اِنِ حَضْرَتِ مَسْتَهْرِي كَشْتِ اَوَّلِ صَاحِبِ دِيُو اِنِ وَ رَطْرَفِ يَمِيْنِ وَ النَّبِيْرِ كَانِ مَقْرُوْبِ اِيْمِيْنِيَهْ
 نَشَانِ مِيْفِرْمُو دُو مَجْدِ الْمَلِكِ بَطْرَفِ يَسَارِ مَشْرَفِ مَهْمَا كِتِ بَلْكَاسِي رِيْشَانِ رَقْمِ مِيْزُو كِهْ تَشْيِيْرِيَا وَ بَلْكَاسِي مَانَدَهْ خَطِ بَطْلَانِ
 بَرَا مِ وَ نَشَانِ صَاحِبِ مِي كَشِيْدِ لَاجِرْمِ اَسْتِخْفَا فِ وَ تَخَارِيْتِيَا بُو دُو دَمَانِ كَرِيْمِ وَ خَا نَدَانِ قَدِيْمِ مَسِيْحِ نَا كَامِي وَ مَسْتَهْرِي سُو حِيْتِ دُو سْتِ
 دُو شَمَنِ بَا شَدِ اِيْنِ دُو بِيْتِي مَجْدِ الْمَلِكِ اَنَشَا كَرُو بِيْتِ دَرِ بُو عَمِّ تُو غُوْطَهْ خُو هَسْمِ خُو رُوْنِ يَا عَرُو شَدَنِ يَا كَهْرِي اُوْرُوْنِ
 خُصْمِي تُو بَسِ قُو سِيْتِ خُو هَسْمِ كَرُوْنِ يَا مَسِيْحِ كَمِ رُو ي بَدَانِ يَا كَرُوْنِ صَاحِبِ دِيُو اِنِ رُوْ اَعْلِيَهْ وَ زِيَا مِ جَمِيْعِ اَلْفَصَا حَقِيْمِ
 سَخِيْدِي اِيْنِ دُو بِيْتِ كَقْتَهْ بِيْتِ يَرِغُو چُو رِشَاهِ نَشَا يَدِ بَرُوْنِ بَسِ خُصْمَهْ رُو زِ كَا رَا بَا يَدِ خُو رُوْنِ اِيْنِ كَا رِهْ پَا يِ دَرِ مِيَا نِ
 دَا رِي تُو هَسْمِ مَسِيْحِ كَمِ رُو ي بَدَانِ هِمِ كَرُوْنِ صَاحِبِ بَعُوْتِ نَفْسِ وَ بَعْدِ تِ هَمْتِ اَز طَا زَمَتِ بِنْدِ كِي حَضْرَتِ مَتَا وِي
 نِيْشِدِ دَا مَارَاتِ عَجْرِ دِ اَفْعَالِ دَا كَرِ مَوْضِعِ وَ مَوْضِعِ اَنْ بُو دُو اَز رُو ي اَنَكِهْ شَعْرِ وَ مَجْلُوْدِي لِّلشَاهِ اِيْنِ اَنْ يَهْمَهْ اِنِّي

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

رَبِّبَ الدَّهْرَ اَنْضَعُ بخود راه نمیداد حکایت کرد که روزی صاحب اختصار فرمود تا در پای تخت با جمیع الملک در باب
 سخن که سبب اشرف رسانیده بود مواجهه کند علی الرسم هر دو مقابل یکدیگر زانو زدند پادشاه اشارت فرمود که صاحب فرود از
 وی رانورند شعش من كان فوق محل الشمس منزلة فلبس برهه شئ ولا يضع در حضور دشمن معاندا ز دست ساقی بی عیان
 پادشاه آن جام ناخوش کوارا در کشید و معنی این سخنان را که اَنْفَعُ مِنْ بَرْدِ الشَّرَابِ وَاَنْفَعُ مِنْ بَرْدِ الشَّبَابِ است
 کار می بست لمؤلفه و هي الواضع امان من التقاطع والتملق امان من التفريق والتعاقل عن بعض
 الامور تعاقل والتنازع في بعضها تنكأ بس همچین نعت بر کرد که در شانسی طوی مجلس نبرش چون عرض شد
 غم فرسای و شراب باش چون تش آب حیات جان افزای بیت خروشیدن چکت و آوازهای دل می پرستان برده
 ز جای صاحب سه نوبت ایجا را کاسه گرفت و از قبول آن اعراض فت در کت رابع از غایت جلالت دفع شت
 معاوی سازانوزده عرض کاس کرد پادشاه از لوم ک نص حرمت آن در کتاب مجید تحقق هست بسر کار و اورا کت و اورین
 بوسیده التمام کرد بعد از آن ایمان آن جام نوشیده جمع ایافا ز فرمود که سکت متجدد و بیست هر چند از او قبول
 کاس اعراض فرمودیم اقبال بران زیادت نمود مع هذا در خاطر بود که اگر آن تکرار نکند هم بسیر این کار و دیده ادرا
 از حدقه همچون تکر بر و شمی صاحب با وجود این مقدمات و آثار استگرا ایانی بر مصارت مشابرت می نمود و با مکابرت
 فکت سلف معاندت می فرود و بیست نامی او با و از بلند از گفته کاتب میخواند چنانکه صدای آن در حرم کردن می افتاد و شعر
 نَعْرُ النَّاسِ لِعَبِّ الدَّهْرِ طَرًا وَلَبَسَ مَعْتَرِي اَحْدَاثَ دَهْرٍ فَمَا حَبَّ الْوَلِيَّ بَسْرٌ فَلَبِي وَمَا بَخُسَ الْعَدُوَّ طَمَّ صَدْرِي
 وَلَا النَّشْبُ الشَّهِي زَيْنٌ وَلَا الْكَرْبُ الْكَرْبُ بِهَشِي اَمْرِي فَمَا سَأَرْتُ عَرِي عِنْدِي رَحًا وَكُلُّ غِيٍّ لَدَيَّ شَبِيهٌ فَمَضِي
 چون بطل بیع الاول سنه ثابین و ستمانه بر سبط جین کردن نند ابروی مقوس و دلا ر مشا به کرده صاحب علاج الیه
 از بغداد بر سید و بشرف مشول ابراهام آسان شکوه تشرف جست از عرض عراضه و تریق طوی و کششی فارغ شده خرا
 ز که مصوب بود تسلیم کرد و در عقب بعثت توفیر اموال اعمال خزانة دیگر بعضی بیست بی زمره حتا و با فساد کار مشتعل
 نایره طبع ایغانی با و دروغ ایشان مضطرم و مشتعل از تمامت ممالک خراسان و شیراز و کرمان و عراقین و روم و اردکان
 و دیار بکر و موصل و میافارقین و شاه سعاة و رکار آمده بودند و سیلاب خون و خطر و هول و فرغ و مانده و نسا جاری شده
 ملوک و اصحاب مناصب بتقیج صورت و مناصب میان بسته و زبان کشاوه بدین بیت شعش سبغاة ذَا دَعَاكَ الْبَاسُ
 حَلْمٌ وَغِيٌّ فِيهِ مَنَفَعَةٌ رَشَادٌ و ذکر بعضی از آن احوال و موضوع خود مفهوم مطالعان کرد و پادشاه مدد محمد الملک
 بازگی عرضه داشت که مدت و دوازده سال است تا اعمال عراق عرب و خراسان و مضافات آن برسبیل ضمان صاحب
 علاء الدین را مقرر و معوض فرموده اند هر سال بیست تومان زر توفیر بر داشته و بار دیگر اموال اندوخته وزیر زمین و زمین خسته
 فی کل جارجة هو الود فی بعضی از ثقیة و ثواب که مشمول ایادی و مر بوب عوارف صاحبی بودند و از هر نوع خصایم
 ۱۵

بسیار کم

دوازده

دانشه سوم

تعیین کرده و تمهید معین داشته عصابه و قاحت بر حسین کفران بستند و نابوده تصدیق خصم مقری کرد و شیخ لبس الصدیق
الذی انزل صاحبہ ابدی الذی کان من اسراره کما و از فریاد و لا یلبسوا الحق بالباطل و تکفوا الحق و انتم تعلمون
منزجر گشت کونی ابو الفرج بنده و از زبان آن صاحب این تمجید نیست درین معنی منظوم کرده و سینه شعری الارب مؤکلا
غزنی من عهدیه بمین علیه صاحبی بمنه اکابد منه ضد ما استجحه فاصدق فی ودی له و یمن
هو عجبت لاخلای اللثام کانهم عن الکریم للبحون فی شیخی هوانی و اضعفت حال و الحق لا یخفی علی کل حابر تقدیر آنکه مبلغ بود
باسم توفیر حاصل شده باشد زوائد اجزایات و توهمات پادشاه زادگان و خواتین و امر او مختلان و یحیان نازک و
رسم مد و منسقات پادشاه که از لوازم تصدی اشغال خیره و زاید مقاطعات اموال دیوانی باشد علی الخصوص در چنان مملکت
چنان صاحبی از روی قیاس توان دانست که اضعافا مضاعفه خواهد و منکسرات مال بقایا و اعمال غیر مرتجی الحصول که سر حمله آن
در جراید کتبه در آید و بگذرکت پیوند همین سبیل معلوم رای اکثر متاقلان باشد و با وضوح این دلایل و رسال متقدم
باسم توفیر اموال تمام بخزانة رسانیده بود و در از او بجز بدو طرفه خصاص یا قه چون در اخیال مضایقت ملک سکونی و متاقل
رمانه بهانه حوی معاینه دید و کار و شایسته رواجی زیادت از قیمت مثل داشته بود و اخبار بخورول و شاد مسرور خاطر
و متجمل دولت آغاز خراجه تهاز کرده و لغت حوشی کار بهر تلخ و اشی فرود گرفته اندیشه کرد که المال عرض زائل و ظل
مائل و سحابه صیف نشف و زوزة صیف مسیح بی آنکه بکاملت و مجادلت او دان و معارضه و متاقل حسد
مصطوفوم و سلامت عرض سلیم را توفیرات نابوده قبول کردن توفیری تمام باشد و فاضل و جومات را در این و معین
گردانیدن کفایتی بنام چه در آن یکدسال بوسطه کثرت احالات و نازکی جواب مبالغه و جوه از مستقرات و خاصه رسانیده
بوسبب اسرافه و خوارهایا و تخفیف اعمال و عمال و چون جیب خزانة مال بود در جواب عذر هست و نیست و عرض حساب
و سیاق و جمیع و فذکات موقعی نمی یافت از این بقدر توان می بایست ساخت و دل از اندیشه پرداخت جماعت نهاد
با خود گفتند اگر وجه فاضل را بر کار این توفیر نشاند بروی ثقل نشیند پیش شاه بر رخ رفته تقریر پیا ده و دیگر فرودانند
و منصوبه بر ساختند که در شورسته شمع و ستن و ستانه چون بعدا و مضافات بر سبیل امانت در ایستاد و دست جمعی از
امرا و کتبه اسراف و استدراکت محاسبات کرده دوست و پنجاه تومان باقی کشیدند و تا غایت ازان وجه چیزی بخزانة
رسانیده و آن مال بعینها متوجه است و باقی و لا یمنع لینه شه الزمان راستی هم در آن تاریخ برای پادشاه که جای
طلایع غیب و ناموس ممالک اسرار است کسوف گشت که بقایا و تعلق بمصرفان نواحی دارد و استیفاء آن از او را بکمال
بیر دست و اگر ازین نوع خطابی رود خرابی اعمال و تفرقه رعایا فایده صورت نیند و وار سران در گذشت و کار نماند
بار نامه در نوشت و صاحب علاء الدین انو اختصار فرموده بمجاودت با سر حکومت آنجا بر لیغ داد مصرع قصه چکنی
سخن دوازده است از دهن و شاه در دهن پادشاه حکایت کالتعش فی الیوم شده بود در عالم ملک چون واردی از

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

در این پرده قضا بقضاء ظهور خواهد آمد اسباب آن سلسله وار دست در یکدیگر و بد و حسن تدبیر عقلا در آن معرض جهان نسبت داشته
 باشد که شعله آتش آبی پوشند و با کوه الوند بقوت بازو کوشند و در یار با نباشتن تخویف کند و آفتاب و ماه را با ستیزه
 و عید نمایند و یکرباعث کلی و محرک اصلی برین مقدمات حسیباج لسكر مضمور بود بحال چه در ایحال از حد و مصرخبر رسید
 که الفی و اشرف سنقر شعری جفیل ستر العون عباد و کما یبصرن بالاذان غرم مکادحت را با ایجان عالم تقسیم داده اند
 ۵ و شاهزاده مکتوم تور را چنانکه ذکر آن تقدیم یافت با سگری جزا نامزد ایشان میفرمود و مثل آن بطرف بلاد شرقی نزدیکت پادشاه
 زاده ارغون روان میگرد و از حد و دور بند با کوه سلوک طریق احتیاط را استمدادی نموده بودند و آن نیز علاءه شو غل
 و درین میانه رایات نصرت پیکر بر غرم توجه بشاه بغداد و بر راه اربیل و موصل نهضت میکرد و صاحب علاء الدین با حقیقت
 یامات و تدبیر ساریات از پیش بغر سواد پادشاه در آن حوالی چند روزی سبب تفرج طرد و مصطاد بر کناره و بی که انرا
 دیر اسیر که یاز عمل رجهت ام نزل فرمود و لشکر بر عادت مغول بزرگ گردند چون کلهاء انواع و جوش با جروش و جوش
 در حلقه جمع شدند و بر ایشان مدار بزرگت آمد ایجان بنفس خود با چند خواص و ایما قان در راند و روان برام جور بران
 ۱۰ تا ختن و صید انداختن آفرین میکرد و عیت سو فاریش زحیرت وحشی دیان کشاد شد چون زبان خنجر کوه پیر لاش
 چون در اسد رسیدی چون سبند سان کش از ضربت الف سان کردی چو سین دولش تشریف ضربت او انواع چشما
 تعلیم سکر داوی هنگام انقضاش در یک لحظه شیران شکاری صحرانی را از وحوش برود اعتد و موازی کوه بر هم انداختند
 از کار صید فارغ گشته عتره رجب بر راه سنجار عازم بغداد شد مجد الملک در راه هم در روز انفضال صاحب علاء الدین
 ۱۵ حکایت بقایا با زیاد ایجان داد فکف اندک که اذ لست انسا طایفه از امر ابرعقب صاحب علاء الدین برای بحث و استخفاف
 و کشف و استقصا و استخلاص مدعی چون برق از میخ روان کرد و سید بصاحب رسیدند و فرمان بشنایند و نهست که آن قصه
 نمودار کردش فلک است و کارایام و لیالی بی فتور جز بیعتی آمال و تقرب آجال رجال نیست بقصا رضاداده و جز این خود چاره
 نیست مصاحب ایشان بعباد شد و کافه خلق با ازان حادثه بر چرخ فریاد او داد و سکن با لوف موقوف داشتند با قول آنچه در
 سخن تصرف داشت از رزق تار ریز و از ناض صرف تا صفر از حبات لالی مانند زواجر سعود مستلای تار و ایل خدرات و مجال
 ۲۰ فال از فرس عبقریات بار یا تا حصر بی حصر و بار یا از تولد و طوارف تا خناس با طرایف از ادانی مذہبات و مکلفات تا ناش
 اثاث از طافات اواب تا بطافات ابواب از جواری خیرات حسان دور از چشم بدخسان تا علمان بیت التقوی
 و از بیت التوبه بوق و طبل از صاهل و نهی مردود و لایق از آفراس و بغال خیس و غال با قه و جل جدی و حمل عیت هر که
 دارد و نظر بجدی و حمل از خاست چو کا و کرد و دست چون غرض صیانت جوهر عرض بود در عرض درسته عرض حاضر
 آورد و پشت پای لا بارک الله بعد العین فی الی زسیرت عالی چون کار از دست رفته بود بر معنیات نفیس و خیس
 ۲۵ زو عین منقود اثر منقود شد و بضایع سراب ضایع و مال پای مال و اطلاق موجب اطلان تفصیل بضاعات و وثائق

قروضات و جراید اطاق موروث و کتیب در بلاد و عرب سیر و لا اله الا الله تعظیم صیت لوح مسمکت راز چرخ
 اسم شی بر آن صادق بود پسر و مثل ما بقی له فذعمه و ما اراد الله فيه فذعمه فكم ضبعة
 ضاعت و كم خله خلت و كم فضة فضت و كم ذهب ذهب چنانچه در رسایل سلیه الاخوان از شاه آن
 صاحب قران شرح آن ستونی آمده است و اگر چهار در جهان خود همین یک عیب بودی که نعمت و راحت او بعد از آن
 در طلب و تعب صرف میرو بقای و ثباتی ندارد و واجب نمودی که مرد عاقل دل بران ننمادی و از برای تحصیل بی حاصل آن
 چندین درخت و پوی و جستجوی نیغادی شعری علی انها الایام شتی صر و نهها نذل عزیز او نغز دلیلا
 در حال اثبات این ذکر یکی از حاضران این دو بیت از کلمه سعدی شیرازی رحمة الله علیه برخیزد
 اخلاف جهانی بسیند تا دل خویش نیاز و دور هم نشود سکت بدو هر که گانه زین شکت قیمت سکت نیغاید
 در زک نشود ترجمان را این دو بیت در سلم آمد حد و الجذ و والفاظ بالفاظ شعری ان نال ندین الانذال مقصده
 حاشی که ان بذب النفس بالتحیر فالنبر من حجر اذ صار منکسر فالنبر من و ما نذر اذ فی حجر انوار این اخبار موش برادرش
 صاحب دیوان که طازم بندگی رکاب اعلی بود و جتت و تاتی مذید اجازت خواسته بعباد آمد و سبب انکه نوایر معانیلت
 و عواصف قهر ایلمانی سکونی در کونی پذیرد مبالغت و جهتا در تحصیل ال و ترویج و جو بات براضعاف اعاری می نمود از خانه
 خانه خود و فرزندان جواهر و مرصعات و اوانی زرد و نقره آنچه بود سیردن آورد از توایب و دکلا بر سبیل استغراض حسب
 استطاعت نقد و جنسی بست و بان مضاف کرد و بد جمع اعاری از تقو و اجناس آنچه لاق عرض بستند حل کرده منزل
 و جیل بسندگی سزیر رفع کردند چون پادشاه را اصعاف آن متوقع بود و آن مقدار عشره معشار مبلغ مستور بر نمی آید هیچ مریخ
 نیافت و عرض حال صاحب دیوان نیز بوجهی رفت که بهمانه و میل موسوم شد و خلاصه مساعدت و مرافقت ادار مال
 خانه مستزم سخط ایمان کشت قضا کار کرد و بودنی بود و تکاپوی سودنست و قتی این قطعه اتفاق افتاده بود لمو لقمه
 سپرد قسمت عدلش مگر که تا هستم بیالما و هم غم خوشی بعامتا بصاعتم هنر و فضل حکمتست چه سود که مایه هست ریاضتم
 ازین بصاعتما بیوی کسب تن اسانی که ممکن نیست بیاد شد به سعیم زهی اصاحتها برای انکه ملک داردم چوبی نهران
 کجا کسی که کند پیش او شاعرها زمسعد همه کامی دروغ داشته اند همه بسطه دون داده استطاعتها و بعد معرفتی
 دیدن الدهور اذن عصبت نفسی جدالین اطاعتها یرلغ شد که طفا چایر غوچی با طایفه معادیان اولیایک
 الذین جطت اعماطهم و کان مصر و فابا خلل فواعید الجلال اماطهم بعباد آمد مذبتوی مواخذت و معاتب
 آغاز نهادند از آشنا و بیگانه و اهل حیران و بطانه خانه کیفیت کوز و دوفین و چه همین که در خارج همین نام داشت استکف
 کردن گرفت کترة بعد اولی بر باط و خاتقایی که مستعدت او و دفن اعز او و عشا پر بودتند و مبالغت
 تمام در پیش و قش و هم و کنس تقدیم رسانید و چون هیچ در همه بود همه هیچ نیافتند عاقبت او را از خانه مالوف که کاش

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تعارف

غزو دولت و دامن و فوج و رحمت و مغربس نال بخت و مغربس اقبال و حشمت بودی نقل کرد و ذکر کردی را که سر برودن کردان فرو می
 آورد و رقاب کردن کسان کیتی بطون نعا و ایادی از مطوق بود از دغل دل در غل ذل کشیدند دوستی که از سر زبردستی گوش رو کار را
 بسفین بیت مشف ساخنی بسلسله تنه یسوار صفت مسوگر و سپید دویده فضل و معالی خوانی می بارید در زبان عقل بر نرند
 عویل می سرید شعش الدهر خطفانی بعد النساء و کتمه ستغفین فبلی اذان کفلاء در زحال که تجریر این ذکر شغال و است
 ۵ تم بر صفح این اوراق نکاشت شعش ای شرب صفا بلا کدر ای خلی و فایلا لخلل دهر ناپین مال مقبلا
 مبله لم یکن بلا ملل و اذا فذ بنانا سخطا سخطه صوب سا کب هطل لا برنی منه وجهه مان
 کل نذب سمهدج بطل و اکفی فیه جمع مطلبه کل نذل مؤخر و جل لا شیق بالزمان اذ معنا بلعب نرد
 الحدوث بالدغل که چه بر اخصا ظهیر قیوم مجوس میسر و رسوم نائی و قرار از دیار دل شوریده و از طموس و از سر جزوی از
 وجود اواز شعش و لو ان میابی با نجبال هدها و بالنار اطفائها و بالماء لم یجری و بالخلق لم یخلق و بالارض لم یکن
 ۱۰ و بالشمس لم تطلع و بالبدیر لم یسیر می آمد اما سلطان مملکت جواح بر سر ریبات مطمئن و تمکن بود و مساحت خاطر با بد و صبر
 طلیعه نصر و موجب نعم الاجر است مشون قال الله تعالی انما یوفی الصابرون اجرهم بغير حساب و فی الامثال
 من طلب الرئاسة صبر علی مضض السبلة از سخنان علی بن سعید رضی الله عنهما روایت است احتمال الصبر عند الثانی
 اسلم من اطفائها بالمشقة شعش و لیس الفتی من حجر الخطب صبره و لکنه من حار فی صبره الخطب از زبان
 دران نامرادی مثل میزد بر معازی شعش و ما ظهران اشرف فبناها با حمل للتواب من فوادی بیت
 ۱۵ بگذشته ام مصلحت خویش بود که بکشند از زنده کند او داند و چون نظر از باب اعراض نه بر توجرد و خسران مالی بود الهی را با خود و کار کرد
 و حکومت ملک بعد از او روی تقبل کرد و قید جدید برداشتمند و در عوض آن دو شایخ محمود از عدا و شایخ در کردن او انداختند
 مانند عروسی سرد و بالا معاققه و معاققه را هر دو دست در کردن آن سرفراز جمایل کرد و دران روز با زار فتنه از کفنه رسمی
 نیشا بوری بر بان چوبین خود اظا کردن گرفت بیت دست من دل شکسته یکشب از روز انکار که خرم است در کردن کیر این قطعه
 در اینجا پیش برادر رسد شعش اسمع فذائف النفوس قول فتی فدا و ردوه سوار د الخطر اشکو الی ربنا
 ۲۰ و منعبنا جور زمان می بالعبی کان منابی عناق هبغاء کالبان ما البان کان من وطری
 اعادی برین مرهله و قوف یا فند با یکد گرفتند اگر او را قوت عرضی نبود می طبع او در چنین حالی که از بقا و ارتقا در جبهه مخلص است
 چگونه بلیغ معانی آتش شدی یا بنظم و شرموات کردی و قوت ذاتی چنین معانات سزاید و معاسات مسکا که که از صدق
 کاهشیم نذروه الرياح و الهنیم بتلوه الرياح کرد و فانهودی آن نادان در غلط جبل و عدم عقل سرشته معرفت
 کم کرده بودند بیت کار دنیا که تو دشوار رفتی بر جود که تو بر خوشین آسان کنی آسان کرد و آء القلب الرضاء بالقضا
 ۲۵ و استهن الموت بهن علیک شعش لئن اشممت الحساد صرفی و رحلتی فاصرف افضلی و ما از محل الجند

مقام

مقام و ترحال و فیض و بسطه کذا عاده الدنيا و اخلافاً التکذیبی از مستحقان او را از مشاهده و شانه جنب رکود در جواب این
 بیت چون آب زلال و بحر حلال و کرشمه اجاب با غنچ و دلال بنوشت شعری که در این بیت آمده است
 این ذ العجب و کف ابالی بالخطوب و انما علی من الواقی المحفظ رقیب و او را در مساق این احوال بل شاک
 این احوال شعرا جان نواز است بعضی از آن در تسلیه الاخوان مثبت بعضی بر لوح حافظه بلغا و او با بعضی مسطور و این قصیده را شعری
 لکن نظر الزمان الیک شریراً فلانک صیقا من ذالصدرا ریادت از همه متن از فحول شعرا و فضلا توشیح کرده بعد از آن
 ایام بوس و اوقات نوحس بخدمت صاحبی برودند از آنجا توشیح قاضی غیر الدین الیعقوبی بسندیه فرمود و الموسوم هذا
 شکر الله المعروف شکراً فجازانی به فرحاً و بشریاً و سوف یحیی بشری بعد بشری لکن نظر الزمان الیک شریراً
 فلانک صیقا من ذالصدرا ولا یخرج لحادته الجحی فاطف الله لیس برزل عینی انخی فانیبت بقلب طمین
 و کن بالله ذائقه فانی اری الله فی ذالامیر لکن لقد جرت احداث الالبالی فلست اخاف من شیء
 التبال و لیس اهتم محطری بیالی زمانی ان زمانی الالبالی فقد مارسنه عشر او عشریاً علام تره
 بر شقی سها ما احسب ان یكون له طعاماً و کف اراه یخفلی ذماماً و قد عاشت نه سنین عاماً
 و انی ذقته حلوا و تره فهیمت طباعه هجر او وصلاً و ذرت خطوبه فرحاً و اصلاً و منذ کنش
 حتی صرت کفلاً سلکت فحاجه حزننا و سهلاً و خضت غماره متاً و جزراً فکمنع المعالی غیر عالی
 و بدله و صلاً با نفضال و کم لینه اطع فی محال رایت الدهر لا یبقی بحال بریک الوجه ثم
 بریک ظهره فمن مثلی علی العلباء حامی فادرکها و لم تخش الحما ما توخت النساء و عفت ذاما
 ترانی ثابناً جاشاً اذا ما جوش الحاديات غرن انراً فاقهرها بصبری و العطايا و اجعل جنتی
 صبراً و زاباً اذا ما فابلتني بالزبابا و حین مقویات اللبابا و ارهین العوی خوفاً و دعراً فقم و انظر
 عقیب الکسر جبری فلست محافل بصروف دهری و سوف یشیع فی الافاق نصری اذا طارتها
 یجود صبری من المولی فاکسهن کسراً جلا الجرب عن عینی عماها فاذرک الامور عینتها فلاح
 فلاح نفسی اذ مناهها جنودکم بزوها اذ راها ثابناً فی العرائم ثم صبراً ساظهر المولی بها سروراً
 و اغنی المکر مات بها مهوراً لانی لم ازل جلد صبوراً فان شاهدت فی غمی قوراً جلت عینک للصبر زراً
 یقینی لم یدع للقلب شکاً فحذقاً و دع من قال افکا فانی قد عرک الدهر عرکاً اذا دکت جبال الصبر کما
 نری و بی فواداً مستغراً معینی فی اموری صون سبری و لطف توسلی و دیق فکری و لیس بضایح الا برصد
 سواء عندنا یوماک دهری فکن خلا و اما شئت خمری فاقسم بالمنزل المثنای و من سوی حکمیه بنانی
 و من ضمن المطالب و الایمانی ترانی لا یغیر فی زمانی اذا ما ساقنی من حبتراً و ذکر فی المحافل کسراً

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۰

توصلی
نویس

تمنی
نہ

کریح العطر فاح بكل قطر ولكن الزمان اني بذكر اري دهرى بعائيد كل حرك كان له لدى الاحرار وتراسا ميهله تجب او تجنى
وانظر من يجوز الفتح مناسيد ركل سول من ناني قصير ابها القلب المعنى يكون خنام هذا الامر نصر لشمع اللوا اعطي
انتي سمع ولا تاسف على طلل وديع لتقع من وشي بك اتي قبح ولا نك مثل خنسا ذات رمع وكن باقلب في
اللا واء صخرًا وكن لحوادث الدنيا كورا وشهد بالانوال عليك سورا فقد غادرت من عاد اليوتوا
وكن في البوس والتعنى شكورا لربك حامدا سيرا وجهرا اهل بغداد چه بعد اهل نامت طوايف در ممالک از مملوک و
۵ ماکت از روی انصاف بدین معنی شعر اشکر کتونا بچاهانی سرور که فلهونا اذ حرم تم غیر انصاف با صاحب علاء الدین مشارک
مساهم این عناه دلکن وچمن ناوک محن بودند پس ایمان بر عزم توجیه سیاق بفرمود تا در دور کوچ کردند و ریایات عالیہ
برافروشت و باد از عالیہ زلف پرچم پرچم شام زمانہ رہبر الکن می ساخت و فرشت صبا منزل منزل الام بالام فرشت بو قلمون سے
انداخت گاہ رعد نوروزی از مقدمہ تیرہ زن کتہ و ساحی برق درخشان چون تیغ تورجیان حاص عکس صنیا انداختہ و با علم
۱۰ نشاط شکر بیج از ہر سوی افراختہ عصایہ ضلال و فرقہ ازال چون از ابداع عجایب غرور و اختراع اکاذیب صریح
و دعوی بمعنی کہ یکی زینور صدق نہشت بل کذبوا ایما کم یحطوا بعلمہ خبر خسارت ملی و مزحمتی حالی حاصل نہ ہند
ہر چند پیرامن مکرو فریب برآمدند از شیخ و شاب و برد و فاجر حامل و فخر کسی را کہ از تقدی او حکایتی را ندی و شکایتی خواندی
یافتند و بسبیل بر طیل و ارشاحت ما طلب و شاء بخیری اور المزم کروانیدند و بعلت خطاب زوائد اخراجات و نحو
عوارضات چنانچہ ارواحی اعمال دیوانی باشد عرض اور الموث نہ ہستند کہ در سیلاب استعمار درون ناپاک ہستاز فرکت
۱۵ و اضطراب و فترار ظاہریش را متعیر کردینید و در مقابل ایذاء ظاہر و قصد شیخ مترصد مجازات سیئات افعال و محتاج اعمال گشتند
و در این اندیشہ استیفاء اصناف ضاع و استعمال اسباب حیثیال میں گرفتند روز بروز روز بروز روز بروز روز بروز و روز بروز
تلیق و تخلیق برمی آمدند تا باریچہ باریچہ عقدہ فساد را میہم کردند از اقلح آرا و استشارت اہوا این مہرہ تزییر بوسا
افتاد کہ اورا بکتابت و مرسلت بلا شامی موسوم کردند و بر قلم عصیان مرقوم مجہولی را از قوم یہود باز دست کردند و بر
کاغذ پار با خطوط قلمون باب غفران و کفر ناند طلسمات سحری و اشکال نیرنجی بر کشید یعنی انرا در میان قہشا و ہنگام
۲۰ تعقیب یافتہ اند و سہ تن را از مجاہدین عرب کہ با تفاق امر او شمنکان بمشاخ و مقدمان عرب در ہر وقت فرسادی و در
حاضر آوردند تا توحیفًا و ترغیبًا سکیلا و تامیلا مصدق افادیل و محقق اباطیل و مروج نقد مزینف و متج لفظ مزخرف ایشان
کردند و حال آن بود کہ در اول سال مذکور میان الفی و امراء مصری مخالفتی ظاہر شد و سنقر شہر با جمعی انامراء ترک بگری
سحری جانب مصطفیٰ کہ گرفتند و عیسی بن ہننا از امراء اعراب شام و آن نوحی با اودم موافقت زد و اسباب مصداقت
نمود کہ وہنید و الفی در وقت تشفی از درد رشق و شش ایشان مستعد مخالفت و مقصدی دفع امارت فتن گشت
۲۵ سیاق این اطلوا خبر رسید کہ فوجی از موج اتران بحری از مصادمت لشکر مصری نہر میت یا قہہ بچوار عانہ و حدیثہ متصل

تحریر

شده اند از روی خرم و حسیط برای احتراز و تقصیر عالی رسولی را با اتفاق با سحاق و امراء شکر فرستاده بود و دستور شهرت و صلح
 ابن تیمار بر موفقت بندگی حضرت ترغیب داده و از مخالفت مخذیر و تخیر واجب دانسته اتفاقاً انزام ایشان از لغوی معارف و موصل
 رسول افاد جان رسالت استنح نمودند و از ان الوکت استظهار فرود عیسی برادر خود را مصوب رسول بجهاد فرستاد صاحب علاء
 الدین او را ببندگی حضرت علیار دان کرد و بنید و صورت حال انرا کرد ایمن استغفور استغفرت و عارف فرمود و برادر عیسی را
 شریف داد و زور و غلبه بر بعد احوالت کرد و در اوقت شهزاده مسکو تیمور شکری را چون قطرات باران بکیران و مانند سیل
 ۵
 که کرد و ان بکنایه فرات کشیده بود بر قصد شامیان شش خنجر آفا حی الشریق یزدم مخنه و تریح مننه آخر باب
 المغارب اذا حاض نحر الی یبق صدوره لا عجزه فی البحر نغمة سئارب وان رام بزا الم بدغ
 سر خانه لساقیه فی البر موقیف را کبب بخدمت او نیز رسول فرستادند و اظفار مطاعت و انقیاد کرد و پیشکش
 میروین چنین ارسال و مر همت رفت ایشان هر یک از مقام خود کیفیت حال اعلام حضرت کردند و حکم بر لیس شد تا مسکو
 تیمور شکر را باز کرده از قصد ایشان منع کند تا باید داغول از طرف دیگر بدیار شام لشکر کشیده بود و خلقی تمام بقتل
 مقصود از این شرح است که خلاصه اندیشه ایشان جاذبه محال بود و کا ذب جبال لم یلقها و بکنب کالسراب بلار و ال
 ۱۰
 فخصبه الوطاش زلال ماء بدین سو و از عقب ایمنان فرستند و تندیر فرایا فقه و افلو طه بنوی ساخته راعرض کرد و
 انکه هم محصلان چون معوی حال و مسمی کار بودند ازین همت و نسبت که بعد از نسبتی بداشت استگسائی غیر شافی نماید ایمنان
 بنظر فو است که جام جهان نامی عکس همان المعیاد است از دیباچه احوال فصول فضول آیه انفر لوبر خواند و با نامل فطنت از راه
 از و در از راز راز او را در کبک و با سخندار صاحب علاء الدین حکم نفاذ یافت و ایلمی فرستاد تا در بندگی سریر دولت لا
 ۱۵
 زالت ثابتة الارکان کشف القناعی با شباع رود چون بجهد اآمد از زمره مردوران انکه اورا تحمل احمقا و تمام می دانستند
 فرار بر فراز خستیا کرده بودند و آنچه مانده از او او شهادت زور نفرور شد تا عادی را اندیشه افاد که اگر اورا تخلیص و تکلیف کنی هیچ آفریده
 مساعدت ایشان رغبتی نماید تا میل جمیع تنهائی بنها ایلمی را فریب و او ند و او را و ستیار همیال و دستور حال خود ساختند و حسب
 همچنان با سلسله و توکیل میداشت آری لمولفه از دور فلک تسلسل نامی بدیع علی کل حال نسبت و با سخا که این دو سلسله
 ۲۰
 کس پاپی سوان توکل کلبایت ایزدی کرده در مقام تسلیم الحمد لله علی ما قضی و الخیره فینما بعضی الله ماشاء
 الله کان و ما لم یسأل یکن روز زبان و بجه بیان ساخت روزنامه چهره صدار که عالی ترین مراتب نفس است بذاکر اذا المر
 یکن تارید فارد و ما کون نمرتخ کرده و علم دزین و فکر متین و میخواند بمیت اگر سپهر بگرد و ز جایی خود تو کرد و کرد
 زمانه نسا ز تو بازمانه بسیار که بر روی انشاع غمام غموم را بسببی ظاهر شود فاضیق الامر اذناه الی الفرج
 حین
 شبی که حنیض و شن کامی عبارت از است فراز فرودی فرارسد و جراح الدهر بعد البوسی و در دعوات تا و
 ۲۵
 انه است الهم ان حسنانی من عطاهاک و سببانی من قضاک فجدما اعطت علی ما قضیت حقه

اَمْحُوْذَٰلِكَ بِذَٰلِكَ يَا اَلٰهِيْ وَسَيِّدِيْ وَمَوْلَايْ لَوْلَا عَطَاؤُكَ لَكُنْتُ مِنَ اَهْلِكَ لَكِنِّ مِنْ اَهْلِكَ لَكِنِّ مِنْ اَهْلِكَ لَكِنِّ مِنْ اَهْلِكَ لَكِنِّ مِنْ اَهْلِكَ
 الْفَا تَزِيْنِ وَاَنْتَ اَجَلٌ وَاَعْظَمُ مِنْ اَنْ تُطَاعَ اِلَّا بِاِذْنِكَ اَوْ اَنْ تُعْصَى اِلَّا بِعِلْمِكَ وَاَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوْبِ اَلٰهِي اَلِي
 لَمَّا بَدَا لَكَ التَّوْبُ جُرَاةً مِّنِّي عَلَيْكَ وَلَا اسْتِحْقَاقًا بِحَقِّكَ وَلَكِنْ جَرِيْ بِهٖ قَلْبُكَ وَسَبَقَ بِهٖ عِلْمُكَ وَالْمَغْذَرَةُ بِكَ
 هر زیارت مدركت که درین معانی معانی واجب و اور بر وی روشن شود که هیچ خیر و شر و نفع و ضرر بفعل و ارادت بند متعلق نیست
 جمله قضایا بقدر قادی مطلق است و امور عالم بسببیت او متعلق پس در مقام مبتلا به دشواری بروی آن کرد و در برکت
 توکل و رضا مستحق مزید نعمت و احسان و این مقدمات صورت حال او بود و در مبداء منستی و الحمد لله فی البدء و
 الرجعی **اُولَٰئِكَ الَّذِیْنَ اسْتَشْرُوا هُوَ الْاَحَدُ بِثَبَّتِ** در سارعن و مبارت از عقب رایات پادشاه تقاعد و تقاس
 میزند و قرعه سویف و تعویق بر رفته اندیشه می انداخت رعاع الناس را در خفیه از گوشها باز دست میکرد تا ایشان زیارت
 و آیات خود کرده و آن روایات بقول ما راست بفرستد رساند و احادیث غیر ما ثوران احاد با سواد ما هَذَا اِلَّا اِفْكَ
 مَفْتَرِيْ مسلسل سازند **فَا لَلّٰهُنَّ** و کَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِیْنِ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِيْ بَعْضُهُمْ اِلَى
 بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُوْرًا **وَالَّذِیْنَ يَدْعُوْنَ اِلٰهًا غَيْرَ رَبِّهِمْ بَدْعُوْنَ كِبْرًا** و دیگر بیا فرموده چون یکتایی در شمار این فخرت جولان کردند با عبادت
 ایچیان صاحب را عقید کرده عازم بندگی حضرت شدند و در آن سفر سفر صورت خواجه ببا والدین علی ابن عیسی الاروسیل و
 نورالدین عبدالرحمن التستری که سینه دولت و مرتب نعمت صاحبی بودند و در طعن و اقامت هنگام کتبت و سلامت مصاحب و
 مسیف رکاب فلک مسای و مجلس خدایا را و شعری کالیم ان سا فریب کان مُصَاحِبًا وَاِذَا حَطَّطَ الرَّحْلُ كَانَ حَلِیْسًا
 با آنکه چون ناله خود در سینه عقیده بودند بر مثال است از دیده روان کشته اگر چه اسباب محاربت و مجاورت و موافقت و مجامعت
 دست فرهم نمید و بر اسلست و مشاوت نعت المصدوری و نعت المکظومی بر زبان خاند و در بان که صورت عثمان داشت
 میکردانیدند و بدان تا شیر غنای شامت اعدا و اعماء مسافرت و شدت و بلوی بر خرد آسان گذر میکرد و حکما که اطباء نفوس و دوات
 انسانی اند **كَلِمَاتٌ بِاللِّدَاءِ وَاَبْرَاءٌ سَقَمُ الْاَبْدَانِ كَذٰلِكَ لَشَفِيُّ الرَّحْمٰنِ بِصِدْقِ الْاَهْوَاِ** از قطع که صاحب و سینه
 خاطر براه الدین علی نوشته بود و او را از نقل و اضطراب و ضجرت و اکتیاب منع کرده بدو سه بیت چون در خورشاب در این مقام
 احتیاج ایراد افتاد **شَعْنُ نَبِيٍّ اَنْكَ تَجَرَّعَ وَ نَبِيَّتُ عَيْنِكَ تَدْمَعُ تَمْشِي وَ تَصْبِحُ بِاَبْكَ وَاِكُلُّ هَمٍّ تَخْشَعُ مِنْ كُلِّ خَطْبٍ حَادِثٍ
 حَتَّمَا نَفْسِكَ نَجَّحَ لَا تَجْرِعَنَّ لِنَا زِلٍ وَاَصْبِرْ صَبْرَكَ اَنْفَعُ** او در جواب بنوشت شعری **لَا وَاَهْلًا اَجْرَعُ وَ يَبْظُلُ طَرْفِيْ
 يَدْمَعُ وَ تَكَادُ نَفْسِيْ مِنْ مَوْاصِلَةِ الْجَوِيْ تَنْقَطِعُ وَ الدَّمْعُ قَدِ ابْنَا عَلٰی فَكَيْفَ لَا اَنْتَضَعُ صُغْرُ وَاَحْمَالُهُ هَذِيءٌ نَابِغٌ**
 مرکب و مراحل و منازل با بقرب عقیده اسد آبا و رسانیدند ایچیا را وید نه چون تیرازشت نهاد و با قوروان و بصفت با ویر
 و فزار و در واز مضمی **لَمَّا وَفَّقَهُ كَانِيعَ طَرَفٍ اَوْ تَخَطَّفَ بَارِقٌ** بعد از استطاق و استقامت بقیرنه حال معلوم شد که در
 همان پادشاه بر حالش مشکل که ملوک و ممالیکت و جابره و صعلایک از تخر و تصرف در وقوع و حدوث آن مساوی اند و
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

نموده و آنچه در وقت الموت کل طبیب و تمامت راهبها بر عادت متعارفشان چون کار باب هنر بسته شده و از آن رو
 امور طوایف هم مانند زلف و لبران پریشان کشته صاحب را از توجه بار و منع کرد و مستقصبان عصا به تحمیل و ناصبان مضروب
 تحمیل المی گفتند تا وقت جلوس خانی او را مخفی کردن از مقتضی فطنت و کیاست نباشد بدین سخن با وجود تابش صبح
 فلح در شب و بجزر هموم بماند و باقی حدید و کید کید خست و در ساخت شعر از حم علی بروح فیک قلذ یلفن
 عِنْدَ الْفِرَافِ فَهَذَا الْحِرُّ الرَّمِيُّ وَإِنْ مَضَى الْكَلْبُ مَعِيَ لَمْ يَكُنْ عَجَبًا وَإِنَّمَا عَجِبِي فِي الْبَعْضِ كَيْفَ تَهْتَمُّ بِمَوَدِّ مَعَاطِعِ
 خیره شد را در عالم مجازی مقداری معین و وقتی موقت است بی ارباب و الامور مرفهونه با و فانیها و لیکل
 اجل کتاب بحواله الله ما یشاء و یهدیت عده ام الکتاب حال ابا قحان چنان بوده که در هرمان سطر
 شرب عقار مزاج از سمت اعتدال مخرف شد و ضعف قوت میکرد و طبیعت موازرت اعلیانی کرد لاجرم مرض مزید
 روزی بر صندلی نشسته کلاغی که دلیل غراب البین بود مجاوی نظر با دشت و اوار میکرد و شعر من شاعر البین
 قَالَ فَصِيدُهُ بَرْنِي لِمَلِكٍ عَلَى رُؤْيِ الْفَافِ بَيْنَ عَيْنِي الْاِبْطَرُ سَالِمَةٌ مِنَ الْاِفْرَافِ وَالْاَلْفَاءُ وَالْاَحْزَرُ الْاَكْفُ قَرَامِي
 مرطلب میکند از نفاق و کرا هبت دشت فرمود تا او را براند چون کلاغ طیران کرد غشی قلبی روی نمود و هم در آن
 غشیت طوطی روش از تقصیر قلب پرواز کرد و در آنکس فی العشرین من فی کججه حجه ثمانین و ستاره و مدت ملک او کرد و در
 سیاست و عدل خزان در خاطر نمی آید بحد ه سال بود شعر کل نصیم الی نفاذ کل فرب الی بعاذ کل هبوط الی
 زکود کل بقیان الی کساد و کل مال الی زوال و کل کور الی فساد بیت نهادن زبیر اندر تخت بدیبا ی زربفت و زرین کم
 تن شاهوارش ببارستند کل و مشک و کافور میخواستند چند وزیر رسم ایشان در مقام مصیبت و لباس غرا بود و چون
 ماه روی سلسله موسی بیت بکند مذمومی و شوخ و ذر روی زبان شاه کوی در وان شاه جو سر کین
 کشت پرود و خاک همه دیده پر خون همه جامه چاک شعر و ابوزین الحد و ریحانیت بضع النفس امکنه النوالی
 انهن الصببه غافلک فدمع الحرن فی دمع الکلال و تاریخ این واقعه را یکی از هسل عصرین ابیات عنوان بیاید
 دل ساخت بیت ابا قحان که از انصاف عدلش جهان بد چون بهشت عدن ختم ز بهجت ششده و
 و عشرین روزی آنچه نماند نماند بود و کم که با دار البقا شد وقت بهار ازین دار الفنا و الله علم جلوس
 سلطان احمد بر تخت مملکت در وقت مقام مراغه چون احوال ملک خلیل خواست یافت تعیین خانی
 مفاوضت و کنجاج در پیوستند و قرعه تجارت بگروید اقلایی و امر که حاضر بود مذمتفق الکلمه و مطالبی الاکنه قرار
 که از برداران نمودار خان کرد و سلب آنکه قلاده اسلام بر معتقد بود او را سلطان احمد گفتند برین مشا درت را
 جمله متحکمت و میعاد و مذک با استجاج و دیگر شاهزادگان و نوینیان ایلیان پر نده بجناب عصاب روان شوند و در الا
 قوریای سازند و بر لیغها و پائیز را را استجا بکند و حکام یاسار استیلا و لفظ لفظی معوج و فانیس شار و و شیح

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

قصه

ومی خوانند

دوازده

مطواع و تحريك ماريد که بعد از جماع بيان سبزه چون ل غمزدگان از جاي برخاسته بود و اطراف کوه شست
از فرش ميانی بايست شمس کان عيون الترحيل العنص بنها مذاهن دت حوشن عيني اذ ابلهن الفطر
خلت دموعها بکاء جون کلهن خلق از ذرات وجود صيحت و اذ الابل ابل افضحت بلعناها فانف
البلابل بلعناها و اذ الابل استماع افتاد و ابناء زمانه اغزل کاتب و روزبان بيت از باو نسيم خبر آمد ماناک زکوی
دلبر آمد از بوی چمن چو زلف خون مغزول و جان معطر آمد برداشت قح چو لاله یعنی بهنگام سبید احمد آمد
۵ زکس سوی تحنگا چون برفق نهادند آمد تا کفت صبا بکل که خوبی او نیز بخنده خوش بزم اینست کوا
نابی میل از زخمه چنگ خست که از شک و بان یا غنچه در صحنه مش نفس بر آمد از لطف بهرامزاج بتا
همچون غزل شرف تر آمد از اقصای ممالک شاهزادگان و خوتین و نوینان و سلاطین و پادشاهان این سخن انجم صفت جمع شدند و
دور بینی ساختند که بدان ریب و ترتیب هرگز اتفاق نیفتاده بود تا حدیث طوطی چون فرش معدلت ممد گشت مشران
۱۰ فتح الباب سعادت نام مؤلفه لفظ ذرات الايام حسانا کجرا اذ ابل الاسلام دولة از مرکز خاک بجهت افلاک رسیده
احمد مؤید و سلطان عادل قبا و رفعت و نجیاری در دوش گرفته و تاج تاج اقبال بر تارک مبارک نمانده روز
یکشنبه سیزدهم ریح الاول سنه احدی و شانین و ستانه بیست مکت بر آبی ساعه سجده لبین سعودها زهر
الکواکب من خلال عطلع شاهزادگان از سرش طکلاه برداشته و بقدم عشرت زمین پای سپر کردند مراسم دعا
دولت روز افزون و شرائط تنیت جلوس همیون اقامت کرده و مرشکران نوای بریدی درین داودی بسقف ملک
۱۵ مینا کون رسانیدند و راج کان الماء البکاسها اکامله نظن من اولو طرک سماء آب صورت بردست سابقان
پری چهره شان راز و مهر و لطف که فهم من بلع الوحه مکحل بالنعیم کس خنیه علی خضر روان گشت فی مجلس
غاب عنه عادله نظر دینه الهومو بالطرب والرق في روضه نسيل دما او داجه جانی اعلی
الترکب خوتین و ابکار چون باغ نوبهار و صد هزار بخار است و بنفشه زلف در کوش هر یک بختاری فرد خو بیت
ای ترک نازنین که دل فرورده و شی ایاق و لرزانی و اماق ایشی کاکل براتن تو چو مشک است برین خوی بر خدا خیز
۲۰ تو چون قطره بروشی گل کنکات بست صد چاک میزند بر تو چو دید زینت ترکیب زکشی افتاد گشت بر کن قرنا
معاود بنفاق آل بر زبر چهره تیشی بموافقت آن بزم بهشت اار لالی اقطار مطار از عقود و حساب سحاب پوش بریخت و
باد شمال چون کبوی در دیان غیره مکت می حیت شعری نعم صلح هاما لک لری من نور و نازر الاهضام
قطرات عماد تجید همومب را نظرو الی انا و رحمة الله کف بجی الارض بعد مونها در غلال و در بسط
کرده و ظهور لغات مختلفه بیات و من بهدا لله فانه من مضل و من یضلل فانه من هاشما نموده و حسب
۲۵ بعد از شور و شور و سرور حاصل آمد و عقد امور بعد از انضمام نظام یافت دین محمدی بدولت احمدی نصارت و

تاریخ

تازگی از سر گرفت انفس زمان بشرد دعای سلطان مطیب شد و جام ایام با طاب اطاب در ایخ او مطیب احوال مبارز کرد
القاب فاخره چون شایح کلمین شکفته گشت و چهره سکه از شادی نقش نامش فاخره الی ربها ناظره صفت یافته
لَوْلَقَدْ بَلَّيْتُمْ مِثْلَ الْوَرْدِ دَاهِبِ الْمَصْبُورِ مِنْ ذِكْرِ نَبِيٍّ كَالشَّمْسِ جَوْنِ يَدِ سَاحِلِ الْوَدَّانِ وَ كَمَا سَكَرَ فَنَنْ فَارِغَ ثَمَّةً
علی التناوب مراسم خدمات را بتقدیم تقی نمودند با دل باریان جو و حسان بر پشت زار امانی قاصی و دانی فایض گردانیدند
و تمامت راز و اخراغامات و فواخر صلح و کرامات ارزانی داشت شعری خلع کائنات الریح مدیح و موشح و مهنم و مقوف
بِهَرَبِ عَجُونِ النَّاطِرِينَ وَ ابْرَزَتْ حُسْنَ بَكَادِ الْبَرْقِ مِنْهُ يَحْتَفُفُ خَوْلَانِ رِازِ نِصَابِ عَوَارِفِ وَ بَعَالِ
ارفا و اوشبال خویشی و افرقی ساخت بیت ابرنخت بنیست فیروز شاد در کجیهای کنن بشاد حکم فرمودند
بنقد ز و جواهر و بالمشا و مرصعات تلید و طارف که از آبا و ااقای سیکه خود با قاماده بود و سالها در خزانه قلعه بود
اطراف معتد بیاوردند و براخوان و اولاد و عمام و خواتین و کنات و بنات و اخوات و امراء تومان همساز و صد
وده و کافه متجدد قیمت کردند و از خزانین جز این احد و شیه جمیل دوعای خیر دولت خود را ذخیره نگه داشت شعری
كَانَ صَوْبُ يَدَيْهِ مَاءً غَادِيَةً عَزَّ الْقَطَا فِي الْبِنَاءِ فِي مَوْضِعِ الْبَيْتِ بَيْتٌ شَدَّ مَنَفَعَتِ عَالَمِ دَسْتِ تُو
که آن دست کانت و ز کانت فاشنده گانت شد مصلحت دنیا هر تو که آن مهر جانست و نه جانست فزاینده جانست
دل خاص و عام بدانه انعام در دام کام و تید مرام خود آورد و من وجد الانحسان قيدا انقبدا باین پیش
و نبیست و استعمار خزانین و دوفاین آیات مکارم پادشاه او بر صفحات جراید روزگار مخرشد ویر لینیها با طراف ممالک
روان فرمود بشیر بسط کف جو و ونذی و کف جو و وادی و متضمن اشادت ارکان معدلت و استحکام بیان مرحمت و
پیش از شروع در کار مملکت بی تذکیر مذکری طی فرستاد و صاحب علاء الدین که بنده دام ایام ولیالی خسته سهام
چرخ لا ابالی بود بهر هم زده کارش از فرط نامردمی و دست خوش روزگار از مکاید عادی خلاص داد و از قبوه صورت
معنی بیرون آورد و بخت بخت رقه صلح کنان باز آمد و حریف اقبال استقبال کرد و میگفت و چون غنچه در پوست میخندید هذ
الَّذِي كَانَتْ الْأَمْوَالُ تَنْظُرُ فَلْيُوفِ لِلَّهِ أَهْوَاءَهُمَا نَذَرُوا وَقَتِي خَاطِرًا بِجَاوَدَاتِ أَيْنَ بَيَاتِ نَحَادَتِ كَرْدِهِ بُو
درین مساق تناسبی دارد بیت شب یلدا مراسم اشریح بی یافت قفل غم از فاسخ صبح کلید گشت امید بخندید
بیک شبنم لطف شاخ شادی در کیش و قبولی بوزید کشتی عمر که در بحر فایض غرق شرطه آن بود که نزدیک کنار می بر
رکت و نیز نکت عادی ببار زوشل بود بادی کسی در شکم شیشه و مید دل اگر خار جفا دید خدا میت کر گلستان ابل
هم کل بیت کام مجید در قح ناب معطر فلن و یاکمن کر زود دیده من خون مقطر سکلید بر کفم جام غم انجام نه امروز چه
کردلم دی زلف حاوشت یک درویشید کر فلک کر و بعدا دوسه روزی تقصیر سبتم امروز قضا کرد و از کین کشید
عیش خود خوش گذران مغر لنگر کم سوز که در ایام کسی بوسی و فانی نشید با شارت سبتم بهر چه وصف تمام محمد الملک را

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

گرفته هم بدان قید مقید کردند و با عوان صاحبی سپرد زبان غل از غل غل فلان و القادر علی ان یحب علیکم غدا با کوشش
 بی کوشش انداخت و قید حدیث از سر گذرانید در پایش که نیک در بایست بود افتاد و دشاخ از روی کرانی چشم خود
 بینی از سر از روی دل و کمرانی برود و دست در کوشش سنگ در آورد و چندانکه مسامه سرش میگرد و تقرب و توصل زیاده
 میبرد و میگفت سر بر سر کار او بار بر سر او هم نهاد تا آخر عمر از روی دوری بخت بر جسم زای وجود او صورت
 ۵ فی سلسله ذرعهها سبعون ذراعا طموی یافت در دست افعال استوده و اعمال نازوده خود چند روز
 با قید تکبیل بود صاحب علاء الدین از کمال ابرحیت ذاتی و حسن سببیت مجبول خویش که در زمان قدرت خلعت عفو که
 بهترین خصایل و بلندترین مراتب فضایل است ارزانی دارد و از تاج نفس قدسی حکایت حکم قسی را منسوخ گرداند جمع
 مخلصان و خدم و اعوان زبان تفریح دراز کردند و حقیقت بر جای خود بود که آخر مشا به رفت درازاه و صناع و مویسب
 جسم این دولت ایشان خاصیت جوهر نفس او چگونه ظهور یافت دوران حال جانب حق و خلق را سر موی مرغی شد
 ۱۰ امروز چون پیر اربت حاضر حفره و فحها طواف میکند و از شجره دست نشان خود نموده مجازات قیظ
 عقل سلیم کبار و او را در که بر خست علی معادین ظالم مظلوم صورت را خلاص می شعر المومنین من الجلیل ان یستعمل الجهد
 اذا شئت فی الجلم طرق المظار و باز عالمی را در دست علم و عدوان او که قانکی شعر المومنین علیک بفتح الجهد
 یجدی سلامه اذا کان حسن الجلم یفضی الی الردی فوضع التذکره موضع السیف بالعلم مضر و وضع السیف
 فی موضع التذکره کما خصت نداه اندک بر قتل دشمن مبادرت نمایند و اما مجال دفع و امکان تخریر از کفایت او باشد آن طریق
 الزام باید نمود تا چون محقق دهند که اگر فرصت و قدرت او را باشد محاله جز بقطع و قمع رضا نخواهد داد و واجب است
 ۱۵ فایت گردانیدن و روی زمین باحت خاطر از جنب عقیدت و اندیشه غایله او پاک کردن و چشم روزی که در عمرستی
 و اجل را تا خیره باشد آنرا سپوند صبوح شادمانی و سر مایه فتوح زندگانی شرمون بلیت یکی شربت آب از پسته
 بدسکال بود خوشتر از عمر بهشت و سال و در این حالت خلائق بسیار از مغول و مسلمان مترصد با تیغ و خنجر استاده بودند
 آنچه وقت اشارت رود تا گاه اعوان صاحبی او را سپردن آوردند و در یک چشم زد چون دباغ قربانی که خلائق بر تفرق
 ۲۰ اعضا و اجزا و استلاب جلوه و عصاب آن جریین باشند از با اربا گردند و خون او را چون خون دام بیک دم می آشامند
 و عصاب او را بر آتش می سوزانند و می خورد و کل لحم بدنت عن الحمره اولی به التا هراینه سر انجام و شایسته و پایان
 کار محاسبت با رومند کرم و دودمانی که اولیا نعم بوده اند چنین خواهد بود بعد از ان هر عضو ای از اعضا او بطرفی از طرف
 ممالک فرستادند چون سرش در بغداد بر آورده بود و در بان در باب ثروت نهاده سر او را آنجا فرستادند و نکاح کردند
 که شخصی صد و نینار بد او زبان او را برید و پشیر بزر بود اگر سر زبانه نگاه داشتی در سر انجام سر را زبان کردی صحیح و
 ۲۵ بنی الحق طول سخن من لسان بلیت که زبان تو را در دست می تیغ را بمرت چه گارستی در زنجبستی فضول خاطر تو

این سرت را بجای دارستی پای او بشیر از فرستادن یعنی هر روز قدم سعادت آنگاه نهاده است و چون دست بر روی نموده بود و پدید
 ادبی دست از پای جدا کرده و تش پای مردی سرعان بمران رسانیدند و درین حال بقاء الدین حامی رت بیت میخواست که او دست
 رساند بفکاک و تش نرسید لیک و تش رسید صاحب علاء الدین با جرس فرمان یا ایها الذین امنوا اذکروا نعمة الله
 علیکم اذ هم قوم ان یسطور الیکم ایدیم عنکم و اتقوا الله و علی الله فلیتوکل المؤمنون الابه
 حق شکر و شکر واجب آمد و این رباعی که صورت حال دشت یکی از اهل عصر است که در بیت روزی دوسه سه روز تری رسید
 جوینده مال ملکات و توفیر شدی اعضای تو بر یکی گرفت قلمی فی اجماع یک بقعه جهان کیر شدی درین آدمی زاد که بواسط
 تحصیل حطام پنج روز نفس خود را در آن جهان حطاب حطامی سازد و درین جهان بدر دنیا یافت مبتلا شده و خیره بد نامی و
 ناکامی می زند مؤلفه الدنیا دار متالیف و کل قیها من العیم نالیف و الزمان امداد المصائب و فی
 قتل الرجال له السهم صابا بیت گرفت که رسیدی بد آنچه میطلبی گرفت که شدی آنچه آنچه بیانی نه هر چه یافت کمال آن
 پیش بود نقصان نه هر چه دواستد باز چرخ مینانی بیت کی بدین حال که آن فرود آرد هر سری که سر سری دارد هر که جز
 دوست هیچ نماند هر که جز یار هیچ نشمارد نام خویش از میان برگیرد کام خویش از زمانه بردارد حکومت بغداد برقرار بگردد
 صاحب علاء الدین را مقوم شد و زیادت از محمود سلطان او را سپیدر غایشی کرد و علف خاص و پانزده داد و روز کار از کار گذرد
 عذر خواه آمد شعش و ماننا بی اذ ان و احنا سلمت بما فقدناه من مال و من سبب فالمال مکسب و العزیم
 اذا النفوس و قاهها الله من عطف بر چند صاحب رایت از در خاطر موج میرد و نخواست که باز در آن کار شکر و در یاد
 خونی بود و مجازات و بر غشوم و مکافات حبال و جاه و دینی شوم در مدت فراغت با سهانت لذات و راحت مزخرف
 تقدیم نماید سخن بر ترضی اندازد که فی اخر العیم ما فالتک اوله کار بند و بی پادشاهی با قرب عهد که بر سر سلطنت کن یا
 باشد بی وسایل تنفع و سائل چندان عطف پادشاهانه و مراحم خسته دانه بمذول دارد و او را از دروغ قاب شامت و هلاکت
 خلاص دهد و خصم معاند دشمن حاسد را با هر چه از اموال او گرفته و برده باشد در مدت حکومت حاصل کرده بودی تسلیم فریاد
 چگونه تو سخن و منع فرموده او در مذنب عقل و خوف بر خصم و آذون بود بدین موجبات از اعتناق عهده و تصدی آن حساب
 نتوانست نمود و خود بری قسیم و عقی مرمون و عادی ممتزن است که آدمی را درین حال که آن و حاصل این با دوان هنگام محنت
 بتذکر ایام دولت تن در جوش دهند و در روز شادی شب اندوه فراموش کنند و بیشک کار دنیا با هست مؤلفی کفیل زن
 مضمی ام الخ بارقه ام جری عاصفه ام ضوع مضجبا بی ثبات و قرار و روز گذر و نا پدیدار بوده خاک مردوشی از بر آسیم
 ادیم صفتی که این عروس بیوفایا هم در شب اول زفاف از سر کیت دلی نه دور و بی طلاق سه کانه بر کوشه چادریست و در کج
 اشیاء قاعه که کج خانه فراغت است خرم و از او شست قلم قدم از جاده عادت باز منج مقصود نسیم سلطان رود
 بساختن مهات ملک و تنفیذ مصالح سلطنت آرد و مثل فان بالدر غائضه و حان بالصید فانضه و رطل الخ

بمران سو

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وَأَصْفَهُ وَحَصَلَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ سَابَ آدَمَةَ رَاهِ يَابِتْ بَسُوخُ نَجَاقِ نَوْبِيْنِ تَقْوِيْضِ كَرِّ وَبِنَصْبِ صَاحِبِ دِيَوَانِي بَرَقَرِشْمِ اَلدِّيْنِ
مقرر فرمود ورتق ورتق امور ممالک را برای رزین و سکر متین و باز گذاشت لاجرم رونق ملکت و ملت از پایه معهود
زیادت شد و بلاد و عجا و راجن مساعی و همین تدبیر خود آسین و معمور شد و جانیانرا حکایت عدل فریدون فراموش شد و
ریاض دین محمدی بنسایم عدل احمدی هر روز حرم و نازه و میکشت و بر قاعده اسلامیان پر بیخ را فرمان و ایچی را رسول
گفتند ایمان از شراب خمر معرض بودی و ایچانایمیرا متعرض شدی و شیخ کمال الدین عبد الرحمن الرافعی را با هبط معرفتی
سابق سیور غایبی کرد و در بخت قربت یافت و شیخ الاسلامی و تولیت اوقاف ممالک را از آب آمویه تا حد و مصدر در نظر تمام
اوضه نمود و حکم شد که نامت اموال اوقاف بر حسب شرطیه و اقطان بوقوف و حضور نواب شیخ کمال الدین و ائمه کبار و علماء
ناهار بصیبت تحقیق رسانند و موجب رسوم و ادار اطبا و همچنان بیود و نصاری که در جراید و دوا این اوقاف بقتضای حکام
هر وقتی اثبات یافته بود مسقط گردیده از مال قرار ملکت عوض دادند و در نتیجه قوافل حاج و ترتیب من سبیل بیت الله کبیر
تمام احکام نافذ گشت و همچنین معین شد که حاصلات اوقاف حرمین مکرمین با زادهاک الله فیها و کراهة جمع کرده هر سال
بوقت توجه حاج بخدا فرستند تا صاحب علاه الدین از آب سده کعبه و خزانة بیت ابراهیم میرساند و مستحبات و مواضع سنای
بی نام و ویر بقاء نصاری را مساجد و معابد اهل اسلام سازند و برین مهمات دینی از خواص و مقربان حضرت به طرفتی یکی را
ردان فرمود و ترحیب ارباب علم و فتوی و تعظیم اصحاب زهد و تقوی و شایخ و متصوفه و اصحاب خرقه یکی هزار شد و شیخ کمال
الدین عبد الرحمن ملازم لیل و نهار گشت صاحب دیوان در میدان خوض القوان شروع در پایه تخت عرضه داشت که هر سال
هشتاد تومان زر بمصالح اش اردو و باء خواتین و شاهزادگان و تغا چریک منصرف میروند و اگر بر کارخانه خواصه فخر الدین
ایداچی می شنید که بر بیخ شود از مال خواصه خود مسال آن مهم را کفایت کنم پسندیده اتفاقا حکم پر بیخ بنفاد پیوست که خواصه
فخر الدین ایداجی در کار اش دخل سازد و همت صاحبی آن سال مصالح اش را با اوجی تمشی کرد پسندید و تقریر کرد که چهل تومان زر
زیادت خرج نشده تا غایت آنچه تصرف نموده اند عرضه اطلاق و ضیعت بوده و سبب جشت صاحب با خواصه فخر الدین
بود که سلطان در سبلاء جلوس بنا بر سوابق خدمات و ادای احوالات که در بندگی حضرت تمتد داشت حکم فرمود تا او صاحب
دیوان باشد کمال انصاف عذر این گفت که نطق تدبیر من از احاطت بر کلی مصالح قاصر هست و با وجود اقباب از چرخ
بیوه زمان بهتارت نمودن مقتضی کیاست نباشد اگر پادشاه سیور غایبی فرستاید بهمان اسوه قدیم و سیون مالوف که
در بندگی آقا یکی موسوم بوده ام کوچ هم و امثال او امر و نواهی را که بر بندم سلطان استعفا و اورا پسندید و عاقبت کار
اش بزرگ را که در طه پایل و دریای بی ساحل بود کمال کفایت او تفویض فرمود بدینوجب که تقدیم یافت صاحب رنجبری
با و در خاطر ظاهر شد و جز بدین تدبیر که فایده روح قدس امی شایست از الزام تمثیلت مصالح اش بحاصلات اموال خود
مدافعت او را اندیشه روی نمود و در شهر سته اش و تسعین و شصت که مقرر این سطور را عنایت سفر آن طرف افتاد و بدو اسعه

ترجیب بند

خامه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

لَمَوْلَانِي وَأَجْنَتَكُمْ لِكَارِهِمْ سَمِعْتُ بِهَا وَالْأَذْنَ كَالْعَيْنِ تَعْتَشِي بِجَدِّمَتِ أَنْ يَكِيَا مُسْتَعْدِدًا أَنْوَاعَ مَكَارِمِ نَيْتِ
 بصورت شخصی مصدور و عالمی معالی در تحت همت نفسی مشهور محاورتی چون آب روان روح افزای و لطف طبعی چون چهره باد
 طرب زای و صیغت و صنعت درسی نظمی اغذیب من ماء معین و در کسوت لطافت زیبا تر از گل و نسیرین بلیت جو
 کفی عادل لی که در قسمت زنجیل و ظلم نباید نصیب والا که جام باده بساقتی دهد بدست تیغ سبز زنگار گلک را که در خطا
 حالی که دیده بر آید عزا او کحل شد بی سابقه خدمتی و لاحق معرفتی که جاوید مکارم اکارم و مستعدی خستلاط و انبساط باشد
 ابد او استیناس متعاقب شد و از هنر طبع در کتاب فضائل علی حسب الاستعداد رغبتی صادق و میل کامل فرامود
 بحکم آنکه هرگز رکوب غارب غراب و رکوب مفرات دیار و اتراب و محل سفارشاق اتفاق نیفتاده بود اجیاناز تاوی
 ایام مهاجرت و صرفت فرقت احباب و وطن بن بیت شعش **بِمَا تَعَلَّلُوا لِأَهْلِ وَلَا وَطَنٌ وَلَا نَدِيمٌ وَلَا كَأْسٌ وَلَا**
سَكَنٌ تعقل رقی چون ملاقات دست دادی با تراکم و تراجم شواغل و عوایق در طلاق و جد و ذلاق لسان بساط لطف
 بسوط فرمودی و کجین محاورت و اظهار تعلق خاطر و طیب مشاعرت و معاشرت با او و حست مهاجرت زائل گشتی و در آنجا
 اهل و قصاصات بدم و قدم گرم و تحشم نمودی و چون زبان عذر عقده لا یطق و هت در انداء آن شامل اخلاق لطف
 گشتی کتبی بیت اسی تو غریب در جهان بنده غریب شهر تو از تو غریب که بود رسم غریب پرورد **وَلَيْسَ غَرِيبًا**
أَنْ يَبَالَ غَرِيبًا مِنَ الْجَدِّ فَرَدُّ فِي الزَّمَانِ غَرِيبٌ و چون اساع عرصه بسیار و بر مقتضی **لَمَوْلَانِي وَمَا رَغَبْتِي فِي عَيْبِ**
أَسْتَفِيدُهُ وَلَكِنَّمَا فِي مَفْجَرِ اسْتَفِيدُهُ نه در خور ساحت ساحت و علو همت او مشا به افتاد بر خاطر گذشت که چنین شخصی مویب
 مدت سی سال در ملازمت حضرت پادشاهان کردون غلام بنظر عنایت ملحوظ بوده و مستعدی جلال اعمال ایشان شده
 اگر آفتاب صفت نظر بر کتاب زرد و سیار روشنی با چون شگوفه میل برکت سیم خزان عالم اودا حاصل بودی آقا بهاست
 مرد و سوق قائل روشندان که دیده و فکرش کجبل الجلا و بصیرت منجلی باشد با سارت با صغیر **عَرِيٌّ عَرِيٌّ عَرِيٌّ عَرِيٌّ**
 کجا بدین خاک رنگین چون طفل متاسین کرد و بل منتفت و از جاه و حشمت این جهانی و صامت و ناطق خاک توده فانی
 کتاب فکر باقی که حقیقت عمر ثانی جز آن نیست چکونه خستیا رکنند و اینکه زبان حال نیزی رحمت قال شاید می حدست که
 بر سطر از یحیی جتی و نتیجہ گرمی اصلی در مدت اندک مصاحبتی بعد از آنکه ازین آستانه غرور بنزل جوهر پیوسته و از آن باز
 و نعیم اودا و عقاب اودا اثری نمانده و بجز جریان خایه بر صفحہ و وطن کا غذبه و شحه لعاب مادی چکونه مطالعان
 ذکر جمیل اودا از عریضه **لَمَوْلَانِي ذَكَرُ الْفَتَى عَمْرُو الثَّانِي وَحَاجَتُهُ مَا فَاتَهُ وَفُضُولُ الْعَيْشِ اشغال بر میوه نیست مقصود**
 از اطالت این تشبیه است که روزی جمعی از اهل فضل و مشاییر انصوب که مطیعان خدمت و محرم امر او بودند در
 مجلس نسی و **أَلْجَالِسُ أَخْلَاهَا أَخْلَاهَا** حاضر شدند و لحظه مجال اغیار رسد و در شند ز ابقات **أَلْفَاظِهِمْ أَرْوَقٌ**
مِنْ مَرَوَاتِ الرَّحِيقِ وَرَوَائِحُ مَطَابِيرِهِمْ أَطْبَبُ مِنَ لَيْسِكِ التَّحْقِيقِ در آسائ حکایتی که میرفت ذکر حساب
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

مطابیرهم

شس الدین اذ الله علیه شایسته طراز خلا اجار و در وسطه عقود حکایات آمد و محرابین مستحق از اسباب وحشی که خاطر از این صاحب را با آن یکه حاصل بود و در مقدمه اشارتی بدان رفت سلطان کرد و تعجب نمود و بجلطات قسم و ایمان نمود که حجاب آفتاب از محاذات بصیرت برداشت و تفریر کرد که با خدمت آن صاحب قرآن بیح و صمت محاسمت و شمار محاشتی نبود اما هر چند پیرامن کعبه تو و طواف می کردم و روی قبله اخلاص می آوردم خاطر صاحبی انور تر می یافتم و اعراض و انقباض زیادت مشاهده کرده می آمد خالصه فخالط و صافیه فتوب و اصله فقتع و با آنکه تعطف او و اصلاح

۵

حال خود در عقده تعذریا قسم و از غیبت و مملکت و رعایت و مخالفت نومید شدم بدخواه دولت و قاصد جاه او نبودم و در حضور و غیبت بر هر اسم خدمت و اطراوشان تو فرمی نمود و الدلیل علی اللک در زمان جناب ارگارش بزرگ چون مراد معرض مواخذت آورده بود این دو سه بیت که در زیور پارسی بحقیقت از خلل خالیست و بیابح لطف طبع لافظان جاری است که در دم و بجدش فرستاد و بیت کن نومید ما را از آنکه نومید همه کس را چشم خوار بیند نیندیشد بنید

۱۰

همه چیز نخبه خوابا بسیار بیند بر تو که مرد عاقل وقت فرصت که در او دلی در کار بیند این معانی در گوش صاحب مصرع کما ظن فی لوح الجهر ذبنا تاثیر نکرد این قطعه با غزبات ترکیب و لطف تمیل از آیت رحمت ناله آسانی شکر بر لطایف تویح و اعتراف بر جرایم هم قرینه انشاکست و ربینیه انشاد و بیت لوتری خوانده مجربان بیست بمت عفو است سر تعظیم از کرم آیت و لکن این خواننده زهی کریم حیم به تعظیم و عکس این معنی گفته بیستم چو در غیم تو کرمی و کرد و کرم راستی سبب کرده شد بدویم با چندین سوابق اعتذار و قیام در مقام استغفار گما قال المذنبی واعلم انی اذا

۱۵

ما اعتذرت الیک اذ اعتذرتی اعتذارا یک انشوطه از معاد تکر صاحبی واهی نکست و بیچوجه در بند مدارک بری نشد بل دیگر اسباب را رهنه شد چون این حکایت با دایه پست از حاضران که واقف بر احوال بودند استسما کرد هر یک و آسانی موافق این منط و ملایم این نسق بتقریر رسانیدند بعد از تسطیر اساطیر و افسانه و ادبایع انواع احوال زمانه باز سر سخن رویم سلطان احمد در تمهید تو اعد عدل و انصاف و اخلاق ابواب نسیم و احجاف نیک مبالغ بود صاحبی تقریر کرد که چون پادشاه سلیم الاعتقاد در اعلاء اعلام اسلام و اعلام آیت شمسیت دین محمدی علیه الصلوة و السلام غیبی صادق

۲۰

دینی صافی دارد با سلاطین بلاد مصر و شام اظهار موفقت و اعلان مطابقت پیش باید گرفت تا تیغ خلاف از طرفین در خلاف رود و راه ترو و تجارت و راه دینی ترو و منفعت کرد و مواد مشوشات و اصول منارفات بیکبار کی منقطع و منقطع بختها مفاصد السلاطین و بتوازی خطوط السنانین شعر و اذا تقاربت السعود فعیندها بوج الصلاح و بحسن الاحوال و اگر دفع ناز را استمدادی رود بکلمه اتحاد و در دین و استخار مسلاکت یقین در مطابقت و مسامحت بقدم جهاد ساعی کردند و شرايط مطاوعت و متابعت را راعی و با شتاب صیت مشاکبت و هشار ذکر مشارکت خاطر اهل اسلام در بلاد ایل و یاغی و دیار مطاوع و طاعنی بعبودیت حضرت زاده الله مسارا و محابا با ایل

۲۵

کرد

وصاف

كروند چون بن سخن متضمن محض مصحت و موجب رونق و تاملت و ملت بود و حکم بر یغ شد و شیخ کمال الدین عبدالرحمن ابراست
 و سفارت معین کرد و سید مبشر بدخول سلطان در مسلک بن و بهماج باسماج خطه یقین و مذکر تهصلاح ذات السین و
 استبعا و از طریق نفا و دشین بعد از ارسال و مرآة قضی القضاة قطب الدین شیرازی و تاملت بدوا از ابن کتوب
 فرمود بقرآن الله تعالی باقبال آن فرمان احمد الی سلطان مصر اما بعد فان الله سبحانه و تعالی فی جواب
 عنایتہ و نور هدیته قد کان ارشداً فی عنقوان الصبی و ربیان الحدیث الی الاقرار بر بوبیتہ و
 الاعتراف بوحدانیتہ و الشهادة لمحمد علیه افضل الصلوة بصدق نبوته و حسن الاعتقاد فی اولیایہ
 و الصالحین من عباده و بریتہ فمن یرد الله ان یهدیہ بشرح صدره للاسلام فلم یزل یعمل الی اعلاء
 کلمة الدین و اصلاح امور الاسلام و المسلمین الی ان افضی من ابنا الجحد و احینا الکبیر نبوة الملک
 البنا فاقض علینا من جلال الطایفه و طایفه ما حق به اماننا فی جزیل الاله و عوارفه و جلاهدی
 المملکه علینا و اهدی عقلمنا البنا فاجتمع عندنا فی قورینای المبنارک و هو المجمع الذی تنفتح
 فیہ رند جمیع الاخوان و الاولاد و الامراء البکار و مقدمی العساکر و زعماء الاجناد و انفتحت
 کلماتهم علی تنفیذ ما سبق به حکم احینا الکبیر فی انفاذ ایتم الغیر من عساکرنا الی ضاقت الارض من جمل
 من کثرتهم و امتلائت القلوب رعباً لعظیم صولتهم و شدید بطشهم الی تلك الجهة بهمة تخضع لها شتم
 الأطوار و عزمه تلین لها الصلاد ففکرنا فیما تمحضت عن غمهم عنه و اجتمعت احوالهم و اراهم
 علیه فوجدنا زبدة ذلك مخالفاً لما کان فی ضمیرنا من انشاء الخیر العام الذی هو عیارة عن تقویة
 شعار الاسلام ان لا یصدر عن او امرنا ما امکننا الا ما یوجب حقن الدماء و تکتین الدماء و یجری
 به فی الاقطار رخاء نسیم الامن و الامان و یسیر فی الملوک فی سائر الامصار فی مهاد الشفقة و
 الاحسان تعظیماً لمر الله و شفقة علی خلق الله فاطمنا الله تعالی اطفاء تلك النار و وسکین الفتنه
 النار و اعلام من اشار بیدک الرئی بما ارشدنا الله تعالی الیه من تقیدیم ما یرجى به شفاء العالم
 من الادواء و ناخیر ما یجب ان یكون اخر الدواء و اتنا لانجب المسارعة الی هر الصال و لا نوتر
 الصبی للفضال الا عند ایتضاح المنجی و لا ناذن الی بعد تبیین الحق و ترکیب المنجی و قوی عرضنا
 علی ما راہنا من دواعی الصلاح و تنفیذ ما ظهر لنا به وجه التماس اذ کار شیخ الاسلام فدود الغان
 الذی هو نعم العون لنا فی امور الدین فاصدرنا هذا الکتاب رحمة من الله لمن وعاه و نعمة علی من
 اعرض و عصاه و انفذنا قضی القضاة قطب الملک و الدین و الایمانک بهاء الدین الذین هما
 من ثقات هذه الدولة الزاهرة لبعرفاهم طرقتنا و تحقق عندهم ما بنطوی علیه لعموم المسلمین

هدی
نور

جَمَعَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ اِنَّا مِنْ اِنْتَانِ عَلَى بَصِيرَةٍ وَاِنَّ الْاِسْلَامَ حُبُّ مَا قَبْلَهُ وَاِنَّهُ تَعَالَى الْقِي فِي فَلِنَا نَ
 تَبَعَ الْحَيُّ وَاَهْلُهُ لِبَشَاهِدِ وَاَعْظَمَ نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاْفَةِ بِمَا دَعَانَا إِلَيْهِ مِنْ تَقْدِيمِ اسْبَابِ الْاِحْسَانِ
 فَلَا تَجْرُؤُوا هَابًا لِنَظَرِ اِلَى سَالِفِ الْاِخْوَانِ وَكُلُّ بَوَّحٍ هُوَ فِي شَانٍ فَاِنْ نَطَلَعْتَ نَفْسَهُمْ اِلَى دَلِيلِ تَسْحِكُمْ
 بِسَبَبِهِ دَوَاعِي الْاِعْتِمَادِ وَتَجَهُّ بِبَعُونِ بِيهَا مِنْ بَلُوغِ الْمَرَادِ فَلِنَظَرُ وَاِلَى مَا ظَهَرَ مِنْ مَا تَرَانَا اِشْتَهَرُ حَرَبُ
 ۵ وَاَعْمُ اَثَرُهُ فَاِنَّا اَبْدَانًا بِنُورِ اللَّهِ تَعَالَى بِاِعْلَاءِ مَعَالِمِ الدِّينِ وَاِظْهَارِهِ فِي اِيْرَادِ كُلِّ اَمْرٍ وَاِصْدَارِهِ تَقْدِيمًا
 وَاِوَامَةً نُوَامِسُ الشَّرْعَ الْمُحَدَّثِي عَلَى مُقْتَضَى فَا نُؤِنِ الْعَدْلُ الْاِحْمَدِي اِجْلَالًا وَتَعْظِيمًا فَادْخَلْنَا الشَّرْوَ
 فِي قُلُوبِ الْجُمْهُورِ وَعَفْوًا عَنِ كُلِّ مَنْ اَجْرَحَ سِنَّةً وَاَقْرَفَ وَاَبْلَنَاهُ بِالصَّحْحِ وَفَلْنَا عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَا
 وَتَقَدَّمْنَا بِاصْلَاحِ اُمُورِ اَوْفَافِ الْمُسْلِمِينَ مِنَ الْمَسَاجِدِ وَالْمَشَاهِدِ وَالْمَدَارِسِ وَعِمَارَةِ بَقَاعِ الْحَجْرِ وَالرُّبُطِ
 الدَّوَارِسِ وَاِبْصَالِ حَاصِلِهَا بِعَوَاجِبِ عَوَائِدِهَا الْقَدِيمَةِ اِلَى مُسْتَحَقِّهَا وَشُرُوطِ وَاِقْفِهَا وَمَعْنَانِ
 ۱۰ بَلْمَسِّ شَيْءٍ مِمَّا اسْتَحْدِثَ عَلَيْهَا وَاِنْ بَغَيْرِ اَحَدٍ سُبَّانًا مِمَّا قَرَّرَ اَوْ لَافِيهَا وَاَمْرًا بِتَعْظِيمِ اَمْرِ الْحَاجِّ وَتَجْهَرُ فِيهَا
 وَاِنَّا مِنْ سُبُلِهَا وَتَسْبِيْرِ قَوَائِلِهَا وَاَطْلَقْنَا سَبْلَ التِّجَارِ الْمُرْتَدِّدِينَ اِلَى الْبِلَادِ لِلسَّافِرِ وَاَبْحَسَبِ اِحْتِبَارِهِمْ
 عَلَى اِحْسَنِ قَوَاعِدِهِمْ وَحَرَمْنَا عَلَى الْعَسَاكِرِ وَالْقَرَاغُولِ وَالشُّطَّانِي فِي الْاَطْرَافِ التَّعَرُّضَ لَهُمْ فِي مَصَادِرِهِمْ
 وَمَوَارِدِهِمْ وَقَدْ كَانَ صَادَفَ قَرَاغُولُنَا جَا سَوْسَا فِي زِيِّ الْفُقَرَاءِ كَانَ سَبِيلُ مِثْلِهِ اَنْ يَهْلِكَ فَلَمْ نَرِ
 اِهْرَاقَ دِمِهِ صِبَانَةَ حُرْمَةِ مَا حَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى فَاَعَدْنَاهُ اِلَيْهِمْ وَلَا يَخْفَى عَلَيْهِمْ مَا كَانَ فِي اِنْفَادِ الْجَوَالِسِ
 ۱۵ مِنَ الصَّرْرِ الْعَامِّ لِلْمُسْلِمِينَ فَاِنْ عَسَا كَرْنَا ظَالِمًا رَاوَهُمْ فِي زِيِّ الْفُقَرَاءِ وَالشُّكَاكِ وَاَهْلِ الصَّلَاحِ قَسَا
 طُنُوهُمْ فِي تِلْكَ الطَّوَائِفِ وَقَتَلُوا مِنْهُمْ مَنْ قَتَلُوا وَفَعَلُوا مِنْهُمْ مَا فَعَلُوا وَاَرْتَفَعَتِ الْحَاجَةُ بِحَمْدِ اللَّهِ تَعَالَى
 مِنْهَا اِلَى ذَلِكَ بِمَا صَدَرَ مِنْ فَتْحِ الطَّرِيقِ وَتَرَدُّدِ التِّجَارِ وَغَيْرِهِمْ فَاِذَا اَمْنَعُوا الْفِكْرَ فِي هَذِهِ الْاُمُورِ اَمِثَالِهَا
 فَلَا يَخْفَى عَلَيْهِمْ اَتِيهَا اَخْلَاقُ جَبَلِيَّةٍ طَبِيعِيَّةٌ وَعَنْ سَوَائِبِ التَّكْلِيفِ عَرَبِيَّةٌ وَاِذَا كَانَتْ اَلْحَالُ عَلَى ذَلِكَ تَقَدَّرَ
 اَنْ تَرْتَفَعَتْ دَوَاعِي الشُّقْرِ الَّتِي كَانَتْ مُوجِبَةً لِلخَالِفَةِ فَاِنَّهَا اِنْ كَانَتْ بِطَرِيقِ الدِّينِ وَالتَّرْبِ عَنْ حَوْصَةٍ
 ۲۰ الْمُسْلِمِينَ فَقَدْ ظَهَرَ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِمَنْ دَوْلَتُنَا التُّورِ الْمُبِينِ وَاِنْ كَانَتْ لِمَا سَبَقَتْ مِنَ الْاَسْبَابِ فَمِنْ تَحْتِ
 الْاِنْ طَرِيقِ الصَّوَابِ فَاِنَّ لَهُ الرَّزْقِي وَحُسْنَ مَا بِي وَقَدْ رَفَعْنَا الْحِجَابَ بِفَضْلِ الْخَطَابِ وَعَرَفْنَاهُمْ
 مَا عَرَفْنَا عَلَيْهِ نَبِيَّةً خَالِصَةً لِلَّهِ تَعَالَى وَاَتَيْنَاهُمْ بِاسْبَابِهَا وَحَرَمْنَا عَلَى جَمِيعِ عَسَاكِرِنَا الْعَدْلَ بِخِلَافِهَا
 لِيَرْضَى بِهَا اللَّهُ وَالرَّسُولُ وَيَبْلُغَ عَلَى صَنَعَاتِهَا اَثَارَ الْاِقْبَالِ وَالْقَبُولِ وَيَسْبُرُجَ مِنْ اِخْتِلَافِ الْكَلِمَةِ
 ۲۵ هَذِهِ الْاُمَّةُ وَبِحَلِيِّ نُبُورِ الْاَبْيَافِ طَلَمَةُ الْاِخْتِلَافِ وَالنِّعْمَةُ فَتَسْكُنُ فِي سَائِبِغِ طَلَمَةِ الْبُودِي وَالْحَوَاضِ
 وَيَقْرَأُ الْقُلُوبُ الَّتِي بَلَّغَتْ مِنَ الْجَهْدِ اِلَى الْحُنَاجِرِ وَاِنْ وَقَى اللَّهُ سُلْطَانَ مِصْرَ لِمَا فِيهِ الصَّلَاحُ الْعَالِمِ

وَابْنِظَا

صاف

وَانِظَامُ اُمُورِي اِدَمَ فَعَدَّ وَجِبَ عَلَيْهِ التَّمَسُّكُ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى وَسُلُوكُ الطَّرِيقَةِ الْمَشْتَرِكَةِ بَيْنِ
 الْاَبْوَابِ الطَّاعَةِ وَالْاِتِّحَادِ وَيَذَكُرُ الْاِخْلَاصَ بِحَبِّ شَعِيرِ تِلْكَ الْمَمَالِكِ وَالْبِلَادِ وَيُسَكِّنُ الْقِيَمَتِ
 النَّائِرَةَ وَتَعْمُدُ السُّبُوفَ الْبَائِرَةَ وَتَحُلُّ الْكَافَّةَ اَرْضِ الْهُونِ وَرَوْضِ الْهُدُونِ وَتَحْلُسُ رِقَابَ
 الْمُسْلِمِينَ مِنْ اَغْلَالِ الدَّلِّ وَالْهُونِ وَاِنْ غَلَبَ سَوْءُ الظَّنِّ بِمَا نَفَضَلُ بِهِ وَاِهْبِ الرَّحْمَةَ وَمَنْعُ حُرْمَتِهَا
 قَدْ رَهِنَتْ فِيهِ شُكْرُ اللَّهِ مُسَاعِينَا وَمَهْدَعُنَا وَمَا كُنَّا مُعَدِّينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا وَاللَّهُ
 الْمَوْفِقُ لِلرِّشَادِ وَالسَّدَادِ وَهُوَ الْمُهَيِّمُ عَلَى الْبِلَادِ وَالْعِبَادِ وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَحَدَّهُ وَكُنْتُ فِي اَوَاخِرِ
 جُمَادَى الْاُولَى سَنَةِ اِحْتِضَرَ ثَمَانِينَ وَسِتِّمِائَةَ وَاَحَابِ غَرَضِي لِلْكِتَابِ الْمَقْدِمِ ذِكْرُهُ مِنْ لِسَانِ
 السُّلْطَانِ سَهْفِ الدِّينِ قَلَاوِنِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِقُوَّةِ اللَّهِ تَعَالَى كَلَامُ فُلَاوِنِ اِلَى السُّلْطَانِ
 اَحْمَدَ اَمَّا بَعْدُ حَمْدُ اللَّهِ الَّذِي اَوْخَجَّ بِنَا وَلَنَا الَّذِي مَنَّا جَا وَاَجَاءَ بِنَا فَاَجَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَاَدْخَلَ فِي دِينِ
 اللَّهِ اَفْوَاجًا وَالصَّلَاةَ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي فَضَّلَهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ نَجِيٍّ بِهٖ اُمَّةٌ وَعَلَى كُلِّ نَبِيٍّ
 نَاجِيٍّ وَعَلَى اِلٰهِ وَصَحْبِهِ صَلَوةٌ سُبْرًا مَادِحِيٍّ وَبِرٍّ مِنْ دَاخِلِيٍّ وَالرِّضَى عَنِ الْاِمَامِ الْحَاكِمِ بَايَرِ اللَّهِ اَمِيْرِ
 الْمُؤْمِنِينَ وَسَلِيلِ خَلْعَانِهِ الْمُهْتَدِينَ وَاِبْنِ عَمِّ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَالْخَلِيفَةِ الَّذِي يَتَمَسَّكُ بِبَيْعَتِهِ اَهْلُ
 الدِّينِ فَاتَهُ وَرَدَ الْكِتَابَ الْكَبِيْرَ الْمُنْفَعِيَّ بِالتَّكْرِيْمِ الْمَشْتَمِلَ عَلَى الْبِنَاءِ الْعَظِيْمِ مِنْ دُخُوْلِهِ فِي
 الدِّينِ وَخُرُوْجِهِ عَمَّا خَالَفَ مِنَ الْعِيْرَةِ الْاَقْرَبِينَ وَمَا فَتَحَ هَذَا الْكِتَابَ فَاتَحَ الْخَيْرَ الْعِلْمَ الْمَعْلِيَّ وَ
 الْحَدِيْثَ الَّذِي صَحَّ عِنْدَ اَهْلِ الْاِسْلَامِ وَاَصْحَحَ الْحَدِيْثَ مَا رَوَى عَنْ مُسْلِمٍ تَوَجَّهَتْ اَلْوَجُوْهُ بِاللِّدْعَاءِ
 اِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ فِي اَنْ يُشْتَبَهَ عَلَى ذَلِكَ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ وَاَنْ يُبَيَّنَّ حَبِّ هَذَا الدِّينِ فِي قَلْبِكَ اَنْتَبَهَ
 اَحْسَنَ التَّبَيُّنِ مِنْ اَحْسَنِ الْمَنَابِتِ وَحَصَلَ النَّامِلُ الْاَفْضَلُ الْمُبْتَدُ بِذِكْرِهِ مِنْ حَدِيْثِ اِخْلَاصِ النَّبِيَّةِ فِي
 اَوَّلِ الْعُمُرِ وَعَنْقَوَانِ الصَّبِيِّ فِي الْاَقْرَابِ بِالْوَحْدَانِيَّةِ وَدُخُوْلِهِ فِي الْمِلَّةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ بِالْقَوْلِ وَالْعَمَلِ وَالنَّبِيَّةِ
 وَالْمُحَمَّدِيَّةِ عَلَى اَنْ شَرَحَ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ وَاَطْمَهَ شَرِيْفَ الْاَلْهَامِ مُحَمَّدًا لِلَّهِ عَلَى اَنْ جَعَلْنَا مِنَ السَّابِقِينَ
 الْاَوَّلِينَ اِلَى هَذَا الْمَحَلِّ الْعَالِي الْمَقَامِ وَثَبَّتْ اَقْدَامُنَا فِي كُلِّ مَوْقِفٍ اِجْتِهَادٍ اَوْ جِهَادٍ كَمَا تَرَى لَوْلَا
 دُونَهُ الْاَقْدَامُ وَاَمَّا اِفْضَاءُ التَّوْبَةِ اِلَيْهِ فِي الْمَلِكِ وَمِيْرَانَةِ بَعْدَ الْوَالِدِ وَاَخِيهِ الْكَبِيْرِ وَاِفَاضَةُ
 هَذِهِ الْمَوَاهِبِ الْعَظِيْمَةِ عَلَيْهِ وَتَوَقُّلُهُ الْاَسْرَةَ الَّتِي طَهَّرَهَا اِيْمَانُهُ وَاظْهَرَ هَا سُلْطَانَهُ بَعْدَ اَنْ
 اَوْرَثَهُ اللَّهُ مَرَاصِطَهَا مِنْ عِبَادِهِ فَصَدَّقَ الْمُبَشِّرَاتُ لَهُ مِنْ كَرَامَةِ اَوْلِيَائِهِ وَعِبَادِهِ وَاَمَّا حَاكِيَّةُ
 اِجْتِمَاعِ الْاَنْوَاعِ وَالْاَوْلَادِ وَالْاَمْرَاءِ الْكِبَارِ وَمَقَدِّمِي الْعَسَاكِرِ وَرُؤَسَاءِ الْاَجْنَادِ فِي مَجْمَعٍ قَوْلًا
 الَّذِي يَفْعَلُ فِيهِ زَيْدُ الْاِرَاءِ وَاَنْ كَلِمَتُهُمْ اَنْفَعَتْ عَلَى مَا سَبَقَ بِهِ حُكْمُ اَخِي الْكَبِيْرِ فِي اِنْفَاذِ

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

السائر الى هذه الجوانب وانه فكر فيما اجتمعت عليه اراهم وانتهت اليه اهل اوهم فوجده
نحالفنا في ضميره اذ قصده الصلاح ورايه الاصلاح وانه اظنى تلك الثائرة وسكن تلك الفئنه
الثائرة فهذا فعل الملك المنقى المشفق من قوميه على من بقى المتكبر في العوافب بالرأي الثاقب
والافوتيركو وارايم حتى تحلهم العزة لكانت هذه الكرة هي الكرة لكن هولن خاف مقام
ربه ونهى النفس عن الهوى ولم يوافق قول من ضل ولا فعل من غوى واما القول منه بانه لا
يحب المسارعة الى المقارعة الا بعد ايضاح المحجة فان الله سبحانه وتعالى والناس كافة قد
علموا ان قيامنا انما هو لنصرة هذه الملة وجهادنا واجهادنا انما هو لله وحبث قد دخل
معنا في الدين هذا الدخول وزالت الدخول بجان نفاع المنافرة تحصل المظاهرة فالأيمان
كالبنبان شدد بعضه بعضا ومن اقام مناره فله اهل باهل في كل مكان وحيوان بحيران
يكل ارض واما ترتب هذه الفوائد الجمية على اذكار شيخ الاسلام قذوة العرفين كمال الدين عبد
الرحمن اعاد الله من بركابه فلم يزل يروي قبله كرامة كهذه الكرامة والرجاء ببركته وبركة
الصالحين ان يصبح كل دار للاسلام دار اقامة حتى يتم شرائط الايمان ويعود شمل الاسلام مجمعا
احسن ما كان ولا شك ان الكرامة اينداء هذا التمكن في الوجود وان كل حق يركبه الى نصايبه
يعود واما انفاذا قضى القضاء قطب الملة والدين والانا بك بهاء الدين الموثوق بنقله ما في ابلح
رسائل هذه البلاغة فقد حضر او اعاد اكل قول حسن من حوالى احواله وخطرات خاطره ومنظر
ناظره ومن كل ما يشكر ويحمد وينجز حديهما فيه من مسند احمد واما الاشارة الى ان
النفوس ان كانت تطلع الى اقامة دليل يستحق كسببه دواعي الود الجليل فلتنظر الى مظاهر من
في موارد الامر ومصادره من العدل والاحسان بالقلب واللسان والتقدم باصلاح الاوقاف
والمساجد والربط وسبيل سبيل الحج الى غير ذلك فهذه صفات لمن يريد ملكه الدوام فلما ملك
عدل ولم يبتغ الى لوم من عدى ولا لوم من عدل على انها وان كانت من الافعال الحسنة و
المثوبات التي لم تستنطق بالدعاء الاليسنة فهي واجبات تؤدي وهو اكبر من انه باجراء اجر
غيره يفخر او عليه يقتصر ولم يدخر انما يفخر الملك العظيم بان يؤتى ممالك واقاليم وحصون او
ان يبذل في تشييد ملكه اجر مصون واما تجرعه على العباد والقرعولات والسحاني بالاطراف
التعرض الى احد بالاذى واصفاء موارد الواردين والصادرين من شوائب الفدى فمن لغنا
تقدمه بذلك فقد منا ايضا بمثله الى سائر الثواب بالرحبة وحلب والبيرة وعنتاب

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

وتقدمنا

صاف

وَقَدَّمْنَا إِلَى مُقَدِّمِ السَّائِرِينَ بِطَرَفِ نَيْلِكَ الْمَالِكِ بِمِثْلِ ذَلِكَ وَإِذَا اتَّخَذَ الْأَيْمَانُ وَانْعَقَدَتِ
 الْأَيْمَانُ تَحْتَمَّ هَذِهِ الْأَحْكَامُ وَتَرْتَبَ عَلَيْهِ جَمِيعُ الْأَحْكَامِ وَأَمَّا الْجَاوِسُ الْفَقِيرُ الَّذِي أُمِسَّكَ وَ
 أُطْلِقَ وَإِنْ تَسَبَّبَ مِنْ بَيْنِيَا مِنْ الْجَوَاسِيسِ بَرِيءُ الْفُقَرَاءِ لِقَتْلِ جَمَاعَةٍ مِنَ الْفُقَرَاءِ الصَّالِحِينَ رَجَمًا
 بِالظَّنِّ فَهَذَا بَابٌ مِنْ ذَلِكَ الْجَانِبِ فَحُجَّةُ وَزَنْدِقُهُ كَانَ قَدْحُهُ وَكَرْمٌ مِنْ بَرِيءٍ بَرِيءٍ مِنْ ذَلِكَ
 الْجَانِبِ سَبْرُهُ وَإِلَى الْأُطْلَاحِ عَلَى الْأُمُورِ سَوْرُهُ وَظَفَرُ الثَّوَابِ فِيهِمْ بِجَمَاعَةٍ فَرَفَعَهُ عَنْهُمْ السَّبْفُ
 وَلَمْ يُكْشَفْ مَا عَطَنَهُ خِرْقَةُ الْفَقْرِ بِلَمْ وَلَا كَيْفَ وَأَمَّا الْأَشَارَةُ إِلَى أَنْ فِي اتِّقَاقِ الْكَلِمَةِ يَكُونُ صَلَاحُ
 الْعَالَمِ وَيَنْظُمُ شَمْلُ بَنِي آدَمَ فَلَا مَرَدَّ لِمَنْ طَرِقَ بَابَ الْإِتِّحَادِ وَمَنْ حَجَّ لِلسَّلَامِ فَمَا حَادًا وَلَا حَادًا وَمَنْ
 شَى عِيَانَهُ عَنِ الْمَكَافَةِ كَمَنْ مَدَّ يَدَ الْمَصَالِحَةِ لِلْمَصَالِحَةِ وَالصَّحْبُ خَيْرٌ وَمَا كَانَ مِنْ تَشْهِيدِ الْأَحْكَامِ
 فَلَا يَدَّ مِنْ أُمُورٍ بِنِي عِلْمِهَا تَوَاعُدُهُ وَيَعْلَمُ مِنْ مَدَّ لَوْهَا فَوَائِدُهُ فَإِنَّ الْأُمُورَ الْمُسْطَوْرَةَ فِي كِتَابِهِ
 هِيَ كَلِمَاتٌ لَا زَمَةَ بِنَعْمٍ بِهَا كُلُّ مَعْنَى وَمَعْلَمٌ أَنْ تَهَيَّأَ صِلِحٌ أَوْلَمَ وَمُورٌ لَا يَدَّ وَإِنْ تَحَكَّمْ فِي سَلِكِهَا
 عَقُودُ الْعُهُودِ نَظْمٌ فَلْيَحْمَلْهَا لِسَانُ الْمَشَافَهَةِ الَّتِي إِذَا أَوْرَدْتَ قَبْلَتْ أَنْ مَسْئَلَةٌ مَمْلَأَتْهَا الثَّقُوبُ
 وَأَحْرَزَ نَهْضُورُ الرُّسُلِ أَحْسَنُ تَمَّ حَزْرُهُ سَطُورُ الطُّرُوسِ وَأَمَّا الْأَسْتِشْهَادُ بِقَوْلِهِ تَعَالَى وَمَا كُنَّا
 مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا فَمَا عَلَى هَذَا التَّقْوَى مِنَ الْوَدْبِ نَبْعُ وَلَا عَلَى هَذَا السَّبِيلِ نَبْحُ بِلِ الْفَضْلِ الْقَدِّ
 فِي الدِّينِ حُقُوقٌ تُرْعَى وَإِفَادَاتٌ تُسْتَدْعَى سَمِعْنَا الْمَشَافَهَةَ الَّتِي حَمَلَتْ لِسَانَ أَضَى الْقَضَاءِ قَطْبُ
 الْمِلَّةِ وَالذِّينِ وَكَانَ مِنْهَا مَا يَنْسَبُ مَا فِي الْكِتَابِ مِنْ دُخُولِهِ فِي الدِّينِ وَانْظَامِ عَقْدِهِ فِي سَلَكِ
 الْمُؤْمِنِينَ وَمَا بَسَطَهُ مِنْ عَدْلِ وَاحْسَانٍ وَسِرِّهِ مَشْهُورُهُ بِكُلِّ لِسَانٍ فَالْمِنَّةُ لِلَّهِ عَلَيْهِ فِي ذَلِكَ فَلَا يَشِينُهَا
 وَلَا يَشِينُهَا مِنْهُ بَامِينَانٍ وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ فِي حَقِّ مَنْ آمَنَ بِإِسْلَامِهِ قُلْ لَا تَمْتَوُا عَلَى إِسْلَامِكُمْ بِلِ
 اللَّهُ مِنْ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ وَمِنَ الْمَشَافَهَةِ أَنَّهُ قَدْ أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْعَطَا
 مَا أَعْطَاهُ بِهِ عَنْ أَمْنِ دَادِ الطَّرْفِ إِلَى مَا فِي بَدْعِيهِ مِنْ أَرْضٍ وَمِنْ مَالٍ فَإِنْ حَصَلَتِ الرَّغْبَةُ فِي الْإِتِّقَاقِ
 عَلَى ذَلِكَ فَلَا مَرَجَاصِلُ وَالْجَوَابُ أَنْ تَمَّ أُمُورًا مَتَى حَصَلَتْ عَلَيْهَا الْمَوَافَقَةُ تَمَّتِ الْمَصَالِحَةُ وَالْمُصَدِّقَةُ
 وَرَأَى اللَّهُ وَالنَّاسُ كَيْفَ يَكُونُ نَصَافِينَا وَإِذْ لَاحُظْنَا وَمُعَادِينَا وَإِعْرَازُ مَصَافِينَا وَكَرْمٌ مِنْ مَصَاجِبِ وَجَدِّ
 لَا يُوجِدُ الْآخِ وَالْأَبُ وَالقَرَابَةَ وَمَا تَمَّ أَمْرُ الدِّينِ الْمُجْمَعِي وَاسْتَحْكَمَ فِي صَدْرِ الْإِسْلَامِ الْأَمْعَاطُ وَالصَّحْبُ
 فَإِنْ كَانَتْ لَهُ رَغْبَةٌ مَصْرُوفَةً إِلَى الْإِتِّحَادِ حَسُنَ الْوَدَادُ وَجَمِيلَ الْأَعْيَادُ وَكَيْبُ الْأَعْدَاءِ وَالْأَضْدَالُ
 وَالْإِسْتِئْذَانُ إِلَى مَنْ شِئِدَّ بِهِ الْأَزْرُوعُنْدَ الْإِسْتِئْذَانِ فَقَدْ فُهِمَ الْمُرَادُ وَمِنَ الْمَشَافَهَةِ إِنْ كَانَتْ رَغْبَتُنَا
 مُنْتَدَّةً إِلَى مَا فِي بَدْعٍ مِنْ أَرْضٍ وَمِنْ مَالٍ فَلَا حَاجَةَ إِلَى انْفِذِ الْمَغْتَبِينَ الَّذِينَ يُؤَدُّونَ الْمُسْلِمِينَ بِغَيْرِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فَأُثِرَ تَعْوِدُ فَاجْتَابَ أَنَّهُ لَوْ كَفَّ الْعُدُوَانِ مِنْ هُنَالِكَ وَخَلَّى لِلْمُلُوكِ الْمُسْلِمِينَ مَا لَهُمْ مِنَ الْمَمَالِكِ
 سَكَنَتِ الدِّهْمَاءُ وَخَسِبَتِ الدِّمَاءُ وَمَا أَحَقَّهُ بَانَ لِأَسْمَى عَنْ خَلْقٍ وَبِأَتَى مِثْلَهُ وَلَا بِأَمْرٍ شَيْءٍ وَبَسُو
 فَعَلَهُ وَفَوْنُ خَرَانِي الْأَنْ بِالرُّومِ وَهِيَ بِالْأَدْنَى بِدِيكُمْ وَخَرَجَهَا تَجِي الْكِنْمُ فَقَدَسَفَكَ فِيهَا وَفَكَ
 وَسَبَى وَهَكَ وَبَاعَ الْأَجْرَارُ وَابِي الْأَتْمَادِي عَلَى ذَلِكَ الْأَضْرَارُ وَمِنَ الْمَشَاهِدَةِ أَنَّهُ حَصَلَ النَّصِيمُ
 عَلَى أَنْ لَا يَبْطَلُ هَذِهِ الْأَعْرَافُ وَلَا يَنْفَرُ عَنْ هَذِهِ الْأَثَارَاتِ فَبَعَثَ مَكَانًا يَكُونُ فِيهِ اللَّقَاءُ وَيُعْطَى
 ۵ اللَّهُ النَّصْرَ لِنِ بَشَاءٍ وَاجْتَابَ عَنْ ذَلِكَ أَنْ الْأَمَاكِنَ الَّتِي انْفَقَ فِيهَا مَلْتَقَى الْجَمْعِينَ مَرَّةً وَمَرَّةً فَمَدَّافَ مَوَارِدِهَا
 عَنْ سَلْمٍ مِنَ أُولَئِكَ الْعُومِ وَخَافَ أَنْ يُعَاوِدَهَا فَبَعَاوِدَهُ مَصْرَعُ ذَلِكَ الْبُومِ شَعْرٌ فَمَا كَانَ أَعْبَجَكُمْ خَامِكُمْ
 قَعُودًا لِي حِصْنٍ مِنْ قَابِلٍ فَإِنَّ الْحَسَامَ الصَّعِيلَ الَّذِي قَبِلْتُمْ بِهِ فِي بَدِي الْقَابِلِ وَوَفَّتِ اللَّقَاءَ عِلْمٌ عِنْدَ اللَّهِ
 لَا يَفْقَدُ رُومًا النَّصْرَ الْأَمِنْ عِنْدَ اللَّهِ الْغَيْرِ الْحَكِيمِ لِمَنْ قَدَّرَ وَمَا مَحْنٌ مِّنْ يَنْظُرُ فَلَنَّةٌ وَلَا مَحْنٌ
 ۱۰ لَهُ إِلَى غَيْرِ ذَلِكَ لِقِنَّةً وَمَا أَمْرُ سَاعَةِ النَّصْرِ إِلَّا كَالسَّاعَةِ الَّتِي لَا تَأْتِي إِلَّا بَعْتَهُ وَاللَّهُ يُوقِفُ لِمَا فِيهِ صَلَاحٌ
 هَذِهِ الْأُمَّةُ وَهُوَ الْقَادِرُ عَلَى الْإِتْمَامِ كُلِّ خَيْرٍ وَنِعْمَةٌ وَكَيْفَ فِي سَهْمِ رَمَضَانَ مِنَ السَّنَةِ الْمَذْكُورِ

چون باختلاف رسل سئل موافقت میان طرفین مفتوح شد پادشاه از اشدگان و امر از اشدگان و امر از اشدگان با ملوک مصر و فتح
 مصادقت میان ایشان متفکر و هر اسان شد نه در ظهور خوف اسلام و اسلامیان بر خود بچکان و بهنگام جلوس سلطان احمد پادشاه از
 ارغون با اتفاق دیگر برادران بجائیت اقامه جنگها و او بود بعد از آن عازم سغور لوق شد و باغرا و جمعی امر او را خاطر او غمناک
 ۱۵ سید کشت و امارات مخالفت بود در بندها حتی اسباب مدافعت و پر و همتن ابواب محاربت فکر با پادشاهان کرد و سعی بر آبی
 کبر آفر و لا عجب اذ ابصر شکل الشوق نور سنجبل طغاجار اگوس و اعلام داد و میر تو مان کرد و سپید و لشکر و او ناس که ناس
 ناس و در میان مغول از ایشان بی باکت بر بنده در عدا و ایستام او آمدند حکایت تغییر نیت و تبدیل عهدیت او را در خدمت سلطان
 عرضه داشتند اینان که مقدم شکر گرج بود و بصفدری و بهادری مشهور بر راه رسالت نامزد شد و تمام از حکم بر بیع با استخار او نفا
 یافت چون بخدمت شاهزاده رسید عطف شاه پشاهی عطاء دل بیوفاء او را که امید شبات از او چون کبریت احمد و اکبر عظم
 ۲۰ حدیم الوجود بود بجلاجل اجملال و مشقه مطناح مقید کرد و بنده اینان سباح آفرید که آخر شاه که احقاق همت مؤمن و مشرک باطل
 آن مطلق است قسم یاد کرد و بر کیتا ولی و خلاص در عبودیت و موافقت شاهزاده و موافقت مستحکم حاجت و او چون بندگی
 سریر دولت معاودت کرد و در باب توجه ارغون بصوب حضرت عذری سقیم تر از عمره و دلبران با دار ساینه غنق
 السقم منه جفون الحسان و دلیل او هی من نطابق صبر العشاق فی مقاساة الهجران صاحب
 از برای مساده اعلام کرده بودند از تلبیل و زلزله حرکات ادایت موضع چون آب فرو خاند و خو و هیات ظاهر و دلیل
 ۲۵ باطن باشد و زبان ترجمان اجوال سرایو الظاهر عنوان الباطن در بندگی حضرت بعد از تمهید مقدمات عرضه داشته باز و اوج حضرت

سلطان که چک نام ایلیاق را بزرگ کرد و نیند ویرلیغ بزاخت و عاطفت و اعلا و مرتب و بکانت او نافذ گشت بدین جن تبریر
 بیخ مخالفت را از ساحت سینه او قلع کرد و ماه و هشت بدین محالجت عاذ فانه ارتداع یافت غفریب شهزاده ارغون جوئی را
 بسرا پرده سلطنت فرستاد و معلوم بد آنکه در زمان ایلیاتی مجد الملک و القاد نوایر غضب ایلیان و تراجم گوگب دولت صاحب دیوان
 موصلکا داده بود که هر چه سمت ملک دار و از نفع و مینس و صنایع و عطاران با و شاه است و بهنگام اشارت بی تعظم و نعمت سلطنت
 اکنون التماس از سده سلطنت است که او را صاحب جوئی اینجا فرستد تا آن سخن پرسیده شود و آن مصطفی بفضیل رسانید
 و نیز چند سال تصرف در مملکت پذیرد و نموده و هر که حسابی مشتمل بر جمع و خرج ممالک رفع کرده آنرا هم جوابی که مید و سبقتی
 منقح بنماید باعث بر ارسال این الوکات مطیع مالی نبود چه در وقتی که واقعه آبا فاقان شایع شد بران منوال که شرح داده اند آنکه
 علوایف از راه غلبه ظن و این بعضی الظن است می گفتند صاحب دیوان برای تخلیص برادر و نظیر آنکه مجد الملک چون
 اینکار فارغ شود با شرفاع او پرواز و با بعضی خواص و ایلیان حضرت مناصحه کرد تا پادشاه راستی واقع بچرخ کرد و وفات برادرش
 مسکو میور سینه هم در آن نزدیکی واقع شده بود بدین روایت مسند که دیدند این اعلو در خاطر شاهزاده استحکام یافته بود و سپوند
 دیگر اسباب هشت شد سلطان نسبت که زنده معصوم و صیبت و این التماس زهریت در جلاب تعبیه کرده و تیغ خویز زور زبر
 پزیران بنهفته و صورتی که در پیراهن لکش و لباس متعش جلوه داده آنرا جواب این فرمود که تا مدت اجنات تمامت ملکی و مالی در نظر
 و عهد صاحب دیوانست اگر غیبت کند مصالح در معرض ایهال و خستلال افتد و در دیوان حضرت کسی که قائم مقام او تواند بود
 همیشه امور قائم نموده و او را چگونه توان فرستاد و بر رسول و مرسله القاتی نمود و بر سؤل و مقترحات تمام دی نفی نمود جوئی سخن تمام
 کرده با جوئی تمام و ما خوشی پیام مراجعت کرد و جمع بختی چنین این طاعت ضمیمه منافرت گشت و معاهدات از
 وقت بجز فعل پیوست بر سازنا ساز کاری پرده مخالفت را آهنگ بلند تر شد بل کار از پرده پوشی بگذشت و در معاد و می این طو
 سپهر فضائل از حلاجه ماند و در کار و در عطاء خود رجوع کرد چنانچه شاعر بنظم در آورده بلیت یکا نه همه افاق صاحب دیوان
 علاء دولت و دین صاحب نین در مان بسال ششم و هشتاد و یک شب شنبه چهارم روز پنج صبح در آران ازین جهان
 و نبی بخت سراسر عقی خرامید و جهانی معالی را با خود در دل خاک زمین ساخت مصرع ای خاک چه دانی که چه بدستی
 دیده فضل خواب می باشد در روز کار با خن حرمت چهره آمانی میزاشد و زمان حال ز فایت سوزناکی میکفت و مسیر استیغ
 الم نرد دیوان الفضائل عطلت لفقدا نه اقلامه و دفاتره کتخره قضی جامیه لبس بسده سواه و
 کاکسیر الذی عز جابره لبکی علیه خطه و بیانه فذامات و اشبه و ذامات سلجوره بیت لملوفه
 و لما ز بحر غرقه در یای دیده اند جانها چو مرغ بسمل در خون طسیده اند دانی سبب که صیبت چرا او مشعل بفرق طاق قیبه
 کشید ماند بدری ز آسمان وزارت اول یافت سر وی ز بوستان معالی بریده اند صاحب دیوان در مقام عز نشست
 صحن سراج چهره با بسیل خون آلود سرشک بشت بر عادت خور از خواب جدا ماند و در خور بود و شمع کردار اشک بر زبان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نجاح

سخ زرد و مانند صبح جاه در آن بدم سر و این بیت جان کدرا کر میگرد و بیت کوی من داد و شمع بودیم بهسم کیت شمع برود و کوی
میوزد شمع و من ستر اهل الارض ثم بکی اسی بکی بچون تنها و قلوب چون هنگام رقت غزا و غم کفاح بود و زهوسم
غزا و یناح سلطان اورا خلعت خاص داده با نواح سیور غامیشی تسلیمه خاطر مبدول فرمود پس بدبیر استدرک امور دروغ ماؤ
تایج و شکین بگریاچ فقه که زمان از زمین برانجخته بود مشغول شد ارغون بر لیغ فرستاد با طرف که اطلاق صاحبی با با تصرف
ایلیان و نواب و هند و وکلاء اورا شروع در استیفاء متوجات ممنوع دارند و بدین مصطفی پولا اما مور را بعراق روان
کرد و سبب آنکه نفس خود در آن حوالی بود و ارباب عراق استعاره داشتند بصر فوف بعضی را در تصرف گرفته و ذرائع
اختلاف و وسایط معادات علی الحالات و العلات سلسله دارد است در هم چه دست در هم که کار جهانی را بر هم زد
نال شاحت پخ بری و شاخ بر نارسا نید من بزریع التیوی که یخصد به عینا د بکرات بهنگام جماع شاهزادگان
استخار را بقورینای ایلیان علی التناج تسارع میروند و مانا نه و الی السباعه من جانب السلم و الصلح
هاد و الی المقارعة و الکفاح چون تصرف تقدیر بر سر است و کان تصاریف مسارفه فصول را دست مغربی
بمیزان ملک بر کشید و بر قسط اس زمانه کفر و اللیل ان طال خال الیوم یا القصر مایل شد و کیل روز کار جامه و سبب مستقلا
که اشجار از کسوت خانه تریج عاریت گرفته بودند بست تجده و فصل بارخواست کرد و خیا و خزان در بسط خانه چهار اوردن
غصان ثیاب احمر و صغر بردوش عروس چمن آنکند و روح نامیه از تربیت نباتات عاجز آمد قوت نموده راه غرب خا
گرفت بیت مادر باغ ستر و ن شد و زاون بگذاشت چکذا نامیه عین و طبیعت غربت و سخن مسعود سعد سلمان طلیم
وقت وزمان آمد بیت چون کشت باغ پیریمان کشت راز او چونما که بودید آنکه که بد جوان آری جوان بر سر می
چنین بود کین باز خود بید کند و او کند نمان در بوستان بجای کل دلاله و سخن آمد تریج و رنگس و مانج بی کران که ارغون
زباغ شد بیج باک نیت می خواه ارغوانی بر یاد ارغوان میزبان زمان از با و بزبان برکت ریز رزان موکب خزان از بنوی
برکی بنمای ساخت و نامی میل ماطفه نوای بیت برک ریزان همه حال فرو باید بخت بقدر آنچه از و برکت و نوای
طربست میواخت باغبان در صحن چمن از زیر درخت کل و ارغوان و سخن رخت اقامت نزدیک سر و سایه فکن کشید
چون ایام نصارت سبزه و گل و طراوت و طلاوة یا سیمین و سبیل مانند عهد دوستان سر پرل و موهلت غایات بی تاب میخند
لمو لفسه شب وصل تو بچ زرد که بود مگر نیدی داشت شب وصل تو ما روز شباب ذکر شکر عهد و وفا شمع
للایس فضل بقائه و وفائه و دوام نصرته علی الأوقات الخوا غیر و هو لنصر و التری بس و بند و نا ضری
الوفات بروق متحد گشته از تجاع و لنواز قماری و حمام و تعزید و زمزمه عناول و مجلس باغ آواز زاغ و نفاق غریب
غراب بدل ماند و اهل زمین بدیده تعجب کران و زبان ریان حال طعنه زنان کویان طکنا کی این تجذبات حال در فکا
چند زین کردش با ترمی مرزین حرکات دویم چه میجویای و برین تعلبات چه میاومی نمی بیت تاکی طکنا کرد جهان میگرد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کلام اوصد الین
الدوری

روزان و شبان بر این آن میکردی خاک آدم گشت و آدمی خاک شدند در دور تو همچنان میکردی نه نیم نوبهار و غصه است
ریاض از موم مصبف مصون میماند و تبرک و بار بستان تابستان از تنگ تا زحریف خریف امان می باید و نه خرمای ملک
خرانه خانه خزان از سلب و نوب صدمت تا سلامت می بیند حسنت ای جانست بعضی لمؤلفه آوار پر بود و وی روز
تو امر و خزانست و شود فردادی و درین میان روزگار برای فذکت شهر آشی عشره جلالی و شرح تاثیرات و بهر نوبه
بشر از آب پارسیماء طبع آتش سرعت مؤلف که دشمنان را چون آتش پاری محرق است و دوستان را چون نیم عراقی موات
این کلمات مؤلف میکردند بیت ز فزودین که وقت اعتد است جهان چون غرور می ایست ز تاثیر اردی بهستی
بجانها میرسد روح بهستی به خرداد مار خست می داد کمال نشو عالم کرد آباد بود اندر تیراوج خورشید
شور خشان از در خضار سبب ز مراد است بهر داد با حور بطل خویش خوش آن گام با حور بشهرت سبیل آید پیر
همی نایبده همچون جهت یار بود در هر دو نوبت خزانها بود با دیزان برکت رنارنا بخوبی چونکه آمد ماه ابان
نخاری جوی همچون ماه تابان باقر شده یابی از نستان ز حجر نفیست کن سوی شستان چو آمد باد سرد و قلب دیها
تو هم قلب شتا و جام میخورد چو شد سبب زمین در راه بهمن می اندر جام چون جانست درت در سفندار نذ بازاد قد حمر
و نالیه و مثل الجبر و الحمر چو آمد بچه و زویده بی طیش بدواز عمر خرد و روزی بی عیش ارغون غرم توجه بغداد
مصتم فرمود و نواب مدینه اسلام را چاشنی آقام بچشاند خزانه موجود است و بعلت بغایا در سالها که شده است
وجودات را معین کرد و نوبه و تخلص رفت شیشی بخشی و یولات امور و طغاجار در ساختن مصالح و خوض در سواخ قهات
سعی بوستند چون از تحصیل مال فراخی حاصل شد در اوایل شهر سنه ۸۶۰ هجری و ثمانین و ستانه با سکر حاضر قوا بی و زانی
و المسیر جلاله و فوجی الی یلیغ و قلبی الی کربخ بر خوانده هازم بلاد شرفی شد شعر و ما شرفی بالما و الا کذا کرا لیا
به اهل الجبیب نزل در تبریکه چکو تخمکا موروث از دست سعادی دولت بیرون کند و دیده بخت و شمن پر خون
روزی شبی می بوست عسی الله ان بانی بالفتح او امر من عنده چون اندیشه ملک گیری بی معاشرت رجال و مساعدت مال
محال میبود همت بر تحصیل این اسباب که مؤومی بود می بجمول مطلوب مصروف ساخت در آنجا این امر امیر علی جلین با جمعی
کتب تعلیم بعضی امر در خدمت سیر شاد براده تقیر کردند که صاحب عظم وجیه الدین زنجی الفردی ابن الصاحب السعید
عز الدین طاہر بیت طاہران ذات مطهره که سپهرش کوید صدر طاہر کمر و صاحب ظاہر نسبت لؤلؤ الفدا الطاهر الالباب
والا کبناء والاذاب والاثواب والالاف که روی ندید مکارم و ممالک و معالی و تاج تارک ملک و اکرام و عالی بود
نهایت عرض شریف او چون ترکیب آسمان از عیب مصون و جلالت قدر منبش مانند جهره آفتاب از کلف کلف نامون
در مدت حکومت اعمال خرمهان و مضافات آن هر سال نو مانها بخاصه تصرف کرده مصروع و نبعه الله مفرقون بها
الحمد لوانع اکا و نوب و افانک در زیور تر و بر بجلوت جلوه داده لؤلؤ الفدا و الحمر منجین با اولاد الرضا و از ما تر منور است

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سید ابوالحسن محمد بن عبد الله البعلجی رحمہ اللہ علیہ کہ بوالکیر مارا داب و اما رزہت اولی الالباست این کلمات ناصحی
می نماید معاذات الاعتباً و من غاذاه الاغتباً و لان العنی اعترافه الی الله و اعترافه یصنع الله و العنی معاذ
و من غادی معاذاً عادماً معاذاً لانت تا جان بوده از سساف نظران و سافل کهران نکایت بارباب مجد و مقدرت
و خداوندان بر و کرمت سرایت کرده شعر ذاکلهم و امر عنز مبتدع جوز الزمان علی اهل المروان
شده و بمواخذت و تو لیکت او اشارت را ند چون هرگز طاهر نسب طاهر چسب زاکل محمد سامی منصب برکالت و خست
ن در نهد و همگام تو طر امواج لیت و تعرض افواج نکبت امارات تذلل و تغفل از خود ننماید و هر وقتی که در غلاب عش
کد افتاد و بر بکد بلا کذبت لعلن بالهونک ضطرب حال شد دست اعتصام در عروه و ثقی صبر و تمایل زند و سهام
ایام راجتہ اوقی از ثبت و استقرار پیش وارد و جانب تذبذب و حیرت که مادی تیشمانی و موجب سختی و ملامت مجت
و شانی باشد فرد گذارد و متابعت سفیحت این آیات را واجب شمر و شعر لا نظهرن لعاذیل او غاذا ذکالک فی النیر
و الصبراء و لرحمة المرحمین بران فی القلب مثل ثمانیه الاعدا فواجبه وجیه الدین در دفع این حاوره که منصور بود
۱۰ نامبار و بار نیچو فلک دوار بود و استصلاح و استخاقت را در خاطر راه نداد و بخواتین دامر التیا نمود بیت چون شجته نیاز
زوست تو یا و کیست ترس از کین مدار و پناه از طغان فخر اول را تو را به وار حل اندر کلکن تن پاپاله و اگر بر میان فخر
کود در دل قوی شو کو تاب سب کرا زین کلشکر مجوی و زان بودان فخر اما ناصحان دولت و پروردگان حضرت بر صدم تو اضع و
التجا و قلت تملوا و از افرا فامرا باز خواستما مشفقان میگرد و ند و در شیوه هماونت و توصل بالانف نینمرد رعایت
خاطر ایشان را بطرفان قنسان کتونی نوشت و این قطعه مضمن را ایراد کرد بیت چون ز تو فارم جوانی گریه کردین
۱۵ سکت من کا و کشت در غلام شد زیر آه من سر دست چون باو خزان بود عجب چون با عمر مارا در سدا یام تیر ماه و مهر و تیر من
سخت بد مهر و افتاد ای مسلمانان فغان از جوراه و محقر تیر قامت چون تیر من هاجی کاشن تانب یا در و بان از زو نیک خور اما
چو تیر کوشال حاو تم دا و کردون چون لب همچو حکم لاجرم می آید از کما نفیر انکه با من کرد و کردون کرد و با بسیار با داد
میر بودم و شبانکاهی صاحب اعظم وجیه الدین بهم دیروز من ملک را فرمانده و شاه ممالک را دریز در نداد که نجا از بر دفع
۲۰ روز پنج ریخ من زرمیتق و در نبودم و شکیر تکبیه بر مال کسان هر کسی چون من کرد مال من چون ما کشت و من سان با کیر
چون عزیز مصر بودم خوا کشتم همچو خاک از من و دور فلک که عقل داری سپند کیر سر راوردی بدولت پایردی کی طلف و
داوت خدی قفا و کازرا دست کیر کین همان دهرت کر شاهار بودان بر بود تیج دین همان چرخست کر نوشیروان بستد میر او
جواب این آیات مندرج کردند بیت سالها جام جم بدست تو بود چون تو نشا خنی کسی چکند کو بهر شپراغ بودت لیکت
چون خود انداختی کسی چکند هب رهوار بود و میدان خوش چون تو بدنا خنی کسی چکند برده بودتی و نقشت آمده بود
چون تو کز با خنی کسی چکند حاصل در جواب این مطالبه و عتاب سبکفت پادشاه حکم فرماید تا مراد محض امر آن حضرت
۲۵

چون ابوالحسن محمد بن عبد الله البعلجی رحمہ اللہ علیہ که بوالکیر مارا داب و اما رزہت اولی الالباست این کلمات ناصحی
می نماید معاذات الاعتباً و من غاذاه الاغتباً و لان العنی اعترافه الی الله و اعترافه یصنع الله و العنی معاذ
و من غادی معاذاً عادماً معاذاً لانت تا جان بوده از سساف نظران و سافل کهران نکایت بارباب مجد و مقدرت
و خداوندان بر و کرمت سرایت کرده شعر ذاکلهم و امر عنز مبتدع جوز الزمان علی اهل المروان
شده و بمواخذت و تو لیکت او اشارت را ند چون هرگز طاهر نسب طاهر چسب زاکل محمد سامی منصب برکالت و خست
ن در نهد و همگام تو طر امواج لیت و تعرض افواج نکبت امارات تذلل و تغفل از خود ننماید و هر وقتی که در غلاب عش
کد افتاد و بر بکد بلا کذبت لعلن بالهونک ضطرب حال شد دست اعتصام در عروه و ثقی صبر و تمایل زند و سهام
ایام راجتہ اوقی از ثبت و استقرار پیش وارد و جانب تذبذب و حیرت که مادی تیشمانی و موجب سختی و ملامت مجت
و شانی باشد فرد گذارد و متابعت سفیحت این آیات را واجب شمر و شعر لا نظهرن لعاذیل او غاذا ذکالک فی النیر
و الصبراء و لرحمة المرحمین بران فی القلب مثل ثمانیه الاعدا فواجبه وجیه الدین در دفع این حاوره که منصور بود
۱۰ نامبار و بار نیچو فلک دوار بود و استصلاح و استخاقت را در خاطر راه نداد و بخواتین دامر التیا نمود بیت چون شجته نیاز
زوست تو یا و کیست ترس از کین مدار و پناه از طغان فخر اول را تو را به وار حل اندر کلکن تن پاپاله و اگر بر میان فخر
کود در دل قوی شو کو تاب سب کرا زین کلشکر مجوی و زان بودان فخر اما ناصحان دولت و پروردگان حضرت بر صدم تو اضع و
التجا و قلت تملوا و از افرا فامرا باز خواستما مشفقان میگرد و ند و در شیوه هماونت و توصل بالانف نینمرد رعایت
خاطر ایشان را بطرفان قنسان کتونی نوشت و این قطعه مضمن را ایراد کرد بیت چون ز تو فارم جوانی گریه کردین
۱۵ سکت من کا و کشت در غلام شد زیر آه من سر دست چون باو خزان بود عجب چون با عمر مارا در سدا یام تیر ماه و مهر و تیر من
سخت بد مهر و افتاد ای مسلمانان فغان از جوراه و محقر تیر قامت چون تیر من هاجی کاشن تانب یا در و بان از زو نیک خور اما
چو تیر کوشال حاو تم دا و کردون چون لب همچو حکم لاجرم می آید از کما نفیر انکه با من کرد و کردون کرد و با بسیار با داد
میر بودم و شبانکاهی صاحب اعظم وجیه الدین بهم دیروز من ملک را فرمانده و شاه ممالک را دریز در نداد که نجا از بر دفع
۲۰ روز پنج ریخ من زرمیتق و در نبودم و شکیر تکبیه بر مال کسان هر کسی چون من کرد مال من چون ما کشت و من سان با کیر
چون عزیز مصر بودم خوا کشتم همچو خاک از من و دور فلک که عقل داری سپند کیر سر راوردی بدولت پایردی کی طلف و
داوت خدی قفا و کازرا دست کیر کین همان دهرت کر شاهار بودان بر بود تیج دین همان چرخست کر نوشیروان بستد میر او
جواب این آیات مندرج کردند بیت سالها جام جم بدست تو بود چون تو نشا خنی کسی چکند کو بهر شپراغ بودت لیکت
چون خود انداختی کسی چکند هب رهوار بود و میدان خوش چون تو بدنا خنی کسی چکند برده بودتی و نقشت آمده بود
چون تو کز با خنی کسی چکند حاصل در جواب این مطالبه و عتاب سبکفت پادشاه حکم فرماید تا مراد محض امر آن حضرت
۲۵

ک

نور

کتاب صاحب و قوف محاسبات را اسدراک و مستحجات را اکتشاف نماید اگر چیزی بسبب تخیل و ترطیل یا تغلیط و تعطیل امور
اموال چنانکه رسم و الایه اطراف باشد بدین طرف عاید شود هر دیاری هزار و بیست و هشتاد و هشتاد و هشتاد و هشتاد و هشتاد
اَبْنِ إِذَا الْفَنُّ اشْرَفَتْ عَلَى طَمَعٍ لَمْ يَأْتِنِ أَنْ أَلْكَرَمَا وَاللَّابِرِ الرَّايِ پادشاه که آئینه جمال صوغیب و طلیح کتاب
اسرار با نام هست تمویه ارباب اغراض و تزویر محاب اطاع روشن شود و چنانچه همت بی مانند شاهنشاهی قضا فرماید
مجازات سوء افعال و جبن اعمال ایشانرا حکم راند هر چند پوسه گمان حضرت و پیشکاران دولت شاهزاده بعلم این
میدانستند که اگر مستوفیان عطار در رای دیوان که مشرف بودند بر قانون خبرت و ناظر در امور تجرت در بیاض
سار و سواد لیل روز نامچه افکار بر اقل کردند و بجزیر و تعلق و تصدیق و تحقیق حسابات اشتغال و شندی ممکن بود
که در مقابل معاملات ادعیه و مفصله حرفی بازخواستی شد که محاسب عقل آنرا قلم لایجری راند و از ذلالت مخرج
فطانت و کمال رزانت او و جبهی باقی طلب دارد و اما ارغون زرمینو هست نه بطاب بر قانون صواب در عوض زرمین
رزمین مقداری نداشت و طالب در و یواقیت نوادری یواقیت و فواید و شایع دمیته القصر را چنانچه قوام الدین
نجاری با بولوفان این شیراز کریمه بخدمت ارغون پیوسته بودند و مملکت شیراز را در نظر شاهزاده جلوه داده بموقع افتاد
ایشانرا سیور غایشی فرمود و قوام الدین نجاری رهنصب آئینا در دیوان حضرت از زانی و همت در مدراج این اوقات
امرا او را بر سالت پیش خواجه وجیه الدین فرستاد و تقریر کرد که اینجان طمع در مال مسکرم کرده و ماده شفقت و رحمت کم
تعیین کتب و تحریض بر اسدراک بهانه است برای توصل بمقصود و مراد ترا هست عرض جمیل و صیانت اصل نیل را چنان لایق
که بر این مبلغ مصالحتی کرده آید و مسامحتی طلب داشته شود و از برای قضیت خورسندی طرح و افرح را کار بندگی
و حکایت صاحب علاء الدین که این خطاب نقدیست منضوب بران عیار و کسوتی فراباقه بدان بود و تار در وی هم
از ان دن و رشمه هم از ان میل باز یاد ضمیر آفتاب پر تومی باید آورد و بعد از اختلاف سفر او ترود نصیحا بران مقرر شد
که پانصد تومان بخوانه تسلیم کند سیصد تومان نقد و دو سبت تومان مواسی و غلات و قمشه و آلات یکی از ثقات توب صاحب وجیه الدین
در ایحال جوهر نفس رتوبه را اسکارا کرد و ثعبان صفت زبان و شایب بیرون آورده گفت و ستوری مشتعل بر درگاه خایر
ذخایر و نفایس جواهر دین چند روز مصحوب یکی از خواص خود بطوس فرستاد و صبح و آن القوس آسما هم من طویس
تا بطربین و دویعت پیش فلان معتد بسیار و عالی الطمی را بدین هم روان کردند در موضع میعاد الطمی را با حامل و
و موصل آن پیغام ملاقات افتاد آن دستور برگرفت و از سرهای مرجعت کرد چون برگشت خراش و لغو و فائز
عشور حاصل شد مقتضی تقریر و ثقیل که دو سبت تومان را مواسی و اجناس و بد کول و ابا فرمود بنا کام آدایه پانصد
تومانرا طرم شد مشا بدان تقریر کرد که در یک روز فریب سه هزار من زر عیار موزون و منفود گشت و تترامر صعوات
و شایب از خزانة فیروز کوه و هرات و مرو و دیگر خراش بیرون آورد و تسلیم کرد و شعر و اعد ذننه نخر الکحل ملایه

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

وَسَمِعُوا الرِّدَا بِهَا بِالذَّخَائِرِ مَوْلَعٌ وَمِبَالِغٌ وَجَوَاهِرٌ وَخِرَاجَاتٌ سَمَتْ انْفَاقَ بَيْتِ بِي اَكْبَرِ بَرَوَاتِ اَنْ كَسْرَ
 وَتَدْمِ اَطْمَارِكِرُو قَالَ الْحَكَمَاءُ بِنَيْغِي لِلْعَافِلِ اَنْ لَا يَسْتَعْلِمَ سِرَّهُ بِمَا نَالَ عَنْهُ وَفَانَهُ لِاَنَّ النَّظَرَ فِي الْفَائِثِ
 نُضَلِّلُ الْعَقْلَ دَرَبًا رَجِيحًا وَنِيَاءً وَيَا نَامِي خُوشَانِ بَرْكِ تَبْتِ كِهْ جَرْزِ تَجْرِيهِ شَعْرًا لَا اِيْمَاكَ الدُّنْيَا مَنَاعُ
 غُرُورٍ وَاِنْ عَطَشْتَ فِي نَفْسٍ وَصُدُّوا بِظَرْفِ سُرَاوَتِ كِهْ مَصْرَعِ زِيَادَةِ الْمَرْوِي فِي ذُنْبَاهُ نَفْضَانِ مَسَاعِ سَمَاعِ اَوْ تَكْرِيهِ
 ۵ اول بر مقتنيات فانيات او نهاده و بر جان نازنين چهار در محنت و مشقت كشود و حُبُّ الدُّنْيَا دَأْسُ كُلِّ حَظِيحَةٍ
 دَرِزِ مِينِ سِينِهِ نَبَشِيدِ وَاَزِ تَعْلُقِ الْكَذِّبِ بَدَهَبِ بَدِينِكَ شَادِمَانَهُ بِشِيدِ وِمَعْلُومِ كَرِوَانِي كِهْ شَعْرُ غِي النَّفْسِ مَا
 كَيْفِيَّتِكَ مِنْ سَدِّحًا فَاِنْ زَادَتْ سَبَاعًا ذَاكَ الْفَضْلُ اَزَادَهُ صَدْفِ خَاطِرِ بَعْضِ حِكْمَاتِ الْعَافِلِ لَا يَنْفَعُنِي مَا يَنْفَعُهُ
 لِاَنَّ كُلَّ فَايِدِنَانَهُ وَكُلَّ نَائِيهِ هَا لَكَ وَاِكْرِي اِيْنِ جَوَاهِرِ حِكْمَتِ رَا بَرِ كَرُونِ نَوْعِ وِسْ عَمَّنِ سَبْتِ اَنْ
 كُنْتُ جَرُوعًا عَلَيَّ مَا ذَهَبَ مِنْ بَدَنِكَ فَاجْتَرَعُ عَلَيَّ مَا بَصِيرَةُ الْبَلِكِ شَعْرًا لَسْتُ يَا وَاِ عَلَيَّ الْاَمِيرُ بَعْدَمَا بَقِيَتْ
 ۱۰ وَلَكِنْ عَلَيَّ اَنْ نَفَدَمَا نَابِمِ اَوَّلِ اَزَادِي شِهْ وَتَجَا بُوِي الْكَسَابِ فَا رَخِ شُدِ دَرِ اَخْرَازِ حَسْرَتِ وَنَدَامَتِ زَوَالِ كِهْ لَازِمُهُ وِجُودِ
 اوست خلاص یافت كفتانك من عبوب الدنيا ان لا تبغى والاخرة خيرا و ابغى ما حب و بوان شمس
 الدين باطلاع اين چشم زخم كچه اقبال را حال خستال بود و متاسف گشت چه نسبت فرابت و وصلت مصاهرت متاكده شد
 بود و وسايط تعلق مشاكبت منعقد درين حال رسولان فرساده و بخط اشرف تسليم نامه نوشت و فرامود كه درين واقعه
 با وى اشركت دار و در صباح و مساء هم سا هم اين تم جان كداز و كار هر هم است لولقد ان سلبت نفس فخصا للذم
 ۱۵ مصرع در و كسى رسد كه در وى دار و شعر عزا بفي هذي الخلوب كئانك و صبرا بفي هذا الفطيع لنا سخل
 اَلْمَرْزَاقُ الْمَالُ وَالْمَجْدُ وَالْعُلَى اَمَانٌ مَعْنَى تَلَمُّ بِهَا وَجِبَ الْعُسْلُ چُونِ غَرَضِ شَانِ بَرَاوَهُ اَزَانِ غَرَضِ بَحْصُولِ مَرْصُولِ
 شدا و در اشرف اءه مخلى كرد و باز بگرايه بر نقد حكومت خراسان الزام رفت و قيل حق الوزير على المالك ان يعطيه من نفسه
 ملك خصال و يعينه عن نكث فاما الثلث التي يعطون اياه فرفع الحجاب عنه و اقام الوشاة عليه و انشا
 التبر ليه و اما الثلث التي يعينه منها ان لا تمنعه لدا مال و لا يطبع فيه اذا التبر ولا يجعل علب لدا
 ۲۰ سخط و در طينت و طبيعت مغول منطريقت بغايت مذموم است و بسماقت موسوم كه هرگز نواب دوزرا از خدمت خطاب
 عقاب ايشان سلامت نخواهند و بد و بجاه ساله حقوق خدمت عاقبت بوخامت انجامد و نيك بنديها بتضريب
 مفسدى و تقريع حاسدى نيامنيا كرد و مصرع چنين بارسيت بسم الله كسى كس رغبتى بشد بارى جل و علا اواب قباقت كس
 فراغت و نيا و سعادت آخرت بر روى حال بگمان كشاده دارا و و دیده بصيرت همه را بجل معرفت جناب ربوبيت كل كر و انار
 تا بدین زخارف پاي نابرجاى سهرت فرو نيارند و دهت ازين حطام بي نظام بيارند و منه التوفيق و اليمانية الى سواء الطريق
 ۲۵ ذكر حادته قنغراتى و فاكحة كيدت او سلطانرا نسبت نسبت سباب استاب در عالم ملك باجواب حوادث و لوايت

كرار

کوارث معلوم علم علام قدیم و مفید و حکمت حکیم قدر تو اند بود و بعد از وقوع واقعه و حدوث حادثه عقول و نفوس را بمصداق
تجربت و قیاس و آلت و آلت حدیث و حوسل مشکلات و کشف معضلات قضا و قدر و تیز میان هوجبات نفع و ضرر معین و مصور میگرد
چون سلطان احمد و سزادت ردفن سلام و اسلامیان مبالغت نمید و عقاید دارا ایستادگان و امر است تغییر میکرد و از
مخافت و بال و نخالش در خفیه با هم میگرد سگالش میگرد و در اول شهر سنه احدی و ثمانین و ستمانه قهرتای را با لشکری
تام بسر صدر دم و در عصا آن بوم فرستاده بود و شیطان اندیشه نامصوب داشتند و ماغ اوبیضه و سوسن بنا و سوسن
سلطنت زمام تالک و ناسک از دست فطنت بر بود با بعضی امرای مخالفت اتفاق کرد و بلبسی اندیشه که منافعه
بردارد و خود در چارباش خایت نشیند معناه این عزیمت و تغذیان مصلحت را متوجه اردو گشت و مترصد و شمر بود تا چه وقت
کمان کینه کشد و کین کیدت کشاید تو فین مبدع عزایب و او هب غائب جل الآذنه نخوست که ظلمت بر نور مستولی شود و کفر با
مستغنی کرد و یکی از محرمان دایره اتفاق و زمره موافقه شفاق از سر کیدی سزایب شمر شده فساد را در بندگی سلطان باز کرد و کیفیت
جنیال و قصبه را در عین و میعاد قبال گفت جماعت هم را و شمر من شیری که الوالدیست که عهده مبرم را بر امور دولت وقت خود بستند
ز در گفته حصار کردند و پیش از او مقام پادشاه بزرگ در معرض سؤال و جواب بل نخال و عقاب او و بر یکت جایا و ضمیر خفایا
سر بر سر
گفتی در قدم آن جای است در عفو کنی بنده نوازی باشد بر اعساف مناسج خلاف و اقراف جنایت و اجحاف اعرف
آورد چون دلایل غدر و خیانت بر بردار خود که بهنگام شدت در خا و زمان دولت و صولت پست استظمار و روی رزق مظالم
میدانست در ستیافت حکم فرمود تا پشت او را مانند روی طره و بلران پست بشکستند کوچک نوین و شادی اقامتی بود
تا م از امر بزرگ که درین راه رهبری و برینکار راوری نموده بودند مغتبه حاسم تمام گشتند و ذلک اولی بهم و آخری شمس
الکسب بیدی الجوز فی حاله و ببدل الانصاف فی اخری بعد از ظهور این حال و شعور بدین فعال سلطان از بختی موا و عهده او
از مغول منقطع و نصون و تحراز بود این و بواقی امرایکی بهر ارگشت و العجب این حالت بحقیقت و عیبه سنت غدر و کیدت
و جالبه سمت مکر و خدایت امر و مغول و موجب زوال و نخال ایشان گشت و بعد از آن سالها مثال مصیع وقع الفوم
فی سال اجبل واقع نمود و شرق بمیم شمر صورت حال آمد چنانچه در مساق جلوس خانان و انشاء اثبات طاریات حال معلوم
ماتلان کرد و من الامثال التایره ان لغش ز ما لک شده مناصبت و مجازبت شاهزاده ارغون
با سلطان محض توفیق و سعادت تا میجویی و متقاضی همت کردون فرسای ارغونی بر مقتضی شعر و کلام فغذون
الجون علی لقتد فی الارض م کوب و سبف حصا رخصت نمیداد که یکخط از طلب و جهنم و در طریق توصل بر با و سبف
شدی از عالی پرواز بزرگ منش که نشین او بر قره قلعه شواخ شام و قبه قلعه روانخ صما سزودی سخانه جند ویرانه نشین سزیمت
آورد و شیران شمره که فضاله فریسان مطمح و مطمح شبال شایفید چگونه از باقی اکیله دیاب و کلاب تیه چاشت خود سازند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دفع القوم من بلادهم
بیش لاشل سالان التلا تا کین
فغانه و لا کون لکون الشیبه
فی سده النعمان
مختصی

مصعب التاج للفرق والحق الفلذ خيال وشمال ابن عقیده مکت از محادات ضمیر او مجرب نیست و درین رزوه نامی سلو شامی میر سید
عیاض نامی بر قول نامی شعره هیز عند بنی وصلها و دبت امینه احلی من الظفر چون از غایت مورد سلطنت نامول
خراسان را بسبیل بنایه میگردت بهانه را ایچی فرستاد و التمس توامات عراق و شیراز که اکثر بانجو خاص خصاص شبت و میانه نخت
و برکت شات شعر سنعلم لبلی ایچی دین ندبتک و ایچی غزنی فی القاضی غیره پش هزار از سر طبق عرض بردا
۵ خلاصه آنکه چون سر بردولت پذیرگیو تحفاقا او اتفاقا منسد و شکا و سلطانی را میاید بهر آنکه ما را نیز هم طرفی باید تا مصالح لشکر کی که
در نظر است از اینجا ساخته کرده آید شعر فلم کنت رضی ان اكون مصیبا و قد کنت ان يكون لنا السبق اکنون در راه است
اما قبول مشا به افند و آنچه بحال صات یجو تعلق دارد و مبذول پرین میان آقا و اینی طریقه مشایعت و متابعت سلوک
و سهل مصا وقت و موافقت مورد و الا که از حراف این مقترح ساقی و متغالی کنت شعرا الریح منبائی لا النص خازل
ولا النصل خوان و لا التهم ظاجکت راسا زو برکت کن و ممانت و بدست رانرکت چه بعد الیوم در عوض سریر مملکت
۱۰ و اکلیل سلطنت بلیت مرا تحت زین باشد و تاج ترک قبا جوشن و دل نهاده برکت سلطان چون این پیغام شن و قهر
که داعیه سنجاش بود معلوم کرد و گفت شعر عندی جواب لو اردت لقلنه و لو قلنه لم ابقی للمصلح موضعا جانی هم
ازین پرده و ریشوه ختصار فرمود که پورت محمود و ملک ثلوف و اعراض خراسانست و از روی شفاق و بهتمام بحال او مقرر و
اگر التمس دارد که طرفی را از طرف بدان مضاف فرمایم بقوریتای حاضر شود و تا چنانچه رای انور که یک ذره ز نورش قبا
صواب بیند بعد او ششام رید اها و ایراء زند آرا عاطفت و عارف درین نذریم و اگر بر فاعده راه غایت خواهد
۱۵ و نقش ایلی از دیباچه لوح یکدی بکلی سر شعره لوف بصر علی التما فی الشانی و یو نزلع اخبه الا حله فرمان فرامیم
تا موجی از دریا و محیط یعنی فوجی از چشم منصور که نصرت ازلی عنان کش عزیزیم و سعادت کلی را نید بایت ایشانست بدان
صوب آیند و از غوزا بالشکری که بوجود ایشان در بندگی است جیلاشی کسان پایه سخت کیون نعت ما درند و میل لامدک
و استردن غضبک مشا به که کتغی سنعلم اذ دارت ریح الحرب بیننا برلع بنانی ام فنانک اطول بیجو لطیف
و تند و عینف ایچی بازرگوب و امید صلح و صلاح چون دامن در پای افاد و مدارک کارمانند استین از دست در کنت سلطنت
۲۰ باول در او اخر شهر سه شین و ثمانین و شتاه امره قرا و ناس را مواخذت فرمود و ایچی فرستاد و بیغداد و امر او تواب شراو
ارغون را طغا جاره و جاغ و طولادای و ایچی و ابامی سپر سناسی نوشین و جوشی و جفا تو مکروف و مکروف صنوف نبات کردیند
و مانند دل قنطران و سب کرد و ازین میان کجا تو اغول با تا جی قبا جی و فوجی قلیل از خوف فلک و غا و حریف زمانه بیو فامهر
اقامت برچیدند و از زخم کعبین بلوین و منصوبه روز کار مقام راه طویل خراسان پیش گرفت و از حکم برینجوغ غیر ایچی را پیش
اتا بکت یونشا لرفر سا و منا بالشکر تام مستعد و وشکره شده محافظت آمد و نماید و بهنگام هشتاد و میعاد و سعاد و حرکت منصور
۲۵ از موضع خود و حرکت آید و صاحب دیوان لیل و نهار با صانن مهمات حرکت از دور و نزدیک ترک و تا جیک شغال نمود و با صبا

التصنیف لرد الیوم
دالی ان مودع الی صیب
الشیح

النبا

ای آفتاب منقبتش کز آفتاب قبلش با جمیع النبیاء هو اوله و هی الخلق القاصی و او انی را مطلع و یذمان ساخته اسباب
 سلاح دستداد آلات حرب مترتب میکرد و اسبهای پرینج با سربازان کربانها را با سلاح و در معاجلت کس از جا
 خوبتیه مدت مقاومت قیام نمودند و در مقدمه هولا جو شاه زاده و با سار اغول و الیناق که موسوم بود با مارت و قیادت
 لشکر منصور و مشهور بصندری و عمده استظهار جمهوار غون و کماؤین احمد و اشخان اسان اسان متوجه خراسان شدند
 شعره فی قبلی من حدید لؤلؤ فنت به صرف الزمان لئلا ذرنا ذرا چنانکه صفت ایشان را گفته ام بیت مرکان که شیخ
 دروغا بخر و شنید در صلح بعشرت و دادا گوشند که در صف زرم همچو خنجر باشند که در کف برم همچو سناغر نوشند و از طرف
 شاهزاده ارغون چون از معاودت ایلی بیضمنون ضمیر سلطان وقف گشت و در عقب کینا تو کر نیجه با خبر مواخذت احوان برسد
 و نسبت که آب از سر چنانکه مصرع کارالب خشک دیده تر بگذاشت از تمام ساز معاصف بلبل تحصیل آلات قتال
 و ساختن مصالح لشکر و نو فتن هر میر و صغدر فارغ شده بعضی از قواد قرا و ناس عرضه داشتند که اگر ما منغل باشیم متعهد
 که این بکت تومان لشکر باده تومان معارضه کنیم چون تامت او ام ایشان حاضر نبودند با تحضار دیگران از امان
 و میرها ایلیان را روان فرمود تا بی تاتی و تاتی لؤلؤ با پی قرا دی و از اولجا چهرم هر کس از مقام معلوم در عقب ایات چون
 و حضرت مساعت نمایند چه زمان جمال توقف و انتظار میکنند پس بولایا امور و جو رغذای و بولوغان را نوکر ساخته با کبیر
 خاص بطریق منغل از پیش روان گردانید و خود ببول عمده نجوم غره صفر سنه ثلاث و ثمانین و ستائمه که سلخ عمر مخالفان
 دولت بود با امر اما کچی و تغای یار غوچی و تا و تاسی و طازان سیر قلع بوقا با تیش قوشچی و مسرطاق و العود و اولادی و قدغان
 و اخمان و مقدار چهار هزار سوار آباء بیجا شعر عفانبت ترمی بالینهاب لیدی لولغا و قد زنی العفرینت بالینهاب فی العکله
 حرکت فرمود چون با دمان و طات مراکب نواحی و مخان محط شعاع ابصار ایشان شد خبر آوردند که الیناق زنی ولایت ری
 رفته و دیار دالالی و اسباب سوخته و کشته و رفته و سرای لارا که اینچو ارغون بود خراب کرده پس تامت اوزان را بغارت برده
 با در با بجان فرستاد و اوزان تجا سرفارغ و از او تر غضب ارغون را بر نازده سووشت اند چون شیر زخم یافته در مضطراب آمد قسم یاد
 که در ازاها این جنایت جنایت را اتهم کنم تا بی ترخم زخم تیغ عالمه تیغ سزای تخریب سزای در کنار روزگار انهمم از اینجا
 انتظار وصول نگار کرده شب رشب در روزار روز نخت و دو منزل ایکنزل می پیود تا در صحرا خواجه اتفاق طاقات
 عسکین و سارلت فریقین افتاد و از دو سوی روی با قتال آوردند بوقتی که از کروش مخفر زنگار فام بلیت بر آوردند
 زرین حسام فرود بر دو میچو سپهر صفت مناجرت آراسته شد از طرف ارغون بولایا امور و اما کچی در میمنه بودند و
 بولوغان در میسره و تا و تاسی در قلب چون مرکز اقبال او ثابت و از طرف سلطان هولا جو شاه زاده در قلب ساکن و با سار
 اغول حافظ میسره بود و الیناق قائم لشکر و رائد ظفر در میمنه ایساده ناکاه دل ابطال در غلیان آمد و سواران از طرف
 در جلان شعرین کل متشیخ الاخلاق منبلیم للحطب ان ضائف الاخلاق و الجمل تبعی به البرق الا انه فرس

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

الایات انزلت بالقرآن
عبد الرحمن بن یحیی النوری

فِي صُورَةِ الْوَيْثِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ نَلْفِي الرِّيحَ بِصَانِدِهِ لَيْسَ لَهَا ظَهْرٌ وَهِيَ كَالْحِجَابِ مَا لَمْ تَكُنْ تَجْلِسُ رِزْمًا رَأْسًا بِنِكَ جَنَّتْ تَرْتَشِدُ
 سان او تار شرايين را در پرده حجازی صطحاب میدو و صلیل بصال و حسام خفیفاً و ثقیلاً اصول ضربی میزد بر آوی کوس اعرف
 جیا که و العاد بابت ضحفاً فالو زبات قلمکفت و استند در پای کوفتن آمدند ساقیان قضا بجاسته سر با شرب بلا بل در
 هلاکت میسر و ند و حریفان آب و ندان تیغ ارنجیح جبل الوردی چهره را کلفونه میساخت و چنانکه فروسی کفته از بر گوشه دلاوری
 و بر هر طرف کمان در می و صحرای تبر و بیت یکی چرخ را بر کشید از سقاح تو کفتی که خورشید شد در شرح سربرج یا
 باز کرد و در آن هر چه بد مرغ پر و اگرد هوا پر ز زنبور شد تیز خذ کنین تن و آهین شتر ز گردان هر گس که آنگاه شد
 کانش چنان بدوران پس و شت مکرر کرد و ال شتا فتند بر اندر پر یکدیگر بستند چون ابریکان تیر باران کرد و شکیفت اگر
 از سبزه نار خج کل و لاله شکفت بیت ز پولاد سپکان و تر عتاب سپکر و ده در پیش بر آفتاب ارغون سیاوش مش
 تمن تن بر بیون سپکیری که از فرا بست او مند خوشخام کردن بشه عقاب عجز می نمود بیت جهان نوروی کامر و
 ابریا کیری بعالمیت رساند که اندر فروست شعر و کل کوا بانی در این خود نمشت آن نکلون که میکالا هوذا النبی
 لو آتینی حدیثاً اذ اخطانا لحدایده له نغالا سار کشته مصعب کانت سر چه بدنا و صیر غاما دور ما میدان چون نوبت در
 بود شعر یکدیگر با طر افرای التراج علیهم کوشنا لنا با حبت لا لبثهم هی الحمر فلک هزار چشم بران نیره گذاری و میدان
 داری و خج کراری با خلاص آیه وان بجا و میخاند در زبان سوار چون تیران سخن رست میراند بیت شاه بر آب
 پلین رخ فکند پلنگ ما شیر فلک چو سکت بود ماش پای دیشری همگامی که کان چاچی را مانند ابروی تان در سم
 می فکند قمر و قوس می آمد و چون تیغ آتش کرد و رصاعقه با بر فرق اعداست میگرد و روزگار میگذشت شمشیر و کسب و
 گفته با البندیا قیل علی لکن هر چند لشکر ارغون میان شکر سلطانین کوئی قطره بود و در بای محیط یا ذره بنسبت اجرام محیط
 اما شاهزاده با مقدر پانصد سوار مانند شیر شکاری که کله آهوان غنیمتی شمرد یا بار که تیهوان با مقدار و مخلب شکر قطره بر قلب و سا
 بر اطراف حمله با می جان شکر میگرد و میکشت و می ناخت و بر صده سوار چون کوی در خاک می ناخت تنوره حرب نفیسه و کشت و کج و
 و ماغ پر دلان از دغان سودا و آتش غضب با متلا رسیده بیت فرو بسته دران غوغای ترکان ز بانک نامی ترکی نامی ترکان
 برکت سردان سربریده زمین جی آسمان زمین درید حیرت بر قما کشاوه نیسانی با قش در فقاوه معافه الیاق از میسر
 زود در حمله اولی و الصبر عند الصلح مدی الاصلو لغان مندم شد و سده با شش مندم هم از آجا سر خویش و راه لشکر گاه سلطانی
 در پیش گرفت یولانا سوزن با اما کاجی از میزنده خود طرف مقابل را حله بردند با سارا غول با ساز و لشکر عنان فرار بر تاشتر بیطالان
 فی البین بیننا فلوکوا و فی الشمال شمالاً یولانا تورا تزدیک فروین از عقب بیفت چون اوراد ریافت زن و فرزند
 او را بیرون آورد و دید که کازرا چون کرکان کوسفند را غارت کرد از طرفین قلی شیخ و نکالی فیض و و هر چه و ولایت که بر قریش
 افتاد شغارت ندان و می نهمی که نهیدند و هنوز آن دیار با حال مهو زرقه چون بر و لشکر یکدیگر محاط شد مصرع دران کرد
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

من انوری
بعالمی بدت کا ندو بود

فغان

و در دوران که در فرار ارغون با قوت فوجی از قصبه بماند ملق لغفا و فلت دهرک قلب خلت فلتک زهی میانه نوش تو
 گشته نش کرکب سامان توقف و مجال ثبت مذیده براه فیروز گره روان شد و اعدا و لشکری که در خدمت رکاب بودند بسیار
 سوار نمی گشتند در خاطر داشت که لشکر قراوناس بویزد و دیگر باره استیاف مقاتل و استعداد و محاذت فرماید و تقایم
 لشکر چون از حال شایسته بجز بود تا مدت متفرق شدند فریقین نطع محارب در نوسند و دست از جنگ کشیده و گشتند
 چون سیم رخ زرین بال آقاب غرم آشیانه مغرب کرد و غواب شب حواکت آنچه را بر اطراف سهل و جبل کبیده و اوازه افاد
 که ارغون پیدانیت اتفاقا لشکر قراوناس در رسیدند چون از حالت شکر و خیر یافتند مراجعت کردند و در راه بی راهی
 که عادت ایشانست آغاز نموده دست بهت و فکت و تاراج معرط بر گشتاوند و دامغان و حوالی را آتش غارت
 زدند جهان در زلزله و خسروش افاد و از تعرض آن دو لشکر در ولها و لوله و جوش ارغون بتجلیل با لشکر میرفت چون در و خیا
 هنگام نزول مجال طبع برود راه از خدمت سلطان اطمینان رسید و پیغام داد که ما الیناق را کفتم بودیم که با ارغون در عرض
 جولان نماید حکم بر لیس چنان بود که ارغون ببارگاه سلطنت که آنجا شش نعمت ابطال و تصهل شرح و توضیح حاجات
 قصائد حاضر آید تا بعد الیاء الی در مجلس استیاس کیم بکاس مدم بر سبیل معاقرت و یا ششمی داد و اسطراب داده شود
 باید که ارغون راه تجت و نفرت مسدود و عقد تجت و تقرب مسدود و در و معارضه توهمات و شوائب خطرات را
 التفات نکند و با عقا و صافی و محالستی و انی بحضرت توجه نماید ازین منس سخنی چند متعلقه و اعلا طهاره عاقلانه فرامود
 ارغون قلعه شاه نوین و لکری کورگان از خدمت سلطان فرستاد تا پیما هم از این نوع در جواب پماید و تمهید معذرتی
 بنماید لکری در مسارات صورت حال از تفرق جموع وقت لشکر شایسته و استسعا بسیار شرح داد و گفت اگر استدر آن
 با ارغون درین حال مهمل اند چون لشکر قراوناس بوی متقل شود صورت آن فرصت باز در سپهر آینه کون مشاهده توان کرد
 که مهلت نازک توقف بر گیرد و ضرورت کلی تاخیر نپذیرد و عاقلان گفته اند توفی از تجت زمان نماند بکم آزاری و ایضا
 حیل دست دهد و نقد وقت را ملق تازه روی و خوشحالی کردن بسلامت نزدیک نماید تا روز گذشته را باز توان آورد و تیراز
 شست زلفه پیش در قبضه امکان نیاید بر بندگان گزارد و لازم مناصحت و تقدیم مرهم وصیت و ارشاد آنچه بغراغ خاطر
 مخدوم باز کرد و متعین است بیت اندیشه صایب شنشاه در کرم روی چو میغ باشد در یاب که و العیاذ بالله
 گرفت شود در رخ باشد بعد از فوات قدرت تهنف و حسرت مرج نیفتد و تکا پوی فکرت منج کرد و سلطان باد و ارد
 تومان شکر بت سواران کرد و افکن شیر کیر خرد شده با جوشن و تیغ و تبر در حرکت آمد شش جیشا کما
 الخَطَامِي الْمَوْجُ مُصِطَبٌ يَضِيقُ عَنْهُ سَهْوَلُ الْأَرْضِ وَالْأَكْمَدُ بَعْدَ وَابِهِ الرَّيْحُ حَسْرِي وَفِي رَأْسِقَةِ
 وَسَفِّ الْمَقْبَدِ لَا يَسْعَى بِهِ قَدَمٌ، وَيَصْدِفُ الشُّبَّ عَنْهُ وَفِي حَامِيَةٍ مِنْهُ فَنَاءً شَبَّ الْجَوْزُ دَرَمٌ فِي رَحِيلِ
 بزرگ حرکت را عرض داد و لشکری بدان است و استسکی و استسکی و استسکی در بیخ مطلقه زلفه و بر طرف که

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

پیش

ممرایشان می افتاد دست ظلم و غارت دراز میکردند و خلایق را در مغارات محن و تقدیب می آورد و تخصیص نامان و نواحی
 لَمَوْلَانِ فَتَنَّاكَ مِنَ الْبُلُوغِ عَلَيْهَا التَّوَالُجُ آیه سَنُعَلِّبُهُم مَّتَّيْنِ بران بیچارگان خوانند و هر آنچه از گرت اولی قبی
 گذاشته بودند در بدو متوطنان دیار و رعایا بسیار بوقت عبور سلطان نظلم و استعلا و نفور و پتخت کردند و فریاد و مَلَاكُنْ
 رَبِّكَ مَهْلِكَ الْغُرَى يُظْلِمُ وَأَهْلُهَا مُضِلُونَ بر آوردند سلطان رجوع آن مصلحت بصاحب دیوان فرمود و عرض داشت
 ۵ که چرک را در چنین حالی از امثال این حرکت منع نتوان کرد و دل گشته نشوند چه ذوات الخالب هر چند معلم باشد بصید و در
 باب ترن یافته ایشانرا از دادن باطنی چاره نباشد و این اندیشه صاحب دیوان را مبارک نیفتاد و بزودی ملک و سلطنت را از
 فارساید شعی و الظلم نار فلا تخور صخرها و ت جذوة نار حرقت بلدا سلطان در راه شاهزاده طها تیمور بدو قرار گرفت
 و کجا تو اغول را در منزل کجود جامه بار دود سلطان آوردند از طرف دیگر الیاق چون معلوم کرد اندک ارغون از لشکر جدا
 مراجعت کرده است بایک تومان لشکر خود شیران برزین که چون آتش برزین می خروشدند از عقب روان شدند در حالت
 ۱۰ انفضال آن شیطان از حضرت سلطان الترام نموده بود که من بنده ارغون را در پیش تخت سیده رفعت بدارم ارغون با غوغا
 که رفت از لشکر متسر و ارشی نذید و از اومان رخص و اسراع یستر سواران ایثارا و اجبارا تکلف نموده بودند پس بقلعه کلات
 بانکه بیج کلاآت از ان توقع نداشت پناهند و آن قلعه است در رودخانه کاسه میان سرخس و ایبورد و طوس افتاده از
 حصانت دور و بیشتر عمارات آن مطموس و ابو النصر محمد ابن عبدالجبار العسبی در کتاب مبی از صفات آن قلعه چنین تعبیر کرده
 وَهِيَ اللَّيْقُ خَفِي الرِّيحِ بَيْنَ نِعَافِهَا وَتَزَلُّ الْأَبْصَارُ دُونَ رِوَابِهَا وَسُخَا فِهَا بِمَقْدَارِ نَفْسِهَا
 ۱۵ از مره ایناقان و سایر خدمت انجا بانگت بر خاطر استیلا یافته و دست صبر و تاتی بر یافته که خود پیمان این کار بی نیجای بگویند
 باشد و کجا کی و الخالد و آء الکت بازار جاء عرضه رجا امتع میکرد و ایند و با خود می گفت ممکن باشد که هم روزی لمو لقص
 نیکو شود از رحمت او کارها بنقاد دهری ظانعا او کارها الیاق بعد از سه روز انجا رسید اتفاقا شاهزاده بشیب آمده
 بود برای تقصص از کار لکرمی کورگان چه با خواه آوازه در اندخته بودند که او با اتفاق پسند و بیکی بارور کار یار شده اند
 وارد و بلخان خاتون را که محبوبترین خاتون بود قصدی پیوسته الیاق بخدمت شاهزاده آمد و الترام طریقه ادب را با بسجا
 ۲۰ حکت کشمش کرد و بایکد بر قلعه رفتند و هر نوع سخنها گفتند الیاق در شیوه نصیحت و تحریص بر سلوک جاده طاعت فصلی می پرداخت
 پادشاه برزده نوازل بلا متروق دید و امر او شکر چون دیگر اسباب خوشدلی متروق بخر نسلیم راهی بیرون از توکل پناهی
 یافت بالیاق از قلعه بشیب آمد و راضی بگرددش صرخ با شعوره و فریب در مقام غوجان بارور رسیده او را از جانب سیاه
 در آورده و که از میان کبشاد و حکت از خاطر زاده محرم برستی میخواند بمت چون که بشو شد خورشید از جزا برود
 به برج عقرب آمد چون که برج زلف بست سلطان در خانه که شکل مستطع مستدیر او موازی دایره فلک و مثل سنجید برین
 ۲۵ بود و عامل آقاب سلطنت شعر کانه لنبحت من فضة ضیبت و زینت بدنانی مفاصله ان لک لکفی التیران

دعای

سَأَلَكُنَّ أَنْ تَجِدَ عَجَبْتُ فَلَنْ تَجِدَ هَاهُ ظِلُّهُ وَبِعْرِفْ عَجْمَ آتِزَا فَكَاهُ خَوْنِندِ بِرَمِيرِ دَوْلَتِ نِسْتِه وَبَابِ حَنِ الْمَابِ تَمْرِ
 هوم از لوح سینه نسته دل خود را به باب خطرات و قدم مسرات ترجیب و تا سبیل کرده بظرف انتقام و دلال استعلا که
 هنگام فرصت از معصیت زوایل نفسانی و بدو آت قوت شهنائی باشد در کار آمد اشارت کرد تا مجال دخول و هتید آن
 چون عرصه آمانی بر ارغون تنگ گردانیدند و او را در معارضه دو آفتاب باز داشت یکی آفتاب سما که تا شیر سورت فلما را از
 آتش افشانی میکرد و دیگر آفتاب سخا که نعمت زندگانی و تمتع از عمر و جوانی مانند سایه در وقت زوال ناچیز نمیکرد و هتید
 از آنکه فراش تقدیر بدل هر عزیز و مغرور و دلیل سراسر ده مظل غلیل دولت جبهه ارغون و آروغ مبارک او افزشته خواهد کرد
 و بدست حوادث روزگار مبنائی جهانی در عهد سلطانی انانسته چنانکه در قرع و هتید از کلبرکت طبری کلاب ترشح کند
 از عارض سمن بیامد شاهزاده عرق چکان کشت و زبان از تشنگی چاک شد و دل از سبکی حال تیره بر گره خاک خواهرش
 طلعان از غایت شفقت و دل سوزی برخواست و پیش او آمد تا لخط بسایه چتر خویش تا بس آفتاب را از کل سیراب سایه بدهد
 چهره او محجوب گردانید بعد از زمانی طلعان خاتون را در خرگاه راه دادند سلطان او را ترجیب کرد و کاسه داد چون بهای
 مقصود را در دام کام آورده بود و شامین آمانی را بر باطنی مرادات کام یاب یافته برای اطعام و تطهیر اشکره خاصه تخر
 کمان دامن کشان بیرون آمد برین قبه تاج و تاجش از سر رنگت کلاه کیوان در خاک انداخته و از طیره قبه مر و اید ریزش
 ایگون زرش مهر و ماه سیاه کون شده در جالی اردو ساعتی جانور انداخت چون بجزگامه معاودت کرد ارغون را و آواز داد
 در رفت و زانوز و مر اسم خدمت کما هو معمول هم اقامت کرد سلطان او را کار گرفت بر دو صفحات رخساره لعل کون
 بلال و در راست رحمت و جلت مر صبح کرد و ملو لقیه کمانش فطر المزن وجه شقایق پس زبان سلطنت نوید داد که
 خراسان را بر قاعده عهد باقا خان بر ارغون ارزانی دارد و هتید ر بقلم اسعاف بر جریده اعطاف رقم زد و از جاری
 برکن سمت مساهمت و معاسمت سازد و ترک شرمکاشرت و نصب منصوبه مناصبت پیش گیرند لبستی عقود
 الْأُمُورِ وَبَلَّغْتُمْ جُرُوحَ الْجُمْهُورِ وَبَسَّكُنَ الْغُلُوبَ الْفَلْفَلَةَ وَبَلَّغْتُمُ الْجَفُونَ الْمَارَقُونَ
 نَصِيرَ الْعَبُونَ بِالْمُشَاهِدَةِ فِي الدَّعَةِ نَعْرِفُ قَدْ فَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ دَعِ الْقُلُوبَ نَقْرَمَالِ
 حرکتی مفروض تعیین رفت ارغون از غون لکری باری در آن روز که صورت عیب باری دهشت آیس شده و با اندوه دل
 آتش و ش آیس گشته خود و بولغان خاتون در آن مقام وحشت و دهشت ساکن شدند آروق برادر بو قاجا چار پزار شک
 چون کوکب که پیرامون خرگاه آسمان در آیسند بجوالی محیط شدند روز دیگر راهی که خورشید جمشید و اربت تحت مبنائی تا
 سلطان جهت مواصلت تو دومی خاتون روان شد چه خاطرش بجا نباد چون جوهر بر کمر هلی مایل بود الباقی تعیین
 فرمود که بعد از هتید رایت سلطانی اردوی حیات ارغون را کوچ داده بنزل بوار رساند و خود تا از دخت نور و صا
 تو دومی برودی کل بجی جتا کند در تعجیل تام حرکت فرمود و بلبل نوای عقل میگفت از زاده طبع کاتب بیت طراوتی ندید

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اکسون

سعی باغبان هرگز چو دست یافت بر اطراف گلستان تودی تیغ میانگون را با ساغر عقیق رنگت معا و خند زود و وصال زمان از
 سیال تیغ زمان غم البدیل شناخت بطون عواقق را بر ظهور عواقق اختیار کرد و بر اشته نور لطاف از شکافته نغور اطراف از شکافته
 اطراف غافل ماند از بهر زوش نشو تا کینه عطار جا ز پیشش عقاب خدا کرد و ایند در بهوش ابکار و عوان انکار عوا از او از او
 فرمود معارف و بر هر بر معارف لکتر ترجیح یافت در مناظره حد و بعضی مسمغفات مخاطره حد و بعضی مهربفات ناچیز انکاش
 صیاح دلیران و خاناشنو و بصباح دلبران یعنی نایل شد در آرمی عوالی سیوف را در میدان رزم ناییده در آرمی عوالی
 شوف در ایوان بزم توقع کرد و مصرع هیهات تفتیر بی فحله یاد در در خلوت سراسی مقصود بر گوشه تخت سلطنت
 بیت عروس مملکت آن در کنار کیر دستک که بوسه بر لب شمشیر آید و در از سرخت و طیش چون در لیلین مضمح خواست
 خفت برای یک ساعت سلوک مسالک عیش تبرک ملوک و ممالک و چند جنبه و جیس بخت چوست جام مرام بود و در
 سرخیال و لارام فارغ از گردش ایام بدرام و بجز از ایلام این ملام بیت زودی دام و دشمن گرفتگی جام کیش
 خیره زود و مبر آب نام از غور از مکن دولت و نعمت جیره مقدر بود سلطان سیف در وقت خود زبانه و الوقت سیف بر
 ۱۰ در در انتها فرصت و اختتام زمان قدرت قدیمیت در طریق فلائبندل شغلکات الایها ننهاد لاجرم دشمن از مرصد
 اناک عدو ک من ابیها را آمد و یوم تبدل الارض غیر الارض معاینه کشت و لقد صدق من قال
 مثل ما کل فر صه نسال و لا کل عمره نفال بود با بظا هرت بر ادش آروق که در حضرت سلطنت رفت در
 ۱۵ و اعتباری تمام حاصل دشت و شمرتی یافته بود و از پایه معهود در گذشته با شایه برادگان و بعضی امر مشورت پوست که احمد
 اروض چکنی خازن مستدل بل متاصل خواهد کرد و مسلمانان را بتعلیم صاحب دیوان مرتب و مقدم دشت و از برای کنترول
 لکتر گرج را در اهتمام ایلیاق مقرر کرد و اینده و او را بمرتبت استظهار و اعتماد از سایر امراد و ایلیاقان برگزیده صاحب خدمت
 و حصاف چون سمت تغیر عقیدت دشمن در ناصیه حال بحکم سپهنامه فی وجههم معاینه دید زود اطراف کار خود فراموش کرد
 بدفع شرویح وجود و تلقی نماید و از آن روز ماه تا پنج سعادت و بهنگاه توفیق و هدایت شمر و چه اگر بطرف غفالی جاهل
 گزاید و پیرامن تذبذب و تحیر بر آید تا کار از دست چون تیر از شست بر دو آب از سر جانکه فرصت از پیش کبد بود
 ۲۰ در خون خود سعی نمود و باشد در این جهان و آن جهان معذور و مسکون بوده شیخ و کفیف بفتح باب للمرام وقد
 شدت علیها من الاغفال الفاصحة الوس و چرکین آن باشد که بهو لاجرا بخانی و احمد را از سر بر سلطانی بر و ارمی دیان
 معتد به باطلاق ارغون منوط است تا امت را این اندیشه صواب نمود میعاد کرد و ند که چون روزگار مانند دل گناه کاران سیاه کرد
 و لکتر روز بی زک و سپاه این غمیت مقصیر رساند هر یک از مقام خود مترصد زمان موعده و مترقب او ان میعاد شدند
 بلیت چو چرخ بلند از شبه تاج کرد و شامه بر اکمن بر لار و درو رایض فلک زده بهر عقاب را از میدان آسمان بیرون
 ۲۵ یاخته و ادبم شام را تمام موشح بذر بر انداخته نبات النعش کرد و قطب شمالی گردان شده و فرقدان دیده بان وار و دیده جوا

لیالی کاریده زهیره ناشطه ترک بزم عیون کفته و بهرام سیاف گوشه خور کفته تیر و بیر خانه انداخته و چون مشتری طالب تو کشته
 و زحل فوت سر را دلود چاه حیات خاکیان افاده با خود میگفت **وَلَكِنَّ الْبِقَ دَلُوكَ فِي الدِّكَاةِ لَمُوْلَفَه تَه تَرِيَا**
 چون مهره تقدیر مشعبدی شده چابک دست کوفی دختران ثوابت چکلی بستگان بودند از درای پرده کلی نظاره استیفا
 ناکاه بوقا پیش خرگاه شاهزاده آمد و دامن خرگاه را چون حجاب شرم و ازرم برداشت بعد از آنکه از حکم یرلیغ اورا برای
 فرستاده اند ارغون از مضجع دشت مضطرب برخواست هوا جس اندرون درنگا پوی آمد که همین لحظه با صد درود و داغ درود
 ۵
 و داغ روز جوانی از سماع **لِقَاءُ الْغَيْرِ الْمُنَى سَبَبٌ وَدَلِيلٌ** تجرع نماید بوقا دست ارغون گرفته بیرون آمد شهزاده استیفا
 میکرد و استغفار می نمود پس صورت موهنه و قضیه امر کن فیکون و مصاع غزیت بشوین و اعطوطه تا میل هولاجو نجلی
 تقریر کرد فرمود که با بولوغان کنکاج کرده برویم بوقا مانع شد گفت راسی زنان در چنین مقام مصلحت بین و صواب دان
 نباشد مبادا کارهای ساخته متلاشی کرد و در زمان فرصت ماسی مشکذا اصبت فالزیم و وجدلت فانغم با هم دیگر روان شد
 ما درای شسته امر اک مسروج طخم بکجه عزم و محروم بجای زیم خرم بسته بود چون تیغ بنجون اعادی شسته تشبه کنان بدین
 ۱۰
بیت بنات عرب اوجیه و لاجی و لاجی ستمی تشبه بر در پادشاهان چون آتش سوار شدند آب ناموس و شکر سوزان
 ریخت آروق و هولاجو در تبر بر سر با سا را غزل راندند و اورا با چند خواص مست خفته یا قند و از جریده اچیانام ایشان مجور کرد
 ارغون بوقا عازم یرت الیاق که خضم الدوناب احد بود شدند آن نمودند و از اندیشه نیش شسته شعش من کل شائله
الْحُرُطُومُ طَاعِنَةٌ لَا تَجِبُ السَّجْفُ مَسْرَاهَا وَلَا الْكَلْبُ دَرِيْشَةُ خَانَةِ بَهْلُو تَعْتَمُ بَرِيْشَرِجَتِ سُوْدَه بود شعش یار اقا قد اللیل
 ۱۵
مَسْرُوْدًا يَا وَلِيْهِ اِنْ كُوْدِثَ فَلْيَطْرُقْ اَسْحَارًا بایتمها در راندند و اورا با شسته خانه پاره پاره کردند بعضی یاق داران
 دست بر تیر کشاندند بوقا آواز داد که تا امروز بیاسا احمد کوچ میدویم و کردن اقیاد بر رتبه مطا و عت می نما و اکنون بیاسا
 هولاجو الیاق کشیم ایشان سلاح بیداختند و انواع خدمت بر زمین ضراعت نما دفع روزا که در شب مشاهده کردند
 و خروش و زلازل در منازل فاو بیت همی تا بگردانی انکستری جبارا و در کون شود و اداری شعش و بین خطی شخرو
وَانْصُرْ اِفْهَانَقْلَبُ حَالَاتٍ وَ كَسْفُ عَجَائِبٍ هم در انشب ما از میان واقعه دهها با ذیال غلام متکت نموده بر تبر
 ۲۰
 فرار سوار شد و از عقب احمد چون بادی که در پهلو دووان شعش الیل داچ و الیکاش نذنیخ فن مختار اسیه
 فقد ریح احمد چهار فرسک از اسفرا این بل هزار فرسک از سر حد امکان معاودت با سیر و افسر ملک کشته بود و بر
 این قصا بنیته باز اقلدافی لیل غفله انبیه فالصبح اسفر من و زاع حجاب ما را جاذبه قرار و سکه حیوه از خیز
 ضبط بیرون رفته بر سید قصه حاد فرار خود اطلاق ارغون و احوال شیون قتل اعوان بر خواند و بگو ای آن دعوی سیلاب
 است حسرت از هر دو دیده بر وجه براند تو لغنه فار بعه نظهرن اسرار حالتی و غنیدنی من شی حها و بیانی صحو
 ۲۵
زَهْرِي وَ اِنْحَادِ مَدَامِعِي وَ صَفْرَةَ لَوْنِي وَ اَخِيْرَ اَوْجِيْنِي بدین خبر موش و پیغام مشوش دل سلطان در قلق ملا بلاش

و جان در مضیق بیجان اندوه پیمان هر چند احم با چندان اسباب منع صرف از رکابت و عساکر و خزائن و ذخائر صورت لایق
 داشت با تقصیر منصرف شد و اعلام دولت مخالفان علی الاطلاق مرفوع گشت بکرم قدری و دواوری چرخ پیبری رجوع فتوی
 اختیار کرد و تقبیر الان باز خست و غیبت بر ضمیر مستولی شده و شکر حیرت و منجرت بنگاه مطبوعه آرا ج داده ترد و بلن
 ظاهرا حالش مشوش کرده و همطراب باش در معرش اندرون آتش بر آگنده از آنجا بر فرم اردو مادرش قوتی حاتون عثمان
 بصوب سراب معطوف گردانید و خود آهانی کا ذب کسراب بقیعة بحسبه الظان ماء حتى اذا اجانه له یجد مشیا و در غرور
 میداد در راه امر او شکر و طوالت اطراف مختلف می جستند و منزل منزل از وی باز میماند و اسباب صورت خلاف میگرفت
 بیت لمؤلفه بهر کامی ز کامی دور میماند ز خست آیتی مسطور میخواند صاحب دیوان نیز در زمان مراجعت از خدمت چشم
 خیل و خول و مرکب و جانب جدا نموده مصحح کاشفین تجناب التمام باینکه کمال می بجا جرم رسید بعضی خواهان
 شیراز که در خراسان بخدمت ارغون پیوسته بودند و بعد از مقاتلت و انزمام شکر چون کارو میگردید و احوال مشر سلسله انطباق
 بکسبه بطرف اردوی احمد آمده از تمویج آن فتنه و کتب آن اثره در مهاجر ممانت و فیانی و هشت پویان بجا جرم افتادند
 صاحب دیوان از ایشان یکده و سرالایح بسته و بحقیقت سر سر جهان و کار ادایح است و بازی و مغرور بمهوات مجازی آن
 دایم بتلا در چهار میخ مجازی شعری عرف اللبالی قبل ما صنعت بنا فلما دهنتی لم یزدنی بها علما چون حریف بخت
 میز بود و امیگت قول مخالف را تیر کرده ساز پرده عراق کردن نسبت لایق تر نمود عازم هفهان شد در وقتی که از حاصل
 فکرت تیغ صبح بر مغز شب تیره است کرد شعری فلو نولت زهر النجوم وقد بشر بالصبح طائر الاسحار
 اما ارغون در انشب که بمطافرت بر اهدار و زبدر بود و بسا حدت اولیای شب قدر چون کار دشمن بساخت و دل از منو کینه
 بر دخت شب همه شب چون بخت خود سیدار بود فلما نعر الصبح من حله الدجی و غصص تم اللیل من طول
 ماسه ر عارض صبح از سنگ زلف شب در خشن گرفت و شامه های کا فور بدل شمارها صبر بر اطراف چرخ خضر بختند
 شهزادگان و امران بخدمت آمدند و لغت حیات دولت و قدر عادی سلطنت را بعد از قطع اهل تنبیت کرد و بیت
 چه خوش باشد که بعد از آطاری بامیدی رسد امیدواری بوقا که بعد قضا و قدر منت جان سلطنت بر ارغون ثابت گشت
 بود بوره را بر جازه بیت بایل بیبونی تیز و اندک خور بسیار و از آهوان برده گرد و پویه و در ناخن سونخی لوق
 روان کرد تا شکر فراوانس اعلام کند و راه احمد نگاه دارند و الیش قوشچی رهپیش قوشچیان فرساد و فرمود که در راه شمشیر
 از نوکران احمد دیغ نذارد و بهر موضع که مصادفت آید بجا بره که یزید ایلخان ارغون با پنج تومان شکر خواهد رسید بعد از
 این مصیحت شهزاده نیز بر غم اقصا صید مطلوب و تقصا من از دشمن مغلوب حرکت فرمود چنانکه در این ذکر شرح داده شود
 از القاء این اخبار تا مست اردو است نقر قواشغری نغری گرفت طایفه کبری در داریا واقع شد و فطاعت آن پهل
 و فرغ و ساعت آن خوف و جرع تا منقرض جهان سمرقند و خورشید بالشها و زو سیم و اوانی مرتضی و زنده زنده شیا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مع

و باج و پریان چون سکت و خاشاک بر خاک افتاده از غایت رعب و هراس القات بدان میگردند شعش فکمد لاص علی
 البطاء ساقطه و کجمان علی الحصابه منتشر خراید که غیر خلد برین و حور عین بودند زوایا هر فراید که باستلال شیخ
 و بیمن عن در نقلند مثله کان التراقی و تحت بالمبایم خرایز مناطم مباسم ایشان بود از گوش و گردن چون
 قطرات است از دیده روان می انداختند و پیاده ازین ویسار میدوید و در و باد و اغوار می خرید و از ترس نمون بود
 لا ینفع مال ولا بنون حسب حال پیرو جان افتاد بیتی تا جان رسم دست بردن و دست بروی چنین ندان
 یاد سوخو سجاق با غرق سلطان و خزانه و احوال و افعال راه مسلمی گرفت و از زبان حصیات و اجزای خاک می شنید
 ملق لغیر الیک طریق الرشید غیر مسلم غرم داشت که از عقب سلطان بس آب رود و راه مغافسه طایح و شخی
 و کتوب غا با فوجی در وی رسیدند و برا غرق زد و از طرفین جنگ در پیوستند تا گاه از شست قضای سیری بر مقل برادر
 الخو فوشی آمد و بر جای خود سر دشد و مرکوب سوخو سجاق نیز تیر زدند خزانه را باز کرد و اندیند و در مسلمی بجا فطت آن قیام
 میزد و سلطان چون بارود و مادر رسید از انچه کار و واحد و شروز کار که ناگاه چنین فقه می انیز و دیا بیوسان سکینه
 رنگهای امیر و خبر داد و قوی گفت مصلحت باشد هم اینجا بودن و امر را که ملازم اند با خود منطبق متفق گردانیدن چشم
 نهادن برین عرصه بوقلمون مصرع تا خود فلک از پرده چادر بیرون و در آن حال کیفیت واقعه بر هر کس متسبب بود
 و بر حسب غلبه طنون و اختلاف عقاید در پیدا و نغف بر کس سخنی نیکت روز دیگر چون رباب با شیر صبح صادق از
 چشم خورشید آثار انجا نمود و روی گیتی را مانند این چنینی بمصطفی المعان برود و قرانهای و بیگنور علی الراسم بخیرت
 و از وصول پادشاه بر جناح تعجیل بی ربت شکر و زینت اسباب سلطنت سوال کرد که گفت از غوزا که فرستاده ایم ما این
 تا الاغ و ازوق جت چرکیت معین فرمایم بهیات بیتی مقراض فراخ روز چندان بپذیرد کین سوزن خور و کام
 بتواند دوخت نایان بیرون خرگاه نشسته بود و این مفاوضات استراق سمع میکرد و آرزو داشت که قضیه برین وجه نیست
 شش سپهر و شصت امیر با رخون عقد معاصرت بسته اند و چهره مطاوعت احمد را سجده فخر و انکار خسته و او که نکته
 آمده اگر بقاء مملکت و نماند دولت و نظام امور و استقامت حال شکر مطلوب است او را محافظت باید کرد زهی باد سپهان
 عالم خاکی و صورت پرستان زمانه جانی هر لحظه چون شاخ بید از هر بادی لرزان و هر ساعت چون شمع بر خود کدازد
 چون حجاب عمار از محاذات بصایر و ابصار مرتفع شد و قراین عالی از تفرق عساکر و تبلیل ضمائر و اشکی ظاهر خصیص
 آن معانی اشعار کرد و از خرگاه بیرون آمدند و کناره و ثاق سلطان را محافظت نمود و خود عنقریب فرادناس با بعلام بود
 در حرکت آمده و بهر جای غارت و تاراج آغاز کرده آنگاه رسیدند رسیدن همان بود و برابر و درون همان چون سباع
 و ضباع که مغافسه بر سر طبا و آرام مصادمت کنند آن بهایم سیران نمکت آسار آهوان خجکی وجود و چشمان مقصود
 فی الخبایم افتادند و حلال و ملبس را صلح کرده بجا رفت دادند و تمامت فراس و بساط و زور و سیم و ثیاب و قماش

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

برید سو

که در اردو پیوسته القاط رفت قوی و ابراهیم از کوش و کردن جدا موزه با ابراهیم بیرون کردند و هر چه از ناپاکی و بی باکی ممکن بود
 بتقدیم رسانید معمور از یاسا مغول است که در هرج و مرج هر چه خواتین و بنات باشند از نقرصات و مطالبات مصون دارند
 و بدیشان آسیمی رسانند تا در ایحال سیاطین مغول چنان از شیئه ضبط بیرون جسته بودند که بقول بیچ لاجول مترجم می گشتند
 و مشرفته چنان از زمین و زمان بالا گرفت که از آن متصرح با دران دو صد ساله فرو نشاند عاقبت سلطان را گرفتند و با هم
 بیرون کرده در خرگاه نگاه میداشتند تا ارغون چون استبدادک کار سلطان را غم استرکاب نمود لشکر از الیغ بازماندگی
 داشتند و کله با بکوشه با رفتند بود و انتظار کحسبیل اسباب و مراکب و استبداد دران موجب فوت
 مطلوب بنمود با مقدار سیصد سوار چون واقف بود بمعاونت و انجا و انجا و نصرت و انجا مواعد فتح و تانیدغان
 حکمت سرعت بجانبانید تا بک یوسف شاه لرو شید عماد الدین ابوالعلی از خدمت سلطان در خلل انهم اودر حجت
 کرده بودند و شرف تکشمنی در یافته در ایحال ملازم رکاب اعان سهای بودند هر یک بایک کوی تا لچی و بو قاسید عماد الدین را
 مرتبی شد و بواسطه تربیت او محلی مرموق یافت و ذکر آن در موضع خود اثبات خواهد رفت انشاء الله تعالی چون ارغون
 بزودیک مسلمی رسید بیت زهر سوپاه انجمن شد بروی یکی لشکر کشن پر خاشجوی قرانهای و شیکتور با لشکر قرا و ناس
 سلطان را بسته بر گفند و مستقبل شد آئین مغول باشد در سیاق سابق و انما و مرانته و سنا ضد که چون غالب و ظافر کردند و
 انشادن و با و از بلند لفظ مریو گفتن حالی که نظر ارغون بر دشمن افاد و او را بدان صیفت دید با امر از سر شماتت و در ایرو
 گفت هم اسکا که گرفتند و با سردشمن غالب اشکر که شتر شرا و اسبیره با سر او حاید شد و در یک لحد مالک ملوک و مسرور
 و مطیع مطاع گشت تنیت گفتند محقق شد که در قلب عصا و تبدیل در کار این حال بی تمویه نموده معبر است شاید که عقلا
 انرا دستور تجارب اختیار و معیار احوال سازند چه در تواریخ مستقدمان و مصنفات سلف که بنظم و شتر مرتب و مد
 گردانیده اند چنین حادثه که معاینه گشت بتجدد و نیامده و برین منوال داستانی با عاود تو اتر روایت کرده اند هاسمع
بمثله الاخر و وما شاهد الاول بمت چنین عجایب مکی با لاه و دراز نه کوش و هر شینه و نه چشم دوران دید ارغون
 چون از تار ویب خایه **لا یلذع المؤمن من حمر مبین** مناد بگشته بود و برای العین میدید که اغفال سلطان چگونه مشرمانا می شد
 در تاجیل و احوال او چگونه از عقل خصی قتی سپران قغز نامی تیمور و ایلدر در سر نمود که تا مورد ارزا و دوستی کمیند ویرینه پذیر
 گردانند و بدان تشفی چونید متصرح **انجا که خسته هم از انجا طلب دو** بقصاص پد سلطان را پشت بگسند **قال الله تعالی**
و جز ان سببه سببه عمدا تفسیر آورده اند که درین کلمات با اعجاز لفظ سبیه ثانی در معنی نه اساءت است چه موقع جزا افاد
 پس مذموم نباشد احمد را در قرا قجغای و ان موضع دفن کردند **والله عتب عتاب بمت** همین است رسم سنجی سری
 یکی را بر دو یک آرو بجای شعش کان **لم تکن بین الخاض و حارم کاتب بشجن الفلا و حیا م و ما اللذی الا**
دوله و صولة و لا العیش الا صحة و سقام محمود عاقبت انکس تواند بود که فنوس جان نامایدار بجوی نخورد و دم
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

این فروت را که کبک کش ناچار جا خار و مل امل پرورش با بی تأمل دروغم و در بر و خمار در عقب است نخورد بر خود پرده
صبر و قرار نبرد و بطن پر ممتوه و صورت مزور او که مار کین عبارت از است منکر و یقین دانند که سلطنت و دولت و مال و منافع
و لذات و آسایش این جهانی مانند جمال مرد و دواغ غایت و مواجید غنید و ابر تا بستان و آفتاب زستان سر سر عشو و غرور
و محال دور است و هوشمند زبک و سعید کامل بحصول آن که وجودی کم از عدم باشد مستر و اریاح ننماید و بد با ب
و زوایش که لازمه حال تواند بود مذمت و ضحرت نیز فایده ایاس و بیاس و با ساء و پاس اورا یکسان شمر و لغت و
سپتان **عَبْدُ نَبْلِ اَبِي جَبْرِ** و سابعیت و صیت آنه رحمانی را درین دو حالت قاید عخان هایت و منج اسباب سعادت
خود دانند **قَالَ عَزَّ وَ عَلَا لِكُلِّ نَاسٍ سَوَاعِلٌ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَيْتُمْ** چه از راه عقول و نظر مستقیم این مرد هوشیون
نمی آرد و این حلاوه زهر آلود و گرامند چیدن و دوسیت و این قطعه که گفته ام لمعا یست از برق این بیان بیت زور و کما
اگر کام خویش برداری بر آفتاب اگر نام خویش بخاری اگر کلبک ساسانیان بسی دکیان و گزرا ن سامانیان بدست آید
و گزبان متشو شو و چه سندر و گز بچرخ فزازی علم زجاری چه سود عاقبتش بسپری و بسپاری درین کار خزان کلبکی
و بگذاری **جلوس ارغون خان** بر چار باش غایت چون معاند دولت را کار بساخت و خاطر را از دوساوس
و سواغل مخفف و مرتبه گردانید امضاء عزایم با پادشاهانه را که آثار دولت یاران مقبل و ماثر بخجاریان عاقل جز آن نباش
در تقریر خالیت تعجیل فرمود پیش از آنکه فساد خیالات و مواد اقیالات و تجاریف و ماغ و سوسید لول آقا و اقران کن
یابد و قوت و قوت و جلادت دست باعت و طوعیت بر تابد و اگر چه بواسطه غیبت بعضی پادشاه زادگان اطباء و افاض
که اجماع کلی بدان صحت پذیرد دست فرهم نیاید و ادبانی و لغتی خاتون و امر ابوقا و شیکو و طعنا چار توافق نموده
ارغون زبانی از سر مر جانی بر زغم انف حسود و جانی خط داوند و روز بهنم جهادی الا اول سنه ثلاث و ثمانین و ستاره
لِقَائِهِ يَوْمَ مَخَضٍ اشْكَالُ السُّعُودِ لَهُ وَاللَّهْرُ مِثْلُ وَالْحَمْدُ مِطْوَاعٌ در مقام فامسیون که آن موضع واقع است میان
هست از رود و قربان شیر از منازل مشهور ایسیان سنگام سیلان بر سر رود دولت روز افزون بدایغ ارادت چون
مستقر شد و فلک تون خوی بهمال ادا مرد و نواهی قلم و مقرا فرزند کی و بخت برفق نهاده روزگار کیفیت از لفظ
فرش نغم من یکی موی از ماه شعش متوج بالمعالی فوق هامیه و فی الرئی ضنغم فی صوره العر میت زمین
با پادشاهتس نخا اند خاک اسکن جهان بگوشه تاجش کموید چرخ را و الا شهزاده و خواجهن شرابها و یا قوت رکت و کاسها
که با بی سپیکر نیمه برکت بلوصفت نهاد شعش و ذار علیهم بالمدام ممتطی بز ناره حلوا التماثل و الفدیح
سلاف الخمر فی عبجده یه نوح فی هینه کالکوکب الفرد و رود سازان که دلنوازان عالم روح اند نعماتی که رسم
التغه نطق روحانی بران صادق می نماید و نسبت **التغه الاقناع بسبب الناس فی الامتین** حسب حال میکشت اهل
مجلس را اسماع میگرد و جهان نیز مانند بارگاه فلک شکر خوش و حرم بود روی زمین غیرت مرغزارم از تاثیر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کلی از روی

اعتدال هوا جره خوشی افتاده و زکس سر مست در پای سر و آرد سر نهاده و با همه شوخ چشمی از گوشه چشم حرا و شان چشم افتاده
تَسَاكِرَ عَيْنِ الرَّجَسِ الْعَضِّ فَأَبْرَأَ كَيْفَ عَمَلِ الْخُرْدِ الْعَيْنِ مِنْ دَلِّ بِرُكَاثَةِ دَبْرُطَرَفِ رِيَاضِ مَعَاشِرَانِ مُبْتَسِمَةً لَدُنْ خَيْسِ نَخْصِ
و سر و کانه فذ و دجوار ملن فی از خضر و زباز بدن نصیحت چون آب روان گردانیده که بیت بصحن باغ بجز زیر سر بر
مشین پیش خویش بجز یار سر و قد مشان مشاطه نامیده شاخار پا چون نوع گلان و سکه کشید و مسکت بیدار تیشم نسیم چون
جیب حوریان بد میدربلب جویا رهنبره خط سر بر زد و سگوفه در تعجب بیت با این جوانی و جمال صاحب بار وین حال
ز کشت زمین راوز ما را بگشت شاخ بدندان گرفت شعر و کائن الی بیع بخلو عرو و ساوگانا من قطره فی نیشار
بلبل از غیرت فاخته در غفلت آمد چنانکه صراحی بشافند ساغر در قفل درخت آب غصارت کشید و زمین آب نصارت چشید کوی
نقاش ربیع بر صفح سلسال عاری بنامه ستاری غزلت دلایر کاتب ز نقش بسته بود و هو هذنا اینک وزان شاد
بباری از فح کونسا ملاء العقار بیت از طرف بان در صبح بشنو لمن بلابل بجمع قماری از شعر غرا و ز جام
مطرب چه خوانی ساقی چه داری ای سخن گیتی جانی کوی یا باغ خدی یاروی یاری باغ از صبا شد چون جیب خوبان
پر عنبر تر یا مشک داری از روی و زلفش داریم حال شیم آذاری شتم آذاری در سپیده دم قمری غمزدگان و دور قمری ما
بدین رباعی مجالس بنوس میکردند لم یولف ای دل چو پیش سلامت سپری ناکی ره اندیشه باطل سپری تا چند
ببال عقل و احباس پری می نوش که میشود جوانی سپری سحاب نیسانی سایه بان بر سر خیمه گلزار بدشت و اطراف
کسی را از لطف و خوشی بیخ باقی نگذشت شعش نطل الشمس ثم مقنا لخط هم یرض مدنی من خلف ستر تجالی
فق قیم و هو بانی کینین پر بد نکاح بکر در چنین فصلی چند روز نشاط اندوز و عیش آموز بودند و در سرور و جوی
کسی بر بطر زنده گاه طنبور کسی ستان بدند گاه غمخو کسی ساغر زنده گاه چوکان کسی و ستان زنده گاه و ستان جهان غم
بنا شد گاه و بیگانه دران کشور نبود اندک گاه کسی آه پور مانیدند ارکوه کسی از دل مانیدند اندوه برین صفت درین مدت
چون زلف و رخ خوبان بشی خوش بر زمی پویستند و با غانی و غوانی شراب ارغوانی در یکشید پس ایلیان روی بساختن ممت
و نظم مبدلات و استالمت جانب و اهلات اقارب و اجانب آورد و با قول در آناه آن مواهب که از سرادقات قیوم قدیر
بعد از نایس کلی و باس تام و عدم معاون و فلت عدد و عدد و قصر دت و تقصیر و د فایض کشت یر لیح عالم کشای از
آب آموی تا حدود بلا و مصر مصحوب ایلیان بپرستاد متضمن بسط جناح رأفت و تبطن جسم مواد مخافت شعر با ساعت
مأثر معدلت و مخبر از ساعت کوس نصف و رحمت و طایفه که بهنگام انقطاع لشکر فزان مطاع را متشل و ملازم رگاب
آسمان دوران بودند و در تخطی خط رجولیت قدم مصابرت راسخ داشتند و ناصیه و فاصمیت را بر چهره حسن عهد عبودیت
شاخ اقبال وار سر بر آستان خدمت نهادند و سر رشته حقوق پادشاه و لیسخت از دست نهادند و بیک راه پای بلند و در جبه
بی مانند ازانی دشت و بختی استیت و ارج علیاء رفعت رسانید ای بسا کله بان که کله دار و جان بان شد و بسا سیر کله

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

که امیر

که امیر و فرمان رومی آمد و گفت ایان الممالک فی ذال یوم املاکاً تغیراً لدهر انما ذالک لاری محافظت عمود خدمتکاران
مخلص و ملاحظت احوال اعران شفق بعد از تحمل اعباء شدید و عناء مکاید و هجست از همه رو مضیغ غلظت ان لکر ام اذا
ما آسها و اذکر و اینها کم تضمین این مصراع یکی از دوستان حاضر بود بر حسن نرا و جت ترا پرسی و نظم عربی بالطف موقع تضمین
شرف مکات تئیل در شیوه اغراق و استحسان تحسینی میفرمود این بیت دیگر را مطابق معنی متقدم در اسلوب تضمین و تضمین
نیمه مصراع محمود خاطر التزام نمود بلیت لمولفه ای با توار همه رو انواع لطف خدا از لوح فکر سخن ان لکر ام اذا
و چون هنوز کار ممالک نظام تام نیافته بود قوریلمای در توقف داشتند و هم در اول و هلت خمار ایلمی را بایر لبع پت
و استحضار بطلب صاحب دیدان فرستادند و بدین مصلحت آن بک یوسف شاه لرو ملک امام الدین قزوینی را از عقب روانه نمودند
و شرح ان در اخر این ذکر ایراد کرده شود و شاد و لند العزیز در وقت جلوس میمون از شاهزادگان هولاجو و جو شکب
و کنشو و باید داغول و کجا تو هنوز زسیده بودند و بعضی که از شاه راه عقل دور و از حریف سعادت مجبور خواستند
در خاطر داشتند که برو فی میعاد و منادی مشاورت هولاجو خان کرده بدین سبب اختلاف احوال ظاهر شد و این ذکر
زبانها سایر چون سر بر ملک بروج رفعت و قز سلطنت ارغون زینت یافت پیش آقا و اینی ایلمی فرستاد و پیاپی آنها
لطف آمیز داد تا ایسا ز مستال گردانید و جت هولاجو چتری که فرسایه های نور خورشید عالم ارامی و هت با نوع
معذرت روان کرد و کمال دل نمود کی در سلک این عبارت مندرج کرده اند که چون ما اینجا بگاه رسیدیم خواتین بزرگ
و امراء و نوبین چچائین در راه یا سا داشته بودند الزام کردند که جای پدر را محافظت کن و مصالح ولایات و حرکت را بدان
و ملک موردت را از نواب مصطفی کردان بدان سبب از اعتناق آن متجانی تو هست بود باید که هولاجو آقا خاطر از خطرات
با غایب و هو جس شاه غلظت فارغ دارد چه ملک سلطنت حکم اشراک دارد و با اتفاق و اعتقاد و در از منا و اه و تقصا و در
روفق مملکت و استکار حرکت و استمرا امور یا سا بزرگ سعی و جد بلوغ میاید نمود چون ایلمی بخدمت هولاجو رسید و جوا
گفت با ارغون تا جایشی یعنی مضایقت کجا میرود پس عازم قربان شیر شد سومی خایه ارغون و جو شکب بطرف همدان
بیرون رفت و سه نوبت با سدا و استسراع ایسان به بندگی سریر دولت آسمان پایه ایلمیان توار و نمودند و از ابتدا رو
انقیاد متقا حد کشند و باندیشه با چنجال انیکر متباعد ارغون پادشاهی کامکار بود و در نفس او کمال سیاست و حمایت مجبول
غضابین تقاضای و در هب سلطنت و اقدار محظور دست لشگری جزا را نامزد ایسان فرمود چون خبر تئیه شکر و
ز خارج سر خرشم او بشنیدند از و خامت عاقبت و شامت مخالفت اندیشه کردند و هر یک از اردوی خود بجزرت تسایع
نمودند و شرف کششی اختصاص با نوع لطف و سیور غایب می یافتند ارغون سکین جاش و تحصیل انتعاش ایشان را بدست
بیت برانده ماه و کیوان و حور نگارنده قزویم زور جل جناب کبریا لله عن فرحمة الکفره و الاضداد
و تعالی شان عظمیه من معاونه الاشباه و الانداد سو کند یاد کرده که جانب ایسا را براه آقا نی سپوسته

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مستول عوارف و کموف عوطف وارو و هر یک را کلاه و کمر داد ایشان نیز التزام منج مطاوعت و اذعان کرده بخانیت
 او حجت دادند و سواد انقسام خاطر بخسام یافت چنانکه نجات از رکوب جنود و خلاص از اسطبل خسام ایخان از سقر لوق
 بز صاین آمد و الله الخاچی و الصائن از امر کسانی که با احمد بنزید مطاوعت موموم بودند مثال بود و تیناسی و ابجان پس
 شیرامون و هولاجو با ساق تبریز علی حده دریا رغونحن می پرسیدند و حجتی برایشان میگرفت و شرف یاسامی بافتند و الله علم
 موضع ذکر در عین تفرقه شکر احمد چون وجوه و ایخان برای مصلحت سبسی خود را از کام و دهمان نسکت بلا خلاص مسدود
 ۵ و از زبان شعر الله هرد و غیر احواله نوبت عسر و یسر و اخلاء و العز از آداء و خروا و استجد با کبکوش ارباب پیش میرسد
 و حادثه پیشانی عناقست هم می کشید چنانکه در مقدمه اثبات کرده است کیمه غلابق از زمین و شمال پای کزیر برداشتن
 و کیمه ناخن مجال توقف نبود صاحب دیوان غزم عراق کرد و ایالی اصفهان از صورت حال اجری و چگونگی واقعه روزگار
 مجال غافل بود و طوک و امرا و اکابر و قضاة و جمهره طوایف بخدمت استقبال برین رفقه و بخدمت لایق که در بندگی خیان
 صاحبی سلطان نشان و سلطانی صاحب بیان معمود باشد از مراسم اجلال در انزال و لوازم تحف و انزال تلقی کردند و
 ۱۰ روزی توقف کرد و منهبان اطراف فرستاد و در خاطر داشت که بشیر از آید و بطرف بجزیره یون رود و خود را بجلا دهند و نشان
 اندازد باز از صولت قهر مغول ندیشه کرد و با خود گفت نفس خود را ازین دریای شرف بر ساحل نجات انداختن درن و فرزند
 و متعلقان و نواب و کاشکان و اقوام و اتباع ایشان را در معائن غصه و غلاب عقاب که نشستن پسندیده عقل و مختار نظر
 بنایشین سال در کمال جا و علو قدر و علو کما میانی بسبر برده ام و اینک لعان صبح صادق مشیب سواد ششبار
 ۱۵ منزم کرده اند و تیر عمر عقدت گرفته اگر چرخ سست عهد بیوفانی که عادت اوست آغاز خواهد کرد اصابت تدبیر و انار
 راسی میر کجا نافع افتد مصلحت است که بدامن توکل عتصام و بجل سینت تسکت نموده متوجه بندگی کردم اگر بر مقتضی حقوق
 خدمات سی و اند ساله و کوچ دادن چندین کاب و در بندگی آبا و ابناء معاطف عوطف پادشاهانه در ابتزاز می آید و حجت
 شامل گناه ناکرده را بعبودت مقابل میفرماید مصرع ز مسکت بوی و ز خورشید نور نیست بدیع و الا باری چندین صلابت را از
 عقل کمال خلاصی داده باشم بدین نیت حیرت که از تعارض اوله مختلفه تولد کند منتفی شد و نایزه خوف و هراس منظمی آید
 ۲۰ و اقروض امری الی الله ان الله بصیر بالعبا بر زبان گذرانید و بصوب بندگی اردوی آسمان مثال مثال شد در راه امیر خمار
 باریغ سئل بر ازلت اما و تفار و اقاتل اعدا و عمار و مجر از تمهید قواعد محمت و تاکید معاهد عاطفت بصاحب سید
 و حکم بشنوائید حالی فراغ عالی روی نمود و از انشا و خود بشارت نامه بکجام عراق فرستاد و در جلیح توحید اجبال روان شد
 کَانَ الصَّبَا اِخْدَى مَرَاكِبِهِ وَ الْجَنُوبُ بَعْضُ جَنَابِهِ وَ الْبَرَقُ زَا مِلْتَهُ اَوِ الْبَرَاقُ رَا حِلَّتَهُ چون
 بشرف کشمش شرف جت از حضرت نواخت و اعزاز یافت و دعه فرمود که منصب صاحب دیوانی برقرار ازانی فرمایم
 ۲۵ تا با تفاق بوقامتیت تمات محکمت و طمات امور را قیام نماید صاحب زمین بارگاه را به نقوش بوسه منتقش گردانید و زبان

دعای

با ستاد عمر و سلطنت پادشاه جوان بخت نزار تاج و تخت کشاده بجم غمز و معاودت کرد خلائق نعمت حیات اور امر
 و لوازم سپاس داری با دار ساینده و نذور و صدقات بو فال بعد از یکمغه بو تا چون دید که باز صاحب دیوان بقا عده مبارک
 بمعهود خواج بود پادشاه را با بقاء او ملا متما کرد و تا کید نمود تا کید اور اسپید و از اجمال جانب قهر با کند پس گفت از کسی بد
 نیکو یگهارا با چندان سولتی تریش و تربیت بداندیشد تو مع نیک بندگی چگونه توان داشت ثبات دولت پادشاه و فناء صاحب
 دیوان متلازمانند ایجان هنوز از اختلاف عقاید متر و درای بود معما که بار با صریح و معنی این معنی از افواه استماع رفته بود و در
 سلطان احمد مساعی صاحبی در ترتیب اسباب چرکیت زمانه آن تکررات می شد و علاوه آن تغییرات می آمد چون در اینجا
 از مشیر موافق و مخلص مشفق ^{پس} این مبالغتی یافت حکم بر لیغ نافذ شد که امر او یار غوغا غامی و او کتای سخن پرسند و بغور
 برسند صاحب را در مقام یار غوغا **مُؤَافِقِ الْخَوْفِ وَالْبَاسِ وَالْكَرِّ حَاضِرًا** و در برابر این ایشان چون سر و دستار او
 در بستند فریاد از طوائف ترک و تاجیک بر آمد که چرا در رازق خلائق می بندد در جواب حمل مقریات و القاء مفرجات گفت
 از باب مساوی و تعصبات من بنده آنچه از باب اغراض بسبع اشرف خصما الله بالسر رسانیده اند با امید عفو پادشاه کی با
 صد عارف می نایم اما از نسبت این خیانت و تمسک تصدلی نعمت خیرندارم بعیت نه بر زبان گذرانیده ام نه در خاطر
 نه در عقیدت من بنده هرگز این بود است کار بجاقت جان و لباقت بیان فرایسته نبود مصرع با حکم تصادم میجا
 کچند حکم شد که بنیاد فضل و معالی اغراب کروانده و سر چشمه جود و مکارم را سراب در موضع موینه نزدیکت ابر حلا و قهر یاد
 افغی زهر صاحب را بیاست کا ه حاضر آورد از زویده اختر خون شفق می بارید و زبان عطار و نغیر کنان در ره کسب و کنان
 می سرانید بعیت تیغ نیلوفری آخر چه کند بر تن آن که ملاش می از ایچ نیلوفر دانست که روی خلاص نیست و تاجان
 او که حشاشه مکرمت و مطلوب پادشاه است در معرض میناید بهانه باقیست تعاشت کرد تا لحظه امان داوند و هم بجای غسل
 و طهارتی کرد و بمصحفی که دشت تقاتل نمودس و صیت ما نه بفرزدان و این رقعده با فضل تبریز نوشت چون بقرا تقاتل
 کردم بر امدان الذین فالوا ربنا الله فداستقاموا انتزل علمهم الملائکه ان لا تخافوا ولا تحزنوا و
اكثر ابا الجنة التي كنتم توعدون باری تعالی چون بنده خویش را در این جهان فانی نیکو داشت و هیچ مرادی از دور
 خواست که هم درین جهان بشاره جهان باقی بدورساند چون چنین بود مولانا امجدی الدین و مولانا افضل الدین و مولانا شمس الدین و
 مولانا بهام الدین و شیخ کبار که در هر یک بطویل می انجامید و موضع جمال میکرد و بشارت رسانیدن و جب نمود تا دانشند
 که قطع عذایق کرده روانه کشیم ایشان نیز بدعا و خیر مدد دهند چون از تحریر فارغ شد در مقام تسلیم بر زبان ساند مصرع
 هر چه از تو آید خوش بود خواهی شفا خواهی الم و مرشد عقل سکیت شعر با **احسن الصبر زدا ولی القلوب بها و فل لصابیه**
یا انفع الشعب فلبت طالع الشمس غائبة و لبت غائبة الشمسین لم نغيب ناز و یکر از روز دوشنبه چهارم شعبان سنه
 ثلاث و ثمانین و ثمانه چنانکه ناظر این ابیات ذکر آن حال با در سطر تاریخ بدین منظر تکرر کرده است بدت خورشید ملک صاحب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فصائل سخن

دیوان شرق و غرب آتش زانما چاکر و گردون مریش در سال خ چو جیم بفاگشت متصل ز انپس که دور مدت عمرش دید
وقت نماز دیگر آمد صد و دواهر روز و شنبه چارم شعبان شهید شد. بسواد خیال فاسد غره بیضه او را که بیضه غراء صبح سعادت
بود بچشمه خضرا تیغ بر سا بره غبر ازین چون چهره حمرا شفق گردانیدند و چنان صاحبی که ارحام ماور کیتی از اطهار مانند او تا جای
عقیم ماند بکواهی تیغ استشهدا کردند بقیه کوهری بود او که در دانش نادانی شکست کوهری کوتا بدین کوهری کن بکریستی
آتش و آب اربد نستی که ارنکیتی چیت آتش از غم خون شدی آب از رخن بکریستی و این دو مٹی که زاده طبع کی از فضلا
عصر است صورت و معنی در صنعت مراعاة نظیر حق اورا بی نظیر آمد بقیه از رفتن شمس از شفق خون بکپی در روی کبند
زهره کیسوی برید شب جا سیه کردوران تا تم و صبح برز و نفسی سرد و کریان برید خبر این واقعه تا ایل دواهی مشکل بر طرف
از اطراف ممالک که رسید خواص و عوام الیف و علیف امین و جنین گشتند و اکابر و اصاغر با سلیق انسان العین بکوش و بند
فصول سهام التائبات حداد و ملبس ابامی کهن حداد خطوب اذ اما سافر القلب بنهها فلبس لها
غیر التفتح زاد سلام الی یوم المعاد معاده الی من بداه للعفاة معاد شیراز با وجود آنکه هرگز
بین قدم صاحبی مشرف شده بود اهل بواسطه خیرات جاریه او که بر و فاجر و غنی و فقیر را فایض بود شگفته بال دریشان
حال شدند و بخت ناله و دروغ گشت لمؤلفه العیاشی چرخ دون کو صاحب عالی منش آنکه میساز و نثار از خون دل کیم
منش صاحب آفاق شمس دین و دولت آنکه بود روی دولت با فروغ از نور رای روشش مسند بر بی تکیه اش
کردن فراز و بعد ازین حسو باشد معنی او از میان بیرون کنش و قلم بی دست او خواهد که گرد و درویشان شایدار یا بد دست
تیغ قاطع سرزنش بعد از واقعه صاحب دیوان تمامت املاک او را در جمیع ممالک با تخر و در آوردند و اساس آن خیرت
منهدم کردند و اما آن مبارک معتمد و آتی نعیم لا ینکدره الدهر اولاد او را بجی و فرج الله و مسعود و انابت که نجوم سپهریم
و نهال نورسته حدیقه بسالت و جلالت بودند از عقب پدر نبرستا و ندوبران طفلان بی گناه رحمت نکرد و بر احوال چون مدتی
بگذشت آروق خواجه هر و نرا قبل آورد چه مجد الدین ایبر که از اکابر عصر صنعت و ثروت موصوف بود و معروف و بخت
و شامت مذکور و مشهور کمان سعایت آروق درزه آورده بود که از اعمال بغداد و مبالغ مال بجا تصد تصرف نموده آروق نجوم
آنکه خواجه بیرون با وی دین و قیمت هم را راست و خود سوابق مخالفت و مکاشرت و لواحق محاذت و مهاجرت در میان
ممتد بود بی حکم بر لیغ هر دورا بی تیغ گذرانید لمؤلف یعنی زهر بریده ناید آواز و متعار صاحب و اولاد در جراندت
تبریز است در شهر سته آئین و سیمان و سمانه مائل این اخبار آنجا رسید زیارت راسا عتی در آن مقام روح انکیز و موضع سعادت
بخش است و اح رفت شعر عطفنا فحبتنا مساعیه اها عظام المساعی لا العظام البوالیا مر زابیه فاستوفنا
رسومه کما استوقف الروض الطباء الجواریا و ففنا فارحصنا الذموع و رما تون علی سوم الغرام غول
ولما تجاهشنا البکاء ولم نطق عن الوجد قلا عادتنا البکیا هر دو برادر با بیعت پس بعضی درجه شهادت را با سعادت بنا
جمع

مواکب

خود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

۳

کرده بعضی با صد هزاران درینغ از مصاحبت روزگار که کمر چاکری از ان ایشان بود بجادرت انس ابد و جویان فرودس کر سیده
 القاب و اسماء ایشان را بعد از آنکه بر صفحات توقیعات منقش بودی بر الواح مطابرتش کرده بودند و از آیات تزیل بر وی
 لوح تربت بر یک آیتی مناسب مناسب نوشته شعر لادرد در نوازل الاحداث نقلت اجنتنا الی الاجل
 فعدت ما نسنا وهن مقابر وغدت مداخنا وهن مقابر ان مشاهده و مراد مراد ما فی خمیده شده و رون
 بر چهره زباب از دیده سگوه میست آن صنایق در دیده اعتبار مکانت صدر و سنجبر میداد و سبب آنکه در زمان حیات
 ایشان از سعادت نیل خدمت بر مفضی مضرع ما کل ما یتمی المرء بتقوی محروم افتاده بود و بدایع خبیت مرسوم
 شده خاطر که باش تحسرت در غلیان بود از شیت روزگار تعجب میمود و بمعانی این ابیات مثل میگرد شعر العیش نوم و المنیة
 بقظة والمرء بینهما خیال سار فاقضوا ما ریکم علی الاثم انما اعجاز که سفر من الاسفار و تراکوا خیل
 الشباب و بادرو ان تستر فانهن عواری لیس الزمان وان حرصت مسالما خلق الزمان عداوة الخیر الی
 فضلاء عصر در شرح کیفیت وقایع ایشان قصیده اشء کرده بود و کاغذ بر سطح دیوار قبل مصن کرانده چون حال طلب بود
 جذبیت از ان یاد گرفت در خیال آنرا در خریطه حافظه باز یافت و ایراد کرد شعر باجر نداب من مقابر نیر بسفک الحیا
 الملتا لها می فلقد ابطقوا الذک علی غر وجه علی الحد و در کرام ضم شمس مقربیه بعلایه و نحو محکت بد و انما
 سبعة قد بکت علیهم نجوم سبعة فی ضیائها والظلام و اراض سبع وسبع سماء طباق وسبعة لانبا
 فرج الله ثم یحیی مسعود و هرند مجید المستضام و ابوهم محمد قد نقضوا و جمع فتا مجید الحسام حزنونی و زاد
 کر بی انا بک من قبل کالنار ذات ضرام و شبانی منوی عظام ملک حنیاد یوان ملک دار السلام فعلی لکم القبول کما
 مرد فات من تنابا بالسلام چون قاضی محکم ازل حکم لم بزل تعذیر کرده بود که باندک تدی بساط خزان تا صیادید و قدم خالی مانده بود
 تصاعیف آن حال مزاج ایمانی بضریب ارکان حضرت با خواجہ وجیہ الدین متعیر شد و او را ما خود کرد و ندو این بیت
 حسب حال را گفته شد بیت لمؤلفه ما خود دیده ایم از اینچرخ کور پشت یاد عبادت و بیانی خطا بکشت
 چون عاقبت فاست جان در نکت را خواه زشت و خوب باشد و خواه نرم یا درشت دانست که این نوبت خلاص
 مستعذرت هر چند پیش امرا و ارکان حضرت ضرا عیبا نداشت فایده مکر و در فتح کتبوی که پیش طوغان دستانی اصدا
 کرده بود و در تواضع و تشفع مبالغت نموده و نام خود را ضعیف داعی وجیه عاصی در قلم آورده این بیت فارسی درج
 ساخت بیت بود جانا غم چیران تو هر بار می سخت رحم کن بر من دلخسته که کار این ابرت عاقبت تیغ جان او را
 از آشیانه سفلی بانس علوی رسانیدند شعری یاد هراتک بالرجال بصیر فلذاتک ما تخنا جهم و تبسیر
 مزاولت اعمال دیوانی و ملاسبت اشغال این جهانی بو حامت مفضی است و دولت پنجه زده را سرعت انتقال و ارتحال
 حتمی مفضی بیت ما هست حرص دنیا و دنبال او کبر دانی که چیست عاقبت حرص مار کبر خواهی که عیش خوش بودت کار بر

۵

۱۰

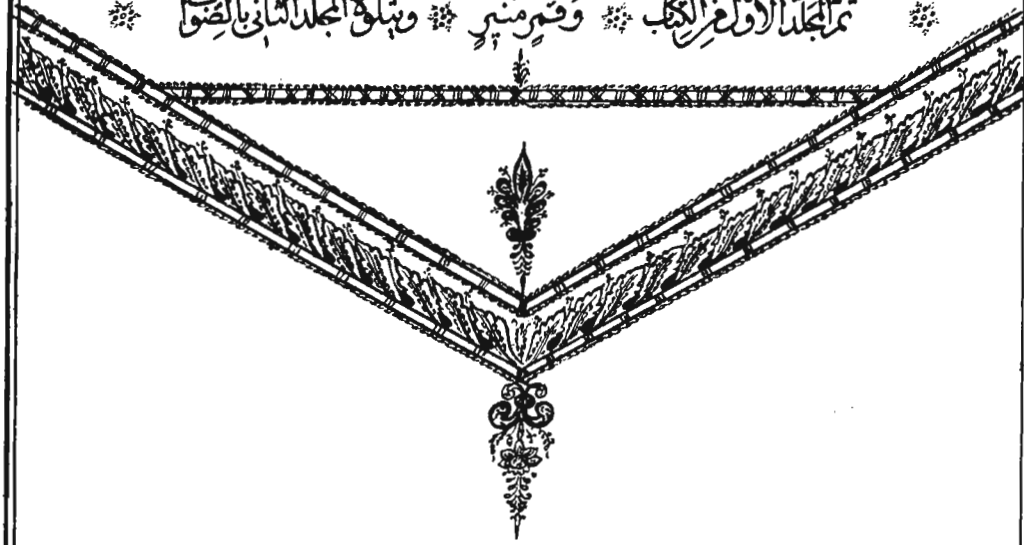
۱۵

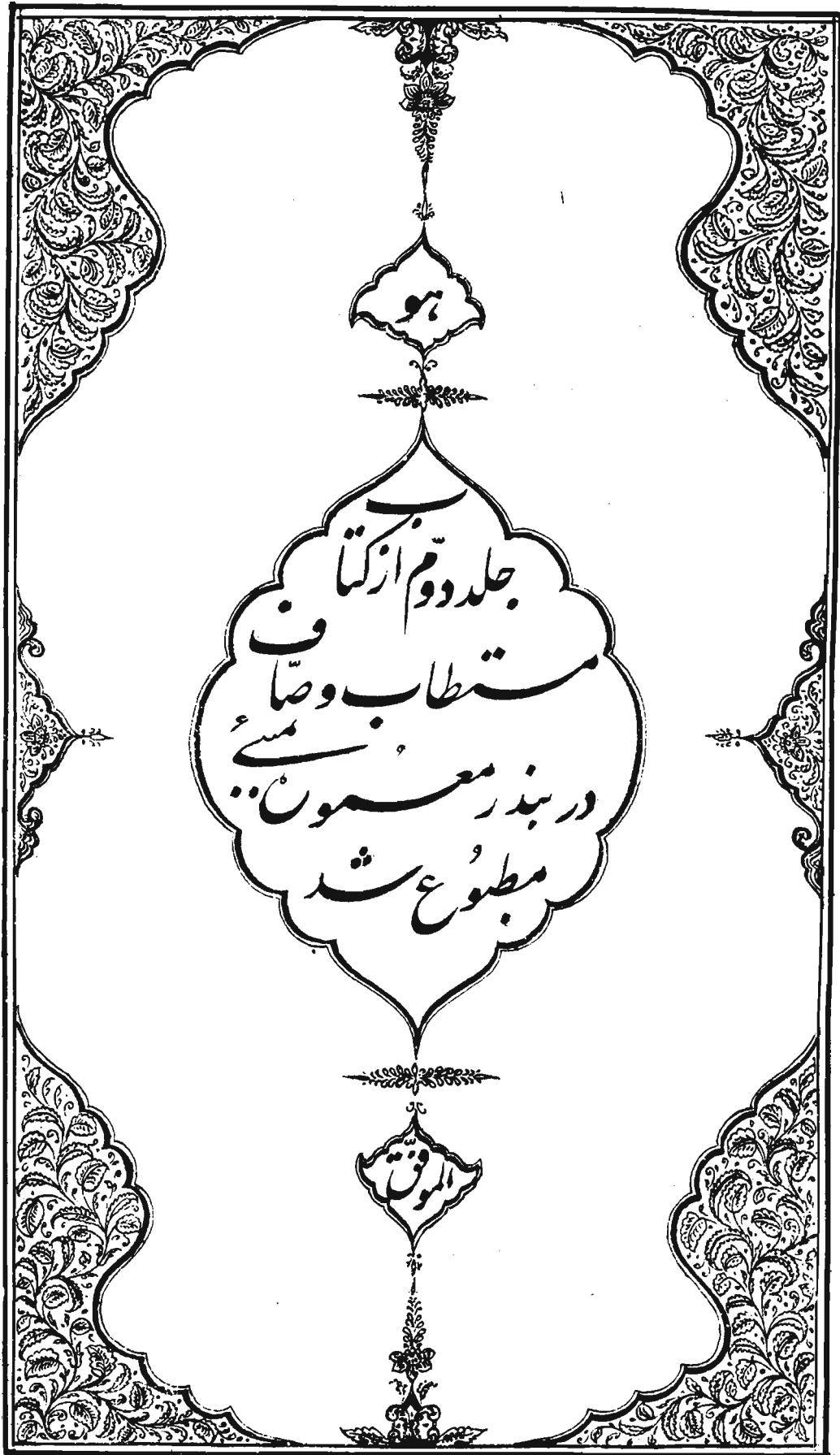
۲۰

۲۵

هو نبرد
الجبنا

باینستی بسازو کم کار و بار کیر چون روزگار کس ندهند آدمی خواهی که پندگیری از روزگار کیر و الله بجمع احوالنا
 مقرونه بحسن العواقب و خیر المآخر و بعصمنا فی العلم و العمل عن فبالله الرأی و نخطی الذبیر انہ
 علی ذلک لقدیر و یا لاجابه حدیر و صلی الله علی محمد بشار و نذیر و هو فی دنا جبر الظلمه انور من سراج
 تم المجلد الاول من الکتاب و غیر منبری و یتلوا المجلد الثاني بالصوت

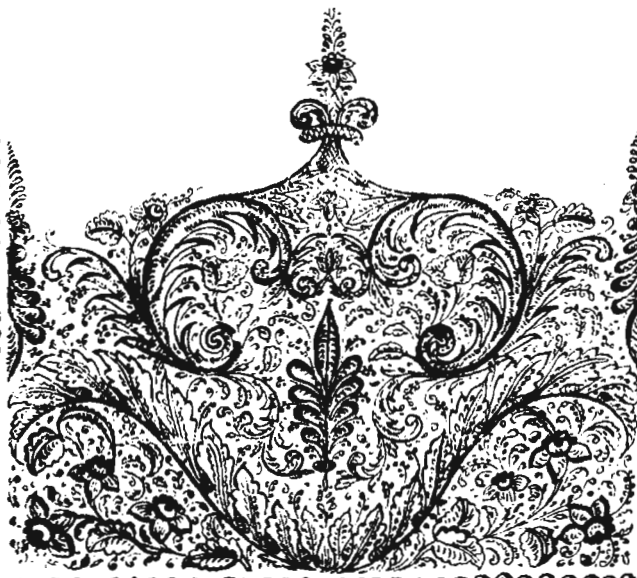

جلد دوم از کتاب
مطاب و صاف
در بندر معسومین
مطبوع شد

۱۲۰۰

۱۲۰۰

جلد دوم کتاب مستطاب و صاف

بسم الله الرحمن الرحيم

در کشتن

سند

عَلَى اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ تَوَكَّلْ فِي كُلِّ أَحْوَالٍ عَلَيْهِ مَعْتَقِلِي فَرَحَ تَرِينِ لَوَائِي كَمَا مَيَّ مَرِخَ زَمْرَةَ سِرَايِ زَيْنِ
 بدان وستان وستان زنده و دلنواز تر یا و کاری که بدستگیری گلک سرگردان و کاغذ دوروی کنار پذیر شود سپاس آن
 جهان وارنده زمین و آسمانست و انده افزونی و کاستی نماید راه راستی همه روشناز و دیده بنا از پاکستی جاوید است
 و سرکشگان کتبی ناپایدار را در اندوه و شادی و ناز و کداز بیم و امید ازو بعیت هر چه آن جزاوست یکسر مغز و پوست
 اوست یا هم ز دست پس هم اوست هندوی فروت کیم از اراچک زن با هم بهفتم ایوان گردانید و برجسین خوبین
 پاک نهاد را در چهار باش ابله خانه ششم روانی گلک و فرمان روانی و او ترک نکست خوی جکت جوی بهرام را ششم
 پنجم کرد و خورشید جمید و شش را در کوزه زرکش بر تختگاه طارم چارم افسر فرزند کی ارزانی داشت ناهید پرده ساز و ریشوه
 و مسازی و راه کامیابی ارغنون نواز کشور سینوم کشت تیر ویر خانه زن نامه سیه سفید روز و شب و شمار کننده کرد و شش
 روز کار شد ماه را گاه در کوش کردون کوشاری نموده و گاه در روی مهر چون آینه خندان ختن زودده و از رنگ آمیزی تیش با
 و آب و خاک سراج رور کار را رشک کارخانه بخیون کرد و چهره کلرک بگلخانه زیبای بر کاخ شاخ اراک کشت و لعل
 پر تاب سبل بدست بستان پرایی و بهار پر بسته سرو بلند بالارا شیوه خرامیدن و لدار داد و بر کوشه و کشای
 چین در ارغوان و لاله و سن نمونر کشت رخ و در خسار یار نهاد و صده هزار درود و آفرین مشک اندود و نوکل گلستان
 آفرینش و روشنائی دیده پیش اسپنهر راه نای واکستر که کشای و خاندان و یاران و پیروان او را تا خروسیکی پر
 و کارفرمای جانیانست و مهر و ماه برج کردان تابان و نشان در مجلد اول چون ذکر مجلس قبلایان و مبادی و مقدمات
 آن دختریم حال پلاکوخان و خانیت اولاد و جهاد در اقالیم المثلث و رابع و خامس تا زمان دولت ارغون خان کرده است

۵

۱۰

۱۵

واحوال ملوک اطراف و صنادید ایام در عهد ایشان بر حسب وقوف و تعلقین حکایت و اتمقنای وقت مسطرشت درین مجلد
 شرح تجذبات امور ملک سلیمان فارس از مبادی انتقال سلطنت بدو دهان کریم سلغری و بعضی احوال غایت آروغ سمیون نخلی
 تا آخر عهد ارغون خان آنچه فاده و لباب حکایات احوال تفصیل و تفریح و تامل ایراد کرده میشود در همه حال توفیق رشاد
 و پاید صدق و صواب در قول و عمل از حضرت قیومیت خواسته میشود **أَنَّهُ خَيْرٌ نَّاصِيٍّ وَمُحِينٍ وَلَا يُخَادِمُ مَهَامَا**
الْأَنَامِ كَقَبَلٍ وَهُوَ حَسْبُنَا وَنِعْمَ الْوَكِيلُ معلوم مای بلوغ آرای ارباب حقایق باشد که محرر و منشی این
 از تسوید این بایض مجرب و تقیید اخبار و آثار و تفسیق روایات و حکایات نیست غیب و الا خلاصه آنچه این اوراق بذکر آن
 بستراق یافت در موجزترین عبارتی **كَاللَّحْمِ اللَّائِي مَصُونٌ لِطَلَبِ الْإِطْلَاقِ وَمُخْتَصَرٌّ لِي أَشَارَتِي كَسَلْسَالِ الْزُّلَالِ** بی زواید
 شواهد و امثال قهرشده اما نظر بر اینست که این کتاب مجرب علم صنایع علوم و قدرت بدایع فضایل و دستور اسالیب بلاغت
 و قانون توالیب براعت باشد و اخبار و احوال که موضوع علم تاریخ است در مضامین آن بالعرض معلوم کرد و چنانکه فضلا
 صاحب بیع نکته یاب که روی سخن در ایشانست بجز از تامل ثانی انصاف و پند که در رشتاق لفظ و سیاق معنی و حسن
 مواقع تعیین و لطف مراد تحسین و تزیین برین نقطه در عرب و عجم مسبق بغیری نیست بل اگر با ذکر کتب معارضه کند از آنجا
 آتی بروی کار باز آید **مَضْمُونٌ وَالْحَسَنُ مَا شَهِدَتْ بِهِ الضَّرْفُ وَخُودُورِ عِلْمِ بَيَانِ بَدْرُجُ بَيَانِ رَسِيدِهِ كَمَا يَجَازُ وَطَبَا**
 در بدایع کلام قیومیکرند و استعمال این دو قسم بر اندازده معقبات احوال و اوقات محمود و مندوبست چنانکه ایجاز نماید
 شب و وصل و لبران کوتاهی و پذیر است اطاب نیز در آن باب چون زلف بر تاب خوبان چندان که در از تر و لوزار تر و
مَضْمُونٌ سِرِّيَةٌ عَمْرِيَةٌ دَرَاوِيلَةٌ وَمِنْ كَمَلِ قَوْلِ الْمَهْلَبِيِّ إِذَا انْخَصَرَ الْمَعْنَى فَشَرِيَةٌ حَاطِمٌ وَإِنْ أَمَّ سَهَابًا لَتِي
الْفَيْضُ بِاللَّيْنِ بَرَايْنِ مَقْدَمِهِ اگر در متساویات و متداولات عبارات ازین نوع سلوکی کرده شود چون تهید عذر است
 کمال فضل حسن انصاف مطالعان از این نظر قبول و غضا ملاحظ فرماید شعر **وَلَيْسَ أَطَلْتُ فَقَدْ أَطَبْتُ فَإِنِّي رَجُلٌ إِذَا**
أَصِفْتُ لِلْمَخَانِي أَطَبْتُ عَرَضَ مَمْلُوكِ شِيرَازِ صَانِعًا لَهَا اللهُ بَوَائِقُ الزَّمَانِ وَوَقَاهَا طَوَائِفُ الزَّمَانِ که زبده مسالک ایران زمین
 بل مربع ربع سکون و ملک سلیمان علم حاضر آن در سواف ایام و سوابق عوام در تصرف آل بویه بوده بی توسط
 و تعلق تلقی اگر بسط معموره چهار نسبت بشخاص انسان توان کرد سواد شیراز متصنع چون مردی که چشم جهان بین باشد
 و اگر گره غیر از بقعه خضر خواهد که تشبیه کند قصبات فارس اجرام روشن آن کرد و اگر هیچ طیب املد را بجز از
 اعمارشاید کفایت این مملکت نوبهارش و مانی و زمان دوستگامی و دوستگانی بل روز جوانی و شب وصل غوانی خواهد بود و اگر
 بهشت موعود و کفها ما تشبهی **لَا تَنْفُسٌ تَلْدُ إِلَّا عَائِلٌ** است در در دنیا توان یافت اسواق مترجعه و اطراف متوجه
 آن در فصول اربعه از کلهاء تازه و ریاضین که ناکون و اصناف فاکهه **مِمَّا يَنْجَبُ بَرُونَ** بیشک نسخه نسیب فردوس
 برین باشد حقیقت غیرت شترها که میبش و جلده اشک از دیده بغنا دروان کرده و طراوت ریاض سرد میبش **بِسْمِ سَمَرِ قَدِ**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

عطاف می

وصاف

عصمتی بنا کرد و شعر داریناها عصمه و ترا بیها تقوی و کل الزکی منها فضل و امر در سبخی تولیت شرعی بیت ارف
 سوالی فال است لا اخلاها الله من ظلال افضالهم و بی توسط ^{توسط} تظنن تظنن که نوعی باشد از کتف در این عهد که از مرتبان
 ائمه و افاضل خلف من بعدهم خلف اصاعوا الصلوة و اتبعوا الشهوای و افا و در افا و در بزرگان پس از منزه پس از
 این بیت یاد کار مانده بیت کوی آن قوم خادمان بودند که یکی از بارشان بنامند اگر این در سه بواسطه تعلق و اهمیت
 مولانا اعظم رکن المله و الدین ابوبکی اسمعیل دام ظلّه با فراد علماء حاق محقق و طلبه علوم حریص مجد مجتهد و اقامت مرا
 خیرات و اسادت مبانی عبادات و ادا امت و رواتب افادات و فصل حکومت شرعی و قطع تضایع و بی مزین داشته
 ادبی و از کثرت تکرار طالبان و نکات مباحث معینان بطریق صدابالواج سطوح ایادین آن حروف و الفاظ علوم
 نگاشته حکاکه از فضل سحر نامی نماندی و شرف علوم بکلی نامعلوم گشتی و حال بقعه بردیکر بقاع و وقف که اطلال عوطل است
 قیاس رفی ششم اناکت بر پایه پادشاهی عادل منصف بود و بصدق و اخلاص منصف مؤلفه و لا بدان نلتفک بومما
 مینبه سوا علیها ان تجور و تعدلا بردست ملک گشته شد و روز عمر و اقبالس گذشته لمو تلفه چینی بود بروی
 قضاء نبسته بنفتم ملک و از زاد سلاطین بود و بعد از گشتن بر پایه یک سال رایب دولت را برافراشته چون مدت
 سلطنت سلجوقیان سپری خواست شد و محسوفه بی و فاعلمت از ایشان سیری نمود چند افواج تر که چون امولج بجزا
 از زواجی تفحاق منحدر شدند یعقوب ابن ارسلان الاقصری با قومی انبوه قصبه خوزستان را اختیار کردند و منقورین مودود
 السلغری در عرصه که کیلوی بر مقتضی اشارت شعخ خط الرجال اذا صادف من نجا خصباً مبرها و لا یخرج
 با غفالی فالروض یضکضادام السحاب و الماء بطریق کمال خیر مال خام اقامت برافراشت در شهر سنه
 ثلاث و اربعین و خمسمائة بر ملک شاه خروج کرد و کوب طالعش بدو شرف عروج صف مناجرت ارستن
 همان بود و انهم ام شکر گشای همان اناکت منظر الدین منقور انفسه سلطنت بر سر نهاد و مملکت شیراز را در مصطفی
 شد مؤلفه النصر لیس با جناد مجتده لکنه بسعادات و توفیق بنظام ملک داری و تمشیت مهمان شهریار
 قیام نمود و رسوم عدل و انصاف تازه کرد و یعقوب ابن ارسلان از خوزستان بارها لشکر کشید و میان او و اناکت منقور
 محاربات رفت عاقبت یعقوب منبزم شد اقصری از طلب افسری کرانه جبت و پیش خیال معاودت و معاذت را
 در مقدم و ماغ راه نداد و امر روز از رسوم آن پادشاه عادل رباطی موسوم بنام او معمور است با موقوفات تمام ^{طلبه}
 علوم باقیه فضایل و کتاب کجالات مشغول مدت چهارده سال ملک مجازی و ساکت مسلک نصف م
 رفت بود در سنه ثمان و خمسمائة خاتم ملک را در نخست اعقاب کرد و خود از شرف سیر بر عرف دار تسوی
 و صحبت خوبان بچگون فهمان اساور من ذهب و لو لو اولیاسه هم فیها حریر شافت و لله ملک
 السماوی و الارض مؤلفه مصی الاوائل و الباقر بنبعها کما نثار در ذات من السلیک لو کان بنقی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سلجوقی

ملوکاً و مما لکھم فلیس نفی الیائون الملک چون او در گذشت برادر او آماک مظفر الدین زکی بن محمود
قام مقام گشت دولتیاری روشن روان بود بارای پر بخت جان آیین داد و دوش پیش گرفت و ستم و اسوب در عذاو
سرخوش چهارده سال عرصه ملک را بنور معدت خوشتر از خسار خو بان بیاراست فقضی امره و اسنوی عمره و در
فی اخر سنه احدی و سبعین و مسماء بیت در بیع سلطنت و ملک و تاج و تخت و کین که باز ما مذبا کام از طغان کین
گرفته روی زمین تیغشان بدتها ولی چو پوس از مرک زفته زیرین آماک مظفر الدین زکی بن زکی و شاه
تخت و تاج پدر گشت و در حفظ ممالک و ضبط مصالح بر شیوه ستوده آباء کرام استمرار نمود و عز الدین ابن بنجر برادر
مدیج آن پادشاه تصایر است این و در بیت از قصید همت کرده شد هو الملک نال الفریدین دعائم هو الملک
عم الخافین مکارمه نکره بالافاق بکله شاهنا فلا من بجانیه و لا من بقاومه الیس و کل الکرمان
بنانه الیس اکل الثابت صوارمه اما الشعب فی حال العطاء عبیده اما الشعب فی حال
المضاه خوادمه اغراض العلو الثیر من موجاتقی الثریا انهن فوائمه در اوایل عهد سلطنت او آماک پهلوان
انتهاز فرصتی کرد شیراز را حال یافت و لشکر آورد و قتل و غارت فرمود و در آنک فی شهر سنه خمس و سبعین و مسماء پس
آماک تکه جراحات آن عاشره را بر هم شفت و رحمت مند مل کردانید چون مدت بیست سال آیت جانا ذاری
از سنه ایام بر خواند و آیت جانا فی را عالی از خست کرد و در اول سنه احدی و سبعین و مسماء متقاضی با دم اللذات
برسد و نا کام آنجا از ملک و سلطنت او نفیس تر بود بود لولفما ذامضو احد بنوا له احد و هكذا کان
حکم الله بطرد الکفر بیسط حینا تم بقیضه و الامر یحل یوما تم یعقد آماک مظفر الدین طغرل ابن سنقر
پادشاهی هر روز بنبر بود و آمازیوت تأیدی داشت و سینه روز کار با اهل هنر امروزینه نیست چاکه کف عام و لیس
معاذاه الذنا لاولی النهی حدیثا و لکن قد نزلت مع الذهر بر تکه و فعات خروج کرد و از عراق لشکر آورد و
نوبت چند ماهی ام حکومت را معانق شد عاقبت الامر در حومه قال باسوز ابطال شد و صحیفه عمرش بقلم اجال قابل اطلاق
و للذهر حال بعد حال چون نوبت دولت سلفی بر حسب تقدیر آرا ل و حکم ملک لایزال با آماک مظفر الدین بنجر
سعد بن زکی رسید آماز شامت و شجاعت او در اقطار ظاهر شد و فغانل اقبال و بنا بهت او عالم را با کشت شغن فلما
نحل من استمانه عود منی و لم یحل دینار و لم یحل درهم بقوله بالجو دمن لا بوده و یقضی له بالسعد بنجر
وزراء او رکن الدین صلاح کرمانی بود و اولاً و عمید الدین ابو نصر سعد بزرگی اخرا و او علمی راخر و فضل بارع و جاهی عریض
داشت و نسبه اشعار آید از آمازی و پاری موجود است شغن و رسائل فغذت الی اطرافهم عبد الحمید بن محمد حمید
بهتر شامعین من طرب کما هز التدییم سماع ضرب العود بوقتی که او او رسالت را بخدمت سلطان محمد خوارزمشاه
رفت او را عزاد و تیناس فرمودند و بر کرسی دین مجلس باس و چنین گویند که سلطان روزی در آناه مجلس بزم اول این

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مسلح

وصاف

وصفت مطابقت انشا کرد بیت در روز چو چشم و در زخم چو موم بر دوست مبارکیم و بر دشمن شوم بر سبیل امتحان حجاب
عمیدالدین ابابام آن اشارت رنذر بدیهی گفت بیت از حضرت مابرد انصاف بشام و ز هیبت مابرد نزار
با که نسبت با کف سلطان بن مجری السبیل من مطلق التهمیل نمود زبان سلطنت سایشا فرمود آرزو بر ساز این تان
شراب نوشید و خواجه عمیدالدین با سواد البشر خواجه امام فخرالدین عمر الازمی موالات و مراسلات آغاز نهاد و این دو بیت
در مریح آن جناب بجا بجا مثل اشکال قصه مسلمانان و اسباب که قسه است بتدرج احوال و اشکال نفس ناطقه بدان حضرت قسه
شعش مسلمان منی غدوة و عشیة علی ماجید ذکر الکرام انشالی ولم الی ادری قبل شوفی و فضلیه
حدیث مسلمان و قصه انشا بک سعد بادل جام دوستگانی دور سلطنت و پیشین دست فلج و شرطیج مغالبت مملکت
که ماز استخلص کرانید و مقالید سلطنت آنجا پیر اوزاره خود محمد ابن زیدان سپرد و وجهه محافظه بیضه آن ملک در تمام
اولشکری را چون تیر دشمن امدار چون نیزه کرون افزای همه ننگ حمله در حومه کارزار و تهامت خصم افکن مسیر پیچ آفرید
کالاسد فی الصبالی و السیف فی القتال معین فرمود چون مدت چهل سال بود تا بو اسطه فرات
احوال سلطان اختلال تام با مور کرمان احاطت یافته بود بوقتی که تا بک با قطب الدین سنجریا یکی از بنده گان دیوان
که ملک خوزستان بود مرسله و پیغامها شفا ادا می فرمود تا در موقف مقدس خلافت عرضه دارد و نسخه حکایت آن از
انشاء عمید الدین وزیر مطالع رفقه که در وصف الحال کرمان و نصبت ابا بکی بدیاجان و قلم آورده بود و آنهض
انخدوم رضی الجاش فوری الصبیح الی کرمان التی هی بلدة شایرة و انبأ التواب الیهافا غرة
منذ اربعین سنة من تحشیش محاذ بل قر اغر فی اسافلها و اعابها و جثوم الفین و الحین من قبلهم فمابین
اهلها بعد ما ارفع عقیرة اهلها الی السماء فنهضت لذلك بحق و علم آدم الاسماء الی اغانه
اهلها مطهر اکافها من ارجاسهم و جافاتها من تجارهم قصود از این حکایت آنکه حاصلات کرمان بمصالح سلطنت
و موجب لشکر و فایز و لاجرم بوقع رفیع ابا بکی عشری بر ملاک در افزودند و آنرا فدیة الملک نام نهاد و ابالی از
وضع آن عریضه تهاشت رفع کردند بوقتی که لشکر جبار بیدار لرستان کشید و بر زمره طغاة نصرت یافت و در کار در
تسین ظفر میخواند بیت مطرب سماع برکش مساقی شراب ده ایام را با بال و ملک اجواب ده افلاک را
علوم سکت کومی خود نویس تعریف نامه شرفش برین خطاب ده و رفیع نامه که بر کرمان می فرستاد از منشیات عمید الدین
باطال این رسم محدث حکم رفت و تا مشهور سنه سبع و ستانه مملکت کرمان در تصرف ابا بکی با مذ پس نصرت الدین
روزی محمد ابن زیدان را اعزاز کرد و او را با بال فریب داد تا قدم در راه استخوانند و بر حجره حال خود لمو لغدین بنور
پهوی الذی فذل اسطر رک و سید و کرمان که خطا کو حکمت عبارت از است بطن مجس فی ذین مجس
نبردست حقیقت آن خود خطای بزرگ بود چون از تسلط او شترع شد در قبضه تصرف دیوان سلطان استقرار

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بیک

یافت و اما بک پیوسته بر سارنبت پادشاه نومی عراق ساختی و با شکر حاضر تا حد و همدان است و روح را بعد و بت و لطف
 آب و برای آن حتی شعس لویت الی العراق عنان مهوری کلابتی سوددا و اشید مجدا و خیم فی ذری ارنو
 شعری و حق الزانان الی جندا و حقیقت زلال زرد و در شکر کوشی نمودار سبت و نغمات نسیم صبر باش همدان از سب
 معشوق یا و کار می در فصل ربیعی ازین مدت ما قریب العمد که راوی این حکایت بنوا حی همدان رسید مرغاری دید تو
 از ریاضین و ثقیق و در خلال آن ریاض آبی چون برآه جانان طبع را لایق و موافق شعس و جری التسم علی زنا
 سحجا غصا و وشاها التریع مقوقا ابیات ابیوردی بر خاطر گذشت شعس هی الجته المشتهی فرها و لکن
 فرد و سها ماء شان و کال لرح امواها و البعیر ثری ارضها و خصاها الجمان کان تعانق اشجارها
 و للریح فی هزمه افشان نباحی الجبین اصنامهم هومی ما لهم فیه الا هوان و للظبر ما بین اغصانها
 اخانی بشد و هین الفیان لوط صایح برایع آفرید کار را بگری مقابل و است و انگاه این دودست بیت بقیم ارتحال با انکه
 هنگام و حال ارتحال بود بر لوح مذکره نبیشت شعس و جندت نسیم الخلد من همدان و جندت بدیع و هی للمملک
 فقلت ابار و ضانیم ممرعا بعذب مباح و انحصار جنان فبلغ الی مشیر از سقبالی بیها نسیم ابلع لوی
 و حنان و بعرض سلام را و مثل هبویه من الشرف المموم کل اوان و این رباعی فارسی را تا ای اشاء آن خست
 بیت بر غم خرد می چو آتش می کیر و دست و دلف شوش می کیر بر روی ریاض با چنین آب دهبو چون لب
 نگار کوشه خوش می کیر و صغمان خود از شا هیر طردان اقالیم است و سسال میاه و لطافت هوا و دلگشا و اد غیرت نسیم
 و نسیم خاک اوزار زبست و زنا ببت شامل و فاکنه ادر افرط فکاهت حاصل عبار و امن خاکش بیکت سره دیده
 بلدان و رفته با طش بقعه نشاط هان حصیات زرد و در ندب لطف در و مر جازا بعهده فصل داده و جات
 و نی را و جات عرسات آن و درخ طرح نهاده و در مبارات بهی سبب کافوری او که جسمه خندان الجیم و را اجته
 زاحه الوریج صفت است و لیس علی الراج کالنفی شارت بدان با را نسیم زرخ بتان گشته و از بار بربح نغمات
 آن بار بربح بغداد چهره بخون ترشته بر کنار زنده رود فردی را از گفته صاحب جماد خاطر املاء کرد شعس یا اصغمان
 سقیات العشب من بلایا زنده رود سقیات العشب در مذکر احباب و اوطان این رباعی چون زنده رود و جاری گشت
 رباعی ای دل زنت تحت جان و روان و زیار جاستیار بریدی بان از دیدن زرد و مخصوص وجه بود
 کر دیده خواب زرد و دست روان و انشأت فی هذا اللغی شعس لقد اعجبنی قوم کثیر یوصفون زنده رود عمل
 سمعی اذا شاهدته و اللعج بجرى فان زنده رود و این شعر در جلد برای تطواف درین طرف اکثر اوقات شیراز را
 خالی گذاشتی و توقع استخلاص دیگر و یاد دشتی شعس بکار که بیضها بالعراف و ملیسه بیض امری جناحا
 بدین واسطه در شهر ستمه اما بک از بک بن پهلوان با کلمه قاصد شیراز آمد و غارت شعس او فکات شفا نمود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نقد
نقل

غزالدین بنوه رست دین حال شعی الاهیة السلاف ولائجه فقدرج الاسی فی القلب رجه وضاقی
 علی من اسف اهابی لعزی طرت لو صادف فرجه فعین حج بیت الریح حتما و ابن طریقه حتی
 آجه لعلی ان طریقت ذهبت عما تعالی الناس من فکاب کجه اطال غلابنا جفی اذانا و ائلف سالنا
 من غیر حجه و صادرنا فلو انا طلبنا جهدهم نجدا خلط عجه لبسنا بالبلاء و لا یبالی بیل الماء من فذاخص
 و فائده الام بکن نحسی فقلنا لی بلوغ الشعله و باز در سه شین و شماه سلطان غیاث الدین بشکری چون موروار در کت
 و مضار اخذ نمودند و امانی شیراز را با نوع کججه و عقوبات مصادرات الیم و مطالبات غیف کرد هر چه یا نقد برداشتند
 و از مبالغت و استقصا در پیش و پیش هیچ باقی نگذاشت شیراز عالیها سا فنها ماند و شکر از منتهیات و متاع اغارات
 قاطنها و رقاعها را از سلطان غیاث الدین از قتل شکر را منع فرموده بود ازین جهت اسپه نرسانیدند بعد از تقدیم بی باکیها و کجی
 بِالْعَبَنِ الشُّكْرِي عَلَى ذَلِكَ التَّعَادِي لِكَيْهَا بِالشُّكْر عازم خوزستان شد تا بکب با چنین قصد با کمی پویند و و ههنا که
 بملکت از غیب او راه می یافت هنوز بر بکران قمر فار هوس جان نوردی می داشت اگر چه کوه و قار بود چون محور چرخ کرد
 عالم کشتن آرزو میکرد در سه و شماه تا حد دوری عنان ریزفت و در خدمت رکاب مقدار هفتصد سوار مردان
 کار و افراد کارزار شعی با فرس سانی و رنج طویل و دلاص ضعیف و سینه جمع بودند در خیل بزرگ بی مبالغت
 بر لشکر سلطان محمد کشید و شعی جهش اذاما سار سار و رآوه جهشان من طبر و غیش و در سه و شماه از شکر سلطان
 منزه و متفرق شدند و او در طلب این مقدار شکر چون شیران جنگی شیخ با بدی هم پیش عناق کا نفا منی اضا
 صفتها شما از بسیار برین حمله میکرد و سواران از پشت زمین بر روی زمین می انداخت سلطان مشاهده آن جهارت بی
 باکی میکرد و تعجب مینمود شکر گفت اجازت نیست که او را ضربی زیند و سیکر کرد پیش او آورد تا موجب تهور معلوم کرد
 که چرا پروانه و او خود را بر خطرات شمع عرضه میکند و پشه کرد و استقبال عواصر ریح میشود چون که هر بر تیغ جایی می طلبد و
 چون ماه در سرعت بمقارته تریخ می سپوزد و شعی لوقه دخلت غاب اسود غاب منک حچی و انت تحبها اذکها
 شکر او را در حلقه گرفتند تا گاه بگم انکه و کلل جواد کبوه اسب خطا کرد و از سنده و زرزرم یعنی زین جدا ماند و در کجا
 تمهید معذرت کیفیت جمیت خورشید در آن لحظه چرا خاک نشد تا سایه لطف حق بر او فادای عاقبت او را حضرت
 سلطنت بر و نزار و احوال اقدام سوال فرمود و مراسم خدمت اقامت کرده جرمی القلب و دکی اللسان گفت معلوم نداشتیم که
 لشکر سلطان عالم است مطاروت را سبب همین بوده حسن هیات و منظر شوکت و ابنت او سلطان را از قتل مانع ایضا
 او در خرکابی مغر و اشارت رفت ایجان حضرت و ارکان دولت بخدمت انا بکی تقرب می نمودند و بی اظهار از جبار و در جهات
 و قار سیر بر دو پیش وزیر سلطان و دیگر امراتر حینی بادت میکرد و مضی میچته نفس حرمه ملشک کبرا سلطان حکم
 فرموده اباب او را از خیمه و بارگاه و او ادانی مجلس نرم و فراتر خانه و مطبخ و دیگر با محتاج و انزال بلوکانه مرثب و هتند چنانچه حضرت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چنان سلطانی جاندار در حق چنین مهمانی با فرومتر لایق و لایق می نمود تا مدت را بر ابراهیم سلطانی بخدمت او نارسید و قسمت کرد
 چون این سخن بحضرت سلطان رسید بر کمال ریخت و نهایت اصل علویت او استدلال کرده او را در مجلس معاشرت ضما
 فرمود سخن قطاف علمی بمالدیام مهفهف اذا ما س مال الغصن تحت شایبه تو ذکوکوس الزاج چنین
 پذیرها و استبدلت من زاجها بر ضما صادرات حرکات و سکات او را شنید و مجلس بزم چون آداب مواظف میدان
 رزم همه در قالب سلطنت ریخته بود و بر قانون صلحت و بد عقل پرداخته پس ملک رُوزن و سیط شد و قرار بر آن افتاد که آتابک
 ۵ سعد و دختر آتابک که در تصدق شجاعت و نهایت بود در مسطر زوجیت سلطان جمال الدین منعقد گرداند و سپهر خود را
 زکمی بر رسم نواد حضرت بگذارد و هر سال شمی از محصولات ممالک فارس با قلع صخره و اشکنان که مدار اس جد
 و سلطان بر مسامتة آن دوران دشت دیوان سلطانز امقر و مفرد و زوار و این نکته مشهور باشد و در بعضی تواریخ
 مسطور که چهار هزار سال صد کوس نوبت از قتل این قلاع بقره فلک رسیده است و سخن فردوسی بیت بسبب ان
 و صخره گزین نیشنگ شاه ایران زمین اشارت بدین دو قلعه است که با قلعه کنگه هر سه مقابل افتاد و ماذب برین شرط
 ۱۰ اجازت تخلیه و انصراف یافت سلطان او را فطحت داد و در امر مطهرت و او امر مصاهره تبریم گشت و قوا عقد
 و مجانبت مخرم چون سپهرش آتابک ابوبکر صورت مصالحوه و تزیوج ملک و تزیوج ارتقا عات حصه موضوع و التزامات
 پدر را معلوم کرد و از اندیشه تثبیت سلطان که بسبب آن ملک مورد و در معرض تشتت افتد بجزوشید و رای پدر بر خط
 و خطا محمول و نیت با چند خواص موضع کرد و در حالی که مستقبل رکاب آسمان سرعت می شد با تیغ ماضی و شکر پوشید
 ۱۵ بر پشت چون هنبه این بین پدر و سپهرش حایل نماند آتابک ابوبکر لشکر را از این طرف پامان پشته در کمن کمن بدست
 چنانکه لشکر یان متحد می شدند برایشان می زد و می انداخت تا از جمله هزار سوار خوارزمی که سلطان در خدمت رکاب آتابکی
 رعایت جانب آتابک و او تمام مقبلات را روان کرده بود مقدار صد سوار بقتل آمدند خوارزمیان در خدمت آتابک
 سعد استغاثت کردند که مگر نقض پیمان و کث میثاق بر حسب اشارت دست آتابک ایشان را نسکین خاطر می فرمود و خود
 با فوجی خواص و گردان لشکر مساعت نمود تا موجب آن تصور و توطئه معلوم کند آتابک ابوبکر بوقت ملاقات شمشیر
 ۲۰ از نیام لا اراحم بین الملک بر کشید و بسیر نخست قتل مبالات حجاب حرمت اوت کرد و انخص لها جناح الذل
 مستین است با آداب نبوت بل قوت از میان برداشت مغافسه پدر را زخم زد و سخامت لباس نفع وصول نایب
 آتابک سعد چون عصیان ظاهر از سپهرید غضبان اینعا بزخم گرز کا و سران شیر جگر را از زمین بر ساپره زمین انداخت
 و با عقل او در قلعه صخره کانهها من الصخرة بد الصخر اشارت اند و خود بستان و غرود دولت خرابید و عله را با بر نمی که در اخر حال
 ست بل حضرت سلیمان بودی نبر سار و نمرات را با اشارت اذ اذ لک شی نعم فایمه فان نعم دین علی المر و جابک بو فارسید
 ۲۵ و اسباب مناصرت متعقد شد و از مشایر آثار و حیرات حیرات و نفس شیرازیرون از حکام فاعده حصن ملک کن

دوازدهم

سوم

بالحکام باری صین فراشت و مسجد جامع جدید را چون هرگز گمست خود با وسعت و بر مثال همت مقبلان عالی را بنا فرمود و اسواق مرتبه آماجکی مثل بردکاکین مصنف و بیوت مطبق مناصق و مناصب یکدیگر استخراش کرد و چنانچه از باب انواع حرف متضاد و اصحاب صنوف مناعات مختلف بحساب و مراح استقال دارند و در هیچ قلمیم بازاری بدین نسبت و ترتیب نشان نداده اند و در صنعت سون کبیر که هم از مستعرات و مستحبات آن پادشاه محید است این آیات کسوفی بر شده شعری در آنها فی الفصول اریحیه مثل التسم علی الریاض اذ استوی طرف التقیح غصه فکانتما اصحی بها صدع الجیب معطر او تزینت بخد و تفتاح و اعین نوحس دل نری ان لغری سوق لمان فی النفس فیها جمعت وهوی القلوب بها باع و شهری و بر سر راه تبریز باط شهر الله بنا فرمود و قری و مزایع و بیابان و حمام و اراضی بران وقف کرد و هنوز آن خیرات مستمر و جاریست و روان او را روز بروز مستدعی و مستغفر از حضرت جل جلاله باری چون هر بدیاتی را انسانی مقدر است و هر اقبال از ذوال منزل و لکل امر رجل و لکل وقت اجل بیت دریا در سوره مملکت سلیمان سکه و خطبه را با لقب زاهره و اسماء فاخره ترین معنی کرده است عاقبت و احدی انجم وین من سده ثلث و عشرين و ستاوه و در عوض کوشه تحت سلطنت مغرش خاک را بست و نهالی ساخت شعری بعد الشرفیه و العالی و تغلنا المنون بلا قتال و نربط السوايق مقربان و لا یخین من جب الیالی و من لم یحسب اللبنا فدیما و لکن لا سبیل الی وصال بیت جانا نمانش چکر و انیت بد و دل سپردن سزاوار نیست او را در ریاط ایش دفن کردند و در مذبحه ملک اوارکان ملک با اتخاذ قوی و هانف احزان بزبان دین و عرب در مقام اندوه و کرب بگفت شعری ذهب الذی غدت الدواکل بعده و عش النون کلناک الاطراف هلاک فتم سبغه فی قبره معه فذاک له حلیل و اف برصفحات فرامین ابن طغری اوجون نظریه زلف بر عارض خوبان این بوده وارث ملک سلیمان سلف سلطان مظفر الدیاء و الدین تهنن سعدابن اناکت نامر امیر المؤمنین و توفیقش اندیس آناکت مظفر الدین قلع خان ابو بکر بن سعد چراغ و دوده سلف و وسطه قلاوه سلطنت آن خاندان بود بجمک وراثت و استحقاق علی الاطلاق مالک تاج و کین گشت و رایت پادشاهی را بتائید الهی بر قومه مرتین نصب کرد و بیت عدو شان اواز بمدا و مشارق متمن و مغارب بر سید و صیب احسان و عارفش غبار فقر و فاق از افاق فرو نشاند و کوب دولت این دودمان در عهد و بذروه استعلا سوت و اقباب اقبال آن طایفه در نوبت میمونش باوج ارتقا قران یافت لوقله شعری فالذین مسنبش و الحمد منبج و العرف من مهور و الملك مفضی در تاکید و عایم عدالت و تاسیس مبانی ایالت و حفظ شرایط ملک گیری و شرط ضوابط دین پروری و دولتیاری امارتی نمود که ذکر آن تا منقرض او را و مختتم اعمار دست زده حدان و باقی طریبان کرد و پادشاهی مبارک ذات میمون همعا و بود و تا حدی در تقویت دین محمدی و اطهار شعار اسلام مبالغت نمود که در زمان او هیچ اغریده بظا هر دو علم حکمیت و عدلیت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و منطبق که میزان معنی است شروع یا درست کردن و بر کمال عاقبت اندیشی و اصابت تدبیر او این نکته دلیل قاطع است که چون پادشاه
 کیتیستان چکیزخان بر ملوک و ممالک مالک شد و غالباً ز انار بانس و سطوت لشکر تا معلوم گشت چنانکه با تصور مسابقت
 او از شوق مناسب جهانگیری سلاطین السلاطین صورت تفسیه آمد از سر کیمادلی اظهار ایلی کرد و منتقات و اعتراضات را بر
 صحبت برادرزاده خود همتن بنیدکی ادکنا قان فرستاد و الزام خراج و امانت نمود قان سیور غامیسی را بر لیغ باللب قلع خا
 اوزانی داشت و سلطنت ممالک موردش بر وی معترف فرمود و بیامین بهت و حصافت ادعافات ملک شیراز از مخافت
 ۵ و افات آن لشکر در مؤتقات ادقات و مختلفات احداث سلیم و فحی الجوانب بازو باول کرد در کار مصالح ملک نظر انداخت
 صاحب سعید عمید الدین اسعد اسقی الله مشوا به بهطه موجبات وحشی که از دور خاطر داشت مؤاخذت فرمود چه او در ممالک
 بادیوان عزیز محمد الله و انما بودی و در اطراف شهری تمام یافته و سلطان محمد خوارزم شاه او در همت وزارت داده بود بل
 مبالغت تقد کرده و او در رد و قبول آن تردیدی داشت علی الجهد بین و سائل نیاج و تسایح طبع خویش را بحدیج سلاطین مطرا
 و مطر زد اشتهی از آن جمله این قطعه را در همت سلطان بخلعت امیر المؤمنین طراز تصدیق لباس این تقریر ساخته است
 ۱۰ وَقَبْتِ الرَّدِّي بِأَمْنٍ بِأَفْعَالِهِ غَدًا لِيُؤَاءَ الْعَالِي وَالْمُتَمَدِّدِ عَالِيًا وَأَضْحَى بِهَرُوضِ الشَّرَائِعِ نَاضِرًا وَأَمْسَى
 بِهِ صَدْرُ الْمَمْلُوكِ حَالِيًا صَوَارِ مَلِكِ الْبَيْضِ الْبَوَائِرِ غَادِرٌ دِهَانِ الْأَعَادِي مُقْفَرٌ خَوَالِيَا غَدًا عَالِيًا
 الزَّمَانُ مَوَالِيَا مُطْبَعًا وَأَبْنَاءُ الزَّمَانِ مَوَالِيَا وَفَاحَتْ خِيَالُ مِنْكَ نَحْيِي عَوَالِيَا بِهِ ظَلَّ أَمَانُ
 الشَّأءِ عَوَالِيَا وَجَاءَتْكَ مِنْ دَارِ الْخِلَاقَةِ خَلْعَةٌ بَعْلِيَا كَنَالَتْ مَفْخَرًا وَمَعَالِيَا كَذَا الْقَطْرَاتِ لِنَارِ كَلَا
 ۱۵ مِنَ السَّمَاءِ إِذَا مَا حَلَنَ الْجُرْحُونَ كَالْبِئْسَاءِ فِي خَالِ بْنِ بَاعِي الْمَهَارِ شَاعَتْ وَضَاعَتْ رَجَبَتْ أَمَّا كَبْتِ
 فرستاد و ریاضی اسی وارث تاج و ملکت و فسرحد بنجاشی خدیو ارجان و سرحد بر من که چو نام خوشین تا هستم
 همچون الفاینا و نام بر سرحد پس در ابابسیش تاج الدین محمد در قلعه اسکنون مقید و مجوس کردند و الظهر
 اجناس نظروا تمنا للغائبین جلسن فی الاقتصاس در مجلس قلعه قصیده حبسی مطلع آن من یبلغن حمامات
 ببطحاء ممتعاب بسلسال و خصرا موشی بصنوف بدائع و لطائف و حجب بانواع روایع و سائف انشا کرد و بنیاست
 ۲۰ کلمات آن غیر لغاطات صاحب التهامیس شد و از آن مجازات اینی در کسوت عبارات ریشق روان ارباب حقیقت
 بحقیقت مست رحین ذوق گشت و از روزی مشا به پهلجی بجان الفاظش دیده ادراک اهل فضل منتظر بر منظره شوق
 وَإِنْ جَلَّ عَمْرٍ وَعَنِ الطَّوْقِ چو ادوات تهریر از کافذ و دوات تعذری هشت اعلامیکرو و سپر شش آرا بر
 سطوح دیوار بامت کرده یا دیگرفت بعد از آن طاقس و مع اور از قفس قالب مجبوه جان فرستاد و ذلک فی سنه
 ست اربع و عشرين و شماه بوقتی که تاج الدین محمد خلاص یافت این قصیده را پیش امام البتجین صفی الدین ابو الخیر مسعود
 ۲۵ ابن ابی الفتح السیرانی ابن خال الصاحب السعید رحمهما الله تعالی روایت کرده در بعضی ابیات تقدیم و تا خیری بود و

علاقه لفظ در ابطه معنی معلوم نمیشد از آنجا که این مرتب گردانید و فضلا و بطناء اطراف بمطالع و مذاکره آن رغبتی صادق فرما
نمودند و مولانا معظم قطب الدین محمود بن الامام المقدم صفی الدین معود که در فضل و تقوی یکانه عصر است از اشرفی شیخ
صاحت و دوجه و دلیل صرف و نحو و نظم صحیح و فصیح و فصیح از روی معانی و بیان کرد و بلاغت و مراعت و کثرت شهرت
این قصیده غزالی خریدند و بهر از مزید اصلاح و بیان میان اباء زمان متعین است مضمون **عَنْی الطَّبَّاءُ عَنِ النَّجَّارِ بِالْکَلِّ**
۵ امامت در سلوک طریقه احتیاط چنان مستقیم بود و در جاهل انگریز را چنان مستحفظ که کلی و جزوی اعمال و اشغال بعمل و متصرف
و کتبه خود تعویض فرمودی و در وقت استرفاح محاسبات بغور فیصل و فسیط و صفات و مراقب رسیدی و هیچ وزیر و نائب را
کفایت و استقلال آن نبود که بی مرجهت بحضرت یا ازنی بر امام ادنی مصطفی جبارت نمودی و اگر چه از شرک خرم محبت بود
در بارگاه او مجلس بزم ساقندی و ارکان و امر اشرب خوردندی و مطربان خوش الحان تفسیر نجات مثلث و شانی
اشغال گردندی و بسبیل خراج رسماً بالمسائده سی هزار دینار زر رکنی که حاصلات محقرترین ولایتی از اعمال شیراز نمودی
۱۰ آن بودی هر سال استر ضا حضرت خان میکرد و اندک عراضه از مردارید و دیگر طریقی بان منظم می کرد و امید و پناه
پسر امامت سعدیا از برادرزادگان یکی را بحضرت فرستادی و ششکان مغول از روی دوستی که عاقبت منج عاقبت بود
در بیرون شهر مقام داد و اسباب و محتاج ایشان بر حسب مصطفی مرتب فرمود و معتمدان بر کجاست تا متفحص باشند
عوام را از ترس و زحمت ایشان نفع و زود و کسی را استطلاع بجا حواله کفایت نمیشد و برای این مصطفی کاخ اقامت را
در بستان فیروزیه که دست نشان دولت و مستغرس اقبال امامی بود خستیا کرد و ارکان دولت در حوالی آن خانها برقرار
و هر روز وقت اندک کچیر و آفتاب بر کوشه تخت ابق قدم نهادی با ساقان و امرا و کبر و ادعایان مملکت و کافه بتجده عالم
۱۵ لکرهاه شده ندی و بعد که خان سالاران ساطعش و کانه **اُمُّ الْجُومِ وَ نَمَانُ عُوْبُ كُوَاكِبُهَا وَ ذَا الْاَبْرَبِ اَوْ**
عَرَضَ دَجَلَهٗ فِی النَّوَالِ مَهْلَهٗ نَبَّارُهَا اَوْ مَوْجَهَا الْمُخْتَبِرُ چون بساط دولت او کشیدندی پس هر کس بوضع خود برکت
نمودی ایامی فارس پهلوی رفاهیت در محله امن و امان بستر عدل و انصاف ببسودند و در خواب پوشین خوش لغزید
و از اهدا و خیرات جسمیه داد و صدقات عیمیه یکی آن بود که در ابتداء مدارس و مساجد و معا هدیر و احداث خانها و اسواق
۲۰ در دارالملک و اطراف اعمال رغبتی کامل داشت و قری و مزراع و بیاتین و طوابعین در هر جای وقف فرمود و در نفس دارالملک
دارالشعانی در کمال آراستگی برپا داشت و اطباء با شکی که از باب ملت بطاسی و حدس بطراطی و انفاس سیجی بودند آنجا بکجاست
تا در فصول اربعه بحسب تکلیف اخلاط و مزجه بعد از تشخیص امراض و تجویز اعراض و معرفت اسباب و عللها و نظر در امراض
سجوانات که کلی قانون و قانون کلی ملت است مرضی و محرومین را معالجت می کند و عمل **طَبَّ لِمَنْ جَبَّ وَ جَدَّ لِمَنْ رَدَّ**
بجای می آوردند و علی مقتضی **الْاَهْوَالِ وَالطَّبَّاعِ وَ اِنْ فِي الطَّبَّاعِ عَجَابًا** انواع اشربه و اغذیه و ادویه
۲۵ و معاصین و اقرصه میدهند و مراتب و ادواء خدائی و خدای دوائی نگاه میدارند و در جوار آن بستان پیغمبر فرمود چون

عرضه بت خود عرض مؤلفه کحل فی نعم وروض ان یض اشجار مایلات مانند نبال و دوشش بر منگشت و آنها
 سیلات قفاص علی روضه بقره در فصل صیف و بریح متفرقه خلائق شد و از انواع نوک و آثار و از بارها و بارها
 در نظر ما چون روضه رضوان رائق بر شاخسارها از لغات رسیلان طیور سخن بیان بر آدای دوا می بر لب و طیب و بر تحقیقت
 سر بیان مملکت شیراز از آنست و بسیار رقبات و بقاع تبرک در نفس شیراز و اصقاع در صد و اندام و معروض انحرام
 بود آنرا تجدید عمارت کرد و در عهد قاضی علاء جمال الدین ابوبکر المصری رحمه الله علیه که جامع ادبی النفس و الدرس
 و ناصب ابی العقل و الثقل بود در زری خرقه بشیر آمد و او را منصب قاضی القضاتی داد و آیات اجتهاد آن امام
 یگانه و مقصدی زمانه در تشریح طبقه مستقمان و تشریح انواع علوم و تشبیه درسی و قوی و اعلان زهد و تقوی از اهل
 عطار و بنوک مکران مشتری بزنگار سپهر مینا فام بر ورق صحیفه ماه عالم نورد و آفتاب جهان کرد مسطور است و بعضی
 اهل عصر است از قصیده در مدح او که در اشعار خطبه در رس تضمین کرده شعری بضاعتی المزجاة مولای فاقین
 فانت عزیز المصیریل و اهدا العصر و اوف لنا کل العنايه مفضلا بز ذلك ربی بسطة الجاه و الفهم
 اما بک باران انعام و مطاع سیر او علانیه از سر علانیت و ساء طویت بر زهد و عباد و صلحا و متصوفه فایض شایسته
 و جانب ایشان را بر آنمه و علما و افاضل مرشح دانسی و چون بدیع حسن اعتقاد خریدار متاع زهد و تقشف بود و مستمان متمدن
 خود را در زری زهدت و معروض من لثبه بقوم فهو من هم جلوه گری می کردند و بیاد می و انعامات او محظوظ میشد
 ارباب بلاهت و صاحب نفوس ساذجه را کفنی اولیاء و جلساء خدای تعالی اند و نفوس مکی دارند از شایسته شعوره و احتمال
 خالی و علی هذا الحال از خداوندان و کاف و طغیت و اهل نفاق و فضیلت مستور بودی و ایشان را بجزیره و فصول
 نسبت دادی لاجرم چند افراد از ائمه نامدار و علما و بزرگواران ابواسطخبت علم حکمت از حاج کرد و قهرا و جبرا از شیراز
 از آنجمله امام صدر الدین محمود الاشعری الواعظ بود که استحصار و استبصار او در انما بکلی علوم عقلی و نقلی چون بیاض نهاد از
 اقامت بنیت استغفار داشت و در شیوه و عطف خود را ابن القری محمد بن قریح دهرمی انکاشت چون بلبل خوش نواز منطق او
 از شاخسار فبیر بر فرقه موعظ و صغیر تذکیر و سنان بلاغت زوی از گلزار اسرار رو حایان غنچه مکاشفات منجسته کشتی
 و بر چرخ فیروزه خرقه علی عزت کردی و در و دیو بر حقیقت نیند کفنی کمولفه چون لفظ خوش تو که هر افشان کرد
 در صله کوش زبن دندان کردد از زلف حروف عارض معنی تو چون چهره آفتاب تابان کردد جماعت فضلا که در
 تذکیر او حاضر شده اند گفته بر کردند که کلیات و جزئیات علوم را تا حدی مستحضر بود که اگر
 سائل از عویصات و مشکلات قسمی از اقسام علوم اصول و فروع الکیات و طبیعیات و میزان و میزان
 و هیهت و حساب و جدلیات و طب و علم نسب و تالیف و صلین و رموزات تفسیر و تاویل او و وجه قراوت
 و احادیث و ادبیات از لغت و معانی و بیان و نحو و صرف و عروض سوال کردی علی الارجح جواب مسؤل
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

در ضمن

المصنف
 العلم الادبی
 علم النظم الی غیره
 الشیخ ابوالعباس
 زین العابدین
 و غیره

عبدالله بن محمد
 الدن الله الدن الله
 علم النظم الی غیره
 الشیخ ابوالعباس
 زین العابدین
 و غیره

Handwritten marginal notes in the top left corner, including names like 'عبدالله بن محمد' and 'محمد بن علی'.

خال شیخ القبول

Handwritten marginal notes on the left side, including 'فصل فی فضیلت ائمه' and 'درست است'.

Main body of handwritten text in a rectangular frame, containing the primary content of the document.

۵

۱۰

۱۵

۲

۳

فاظه حوا

واضح و اشارتی لایح با حکمت تبیین کردی و کرده بعد که توفیق خاطر عاظم سلطانی بر اینجا را اصرار میفرمود و بر سر از برای آن
محمد هشتم روزی نماز را اشارت کرد و تا از خزینة کتب مطبوعه خاص و شخص را بیامد و بعد از آن با تمام و استنطاق
پیش از شرایط حل و البس لی در ساندند و بر سر سجاده مرقع یعنی از حسل جاده تصوف بنیشتند و چون بلا یخیزه
بر قاعده میدان پیران ایشان حلقه کشیدند و بحقیقت دیوار را در شیشه کرده بودند و پرسی را در حلقه آورده بلطف الحیل
و حسن التدبیر اعلام حضرت با مکتب سلطنت کرده با همی منتهی چینی و دوبرگوار مستجاب الدعوه تقرب نماید سلطان
عشوه زیارت شیخ مرزوراجتم میفرماید و بزات خود خدمت با تو اضعی بسیار می شنید و از آن تقاس ناقاس آثار ایشان
ستندگشته صلوات موفور مبذول میفرماید چون بسند جلال و سلطنت خرامید خواجه امام از صورت مراد کشف الصلوات
کرد و سلطان را بدین تصریح ارفع که این دو شخص دیروز در ماباط خیول و مزابل نشیست داشتند و با صهیبل و بنیق موهنت
داشته را می ملکت پرورش پشاهی چه میفرماید مخمور خلق و تریبی بزنی خلق و شیخ یکپرده در نظر خلق مغیره خلق و سیرت
می تواند بود و پوشیدن جابه ازرق کسی از رقیق هوا پرستی خلاص داد ما موجب کرامت و دلیل سعادت گشت شعش
لَبْسَ النَّصُوفِ أَنْ يُلَافِيكَ الْفَقْرُ وَعَلَيْهِ مِنْ لَبْسِ الْجُوسِ مَرْقَعٌ بِطَرَائِقِ سُوْدٍ وَيَبِيضُ لِقَعْتٍ وَ
كَأَنَّهُ فِيهِ غَرَابٌ أَبْقَعٌ چگونه مقابل افند با مسمعی متعلی که سالها در کسب کمال نفس و تقوی در معارف یقینی و
معالج دینی بسر برده باشد و بعقل مستفا که نهایت مراتب عقول است معرفت تقدیر موجودات و تصوره و تصدیق عوالم
حاصل کرده هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ سلطان اعتراف کرد و باز بساط مجادلت کشید و بعد
هُنَالِكَ الْخَشِيُّ الَّذِي هُوَ الْذَمُّ مِنْ حَشْوِمَا فِي الْكَاثِرِ وَالظَّفْنُ مِنْ شَمَامَةٍ تَذَارَفِي مَجْلِسِ الْأَسْنِينَ فِي مَرْصَعِ
هم بر سر قصه خود آسیم مدار مملکت انابکی بر سر فخر الدین ابوبکر و مقرب الدین سعود بود
و این فخر الدین ابوبکر نسبی و اصلی رفیع داشت پدرش را ابونصر حوایی گفتندی از جمله رعای الناس
و سوخته او در سن و دن البلوغ بود که حوایی مطبخ انابکی کشیدی اتفاقا روزی نظر انابکت که کیبای نخاس وجود او بود و بر حوا
افاد و ما الدولة الا لا انفاقا ب المحسنة محافل رشه و شامل شهاستی در ناصیه او تفرس کرد و او را در عود خدم
طشت خانه معدد فرمود و از آن پایه حوایی فریب بخور از برای موسوم کرد و بعد و مطبخ شعاع آفتاب غایت و مطبخ نظر
التفات خاطر و محط و خود اعتماد و انابکتی شد و در ضمن قرهی الملتع کشید قامت از او کی چو سروسی ارت
السرى اذ اسرى في نفسه بانك بت منصب امارت لابل منزلت شاركت در مملکت یافت و در جازات
کمال دولت و افاضت مجال کرم و ترقی معارج تصوای حمت و تقصی از لوازم سمورفیت با حوایی شعش و لقد سموت
بهسقى و سماها ظلمی الکرام بانفعال الا فينقل درجه یافت که در میدان روزگار شمار آثار او در وریده مناقب ملک
ایام و تاج تارک نام یافتگان شعور و عوام شد شعش بالسعی واجه نعمة ناتي ولا تنفع لبشعة فالفذ في

تتمم قول الفاعل نظر
جاء به السابق الخصال يعنى
المترادف الاولى تعنى عقاباً على
بالبعض اهل الخاليه نسيه عن
تصدر السعة لقبها و اى ما صلب
اشخاص النسخ فى سادى ظنم ابرار
انما ينسى عقاب الملك و اى ما صلب
صول المعقول الاول الذى
الاولى يجب تباعد الاحاسن
المعقول الثانية التى هى بعد م
و ذات الكاس مختلف فى حبليها
نفس من يتركها و هو من طلب
يبغى على حركه كثره فى نفسها
لمت المعقول و بدون احاسن
ونهم من يظفر بها من غير
او لا مع شوق و بغير احاسن
منها الصنفين صاحب الترتيب الآخرة
قوله الالذ فى نفسها
و هو الالذ فى نفسها

عقد

عقد الحجاب تبعه سبب سببه در رجال که ذکر او مثبت می گشت این قطع نشاء کرده شد
 جَدَّ جَدَّ سَبَّأَنْتَلِ بِرَقَابَتِهِ وَمَا الْمَجْدُ عَنْ ذِي الْأَجْنَادِ بِعَاقِبَتِهِ بِمَنْبِهِ لَمْ يُولُفْ لِيَا خَالَهُ كَلَّا تَرَى حُرَّ الْجَنَاحِ
 النَّاسِيبِ نَدَبٌ نَدَجٌ لِلْعَالِي نَصَاعًا وَلَا تَخُنُّنٌ عَنْ دَهْرَانِي بِصَارِبٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ أَصْلُ رَيْحِي وَصَيْبُ
 قَفْصِ عَصَامٍ مُؤَدَّتٌ لِلنَّاصِبِ وَلَا تَقْلُ التَّقْدِيرُ بِحَرْفِي بِجَارِثٍ وَمَا كَلَّ مَطْلُوبٌ بِرُقْ لَطَالِبِ
 لِأَنَّ جُدُودَ السَّرِّ تَقْضِي بِجِدِّهِ وَذَلِكَ كَسِيلُ الْمَقُونِ خَطُوتُ نَخَابَتِ تَفَاصِيلِ مَنِيْعٍ مَكَارِمٍ أَوْ تَشْرِيبِ
 وَتَمِيدِ قَوَاعِدِ رِبْطِ مَقَاتِلِ وَتَمَامَاتِ خُصُوصًا وَبَدَلِ أَمْوَالِ وَاسْتَحْقَاقِ زَائِنِ عَمَّا مَجْمُولِ نَفْسٍ مَغْطُورِ تَبْتِ وَتَمَرُّعِ حَرْبِ
 وَمَبْتَدِعِ حَسَنِ سَجِيَّتِ أَوْ بُوْدِهِ وَتَرْبِيَةِ أُمَّةٍ وَفَاوِضِ بُوْفُورِ أَعْمَامِ سَائِعِ وَارِبَاءِ تِيَامِي وَارِامِلِ وَرُكْنِ مَرْحَمَتِ شَائِعِ دَرِينِ مَوْضِعِ
 مَضْفِيٍّ بِطَوِيلِ خَوَابِ بُوْدِهِ وَلَا جُدَّ مَعَ الْوَجْدَانِ وَكَيْسٌ لِحَرْبِكَ الْعَبَّانِ وَتَوَانِدُ بُوْدِهِ كَبَعْضِيٍّ مَتَاطَانِ أَرَا زَيْلِ حَسَنِ الشُّعْرِ
 الْكَذِبِ بِدَارِ تَدَاوُنِ أَشْخَاصِ رِقَابَتِ خَيْرِ أَمْرٍ وَزَمْعٍ وَفَرِيحَتِ هَيْبِ وَرَاسِمِ دَمُوحِ دَرَسِ وَتَقْوِينِ دُوعِطِ وَتَذَكِيرِ دَرَانِ مَعِينِ خَائِبِ
 اِمْلَاقِ كَرِيسَلِكِ وَتَفْهِيْمِ كَشِيْدِهِ هِنُوزِ زِيَادَتِ اِرْسِيٍّ هِرَاوِي نَارِ زُرِّيَا رِيحِ دَرَسَالِي اِرْتِفَاعِ هَيْبَتِ بَا وَجُوْدِ تَقْلَبِ وَتَعْدِيٍّ بِكَيْلَانِ
 وَفَسَادِ تَقْرِيفِ فَرْزَدَانِ اَوْ اسْتِدْلَالِ مِيْوَانِ كَرِوْبِ مَكَارِمِ ذَاتِي وَحَلَالِ سَبْذِ بَدْعِ اَنْ غَزِيْرِ مَصْرُوقِ وَكَرِيْمِ مَرْمُوقِ
 فِتْرَتِ وَمَعَ هَذِهِ اَلتَّمَاثِلِ دَرِ صَدَقِ عِبُودِيَّتِ وَفِي نِعْمَتِ اِيَا زَمَانِي بُوْدِ مَبَانِي اِخْلَاصِ وَصَفَاءِ نَبْتِ رَجَبِ عَقِيْدَتِ
 بَانِي لَاشِكِ بِرِئَامِ نَيْكِ كِه عَاقِبَتِ مَحْمُودِ جِرَانِ نَيْبِ فَايْزِيْدِ وَسَعَادَتِ دِيْنِي وَخُرُوقِ رَا عَايِزِ هَيْبَتِ بَرْكَتِ
 بِشِ اِي سِيْرِكِ رِقَبَتِ تُو چَا كِه هَيْبَتِ تَسْتِ اَلْقَدْرِ تَوَانِدُ بُوْدِ ذِكْرِ قَوَانِيْنِ وَارِ اَلْمَلِكِ شِيْرَاوِ اَعْمَالِ مَعَانِيْنِ سَبَبِ
 لِئَلِكِ الْاَحْوَالِ مَنَقُولِ اِرْزَاوِي اِي اِنْجَارِ وَاِحْيَا مَشَاهِدِ اِنْ اِيْنِ دِيَا چِيْنِ هَيْبَتِ كِه دَرِ عَمْدِ اَتَا كِتِ مَعِيْدِ سَعْدَانِ كِي
 طَابِ مَشَوَاهِ كَارِ عَمَارَتِ وَتَرْتِيْبِ وَزِيْنَتِ شِيْرَاوِ دُوْرِ وَوَقْصُورِ وَارِوْدِ عَامِ حَلَايِنِ عَشْرِ مَعْتَارِ اِيْنِ مَعْدَارِ نُبُوْدِهِ وَتَمَعَاوِدِ اِرْا
 وَطِبَارَاتِ وَتَوَانِيْنِ دِيْوَانِ وَتَقْوِيْمِ مَوَاشِي مَعْتِيْنِ شُدِه وَوَسَايِلِ اَعْمَالِ وَوَلَايَاتِ مِيْحِ خَطَابِ سَدَسِ وَعَشْرِ وَسَاعَتِ مَحْرَمِ
 بَا اِمْلَاقِ طَاكِ مَحْمُودِ وَنَهْ اَكْثَرِ مِيَا هِ وَارِاضِي دِيْوَانِي اِكْرِ بِنُورِ وَتَقَاوِي اِرْخَا صَهْ دِيْوَانِ مَقْرَرِ شُدِي مَقَاسِمِ اَتَا مَبَانِي مَصْفِ
 مَوْسُومِ بُوْدِي وَاَلَا اِسْلَاقِ تَعْرِضِ وَمَطَالِبِ مَنَحْمِ وَشِ تَنْدِي وَحَابِ مَنَافِعِ وَعَوَايِدِ مَنَصْرَفِ وَمَالِكِ مَنَسْمِ اَلَا
 مَا شَاءَ اَللّٰهُ شَعْرًا طَيْبًا مَالًا نَائِبًا لِنَهَادَتِكَ فَيَدُوْا مِنْ اَلْعَيْشِ الْمُهَقَّقِ بَعِيْدُهُ اَتَا كِتِ اَبُو كِرَامَا اَلتَّوْبِيْرِي
 بَا خَوَاصِ وَوَلَتِ وَاَمْنَاهُ مُلْكُ مَشَاوَرَتِ كَرِوْبِ تَشَاوَرِ اَكْثَرِ اَطْمَاعِ اَمْرٍ مَغْزُولِ وَتَوَقُّعَاتِ خَوَاتِيْنِ وَاِرْخَا جَاتِ اِيْشَانِ
 زِيَادَتِ اِرْا نَسْتِ كِه دَرِ حَصِيْلَةِ حَاصِلَاتِ اِيْنِ مُلْكِ كُنْجِدِ وَصَالِحِ خِرَازِ وَوَجَابِ لَشْكِرِ وَوِكِرِ لُوْا زِمِ كَارِ سُلْطَنَتِ كِه اَمْرِ
 ضَرُورِي وَصَمْتِي لَا بَسْتِ بَدَانِ مَضَافِ مِيْكَرِ دُوْ دَرَايِ بِكَمَانِ دَرِ اِيْنِ مَصْلَحَتِ چَا اَنْدِيْشِ دَارِو دَرِ بَرِنِ اَنْدِيْشِ چِه مَصْلَحَتِ مِيْ
 عَمَّا وَالدِّيْنِ مِيْرَاثِي مَنَسْبِ اَنْشَاءِ هَيْبَتِ دَرِ دِيْوَانِ اَصْلِي وَمَوْلِدِ اِرْا عِرَاقِ بُوْدِه مَذْكَوْرِ طَيْبِ اِعْرَاقِ تَقْرِيرِ كَرِوْبِ اِرْزُوِي شَرِيْحِ
 مَطْرُوحِ حَضْرَتِ هَيْبَتِ اَوْلَا اَمْرًا بَرَايِ ذُبِ اِرْخُوْرَةِ اِسْلَامِ وَرِحَايَتِ مَنَاجِيْ جَمْهُورِ غُظْبَتِ اَمُورِ مُلْكِ وَطَلْتِ اِرْغِيَا وَارِبَا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شروت بر وجه استمداد کردن لطفًا و عنفًا طوعًا و دُونًَا پس دارات و طهارات و نفس دار الملک و اعمال وضع کرد
و قوانین بر دخول اصناف قماشات و عسور خيول و جمال و غنم و حمير و بقور معين کردن و مغانا و انواع مطعوبات
الاجور و کدزم بریده کشت و اراضی و ضیاع که در تامت و ولايات مشارب آن از نسيل اودیر بود و حاصلات آن ایل استمار و ^{فین}
و بنا را شائع و منشا بنصف مقاسم فرمود و اطلاق ارباب را از قنات و طواحين و دو الیب و سبائین نسبت بخاص حسب
موضع ربع و خمس و سدس و عشر بالیسر او العسر آغاز نهاد و استخراج حقوق دیوانی از مزارعات و اشجار مشتمل بر مساحت
و تقدیر و خرص و تقدیر مبنی ساخت و در قرمی الاعالی شیراز چون مصتب نهر اعظم بود و عواصم آن نواحی از تفرق ^{لا}
آن طیره باغ ارم دیوان لوح را در تقسیم مقاسم و ضبط افراد اجزا و ادوار حسب مشارب تا کیدی زیادت نفت و ^{وین}
باب تیسین بلاحد و جرعت آب قراح نیز در مذاق اهل تحقیق و لیکل اناس شهرها تم منغص کشت مثل است که اگر کسی را
لقمه در مجری حلقوم بکند و معالجه آن را بتجرع آب معالجه واجب و اندا تا اگر آب در بکند کلک گرفت شود و وجه تدوی ^{بمنجیح}
شود از جنت و دست از نعمت حیات بایست شعر بدایوی ^{علاء} من بفض بلقمة و کف دایوی از سر کف ^{علاء}
۱۰ مثال اعلی بوضع امثال این مقدمات نفاذ و امثال یافت و غیره فطمبر صفحات و ساتیر و قوانین نامه ملک این رسوم
ارتسام اموال عالم بخراجه انابک عاید شد اما عموال الدین میراثی میراث بدنامی برد و انواع آداب مشتب و بیاسا
نظم و شرفستب بود در عهد انابک سعیدین قطعه متضمن شکایت از غزل بصاحب عمید الدین فرستاد شعر لیسده مؤلانا
عَلَى رَاجٍ وَ ذَلِكُمْ فَحْزٌ لِلْعَبِيدِ وَ نَاجٍ مُجْتَرَّتْ لَا اَدْرِي دَوَاءَ لِعِلَّةٍ وَ اَرْضِي لِي دَاءٌ وَ سَاءَ مِرْجُاجُ
۱۵ اَرْضِي بِكُونَ الْعَبِيدِ مَعْرُوفٍ فَادْرِي وَ مَنَّهُ اِلَى اَرْضِ الْعَرَبِ فَجَاجُ بُوَدِّيَاغِي وَ هِيَ كَالْتَبَخَّارِ وَ لِلْفَرُوقِ الْقَلْبُ كَانِ رَوَاجُ
عمید الدین در جواب او قطعه بران وزن در وی فرستاد از آنجه این دو بیت در قلم آمد شعر و هذ بنفق البقي الحسنس
مَهَابَةٌ وَ بَعْدُ لِلْبَقِي اِنْ جَازَ رَوَاجُ وَ لِلْحَزَانِ الرَّدْلُ سَتِي مَوَاضِعُ وَ مَوْضِعُ زَمْيَسِ الْجَوَاهِرِ نَاجُ الْحَيِّ اَنْفُوسِ
افاضل میل بوضع موزیات و موزیات بخران طوائف نالایق است و مذموم و اسفقه علی الملوك شوو خردمند
لغته اندیخ چیز پنج موضع ضایع افتد و و خامت آن شایع چراغ در آفتاب و خضاب و شباب و تواضع در میان و اسدا
۲۰ کفین با زمان و شفقت بر کار سلطان چون انابک بر خست مشیران حضرت از کوس مثال بهایا تجرع بل کترع کرد و
شب غفلت از قبول نصیحت متصرع فرود ا قیام کرم روزیت کن تمنع نمود علی التدریج نفایس املاک و
نواحی ضیاع و عقار کار سادات و مشا هر قضاة و جما بر اعیان و کفاة با حوزة دیوان میگردت و صاحب در معرض
احتجاج دیوانی و باز خوست سلطانی می آورد و لا اله الا الله بییت عتاب چون تونی اندر آوا طاعتین حدیث حله
شیرست و حلیه روباہ حکایت ابو منصور الخلیفه نمود و حال او آمد من لَشِبْعُهُ خَلَاقَةُ اللهِ فِي الْاَرْضِ لَمْ يَشْبَعُهُ نَبِيٌّ
۲۵ البئني و الساكین و قی این بیت کتم شعر فامو هذ انار العزك ضوها و باز را عابد را العزك بمجد

تو بر این

وقاضی عزالدین الطوسی را که خاندان ایشان دودخ سیادت وقاضی القضاة بود از همتا ق شغل قضا معزول کرد و سید تقی
 ا ملاک موروث و کتسب ایشان را در ولایت الملک و اعمال باجیه تصرف گرفت بنا بر آنکه طایفه سادات در شیراز قومی انبوه اند
 و تغلب و استیلا تام دارند اگر حسب ثروة و مال فوسحت اطلاق و منصب حکومت و قضا با شرف نسب سیادت ایشان
 جمع شود سو و آوازه و سلطنت در ضماثر مکن گیرد و مملکت شیراز را از تصرف من استنراغ کند پس منصب و کالت حضرت
 ۵ سلطنت در تقصص اطلاق ممالک و دعای آن بقاضی القضاة السعید محمد بن اسمعیل الغالی اکرم الله مشوا که شامی
 ثانی و نهمان زمان بود تقویض فرمود و فرمان داد که حج و یاقین ملاک را مطالعه و جستیا ط نمایند هر تاریخ انتقالی که مدت
 آن پنجاه سال باشد از حکم شریعت بر صحت آن مکتوب مستجل معلم بنشان و کیل دیوان و کالت و دیند تا بر ظهر آن مضار
 مثال دیوان اعلی موشخ بتوقع ارزانی داشته آید و الا که حجت انتقالی را تاریخ این مدت کمتر باشد اعتبار کنند و ممالک
 از تصرف صاحب استنراغ رود و ثقات نفات و اثبات رواته چنین اثبات کرده اند که روزی مستطلی وثیقه ببارگاه سلطنت او
 ۱۰ آورد و در خدمت اتابکی شمس الدین عمر مخیم حاضر بود که از جمله اکابر حکما و علماء نامدار بوده و طرائف طرافات لطایف طبع
 او چون قضایف او در علوم حکمت و ریاضی مشهور باشد بوی اشارت فرمود تا وثیقه را حتما مطالعه کند مطالعه کرده عرض
 داشت که بکیسال دیگر ملکیت صاحب تصرف ثابت میشود اما بک تعجب نمود در جواب گفت حکم پادشاه بران حجت است که
 انتقال پنجاه ساله معتبر باشد و تاریخ این حجت چهل و نه سالست اما بک خاموش و متفکر شد و بطلان این قاعده فرمود
 چون اکثر نواحی که سیرات از عهد پدرش باز در شتبت امدان اطراف بود و بعلت قطاع و جا کلیات و تصرف قاطع و
 ۱۵ تصور انا و جندنا انا بآنا علی انا چیزی بدیوان اتابکی نمیرسید ایشانرا مدت و ملاک مسخر کرده اند و تصرفات را
 بزعارض مخاطبات غنیف و صولت قدر پادشاهانه از دست ایشان بیرون کرد و اگر کسی بستمطلماراعوان واعتماد غنا
 مکان طریق ترمود و شراست می ورزید و چند روزی آبر پشیرا و امر کردن مطاوعت می کشید شجره بنیاد او را استمال
 میکرد و ثمره آمانی خود مستحصل و نظر بر آنکه حالت بطرف نعمت جالب نظر نعمت تواند بود و هر آینه اعیان و خدم را بختلی
 خطه طغیان و خطا و قیام در مقام استغنا دلالت کند و از طریق لبعج کلبک بنبعک دور افتد و اقارب را
 ۲۰ بر نعمت خویش مکنت تصرف و ادن چنان باشد که عمارت ریش و مور را پر و لکن را در کله سرده بسند هیچ وزیر و یا
 یا امیر و حاجب یا مشیر و کاتب را اندک روز کاری بولایت انتقال منصوب نمیزمرد که غمگین بجز التفتل علیت
 رفیع و استدناک در پای اولال مصادره مخفوض نمیکرد چنانکه کعبه نمضیک با بحضبه نضب فی الجوه و شغلت
 عظم عن اللذات و عملک عامل خاد للنگبات شعر آبی بوم سن زنجی بوصول که زنجی نلثه بصدور
 ۲۵ صفت قلعه سفید و شعب بوان چون از حکم ریح تخرب قلاع و رباع ممالک ایلیان بر طرف روان
 شدند در شیراز محاسن و محاصرنا محصور بر قلع و انهدام مقصود است اللهم الا لطفه سفید که از بهر نفاقت بجال

ایح کلینت بیکت ای نظر
 الیوم الیک بالماجد بقرعتان فانه
 ان استغنی فکت و کلت و کلت و کلت
 منور قال ذات یوم نقاد بقده
 صدق الاموالی جت قال فوج
 کوبت بیکت قال لادم
 یا امیر المؤمنین خیر ان صفت کلت
 فوج لوعین غنیف بیکت
 فاکت التصور و لم یجوابه

حصان آن از حضرت التماس ابقارفت و معاف فرمود و آن قلعه است شما در نواحی نوبند جان نمودار قله سما بر
 مفرق کوهی از صخره سما بنا کرده بطارح سکاها بقده الجوزاء و بناط و عوطها قرن الثور الخضراء عذراء
 افرانها من بدیم الدهر لبس مسلم و لم یخرج الوهم اليه الا بمؤفاه و سلم محلق العقاب دونه
 و ما اطل السحاب مؤننه میکت هست از مطالعته ارتعاش دیده زر فاکند و از اوضاع معادل فهم عاقل خیره
 ۵ و از چاره برستن فکر و انا قاصد از اندیشه فرو آمدن ای زبک تبریت لمؤلفه بنده مش از ابر برقه تر که بدمش
 از ابر برقه تر و راهی صراط آساستدبار یک بران ممد و بقد راگمه کیسور رجمال و مجاز نو اند بود و بالای قلعه زمینی مسطح
 مستطیل قریب یک میل جای زراعت و فلاح و منابت اشجار زمین با نوع فواکه و انا دور سالی تعداد اشجار شمرده نجا
 کردند چهار هزار و چهار صد و چهل و چهارین درخت انجیر و در شامه و بان و مسائل امی صافی تر از روان عاقل شنباب جماله
 مثل ماء الفاضل کالجای سرت نه جنبانها بل کسسال الجوز و جرن علی و جنبانها مضاهی رضابا الغائب
 حلاوه و بدین علی الغائبی الهوا بر مرق قله جاری و سائل و آسمانی بدان آب و اثر و ارتخ کوه باز بظرف و اومی متحد چنانکه
 ۱۰ صوت متحد آن از هم طکاک رعد نور ذی مسیر یکت میل راه خبر میدید تا ناکت ابوبکر انرا و ایم بخراش و اخایر و خایر مشون و
 و مستحفظان امین و کونوان معتمد اشجا کاشته و آنرا پیش جوادث روزگار موثلی کین و معقلی حصین میسر و و پسرال انار تفاع نفس قلعه
 نواحی نوبند جان غلات نوقل بجازر قلعه رقی و آنچه محرز بودی بشکر بان در عوض آن پاره قسمت و فروسی بدین میت انرا
 خوانته است بلیت در می بد که بنام آن در سفید که ایرانیان را بدین میسید و امر روز در بلا و مؤمن و طاعنی ایل و
 یاغی محضه بدین حصان دار استکی نشان نمیدهند و اعراق و اشاعی که افاضل و بلغا بنظم و شرد شرح اما کن حصین
 ۱۵ و معادل منبع کرده اند صفت حال این قلعه است و آنچه صاحب علاء الدین در تاریخ آورده در وصف شارح قلعه
 ارسلان کشی که ابو الفضل بهقی در تاریخ ناصری بطریق افسانه آرائی ایراد کرده که شخصی از اعاواد شکره داران
 بوقت مراجعت از سونات اردو باقی را بکشت بر در قلعه غزنین پوست انرا فرمود کشیدن سی کنز بالای آن بود و عرض
 چهار کرد و اگر کسی این سخن را استوار نداند بر خیزد و آنجا رود تا پوست آن که بر در قلعه چون شادروانی او آنچه هست مشا به کند
 ۲۰ در این مقام باری جدیت از مهارت دور و حقیقی از مجاز نفور هر کس که در اوصاف حصان آن ارتیابی دارد و خود را از
 بیانی بینا ز نداند بر خیزد و بنظاره رود مصراع کر نیت باورت زن انیک بر بین تا فلک البروج را حماس و ونج
 جبال مشا به افتد و منبع و جله و فرات را از زهاب سیتال چشمه آن خون در بکر استاده یا بد حکایت کند که تا بکست پیوسته
 تفاخر کردی که در ملک من دو چیز هست که با دشان ما را در استرا و ضرر از ان کریزد و جز بدان کریز نیست یکی حصنی چون قلعه
 بعید و دیگر زهره گاهی چون شعب بان و وحده لکشا تر از حدیقه ریاحین و طارم خلد و با غنچه ارم و زره ترین طرفی
 ۲۵ از پشت چارکانه عالم در اسرار بهاران اجناس طیور مختلف بر انواع اشجار با صاف اصوات مؤلف

جاکت سحر

این کتاب در وصف و تعریف و توصیف قلعه سپید است

وصف

افان ابن مثنیٰ ترجمانی بکنند شعر معانی الشیب طبیبی الطافی عَنزَلَةَ الرَّبِيعِ مِنَ النَّوْمَانِ چون سلامی شعر
در خدمت رباب دوران حرکت عضد الله و له شیب بود ان سید باشارت عضد الله و له در اوصاف اطراف نرسبت
و طرادت ابجا تصدیق شاهکار و از انچه این خدمت تحریر متاسب ستاس نمود و اشرب علی الشیب و احلل روضه انقاد
زاد في حُسْنِهِ فَازِدُوهُ سَعْفًا اِذَا الْبَسَ الْهَيْفَ مِنْ اَعْصَانِهِ وَرَفًا وَلَقِنْ الْجُمْ مِنْ اَطْيَارِهِ نَفَا وَمَنْزَجْنَهُ
الاعْصَانُ مَقْمُورَةٌ مِنْ بَلْوَجِ فَرْطًا اَوْ لَا يَسُ نُسْفًا وَالْمَاءُ يَنْتِي عَلَى اَعْطَانِهَا اَزْرًا وَالرَّجْحُ فِي اَطْرَافِهَا
سُرْفًا وَالنَّمْسُ خَيْرٌ مِنْ اَشْجَارِهَا طَرَفًا بِنُورِهَا فَيُرِيْنَا خُطُفًا طَرَفًا مِنْ فَاثِلٍ لَسَجِنٍ دُرْعًا مُفَضَّةً
وفاثِلٌ ذَهَبٌ اَوْ فُضَّةٌ صُحُفًا فَلَنْ تَرَفَ لَهُ الدُّنْيَا مَحَاسِنُهَا وَتَسْبَعُ لَهُ الْاَلطَافُ
وَالْحُفَا مِنْ عَارِضٍ وَكِنْفًا اَوْ بَارِي خَطْفًا اَوْ طَاثِرٌ هُنْفًا اَوْ سَاثِرٌ وَفَنًا ذکر شاهزاده
سلجوق شاه و فرزندش خان بن سعد و چگونگی حال او چون مولت برادر و کثرت و سادس خاطر او میدست
از هوس و همت در مال و ملک و امور و شکر کسی بلی اجتناب کرده و او شاهزاده او سب اریب بود صورتی جمیل و میرتی میل داشت
طبعی زاهد چون زهره زهر او خطمی و کس چون خالید چه سه جور او از ان روی که بیت جهان نمی زهر نیک نامست
و کریمه زهر شاد و گامت شعر هُما وَهَما لَمَّا بَقِيَ شَيْءٌ مِنْهُمَا حَدِيثٌ عَنِّي اَوْ عَنِّي وَحِيقٌ وَاقِي مِنْ
لَذَائِعِ عُمُرِي لَقَانِي بِحُلِيِّ عَيْنِي بِيرون شهر از طرف شمالی سرای بستانی را چون از یک خلد و روضه نعیم ساخته بود
و از صبح آباد نام نهاده و نصیحت ابن المقرز را بکوش جان استماع نموده شعر قَلْبِي دُرٌّ بِاَيَّامِ الشَّرِّ وَفَاثِلُهَا صِرَاعٌ اَوْ اَيَّامُ
الْمُحُومِ بَطَاءٌ وَخَلَّ عَيْنَانِ الْحَادِثَاتِ لَوَجْهَهَا فَاَنْ عَيْنَانِ الْحَادِثَاتِ عَنَاءٌ اُرْشَبُ و روزی روی همت بود
روی شاهان پاکیزه رخسار کرده و از جهان بنشیند چک و بهدمی جام خستیا رگاه درستی پیش غنچه دبان خوبان که با حسن
ان صبح از دم سر روی بر خود میخندید و چون شمع از دل گرمی میکسیت و باز در آتاء مفاد و صلات سکر ریزبان که با شیرین
سمع فریاد وقت او نمود چون غنچه خندان یکشت مجلس او دایم باشد اشعار آید و نکات چون در شاهزاده و نوشاوش
ساقی و برین چهره ترکان ایلاتی طافی بود و در جهان طمس او همه آنکه بیت روز و همی لعل ارغوان امی ساقی کر غم طعم
رسید جان امی ساقی تا بود که خواب کردم و باز همس یکله ز جور این زمان امی ساقی در قهقار شغل ساغر و تمیل نقل شاعرین
ابیات که موجب بروج و افروز و سرور کامل و نشاطی بسط است در دایره حال او متقارب نموده شعر وَمَا الْعَيْشُ اِلَّا
مَعَ الْفَانِيَاتِ صِبَاغِ الْوُجُوهِ ذَوَاتِ الطَّرْقِ وَشَرْبِ الْمُدَامِ عَمَاءِ الْقَامِ وَغَرَفِ الْفِيانِ يَوْفِي
النَّحْرِ وَاسْتِطَارِ سِرِّ عَيْمِدَانِ اَسْ وَشَا هَسْفَرَمَ غَضَضِ النَّظَرِ وَيَبْتِ خَلِي وَفَرَّ شَرِيحَ وَطِيبِ زَكِيحِ
شَابِ عَطْرِ هَذَا النَّعْمِ كُلِّ الْكُورِ وَمَا دُرٌّ هَذَا هَبْرٌ كَلِّدَ زَمَانِي بِيامِي بِنَدَقَائِي وَلرَبَّ اَلِي كَسَاوَهُ سِرِّ لَعْنِي شَكْتَهُ سَاعَتِي
بِازمی حلقه گوشهاری کشیده و کره طره باز بسته هر دم طراح نشاط در دریا وصال سببب شرطه مراد سفینه آرزو طالب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کنداری رسانیده و جیاط اقبال اندازد پیر این تسید بر قامت مقصود گرفته و وصلی در اقاوه در صبح آبادیاد عشرت شب
دوش باشا بدوش بردوش عم دل گویان و در شب از غلای برائی داد و طب داده این بیت سرایان بیت عمر می
ای شب اربابان زسی جان منی می صبح اگر برائی دور کارا ز دور چشم بد دور می گفت و کوهر انمنی را بالاس خرد می سخت
شعر فائز الفیخ الذهیریل مسعد فان فانه الخلل المسعد فاختر کارا درین منوال مطر بود و کوش هوش حسن
۵ مقال مسترق و دیده عقل بدان منته بیت برور شنبه بر کف بنید روشن که از بنید شود و مر در اگشاده که چه حکم
نزدیک خلق کیسان نیست دور دره کن طرب و باوه خور کیشنبه و دشنه ارچه که محمود نیست بکاری شراب دسره و دلنا
در دوشنبه سه شنبه که تا شای عاقلان باشد موافقت کن دمی نوش و ز پدیشینه چهارشنبه روز سطلم است شو
برون زحانه و داد خود را نسید به چونج روزه چهار است روز پنجمه نکستس را دروش هم ز باوه زره چکار عامه نمازا
روزادینه تو خاص باش و کان نشاط کن برزه اگر بود کفیم سیم دور اجل تاخیر همین کنم که تو کفیم ای سپیدتد وقتی درین معنی
۱۰ این کلمات را بجهت انس کی از دوسان فرساده ام کسب سبب حیر الایناس و دفع الکاسر و اجد الاحداخذ ایدی
التدایم بالیدام و من شربه الایتن الایتن فی الاوجه الجام و من شرب التلثاء حصل له ثلثا عین رفیه
والاربعاء یکثر ذبعا علی الهموم اذا دار کاس العفار فیه والخمیس لفلک العیش طبعه خاصه شعر فکافین
قبل الصبح المیزر یوم الخمیس علی طلوع الشمس والجمعه جامع لوساطط العرس والفرس و مرخصه زراف
الکرم بالکرم یعنی الخدیوین اذا لیت جمعه زرافه لیک العون علی الخیر لانه یوم در اثناء ایام امین التلثاء مسمع بودی خطوات
۱۵ عشرت استیع در شهر تبرک نیز تقادی نجستی با وصیت اذا العشرون من شعبان و لنت را کار بست و از لفته کات کفنی
بیت ساقی ز می ناب کم کلون کن و اندیشه تعلید ز سر بر کن عشرت چون چو زبجان شد و کل چهره بود تدبیر
اذا العشرون کن شعر فلان بندق هلال الصیام تخت علی الکاس والبریط استمال رمضان و یونک الله
۲۰ و بدامن نغم الشفع القرآن تسکت نموده هر روز جزوی میخفت مجید بختی غیرت اوله منور در شکت کلرک مطور بوشی
و کعبه معطر فرسادی این بدله مشهور شد که نظام الملک صفای فی خطاط مردی طرفی فاضل بود و در معرض نظر
و لطافت طبع او بجم رفیع ناچم اول بقی در روضه نظیر کساجم وهو کاشع معجم ذبول پذیرفتی در رمضان سجده او
و از سبب او مان تحریر سوال کرد شا براده فرمود که بیت رانج شده که هر سال بخط خویش سی پاره قرآن بحضرت که اجعلها الله
فرستم نظام الملک در جواب بر بدید کف چون شا براده با و امر آن کار می کند باز عانه صاحب فرساده اولی باشد
رباعیات لطایف ابات است کلهما خیریه مضمیه و غزلیات مضمیه کالتخل بنفیه و کالهواء رفیه
متضمن صنعت کلام جامع و امارات سلاست و لطافت از دیاجه آن لامع اما در خور بیت مقبلانه و سکا هی مذشت
۲۵ شعر تحت صنایع نماز می بها مع فضله و سخا به و کاله الاصور و جوده عن جوده لا عیب للرجل الکریم کاله

لاجرم انقضی شعر الکنس والکاسر یونجی امینا لوهما فینزع الکنس حتی نللا الکنسا بازمی اندیشید دور دام ناکامی
 پیچید و برغم و بهر خاک رهم از باده آبی برغم آتش فعل می ریخت و در شکایت فلک دوار و دور کارنا هموار از طبع ابدار آتش
 این معنی می کنی بیت کای حرج بگوش تو خورندیم از آدم کن که لایق ندیم کر چشم تو بر لبی هنر و نابل است
 من نیز چنان بل و هنر مند نسیم و با آنکه جوامع ضمیر او چنین مشغوف بود بر استیفا و لذات و تمتع از عیش و شهوات مقصود
 بالذات می شمرد و در خیال او مجال تمنای حکومت عین محال بود بلکه بر تلک بملک سجری جرحه جام سابقا ترا ترجیح نهادی
 آن بکست هنوز از جانب او نمان بود و نظر ایهام و شفاق اخوت بر حال او نمی انداخت محقر و لایمی که حاصلات آن سیم مطربان
 و جایزه شعرا و ریاضین مجلس اوفی نبودی چون از زانی و شای ماه و سال بر نیامده به گذر و تقوی سیر اسارت راندی و از امر او
 آگاه بر کسی ایارانه که بطریق خدمت یا یارانه مجلس و جناب او حاضر شدی با وضوح این دلایل و قبی از اوقات بسامع آن یکی ریاض
 که سلغور شاه و صبح آبا و لشکری را تعبیه داده و با بعضی امر از مریض و امر اتفاق کرده که معافه و نعتیغیه مقصود و مقصد
 پیوندد و بعضا به قدر عصا به ضلال دیده اقبال از بند و بدین نیت باطل نیت حاصل که نیت صاحب دو تان نسبتی نیت
 هو جس نفس آماره عان کس آمد تا بی آماره و دلیل با جمیع اماره و لشکر در صبح می چون نسیم صنع سمن زار آسمان شکفت و صبا از
 حرکات موزون خود مشام ایام را لخته ساز آمد چنانچه بی الفرج موقعی گفت شعر لفظ نبتتم لغز الصبح من فلفله
 و مان حیح الدجی عجلان من فرقه و صفو الذبک انسا بالذبی لقیئت عیناه فی دهمه الاظلام من سبغیه
 بر نیت و صبح آبا و را چون نکین در طلقه گرفت ساعتی توقف نمود چون مصدق تقریر تمام بی نام حرکتی مشاهده رفت
 و اثری یافته نشد یکی را از مترجمان در اندرون فرستاد تا از چشم رکاب اعلی اعلام کرده در دیده نظری کار و در پوشیده
 اردو شخص در رفت و تمامت خویش و نده و حرفی را از او دست کاس مدام مست افتاد یافت و سورت عفار زمان
 عقل همه را در خلاب حیرت انداخته بیت لمؤلفه صباح و صبح در می قلقله کل و کلین بلبل بلبل مطربان از نوا
 دم بسته دست و ساقی نزدیک صراحی افتاده چون ساغر از دست رطل شکسته دمی ریخته و شاه خراب و عقد کردن کس حقیقه
 و ف از پیا کچه خوردن می آسوده و دیده نامی کینفس نغموده چپک کیسو سفته را چون دلبران بوقت عتاب روی در دیوار و بلبل
 از شاخسار بنش و این غزل آبدار عجب که نکرده بود خستگان را بیدار نیت در چنین صبحی که باشد شادوست و زوم
 با و صبا شادوست چشم ز کس از شبانه در رخار غنچه مست و سوسن از دوست چک مست و نامی مست و لاله
 مرغ مست و صبح مست و با دوست عاشق آنم که او بر خوست دیر بنده آنم که زود افتاد مست چون دل مست شرف
 ذرات بکون از شراب لایزال با دوست سلغور در خانه خلوت سر بر کنای مغزین بناده بود و جاده با بیرون کرده از جامها
 طمان که خورده طامخ افتاده خادمی را از برای تشبیه او در فرستادند شعرا و الریح نخذ اظراف الریدان کما افضی السبق
 علی نبتیه و سنا هیات ابیات قاضی سیمی ابن الکره موافق آمد شعر فقلت خذ فال کفی لا انسا عدنی فقلت فم

حرفه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

پیمان سر

قال رجل لا توتي ابي فقلت من الناس في فصيحتي كما اني سليل العفل والدين بنف وولك تام و تبريد
 باب سر و حرمنا اندک افاتقی یافت با یکتا جا به بیرون رفت و مسانه مراسم خدمت اقامت کرد اما بک چون او را
 بران هیات دید پشیمان شد و از سخن ناقل جان سلطوره شاه صفاء باطن خود را چون باطن برادر مقابله کرد و دلش در غلیان آمد
 و از تصا عبد بخارات موآ و ذوبان یافت قطرات عبرات را بر صفحات و جات ریزان کرد و نید و باز گشت اما بک غنا
 بحیم اقبال تافت و سلطوره را قروض تام بواسطه قتل و خل و کثرت خرج جمع شد و از ان جمع خاطر پریشان بلیت
 ۵ لمؤلفه تا بمیرد اش غم می کنم من کار با فی حیو و از این چو تش بر دآب کار من از مطغان مجلس ریویش که صباحی در
 صبح اباد باطلح و صباح از سر مسترت و اریح اقلح راج را بر رخم قرح هر قرح در گوش او رده بود و یا قوت
 مذاب صرا از دیده پرآب صراحی چون این سخن روان کرده بلیت رکت گسان صبح را برکت و نوای تازه بنی حنجر
 زمان صبح را ساز و نوای تازه بین رکت بشد ز مسکت شب تیره مانند لاجرم باز بر اکون صدف غالیه سای تازه بین
 و مطربان بر این آهنگ نوا بر کشیده بلیت هر که او باوه صبح خورد فلکس دولت و قوح و باد و اکه قدر صبح
 ۱۰ نشاند ایزوش تو بچ نضوح و باد می خور از اخذ غمی و جل کچ فارون و عمر نوح و باد چون کاسی چند تا و ب کرد
 و در شب قوت مطرب را تجاذب وقت چاشت در آمد خواست تا علی الرسم بخدمت بارگاه انا بکی رود
 خواص عرضه داشتند که جماعتی غمها لا غمنا بل غمنا پیش سده میمون دعاء دولت میگویند و نرید عیش
 شاهزاده چون وجوات خود می جویند در خزانه زر و دست بجز سا غر دست بلیت زربانیکه ضرب شاهی دارد
 ۱۵ معشوقه چه داند که فان قبل توصیت اریحیت کرمانه و لطف سحبت پادشاهانه از خلف میعاد و مظل مرتا و دولتی
 بوجوی که مدخل آن معین بود استکاف نمود و غم رکب اران کرد و بل فرمود شعر را الهوموم بفهموه عذرا
 و امرج بنار الراج نور الماء لم یترک منها تفادوم عهدها فی الدن غیر حنا شده صفراء
 پس فرمود تا بین اشارت بلیت درکش که بهار آمد و شد بهن و دی جام و قرح و صراحی شیشه می برکشید
 سر و در بنوار و بن چکت و وف و چار پاره و بر بطوفی ابل طرب بدستاری یکد که چند ساز را با هم ساخته کردند و
 ۲۰ سافیان دوست کانیها در طلبها کران در دوران آوردند و با و پرستان در مقام هل من منید بر عفا بر می گفتند
 بلیت ساکنینی بکوه و دند که خورد و کستد در کف کسیت که دار و کمن و او بیار غر ما چون مجلس را سیکت گرم و دین
 و زمره از تر بهت ان در خوی شرم و او دستد و طیفه جام و صراحی شده و کفت و شنید لب و گوش نامی و وف
 متوفض گشته و حشمت صفت اران نزدیکی دور شدند و چون چشم بد مجور سلطوره شاه را از تفرق ایشان خبر دادند در
 حال جایب کشید و با خواص خود متوجه خدمت شد اما بک در مجلس بر زم نشسته بود و مطربان در پرده سازها
 ۲۵ در و نوای آمده سلطوره را کفت بر حسب حال از نتیج طبع خود بدیده انشا و کن باین سر خمیده پشت رعنا و بر بسته تن

دل اندر او را بسرگشت اشارتی بنوازند هر چند راه طرب بر او بسته بود و روزگار با او اهنک بجایگز کرده و در مقام سیرت همیشه
جهان روشن بر چشم او تابیده و بر دل نگویده مصطاب او تا حال این دوستی اشاکر دو از مطربان استنشاد بیعت کردن
چو تو بخت همیشین دشتی با بخل همیشه سرکین دشتی زمینان که قونی و تو مر امیداری کر من بدی تر چنین دشتی چون
این باغی ادخواست از دیده کو هر اهل که تالی آلی آن الفاظ را می شناسیست بر چهره روان کرد و برخواست اما بک گفت سلغور
ایه شکایت میخواند در پرده موسیقی سخن بر پرده میراند حاضران صورت تراکم قروض و شدت عزم عرضه داشتند از خانه
عجالت الوقت راده صره ز روده تخته جان و از اصطبل خاص ده سرعاق جیاد بفرستاد و نوید داد که وجوه قروض را از خزانه
شود و مطاع بر قاعده مقرر کرده آید هنوز بجز من نرسیده بر مطیفان و خواهد که آن تفرقه کرد بعد از مدتی در عرض اسباب
مطلوب و انجام موعود او را نمی توقع تجریع فرمود و سبب بدگمانی وجود او را که در گرم رکنی سالم بود چون شعر منصرف
جان و تن او بر بچط افلاک و مرکز خاک رسانیدند و روزگار از کف او تقدیم رسم مرانی را این رباعی میخواند بیعت بس
بیل باغ طرب پاک نهاد کایام و را چو خار و خاک نهاد ای بس صدف در معانی که فلک بر گوشه صند و قچه خاک بنیاد
بعد از آن سالها چون موسم ربیع در رسیدی هر بلبل بر سر شاخ کلی از زبان او شعر شنید ابوالمیمن البلی می سرسید شعر و لکنم
رَعِيَتْ الْعَيْشَ وَفِي مَعْنَى وَهَزَيْتُ عُصْنَ الْأَنْسِ وَهُوَ رَطْبٌ وَسَقَقْتُ جَنْبَ اللَّهْوِيِّ صَدْرَ الْبَنِي وَوَلَقَدْ
لَشِقُّ مِنَ السَّرْوِ جُيُوبٌ وَاجِبْتُ هَائِلَةً الصَّبَاحِ بِنِعْمَةٍ اِضْحَى لَهَا بِلُؤْلُؤِهِنَّ رَجَبٌ وَلَقَدْ نَارَةُ النَّسَاطِ مَوْجِبًا
بِلِسَانِ زَيْدٍ وَاللَّغَاظُ نَوَاسِرِي دَرِينِ كَرَاهِ خَاكٍ چاره بیعت چون همه راره نیست و دلها در تن بقید این محنت نیست او را
فکلی بر لطف جان نازبناز کین میکند نی در جور و جفا خوان کم این میکند این قطعه وقتی گفته ام بیعت نباشد شاد نی بی
محنت و غم که در عالم کل و خاست با هم درین مجلس چرا حرم شینم که خود عیش مدام اوست یکدم تن آسانی ز دنیا کی توان
که تاز نمی نزدنم و هر دم به وسالتش فزاید غم و درد شب و روزش گزاید چو ارقم سعادت کسی بر و از میان
که پیش از مرگ مروزیست خرم مقصود ازین طناب و اسباب صفت کمال حزم و احتیاط و وفور تحفظ و تقطع آن بادشاه
و از فتوح نامدار که در زمان دولتش میسر شد و روزگار بدان بشهر گشت فتح جزیره قیس و بحرین و طلیف بود ذکر آن
چون مقدمه احتیاج دشت تقدیم آن واجب نموده هر چند بعضی از آن روایات بر بنجا و زعمد و افراط در مبالغت محمول است
تا چون باضعاف از مشایخ ثقاته که در کتب دیده اند و از معتبران تخصیص نموده شنیده اعجاب و اغراب راه اعتقاد و تصدیق
در قلم آورد و فخرنا صفا دَعَّ مَا كَذَّبَ رُوَاغُهُ ابابیل معتقدات اینخور و محالات فرجومات آن طلیفه که در جهانگشای
سطوت بنا هم بر بعضی بوده و باشد که از فایده خالی نماند آن مطاویب و العهده علی الزاوی و الصلوة علی
من یوسد کل غاوی و یبدد کل مناوی ما ینبع الحوی الحوی شرح استقح جزایر فارس
جزیره قیس که امروز از معظمت جزایر فارس است و در سیطافان ذکر آن بر هر زبان سایر و در هر مکان و ایر محبوبات طلوع

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

هند و سند و اقصی چین و کرستان و عرض فرض آن عرض میکند و غرائب و طرایف و نفایس و نایف مصر و شام و قسطنطنیه
 قیردان در سینه من زید آن روتقی می یابد و وجه کا سب و مباح تجار در برابر و بکار و نظام و زینت بقاع و استعلاخ بوجود آن
 در جزیره حصول می آید و در قرون سالغه و عهد و سابقه قطعه زمین خراب بوده در میان دریائی مانند حیوانات فکلی فردان و چون
 خوراندیشه عقابانی پیمان بستنی دیوبی چهاره بر طول آن گذشته نه خول بی قلا و در عرض او همیشه هیچ حال بکس در
 هیچ عهد اثر نداشتی در آن جزیره چون عین محال در آن نگزیده و جز صبا و دوبر صا در و در می آید که مقدم نگذارده در عهد ملک
 ۵ توران شاه بن عماد الدوله قار و در بن جبریک که ملک کرمان در تحت تصرف او قائم بود از آن فرضه سواحل ساخت چید در
 دولت آل بویه معظم ترین فرض در جزایر معموره سیراف بود شهری با ضحی رفته و وسعت بقعه اصناف خلایق از آن متحقق
 مستقن و علماء و متقی متفخن و بلغاء و بلاغت آرای و فضلاء ثقیب رای و فنیاء صاحب مروت و تجار بسیار ثروت در آن
 تمدن کرده و مدینه فاضله شده از جمله افراد علماء و متقدم سیرانی است که در شرح کتاب سیبویه بقدم تحقیق سیری وافی نموده
 ۱۰ و از فضلاء متأخر مولانا صفی الدین ابوالخیر مسعودی و رحیم الله تعالی و ترتیب انبیه و اکنه و اسواق از کثرت و ازدحام حیات
 بود که و کالین و حجرات و رباع مصنف و مطبق منی و ثلاث و دلیع بنا کرده اند و طبقه که بر فرش زمین منبتی شده شایع
 عام مشاع بین الاناس و الالانعام و ارجاها سلطان معظم ابوشجاع عضد الدوله قفا خسر و شهنشاه سیراف را مجسمه و در قبال
 و مرکز رایت سلطنت و جلال خود ساختی و از نیایج همت آسمان فرسای آن پادشاه بانی فیض ارکان منبع میان فرموده
 و آنرا فیل خانه عضد گویند و هنوز آثار و طلال و دوارس آن در گوشه ستان فرود میخوانند آن انا و ناندل عکینا
 ۱۵ فانظر و ابعدنا الی الاشاره و در نایب که در هیت از جانب شرقی سیراف بر ساحل بحر بانی و یکر با کیوان همراز است
 و آنرا ایوان نایب خوانند و قصر ایوان ملک جمشید در جزیره قیس نمود است و بینها بقدان ما و لا کسدر مرغ و لا کسدر
 القصة در آن تاریخ از امامجد سیراف ناخذانی بود و همیصر نام اندک بضاعت بسیار قناعت ستمش متع بقناع شعر عنان
 نفسی ان نعت قناعی و لکن بغیان نعت الماکل بوقتی که قصر وجود را از زمین بان روح برداخت و ملا
 تقدیر سینه عمر مقدر را بسا حل ممت رسانید از وی سه سپر ماند ممترا نام قیس بود در اطلاق و تبتیر نصیحت از پذیرفتن
 ۲۰ و هذا خلق للبومی ندیپر گامت اند و خسته پدرا در اندک مدتی بر انداختند و با قلت مال در وقت حال
 بشر است طبع و شکاست عادت که داعیه لغزت و عداوت باشد موسوم بودند نه ایشان سر همت بخدمت غیر می فرمودی و در
 و نه با شخام ایشان و دیگری رضامید و سکان سواحل و قطان جزایر ایشان را در جراید سراق البحر صحیح التنبی میسر و ندانین اسباب
 دست فراهم داد و خورشید تمیح بمریح تمیح چهره پوشید بضرورت جلاء وطن و دواعی اهل و کن بایست کرد و مولود و نشاء
 با در چو که داشتند باز گذاشته یکت جلای سماکی بر گرفتند و جزیره قیس نقل کرد و از شعب اشجار و خوش و خصان نخیلات
 ساختند چنانکه در بایض سار حایل تاب آفتاب بودی و در سواد شب سبیت و منزل سرحت از سماکی بلوغه کفافی و وصله معاشی
 ۲۵

صحرای بکرانه

حاصل میکردند و در مقام شعر و صنایع از دنیا بقوه و شمله و شریه نماه گو زها منکسر مسالت می نمود برین
حال ایام و ایالی بگذشت هنگام سفر جارات معبری معتبری از نواخذ سیراف عازم بلاد هند میشد معهود عادت اصفیاء
آن طایفه باشد بوقت نصف مسافر و کوب معابر از عجزه و ضعف هر اندک و بسیاری بطریق بصاعت شدن تا دعای خسته
و تعلق خاطر با باب صنعت و تکانت سیر مال و خیر حال ایشان باشد مبعده که حسن ایالی اتفاق هست صاحب بصاعت را
بنسبت استبضاع فائده رسد ناخذ از مادر بنی قیصر محقر بصاعتی خواست عجز حاضر شد و ایام آن مغلظه یاد کرد که از زر تا
ارزیز و از حریر تا حدیده طبوس و متعروش منقود و موعود و خیرین شین چیری ملک الیهین نثار و مکر کر به ناخذ از غایت گرم تا
صفحه حال او آثار بجالی پیدا نشود و گفت عرازه و کرامته از با خود در جراب زبریم تا عالی دفع حسرات و مودیات می کند
و چون بسلامت مرحبت افتد در مقابل آن تعقدی کرده آید عجز کر به بغیر سواد پس ملا حازرا بغیر مود تا آنجور که مسمار اقامت
جارت است از قرد و یا چون بیخ نیکیانی از ساحت سینه مجوران منتقع گردانیدند و دول را چون رایت دولت برافروشت
و با و بان بر کشید فائده بدایت از پیش روان حوتوفیق آسمانی رفیق تا بران دریا با **بِسْمِ اللّٰهِ مُحَمَّدٌ مَّجْدُهَا عَجْرٌ كَرِيْمٌ**
بعواصم متعاقب و عوصف مختلف بر ساحل از انصاء بلاد هند انجرا انداختند و در سالها علی الله و رجازی بدان ساحل
رسیدی ناخذ پیش از حمل اقبال و نقل اصحاب انواع طرائفی که شایستگی حضرت ملوک و شت برگرفت و متوجه آن سواد شد
چون ادمان خطوات او را بخط خطه دار الملک رسانید شهری دیدار معظمت بدین خندقی عمیق تر از غایت او با م بدان
محیط شده و ماورای خندق بارودی عالی بنیاد که راسیات جبال در موازات ارتفاع آن سرد و خنک نشویر میسالی در
درجه آن شهر اماکن مرتفع و تصور و دور مستکلف افزاشه و قصر خاص سلطنت و کاخ کیوان خصاص مملکت بصوف
صناعات هندسی و فنون تنوعات اقلیدی نگاهشده و بامت شرفات از زرخالص مسبوک و بنفایس جواهر و بویا
شان تر صیغ یافته شعر **كَمَا تَمَّا اَلْمَلِكُ الْقَصُورُ عَرَالِيسُ وَالرَّوْضُ جِلِيٌّ فِيهِ نَزْلُ غَنِيٍّ فَيَا اَلطَّيْرِيْنَ اَنْجَابُهَا
هَذَا جَا يَفِيْلُ لَهُ اَلْقَبْلُ الْاَوَّلُ** از حجاب اجازت دخول و مشول بارگاه آسمان شمال خواست در پایه تخت عرض
داشتند که یار زکاتی از سستی حد و فارس در مقام خدمت و موقف استیذان است فرمان شد تا او را با عز از تنقی
کرده بار دادند قدم در صحن بر سرای نهاد و عرضه دید با صنعت چون صدر کرم بیان سقوف آن غبرت آراکیت جان و از خوش
چانک هاکی در قوف حضور و عبقری حسان و در صفت بار سخی بی نظیر از نصار انداخته و چون سقوف فلک میان می سجت
لالی و غرور و شوخ ساخته چانکه برید و خشت فرساید بدبایه بقیین در حضرت صاحب دعوت **هَبْ لِي مَلِكًا لَا يَنْبَغِي لِي**
از تقریر و لها عرض عظیم صاحب سلطنت ملک سبهارا در معرض خجلت آوردی ناخذ شرط خدمت الزام نمود و بعد
از ترحیب و تکریم شرف و طرف بعرض رسانید با و شاه بوسطه رتجان از مولده و محمد او دو داعی غریمت و کیفیت بصاعت
استقامی کرد بر حسب و توف و وقوع مجمل و مفصل سخن میراند چون ساعتی بر گوشه بساط نشست و حجاب **لِكُلِّ دَاخِلٍ رَفْعٌ**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۱

قصی

از پیش برخواست پادشاه حاضر از او دید صفای روح و محاسن او در لوله آینه زرین نهاد و خواست تا از موجب آن استجاری و جب و ثواب
 نظر کرد و در روی او اطراف بارگاه کلمه موش میگردید چون خون بنهاند بعد و هر شخصی که برآمده حاضر بود مذکی استاده چو
 در دست گرفت و موش را طراد میگرد و دست که سبب آن حمایت است از سبب موش پس موش شد و با خود گفت همانا
 دعاء آن عجز با ضرر و مسکت سبحان سبحان بر نشین اجابت طیران خواهد کرد و بدین وسیلت بقیة عمر را خود و فرزند آن از ضیاء
 بیچارگی بفضیلت تنعم و اسودگی شعر با ازا و البغاث و غنچه و جبار العظیم الکسیر المهبض چون از طعام فارغ
 شدند تا خدا اجازت خواسته بر عادت ارباب سفاین بنسب خدمت و قماش آمد روز دیگر را چون طلح صباح با دبان تا شیرین
 و زورق زرین آفتاب بر بحر خضر آسمان روان کرد و دید بازرگان فرمود تا که بر او نفسی بداشتند و متوجه قصر پادشاه شد و در پناه
 تخت کرد به مطلق گردانید چون چشم کرد به ضیاء و بر کثرت موشان افتاد آتش حرص و شره افروخته شد و باعث طبیعت در
 حرکت آمد بیک لمح البصر چند تن را بصدمت و صولت ناب و چنگال بخوابانید موشان حدت انیاب کرد که زهر آفتاب
 ایشان بود نیافته بودند و احراز نمی کرد که بر نیز سبال از مالید و کالدیب الصادیح ذرینها لکنما خنی میکرد و بر سوسنی
 و میکشت و میخورد و میخست تا اگر در قدم او سر ببالین عدم باز نمادند بقایا که حالت اشیاء و نظایر مشاهده کرد و در وارفت
 حملات و فرط صولات او چاشنی گرفت پای کسان در زد و باء سوراخ کرد چیتند که به همچین در اطراف قصر طوفی میکرد
 و در ثقیه که از موش احساس می افتاد و چنگال فرو می برد و چون شیر عرین می خرید پادشاه با حاضران تا نیمه روز تفرج آن کرد
 پلنگ صولت شیر دل میکردند در غایت بشاشت از بازرگان سوال فرمود که این چه نوع حیوانست بدین جلادت و حالاک
 در که ام زمین باشد تا خدا از سر و جد و جد بعد از شاء و دعاء بجد خدمت بر زمین نهاد و گفت این حیوان عدد موش است
 و برایشان نیک چیره و غالب بشد نام او بپاریسی کر بست و عرب آنرا سوز خوانند و مثیل الفار و عققا لتسانیر چون
 ساء نیر اعظم با قامت و لیل محتاج باشد و در اکثر بلاد برع مسکون این حیوان موجود است و دافع موش اما این بند
 نمی بویسد که بجاک این درگاه تبحی خواهد شد یا مثل چنین حیوانی در حساب آمد هنگام نهضت پیرنی آنرا بجبار فرستاد
 تا که در عرض آن محقر فایده رسد پادشاه آن تحفه را بقبول مقبول فرمود و اشارت را ند تا رسم دخول و خروج و دیگر تکالیف
 از آن مشه جاز او منقطع کردند و او را بشیر ایف خلغ و فواخر صلات مشرف گردانید و مقربان حضرت علی صده موهبتی
 فواخر حال از رانی داشتند تا خدا بصناعت خود را بفراغ خاطر زیادت از قیمت مثل بفروخت و متع که لاین فرزند فارغ
 و بصناعت اطراف این دیار بود بخرد و تا موسم مراجعت بتیة اسباب و تحمیل طرایف مشغل شد چون موسم سفر در رسید
 و از ترتیب زاد و اوست مصالح فارغ گشت و جازات را مکمل کرد و بنید و فظاسها که او انی آب باشد چون دیده
 عشاق از اشک لال ساخت بخدمت پادشاه شافت تا دستبوس دواع کند با خود گفت منتهی تهمت آن ضعیف است
 که چه مقدار باشد و باضعاف او را از خاصه خود خوشنودی تو انم جبت اما چورت حال بمسامع علیا رسیده و متاع او

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

روای که

رواجی که در خیال نبود و در حساب نمی آمد یافته تذکاری واجب باشد اگر علی التخصیص انعام فرمایند لکن بشری فهدم مطرت
من غیر آواز او اگر استر تمام او با من حواله کند آنرا از جمله عطا یم قروح و کرایم نذورشنا سم چون در موقف سبازت خدمت و ع
زمین بوس کرد گفت ذات مبارک پادشاه در شکار و رفت و جلال الی یوم التناد بل ابد الابد باد باد بنده بر جناح
سفر است غیضی از فیض انعام و فضاله از نوال عطا یاء عام بان عجز رس نذیر از نوازل میرات پادشاه بر ضعیف خاص
خواهد یافت فرمود که بازگان بزرگ و کوچک او را چیزی تعیین فرمودیم و در ساحل آماد تا مصاحب جهان بمقتدر رس چون
نا خدا بساحل آمد یکی از حجاب بر عقب بر سید و چهارمی شحون بلطایف بصناعات و رغایب کرامات و نفایس مجربا
اقطار و ذخایر مغربا امصار و جواری دراری هیات و انواع دراری غیر کیمت با عثمان قوی هیما کل که جت اعمال
جهان بر کیمت شغلی معین منسوب بود چون ربان و اشتیام و ستکان کیر و مجدانی و ملاح دران جمع کرده تسلیم رفت
مصاحب سلامت کمزوف خیر و سعادت بمقصد مقصود پیوستند سالیان غایبین قائلین الحمد لله رب العالمین
نقل کرده اند که چون خزر زرفشان خورشید از لشکر که افق بر افراختند و طلایه شب دیر باز از بیم تیغ زمان نام برگزیدند
از سواحل سپید مهره بشارت روز ناصدا اوزبا اوزبالا بئربک حویبا کوبان بمقام مالوف و مقطع ستره و مرجع هم
نزول کرد اسراف سیراف تنیه القدوم ریشا فتند پیره زن نیز که بر مرصد ترقت نشسته بود و برقت و سوز سینه سلامت
بازار کارا دران سفر بر آفت خورسته هم برف مستطهر بر آفت حق تعالی بعد از زمانی پرسید که بصناعت فرج او این ضعیف
بیخ منج فایده شده یا هذیه یضاعنا و دت اینا صورت حال است در جواب گفت چهارمی شحون با انواع نعمت نامحدود
و محشوب با صاف قینت نامحدود آورده ام و در ساحل بدشته عجز زربانی از دل شکسته ترکفت هرگز فسوس کردن بر عجزه از
عادت مرضیه و اخلاق زکیه شما معهود بنوده بهمانا نکاح طلوع و شور بخجی این بیچاره او را بدان میدارد متصرع بدین سخن
ز بخت چیران گفتن بازگان سبتعا در دعا لئلا یالله پس گفت برخیز و چهارمی که مایه بخش بیناری او و اعقاب تو را
بود مشا هده که چون این حالت سمت تحقیق گرفت مسرعی را بخیریه قیس فرستاد و از مساعدت بخت و اقبال و حصول
امال و نظام حال بعد از اختلال اعلام کرد پسران اخیوه الطیر در عاریت گرفتند و همگت باد عاصف و برق خاطف
سبران نعم نامنای و نمودار صنع الهی رسیدند پادشاهی که هنگام دوست نوازی لعاب عجبگویی را حجاب ساحت عصمت
و سر پرده و قایت حایه برج محبت و عنقا و قاف نبوت ساخت و نیش شیه عرجار کنت از باق روح نمرود و سمرق
داد و منذره ذره نهاد و با بالهام یا ایها القتل اذ خلوا مساککم الا یحلتکم کوه سلیمان و وجوده
فهم لا یسعون لهم کردانید تا در حضرت سلطنت و نبوت سلیمان شرف مکالت یافت بنی قیصر ابو اسطه که نه از کریم
فکر که به خلاص داد و بلا بس نعمت سنی و عطیات سنی تمجلی کردانیده سالیان در کنت خصب و رحمت و ریاض من
د دولت تیغ و بر خوراری تیغ و کما مکاری که است کرو و مشرب علیه هم عذاب و طاب و لیکل مع نسیه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

هَذَا الْخَطَابُ بَيْتٌ بِيَدِي نَبِيٍّ بِبَيْتِ يَدِي نَبِيٍّ خَوِشْتَن رَا دَرِ سِنِينَ نَعْتِ پَسِ اَزْ چِيْدَانِ خَدَابِ اَكْرَجِي
 اِيْنِ فِصُوْلِ اَزْ اَهْمِيَّتِ فِصُوْلِ مِيْثَابِيْهِ وَ شَطْرِيْ اَزْ اِيْنِ سَطْرِ اَصْوَرْتِ اَفْاَنَهْ اَرَا نِيْ دَا رُو دِ مَطَالَعَانِ كِهْ مَطَالَعِ فِصُوْلَانِ اَزْ مَنَا
 نَعْتِصَانِ اَسْمَانِ اِيْهَانَا مَبَالِغْتِ مَحْوَرَا زِ قَبِيْلِ تَطْرَفِ بَطْرَفِ فِرَا طِ دَرْ اَشْرَافِ اَوْرَدْ اَتَا مَهْمِيْدِ عَذْرِ دَرْ مَعْدَهْ ذِكْرِ رَفْعِ نَبِيٍّ
 اَزْ اَقْمَشَهْ وَ مَسْمَعِ اِيْچِهْ فِرُو خْتِيْ بُوْدِ نَبِيٍّ خَوِشْتَن دَا رِ جَا هِرُو اَعْلَاقِ كِرَا نَا مِيْ اِيْچِهْ لَاقِيْ نُوْدِ اَبَا زِ كَرْتِ دَا رِ سِرَافِ عَقَلَاتِ سِيَا
 جَهْتِ اَدْحَا رِ حِلْمَانِ كِرُوْدِ چِيْدِ اَنَكِهْ حِلْمَانِ مُمْكِنِ بُوْدِ اِيْهَانَا دَرْ بِيْرِيْهْ قِيْسِ نَقْلِ فِرُو مُوْدِ وَ سَبَبِ اِيْنِ جَزِيْرَهْ بَعِيْسِ سَبَبِ اَتَا دَرْ عَرَفِ
 عَجْمِ كِيْسِ كُوْبِيْنِدِ وَ كَلْمَهْ اَنْدِ سَبَبِ اَعْلَاقِ اِيْنِ اَسْمِ اَسْتِ كِهْ اَزْ مَكَانَا هِ مَرْتَفِعِ چُوْنِ نَظْرِيْ كُنْدِ زَمِيْنِ اِيْنِ بَرِ بِيْهَاتِ كِيْسِيْ رِ
 اَقَا دَهْ مَحْرُوْطِ وَا رُو اِيْخِيْ اِرْ زُو يِ مَنَاسِبِ هِمِ مَسِيْتِ غَرِيْبِ وَ لَا مَشَا حِدْ فِيْ اَلْمَلْأَيْبِ نَبِيٍّ قِيْسِ رَا چُوْنِ تَوَلِيْ مَبْنَالِ وَ مَعْوَلِيْ
 سَجَالِ مَبْاِ بَرِ شُدِ وَ قَدْرْتِ عَرْضِ مَسْكَرَا اَزْ اَطْرَافِ سُوْجَلِ مَرُوْمِ سَجَا رَا زِ بَرِ صَنْفِ وَ مَجْمَعِ تِجَارَتِ مَوْجُوْبِ اِيْشَانِ شُدِنْدِ وَ سَفِيْ
 نَعْتِصَانِ اَلْمَرِ اَبَا شُوْنِ سِيْ كِيْمَتِ سِيْمْتِ مَرُوْدِ وَ مَرُوْمِ دَا رِيْ مَجْبُوْلِ بُوْدِنْدِ وَ اَلْمَجْجُوْبِ مَطْلُوْبِ وَ اَلْمَقْبُوْلِ مَقْبُوْلِ مَعْنِيْ فَيْنَهْ
 كَانِ فَيْنَهْ مَا يَسْرُ صَدِيْفَهْ عَلَيْ اَرْزِيْنِهْ مَا كُوْبُوْهْ اَلْاَعَا دِيَا وَ اَرُوْدَانِ وَ نَسِيْجَا رَا دَرْ كَفِ حَمَا يْتِ وَ ظَلِ رِعَا يْتِ وَ نَسِيْجِ
 رِعَا يْتِ جَا يِ دَا وِنْدِ وَ مَعَا نِدَانِ رَا تَعْذِيْبِ جَانِ كِرَا مِيْ اَلْوَقْفِ وَ جَلَا دَهْ مَفْرُوْدِ نَبِيٍّ لِيْسَا حِدْ كَا لِرَاجِ نَكِيْسِ هَا قِيْدَهْ
 سَكْنِيْلِ دَرْ مَسَا فِتِ سَفَرِ هِنْدِ دُو بَرَا دَرِ اِيْشَانِ مَسَا فَرِ شُدِنْدِ وَ بَرِ مَنَافِعِ وَ اَفْرَاطِ فِرُو بِيْرُوْنِ اَزْ خَشَابِ وَ اَلْوَا حِ جَا رَا
 يِيْچِ مَتَاعِ وَ يِكُرِ خَرِيْدِنْدِ وَ فِيْ تَضَاعِيْفِ اَلْاَمَاتِ دُو اَزْ دَهْ بَا رَهْ جَا رِ شَا حِنِ اَزْ اَقْمَشَهْ هِنْدِ وَ عَمَّانِ مَوْجُوْبِ سَا حِلِ مَكْرَانِ بُوْدِنْدِ
 جَا رَا زَانِ بِنِيْ قِيْسِ اِيْشَانِ نَبَا بِيْدِيْنْدِ وَ مَقَا دِيْرِ جَرِيْ اِيْنِ سَفَا يِنِ مَعْلُوْمِ كِرُوْدِهْ كَبِيْشِ اَمْدِنْدِ وَ اَثْقَالِ وَ اِحْمَالِ رِ نَقْلِ فِرُو مُوْدِهْ بَرِ جَا حِ
 اسْتِعْمَالِ مَتَاعِ اِيْشَانِ نُوْدِنْدِ وَ دَرِ اَخْرَشِ دِيْرِ بَا زِ مَصْرَعِ لَمَوْ لَفَهْ شَبِيْ چُوْ كَا كَلِ تَرَكَا نِ شَهْ سِيَا هِ وَ دَرِ اَزِ سَا حِلِ رِيْسِيْنْدِ
 مَرُوْدَانِ كَارُوْنَا خِدْمَتِ اَزْ مَكْرَانِ طَا يِفَهْ غَا فِلِ بُوْدِنْدِ وَ كُوْبِ اَقْبَا شَانِ اَفْلِ سَفَا يِنِ اَبْجَدِيْ اَنْدِكِ بَرِ كَرَاهِ اَبِ سِيَا
 نَبِيٍّ قِيْسِ چَا نَكِهْ رَسْمِ فَنَكْتِ وَ تَمُوْرُوْ فِرُو طِ تَلَقُّ وَ تَمَرِ بَا شُدِ دَرْ سَفَا يِنِ رِيْخْتَنْدِ وَ طَلَا حَانِ وَ عَمَلَكِهْ دَرْ خَا بِ غَفْلَتِ وَ قَدْرْتِ
 جِهَالَتِ بُوْدِنْدِ وَ اَزْ رِعَا يْتِ اِيْنِ فِرَا غِ مِيْ نَبَا شُدِنْدِ طَعْمِ نَسِيْجِ جَانِ سَا نِ شَمِيْرِ كَسْتَهْ عَلَيِ اَلْفُوْرَا نَجْمِ بَا بِيْرِيْدِنْدِ وَ بَا مَقْصُوْدِ
 مَرَا جِعْتِ كِرُوْدَانِ جَا رَاتِ كَارِ اِيْشَانِ بَا لَا كَرْتِ وَ نَامِ بِنِيْ قِيْسِ وَ اَلْاَشْدَا اَرَبَابِ جَا رَاتِ مَسْلُوْبِ وَ مَسْمَعِ مَغْضُوْبِ
 مَعْلُوْمِ كِرُوْدَانِيْنْدِ كِهْ سَا لِبِ وَ غَا صَبِ بِنِيْ قِيْسِ نُوْدِنْدِ وَ مَقَا مَتِ اِيْشَانِ تَمَرُوْدِ وَ سَلُوْتُوْنِ شُدِنْدِ وَ رُو زِ بَرُو زِ شَجَاعَتِ وَ سَبَبِ
 تَضَاعِفِ پِيْرِيْفَتِ هِرْ چِيْدِ قَطْعَانِ مَوْجَلِ وَ سَكَا نِ جَا رِ اِيْرِ قَطْعِ وَ مَقَامِ اِيْشَانِ اَزْ هِرْ صَا حِبِ شُوْ كْتِ اَسْمَا اَكْرُوْدِنْدِ وَ اَسْبَابِ
 مَسَا حَرَتِ وَ مَسَا جَرَتِ وَ رِيْمِ دِيْ كِرِ پِيْ سَتِنْدِ قَوَاعِدِ مُمْكِنِ بِنِيْ قِيْسِ خُتَالِ كِرُوْفَتِ وَ دَرْ جَا لِ مَكَا نَتِ اِيْشَانِ اَنْكَا شِ رَا هِ قِيْتِ
 وَ بَا اِمِيْرِ اَبُو دَلْفِ جَا تِيْ كِهْ سَرُوْدَا مَرَا اِيْرَانِ وَ زَبَدَهْ اَكَا بَرَا قِرَا نِ بُوْدِ وَ فِضْلِ سَا جِبِ ذِيْلِ قَهْمَا رُو دِرْ كِرْمِ سَا حَبِ اَوْمُرِ
 زَوَارِ وَ مَوْجَلِ اَحْرَارِ وَ مَرِيْحِ اَسْتِرَا فَا دُوْدِ وَ مَنِيْجِ اَسْمَطَارِ قَطَا رِ اَطْمَا رِ عَرِيْفِيْهْ سَكُوْتِ وَ حِرَا ضَهْ اَسْتَحْدَا كِرُوْدِنْدِ وَ بَدَلِ مَنِ اَلْيَا دُوْبَا
 اَوْمَسْكِنْتِ شُدِ بِيْمِ دَوَاعِيْ اَسْتِعْلَا اِيْشَانِ اَرْمِيْدَهْ شُدِ وَ كَبِيْتِيْنِ مَحَا لِبَتِ مَالِيْهْ كِهْ شُدِ وَ اِمِيْرِ اَبُو دَلْفِ دَعْوِيْ اَتَا وَ قَهْمَا رُوْدِ اَبَا
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

میکرد

بلیت آنچه در آسین جوان بیند پرورشست هم چون بنید متقاضی کرم و دواعی ساحت شرم محض شد تا آنکه
 ۵ سال داد و سواصل ایشان از زانی دشت و بوی و نانو و کیسان پنداشت **لَوْ لَقَدْ سَوَّاهُ عَلَّ عِنْدِي أُمَّ نَزَحَلْ** چندانکه فرستاد
 در قید تصرف آوردند از قدهایه و مقدار پاییه خود متجاوز شدند و از استماع معنی **رَجِمَ اللَّهُ أُمَّرَ كَعْرِفَ فَكَلَدَهُ وَ لَمْ يَبْعُدْ طَوْرَهُ**
 تصادم نمود و معاصات حضرت فارس الزام طریق ادب مهمل که آهنگ **مَلِكُهُ اسْتَفْهَمَ كَلَهُ كَهُ دُرَيْرِ عَرَضَهُ** داشت
 که طوک کیش را نهی واجب باشد و تنیدی لازم تا آنکه ستور بدان التفات نفرمود ایشان بران شیوه استمرار نمودند
 و آن قطع بفرسودگی قوت طبیعت گرفت و تقوی بعبادت مبدل شد چون ملک سلطان بر قاعده اسلاف قلت
 مبالغات پیش گرفت بهمت آنا یکی از اعضا بران ترک ادب **أَنْفَتْ** و هت نهیست که باز نماند تعفف نفس جموح
 او امر تاض کرد و اندانند از ه و مقدر او فراد نماید که **كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمُقَدَّرٍ** تا انفا و شکر و تنفید این در تم بی یزید
 جهاز و معبر تعذری هت نخست کتاب سباب از او در بحر فکر شایان مخصوص نمود آن تدبیر از قوت بفعلی آمده و سیزگ آن
 ۱۰ اندیشه بر لوح متفکره تمسیم و تصویر نه پیوسته صاحب هر موج سیف الدین ابانصر علی بن قیقا با از سوء العیایه آنا یکی با ملک
 کیش خبر یافت رسول فرستاد و اظهار مطاوعت و شایعت کرد و عرض داشت که در عرض قیس لشکری مرتب و معین
 و ملک آنجا در غرور و نخوت و خیلا و غفلت روز میگردد اگر بر مراضی آنا یکی مستظهر شوم و بلفات خاطر نازا هر او متخصص
 آنجا سوسولتی تمام دارد **لَوْ لَقَدْ وَ ذَلَّتْ أُمَّرُ عِنْدَنَا هَمِينَ سَهْلٌ** و قال **عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ** از **اللَّهُ مَلِكًا كَيْفِي**
الْأَهْلَ إِلَى الْأَهْلِ بل عمده استعدا و زبده استعدا است که مثال فرماید تا امر او کرمیرات بوقت آنکه از قیس استجابت
 ۱۵ لشکر و استجواب و جانه سواصل نمایند و دندهند و مرفرستند که ایک من از مقام خود جهازات را بردان بجای مستعد بیکار که
 چون ماهی در آب غوطه خورند و مانند بساحت کند و بوقت مناجرت چون با خود را بر آتش زنده مشون کرد آینه
 قاصد آنجا خواهم شد و بعد از آن خلاص چارواکت قیس مضاف مملکت فارس باشد و ثلثی در مقابل این خدمت چون محافل
 آن طرف از نایبی معتمد و خدمتگاری مخلص با کزیر تو اند بود بسته را از زانی فرماید تا آنکه بدین پیام استاج فرمود از
 محافل رسد و اقبال و دلائل توفیق و هدایت شمر در رسول با خلعت داد و سیف الدین ابانصر را استالت کرد و دقیقه و بگو
 ۲۰ بجای آورد و برین شرائط مکتوب فرمود و توقیعات با طرف سواصل فرستاد با مبالغت و تندید و تعین و تاکید که چون قیس
 پیادگان را با جرت طلبند بخلاف معتمد و ممانعت کند و اعلام دهند و الا در عوض قربان کیش خا جبر را سیم تیغ و خا جبر
 حشم منسوب کرد و نیم سیف الدین ابانصر بر حسب معا هت و میقات معا هت و مجاهدت جهازات را مرتب کرد و
 و باشکری رجالت جاشو که با کشتی کشتی گرفتندی در آب چون جاب پرخندی با قبضه شمشیر و ایم در مصافحه و با سپر روی روی
 روی بر مکار فرمود **لَقَدْ وَ ذَلَّتْ أُمَّرُ عِنْدَنَا هَمِينَ سَهْلٌ** و قال **عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ** از **اللَّهُ مَلِكًا كَيْفِي**
 ۲۵ آنجا انجرا انداختند و دست فکرت و سنک و نیش و پیش کشاد و تیغ مهلا م بر کشید و قدم تمام بفرسود و زورسته شنبه و دوا

جمادی الآخره سست و عشرين و ستمائة ملك سلطان بقتل آوردند و اتباع و شایع را تکلیف بشایع تقدیم نمود و خورشید دولت
 بنی قیصر باقی عز و بکتب محقق گشت و شعله اقبال بتند باد محنت منطفی گموا گفتم تو قصر قیصرش انکار و دار و کسیر
 چه سود چون کند هیچ اقتضای بقا چون این فتح نامد که شایان کامکار در بجوار زوی آن غوطه با خورده بودند و گوهر مراد بدست
 ایشان نیقاده بردست سیف الدین ابانصر بنی زیادت کلمتی و مساس آفتی میباش گشت و با علق جواهر و خزان و افرینا
 جزایر متظا هر شد شیطان غرور او را و سوسه داد و غوغاء ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی در و ماغ افتاد خواست که
 بانفرد و استبداد مالک کیش و جامع مراد خویش شود و نزدیک زیرکان محقق است که نه هر مشاطه همتی چهره عز و حال
 بکفونه احسن عهد آیش تواند داد و نه هر دست نهمی از شاخ سرفراز و فامیوه مروت تواند چید از خلف الوصلین
 خلق الوعد بیت از امر که ذوقون آید مرد در عهد و وفا که چون آید مرد از عهده عهد اگر برون آید مرد
 از هر چه بکنان بری فزون آید مرد از تسلیم چهار دانت کیش که مقتضی التزام و مشروط زمام بود و قیام بموجب آن
 مندوب شیمت کرام متناع کرد و بر نقص دفاق و نقض شایق و ارتکاب شیوه اضرار هر ار نمود اما بکت خربا یا ضمایر او
 که محتوی بود بر مکاید مکابدت و دخل عقیدت و قوف یافت از جریده همت عالی معنی ان الله یحب معالی الامور
 بیغض سفاها در تصور راسی مملکت آرای آورد و صورت معنی نامی شعر لله در عصا بانه اموتید خطبوا للمالک
 والشبوف مهور را بر یکین عزیمت پادشاهانه نقش کرد هر چند تسخیر آن سهل الماخذ و قریب التناول نمود اما در
 حذاء کامکاری و ازاره و ولتباری خود لعل آن در بار چون بجز عرض بی آب میسر و بتصور اسباب شوکت و او تا در
 نصرت رکن دولت خضم هر هم در اول و هبت چون بیت محرم سرزده می پنداشت و فاصله کبری در بعد ما بین صنعتی
 میداشت و کل مبتدرا لخلق له سخت فرضاء سوهل باصرف حکم جازم و تصرف حلم حازم از تبت اوستیز
 کرد و در تدبیر کار و تسیر شکرى جزار شبها در من طلام را در طول فکر بدست سر بر جیب سحر و خفت اسباب و عنونت
 سفاین از اطراف جزایر می انداخت بکرم که شعر لولعه فله و احوال و للرجال فوصه و للذکر و فانت و للوفف حاد
 مدت یکسال بر آن کبشت طایفه از نواخذ کیش در عهد ملک سلطان دوباره نهبوع سفری را از معبر طرف بلاد بنده
 برده بودند چون مراجعت کردند در ملک سپری شده بود و عوسس بیوفای ملک از وی سپری نموده بجزازات نقل بضا
 کردند و حال متناع و وجه استماع بر سیف الدین ابانصر عرضه داشت فرمود تا چاکه در عهد ملک معهود بود مشراط معاطه
 بجای آوردند ایشان قماشات را که لایق مدینه استلام دانستند بدان طرف روان کردند و تا مات امیر او بفرقتند
 چون بضایع بخردند و هوس رحلت بر اقامت غالب آمد در اثناء مرجعت در خاطر ایشان بسببی از اسباب اندیشه استحکام
 یافت که این جزازات را در حضرت انابکت فارس وسیلت قربت و ذریعت رفعت خود سازیم در خورشید جزازات بر
 بناحل کبداشتند و آنچه نفود و طرایف بود و حملان کرده بار الملک شتافتند چون قضیه بمسامع انابکی انارفت و صورت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

جوسیف مور

عنايت بخ

جاء که مجرب اسباب مقصود و مرفوح نقد مطلوب بود سمت عرض یافت از از بنا شیر مرغ و دلال حصول مستحق و مأمول دانست
 ارحمیت آبا یکی از قبول زوجه است متانی شد جهازات رهسپیل تحفه و عراضه قبول فرمود و نواخذ اشراف صلوات و کرام عقیبات
 بزاخت و تا غایت این وقت سفاین و اسباب بی عدا نوا حی جزایر معد داشته بود پس لشکری را رار آسته فرمود و از
 اکراد و الوار و شول ویش ترا در زیر رایت ایتام صلاح الدین محمود که از اعیان و دکاه و سران و اشکان حضرت بنزیده قنای
 مستثنی بود که در نواخذ را یعنی بر عجز و بجز بچوایشان کسی و اتف و صاحب تجارب نیت بالسكر نبر ساد چون دولت در کار و قابل
 یار و دیده بخت بیدار بود نسایم الطاف غایات ازلی از منصب توفیق و تائید کلی در هرت آمد و عوم کتبت ابدی مخالف
 خاک استدلال در دیده اقبال ریخت و آب نظیفه بر آتش استلاز و با و غرور فرود نشاند **فَاتِمَا بِنْتُكَ عَلَي نَفْسِي**
 سيف الدين بانصر در عرض ملک کیش ملک خویش مشا به کرد و ذلک فی یوم الثلاثاء الرابع من محرم سنة ثمان و عیس
 و ستمائة ما یفتح الله للتاس من رحمة فلا تمسک لها و ما تمسک لها فلا ترسل له من بعده و هو الغریز الحکیم
 بدین فتح که مفتاح ابواب مفتاح و طراح اسباب مناجح و تمییز بجز آب و تمییز نحر مطالب و آب رخسار دولت و رونق بازار
 سلطنت بود عظمت و اقدار و شوکت و استظهار آبا یکی کبی بر ارشد و خزان بسیار بشمار محمود و ما در لوق الفجر و بجز بجز
 ما هیچ نبوی **لَكُمْ كُلُّ الْأَنْفَامِ عِيَالًا** قیس او دولتخانه نام نهاد و حقیقت خانه دولت او اعماد وی بود از خلل عاری
 و آتش اقبال راز نادوی واری طیب و ارسیل صداقت مواد فساد حسا و و اهل عباد از انجام مرتدع کرد پس و جل شرو اشیا
 منقطع و اعیان امرا و کتاب ذوی الالباب بالکسری کزیده از رجال ترکه ولر و اکراد و سوا مل نشینان انجام معین و مرتب داشت
 و موجب و مان پاره موقر و موظف و روز بروز تعلق خاطر شاهنشاهی که ضامن کفایت مراد و مرام و کفیل تمام هر از نو کام
 بود و باره محافظت آن مضاعف میشد شعر ضمان **عَلَى الْأَقْبَالِ مَا أَنْتَ طَالِبٌ وَحَمٌّ عَلَى الْأَلْبَامِ أَنْتَ غَالِبٌ**
 درین حال سلطان کنایت جبت حجاج بیان با بسان با و بکت برق زقار بر غبت منتقاد و مطواع شد و رسل با طراف نجات
 آبا یکی روان و هشت و التزم خراج نموده شحنة قبول کرد و تا سال بسال ال موضع با د امیر ساند با وجود آنکه در شرکت شرکت عقیده
 بود و آفتاب ملت محمدی علی صاحبها افضل الصلوة و السلام الابدی دران دیار پر طلوع ناموده خطبه نام آبا بکت فرمود
 و تا آخر عهد او این حال برین منطرا طراد و هشت و الحالته بیده و طغراء منشور آبا یکی بعد از بسط نبوشند دارت ملک سلیمان
 عادل جهان سلطان البر و البحر مطفر الدیا و الدین ابو بکر سعد ناصر عبدا و الله المؤمنین و توفیقش انکم تند بود و **لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ**
الْعَلِيِّ الْفَادِرِ چون نمانت مطالب و نبوی سلسله و اربدایت دیگر مرغب مربوط است و حصول بر سبی ازان اسباب تجدد
 و اعیه غیر آن منوط چانکه زبان صدر صفت صطفا این کو هر شب افروز بیان در سلک حسن اجا رکیده است **الْحَدِيثُ لَوْ كَانَ**
لَا يَنْبَغُ أَنْ يَمُرَّ بِدَيْبٍ لَا يَنْبَغُ إِلَّا مَا لَيْتَا وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ بَنِي آدَمَ إِلَّا التَّرَابُ همت بر استلاک و دیگر بر بر
 و اسرفاق امرار و حراز مقصود کرد پس **شَعْنُ نَزْدَادِهَا كَمَا أَرْدَدْنَا غَنَى** **فَالْفَقْرُ كُلُّ الْفَقْرِ وَالْإِكْتَارُ**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و بدست پیری دولت و قبال و پائی مدعی توفیق مکت متعال جزیره اوایل بلکه بحرین خویش در قلم دیوان غیر استعصم بقصد
مقرر بود و هر سال دخل و مزاج آنرا با معتمد خلافت بی دخل آفت و مد دخل مخالفت جواب می گفتند ضمیر فتح بحر و طایفه عطر
و توأم راده شادمانی و پیوند تیسیر آسانی ساخت **مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَدَيْنِنَا** و امیر محمد ابن محمد ابن ابی ماجد را اخراج کرد و مال
و منال عرضه تاراج تفرق این جماعت و جماع فرقه آماجگی در روز جمعه سوم ذی الحجه و حجه ثلث و ثلاثین و ششماه اتفاق
افتاده و جزیره طغیف موضعی منیع بود و در قبضه استیلا و تثبت اعراب بدوئی افتاده و اختلاف دار و حاکم بپای آنجا بسیار
شده از آنجه مستخلص آن تقضی امتداد مدت و مدعی اتفاق مزید عدت گشت تا در فصل ربیع سنه امدی و اربعین و ششماه
لشکر فرستاد اول قلعه طاروت را که سکنت افتاده در ناف جزیره و حصاتی تمام دارد و بکشادند ابی عاصم ابن سهرمان ابن محمد
ابن عمر ابن سنار که از وجه عرب و مشایخ و ارباب مجد شاخ و کرم با فخر بود بقتل آوردند و طغیف ره صفتی و مهیبتی
کردند چون از غلبه قایل عرب بسیار فرزون تر از مورد اقامت عسکر در آنجا مسیر نمی شد و هر سال ارسال اجناد و سپاه
ایست و عتاد و معادات و عتاد و جناح می افتاد رای شاهنشاهی که انارت عقل کل از شعله انوار آن مقبلس بود مصلحت بود
که با اعراب بطریق رفی و استلانت در آید و آن **حِجْوُ السَّلَامِ فَاجْتَمَعْنَا** را کار بند و از برای تثبات حوزه ملک و استیلا
روضه فراغت مقرر کرد پس که هر سال بنجام این معام خیلان طغیف و قطاف شدات آن یعنی موسم اخراج عرب دو
هزار دینار مصری و افنی بطریق فائده با امر و مشایخ و وجه عمایر و فضایل و مشوب و قایل رساند و زیادت ازین مبلغ بعضی
نرسانند و توفیقی ندارند اعراب بدین موئمه راضی شدند و تا امروز هنوز آن قاعده مطرو و آن اساس متبذ و هم
مستمر و سستی منهر چنانکه مصون از شوائب تخفیف و محروس از دواعی تقضی **لَا يُؤْرَقُونَ** که در آنجا بدین و مر و الملک
میرسانند چه جای که بر وجه جناس باشد بل اگر در وقت استیفا اداء و اطلاق آن نیز بر وجه آداب و طلاق کند جواب
حاضر زبان سیوف بو اثر املار و تقضیح این دلالت و توضیح این مقال است که یکی از زمره احباب که شعل کتابت
فرضه موسوم بودی حکایت کرد که روزی کودکی سیاه دون حد بلوغ بحسب حوالت سید خود طلب دو و نیار زر و کرم
کرد و کتبه در اطلاق آن عالی عذری گفتند شمیری حامل و شت کمپیر الماء صفا و و لهبیل لنا و ضا و کسار الجحیم است
بر کشیداشارت بدان کرد و گفت **بِحَى هَذِهِ الْفَيْلَةِ الْيَمَانِيَةِ إِلَى بَطْنِ مَكْدَانَ لَنَا خَدَّهَا إِلَّا بِالْتَيْفِ مَقْصُورٍ** ازین تئیل است
که بپایان طغیف را ملک الیمین خود میدانستند و این فایده فذیت و اداه ثمن می پنداشت برای صایب آماجگی ثوران
استیجاش اعراب ساکن شد و طریقه انقیاد و متابعت را ساکت گشتند و در سنه اربع و خمین و ششماه حکومت ایجاد نظر
عصفور ابن رهد بن عمیر و مانع بن علی بن ماجد بن عمیر مقرر و شت و سالها متوجبات آنجا بخوانه عامه فارس میرسد و بصفت
ماء رونق دولت و ناء بسطت سلطنت آماجک از تملک بحر طاهر و متطابره شد و صیت قدرت و شوکت او در جهان
سوی سستی سایر چون سی و شش سال تحت شاهی را که مانده موسوم کل ده روزه میزد و آیام **السُّرُورِ نَظِيمُ طَبْرًا**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

با جادو

بدگیری قتل نشدی و سپیدان که با کمال نبوت سرسلطنت او بر جناح و سخن ناله الراجح جگر می بامره نضاه حیثا صاب
روان بود چون فرمائش بر انس جان در مقام قهار بگریز نا ایتها الناس علینا مطلق الطیبر نطق می کشاد بدین چهارم استخوان
زیادت و اشی بیتی نه خود سر سپیدان با در قی و بس که هر کجا که سریر سیت میرود بر باد تطویل تثقیل انجام میابد
عکس طالتی بر دیباچه طبع مستحان افد چون آتابک ابوبکر بجزایر قدس و بجاورت بهشی بکیران عالم انس پیوست هر
مکملش محظکشت و رسوم خرم و ضبط مسقط و ازان تیغ تا امروز روزن بلا فراخ تر میشد و وعده امور مشکل تر میکرد
شعرا لایجب الناس منهنه ان هم انذروا مصق سلیمان و انخل الطیبرنا سپرش آتابک سعد در مستل آن سال بایرکن تمام
باسم نوا بخت بلا کو خان رفته بود و در شاه مرجهت مرضی غیر مرضی روی نموده در شهر طبر توفیقی وفات پدر در مرض است
وزارت تاج و تخت بوی رسید بیتی دیدار دلارام بهبکام و دواع مانده بجای که در آن زهر و بند شعره من بستی
الرتبان فی کل نزل فلا بد ان یلقی بشیرا و نایبها نقدی که القاب او را زیور چهره سکه آن ساخته بودند بوی نمودند
چون نزدیک بود که شهنشاه سلطان جانش را از تختگاه قالب دور کند و تخته تابوت رساند با دلی غمناک و دیده نمناک
گفت روزگار کنون نوید ملک میدهد که جان شیرین می سازد بجز آن پدر توجع و تاسف نمود و بعد از به شده روز از جان
پادشاهی جرعه نوش ناکر و مسافر صبر مرارت خنطن مذاق از دست ساقی و وطن آتیه الاضرائی در کشید قال الله تعالی
اینا لکنونوا یدرککم الموت ولو کنتم فی بریج مستندة زهی نعیم کزنده و دولت پجور زه جهان سست پیمان سخت جان
و امید دور اندازد از درگت و تا ز ابناء زمان بیتی افسوس ز عیش بگت و تشویش فراخ آه از عمل دراز کونما
عمر التین ففحک عن الامینة در حالت کتابت اکتاب ایام و روزگار با فرجام بفرود زین اقلام از دیکت
جوش ضمیر این کف بر انداخته شد و این کف پرده پرده لمره لفته سگه مملکت و سلطنت اگر چه خوشست چه پنج روزه چه صد سال
چون بیاید مرد خزان در روز لطیف و محبوبست دلی چه سود که با خویش تن نشاید برود تا بوقت او را بعد رنه عضدی شیرا
که مستحش ترکان بود نقل کرد و سپرش آتابک محمد بنوز در منزل صبی بود او را بر تخت مملکت نشانند و مادرش ترکان
همیشه علاه الله و له آتابک یزدنی را می زن با فطنت و فن بود بنظم ملک و مصالح پادشاهی قیام نمود و رعایت و رعیت را
در کف راحت و رفاهیت داشته و اطراف بر و بحر را بدین صنعت از صنعت و اطلاق امان آساده کرده پس خزان
که آتابک ابوبکر سعی و تاقی بشمار در مدت سی و اند ساله سلطنت اندوخته بود بدست عدم التفات بذل کرد بعضی
بعدهات و انواع خیزات صرف و اقتضای روزگار خود همین است یکی پنج خرد و دهند و دیگری کنج برود و دیگری یافته
در باخته و دیگری تا نمانده تمسح یافته یکی بی نظار و طلب محفوظ و دیگری روز شب با تعب و محروم بیتی از آنکه
داده اند هم امروز داده اند و آنرا که نیست و عده بفروداش میدهند و خواهد نظام الدین ابوبکر را که در بده اثر اف
یافته بود بمبضب وزارت رسانید و در صحبت رسولان تمنعات و خدات بر بندگی بلا کو خان فرستاد و اظهار صدق

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲

و طاعت در او امر و نواهی کرد و از حضرت یثانی بر حکومت و سلطنت پسرش اتابک محمد ریلیغ آوردند و بمحل ذکر و مرقم قدر در
 اشاعت کرم و افاقت مجال نعم و استبقا و رسوم معدلت دار تقابراتی معالی همت جد موفور و سعی مسکون نمود و سبک
 امیر فخر الدین ابی بکر بعد از وقوع واقعه اتابک چنان بود که در حال اختیار خود بخدمت ترکان شتافت و گفت من بنده زنجیره کرده
 نظر پادشاهم و برادرده و نعمت پرورده این درگاه بیتی بگذاشته ام مصحف خویش بدو کر بکشد و کر زنده کند داد
 و کتبت الی مولای امیری راضیا فانیثاء الخبانی و انشاء اهلکما اورا نهانی ازین خاک توده فانی بمنزل جاودانه
 رسانیدند شعر آردوا لبحقوا خبره عن عدوه قطب ثراب الفیر دل علی الفیر حکایت کردند که چون دل بر خاک خو
 کرد از تعاوید باز بسند کاغذ پاره بیرون آورد و بدندان ریزه کرد و بجایید و استند که کچ نامه اتابکی بوده مصرع
 بس کج که در کج زمین پنهانست شعر این الا کایسه الجبارة الا اولی کذوالکونور فالبین ولا بقوا انالی شیراز
 ترکان را شامت مقدم منسوب کردند یعنی بعد از آنکه اتابک ابوبکر اورا جت سپر خطبت کرد اما او نواب متناوب شد
 و عزاب البین الکبات متجاوب و نیز شمس الدین مبان که از خواص عثمان و تراک ممالیک اتابک سعد بنزید در شب
 و قربت معروف و موصوف بود ازین کل و بی نهنه موئی چون سروسهی قاپوش و چون ماه در خوار خوش عارض کاوش
 عارض شکر خوبی و قامت دلپذیر خوش شمایل تراز حرکات طوبی ابروش پیش سلطان جمال حاجی سیکر دو غمگانش از روی
 ملاحظ و دلال بر رسم چاوشی چشم بردار و در باشی کیفیت شعر و حمد من لوان حظه حساما حمانا لیه بنفیع غار صیه
 و دایم بلالائی رخس در عنبر خادمی با میان بسته و بازار دو سپکر را از رستگ کر چون چمن قابسکته و از زبان مردوزن
 در کوی و برزن موافق می آمد و این سخن بیتی یارب این بچه ترکان چه زمانه میاهند که همیشه دل ما را بیا میجوایهند
 روز هب وزره و تیغ و کمر می طلبند شب شراب و قرح و زبرد و نامیوایهند ده منی کر ز چو از دست بی اندازند
 یکت نمی ساغر در حال فرامیجوایهند اگر طوایف بعلبه الطن یحیطی و یصنبت اورا بخیانت با حریم حرمت مالک اتابک
 مشتم کردند و این حکایت افسانه زبانه باشد و ترانه مجلسها گشت توفیر اذل و او فاد باد چه بد آنچه خواهد
 بی مباله لغوه کنند و بخصائص نقائص از خصایس توهمات تنزه بخوبند هر چند این کان از حقیقت دور بود و از صدق
 فرست مجور شعر تقدیر ذلک ارضید تا وان کذباً فما العیدادک فی شیء اذا فیلا چون مدت دو سال و هفت ماه عید
 دولت اتابک محمد در دست ارتحال و سرعت انتقال لمؤلفه روزی شب و شبی بروزی پیوست بوسطه سقطه از با
 قصر که مشعر بود بضعفه القبر بنور از شجره سلطنت ثمره پخته و از شربت کام جامی پخته بمنزل باقی نفل کرد و غنچه حیات
 از کلین ایام ناشکفته فرو ریخت و ذلک فی شوره احدی و تین دستماه ببت کل مسجد می بخود بر شفت و بر
 بباد صبا حکایتی گفت و بر بخت بد عهدی و هر بین که کل دروه روز سر بر زد و غنچه کرد و بکفت و بخت ابو خواجه
 رست طال التلهف علی هلال استنقر ذل ان یفر و عین هصر قبل ان یتمیز ترکان کیسوی سگت رنگ را چون

پسر ابوسفردی که
اتابک ابوبکر بود

الشمسین
العاصی قال بعد موت
لی علی لادالی خیار معنی فانی
از ادب و ادب و کتوبه باغ و بهر وجه
الفی

ممثل هذا الشعر البتین و قال
و یاریح الریاض لها و لکن کما
منهوانی الارض طیب

همی

چکت در پامی مذخت و رباب وارد کشتگش محنت فراق عیفا لاله زار شد بیت دستش زلف شکست پرکنده برقر
چشمت زانکست لاله روان کرده برین آن خون که ریخت از مهره کاه فراق او ساقی بفر نوح نریز ز خون دن در ماتم ماه روی
خویش صفت لباس غلام پوشیده میبخت و بالاس مره درسی چون این شغوری میبخت لمو لطفه این چه بادست کرد
غنی شکسته بر بخت وین چه سلیست که بر کند زین ششام از سر خاک تو کلاله برودید عجب که بیاد رخت از خون دل این دام
یوسف کم شده من قوی و بستی کون بیت الاخران دوم کشت فرج آبادم چون تو در خاک شدی ای بصف آب جات
تا که من خاک شوم بی تو در آتش بادم بعد از تقدیم مراسم عزای جان که چون امورت از خیز ضبط بیرون خویش افتاد
بارکان دولت و بزرگان حضرت مشاورت پیوست رای بکمان بران قرار گرفت که محمد شاه سیر سلغور شاه پادشاه
باشد و مالک بر برهی و داه بر این اندیشه بر سر بر ملک پای نهاد و دست احکام در نقص و ابرام بر کشاد و خرائین و عساکر
در عقده ضبط و او امر آورد و او در رجولیت و فرزانی بهال ندشت در واقع بعد از ملازم بنده کی هلاکو خان بود و مرد و کنهها
نموده و ایچان آثار شجاعت از وی دیده و سیکو پندی در این وقت که مالک ملک کشت تنگ و اینهاک پیش گرفت و
و لغو و سرب سرور و شرب خمر و استماع از زبان سیم اندام در بام و نام مشغول کشت شعر لا محبتین الحمد لله و قینه
فما الحمد الا السبف و الفسکه البکر و قصب غنا ف الملوك فان نری لك الهوان السود و العسکر الحجر
صراحی صفت بدم لب برب جام شراب داشت و چون او تار بسته اصطحاب چکت و رباب بود بطون کو اعتمت را
از ظهور سلاهب مطمتم نعم البیدل شرد و در عوض منازل ارباب طعان و ضراب با مخانیت و تحاب محاسرت و مباحث
اضیا کرد با عواقب و رعناق و غنباق و بین یدی الملاح مع الخار و الملاح در صطبلح روز میگذشت شعر و لیس فی
الفینان من حل هم صبح وان امسی بفضل عبوق و لکن فی الفینان من راح او غدا لضر عدو و لایقع صدیق
درین حال برادرش سلجوق شاه در قلعه اصطخر مجوس بود تخلص خور با با آنکه بسن از محمد شاه زیادت بود شفاعت نماید
قلم آورد و این رباعی دران مندرج کرد بیت در دو غم و بند من درازی دارد عیش و طرب تو سر فرازی دارد بر
هر دو مکن گیمه که دوران فلک در پرده سحرار کونه بازی دارد و از حبسیات جمال الدین مسعود خجندی این دوبیتی و کلمه بسیار
بیت کی باشد این سکت برون آدمم نایست ازین تنگ برون آدمم کوئی مکر از سکت برون می آید پروانه از سکت
برون آدمم در جواب عشوه نوشت و بساط مهر اخوت فرو نوشت و بجار غیش و مساهلی مشغول و مشغوف شد و با این
خصایل بی طایل خون بی خطا چون جرعه صبا میریخت و بخار نفرت و عداوت از هر طرف می نچسخت و اگر چه سلغم و ختر
ترکان را در جاله نجا آورده بود و بقول ترکان التفاتی نمیفرمود و بر روی طمست و نفی مقرحات او تو فرمی نمود و قال
عمر الخطاب ان الرجال ثلثة ذور اری و عقیل فاستشیره و رجول اذا انصرت به امرانی ذار اری و عقیل فاستشیره
و رجول حاسر با یز لا یانتر رشدا و لا یطبع امرأ ترکان با امراء شول و ترا که موضعه کرد و منتر فرست شد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

جل ۲

چون آنکس محمد شاه بجرم در آمد از مکانی متدريج بلباس خراب و سگروده باالت ضر و ضرب بيرون آمدند و آن شاه
 سير دل را نگاه بر و باه بازمی ترکان آهوشم و ترکان پزار و خشم در خواب خرگوش معيد کردند و اين مثل صادق است که آدمی
 صدق و صفا و از ترک علم و حیا و از زن عمد و وفا چشم نتوان داشت شعر در آنجه اعطتک الالبان فانها لغیرک
 من خلاینها سئلین و از حلف لایق التامی عهدها فلیس لخصوب البنان بمن اورا در صحبت محمد اکبر است
 اینچنان فرستاد و عرضه داشت که او بر شیوه ملک داری قیام نتوانست نمود و در قتل بیکنا مان بر خلاف سیرت شاهان
 قتلت مبالات پیش گرفته بود و لا محاله این مقدمه مستدعی تخریب و یا ر و اطراف و تغلیب اذ ناب و اسراف بودی این
 سخن موضعی بیخ یافت و پادشاه این خدمت را بقبول تعالیر کرد و انید و مدت پادشاهی او چندان بود که ابلق کردون بر
 عرضه دوران چهار نوبت نعل پلال میدخت چون محمد شاه را بدین اخلوط ماند که دوکان باریچه خرید در شهر آذینها فرمود
 و نذا در دادن که پادشاه سلجوق شاه است امراء سؤل را با بعضی خواص بصوب قلعه روان کرد و وصول ایشان و خلاص
 سلجوق شاه از موضع عقاب معان یکدیگر افتاد بی مجال قبله قال و هتایج بمقارعت و قتال بشارت سلطنت بدادند و در
 خدمت رکاب بقره دولت شتافتند چون بر سریر حکومت گن یافت و افند شاهی بطلعت خورشید انصاءت او نور و نوا
 گرفت منظری رایح و جمالی بی مثال داشت ایامی شیراز سلطنت او هر چند پیش تی نیافت مستبشر شدند در مبداء جلوس محمد
 از امر او که خار گلستان ملک میداشت از میانه برداشت و ترکان را عقد ترویج بست تا که پیش کرد و گرفتگی کرد
 و خزاین و دوائن را در تحت تصرف آورد و او هم پادشاهی عباس مهیب بود چون تکالیف و باغ او از تاشیر اطراب
 باوئه ناب مملی شدی بقباب و عقاب بر کس اشارت ماندی شی بر کوشه مجلس بزم بهشت آیین چون او در کی نشسته و خلفا
 زین کبر بر رسم خدمت ملک صف بسته و شاهان بری رخسار و ساقان لاله عذار بلیت مثنی چون عدد و ستان
 تلخ چون عیش عاشقان بذاق برکت گرفتند بهوای مجلس از بخار بخور و کلاب جور چون غالیه عبیر نخور و حور معطر شد
 و زمین بارگاه از گل و سنبل و ریجان طیره ده حدیقه جان آمد بلیت قبح پر پاوده کردان کرد ایشان چنانکه اندر
 منازل رخشان بهوایست زود و دست سوزان برکت و بوی و زلف و دلفروزان ز کیموس مطربان بالنده بر مل و کرسو
 ببلان نالنده بر کل زلاله هر کسی بر سر فرس زباده هر کسی را برکت اختر از زخمه سازی و رود نوازی مطربان بارید
 نو اور سیلان داوودا و در پرده راهبوی و حجاز روان عشاق چون کثیر و غره و امری القیس و غنیزه و غروه و عفر و مهر و وفا
 و لیلی و مجنون و شیرین و فریاد و ورقه و گلشاد بر سر مجلس در پرواز آمده بل اعادت روح را قابل و دمساز و نغشان در
 مقابل از قول کمال الدین سحیل بدین غزل فایل بلیت امی در محیط عشقت سرگشته نقطه دل و سی از حال رویت خو
 گشته مگر کل زلف تو بر بنا گوش ثعبان دوست موسی حال تو بر نغشان باروت و چاه بابل دورته در و نذا
 چون از رخت بناید کونی کمر ترا در ماه که در منزل نوازش او تار مهیبت و چهار گانه بمرقت باوئه یا قوتی نسب فرج

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

سوره الفاتحه
 الحمد لله رب العالمین
 الهم صلي على محمد و آله

کتاب در تاریخ محمد اکبر
 پیش غنیزه انب غنیزه
 غنیزه لقب لاله و سیمای غنیزه
 بل نسبا غنیزه و در تاریخ

عزیز بن خرام صاحب عفر
 ابنه محمد و کان خون مجنون
 العامری نمود جاسن صابته
 و هو الی یضرب بجاء

محمد اکبر
 محمد اکبر
 محمد اکبر
 محمد اکبر

و شام شب حاضر در روزنامه را مرتب و مطیب داشته و عکس از عارض ترکان زهره جبین صورت
روح را برود و دیوار نگارخانه خیال نکاشته نگاه سلجوق شاه را خیال ترکان دهن و داغ بدست استیلا حکم
نبرد گرفت و اندیشه ملامت لایمان کریمان جازات اب داو و اگر چه مشغوف شغفها
جستگ و مشغوف جمال و مصروف وصال و از عشق پریشان چون زلف و خال او بود اما در نسبت
خود وجود سامان تثبت یافت شعر نجات لذا ذایت و تخننی عوانا لک فحن کی کسرتشاهی و هی مجرم
از مولدان عثمان نظر بر زکی قومی بیکل انداخت که در صف النعال خدمت سپاسه بود صورتی انقل من ذلت علی غایتوا جهره
چون زلف دلبران درم و قاضی مانند شب مشافان در از چشمی و شمن روی ترا ز دیده رقیب و شکلی برونک ترا ز بجزا محبت
و جلیب او را اشارت فرمود تا ترک چینی ترا درومی رخ را بتبع هندی سر از تن جدا کند حکم فرمان شاه آن دیو پیا
ماه پری رخسار از حرم سلطنت سلجوق شاه بی تماشای بگرفت و سر او را که رسته فتنه و آشوب جان دسرشته طینت جبال
سپت برید آنرا در طشتی زرین نماده پیش شاه فلک پایگاه آورد و روزگار سخن عمر ابن ابی رجه مکر میکرد و شعر آن من اگیر
البحار عندهی فنل حننا غاده عطبول کین الفل والفلان علینا و علی الغاینا بجزا الذی یولی
از پروردگان لایه صدف دودانه که هر خوشاب که بهاء هر کی خراج مصر و شام بود و چون زهره و مشتری از عارض ماه
چهارده درخشان در گوش داشت سلجوق شاه بجزو ممتازه انامل هر دو گوش او را که سامعه فصیح داشت با گوشوار جدا کرد
و پیش مطربه مجلس انداخت آن شب تا بر وز بدن سترت شرب بر عقیق ترا از سرب عذب رقیق عوض ساخت و حمزه
ترکان را که مقتبل شاه سلطنت و خورشید سپهر مملکت و کلدسته چمن اقبال بوسی و علی صفیه الملاحه خال جبر و
فضالک جام گردانید مثل سست که از سر بریده آواز و مرغ پریده باز نیاید اما چون سر ترکان در طشت نهاد طشت شاست
از بام هشتر در افتاد و طینت آن تا محذب طاس کون فلک بر سید معنی لوقه و وقع الطس غیر منکسر لیس لایع و نکر
مثل فاریاست بیت در درین طشت زبانه نگاه تا سرت از طشت نکوید که آه فلان را پی آنچه قیلند نایب
علیه یساعده سلجوق شاه چنانکه رسم میدوگان باشد از اشارت مکن موضع رجالت قبل سیک و نامنل غایبه
فصلک قبل یساعده فل نامند و قدر کلام بر تصوی قدر فی العیل نیج من اللیل نداشت و در مبادی مدخل عوب
مخارج تصور کرد و شعر فهینک والامر الذی ان نوضعت مؤر و ضاق علیک فقلدر ان وقت اغلبک و فلع تلکی
از حکم پر لبع هلاکوخان بر ممالک شیراز باسحاق بود روز دیگر چون قضیه نامرضیه فاش و فاشخه ابواب سیتاش شد امرا
بدین حرکت انکار کردند و با آنکه در کتاب این جریده سلجوق شاه در حضرت ایمانی مجاویز مقبول مستکت توانست شد هنوز
در سکرته غرور بود و از طریق صواب اندیشی نفور چون باسفاغان بخدمت آمدند ایشانرا توی اما که سلجوق شاه قصدی
خواهد پوست بی اجازت بر ملاک سوگشند و روان شد سلجوق شاه را از رحمت امرا خبر کردند از سر طیش و خفت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ابو الخطاب عمر بن عبدالقین
ابن سعید بن العقیق بن عبد الله
ابن عمر بن محمد بن یحیی بن یحیی
القاسم الخوری شاعر السور
کین فی قریش اشعر من ذی کبر
الغزل والنوادر والاعمال
والله شاکت و حشرین لاجور
فا حرقوا لیسفا حرق
البحر الکون لیا شاکت و حشرین
فی حدود کون لیا شاکت و حشرین
و معمار کون لیا شاکت و حشرین
البحر

که با دامت و سامت همزادند و الجملة اخ التدامه بل فتح الملامه با یکی پیراهن که معهود کسوت شعاری باشد
 گزری زرین دروست داشت بر جنبیت درگاه یک سواره از عقب ششکان بر کس لیل براند نزدیک و ثاق ایشان اول
 با غلبت رسید داشت که شایزاده چون شیرغیر شعر و قد و طی الحصابینی بدو در صغار ما فرین من التمام
 قاصدا دست خواست که تیغ اکنون را سلول کرده اند از دعت و دهشت و شش بعقل تخرسگون اند سلوق شاه بقوت
 بازو که ز یکت زخم را چنان بر طه سروی زد که نقش چهره او را از لوح وجود پاک بستد حالی از پشت مرکوب جدا گشت روح
 بخازن نیزان سپرد موکاب و جناب نیز بر اثر بر سیدند نایره غضب شاهی شعله بر گره ایگر کشیده بود و دست تقدیر ایلیا
 نجست بر طالع او کشاده اقدام در مملکت عو صر ایام سر دستی شمرده و از صفی روزگار جز این شعر خوش خوان بر خواند ما صفا
 عیش الموالا فرصد القین انان الخطا سارت راند تا شکر هم از سرهای دعوام اتاس از هر جای باسک فلان قارور
 لفظ و آتش که رسا کن ایشان در آمدند و خانه بار چون بگر مصیبت زدگان بسوختند چه خانان دودمان خود را بلکه عالمی را
 بر باد فنا داد و من اطاع غضبه اصناع اذ به حاصل در یک ساعت منا طسوف آن ابنیه با ساط اجبر زمین موازی
 ساختند و قلع جنگی را بر عقب نوکر بفرستاد و خدم چشم را از زن و فرزند رضیع و فطیم سقیم و شیخ صلیح و صبیح بر تیغ گذرانید دریا
 اخیال میان کریمه عازم بندگی حضرت شد و استعصا و سلوق و قتل کاشکان پادشاه در شنیع تر صورتی عرضه داشت بلا کوفت
 مجاهره خلاف که از اناجک و اخلاف او معهود نبود معلوم شد قهر شاه در آن نزدیکی بسور غامی و اجازت انصاف محزون
 شده بود بواسطه این اخبار او را با یاسا رسانید و حکم بر تیغ شد که التاجو تیمور با شکر مغول بشیر آید و آتش فتنه سلوقی را
 موقدان با دست و عجب نفس بود باب تیغ که سکون بخش نایره شرمز آن نسبت فرو نشاند و از هفتاد و نر ویزد
 و کرمان و ایتک و فرستند التاجو بصفا هان رسید از روی کیا ست و انهاج طریقه احرم پیش سلوق شاه ایلی فرستاد
 و پیغام داد که با یکم بر تیغ پادشاه روی زمین بشکر ایبوه که اجزاء که از سگوه ایشان در نزال قد شعر انباء قوم ناک
 علی حنیق لا یسعدون اضر الله انم نفعنا غرم آن دیار داریم اگر بر باره سهو نسیمان یا نادره تیه و طغیان اقرامی آوردند
 غایب میخیزون بونام باید نهجه و ایدی القین اجاب میکند تا از حضرت ایلیا فی شعر هی الخضره العلیا هتتر نظره
 و زوی بانواع الربیع المیح هتالک لان ندالرجاء المیح یکاب و لا باب العطاء و مریح خلعت عفو و استعطف
 استعطا کسیر و اگر هنوز از غایت ضلالت رعایت ملک و جان و اموال و دوا و مسلمان مصلحت نمیداند ما نیز دانسته باشیم سلوق
 شاه شعر انا الفریق فما اخصی من البلیل رخو انده ما زاده لانا نفو و انا سیکار چون از اطراف لشکر جمع شدند التاجو
 با سلطان کرمان و علاء الدوله اناجک یزد و ملک ایچ نظام الدین حویه شعر و شهنشاه تثنی الشهب کنا جمعها
 اذا فادعت و الکت شهنشاه لدهها شهدت لطافی روضه ایتنا عبا الظلی اعوانها و جودها در حرکت
 آمد از آوازه و وصول او سلوق شاه بشکر حاضر خزانة که بود برگرفت و بطرف خورشید بیرون رفت و خرد زوی انجا توقف کرد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

قرغان و ترسان و از باد خیز پرسان شمشیر را بدایه تویی قتل کرد و از خاوهان خاص بجی را ششمی موسوم گردانید یعنی اگر از بیضا
عاجز آید بجزایات بروی آب عبره کند و بروی غیرت بریزد و خود را بطرفی اندازد شعر عسی الله یقضى بالسنه بنتنا
و یجزم بالحسنى و یفخ بابا خود تاملت ایها لشکریان از دور و نزدیک پیش از مصارعه و معارضا اختلاف یافت
چه و نهند که چشم خورشید بکل تمویه اندوون مقتضی خرد باشد و باخن شواخ جبال را کزن کار خرد و شعر و مکلف الایا
طباعها منقلب فی الماء چند و نایه هر که آب بنجرت تیرد و دیده امید خیره شده باشد هر آینه خیز خیز بنفای عیسی
تخ بلار انجوش چون التاجو بشکر شعر قوم اذ البوالحدید کانهم فی البیض و الحلیق اللدایص تجوم فراریند
امیر مقرب الدین سعود و قضاة و ولایه و اکابر و مشاهیر و اعیان و معارف فوجی باعلام و مصاحف و برخی با مطار و بیچار
مراسم استقبال دوازدهم انزال رعایت کردند و از سیلاب قدر طوفان آثار آن شکر بجودی ایتیمان پناهند التاجو پیش از
استمالت کرد و لشکر را که برای قتل و غارت آهین بر زده و او من در چیده بودند از تفرض ممنوع فرمود و عازم سو جل شد
تا صیدی که مر تا بود و در قید آورد و سلجوق شاه از خرد طبع در خرد سیف بود از خورشید بر عزم قتال و انماض کفره از خطه
سماکت محروس عنان غنیمت بر یکمان مرجهت معطوف گردانید صباحی که از صدمت لشکر نور سپاه پناه پوش شام
منهزم شد در کارزون ملاقات افتاد بعد از ترتیب مواقع جدال چون مجلس رزم را از طرفین بینکار کردم شد شعس
آذارت سفاه البیض و التمرین بنها کوس المنا یا حین عنی حدیدها سقیق لیل الطیر منها موسعا
فراها و هائل الکماه شهودها غماهم انماض السیوف برودها لیدیها و اذام الحبول دعوها
روى هو از غمام قام بسته یافتند و راه کرد و ارکش ده از طرف التاجو ملک ایت خان محله مطلق گردانید سلجوق شاه
در فرسیت و میدان داری و شجاعت و نیزه کناری دیتی و هت بضریت اولی شخص او که بر مرکب حیوة سوار بود پناه کرد
پس لشکر مغول چون موج بکار ز غار در جوش آمدند و دفعه واحده حمله آورد و بیت سیل اگر سکت را بگرداند چون بدربار
رسد فرودماند لشکر شول و لرهم در مبداء حال متفرق شدند سلجوق شاه روز دولت را چون لشکر برشته دید و شب سخت
ماند طلایه نگهبان معاینه لحظه با چند تن از خواص ترکان و ممالیکت تک و پوئی کرد و بیکلیک از جوه خواص و افراد جماع
سلجوقی دران روز شجاعی نمود که روان رستم و ستان بروی آید و آن کس از نذکر گرفت ناکا و مرکوب سلجوق شاه چون
انذیشه او خطا کرد یکی از غلامان پناه گشت و سب و جان خود را پیشکش شاه ساخت چون سوار گشت با بیکلیک و چون
عنان بر یافت و پناه با محاصره مسجد و تحسن بجهن جوار مرقد قطب الاولیا شیخ مرشد قدس القدر ستمه برود و بار را
بسته و از اندرون و بیرون تیر چون نگرک ریزان گشت لشکر مغول بر مدار مسجد حلقه کردار بسته و در غیرو استقامت
مؤمن و مشرک در یکدگر پیوسته سلجوق شاه ببالین مرقد مبارک مرشد می آمد و بیکت صدمت دست صندوق تربت
بشکست و دور انداخت و گفت شما کار به تک آمد و نام به تک بیل شد هنگام محو و مدد است روایت کرده اند

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

و صحت بود

که شیخ روح الله بسلامت نفس جازت داده که هر وقت که در کار روزن حادثه نازل گردد و امری مایل روی نماید نسبت او را از جای بردارند تا بهت شیخ دافع آن واقع گردد برابر اب معنی که دل ایشان آئینه وار محاذی شعله انوار لاهوتی قوا و جمال لاریب غیب معراج است حدوث در آن جلوه کرده پوشیده مانده تا اثرات نفوس و امادات ارواح حقیقه دارد چه مبداء اول که منبع فیضان نور است بر جمیع موجودات علی الاطلاق و اعطای علم او بر کل سبب وجود ممکنات شده در عقول تأییری میکند چنانکه عقول در نفوس و نفوس در اجرام سماوی و اورا بجزکت دوری اختیار می شود یکدیگر را **بالعقول و اشیائنا فالهنا** پس اجرام علوی مؤثر میشود در عالم ما تحت فلک القمر و عقلی که بفکرت قرمخص است بعضی نور است بر نفوس انسانی از مشکله **یکاد ذریها یضئ ولو لم یمنسه ناد نور علی نور یهدی الله لیورده من یشاء** نفوس سماوی وارضی در جوهریه و ذراتیه و میان عالم کبیر یا عالم صغیر نزدیک محققان محقق است پس عرض از زیارت دعا است که نفوس زائر هر چند بجلالیب ابدان انصالی دارد و لوقی با شوب جسمانیات او را حاصل است و چون تقویت سبب فطری از ارواح گذشتهگان طلب خیری یا دفع شرعی میکند نفوس مزوره را از برای تجوهری که هر عقول به شیب باحوال آن بقدر استمداد مستعد تأییری و امدادی ارزانی میدارد و اما درجات استمداد متفاوت افتاده و سبب نفسانی و جسمانی از استمداد و اول خلقت و اعراض از تمام امور مادی و تصرف در قدس و جبروت و عالم ملکوت و ملکات تقیینی و اعراض دیگر چون صحت مزاج و مواضعی که مستاهل شوق نور حضور باشد نیک مختلف چون تفصیلا کرده بود پیشتر است سبب که تقدیم یافت موجوده و خاطر پریشان شهوات و پریستانی و شامل بر شوائب شبات شیطان و فرغ الله من **الخلق و الخلق الرزق و الاجل روان** شیخ نیز بموافقت قضا معاضی نگرد و بسامت بملکیت از باب عیان سستی بود **۱۵** پیش سلو قشاه آمد و گفت زیادت ازین توقف مصیبت نیست صورت حال و صیق مجال و خدر شکر چون خند فرود آمد **شعر لا بد للفرسان ان یفترقا یوما یعدر قلبی و عد ذفرانی من بنده متعده میبوم که با چند سوار چندانکه مسیر مشو** از نفوذ و جواهر برادریم و از تیار دیه محنت خود را سلامت بر ساحل امان اندازیم باری چون عروس ملکات و تظلیفات ملت در عرض کابین خواهی داد بر جان عزیز که علقی بس نفیس و موهبی بی بدل است چار یکبیر توان زد سلو ق شاه رخشا **۲۰** جبه از اسیراع و سوق تعجیل مانع آمدنی فی مدت تا جمل بسیارده بود و طومار را مهار پیمان رسیده در جواب گفت اگر خود وجه خلاص توانی اندیشه کردن اجازت هست بملکیت و سپهرش با چند معدود از خزانه آنچه لایق حل بود برداشته و منافصه چون ننگان دریائی و پنهان جراحت یافته از گوشه بیرون تا خند شعر علی فرس جبار الریاح علی قفا **قفا** درها حصرنی و خلفها **۲۵** هلاء الله و له با شکری از پی او روان شد بملکیت آواز داد که در چنین روزی مردان از چنین منامی آسان آسان باز نتوان کرد و ناید باز کرد و بباد هوس کرد و تمشی سپاسی و بقدم خود مستقبل قضا بد مشو **علاء الله** سطر بود بکثرت همد و مد و سخاوت که لائق سرف بناب است بنا شد آواز کرد و گفت صید ز کند شیران جان کجا برد

و بغاث الطيور انچنان قهر بازي بازي برون نرو و بيلکيت در جواب کچوب تير که پيکانش مسموم بود از شست کشاد و در
 و بر دست آمد حقيقت جوابي چنان مکت بود که تا روز شورش خاستت نطق از دوي زایل کروند شعري و بجهل ايدنيا و بحکم
 راننا و کتبم بالافعال لا يا لکنکم چون بازگشت جيب چيرتش چاکت شد و بدان زخم هلاک بيلکيت سلامت و کيف
 شامت مال و جان پرده عازم بصره شد و از آنجا بلا مصير پيست و تا آخر عمر مرتب و کرم زندگاني گذشت موصوع
 چون عمر هست جاه و تامل کجا رود بيلکيت که ناباجده باب اشد و مرد نام و ناموس و قادر بر دقاس و بوس بود
 ۵ چون از سلجوق شاه جلگشت لشکر مغول قوت کردند و در مسجد آمد خلايق بسيار را از ترکان سلجوقي و ايامي کازرون و
 شهادت رسانيدند چنانکه امروز چاهي که در جوار رباط مدفن شهيد است از بس يوسف پيکران که آنروز کشته اند
 بقده و صنوبر شاميل و خدو و ما زير و درويشان که برود و طري خنده سوخت مي زند و با ناسته شده ببيت بر سفلو چاه
 ناکس مهر کسل با ناني نيم دل و بناشي غافل بس زلف چو سگت از دست در نافه خاک بس روی چو گل گزوست در
 ۱۰ پرده کل سلجوق شاه را گرفته بيرون بردند و در پايان قلعه سفيد روز روشن راپيش جان بين شاهزاده سياه کردند
 و اقباب عمرش بزوال رسانيد و مدت مملکت بهفت ماه و موصوع بگذشت چور و زدي و همچون شب دوش
 و ذلک في آخر شهر سنه احدی و ستين و ستانه کار در کار پيست ديروز منجوق کامکاري با خرم سعید با چتر اقباب بر اريد
 لولفند و اصحی الیوم فی الریس کان لولفند بالاکرامت کفند من فعل ما شاء لینی ما شاء جمعی که شمع هایت
 از بی جرمه دل و آناه ايشان نامتور کرده است و مشام ارواح مينيم سعادت ابدی معطر در مبادی افعال و مفاخر اعمال
 ۱۵ عواقب و خواتيم امور از عوايد و فوايل منتظر پيش نظر آورند و در بدایت اجتناء ثمره امل نهايت اول الفکر
 الخ العیك فراموش نکنند و منافع و مضار هر قسمی در مقابل یکدیگر بدانند تا کدام طرف راجح نماید پس در توصل و توصل
 بنفوايد مرغوب طریقی سهل نمودي بصحلول مطلوب پيش گیرند و در اجتناب و احتراز از تجارات محذور و محظور با باب لفظ
 جیل و فنون تصفات عملی مکت جويند اولک اصحاب الجنة هم الغافلون و فليد و طائفه که تراب وجودشان
 از پرايه فطانت و زرانت عاقل است و قیاسات عملی و تجربت نزدکيت ايشان علمی التحقیق با عمل بی ثباتی و رویت و در مقام
 ۲۰ و مقامات و ملت شروع کند و از غافلند و که بگویند من السبيل الزلل نیندیشند و بر آسانه الکافی باب السالكين
 رخف اقامت فرود گیرند عاقبت الامر چون امواج بلا در حرکت آید و آن غریق بحر غفلت بسا حل انبیاه شوند و بنای
 انانی را هم شکسته یابد و بضاعت عمر که بهترین سرمایه است مانند خضاب و در شباب و نشه نزدکيت سراب ضایع اولک
 الذین طبع الله علی قلوبهم و سمعهم و ابصارهم و اولک هم الغافلون لولفند و که نانه في ظلمة
 الجحيم منوهدین مقام کي از کارم خندان الصفا فاجده اخوان الوفا که انسان عین اجاب و دو سطر عفت اصد قابو
 ۲۱ نمیل را این فرود بیت از گفته فرودوسی بر زبان رانند ببيت پشت نهنگان که شتن برآید که در کار کردن شباب

نصفه سنه با تمام کتابت
 بیت سعد بن ابی وقاص

چون موافق حال بودی اریاب ایراد کرده شد فخر بفرموده شد **لَا تُؤْتِي السَّخِرَ عَلَى ظَهْرٍ يَنْجِي عِبْرَتَهُ لِحَاثِ لَجْدَرٍ مِنْ فِعْلِ**
الْأُمُورِ مُجْتَلًا بده عقل معلوم است که ناب اسود و برایش اسد بدست جهالت مالیدن جز کار دیوانگان نیست و تم
و عاف را بوثوق تریاق مجرب تجویز کردن همیشه فزایانگان نه **لَا تُشْرِبِ السَّمَّ عَلَى جُرْأَةٍ** و این نایب لکت نایبانه و سپه
بزرگ چگونگی در تنفید عنایت جلیل و دقیق مدقیق نظری واجب نداند و طرف امتیاط و تقصیر فرود کند و تا در حال سغب
مرحمت و دوست و سخاوت شگفت و شمن کرد و در آجل از آفتساب ذکر جمیل و ذیل مغفرت جزیل مجروح مانده **تَعُوذُ بِاللَّهِ** ۵
عَنْ سَوْءِ فَضَائِلِهِ خود کدام سلطان صاحب دولت و ملک نافذ ایالت با شاع عرصه مملکت و ایلاف اسباب
در مدت خروج پادشاه گیتی ستان چکنیز خان با او و آریغ او و ممالک و طغیان و مجاهره و عصیان زد که دولت
روز افزون و طالع همیون ایشان اورا مخدول مستدل نکردند و شکر تار و مار ز دیار و دیار و قوم و تیار و بریا و در
پس مطاعت و انقیاد و ترک مکاشرت و عدا و برای امن و امان و سلامت حال خود و اعوان سمت و جوب وارو
چون سلجوق شاه را بسیار رسانیدند از دوده دولت یار و جرثومه قبال آثار سلغریان بجز آماکت ایش نبست سعد و همیشه
۱۰ سلغم کسی که وارث تاج و تخت شدی نبود سکه و خطبه بنام آماکت ایش ترین و معنی کشت و از ان تاریخ ملک فارس
بجلی در قصه تصرف بیکانچان فیتا و خساس الناس و او از ابراهیم و جایی می ملک و مال مقلع دست داد و تا
امروز در دست تجاذب طماع و حکام حکام مختلف است زده می کرد و آن رتق زیدت قن می کرد و آن
خرق قابل از دیار میشود مصعب **وَلَمَّا كَسَبَ الْخَسْفُ عَلَى الْوَأَسْرِ ضِيَاعِ** دیوانی در معرض ضیاع و مال پیمال و دلما
۱۵ از مال بفرسخ و میال و رعایه و رعیت که در مراتع سلامت و مراتع رفاهیت می خرانند مذاب نوع مخاوف و مفا
مؤالف کشتند چنانکه از زبان هر یک این ابیات حسب حال می آید **وَشِعْرُ لِيَالِي كِتَابِيْنَ كِهُونِيْهِ** و **وَحَيْفُ نَاخِبِيْهِ**
وَكَايِسُ نَدْبَرُهَا فذلک علیها الخادئات با نیتها بیخته دینا لا بدوم سرور و سرور چون از کار سلجوق شاه فرار
شدند و مکرک بالتاجو نوکر بود گفت شیراز را قتل عام باید کرد تا باز بر ترو و عصیان اقدام نماید الا جو بد ان رضاند یعنی بدت
دوران صولت کسی که ازین جمله با خان یا غمی و بر جان خود یا غمی بود جملات افتعال یافت ایالی شیراز از قدیم باز بدل است
۲۰ و عقیدت درست اظهار ایلی و طوعت کرده اند بیت **وَأَنَّهُمْ مَا نُوُوا غَدَا وَاوَمَا نَقَضُوا عَهْدًا وَاوَلَا انْصَرُوا غَدَا وَاوَلَا انْجَدُوا**
چگونه ملکی بدین آرسکی بی حکم بر بیغ عرصه تحریب توان کرد پس شرایط نایبین خلایق بجای آورد و با ستاق نصب کرد
و میاق کا فونمت فدارا که غذای صطاع و ربیب دولت و ملک الیمن اعیان خاندان سلغری بود و قمر سمت عمو
و ناسی سوابق حقوق کشته بسیار رسانید شعر **وَلَا تُسَبِّحُ الْخَيْرَ عِنْدَ امْرِئٍ مَرَّتَ يَدُ الْخُنَّاسِ فِي رَأْسِهِ**
اصاعت حق اولیا نعم لاشک مستعدی غائله نعم تواند بود و هر کردار از انزال رزم السعید من سعیدی بطن ایامه
۲۵ بر جبین بستی کشیده باشند هرگز بهیچ نوع از انواع عذر و حیانت معاظف ذیبال عرض خود را طوطی کرده اند التاجو کفر

شیراز
فی الاموال
تذکره لغات
اشع الغون علی راضی منقحی
الاموال

وصاف

اجازت انصاف فرمود و مشا هر صد و دوز او جها بر امام و کبار ابا خود مصاحب کرد و اینده غم تو چه میندک حضرت خست
و این دو بیت که لطافت الفاظ عجمی ترا و با غایت معانی عربی محمد آن مصراع چون شمالیست که بر منزل لیلی کدزو مدینه
طبع آمد شعر و یقیناً الاخوان عندک بعد ذاب غم غشاء اوبیکر غناءه اذا اعلنت الحاد ثات بماضی اللذ
یئیک انما لک لک کلمه کلک که از زبان معنی زاید صدر از زبان بکت نفس کشاید از پرده مسکین سخن پوشش حرف
نس بک غراب که ز زبانید و التکلان و الاغصام و التوفیق و الالباب علیة و به وینه و کز خروج قاضی
القضاة شرف الدین ابراهیم از جمله سادات عظام و اجداد شرف کرام بود جامع لاسباب السعادة
و کان له فی الزهادة الاسبناس عادة و له بین الفضلاء و الشاه صديقا و یبلغ غرضی از اعضان و دور مدینه
نبوت و سکون از ار پار و روضه غمخاه فتوت بناهت خاندان محالی آثار و زرا بهت دو مان مفاخر طراز ایشان فلطین
به الافان و حدث به الزقان و لا یوصف الفلک بالانفعا و لا الثمن بالشیعاع کمال زهد و طاعت
و وفور کرم و عبادت مشهور پیش کسان و مذکور بهر لسان مثل با شارت سافرا و انعموا شعر و طول مقام المر فی الخلق
لذی با حبه غیر تحلیله ار کتاب غارب غربت اختیار کرده بود در خراسان عصاه اقامت انداخته و زهد و تقشف خلق
و ملطف و انواع ریاضات و فنون عبادات خلایق را در قید ارادت خود آورده و با نفاس و استنارت او تین نمودند و
گرامات و مقامات از او علی التواتر نقل کردند چون از خراسان بحد کرم معاودت خواست نمود در راه آغاز دو حوت کرد
و خواص و عوام به تباعت و مطاوعت او مایل شدند چنانکه امیر ابو الفضل المیکالی کتبه خرج بقی قبسا فرج نیتا مفیدکا
به موضوع که میر سید طایفه با دی همراه میشدند و عقا و می بست که حمدی آخر الزمان و مقوی اهل ایمان جز او نیست شعر
فان یکن المهدی بان کان هذیه هذالاولا فلهذی ذاق المهدی کز جمله کرامات و تعزیر کردند که از سر بر اندوزن و مضمون
مغیبات اجبار میکنند و سکت نیست که اگر ائمه نفوس انسانی بمصطل ریاضت از زکات شبهاست منجلی کرد و حالکی صور غیب مستعد
جلا یاء قدی باشد لمؤلفه بیت صورهای معانی شوی که آینه دار صنیر خویش ز زکات حدوث بزمانی تسمیع
بر سر کرسی ز نشاندت باب دیده شبی که توریخ بیدائی بصدق عادت کن همچو صبح که خیزی که تا بمهر خود آفاق را با یارا
چون این حکایت با داعت رسید هر کس بحسب میل طابع مر تا نفس بران اجبار مانند دویتی مستزاد الحاقی میکردند تا حدی که
گفتند بر شتی حیصات و عافی میوزاند و آنرا متفرق می افشاند تا کاه بر یکت سواری متدرج میکرد و با بیض قواضیب
و رماح سوار و عوام آن سس چون در ضلالت متابع نسا سند و اگر از اقل نشاند اولت کالانعام بظلم فصل
در قبول امثال این خرافات و جرافات که جرافات عاجل را جالب نباشد بحمد الله و ینبه بزید کتفی محتاج نشوند
و چه مانده است این اعدو به با حکایت تاریخی که در بخارا ظهور یافت اشبه من الماء بالماء و القوم بالقوم علی هذا جمعی تمام
از نفس دار الملکت و بطون و ولایات که عمر او بود کثر سواد و شلکت در عدا و اعدا و او شدند و کوس و اعلام و جوا

معانی بحر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مؤمن و مؤمنه دفع کرد و الله ذوق فضل علی المؤمنین چون آتش آن شوب و اسوب فرو نشست و بطوفان حوادث غبار
 قته از روی دور کار بسته کشت برین حال مال با جز کشید در مبتداء شهر سنه خمس و ستین ستاره شادی تنگی و در مرتبه استخرا
 خزانه و ضبط اموال سالانه از حکم برین قدر نفاذ بشیر از آمدند و حکومت اشغال نمود اما بواسطه عدم حاکمی مستقل تسوس با بر
 می یافت و اختلال مال لازمه آن می شد تا در شهر سنه سبع که بکلمه ابا قاسم خان انکیانو بامارت و حکومت کلی و یا سایشی بود
 ۵ ملک فارس منصوب شد و او ترکی مهیب عظیم بود با ذکا و فطنت و کمال حکمت و کیاست مصطفی مال اندوزی و تسوس
 و طریقه ولایت داری و ملک آرائی بوجهی پیش گرفت که هر سه ید بران ستاد خود را انقضای تمام یافت باندک زمان
 اطلاق و استطلاع کماهی سود و زیان مملکت و معرفت درجات و طبقات بنیه و حاصل حاصل گردانید و در شیوه
 ایالت سیرت عدالت را التزام نمود و در باب اشغال اصحاب اعمال با جرب استیجاب و تنبیهال ارتقاء فرستاد
 تعیین می فرمود و بقدر رتبت هر کس از باسحاق و عمال و کتبه تشریف و نواخت میداد و بر رسوم مقرر و جا کمیات
 ۱۰ معین مزید می کرد و دلیل کفنی که معتقدان را چون کلمتی المؤمن و مزاج العله دارند محل اعتماد و مستحق اعتقاد بنا شد
 بجزت گرفته و خیانت و تکلیف را رخصت و مثال داده و چون عمر معین فرمودی تحت سدی که طریقه امانت سپرد و سیرت
 و انصاف در زند و دیار از حمل اعباء تکلیف و خطاب زواید توجیه مرفه و منزه دارند و اگر سر مومی از مخرمات و شرایط
 انحراف رفتی بر سر هر چیزی سخن از مومی باریکتر رسیدی و در فصل امور با رغبتی تعین عقیده مومی معنی شکافی بدین وجوه
 اموال موفور و محفوظ و اعمال محمود و مضبوط گردانید و دست متعبدان و مستاکله کوتاه کرد و امر و احکام را علی بن الاحول
 و تفاوت المعادیر در درجات و پایه خود بداشت و تاملت از بیم بطش و هیت او در مضیق زندان بودند و در مسایل
 عویض و معافی و قین چون وحدت واجب الوجود و صدق بعثت رسل و علوم برهانی با علما دائمه و مشایخ خوض می نمود
 و اگر جوابی غیر معقول از کسی استماع کردی بخطابهایی عنیف او را مخاطب فرمودی حکایت کردند که روزی در خدمت شیخ
 الشیوخ المحققین کشف الواصلین نجیب المله و الدین علی بن برغش رحمه الله علیه که در عهد خود مرکز و اثر معرفت و محیط
 ۱۵ حقیقت و مقصدی ارباب طریقت بود از حقیقت انسان و رتبت او سؤال کرد و مقول بود چه معقول نه منقول شیخ فرمود در
 درویشان مسافر از سفره از در یوزه باشد اندرون را در یوزه حضرت عزت میفرستیم تا بطریق کدائی ندانند و بتنا از نزل
 ۲۰ علینا ما نلکة من السماء و در پی نزل که از آن آستان رسد نصیب سبایل خواهد بود فلما تفضت ساعده من فضله فرمود یک سفره
 عنیب رسید چنان نمودند که مثال عالم ملک و ملکوت و در طبقه صدف است و کوهر نیاب آن وجود انسان و وجود انسان کن
 آرا کوهر آن صدف خواندیم هم صدفی است و کوهر آن صدف دل او که سلطان سیر جراح و قهرمان مملکت قالب جزا نیست
 و دل و انا نیز صدفیت و کوهر آن عقل قیاض و بار عقل مثبت صدف دارد و کوهر آن نوریت که بدان صدف
 ۲۵ باری غر و علا و متر بان حضرت او مربوط است شعر سبحان من جعل العوال کلهما مجموعی فی فطره الا انسان

بعیت از ششم عشق خاک آدم کل شد صفتش و شور و جهان حاصل شد سرشتر عشق برک روح زودن کقطره فرو چسبید
 نامش دل شد پس سوال کرد که نور صدف عقل که آلت معرفت اسرار ربوبیت هست در وجود حاضران موجود است یا مفقود
 شیخ فرمود که اگر جماعتی حاضر باشند و از میان ایشان یک کس چراغی برگیرد و دیگری شمع دست پر مشعله چون اسم نور مشترک است
 همه را علی الاطلاق صاحب نور توان گفت اما چون آن نور بربوبیت نور چشمه آفتاب بی وجود نماید ازین مثل روشن شد که نور
 دل عارف را مشابه اشعه آفتاب نورانی تصور باید کرد و از آن دیگران بمشابت انوار چراغ و شمع و مشاعل چون سخن بدین
 مقطع رسید اکیانو نیز جو هست و به تجلیل از خدمت شیخ بیرون رفت و کس فرستاد و تمهید معذرت برین عبارت فرمود که اگر
 برخاستن نبر قانون و ب اتفاق افتاد اما از وقت معنی این بیان داغید ایمان در خاطر رسوخ یافت اگر لکنه دیگر در مجلس نشی
 میرفت از دین آبا و جد و تبرا جو هست که **وما اعجز هذا لکلام ان اللہ عند الله** این اطاب مقصود شرح تفسیر
 و کیاست اکیانوست بدین وجه مباشر حکومت ممالک شیراز شد و بتعویم متاود و تنظیم متبده و اصلاح مخلات و تصحیح متلا
 قیام نمود بعد از مدتی کلید را بسببی از اسباب استیضاح باز داشت کرد و مالکیت اناکت و اعوان او غلو کردند و با شکرهای انبوه
 حوالی خانه اکیانو در آمد دانست که بی سرتن را رقتی نباشد و بی سر در شکر را رونقی نماند سابق **راو فلن یسئل العباد**
 اسارت فرمود تا سر کلید را به تیغ از تن جدا کرد و از بلا و قبه قصر بسوی نشیب متدحرج کرد و رسید و دولما لشکرهای منزه
 در بناها متبلج چون فطاعت احوال و فصاحت احوال مشابه افتاد و تمامت از سر تا کامی بقدم خبثت مرحبت کردند و دیگر
 یزبانی از دل شکسته تر سیکفت **و قد اوقدت الاخران ناکه لیت** شکسته دل بر از ان ساغر بفرسیم که در میانه خار گاهی
 نوست رها اناکت ایش برین حرکت باز جو هست که در جواب گفت از حکم یر لیغ بر اراقت دم او اقدام نموده آمد پس
 یر لیغ را عرضه کرد و از اسطغی نو اثر غوغا و عنان کیر مخالفت آرا ساخت بعضی از اکابر دولت که درین مشورت با او
 همدستان بودند متعیر حال مستشعرا لگتند و در نتیجه عازم خدمت حضرت ایمان شد بعد از انکشاف از نوعت
 توجه عرضه داشتند که اکیانو در شیراز با صنعت مال و تحویب ممالک مشغول است و بیوس تملک و سلطنت در و ماغ ممکن کردند
 و نقدی که در عهد حکومت او مضروب شده بود و او در نشیب نام پادشاه بچخط خطانی علامتی نقش فرموده تصدیق این مقدمه فرمود
 و در رقی که بر جمع او پر و خسته بودند که از دار الملک و اعمال بجا نده و متعلقان چه تصرف نموده و چه مقدار از اخراجات لی انتم
 ۲۰ عرض رفت چنانکه از قراطاق قمار و از قطره تا بجا و در سلک **لا یعاد و صغیره ولا کبیره الا الصالحه** **و السبل العز**
تجمع عن الفطرات و الجبال انتم تکبر عن الحیال و لوفه مصع چو قطره سیل شود که هوا بگرداند از ان تاریخ باز میگردانند
 شیراز با یقانی شمرتی بلوغ یافتند بعیت بسا نام نیکو پنجاه سال که یک نام نشن کندی پامال در امثال ابو زهره
 معروف **بالصد و جار کذبه و عرف بالکذب** لیخصر صدقه ایمان بانصاف و ادر لیغ و او چون بحضرت پیوست
 او را در مقام یاروغ حاضر آوردند سخن پرسید و گناه بر وی ثابت شد و تخم هقد و بعضا نابت در جواب خصام مهمتام بعرفه
 ۲۵

این عبارت از کتاب
 فی شرح تفسیر
 کلام الله عزوجل
 است

کلام الله عزوجل

وصاف

این عبارت هست که اما تقریر بالی آنچه اندوخته ام و در تحت تصرف باقیست از آن پادشاه است **وَالْعَبْدُ مَا مَلَكَ كَانُ**
 من بنده بمشایب خازنی ام هرگاه که اشارت رود دیگر بنده کان سپرده آید و اما نسبت به مال و عقال در شیت مهمات **بِهَا**
 آنچه ساخته شد میان دولت روز افزون ساخت و آنچه در عهده تقدیر افتاد سبب آن بود که من کوچک بنده ام و شیراز و نوبخت
 بزرگ مملکتی اگر آن استطاعت از احاطت بر حقایق مصالح و دو قایق سوانح تضایق گرفت پادشاه عفو فرمایند **فَالْأَسْنَادُ**
أَبَا بَكْرٍ الْخَوَازِمِيِّ بْنِ كِلْمَانَهِ الْفِضَارِيِّ الْهَيْبِيِّ وَالسُّبْطَةَ الْقِضَارِيَّانِ وَوَلَايَةَ الْمَرْوَةِ تُوْبَهُ إِنْ فَضَعْنَهُ عَمْرِي لَنْ يَنْهَ
عَنْ طَالٍ عَلَيْهِمْ بَيْنَ حِدَاقَتِ وَكَيْسَاتِ خُورِ الزَّعْبَاتِ عَقَابِ خَلَاصِ دَاوُودَ حَسَنِ الْخَيْدِ أَرِيْمِيَّكَ وَغَارَ وَيْهَلِ الْأَوْعَا
 از حکم بر بیخ اورا بر سالت حضرت قان نامور کرد و بنید یعنی بعد ناکه محفل اعجاب این سفر نموده بشد از اساخ جنایت نامور
 پاک شده اگر اتفاق معاودت اقدستی رتبت معهود مستاهل مقام محمود کرد و این قاعده بنسبت اطرا و دارو
 که اگر از امر او نزدیکان حضرت کسی بر کتاب کناهی منسوب شود و اورا خلعت ابقا بخند حد مجازات و کفارت جریمت
 ادا آن باشد که اورا بر سالت حضرت قان که سفری شاق است یا بمصاف یا مخی تکلیف نمایند پس سوغو خاق نوین چته
 سنق ممالک فارس و تانکه قواعد مال انگیزی و تمهید مراسم رعیت پروری در شوره سببعین و ششماه بشیر از آمد با عظمت
 نام و دشوگنی موفرا امر بزرگ و ثواب کاروان کافی که بنور فرست نقش حوادث فردار از صفحہ لوح حال بر بخوانند
 و بر زانت رای فایت دی را با حاصل امر در منضم بگیرد در خدمت او مجتمع بودند و صاحب دیوان خواجہ شمس الدین
 حسین ملکانی را بر ابراهیم بنکیچ و استدرک محاسبات و استخراج تو فیرات بفرستاد و سوغو خاق بعد از مجمع و تعرف احوال
 و تحقیق و تحسین اموال و شمار و استعمار اعمال سایر ولایات را بر اصحاب و ملوک بلوک قسمت کرد بطریق مقاطعه از ابتدا
 معامله ستمه احدی و سبعین و ششماه خراجی بشرط آنکه هر یک حاکم مطلق باشد در بلوک خویش و باسقا و عهده خود فرستند
 و بوقت اداء مال خانی بر حسب اطلاعات و احالات دیوانی جواب گویند سید عماد الدین ابوالعلی که در شجاعت و مرد
 حیدر کرار و حاتم روزگار بوده درین حال بلوک گرفت و باسقا فی ملک بجهت بیگ و توتیاق و بولوغان مقرر فرمود
 عجایب الاحوال در اول این سال محمود پیشوای قلمبات که جزیره است از هر روز تا آنجا بعبور سفائن مسیر یک دور روز راه خرد
 کرد و چهار سات را شون بر جمال مرتب کرد و اسید جزیره قیس را منافصه در قبضه دستگیر آورد و سودا و استلاک و غ
 دورا و سوسه داد و سوغو خاق نوین ایلی را با باد بهم عنان بطرف بحرین و خورشیف و دیگر نواحی جزایر فرستاد تا منفا
 و دیجات را ترتیب کند و در بند خورشیف معدودا ند و خود با متشا و شکر معول مسلمان و تینه ساز حرب شتغال نمود
 چون هوا بربیع و جنبش آمد برین برق برق از شکر کاها فاق شکار شد و دست تصادم طبعه بموانی گوش کوس رعد بگدا
شِعْرُكَانَ صِلْكَكَ الرَّعْدُ كَضُّ قَوَارِي كَانُ بَرِّيْلُ الْبَرِّيِّ يَضُّ بَوَارِيْ در مصارعت بحرین دمی ماه چارنجه استهان کشاد
 و از نیم شیخ آفتاب نیلوفر سیر بر آب غدیرا نخذ خیر ایچو بنید زبان از قهای سوسن بیرون کشید و دست با دباری در پا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

قبلا

در اول ملک

آب بزنجیر کرد و نامیه از خشم و درونی کل ساعه لاله بر سنگ زده و شراب ارغوان بر بخت و از زون و خورون چکت و باغ
 خون در میان صراحی و قنینه افتاد و کل از سبزه خار سبزه جاده بر سر چوب کرده عقل اگر چه میدان رزم در پیش بود نه ایوان برزم
 نغنی بدین رباعی خوب بحیثیت آمد کل و شد چمن چو فردوس برین بلبل بلفغان آمده کای عاشق بین بروی زمین بروی
 کل ساغیر خنده زانکه شوی نهنفته در زیر زمین با سقا فان و امراه مغول و لشکر فارس فارس در اجل عازم سوار شد و
 محمود قلماقی نیز چون یار بلار و در متوج آورده بود و نایزه مارافروخته مستعد پیکار کشت از طرفین مرکب سفاین را بر سطح میدان
 آب در جلان آوردند ما هیجان از خروش کوس رعد او و قعر دریا آرمیده شدند و شکر تیان از لعلان تیغ مصقول خود
 بر لجن سیاه یافتند تیر چرخ و ناوک و بلا رکت خون یز چون غمزه خوابان من جان کنارا آمد و قواریر لفظ ماند است دل
 عشاق روز دوع دل کداز از بهول آن دار و کیرت لرزه بر اعضا آب افتاد و غره غره لالی لالا در جوف صدف کمر
 با صفت رکت یرقان گرفت ناگاه بهبوب ریح مخلطف روی دریا چون دل در دواع همچو ارن بشوید ملاح تعدیس
 سفائن عجب هو اطل با باد بان بر کشیده بر مجس سطح هو ارا ندن گرفت و از تلاطم امواج کشتینا لحظه بر مذهب فلک اثر نمود
 ۱۰ و ساعتی در مقعر طبقه شری از افواج صواعق بکار شواهی امواج ز قار در ادراج بوارق مارا تار عیان کشت صحبت
 صفت حشر کبر داشت اما و درخش بحر خضر بود و صراط غیر مستقیم ستخته بمعبره اقلد للنا کبر من یوم کده نشاء و بزرگ
 فحش صفتوه الماء فادنت اعنهم ابدی التمال اذا ندهاء الموج من علو کده نشاء بعضی جهازات لکر فارس بنای
 تمیکی شمس الدین محمد ابن علی لور که نایب خاقان بانک بود و چند امراء چند و افراد چشم غرق شدند بحیثیت بس
 زور قات که بر سر غراب این محیط سبز شد که تر نشد این سبز بادبان نزدیک شکوه بواقی در تیار قهر خورند و شکر قلماقی
 ۱۵ فلها نوالها انکم انکم صبر بر خوانند چه جاشوه هر موج با هر موج وصاعقه چون سواران چاکت بر مرکب
 مستعد بود بخلاف لشکر فارس که بر زمین سهل به شواهی قدم می نهادند تا بدان چه رسد که دران کرداب بلیت شادری
 دو لاری نمایند بلیت این بدیست در جهان باری کار بر مرد و مرد هر کاری سوخو بخا ق تحریرین شکر از ساحل
 میان آب رانده بود و بنظر آیه ساه بیرون آمد و بر سر پشته از سر کلاه برداشت در فاعده ایشان در حضرت نجاشیه
 ۲۰ یرو فاجر و ارانیده جراید امانی مسلم و کافر تضرع نمود و گفت اگر چکیه جان بل است یا سا با نمانده بر او رخ او کی کسی زیاده
 تواند کرد لا اله الا الله از سر برده عظمت امر من حبيب المضطر اذا دعاه دعاه و در ادلیل اجابت لا محش
 و آمد و نصرت فارسین بنال نیک ساختن و لافد و لاح النصر مثل البنی نوراً و عا دا الفتح مثل البصر مثل التوفیق لاهلی
 جازات قلماقی از زخم تیر باران لشکر فارس سوزمند شدند و ضایق بسیار از ایشان کشته کشت روی دریا از خون لوفها کما
 آمزج الفصار یصفیوم که لاکون شد فارسین بدین فتح میورا فرولاء مشورند کیش رانند و دو تانده را از
 ۱۵ تصرف بیجان مستغنی گردانید باز و لب و ولت بدین سترت چون غمچه منبستم شد و بی تبیل درین وقت بلبل قبال بر شاخه

جزارانج

ایمان و دست خوش ناخوشان شد و تمامت اندوختها بر باد داد بعضی بوجه مقارنه و مساعدت با حکام شیراز که بعد از آن بر
مطالعه حج و قبالات و عشوه و غرور و مصلحت و مفاصحات هیچ فایده دیگر حاصل نشد و برخی در مصارف خیرات و صدقات و غیر
و تعهدات صرف کرد و از جمله آثاری که از وی مانده فتح آباد در مصنی شیراز لایق لقبه هوا که تقاسیم التماثل بقیه و ماء کسری
فی التلاسه سلسل بروج کما کنت جیب کواکب بانجا یه صیحا غیره و مندر زیادت از صد هزار دینار علیقتی آنجا باقی
برنجت و امروز که شهرستاد سع و تسعین و ششاد است در بیخوده از او مقام ابتلا وجه چاشت و شامی از محبت بنده زادگان
خود می یابیدند با یکس نایق و جملی دارد و در هیچ دفتر شور و جملی بنام او بر می آید لمؤلفه آن دولت عاشقار کوفی که نبود و آن دوست
و آن یسار کوفی که نبود شد کت کرم خراب بجان الله و یار دران و یار کوفی که نبود فذکره این سرجله از اسنان کلام و بیان
اقدام در موضح خود مطالعا ترا اعلام کرده شود علی تحقیق و حاجت عاقبت مباحثان اشغال دیوان و خسارت و نسی و نوب
این طایفه از نائب و منوب و حاکم و محکوم سیاه درین عهد و زمان محتاج تکلف شرح و بیان نیست لمؤلفه ولا یجمل
۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

فوق تصویب
الاشغال را تا آنجا که
ذات جمل و بر وی لا اقلتی فی انجا
ای جملی می بود و کشت و مردان
الصدوق بنفش الصدوق
تخت زین الاضلع الصدوق
من غیر استی الطاهر کانت
لمنزل سنانی جا و فرقی می
فاجع الاعداد و جمل مدنی می
شما دعا و من کانت علی
تکرب جلا الایام و خلق
نیست میان جا و جمل مدنی
فخرج علی کاتبه سهاره فاجز
بر بیستی ابو فانیل بار الایام
علی اعدا و ما یوسف علی
و حل علیها فلما رات عرف
و جبهت لا تعجل فی کل
لا تاو فی با و اول مع
بسیم لعون کت فقال
کت فی لانا و اول
و در خطب و بیرون
قال الرا

الکثر

بسم الله الرحمن الرحیم

که بود بقیه صدر و دهن بر پرده او اوج و حسیض است و او هم کرد و آخر ایل و نهار بر صفت باز قدم نهاد و جو سیس
 وصول بلاء مانگان و سیل کوه گردان و فتنه آخر زمان خبر آوردند امراء استقبال ایشان لشکر کشیدند نزد یک تنگ شکم ملاقات
 افتاد و بعضی امرا پهلوی مسالمت و موافقت کشیده و آهنگد و گفتند ما را از نبرد عجز باید کرد و توقف نکرده چه عجز بر کسیت عدد
 دشمن منافقه مصاف است بعضی گفتند طریقه حرم و حیاط را مسالمت باید شد و وسیقه تحریر و تصون را مسالمت بصواب است
 نزدیکتر که هم اینجا تسویه صنوف کنیم و پل با بین الفریقین جایل باشد و نذر است خود سازیم تا کجا ہی اجنا و امداد خصم معلوم شود
 و بصیرتی تمام و ایقانی کامل در حومه اتمام ضرغام نهاد قدم گذاریم چون مبادی مخالفت بر آینه بو عامت عاقبت
 مؤذی است و تر و آزار موجب حیرت و ناگامی خواهد بود قال الله تعالی و لا تئانوا عوا فقتلوا و ذهاب حکم استقامت
 ملک و امراء لشکر کاسات عقار که در آن حال ضرر از زرموم افاعی و اقارب بود تخرج کرده بودند و تاثیر امر اوقات
 غریز بر آیتج کرده و نفس سببی را که مبداء شیطنست و اتقام است بر آتش هتور و تخر نشانده بی روتیت و کفرت از آب نمر که
 آتش بلاء آن خاکساران باد سپا بود عبرت کردند و پول چون اساس خوشدلی خراب چنانکه یک سوار از زیادت مجال
 جواز بود اذ اجنا اجل البصر بلید حول البصر ما کاه از مضیق معقل مقدار نصد سوار شعاع اقل بلاء بالبر و ایا من اقلنا
 و اقدام بین الجفلین من النبل بیرون آمدند و بوفانی ما در اعاده را کمن با خند شکر اسلام چون قلت عدد ایشان
 و کثرت سواد خود مشا به که کردند بی تحقیق حال و در خوف بر صورت حیال حمله بروند و ایل از معنی که من فریخ فلیکله غلبت
 فته کثیره باذیر الله و قبل من استضعف عدت اعز و من اغتر ظفدیه یا عیان آنچه مقابل بودند
 بر کس از مقام خود بزرگتر عیان ریز فروراندند با پایان خاک فرسای را بر آنچه و تیغنا آب رنگ آتش برابر آنچه و آنچه کین
 بود نذ شعرا و الیکد هو الیکد و التبت و الافلاج و از پس پشت چون دایره سرزود و بسم باز آورد و در عصف بانال
 و خروش از ابر کمان تیر برین پیکان باران کردند و بنیاد ثبات و قرار و بران شیران از همیشه آغایند و در میانه زمره آهوی کچونه
 کامیاب و نخبه را کن باشند و شاهین جایع با سینه و بال کجام خوش خرام و کبوتران افاده و در دام چه تنعم راندند یک چشم
 بی مجال تقابل بل مجال تقابل که لشکر فارس را عرضت شمشیر و سغبه تیر باران هلاکت کردند برون الموت فلما ما و
 خلفا جئنا و ن الموت اضطرار اگر کسی ابار کی تقوت بود و از نهر می جانید تا جاز از دو غرق آب
 بساحل امان رساند بقلم یا سج و تیر ماه ارشی بر حقیقه طراد و سرخی نفسی شعر موت با حدی محبتک فریجه و خلفت
 احدى محبتک لیل رتم میزدند با سقا فان تمه بیک و توتیان در نذر هلاکت کردند بولوغان با قرب سید سوار
 مغول در صده اولی بر سینه یا عیان زود راه نهر میت که عین عنیت و است پیش گرفت چنانکه تا صغنان هیچ جانی
 مجال سرحت و توقف نیافت ملک و امراء چشم و وجه لشکر یکان و دو کان و لجل او فارسا جها او حرام متفرق
 شدند باقی لشکر حرن توده عا و غربتی لجه دریا به گشتند شعر و النفع ثوب بالشور مطیر و الارض حرن الی جیاد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

صفت بوار شکر فارس

دوازدهم

مَجْلَلٌ يَهْفُو الْعُقَابُ عَلَى الْعُقَابِ وَيَلْتَفِي بَيْنَ الْفَوَارِسِ أَجْدَلٌ وَمَجْدَلٌ خُبَانٌ سَرُوْدٌ بِلَبِّ جَوِي نَقْصَةٌ كَوْنِي أَرْصَةٌ
 سَئِدٌ بَاوَسْرُودِي بَسَانِي اَرْبَابِي دَرْهَمْتِ دَوْدَانْدُوزْبَانِ جَوِيَارِيَا فِي جَارِي اَرْشَعْرَقَاضِي نِظَامِ الدِّينِ صِفَانِي فَرُوْخَاوَذَهْ حَبِيْتِ
 نَهْ اَخْرُودِ كِنَارَتِ پَرُوْرِيْدِمِ بُوْدُ كَمِ سَايَهْ رُوْزِي بِرَسْرَاْمِي كَبِي بِرْخَمِ تِيخِ اَرْخُوْنِ حَبْلِ الْوَرِيْدِ كِرُوْنِ بِنْدَلْعَلِ بَسْتَهْ وَدِي كِرِي رَا تِيْرُ دَسِيْنَهْ
 چُوْنِ غَمْرَهْ يَارُ دُرُوْلِ خَلِيْهْ اَرْمَتْجَاعِ عَقِيْنِ بَذَابِ اَبِ چُوْنِ بَادَهْ كَلْكَلْمَكْتِ بُوْدُ وِسْرَهْ اَكْ شَمَكَاْنِ بَرَانِ كِرُوَانِ چُوْنِ جَابِ حَبِيْتِ
 شَكْنِي خَاكِ رَزْمِ دُرُوِي اَوْدَاچِ خُوْرِدِ بَرَكْفِ اَرْوَاحِ مَرْكِ تِيخِ چُو سَاعُوْ كَيْسِيْتِ هِرْجِهْ اَرْزَانِ پَسِ بَرِيْدِيخِ مَشْتِي بَرِيْدِ هِرْجِهْ اَرْزَانِ
 پَسِ شَكْتِ كُرْ كُرْ تَرْكِيْتِ وَوَقْفَتْ نَلَكِ الدَّاهِيَهْ الدَّهِيَاةُ وَالْوَاوَقَهْ اَلْقَبَاةُ السَّابِجُ عَشْرَانِ سَبْعُ سَبْعِيْنِ وَسِتْمَاةُ
 كَوْنِي فَلَكَ اَرْبَهْ تَهِيْمَهْ بَرَكْ عَيْدِ جَانَهَاةُ اَرْزِيْنَا نَزَا بُوْعِيْدَانِ شَكْرِي كَيْشِ قُرْبَانِ مِي سَاخْتِ بَدِيْنِ صِفْتِ قَتْلِ وَكَيْلِ مَفْرُوْطِ تَقِيْمِ
 رَسَانِيْدَهْ نَمَا عَمَانِ بَا عِيَانِ بَا عَمَانِ سَمِيْرَهْ فَرَا شَسْتَهْ وَچِنْدَانِ غَنَامِ اَرْ اَسْلُوْ وِسْرَهْ اَكْبِ نَاْمِي وَبَعَالِ نَامِي وَنَعُوْدِ وَاجَا
 وَاَوَا نِي زُوْ نَعْرَهْ وَنَمَقَاتِ حُوْبِ وَنَمَقِيَا تِ مَرْغُوْبِ حَاصِلِ كِرُوْدِكِهْ بَطُوْنِ اَيْنِ قَصَهْ شَرْحِ اَرْزَا كَا فِي نَبَا شَدْ وَخَا صِرْ مَحَابِلِ
 اَرْبَرَكْتِ وَوَا هِيَا نِ چَالَاكِ دَرْ عَقْدِ سَرْجُوْلِ اَنْ بِي تُوْجِ نَا صِرْ تَوَا نَدُ بُوْدُ چُوْنِ نَظَرِ اَيْشَانِ بَرَا نُوْاعِ طَعْمِهْ مَسْكَلْفِ وَنَمَقَاتِ وَهِيَا
 سَطِيْحِ وَصَنُوفِ مَشْرُوْبَاتِ وَصَلَاوَاتِ اِنْفَا وَنَاقِي فِي الْهَلَا يَا بَلَا يَا سَجُوْرَهْ وَاسْتَمَزَا بَا كِيْدِكِرْمِي كَفْتَنْدَهْ هِرْ اَيْنَهْ هِرْ كَسِ مِيْنِ تَعْتَمِ وَتَرْفِ
 مَعْنَا وَبَا شَدْ وَ اَرْچِيْنِ بَسْتِرُو اَيْنِ مَضِيْعِ بَرِخِيْرُ دُرُوْرِي مِيْدَانِ وَهِنْجَامِ حَلْهْ شِيْرُوَانِ دَرْ صِفْتِ مَبَارَزَتِ بَرِيْنِ بِيَا تِ خَفَقَدِ
 اَمَّا رُوْعَا الْمَلِكِ وَبَعَا لَذَهْ الدَّعْوَاةُ دُرُوْرِي عَرْضِ شَكْرِ فَاَرْسِ چُوْنِ تَرْكَا نِ جُوْرَا كِرْمُوْرِي مَنظَرِ عِلْمَانِ مَاهِ رُوْمِي بَا كَلَاهِ
 مَسْكَلِ قَتْلِ اَرْزَا نَزْرُ رَشِيْعِ اَلْمَجْلَلِ فِي خَصِيْرَهْ مَنَا طِفْهْ مَرْجَبِيْبِ سَيْفِ وَجَمَلِ دِيُوْسِ كَا نِ مِيْنِ فُوْنِي سَرْجِهْ صَنْمِ
 فَدَسْتَرُوْهْ فِي عُوْدِ فَرُوْسِ بَرِ مَرَاكِبِ اَكْدَشِ نَزَا وَا تَا كَبِي دَرْ طَرَفِ مِيْدَانِ جُوْلَانِ مِيْمُوْدُ نَظَرِ فَا عَاهِلِ اَرْبَابِ طَبِيعِ وَفَضْلِ
 مِي كَفْتَنْدَهْ اَيْنَانِ رَبَاتِ جَمَالِ اَنْدَهْ اَرْبَابِ مَقَالَمْتِ رَجَالِ وَوَالِيْقِ رَيْفَتِ شَبْ رِفَا فِ اَنْدَهْ مَوَاقِي رَقِيْبَتِ رُوْرِي مَصَافِ بِلَا
 وَاعُوْشِي كِرُوْدِ وَعَارِضِ اَوْجُرْ بِلَا نِ وَا عُوْشِ زَسِيْدَهْ بَا شَدْ اَرْ كَبَا رُوْمِي مَبَا جَرْتِ وَ مَبَارَزَتِ اُوْرُوْ وِسْرَهْ بَارِي شِيْءِ بَارِي
 وَسْتِي بُوْرِي كَمَا بُوْدَهْ جَرُ كُوْشَهْ سَاعُوْ عَقِيْقِ فُسُوْدَهْ وَكُچُوْنَهْ وَ مَضَايِقِ رَزْمِ وَ حِرَايِقِ مَعْرَكِ تِيخِ زَمْرُوْتِيْنِ رَا بِنُجُوْنِ اِبْطَالِ مَبَا كُوْنِ
 تَوَا نَدُ كِرُوْدِ اَنْدَهْ اَمَّا نِي كِهْ اَرْ خَا يَتِ نَعُوْمَتِ وَنَمَاضَمْتِ مَانَدُ كَلِ طَرِي قَرْطَهْ مَعْلِ پُوْشِيْدَهْ وَبِهْرُوْطِ نَسِيْمِ سُوْرِي اَسْتِرَا حِ نَمُوْ
 هِيَا تِ كِهْ تَحَلِ بُوْسِ وَ مَكَا شَفْتِ وَ كَلْفَتِ لِبَاسِ لِبُوْسِ اَرْ زُوْمِي تُوْقَعِ وَ اَرْ نَدُ سَرِي كِهْ سُوْشَهْ وَ كِرْ شَمَهْ نَا زَرْطِ كَلَاهِ مَفْرُقِ رَا
 بَرِ سَرِ شَكْتِهْ بَا شَدْ وَ شَبُوْشِ وَ لَالِ بِرْچَهْرَهْ چُوْنِ رُوْزَا يْنِ مَعَانِي فَرُوْ كِهْ اَسْتَهْ كِهْ شَعْرَانِ الْمَلَا حِرَانِ نَقِيْحِ جَنْهْ الْاَبْعَدِي
 نَبِيْتِمِ الْكُرُوْبِي كُچُوْنَهْ سَرْ مَنْفُوْرُ اُوْرُوْ وِسْرَهْ شَكْرِي كِي كِهْ شَعْرِي كَبْتِ فُوْسَا بِالْحَوِ اَجِبِ وَا نَشِيْ بَعِيْدِيَهْ سَيْفَا عَا رِضَاهُ حَمَا بِلَهْ
 صِفْتِ وَ اَرْ كَبَا اَرْ كَيْشِ كِرْمَاوَكِ كِرَا رِي وَ تِيخِ هِنْدِي كِهْرُ خُوْنِ خُوَارِي كَنْدِ شَكْرِ كُوْ وَا رَكِهْ اَمْرَاهْ صَدَشَانِ لِبَاسِ اَرْ كَرِ بَاسِ
 وَ رَكَابِ اَرْ خَشَابِ وَ حَمَانِ جَلَا وَا رَجَلُوْ وِلْبَادِ بُوْدِي چَانِ شَدُ نَدَا رِجَا زَتِ چِنْدَانِ غَرَا يْبِ غَنَامِ كِهْ كُو تَا لِيْمَانِ جَاهَا بَا جُوْ
 وَ بَدِ اَيْشَانِ رَهْ دِيَا رَمَسْتِ كِرُوْنَدِ وِسِيْرُ اَرْزَا كَا نِ زَرُوْ وِسْرَهْ كُو بَجْرُ كُو هِرُوْرُوْطَهْ طَرَا يْفِ بِلْدَانِ وَ فَرُضَهْ سَا حِلِ عَمَانِ لَعَبِ نَمَا وَا نَدِ مِ

منهاج بکار بازی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

غارت لشکر کبودار نواحی شیراز را

در حال قتل و نهب فوجی از صحراء معرکه بر عزم حتمی با طمانت دار الملک و استلاب آنچه در مایند و تقدیم هر چه توانستند بر کباب
 با جنبش کش شمال بمعنان ساقند و در یک شب سی فرسنگ مسافت قطع کرده صبحی که لجام زرین بر سر سبز خنک گردون کردند
 و نسیم صباغان بعبانید بقری الا عالی رسیدند و از بسا این آن حال مقداره هزار اخته از ان امراء مغول و جمیع حکام و سایر طغیان
 از برای کله بانی خویش در پیش کردند و اسبان لاهور که ولیمه نورو عقاب را در خور بودند بگذاشتند ایلی شیراز را با هما مشا به آن
 احوال بودند و غافل از جاوید روزگار محال عوام الناس نیز در حوالی مرکب مهر دل یا غیا ز امید بندند و میگرفتند و از برای
 غایت نعم البذل میسر و بهم در روز کیفیت متعاقب عسکری و اندام لشکر اسلام بتواتر معلوم شد فرغ یوم اکبر صغیرا و کبیرا مشا
 افتاد و ناله و دینا لا یسبح ملکوتنا بعدا دهد یلنا مستاس شده و یوم بصره من اینه و اینه و اینه و صبا جنبه و دیده
 صورت حال خال و غیبه شد و در شب بر تمامت دروب و بار و شمع و مشا حل فروخته و شکر یان و طوائف ایلی بهلاج
 مستعد ایستاده و مشا غل ایشان در اجزاء که صدانداخته یا جان چون هستند که شیراز را محاصره کردن مقدور وقت و میسر شد
 ایشان نخواهد بود و زمان ثبات و مجال قرار از ترس شکر در اطراف مضیق است و اگر بشنید فو نوا بالویل و الذل برایشان
 خوانند و سو فو فی الهون و فی الخطاب کنند پس کربال با بغارت دادند و بنین و بنات مغول فرود را که با متو طمان رستاق
 سبب قادی مدت اقامت مخالطت و معاشرت داشتند برده کرده رتبه و کله و در حل و نقل در پیش کردند و عازم مقام خود
 گشتند و انشاء مراجعت ایشان نالی بلاد اسلام و نواحی بقدر توان برده های مسلمانان را با بر میخیزند و نقد سار و رقی خسار خلاص
 داده بفرس و بنبت حریت و نعره س و بیت همت میرسانید و جایز مشا و متو مثل بقربات می گشت و چون و پس صبا
 مرده آمانی که عبارت از ان بلال عبید فطر بود بر سبزه زار سپهری مهر مشا بده رفت بدین شمال بیت فنا کوئی
 در فرس نیکن که رقص ز ساق لببت رقاصه نیزه فخال شعره فلما انفضت دولما الصیام و قد کثر سقم الحلال بالصد
 نیلا لیراک فاعزیزه یفتح فاه لاجیل عنفود خواتم و عوام قبه الاسلام که از خوشدلی و آسایش همروز
 بزودا بد بودند و عید ایشان بلو عید آن شکر از لذات و راحت بعید صاف گاه نقد و تعداد کشتگان که در آنچه طا برسد یاد
 از هفتصد تن جوانان ماه روی سلسله موی بر رخ نفع مبارزت بفرس قمر کوردی سلاط الله علیهم غدا البیل در اقل مذ
 شماتت که بودند هر کس کشتگان خود را دفن کردند و در شیراز بغزاه و آخر او و آفاق او مشغول گشت شعره فال بی
 کیف انت ملک علیل سهره ام و خون طویل در ان مبارجای سبزه خط از خاک مهر گیاه بر و مید و از خون کشتگان
 بی گناه لاله زار بگفت بنفشه خمیده پشت سر کفرت از زانو حضرت برداشت و ز کس بر قان زده از روی پرمانی خبر چشم
 بر فو رنکاشت کل سرخ از غم بر خیزتن پرده در بود و نیل و فر داب دیده تر و بر زبان نسیم سحر این رباعی مرفوف کتر
 بعیت هر شاخ گل که در چمن غنچه کند از خار غمی دل مراد بکند از آستی نامیر چون که در خار بیرون سر دست با دم بکنند
 شراب صفت شراب گرفت و طراوت سبزه سبزه خاطر سبزه سبزه از لاج و فی کرب و علی ذل کان قبل الولید

بدر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تعریف لشکرک و آثار معجزه

وصاف

ببویب ریح لواح سابت لیب لواح وشت نغمه دلاویز بلبل و اجماع و دستان فواخت و عا دل موجب مزید بلا بل و عا
 دل نمود صاع استماع از غوانی و شراب از غوانی با اختیار مرود و شد و با ستاح اجانی افقاص صورت نمی بست و این سخن در اول
 و جان ناک غم می شکست یا سالیقی انخرنی کویسکا امپی کویسکامهم و فتهد اصخره انا مالی ما یغیرنی
 هذی لئلام و لاهدی الا غایذ انا م سنام روح پرور صبا ز بروقی ارادت و جوا بود و مطالعه کل رعنا و اعینه و فو
 عا جام صفت مام لب را بشرب الوده میگردند بل چون مراحی خون دل از زجاجی دیده روان میساختند جان در طلق قرار
 بغز آمد میبخت صحرای قافله کی لثمینی مستره فل فلفل در جنین و نذکر جوانی که در بهار گذشته چون شام بام و شام
 بانفاس ریاضین معطر بودی بر لوی ای می و دوف جام برکت گرفتند و این دو بیستی مفتاح ابواب مطباح و مرواح ابواب
 رواج آمد بهیت ای باد چو بگذری بدان سیم اندام کو وقت کل است نزد من زد و خرام کز حسرت تو دل مراحی خون
 میو و بن پیاله تلخت دم چکت منحنی قامت چون اندوه زدگان سر در پیش انداخته و کیسورار بر رسم سوگواران کشاده
 عشوه میخیزد که پری مجلس آست نامی دم بادمی خورد و کشت حسرت شعر علیا سنی علی و ذوالخلد و و ابان
 تلبک الفدومی غایده و غلو طه میدا که حریفی بانوست بهیت از ابر که بر بین و کولکان تر شست و زکوه ناله بین و
 سپدارگان صد است و ف طبا پنجه محنت بر چهره روان داشته ضرب اصولش میخواندند بر بط بسته چار میخ اهلا و خسته
 خسته جان بود و میر شید بهیت عودی که دماغ جان بیاساید از نو بجز نیست که رود با همی زاید از و بعد للیتا و اللی
 باز در شهر سینه تا نین و شتا و لشکر کنگو دار مراجعت نمودند و اطراف کرمیرات را با منتهی و شستتان و سواحل دولاب
 مضاعف آن غارت کردند و زن و فرزند مسلمانان برده و رتبه و مواشی ترا که و سواحل نشینان با سرها بر انداختند
 بی باکت کرد و در کباره غنائم عالم از رتبه های هبان تازی و بردگان بچگی و الا ان نعمت یکبارگی حاصل کرده متوجه سیدان
 شدند و تا آخر عهد از خون خان هر یکدی می در فصل زمان که موسم خروج و میقات حرکت ایشان بودی تشویش ابر
 در شیراز فایض میشد و بجمارت سوره تجدید و تکبیم دروب و تحصیل اسباب محروب مشغول میگشتند و مبالغ مال دیوانی درین
 صرف میکردند و دبا قین و رساتین حوالی پناه بانقض و ابر الملک میداد و درعب و قتل و خوف و پراس از تکلیل و سطوت
 ایشان در ولایای شکر می و شهری چنان تکی و تکی یافته بود که در تنا ضرب المثل جهان منظر بانسید و تقنی بر وف و چکت میزدند
 و ذلک ذکر می اللذکرین و حقیقت اگر پر دلان روزگار سوالف که بعد از چند هزار سال در اسرار و اجاز نظر و شرا ذکر شهاب
 و مرداکی ایشان نقوش صحایف و کتب است باز بجهان رجعت کنند و در میدان عرض فریبت و اداب و مراسم مجاربت
 از راه و لشکر مغول تعلیم گیرند و جز فاشیه واری در خدمت رگاب ایشان هیچ شغلی اختیار نکنند و رماة امم ماضیه از عرب
 کشتی قبیله فاره و از طبقات چهارگانه جم آرش شیفا تیر و هفتاد بار و نین تن و تورش اشغان و بهرام کور که کتاب است
 الفرسان که حقیقت رمیات مشهور است از شارجی بنبر است همچنین اگر کشا و تیر و زخم باز و اغراق کمان و اصابت پیکان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

البيت نظر الذين غابوا
 من قسده التي تالها كبري
 عدم واخرن فانت
 دي كان ثابت وبقا غلط

ایشان تفریح کردندی میگفت خود چنانستد بر تغییر و غرض ناکت تفریح و کیش سهام ملام و سهام بنام ملام یا فتدی و سید
 سکیمت و شوکت بطش و مقام شکر مغول در استمال صواب خطوب و استلال رقاب خصوم و ترقیب مرام و مواسم حمار
 و تیر موافقت و متابعت اعوان از شرح مستغنیست فی ذویها التمس ما اغناک عن کل همکام قدرت باولی جسد و نما
 یاف بافض صبور در طلب ارفع من الثعلب و در طواعیت خان رسانده جان برب در روز و عاشقانه فنده قلب
 اسد و بجملات اتفاقی کاسه پیشانی سد دروایی که نضرین سیار از علماء ترک کرده مصداق این کلمات و برهان این مقالات
 ۵ میباید بود روی آنها میقولون بلعینی للقاء لدا لعظیم الخطیر ان یکون فیه من اخلاق البهاائم و الطهور عسدر
 خصال بجاعدا لدهاک و کمن الدجاجه و قلب الاسد و حمله الخیر و صبر الکلب علی الجراحه و حراسه
 الکرکی و کباسة الثعلب و حد الغراب و غارة الذئب و سکون الخیرین معانی هر چند در صورت دعوی و افرق
 کلام جلوه گری میکند اما از راه انصاف و روی مسالمت معلوم میگردد که آیت جاهگیری و دشمنی برین طایفه منزل است
 و مطاوعت احکام ایشان و اجتناب از غایب طغیان و قایت خان و ما نرا در نظر عقل لازم نیستین لکم ذینکم و لی یمن
 ۱۰ و الله موثق الیهدی و الخیرات و هو عاصم عن سوء القضاء فها هو اوث و صلی الله علی روح نبینا افضل صلوات
 و کجمل نبلهات تمیم حکایت فارس در شهر سته شان و سبعین و ستامه از حکم یرایع ابا قاسم سوغو خا
 نوینم بازجه تحقیق محاسبات و دفع طلائه طلقات آثار و تحصیل بقایه متوججات از دارالملک بر و بجز و مصافات برسید و نوا
 ملک را مرده رافت و امان رسانید و در استمال مهر فان و جبر حال شکسته دلان بمبالغت شروع نمود و بغیر ط کبایست
 اصابت رای استطلاع امور و استرفاع حساب جمهور آغاز نهاد و بنفس خود استماع سخن عجزه و ستم یا فیکان کردی و حقیقت
 ۱۵ میری عادل زیرک بود و ثباتی و سخندانی سخن پرسیدی از دلائل ظنفت او حکایت کرد که روزی در خدمت او و شخص
 حاضر شد نیکی بر دیگری استعدا کرد و گفت بر ممر عام خرده پاره یا قسم سی و سه وینار زر دران بسته این شخص و طلب مغفوت
 منادی کرد که یا بنده در اش وینار بجی النظر از زانی دارم چون متوجه شدم زر را باز دارم بعد از آنکه از مقتضی الزام کول کرد
 بر من دعوی آغازید که قطعه لعل مسوح غیرت لب نوشین و رخ رنگین و لدار کاشقی برینا و دمع المسو و صفاء
 ۲۰ و دوقا و شفای الملاح و رضا با و درینا در میان زر زوده لا محاله ترا از عهد ان تقصی باید نمود سوغو خا بقا لخطه
 شد پس آن شخص را که یا بنده لعیط بود و لکل سافطه لافطه گفت بعد از ایمان مستحق توانی شد که هیچ لعل و زان میان
 گفت ارغی بجی من جعل الاجار العالی تعالی ایشا تعالی شانه و یک روی سوی باشد ضاله کرد گفت همچنین سوگند یاد و نوا
 کردن که لعل و خرقة معینی بود و چون امانت تسلیم کرد و ترا بر گرفته آن شخص بی تکلیف تجلیب راغب شد حاضران از
 این تداعی فضل این نزاع عاجز شد پس فرمود تو اند بود که آفره نه از این شخص باشد باشد و زرقیست که باری تعالی
 ۲۵ یا بنده را معتقد کرده و مدعی را بر روی بیج دعوی نه چه ممکن است که معاف ویر این زر و صره با مناله آن شخص متوافق اقامه

و کل ساطه لا تقطای کل
 کله تسقط من فر الطاق
 نفس تسقطها یضرب فی
 اللسان ای بر باقیض لها
 من سینه فوطه قلمنا
 و کمال

بدین صداقت کذب مدعی ظاهر شد و خلاص و منفعت مدعی الیه حاصل بعد از آن بشاعت متوسطن بنا صفا آن زر را بردون قسنت
 کرده و این حکم با شریعت مطهر نسبتی تمام دارد و تا امت ائمه مجتهدین این حکومت را سپندیده و استند و ظنن العقل و الحد
 از اطراف ممالک و انحاء اعمال استخار رعایا و استکشاف جنایا فرمودار باب و بهفت و صحاب مسکت که سالها در زیر طو این
 تکلیفات مضبوط بودند با انواع بیات و زوائد بر طیلات و قسمت معتدب و معاقب استعدا و تغییر بفلک اثر رسانیدند
 وقت منال و وقت اختلال و ضعف حال خود و جور جا بران و ظلم ظالمان بعد زبان تقریر کرده و بر حکام و ملوک حیاة و مجاز
 علومی نمودند و سعادت کار می بست و ایشان از ترس آفتاب سر بر استرنا و طوائف رعایا و آرزو کان در رویا بجای می آوردند
 بعد از فراغ محاسبات که محاسبات القوم و کذا فی نتیجه دارد واجب و مستوجبات و نا واجب و مستوجبات را در جمع ارباب بلوکات
 مسجح گردانیدند و وجوہات احوالات را در مذکک مجری داشت مبالغ عالم اموال خانی که در وجه تقریر آن جز مجروحان افلاک
 بنو و برایشان باقی آمد و در ایحال کفتم بیت لمؤلفه امید باشد بر بارز یقین همه حشو و زان حساب غم عجیب شد با
 سوغو بخاق نوین از ملوک در خشم شد و معاطعه بلوکات را باطل کرده مطالبت بقایا را بسوکیل و تکمیل ایشان اشارت را ندیدند
 بنسبت و یکران بلوکات خواج نظام الدین معمور تر بود و از فرط ریزگی بال دیوانی دست نهد که مایزیده در رعایا را رعایت کرده
 او را بوزارت موسوم فرمود و تا مدت بلوکات را در نظر اهتمام او کرده و نیز در باره او حسن عنایتی حاصل و بهت و او را بر کشید
 مطاع و بر آورد و تربیت و عاطفت خود می شمرد و من غرس حرس سخن عنیدی حدائق بر غرس انعمکم فداستهما عطر
 فلبس من غرسا نذاذ کوهها و فی اغصانها و رف فلین بری خضر اذ العودان یلین از تیسق امور مملکت و بر
 مصالح دولت فراغی روی نمود بتقلید بعضی توابع خواست که در باب قضاء ممالک فارس مصطلحی اندیشد و مولانا قاضی
 القضاة السعید ناصر الله والدین عبداللہ از وی اللہ صداه و جعل الجنة مثواه که در علوم نقلی و عقلی قریح و بهر و یکا فر عالم
 و معتدا و علما و محقق بود و بر این مصنفات آن امام عظام که خراید فضایل و قوسمی و فراید ماثرو تقوی است در تفسیر شرح
 احادیث و فقه و اصولین و حکمت و امر و زور و قطار بلا و اسلام کبار ائمه و تحاریر ائمه از ان مستفیداند و اما انقضاض زمان
 و کران سایر و بر زبانها و اثر خواهد بود و محور را از اطباب در شان آن مجتهد بالغ بی نیازی می بخشد بمنصب قضا تعلق سازد
 بدین سبب محفل مزوم و جمعیتی خاص فرمود و ساعتی از قضاة و سادات ائمه و افاضل و مشایخ واعیان یعنی با افراد نوع
 مجتمع بمنظور نشوند عقد اجماع که اسباب اقداء و تعقل بدان مترتب باشد درست نیاید بعد از تجاذب ابداب مشا و رت
 و تنازع اطراف مباحث طائفة ارادی بران قرار گرفت که مباشرت این منصب خطیر استیست منزل در شان مولانا
 قاضی القضاة الاعظم سلطان الاثری فی العالم شریح عهدیه و نعمان و زمانه و شایفی دورانه ذکر البلیه و الحق
 والدین ابو محمد نجفی اعلی اللہ شعادا لشریح المحمدی مجس خلائفه و نصر حدائق الدین بجمال
 شعور و آوازه و کمال علومیه و کمالات بر میزدی بران صورت نه بد و جمعی نیز بهر استان شدند که قاضی القضاة الاعظم ناصر الله والدین

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بقره در فنون علوم مشارالیه است و درین شغل معتقد علیها فاطره و او متقن معانی بگردن متقاضی شمع مباحی فکر شمع قلمش
 نقاش بدایع اسرار کلام الله و نفوذ و مش باسارت علماء اقمی کایدیا بنی اسیرتله بهم نجات مناجات کلیم الله بی ترد
 سنا بل تقدم و حکومت اوست مصلحت وقت چنان اتفاقا که تشییت امور قضا بطریق مشارکت مبتیت و ارتضاء ایشان
 معقرون گشت و نشو و نما و ریاضت احمدی بعد و نامیه مساعی آن دو امام متقضاء روز افزون اما تقدم علی الاطلاق قاضی
 القضاة الاعظم رکن الملة والدين را بود بعد از تمام مصالح ملکت و متن عازم بندگی حضرت گشت و در باب
 ۵ مقاطعات راجحه استخلاص بقایا مصاحب خود کرد و انید سید عماد الدین را با خواجہ نظام الدین وزیر محالفتی و ابرم فایم بود و اسباب
 آن بین الجانبین برورد مشهور نمت شده درین حال که او را نایب مناب سوغو بخاق می دید و معنی فیک الحضام و انت
 الحکم و المعین می یافت در راه از خدمت سوغو بخاق شگفت کرد و بدار الملک مکر و مراجعت نمود چون جایی از پیش
 بود از غایت تهور و در یادلی سید سوغو بخاق طلب و بازیافت او را بنا کید و تعینف مکتوب فرستاد و امر او با ساق او را
 مؤاعدت کردند و در خانه خواجہ نظام الدین مجوس و شتمند در عالم صورت هیچ بلیت ما و رای شامت و شمن منیت پر
 ۱۰ رتبت مولم تر از رحمت حده و در باب عبادت چنانکه این معنی را نظم داده ام و لولقد اثنان عندی الیمان لغضن
 دحم الحسودینا انه الاعداء مثل است که طایفه دوستان بعبادت ابی عباد و هتند و قالوا اما انتم ہی با ابا عباد ه فقال
 عیون الرقباء و اللین الوشاء و اکباد الحساد باری بیخ مخالفت بقهر شری رسید و شاخ مخاشنت تا قرن الثور بالکشد
 و هر کس که تخمی پشید زمان حصاد و ربع آن توقع کند و پیرانیه ساجرت را مابع و مناقص در پی خواهد بود و الکتیبا دار الککافه
 ۱۵ و دبر الخافه و مقننم القیض و البسط و سبضع الخیر و الشکر چون حرکات افلاک براسد رت است و اوضاع و اشکال
 و ابرم بریک قرار نمی ماند لاجرم تاثیرات سعود و نحوس و نتایج ثوابت و سیارات منبست اشخاص بریک نسق استمرانند اردو کا
 اوجی زاد مطون اسس ابتلا و طعون تاس عناست و کاه بر غایت امانی فایز و کامیاب و بر غایت مستحضر غرق فرح و اطر
 بیت لمولفه زرد زکار توقع مکن دوام و قرار که کاه کج نفیست و کاه کج و عدب چو قاقب زمستان و لبر تابستان
 ثبات منیت جمانه در ثواب و عقاب بعد از انقضاء ایام نوس و انبهاه زمان نحوس چون بر اینه نفس شریف از تحمل ضمیر و
 ۲۰ ظلم متمتع باشد و بجز سفساف تن در نهد میان سید عماد الدین و شمس الدین ملک و سائل مصادقت و موافقت لا الحجب علی
 بکل لبعض المعاد و یف دست فزایم و او اسباب مطابقت تمهید یافت با اتفاق بندگی حضرت غایت توجه نمودند مخالفان
 بخدمت سوغو بخاق آنها کردند که ایشان در بند امارت فنون و ثوابت زمین انداسد راک کار پیش از فوات لازم است
 و اعتماد فرص و در زمان قدرت حکم عازم ایشان را بجز و مشغول باید کرد و در مخاطبات مالی معتقد و مغلول سوغو بخاق حین رونما
 زرد ایشان حواله کرد و تحصیل آن گزینیان خاص بفرستاد که در عوض مالش که دیند باش زربستانند حساب و قدر سید و
 ۲۵ که نه پنجم شفع و تذلل است و زلزله که به بفرشدن پای ساکن کرد و دو ملاظم بجز با بنیشتن خاشاک منافع نشود و اذ کان

خزانة الخزانة رفقا چنانچه مقتضی شهادت و عنقه من غنا انرا برجال باشد با شرف و فی الشرخانه حين لا یجکت
 احسان نزدیکت بو فارفت و او در ایحال در عهد و خزانه چنان معهود بود و در قربت مجدد و بعد از التزام مذمات و عرض
 بر کماهی احوال ملک قصد سوخو سجاوق و تصرفات فاسده او را در اموال ممالک عرضیه داشت و قدم اخذ نم اذ او جددت مفکرا
 فالجری بالظفر جری و الهائیب خائیب و الخائیس للعدو کما سیرا در معام این اقدام نهاد و بوفا خاطر ایجابی را
 بر تقیثش احوال و استخراج اموال عظیم مولع یافته بود و نیز در ان نزدیکی تسویل مجد الملکت در حق صاحب دیوان روحی زیادت
 قیمت مثل شاه کرده برغبنی صادق سید و شمس الدین ملک را و سلیت کشت و جلوت ایشانرا بشرف کشمش حضرت محبت
 رسانید و الوشوه و شای الخاجه عا طفت و نوخت بی نهایت یافتند سید عماد الدین نیز بجواز نامه لولفند لغذ و جددت
 مکان القول ذاسعه فان جددت انانانا افضل صورت توفیرات ملک و اطلاع سوخو سجاوق و اهل نواب تیما نظام
 الدین وزیر را من المطلاع الی المقطع چنان تفریر کرد که در ضمیر مبارک پادشاه موقعی بیخ یافت و تکریم شد که دوست
 تومان زر بیرون از مال مقرر بود توفیر بر کار خزانة پادشاه بدست زر بار خود کاس عقار داد و هر دورا پاره دیر بیخ
 سیور غامی فرمود و اعطاهما العرف الجمل فانه سخته جز کینند بهما الدهر حکم شد که طعا جار نوین تحصیل مال
 و تقویت این حال و اولال معاندان بشیر از آید و از جناح اقبال او سپور صفت باز سوخو سجاوق از تقابن بر خود می چسبید
 نفس زدن داشت اذ انقد ستم القضاء فعلیک من الرضا لمولفه بحبت مرغ ز دست گرفت میر شست چه سوگردگرتون شت دست خاستی
 در مقدمه بعد ای الهی با چون سلیل در انظار و شمرانش در انصفا و بشیر از فرستادن نظام الدین وزیر را در خانه سید عماد الدین
 و الکافیه فی الطبعه واجبه چون ضرب طویل مقبوض داشتند آری بلیت اگر بد کنی کینرش خود بری نه چشم زمانه
 سجوناب اندر دست بر ایوانا تقش برین بسوز برندان او ایاب اندر دست در عقب طعا جار و صاحب عظم صدر الین
 احمد الخالدمی برسیدند و شمس الدین ملک و سید عماد الدین در خدمت ایشان آغاز استرفاع محاسبات چند ساله کرد
 در رفت و شان و طول باع و اطلاق عنان و حکم مطاع تمناح را حساب خواجه نظام الدین مقدم داشتند و الاستفصاء فی
 الحساب هو النافس اکا ربستند و قلم بجزی و کلا بجزی جاری کردند و یک حکام و امراء حشم چون از نسخه کار سوخو
 القنیة حال تصور کردند و در تمامت ولایات و اعمال توفیرات نسبت احوال میان جمله مقسوم بود و بکنار راجح و بخش و بعد
 و بخش یکدیگر معلوم روزها و شبها جمع مشاورات ساختند و جلوات مفاد و صافات پرداخت لمولفه همه چون ساز ملاطفت
 شده با هم و مساز درین اندیشه تا چه چاره سکالند و کعبین خصم را چگونه اند بلو غا زانیز دادم و مدته دادند و دام جز بر زنده
 که سید متعهد اخراج و دبیت تومان زر شده لاسکت چون از محاسبه و استخراج نظام الدین که در ده و حکمت او عطا
 خطاء و در بروی زاده خاطر خود می پوشد و از نور ذکا و او این و کما استقر اض اضوا می کند فراغی یافت و محاسبات دیگر
 بناموب خوض خواهد پیوست و با سقا فان و امر او معول با هم ازین دن دروی چنانید و ازین سلسله حلقه جدا بناید

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

خیال کرد

و چون حال حکام و ملوک که مشابت رؤس باشند نسبت با دیگر جوارح برین منوال مستدرک کرد و مخاطبه اوساط و اذنا
 زمره عمده و کتاب از شرح و اطناب خود بنیاز بود و مصلحت در معادنت و مصالحت هست نه مشاحنت و مخاشنت و وفا
 و اشفاق بر حال سیدیکر لایق تر از مجامعت نفاق و شقاق بدین تقریر او را با خود هم پشت کردند و بغا هر با بغا جار نوین و جمع
 مستخرجان طریق ضراعت و شفاعت و تقبل خدمات و تقبل با اشارات پیش گرفتند و در پنهان شبانگت امیال و خیال
 نقصات چنانکه صیاد و بر را بگذرد و وحوش و طیور انداز و نصب میکردند و امر اعجم و دواة اکابر و کفایة و دادین را
 در بند تابعت می آورد و در پناه حرم و احسنا طمتر صد وقوع حادثه که موجب اختلال آن بنیاد باشد میبود و مدت یک
 پنجمی بومای بیوم و بغیض دمایک صورت حال افتاد و ناکاه آوازه دادند ابا قحان در عهد ان شایع شد و قضیه یوسف
 بئذک الارض غیره لایق بصرها واقع مولانا علامه الزمان مآدرة الدوران فخر الدین احمد بن ابی غسان درین حال ملامت
 حضرت صاحبی بود و اجبار این حالت را در ضمن این الفاظ تعبیه کرد و معتقدی عربی ابن مینون بن مینون باوهاونون
 از مولدات موالی یکی با نام بان بن مینون بود حاصل این لغز یعنی ابقانامد بولو فان و اکابر و امراء چشم بوصول این
 خبر کیو کشیدند و برخود لشکری نام جمع کرد و او را بدو طرف مایل شد و اسباب امن و هتامت زایل عاقبت با شکر
 پیرامن خانه شمس الدین ملک درآمدند و بعد ماکه از جانبین پیغامها خوشن و الکناء درشت بر زبان رسل تبلیغ رفت و بیم بود
 که در میان تیغ و کلان پشت و روی نمودندی و سفر آتیر نشیب و فرار پیوندی خود را نظام الدین را مخفی کردند و طغیان
 نوین هر چند میری با مکنات بود و شوکت و لشکر حاصل داشت بوجهت تقدیر وقت ممانعت نخواست و مکنات را
 ۱۰ مصلحت ندانست آن مقدار که در وجه خزانه تحصیل پیوسته بود و برگرفت و شمس الدین ملک و سید عماد الدین را محاسب
 خود کرد و سیده عازم اردو شد از عقب ایشان دیگر خواجهان شمس الدین حسین و نظام الدین ابو بکر توجه کردند تا هنگام
 عرض طلسمات معارضین و مقام جماع سحره معاندان از جواب آنها ملتی اذ انتم ملقوهها باز نماند چون خائیت بر
 سلطان احمد قرار گرفت و فتنه و فترت قریق ایما از میان کار گذارند در بندگی حضرت آن علم عدنا بر خوانند و بکرت
 بساط محاسمت که هرگز اطراف آن منطوی نبود بگسند و نه هر یک بطرف میری توسل جستند بعد از کجا پوی بی شمار بود
 ۲۰ قروض بسیار نوع مصالحتی با مضطر ایش گرفتند و با تفاق این چهارتن شیراز را سلوک قبول کرد و وزارت بر سید عماد الدین
 مقرر شد شعرونک بصلح الاله و کذبک بصلح الاله بولو فان از اندیشه آنکه با طعا جاروست سلطان
 از استین مکاشفت بیرون آورده بود و پای در ورطه معادات نهاده است شعرا خونی نام داشت و السبغی سنجوش
 درین حال که آوازه حکومت ایشان و عزل خود تواتر معلوم کرد و در محاسنات و مجافاة تقاضا فرمود و از مطا و عت و شیاء
 ممانعت و خواجهان قوام الدین نجاری و سیف الدین یوسف در شیراز تدبیر برابر ملک و تدبیر دواثر مشاورت و قطب
 استصواب بودند با تفاق گفتند مصلحت عوالب او را نفاذ فرما به تعجیل نمی باید کرد و حکام را مجال ممانعت نداد و محاسنات
 ۲۵

دوازدهم

شیر از خود و بر هر صد انتظار چشم نهاد تا باز یکبار از درای پرده تقدیر چو نه آشکار شود لعل الله یجدد بعد ذلك انرا امر
 حشم نیز برای مصلحت وقت با وی همداستان شدند و مدت یکسال یحییان سلطانرا تکلیف نکردند و مختلان که تحصیل مال و استحصا
 اومی آمدن قبل و من بعد چون طرف زمان ایشان موقوف میباشند و مانند مستحق اجازت انصرف ننیدند
 و در تکلف از توجه بحضرت چون نطق صبر مشاقان عذری واهی میگفتند و ایلیا را بخدمت شاهزاده ارغون چون آمدند
 انعام علی العاقب میفرستاد و مملکت فارس و سهولت وجه استخلاص آنرا عروس وار جلو میداد و اسناد و لشکر میکرد و هر
 چند می ایچی را چون خط خوبان فرورازد خراسان نامزد کردی و مضمون ری یعنی بر حسب متمنی ایالی را اسامع و در آن حال
 شده بین التصریح و التلویح اظهار مخالفت کرده بود الوکات بولوغان را بمواقع احما و مقرون میباشند و بدان نیک
 بندگی شاه میفرود و ستمالت و تحریض میفرمود باری بدین سباب که تقدیم یافت روز بروز تکلیف او در حکومت زیاد شد
 و جهات و روغت تصاعف می پذیرفت و بعد از عاقب یحییان و تنهید سبکران این فرمان از شاه صاحب
 دیوان ستمالت امر آید چشم را بفرستادند امر آید چشم فارس بدینکه حال فتنه که بلغان و قوام الدین آغاز نمودند
 و از سبب کنایه که دارند مالی که برده اند میخواستند که ممالک فارس را خراب کنند و زن و فرزند مسلمانان را در دست
 مغولان و دشمنانی که بر سر ایشانند میگیرند و تا جز این فتنه حادث و شایع گشته از ملوک و امراء کرمان و شبانگاه
 و لر بزرگ و لر کوچک یحییان متواتر رسیدند و اجازت یافتند و در آمدن بدان طرف کرد تا چون بار بی طالبی صبریه را
 من المهدی الی العهد بنور توحید اقم شرح الله صدره للإسلام فهو علی فود من ذبیه سنور و صدق اقرار بدتوت
 محمد مختار صلی الله علیه و آله در ظاهر و باطن مقرر گردیده حکم آن جاء کفر فاریق بنی بقاء فقیبوا سخا ستم که
 پیش از تفضیل و استکشاف از سر سرعت و کراف حکمی که موجب ضرر موری باشد از حضرت ماحادث کرده و اکنون
 که حوزه ملت احمدی بجانست مطرا و قی و دودحه اسلام را از نسیم الطاف مانصارتی روی نموده و دور و نزدیک و در
 و تاجیک آنچه کافر محض و طاغی یعنی بود چون بو قاقا و توکا مسکو و شکر بآه ایشان در اینجا بن مصر و شام و اعراب
 حجاز طوعا لاکر یا سر در بقیه اعلام و مطا و عت و متابعت آوردند ایشان که تا غایت جز بمواداری و بسندگی
 و اخلاص بیج نوزیده اند و جریه از ایشان در وجود نیامده نه بهمانکه بزخارف اموال ایشان مغرور شدند و درین
 و دنیا در متابعت شردند ان یلبعون الا الظن وانهم الا یخضون هباء منثورا گردانیده و چون سپهر
 علیه الصلوة و السلام نصیحه فرموده است واجب بود این جمال الدین را فرستادن تا با تفاق نظام الدین مقرب
 این فرمانرا بشنوند ایشانرا بصراط مستقیم و عوت کنند اگر به نای سعادات دیده ایشانرا بکل هدایت روشن
 کرد اند تشریف خطاب کتب ذکوک علی نفسه الرحمن انه من عمل منکم سوء بمهما لکم ثم تاب من بعد و اصلح
 فانه غفور رحیم بر سهوات و وزرات ایشان پوشاند صاحب دیوارا که قنصل بر آه ساحت ایشان شده است

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

خواب اند بجا از کوشش و استقامت
 استوار کج کوشش بنایا و بی غیرت
 و انعام علی العاقب میفرستاد و مملکت فارس و سهولت وجه استخلاص آنرا عروس وار جلو میداد و اسناد و لشکر میکرد و هر
 چند می ایچی را چون خط خوبان فرورازد خراسان نامزد کردی و مضمون ری یعنی بر حسب متمنی ایالی را اسامع و در آن حال
 شده بین التصریح و التلویح اظهار مخالفت کرده بود الوکات بولوغان را بمواقع احما و مقرون میباشند و بدان نیک
 بندگی شاه میفرود و ستمالت و تحریض میفرمود باری بدین سباب که تقدیم یافت روز بروز تکلیف او در حکومت زیاد شد
 و جهات و روغت تصاعف می پذیرفت و بعد از عاقب یحییان و تنهید سبکران این فرمان از شاه صاحب
 دیوان ستمالت امر آید چشم را بفرستادند امر آید چشم فارس بدینکه حال فتنه که بلغان و قوام الدین آغاز نمودند
 و از سبب کنایه که دارند مالی که برده اند میخواستند که ممالک فارس را خراب کنند و زن و فرزند مسلمانان را در دست
 مغولان و دشمنانی که بر سر ایشانند میگیرند و تا جز این فتنه حادث و شایع گشته از ملوک و امراء کرمان و شبانگاه
 و لر بزرگ و لر کوچک یحییان متواتر رسیدند و اجازت یافتند و در آمدن بدان طرف کرد تا چون بار بی طالبی صبریه را
 من المهدی الی العهد بنور توحید اقم شرح الله صدره للإسلام فهو علی فود من ذبیه سنور و صدق اقرار بدتوت
 محمد مختار صلی الله علیه و آله در ظاهر و باطن مقرر گردیده حکم آن جاء کفر فاریق بنی بقاء فقیبوا سخا ستم که
 پیش از تفضیل و استکشاف از سر سرعت و کراف حکمی که موجب ضرر موری باشد از حضرت ماحادث کرده و اکنون
 که حوزه ملت احمدی بجانست مطرا و قی و دودحه اسلام را از نسیم الطاف مانصارتی روی نموده و دور و نزدیک و در
 و تاجیک آنچه کافر محض و طاغی یعنی بود چون بو قاقا و توکا مسکو و شکر بآه ایشان در اینجا بن مصر و شام و اعراب
 حجاز طوعا لاکر یا سر در بقیه اعلام و مطا و عت و متابعت آوردند ایشان که تا غایت جز بمواداری و بسندگی
 و اخلاص بیج نوزیده اند و جریه از ایشان در وجود نیامده نه بهمانکه بزخارف اموال ایشان مغرور شدند و درین
 و دنیا در متابعت شردند ان یلبعون الا الظن وانهم الا یخضون هباء منثورا گردانیده و چون سپهر
 علیه الصلوة و السلام نصیحه فرموده است واجب بود این جمال الدین را فرستادن تا با تفاق نظام الدین مقرب
 این فرمانرا بشنوند ایشانرا بصراط مستقیم و عوت کنند اگر به نای سعادات دیده ایشانرا بکل هدایت روشن
 کرد اند تشریف خطاب کتب ذکوک علی نفسه الرحمن انه من عمل منکم سوء بمهما لکم ثم تاب من بعد و اصلح
 فانه غفور رحیم بر سهوات و وزرات ایشان پوشاند صاحب دیوارا که قنصل بر آه ساحت ایشان شده است

اینکه در این
 این که در این
 این که در این

فرمود تا مکتوب نویسد و سوگند یاد کند آنرا فرموده ما دانشدواران تجاوزه نمایم و سبب التماس و لباس قوه فرمودیم فرمایند
در سال کوه سفید آخردی آنچه نوشته شد چون تفرقه و دست بر م او از درجه التماس برگذشت و اباس سجد افراط انجامید
حکم پر بیخ که با قضا در قضا کیتی به مضامین مجازات می نمود یافت و **وَقَضَى اللَّهُ مَا قَضَى** مشتمل بر آنکه طاشمکو حاکم کلی شیراز
باشد و بولوغان از علاج کرده ممالک و اموال محفوظ و مستخلص گرداند و حکام را تمکین کند و اگر احتیاج افتد معاوضت
انابت یوسف شاه کربا بیت سپاهی دلاور که گاه سینه ره مرک پویند راه کریز با تفاق او بشیراز آید طاشمکو در
۵ سقده از صفهان حسام الدین سپهر محمد علی لرا که نایب دیوان اعلی حاضر تا تکلی بود و از افراد رستم دلان روزگار در تفرقه
و ابایی با ایچین نفرستاد معلم از مضمون احکام و مندر با شارت **وَلِنَأْتِيَنَّهُمْ بِخَبْرٍ لَّوْ لَآ فَبَلَّغْ لَهُمُهَا وَ لَخَرِجَ بِهِنَّ مِنْهَا إِذْ لَعَنَ**
وَهُمْ صَالِحُونَ بولوغان بر غم سفر خراسان بیرون شده بود و حمایت و روحت او در خوف و ماغنا افزون صفات
عطفی کرد و شکر را از عوام التماس در جاله مجامعه خان حسام الدین فرستاد و او بنفس خود تا نیم روز کوشش بیخ کرد و داد
رجولیت و فرزانی بداد بر بام خانه طوف می نمود و از هر روز و پنجه تیر می انداخت و چند کس را مجروح میکرد و آید و مردم را
۱۰ کمان بود که جمعی از خدمت او اند چون ریل اجال و بریدان سبل ارواح رجال غانده و سیارات برج قوس از مطامع
تشریح بانقضا و بهبوط پیوست و جزای بر دو دست آن شیر حمله جز بر دار از تماشای راس و ذنب تیر تیرین بر دهن عیب
پیکان مانده گشت حشریان قوت کردند و بجانه در آمده او را دیدند بایک غلام که هنوز با تیغ کشیده چون تیغ خور قدرت
سرداشت مانند صبح سپهر در برابر او گرفته پیش بولوغان بر و در حال سخن با او بزبان تیغ رانده ایچین از مجال دم زدند او
۱۵ بتازگی سو دا اقامت و استبداد حکومت و خیال بکاح و در سر گرفت این جا چون بطاشمکو رسید با سخاوت انابت
یوسف شاه ایچی روان کرد و بشکری تام و ابیتی نامعه و در قصر زد بوی رسید با سقا قان و نوکران بولوغان از تجاوت
عصیان و غایب طغیان و متابعت خطوات شیطان که جالب سطوات سلطان توانستی بود اندیشه کرد و ند صاحبی که
ترک یک سواره چرخ از دروازه افق بیرون خرامید بولوغان با اتباع خود بر غم تفرج و حیاط از دروازه بیرون رفت
با تفاق ایچین سلطان و امرا چشم دروازه را محکم بستند و رجاله تام بمحافظت تعیین کرد و شعر **لَقَدْ صَدَقُوا وَالْوَسْوَ**
إِلَى الْمُنَىٰ بَآنَ مَوَدَّاتِ الْعِدَىٰ لَيْسَ نَفْعٌ وَلَوِ اتَّبَعْتُ دَارِئِبْنُ عَمْرِي حَيْهَ إِذَا مَكَنتُ بَوْمًا مِّنَ اللَّيْلِ نَلْسَعُ
۲۰ این اغلو ط چون مکشوف شد بولوغان در خوشدلی را بر خود چون دروازه بسته یافت و سینه از دروازه ببارک باخته سنان
معاوضت با طاشمکو داشت و نه امکان دخول یا اقامت با کوره آمل را با کوره اجوال معاوضه کرد و از جریان این روزگار خزان
که خزان او غاندنی بر و در جراب روی امجدانی برد و بسید اجرت سرگردان شد با خواجگان قوام الدین بخاری و سیف
الدین یوسف خزانه برگرفت و محبت شیراز چون دینه در خرابه دل و ولایت نمانده براه خراسان روان گشتند
۲۵ شعر **حِرَابُ سَيْفِ اللّٰوِي سَطَّ مَنَازِلَكُمْ فَلَئْسَ يَذِرُ كَهَا وَخَدُّ لَآ عَنِّي بَعْدَ اَزَانِ بَاسَقَانِ** و امرا چشم بخندست

استقبال طاشمکو مبادرت نمودند و بدین خدمت از اصرار بر عصیان یکساله بری التاج کشت انانکت یوسف شاه مرچت
 و طاشمکو شیراز آمد و حکومت اشغال نمود و بر سر کتوبات احمد قاجاری نوشت و دریا سا و مغول نیامده که اسم خان برین پهل
 نویسند پس خان یکران طبع مشرخی کرده بنید و متعلقان بولوغان و موافقان او را با انواع مطالبات و مصاوبات مبتلا
 کرده و وایع ایشان پیش هر کس که بود تعقیبش نمود و اموال بی نهایت بجا قصه خود حاصل کرده و مدت یکسال چون سپری شد حکم
 یرلیغ نغادیف که انانک ابش خاکم شیراز باشد و جناح بخت همای آثار ابریشمه ملک آبا و اجداد کستره در اثناء این حال
 طاشمکو با خزانه موفور متوجه بندگی کشت حکام و ارباب بونک مصحوب او تا سرحد فارس بر فتنه با محمد علی انانکی اینجا
 ملاقات افتاد و طاشمکو از غایت حماقت و تمنع و خوف و تمنع که در مزاج معوج و طینت غوث مرکوز و مجبول داشت
 بخدمت انانکی شرف بخت و در شب کوچ کرد و روان شد اما لی شیراز بقدم موبک مقصود و ایتزاز لوا و منشور
 کا فقه دولت و ملکه مملکت ایت پیشا بر سپهرین افزاشتند و تمامت محلات و اسواق را اودین بستند و قصور را چون
 ارایکت خد برار استند و مطار به دار باب لهو و طالع عواتق و کواعب بر سر آن فتنه مدت یکماه شیراز غرق
 جنور و سرور بود و وحشت و اندوه چون چشم به دور بگذرید طینه و زب غفور مبارکی انانک در کاخ سلطنت چون
 قمر در برج و کهر در درج و روح درین و کل در چمن و حور در چنان و عایفت در جهان شعر و التئین فخر و القحی و البیور
 فی خیم الدنجه و المانی فی حرا الصدی و العیث جاد علی الثری و المزن بصلک فی الرئی و الورد حشبه التدی
 و الصبح یقدمه الصبا و العیث فی زمین الصبی و الدهر یبعد بالینی و البر و من عقیب الصنی و الشیر من بعد
 الیل و الودی فی اثر الفلی نزل فرمود سیر مملکت سلغری از ردا و طلعت میمون و قرطالع میمون زینت و بخت یافت
 ۱۵ و چهار کن مملکت فارس از حکم یکریکت بی بهانه و طینت نوبت سه کاهه اودار استه تراز بهشت بهشت کشت قور ناماندا
 در چشم حمزه ترکان و پریانی دور کشت کرد در شکر نلف خوبان نیابت حکم در دیوان اعلی بر خند او نداده جلال
 الدین ارقان ابن ملک خان بن محمد بن زکی که شرف انما و اخرا داشت با دو طه رأسی اصل نامی فرج آل سلغور مقرر فرمود
 و وزارت دیوان اعلی خاصه بکرم حقوق سابقه و مساعی متناسقه بنحو اجد نظام الدین ابوبکر تفویض کرد و در ساختن مصاحف
 ۲۰ ملک و تصرف مال شروع نمود و در بنده کی حضرت عرضه داشته بود که بسیاری از خالصات املاک انانک بجان بیضی
 الله غتر نه شد در حوز دیوان است اگر با فراد و افزاز ان سلطان ملک بخش سر افزاز یرلیغ و پد اینچ باشد و از حاصل
 آن بعضی انانکت را امنه دارند و با صاحب دیوان مقرر کرده که آنچه حصه انانکی پیش ازین املاک بسبیل مشارکت نواب
 طرفین تصرف نمایند چون احمد در تدبیر ملک و سیاست جهانزاری ممارت و در بی نداشت بخورند سپیده برفق
 متمسک یرلیغ و اودانک از هر ولایت بر حسب ارادت قری و مزایع و بسایقین و اشخاص با نخبه بیرون آورد و نواب
 و متصرفان مفروض کاشت و تصرفی فاسد کردند و باستظهار آنکه دو فرزند از آروغ پادشاه داشت و تمامت خواص و عوام

شهور است که در عهد سابق
 پادشاهان پنج نوبت دار است
 نوبت تقاضای نوبت از دیوان
 متن شعر از نوبت

۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

شیراز از جریده بندگان درم خریده می پذیرد و ملک را ملک موروث می نخواست از اصول مال نیز مبالغه خرج کرد و حقیقت
 او بحکمت طبع پادشاه و وساحت نفس بکانه او تا حدی بود که اگر حاصلات بجز و تر فارس را در بکت روز برزایر و سایل قسمت
 هنوز مستحق و مستحق شمرده می شعر و آن کتاب با جوده مثل خودیها کتاب علی کل الشاکیه فخر بین موجبات و جوی
 کمر بخوانه رسید سید عماد الدین غنایت آنا بکت را در باره خواجه نظام الدین بدرجه کمال یافت و عاقل چگونه از دشمن غافل
 نشیند و خفیف که کار او در معرض ترقی و شکانت یابد و روز بروز قدرت و شوکت زیاده بیند روانه دست از دهن اندیشها
 دور و دور آنکه او را کرد و بی اجازت عازم اردوشد سخن گفت عقی فالبلاد فیه و حسنک عاز اذ اقی عنک و لعل
 در تقاضای عین این حال میان سلطان احمد و شهزاده ارغون محاربت و مخالفت واقع شده بود بدین موجب که شرح آنست
 یافت در بکت لطف نامور سردور منصور مقهور گشت و نوبت سلطنت با ارغون خان رسید بوقا تو و معاون سید
 عماد الدین گشت و در بندگی حضرت در تربیت او بهیچ لغت سخن را ندیده نظر غنایت طوط و بصب عارف محفوظ شد چو
 اوضاع و اشغال سپهر دولابی بر حسب مرتبه شخصی و اتوافقی نماید محرکات و شکانت اول لیل صباح مهنت و وسایل مصباح
 هدایت و کیمیا نقد سعادت و در هفت عقد را دست کرد و شامل دشامت او ایمنانی را خوش آمد احوال تصرف و استیاد
 آنا بکت و دو آب او در ملک و مال در بعضی خلایق عرضه داشت از حکم بر لیل حکومت کلی شیراز از بجز و ترقی معارض و مشک
 بوسی توفیق رفت و دو اعی رتق و فتن و مناجح حل و عقد بصواب دید و منوط گشت و نصب صرف امر آه چشم بصیلت چو
 سید موقوف و باینه شیر شیر و کر به سیرور فایستی یافت و بر لیل شد که آنا بکت در حال که بر مضمون احکام و وقف کرد
 غرم توجه بصوب حضرت مصمم گرداند و بیسج تعلق بجزویات و کلیات امور سازد او دوش و چرکت را با استقامتی
 الهامتس کرده و تقدیر پیش روز کار برستی می پیور راه این میاس بیت چون غنیمت را مقابل کرده شد باینی
 عقل سی روز و طمع ماهی بود را سابرش از کتوز روز حکم الشهرة انه و کل الناس مولاهم و الحول نعمة و کل الناس
 بیوقاها خواجهکان قوام الدین بخاری و سیف الدین یوسف بعد از آنکه دو سال ملازمت بندگی پادشاه در خراسان کرده
 بودند در ترک اوطان فالوف و او و باین والوف قروض برسم افتاد و ما بهما و ما ببول و مخوف پیورده در حالت
 مواخذت ارغون و انزاد شکر بطف اردو احمد التاجانمورده بود و بجانب ایشان التفاتی نرفت سید بداعینه که محمول
 کلمه لا انشریب علیکم الیوم بر زبان راند و هنگام فرصت در مقابله قصد و معاوات لطف و مواسات تقدیم کرد
 استیغاب عادت محمود خواجه سیف الدین را مقرر داشت پیش از وصول سید بشیر از نواب آنا بکت احوال دانسته
 صورت احکام بر لیل اعلام کرده بودند و از زبان او نقلی که موجب استیاش خاطر باشد با سمع شاهنشاهی رسانید
 جماعت حساد و فرقه ضد ادا آن نقل را شاخ و برکی می نمایند و فارغ از نسبت سبک من بلغات در قبح ترین
 و جوی عرضه میدهند و بر رفیع او تحریض میگرد و سید چون بجد و فارس رسید استرفاح محاسبه آغازید و تمشیت قنات ملک

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

الانوار

عدن من علم البیت من اقطار کل مکان
 العجب اختلاف وضعین من
 مکرر کثیر من قبل عن اهل
 الضو کا نثاره واطلا وکس
 صفاته وکیون ابد الضی
 عظیم من نصف کاتبه بطن
 من ان الکره از اقلبت الضو
 کره اخرى عظیم من کان العو
 عظیم من نصف جسم
 من جسم الفکر تعین فی مد
 وفضل من الضی و العظیم
 القدر از کاد است ان کون
 بالنسبه الی کره القریه جسم
 کره الارزیه دایره النور واره
 الفیه دایره الظلمه کور
 بین الدین من جسم العظیم الی
 و بین الیصل الی نور الیضا
 عظیمه من جسم الیضا
 دایره الیضا طیفان حقیقه
 جسم العظیم العظیمه العظیمه
 النصف وکلت الحالیه الی
 و فیها طیفان عظیم
 و فیها کون السیر من العظیمه
 العظیمه العظیمه من النصف
 الی نور وینما طیفان
 من جسمها علی دروازه ماده
 فی سلسله تقاطع الدین
 بعد الاضاح من اهل
 فلفه بطنه کماله من
 وچرا عظیمه الی نور
 تقاطع دایره الیضا
 دایره الیضا من
 الی نور وینما طیفان
 علیها کوره

پیش گرفت باساقان و حکام بخدمت استقبال یعنی نمودند ابو بکر خواجہ را که بشکنی موسوم بود گرفته در دو شاخ کشید و علی
 پیغام می فرستاد تا آنکه غم بندگی حضرت کند تو اب سده سلطنت و تصیم عزایم مهره تعویق بربط طیفین می اندازند
 و حکام و بعضی اکابر ملک که دعوی مساوقت و موافقت با سید میکردند و مغرور ایدوی و جسان او بود و سواد شب
 بخدمت تحت میزدند و در مساوی و متعاج فصل می پروا گویند که مرا که مرا می تو مرا می چکنی کبر و ریاضت ماندگار
 حضرت حق است و در جناب کبریا بغایت معقوت و در خدمت نام مجید بر سبیل گزار در چند جای اهل نفاق و تکذیب بویل
 ۵ و شور ملعون و مذکور شعر **رَأَيْتُ الدَّهْرَ يُعِدُّ كُلَّ نَدَلٍ وَيَفْضِدُ كُلَّ جُرِّ بَائِسِحَانِ فَفَلَنْ لِقَلْبِي أَنْتَمِسَتْ بِصَبْرٍ**
فَإِنَّ الدَّهْرَ دَهْرُ بَنِي لِرْوَإِنِّي سَيْدِ بَيْتٍ و دوام رمضان سه شلث و ثمانین و تسمانه در میدان نزول فرمود
 بارگاہ طو کانه بر افروخت و در است و جلالتی که فراخ سلاطین نامدار بودی مشا پده است و حکام و امرا و اکابر و نظر که
 در سال گذشته سرت ایشان بتقابل و تامل با او فروغی آوردند و از تنگانی مستکف و متجانی بود بر جای جناب
 ۱۰ ایستادگی مینمودند و در حالت اشرف بر رسم کوناچان بقرقین رکاب تقریب محبت باری باری باری که از محفل
 و تفوق ایشان بر کوشه خاطر داشت زایل گشت شعش ما العزم طال به الدهور العزم طاب به الشرور
وَلَقَدْ صَدَقَتْ فِي فَضْلِ كِتَابِهِ إِلَى بَعْضِ أَهْلِ الْفَضْلِ بِهَذَا الْقَوْلِ الْفَضِيلِ أَدَامَ اللَّهُ بَقَاؤَهُ وَوَزَادَ إِلَى زِيَادِهِ
الْعِزَّ وَالْفَضْلَ اِرْتِفَافَهُ إِنَّهُ وَإِنْ كَانَ سُورِي الدَّهْرَ ضَوْفًا مَكْنُوفًا لِكُلِّ طَبِيعٍ وَمَلَادًا مَلَادًا لِكُلِّ نَفْسٍ فِيهَا نَفْرَةٌ
 حضرت و طریقه شریک و سکره دور و خطوه اکل و وزینه لبه و سلوه خلو و وصله خله و نقله قبله و منعه
 ۱۵ و طیه و لبنة مئیه و عقبه نعمه و فرجه نعمه و لکنها لعل ان يكون في بعض الاوقات كل منها بلا جسد
إِذَا تَكَرَّرَ وَيَفَادُونَ الْأَنْسَ لِلسِّكْرَانِ وَالصَّاحِي بِهَكَايَا الْعَاقِبِ إِنَّمَا الشَّرُّ ذِكُّ الشَّرِّ وَإِنْ تَرَى فِي الْأَعَادِ
مَا يَسْتُرُكَ وَيَهْتَمُّ وَيَبْطِئُكَ وَيَهْتَمُّ بِوَدِّي فَرَخُكَ فِرْجَةٌ فِيهِمْ تُؤَدِّيهِمْ وَأَمْتِنَكَ مَبْتِنَةٌ
عَلَيْهِمْ تُنْفِئُهُمْ وَسَلْوَانُكَ شَكْوَةٌ لَهُمْ جَلْمُهُمْ رَاحَتُكَ وَرَاحَةٌ عِنْدَهُمْ تُخْرِجُهُمْ مِمَّنْ أَرَادَ كَانَتْ
 جزایم مراد یارب تو این مراد بر روی من رسان چون از تقاطع دایره مضی و مظلم قر و مفضی تقاطع
 ۲۰ **لَذَانُ نَبِيٍّ أَنْ بَرِيٍّ مَا وَرَاءَهُ هَلَالًا هَالًا سَوَالٌ مَانِدًا** بر روی ربات جمال بر قوسی از افق غربی شکل متوس بنمود سید مرتضی
 انزال عید و صیافت امر الماسارت راند و در حومه میدان منبر بنا دند و نماز عمید کدازد و از روز آنکه با اعوان
 عید بر حسب معنا حاضر نشدند سید در آن نزویکی با تفاق ایچان بنفس وار الملکت در آمد و بکاخ اقبال خود خرامید
 حرکت را پیش خود جای داد و آنکه توقع داشت که چون در این مدت بر مسلت و مفا و ضفت اطهار و لنمودگی متعلقا
 در صورت تمهید معذرتی از تقریرات سابق تقدیم زلفت در حالت دخول وار الملکت علی الرسم الترام مرت
 ۲۵ سلطنت را اول بخدمت تحت رود چون سید مستعرب و مساوس عنانکس خاطر بدین ترک ادب مبالغات

نکرد این سبب با دیگر اسباب چشم نه تمام یافت و این که هر در سلک اخوات نظام آنگاه متغیر و متفرق شد و نایز چشم
 تا مدی در الهاب آمد که رطوبات جلیدی را تحلیل کرده از نایز چشم روان گردانید شعرا فاعظروا لؤلؤا من نوحی ففت
 و ردا و عصفت علی العناب بالبرصحاب و شایسته و در باب سعایت اولئک الذین اشدوا الحیوۃ الدنیا بالآخره
 فلا یحقیق عنهم العذاب ولا هم یبصرون قلت مبالان و کثرت نخوت اورا در خاطر پادشاه زیاد
 ۵ وقع اندختند و آنگاه را بدان مدارات و تحمل منع کرد و گفت عماد الدین علوی کتیب سده این درگاه و دولت پناه
 از کجا گنت این جسارت یافته بعدا که در اردو قصد اخراج و از عاچ از مملکت موردت پیوسته باشد و چندین طلبهات
 تروری در هم بسته اگر رای شاهشاهی بجهت حکم برینج که بنا بر موازات و موارات و تقریرات بی طایرل و مقدمات
 نامتج او نفاذ یافته بر عمارت و هیوات چنین احوال و افعال اعضا میفرماید بیشک و اسان این عجز و قصور چون مملکت
 خائیده و مان و مانند مملکت شعبه بان پیرو جان کرد و بلکه مضحکه بان نارسیده باشد در پس چرخه و دوکن تا با بنا و بنا
 ۱۰ ملوک چه رسد و یکبارگی از رونق کار سلطنت متصرع پس ازین طشت خواه دست بشوی تلیفات و تحریفیات
 چنین برای زمان عطار در غلط و وهم اندازد و عقول عطارا خیره گرداند و دران میان ای زمان و هسنت
 تا افضان عقول دین چه فن زند بعین مکت ایشانرا خطاب با ایها الملائه افونی فی امری منی مخاطب فرمود فالوا سخن
 اولوا فوفروا و اولوا با بر شد بد و الا لکن البغیاضه تقریر و صفا و تدبیرا که تعویم معوج مزج و تصحیح سقیم معتقد اورا بر
 بمالجت التنب ما حی الذی صورت زبند و محضی موشح بشهادت حکام و اکابر و ائمه و سایر طوائف نویسند
 ۱۵ مدارج آن منطوی برین ذکر که عماد الدین علوی در حق خلائق بدانندیش بود و بقصد اعراض خواص و عوام فراموشانه
 و حاصلات مکت را در دربار با ب خروض خاصه نموده طوائف اهللی اجماع کرده برای بقاء رونق مکت و نظام
 مصالح جمهور اورا بعقل آوردند لامحاله از بهر یک نفس ملکی را عرضه تحریب نخواهند فرمود هر چند نازکی یا ساد و پارگی
 کار و خول بر آنگاه پوشیده نبود چون حکام و امراء چشم و ارکان دولت بر این اندیشه مطابق و موافق شدند و هر
 سخط خود پیمان محض فروردرا چون نامه اعمال متود کرد و پند و از مجازات و من یقتل مؤمنا معیدا الجحیم اوه جهنم
 ۲۰ خالدا فیها و غضب الله علیه و لعنه و اعد له عذابا عظیما نیندیشید او نیز بدان رضا داد و متر صد مرت
 کار و مشردر کمن ثارت نارسید از غایت استظهار بحال عنایت ایلمخانی هر چند مشفقان دولت و نامحان بی عرض بر
 سلوک جاوه فقط و استیاج منج تحفظ محض میکشند زیاده التفاتی نمیکرد و بالمش اغرار امتکاء حال مسیاحت و منبه
 عفت از گوش خود سیرونی کرد و سره غنیه در دیده تدبیر نمی کشید نصحا نیز نصیحت عثمان که اذ انصفت لا حدید
 فلم یقبل منک فمقریب الله بعینه با مخالفان او اظهار موفقت کردند و در پند نامکمل آمده فیل لبعضهم انما
 ۲۵ بالطن فقال ان الذین امنوا ان مکاره فوجب علی العاقل ان یبلاها حدرا در فلوا این لوی خبر

رسید که در کرمان سوادش کنگر و دارا طرف سیمان دیده اند و هر چند راوی غیب این بیت بانثاد میرساند بیت
چشمی که در لکر حشش جنگیت وز نه خط و خال او سیاهیت ترس بی از ترس و هیبت ایشان تلبه در احوال و تبد و در اول
ظا هر شد سید بخدمت آنکس پیغام فرستاد که او آینه حرکت باغی فایض شده و ما را با اتفاق امر او ایچین بمصالح جتشد و
داستعداد قتال و دفاع قیام می باید نمود تا سر حد شکر کشید با بد که آنکس بقلعه اسطخر رود و فارغ الالبال اینجا قیامت فرمای
تا ما ازین مصیبت فارغ شویم و این شاغل از میان برداریم آنکه ترتیب اسباب نهضت توجه بصوب حضرت کرده آمد
این الوکة علاوة منا واه و متمم ماده معادات کشت که آنکس عماد الدین علوی مارا در قلعه مجوس خواهد داشت شیعیان لیت
شیعیان احق ما نطقنهم ام منبه النفس فلا انسان ذقاً جواب فرستاد که ترتیب اینجا کذب اسباب مالا بدمعد
دار و تا شاه بر قلعه و ماه بر زوره رود در سیاق این امور سید روزی از پیش ایچین بجا نه مرتبت میکرد و گو کبیه عظیم از فرسای
و رجاله باوی در میان اسواق معدودی چند از ممالک آنکی بوی رسیدند و گفت فرمان بران وجه است که بارگاه
شاهنشاهی حاضر شوی چون سخن نه برستت اوب شود جوابی خوش گفت مقدم ایشان دردی آویخت بصرف قوت
هر دو از مرکوب جدا شدند سراج الدین فضلی لکه در هفت با انواع خلع و کرامات سید مخصوص شده بود و را جاندار و
قائد جیش می شود با اول ضربی زود خاک در دیده میاق اسپه شعر کذالک لیلای کایچین مطلب لینی کایچین
علی العهد چون مضیق تمر جمال مطارده و مجاز به نداشت و آنچه حماه و کحاه بودند با اعدا همدستان و رجاله ایشان
زوان تمامت چون سیاه در زمین متفرق شدند چنانکه کلک آزاری بر وجود هیچ آفریده نماند در حال سردار و
بر بان تیغ خونخوار جدا کرد و تن نازنین را که جان مروت و حمیت بود برهنه در میان خاک و خون بگذشتند
و ذلک فی الحادی والعشیرین من سوال استنه الذکر شعر عظیم لامرچی ان یدم عظیم بال علی والاکانام سلم
ولکم هم اهل الحناط والعلی فهم لیلای الزمان خصوم ممالک آنکی و عوام انعام و شاد و او باش قلک شکر
اد اجتمعوا اغلبوا و اذا انقرضوا لفرغوا و نعوذ بالله منم صفت و صفت حال ایشانست و چنین وقت غنیمی
بارده و غنیمی فارده پندارند در خانه او ریختند و دست عارت و تاراج برکش و دو نقد و جنس و فرش و ادوانی را
کنس کرد و ممالک و دو اب عرضه آنها بکشت و منابر و محارز غلات با دویال اردال برداشتند و بر آن سید
میمون سریرت که تر سرور سروری از اسر و جیش متلالی بودی بدرگاه برود و بصدمت پای ادوان چون کرد
و ادوان کرد و سپ شعر فضل لا عود الدجال هذا زمانک ابعثت علی الخرفه و کار از کرده خود سر شک حشر
بر عارض حیرت می بارید و ابیات خاقانی میخواند و میراید بیت اران کافاق سما بود چرخ ز روی زمین
سایه برداشت جانرا زمین کیت جو اند بود فلک هم حسد برد و نمدشش پس تا بین خلایق را در شهرند کرد
که چون عماد الدین علوی توفیرات مانوده را الترام نموده بود و ممالک خراب در عایا متاصل خواست شد او را

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

از دست بر گرفتیم باید که هر کس بصحبت خود مشغول و دودار از قبول باشند عوام محلات با اعلام و طبول شادوسی کنان فرج
میرفتند و قهر و دشمنی را شرايط تنیت و سرت تقدیم میکرد یکی از اهل فضل که پیوسته بانعام جمیم آن سید کریم معمر بود
بنظر احسان منظور این دو بیتی اشاکر و دور پارتخت اشاد و بیت شاکر از شاط چون علی باد تخت تو فرزند اعلی باد
هر سر که بر ما و در اسی تو بود بی تو چه سر عمار ابوعلی باد و چون کاتب را حقوق تریخ و تربیت آن سید عالی همت بر تو
حسن و فال لازم بود و وسایل اخلاص و انعام از قدیم باز ماند در حدوت و اتمه او این مرثیه نظر داد شهر لولفها لفلد غیب
۵
نَحْنُ الْتَرَابُ عَرَالَهُ وَعَنْ شَرِّهِ الْاِقْبَالُ مِنْ قَبْلِ نَشْرُفِ اَبَادِهِرْ اَنْفِشَا بَاتَاكَ رَاكِبٌ عِنَانِكَ فِي هِدْمِ الْمَارِ بِطَلْوَانِ
فَكَمْ مِنْ حَسَانِ مَا كُنْتَ تَجْتَرُّهَا وَابْدَانُهَا الْبَيْضَاءُ بِالْحَدِّ نَضْوُ وَكَمْ مِنْ مَلُوكٍ فَذَمُّنِي وَبِكِي بَهْمِ سَمَرٍ وَكَلْبٍ
رَدَا وَجُوسُفٍ عَلَى ذَاكَ اَوْ دَى الْمُرْتَضَى الْاَعْظَمُ الَّذِي يَهْدِي اَنْدَفَتْ دَمِي وَكَلْبِي خَجُفٌ عَادِلٌ لِدَرْ اِلَهٍ وَابْنُ كَا
بَيْتِهِ بِنْتُهُ بِهَ اَبِي الْعَلِيِّ الْمَنَاقِقُ سِرِّي مَهِي ذُو الْعَوَارِفِ وَالنَّهْيُ كَبْرِي وَمِفْضَالٌ عَلَى النَّاسِ مُنْفِقُ
۱۰
شَهِيدٌ بِحَدِّ الرَّهْفَاتِ مَعْقَرٌ لِقَاهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامِ مَعْقُوفٌ اَبَادُهُرْ فَدَشُو شَتْ حَالِي بِقَبْلِهِ وَانْتَكَ تُوذِي كَا
لِلْاَلَامِ وَالْحَرْقُ حُدُودِ الْعَالِي صَكَّ يَفْعُدُ جِنِيهِ وَجِبَالُ الْمُنَى مِنْ دِيحِ الْمَيْتَةِ تُحْرَقُ هَلِ الْعَضْنُ وَالْبَيْتُ
يَهْتَرُ بَعْدُ وَهَلِ بَعْدُ مَا لَيْسَ تَوْرُ سِرُّ اِنْ اَكْحَلْتَ عِيْنَاهُ زَمَلًا فَلَمْ يَكُنْ عَجَبٌ لَنْ تَانَتْ
عَبُوبِي نَارُ اِمَا حِيَّتِي السَّبْعُ الْمَرْبُفُ صَبَابَةٌ مِنَ الْمَجْدِ اِذْ مِنْهُمْ دَمٌ يَرْفُوقُ فَفَلَّكَ السَّبْعُ لِدِمَاءِ وَقَبْلُ
ذَا يَجْدُوهُ جَمْدُ النَّاسِ جِدًّا بَطُوقٌ وَرَاحَتُهُ مِفْضَالُ كُلِّ مَعَالِقٍ فَلَوْ رَجَلُهُ بَيْنَ الْجَادِلِ مُغْلَقٌ عَلَيْهِ
بِكِي جُودِ بَابٍ وَرُوعُهُ فَلَيْسَ فِيهِ اِلَّا مَاءٌ وَرُوقُ سَفَى اَللَّهُ مُوَاهُ وَلَهَا رَحْمَةٌ بِهَا غَضُّ جُودِي فِي الْفَرْدِ اَوْ بِي جُودِي
۱۵
بوقی که اتفاق زیارت تربت آن حاتم دل فاو این دو بیتی بی رویی کسوت نظم کنی کت محاطا ایا ایه بیت
ملکت همه در زیر کین بود ترا اقبال ہی جهان رهین بود ترا دیدی که چه کرد عاقبت در حق تو کردون که و شاق کترین بود ترا
چون تیر تریور و شاة در خدمت شاه بهدف عدوان پیوست و روح سید بغرف جان سید جمال الدین محمد ابن عماد که بورع
و تقوی مشهور مذکور بود از کمال عنایت اناکت با حط موفور و فارغ از اندیشه آنکه او را آسبی رساند از عتبه علیة انا کبی تحفا
۲۰
او کردندی تدبیر و نظر بدرگاه مبارک نمود و جانب خرم که سبت ارباب کیاست و وفات است مهمل با نذا انا کبی باکی
از شیران حضرت و کفاهه عرضه ملک و رفی و اثبات او مبارک کرد و آن بزرگ رخصت قتل او را درین عبارت مندرج
ساخت که سید عمار الدین ربسط ال و سعت حال بود بمحض تهور بر خلاف متقنی عقل در کار با اقدام می نمود و با خدمت آن
سابقه و حستی باعث بر معادات داشت در حضرت ایگانی کار خود را بدان مشایب رسانید که مشایبه رفت جمال الدین با کمال
تمول ظاهر است و برزانت ثبات و عقل مستظرف و چنین ظلمی بروی رفقه که در طلب انتقام عقلا و شرعا مطعون و طوم نباش
باقی رای شاهنشاهی افریب الی صوب الصواب و ابقی بالاصابیه و فی کل باب این تقریر بعینه افسانه در دو ماتب
۲۵

کلام اول ازین است
میرالصالحه درین مضمون
روزی که با منی مال قتل
ازین مضمون درین مضمون
روزی که قضا باشد درین مضمون
روزی که قضا باشد درین مضمون
روزی که قضا باشد درین مضمون

و کاروان بود مالیک آنا یکی اورا در سواد شب بیرون شهر بردند و هلاک کرد و جب اورا در مغاک ایماخت چنانکه هرگز از آن
ظا هر نشد روز دیگر گفتند از مجلس بکجایت شعر ای بومین من الموت افرؤ یومکم یفقد امد یوم فندک
و مثل حملابا و قزوین صورت حال آما و او پیش باسقا و چرکیت برین حرکات باز خواستی کردند ایشا با انواع حدت
خشنود و مسماک کرد و نهد و آنا بکجاست باز اشتغال نمود و چون نظام الدین ابو بکر پیش از وقوع این حادثه شغای سببی از
بندگی آنا بک مستوحش شده بود و بطرف یزد رفته حل و عقد امور کلی برای درویشت خواججه سیف الدین موقوف گشت
و بطالیف تدبیر و اصابت رای غیر میجو است تا طانی کار از دست زنده و استدر اک صلاح احوال بروجی اندیشد که اموال
و اعراض در حسن سلامت محصون ماند و حکومت آنا بک از تغیره تبدیل مصون آنا مثل است که خون بی گناه خنبد
وید کردار هرگز آمن نباشد و در خاطر می آید که اگر چه ظلم علی الاطلاق سرد قدر ذائل و شرور است و اندک آن بسیار
غافل و شور آنا بک بنزد او که گنده ما ترا هم روزی شربت مکافات چشاند و محض معجز محمدی علی روحه تحف الثانی
ازین واضح تر آنا بود که تا است اعدوی و مخالفان سید مظلوم و جمعی که در آن اتفاق و بیعت هم دست و یکت با
بودند یا بر محض بطریق صدق الامیر رقی زده یا نوع شامتی بخاطر راه داده بعد ما که بصنوف خطا به مالی ما خود گشتند
و دستا در عرفا بلیات افتاد علی التوالی بعل و فحاشه و قبول یاساء ایمانی یا بتبوع اسباب دیگر در اندک مدت
جان ناپایدار رحلت کردند و ضربت علیهم الذلله و الذلله و الذلله و الذلله و الذلله و الذلله و الذلله و الذلله و الذلله
و لا یفعل اولی الامر که مطالبات خانه بر نماز و نیاز شده اند و نعمت امن و خوشدلی بر ایشان نغص گشته و چشمه
آمال مکر چنانکه ذکر آن از تفصیل احوال جمعی که ایراد اسامی ایشان درین کتاب ملایم نمود در موضع خود معلوم کرد
و العجب بر جوب اجار صاحب شریعت جنت قال علی السلام ان الله لا یُعَذِّبُ الْعَامَّةَ بِعَمَلِ الْخَاصَّةِ حَتَّى یُرَوِّا
النَّيْرُ مِیْنِ ظَهْرِ اَبْنِهِمْ وَ هُمْ یَادْرُونَ اَنْ یَنْکُرُوْنَ فَاِذْ اَصْلُوْا اِنَّكَ عَذَابُ اللهِ الْعَظِیْمُ وَ حَتَّى یُرَوِّا
بی گناه استبار کردند و بجا هر میبخت شامت مقدم است که در شیراز غلات را غلانی حاصل شده اگر شراد این
دیار منفع شود اما لی در مرتع مریح خصب و راحت ترفه و تتره یابند و در مرتع استقامت مرتع نشسته بعد از واقعه او
دست سه سال مساک بران عام شد و میزبان و انزل من السماء ماء فاخرج به من الثمرات و ذقوا لکم
نزل انعام از اصناف اصنیاف امم محبس کرد و آید سحاب در تغذیه نورسنگان بستان بلبان پسان خود بلبان
بنات ریح را مبلول کرد و طفلان بنات همچون سقط پیش از زمان تکمیل اجزا ما چیر شدند و از شدت تا پیرانجه و او نشسته
ارضی مسام جبال و رسته افتاد و چه سنگ دلی بود که از چشم بی آب چشمه قطره است رحمتی بر صفور خارجه زترین ریا
و زروع بچکید رعیل جراد که نمود و قهر پادشاه قنار بود انا علی سفیرا لایذین ذالید کوبان بر شتابه رها
ناخن می آورند و آثار حضرت از نسل و خزن بر میباشند و بر جایی آن تخم غم و خزن میباشند یکت خروا بکنند که در

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

زمان حکومت سید صدویار شیرازی بهادشت مبلغ یک هزار و دویست دینار اگر امکان یافت بودی در پرده غلام سیح و
 کردندی و منت صلت بر شترت ثابت دانستی مثل است که جانز بهر چه خرد رایگان باشد نزدیک بود که حکایت محل
 که ابونصر عجبی در کتاب مینی ابراهیم کرده صورت حال ایام کرده و اکثر خلائق در ربیع بفضا لاجرا و مسکه حیوة می ساختند و در ربیع
 بیخ و باج سد الرمتی حاصل میکرد چهره نانی را که غیرت لعل مسوح بود بصانت بشره و طراوت سحره منسوخ شد در زوایا
 بیوت و مصانیق کوچها و میان محلات و اسواق چند تن از مردوزن افاده و در آرزوی نان جان داده تا منت اغیا و تمهید
 ۵ پایال قهر و فاقه کشند و آبا و اجداد اولاد احرار را در معرض اندک مقدار قوت منیر خستند بهت از تن این که
 همه چیز چنین نایاب است از کم کن تو که نرخ همه ارزان کرده کار دنیا که تو شوار کرفتی بر خود کر تو بر شترت ایسان کنی ایسان کردی
 شعر هون الیک فان کل شد بدیه ان لفت شد دها علیک نهون و یفین ان الذی هو کائن بالکفره
 منک و یا لرضاسیکن علی در آید از صد هزار تن انفس از الملک و دلایات به طه عدم غذا سرد حجاب خاک کشته
 ۱۰ و جماعتی که ایشا را قدرت ریزه بود در کلی احوال رنجور دل و شکسته خاطر بودند و لذات استراحت و تنامت بر شان متکدر
 از زبان مردوزن در کوی و برزن اگر چه قوت در تن نداشتند ذکر نان چو آب جاری بود اعاذنا الله و جمع المسلمین
 من غدا به و ز فاهله طریقه کمال قدرت لاریب چون خواهد که ساکنان خطه خاک را در مقابل تعاد از مراسم
 تادیت عبودیت تادی که معنی و لتبلو تکلمه شیعی من الخوف و الجوع و نقص من الاموال و الاقرب و الثمرات
 در شان ایشان صادق و لاجر کرده بر حسب قضاء وقت و مصلحت اباء عصر از حضرت و الا جواز انه لا اذ موقع شود
 ۱۵ و اما در بوس و شکست متوقع بود و الا در آلاء سرافات الاله الخلق و الا امر باجی نینند و دیده و غفلت
 ایشان که در مدد قدرت باشد کجبل الجوهرا عتبه کتمل نشود و حجاب شتابه از محامدات منمیر کیسو کند و روز کار خود میکند
 مجازات اعمال بشر را بشره و خیر بهویدا و بسته که اجتهاد بسته الناس مجزئون باعالمهم ان خبرا فخر او ان شرا فخر او
 از تقادم عهد آدم تا این دم هر کس که نیتی صالح و فعلی جمیل یا خیری در باره غیر می تقدیم نموده نقش آن بر صفحه تداویر افلاک
 مثل است و چون حامل آفتاب خارج مرکز ثبات گشته و اگر بر خلاف آن آید و اضرار وجودی از وی در وجود آمده
 ۲۰ یا بفساد حال رضاداده و مصلحت خود را در ضمن آن توقع داشته هم در عاجل نکایت آن بوی عاید شده و سحره زبان
 علامت و سغبه هرت خلائق و غیرت خالق آمده و لا محاله یوم نبی السراش از شاحسار ساء حساره من یعمل
 منفعال ذر فی شتای یوم ثمره من المذاق حلقم مطعم تبعید از رحمت حق اعوذ منه الیه اقطاف خواهد کرد و بر ما این
 دلیل و تبیان این اقاویل حالت سید مغفور عما والدین و قاصدان اوست چه سالها کسوت و جود آن جماعت در
 زیر جنبه راه ایام و دیالی و لکد کوب فلک لایالی بی تار توان و پودا شش بود در معرض سخط و عتاب پادشاه و
 ۲۵ از تپاجوب محصلان خزانه و غرما حلاوت حیوة را بمرات حمت معاوضه زدن معاطی با رنج و اکسالی بی رنج میسر

مانند آب در زمین مخفی و آتش صفت بر ملک مصدق می بلید یعنی نفقا فی الارض انفسکما فی السماء عاقبت سرد
 همان چنبر بیرون کردند و بیایا ایلمانی موسوم گشت و صورت چنان بود که پسرش هنوز در جیبوغ یافته با بعضی
 نواب و خدمت کریمه قاصد رو شد شعر دکان النوی کف لیسف ثعلبه فکلف انما کان النوی والواستغاث بجدت
 بوقا بر آتش غضب او که قابل طغیان بود بر ملک شعل کشید و بر فوات سید که مرتبی غایت وضع دولت خود می شمرد
 متأسف گشت و لطاق تعصب و حمایت بر میان انتقام بست و او را در زیر جناح عاطفت و حجر مطاع و تربیت رعایا
 کرد و طازم لیل و نهار خود کرد و سید و در بندگی حضرت عصیان و تفرّد انانیتش و تجاوز از مقتضی فرموده و تخاصم
 بر قتل کاشته پادشاه عرضه داشت و تقریر کرد که بایزده را بخلاف ایسا چکنیز جان چون دل ملوفان شکسته اند و برینج
 چون کسوت مبرستانان پاره کرده اگر باین حرکت منکر غضارود و این جبارت را بعفو و اقالت متقابل فرماید و دیگر
 شاهزادگان و خواتین که براه و رقت از وی زیاد باشند از منج طوعیت عدول نمایند و بتعلیب حکم بایسا مطالب و
 رعایب خود را طالب گردند ارغون در قهر شد و تغییر در مزاج مبارکش ظاهر شد با دشمن او خواست که گرد از زمین
 زمان بردارد و بیغ آتش بر آب دولت مخالفان اذیت کرده اند عاقبت رای زلفت بخشش تا مانده حسن تدبیری کار بست
 با حصار انانیت و مخالفان سید تنقید فرمود و برابر کتاب آن جریمت بلا حد تهدید و با دلجای عاتون پیام فرستاد
 که همانا ایش کینکاج شما حکم برینج را دیگر کرده و کاشته ما بقتل آورده و طریق عصیان پیش گرفته باید که برینج برقع
 که بر چهره پنداشت او پیداست مشغول کرد و دشت دشت و دشت او را از قالب استقرار در کرد اب انانیت
 او دلجای ازین نسبت استغفار کرده و در ضاعت تمام جواب فرستاد که در یار خود بزرگ حاضر شود چنانچه مقتضی حکم
 یایسا باشد تقدیم رود و پنهانی الوکهای خشم آمیز با تانک فرستاد و ملامت کرد و در مسارعت به بندگی حضرت لعنت
 و استعجال نمود ایلمی چون شیر از رسید کونی بیک جرعه آب رکناب آتش بیجان او فرو نشیست و احکام برینج فراموش
 کرد و انانیت کرد و استمالت خاطر او بر آمد و بصلاط و عطیات او را با خود یکی کرد و سید و محضراً و مزین نمود و بمجا
 اجماع طوائف متمسک گشت و تخف و اعتراضات را مصحوب معتمدان خود بجدت امر او خواتین فرستاد و بمجاونت
 ایشان و مکانت او دلجای که معتبرترین خواتین بود تو تسل کرد و پنداشت که بدین اندیشه طراز مندرس را رزوقا
 کند و از حضرت ایلمانی مستحق عفو کرد و صورت محض در پایه سریر خالیت چون شرف عرض و انهایا ف آتش
 و غضب ایلمانی و عناد بوقا متضاعف شد و تکلف توقف انانیت بر صدق مخالفت و تحقیق عصیان حل رفت
 فرمان شد تا طولادای یار خود می و جو رنمای و حسام الدین قره یغی بتقص خون بی کنا سید و استعراج اموال خزان
 و استخراج انانیت بی بهانه در شیراز آمدند و خواجگان در سلسله و دو شاخ کشید و نقص و شکست محاسبات و وجوه
 اعمال و استعجاب امور و استعجاب اموال پیش گرفتند اما با انانیت بسبیل خشونت حکایتی نمونستند که در چو رس

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

استغاث بود

۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

چنان بود و اسم سلطنت و پشت و خواجگان باو کا و عظمت بتدبیر و تدارک مخملات و معلات احوال مشغول و از طرف خصمان
 کسی که استیصال معارضه و مقابله داشتی حاضر نه اعوان آتابکی خدمات پندیده تقدیم کرده گفتند اول وجه خزانة تحصیل
 باید رسانیده و محاسبات ممالک پرداخت بعد از آن ممد جزا منقطع آتابک با ایلچیان بصوب حضرت روان خواهد بود
 برایستی سخن پرسیده از جوانب حکم با سارا کار بند شوند و چون این سخن موافق غبطت مال و مصلحت حال نمود و شیت این
 مهمات امقدم داشته خود ناگاه قان آقاچی از بندگی حضرت مانند عقاب در طیران برسد با برین شغل برنگاید و
 داند از وحل از راز اصرار و قطع عذارا و حکم شده که مرکوب ابش را جلیبو گرفته از شیراز بیرون آورد و گفتند و بیخ
 دبار کائنات اها بعد از الاله تعالی حال لکری قان از مرکوب فرود نیاید تا سر پرده میمون آتابک
 بجزر آباد نقل کردند مجال عذر و تسویف و رکت آمیزی و تصنیف گت آمد روز دیگر را و ادعای ملک موروث کرد
 بیرون شهر رفت بعد از هفت که اہبت مغربا نام ہویت چون اشک از دیده روان گشت شعر بگفت و ذلہ
 کفلی و زانی لبعذک نادان و زانی اسپر اسپر اهلوی شاردان حضرتی اما پی و زانی و زانی
 امراد ایلچیان بزرگ و جلال الدین ارقان و حکام شیراز در خدمت رکاب اعلی بودند چون به تبریز رسیدند
 بوقا نوکران خود را با مالکیت مادی بفرستاد و جلال الدین ارقان و خواجگار گرفته در استخفاف میان اسواق برآوردند
 و آتابک را از عرض عراضه و خدمت کشمشی مانع آمد و هر چند او بجای خاتون شیخ شد بجل قبول نیفتاد آتابک
 در وقتی که کیتی چادر فرگون در کشیده بود که کتیر فیه الا شهاب ولا بدانی الا خیال بیت نه ادای مرغ و نه پرنی
 زمانه زبان بسته از نیک و بد عازم خدمت بوقا شد تا بطریق عذر و تمالت اورا ازین تعصب و تکبر باز دارد و در مقدمه
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵
 ۳۰
 ۳۵

آن اغزاء ارباب اغراض تواند بود جلال الدین ارقان اشباح لومیت و از ذواج عبسیت با ایش دارد از قبل او در بارغ
 حاضر کرد و حکم برینج جلال الدین و خواجهان شیراز و پسر سید احصار کردند نواب آتابک موجه گاه حکام برات حست
 خود را بشرف عرض رسانیدند در مبداء سوال و جواب خواجهان قوام الدین بخاری و سیف الدین یوسف و شمس الدین
 حسین هر یک را بهیچا فیکت حکم در مقابل او از سر آزار بر موضع از آن نوند ممالیکت عمادی بر سر جلا دان موکل شد
 تا ابقا و محاباز و ایشان بقوت جلاوت و کمال شہامت و معرفت ضرب ثبات نمودند و معترف نشد پس جلال الدین
 در غذبات غذاب کشیدند تا در بساط یا رغوبیا ط بسطوت از ان احوال استنظافی رود آتابک نمانی کس فرستاده بود
 نصیحت کرد که زنهار بهنگام ثبات و مردانگی و اظهار کمال و فرزانی است چه در آئین مغول اضطراب و لطمه را و لیسیل ثبات
 جرایم و است شریعتی هدایت فان الصبر محمده و من و دلای ظلام اللیل انشا بهیات این تقریر کجا معنی آمدی کار جد بود
 و ایلام ضرب بی حد و بین الحکم و الاخشاب بولوک ملک جلال الدین سایه پرورد و مقنم و بدعت و راحت متعود چون
 سه ضربه تقدیم یافت زباز بسباب و مشامت در از کردانید و قذف و لعن آغاز نهاد و بتقریری سلسل و بیانی مفصل
 اظهار محجوبات ضمیر و نشر مطویات معتقد را برین سیاق گفت که ما آتابک موصیعه کردیم که علوی را از میان برداریم و با
 سلطنت او را خاضع و طایع باشیم اگر ایلیان عتاب فرماید که وقایق معدرت با یکجا و قبول نموند و خلع ربقه انقیاد
 و نزع قلاوه امثال واجب و انیم و بصورت مجاہرہ عصیان کنیم و برای مصلحت عواقب شخه را بر جزیره قیس کشیم
 و عمارت قلعه و استحسان پیش گرفت محض مدعی خصوم بشما و ن دیوم بقت من کل امة شهید علیهم من انفتخیم
 هر قوم شد هر چند دیگران نگذیب کردند که خور طبع و فرط صین و عدم تحلل او را برین فتر اغرامیکند اما متصرع بس بود
 خاصه رضمان قوی اقراری روح سید مظلوم بالای سر پروردار آمده با دار میخاند مصحح سبیلی الشاؤون کما لقبناهم
 در ان موضع میان آن جمع تیغ که تفریق مقتضی طبیعت اوست بیک ضرب او را بر تخته خاک تحصیف کردند مصحح
 و هذا قیمة القدر المشاح بود این قسم باری در شمارش و یکران بعلت آنکه بقایا و بلوکات برایشان متوجه بود
 و عمدہ و فیزات کرده بجان امان یافتند پس حکم برینج شد که آتابک و موافقان او پنجاه تومان مال در عوض قروض
 سید با و لا و اورسانیدند و بیست تومان بایام سید جمال الدین و ایلمی معین شد و برینج بر تسمیه و تفصیل مشروح و بستین
 که هر یک از ان طایفه بر حسب جریمت و اندازه روت چه مقدار و وجه دیدند تا ممت مخالفان در کشاکش نکبات موثر
 مطالبات افتادند و معامله خیر الدنیا و الاخره عالیا از معلوم و محقق شد و علی التدریج و جوه آن احوالت با ضعاف
 مستخلص و عرض و مال عرض هبنا و هدد و ما الخذ و اذ احان القدر و از ان دولت کجا تون ایلیان نازک بر
 بقایای آن وجوبات میرسیدند و صواعق بلیات برایشان میریخت و الظلم عافینہ و جہد و ما ان بظلم برین حال
 چون یکسال و چند ماه بگذشت آتابک ایش را امراض مختلفه روی نمود و در ان روح حیوانی از تدبیر ممالک غالب قاصر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

گشت و پیش از بخت دو هفته ماه سلطنت از افری مراد و کامرانی بجزوب وحشت و ظلمت پرست کلبن دولت سلطنتی
 برتد با و حواش میسر شد و روز سعادت چون شام کعبت بهیم و عاقبت امانی و خیم کوئی روزان دولت برقی و میض بود
 که در یک ساعت متلاشی گشت یا بری که زود بگذشت مصرع بگذشت چاکه بگذرد باد بشت و این بیت که چون عروسی
 حساست از گفته خنصا حسب حال شد شعران الزمان و ما نغنی عجائبه انقی لنا ذنبا و استوصیل الزانس ان
 انجد بدین فی طول اخیلا فیهما لا یفسدان و لکن یفسد الناس و راجر نواب بریز بر رسم مغول هر چند مؤمنه و عا
 جهان بود و فن کردند و ادانی زروسیم ملان شراب لعل با آن حین ساغر خوبی ضمیم ساختند و ذلک وقع فی سنه خمس
 و کما بین سنه و مدت ملک او میت و دو سال بود شعر که عین مقبله التواچی کچیل با یخاندیل و الیومال و
 اجمع من ففدنا من دابنا قبل الففده ففود المئال ولو کان النساء کئیل هذپی لفضیل النساء علی الرجال
 زهره زهرادرین مصیبت کا سنبله بر کبده و بجز نیکون بر انداخت و حلقه های کیسور را بر پنجه کف لهنسب پنجه و از بنیان
 نغش در دجاها حدائد سافرا فی حداد بوقتی که نغی آن ملکه عصر و کافله ملک و عقیده سلطنت و عا قوال
 ۱۰ سلطنت محطه مملکت فارس رسید محتراین کلمات چند بیت را بر نو نظم متعلق کرد پس بیت سخت را که بخت بودی کی
 شدی شه زود جلا تاج را کرده بودی برایش بگریستی وارث ملک سلیمان رفت در خاک ای دریغ که سلیمان تا بدان
 بقیس خوش بگریستی چرخ هر ساعت بچشم کوب و اسکت شفق شایدی کرد غم آن ماه و ش بگریستی کوس نوبت کربان
 ناله ایندم در خور است جام مجلس گو که تا در تاش بگریستی کل باوردی او چون چهره خون الود کرد شاید از کس بران چشمان
 ۱۵ کس بگریستی در شیراز مراسم عزاء چنان پادشاهی بقدیم رسانیدند و آه و دو آسای صغیر و کسبیر بزرگه فلک اشیر سپوت
 طوک و امر او اتمه و کبر با اسکت بغم کون چون شب کسوت نیلی پوشیدند و حقیقت روزان بود و در مساجد و محافل
 سه روز ختمات قران و خدمات با نواع جهان بجای آوردند و مشروبات از آن تخمه درون شاپشاهی فرستاد و در بحالی
 اختیار این چند بیت مشنوی در حلیت الفاظ پارسی اتفاق نشا افتاد بیت نیالده بسی سال در باغ بان که از باغ
 باشد جدا باغبان بسابام و شاما که در مرغسزار بالذ نسوق درون مرغ زار بسی در چمن گل باشد صبا که بر رسته باشد
 ۲۰ کل از خاک ما بساباب در جوی کرد دوران که ناله بر شاخ مرغ نوان که ای رفته در خاک با دوی بست را کرده
 تا کام جای نیست کجانی که کلبن بار آمد است دم باد غبزه نار آمد است شده از غوان باده و لاله جام لب غنچه ابر
 شنه بجام چه خوش آنکه بنجید و پوشید و خورد چه پایست بگذشت با داغ و درد خنک آنکه انداخت و انداخت
 نه آنکس که جان سوخت تا ساختش جان پر فوس است ای پر خرد فوس جان پر خرد کی خرد کرد در جان چشم من و
 که خود کار او بچو ساغر و میت جهان ساغری دان و با باده خوار بس غر دمی عمر بغم گذار بخش بخشای موقر ابرین
 ۲۵ که یابی ز جان آفرین آفرین چو بریز دستی ترا هست دست کون دست کیش که در دست هست بیگلی گرای و پی بد مرد

پر کاندوز

کمانده

و صاف

خیال
انصدای کوشش از این آرزوی
سجده کن بر پیشانی بیوفانی
رضی بلا کون

که اندر نه بیند نصیحت شو در حالت رحلت وصیت فرمود که تا اطلاق موروث را بچار اربع قسمت کند و قسم از آن بی
و خزان شاهزاده کورد و و چین و العاصمی و قسمی حصه مالیکت و عقبا و قسمی از آن شاهزاده طایب جو سپر ملک تیمور و صد هزار
مواجب که از عهد صلحین اجن از اطلاق حومه و سدس ارباب مبذول داشته بودند برقرار بنام او موسوم فرمودند و میا
وراثت علی القسط مقسوم بعد از آنکه مدتی دولتخانه انا بکی روی در انحطاطها و از زمین سلطنت و عدت و انبست مملکت
همین او امی کوس میان تهمی بر رسم نوبت باقی ماند بمیت خود فغان کوس می گوید با و از بلند بس زود این نوبه را
رسم نوبت نوبست و روز کار داده مستعار خود را استر داد و در ذلك لبس البدیع من شییم الزمان الخصال و
عادای الفلک الخصال و و ذاء کل فرجه نزع و عقبب کل نزول ترخا و نیا کاشانه محنت و بلیت و محل
طوارق است و عواقب و بصیغف عواقب لولغها الا لصر و ف الذهرفنا لعلنا و ان بوایف امه و کبوا فئ شرب اب
زحمت خار بر سر و کل طری را ستر نمی خار در پی شادیش با بنده مشعر و و لوش چون از دولات اتفاق دارد و لو محنت
مخبر بلیت فی فی غلظ چه جای نیست این صورت پیرایه مجاز دارد و این عبارت سیاه تکلف راحت او عین بیخ
و بلاست و مستلذات بالذات محض اندوه و غم غمها غمها و نفعها خسر و امرها مژ و بشرها غم و فقهه اقبالها
ایلمامه ضیف و نیکابه ضیف و از باره طیف شع نضر العضا فمرو و هی خائفه من التواطیر بائع الرطب و
لکته اذ بارها ملازمه طلال و لسنفرد جبال و اسخالد لکتر به ان این مقال است که در نفس انسانی قوی شوایس
مبدء شوقست نیل مطعمی هنی و طبسی هنی و منکھی شنی و اگر چه بعضی حکما گفته اند اللذنه هی اذ ذاک المسکله اما محققان
معلوم است که آنجا و یف معدله الی هی معدله لکهم الکتاب بربخ خوا و محنت جوع مبتلا شود یا جگر برتش عطش کباب
مکر و دواز لقمه غذای موافق یا جرعه آبی قراح آسایش و لذتی صورت نه بنده و تا جسم بجم بجمارت و برودت افعال پذیرد
زینت اکتسا و تربیتی بغواخر لباس در خاطر مکر و و ناقص مغبون و داعی شهوت و فلق و اسیر تارخ نعمت و شوق بنیاد
بوساطت و غنچه بجمی منی محس لذتی نخواهد بود پس نفس در مبادی این تمی و تصدی لذات عرضی شتاق الام
و استقام بوده و سلیم عقل صحیح مزاج دانند که معالجات امراض و ازاله اوصاب و راحت و لذت سخچهند باری تعالی
چکنا ز اکننت امراض ازین امراض با شوائب و راحت پر نوائب کرامت کند و توفیق توجه به عالم بقا معرا از دنس
تکلف دریا و احتظا بمطالعه جلیایه قدسی و لذات حقیقی بعید از لاجمه زوال و فائزانی در و انده و لیت التوفیق و
لهادی الی سوا الطریق و یحقیق الاما و حکام شیراز مدتی مدید بوسطه رومکاید و وضع شرور یکدیگر ملازمست اردو نمونند
و قروض بشمار اند و خسته شود در مدارج این قضا یا طوغان فتنانی سرف ایناتی در بندگی حضرت یافته بود و بوقاز
تخیلات فاسده و توهمات بی فایده تکلفی میکرد و از مدخلت در امور حکومت تعادلی می جست چنانکه ذکر آن در
موضع خود مطالعه رود و حکام شیراز بر عادت با دینایی چون معشوقه هر جانی قدم در خطه متابعش شغل غلط

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

طلال نغمه خیال

مع الدهر اذا ما خطا واجرم مع الدهر كما يجرمي ساوند و تربيت و عنایت طوغان التها نمود با نرا
 و سیت کشته در بندگی حضرت بشارت کشمشی رسانید عرضه داشتند که اگر حکومت ممالک بر او بجز با بندگان مفوض شود با نصد
 تومان زر از بوقی اموال چند ساله و مواقع توفیرات با تفاق بجز آنه رسانیم بدین تقریر حکومت ایشان یرلیغ نافذ شد و مولیها
 داده ساربان و جوشی را برای تحصیل و تسهیل و جوبات و مهمات الهاس کردند طوغان نیز فخر الدین مبارک شاه را از نیابت
 خود بر او بکلی با ایشان بفرستاد چون بجد و فارس رسیدند قوام الدین بخاری که راه آقانی و تقدم و هت جهان باقی را از
 شیراز عوض یافت و با صد درد و دریغ خاک در دیده امانی زد و قیل کجا الدین بن بدین معویه ما افرتب شیئی قال
 الاجل قیل فما بعد شیئی قال الامل و قال علیه السلام ان المنايا فاطعات للذمالم والکلبالی مذنیات الکلب
 بیعت دستور خراسان شده کیره شده کیره یا کیره ساسان شده کیره کیره دشوار جهان اگر زمین می پرسی
 بر خود همه آسان شده کیره کیره خواجهکان شمس الدین حسین و سیف الدین یوسف و نظام الدین ابوبکر تازکی در هت
 امر اتجمید الزمام کرده بشیر از آمدند و مستدر کار از نصب فرمود و در کار بجت و انکشاف امور و اعزاء غمازان و تحریض
 سعاة شروع پیوستند و در المملکت و اعمال آنچه با ساقان و متعلقان ایشان بر اهدمت و عراضات و علوفات از
 انداخته بودند و اجتماع آن سعی کردند بلی غیر مشکور و اجتهاد نمود اما از نمره و منفعت دور علی پد از تو فیر بجز بر بیست
 تقصیر چیزی روی نمود و همین تسوید اوراق و کتبه شفاق بر نام جاهل و بخریر و بخریر جمع و من ذلک و باقی فایده داد
 بیعت سرایه حاصل جهان بخرغم نیست من دلکش متبید و نمانت باقیست حاصل از تحصیل با پصد تومان چون
 تحصیل متمتع بی حاصل بود اموال بقایا بلوکات که در صادق خزانة مختموم باستی بر صحایف و دفاتر بالوف و سبین و هت
 و دو اینق و قرار یط مرقوم کشت ساربان و جوشی با آن مقدار مال که بطریق شفقت و عدوان از هر کس حاصل شده بود
 مشوقه بندگی کشتند و فخر الدین مبارک شاه را جبهه استخلاص تمامت اموال و افراغ محاسبات بکذاشته و جوبات که در خزانه
 خانه و هم نهاده بود و قفل اتحالت بر زد و بجز آنه پادشاه چگونه نقل نویسنی کرد و تخریب و تندبب بر نفس غالب شد او نیز
 در ادارات و مسامحات تقصیر فاحش کرد و روزی ناچار خود را باند کرد بدنامی متوخ کرد و انید با حکام همانند و توانی پیش گرفت
 و جعل بین العبر و التزوان برین و هتان سال بجز کشید سعدالدوله حکم یرلیغ حاکم کلی ممالک شد و ملوک اطراف و هت
 ایام را مسائل میگردانید چنانکه در موضع خود شرح آن اثبات رود و جبهه نسق کار شیراز جوشی و شمس الدوله و غیر الدین
 مظفر عمید را بفرستاد و حکام ملک تا صغمان بر رسم استقبال تلقی نمودند و از غایله بازخواست ایشان با انواع خدمات و تحف
 توفی حبت امانق لقیها و لا بدفع الئذ بهر اذ صادف لاجله جوشی در اول ملاقات بعلت تقصیر در ادای مال و جهاد
 و مدارات با رباب بلوکات فخر الدین مبارک شاه و محمد الدین رومی و شمس الدین حسین و پیشش که چون کرکک پوسف
 بی گناه بود بر شمشیر کز اندید و خواجه سیف الدین و خواجه نظام الدین برای صیانت نفس و تعویق و رقت تازکی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۵

حجت دادند که صد تومان مال ز تو فرات ملک بخرازه رسانند پشاز با تو کلیل بدار الملک آوردند و دران دریا عمیق خوض پر
 شعر تجو التجاه و لذتک مسالکها ان السفینه لا تجری علیها تمامت عمال و مسترفان و ارباب ثروت را در شکر
 محنت آوردند و با مصلای نایره ظلم و مصلای تیغ ضمیم و تعرض املاک اشتغال نمود و فترتی پر خستند شتمل بر معاسمه
 تمامت ممالک از زمان انانک سعید ابوبکر انار الله برمانه و بدین علت بنیاد مصدوره و مطالبه که جمع آن محاسبات
 بر پارز صدق حسو محض بود و فذلک آن عقوبات خاص و عام نهاد و چنین خیر خطیر را ذخیره عاقبت بگذاشتند
 قال لا یصیح شر السلطان من خافه البری و شر البلاد ما لیس فیہ خصب و لا امن لقصه بی توجیه برامی نو
 که فلان بعلت آنکه املاک او شایبه و یوانی دارد یا بطریق هتدا و از ارباب طراف و تواد یا بواسطه بقایا که از عمد اشتغال
 او باز در ولایتی بر اعمال باقی آمده این مبلغ برساند محصلان چون کلب معلم که در مصطا و بر و جوش اغانند و طفره
 و دولاب آغازند و استعادت بعد از استرسال ممکن کرد بر سر خلائق میرفتند و با انواع استخفاف استخلاص وجوه میرفت
 طوائف دست نفع ربنا اذ نعنا العذاب اما مومنون بردشته و القلب ذویع و الذمع فذو کفای و پای وردا
 حسبا الله و خذ و کنی کشیده و چشم بر منظره طلوع فجر شعر علی الهم الذی انبت فیہ یكون و ذاهه فرج قوت
 وقف کرده و کوش هوش بر روی شعر اذ بلغ الحوادث منهاها فرج بعیدها الفرج المظللاناده سخن ابوالحسن
 کتاب دران استخراج شعر سلام الله کل صباح یوم علی کتاب دیوان الخلیج بر دموون البقا با پی زمان
 بخرا با فیه عن مال الزوال عریفه حال بکمان آمد ازین مصدوره قریب پنج تومان مال و صد تومان وزر و وبال کسول
 سپوست باقی رانه از بقایا و نه از استقراض و پدانا میبوست ساخت ناچار بر حرحه الوقی می کردند و میکفت با دل بارها
 بدین مصرع آخر شوی تور روزی ازین بد غم را و بدین ترقی صخره و انجدارها اما چون قصا کار کرده بود و موده
 نزدیک شده بل محذور واقع و تدبیر غیر واقع رای صواب چرفن زند و اندیشه انسانی با قتیقه آسمانی کجا هم رسود
 و کن یصلح العطار ما افسد الدهر و قال امیر المومنین علی علیه السلام صواب الراعی بالذل و یدهب ثلثها
 جوشی از مال قرار و جو بات تمام حاصل کرد و ازین مظالم مبلغی بان مضاف و از غضب و نوب آنچه موده و بود بفضول
 و از جمله دوازده تومان زرر کنی نیشا بوری از ان مجد الدین سمرقندی که بر آنچه و تدقی جو جو فراسم آورده و بود
 در خانه یکی از اواسط الناس م فون کرده چنانچه کا به نجه رایش با و شمال مودوع سازند یا سکر گفته و در قهر آب
 ضمیم شده و از معنی شعر اذ اما جعلت الترعید مضیع فالت یمن ضیع التیر اذ نب غافل مانده کنش و نقش کرده بود
 و از ان عین اثر کند است شعر فدی جمع المال غیر کلله و با کل المال غیر مرجعه ابن مجد الدین در کمال مغرط و
 مطاع و امساک بی باک چون یحیی برکت در کرم و من زایده و در معالی و قس ساعده و در فصاحت و کعب بن ماه
 در سماحت و قیس اخف در علم و میکیالی در ادب و یدیع و فضل و حاتم در بدل شهرت و دشت و بر عکس معنی

فی الثالث من الوتم سنة
 تسعين و مائة و ابن بیین
 و دفن فی شامی الفرات فی
 بعض هرد و ما ترجمه
 من تاریخ الخلفاء
 ابوالولید بن
 زاید بن عبدالرحمن بن زاید بن
 مسکن بن سبک الشیبانی کان
 شجاعا جارا و جریلا العطاء
 المعروف بتمت
 ابوالفضل احمد ابن بکین
 بن بکین بن حید الهمدانی الفطی
 المعروف بیدیع الزمان
 صاحب الرسائل الرلیقه التها
 الفایقه و علی منوال نسج الطی
 مقامات و هجوات الغناء
 پنجاه تومان
 الفصحاء و له الرسائل البلیغه
 و نظم الملح و کانت وفاته
 سنه ثمان و تسعین و ثلثمائة
 بدین قضاء سحر برده
 ابوالفضل احمد ابن علی المیسلی
 من اعیان النیشا بود قال
 الشاعری فی تاریخ بوسیع
 السلطان محمود بن سبکتگین
 شیخ مملکه و جمال جمله فضلا

در این کتاب
 در تاریخ الخلفاء
 در تاریخ بوسیع
 در الفصحاء
 در الرسائل البلیغه
 در نظم الملح
 در وفاته
 در سنه ثمان و تسعین
 در ثلثمائة
 در ابوالفضل احمد ابن علی المیسلی
 در من اعیان النیشا
 در الشاعری فی تاریخ بوسیع
 در السلطان محمود بن سبکتگین
 در شیخ مملکه و جمال جمله فضلا

۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲
 ۳

در این کتاب
 در تاریخ الخلفاء
 در تاریخ بوسیع
 در الفصحاء
 در الرسائل البلیغه
 در نظم الملح
 در وفاته
 در سنه ثمان و تسعین
 در ثلثمائة
 در ابوالفضل احمد ابن علی المیسلی
 در من اعیان النیشا
 در الشاعری فی تاریخ بوسیع
 در السلطان محمود بن سبکتگین
 در شیخ مملکه و جمال جمله فضلا

من کونفنته اذک فلسه موع بود سنین عمر او از سنین برکه شده بود و طفل آسا در حرس و اغراض بجا که رگین رو که شسته بر او
طعام من لظنمه فانه سنی بر خوانده و بر کوزه آب فسون و من شربه فلیس سنی نفس کرده در سوال سائل از انواع طعم
جواب و کف نظم من لو کتبا الله اطعمه شعر عنیف فی الجلب علیه فضل و حر اس و ابواب مینعه
رای فی بینه یومار عنیفاً فال لضعیفه هذا و دبعه در حالت طبع آتش بتقلیل غذا بهیتم قناعت فرمودی و قد
بما نطت لرم و صبت اللبیم من فصر عن الواجب من غیر فصر فی بدیهه او فصور فیما لدیه بهنگام مجرب
فناکت مستقر و فاما و تجرع و بیس الشراب و مناسبت و مناسبت مر تفتنا خوان آکا لون للتحف
کردی و نشاط سماعون لکذب عا هر فرمودی شعر خوان کالصاحف للتصاری علیه الخزامی المال السوری
در وجه سیم مطرب سماع مرتب و شتی و جایزه شعرا اجازت جواز مطرف بر کوشه مجلس و شراب آسایدی و حریفان
از جاجی بصرا و کباب خوردی و خدم از پهلوه خود و بکرو لوفه کل کل ما اوتیت فی حفص عیشیه و لا تخن یوماً یمنیک کل
که چو بیبات شیره او دیدی چون موش از شیره که بر کبختی و اگر کسی از کوه آداب فراج کردی آب روی در پیش روی
بر کبختی و قال الرضی علیه السلام ظالم المال اشد من ظلم الماء و شیخ عنی اهن من فصر شیخ شعر و من بکت
الشاعرات من جمع ماله مخافه ففر القذی فصل الففر در تابان و من شکل با تاب بود تا چار تا رصب او را زین
میرساند و در زمان محب و در آفتاب که رایگان مالکیت او را جبهه ز رفعت می پوشاند شعر آبا جامع المال من جلیه
بیت و یصح فی ظله سب و یخذ منک غذا کله و کسئل من بعد عن کله چون بچاره مستقرض تلف در روزگار
مستلف بعت بل اجاره پیش او آمدی با وجود حسن و ضامن و کفیل و الزام خدمت در بان و متوسط و دلیل خازن ترا و منجم
هطراب و کرام الکاتبین دست بد عابرو شتی پس منت ملت و عطا نادی و بهنگام نهضت در مطالبه هر آنچه
شب و روز با بد قاین و توانی حساب کردی قال النبی علیه الصلوه والسلام شر الکاسیب کسب الریب
و کفیه اذ شر المال ما اکرمت انما مکسبه و حرمت اجر انفافیه شعر حیونک فاعلمنها اذ اس مالک طالع
ان عقلت فریح ذلک و کل ان شئت لب الریح منه فان الذهب ککل و اسن الل زحافه
استماع افتاد که چون زرار بر می گرفتند آن محروم مرحوم را احصا کردند و در وزن در وزن آن بظاره ایستاده و بمطابره و زرا خنده
وزر بر باد داده چون ترا و سنگت بر اول ناده و چشم حیرت بکشد و نهان زرد آستین میگرد و حکام در ان حرکت نفا و بر میوزند
و لا یحسبن الذین یجولون بما انهم الله من فضله هو خیر لهم بل هو شر لهم سبطون ما یجولوا
به یوماً لفی میله حق او شرح یافت شعر هذا الریمان شوم کما انراه عشوم المال طیف و لا کن حول
لللبام نوح منعا الله و یا کفیمیا اولانا فی اخر نلوا اولاد مثل است که اطفال المجابین بدول باروری دیدند از شوابع
طریق و موضع خرب کلخ و سنگت کردی و میکرد سوال کردند که از جمع کردن آن نظر بصیت کف جمع کثر الا اسیظها را می و اذ خارا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سائیل تعجب بل افوس کرد یعنی کج ارسیم در زو و یاقوت و در نمنده از جگر و در کوی در بگذر بملول خنده زد و گفت ایان کج
 خزان و دفا بنی نماند و در صند و قنیه دل را بعلق محافظت آن قفل غم بر زده چون خود از آن انفعاس نمیکند و دیگر از آن حتی
 نیرسانند با سگ و خاشاک خاشاک مساوی است بل در خاک فایده مستوفع و منتظر است و در جهان زو و جواهر مد فون
 منصف متصوره قال الله سبحانه و تعالی و الذین یکنزون الذّهب و الفضة و لا ینفقون فی سبیل الله فبئس هم
 بعقلیاء و قال لسطاط الیس الفینه نبوع الاحزان و قتی این دو بیت اتفاق انشا فاده شعرا کثیرین است آن
 تحلی بل العیش حاضر فکل کل ما توفی صمیرک محضر لمن لفسر الاموال مالک فانبلیه فانیک مثل المال
 لا شک لفسر از بزرگمهر پرسیدند فرق میان کریم و یم چیست قال الکریم من استوی عنده الذّهب و الفضة
 و سائر الاجار و اللّیم من استوی عنده الذّهب و الفضة و سائر الاجار کریم آن باشد که پیش همت بلند او از روی
 استغفار زو و خاک کیسان باشد یم آنکه در نظر فاسد و حوصله تنگ او اندامه به نظام خاک و زو متعادل نماید این کلمات چه در
 صورت بطریق تقریر و تضویب در ذکر و ناسبت و لوم طبیعت او تحریر یافته اما این فایده را شامل است که اگر بهوشمندی هوش
 نقد این تجربت را در محل تدبیر حکمت تفکر نماند معلوم کرد اندک در معیار مستقیم اعتبار صدق عیار می خالص دارد و بدان تعظمت متنبه شود
 و بر حرص و انکار کمال طیب القیل اقبال کند و عروس از انکاح طرب الویل استقبال نماید چه دنیا نازیبانی و بیابا پوش و کندم های جو
 فروش است چنانکه گفته ام نهی و فالفناء لا فودعنا ما لم یودعنا و عهدی بالدهر و دنانه اذ اذنا و ههما
 بلنا الیه و انشرناه باعنا او باعنا مال یا سعادت و دو جهانیت و سازنده اسباب صورت در عالم فانی چون درست بود
 مقبل آید به تی که از عمر مقدر عملتی باید اول توشه آخرت و الاخرة خیر و کسب بر دار و عقاب خیر
 خیر می بگذارد پس خود و دستان و زیر دستان به ان متمتع و محتفل باشد و حقیقت کفایت همات آدمی را و که در
 عملی بواسطه خاصیت صداقت یکدیگر مشروط است و نظام مصالح عالم بدان موقوف روشن کرد و چون از
 غرور که نوش و نیش او اندکست و مال و دانش او یکی نعمتها مستغیر عن نعمتها و صولها نایبیه لیدونها با مقام مرعوب
 پیوندد و میان عالمیان نام نیکو باقی گذارد و قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ان لک
 من مالک ما اکلک فافبت اولبت فابلیک اوفصدت فابفت و ما سوی ذلک یلغیرک
 شعر نغم المبین علی المرؤة للفتی مال بصون عن البذل نفسه لاسیعی انفع
 للفتی من ماله یقضی حوائجیه و یجلب الله و اذار منه بد الزمان
 یسهمه غدیا لذراهم دون ذلک و نسفها صاحب ثروت بخیل شعی محروم است و عالم مظلوم و مجرم
 مذموم چه در دنیا با وجود قدرت و کنت ترقه و تنعم ندارد و او ایم در غم محافظت و اندیشه استلاب سالبان و عصبان
 خاصان بجز دل و منقسم خاطر باشد و بعد از وفات سرمایه فایب و لذت و حیرت جا و میل بهیت حال زو پس از بیانی نیست

۵

۱۰

۲۰

۲۵

در

سپهت غم و ناسید و ناکامی و بس درین حال این ابیات زبان خاطر ملا کرد و قیمت بسیم وزر شده بهیچ طعمان مغرور بسوی آنکه
 شوی میر و صاحب افسران اگر دو اب برز معنوشدی نشدی قلاید سگ و قفال فرج بهتر از آن تر است عمر عزیز کی که
 فیضی توان خرید و دو صد ملک شاه بخواران چه هم از سر سوزار برادر نیسی شود چو جیب عروسان جهان معطر از آن بر
 زنده رمق هر چه هست در دنیا با بروی قاضی که خاک بهتر از آن نعوذ بالله من مال امانا عن صوب الاشیعاج و
 اما لنا بوسیم الضیاع و فی هذه الکلمات عبرة لمن نظر فیها و اعتبر و مزج لین و عی و اذکر و کتابة لمر فی کتبه
 ۵ فیها بالزأبی لتسبید و ذکر لمن کان له قلب أو ألقى السمع و هو شهید جوشی چون تحصیل اموال و ثبوت مال
 و عقل بخل و غارت و اذلال فایع شد با طرف ممالک فرستاد و در بر ولایت فخر سی منی بر ممالک اینچو از قری و مزایع و میا
 دو والیب و طواصین و ارضی سیوح و نجوس سعود و نجوس در مسلم آوردند و تمامت شمار بسیارین از شمراست نخلات فی سوا
 که خاتل اکرم و لعنتم انما خلفت فانها خلفت من بقية طينة آدم حاصل دشت تا کردم که مکرمت لئو لفرید بنی الکفر بمنان الکفر
 نتیجہ پاکت دست و از غیر شمراست چنار و بید و عیشام و در عر تعداد کردند تا در حضرت ایلیان ظاهر کرد و که بر جزویات حول
 ۱۰ ممالک تا بدین حد و قوف حاصل کرده چون بر عزم توجه بقبری الاعالی شیراز نقل کرد و خواجگان سیف الدین و نظام الدین
 که تیر و بیر فلک از تریش درایت و تفتح سیاحت ایشان هنگام تمام مصالح جمہور کشف معضلات امور از روی انفعال
 رقم لایجری بر فذک و ذہن و نکاء خو کشیدی و بر تقریر باقی محاسبه بی محاسبه عمر و کبار در وجه نهادی و در ارا و
 کتابت ایشان عبد الحمید کاتب را از تئیب تا مخلص مستیاری مخلص محصل کشتی بر کوشه این خاکدان عرضه تیغ خون قشان
 کرد و سید مذ و سر با و ایشانرا از لنگرہ دروازه دار الملک فرو آویخت و چندان کمال کفایت و فرط درایت مفید و مزج
 ۱۵ نیامد و رای دورین عاقبت اندیش مکتوب و افع و مانع کشت و بر زمین آید کان صیغت مضی قبلنا قوم و جوان
 بفقوا بلایغیب عشنا فلم یفقوا مستوم ماند در حق خواجه سیف الدین تاریخ آن روز را ایراد کرده آمد بیت لمؤلفه و قات
 صاحب منغام سیف دین یوسف که لفظ و گلش و ستور ملک و دین بود دو شنبه زریع الاخر تا سحر عشره سال شتاء تسعد
 ثابین بود و دنیا و ام غفلت و با ناز چو محنت و کسبت است و در کار بیدارنده فتنه و شور و متحن و مفتحین بدان دایم از
 ۲۰ خوشدی دور و بغم ناکامی دادند و نیافت رنجور قال الله تعالی یا ایها الناس اتقوا ربکم و اتقوا یوما لا یجری و الد
 عن ولده و لا مولود هو جازع عن والده شہنا ان وعدا لله حق فلا تفرنکم الحیوة الدنیا و لا یغترکم الله العزیز
 شعر الان ذنباک مثل الودبعه جمع اما ینک فیها حدیچہ فلا تغرد بالذی ینک فیها فها هو الاسراب بفقیة
 پس ای دل ازین حالات و حلات یکی عتبار گیر و دیده بعیرت باز کن و ترک چندین نعمت و از کج و بصرف و بیضه او چون
 لطفال خرسند مباش و بجلو و مترش پیش مذاق همت متغیر مگردان و در خواب حرص خیال ارزو با و در از چند منی و از برای
 خوش آمد جا بلان بر مرصد معاش و کیران چه نشینی شعر فاحش این عید ذکر و نفسه و لکن له من سائر الناس عاذر
 ۲۵

تاک

مفتن

از مهربانی چندان سینه و چون صبح پیری و میدگر چه در جواب گفته طباطبائی خواهی خواند فقها و اولی استنبطاً فضیلت لایح
 فَلَکَ لَمْ یَطْبُ الْکَرْمِ سَاطِعُ الْفَجْرِ اِنْ خَوابَ غَفَّتْ بِرِیْضِ قَبِیْتِ بِرِ دَمِی وَ هِیْزَادِی کَرَمِ شَدِ چو بر تو خود کشیدند این رسم
 بر خیز تو کیستی که بری نام مرد می نشین تو چستی که زنی لاف از کرم بر خیز نخواهی آن که چو که تفاسی کرم خوری کوبتین
 سرور است درم بر خیز الهماً الله توفیق حیدیه و آرزو شد تا طریقتی رُشیده و در زلفنا هدایه الحقیق مریعند ^{میر}
 مُحَمَّدٌ وَسُوْلُهُ وَ عِبْدِهِ الَّذِی خَلَصَ الْاُمَّةَ مِنْ الضَّلَالَةِ بِجَهْدِهِ وَ حِدِّهِ وَالصَّلٰوةَ وَالسَّلَامَ عَلَيْهِ وَ عَلٰی
 اٰلِهِ مَا فَاحَ الْاَبْرَارُ بِرِیْضِ مَوْصِعٍ وَ کَرِیْمٍ رِغْوَانِ صَاحِبِ دِیَارِ اَزَادَ اللهُ عَلَيْهِ سَائِبِ غَفْرِ لِهَیْمَا سَارِ سَائِبِ بُوفا
 که تیر این مکتب از شست او بود بر خاستن این فتنه از شست او بگفتم بر لیل از اب امویة تا حد و دو مصر که قریب هزار نفر
 باشد در قبضه حکومت آورده و از حضرت بلقب جنگناک موسوم شد و حکم نافذ که تا یکماه بزرگ ارتحاب نماید در
 یازدهم پادشاه کسی سخن او پرسید و بی التماس او احکام بر لیل را مسموع ندارند و مکمل کتاب او را بی نفاذ بر لیل مطاع و متبع
 شاست بیعت لطف بسوی عالم خاک از نظر کند از سید عود سازد و از ذره خور کند اکیس اعظم است حقیقت
 غایتت زیرا که بمن خاصیتش خاک زر کند جلال الدین ملک سمانی و حسام الدین فروغی و فخر الدین مستوفی بر آه دنیا
 و هم کتابت ملازم درگاه او شدند و بنفسه او ترکی عجیب عاقل بود فکری بعید الرمی و تدبری قریب الرام و شست و ضبط
 مشوشات امور و تغذیه احکام و تثبیت مصالح مملکت را تا عده نهاد که در آن برج دیده سید سفید روزگار تا مختتم اودا
 پایدار خواهد بود از تاثیر عدل و سیاست او با زرا با تنه نظر معاشرت اقا و اصداد عالم بساطت معارفت و مسالمت مکتب
 بیعت که بنحو اهد سیاست تو کند دیده باز ایشان تمام مسالمت ممالک بیسط را بقا و لان فرط جهالت و قواد
 صیت شهاست خود مهمی و مجرور دشت و آیات باس اوزمین و زما ز اطا پرشت کوفی حیاط صنیر کسوت این معنی بر ما
 اوصاف برید مشعر بلغت سما الجلیج ادر فقهه دویدا فافوقی التما ^{سید} نظریه رد او عدل و تقییه بناء باسا و ازالت
 جاشت فتور و اطلت خاشاک شرور و قطع ادا و طمع و رفع حجاب سفهنا غایتی مبالغت نمود که روزی یکی از سوا
 مطبل خاص سیدی از طرف و کانی بروشت بر مقتضی ضمیم حوصله و عادت طباع اهل سوق و التوفیه کالکلاب
 التلوقیه و اکثر التلوقیه مانعی رفت قوت شیفت خرمبند را بران دشت تا چند بی رسمی قتمیم که مستعد
 تعلم سجدت بوفا بودند عالی فرمود تا او را بیرون کریس که عبارت از ان ریض است متبع ضربی کردند لغت هم
 مصرع تو گفتی که ده شد سیدی بدویم حاضر از فرمود که اگر امثال چنین کسان را بمحضرت نوا در افعال و محقرات بوادر عا
 مواخذت زود و دیگران که در صدد عظیم امور و جلال خطوب باشند کسته چهار و خلیع العذار شوند و چون از مذاق ^{سید}
 و هتلاب چاشنی کبریا نگاه ربط و ضبط از احوال بر خیزد و خلط و خبط شایع کرد و چاکمه باز فکرت عقلا بسالما و دراز بر
 اطراف تلافی آن سایه تواند فکند و حاکم محکومتد بیرب فی از قطع و فصل آن تخاصم و تنازع عاجز آید بیعت ^{سید}

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سین زوری

ع
 اسون کعبه زوره الیمن الیها
 الی کعبه اذ به طرف اریسته

عجب مدارگران عدل شائستگان حاکم را دیت چند ساله بازده برین منوال با استبداد و استقلال در کار ممالک مستعمر
 نمود و امراء حضرت و ارکان دولت از پایه خود منقطع گردید و چون ارغون خان بعد از شش و شصت بقا و کنت تقا
 بدرجه سلطنت ازین منعت و حسن اخلاص او میسر و بیرون اسم خانیته آنچه از لوازم کار پادشاهی و نفاذ او امر و نوای
 بود بوی تقویض فرمود و مصالح چرک بزرگ و سوانح احوال حضرات و خواتین نیز با صابت را می مصلحت زای او تسلیم
 ۵ لاجرم حسد و غبطت که بر طابع اکثر خلائق مستولیست از اطراف در حرکت آمد شعر الخمد فی الناس مثل الثاوی فی النجم
 لکنها یا فذلج الذی یشتقر امر او بر بند نصب جایل اعتبار و دفع شایستگی اعتبار شدند و خیال رنگ آمیزی و فتنه انگیزی در
 گرفتند شعر لکنها یا فذلج الذی یشتقر امر او بر بند نصب جایل اعتبار و دفع شایستگی اعتبار شدند و خیال رنگ آمیزی و فتنه انگیزی در
 برو دشمن زندان بود هر موی بر اعضا تنی بران و سایه برایشان موکلی جان ستان و با وجود غایت ایفانی خود کرا
 یار بودی در راه مخالفت او قدمی نهادن و در روی مکاشفت و می دادن بصورت در معادلات مدارات میکردند و
 خون جگر سرد در کریان میجوید و مترقب وقت فرصتی میبود و مبداء تغییر اندرون بوقا حکایت آنچه فارس بود چه نصی
 ۱۰ مغفور فخر الدین حسن رحمة الله که از کبار رسادات شیعه از بود در زمان اباقا خان سالها ملازمت خدمت شاه پزاده ارغون
 کرده و بارها بمسامع همایون رسانیده که نومی اطلاق بسیار از اعمال شهباز ملک الیمین حداد قاضی القضاة السعید شرف الیه
 بود و از دفتر سلطان عضد الدوله بطریق ارشاد یافته و انامک ابوبکر از در حوزة دیوان گرفت و بعبص و جو برینا
 حقوق رسادات رقم ابطال کشید و بر تصدیق این دعادی و یائق و حجج شرعی و فرامین ناطق از عند عضد الدوله باز و
 ۱۵ الملک مستجیل قضاة وقت مرفوم بشهادت بعضی شاهپیر ملک و ملت عرضه داشت و تقریر کرد که اگر حکم یرینغ با خراج
 و ابراز آن نفاذ یابد آنچه پادشاه رازده باشد اباقا خان یرینغ داد و باز مشایخی را بدین مصلحت باومی بفرستد چون بشیر از آن
 طوک و اکابر او عرض تقدیب و تکلیل و تنبید و توکلیل آوردند محمد بیک با اتفاق دیگر با ساقان رعایت طوک
 و ممالک را بدفعت پیش آمد و تثبیت آن مهم مقید شد سید فخر الدین مراجعت کرد در ملازمت پای مصابرت
 بفرستد و مر طلب شیشا و جلد و جد و من فرغ بابا و حج و حج کار بست و اوقات خود را با انواع طاعات و عبادات
 مستغرق داشت و در خلوات ذکر آن رانازه میکرد و در دل شاه پزاده کالتقیس فی الحجج مرتسم میکرد و ایند درین حالت
 ۲۰ که سر در دولت بقوا تبنت ارغون زیور بست و بر منکاه خانیته مرفقه بنیشت حکم یرینغ شد که برو فی صیج الملک و یاقی
 بی شمع و تاتی حکم شریعت و تداعی و سنت آنچه مشروح نوشته از اطلاق و طاک و آنچه در تسلیم دیوان آمده تسلیم دارند
 و نظرم غنیمت و حیف و تصور لم و کیف کنته شعر وان ملک انما فینین و فصله لکا الذهیر لا عادیما فصل الذهیر
 سید فخر الدین طوک و اکا بر سیر از که دران تاریخ لازم اردو بودند حضور میکرد و بتوکیل مطالبت عینف هتتر اعلا
 ۲۵ و استر و ادراغات چند ساله میبود بوقا بر منعی باز خواهم قول کرد و کلفت شیراز و توابع با سر با در قبضه ملک پادشاه

المرة الذی دلتی و لفرم و لبریه
 و کلب ان لجره و تون لفضیلت

کده و للاحه

مختص

تعریف و توصیف طغان

اصول

تخصیص بی طایل تحصیل حاصل با برچسبیت لامحاله چون بعضی از اعمال مفروض کرد و علی مدیه بتعین عمل و کتب به احتیاج افتد
 و اصاعت اموال و اشاعت خلال از لوازم کثرت تواند بود ایمان با افراد و تشخیص و تسمیه و تخصیص آن املاک میلی تمام داشت
 صورت مخالفت بوقار پسندیده نفرمود و یرلیغ داد که او در میان کارسید فخرالدین و مصالح ایجو در سید و محو
 ایجو در اقطار مالک بطفا جا زوئین تو سیایشی فرمود پس بکلم یرلیغ یول قلع پیدارغون اقا با سید فخرالدین چه
 اخلاص املاک بشیر از آمد و چون بیج آفریده از ملوک و قضاه بجواب عرفی و شرعی مشغول نوانستند شد بر حسب
 و لخواه مقدار ربعی از قری و مزایع و بساتین و قنات و میاه و طواعین و در سایر اعمال فارس مفروض کرد و سید ند چنانچه
 امروز ارتفاعات دیوان ایجو مبلغ ششصد هزار دینار بیج بسبیل مقاطعه مقرر است و بر جماعت ارباب و کت
 که صد ساله املاک موروث و مکتب و تصرف و هتند و عاوسی رفت آرایزه علی فلد و عا بقضیه الو فیخصیص
 رسانیدند و بعد از هشتده روز سید فخرالدین از وحشت سرای حکومت ایجو بیجانی بریاض قدس و مشروبات فرود
 پیوست ما لخص الصبر لولا ان الثغفة علیه من العجز یول قلع پیش از انقضاء مراسم التفریه ثلث خلف صد
 اودا سید قطب الدین احمد که صندوقه معالی و قوسه و طبیه نبوت بود و تشریف ایمان پوشانید و تمیست مصالح املاک
 و تحصیل اموال مشغول کرد و سید داین حال در شهر سنه خمس و ثمانین و ستمائه تیسیر پذیرفت بدین موجبات بوقا تغییر
 در خاطر خود راه داد و سر جمله معاندان او طغان بود سپهر طراغای شخته قستان فایق بر زمره اینافان خاص و هو انک
 من ابای و ادھی من فیرن هیر و المغیرة ابن شعبة و غیرین بقوت رای و معصا و دکا و دلاق و دلباق و او در میان
 نشان نداده اند و با این خصائل در علم بر تل و استیفا و شیوه بلاغت و سیاق و خوض و دست و دستی از افاضل و اکابر
 شیراز حکایت کرد که در وقت آنکه سید فخرالدین او را جهت دعای املاک حاضر کرد و ایند سبب عدا و انجاری که مسی کرد
 امرایا رغوبروی تجنی گرفتند و فرمود هفتده ضرب چوب بیاسا بیرون کریاس تقدیم رود خوست تا با آقا سخنن طایم
 طباع و طبیب حال خود را خلاص و ده کف ثبات دولت روز افزون را اگر بر میری بکت چوب مساحت فرماید
 چه شود چون احتیاط کردند اعدا ایشان زیاده از هفتده بود تا مدت قسم کرد و طغان در میان بد و نطف شد و
 بیت انشاد کرد و بکت اذار بکت نبوت اللبث مارذة فلا نطقن ان اللبث یلثم تقریر کرد که از سرعت جواب تمیل جواب
 او ماسکه قرار بر خود منتفی دیدم و تعجب کرد که البته منبته را در حالت اختراع اسمعی این حسب حال و مناسبه ایراد در
 خاطر و اثر نشده باشد معصوم ازین تمیل شرح کیا سن و مخدانی است حاصل این مقدمه بوقت استهزار فرصت و
 اختلاس زمان خلوت بشرف عرض و انهامیر ساینده بوقا بر عکس او امر و نواهی حضرت جلالت مولع است و تا مدت
 شاهزادگان و خواتین و امرارای او را بالطبع مطاوع و مشع تا از نمازت عبرت و کفرت او چه آید و از مزاجت
 عنایت ایمان با سوء عطا و چه حادیه رای این قضیه را مختصری باید گرفت و از جنب ضمیر او اندیشه یا و شاکه فرموده اند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فی منصفی امثال ازین من این ای
 ارضن را می از طرف غیر فعال
 عیبره و سخنان کجا قال فیقول
 غلت فعال لانی عدت عبادت
 خود واحد و بیع باج کتب فعال
 طلب علی شاعران لایب و دای
 من مکان واحد و بعد و مد کتب
 سخنان کجا قال و در کتب
 ازین نوی قضا و البیر لیرین
 عبدالعزیز بن زکریا الدین کما
 علی نادر و کتاب
 ادبی من قوس هیرن الدما و
 الک و البصارة بالار و روس
 سید بی حسن من و اذ اذ
 تر سبلا و غطفان و معد الریح
 ابن الآب و مکره روده و مدو
 فعال لایبک با سیر التاس
 فعال لا و لکن مع الروده التاس
 و الباغض و مع القله التاس
 و النوار و قال انکم و صرما
 البغی و فضحات الغد و غلما
 النرج و قال اربعه لا یطاون
 عبد ملک و نذل شیخ و امرت
 و قیو تزوجت و قال النطق
 و همت سبته من منصفی امثال
 ان و ان ان باس ان بوی
 ابن هم ان عذر ان العیون ان کبرین
 نوی نوی السی با سیر
 الذی ذکره ان طغان
 فی ارباب

موضوع
تکلیف

حاضر اشرف ایلمانی که راوی از ارباب و نقاد همنوع و عیب است آورد که احمد اور مشفق دولت و محرم سلطنت
و پیشکار مصالح جزو کل میسر و تابغات در رسالت پیش شایسته فرستاد و با وی خجالت کرد چنان کار ساخت با
آنکه در آن عهد زیاده قدرتی نداشت امروز اسباب و خزان و شکر دارد و بوقتی که او در اردو می آید احتیاط میتوان کرد
که حوالی کریس از سبک خیز چگونگی صفا صفا از حوام می یابد و چون مرجع میکند صفت قاعاً صفا بیکدیگر و منضم
عَجِبُ لِسَعْيِ لَدَهْمِيْنَ بِيَدِهِمْ فَلَمَّا انْفَضَّ مَابِنَا سَكَرَ اللهُ الْيَمَانِ اسماع این تقریرات را از مقتضی خرم و خرم شمر
۵ اما در موازات موارد او بر موضع حسد و حقد نیز حمل فرمود و تا وقت مقام الاطلاق روزی در حضرت ایلمان شایسته
خمر مشغول بودند چون سورت شراب قوت غریزی را اغرا کرد میان بگنا و بوقا سوال و جوابی رفت بوقا سخنان
خشن را ند چون آنجن سمت تفرق یافت طغاجار و اعوان بجا بهره خلاف آغاز کردند بوقا در بندگی حضرت بذرایع
رایع مشید قواعد و وسایل متداول مؤید معاقده اسباب اقربا مبرم مبنای و ابواب استجاب محکم معانی و مخایل اخلاص
سابق خیرت و شامل خصاص لاحق اثر متوسل و متمسک بود خود را زیادت اران میدانست که با ایشان و هم تقابل
۱۰ و تکافی زنده و راه تساوی و تضاهای سپرد **اَبْرَأَ الْبَابِ مِنْ هَوَى الْعُقَابِ** خواست تا تیری اندیش بسبب قطع و
و اساسی اکل علی الاصل پس بعثت و مع مفاصل تارض ساخت و مدتی از تردد و ملازمت اردو متقاعد شد و در
شایسته و کارها را بوجو شکب و قرانقاعی و کتوش و طغای نامور و غیره صین و امر آروق و قورمشی و تدری ملک
کرجستان و ماجو و طغلق فراوانس و غیره هم بسوزد در آورد و با خود متحد اللفظ کرده سید و مقرر صدر زمان فرصت مهتم
۱۵ وقت غفصت شد چون آفتاب دولت او غارب خواست گشت و پسر اقبال ایلمان مشتری طالع را تا پنج زمان
نور و مغول که آنرا کیونکلامی خوانند در رسید جو شکب شایسته بر رسم معاد بجزرت پیوست و مقام اران و صورت
ماجرای کیفیت مواضع و اتفاق و تعیین موضع و زمان میعاد و شرح و بسط کتوش کرد و اند فتن بدرجه یقین پیوست
و خبر صین عیان گشت جو شکب سیور فاشی یافت و در شب شکر حاضر را به تیه اسباب رکوب اشارت رفت پیش
از آنکه تیرد بر فلک مشور تا شیر صباح را مانند نامه ابرار عرض کند و شب سیاه دل را چون فرج کند کاران از
۲۰ درگاه پادشاه برانند جمشید زمان و زمین آفتاب صورت در که جزانی تیغ تیغ آثار بر میان بست و با شکر پوشید
بر پشت و همچنین از حوالی مسالک **بِنُو الدُّدُوعِ عَلَى الْخَوْدِ لِدَعْوَةِ** تو فا از استنفاط خاطر از هر دستیار لکر خبر یافت
با دوسه معدود بکریخت و بار دوو الجا خاتون التجا کرد و راهسار اجکم بر لیغ سپرده بودند فراوان پیش آمدند بوقا
برایشان زد که موجب اقامت اینجا چیست جواب دادند که فراویم گفت فراولی که من از یقین آن خبر ندارم چگونه جالی
نشد رعب و خشیت او در صمیم دلها چنان نکلن یافته بود که ایشان را بیش قدرت مکالمت بودی تا به محافظت چهره
۲۵ این بخت و روان شد چون پادشاه بکنار پل رسید شمشیر خاص از نیام بر کشید و روزگار همچون تیغش بدین بیت زبان

بگناه

برکت و جیت ای تیخ ملک در کف رخاشش بهمانا در چشمه حیوان درق زهر کمانی پادشاه باسینا و تامامت شکر را بکنند
بعد از آن خود عبور فرمود و پیرامن مخیم بوفا فرو گرفتند چون از کنازه بجز خضر آسمان بادبان ضیا برافراشتند معلوم کردند
که صید مطلوب در دهکاه نیت ناکاه از پیش الجاهی بخت پیغام آوردند که بوفا اینجاست تا حکم بر لیل بر وجه نفاذ می یابد
پادشاه با لشکر متوجه اردوء خاتون گشت او را گرفته بزمین آوردند هم آنجا نزول فرمود و بخود سخن پرسید از اندیشه عصیان
و نسبت کفران امتناع کرد و چرک از اعوان او در مواج گرفت فلان روز مرا فرستادی تا در دور استیاط کرده لشکر کشیم و همه را بیاورم
بوفا گفت سهو کرده من تقریر کردم که عرضه داشته همه را برداریم یعنی مقصود از من وضعه و تقصص حال دفع فدا امر او و بهیبت
بدین تمویه و فریب چگونه حرمت کا محفل و معالجت مزاج معطل کردی جو شکب را نوه خدمت بر زمین نهاده الهامس کرد تا بد
خود سراور از مصاحبت کردن و در کنگه پادشاه مبدول فرمود پس بزبان حدیده آید آن بطنش دتیک کشد پند بر خواند شعری
يَا مَنْ عَدَا جَلَدًا فَوْقَ التُّرَى هَلْ يَجْلِبُ الْكُفْرَانَ الْأَمَانِيُّ حَلَا كَفَّةً إِذْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا خَدَمْتَهُمْ مَلُوكٌ وَإِنْ لَعَنُوا
خَدَمَهُمْ أَدْلُوكَ إِنَّهُمْ لَيَسْتَعِظُونَ فِي التَّوَابِ وَالْجَوَابِ وَيَسْتَفْلُونَ فِي الْعُقَابِ ضَرَبَ الرُّقَابِ لَسْكَرًا فَوْقَ
تایرت او را غارت کردند و اقوام و اتباع چون ماجو و طغلق و او ناس و طفلی و اسگت طفلی و سوانا بخشی و تو شکنا با تو
حسام الدین قزوینی و امیر علی ملک تبریز و اولاد او و اطفال شتر و محول سحره تیغ جلادان ساختند و جل نسل ایشان منقطع
و بنات و خواتین را بر شکر قسمت کردند و حکم رفت که از جنت قتل پشیمان سازند و موکلان بر کماندنا وقتی که ایاب و یاب
و کلاب از آن لوم کامیاب کردند و بر عظام صد و در امر کبار و صد و در عظام و سوسمی باقی باشد اجازت برخاستن نهند
بیت وَهَبْتَ لِعِبَادِنَا لَعْلًا حَوْمًا مُمْ و لَسْتَ بِهٖ لَوْلَا الْقَضَاءُ لَجَلَدُوا وَ زَعَمْنَا بَيْنَ الشُّرُوعِ عَنَمَةً صِفَا فَا وَرِثَا
لَهَا وَ فَضُولًا مدتی زغن و ذراع بفرغ در آن اطراف راغ نزلی بنویا افتد و ضباع و سباع در اجذاب و استراع شباع
و در کشت و ند شعری کلید و جری به جبار و ابیثیری بلیغ انزلی که کتبه هدا الیوم ناصحین ایات از کتفه حکیم انوری در حق ایان
و اعاوی خاکسار مناسب آمده حادثه در زرد در دستند در شرطی پنج بد سگالت را حریفی آب و ندان یافته زلف وارش
سر زتن بریده جلاد اجل بر دل هر که از خلافت خال عصیان یافته هم بر نسیم لعد تیغ تو جاسوس ظفر مرک را در چشم تیغ
تو سنان یافته سالها بر جوان رزم از نیز بان تیغ تو وحش و طیر و دام و دود را چرخ مهمان یافته بعد از آن بر کس که با او
ادنی تعلقی و کتبه نسبتی و کت در مقام یاس از با ساه یا سا و صولت زهر اسانا پادشاه نکالی بلوغ می یافت چون برادرش اردو
غائب بود و روز کار بستن او نیز غایب با تیش تو شیمی رایا است طلب او نامزد و یار بگر فرمود تا او نیز از عقب راه جهنم سپرد
و کدورت نفاق و وحشت شقاق با خود برده بعد از آن کشف در صحراء کشف با تیش معافصه بر سید آروق قادر بر فرا
قادر شد بقلعه انجا متحصن گشت و نزول کرد تا یماق گرفت که پیش از وصول بندگی حضرت او را ایستی رساند چون بار او
رسیدند و در مجلس بوار و در جربا و رسید به بود جام لال مال دمار از دست ساقی فرمان ایمان تخریح کرد و در قبه توشی سپید

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

خرج حکم

و اینغور نیز که نسبت موصفت و قرابت داشت قراب شمشیر قورچان شد و سرهای بوقا و اردوق و قورمشی را که بحقیقت بریده
 دست کیدت و خست عقیدت ایشان بود بر سر پهل جان و فتح چشم بد را از روزگار دولت فرود آیدند بیت بر آب
 کرد و کیه چو پل نرود زیرگان هر کس کس اعتماد برین آگون پست سبحان الله لطف و عفو روزگار برین قیاس است و محض
 کینه بدین اساس بیت از جهان دو العجب بازی آد بس پریشان نماید حال من کل ما لایفیت لیسکوا انما
 ۵ لیت شیعی هذیه الدنیا لمن ردینت کرو خدر رخس رذایل و نفس معایب و مثال است و عاجلا و اجلا محازبت
 و انتقام را جاذب و جالب بیت و بالی که طاعنی ز کفران کشد یقین دان که کافر ز کفر آن کشد لاسک هر کس که تهمی کا
 بوقت ایستاد و درک ارتفاع ثمره هم از آن جنس بر آید بیت اگر بار خاست خود گشته و کر پر نیان است خود شسته
 مغرب این بیت لفظا بلفظ است انکان ز بعلک شوگانک زان عدو کان کینک خزانک غار لاله پادشاه از غایلم
 خداح و جاذب عباد آن خون خوار خدا سلامت یا قده یرینغ با طراف ممالک فرستاد که چون آیت بوقا در مصر من کمال طغفت
 و احسان ایغانی کفران نعمت و طغیان خدمت ظا هر که داند و در مکافات اجلال قدر و عظام شان قصد شیخ و خدیو
 ۱۰ آید دولت روز افزون بل یافت و رحمت بیچون اورا با خیل و خول وزن و فرزند و اقربا و احب مقهور کرد پس بدو خیر
 و اموال ایشان که از موایب و عوارف روزگار همایون ماند خسته بود و بدان کردن توفیق افروخته و چهره توفیق
 افروخته عرضه غارات و سفینه تاراج چرکیت منصور ساخت و تا نفع نمود از حکایت او دیگر آید کار نایب از غریب طر فو
 عجیب پرداخت بیت لمؤلفه ای نسیم لطفت رابطه نیل نعیم وی سموم سخطت واسطه ویل عقاب شکند ربه
 ۱۵ از تقویت پنجه شمشیر بر کند صوره چون سخطت بال عقاب روزگار لعبت بازیست که در کیت لفظه صورتی را هزار نام نهند
 لباس در نظر منیدگان جلوه دهد باز آنرا بر هم زند و در صند و قچه تعطیل باخیز کرد و اند چون دولت ناپایدار و جستم زود خیز
 و نعمت پر زده و حکومت سبک غان او برین وجه یا قده عاقل باید که امارت اورا امارت خذلان داند و وزارت
 و زور و صدارت صدور از سلامت و خلاص دور بیت جاه او چاه و پند او بدست مرد زیرک بد و نه خورند است
 ثمره قربت ملوک و حیات نایب بغیت و حضرت ایشان خیرین بین و ذلک هو الکفران البین قال زباد بر این
 ۲۰ یوما لا یحیا به من انعم الناس عینا قالوا الامیر قال قولوا الامیر و اصحابه ثم قال کل ان لا عواد الامیر لفرعه
 و ان یففعه الحام الحیل لورعه و لکن انعم الناس عینا رجل لا یعرفه و لا یعرفنا له صنعه مؤمنه فان ان عرفنا
 اسهرا نالینه و انعبنا نهاره و الزمننا هلاک
 و بر کس که تمت متابعت و تمت شایعت بوقا و موافقان او داشت سخن با پرسید تجریم زهر و تفریح قدر و تفریح نکبات
 و به شعر بدایر کل سا که غایب طویل الهجره منبت الجبال میفرستاد تا خلائق بسیار از مغول و مسلمان پشت زمین را دوا
 ۲۵ کردند و در ربیع الاول سنه شان و ثمانین و شصت و نوزده سپهر ارغون آفا که خورشید فلک شامست و شیر شیه شجاعت بود از روز

بر احوال بوقا و موافقان او مستشرقان یکو کشید و یا غی کشت و با شکر خود عازم بلا و شرقی و تتمه ذکر او در موضع خود مقرر
 شود چون الله و توفیق و تسهیل الحق و سلوک طریق و متلی الله علی خیر خلقه محمد و آل ذکر احوال سعدالدوله یهودی
 اخراجه الله تعالی ملک دیوان انشاء بنشور قدر و قضاء طغراء یفعل الله ما یشاء در هر وقتی از اوقات و وقتی از
 قرون چون خواهد که ساکنان خطه سفلی بسکنان چهار طبایع انسی را از خواب ارباب اقبای و دهر و بعضی را بسبب وزر
 عقیدت و آن تباهی شیب سیاط سطوت مادی کشد در عالم ملک که مطیع عالم نفس کلیه است و او منقاد عالم عقل
 کل اعجزه اندازد و او را موجب ترعید الکاف و عطف جمعی و در مطه ترفیه و ترغید اوقات طایفه سازد و لیسکلت
 من هلاک عن بینة و یجی من حجج ینیذره در ضمن آن و قاتق قدرت فلیجعل الله لکل شیء قدر ضمه حال کلمات مع
 کرد و در حقایق حکمت حق الحق و یبطل الباطل ذرات ملکات را ناصع تا نقاب شتبا از محامدات صور افکار مرفوع
 شود و صفوت نیات با نیات توحید و احد مطلق جل شانیه و عظم سلطانه مشفوع مسمد این مقدمات و محمده این جهات
 سعدالدوله یهودی دست پر صفتی الدوله ابروی چه بعد از انقضاء شصده و هشتاد و اند سال از هجرت شاه رفته نبوت و باقیه
 قوت محمد عربی شعر هذا الذی نعرف البطاء و طائنه و البینة يعرفه و الحبل و الحرمه علیه التحیات الزاکیات
 علی مین الاوفایف که قوم یهود در بادیه ذل و هون پویان بودند و بزبان مکت باضعاء امت محمدی اما ان تعذب و
 انما ان یخلفهم حسنا گویان ایشان را بر مقتضی حساب ربوبی لانسوا و هم فی المجلس و الجوهوم الی اصبیح الظرف فانی
 سبوه کما فاضلهم و ان ضری بوه فاقبلوه هم در ممر طریق بی تبعید تفسیق جواز نه و سلام رابی تعقیب و تعقیب جواب نه خلاصه
 سمالک اقیم ثالث در ابع استیلا یافت و چون دست دست او بود و در زبردستی دست فلک زیر و بالا را بر یافت سر فرزانی
 ایالت او فرقه فرقه شکست و کین کشای غرم بر آتش بر مسافران صبا و دبور راه مخالفت بر بست و ما فرودج مسلمانان
 حاکم مطلق کشت حکمی مصون و مستم از نقص مناقص و نقص مناقض در مکانی نامون الساحة از خست مشارک و خدمت
 معارض و مبادی حال چنان بوده که در زمره اطباء حضرت انحراف داشت و در مدینه اسلام ساکن بودی مستطبان فهم
 او انما از فرصت کرده بسبع ایمان رسانیدند که سعد الدوله در بغداد دست فراغ و امن در دهن الدنیا یخذا فیها الخضر
 و اللدعه زده و سر از جیب لباس العرافیه طرازه لایبلی بیرون کرده و ما ملازمت بندگی لیلیا و نمارا اختیار کرده اجماع
 بهانات کرد و با سفار و مقامات خطوب خطار بقدر کشته چون در افاضت انعام و صدقات عمیمه پادشاهی با مسامحه
 در ملازمت عبودیت حضرت چگونه شرط مشارک و معرفت برعی نداشت و این نسبت تمیمت اقبال و تمت رواج حال
 او شد و این سعایت سعی سنج بود و تحصیل مانی و مال مصرع لمولفه نیافت کامر و نشاندن از آن مجاوله کم عسے
 ان نکر هو اشیاء و هو خیر لکم امور العالمه معلقه بالوساطه و الاسباب و یخیر فی قوتها او فنام ذوی الالباب
 بکلمه فرمان سعد الدوله ملازم ار و شد ادا ب حضرت سلاطین و اسباب خدمت و خدمت باکیاست و کفایت جمع داد

مشترک در احوال عالم
 اختصاص ادر شده باشد به تمام
 بجزارت تصرف در امور و غیره عالم
 عقل
 اشراف از تاریخ مدین فیصدیاتی
 قال فی مع سید العابدین ابی القاسم
 المصومین علی بن ابی طالب
 و جمیع و بعد البیت و ان
 البقیه الحق الطاهر
 حرمه
 اذ اراده تشریح
 تکرام باقیه اکرم کما یکسر
 رخصه کن العظیم اذ ابا جلیلم
 نفسی جاد و بعضی من معانی جلیلم
 الاصل تسمی ال الاحزاب
 الشریف الرضی علم العبدی
 رخصه فی کتابه الموسوم بالدر و دران
 هشام بن عبد الملک حج فارس
 تسلیم العجم من کتک از حرم
 علیه جلس تفسیر عده تا قبل از این
 علیه السلام و علیه از اردو و دی
 جن الناس و جهاد الیسیر
 سجاده کما یکسر فیقول
 فاذا بلغ العجمی الناس
 له احوال
 فاعلمت بها افعال من
 اهل الشام هشام بن اذی
 قد ما به الناس به البید فان
 لا عود فلما رغب فی اهل الشام
 فقال الفرزدق کان حاضر
 کما عرفت و ذکر الالباب
 هشام و اهل البصر
 بین الملک و الدین و علی ملک
 فعدت الی الفرزدق فی
 وقال اخراجه ابا جلیلم
 کان خذنا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مذکر سعدالدوله یهودی
 مکرر در احوال عالم
 اختصاص ادر شده باشد به تمام
 بجزارت تصرف در امور و غیره عالم
 عقل
 اشراف از تاریخ مدین فیصدیاتی
 قال فی مع سید العابدین ابی القاسم
 المصومین علی بن ابی طالب
 و جمیع و بعد البیت و ان
 البقیه الحق الطاهر
 حرمه
 اذ اراده تشریح
 تکرام باقیه اکرم کما یکسر
 رخصه کن العظیم اذ ابا جلیلم
 نفسی جاد و بعضی من معانی جلیلم
 الاصل تسمی ال الاحزاب
 الشریف الرضی علم العبدی
 رخصه فی کتابه الموسوم بالدر و دران
 هشام بن عبد الملک حج فارس
 تسلیم العجم من کتک از حرم
 علیه جلس تفسیر عده تا قبل از این
 علیه السلام و علیه از اردو و دی
 جن الناس و جهاد الیسیر
 سجاده کما یکسر فیقول
 فاذا بلغ العجمی الناس
 له احوال
 فاعلمت بها افعال من
 اهل الشام هشام بن اذی
 قد ما به الناس به البید فان
 لا عود فلما رغب فی اهل الشام
 فقال الفرزدق کان حاضر
 کما عرفت و ذکر الالباب
 هشام و اهل البصر
 بین الملک و الدین و علی ملک
 فعدت الی الفرزدق فی
 وقال اخراجه ابا جلیلم
 کان خذنا

و بواسطه اقامت چند کا به مدینه به سلام و مخالفت و مجاورت مغول و ترک مالک این زبانها شده و در بحیرت حواد
 سود و زیانها کشیده و سیما بر احوال بغداد و طلاعی کامل حاصل کرده و بعضی اوقات یغما ترا اندک عارضه روی نمود از اطبا
 جزا و کسی دیگر ملازم بندگی نبود مسهل و دفع تجریع کرد و دوران ماده تنگین پذیرفت ایلیان و دفع ملالت رجحانی که ملازم نمی
 استنطاق میفرمود چون واقف گشت بر آنکه دل پادشاه بمحافظت و کتابت مال میلانی دارد صورت اطلاق و اسیر
 ۵ نواب آروق در بغداد و اعمال و کیفیت مواقع توفیر و تقصیر در عبارات قریب اللفظ و تمثیلات سهل المأخذ عرضه داشت
 و بر همان قاطع فرمود که تمام مال ممالک بخزانه بوقا و آروق راجع است و خانها ایشان از نفوذ و جوار برهان
 مالا مال و خزانه خاص را صفت آنکه مالا مال فیه بفرزین سخن رزین را قریظ کوش بوش ایلیان ساخت و در حق آروق و شرح
 ظلم و جور او آیه **إِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالِيٍّ لَّا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا أَنَّهُ لَمِنَ السَّٰفِرِينَ** بقره شمس سمار ساند و تخریب و تعدیب ملا و عباد از غفلت
 او تعزیر کرد و حقیقت از ظلم و اعتساف او در بغداد مدارس علوم مندرس و امر ارتباطی را بطه شعریه **نَقَصُوا الْمَدَارَ لِيَكُونَ**
 ۱۰ **يَبْعُ وَفِيهَا يَبْنُونَ مَبْنَعًا وَبَيْتَ بُرَّانٍ عَاقِبَتِ** چون عفاروی در کشید و در فاهیت و هتاحت در آن مقام چون نام کبریت
 احمد بل رواج کار هرگز در کم و کاست افتاد و مع الغلات زمام امور کوفه یکی از اراذل سپرد بلیت گشود
 از خدا و خلق خبر نه بدل در زمره پیش اثر مدح موح و قدح قاصح در اندرون ناپاک و دل بی باک او حکم عارتان عن
 داشت **كَالْكَلْبِ التَّابِجِ وَالْكَبْشِ النَّاطِحِ وَالْأَسَدِ الْكَلْبِجِ كَمَا تَأْسَفُ فِي فِيهِ الرَّمَادُ وَفَتَى فِي عَيْنِهِ الْعُرْصَادُ**
لَا يُؤْخِرُ خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمِنُ ضَبْرُهُ شَعْرٌ طَبِيبٌ مَحَاسِنُ الْمَعْرِفِ حَتَّى كَانَتْ وَجُوهَهَا طَلِيكٌ بِنَا وَرَبِّهِمُ ارْكَانُ
 ۱۵ جامع که شرفیقرین بقاع آن دیار بود سعی پیوست و آلات آرزو در وجه عمارت و ذور خاصه و متعلقان استعمال کرد چون قضا
 بدو افع خیرات شد و ساکنان دیار چون ابیات قصاید قابل شتت و اجزاء خاک جامع که مرقد انبیا و مشهد اوصیا و اولیاست
 بزبان حال قصه پر غصه و عریضه نیاز از آن ناهذای ترس بر عالم و عالمیان عرضه میکرد تا بعد رحمت افریده کار کوکب ولایت
 ادافل و مرکز دولت ناقل شد او را و در بازار بغداد مشد کرد و از مثل چنان موهبتی خاص و عام را نذر و بواپوست بعد
 از آن امر جامع مجموع شد و اسباب پریشانی مدفوع بنا بر این تقریرات حکم یرلیغ شد که سعد الدوله مصاحب او و وقاد
 ۲۰ بیان مسکوچی بیان مدعیات خود را در دو دو نقص مال و استخراج اعمال کند در آخر شهور سنه ست و ثمانین و سیما
 مندرست **نَلَوْا لَفْدًا كَمَا أَخَذُوا السَّبِيلَ الْعَرِضَ مِنْ مِّنْ قَلِيلٍ** بطریق لطایف جیل ارتفاع و تحصیل مال قازند و او در وقت
 کار بود آروق وجه نفعی نتوانست اندیشید و اگر حکایتی متضمن تعویق می گفتند و بنوعی از معاویر عقل میکرد یرلیغ را جواب
 حاضر ایشان می ساخت که هیچ افریده در میان کار نرود در اندک مدتی از بقایا بیا بکن و استخراج نوبعت تو فیرات نامعین اصل
 مال مقنن خزانه حاصل کرد که در مقابلد رزانت آن سنگ حسرت بر دل نهاد بلیت برو قار تو سکنی نهاد و بر دل گوه
 ۲۵ برو بقره خندید بگفت که ساری بجزرت پیوست و خزانه شرف عرض یافته بموقف ارتضا و موقع احما و مقرون گشت بقره

اشرف ممالک بغداد ویرلیغ و بانزه فرموده بدست خود کاس مروق مستوع و خلعت مغزوق مستوع و او ثانی الحال از استزاد
اصول مفاوید و بنگار ربوع سواد و دعاوی توفیرات سالیانه با خزانه اصناف کرده اولی مصحوب اردو قیامت وجه بندگی شد و قلغ
شاه و ربیب الدین اوچی را که ملک و وزیر بودند با خود روان کرد در قغز الاق ماه جمادی الاخر سنه سبع و ثمانین و ستانه هجرت
پیوست و بقبول کشمشی مخصوص کشته خزانه عرض افاد اعتماد ایلیان بر کفایت و درایت او متضاعف گشت اردو قیامت اجتهاد او
و حسن اخلاص او را شرحی مشیح ادا کرد و کف سعدالدوله از طرفی از اطراف ممالک در دو نوبت بانگ مدت چندین روزه جمع
کرد و محاسبات را برستی رفع اگر تامت ممالک در عهد ایتام او باشد نیکنوی کار خزانه و کفایت مؤن چرکیت منصور خدای
ایلیان تصدیق فرمود چون او را ناصح و مشفق دولت و مشیر مطلق مملکت می ساخت و در حل و عقد مصالح و سوانح رای او را
معتد علیه و مشار الیه می ساخت حکم یرلیغ نفاذ یافت که طغاجار نوین وارد و قیامت جوشی براه میری موسوم باشند و سعدالدوله
حاکم مال و ملک ایشان بی استصواب او هیچ مصیبت بر رای شاهنشاهی عرضه نداشتند تا زمانه فاما سعدالدوله بهر وقت که خواهد بی
استشارت غیر می مصالح نماید و کار با سازد و کوب جلال او استتلا یافت و کار او بالا گرفت و در ازاحت و دواخی تغلب
و راحت طوائف خلایق ید و بیضا نمود و عالمیاز آشوبه نفاذ حکم و تنفیذ ممتات ملک تعلیم کرد و در هر قطری از اقطار
مملکت متعلقی را بر اه حکومت معین کرد و بنید چنانچه امر و سلاطین و ملوک حکم او را مطوع و نذعان گشتند مدینه السلام
ببراد خود فخرالدوله که در جبل مرکب چون افلاطون و حکمت و صمیمی در ادب ثانی نداشت تفویض کرد و شعر سپر ربیع مناسبت
منصب او آمد شعر زهب الذین هم الغیاب المثلزل و بی الذین هم العذاب المثلزل و دیار بکر و ربیع و اعمال و وسیع آن
ببراد کوچک که لا یعرف الظرف من البر و لا البس من لبس و لا کبش من نیش طراز آستین منقوب او بود سپرد و ملک او را با سجا
بر لبید ابن ابی ربیع که خاطرش مقلوب بعض نام او می نمود مقرر فرمود و ملک سلیمان فارس و زلفر شمس الدوله کرد و اگر نه
شاهزادگان خاندان و کینجا تو در خراسان و روم بودند می آن و در طرف رسم یکی از جمال قربا سپردی و با ابتداء شروع
در کار حکومت تامت ملوک و حکام که در باب فطنت و دیبا و خلعت و دکان بودند بر باد فاداد چنانچه در سیاق احوال
فارس تقریر افاد چون سهام مقاصد هدف رسید و طالع بدرجه شرف خواست تا طایفه پیو در اوردها و قعی اندازد
و ایشانرا از شاد و نه نخست جلی و شارا و ساخ فطری غسل کند بطریق محارعت و ممارات و سمعه و مریات اتمالت
قبوب و دعو و خلایق را بولاه اطراف نوشت ان الله باقر بالعدل و الاخیسان و افسهم الوزن بالفیسطا
و لا یخسر و الپنزان در اجرا و هتاء ادارات و تقریر ابواب البر رغبتی صادق فرامود و برک تخفیف و برک
تخفیف و تطیف رحمت رعایا را احکام نافذ کرد و بنید که فیصل دعاوی را بر افضات شرعی و وفق قضایا بر می کنند
و امر او سخن نواب محکم شرع مظهر و مکرر کرده در استخلاص حق مستحقان و اعانت فرودماندگان جدلیغ
نماید و جماعت اربابان که بار باب حضرات تعلق و هتیه باشند رعایا را بو هتیه عوفات و الاغات تعرض نرسانند و هتیه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

خلایق
فی تقسی احوال
و بعرض جزایین برای عقدا
من لطف و قبل عامه الغنم العلف
من و عالمی الالباء قبل ارا دین
اصدار و قبل سوا من و عالمی الالباء
السورین العود و ربوی با ندی
و بر من

امراء بلاد متوسل نشوند و در بندگی عرضه داشت که سبب اقوی در تذبذب مال و تخریب دیار و تفرقه دیار سال ایچین است
 که در طلب دوجه خزانه ولایت و رعیت را زور و زحمت میرسانند و زواید علوفه و الاغ می سازند با ستاقان و ملوک برآ
 این مصیبت باشد که بموسم خوبی انکه ثقلی بر رعایا نشیند یا از آن شناعتی بر خیزد اموال خزانه تحصیل رسانیده مستحب ثغافه
 و اما بصوب حضرت متوسل دارند و الا از وجود ایشان چه فایده متوقع باشد این سخن را چون محض کجاست و متضمن مال اندوزی
 و رعیت پروری بود ایچان پسیده داشت و حکم بر یغ درین باب بنا که نام نافذ گشت و بلا و عباد بدین نامین مستحق
 ۵ مستیح و مذاح العله شد و حقیقت حال و الحق لا یجنی علی اکل حال در عهد و مشارب تسویعات و مناهل در آرا
 و صدقات از شوائب که درات مصفی و معنی بود و ستماکه و متعذیان در لکه کوب ضعف و پش مسعذب و معنی معنی
 این بیت صورت قصیه بمیت در عهد تو باز که چه بیمار شود از بیم تو از روی تهنوت کند شعراء عرب و عجم و افاضل
 و بلعاص و عصر در اطراف مدیج و اغراق اوصاف او بطون صحائف و دیباچه مشحون گردانیدند و بعلطایا و مناسیح محفوظ
 شد و چون اطراف آداب را مجتمع بود در تقسیمه شوارب نظم و تأبید او ابد اثر اشارت راند و در مدت دو سال کتابی مملو
 ۱۰ بفرایده اشعار و محسوس بقلا نذ انکار آراسته با صنایع لطائف و پیراسته با انواع صنایع مسطور گشت مطیفان خدش انرا
 بنام او موسوم گردانیدند و امر در آن نسخه در بغداد موجود است و دیگر تصانیف و مقطعات نبات در صفت او بنا
 از آنست که چهره این بنیاض بدان مسود و محتر توان گردید و این عرض نفیس این سخن که طهارت استین مریم دارد و بغبار ذکر
 آن محقر ساخت اما از روی تخیل این دو بیت در قلم آورده شد شعر لا زلت با مولی الزمان و اهله فی الناس
 ۱۵ رب مواهب و مناسیح سعد السعود لکل داع مخلص و لکل مریشک سعد اللایح بید و نان قوم بیو و زاد هم
 الله شیکلا و کان علیه من المناخط کبلا فیکلا و کفی بالله و کبلا لقب مغلوب خود را بر بر اسم ال بویه بدو
 اضافه کرد و نامانه اضافی معنوی کوئی کسوتی بود بر قامت ایشان لکن برزیده هم در نومی شعر با دوله لبس فیهامین
 سبطیه نوبی فانک الاعلی الکرام معنون و استعلا آغا زنها و ندو با ستمانت و استبر از اسلامیان زبان کش و یکی است از
 فضلاء بغداد شعر بهود هذ الزمان فدلبنعوا مرتبه لا بنا لما فلتک الملک فهمم و المال غیدهم و منهم
 ۲۰ السننار و الملک با معشر الناس قد بضحک لکم بهود و اذ نهود الفلتک فانتظروا اصبر
 العذاب لهم فمن قلیل ترهم هملکوا ایچین بکلیت خود را سپه الدوله داد و در زمان خلوات و مسارات غیر
 فکر او در معرض اقبال قبول و حسن ارضامی افتاد و در مدت دو سال که مباشرت آن شغل جلیل بود با صابت تدبیر و رای سیر و فاضل
 حکم و عدم معارض خلفاء چند ساله را نثار کرد و در خزانه هزار تومان زر معد ساخت و هر روز در کمال قدرت و نفاذ و حکومت
 زنی زیادت یافت و بسور فایضی تازه و عاطفت بی اندازه مخصوص می آمد و با وجود تعدد اشغال ملک داری الکریم از نظر
 ۲۵ بندگی متخلف شدی حکایت و نفع الطهر فقال مایلی لا اری الهذ هذ مسکان من الغاشین بعینها واقع

وصاف

کشتی تقریر کرد که روزی ایطمان بلاعبت نزد باودر خلوت و دفع طالی میفرمود و سعدالدوله پامی کشیده بود و جان در آمد
 بران ترک ادب بازخواست کرد و گفت هر چند از حضرت رفت بخش و فود عاظفت و بتیناس متعاقب است چگونه در بند
 چنین خانی که فلک سرکش دست خوش احکام بندگان اوست بی مبالا پامی کشی همین قدر جواب گفت باعث بران کت
 وجه مفاسل است و تجاوز از فرموده پادشاه رودی بین خلاف را می ستین پادشاه بنظر وکل مایفعل الحبوب محبوب
 ملاحظ کرد و بگو چپبک من لا یحبک ان خدر لکت را بر اهورای تسبول فرمود تا مت نوینان و امرا بر رتعه مکت
 چون نقش زیاده می بلایسم و طلمسی بیاصل میزد طوفان پشاز بر دفع وقع او تخریض میگرد و در خلا و ملا بصیرح و کنایت مهر
 سعایت بر بساط اندیشه می انداخت و ظا پرترین سبب معادات او آن بود که چون نوز و یاغی کشت و در بلاد جزاسان
 شرو شور می افزاند بود از آن روی کار آن طرف چون زلف و لبران شوریدگی تام دشت طغان عرضه دشت که اگر پادشاه
 سیور فامیشی کرده مصالح استکفایت کم بر وفق شمس بر یغ سد وصول او بخراسان در رفتن نوز ریکت معامعا افتاده
 و کاتام کافوا علی من بعد چون از ان مهم فارغ شد و بر حسب معذرت مصطحت استجا مضبوط کرد و اندیکجا از نوز ریکت
 که ریخته بوسی طمی شد با تفاق بر بندگی حضرت معاودت کرد و سعدالدوله بر فارغ رفت و جلال را کب شده بود و بر
 حجت گرفت و کر بنه بخشی را انرا کرد تا بعض رسا ینکه الاغ زیادت از یقین قرا تمنا بر نشسته است بر این اغلوطه او را
 هغه چوب یا سا فرمود و ن طوغا نهال کینه سعدالدوله را در جویا ر ضمیمه غرس کرد و از فواره دیده آب میاد و با امرا
 موضعها می ساخت و قصه با می پرداخت تا میل تا میل او کردند و قبل و قبل نموده و نا کام آن شرو در زوایا و سینه مخفی
 و سرشته کار بدست روز کار فرامیکند آشتند پس مشمشاخ فنجی تال را برای اشتباک طرفین و اتحاد جانین خویشاری کرد
 و از ادمی قومی و رکنی وین شمر و هر ایزه خرمند روشن ای در وضع دشمن بمعادت و دستان توصل نماید و بمو هفت و
 مطابقت ایشان توصل جوید چه جمعیت اعوان نفوذ اعدای دست دهد و با تفاق کله اخوان اختلاف را بر آید
 سخنان میسر کرد و در کتاب کلید و دمنه حکایت کبوتران و مطوقه معروف و مشهور است چه با آنکه مبانیست جنسیت
 و مغایرت صنفیت حاصل بود بیکت معادنت و مقام با دیال مولف چکونه خلاص از مکاره خصام دست داد
 گفته اند دوستانی که هم محبت برایشان اطلاق توان کردند صنف اندیجی دوست موافق و قوم دوست دوست
 دشمن دشمن و طایفه که از کمر و حقد ایشان احتراز اولیست هم سه نوع اند اول دشمن منافق هم ازق و دوم دشمن دوست
 سوم دوست دشمن و شاعرین معنی نظم داده بیت از دشمنان دوست خدر کر کنی دوست با و دستان دوست ترا
 دوستی مکتب اندر جهانت بر دو گروه امینی مباد بر دوستان دشمن و بر دشمنان دوست سعدالدوله تشبیر آیات کرم تسبیر
 روایات شریع و تعظیم فضل و فضلا و تکریم علم و علما را و بیاجه صحائف مقاصد و کوه بر صفا حارب ساخت اما شعر
 من زهره فی والفتی بمصیل اباد لسنی الزروع ظا هر طاهرا و باطن باطن مشابهنی نداشت در رمضان

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

مخاطب و هر وصل مستبغ فراتی هر عیسی رهیشی در پی و هر فروردینی استن بی بیست هر قتمه بام بارگاه بی افتاده زحل از کجا
 آری شعر نذبا باشد از عقیب نوا یا از بدیل من قولنی و آنها مصراع پیمان چو پر شود بگر و اندیش سعدالدوله کمال
 جاه و ایالت مغرب مغر و کشت و نخوت و جبریت فرعونی اظهار کرد و بار بار در صورت اساطیر الاولین بر خاطر ایشان عرضه داشت
 که بنوت از چنگیز خان بطریق ارشاد بوی رسیده مثل است که *بَدِيلُ مِنَ قَوْلِنِي وَ اَلْهَا مَصْرَعٌ* پیمان چو پر شود بگر و اندیش سعدالدوله کمال
 قاعده ملک و مل و ترتیب رابطه دین و دل و بطنه تیغ جفا و تیسیر پذیرد و چنانکه تغییر عربی *صَلَوَاتُ الرَّحْمٰنِ عَلَيْكَ* صحابی و
 مجاهدان را بغایت و غزوات تحریف میکرد و بیکت روز چندین تن را سر و خندق فرمود و بریدن تا قهراً و قسراً قلاوه مطاوعت
 بر رقبه استسلام نهادند ایشان نیز اگر متقاضی بهت عالی انصاف فرماید و لطف فایض و عطف قابض در حق ارباب مروت
 و تصدیق و مصحاب مخالفت و کذب بجای خود تقدیم نماید ملتی متجدد و دولتی متحد و در روزگار باید که او هر که ساغر صوت
 سر بر خط انقیاد نهاد از جرعه بریزی خون او دست کشیده و داریم و هر آنکه از کمان مطاوعت و سپردی چون تیر دوری جست که
 وارش بر تیغ جای و بیم از خون خان خود سبب جلال دشمن جان مسلمانان بود و حکم برینج شده که هیچ مسلمان از این دولت
 اعمال دیوانی منسوب نگردد و ایشانرا از مداخلت و رار و ممنوع دارند صاحب دیوان صدر جان شغافا فرمودند
 اثناء آن احوال روزی که نواز طهارت سهام شزار بر مسام جرباء آفتاب پرست رست کرده بود و در آنجا که با سعدالدوله ملاقات
 افتاد از وی طلب مشاورت و استقراض رانی تقاضا کرد و ماکاه از روی استرواح قیلوله را لحظه نزول کرد و سخن بکلمات پرست
 بعد از تقریر مبادی که بشروع و مطلوب مؤتمنی باشد محضری بنمود مشتمل بر مقدمات و نتایج بی حاصل مصدر و آنکه رتبت
 نبوت که آخرین مراتب شیره است و باقی نفوس ملاکه متصل اکتساب است و نفس انسانی قابل سیاسات ربانی افتاده کمال
 حکمت حکیم قادر قضا میکند که در هر زمانی صاحب قرانی ناموس الهی باشد و وجود مسعود او موجب نظام و التیام عالم گردد
 و علی معضی الایام و مصالح الانام شعار شرعی و هاس طریقی پیدا کند و بدو داعی استیاس یا بر ذرا جزوع و باس خیار
 بانس مشایعت و عهد مطاوعت خواند و از جناب ترم و هتتاب دور دور راند و محامیل این فضائل و شمائل این حضائل در
 وجود ایشان عادل موجود است و در پایان محضر زور که عین شرور و غرور بود چند تن از افراد ائمه اسلام و مشاهیر و اعیان
 دولت تصدیق آن دعاوی و تحقیق آن دواعی را اسامی خود ثبت کرده و تصریح و تلویح نوع شهادتی در مسلم آورد و به تخصیص
 یکی از اکابر علمای آن خط خود *اَلنَّاسُ عَلٰی دِیْنِ مَلُوْکِهِمْ* رقم زده هر چند این کلام موقع ایهام بود و باشد که در معتقد خلاف
 این معنی بوده *وَاللّٰهُ یَهْدِی السَّبِيْلَ* صاحب فرمود که بر مستل و محتمم با طیل لهر و ضایل و مقدمات نافر جام و مزور یا
 بی هنگام عثرافت و بغایت غیب چون متعجب عیب درون و اردون او معلوم گشت که شعراً *فِيْهِ فَضْلٌ وَّلَا عَقْلٌ وَّلَا*
اَدَبٌ وَّلَا حِجَابٌ وَّلَا دِیْنٌ وَّلَا اَمَلٌ فقط را بر آنجا چیزی نویسیم از بنیاد آن تسویل و اندیشه آن تحمیل صحت ساحت عالم
 بر وجود خود مضیق زندان یافتیم و در جواب بی درشت چیرت با لهام ملهم هدایت کفر سوابق حقوق مروت و مصافات و سوا

مهاجران

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

عمود مخالفت و مواجات از قدیم باز نموده است و برابر بر ایران قواستظهار متمدن شعرا و احام و دود و نده الرحمه التي
 اذانت و جلالت ان بطون به القهمن تیغ قهر پادشاه کا مکار بدین صفت از نیام تمام آخته و خاطر را از دواعی رقت و رحمت
 پر داخته اگر از تنوع و ابایا خبر کرد و توقع عقوبت و ابا چون سپید بقا در عالم فاستمیل باشد فیزیکما از امر نسبت که من بنده بر
 عادت و اعتقاد معتقدانه قراوند اگر سر از دست برود پای در ورطه این نوع محدود و محظوظ بنیم و بر این دهستان و دستان ضا
 نهیم مامول که در این سبزه جریده رقم تاسی بر سطر یا دوش است این مخلص کشد تا مده العمر که هر صدق و لارا در صد و پنجاه سینه مودع ۵
 سازم و فایده سازا فایده زبان کرد و انم و اگر مقصود از القاء این حکایت جهاج و بهانه است بیت چه اندیشم این چاره
 بیش و کم و انت الحسوم و انت الحکمهای که تقریرات و پذیر مرتشخ از خلوص ضمیر با و ارسید و فذل الکلام اذا
 صدد عن القلب و فع فی القلب و انا اول الکلام اذا و دد غیر الصدده له الفذر بی که در آن که
 در خاطر او نیست از سر این اقراح بر خاست و بچین سودا و باطل مشغول گشت و چاشنی که قضا میگفت متصرع لمؤلفه
 ای سوخته این دیکت نما خاست علی ابجه با ایجان مغر که در که کعبه را معبد صنم بی نام سازد و اهل اسلام را از عبودیت بجا
 بعبادت او مان الزام کند بر این اندیشه مرهلات با اعراب بیرو پشیه گرفت و در ساختن اسباب توجه بکده و انفا و شکر انجانی
 اعلام و استعلام واجب شود و جهت نصب این تائیل سده از هماب الفیل را کنی معمر نیست و الله جعل کبد فی قنبلیل
 سفن بسیار در در استلام فرمود ساختن و جنباب و الواح از بسا تین نیامی و دو در خلفا و بنی عباس بریدن لاجرم آن شمار
 چند نام مشهور بود و مار و رگزار و خری و خزان قوم بد را و ثمر داو و کینت کل الشجر اکثر مثل هذا درین نزدیکی خواج محبوب
 کمال سا چون هم کیش آن کیش صورت بدکش بود بجز اسان فرستاد تا اعتبار احوال کند و تفصیل داد با سامی و دست نفاذ
 و دباة و متمولان انجا تا ایشانرا از فصحت معمره حیات بطلت مطبوره معات فرستد و جز فطنت و شربت و قدمت فاند
 و کنت ایشانرا هیچ جریمت نبود و همچنین تفصیل با سامی بهنده تن از ائمه بزرگوار و اکابر نامدار شیراز پیش شمس الدوله فرستاد
 تا خاطر را از ایشان پر داند و سر و فر معاندین بر وفق حسارت دین و جبارت اندرون پر کین و حسب خست نفس نقش جبال جلال
 محال در همه حال در دل پر دل بر رسم گردنید تا طبع طبع فسرده و اود استان عالمیان شد حکایت کرد که ارغون خان در میان
 جلوس بر سر بیرون دولت کار قتل را کاره بود چنانکه روزی در شب طوی نظر بر کشت و بایح بنام اندخت از کمال رقت قلب فرمود
 چندین حیوان را بی گناه برای لذت قبعب عرضه مرهفات کردن از لوازم قساوت فلوب هین غلف و ردیل
 اخلاق ذمیمه تواند بود علی هذا وزیر و مشیر پوسه تخمین مستقیم و ترین مسکله او متغال و شت و میگفت کلزار دولت را با بنان وار
 از خار انکار پیرستن و مشارب مارب را از قافورات محدودت مصتی شین از مقتضی کایست و فراست باشد و خود ترک شتر
 معاندان که در هله انخرال ملک و مال و دواغی زوال رونق سلطنت اند چونند و چون کنند متصرع پادشاهان از پی یکت مصلحت
 خون کنند از سوسه و اغوا و اول ایجان بر قتل بی خطا چون غمزه کا فردل جوان ختن جریص شد تا غایبی که بانکت تو بهی ۲۵

کنند

مفخر جرمی صد جان را بر باد میداد هر آنکه غما لطف جلیس السوء و معاشرت اشرار همین نتیجه بود قال بعض الحكماء و تحببت مصائب
 الاشرار فان الطباع تفعل من الطباع وانت لا تدركي حكما خلافت که خلق انسانی و هو مملکه مخلصك للنفس
 نصد عنها الا فال من غير طلب و نكليف مکتب است یا طبیعی محققان حجت کتساب را بشکل ثانی از
 قیاسات منطقی مشکل کرده اند و گفته اخلاق بر ما بحسب زبان و مکان و اخوان متغیر میشود و هیچ از امر طبیعی قابل تغییر نیست
 پس نتیجه بود که هیچ خلق طبیعی نباشد فروریوس و جماعت رواقیان بر خلاف این مدعا و در معرض تخالف و تنازع اند و نیز
 حق را می جانیوس است که بعضی از ایشان من حیث الملحة از روی استعداد و بنا لطف اختیار خیر میشوند و وجود این طایفه در غایب
 عزت و قلت است و برخی بجهت اشرار شهرت میگردند و الشرو و یقضيها طبايع اكثر الخلاق و الله كما
 اعلم بالخفايق شك نیست که مصاحبت عاقل الكيس سعادت جاودانیت و مقارنت غافل تفسیر شقاوت و درجا
 شیخ سعدی شیرازی است درین معنی تیشلی لایق بیت کلی خوش بوی در تمام روزی رسید از دست محبوبی ستم بود
 کفتم که مشکلی یا عبیری که از بوی دلاویز تو ستم بگفا من کلی ناچیز بودم ولیکن دمی با گل شستم کمال همشین درین اثر کرد
 و کریم من همان خاکم که ستم تعریب این ابیات وقتی کرده بودم لولفنا اذا هو في الحمام طين مطيب توصل من يدني
 كريم لي يدني فقلت له انت مسك وعنبر فاني من نياك سكران معندي اجاب يا ابي كنت طينا
 مذلا فجالست لي وودو الجي و همهدي فاترني خلفي كما لم يجاليني و الا انا الزب الذي كنت في
 چون بوی کلی در کلی این اثر دار و نفوس نوع کسی که جزو کل آن از یک نشاء قدسی مستفاد است چگونه بجاوردت طبايع و مستفاد
 و تقم اخلاق متغیر و متاثر نشود بیت نکت روزگار از داری که هست همی بگذرانند سخن باز دست شیت قضاء الهی
 ناوکت حوادث را از قستی افلاک کشاد و او بر هف اصابت آمد لجانرا در تبریز مرضی متبرج روی نمود و از آنجا خیمت موقا
 کرد و چهره لعل شبلید کون شده و سر و قامت از نزاری شکل خیزدان گرفته و خلاص کاتب از اطلاع طبع او میخواند بیت
 پرمان جوید چرخ در تب حالت جوید و لش بر صفت تبالت فدال حالك دينا و الحسني حلت بعيدا كده
 و عنك حالت مقربان حضرت درین مساورت مشاورت پیوستند و در حدوث این حادثه محاورت رای جمله بران
 مقصود گشت که تا جیل بقا و تعجیل عاقبت و شفا را صدقات فائض باید گردانید و تجلیت مجوسان و تجلیت محمدیان شارب را
 شعر و اذا التبتة انسبت لطفها الفيت كل نهمه لانفع سعاده وله زبانه از ویرکان برش محنت در جوش و اندک
 با هزار نامه و خروش بود و از برده و شفاء ایمان آیس و و حامت عاقبت و منتظر و مترصد زبانه از یک ماه در غرقاب
 دست و پائی میزد و از تغیر نیست و اندیشه خطا ندمت میفرود باز بافاضت راحت و خیرات التما با با بناء ممالک
 که در یک روز بهقا و کتب متضمن اشارت کشف غلام غلامات و دفع لام مهمات و انفاق مبرات و طلاق صدقات
 و اثبات ادارات و تجد بدستویات و تسبیح مجوسان و تا میل با جوسان مصدر گشت از جمله مبارز فضل صدقات سی هزار و سی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بوهان سخن

اهل بغداد را اطلاق کرده و هزار و نیا رضیده نساک و فقراء شیراز آمد و همچنین بر تمامت ممالک نسبت علی الانفرادی
فرمود و حکم شد که حرام است بر قریب حضرت خواتین و ابناء و بنات اطهار و همسار اگر ازین اموال کم بیش چیزی ستانند و
ازین عارف نصیبی دهند چون محالست که در حکم قضا تقدم و تاخیر صورت بندد و او تا دو عباد قاء دولت بیورد از حضرت
محبوب و سخی در خواسته بودند و با شارت ادعوی استیجاب لکن دلایل اجابت ظاهر آمد ماز صلات و عطیات فائده حاصل
شد و مرض اشده دریافت **فَالْأَفْطِنُ الْحَكِيمُ الْأَرْضُ كَرَةٌ وَالْإِنْسَانُ هَدَفٌ وَالْأَفْلاکُ فِیئِی وَالْأَجْرَامُ**
بِسَهَامٍ وَاللَّهُ هُوَ الرَّأبِی فَاِنَّ الْمَفْرُ از برای تخلیص اهل حبس چون متفحص حال شدند از جمله شاهزادگان فراتجا
سپس شمت در کرد و مقبوض بود او را با جولا جو و جو شگب در کوره و دهقان کاس فاشانیده بودند اما راعو کر و دند سیر و غیر
از اولاد افلا ز چنگیز خان حکم و مشاورت سلطان ایدای می هم خواججه دم و انصف ایا حکم گشته بودند شعر **ظَلَّ سَبُوفُ**
بِنْتِ اللَّهِ نَشْوَشُهُ لِلْيَا حَامُ هُنَا لَمْ تَمَرَفُ فاما ن گفتند آمد و عرض مرض را موجب قتل با و شاه زادگان است ارغون
فرمود که سلطان ایدای می را برین تحریر کرد و بعضی گفتند تو قیاق خواهرزاده جو شگب شعر **لَا اَسْمَلْتُ وَحِی جُؤَبِی**
دَسْتِ مِنَ التَّیْمَنِیْنَ کَبَابَا وَاعْبُدُ لَوْ خَا خَرْنَه فِی جُؤَبِی لود شیب الطار ضیمن سبباً با صورتی که تقبیل
ابداع بحقیقت در حق تصویر اویسج تعمیر کرده بودند و تحریر کسان کارگاه حسن التقوم در تقویم ابعاض و اجزای عقلی و فانی حسن
رعایت کرده ارغون را سحر کرده اند است و حکم من قتل بالتحریر قیل بالتسیر را کار با بدست سحر کس جادوی ادا سحر بود
و غیره غمازش فو کسر شعران **لَنْ یَنْجُو سَحْرًا هُوَ الشَّفَاةُ وَالتَّحْرِیرُ قَدْ اَمِنَ اَبِیْمُ** و بعد او را با دیگر خواتین حاضر کردند و در او خبر
موجم سه تسعین و ستا و سخن بر سید ازین نیت تو قیاق استعاد کرده شعر **حِی یَسْبَحُهُ عَن وَرْدِهِ عَمَّ وَصَبَّ دَدَا**
الْبَلَقُ مِیْنِ شِیْخِ بَانَ الْاَلَانَ حَصَصَ الْحَقَّ بَر کَسَادَ وَ کَلَفَ بَیْنِ قَدْرٍ مَعْلُومٍ کَبَر عَادَتِ زَمَانِ تَجَلَّابِ مَحَبَّتِ اِلْجَا تَقْوِیَا
نوشته ام اگر جان من و قای جان او میشاید و زندگانی بنفید و در معرض قبول می افتد شعر **دُوْخِی فِدَاکَ لِالْفِدَا دُخْی بِلَا**
اَنَّ الشَّعِیْرَ وَفَا بَقَا لَکَا فِی لَیْلِی هزار جان کرامی نخت جان بی اگر چه نیست کرامی فدای جانست باد ایجان چند
مانند غمزه او تا توان بود با طیب لب نوش بخش و سحر غمزه عاشق کس او را بر زبان صدق محبت می گفت **فَاَنْ کُنْتُ مَطْبُوبَا**
قَلَا زِلْتُ هَکَذَا وَ اَر کُنْتُ مَسْخُورَا فَا لَکَا لَیْرَا اَلْحُوْ با تقان کل آن آتش چهره را با با دوروغ مفسدان خاکسار در اب انداختند
ساعتی در شست زلف مانند ماهی اگر چه در حسن ماهی بود منطراب نموده جان در سر کاه محبت کرد و سخن کثیر مصداق حال آمد
شعر **صَابَ الرَّذِیْ مِنْ کَانَ یَهْوِی لَکَ الرَّذِیْ وَ حِی بِاللَّوْا بَی فُلْکَ عَرَّةَ جُنَّتِ** هِنَبَا مِیْرَا غَیْرَ دَا عَا مِیْرَا
لَیْرَی مِنْ اَعْرَاضِنَا اَسْخَلَتْ بَیْمِ دَرِیْنِ حال از حضرت برین رضاران بیکناه صاحب طحال است باران بر عارض ریاض باریدن
گرفت و در صد زنت دل در ناله آمد برق از دل سوزناک آتش اقبال گشت و در صفر سال مذکور سلطان ایدای را بعلت آنکه غما
راه بنموده بیاسا رسانیدند و در خیال کار از دست درمان در گذشت و هیچ آفریده را در خرگاه بار نبود مگر جوشی و سعد الله

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وفات ارغون خان و قتل سعد الدوله

وصاف

و پنجم خود مرکب مجسمه معاینه میدیدند و از دست ایام چه ستم مملکت در یکشده سعد الدوله نمانی ایچی بحضرت شاهزاده خانان فرستاد
 بود تا کار در یابد و در مبادرت بر سر تخت مملکت توقف ننماید و اندیشه آن بود که مگر پیش از وقوع حالت یا انتشار حادثه شاهزاده
 برسد و ایشان را از زیر شمشیر مخالفان براندازد امر معلوم کردند که بار خداون بر جلیقی منظومی است و مفاسد در محتوی اتفاق کردند
 تا جماعت اینا قانرا که تا غایت موجب امارت فتن و فساد و سررشته شروع و عموماً بوده اند از دست بگیرند بدین مواعظ
 در خانه طعنا جار ترتیب طوی کردند تا میربان جل همان روح اعاومی را از ارباب عمرا با اموزد جوشی دار و وقار را انجا بست
 هلاک چنانیدند طوغان قوجان را بردار و داروک حاتون بیک ضربت از عقب بر آورد و دیگر رفتار روان کردند پس کاک
 و قورمشی سپر لیاق و قان اقاچی سعد الدوله را که کوب سعد دولتش راجع میمود که رفته سنج سفر ستمه تسعین و شصت و پنجاه
 طعنا جار آوردند عاقبت کار خود که عین فا بود بعین الیقین میدید صاحب دیوان صدر الدین فرمود که در آن شب برود
 قاضی رنجان این رفته پیش من فرستاد بخدای لم یزل لایزال که این بیچاره تا بوده با دوستان ایشان دوست و با دشمن دشمن بود
 وَاللّٰهُ عَلٰی مَا نَقُولُ وَكِیْلٌ یعنی اگر در عمر مملتی افتد بهم برین منط طریق خلاص مسلوک خواهد بود بیتی گفتیم که اگر
 رحم کنی باز بهم از غصه این واقعه گفتا که اگر المعلق بالیقینی الخال محال روز دیگر بخنیا ط قدر بخنیا ط قاره زرگس آفتاب
 بر طلس نیگون کردند و دخت اولیا و دین احمدی از خزانه لطف احدی قبا و بقا پوشیدند و اعداء ملت محمدی اربیت
 الشراب قد صدی کاس فانو شیدند معجزات بنوی بر افاق و نفس لعان یافت و دست بیکت و عدوان بر تاف سعد
 الدوله منحوس طالع مسکوس آخر منافی صورت هازق سیرت را شاعر و شکیور سخن پرسیدند چون بزرگترین نام وادار چو
 مردودا بود و تیغ شتر اواز جان یعنی سر او برداشته شعر دادیم **اللّٰهُ فَوَیْزُهُمْ اَنْ لَا یَدُوْمَ لَهَا عَهْدٌ وَلَا یَدُوْمُ**
مَعُوْلٌ و مسلمان کل دست صلوات فاحات بر روضه رضا بخش و قبه ضیاء پاش ساکن خاک یرب می فرستاد **وَلِلّٰهِ الْمَدَدُ لَللّٰهِ**
صَدَقَ وَعْدُهُ وَفَضَّلَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْاَخْرَابَ وَكَرَّمَ رِزْدَیْکِیْ سِرِّسْ دِیْنِ اَیَسْتَهْرَکَرْدَه بود **اَسْأَلْتُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِیْنَ**
اَتَا مَدْنَتْ که با سنا و انوار این معنی **فَلَمَّا لَمْ یَقْمَعْهُمْ اَبْنَانَهُمْ تَارَکُوْا فَاَسْنَانَهُمْ** و زو و ظلمت ضلالت است ارغون خان در آن
 حال چنانکه کلیلکت گفت نیک بد حال سخن سست قومی ضعیف بود از تحلف مطیعان حضرت و اینا فان دولت جبر پرسید
 عیبت ایشان را حدی گفتند دانست که با ایشان چه معاملات رفته روز ششم ربیع الاول سنه تسعین و شصت و طوطی روح بیخا
 از قفس قلب آبگت مجاورت طاروسان سرای بسان علوی کرد و کلین جات بسوم حادثات پر شمر و گشت سخن حکیم که در
 حق بکنند رومی گفته بود مزید وضوح یافت **اَمَانَتٌ هٰذَا کَثْرًا مِّنَ النَّاسِ لِیَلْمُوْا فَمَاتَ بِمِیْتٍ** چنین است این سخن
 بلند کسی بانشاط و کھی با کردند یکی را بجا بگفت بدی گناه کی با بگه بر نش ندبجاه سر انجام هر دو بجان اندرند از آنجمله
 معانک اندرند بعد از تقدیم مراسم تعزیت و خمره او را در کوه شجاس که لغت ایشان ادبیر گویند ترتیب کردند و امر او بر
 یعنی در خاص که ملازم خان باشند چون تم بجا و گچت سه روز علی محمود و عا و هم روان او را اسس فرستادند و عجب عجب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سجاس نوح

بل صراخ اعجاز محمدی صلح صفر سال مذکور در نفس دارالملک شیراز شب را بی تعلیم معلمی وارشا و مرشدی ناگاه از گوشه باقی تشریح
 برافروختند و دیگری موفقیت کرد ولی پناورینم ساعت مختصر یک لحظه البصر نامت خانها حاکم و مملوکوم و غنی و فقیر و صالح
 و طالح شمع و مشاعل و آتشها لیتد فروخته شد شیخ و کهول و شبان و صبیان و عوانق و باجرا و عوان بر استراحت
 روشنی مولج بودند چنانکه در چند خانه با اختیارش در آتشاب و صنایع کانس زود شیراز چون قذبل با سبب تابان شد و چون
 ول عشاق روز و واع فروزان و شعر نضربن سیر شعر زب لیل کعبر لیلی سوادا شوق جلیباها علی الارض نار
 و نری الارض کالتماء فکل فذبحلی خیراتها انوار یسرا کانهن نجوم و نجوم کانهن سیدار

۵

و در زبان روزگار رسایتی حوال دارالملک از مشا هده آن حالت عجیب خائف گشتند وطن افاد که موجب آن وصول خبر
 نایل است یا هجوم شکر بیگانه و هیچ آفریده را سبب آن معلوم نشد و هرگز در شیراز این صورت غریب روی نموده بود و پیران
 روزگار دیده و شنیده تا سه شب برین بیت آتش میگردند فرولا نا عظم قاضی القضاة محمد الزمان رکن المله و الیه

۱۰

ابو یحیی ناظم امیرالمؤمنین دام ظلّه با مقرر این مقالات و مصدر این رسالت شفا با تقریر فرمود که در آن شب جمعی ملازمان
 مبالغت نمودند تا خطه بر سطح بام خانه آن حالت غریب رها شده گم و آن احد و شکه که هرگز معهود نبوده و موجب آن در خطه
 و اذیان نیامده تفریح نایم بعد از الحاح تمام بر بالا رفتم روی زمین مانند قبه آسمان از زودا هر کوکب مثالی بود اشارت کردیم
 تا شمس که بانارت مجلس قیام منیر و شعر شیفه فذیضطلی الذار و اسها و تنکی بدیع السهام المیتیم بیت لموقفه
 بر چهره اش انگشت خون یانی جاری بر سوز و لش زبان لیلی روشن بر طرف بام نهادند در خاطر اده که سبب این حادثه حاشی

۱۵

نارک و امری خفیه تواند بود تاریخ از اثابت کردم بوقتی که این اخبار بصحت اقران یافت پیش از زود و روز که چراغ دولت یهود
 بر متب مرصفا گشته شدی در شیراز آتش افروخته بودند و بیضیدها بنیین لاشبنا بر بان آیه منکم ککل الذی شوق
 نارا فلما اصابها ذهب لله بثورهم و ترکهم فی ظلمات لا یبصرون از زبان آتش لا
 شد هر صاحب بصیرت که در اینصورت بیده فکر ت دقیق نظری و جب دانند معلوم کرد و اندک عوصف قدر قمار احد چون در
 حرکت آید بیک لحظه عالمی با بر خاک ذلت اندازد و نسائتم کرم و سمانل و لله الطاف خفیه هر وقت که بر چمن زمین و

۲۰

کستان جان زود غنچه امانی و دجانی شفته کرد و وما ذلک علی الله یعزبنا رات این فتح نامدار و اشارات بفتح الباب این
 مواهب بزرگوار در اطراف ربع مسکون شته شد و در تمامت بلاد اسلام قوم بود در اینصورت تر کالی مستدل و متاصل میگردند و ما
 ایشا زربا و غارت میدادند شعرهما التهر الانعمه و مصیبه و لا الخلق الا الین و جفوع در مدینه اسلام زیادند
 صد نفر اعیان یهود با ثروت مال و نعمت حال پایمال ممانت و اذلال گشتند درین حال امام عابدین الدین علی ابن صاعد الا
 الدمشقی دام فضلته این قصیده که سلاست آب حیوان و نفاست روح و روان و در و بر وزن و رومی قطعه که بر رفته تقریر نم

۲۵

بانتداعلی فانیها سخن شامنا انشاء کرده و مخلص این را باعاب زاپره حکمت اسلام جمال الدوله و الدین عزضه و شرح

وصاف

سُفِرَ مَخْدَمٌ دَارَ بَابِ مِيهِ الْفَلَكَ هَذِي الْيَهُودُ الْفَرُودُ فَدَهَلَكُوا وَفَارَنَ الْفَخْرُ سَعْدَ دَوْلَتِهِمْ وَفَقَضُوا
 فِي الْبِلَادِ وَأَنْهَكُوا وَشَتَّ اللَّهُ شَمْلَ مَلِكِهِمْ وَبِالْحُسَامِ الصَّفِيلِ فَدَسَبُوا كَمَا حَكَمُوا فِي الْبِلَادِ وَكَلَمُوا
 وَأَرْبَكُوا الْوُفْيَاتِ وَأَنْهَكُوا أَبْكَاهُمْ اللَّهُ عَاجِلًا سَفَا مِنْ بَعْدِ مَا فِي زَمَانِهِمْ فَحَكَمُوا سَفَاهُ حَفَّ سَادَهُ
 خُسْبُ فَا مَنَلَاتِ بِالْجَمَائِمِ الشَّنْكَ وَأَسْخَلَصُوا الْمَالَ مِنْ دِيَارِهِمْ وَالْحَجْرُ نَوَاحِرُهُمْ فَدَهَنُوا بِالْمَتِّ
 الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ لَقَدْ دَارَ بَكُورٌ فِي جِبَالِهِ الشَّرْكَ بِالْأَخْبِطِ الطَّيْرِ يَا بَغَاثُ لَقَدْ صَارَ كَمُورِ الْخَيْلِ
 الشَّبِكُ فَاتَمَّ شَرَامَةُ سَلَفٍ وَأَتَمَّ شَرَامَةُ بُرُوكُوا عَبْدَهُمْ الْجِلُّ دُونَ خَالِفِكُمْ فَضَلَّ ذَاكَ الْإِبَابُ لَشَّنْكَ
 مَهْدَبٌ هَدَبُوا بِفَيْلِنِهِ جَمَاعَةٌ فِي الْبِلَادِ قَدْ مَكُوا لَمَّا رَأَوْا سَهْ قَدِ بَطَانِيهِ وَقَدْ عَلَاهُ الْقَنَامُ وَالصَّهْكَ
 فَجَلَّ اللَّهُ رُوحَ خَيْرِهِمْ إِلَى حَيْثُ ظَلَمُوا هَاهُ الْهَلْكَ فِي الْعَذَابِ الْمَذَابِ فَتَجَنَّبُوا فِي الْحَدِيدِ الْبَدِيدِ فَدَسَبُوا
 فَاعْتَبِرُوا سَادَتِي بِعَصْرِهِمْ ثُمَّ أَنْلُوا يَدَ الْبَيَانِ قَدْ زَكُوا طَعَابِرُهُمْ دَرَكُوا عَزَمَهُمْ ذَاكَ الْهَامُ الْخَلَّاجِلُ الْمَلِكُ الْبَاكَا
 خَبُوهُ بَصَارِيهِ وَمَاعَلِيهِ فِي ذَلِكَ دَرَكٌ إِشَارَةُ الشَّيْخِ فِيهِمْ ظَهَرَتْ لَمَّا رَأَوْا فِيهِمْ فَكَلَمُوا جِبَالَ دِينَ الْكَلَمِ
 سَتِينَا ذَاكَ الْوَيْيُ الْمُوَيْدُ الْمَلِكُ الْزَاهِدُ الْعَابِدُ الْخُصُوعُ لِيْنِ ذَانَتْ لَهُ فِي بَجَارِهَا التَّمَكُّ هَجْوُهُمْ لَبَّجُو
 بِهَجْوِهِمْ جَنَّةُ خَلِيدٍ زَيْبَهَا الْبِرْكَ رَعْمَالِيْنِ قَالَ فِي قَصِيدَتِهِ نَهَوْدُوا نَدَّ يَهُودُ الْفَلَكَ وَفَرَّ الدِّينُ ابْنَ الطَّرْحِ لِي

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

که صد کوفه و سرور کافه افضل عبدود در کرم حاتم زمره کرام و در شجاعت حاتم بطال ایام و در جاب شهزاد ایشان خذلتم
 برقع خربت و ترقع باین امت نصرهم اتداین و در بیت نظم داده شعر قل للیهود المدینین الا لخشوا ان اکابیر
 ابا الحسین المرتضی بالخیرات اعاد جزیتکم کما بالتبغی ابدانها الحسام المنضی و هم درین حال ابن
 مویا پیش جمال الدین و تخر وانی فرستاد چون مذهب الدوله را مجوس کرده بود شعر جمال دین العلی با ملک و یا ملک
 عجل فکرم صید الفی صایده فی اهلک عجل یقبل المذهب قبل ان یقبلک و انظر الی صاحب الدیوان و بحال الملک
 اتاد شیراز بواسطه آنکه شمس الدوله از روی کبابست و خویشان داری و غایت تدبیر و عاقبت اندیشی تلق و مواساة عادت کرده بود
 و با وضع و شریف طریق مجامله و رفیق می سپرد و در ترحیب و تکریم ائمه و علما مبالغت می نمود بوی نکاحی سزایت کرد و یکسال
 و یکبر حکم کجا تو خان مباشر حکومت گشت چون شیراز و توابع را بطریق امانت متصرف بود و با سقا فان و محصلان از حکم مایا
 سجا و زنتوانستند کرد و بی سعی معنی تام و در مال ظاهر بود و نیز عثمان بازخواست مشرعی گدشت و با نونک متصرفان اموال
 زیاده مضایقه و مناقشتی کرد و قال علیه السلام رائس العطل بعد الایمان بالله مدانه التی حقیقت با وجود
 تجربت در امور مملکت فارس مصالح را بوجهی می ساخت و در بیاض نهار و سواد لیلان بنیشت امور و بانی و ساختن مهتات بی توانی
 اشغال داشت و عطاقت وجه و ذلاق لسان با آن بار لاجرم اکثر خلائق بمزالت او مایل شدند و دعوی میکرد که علاوہ
 اسلام را معتقد است و ادبست سنت سبت سبب مصلحت وقت میاید جمعی از سادات کرام و ائمه عظام بر صدق مدعی او

کواهی دادند و در حضور غیبت دعا و ساجی گفتند و تبرجیب و اجزال جلال بود که در رسته خدام او منوط بود و منصرفی گشت اللهم
مکر مولانا اعظم شافعی الزمان محمد الدوران رکن الملة والدين لا ذال و کما رکبنا للذین انعمونم که از روی غیرت و
تغیب دین و حمایت رونق اسلام با اشارت بآیتها الذین امنوا لا تتخذوا اليهود والنصارى اولیاء بعضهم
اولیاء بعضهم از سبای دولت عدو السلیین تا مقطع جلال ایشان در خلا و طامخالف و نجار اطهار میفرمود و از سلطنت
هنوزی درین شایر روی و نصرت فرق حق و ابادت معشر شر و غیرم هزم جیوش عدوان و تصد خصد خوشه طلعیان سرسره
که نمیکرد و چون او استنانت و پنهان آن طایفه برای طراوت ریاض شریعت و امانا نماند ملت میفرمود دین حینی بزبان حال
دعا اللهم ابدد کبی فعلیه فیما پی و قو مجدی فاته مجدی بقله کردون و طارم نیکن میرسانید و روان مطهر سینه
المسلیین علیه صلوات الصلوات الموصولات بران حسن اعتقاد و کمال جهاد و زرانت راسی و برعت تقوی آفرین میبخت و با کمال
صورت استعمار و معاوات او در زنی بقیح و تضریب بعد الدوله انهار کرده بودند و سهام مکا بر و ترزیزر نهاده بل از مفرق
نفاق کشا داده و چنان عمدی که در بر عمدی بود بیخ خسارت مالی و جاهی بوی توانستند رسانید بلیت هرگز احسن
حق حصار بود و عجب کوشش پرده دار بود باری تعالی چنانکه او اوقات خورا در استکمال نوع انسی و هلبصافش قدسی مصرف
دشته و تقریر حقوق در مصاب نصاب و مضان استیجاب قصار امنیت و این و قصوی مقاصد عالین و نهشته او را با غره
اولاد و اعتقاد از دولت جا بید و براعت شامل شمع و یاد بار قام اعلام فتوی برای ایشان حدائق شریعت الی یوم
النشاد شرح و غیر علوم و زهر فضایل تقوی راسی تارک دین موش مصحح و هذا دعاء للبریه سارل و لا یجیح صلیا
التسلیه کاف کاف لکری عن دبی الراسی در خاطر آورد که مقرر این حکایت از روی اخلاص و مودتی ازلی که با آن دولت ایشان
موضف استان دارد و اطراف اطراش و کاف اغراق اوصاف هر چند از آیش و غایش بر مقلی و مشرید مستغنیست مصحح کما
استغنی الثیاب عنی الخضا بجولانی میکند پس شریطه انصاف رعایت نموده از میل بطرف انوفه کلا طریقه فصد الامور
ذمیمم احراز کند نور بعین از حجاب کمان ساطع کرد و عارض صدق از معاطف اصداغ التباس جشان شود که بعد از زمان
خلاف خلفاء راشدین رضوان الله علیهم جمعین دیگر خلفا که سالک مساکت یعنی و مالک ممالک تقویت دین بودند با وجود
آنکه از عهد سیمون نبوت پیغمبر فرشی منی مدتی قریب بود و جماعت اسلامیان بعضی معجزات را برای العین دیده یا از مشاهده
شیده و شرف جبر امتی قریب تم من بعدهم تم من بعدهم نسبت اطوار یافته و سلاطین ایام و ملوک عهد و رسالت طاعت و
تباع ایشان منخرط آمده و از بر معاونت مسلمانان و حمایت مسلمانان بیغمنا و خوزیرا فرخته و شکر با و جرابا عدت و عدیبا
در اطراف سیمیده و ساخته مساعی ایشان در صحاف مرارت و استقامت قواعد دولت و اشدات اساس شریعت و ابادت
اهل بدعت مسکوکیت و چنین زمانی که دور مهاجرت بقرب مقصد رسیده و ذکر احادیث مروی کوچ علی الفصار و خوارها
جسوت نموده ممالک روی زمین و قبضه تسخیر کجا کجا نفاذ و از راه فقار و صطرا ریحی لطف و مطا دعت ایشان سرست فرو

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

میاید آورد و طریقی که مایعینی به الموه نفسه کتب الله به سند پیوسته میاید با یون عزیزت میمن نقیبت صافی نیت صادق طوبی
 که در نیت مصالح دین و نظم مناج مسلین دین صفت جهتا و غاید جز محض تأیید ربانی و توفیق لطف یزدانی نتواند بود و بر کافرانست
 محوی واجب و لازم باشد استامت این نعمت و تهنات این نصرت کردن و بانفاس مبارک و میامن بهم او بزرگ نمودن و در
 مفضلات امور و مشکلات احوال از نای او که کثرتی طلب و شن و یقین و حسن که گوهر سعادت از سقته الماس خاطر در صفت
 فصاحت و خورشید سپهر حصافت علیه الصلوة و السلام کوکان الذین عند الربا لکن اذله رجال من الفرس
 در سبط کرامی خلال این امام مقتدا و خلیفه محمد منتظم میاید و ما اعنی الثموس عن التمجیح چون کلاه کوشه دولت بهود بلکه کوب
 حوادث فکلی شکسته شد و باد سخت و خیلای ایشان فرو نشسته سگیتور و طعنا جار نوین و کما کتوبات با طرف فرسا و نذ و بر جانی
 از جناب مملکت حاکمی را معین کرد و سید تا به پنجم تعیین خانی امور ملک مقرر شد و آماجنان در اضطراب بود و مستطاب احوال
 در صد و اتمار و دلها ترک و تاجیک متصرع چون زلف یار خویش پریشان در درکار هر صاحب طریقی استبدادی بی
 استعدا پیش گرفته و خیالی محال نصب العین ساخته و از عجایب آن حالات یکی حکایت آماجنان افزایا بل بود صفت
 حال آماجنان لر بر حسب این کتاب آماجنان یوسفشا بن آماجنان شمس الدین الب ارغون ابن ملک نصره الدین بن
 صف و خرد آوده سلطان رکن الدین سلطان کرمان شهریاری صاحب مروت کامل بخدمت بوده مالک رقی و خرقین ملک
 و تیغ و دست و دلش تاراج و بنده دریا و میخ طره پرچم دلیران طیره زلف پر خم دلبران دانسته و در و ز صیال افزایا شب
 وصال با پیکران شمرده و پنجم میدان داری و عرض ادب سواری از کوی زدن و نیزه کزاری بچینه الفضا و الکفر
 قادی بیست ساله لعب ناید فلک چوکان قد تا چو توشا سواری سومی میدان آرد روز نشاط صحو و تصد و نظیر
 جراح و نظر و بیست چو کیران تازی برون ختی ز آهویکی دشت پردختی ولایتی معمور و عیشی مسرور و چشمی موفور و دشت
 و بیست هزار سواری تیغ زن کمدا کن خنجر گزار در زیر رایت اقدار که بهر چه فرمان شدی در مقام صدق طواعیت گفتندی بیست
 بخدمت همه تن میان بستایم بفرمان و رای تو نشسته ایم و با این حضایل و شمایل تجرب و نهشندان بجه فرمودی و با اهل
 حکمت مروتی تام دشتی در عهد میمون آماجنان با قاخان بفقون عاطفت و نظر عنایت محظوظ و ملحوظ گشت و ادرا یوسفشا بهاد
 خواند سبب آنکه چون رایت شیر پیکر آماجنان بر عزم هتصافت جیلان با مالک فیس و قفرج حصانت نواحی ایشان نصرت کرد و در
 مضائق و معاتل و شعاب و ما خل که ذوات الخالب بابی دلیل بر مرقی و مصاصدان مطار میسر شدند و سیول در سخته رازان
 مصابت و عمامی و غیاض و آجام تذکر نمودی شکر کشید بیست دران شیب و بالای مرز دشت رماهی شکر دیدی از نا
 پشت و یا سافر مودت شکر بان هر یک تن از جمله اسلحه تبری با خود بر و شهند و انواع اشجار که خصان آن بشبه دارد دست و در
 و مانند تیر در جعبه بیکر لطف شده می بریدند و در مضیق از آن تنی چسبند از سکر چهل جنگت راجل جیل معصم ساخته بود و در آن
 سر جزون و خبل پنهان شده بعبه فحشاءه بیرون آمدند و حوالی پادشاه فرو گرفتند چون پایاده را گذر متعذر بود و مسواران سجا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ترقی افزایاب

چگونه تک و پوئی نمودی ایجان از مرکب هیون سپر فیل سیکل اسپونک جدا مذنصرت انلی و حرست لم بزلی رپسرا مد و یو
 نزدیک رسید چون ضیق حال و قدر فرقه اتصال مشاهده کرد با جوانان شکر خود که لطفه ستمن صفت آن یل تیخ زن فرو دام
 از باره پلین بر خم تیر باران آن شکر پلک صورت رهنفرق کردند و ایخانرا از تنوره بلا خلاص داد بدین مقامات شرت
 یافت و دویم محط شعاع نظر عنایت خانان بودی در عهد ارغون خان چون از کلین تیره دنی بگلشن روشن عقبی خرامید و بنا
 نصیحت آرای جان چون مرغ از سر شاخسار سردوبان روز بروز ساعت بساعت زمان بزبان خوش خوش سرب
 ۵ شعران من بان و اکثر با توباً و الیتما لک الیتما لک و التسر لندر پیش انابک افزایاب بگم وراثت قایم محام
 از سر ترقات نشان و نوزغات شیطان و التباب شعبه من الجون شکر را بر خود بشورید و دلباه خویشتان
 و پیوستگان متغیر کرد و امید تا ملک مرده و ث از منط عمارت دور ماند و رعیت از رفاه بیت و خوشدلی مهور شطط و حدت که
 شرح آن در مضامین این اوراق نخبه آغاز کرد و از اشارت این سخن که با قهر لفظ جامع مصالح جهان و تکامل تمام ممتات جهایا
 ۱۰ من طلب لا یغنیه فانت عنه ما یغنیه و من آزاد فی الدنیا زیاده لا یسختها اصابه نقصان هو
 مستحق لها غافل مذ عرضه داشت که ولایت که لیکو میمصاف و ملائق لرستان افتاده و از قدیم الایام با زمان آنجا
 دهل مقاطعه اما بجان بوده اگر برین جملت حکم بر لیب نافرذ کرد و اموال آنرا محافظت نموده زیاده از آنچه مقدر دیوان فارس است
 بخزانه رسانیده آید بی ملاحظه فکری با فراز که کیلویه بر لیب صادر شد آنرا در قبضه تصرف گرفت حکام شیراز عرضه داشتند
 که که کیلویه بمشایب ثغری افتاده و سرحدی حایل میان شیراز و لرا که از تصرف فارس بیرون افتد سمت ضبط از آن ملک
 بر خیزد و عاقبت آن از غایب قصد و تعرض لر معصون ماند چون این سخن از بیست مبرری بود بکرات بر لیب آوردند تا بار نخت
 ۱۵ ملک خود گیرند از تراغ ممکن گشت و افزایاب با صانف عذر های علیل شکست می نمود و بران پسند نکرد قلعه با بخت که گشت
 و مناعت مشهور است متمسک گردانید و کو تو الاز لبقبتل آورد و حکومت عرضه که کیلویه را بقل که ابن عم بود و پهلوان
 لشکر و عقل قوم تفویض کرد و او را یازده برادر بود هر یک پشت لشکری جرار و در میدان رزم صفدری کا حکار و
 ۲۰ اطن من من خطبه و اکثر بر نجسام صعب و او خود بفقون مراسم رزم و بزم متحلی بود و رعیت شهر باری می شو بملک
 داری با اداب و خصائل نفسانی جمع داشت و ستی چون ابر بهار بطل تنخس پیوسته رکنین سخن ابطال چون بر این حال نی
 بگشت با عرا جمعی از اقارب عقارب سیرت میان افزایاب و قزل بو بطل که کیلویه مینا و ست و وحشت قایم شد و قرا
 لشکر کشید شعر الخو الحرب ارجعت له الحرب عتتها و ان همزت بوماله الخ و قزل بعد از بظار ده که گشته بشیر از آمد
 افزایاب از مخالفت بهادران او اندیشه کرد و باز بهالت ملاطفت نوشت و سفر امین الجانین تر و کرد و ند و تو و و غا
 نهاد و موافق و عمو و ناگد یافته قزل مرجعت نمود افزایاب التماس کرد که اگر منابیل مصافات از که درات مخالفت می
 ۲۵ شده و وسائل معاصدت موثقی گشته جلال الدین وزیر بقبتل آورد و قزل برای ازاله نفاق او پشت بر جریف رحمت آورد

مخالفت افراسیاب با مغول

وصاف

و قهء مرقت و وفار بسیلی غدر و جاج و جوج کرد و سپید جلال الدین بی کناه را بر تخم تیغ از شهرستان و جوج بیرون کرد و نقض
عهد و اودشت و عاقبت هلاکت قزل بر دست افراسیاب خرم ازل مقدر بود شعر و ما من بدی الا بد الله فوفه و
ما ظالم الا لسببلی نظر البیت لمؤلفه ذکر و بد که بد دید کیش آخر درین نصیحت یکو بیین و یکی کن پس افراسیاب
در احوال قرار تا و ن پیش گرفت و ایچیا از اجاب درشت در قلت التفات و فرط تجر می گفت و متابعت رای جوانان بود
ندیده را از بندگی حضرت تخلص می جست و جانب امر او بزرگ مهمل می ماند تا خبر عارضه ارغون خان بوی رسید ایچی که تحصیل
بود بی فکر و تدبیر قتل آورد و بر عصیان مجامیره و اصرار نمود و عنقریب خبر واقعه ارغون شایع گشت و تمامت راهنما حسب
یاسا مغول فریق یعنی بسته کرده بودند متدی در صحبت صادر و وارد خبری متوار شد با ندیشه کوکانه و فسانه خویش و چکانه
خاطر مخبر کرد سپید که دور دولت مغول سپری شده و کار سلطنت این طایفه بنهایت کشیده و از روی احکام نجوم پادشاهی
خروج خواهد کرد و انتراع مملکت از تصرف مغول او را می گشت چون از اطراف نشینان حوزه اسلام بوفور قدرت و کثرت
لشکر او مستثنی است لامحاله مراد از آن صاحب دولت اشارت بوجود او است و کسوت این بیت کوئی بر قامت حالت او دیده ام
بیت لمؤلفه بروز آنکه بود وقت کبکی از پرخ بوقت آنکه رسد روز دولتی بزوال بود مناسب آن کار سخت و اعجاب بود
معرض این حال طیش و استعجال در تصاعیف این حال قزل با شکری بدرصفا بان شد ندو ایچی فرستاد و اقرباء جلال الدین
وزیر را طلب و پشت تا ایشان را از عقب و بمنزل باقی رساند شونه ایجا باید بود و بعد طغا جانو مین از قبول این حکم تمنع کرد و در
آن جماعت جوابها می چشم آمیز و تندی های هول انگیز فرستاد و خود با فوجی و فوج جبارت لشکر ایشان را از دروازه بیرون راند
مغاضبه سوار می چند لربنی تماشای سخنان ریز بر سر میاید و و سپید ندو او را قتل آورده سرازین جب گزند و باقی ازان
بی باکی و تهور مستشخ غایف شده و منبزم صحبت کرد بعد ازان قصه و طرک با شفاعت و در عمت اشاعت طاعت عسکری
پیش آمدند و گفت ما را رای محاربت و مخالفت با قزل نیست بلیت بر تیغ چوزکنک و ز سر خویش چوموی بنشیند و
بر خیزم اگر فرمائی قزل برادر خود را سلغور شاه بشهر فرستاد که کتیر کویان در رفتند سلغور شاه در خانه خواجها بقاء
بر تخت نشست و سکه بر نام افراسیاب نقش فرمود و در شهر منادی فرمود تا مذکر و که پادشاه افراسیاب است و ملک مستحوا
او و این حالت از جمله عجایب است اما م بود شعر بالک من قبری جمع خلالک الجوقبیتی و اصغری و قبری ما
سلب ان نبقری فلذهب الصیاد عنک فانیبری و انفع الفخ فماذا احدثی لا بد من احدثک يوما فاصبر
جمعی از او غادر و در نود هفتاد که سالها بر سر صد پند چینیست نما نظر کرده بودند کمر سواد و سنسک و در عدل در شدند
و ایشان را بر معاویان خود سحر بیض میداد تا قتل بسیار کردند و درین میانه چند تن از اولاد کن الدین صاعد چون گوگسب
بابط بود و ساعد بخت مساعده از رسته ایجاد و کشتند سلغور شاه بعد از چند روز شونه را معین کرد سپید و خود با لشکر
بیرون آمد یعنی از امور آنجا فراغی دست داد و بهت را بر شیم طرفی دیگر مصروف باید کرد و قزل لاف زمان سپید خبر می

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و مستطبه شجاعت و پر دلی پیش فراسیاب بت در احترام او دقایق تکا و بجاتیق اعصاب مقرون گشت و لواحق مودت بسوابق
 قرابت مشفق چون دید که بیک رکضت بی کلفی ملکی چون صفایان مستخلص شد و سکه و خطبه با ساسا و القاب او مختص مای از
 اندازه کلیم زیاد تر کشید دوست اطالت از این واقف بیرون کرد و سر جرتیت از جیب غواصیت بر آورد و بیعت
 دست دست تو نیست دست بکش پامنه کاب بر کدشت رنر خواست که بیک دست دو خربزه بر فار و دو یک دلار
 با عشق دو دوست بر دارد و بیک تیر و دو نشانه را بشکافد خود را از نصیحت ابانک و البطر اذ انانک الدهر بالوطیر
 ۵ و اَلْحَدْرُ عَجَابِ الْفَدْرِ كَرَسَاتٍ هَجْدٌ لَكِنَّ التَّحْفِيفِ فَتَرَادُ وَ تَتَفَيْدُ شُكْرًا وَ تَسِيْرُ بِكِرْمَلِكْتِ بِاَقْرَلِ مَسُوْرَتِ
 پیوست او گفت اول مصلحت باشد بشیر از ما فتن و دل از بنا پر و فتن پس با سودی تمام و عتید و عتادی موفور عازم
 استخلاص نواحی عراق شد فراسیاب مصوب آن نمی شد و فرمود که تدبیر کفلی را فکر باید کرد چه اغراض جزوی و ضمن آن
 میباید کرد کار شیراز خود ساخته است بیعت جبار چه سازی که خود ساختست جبار از ان دل سپرد اذت است
 ۱۰ پس ملک جلال الدین ولی عهد و تاج الدین لالا پاد و کله و ملک نصرت بر آورد قزل اباد و هزار سوار تعیین فرمود تا محکم
 زخمه نماند اما رعنا صرا بعه را بر ساز و جود شکر چهار صده مغول از تومان ارغسون با ساز کردند چه ایشان آن
 محکم خود ساخته بودند و بشوکت و باس شهرتی نام و شه یعنی چون ایشان پیش برده است بی عاجز و حال بی قاصد اردو
 و این قدر اندیشه نمی کرد که اگر بجهی نبری و از عالمی شهری و از شکر می کمان وری و از سر می شعری که شود چه زبان ارد
 شکر مغول از قصد لر خیز یافتند و طریقه حرم و بیداری که پذیر می خنراع خاطر ایشانست سالک گشتند تا مت از نمان
 بیرون و در مکان پنهان شدند و خرگاه و خیام بازن و فرزند و موآشی بر جامی بگذاشتند و من الاتفاق در راه میان تاج اند
 ۱۵ لالا پاد و ملک نصرت سبب تقدم در شکر کشیدن منازعت که دلیل خذلان هر دو دلیل باشد ظاهر شد هر یک بر محمل
 چون فعل مالم بستم فاعله بعلت کینه مضمونه مطهر گشته بود با شکر روانه شدند ملک نصرت پیشتر بموضع اقامت مغول
 رسید و ائق بوفورد لاوری علی الفور در سرشته علم بر افراشت و طبل فرود کو فقد لر ان بهوس آستماع از زمین و نبات مغول
 و پر پر کچکان با کاکل و میغول و نغ نواظره و نغ محاجره حمر غفانه سود غدا اثره غرم منازل ایشان کردند و
 ۲۰ سرفراغ انواع اسلحه از خود جدا مغول چون دستند که قاصدان نادان بر سبتر غبوت طالب اسلحت اند و در معرض ظهور
 مرکب بطون کواعب اغنیاء خود بپند کرد و در مقابله جیک دست در زلف چون چکت زد ناگاه مانند میل که از قلال
 جبال در رسد و دفع ممکن نکرد و پاشا بن معتم که در پی بغاث الطیوبه بال کمال گسترده و جامی او خرم غالب جان کزای نباشد بر پاشا
 روند و بیک ارتداد طرف جلال الدین و تخمه با چن لاف و لار با نسلال تیغ از نیام هموزا به الناس نیام فاذا ما نوا
 انبها و اساخته بر قرار علم ایشان محافظت میکرد و طبل میکوف شکر لر چون شعار خود را بر قرار یافتند فوج فوج از راه
 ۲۵ بیخبر از منصوب بازی مشعبه قضا و بر رفته الحوب خدغه شہات فامی شدند چنانکه شیران شکاری در میان کله کوران افتند

و اما حاصل الامام
 جندار استم عن کاتبی قزاق
 الخدیو القلی
 الاصل مسکن استی غدره
 بلغیح عن الامامی و الکسری علی بود
 و اما فی مصلح ابل الحیج فقدر کل فرد
 عدد اخر لغرب ج العدد الاول و فیک
 فی فقه صل العدد الاول و فیک
 العدد سبب جندار اسل مانه الخدیو
 عشره لان العشره از انبست فی
 صل اللان و الماع جندار و الخدیو
 الی منطق و هم فالنطق بر لادی
 که فید من الاصل و الامام سبب
 و الاربعه و اشالها و الامام سبب
 فید جمع مثل العشره و اما سبب
 لان اسامع اناس عن استماع
 غدره جندار

اگر شکر را فراش حملات کرده اند و بقایا از زیر شمشیر ابدار من لوم الطبع و خسته مجروح خسته بیرون بسته راه
 لَنْ يَنْفَعَكَ الْفِرَاقُ اِنْ فَرَزْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوْ الْفَيْلِ وَاِذَا لَمْ تَمُوتْ لَاحْتِمَالِكُمْ ^{فَلَمَّا} جازا بر کف الخيل دکت پای پیش افزایاب بروند
 و از طرف دیگر تا بک یوسفشایه یزد نیز در آخر عمر در خون خان سب شیب و فزاز امور و بیقراری احوال شیوه تاقی در اوایل
 در زیدیه بود و بکلمه یزید سی و دو رفته تا او را کرقه با اقربا و قرنا مقربین فی الاصفاء حضرت جهان پناه رساند بهر نام و صول
 سی و دو اسم پیشکش و انزال لائق الترام نمود و از طریق لطف و ترقی بطرف تصحیح مجاوزت کرد تا بروی البانگند و یزید
 و بنده می صاحب او بلند کی حضرت رود البته فایده نداشت او نیز مجله و شمامت که در چنین حالات عقل مخلص است
 و از روی عرف و شرح مرض در کار آورد و بهیت شی چو در فراق بان سیاه و دراز دراز تر ز امید و سیاه تر ز نیاز
 اختیار کرد و از دروازه عینار خانه را می صره داد و او را با نامت خدم و چشم بقبل آورد و هر چه داشت غارت کرد و
 مشهور است ز بنور خانه را چون بر خود شتند مجال مقام نماند جماعت ارفاقان که بر حسب احالات دیوان حضرت و دو چاه
 مستخلص کرده بودند با طایفه یهود متمول نامت را قتل فرمود و مالها و ایشا را بجز آنه نقل در ایحال مخور و زبکت در خراسان که
 و قری می نمود و وساطت مصابرت و موصلت حاصل داشت با خزانة تمام متوجه خدمت شد چون بخراسان رسید نوروز نیک
 بطرف سیدتان پیوسته بود و بر لیسگر نکو در حاکم شده سامان توقف نید پی نوروز مسعودی گرفت شاعت این حکایات
 و شکایت این حکایات که در هیچ عهد و دوران از امثال ایشان در حساب نمی آمد بار و رسید هنوز بر سریر دولت خلعت ثبت
 جلوس خانی اتفاق نیفتاده بود اما اطفا و نایره شکر و سکین دوه فساد را طولا های ایجابی با یک تومان شکر بفرستادند
 شَعْرٌ قَوْمٌ بَعْدَ حُدُودِ الْبَيْضِ مُخْضَلَةٌ مِنَ الدِّمَاءِ عَلَيْهِمْ اَذَاتٌ نُورٌ يَدُ كَالْهَاءِ وَ هِيَ كَا بِنِ الْغَيْمِ صَافِيَةٌ
 كَا تَمَامًا زَجْهَاتُ بِنْتُ عَنُقُودٍ لَا يَسْفِرُ طَبَا هَاهُنَا هِيَ رَاحِلَةٌ مِنَ الْجَوْنِ اِلَى هَلْمِ الصَّنَادِيدِ
 تا افزایاب و یوسفشایه قطع و جمع کنند و بنیاد موافقان ایشا را از سا بزه زمین قلع و حکم شده تا از صفایان و شیرازند
 او را شکر مغول و مسلمان بروند چون خبر وصول طولادامی در صفایان صحت یافت شکر در موافقان ایشان که بمحافظت
 سرور ضرور بودند چنانکه و حتران نفس از لیسگرسان شعاع خورشید کبریا ن شود مستغرق شدند بهیت در خیدن برق
 چندان بود که خورشید رخسده پنهان بود شعاع فقد یظن بجاعا من به خرق و قد یظن جبا نانا من به دفع
 با سقا قان شیراز سبب آوازه قصد لر محمد لیسگر مستعجب شده چشم شول و ترکمان و چرکیت جرمه جمع کرده و بظنفت حذر
 فارس شعرا لالت حافا لها عین الخافوت محرق و اجانها بالزخا و اولها لک اقدر حرکت آمدند و پیش از وصول طولادامی
 بعضی سکرانامه و متخلص یزد کردند چه از آنجا خدمت یوسفشایه یعنی نامی که پیش منوب یعنی تمام داشت دروازه بار استیبه بود
 و دست تقدی کشاده و بر عصیان قدم ثبات فرسوده شکر سه روز بر ظاهر یزد نزول کردند و بک در چو بست از بار و
 بقوت باز و تیر و سنگ فلاخن کران سنگ ترا با بجزان بان چون رابطه غم ایشان روان مید شتند و از هر طرف نیز غمزه گاهت

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

قل و غارت یزد

و تیر از گوشه ابرو و مکان پر آب میرفت چنانکه صفت از این بیت مناسب می آمد **بیت** چو شرکان خوبان و صوف زرم
 یکی در شب و یکی در روز از تنگی علوفات و استبطاء مدت نقل آن از اطراف لشکر برخاستند و بخدمت حکام و امرا پیوسته
 با اتفاق عازم سور فیروزان گشتند و از طرف سپاهان طولادامی لشکر برسد اول لشکر فارس بمجاوره آنجا قیام نموده چند آنکه آن
 سرکشکان بادیه ضلالت را بعد مطلق و ترک مبادعت و منازعت استعارفت زبانه بکلمه خلاف و مجاهره
 عصیان چون تیر و نوک بکشد و در روزها چون کار خود محکم بر بستند نه اخلاط فاسده مزاج ایشان در بجران طغیان و بدبیر
 مداوی عقل قابل نفع بود و نه مسامع و مجلس تذکیر مصلحت جوئی مصغی قایل نفع نگاه طولادامی بشکر منحدر شد کار از ارسال
 ناصح و استقواب در مصالح استعمال تواسب و مناسیل و مواجبه مکافحه و مناسیل انجامید بر مدار آنجا حلقه زده قدم مصابرت
 ثابت داشتند **عَلَى فُلُوهِمْ وَعَلَى مَعِيهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ عِشَاقٌ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ** و دو شب از روزانند چون پرو
 در مکاح و محبت مبالغت نمودند روز سوم را چون از دروازه فیروزان افق ترک زرین کلاه آفتاب طلعت نورانی نمود و سخن کنی
 مانده است چینی بزود دروازه با ما چون و ندانند سین رخنه رخنه کردند و از بار در چون صورت لام بهر تیم کار ستم گشتند
سَبِيلَ الدِّيَارِ فَهَلْ يَكْفِي بِهَا أَحَدٌ أَمْ لِي دِيَارٌ بَيْتِكَ مِنْ جَالِ أَعْيُنِهَا شَكَرٌ وَ شَهْرٌ رَانِدٌ وَ دَسْتِ غَارَتِ وَ قَتْلٌ بَرَكُشُ وَ دَعَا
رَبَّنَا أَطْرَسَ عَلَى أَعْوَالِهِمْ وَ أَشَدُّ عَلَى فُلُوهِمْ در حق این بجا کاران که مظلوم غیر ظالم بر نفس خود بودند با جابت نمی شد و بجزوار
 و سیم و انواع ثواب و اتمه یا قند و در صورت تندید و وعید آیت **وَ كَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّي إِذَا أَخَذَ الْفَرْسَى وَ هِيَ**
ظَالِمَةٌ إِنْ أَخَذَ أَكْبَمُ شَدِيدٌ يُزِيلُ بَانَ تَقِيلُ وَ تَكِيلُ بِرِيشَانِ خواننده از لغات ارباب آنجا که اثبات احوال کرده بودند روایت
 که سیزده هزار نفر از بنات و عواقق پرده نشین چون حور عین سبزه برده بودند القصه سور و فیروزی بشیون و ناکامی
 شد و باز آنکه در تمام ارباب شیراز و همدان و دیگر بلاد اسلام برود کار از مغولان میجویدند و باز بوطن با لوف میفرستاد و زیاده
 از چهارمومن و مومنه در قید اسار و هر دو یا مستغرق ماندند و از نتیجه موفقت و معاونت لرولایتی چون سور و فیروزان که
 همین باغ زمین و قطعه رفته خلد و مستطرف طرف بلاد و هنرت نهیست خلائق و سراب زباب زنده بود و در سالها با
 مخزن اوان زرق و قیمت و محضون از نواب رز و قیمت مستنک و خراب شد و در نهایتا خواسته و خواستار حادی الحیر و خالی
 التیر ماند و هنوز نظام مناجج و از دو حام ضلایق بقرار اهل زرقه طولادامی چون از استخلاص و غارت آنجا فارغ شد و فوج
 لشکر کشید و راه اتفاق محاربت با قول افتاد و یک منزل در جهت کرد و از فراسیاب از سرکناره جوئی با دلی گرم و دومی سر و بازگذاشت
 سر و آمد **سَبِيلَ الدِّيَارِ فَهَلْ يَكْفِي بِهَا أَحَدٌ أَمْ لِي دِيَارٌ بَيْتِكَ مِنْ جَالِ أَعْيُنِهَا شَكَرٌ وَ شَهْرٌ رَانِدٌ وَ دَسْتِ غَارَتِ وَ قَتْلٌ بَرَكُشُ وَ دَعَا**
 لغاف موج در رسیدند و مقابلت آغاز نمودند نیز با سورت **أَلَمْ نَخْرِجْ لَكَ صَدْرَكَ** چون آب بر خوانند و تینا در سر
وَ وَضَعْنَا عَنكَ وَ ذَكَرْكَ تقدیم کردند و گریزهای کاد و سر ستر **الَّذِي أَنْفَضَ ظَهْرَكَ** باطنها رسانیدند گمانها این و
وَ قَتْلًا لَكَ ذِكْرَكَ بر آورد و تیر با چون باسانی با گمانهای سخت پشانی متدانی بودند صورت **فَلَنْ مَعَ الْعَصِيرِ لِيُرَاكَ**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مع العسر يسرا أشكارا كثر تقاعس نموده منزهم بجنیض كوه پنا سید ند طولادای کجی کماذ افرغت فانصب االی ربك فاعبنا
پانصد سوارا که در مقام مناخرت مشعلاتنا لرضن بوج الزوع انفسنا وکوننا م بها فی الامر اغلبنا میزدن کزین
کرد تیر اندازانی که بهنگام گشت و تیر قطب چرخ نیلگون را برصفت قبح میسکنند و بر جیس با بر جاس و اریسکافت و سهارا بنویسند
از رخ عاق می ربود تیرهای شکر را با آنکه مشرف بودند بر مغول اند همت خویشتن از بلوغ مرام قاصرمی افاد و بنسخت
مسافت نیرسید و ازان رماه اترک و کماه فاک مغول چون صلابت قهریشان سجا و حدسی نمیداد فراسیاب که پیوسته دعوی
ع الخیل واللبل والبیداء يعرفن میگرد و میسخت بیت نه بنید زمین دشمن بد کمان سجزوی شمشیر و پشت کمان
چون شاه مطنج در عا نظر بر رخ دشمن بنیذا خیره بر غم تحسن بجن قلع و بیروه رفته مدارا را بر افشاند و بزبان انصاف برخواست
وفي الهيماء ما حرتب نفسي ولكن في الهزيمة كالقنارل چون مجال توقف سنگ ترا چشمه میم و صد ریشم بود
و کنت قرا کتد از نقطه جیم تاج الدین لالا پارا کفت تا لخطه در صفت میجا و عرصه و غاشبات قدمی نماید چپ دانه او در فرات
کیر دلالا بالالا و برین تیخ خون ریز مغول کجا سامان ثبت و توقف داشت و نیز پی او گرفت اما بوی رسید آرمی نه هر دواز کوشی
افراسیاب بود چنانکه نه هر دواز کوشی افراسیاب ملک نصرت لشکر را را کسودید با عقل خود رجوع کرد و بی دہشت عان بر تافت
و بخدمت طولادای رفت مرهم خدمت را با تمهید معذرت اقامت کرد و کفت ما برادران بار با به بندگی حضرت انا کرده ایم
که افراسیاب قدم بر جاوه عصیان نناده و از شاہراہ رشاد و دو در افاده و در ایستاد از روی اضطرار محافظت مصدا
با او همانی پیش گرفته بودیم اکنون چون زمان فرصت و قدرت خدمت طولادای دست داد من بخویشتن از عقب آوردان
سوم و او را از قلعه بسئیب اورم طولادای را این تقریر موافق افاد و شکر می بادی بهم نفرستاد و وصول نصرت سپایان قلع و حرد
افراسیاب بر غم توجه بجانب کشت یکساعت تقدم و تا آخر دست داد و ملک نصرت در قلعه رفت سرتی ازان افراسیاب
باططنی ده روزه بجایافت ایسا ترا بر گرفت و پیش طولادای آورد پس لشکر مغول در راه دست بست و فک کشا در روند
وزمان و دختران پر پوش لرا اسیر میکردند و رتمه و کله و خانها را که در معارات و کانف بهضبات و کانف جبال و کوه بود
بغارت میرد فکد افرجت خدا و کد الهبت و کد اوجبت قلبا و کد ادمعت طوقا فکد فدجهاها بوم حروب
غادو و فلت توعت من خوفها القلب و طولادای قاصد با کشت کشت ملک نصرت را اجازت انصاف داد و از آنجا
بشکر حرکت کرد عالمی بوسط حرکتی نه بر قانون عقل خراب شد و چندین هزار خلیق مقید دام تقام و محذب در خدبات
عقاب با ند سخافت و خفت عقل و قلت شہامت و بی ثباتی لکه که آسمار بادی و خضر بود بنظر ششاده رفت و دهنی تمام گشت
بنام و ختالی کمال کسری بی جبر با حوالیشان عموما راه یافت و خصوصا افراسیاب سخره داعی عصیان و سغبه عالمه خذلان
و مملکتی راسته چون عروسی نو خوسته از صلیت عمارت و رسوم امن و سلامت عا لاند بیت لم تعلقه آب و جایت
برخت آتش دولت برد و صر صر محنت بحبت اصل امل خاک شد از کلمات ابونصر مسکانت العاقل من لا يرفع رايه

۵

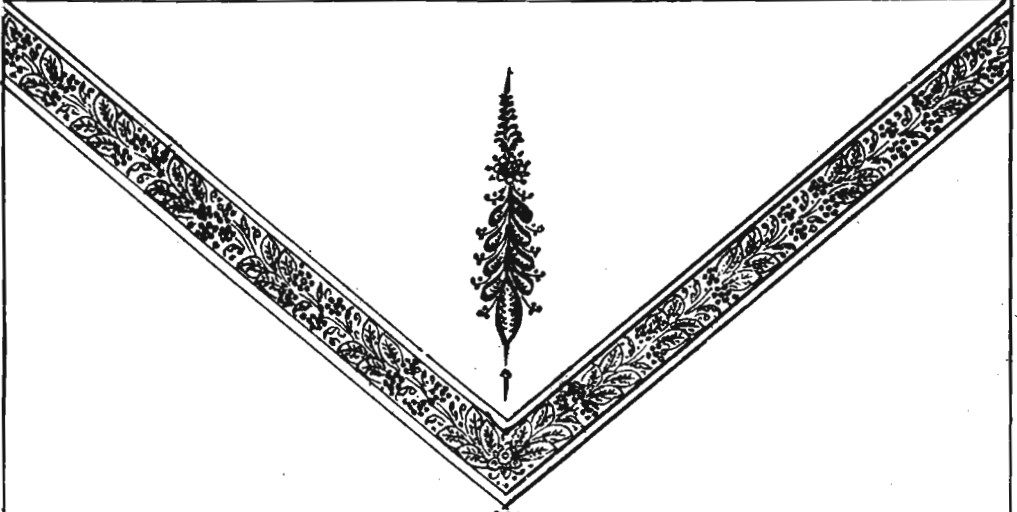
۱۰

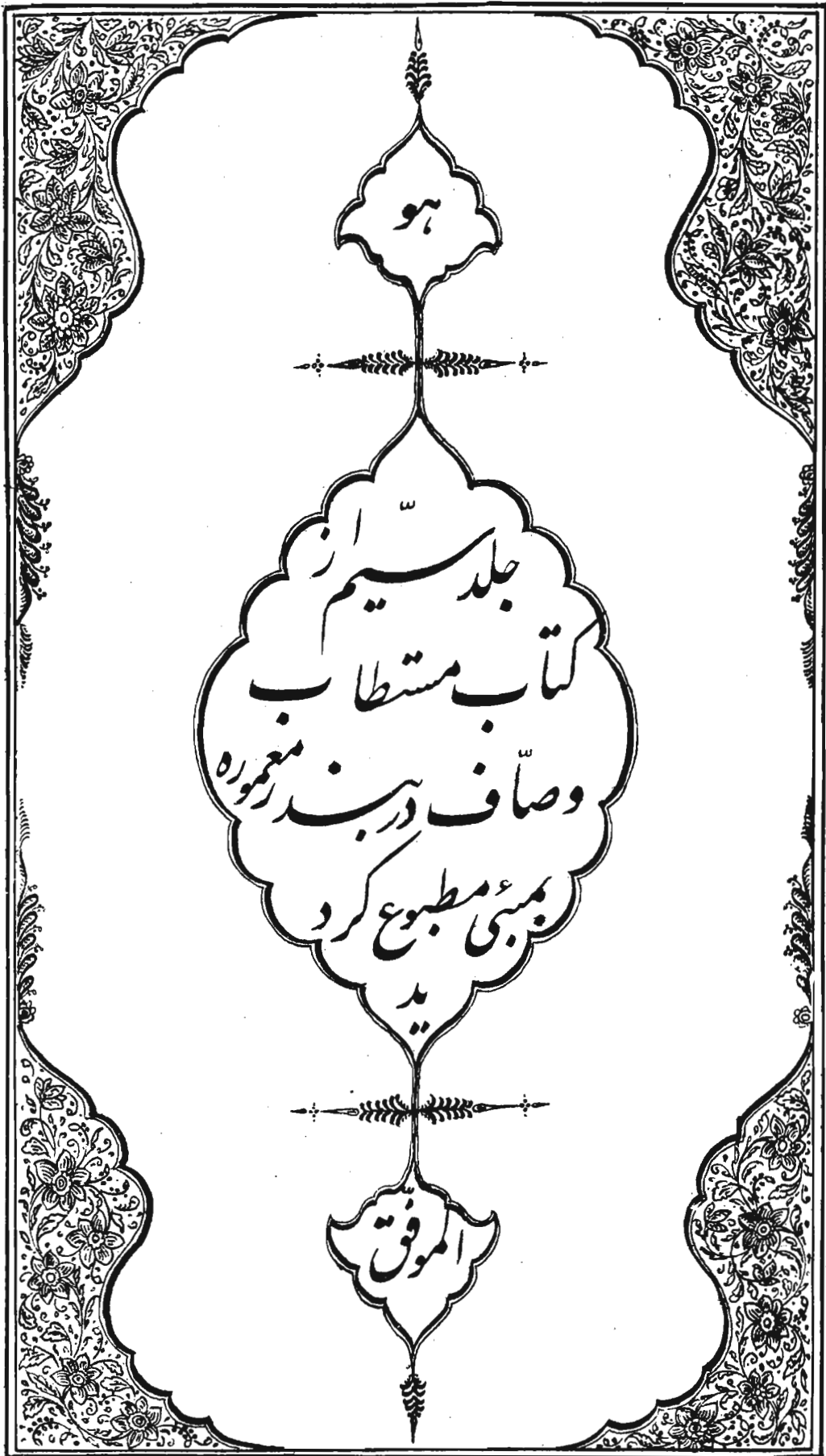
۱۵

۲۰

۲۵

بَعْدَ لَيْقَةٍ بِاسْتِعْلَانِهَا وَلَا يَفْدَحُ نَارَ الْإِبْدَالِ لِتَاهِبِ ذِكْرِهَا مِنْ حِكَايَةِ جِبْرِ عَقْلَارَادِ لِيْلِي وَنَحْجٍ وَنُورِ شَدْحِ صَاحِبِ
 تَادِرِ سَوَاحِجِ حَالَاتِ اِزْتَبَعَهُ اسْتَبَدَّ وَاحْتِرَازَ نَمَائِدِ وَعَاقِبَتِ كَارِهَا اِبْدِيدَهُ فِكْرَتِ دَوْرِيْنِ نَظَرِ كُنْدِ وَخَيْرِ وَصَابِتِ وَبِيْنِ وَبَرَكَتِ
 وَرَضَعْنِ وَاقَامَتِ وَسَلْمِ وَحَرْبِ رَفِيْقِ وَبَهْمِشِيْنِ كَرُوْدُوْلَا يَبْتَعُهُمْ هُمْ لَيْشِيْنِ اِنْشَاءً اللهُ تَعَالَى وَوَحْدَهُ
 قَدَّمَ الْمَجْدَ الثَّانِي وَيَتْلُوهُ الْمَجْدَ الثَّلَاثَ كَمَا يَتْلُو الثَّانِي عَقِيْبَ الْمَثَلِثِ تَمَّتْ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ الْجَمَادِ الْمَسْنُونِ وَأَشَاءَ الْأَشْيَاءَ إِذْ كَافُ أَمْرِهِ مَسَّ التُّونَ فَدَرَدَ
 الْحَيَوَةَ وَهَمَّ الرِّزْقِ وَحَكَمَ بِالْمَوْنِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا فَضَى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ
 رَفَعَ الْهَبَانِ السَّمَاءَ وَقَرَسَ بِسَاطِ الْأَرْضِ فَيَأْتِيهِ السَّمَاءُ وَسَبْرًا لُفَكَتَ فِي الْمَاءِ وَسَبِيلَهُ لِيُحْصِلَ مَا يَتَعَوَّنُ
 فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْخِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْقَلْبَانِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَ
 تَرَكَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَاجْتَابَهُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَضَرَفَ الرِّيحَ وَالنَّجْمَ
 السَّحَرِيَّ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضَ لَا يَأْتِ بِغُومٍ يَعْمَلُونَ يَنْطِقُونَ بِأَفْرَارٍ وَحَدَائِقِهِ إِذْ دَبَّتْ الدُّعَى سَاهِرًا بِالرِّ
 وَبَسِخَ بِجَدِّهِ فِي سَافِلَةِ الْبَحْرِ إِذْ بَسِخَ التُّونَ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَى تَوْفِكُونَ
 وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الْهَاشِمِيِّ الَّذِي أَنْشَدَ الْخَلْقَ وَعَلَّمَ الْخَلْقَ بِقَوْلِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ كَلِمَةً
 مِنْ سِلْمِ الْمَسْلُومِ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِيهِ وَالْمُؤْمِنُونَ هَيِّنُونَ لَيِّنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ
 غَيْرُ مَمْنُونٍ ثُمَّ الصَّلَاةُ عَلَى خَلْقَانِهِ مِنْ بَعْدِهِ السَّلَامُ لَكِنْ طَرِيقُونَ سِدِّكَ خُصُوصًا عَلَى الرَّضِيِّ الرَّضِيِّ الرَّضِيِّ
 وَعَلَى السَّيِّدِ الرَّسُولِ الْإِمَامِ الْهَاشِمِيِّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلَى عَمِيهِ خَزَنَةَ وَالْعَبَّاسِ أَهْلِ الْأَسْتِثْمَا
 وَالْبَاسِ وَعَلَى الْمُهَاجِرِينَ الْجَاهِلِينَ لِأَعْدَاءِ الدِّينِ وَعَلَى الْأَضَارِدِ الْإِعْوَامِ وَالْأَعْصَارِ وَسَلَّمَتْ سَلَامًا
 دَائِمًا جَمِيمًا إِذْ أَحْرَزْنَا فِي الْجُلْدِ الثَّانِي بَدْءًا وَعَلَامِينَ صَادِرَاتِ أَحْوَالِ فَارِسٍ وَذِكْرَ السُّوسِ وَالسَّائِسِ
 ذَيْلِنَاهُ بِتَقِيمِ سُلْطَنَاتِ رَعُونَ خَانَ وَذَكَرْنَا مِنْ وَفَا وَخَانَ ابْنَدَاءَنَا فِي هَذِهِ الْأَجْزَاءِ بِأَجْرَاءِ ذِكْرِكُنَا تَوْحَانِ
 وَشَرَحَ حَالَاتِ فِي عَهْدِكَ جَرَتْ مَجَارِبُهَا وَمَرَبَعُكَ إِلَى الْبِرِّ لِكِتَابِ مُجَدِّدَاتِ لِمَدَارِبِهَا وَمَجَارِبُهَا وَمَجَارِبُهَا

۵

۱۰

۱۵

المجاهدين

وما اكتف من أخبار
تفصيل

وصاف

وَمَخَازِبِهَا وَالْمَثَلُ فِي شَرْحِ الْأَخْبَارِ بِنَهَائِهَا بِنَهَائِهَا وَنَعَا زِيَّهَا بَعْدَ حَادِثِ أَرْغُونِ خَانَ
 چون مدتی امور مملکت سمت پریشانی داشت چنانکه از پیش شرح آن تقریر قفا و امراء و عظام متفق الکلمه گشت که گوی کور کار از حضرت
 شاهزاده کینا توفیر تا مذموم بوقوع حادثه و نزول نازل و بشیر نبوت سلطنت بی رحمت معارض و وحشت متعرض شعرا
 فَالْمَعِينُ بِالْأَيْدِ وَالسِّنُّ ضَاحِكَةٌ فَحَنُّ فِي مَا مَعَهُمَا وَبِئْسَ عَمَلٌ فِي تَوْجِهِ رَايَاتُ فَرَحِ خَدَهَ آيَاتِ مَقَامِ سِرِّ رِوَلْتِ سِرِّ
 اقبال و خاتمت استحال تمام نمودند چون اوران شد رایسا در خیر خلاف افتاد و بر قول خود ندامت و صجرت افزودند و سخن حکیم
 راست گشت شعری که **لَمَّا نَدِمْتُ عَلَى مَا لَمْ أَفْعَلْ وَفَدَدْتُ عَلَى الْكَلَامِ مِثْلَ عَادَتِ تَيْرِ حَبِيبَةِ الرَّحْمَانِ وَخَنُ مَبْرُورِ رَسْمِ**
 از و آن مستعمل باشد طعنا جا گرفت اگر کینا تو خان باشد اعوانی که در مدت اقامت روم ملازمت خدمت نموده اند و تحمل شده اند
 روزگار کرده بگویم **لَمَّا نَدِمْتُ عَلَى الْكَلَامِ إِذَا مَا السَّهْلُ وَذَكَرُوا مِنْ كَانَ بِاللَّيْلِ فِي الْمَنْعِ حَاكِمٌ مَطْلُوقٌ بَاشِدٌ وَكَارِ دِيكَرَانَ زَرْوَقِ**
 دور ماند شما غرورین بن معنی رسیدن کرد و **لَعَنَّ اللَّهَ لِحَاظِ رَبِّهِ بَعْدَ الْمُنَاطَرَةِ الْيَتْلَفُ وَجَمَاعِ أَرَاءِ عِوَانِ وَأَخْوَانِ زَرْوَقِ**
 ریزگان بر مثال عقد لالی است چون یکدانه از عقده عقد استحال یافت در دیگر اجزای مجاورت سرایت ظاهری شود و طعنا جایز
 میل داشت که باید و اغول را بر سر سلطنت نشاند و استبداد شهزاده کینا تو هم داعیه تو هم بمعنی شد باز بر خلاف راستی سابق
 اتفاق مگر فوایلزاد را بروم فرستاد که ما باید در اینجا بر او شایسته تا کینا تو دانسته باشد تا قضیه و بنای نیت طعنا یافت بایلزاد را
 سخن کرده سخن پرسید صورت حال احوال کیفیت تقریر عاقله امرا با سامی در پایه تخت سامی عرضه داشت شهزاده **بِئْسَ عَمَلٌ**
 با مقدار کینه مان شکر از پیش روان کرد تا سوس از خاطر منافع کرده و ماده فساد و فساد و مرتد از طرف امرا نیز طعنا
 فرستادند بخدمت باید و اغول و فراموشد که خانی راه است از روی تقدم و آقایی بی توقف تجرم باید کرد که سر بر زمین
 همایون را مرتع نشسته و تیج شاهی سر مغز است افزونه و عروس مملکت آراسته و نقاب بر انداخته شعری **كُلُّ الْمَأْرِيَةِ**
 تَرْجُوهُ بِحُضْرٍ فَا سَوَى حُضْرِكَ فَانْفِمْ بِالْمَأْدُورِ وَشَهْرَادَةِ سَلِيمِ النَّفْسِ سَلَامَتِ جَوِي عَاقِبَتِ انْدِيشِ بُو وَارِخَانَتِ وَفَدِ
 امرا خائف و پیمان بر خویش چنانکه در قرآن قدیم حکایت موسی و قبطی آمده **أَنْزَلْنَا نَفْسَكَ كَمَا قَتَلْتَ نَفْسَ إِسْحَاقَ**
 خاتمت و ایسا چکنیر خان سپردار و یار برادر با وجود ایشان هر دو را با این طلب پر تعجب و عجب چه کار است و نیز جواب پدران
 نیکوی خود چگونگی هم که ایسا ملک را بی زین ساخته اند و اقارب و اجانب را اجازت بران وقت قدیم و تا خیر مقرر کرده پس
 موصلگاه امرا در صحبت تو تلاک کولش پیش کینا تو فرستاد و باید که الوکات در مشورت خاتمت او و خود مترو و از یقین
رَجَلًا دَبُوخًا حَزْمِي حَرَكْتِ مِيكَرُ دَمَا بَقْرَانَ كَاهِ شِيرَارِ سِيدِ اَزْ اَنْجَا بَرَاهِ كُو يِلْدَاعِ عَيْنِ حَيْثُمُ مَرُورَانَ شَدِ وَا رَاطِرِ
 امرا شرایط تلقی و خدمت استقبال بجای آوردند چون او بجا نیت رضا داد و امرا در مقام ترود و تحیر ماندند و خوف و فتنه برضا
 مستولی گشت بعضی غریمت روم را بصواب نزد گیرد هستند چون تمربعاد ماتی ایچی و قمان احاطی ذاب این طایفه موجب
 اختلاف مذاهب شد قیاسی که سرخه جفت افکار با اطلاق رفت تو کمال توکل بفرج کج کرد و طغان از سر طغیان اینک خزان

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

سیر طراغای غیره با کینا
نسخه

براه عراق بر ساز غزیمت تیز کردند چون ارغنون نواز رضا اورانوی مذبح حجازی خواست شنوید را هزار دویون تموت است
 بازگشت بر شکر بیار بود مسکدر بجانه بلار غورفت اورا بجد مت امرا با ناوروند دورما رجب سنه تسعین و شانه ایچی رسید کبر
 رخم فلک کهن سال شاه نو غرم گاه نو دارو باید داغول و دیگر شهرادگان و جمهور امرامبا درت رابر غرم استقبال مسابقت حب
 دانستند در مقدمه فان برسید و طفا جار نوین اما خود کردند چون پادشا و تختگاه پیوست عرصه و لهای طوفیف چون ساحت همین
 عرصه گاه محاسن شده بود فرآش صنع و هو الذی یُرْسِلُ الرِّیاحَ بُشْرًا لِّبَیِّنٍ بَدِیٍّ وَحِیْنًا لِّعَیْشٍ إِذْ أَقْلَتِ سَحَابًا بَارِکًا
 سَفْنَا وَبَلَدِیْنِیْ فَرَشَ بَقْلُوْنَ دِرَاطِافَ رِبْعِ مَسْکُوْنٍ بَسْمَدِ کَلْمَا دِرَافِجَه مَسْمَدِ ضَرِیْرَ کَلْمَا بِرِجْمَرَه می اندودند و در کس چون
 معشوقان کرشمه متانه می نمودند و شمشاد از سرناز چون جارات حسان مجارات راقامت بر اسی عرصه میگردند از خوان
 فحلت پیش جام لالایب شد تا مصرع لمؤلفه مانده جرعه شرابش خوانند سلسال غدیر خود را در سلسله میکشیدند
 مصرع لمؤلفه دیوانه آن زلف تابش خوانند سون دست صبا صنفه خساره میگون ای زود مصرع لمؤلفه
 باشد که مکر عذاریارم باشد سحاب نیسان در آرزوی روی کل قطرات باران بر ریاض می باشد مصرع لمؤلفه باشد که چشم
 انگبارم باشد و طبع کاتب این فضل بیخ دکشا ترا از بهاء فضل ریح نمود از فضائل فضل ابن التبع میخواند ازین موسم که مشاطه
 زلف ریاحین را شانه میزند سبحان الله ما اعظم شأنه و عروس کل خوب روی را بر منصفه شاخسار جلو میدهد هزار دستان
 بعد دستان و تسان عشق فرو میخواند و لبسبیل در زمره و خرویش کند اشتیاق میراند انفس صبا در صبح غالی می ساید و دل صبا
 نظران از شمیم شامیل آن خوش می آساید در خان کسوت زلف خضر و عقیق حسیله پوشیده و اعصابان جام طمان نشو زنده
 بلیت آرزو میکند م با توومی درستان یا بهر گوشه که باشد که تو خود ستانی باول که در مصطی کل سخن را ند طفا جار و
 هر یک سه چوب یا سا فرمودزون و تومان طفا جار را با یکی متداول داد و تومان قبحی بال را بسکتور نوین و تومان توکل نا این
 تو شامی یعنی تعویض فرمود و حکم رلیغ شد تا طفا ترا با اولاد جوشی وار و قیاسه و ند و بوجه قصاص پیران خویش ادرا بیاساند
 قتل الانسان ظلم و قتل فانیه حکم و کذالك ذکر فی الکتاب و کذکر فی الفضا ص حیوه یا اولی الالباب
 پس شاه رلیغها با طرف ممالک مصحوب ایمان که کوئی بروق خولف برناکب ریح عوصف را کب اندروان کرد و اند متصن
 بشارت بکن ایمانی در سره مملکت وصول اسباب سلطنت و قدرت و نشه صحائف سیر و دیار و طی بساط ظلم و خسارتان
 مستحان که مناسر کواکب ناظرند بر سریر خانیته قدم نهاد و خطایان تقریر کردند که نام ایمان برای طول بقا و دوام نصرت
 و ثنا در رلیغها و مکتوبات ایرنجین توپچی نویسد و بر چهره سکه همین نقش کند پادشا بچومت ممالک و راه نیابت و
 مصالح چرکیت بر سکتور نوین ارزانی داشت و شاهزاده انبارچی را نامه و بلا و مشرفی فرمود و چون جمید خورشید پرور جلالت
 خرچک افاد و بتاثر هنراج فصلبن صنایع باغ ایجاد از صنایع صنع لا باغ و لاعاد انواع مار و فوا که از نکت است لمؤلفه
 میوه چوبانوی ختن در پس جملها زناغ چو خادم شش پیش دوان کاکاری زناغ بشا خا بر کچا پارتین خنده زمان چو نکیان بر روی امیر

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کشت سر

عمود غفور زین زرد بر ناب اعصاب ترصیع پذیرفت و مهر غیب از لقمه ابن عباس و سبکت شعر و جبهه من عیب ظفها
 یخدها العفوری التراب کانهما من بعد یبزی لها لؤلؤة قد نقت من جانب شکل سب شعر استبه یا
 العسوی حمره تصفها و بالعائین الهجور صفره صفها سب بی برنج ترنج غنغب با زرنج می آورد لمولفه سب
 مجری زرزخوده عود و سیان کرده برای مجرش از کفیده مگرمی - چو شامکان زده برنج سبب غالب سبب برینه نافین
 دم از معطر یسته نغز مغزیسته بی خلاف زرد صانه خریزنی حق علاج له غلابر ترکیب زرد و لعل لب خنده رعونت نمود
 شعرو کرات نیر فی عصون سفر جل مثل الانامل سببت بصوالج لؤلؤة تمامه اثن و فوة قلب و
 نفل مدام اذا ما نقتل علیه من اللبدا ناره و حیمه الامناس مثل التجمل له ستره وانی اعکانه کاهن
 نوب مصندل لکل الثیار ینادی یحی لدی الاغفار یثلی مثل انار الفواکب الخضر و لکن اناسی یعم و فصل
 اگر چه از ترس با دغزانی کردی بر چهره حال داشت با لطف آتش کنار تکین میکرد و با جان چمن طبیعت کیفت لمولفه ابی
 اگرش آب بودی بودی کا خرزتن خوش بریدی بر قازا بادام کوشه چشم با خیال نکس با کرشمه لمولفه یارب بغدادی چشم
 سنت بادام آغاز میندا و متفرقا را بیت چشم بادام درج کنار زلف انکور بر عذر برنج از اجزاء حسن معشوقان خرمید
 ای سبایتن که در سبایتن سوره تحمل انفسی شیرین کیفت شعر کما تمامه فی ذری اعصابه قطع النضار اذا رهن مقدور
 و یقول ذایفه لطیب مذاقه الله اکبر و الخلیفة جعفر درج بسکون انار از رسک عقیق لب دلدار و درون دل پرده
 صفری سببت و جنات دمان لطاف کانهما شوارد با قوت لطف عن الثقب را بخون جگر تربیت میکرد برنج خوشبو
 کبر با سب بر شاخ میا کون صفت شعر سلاسل من زربجد حلت مر ذهب صفر فنادیلا متصف میدناج دریا
 خضرة اوراق منوطه شمش عقیق فی قباب زربجد امل الراج صفر فاکمید و در سفرد و سنسویه بویا شعر علیها من الوسی المجر
 حله و فیهما الملبس الکرکی سبب بدست با دشمال زمین و شمال مجره غنجه من سبک و نهید کینجا تو خان بدوای تود و مینا
 مستصبات مشاهه روم غرم مر جت مصتم فرمودت صلی بران نصت آن بود که بعضی از نواحی روم دران نزدیکی از جاده علی
 دور شده بودند و با شکر ایلیانی مخالفت ظاهر کرده خواست تا بدست مدادی حسام از داروخانه مقام سودانی مزاجان علت
 از بغلی نافع و بوران ماده سودا را مسهل مسهل رافع ترکیب کند و معنی شعر و قد علم الروم السقیون اننا اذا ما نکنا
 ارضهم خلفنا عذرا حتى ایشان واضح کرده و آن بغات را به نصت را به عقاب سبک چون بغات العیور مستقرن کرده اند بوا
 نصبت پادشاه ارجیف از مستهل افواه خاص و عام در مقعر صاخ را یافت و غیرت را در خواطر طاهر شد یعنی چگونه پادشاهی جوان
 کامران با قرب جلوس و عدم استقرار مملکت به نواز لب و نخوش عروس سلطنت کامی نایقه مسیره و ماه راه از مرکز افعال و معسک
 خاص دور کرده اما از ضعیف امر کا فضلوا من قبل ذلك اندیشه میکند و خود او ساطع الناس با تو با چه رسد بر
 مثال آن بختی عقلی محتاج کرده تکلیف چون خلاف عقاید فایز نام اهورا باشد لاشک با نکت زمانی طایر این حکایات
 قول

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بجناح در فضاء چار سوی ممالک طیران کرده از حافات اطراف ارجافات را بر سر دست و پانی نهاد و شب به بالائی داد
 و فارغ از مشر و چیزی چیزی گفت و خبری خست بدین سبب حماد سواد فاسد و معیشت باغ شاهزاده انبارچی را نیز شد و حیرت
 بهوس سلطنت این چون طلیعه لشکر شاستا بگردید بهای شدت سرما و سرما لایزال و فتنه عظیمه غمبت بلا و شرفی که
 بدان نامور بود بدلی منصف منصف کرد و ایند و در حد دوری بمعاظاة جام می و مواظاة نامی و فی مشغول شد نیکو نوین حکم و تصرف
 مال و ملک که بر کمر متصدی آن شده بود مشتعل گشت و در کماست ممالک از کثرت احالات و خیال محالات و تواریخ پیمان و قبال
 محصلان و ولایه اطراف و متصرفان اعمال در عذاب الیم بودند از استعمار ولایت و استعمال تدبیر در مصالح رعیت دل چرند
 سکه اغول را حکم شده بود تا با شکیکو نوین بهم باشند و نیز درین مساق عنان سوی اردوی خود افت و در اثنای این بناء که چون
 اسامع آباء رنار مطمن گردانیده بود مگر در آن ایچی علی سراج یعقوب طوی عند جریبه عراض البوادی و لغویار الشیخ
 برسد مشیر نظام سلطنت ایلمانی و محراب از قمع اعدا بنصره و تائب ریخانی و خلاصه آن بشاره آنکه پادشاه منظره منصوریت
 لمؤلفه فقور بجان وارش و کجروش غلام احتاجانش قیصر و خاقان روزگار لؤلؤ نقد با سعد فال و آجود حال و آنکه
 عیش و انعم بالک آرزوم ناز فرود نشاند از زوم میرسد و ترجمان طبع ناپید طافش میگوید قبت لمؤلفه چو ش
 این آرزوم جمله و فاسم و جام عیش رفقه قضا شعر اذ انا بلغنا الذی کنت اشتهی واضعافه الفاف کلین الالحیز
 شزد اکان و خواتین و امر استقبال رکاب آسمان سای شد شعر حتی بدامن فوفی لجد سیایج ان فال فت الترح فاه
 یصدیه یحکی التحاب طلو غده فضه له من وعین و مسیره من بر فلی چون زبان روزگار در میج رکاب از سر غمبار رکاب
 تفسیر کرده بود و از رخات مناقب فارس بی وفاء فاموسوم آمده مملی قدر در شام مرکوب از رفقه ضمیر ابو منصور الثعالبی بن
 ۱۵ باز میراند شعر لوتی انصف فی اکرامه لجلال را کیه الکریم الالعی کلفت ثم قطعت غیر مصیق بر
 التباب جله البرقع و ضمه حب الفواد کینه و جعلت بر بطة سواد المدع شکیکو نوین طغا جبار رعیت
 آنکه در غیبت پادشاه دل را دیگر کرده بود گرفته با مقدار دو هزار سوار در مقدمه به بنک فرستاد صدر الدین احمد الخالدی الذی
 لو اذ که صاحب الری لقال انا فادم لمدخک و الفاف خاء لندیکه در تبریز چون در در صف و دل در صد
 ۲۰ و انسان العین در صدقه و خرد و دماغ و جان و بدن موقوف و شند شعر فالوا حییت فکلت لبر بضائر جلیق
 همند لویعید طاعت وراف جلی پادشاه بر خلاف تصور و توقع طغا جبار تکلمه فرموده سیور غامیسی کرد و شرف و شرف
 از رتبت محمود ازانی و شت بلیت لمؤلفه لطف باب سایه احسان گرفتند بر جای راله ابر بار و دور کمر و تخلص
 صاحب صدر الدین اشارت راند شعر عادت سلامه و کلمه دهره ندم المیب و توبه المصیح شاهزاده اکان
 که بر قضیه الکیمی سنجش نامت ناخوش میش و اندیشناک بودند باستین استیاس غبار تغیر از صفه احوال نایل گردید
 ۲۵ و با خلاص در عبودیه حضرته مائل به کام محبت از روم ایلمانرا عارضه روی نموده بود چون بالا طاق پرست مرصن کسی افت و در

وصاف

متماوی شد نامت علما و ائمه اسلام و ما بین و جاثیق و اساقفه و حکمای بود در حاضر که و ذننا علی نبیین المذاهب و
 الخیلاف لائسنة استبقا و عمر و استه ایتام بهایون را اینیات خالصه شرایط صدق و همدس بقدم رسانند حکم کلام نبوی
 که لا یزید فی العیر الا البیور برز و فاجرد در ممالک بجز در از فاضل صدقات سجال نوال ریزان کشت قیامت
 در تیره طبیعت غلبه نمود مرض در انحطاط افتاد و گوکب مزاج مستقیم حالت و خورشید جلال از حجاب کسوف را بد التوریزون
 آمد بر زمین العلیه نوروز الشیف المجلی و فاقه بالعافیة فوز الفدح المعلی و زبان اقبال از نشات متنبی می سراید
 شعر و ما انصتک فی روف بیضیه اذ اسلیت فکل الناس قد سلوا پس در جهادی الاخر سته احدی تسعین و شمانه
 که از تاثیر وصول تبر عظم بنقطه اعتدال ربیعی جهان خرم و تازه شد و ولما محقق و شادمان بیت شاخ خواد هم زبانه
 زنده شد و عطسه کرد فاخته المرحان گفت که جاویدمان اذ نکفه الروض عطره و عین التحاب ما طوره و الیج
 ماشطه لاصداغ البتات و الاغصان ناشطه کغازه البتات للماء مزاج الکون و الحدائق من هبه
 الخلد اثر قد فذ علی فدا المر علیاس التضره و اخذ التوجس علی خذ الریاض کاس الغضاضه شعرا ما تری
 فضب الریحان لایسنة حنا ییح دم العنقود الماسی و عزتت خطباء الطیر فی غلس علی منابر من وید
 و من آس انفس الامحار لغیر عن العیر و یبسم الانوار علی الانجار اذ بکت التحاب المطیر مرسل
 الصبا کوسایل الصبای یذكر لان باب الصبا بد عهد الصبوی معالج للمواکافاظ الصاحبیعالی الفلب
 معالج النفا بلوح الانوار من دریا التحاب کلدرد الزهره و علی غر من الزهر الغر و القرائم التمال التمال
 بهب الارواح للاشباح و الشفاین اذ اما انفتت کسفت البلبال و الارواح بالبلبل و الافلاج لوقفتش
 بحجه و ظل یجمع و غمامه سح و روض رفرف و علی الجبال من الثلوج کاکلت و علی السما من التحاب
 بیت خم آورده از باد شاخ سمن صنم کشته پزیر و کلین شمن و در اطراف و کلاف چمن بیت شیدا مطرا کر پیرا من هر و او بود
 دست در کردن سرد ابراه و بر داشت بعد لا بگری کردی که نشسته بود بر امان هر و ظاهر محاسن آن بریج چون الفاظ ارباب
 ابی بریج سئوه قلوب و قره ابصار بود شعر و کان مولى الریاض ضرا ایز و فی یخضرها علی الخضراء فدا بزوت و هه
 و اذینت و نظرت و تبرجت للزانی و النور و غیر الفساح کابدت للناظرین محاسن العذله و البت
 بیان المهر و ما نقل شوق محاجر زهره بالماء اب باب حکم نجوم هیلال طالع میمون کرد و چون سعود خاطر و نجوم از او داد
 ساقط یا نقد پادشاه دولت یا طرف کاه آسمان پناه را مستکاره خود ساخت و زخمه سازد و کار بقول بهت در کوش جان و کانا
 عدل و کمرمت نوح بلع سئل الطوب زبانه و علی انوار حدیثا ههرا و کان و امر او در مقام خود ایستاده و خواندین باه عار
 زهره پیشانی چون جان و جوانی و عیش و کامرانی همه را روی در روی یکدیگر چون اوراق کلبرک طری نشسته و خاطر زاده کاش
 در حق برکت کسوفی لاین بالا و همی مطابق مستر افتاده شعر عینداه انصرت فی اللبلا ههرا حین بدت من ذوق طربا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

والا براح الخلیل

لَيْسَ شَرًّا بَعَثَ أَهْلَهَا إِذَا أَكَلَتْ لَيْسَ لِأَلَاءِ عَارِضُهَا فَمَنْ ذَانَ بَعَثَ أَهْلَهَا فِي الْحُلْدِ نَعْبٌ هَائِلًا
 حَوْرًا فَذَامَتْ لِأَطَافِ بَيْتِ فِرْوَلٍ عَيْنِهَا مَرَاغَةٌ وَلَمْ يَخَفْ حُكْمَ بَرْلَيْغٍ وَبِأَسَافَا إِنْ كَانَ طَرْتَهَا كَأَنَّ
 نَاهِيَةً نَعْدِدُ بَعَثًا لِلتَّهْنِ زِيَا فَا إِذَا هَرَفَتْ جَرَعَ الْكَسَابِ فِي طَرِبٍ فَلَا حَرْفَ مِنْ دِمِ الْعُنَى فِي حَرْفِ
 سطران بخت و لاويز مطرمان کسوت عیش بودند و بر آواز زبات چکت و رباب در مشا به ربات شامیل و مشافهه ربات بل
 بدین غزل که گوئی در خدا و لطافت ترکیب و معابد سلاستش آب حیان در خوی رسکت آب تر میشد و از وضوح معانی چهره آفتاب
 چون آب تر سلی نموده طبیعت رویت چه دیدگشت ز شرم آفتاب تر در شکت عارض توشد از آفتاب تر با لطف قاسم
 قد سرد سخی مجل و ز صحن چهرهات رخ کُل از کلاب تر آتش ترست از آتش سوزان شراری آتر پایا طلب از آب آب و خنده
 جام چه یابی که در چمن خندانست چه بکُل چشم سحاب تر من خون دل بجرده فشان بریزم از چشمم چون ساغر لب توشود از شربت
 با سوز عشق و ساز فراق تو ساختم از اسکت و ناله ام غزلی بزرباب تر پیغام وصل تو چون بکوش شرف رسد چشمش ز خون تازه
 نوید جواب تر و شاقان و بستی و شان ساغر مالال از شعر عفا در علیها من دِمِ الصَّبِ نَعْصُهُ وَمِنْ عِبْرَاتِ الْمَشَاهِرِ
 قَوَائِعُ مُعَوَّدَةٌ عَضْبُ الْعُقُولِ كَأَنَّهَا عِنْدَ الْبَابِ لِرِجَالٍ وَدَائِعُ مَحْتَرِدٍ مَعَ الْمَرْزُوقِ فِي كَأْسِهَا كَمَا
 خَبَرْتَنِي وَوَدَّ الْخُدُودِ مَدَامِجُ بِرِصُوتِ نَامِي وَوَدَّ رِكْفَ كَرَفَةٍ وَجَوْنِ سَاغِرِ بَيْتِ بوس ایمانی مشرف بیکشت شعر
 الْحَيَاةِ فِي الرِّجَاحِ بِكَيْفِهِ فَتَبَيَّنَ بِهَا الْبَدْنُ فِي الْبَدَنِ أَهْلُ رَوِيَانِ اکر چه در بیاض روز خورشید شمال جا به آل می پوشیدند
 عقل سگفت شعر کانه و کان الکاس فی بومهم هلال اول شهر غاب فی شفق شاهزادگان دعا و دولت روز افزون
 کنگر پرا لریاح لیسر و در ناز می کنند و سر بر ظم می نهد و بجائیت او خط بر سر میدادت یکماه با خوجان هر صفت کرده
 بارگاه بی همچون بشت بهشت آریته داد عیش و تمتع بد و هنوز حاشیه بساط طلوسی غیر مطلوسی بود او تا رله و عیش با مقصی
 از تقدیم لای بقیر او امر و نواهی نمی پر و اخت ارکان حضرت عرضه دشته بر لیغنا تخلیص هر مجوس و مجوس و افاضت سحر
 و تسویخ بره صدقات و ترغانی علماء و مادات دار با فضل تقاضایافت و خزانه بزرگ که بار اوق و داد اصاعت نفوس لاله
 کشته بود از روز و جواهر و اجناس گفوا و ام موسی فارغ گردند و بیت عدم النفات و کثرت هرف عرفه کرد و چون نظر بر فواجر او چندان
 که دیگر خانان آرا چون دانه دل در صدف سینه محافت میفرمودند و نفس نفس بشا به آن ترویج می جست تا منت بر خواتین بنا
 شعر و اخلع فی الاجیاد بالذرا بجماً جلیل کجیان الثور ضراً اقل اتمت فرمود و تقریر کرد که هلال این شعاع لایق حال
 ایشانست تا خود را بدان آریش دهند و الا چه در خزانه سلاطین بجایده موقوف و بشن وجه در مقعر دریا در صمیم صدف کد بشن
 شعر اذت و الذری بی خاف جوده فحسنا بالجیر والافلاک در شکر این عوارف زبان زمان از قول سعد
 سعد سلطان بکشت لمؤلفه شاه زمین بقوت اقبال ملک تو ممکن بود که دست بر آرد بر آسمان شاخ کل از نشاط و لغو در بزم تو
 واجب کند که تاجر آید بستان امن است در نوبی ملک تو کابنه عدل است بر جلال ملک تو قمران پس از حکم بر لیغ اقبوا میران

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شد و شیکتور و طعنا جارا در انوکر حسن و طایفه بواسطه ملازمت روم و قربت ایاتی با اتفاق حاکم ایچوماکت گشتند پس تعیین
صاحب دیوانی که شوار و احوال را در سلک نظام دهد و بعضایم مهمات و جلایلات ملک و ملت قیام کند مشاورت و مشاورت
پوستند تفصیل اسامی جمعی اکابر عصر که ملازم اردو و حضرات خویش و خدمت امر بودند و ایشانرا مستعد تقدیر منصب خطیر و تکفل
تفصیلی از لوازم آن امر جلیل میدانستند عرض افتاد دوران جریده ذکر صاحب عظم صدرالدین احمد الخالدی که در همدان قلعه
معالی در رابطه شوار و مکارم ذات میمون او بود رقم نیافت چون محرران دیوان تقدیر بکلیت ازلی بر صفت مفاد و برسم
مبارک او را اسما خوانند بصاحب دیوانی ثبت کرده بودند در مرآت ذراتی خاطر الخالدی نقوش این معانی از لوح عقل تعالی ^{تنگ} نقل
بی لایحه تذکره مذکری یا ترمین جلوه گری مصرع با همتاب چه حاجت شب بختی را بر لفظ گهر بارفت که علی السجده درین تفصیل
نمی بینم که کسوت وزارت با بر قامت شامل او چیست آید و در جست و جوی مصالح انگریزی قدم قدم کناد و در کمال مملکت برای
رزین او مستسقی شود و مشاقت رور کار بر واضح عدل و انصاف او مستشق لایق مبارکت این کار جز صدرالدین احمد نیست شعر
فَاَحْسَنُ وَجْهَ فِي الْوَدَى وَجْهٌ حَسَنٌ وَ اَيْمُنُ كَيْفَ فَهَارِمُ كَيْفَ مَنِيْمٌ وَ اَشْرَفُهُمْ مَرْكَبَانِ اشْرَفُهُمْ هَهُوَ وَ اَكْرَمُهُمْ
عَلَى كُلِّ مَعْظَمٍ چون قضیه طریق العقل واحد پیش از باب عقول واضح است جمیع شهرزادگان و خواتین و امرای وقت
خاطر رحمانی را یک کلر گشتند و او را بصاحب دیوانی و لقب صدر جهانی مخصوص فرمود و انواع سیور غامبیشی که نتیجی سلطنت
و فراخ عادت کمر مت چنان پادشاهی ملک بخش باشد و لایق استیصال چنین صاحبی روشن ای جان آراسی و ریایمت کان
عطیت بمذول افتاد و آل زرین و توفیق و کرکامی بایکت تومان شکر مصاف آن مواهب فرمود و بدین وزارت و امارت
جمیع بین الهضین دست داد و حکم بر لیخ فرمود که از آقا دینی و خویشین و امرای بیخ افزیده بکاک و مال فل امر ککو نقوش
و سخن آن بشرف عرض نرسانید و از مقتضی رای روشن او که عین صواب و محض صلاح جانیا نیست تجا ورنجیز صدر جهان و نفاذ
امر و علوشان و مزید اقتدار و کمال رتبت بغایتی رسید که صیت آن تا انقراض عالم با ذیال ریح فی الغد و فو و الریح در
الکاف شرق و غرب متمسک خواهد بود شعر بقبل و جلایه رجال اهلهم بقبل فی الدسین الریح انامله
جناب مبارک او مبارک مطایبه آمال و مراتع بیاع نم و مکان همگان کرم و عطا صانف امم و مصب سبیل نهال و حریم
ایمان و منی منی عالمیان و ترا و مر او افان کشت شعرو ذلک للعفاة مناخ هطکت هطول الذیمة الوطناء
و مواهب و منافع و مفاخر و ما یزادن علی الاحصاء ابراز شرم دست که هر بارش در عرق خجست غرق بود و پیش
حیامی نهاد و کارا در زیر بارش بی منت و انعام بی ضت او خون در عروق می فشرد و اثر الل و با قوت منجا از شعرفی جا
رُزْقِي الْمَجْدِ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ إِلَيْهِ وَ خَلَى كَاهِلَ لَشْكْرِي نَائِقِلْ بَعْفُو بِالْأَكْدِ وَ صَفُو بِالْأَفْدَى وَ جُودِي بِالْأَعْدَى
و عدو و عدو بلا در مقابل هفت مجربان بسوط از و بساط کرم و در جواب سوال زوار و سوال معمو از و افاضت نعم شعر گم
لَا يَوْمَ الْعَطَاءِ كَمَا نَجَّبَ ابْنُ عَطَاءٍ لِنَعْنَةِ السَّاءِ بَيْتِ زَعَايَتِ كَرَمِ اَنْدَرِ زَبَانِ تَوْنِي فِي دَرَعَتَا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دیوانی

توضیح است نون کبیرا با فیض ایادی وصیت ابن ایادی عافت شد و نسبت ثبات و کمال علم و وقار ش قیس احف اخف
 من الزیلع لقب یافت از شعله راجی و ریتی و ریتی رویت یون رویت اوروان صاحب ری و عطر نوک الزیالی بالزین لب
 خست با نذاتر مطلق زاید بلا معنی که رسید و قواعد ذکر جو در آنکه غیر آنکه گشت بیت از مرتبه دانست و درین مرتبه آری بزرگ
 ندم مرتبه جز مرتبه و از اولیله هو من صاحب و شیخ زائیل الحیدر بیمة انعامه و شیخ حدائق التکریمیه انکرامه
 حتی طرف المالک بخارین نذیر و حلی ظلم الظلم بوز ضمیمه زایه مران العیب و ذوالسپهریه بزنی مر العیب
 الالفاظینیه مرسله العوانی و بنفاسه المعانی یفک العانی تلفیقه کالرؤض المظور و الوثنی المصور
 و الادی السور و زینت کافلامه کالذی السور فله فی نظم المهنات اسرع من ابادیه و ابادیه اسهل من
 من العتاب و عوادیه شعر السیف غضبنا یضی کوفنه افضی علی الثانی من قلم کسه سره سره و بر کسبه بود و در باب شیخ
 و علی که دست مطاولت و از کردی در دامن عمال آورد و کتاب را در مدایح آن صاحب قران تصانیف نازی و پاری و مطعات
 که صدر دیوان فحش را بدان موشح کرده شعر و بی مدح فیه عواد و اذیح اشید مدعا عمری و اشجر و وصف
 نسبی و اعجازاً نونی تعظما و قبل کثیر و چند ساله موسوم بالعباب شریف مجراران حلیت بدیع الریح و مقالات
 نزه و شطح و از نصاب تربیت و العفاف ان حضرة حلی او فری قسطی کل یافته شعر من بقیل الحجر کم بعد و حوزیه لا
 یدذهب العرف بین اللغویین از حکم بر بیغ منصب قاضی القضای در ممالک محروسه و حکومت اذفاف و بیت المال و نظر در ابواب
 البر و صدقات عمیره در جمع مصالح دینی و امور شرعی برادرش قطب الدین احمد تفریح رفت داورا قطب جهان لقب شد و در
 ۱۵ علی نامی نصب فرمود و دین و دولت بکانت صاحبی اعتقاد یافت و مشیت کارش بزرگ و تقاریر یک منصور حکم بر بیغ
 صاحب دیوان بر صاحب اعظم فخر الدین ایلیچی که فزست ابواب کرمت و قانون و سایر مروت و مالک از تلمیخ و قمران
 خاکت سخا بود مقرر شد و از تقبل و کفیل استعفا نمود و عرض داشت که مدت سی سال نامباشرت این مثل نموده ام و کوچ داده
 به سبط تو همت مخول و مسلمان و زواید انرا اجابت و عراضات شد و کان و خواتین در عوض اند و ختما که مقصود از من دولت
 و صانفت اعمال جز آن نیست مبالغه قروض جمع شده و ادا و ایفاء آن در سیاق عشاق این مهم مستعد است ایمان و ریاد علی
 ۲۰ زرد و عوض قروض سیر غامی فرمود شعر له و احوه لوان و صیبا رجودها علی البرصا و البراندی من الجبر چون از نسیب
 درجات و تفریح همت فراخی روی نمود در تشبیهات کرم و عطیات و سیر صیت عدل پروری و صلت کسری مبالغت
 چنانکه بعد از انعام عمدا و کتایم آن را از رخ میمون چکنر خان که بر سر بر خانت قدم نهادند بعلومت و وفور انعام صلات و قوت التفات و ابرار
 خزان و عقوبات نشان داد و اند بسیار بوده که از خواتین می توان صلت فرموده و ثقیات بکن طرف شرفرض رسیده یکی از خواتین و نسا
 داوی یا بر او و شاقصت فرمودی چند مرتبه از بار بار لطف و تندی بر حمل کردندی بیاضح پشاز و غمی نهادی و از انرا فصل العذل
 ۲۵ علی البدل فعل التذیل شمردی و همت پادشاه با جهک فزینک قانون این کرمست نوحی که شعر از انکه آه افتر

لِلْجُودِ وَالنَّدَىٰ مَنْ ذَا الَّذِي يَهْتَرُ بِأَمْوَالِكِ ذَرِيبِي وَأَنْفَابِي لِمَا لِي عَلَى الْعُلَىٰ وَذَلِكَ قَبْلَ الْغَرَبِ
 صَبِيحًا مَالِكِ فُجُودِي بِمَنْ عَادَهُ عَرَفِيهَا وَكُلَّ مَنِ لَمْ يَخُذْ كَيْفًا وَدَرَّ مَبْدَاءَ جُلُوسِ أَزْقَامَانِ سَوَالِ كَرْدِكِ أَرْغُونِ خَانِ جَرَامَتِ عَمِ
 و زمان سلطنت اندک یافت گفتند سبب آنکه در قتل و ارباق شهزادگان و عموم امرا و متجذبه فراط کرد و از ایما و اقامت ما بفتح التنا
 هَيْكَلُ فِي الْأَوْصَالِ فَلَمْ يَنْدِ بِلَيْتِ چو خواهی که آباد باشی زریج بی آزار و کنگه بیسج کنج بی آزاری زبردستان کزین کینیا
 زهر کس با دافزین بدین واسطه در مدت سلطنت بر قتل بیج آفریده اقدام نمود و بر کمال عفو و کم آزاری ایمنان دلیل واضح تر
 ازین تواند بود که افزایاب لرزان نوع عصیان کرده باشد و راه طغیان سپرده و بوسیت مشاحت و محاشنت او چند
 هزار مسلمان در ربه اسار گرفتار و دست خوش و مار شده و اموال پادشاه و ولایت عرضند خسار و خراب آمده چون بید
 حضا رسید بی سابقه خدمتی که بر اقبال عثات و اغشاء از بهفوات افعال بندگان مجرم باعث باشد یا موجب بهتر از عطا
 عوطف پادشاهی کرد و در مقابل چندین گناه بزرگ که روی عذر در راه مدارک محجوب و مسدود بود بخلعت عفو مشرف گشت و فر
 عَفَا اللَّهُ عَنَّا سَلَفَ بَقَرَمِ بَرَصْمُ جَرَايِدِ جَرَايِمِ اَوْنِخَا شَتِ و مملکت لرزای بقاعده در نظر او استم دست و باز در عهد میمون اول
 برادران او نصرت و علی ملک شاه چپندن از اقربای ایشان بقتل آورد با وجود آنکه با حضار افزایاب و پشان اطی قوت بود
 و حکم بر لیغ شنواییده تا با اتفاق میندی حضرت روند سخن ملی که در حق افزایاب پشان است عرض و شته مواجحه کند
 درین نوبت عذر همین گفت که قزل و برادران او دشمن من بودند بجمارت پیش آمده و کشته شدند پادشاه این عذر مقبول داد
 و ازین جبارت مکر نیز تجا در فرمود که بی ترجمان خاطر او بوده ام شعر لَنْ سَأَةَ ذِي بَيْحِ حَسَنِ الْعَفْوِ مِنْكُمْ وَعَفْوَكُ مِنْ ذِي بَيْحِ
 وَ لَنْ جَلَّ الْعَفْوُ بِكَ اَزْ دُوسْتَانِ در وقت تقریر این ذکر گفت همانا در این کتاب بیج احد و شه عجب تر از اقدام شیخ و تهور مکر افزایاب
 رقم اثبات نیافتد باشد در جواب کفرم عفو را غرض ایمنان گناه او را عجب ترین غرائب و غریب ترین عجاب است و اما بک
 یوسف شاه یزد نیز که در راه بغی و عدوان و قتل و عارت مغول و مسلمان و اضاغت اموال دیوان همین قدم گزارده بود بهر حکم
 و عنایت مخصوص گشت و بکومت یزد موسوم بحقیقت این الفاظ صحاح بی سامت چون الحاظ امراض طاح صفات
 طایم آمد شخص قَالِ لِلشُّوْفِ جَوْزٌ عَلَى الْأَعْنَانِ وَلَا لِلدَّمُوعِ حَيْفٌ عَلَى الْأَمَانِ وَلَا لِلشَّهَادِ حَكْمٌ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ
 قَرَّبًا بِالْعَدْلِ الشُّوْفِ فِي الْأَعْمَادِ وَأَمَّنَ بِالرُّوْحِ النَّفُوسَ وَالطُّغَىٰ عَلَى الْأَكْبَادِ نَارَ الْحُورِ وَ كَفَّ عَنِ الْقَرَارِ سَطَوَاتِ الْأَمْوَالِ
 در عهد دولت پادشاه خون ریزی کار جام و صراحی بود و زدن و خورون و ظیفه ساغر و چکت شکو شمال و کشاکش نصیب بر بطور
 آمد جان خون او و بظلم بر سر چوب جز کل سرخ نکرد و بیرون از غنچه بیج آفریده سنگ دل نبود از بخشش بی منتا و مسکین خاکی
 دست ماند و بیدار بیم تیغ تعدی خزان بر خود لرزان چنانکه این دو بیت مجرب است از ان شعر فَا تَمَّا الْجُودَ الَّذِي عَمَّ
 الْوَرَىٰ لِمَا نَضَاعَفَ عَدْلُهُ لَمْ يَخْلُقْ اَعْدَىٰ عَلَىٰ اَسَدِ التَّرِي مَا ضَافَهُ بَلَقِي قَرَأْتَهُ بِفَلَيْبِ سَفِينِ و این دو بیت فارسی
 که در شاهنامه قصیده وقتی اتفاق افتاد هم نزد یکست بدین معنی بیت بدو عدل تو اشته نیست بزیر لب بعد تو بخند جز که غمزه قفا
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

از نصفت تو بنس ویر زود کرک غشوم طلب کند شبانی بر آه دیوانی ایمان بدت شوت مولع بود و از حقیقت دبت غشوم
 ساعه اوردت حونا طویل فارغ درین باب تنگ و انهمک پیش گرفت و هر چند ازین کسید پیش خرد پیش گرفت
 هی النفس ما حملها تخمل ایسوره شهوه او کوئی آیه ذین للتاسر جت الشهورات من التساء و البینین بطرن
 اطلاق اسم الکیل علی الخیر در شان او منزل بود و بر مصداق سخن باخرزی فیقول تقول هلم اوبین فقلت هلم یکن یلیک
 به بنات و بنین دست تمت و نمت در از کرد سپید چون پادشاه سلیمان قدر بود و ساقان که طاسوس ریاض حسن و حماره برج
 ۵ صباحت و طوطی هندوستان ملاحظ بود و در قهراً و جبراً اسجد فی الخاوه من هذهد بائت شد الفصه صبت
 چو دال و نون همه خم شد مخالف قدان ز بسکه کرد الف در تکاف کاف همه بدین حرکات نیز سپند نمی کرد تا بر سر ملک
 از کیفیات آن سراسر اخبار کردی و صورت کلام اللیل نحو الیهما در سکر و صحو از صفحہ خاطر مجرمودی بدین مقدمات
 از تدریس ملک و مال اعراض کلی کرد و صاحب دیوان مالک بر مال و ممالک کشت و بی مشاورت امرایا مرجهت بحضرت علیا
 امور جمهوری ساخت و روز بروز استلاء و بدرجه استقلال مزید می پذیرفت بهم در اوایل قامت امر او با ساقان که با طرف
 ۱۰ رفته بود و مصروف گردانید و نام حسن و تاجی از کمالات ساقف کرد و ایستاد از تصرف اینجوما ملک صرف با دله عاقلان
 اینچور اباد مضاف فرمود و این امتیاز از میان برداشت و ممالک سلیمان فارس و دلا و اینچو ترو و بجز از سنده شهر سینه
 و تسعین و سمانه مدت چهار سال مبلغ یک هزار تومان بر شیخ الاسلام جمال الدوله و الدین ابراهیم بن محمد البطینی که در دروغ و تقوی
 و بسطت اموال مقدمات و رفعت شان و بناست ذکر و مزید و جاهت و حضرت خانان حدیم المثال عبد بود و چون افتاب
 ۱۵ از قامت بنیت بنیاز مقرر فرموده و اخراجات مقرر را تصحیح کرده هر سال مبلغ صد و چهارده تومان مقاصات و مؤامره ابال
 و او از حفره بعد از انواع سیور غامی و لقب ملک اسلامی اجازه نوبت سه کا نیافت و عقل سلامت جوئی است میبخت
 از آنکه چار گوشه عزت تیسرست کونوبه پنج کن که سه هفت کشور است نواب ملک اسلام مال مقاطعه کیساله بسبیل تقدیر چند
 سوغات و اعتراضات و تکلفات خاصه پادشاه و خاتین و امر آه خضره تسلیم کردند تا بواسطه مطالبت مالی و تواتر و توار و اینچیان
 بر رعایا عقل نقلی نشیند و حکم بر یلیغ شد که چون مال بسبیل ضمان در تصرف اوست با ساقان و کتبه دار الملک ششم و نواب
 ۲۰ باعمال و نواحی ندرستند و ملک اسلام و نواب او بواسطه استقبال امر او بزرگت و اینچیان حضرت مطالب کردند بدین موجبات
 ابالی شیراز میا من ایالت و حکومت بی شاکت آن تقی العجب تقی الذیل در کف من و امان مستیج و مرفه بال شدند و
 دست ظلم و تعدی مساکه و تسلط با ساقان و متعلقان ایشان بکرم مقطوع به بر یافت و آن خود معطوع بنود شعرا و اشعار
 من السهاد عیون و اطانت جوامع مزناعه و امخلائق بلو لبالی اللذات سفالب ما کنت الا فرجا
 کلک عودی بما کنت لنا مثره فحن ان عدت عید لک اولی میسرند در عقب نواب ملک اسلام قرخان لمجی
 ۲۵ بلیغ و اعراض الدین مظفر عمید که مشیر و وزیر صاحب دیوان بود بشیر از رسید و بر یلیغ نافذ شد که صد تومان زر و یک هزار روپا

کجیا تو خان

بعلت وجوه آش و تغار و موجب و قطع هیچ تعلق سازند کار نخواست امر و بنا همت قدره جلالت صد جهان در طول باع و غیر
 عرضه قدره بغایتی رسید که زلال کفنه مستبندی در حق اوصاف او صاف نمود و شعر قفا لؤلؤ اهل یبلغک الثریا نقلت
 نعم اذ ایشناستیفالک و وقت مقام ابر حکم این برین باقا و اینی و خوین و امرارسانیدند و از آنجا به طرفی از اطراف ممالک
 برینجا نوشتند و وصحت ایمان استیع من التبع العاصف روان کرد و العجب با وجود نفاذ حکم و کمال بعلت جلال الدین برین
 که در عهد ارغون خان بدالت و معرفت ارتاقی در آخر بلوک شیراز و سده ولایت را بمقتا طعه گرفته بود و از باقی وجوه بات دیوانی
 که بروی متوجه شد و متب بکرم برین با خود و مخلوک گشت و بعلت مزمن وقت و کار فوق طاقت معلول و بارها اعتبار و توجی
 بر توالی خستیا کرد و در این مدت هنوز با حوادث روزگار و مدار فلک خدار استیزه می نمود و شعر کما لفرقی یعلق بکل شیء
 و العاشیق یطوف بکل حی در سیه و عتی بر نوبت و هر بی مصحیح و اخیر الذوا انکیستی با تمید که حصول مقصود او چگونه
 روی نماید یا کی بخدمت امرا و جناب کبریا تو تسلیم میبست و باصالت و نیابت در کتلی و جزوی مدخل می طلبید تا روزی روزگار
 فراخ گردانده دست نمت بشاخی اصل زنده و شمره با مزره کامی کرچیند بدین تصور به نیک و بد و درشت و نرم و در شب و روز
 تعلق می ساخت و در طلب سلامت و بقامت در هیچ مقام سلیم نمی بود و الهاس اجدی الخنین بر خواندند و دل از جان برداشت
 و سر در سر پشان کونی کرد و مثل علی المره ان یسعی الخسین حالیه و لیس علیهم ان یساعده و نونک نوشت سراسر بر سر
 سراسر نه سراسر و ولایت بر مردم سر می شعر بر تی لذبک کاسرا و الراجاه لاجنی علی العین منه الصفو و الکتطت
 صنیر را بمطرح عرض جسد و داد و نفع الجوابی کرد یعنی چرا بی سعی زودتر بنیاد عمرش خرابی میگیرد و یا محملات حاش می نسی نمی پذیرد
 قال المرتضی علیه الرضوان یلذ له الا انسان من اللک اشخر خطا ساناک لا نقول فنبیله ان البلاء موکل بالانطق
 خلاصه آن تئذیرات انکه از ابتدا تعیین صاحب دیوانی الی وینا بدایه بکیر تو مان مال بر خاتمی است کردیم و بر کار خزان و هر یک نشانه شعر نقل
 بنابد اللک من ذور و من کذی خطی اتم و لذی غیره و خین دیکر پیرایه مند و کذب فرا یافته بود و در مطاوی آن درج کرده و مصحح
 الشفاء و التی مولع تقییل و تکما و ایصال الکما بر سعی و جوی بعضی امرا بود که حسد دولت سماجی بودند هر چند پادشاه دولت ایان قاید ایل اهدای
 اما بخدمت همت سماجی خواست که چهره خورشید صدق از جام غمام میب کشوف کرد و چشم بیکانید از روزگار سلطنت معروف با
 ایصال از بندگی خضرة التماس کرد تا امرا و یا رغو نشسته و با معان سخن پرسید بعد از استنطاق بعضی اکابر امسا همت و شاکت
 خود و اختراع این منصوبه و ابداع این اکت و به نمت نهادن و حمود و نکول و اصرار بر انکار اظهار کرد و گفت شعر بن شدون
 لا یسلم انکان ذالک انک یه الواشون عتی کما قالو لمعلوم رای بکمان گشت که از اعا این با دره مقصود خلاص نفس
 خود داشته از غلاب محنت و غرقاب بدیه پس بکمر نیا ساز و مثل کرد و ذه و ایشقی نمیشد و من بکیب خطبه او انما قدا
 برزم به بری ضد اجمیل بنما نا و انما میبنا ایمان برقرار زمام ممام حل و عقد در کف کفایت صدر جهان نهاد و خویش
 اقداح راج و مشا هده طاح و صباح متمتع شد و دست فیاض ز پاش چون بر بهاری و با و خزان بر کش و چنانکه گفته ام شعر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

إِذَا تَفَادَتَ لَكَ الدُّنْيَا وَجَادَتْ بِأَلْيَاسِيرٍ فَتَرَبَّ بَيْنَ أَرْهَارٍ عَلَى صَوْتِ الْمَزَاهِيرِ وَلَا تَهْتَمُ فِي أَمْرِ فَانَ
الْقَهْرُ ذُو ذُوْدٍ وَاسْتَمِعْ نَصْرَ طَرَابِيقِ الْعَوَابِ بِسُرْحِ اسْبَابِي كَمَا صَارَ شِدُّ دَرُوضِ چَادٍ وَابْطَالِ ان رَزَا

کریم و خلاق حکیم تقدست صفائیه که منزویان چار و دیوار طبایع انسی و مجوسان شش جات اجرام سفلی را که بی لایحه
خدمتی بغیض انعام می منت مخصوص میفرماید و گاه بی سابقه صد و جریمتی از رخ آلاء بی ضنت ممنوع میدارد و بسم الله
لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ نَقش سر پرده کمال عظمت پادشاهی اوست چنان خورست
که بعد از وقوع حادثه ارغون خان و با سستی شمع در رتبه و کلام مغول افاد که بلغت ایشان یوت خوبند بدین سبب اکثر
اطراف راستا بغداد و موصل و دیار بکر و خراسان مواسی سقط شد و در خرابانه بتبدل احوال خانان و تفرقه مال برساگر و جوی
نمانده بود بصورت ثانی بنین قضیه آمد و کرم ذاتی و سماحت جلی صدر جهان و استرضاء کافه طوائف و سعاف مارب از زیاده
ادارات و افاضت انعامات بدین دو مقدمه مضاف شد ثالثا لئلا یثقل و قلت مبالغت ایجابی بخشش و پاشش
استحسان مقتنیات فانی که عبارت از ان ناطق و صامت است رابع اربع کشت و فی المثل الحسن مع الخیر لاجرم در مدت دو سال
که صدر جهان مباشرت کار وزارت و حکومت ممالک بود قریب پانصد تومان زر فرض کرده بموجب قزل بیلیکا بر کار حاج آقا
تشانچه چاک که امر او بزرگ کیفیت آن واقف بودند روزی از زبان آن صاحب استماع افاد که سعد الدوله را در زمانی که
ممالک را بنیشت میسر کشت که هزار تومان مال در خزانه بزرگ معقد بود و اقوی سببی در جمع آن کمال ضبط و محی فطرت از
خان بود در داخل و خارج مال چه بی قزل بیلیکا اطلاق تعاریف حرکت و وجو بات اش اردو و خواتین قدری داشتند
ایمان کان بسیار در مدت چهل روز از یورت و لبر چین با مقام کا و پاری چهل و یک تومان خواتین و دو شاقان حضرت و یانها
دولت را بخش فرموده شعر اذ اطلقت الشمس و لافس و ان سمحت فلا بحر ولا مطر و وجه اش این در زمان
ابا قاقان و سلطان احمد چهل تومان مقرر بوده و هنوز متصرفان و ایداجان از قدح قاج و وطن طاعن و لوم لایم نامن
عهد دولت نوزاد افزون صد و شصت و پنجاه تومان درین وجه از انقض و وجو بات بر اعمال محض کرده ایم و هنوز نداء بل من
نمیزید در میدان و شترادکان و خواتین بازخواست میفرمایند و حکم و شجب می گرانند مقصد از تقدیم این مقدمه آنکه خزانه
من کل الوجوه استیاج بوجه بود حاصلات اموال ممالک در سالی احتیاط طرف مقدار یکبار بود مقصد تو مان برآمد و مصالح
و اخراجات مقرر می فرموده تو مان باقی ممالک و عطایا و مناسخ پادشاه را می نمود و کافی نبود صاحب دیوان موضوعات
ممالک را خصوصاً بغداد و شیراز که واسطه فلا ده بلاد بود ایجاب می فرمود که عبارت از ان تفریح است هنوز در موازات زمانه
بنک حضرت حقت با سار صفت لولفیر فان الخلاله لا تشیع و شت از ان تخفیف تدارک حال و ملا فی خلال صوت
نسبت پس عبدالدین مظفر بن محمد بن عمید که تیج صوره و ذمامت وجه منقصت بنیت و سماجت خلعت او شمه شامل سیرت
او بود و الخلق فی اکثر الاحوال تابع للخلق مدنی در اردو ملازمه خضره صاحبی نمود و مشیر و وزیر و صاحب یاسی و تدبیر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بل نذیر رخا و ترویز و درخوف در جا بروی دار تقیر و تقیر از سرد آت نفس که منافی مصالح جهانیان و معادی خیر صلی باشد خوا
 تا تاریخ بد نامی او میان عالمیان مؤید ماند و الی یوم القیام بدف سمام لعن ملعن کانه نام کرد و و تقریر کرد که از انواع
 و حوب مال بختی نمیشود و در زشت و خوب خندان را مال جهتیاج ظاهر و زوائد احالات در و ناند محالات
 یومای قیوماً صیغاً علی اقباله متوصل و مجال استقراض بعد ازین هم تضایق پذیرد اگر فحاشه با سعاد و استکاب پر کت صیاج
 افتد وجه تدبیر و تلافی مستعد ماند و تضریب و قبیح ارباب اغراض و شعبه و قعبزه و یومردان مغسد که امر و زکاسدست بفعال
 رواج یابد و مسامحی و اجتهادات که در ستم ملک و استهراج رشد و ثواب اندیشی منذول افتاده در صورت تقصیر عرض و بسند
 و لامحاله بقبول مقرون کرد و چون صریحاً بوضع ناری مفرد یا قفوری مجتهد و اغرناری رأی بار عایا خطاب رود و موجب تقصیر
 خواطر و تحریب دیار و مکن خواهد بود مصلحتی که از قیعت هر ساعی مصون باشد و تدارک مخلفات را برود میسکفل و منافع
 فرق را شامل چنین در خاطر می آید که بر مثال بلاد قان در بسط ممالک ایلیان نیز جا و در عوض زر روان کرده و سندان ابواب
 معاملات بدان مفتوح کرد و مال بیره باخرانه عاید و خسران و نقصان با ابواب المال هیچ آفریده راه نیافته باشد بدین
 ۱۰ مقدمات و همی صاحب دیدان با اتفاق پولاد جنگناکت ایلی قان سخن عرضه داشت چون ظاهراً این تقریر منبج فصیح و
 ثروت و تخفیف مؤن از باب تجارت و ترفیه خاطر ارباب فقر و مسکنت بود و عن بادی آرای در نظر مشایخان عین ثواب
 مینمود ایلیان یرینغ و او حکماً جز ما و حتماً مقضیاً که در سایر ممالک بی هیچ جنس از تقوی و بیابیت و معاملت نکند و
 ثیاب مذتیب بر منوال مصحف آن نسخ فرماید که چندانکه گسوت خاص پادشاه و خواص امرار اسپند باشد و از صنعت کفایت
 ۱۵ ادانی و هر حرفتی که موجب ابطال زر و نقره باشد جناب نمایند زرگری و سیم پالایی برکت چهره و نکت دیده عاشقان با کفایت
 علی الجوب تسویل و اعراض تظلیل و اغوا و آن ناس صفت ناپاک که ولی نعمت خود را چنین وصمت پسند و با طرف ممالک عرف
 عرب و عجم و دیار بکر و بیجه و موصل و میافارقین و ادربایجان و خراسان و کرمان و شیراز میری برکت بدین تهم پر نظر نامزد
 و در هر ملکی چا و خانه بنیاد کرده و متصرفان و بیکیان و خزنه و دیگر عمل معین و در هر طرفی مبالغ مال و در موت چا و صرف شد
 باشنا را بختی طوائف ام در جنبه حیرت پیمان بل پیمان بود و ملو لفق و حل امان کفناه سرعه و قلب سیمه
 ۲۰ بالفارسیه قوس علیات و صورت حا و بدین منوال بود پیرامن سطح کا غدا پاره مربع مستطیل چند کلمه بخط خطائی که محض خطایین بود
 نوشته و بر بالا آن از طرف لاله لا اله الا الله محمد رسول الله سبیکه نقد و واسطه فراید عهد و طفر اصحیفه مشهور و چشم نامم
 آن نخور ساخته و فرود رازان ایریچین توری تحسیر کرده و در میانه و ایتر کشیده خارج از مرکز
 صواب و از نیم دهم تا ده دینار رقم زده و بشیوه مسطور در سلم آورده که پادشاه جهان در تاریخ
 سنه ث و تسعین و شمانه این چا و مبارک را در ممالک روانه کرد و نید تغییر و تبدیل کنند را بازن و
 ۲۵ فرزند بیاس رسانیده مال او را جته دیوان بردارند و چا و نامه بشیر از آورند بغایت مطول متوصل شجلا

مفصل در آن اصوله متوهمه پنجمه و جواب بر عقب ایراد کرده و نحوه آن موجود است و ذکر آن تطویل غیر نافع باشد بل مثل مسامحه بزرگ
تقریرات آنکه چون چاود مبارک در عرض زمانه اسکت مجبوران جاری شود فقر و فاقه و ضرر و مسکت از میان ملاقه مرتفع
گردد و غلات و حبوب رخص پذیرد و غنی و فقیر در درجه تساوی گیرد و شعرا و افاضل عصر در مدح آن جریب میلان خاطر با پادشاه
و صاحب دیوان نیایج فکر خود با طهارت رسانند نمودار این بیت از قطعیه یکی از افاضل ثبت کرده شد بلیت چاود اگر در جهان
روان گردد رونق ملک چاودان گردد و چون حکم رفت بود تا ماتمت ارباب حرف که زر و نقره در انواع صنایع
استعمال میکنند تارک شوند ایسان از چاود خانه مبارک متذکر گردند و بر حسب استحقاق حکام ملک مواجب و اداریت
مرتب و موقوف گردانند و هر گاه که چاودمت اندر اسس گیرد باز چاود خانه بر بند و هر ده سین را نه و نیار چاود مجد و شایسته
و تجار بکار ملک فارس را که مسافران و مجتازان بلاد یاغی اند از خزانه زر بپسند و چاود ایشان بستانند ما دام که دین باب برین
هتیاط مرعی افتد و اجازت و جواز ایشان مقدر بوقوف ثواب و نظار دیوان باشد ازین جنس کلمات درج کرده بودند فرد
شروع در عرضی کان بمقصود می رسد هزار باره زکر کردن است تا کردن بر تقدیر فرض مستغ و وجود محال گراین شرط فاسد
و بواسطه تغلب احوال و تغلب دل و تبدل امور این احکام از تغییر مصون ماندی و خلائق بی زرد و تنبذ باخذ و عطاری غیب
شدنی ممکن که بعضی ازین مقدمات منج افادی اذ از روی قیاس عقلی مالا کلام جنس این فصل بهر نوع که اندیشه میرفت عرضی معارف
و لازمی غیر مقرر می نمود چنانکه در این مقولات و وضع این توهمات نظر بر آنگدن خزانة پادشاه و پر آنگدن اموال عام بود و بخود
ملائکة السلام که در دیده خود در حکمت عملی بر این مقرر شده که ز ناموس صفر است و مقدر متادیر ایان و مدعی نظام جهان
و اندک آن محال بسیاری از دیگر اشیا می افتد که نقل آن مؤدی باشد بطول رحمت و ثقل تمام و بواسطه زاننت جوهر و متانت
هرگز آفت عدم بر و تفرق نازد و با خراق و احراق و رمس و دق و قطع در ض قابل نقصان نمیشود و این معنی بر این معنی است
هَذَا مُقَضَّى الْحِكْمَةِ الْبَالِغَةِ وَ زُرْوَى أَفْقَارٍ وَ هِطَارٍ بوجود او شرف نسبت لَوْلَا التَّقْوَى لَقَلَّتْ حِلَّتْ فَذَلِكُمْ
يَا قَوْمَ وَالذَّاهِمُ مَرَاهِمُ لِيُجْرِحَ الدَّهْرُ مِثْلَ مَشْرِيبِ بَيْتِ كَرَزِ بَدِي مَاهِمَ كَارِي چوز بدی
از بی زربیت کار که چون زرنی شود شعر ما شریک استرع فی التجارح مِنْ أَبْضِ مَدَوِّ صَحَّاحٍ دگر کاتب استایل
و نواد بلغاه عرب و محکم که در خواص و منافع و محامد آن نظم داده اند و بر لوح حافظه مسطور دارد ایراد کردی این کتاب را از تب
الدَّهْبِ نَامِ شَدِي وَ غَرَضٌ مَطْلُوبٌ نَامٌ مَعَ هَذِهِ الْمَنَافِعِ اکر نه زر باشد اکلیل فرق سلاطین کامکار و سوار و کوشوار دست و
کواهب و با کار از پارسا ز کل طری از شادی شتی قراضه زر که در جیب کرته مودوع دارد و در رخ باد خندان میگردد و شکوفه کبک
سیم سیم استظهار در پیری تقدیم شکر بر نمودی ز کس سر مست در خواب سحر خیال زرنیده رسیا میگرداند دل سکنین بر حرم کوه با
از از روی انکساب از آفتاب زرافشان خون در عروق منجمد میشود با کافذ چکونه مقابل و معادل تواند بود که بشری جز در خان
گردود بانکت با دی چون بنات الهوا طیران کند بشبلی صورتی مائی گیرد و در کردی متلاشی اجرا شود و لاف و کراف از حد گذشت

۵

۱۰

۱۶

۶

۶

و از تویهات و تشبیهات طالت افزود در ماه ذی قعدة سه شنبه و تسعین و شصت و در تبریز چادر دان شد و موجب عقده دل و
 عقده روان بصورت میانیت نفس و مال را با انواع الطعمه و آینه خسیس معامله بی مجامه آغاز نهاد بعد از سه روز ملک تبریز که مصر
 کوچک عبارت از آنست مانند صرصره صبر شاقان می شد قزوینی از دیار دور گشت و پهلوه امن و استقامت را فریبی نداد که کین
 و اسواق صرصره **بِوَيْهَضُحًا وَيَهْيَأُفَاتِ** ابواب معاملات را مسدود کرد و سبب نیکمین آن بدیناری راجع اگر میفرود خستند بایدند
 راجع بود و باقی مسامح و دوستی از جمله طراف اطراف تفریز کرد که در مضایق آن حال در سوق الجول تبریز نظاره بودم بیا جان کین
 سبب را که پانجده دینار مضاعف ثمن معتدل بود و خاصه در وسط تیاران حوادث مبلغ صد و پنجاه دینار چار و معین گردیدند
 در معرض استزاد ثمن یعنی فراغت و نشاط و مسابقت استیاط مرکوب عرض مید بد سبب را بر شست و بر کسبی سریع از میان
 دایره بازار منسرح شد تا از خنده ابصار ما بدیگشت و زبان حال به حال میگفت **لَوْ لَقَدْ دَاخِعُ الْجَاوِلُ وَالْعَاوِي وَ الْمَايُورُ بِدِيَارِهَا**
مَا لَهْ كُلُّ كَلْبٍ فِي السَّادِي نَفِيرٌ وَ زَبْرٌ وَ جُوشٌ وَ خَرُوشٌ خَلِيقُ بُلُوكِ الْبُرُوجِ سُوَيْتٌ وَ حَكْمٌ وَ شُكْرٌ بِرَاطِفِ طَائِفِ
 عوام الناس روز جمعه در مسجد تضرع و ابتهال نمودند و بمجا بهره و حکما بره نظره آغاز نهاد و عزالدین مطلق را با جمعی که با نسا و نسا
 این بدعت و سینه منسوب بود لغت کردند **مَنْ نَسَبَتْهُ سَبْتَهُ فَلَهُ وَ ذُرِّيَّتُهُ وَ ذُرِّيَّتُهُ وَ ذُرِّيَّتُهُ** **عَلَيْهَا الْيَوْمَ الْعِيَالُ**
 پس قصد کردند تا در ابا موافقان بقبل آورند در میان بچمن که گریختند و جانها نام بد بیرون برد و در باب فضل و شعرا مصر
 تبرک مذمت و هجو و از زبان بر کشا و نذ چنانکه یکی از اهل عمر گفته در وقتی که از حضرت صاحبی عمید الملک تعریف بیت
 بیستوس و دو عمید الملک ملک را همچو آب و رنگ است ریش شومش که چشم سکت بازند و تناسب چو طلس و کلک است
 کار فردای او مشاهد کن که چه امر و زجز الملک است **وَيْنَ قَطْعِهِ هَمٌّ دَرَانِ نَارِيحٍ بَرَقَتْهُ نَظْمٌ وَ خَمْتُ آدَمَ قَطْعَهُ نَظْمٌ**
 دینی و نقل جهانی جانزهستی تو نیست و بخور از آن کبر و مسلمان و بیوهی پس از تو خبید حق و الله بکر همی خوانند از روی
 تضرع نزد حضرت دارای داور خدایا بر مراد خویش هرگز مباد و در جب آن کجیم مطلق در شیراز بقیصص مقرر پنج تومان بد
 بمصلح چاد و صرف شد که آنکه اسباب ارباب هنر بود چون جل صفت روانی یافت و کس ایار که پنهان از نواب جان
 یک طبنس کا غنچه فروشد مباد نام او را چون زربنی نشان کردند در آن حال این رفته یکی از اخواان الصفا نوشته بود و یک
 و اغراب را ثبت کرده آمد کلک اما فی فلان بر صفت سجاج جاری باد **وَ اَللّٰهُ حَبِيبٌ حَكْلَنَهُ لَكَ جَارٌ رَعِي غَمْلَسٌ مُسْتَأْنِفٌ**
 متخصص قلم اسامی منظره تو دور بر میان بسته ز با نسا و نسا و فاح و دعاء فاح کساده میدارد و چهره بیاض مصافات را بر قوم طبل
 می بخارد و عرضه استیاق بجاوردت نیست که **اَحْلَى مِنْ جِوَاهِرٍ مُعَادَةٍ صَفْتٌ دَارِدَةٌ اَنْ طُولٌ وَعَرْضٌ كَرَفَةٌ كَبْرٌ سَنَةٌ قَلَمٌ دَرِيَّا**
 و مثل سطح کا فذ دوری **لَوْ لَقَدْ وَالْيَوْمَ ذَلِكَ كَالْعَفَاءِ مُعَدَّةً مَسَافَةً اَرَامًا حَتَّى تَوَانُ كَرَفَتِ تَامَطِطَانِ زَيْنِ**
 پر کن **كُنْ اَفْلَامٌ وَ بَا اَفْلَامٌ كُنْ سَاسٌ اَلَا فَالَيْكُمْ زَبْحٌ مَسْكِينٌ نَعَمَ الْاَدْوَانُ لَدَوَانٌ بِرَشِيْنِ سَمِيْنِ الْاِيَّاسُ وَيَا خُو**
اَلَا لَفَاظِطِ اِنِ نَمُوْدَه وَ غَيْرِ اِنِ اَسْمَاءِ مُعِيْبَاتِ اَزِ قِرْوَانِ مَعْرَبِ نَخْبَةٌ نِيْمَ رُوْزِ جَبْرِ نِيَا و رُوْهٍ اَكْرَ خَا طِرٌ نَلِيْحٌ مَكْرِي يَاتِيْحٌ ذِكْرِي

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مساحت میکند بجایه مکرره بر صغیر متجدد اثبات میاید کرد یا بجزه استک بر سو او دیده ستم دیده نقش کرد و امید توقع که بچند روز
 از آن منس که پیش داعی جز ذکر آن نبرد و کلاذ و زان مجلوه و مثل تراشب لکوا عجب مصفوله کالتوراد
بترج و کالصیح الصادق اذا نبج زبان شحایت قلم سرزده در بند دو اگر چهره این امینت در حجاب امتناع مشهور
 ماند همین قدر مایه که کفک سوکو را قلم را پیرا هنی کاغذی در پوشد و نفیر صغیر بزده فلک پیر و بر رساند و از زبان خاقان معانی
 خاقانی شیردانی گوید **بیت** از دست یار پیر هنی کاغذی گنم کو کاغذ و سر قلم از من دریغ داشت بفرستد چون شکایت
 زمین وزمان باستان رسید و کار بجان و کار و باستان میل بیان امر او نینان با اتفاق صاحب دیوان عرضه داشتند
 که اگر این حال چند روز دیگر بر فرار ماند دست از رونق ممالک میاید بخت و بعد از آن طریق تلافی و خلاق با طرف مذاکر
نخست مصرع و اذا اذون ان طلع فصل ما ایتلکم بر بیغ بیغ و پیوست که حال ابطال کند اینجا قطع ماده شتر و رفع
 محنت عام با طرف روانه کشند و بفضل حق سبحانه و تعالی این دایره و ما اذونک ماهیه ناک حایمه مندیغ شد و خواطر جهایم
 خلاقین بشارت این فتح عزیز جوهر و سرور و خاصه عام قول و ذکر **الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن ان ربنا لغفور رحیم**
تمت حال و کیفیت مال کنیا تو خان بر عادت معمولی شرب خمر و مجاورت ولدان و حور در اوقات مشغول بود
 و از لهر و سرور و می نیاسودی شبها بی افلاق صبح از افاق جام خورشید را طلوع میداد و **لؤلؤ فی اللیل تطلع بالاصباح** اینجا
ذکر الکیفیت شکر الوصل آنروز با ازیال لیل را بچوب صباح می بستند و بنظم شاعر مشاعر معاشرا از طلوع صبح منضمی
 اخبار میکرد که **لؤلؤ فی اللیل فاستبق الصبح و لؤلؤ کبری و الصبح فی انبلاجیه علی صفعات الذیاب**
هان مغردا شربا کعبینه کبانا کلاجه بیت زبنت مجذین زمش چو خورد و کیفیت بجهان خسرو پیر و وزیر کربارا
 زخم مطرب خاش چو زنی آفایند ز پیر در قتل آن پده و سازه پیش خاش چون شمع بان چکش عقل مانند پر زده جان با بد چشم قشیش حلال جان بر هم
 بچرخش لکر خانه بر اندازاند دست ساقی کشد ز ساغر زهر جشان خالک آن جرم قرین لب و آمد در وقت تمام الاطواق امان شربت مشغول بود
 چرخن مسالک همیشه ابر کنش الخیل کیت می می بود چون و بیب مسورت شراب در طبع لطیف و عنصر شریف اثر کرد و بجزه تمیل
 با باید و اغزل چون چشم خوبان عده آغاز نهاد و از سر مستی است طفل را فرمود تا او را شستی زو شعران **الشراب یفتح التت**
فتونه فی الشریعه و اشرب البانجی عصری گوید **بیت** چو شبار دل را بچیزی نماند بستی همان چرخش آید بسیار
 روز دیگر از مادر زبانه و فعل ستان ز نامی علی را اعلام کردند بر آن حرکت و حرکت و حریف ساست را منادم باید در آنجا
 فرمود چون بخدمت تخت رسید سیور خاشی و تنیاس نام مبذول فرمود و از سر قدر کلاه خاص برداشت و بر سر وی نهاد
 پس دایمی خارا انخار راند تا ساقیان مجلس صبوح را بر استند و حریفان این غزل از نشات مؤلف از مطرب خوش
 خوان در خوانند **بیت** در صبوحی قبح با ده دوشین برگیر و در دست تو دست بت سپهر بگیر ساغر ز که بر لعل
 مذابست بیار مجلس از تو توان در زرد کو هر کبر محمد بر طرف باغ چو نوشی می صبا سح قمری شود و صوت دف و زمره کمر

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

چا و

موقوف

صحبته چو رسد بشی مجلس جرعه جام شراب مدو کز کیر آب برآش غم هیچ کز خواهی زد جام چون آب و درو باد چون کز
 با دوده با دوه تعلیه مقلد مکرو در جهان خواه همه نمون و خواه کاکیز ایجان بین طلاق و نکاحیت بساط معذرت متمدکرو آب
 شیوه آن اعتذار چرخ ناپایداری کفایت همیشه تا که ز خاصیت طبیعت خود بود منازع الباب با دوه احمر شراب نوش
 طرب ساز و کامران و بیاب ز عمر و دولت جاوید حصه او فر باید و اخول شاهزاده با و فار بود عیاری عفا و تغیر کرد باید
 و مصیبت را اظهار کرد و درت و انکار کرد و چون تمامت امر از بخت محارم و قصد فضاخ و اصاعت نام و نکت و اراقت آب و
 منزجر حال و منکسر مال بودند با اتفاق موضع کرد و ند که سال و یکر شاهزاده باید و از جانب بعد و در حرکت آید و ایشان در اراد و
 مستعد و و شکر ده باشد برین اجماع متفرق شدند و تمامت شاهزادگان بار و خود عثمان رحمت محطوف گردانیدند با
 سپهر خور افغانی بلامنت بندگی خضرة انارة فرمود صورتی که بحقیقت جان خوبی را در سپهر کرامت زنده داشته بود و عقل
 مجر و و لطف مجرم را با یکدیگر ترکیب کرده و آن شایلی خوب بر آنچه شعر و کائنات یوسف فی الجمال اقامه لیتوب عنه
 ۱۰ خلفه من بعدک و کائنات کتبت علی و جنایه بعد از صندغیه و لایه عهدک از اطراف با نام آن
 منصوبه قیام نمودند بوقتی که جدی مرغزار کردند در برابر لب توره خورشید آورند و قوس ناری از قوس ایل ناقص گرفت بیت
 ادریم آب چو کشت از دم هو کینخت نمود و مندل خاک از نم هوا کافور نار ابر طبا شیر شد چو کرد و پدید امارت یرقان چشم
 ز کس نمرد شعر جاد العالم یدمع کالکین جری نجد لنا بالبحر اللون کالدیسریر خریف بدم سردی مواجه خاک
 پیش گرفت و نیک مهره سالی بر طرف سسل جبل توده توده توره توره با شید حقیقت الاضواء تشریفانی التدا و التین
 ۱۵ نجد فی اللهم نجد فی الهوا شعر تفغفغت الاسنان فی الفم و اندون مفاصلنا من بریده و الترواجب
 بر ساز روزگار و تار عتدال ناسد بیت وز همطراب شدت سردا آب کیر مرغان آب را بسوی بایرن سب
 زهره در خرگاه و کن آسمان بر بطران نوازش بین الفاذا غار کرده شعر اخیل ابيض فدمضی و راسنا فذا جاجین
 یعاد پیر اول صراحی در گوش ارباب هوش و شامان مدبوش فرو خواند بیت لعل داب نوش تو از آب محمد چون
 آب ز تابیر بهمن سبیل آرد و بر کسب طرب بند زین طبع کین سبز خاک بدکت افلاک تو سن است سطح زمین چو کشت
 ز بقور سووه پر پیش آرا که پنجه بلور تون است پر کن زجره منقل و میوز عود خام خامی کن که وقت می خام خوروست در
 ۲۰ حلق ریز خون سیاوش جام جم کر غم فضاء دهر مرا چاه بیرنت و آب سخن جان نواز فردوسی که عا کش بنیام فردوس
 معطر باد و در طب سنا ارباب طبع بصحیف آن انس گرفته بیت چه خرم کسی که بهنگام دی نهد پیش خود آرد و مرغ و
 بی ناریستان بدست آرد که بر نار بنان شکت آرد سردا که برون آرد و از کج کاخ که آرد شکوفه برون سر شاخ
 مصحف کتاب چون تجنیات ابو الفتح شعر و لا یفعل الا فاعا ابانا الی المنی کتاب شرب آب و کتاب کباب در خور افاده
 ۲۵ مردم را بتوالی کافات ابن سکره هاشمی کن و کس و کانون و کاس طی با دیگر اخوات هنیاج ظاهر شده و این را حاجت

بار و دو حکم

رائق نموده بقیه شراب مرقق حریف موافق لطیف است بر روز و هر وقت لائق اگر کل برفت و شقایق چه کبکست می لیل
 و آتش کل است و شقایق اینها را صورت منصوبه امرا و موافقه باید و اغول معلوم گشت چه عبرتای از طرف بغداد و طبری فرشتا
 بود و همای امرا در قسطنطنیه در مقام کاو پاری ابدار و قنچن بال و طولاداسه و توکال و ایلهای ریسند فرمودن و چنانکه
 که صنیع دولت و برب نعمت پادشاه بود و در عرض داشتند که چون خیانت ایشان ظاهر شد زود تر روی زمین از جنات نفس
 ایشان پاک باید کرد و بنید و در مواخذة و مجوس داشتن و سرپوش از طبق حال برانند خن چه فایده مقصود است طعنا جارین
 که سلسله مواطاة را محک او بود و سررشته این سرار بست ارادت او و ذبت ذبی لحنه یبدا اولکاهلها و فی عقبت
 عن و ذها جنف قتل ایشان را مانع شد بدین نزویر که اول ایلی را با تحضار باید و اغول اشترع من السیل علی الرضخا روا
 کردیم اگر میبایدت بصوب حضرة نعمی مشاهد فهد یا نوع خلائی متفرس شود در نقی و ابعا ایمان عالم حاکم است و
 قائم پادشاه بدین راهی بهستان شد امرا را مستورین بالقبوذ طعنا جار سپرد تا ایشان را در قلعه تبریز محاطت نماید و
 با تحضار باید و تجار و تعرف امور آن جانب روان گشت و بروات فرصت پادشاه و ابعا و او بر زمره اعدای عقل گشت
 حیرت در زندان گرفت اما چه سود لکن لطفه فلک نتیجه نمود و در توفیق کرد بود و بودنی و کرد کار فرمان داد چون با
 این فتنه و واضح این منصوبه طعنا جار بود پنهان ایلی فرستاد و بخدمت باید و کبی تر و در غریمت معالمت با مضارساند که چون
 مسافت با بین بجد قرب رسد با تفاق امر او شکر چنانکه باید و شاید تا بدو باید و التفات فرموده باشد کار او ساخته بکم
 بدین پیغام باید و شکر خود و حرکت آمد و ایمان بجمع لشکر و استعداد اسلحه بر لیغ داد و از مقام اردان با شکر می موفوق عالم
 تبریز شد صاحب دیوان در تبریز از جماعت از تا فان بطریق استراض چند تومان از فتنه ساختگی اسباب چرکیت بنسبت
 که ملک اسلام شیخ جمال الدین مبلغ مال بعلت ضمان ممالک تبریز داده بود و بواسطه رفع و کشف عزالدین مغنفر کمال
 اقامت در اردو نموده سی تومان زر قرض کرد و تسلیم و امور خطلال و دلها اختلاف یافت و خاطر لشکری بدو طرف نیل شد
 و پیش دید با پرده قضا حایل متصرع بی بدیده فرو می بلد قضا پرده ایجان تباقی را با پنج هزار سوار در مقصد طرف
 بهمان فرستاده بود و آقبوفا طعنا جار را با دو تومان شکر از عقب روان کرده و رضا هر بهمان تباقی بهر اولان شکر باید و
 رسید و میان فریقین مقاتلتی تمام رفت و از لشکر باید و فوجی گشته شد تباقی انتظار مدد شکر میکرد و ایجان روز سه شنبه
 سوم جمادی الاولی سنه اربع و سبعین و شصت و شصت از رودخانه اهر که سرشتر اهر ذانایب آشکارا خواست شد
 با خواست حضرت و لشکر حاضر حرکت فرمود و شعر و گاتما نفسن خواخ حنیله للناظرین اهلہ فی الجبله و حال آن بود
 که چون امر با شکر دور زده راه قطع کردند سپیده دمی از بورت طعنا جار مطرب مجلس عجا در پرده مخالف کوس را بزم
 چوکان در نالش آورد طعنا جار با شکر بنشستند و روان شد چون حرکت هوا بمنضبط از مصامت قارع و مقروع خروید
 کوس را بمقصر صلح آقبوفا رسانید و تقدم و عدم التفات معاینه دید و تعجب نمود چون نزول کرد و بد بطریق بازخواست کسی را پیش طعنا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

برسم منغلای کتبه

فرستاد و از موجب تقدم که خلاف محمود بود و شکاف کرد طعنا جار و جواب گفت بعت علف تنگ بود اندر آن جان
از آن بر همان کشیدم سپاه تبار را در کرب سبب همین بوده آقبوفا آنرا محلی ساخت بعت چون تا شنبه صبح
و که علم نور از اقی برداشت در یورت طعنا جار باز آموخته بر آمد خروشدین طبل و کوس شد از کرد و شکر زمین اینوس
بر طریق دینه کوچ کرد و روان شد ترود آقبوفا زیادت کشت پیغام داد که چگونه در کوچ کردن بر خلاف یا ما مبارت نماید
این نوبت مصلحت دیکه سر رشته بناری کوه قضا و دست وی دید و نقاب ریتاب از چهره عجب آب حال بردار و جوابی که شراب صراحت
تصریح از جام جهان نامی آن نبرد و دعوس معنی از زیور کنایت و تلویح عامل بود در سنگت این تقریر آورد که تا امر در حکم کجیا توخان
آقبوفا بر تامت ممالک میر بود علی کنون از حکم بر بیخ باید و بتقدم و میری مخصوص نم چون ایچی جواب آورد خوف و هراس
مزاج او استیلا یافت و شکر برف طعنا جار چون سیل در آمد روان کشته آقبوفا خود با چند نفر معدود بعت با دلی گزین
او غم شدن کرد روان با سرشکی که از چهره بخون تر میشد تا صحن روان شد تا ایما از از شعبه چرخ جرح افزای تیر و
غایت جگر کند و از روز کار روز کار که روز کار بر تافت اعلام دهد چون به بندگی رسید متصریح بر دل شاه رسید بجز
لمو لفته زینش و چشمش چنان خیره شد که کونی جان پیش او تیره شد از گردش این فلک دولایی که پشتش از اجبار
عشوه دروغ خود بر کز است مباد روی اقامت سامان و مکون ندید و بر شکر عمامه داشت حسن و طایب بجز سرخو در گفته
و در روز بکت یکدم تلب کرد و شعر فحشا لابناء الزمان فمالهم نبتة آخر او طبع و فاه و باقی مساکر بات تعس دار
متفرق شد که کجا تو شکر کشته و قبا ایچ سافطیه لانتفریح علی حال من الفلکوف با سفار بیت سوار بر غم اردو رود
مرحبت کرد بعت همی تاخت کرد روز بد بگذرد سپهرش کز زیری نبرد و کلک سرکش بیانی جاری تراز مرکب بر صنوع
که جبار ترود و دست صنعت این ترود مشروح می نوشت شعرا فیضت عقودا فیضت مدلیع و هذا موع امتقون
هو اوسع چون تابل تو ام مرکب بوخان رسید کجانی الایسیر فوق الطیراب مسکروا در خانه خنجیان نزول کرد و من
عجائب المقدور قحی بال و طولادای و بکران که در تبریز ما سوز طیش می پذیرد و خود با سوز و عیش بودند با شارت
طعنا جار خلاص یافته بر غم فارت اردو با استجا رسیده چون از وصول کجیا تو بر توادم انزام خبر یافتند چون ملک نغم یافته
بی رحم بر روی اعالیند و او را بگرفتند ساعدی که گمراه رویان قبا پوش بودی که صفت در بند آوردند و سپهر بی مهر بگریه
دیده خون می بارید و می گشت آمو لفته خورشید گرفته شد باکی نیست حیضت که این شاه گرفتست چنین مقطع اوزار نا
از آنار دوران دور از دور دور در اول از دن دل روان می ساخت موصل شانی یا مرکب غم غالب صدمت بر عرش
خاطر با سانی می تاخت موصل ثلاثی نیز فلک جانشیم بگرنا جش شکافه موصل رباعی لیکن کسد سپهر مقصد به بند
حکم محنت منفذ نفس بنده شعریک بنی قحی لها بگاها و ما یعنی البکاء و لا العویل مرعیت و شغف
و استکان که بعد از بودنی فایده ندارد پیش او رو و داندوی فهل لنا من سغفاه فبفعلوا لنا اذین و فعل غیر الذی کان عمل

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بجمله اهل میرزیهیات **لَوْ لَمْ يَلْقَ الْوَيْحَ بِالْأَلْحَىٰ مِنَ الْوَالِدِ مَصْرَعٌ** نشد و کبریا ربک ربک و **وَمِنْ ثَمَرَاتِ الْغَوْثِ قَبْلِ الْطَبِيبِ** زایشان با
خواست که اگر باغ و در بهر شغلی که نامور کرد و اشتغال نماید چه در مباد کار بهوس تقلد سلطنت شدت سخن امر الزام نمود اگر این است
از خانی دور بگردند مطاوعت واجب میدم آن کفره کافر نعمت خدا بر طبق بهتانت و شامت و شامت جو اهباء بی دبا
میکنند عاقبت او را در چیز که حکم کفین داشت برود و بزرگمان آن تیر قامت را در خفیه خفته خفته کردند **وَمِي حَيْدِ شَمْرِ**
و ناچیزند بخوره جان گفت **كَلْبُوزِيْنَةُ قَمْحًا لِدَهْرِ سَاوَدِيْنِي هُمُوهُ** و **وَسَلَّتْ بَدَا الْاَيَّامِ ثُمَّ نَفْطَجَ** در عالم ایست
اعتبار فراد است اما دیده عجزه بین نیت و الا تامت خردمندان ازین کیت داستان روزگار پرستان نصیحت پذیرند
گیرند **لَوْ لَمْ يَلْقَ** ای فلک ناکی از جفا بایت چند ازین گردش غم افزایت هیچکس را بجان مانم نهد روز و شبها و عمر فرست
همه روز تو زدی بر است تا چه بسینم خور فرود آیت **فَلَكِ** جنبی سپیکر جنبی را مانده که همه را او شمن و دوست کند بر سر
ویروز قباء دولت یاری بر دوش کدام صاحب کلاه بخت که باز امروز از غایت تعدی او را و جید آورد امقرض گشت
پوشین بریدست یا اگر بر تخت مملکتی تیغ بخت و قبال بفرق نهاد که عاقبتش در تحت مملکتی لگد کوب حوادث گردانید اگر سالک
خطه خاک بعزاء او اظهار جرع و اجماش در فرغ کرد و در خاک آسمان بنوی لباس ارزق پوشید ماه که تیز زرش ابرین خود
کرد عطار و گلک و ذوق بر طاقه عطلت اندخت زهره بر گوشه طارم سپهر بنوای بی ذوالی است این ترانه **فَمَتَّ**
شاه می عمرت همه از جام بخت کجک حیات بهیچ کام بر خونی که ز بخت از حد و خجرت او دیده و وساست ایام بخت
بغاثق زرین خور از فرق الغ خاتون گردون بقیاد که با تیغ از میان ترک کین توز قیچم فرو کش و دشتی محض زوال
عمر و سلطنتش را بر قمع **وَكُلُّ نَعِيمٍ لَّا يَحْالُكَ ذَا اَنْفُلٍ** مرقوم گردانید و ذلک فی الجمعه **السَّابِعُ** من جدی الا اولی سنة اربع
و تسعين و شتاء و مده ملک او چهار سال بود از وسایط فلایه حکماست **اِذَا كَانَتْ السَّهْوَةُ فَوْقَ الْمُدْرَةِ كَانَ**
هَذَا لِكُلِّ حَكِيمٍ دُونَ الْبُخْرِ مَقْصِيًّا اِذَا اَقْبَلَ اَقْبَلَ وَاِذَا اَذْبَرَ اَذْبَرَ چون کجا تو خان مانند ابروی بان پیوسته ازین روی
مَصْرَعٌ که شکر اینر باید بخت با تاج همه روی در پشت و پشت و معنی **لَوْ لَمْ يَلْقَ اَطْمَرًا** من جیبیج جیبیج اقبال خود
ساخته بطن و ظنر امور را بدیده خبرت ندیده و از زیر و بالا و فلک زیر بالا و حیرت حسابی بر گرفته و در اجایه سنت غمت
دولوع در طاهی و مناهی که امانت امانت ملک داری بود اوقات شریف را مستغرق گردانیده تامت امر از ان شیوه ستوه
شدند و روی آورد و هر پشت گشت تا سلطنت پادشاهی نیز محبوب او یعنی پشت بنمود **وَالْمَرْءُ مَرَّاجِبٌ** بصد
داغ و درین غم پادشاهی را شب خوش گفت بل شب جوانی رسیدید **وَمِنْ ثَمَرَاتِ الْغَوْثِ وَهِيَ اَنْ يَفْهَمَ لَنْ فَاتِيَةً** رسانید بر حاکمه
ارباب فلسف که دست حوادث از دهن گیر کمال ایشان کفوف باد و اصابت بر طلیعه افکار موقوف پوشیده نیست که در
عالم تمیل پادشاه مانند شان است و جمهو و ملائق چون **رَمَدٌ كَوْسُفٌ** در کف رعایت و حوزه حایت او و برگاه که بر شان محاف
مصالح چراگاه و اشخوری یا مرغی مانند تا برکت کلی چه رسد نظم حال مواشی ماشی گردود مستحق سخره و نمیت و شی و خود چه جا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تقریب و وثایت است. رتبه عرض تلف و او در قبضه اندوه و سفند شعر و من رعی غنما فی ارض مسبعه و نام
 عنها نولی رعیها الاسد قال النبی علیه الصلوٰه والسلام کلکم راع و کلکم مسئول عن ذبیحته ازین تمیبات معلوم میشود
 که استراحت و مباشرت امور سلطنت مکرم ضد این است. و در واد و الدیناع و وس کثیره الخطاب و الملک رساله کثیره
 و در حکمت مدنی محقق شده که معطل منزل و سیاست اهل مسکن نسبت بیک شخص چنانچه استحقاق تدرج داشته باشد و امور معاش
 بروجه اتم و اکل نظام گیرد و مضی است بطول فکر و عدم فراغت و جناب از لذات و بذل مجبور و طلب مقصود و تحصیل
 اقتصاد بر این شخصی از انواع که متفلسف تمام تمام خلایق و مکتف نظم مصالح جواب کرد و واجب است که عقل و فهم و علم و امور
 عقول و انعام و اعلام طوایف باشد و حسن مساعی و فرط اجتناب در کتاب اسباب ریاست و تحصیل ضوابط سیاست با زاء
 توان و نیست که نامه حد و حساب آید پس چگونه عقل سلیم را و او را که کسی پایی بردست سلطنت نهد و در سر سودای ملک
 و جهان گیری مخمر عاقبت با وجود این عقا و حصول این پیشینا و بغفلت و انماک و لغو و سرور و لهو و فجو مشغول گردد و بی طاعت
 و کسالت که از باب بسالت محذور و مسکور باشد تن در دوید و تند و باکل و مشرب بهی و توصل بمباح شنی که از طریق پادشاهی
 بعد المشرفین دارد نماید و موجب ذهاب و فاجرت و جالب جبارت خدم و حشم شود و ضیاع کند تا در ضمن آن مصالح
 ملک منحل و عقد ممتات دولت منحل گردد و انشاب سراسر و انتکات سراسر نتیجه دهد پادشاه عاقل و متدبیر بتوفیق باید که رتبات
 سیوف را بر رتبات شوف مرتج و ارد و میان جلیل بر هفت و دوصل معضفات فرقی تصور کند سوا و کیسو و پرچم از رتبات
 خاک سازد و کلفوز چیره فتح و ظفر از حمره مواقع شمشیر آید بر ترتیب و بد طاعت باید ملک چو آب حیات نوش کند
 اگر ز خون عدو پر کند ساغ او فلک مشام کسی خوش کند بر روی او که خاک معرکه باشد غیر غنیمت و عروس ملک کرامی رتبات
 سز و برون ز کوب شمشیر ز پیرو او بساغ تیغ پیاده رنگ جرمه پهای لعذب الشراب دم العذیر و دو تریج نفس
 است و اح جسم را استظلال کینف آنزدا الظل ظل الترفیح واجب داند و اطراب قوت شجاع از سماع اطنیب
 الاغانی کصها لایجاد موقوف گرداند و کوش جا زار بدین سخن از زاده طبع حکما و متقدم مقروط دارد که لا ملئنا الا بالحق
 ولا رجال الا بالمال و الامال الا بالعانه و لا عمارة الا بالعدل و الاستیاسه و مدارج و مرتب
 این کلمات از گفته استاد ابو بکر الخوارزمی در نظر عقل مقرر سازد الناس بالاحسان و الاحسان بالسلطان و السلطان
 بالایمان و الایمان بالامکان و الامکان علی قدر الامکان چه نامست احکام جاگیری و جهان داری و مصالح بطران
 گذاری و حق گزارای و دین کلمات مندرج است و اگر فاضل حکما عالم در شرح منافع و تفریح مهول این فصول خوش نماید ظروف
 دلالات از مطابقه و التزام و تقصین می کرد و کونوز و رموز اشارات و عبارات آن منسی ولو کان الجمد اذا الکلمات
 اول نعمت عدالت و نصف بر قاصی و ادانی فایض دارد و از ستم و جور و میل در مختصرات امور برانندید فالبعی بصرع اهلله
 چنانچه صیبت این موهبت و ذکر این منقبت همگان صبا و دوبر و شمال و جنوب با طرف کتی رسد و تاسم و لقبول بندگی مصلحت
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

وصاف

و موالات او میلی کامل فرمائید چه اگر پادشاهی بهمت را بر تسخیر طرفی خارج از دایره مملکت مقصود دارد و یا رقاب شکری بجانیه بیطرف
 طاعت خود مطوق خواهد آنجا ترتیب صد هزار عیان و سان متعقد گردد و از انفاق خزین و نزل اموال چاره نباشد و بعد ما که جان خود را
 با تمامت لشکر در معرض خطر آورده بود ممکن که بعضی از آن مراد بوصول موصول گردد و اما هرگاه که مطوبت بر قانون معدلت و شیوه نصایف
 و انصاف عادت گیرد و بی شکل این کلفت و ارتکاب جنوب و تصدی خطا مقصود و چهره یکشاید و مراد در کنار می آید و اگر نتواند
 خیر من الرهبون چون بین صفت قلب رجال صید کرد و از انبقره حسان قید نظری بر حال مال مال نکار و فائز کلوب
 لا اثم الهمیل المالی سلاطین را که احتیاج ایشان بمواد مالی بر حسب اعمال و سوانح عهدهات و مصالح مملکت باشد و باید که
 مال از مدخل حق و وجوب بجز آن رسد و در تحصیل و جمع آن سیرت صدق و مواسات که ناظم احوال مملکت است رعایت رود و
 اساس خازنه قطع کرده باشد و در تطمین سطح صرف بیعت از رعیت شمی که مایه ربودن دیوار کند و بام اندود و بعد از جمع
 در تفریق آن بوجه تصور می کرد که از انکافیت بذل و افتخار مال نهد و از نتیجه معالی بهمت پذیرد و تیز و اسراف نماید و دفع طمع
 مساکله از عواشی بساط دولت فرض عین شمرد چه اکثر مصارح العفول عند بر وی الاطماع و فذکبک بزوی انی
 شپویه و هو فی حنبه لا یوسعن علی جندک فیسغوا عنک و لا یصیفن علیهم فبخر و امنک و لعل
 عطاء مقصدا و امنهم منعا جملا و وسیع علیهم فی الرجاء و لا یوسع علیهم فی العطاء
 و این کلمات نزدیکست نظم حکام نیز جیت فال عز و علا و کویبیط الله الرزق لعباده لبعو فی الارض و لکن
 یزول یفقد ما یملک و لایبدا لکعباد و خیر یصیب چه اگر درین باب اهل مالی در زود متودی باشد با احتلال حال و ظهور بشود و عدم مطاعت
 خدم و باطراح حرمت و حشمت و تقاعد از رسوم خدمت انجامد و شاوین چون به با بل کامیاب شد ترک عادت معهود بشود
 کند و دست تدارک از تاس با من تلافی قاصر گردد و بزرگترین غایبه آن باشد که چون پادشاه مضطرب خزان کند بدو اعی ضرورات و تاس
 مهتات طمع در مال رعیت مستحکم گرداند و ظلم و عدوان لازم آن گردد و الملک یبغی مع الکفر و لا یبغی مع الظلم و بهر حال نهاس
 عطا و حسان از خزانه خاص پادشاه و مدوح ترک دست مال رعیت دراز کردن و چون معلوم گشت که اسراف و افراط و قلت
 ضبط و احتیاط در انفاق مال مذموم است در مقابل آن اسماک و تقیر بهین چاشنی دارد بل متابعت نص قرآن حکمتی بلین و فوعی
 رفیق شرد و لا یجعل یدک مغلوله الی عنقک و لا یسقطها کل البیطا لکه جان جناس فضائل عدالت است و آن بیایست
 که نفس را ملکه شود تا در التزام طریق فضائل آنچه حقیقت فصلت باشد از وی صادر گردد و بی در سخا و آن نوعیست و تحت شجاعت که از
 تندیب قوت نفس سعی حاصل میشود اگر بطرف افراط اندک میلی رود و محافظت عدالت را و سبب قوتی از وقوع در طرف تفریط
 لایق تر چه برآید توقع اغاضت عوارف و مرصد عاطفت و حسان از طوک علی اختلاف طبقات الخلائق باضعاف تواند بود
 و نخل و دغوات از عوام الناس کوهید است و شبه نیست که با بنا هست سلطنت شاعت این رویت زیاد باشد و اندک آن
 بسیار نماید و ازین قسم خلل احوال مملکت زدودن و شیخ تراشیم گذشته سربت کند شعر و عیب ذمی الترف المذکور و
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

ملوف سوه

وَعَبَّ فِي الظُّفْرِ الْمَعْمُورِ وَقَفَهُ الظُّفْرُ نَحْيَ مِنْ حِطَارِهَا وَمِثْلَهَا فِي سَوَادِ الْعَيْنِ مَشْهُورٌ بِمِصَالِحِهَا
 رجاں برین وجه دست فراہم داد جن بدبیر و عدل شامل کہ ضابطہ مناجح ملک و ملت است آئینہ صورتہ مقاصد و عنوان نامہ مطالب
 سازد خاص خدم و اعیان و اعوان و کافہ ارکان را بقضیت استعدہ و بعد از امتحان و تجریت رعایت واجب داند و بقدر قوہ
 استطاعت رجوع اعمال فرماید فیصل عن یوزر جہر کیف تقضی ملکت بینی ساسان و مثلیک ہم ہم قال استطاعت
 فی کار بالاعمال لی اصاع الاعمال قال انهم لا یملکون بود تفویض عملت و ابالت ارباب حسب نصب اصحاب فصل داوب کند و
 تا اختا و ادوار از مباحثت امور و ان ممنوع وار و لان ضدہم التدیہم لا الکرم و غرضہم التراء لا التشاء
 و قبلہم التصفی و البینضہ لا الحمد و التناہی حرمت حقوق بندگان مخلص را بغفت و افرو تربیت شامل مقابل کرانند
 حرمت و حقوق طاعتیان و طاعتی از او بر عیب و زواجر تہدید لازم داند و ہمضی را اعتبار کند شعرا با من التشر من الخیر
 صولتہ و لا یبال الکی من ظن بالذہم ہم روعت سلطنت برقرار در دہا مستکن باشد و ہم مجال المال بر آفت و حسن مہانات کہ مستلزم
 صدق عبودیت است منفعہ ما نفعہ قال بعض الحكماء اذ رجع الاخبار لیسبت و اجدد الاشرار لیسبت انما تورا
 کلمات مرتضوی است علیہ السلام یجب علی الوالی ان ینفق ما مورہ بنفقہ اعوانہ حتی لا یجعی علیہ لخصان
 محسن ولا اساءة مینی فو لا یترک احدہما بغير جزا و فاقہ اذا ترک ذلک لہا و ان المحسن بل یجر الیسبت
 و فسد الاشر و اضاع العمد در عارضات امور و اگر چه محقر نماید بنظر استعمار و ستمگر و جاهل تمیز و بد و قضاوت
 ازان تو کند کند و در بلیک مغولان آمدہ کہ تا مرد زبک خود را بدیند شکست نہ بیند و کار ہا خورد تا معظم نہ پذیرد کہ در ہتمام
 ان جد و سعی نماید سان بریاد و الحرف و الظن شعرا لئلا یحرف فی شیء من حاضر فاسئل قال الخیر من با
 اینست کلمات مصالح ملک داری و جزویات و بکر کہ تفصیل آن طولی دار و ازین کلمات ہنباط توان کرد علی الیفین ہذا
 بیان للتاس و ہدی و موعظہ للنفین و صلی اللہ علی خیر خلفہ محمد و آلہ اذ ذکر جلوس ایدو
 خان چون امر ایگیا توخان را جلک کردند و دامن امانی او را بدست فاجاک طعنا جار نوین و دیگر امر اجقت باید و پیوستند و
 سخانیات او چلکادہ دادہ سلسلہ مطاعت و رسم بستند و از اطراف پادشاہ زادگان و خوین و شکران بصوب حضرہ از مقام خود
 توجہ نمودند پس آقرباقا و تاجی و سرتاق با جمعی کہ ایاقان ایگیا توخان بودند از حکم یرلیغ بیاسار سانیہ ند و طایحوراد برسد کی حضرہ چہا
 کردند و سخن پرسیدہ پادشاہ فرمود کہ ایگیا تو ترا چندان قربت و کنت بخشد و نہال تربیت تو باب مطاع بالاکشید و شمرہ غایت او چہا
 طاہرشت تا او را روزی بجارائی در زمان شدت از روی ہرودی و مروت یکلو طہ با او ثبات نمودی از تو و کرمی چہ توقع دارد و او را نیز
 از عقب دیگران بموضعی کہ مرچت ممکن نیست روانہ کرد و حسن را بہین گناہ مواخذت فرمود و بی جان او خشد بیت طفلی کہ در الاطراف
 عربدہ ایگیا توخان بکرم فرمان بی ادبی نمودہ بود در بار خوفا خشدت جو ابی درست درشت بی دہشت و کان منہ العقول بالحد
 عرضہ دہشت کہ آنرا در ایگیا توخان برخت جایت ممکن بود و اگر فیصل اقدم فرمودی ہشال واجب بودی و ہجام نام ممکن امر وزیر بندہ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

برہم

پادشاهم اگر سیر غامی می فرماید و بر بند خود بنیم جانی مت نهد با هر که اشاره رود همان فقیها و واجب و انهم پادشاه جواب
معتول استندیده فرموده و آنجا قتیان کان الکذب یحیی الصدق ابی صادق صادق علیه السلام فکذا المرو فی الصدق
و قال الواقی القوالی المفسر اسرع منه الخ المصیر سیر غامی فرموده بخند می که تا غایت مباحث آن بود مشغول گشت
و وحشی که صادر شده بود و وجه خلاص از آن متغذ میزد و وسیلت قربت و موجب فرید و تمام شد پادشاه در ماه جمادی الاولی
در صد و همدان فرار سیر غامیت را بگوس مبارک بار است در وقتی که از تاشیرا عدال نان این بیت چون در مصاعف رود
زبان سپرد و جان بود شعر اینها زهارها بالظلم منمجا کانتها خذ خدیجت بالعرف نسیم و و خنها لیس
و توبتها کانتها حن بالخلع و بامی جان کلرکت لموقعه پیران چکت پشت و جوانان چکت لف در چکت جام مابده
و در کوش باکت چکت ز باب چشمساران چون استک دیده عشاق بر روی خاک کشتا و سگوفه در کشت از سر سبزی سار و مان
تبرسم غیب کرد و قمریان استک شاخسار چاروبی شعر صحاء العلاء یضیق فوها بهما فی الصد و من جیفه الفراع
هم یصبح و هم یسأم کفین غصنا فلین الی ایشام زمین میانکت و زمان میوش کشت و انفاس مباحون هوسن هبل و در عبدا
خوش و عاشق از ایا این بیت از گفتار بنبارازی و کلس بیت وقت در دوشه که جان همچوشه روح می مرخه که کل سرخ بار
بسنه عذرا جو بیارغ و وار خط یار بد مید و بر شیوه قامت و لدا و سروا را و بجمید و غنچه در وقت شکفتن میبخت و در زیر لب میخندید
بیت چون کل کند اربا و صبا پرده در می بیل کشد استک بلایات در می بر روی کل آن باغ گلگون رکش چون غنچه کوبه با چاشنی
در می و طبع مشافان از روی یاد پیمانی در راه شنائی بهنگام هوسنیم باد مصراع که دایم رسول دل خسته باد این شعر چون
اب و ش می نخت بیت این باد مسکوبی از آن کوی دلبر است زیرا که چون شایل حوری معطر است لالبتک ستون ز نری و کون
چتر طعل را همکوس افروشته کرد و اطراف و کناف از ارغوان و سبیل و آذریون بخار خانه بخلیون کشت میاه و تصفق و عر و در قصص
آمدند کلمه در مشافه و مواجبه و اشجار و معالقه و معانقه و طیور با الالف و در صغفه و ملاحظه و سوسن سیم سپا و زیر و قوسه الهی هاسته
اللسان بملع فها تقول الالبثر و ابود و در طوی استنه چون فروس بن شهراد کان و خواتین نمکین
و تزیین بریا رویین شستند و ساقیان کاسات شراب مروق که لموقعه که بگذر و پری ششبا شجاع آن چشم آدمی تواند شد
نمان در داوند و از ادارت البان قمریه صورت و لادرض من کایس الکرام بصدب معلوم کشت شادان منول ترا و دماه رویان
چون سرد و شمشاد و در جلوه کرمی و دلبری پری با از دل بری می ساختند شعر ایا دینه الاعراب اهلیک انتی بیاد یابا
بظنک معالهی و دارک بالخل العیون فانتی شعفت بذک الفان المصن و این غزل قمع از لغات ایشان مناسبتا
و منافات می آمد بیت ای کامل سگین توفان ممالک حسار تو در جن کستان ممالک بریر لعل خوبی رخ خوب شدت ال
تا خان شده بر همه خوابان ممالک بنفاق تو خورشید فلک است بر آتش قد خوش تو سرد خردمان ممالک بخشی سر لعل تو کرد آنچه کرد
در چان جناتای ممولان ممالک تا با غمی عشق تو ز هر گوشه برون آفت بلعاق شد این کار پریشان گمان کیت تاره ز بخول و م صبح برین

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

تا باد شود مجمره کردن ممالک در خیره کشی چشم تو هم خوی طغا جبار در فتنه گیری زلف تو طوغ خان ممالک برین که شد مایل غمت جو کسین
 در زمین ریغوالغ خان ممالک برین منوال چون روزها رنجلبس نرم نس و تمتع یافتند شایر لیچنار او صحت الجمان بتمامت بلاد
 ممالک فرستادند که چون کجا تو از ترتیب اسباب ملک درمی اعراض نمود و یا ساء چکنیز خانی و کر کرد با اتفاق آقا و اینی و خوتین
 و امرا و ارباب و شستیم و اینها هم مصالح ممالک و انام مهمات عباد را بر کنین عرایم ما پادشاه کجا شستیم و ادارات و
 مسامحات که پدران نیکو مادر ممالک معموره مقرر فرموده اند بر قاعده همنه از تصادبان پوست بی تغییر و مکر بر بصابت
 رسانند و ارباب مل و مذاهب را تعرض ننموده در کف رفاهیت بدارند و از قومی بر ضعیف حیف و غبن و زور و حمت نکند
 و اوقاف طبعه اسلامیا را از خطاب دیوانی نامون بمصون شمرد پس طغا جاز نوین را بسجلا رکی از انانی فرمود و زمام مصالح
 مال و ملک و چریک در قبضه اراده آنها و قبحی مال و توکال و تودا جو و لکری کورکان و چچاک رابا و نوکر ساخت و جمال الدین
 و سجدانی منصب حکومت و تصرف در مال یافت و او تغال القاب صاحب دیوانی باسم وزارت هنبذال کرد و برای دوم
 مملکت و قوم سلطنت که مفید نیفاد هر طرفی از اطراف ممالک و نظر و اینها هم یکی از امر معین کرد پس یعنی اختلاف عیال
 درین منقبات احوال مختلفه امور سبب آن بوده که ایشان از تصرف و تعلق مالی و ملکی مجبور شدند و در زمان همین پادشاه
 چون هر ملکی و ناحیتی مفرد در عمده محافظت و رعایت یکی از مقربان حضرت بود احوال منظم و امور مجتمع و مواد مشوشات
 مندرغ و شکر با مطیع و مشع بودند بر این اندیشه بغداد و اعمال اسجد فیروز با بر تو و او مقرو است و روم و دیار بکر و منا
 یضائف الیها طغا جاز نوین تفویض رفت و توامات عراق عجم و لر بالو حقی طولای ای ایداجی را تو سایشی کرد و قبحی مال را
 بر شیراز و شبانکاره حاکم گردانید بشرط آنکه هر یک با استقلال بی مشارکت غیر می و تمسیت مصالح کلی ملکی که بد و حواله فتنه
 حمایت و رعیت داری با طهار رسانند و مصالح و مقاصد آنجا بسامع همایون ایلمانی و چون ملک سلام شیخ جمال الدین
 هنوز در او توقف نموده بود شیراز را برآ و بجزا بر قاعده زمان کجا تو خان بسبب معاطعه و نظر او مقرو است و بران
 معاصات و بر لیب و باینه و او سیور غامیسی فرمود و حکم شد که معاندان او را که در نسبت حسد امینند از چشم برون
 سعایت کشیده اند و بکلمه چون المال حتما در اموال دست تصرف کشا و کف قوی سپارند ملک اسلام نیز
 استیاف اجزایات از مذ و اعتراضات واجب شمرود و در کف حسن التاب کامران و کامیاب عازم شیراز شد و در عقده
 ایلمانی فرستاد و از حکم پدلیغ غزالدین مظفر را که در آخر عهد کجا تو خان با سدرک و استخراج چند ساله آمده بود و قورشیشی کورگان
 جبه تقویت تمسیت امور با خود آورده و بکلمت و مال بی عمده و علقه تعلق ساخته و تصرف نمود و معید کرد و مطالب غایب
 چنانچه در موضع خود ذکر جهل و تقاصیل آن ایراد کرده شود بعون الله و مشیت و درین حال از حکم بر لیب قدر نفاذ سلطنت مملکت کن
 بر شزاده کور و چین مقرو گشت و چون این مملکت از مشایر ممالک ایران زمین است و سلاطین آنجا پیوسته متجبل ذکر معظم حال بودند
 و در مضامین آن اوقات عجایب و وقایع و تعلق دول بسیار اتفاق افتاده باشا ح ذکر می فرمود تصدیق کنیم تا بر مبادی و معاطع احوال

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مطلع شوند چنانکه از عقب این فکر ایراد کرده می آید که مؤلفه ای که همیشه عرضه آفاتی در عصر تن زودست غم شمانی از نمانده
رقه مخور غم زاراک مامر مضمی و ما سبانی یابنی ذکر سلاطین کرمان بر حسب حال این کتاب ^{طین} ^{در عهد}

و یلم بوقتی که سلطنت کرمان فارس و قضیه شیخ علی اللوکی ابوالنجا راز زبان بن سلطان الدوله بن بهاء الدوله بن عضد الدوله ^{بن}
و شیخ صدق و غیره و فی المناخره علی سهری الفضیل بوشاح هذا المعنی الصراح شعر الناس ^{منه} فی محرمی رقی و قد ^{تک}
قطرین قداملا القطرین امواجا فادان دولا مینلی طاعصدا و ما ران ملة مینلی لها ناجا بود مستقریر ^۵

دوشش شیرازی از انباء و یلم نام او بصرام بن لکرسان بن دکی بنیابت در کرمان ممکن گشت عماد الدوله قارو بن محرمی ^{بک}
داوون میسکایل بن بلوق که فرامین طغرای سلطنت او را قزل ارسلان بن چغریک رقم زده اند رغبت اخلاص اسما نمود ^{بک}
خاک ارکان که راده زین و زین میدان بودند باینزه بالیده و با تیغ وست در کفخته و در جوش جولان نموده لغیر ضحوا ^{بک}
اللائح الفنایل و الفنا السهمیری و لاعرفوا العظام اللائح قطة العظام اذ علی صهوة الاعوجی حرمی ^{بک}
لیجادوا الحنا و موافلا و نغیا و صم الزماج ظللا و فواضبا و عوا سلا و فوارسا و مقانلا مذد و بده و ^{۱۰}

بهرام در برده شیر فوجی عجزه و یلم دشت از بیم دولت شیران جنگی در شهر بست و با علام حال و استمداد خدمت با کالنجاری ^{بک}
روان کرد و تا وی مدته انتظار جواب و توقف با کالنجار در اعانت و بها و مرخص آن شد که مصطفی خود در عیت را بی محبت
قتال سله ولایت تسلیم کند و کمه و کیف گوید و دخری را برای تکیه معاقده عماد و حکام مبنی اعتقاد در بقعه کج قارو
آورد و رانای این اندیشه با کالنجار بر غم نهضت را و خدما را و استخلاص و تیار ممالک از خبا غیا را غیا را ایات مسفوره را بر صوب
کرمان خافی کرد و بنید بهرام صحائف آمانی را بنقوش خیالات مطا هرت و مصا هرت قاروی کشا شده بود و از دماغ خود ^{۱۵}

با و خانه بهوس با و پمائی افزشته از حسن و فادت و وفا با ولی نعمت متفادی شد و حقوق صطناع و تربیت راعقوق و
کفران مقابل و شیخ الالحن الرحمن من کفر النعم کس فرسا و کنیزکی را از خویش حرم محرم با کالنجار بال منال کرد ^{بک}
تا امارت نعمان عقل و دین ظاهر کرد و با کالنجار رهتی نافع داد که هیچ تریاق نافع نیامد در خباب از جناب این فاکد
فانی سوی جات عدن که حیات باقی عبارت از است تحویل کرد و شعر از اعدت حسنا اذ ف بعهدها و ^{بک}
ناید و همگنا شکر با کالنجار از شدت شکیمت و شوکت قدرت قارو مستشگشته و جیام قامت التوفیض کرد و ذکر ما نرا ^{۲۰}

بعار و توفیض کرد و آنچنان مملکتی که معبود سلاطین کامکار و منظور التفات کرد و نشان جهاندار و لوقا فدا و باض ^{بک}
فردوس کما حور و ولدان فصوره اصرات الطرف فی الاطراف مفسور حسان من بنهاری للبان اجمالا و من
بختینها عقول التایر فاور در مصفی مستخلص شمس در رفع قواعد شر و احجاف و نصب اعلام عدل و انصاف کوی سب از او ^{بک}
و او خبر بود و از خجیل عدل و شمایل عقل او یکی آن بود که نفوذی که در زمان دوشش چهره بالقاب را بره بر است عیاران در
معیار است بار بسیار نفوذ و وضو با حج آید و در انعمه قاضی کرمان ابو محمد فراری بود که در نفس شیراز رسیده بنا کرده و صیاع ^{۲۵}

بیار بر آنجا وقف بر آسپه شمول انصاف و احسان آن پادشاه سالها بیضه آن مملکت و قریضه تملک او داد و داد و هر چند
 نتیجه عدل و ثمره انصاف همین باشد ^{و قریضه تملک} **لَيْلٍ وَالنَّهَارِ خَلْفَةً أَيْ إِذَا ذَهَبَ ذَلِكَ جَاءَ هَذَا**
 چون مدتی برین شیره لیلی و نهار تعاقب کردند و اسباب کامیاری تراوی گرفت و راه را هم کردند که جزیره عمان خزانه است با
 زرد و جواهر است و بوضوف بدایع نعم پر است خوست تا بعل جزیر شکر کرد که از ابدان مضاف الیه سازد عیسی جاسوس صاحب
 بود و از ان دیار بگرم و جاسوسا خللال لذت یار تنحصر کرد بعد از اشارت ترفیب و ترکیب مری که خاشاک نسیم باد و میدان
 سطح آب و پشت بر جای قائم جاری بود بیت همچو مارا شکم قدم کرده همچو گزوم زوم حکم کرده چون غرم مرکب
وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ تصمیم سویت بد و هبوب ریح بقر سواد آنجا رسید و الی عمان شهر یار بن نافیل
 و الی عمان شد و در کج حقا چون کج قارون همان قاور و با قفای ثرات مرادات و القاطح هم بر بار و استخراج خزان
 مشغول گشت چندان غایب یافت که خضر محاسبان و اسی از ضبط عقو و آن عاجز آمد و نسو این فتح نامه از نشأت الین
 ابو الکعانه یغبر بن علی در ویوان الرسایل **مِرَاثِئًا كِتَابًا لِلدَّوْلَةِ السَّامَانِيَّةِ وَأَفَاضِلَ الْخَصْرِ الْبُؤَيْهِيَّةِ** مرتب
 موجود **لَحْسُنٍ مِنْ سَائِلِ الْعُقُودِ وَالطَّفِّ مِنْ رِوَايَةِ الْعُقُودِ** عموم عتیا نرا سلمات فرمود و نوید طفت
 و مر حمت داد و مثال فرمود تا والی شهر را طلب کردند و خاتم امان ارزانی داشت و ابعا بر حاشا شد او قفل کرد و الی نزد سویت
 و بر قاعده محمود تو قیغ ایالت که توقع نداشت بیافت قاور و نغمه را بجاشت و خود همان معائن را بسوی مرکز اقبال و در
 اقدار جمید و آن جزیره تا آخر مملکت ارسلان شاه در تصرف ملوک کرمان باند و آثار شهابت قاور و دی در جهان خاک پر گشت و
 در عهد و ولایت فارس از فضول فضول شبا بخاره بی کاده حالی شد و بزیر عدل و مکرمت عالی در بعضی تواریخ کرمان **کلیف**
 یکی از متاخر است مطالعه رفته که در سپید بود شاه هریشان سلطان شاه و تورن شاه و کرمان شاه و ایرانشاه و مردان شاه
 و چهل و خرد در راه پرده عصمت و پشت بعضی را در حکم و جیت آل بو بیکر و بعضی را با مالکیت خرد عقد نکاح بست و کو هر
 سمط شبه انحراف جایز فرمود در آخر عهد هوس سلطن عراق و همین خاطرش حکم فرود گرفت بطریق مرسله و تا میل چندین را از
 افراد امراء حضرت ملک شاهی که برادر زاده او بود با خود منقش گردانید و با دو سپه سلطان شاه و تورن شاه و لشکری فرادانش
لَوْ أَنَّ جَمْعَهُمْ دَامُوا بِهَيْتِهِ شِمَّ لَتَمَّ بِحِمْ مِنْ نَهْلَانٍ كَانَتْ كَانَتْ فَاصِدٌ هَدَانٌ شَدَّ در آن حال لشکر با آراسته در خدمت بکا
 ملک شاهی شاه شاهی جمع بود **شِعْرٌ مِثْلُ الْكُوَاكِبِ سَلَوُ الْبَيْضِ كَالنَّهْبِ** و قریضه تملک **مِنْ فِي الْوَيْلِ وَالْحَيْرَةِ** را همراه خصم که بحر
 خصم حسابت بود و رانح حسن عمد و دفا بشام قاور و نغمه سویت عاقبت بانواع حیل و راه اسیر کردند و تن و جان را بیکر و محیط هم
 بیط فرستاد و سپهرش را بخرج جهان بین دیده به تماشای الماس کجیل کردند اتفاقا سلطان شاه را از کس دیده و با تاش میل بر سر نه گشته
 و نقد صرعه با صره بر قرار تمام عیار بود شخصی او را مجبول داد بکرمان باز آورد و آن در قیوم با مصدق دان گوکب مسعود را باز
 در جزیره رسانیده و وارث تاج و تخت پرشد چون کیسالی برین حال گذشت ملک شاهی **مَوْجٌ وَعَلَى الْجِيَادِ وَالنَّهْبِ**
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

ملک شاهی

فَوَازِ مِنْ مَثَلِ الصَّفْوِ عَزَمَ اَبَاكَ كَرُو وَهَجْدَه رَدِ زَطَا بَر شَرِبْرُو دَسِيرَا مَر كَرَا عِلَامِ دَوْلَتِ وَ مَجْمَعِ مَرَا پَر دِه سِلْطَنَتِ
 سَاخْتِ سِلْطَانَا خَر اِسْكَانَتِ هَمْنِي نِيَا فِ دَارِ سَرِ سَتَهْمَا رَكْبَه اَعْوَانِ وَ مَنِي نُو اَسْتِ كَفْتِ اَرْسَامِ مِلَامِ دَلِخْتِه بُو دِ وَ بَا يَمَانِ مَعْظَمِ
 تَسْكِنَتِ جَسَدِ كِه شَهْرَا عَضَه تَحْرِيْبِ كَنْدِ تَقْدِيْقِ مِيْنِ اَيْكْتِ بَرِجِ كِه بَر طَرَفِ مِيْدَانِ بُو دِ وَ اَز اَبْرَاجِ فِرْوَزِه كَفْتَدِي خَرَابِ كَرُو دُو كَرِ
 تَقْرَضِي نَرْ سَا يَدِ وَ مَر جَهْتِ فَر مَوُو دِ مَمْلَكَتِ كَر مَانِ دَر تَقْرَفِ اَوْلَادِ قَا وَ رُو يِ بَا نَدَا نَا مَانِ سِلْطَانِ عِلَاءِ الدِّيْنِ مَحْمُوْدِ كَسْرِ اَنَا لَللَّهِ
 بُو هَا نَدَه بَعْدَا زَانِ دَر اَخِرِ نُو بَتِ سِلْطَانِ جَلَالِ الدِّيْنِ بَرَانِ وَ جَكِه وَ رَجَاهَتِ اِي مَسْطُوْرَه تِ دَر تَقْرَفِ بَرَا قِ حَا جِبِ قَا وَ دِه
 يَكِي اَز اَزَادِ دَوْلَتِ سِلْطَانِي بُو دِ بَرَا قِ نِي اَبَا كِ سِلْطَانِ غِيَاثِ الدِّيْنِ بَا بَعْدَا زِ تَوْثِيْقِ مَعَا هِدَتِ وَ تَوَكِيْدِ مَعَا هِدَتِ بِلَا كِ كَرُو دِيُوْلِ
 بَدَا اَلْخَلْفَه فَرَسْتَا وَ اَز اِسْلَامِ خُو جَرِ دَا وَ اَز سَدَه عَلِيَه دِيُوَانِ غَيْرِ اَلْهَمَسِ تَشْرِيفِ خَطَابِ بَلَقِبِ سِلْطَنَتِ نُو بَتِ كَرُو دِيُوْلِ
 سَوَابِقِ حَقُوْقِ كِه دَر زَمَانِ سِلْطَانِي خَوَارِزْمِ مَوْكَدِ كَرُو سِيْدَه بُو دِ اَز جَابِ اَمِيْرِ اَلْمُؤْمِنِيْنَ مَسْمُوتِ اَوْرَا مَبْدُوْلِ فَر مَوُو دِيُوْلِ
 قَتْلِ سِلْطَانِ مَوْسُوْمِ شَهْرِ كَرِيْمِ بِهَا اَلْاَلْفَابُ لَشَمُوْا الْعِيْرَمُ هُوَ الْبَطْنُ مِنْ اَعْلَى السَّمَاءِ فَوَازِ لَا دَر اَنْوَقِ كِه سِلْطَانِ غِيَاثِ الدِّيْنِ
 اَز سَعَا بَانِ عَزَمِ كَر مَانِ مَصْتَمِرِ فَر مَوُو دِيُوْلِ كَارَا كِه دَر سِلْكَتِ سَرَا رِي حَا صِ اَنْتَقَامِ دِهْشْتِ وَ بَعْلَقِ خَا طَر شَا هَشَا هِي خُصَا صِ نَرْ وَ كِيْتِ
 قَا ضِي الْقَضَا رَكْنِ الدِّيْنِ صَا دِ فَرَسْتَا دَا اَنْ وَ هَطْلَه عَقْدِ مَلَا حَتِ رَا چُوْنِ كُو كَبِ وَ بَرِجِ وَ كُو بَرِ دَرِجِ نَخَا پَارُو بَعْدَا زِ وَ قَهْتِ
 سِلْطَانِ غِيَاثِ الدِّيْنِ عِلَاءِ الدَوْلَه مَحْمُوْدَا نَا بَكِ يَزُو شَكْرِ فَرَسْتَا وَ تَر كَا زَا بَا كَرَاهِ اَز رَكْنِ الدِّيْنِ صَا حَبِ سَتَدِ وَ بِيْرُو بَرُو وَ جَابِ
 بَسْتِ كِه بَر وَ جِيْتِ تَقْرَفِ نَا يَدِ بَلِيْتِ چَوَارِسِه وَ بِنِ مَاعِ كَرُو دِيُوْلِ كِه دِهْتِي كِه رُو كِيَا جَابِي سِه وَ هَسِي بَرَا قِ تَشِ طِيْشِ وَ هَشَا
 بَرَا فَرُو خْتِ وَ بَا فَرُو اَهْتَا مِ وَ شَكْرِي بَا مِ مَتَوَجِهِ زُو شَدِ مَسْمُوكِ مِيْنِ حِجْتِ كِه سِلْطَانِ غِيَاثِ الدِّيْنِ بَا وَ شَاهِ جَابِ كِه كَرِي خَا
 مَخَالِفَتِ مِيْمُو دِيُوْلِ كَارَا نِ سَا خْتِمِ دَرِ يَا سَاءِ مَعُوْلِ شَرْطِ اَسْتِ كِه اِنْجِه مَخَالِفَاتِ اَوْ بَا شَدِ اَز زَنْ وَ فَر زَنْدِ وَ مَالِ وَ قَبْضَه تَقْرَفِ مِيْنِ
 كِنْدَا رَنْدِ بَعْدَا زِ تَرْ صِيْفِ اَقْلَامِ وَ تَخْوِيْفِ بَا يَلَامِ وَ تَوَارُو رِ سَلِ وَ تَقَا طَعِ سَبَلِ كَارَا حَرِ دَر سَا لَتِ بَا حَدِ حَدِيْدِ وَ جَدِ جَدِيْدِ خَرَسْتِ اَنْبَا
 شَعْرَا اِذَا لَيْسَ نَهْضِيْ سُوْلَنَا وَ سُوْلَنَا فَهَرَسَلْ اَجْمَادَا لِسَانِ الْمُنَاصِلِ اَسْمَانِ وَ رَفِضِ زَنْدِ وَ مَسْتَوْبَانِ حَلَقَه سِلْمِ وَ نَحْ
 كَرَفِ وَ لِسَانِ التَّصْبِيْحِ ضَمِيْحِ قَا ضِي الْقَضَا رَكْنِ الدِّيْنِ شَيْفِيْعِ شَدِ وَ اَز اَقْتِدَا حِ اَرَا وَ اَسْتَا رَتِ عَقُوْلِ خَا طَرِ كِيْمَانِ بَدَانِ
 فَرَا كَرَفِ كِه عِلَاءِ الدَوْلَه تَر كَا نَرَا بَرَا قِ حَا جِبِ وَ هِدِ وَ اَوْ خَرِي رَا وَ رِبْقَه نَخَا حِ عِلَاءِ الدَوْلَه اَوْرُو دَا بُو اَسْطَه اَتْسَلَا حِ لَوْ مَسِيْتِ
 وَ هَشَا نَا كِ فَرَا بَتِ مَنَاجِ اَطْرَافِ مَر عِي نَا نَدِ وَ تَبِيْعِ خَلَا فِ دَر خَلَا فِ رُو وَ بَرِيْنِ نَسَقِ بَرَا قِ رَكَا نِ بَسَنْدِ وَ بَا زِ كَر مَانِ مَر جَهْتِ نَمُو دِ
 اَوْرَا اَز تَر كَا نِ مَرِيْمِ تَر كَا نِ دَر وَ جُو اَدِ وَ قَدْرَتِ وَ هَيْلَا هِ اَوْرُو زُو رُو رُو يِ دَر تَر قِي اَوْتِ وَ بَدَا وَ حَكْمَتِ مَعْلُوْمِ كَرُو كِه رُو رُو كَا
 رُو زُو بَا زَا رُو دَوْلَتِ اَرُو عِ مِيْمُوْنِ خِيْكَرِ فَا نَسْتِ وَ بَعْرُوَهِ الوَثْقِي مَطَا وَ قَرِيْشَانِ تَسْكِنَتِ بَا يَدِ نَمُو دِ وَ هَشَا مَانِ حَالِ طَا يَرِ بَا وَ رُو چَسْبِ
 اَمْرَاهِ وَ يَكِرِ كَرَا وَ كِنَا قَا نِ اَبَشَكْرِي كِه شَعْرَه نَامِ مَحْتِ حِيْجِ النِّفْعِ اَسْدَا نَهْمَمِ مِيْنِ مَعَا رِكِهَا اَعْضَابَا نَقُوْلُ لِمَا الْعُدَاةُ اِذَا
 تَوَلَّتْ اِلَا يَابِئُنَا كَا تَرَا بَا اَبْتَلَا صِ نَوَاجِي سِيْسَانِ رَقْبَه بُو دِيُوْلِ اِي مِي فَرَسْتَا دَنْدِ وَ اَز بَرَا قِ اَهْتَا دَرُو دُو جَابِي فَرَسْتَا وَ مَتَضَمِنِ
 اَضَا صِ وَ اَلنَّظْرَه صَمِيْرِ مَصَا وِفِ وَ مَطَا بَقْتِ مَبْدَا كَانِ دَوْلَتِ رُو زَا فَرُو نِ وَ تَقْرَمِ شَدِ كِه مِيْنِ اَبَشَكْرِ خُو دِ كَارِ سِيْسَانِ اَز اَلْغَا يَتِ كِنَمِ

الناصر الدين محمد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تاریخت تجسم ششم جهان گیر باشد چون ضعف بنیت و امتداد سن حاصل است و بر نقل و تحویل قادر نه صرصرخران بر پی طوالت
 چمن حیات را با تاراج داده و افغان و غصان بجانش طرایی برک و بار بگذشته حوس با قطه و جوش مکرر گشت آنفصوالمالوان
 ظهیری و انفضت فی لیت و لعل عمری شمس شمس اللم اعنی السیب الکفی عیوی مقامه بفضاء دان پسر خود را بید
 قان عادل میفرستم و پلایر اسم نواخت و ترجیب اقامت کرده خوشدل روان گردانید عاقبت بر آن جلالت که زبان او
 بود و پیغام فرستاده و فاکر و دوسر خود را رکن الدین با انواع شغف و طرف بار دوه قان فرستاد و هم در آن نزدیکی اورا خالکی نگه
 ۵ ملایق است و قد مشترک میان انسان و پادشاه و در ویش در دو فاح آن کیسان روی نمود بهیت نخست شنبه
 شود چو چرخینند چور و کار ترا پشت دادیم بر خیر عروس مملکت که ما را چون نه بمر مهر خریده بود بل بصوبت سپید مهره قمر
 در خود کشیده بنا کام طلاق سه کانی صلح و حجت بگفت بیعت اگر سال کرده و فرزند از هزار چمن است روز و چمن است گاه
 یکی بکند یک پیش آیش فلک بنده بخت خویش آیدش یکی جز به یکی جهان سپرد یکی از ترندی فرو برود یکی اندر اردو کرد
 کسی که چرخش بی سپرد یکی از خاک سید بر شد یکی از تخت کیان در کش یکی را بچا بچند یکجا یکی بر کله بر نشاند بجا
 ۱۰ یکی بر فراز یکی در نشیب یکی با فروزی یکی با نهیب برادرزاده او قطب الدین مملکت را از معارض و مانع عالی یافت سود
 سلطنت در سر و بر سر افسر گرفت و خزانین و شکر را در تخت تصرف و بر تعلق طاعت آورد و تر کار از در سبط از دواج خود مطلق
 و فاعجابا ذاک الظم المتسوق کیف بدداه فلیه هذا الدهر کعبه نود ذاک رکن الدین بنور مبداه غایت بنید
 بود که نبی وفات پدر و تسلط عمزاده او بوی رسید ماسکه قرار مستخری شد و تحویل تام روان گشت چون بحضرت رسید و امرای
 ۱۵ قالی را بر صورت خلاص و خدمات پدرش و قوف اقا و بکارم پادشاهانه اورا بنوخت و بلقب پدرش قلع سلطان بر لیخ فرود
 و سلطنت کرد اما حکم وراثت و مقتضی استعد و نفسانی ارزانی داشت و حکم شد که قطب الدین متوجه بندگی کرد و دو آنجا طاعت
 استان آسمان مقار کند قطب الدین از تغییر حال و تعال مرکز قبال اکا بی یافت تر کار با د و همیشه خود بر گرفت و متوجه حضرت
 قان گشت سلطان رکن الدین در مقرر سلطنت نزول فرمود و بدلی فارغ در وی صافی اطراف مملکت را در حیرت ضبط آورد و شعر
 آنانی هوا فابل ان اعرف الهو فصادف فلکنا لیا فکنا و از آن طرف قطب الدین حکم آنکه یک چندی جرعه کامی
 ۲۰ چشیده بود و چهره مرامی دیده در مجلس حوادث فلک و در جور از ساقی زمان نوش کرد و وعده راحت و رفاهت که زر بکنند خضر عزت
 کبریت احمد و ملک بنی مفرودار و از ساحت خاطر و اموش قد نواست بهما البلدان و الاسفاز فبنت عنه الاوطان
 و الاوطان و ضائف علیه الا فطان و الا فطان شعرو ان جیما ت المغالی منوطه و مستوع
 فی بطون الاسا وود چون بولایت نخب رسید نخب با شجوه استخار بوقا تالیف و تالیفی آغاز کرد و همیشه راکه
 در دهج عصمت و زهره برج شهرت بود بسبب منگت با او با ناز بعد از مدتی دو در شا بهار از آن صد فرجه بجا بهت یافته شد
 ۲۵ سلطان شاه و بخشی بوقا و عقیده دیگر را بصاحب حبش عمید او که مشهور افاق بود بکثرت تمول و تقرب در حضرت قان ویش

عمید جسم از آن قبه تاج ملاحظه روزگار و عطیه کرامت کرد موسی خواجه و ابهر سیم خواجه در وقتی که سلطنت کرمان میکان ترکان
 ارسته گشت این چهار پیکر تخت سلطنت را چهار پایه و جهان دولت را چاه عصفه و خانه اقبال را چهار دیوار بود سبب لقب امرو
 انتحاس احوال بزرگان آمدند و ملازم حضرت ترکان و چون قطب الدین بمشول حضرت مشرف شد حکم فرمود با تجمعی رود و در وقت
 صاحب محمود یلواج باشد بر ملازمت مصابرت نمود تا وقتی که مکه فاقان بر سریر خانیته استوار و روزگار بقدر و دستش تهلما یا
 در موافقت صاحب یلواج بشرف بندگی مشرف شد فاقان در حق وی شفقت و سیور غایبش فرموده بر یلیغ و سلطنت کرمان با شرف
 جهه استخراج مال مقرر و اما و ده مقدر معین فرمود بر عزم مملکت موروث چون بجد و دهر راه رسید و توفیق یار و اقبال در کار
 بود و روز بخت و شمن را ریگی فرستاد تا پیش از وصول بسقطه اسب و مقام عزه و ستیاس در بل مخالف دولت کاس نابس نماید او را
 آمد و ایاس نماید و در غام را پیغام آغلی فی که نتیجه رحمت آسمانی بود برساند ایچی که بر همان دولت قطب الدین بود و بجز آن
 بجز آن مرض نسبت رکن الدین چون بکرمان رسید و ساوس و جو اوس اندرون خان خرم و تدبیر او را در خلاب تر و در اجابت
 در رمضان سنه خمسین و شتا در اهتالت کرده باز کرد و این و خود عاقبت یک فرار را با بکران صبا هم مکت و هم خان
 در روزگار خود که ام صفا و زلال بکدورت در وی متبدل شده شعر اذ انت کذ شربیرا علی الفذلی ظیف فی ای الکفا
 نضفوسان چه وقت کل او از خارجا و مل از خار غنا سلم مایه اند لمولفه جناب روزگار با لایمی بکس بر اینی مذخت که از قبا
 نکرد نقدی ندا و دهر که عالی و غل شد نقشی بخت چرخ که آخر و خاک کرد و درون و اقبال سلامت کرانشا که از جرح صبح او ش انک بقا
 نکرد شادیش با دوست که در جوف شیشه و سنده و اندوه قفل عسکه که بی امید انقاج بر دل در و موندند شعر و آیام المصویر
 مفضصات آیام السور و نظیر طیر سلطان قطب الدین فارغ دل و منخ امل در کمال عظمت و جلال و سلطنت
 و تمکاء اقبال خرامید علی ویدی میز رحمتی اسباب آن همیا و کویس رفاعة تمتا و كذلك بفعل الله ما یشاء ان رکن الدین
 چون از کرمان بیرون شد لیک طیش افاده در جانه و قار و روز و دستش سیاهی انداخت از شب قار بر صد فارس رسید
 فرستاد بخدمت انابک مظفر الدین ابوبکر و از استیلاء خصم و از عراج از مملکت موروث اعلام کرد و الهامس با کلم شعر و اذ الکرم
 بنت به آیانه که ینتغش الابهوی کرم خند روزی چون کبوتران حرم در حرم کرم و حسن و مطمن روزی شب رساند
 یا باری بی ثبات و شمن جان لب فالشرف بین الاشرف نسیبه و حمة و ذنمام و حرمة و العظیم و العظیم
 و ان ینخلف مؤلداها و افترق شعر فاعین عن الخطب العظیم فلتما یرجی العظیم لیدفع ککل عظیم
 انابک از غایت عاقبت اندیشی و صیانت از تبعه بی دولتان مذری گفت چون از و تها فارس روزن فتحی یافت بر راه
 شد و دل بر غیبت غایت و غم عالمی و حینه علو و قیما و ینس الخضم الزمان و ینس الشیع الخفان و ینس الیقین
 از بر دوا هرزاده او علاء الدین با والده اش بدو طبع شد پس از بوار مخالف بر کن دین دار الخلافه فتحی آمد تا بجهت مستقیم
 کرده و چون بیرون از غایت قوم مأمون از دیوان غریز متمسک خود را چون عمده عهد غایبات واهی یافت بی فکری و تقنی

۵

۱۰

۱۵

۲۱

جلد سوم

باید گفت تا بی شکی باشد که بجوی زنده از یاد بگفت چون تدبیر تو کباب و بیاسن کن او را پادشاه

از تو اجماعی دوق را غارت کرد و متوجه بندگی قان گشت و تن در حدوث عوارض ممن و صد روز در فتن و او شعر خطی من العیش
 اکل کله غصص من المذاق و مشی کله شرف بمید حسن المآب بحریف آرزو میگفت مصراع باشد که بجوی رفته باز آید
 و روزگار صورت این جواب را از دیده بنیدگان منفت شعر و فالو ایعود المآوی فی النهی بعد ما عفت منه النار و
 جفت مشارعه فقلت لی ان برجع الماء ثانیاً و بل و اویه تموت ضفاعة در رمضان شش اصدی و حسین ستاره در مقام
 المایع بندگی مسکوفات آن رسید و وصول بپرتب الدین که تفتیح صورت او را در عقب فرستاده بود و مقارن افتاد و قطب الدین
 نیز بهدایت اقبال و الهام سعادت در آن نزدیکی با حضرت پیوست چون در بندگی پادشاه عادل پش ناسخن پرسیدند قطب
 بدواعی غایت و کمال سور غامبی مخصوص شد و بنیان دولت با حکام حکام بر لیغ مجدد در صوم و آل و لب لا یبلغ الا
 بندج و ندرب و لا مذک الا یتجیم کلفه و نصیب از حکم بر لیغ رکن الدین ابوی سپردند تا بی دریغ الف امیت او را
 بمره و داو غلبت با ماه نفی و لا یغنی السیف الا الویل و استسلب کرد سپید و با لعی یعنی نیت و این کیر حال او شد و ذکر او
 او را چون رکن بجزی مطوی کرد و بدین علت که و الی طی فیه حسن بیت جهان خرم من سبی وانه چنین سخت مشعبد نباید
 بازی اموت که این سرور او او بلندی که بازش خم ندازد و رومندی که این سرخ کل را کوپور و نداش عاقبت نکند کل
 سلطان قطب الدین بایل استحال چنان ملیران کرد که از طیران مساعت معهوده بود به استقلال در نصب و خضض امور مملکت کاملاً
 یاف کما قبل و قد یغرب العفل ثم یؤوب و یغرب اللبث ثم یؤوب و یذهب الخرف ثم یعود و یفسد الامم ثم
 یصلح و یضاع الزانی ثم یتشدک و یتکلم المرء فقیصوا و یکتد الماء ثم یصفوا روز بروز در جهت
 او میزدی پذیرفت و چند نوبت بعبادت مشول بارگاه فلک سگوه بلا کمان مستعدت چون قل بی کانه موجب تنوع و آسایش
 نباشد و هر کس که صلاح حال خود در ضمن فساد و دیگری تصور کرد و در کار تصدیق میکند که هرگز صورت مراد در خواب نمی بیند و
 آن و ما را روزگار او بر آورد و وقتی از اوقات در محافل جبال تفریح شکار فرموده ماکه جوارح قضا بخل فخر روح او را شکار کرد و کشته
 که کرک رتبه حیات او بود او را سردی زود و الف قدش بدان زخم دال و الشوالی الفیاد دال در شهر سندانست و حسین
 و شتایه بر ریاض عقبی غریب و اکثر امثال النفوس کواثره و زکار چندان مواهب بزبان استرجاع بازخوبت فرمود و فرد
 که دون چو سگ بفضله خود بار گشت کرد بجا راه او که کارش آن اوفاده بود جانا سر اسر فرستاد بتو نیست مرو خرومند شاد چون
 بازی تا ندیالت خود ندوی و چون می بشکروای کاج خود فرود ری باعی چون نیست زهر چه هست برباوت چون هست بچ
 نیست نقصان گشت انکار که هر چه هست در عالم نیست بیدار که آنچه نیست در عالم هست فلک را در هر روزی حیل و زور غایب
 و با هر رازی او را آزاری با هر شعر قمتت الحظی جوه شهینه و ان لا طول الزمان بلا بلا عطف هذا لدهر حیر
 لتاوما یمز علی الحبوس یوما بلا لاول توقع ثبات از عین بی ثباتیت و امید کام یافتن در وی صرف ناکامی فال
 بعض الحكماء اذا کان لفد رخصاً فاحرص باطل و اذا کان الموت لا یؤمن طرفه فاطمنا نهنه الی الذی باحق

۵

۵

بعد از قطب الدین ترکان که کافله ملک و کامله عصر بود بر سر سلطنت تکی یافت و بدین مصالحت ملک و تمشیت مهمات خلایق مردود
 قیام نمود و بیچ کز منفعه که بر تاج سلاطین رجان دشت چهار سوی کسوری که در بدیه نوبت سه کانه اش کوش آفاق را مطمن و شمشیر بود
 محفوظ و محروس گردانید و دایم خدمات و عرصات بجزرت خانان متوصل داشتی و بالتفات نظر پادشاهانه مخصوص بودی از
 سلطان قطب الدین و پسرانند حجاج و سوز غمش و دود ختر ترکان و پادشاه خاتون چون نوبت خانیت با باقا خان رسید
 پادشاه خاتون را خواستار شد و تحف و هدایا و صلوات و عطایا علی ظهور المطایار و انکشت علی مقصی عادیهم ایلیان داخل
 آمدند و از طرفین محوف بصنوف عوارف و الطاف تاز و حاج سلطنت کرمان بدری تابان با خورشید خانان و جیشدگان
 عقد از وواج پذیرفت ترکان او را در زینتی که هرگز فلک نپز زویده در مدته دوران خود بران صورت مشا به کرد و بود بود
 ایلیان روان کرد چون غنچه در عماری و چون آفتاب بر باره کردون زنگاری ابا قاجا ز با وی مزید الفت بی کلفت حاصل شد و او
 بر دیگر خواتین مرغ داشتی و این مشابکت مستبقی سلطنت کرمان و مستدعی مفاخرت بود که سلاطین جهان آمد ترکان سی و اند سال
 رایت پادشاهی با بفر آئینی و خضف عیش رفیع کرد پس تقدیر امور مملکت داری را بحجاج تفویض فرمود و او در عسناق آن مشتمل
 اقتصاد مهمل گذشت بانکه در مبداء جلوس طرم شده بود از روی مصلحت همی شعر فانی لَوْ تَخَالَفَنِي بَيْنَمَا لِي خِلَافَتِ مَا
 وَصَلْتُ بِهَا يَمِينِي إِذَا لَقِطْنَهَا وَلَفْتُكَ بَيْنِي كَذَلِكَ خَوِي مِنْ بِيْعَتِي وَمَعَ ذَلِكْ بَرَكْسُ مِرَاضِي وَصَوَابُ دِيْدَرِي
 در کارها شروع نمود ترکان قصد روع و نفی او کرد که در کتبه بولایت دلی رفت سرود میان امید و بسیم و زبان حالش مکيف
 مصراع منم امروز دلی زانده کستی بدویم در کربت غربت و حرقت فرقت بسیر میر و حقی قضی امره و استوفی عنسه
 ترکان محافل دولتیاری و شمائل دولت داری در حرکات سیور غمش تفرس کرد و در تاریخ ربيع الاول سنه اصدی و ثمانین و ششاد
 تاج و تخت را بفرق و قدم او نور و نوادا و حقیقت در طریق رعیت داری و شیوه کار مکاری از سلاطین دودمان خود شرف تبار
 یافت و دل ترک و تارکیت بخت دولا امر چون آمد و بکلم بر یغ شهنزاده کورد و چین با و ختر تابک بش خلبه کرد و خوشبخت
 خانیت را که از تنق اقی نسل سلغور طالع شده بود بروج شرف کرمان فرستادند و سیور غمش دره را از وواج سلطنت لوق آفندی
 بعد دفعه الظلام علی قضیت کوشه تاج باید و اغول قرین ساخت عرضه آن مملکت بوسیدیه مصابرت و دفاق با روع میمون
 استظهار و ابواب استبشار امانده کوش و ذیفت شعر و فانی علی الافران عزت و رفعة و نصر و استعاداد و زهوا و مخبر
 چون امور خانیت بر کجا تو خان قرار گرفت در اجلال و ترحیب پادشاه خاتون تو فر نمود تا از دیگر خواتین بقدر منزلت در گذ
 بکلم انکه مدتها مملکت موردت را ندیده بود و جب وطن بی سنگ و طوق غنا کش آمده حکم بر یغ شد که یکچندی جناح همت همی
 انا در بر عراض ریضه کرمان کسرت و مصالح و مفاسد مملکت موردت و کتسب بظلم معان بکرو بدین بشارت ایلیان تسارع نمود
 معلم از وصول ممد عالی که چون قبه کردون بزوا هر جا هر مستالی بود بهیت جناح عصمتش از سلطنت بانور جناب نصرتش از قزاق
 والا با است و استعدای که روان بعتین ادر خوی خجالت غرق میگردید محیط براحوال او قرآله و خرد گویان بی شتاب بهیت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دوازدهم

جای نیت بنزدیم که همان است

ناوک عصمت بدو چشم روز گر کند در سایه چهرت نگاه پیش مدت چاوشان بیرون کند آفتاب و سایه را از شاه راه
 بر امید آنکه از روی قبول رفت چتر تو یا بد جرم ماه پوشد اندر عرصه گاه هر خسوف کسوفی چون کسوت چهرت یا
 امر او طوک و حکام اطراف چند روزه راه با فزون انزال و انواع مذ و خذات استقبال را مبادرت نمودند و سعادت مثل
 در مقام خدمت یافته در فراف حواف آسوده بسجای عطف پادشاهانه مخصوص می آمدند چون با دمان خطوات مراکب عرضه
 کرمان چون چهره در زلف حسا و حسان محط اشعه البصار و مخطب واد بخار مراکب شاهنشاهی گشت وضع و شریف خال و بیعیق
 میمون او را مقدمه بهنجاح امال و طلعت فرخنده او در طلعه دولت و اقبال شمرند و شهر و برزن و اسواق را بنیاب تون و طایف
 سفر چون بسایین شقایق و ریاحین یا از یک فرودس از جمال حور العین بر آستند و در اسکران بر قصور مانده بلبان بر سر ساق
 کلبان زمره بنوا بر کشیدند خطبه و سکه با قلاب او که خداوند عالم پادشاه بنی آدم علم خاص و شست زینتی فراوان و رونقی
 بکیران یافت بعد از نزول در کاخ سلطنت و سحر و بر سر دولت سوختش اگر قریه بقلعه فرستاد و خود بنشر مطویات عدل و
 احسان و ضم قشورات راف و نصفت و جمع و تفریق ل و ایراد و تقدیر احوال در پناه بهایت و جلال و کف کفایت و
 اقبال مشغول گشت و دلها را بدانه احسان و دوام انعام صدیکه و انما تحوم الامال حیث الرغبه و الشفط الطیر حیث التیور
 الحجه شعر کذالك لا یصطاد ذو الزاکی و الحی محبتات حبات القلوب بالاحبه و خود بی استحداح آرا و قیاس انکس
 از غیر می تویم متوجبات عالمی بدینه خاطر و متکل منیر او بوده و کیف لا و العوان لا نکلم الخیرة چون ابر در در که برده و غم
 اقطار اقطار مطرا باشد و شست و در حیب علما و اهل فضل بهج دقیقه عمل کند شست بارگاه او منبج مداح اطراف و در تبخ از دعا
 افاضل ایام و موضع نشاء شعر او محفل اسناد و استناد ائمه و علمائست او الطاف طبعی که زهره زهر از شرم بر خود مذاب می شد
 و طراوت خطیدی که از حسن ترکیب آن بخار تسویر بر خط خدو بان می نشست و محقق قلم نسخ بر قاع سحر با بی و توفیقات حساب
 روی میکشید نقشی که بر فالیه غداره روان نسیخ می آورد یا چاکه بر نسیخ ایشان حکایت فالیه میکرد و شعر سطور و سواد بی بیاض کلاه
 خطوط عوالم فی خد و دعوا که و بعد از لغت و علم عروض بره مند بود و بشاعره و مکالمه از باب فضل و ایدم متناس بود
 و زاده خاطر او و کلام الملوك ملوک الکاگران صوب سائر و مشهور و بر زبان فاضل عام و اثر و مذکور نمود و در این قطعه از تنجیه
 طبع زهر وی شاهنشاهی که نام خود در حسن شاه ایراد کرده بود و الحسن علیه شاهد و العقل به بیت افتاد و بیت من آن
 زخم که همه کار من کوکاب است بریز مفعول من سی که دار است درون پرده عصمت که گمیه گامت مسافران صبار اندر بدست
 نه هر سری بدو که مفعول است که بانو نه هر کسی بجان و در جهان است کلاه مرد بلند از وجود مفعول است که از سر که دیگرش بر است
 بر که مفعول چشم سز که او کوید چه جای مفعول تاج هزار دنیا است طباب چهر زن گشته با مفعول که تا آن دستور می دنگو کار
 حسن شهم ز تراوشان لغز تر گنا ز ما بر مذکر در جهان جهان است سوختش از کینه خواهر بر او در میسخت و در قید و کید روزگار
 او خائف بود پادشاه خاتون در تو کید و تو کلیل او زیاد و با لغتی میفرمود با بر ستمنا بر کمال عظمت و سعادت خویش او نیز با ستمنا

قال ابو عبد الله بن سنان بن عبد الله
 «العوان من الرغبه و التیور
 و تعرف کیف تنم الا بجان ال
 نعم و کذلت از اجل القلوب الین

یعنی صاحب ستمین غایب

که آب بر قلعه میرد موشعه کرد و بسند خود را بسود و بکریخت و عازم بندکی حضرت شد پادشاه خاتون ایچی فرستاد و منی از التماس نمودند
 و عادت او کینا تو خان از اسباب شاهی معرض و ساهی بود رعایت خاطر پادشاه خاتون را بر لیغ داد تا سیر غمتمش که از چنگل فرود
 بجزه آسمان مقدس *كَمَا الْمُبْجِرِ مِنَ الرَّمْيَاءِ بِالْتَارِ* پناهنده بود گرفته صاحب ایچیان روانه کرد و رسیدند و او را در قی
 مدت دخیی خلعت باز خدمت پادشاه خاتون آوردند بعد از بازخواست بیغ و تقریر بعلیه تو تم و بدکانی چند روزی
 اظهار عفو کرد و دو سه فرمود که بر قاعه تفویض کار سلطنت بوی خواهد کرد تا بعشوه زمانه مغرور شد و چون در کرمان بود
 افسانه باغبان و زیره مواعید عرقوبی میخیزد شعر *لَا يَجْعَلُونِي كَوَمَا عِنْدَ مَرْعِيٍّ إِنْ فَانَهُ الْمَاءُ اغْنَاهُ الْوَأَجِيدُ*
 شی که بحقیقت شام بنا را عمار سیر غمتمش بود مفردان خاص را فرمود تا کار او را با خند و بر جان و جوانی برادر مظلوم بخشود و
 مهر و شفقت را بطرف غدر و مشاخصت بخشود و در آنکس رمضان سه شنبه و تسعین و شصت و هفت بیست بساز و بنازد و بساز و بساز
 چه یازنی کین و چه نازی کینج که بهر تو نیست این تیره کوی هنرجوی و از زنهانی مجوی که گر باز جوئی بهیچي زرد پشوی کین
 رانش مکر و از راز او آزار دل و در دوران و محنت تن و مشقت نفس حاصل است و در استقصاء احوال و تعمق در افعال او
 تو نقل اندوه بساحت خواطر متصل حجاب احوالی عجایب و شهور مشهور بجاودت که او را *شعر لَوْ لَقَدْ كَرِهْتُ سِوَا الْخَلْقِ*
لَتَغْوَى السَّاءُ وَ حَارَتْ ذَرِيْعَةُ الْقَدْرِ لَيَنْظُرُو عَالِي بَيْتِ آن تو اند بود که غم و شادی او چون هر دو بر گذار است موازی شمر و حساب
 سعادت آنکه از دولت و صولت و محنت و محبت او حسابی بر ندارد و قال *لَمْ يُنْظُرْ لِي ضَى اللَّهِ عِنْدَهُ الدُّنْيَا كَيْتٌ لِيْنِ سَهَابًا*
فَأَبْلَسْتُهَا بِخَيْرِهَا الْعَافِلُ وَ يَهْوَى لِيهَا الْجَاهِلُ جابلی مکاره و افاقت را نام دنیا نهد اندک چنانکه مواد مخافات و دشمن کامی را
 زبان خوانده دایره محنت آثار آسمان با کلمین لقب داده و مرکز بیلیات حوادث نثار زمین با این گفته زبمی هو شمشیدی او می نه
 چشم بندی روزگار با نید و مصدر غم و اندیشه بی نهایت راول پیداریم و ما در تقصیر کرده و عمر انکاریم و عین تقصیر و پریشانی را
 شمر *بِصِحِّ عِلْمٍ لَقَدْ أَقَالَ لَدَهْرًا وَ الْأَسْبَابُ لَا وَ بَيْتِ* یارب چو ز خاک تیره سازم منزل *بِوَيْبِجِيَّةٍ هُوَ بَصْنَتِ*
 زین ذره با و من زوی یعنی جان زین قطره خون منجم یعنی دل باری تعالی بکنم از از انعامت ز بخلاف دنیا و دنیاوی مسلم دار و بهر بیست
 عقبی *وَ الْآخِرَةُ هِيَ ذَا الْفَرَارِ حَرِيصٌ* کر و انا و فقه و دوض فاضل و معین *وَ كَيْفَ خَيْرٌ نَاصِرٌ مَعْنِي* چون سیر غمتمش را است
 فاجتاشیدند شهزاده کور و دین مرسوم غزاقا مست کرد و پنهانی از ان حالت خوین و امر ارا اعلام خود دوران زودی بو اهل غدا
 امر با کینا تو خان جهان بلعاق شد و امن و سلامت بر مثال فرزند عاق و در هر طرفی صاحب سهندوی خاک پرگشت و هر کس کام
 خویش در مسکت ارادت کامی می نهادند و در قصد تمام اقدامی می نمود و دلیل بر این حالت حکایت محمد ایداجی است که از ابتداء
 جلوس کینا تو خان بگومت و با سقا قی صفهان موسوم بود و پیوسته اطهارا خلاص و صدق بندکی با حضرت پادشاه بر آوده جان
 فازان می نمود و کینا تو خان بر آن حرکت غضا می فرمود و در آخر عهد حکم بر لیغ نافذ شد که خماری او را گرفته بار و در چون کاشان
 رسیدند آوازه اشوب و تبدل عمقا و امرا فاش گشته بود اعوان محمد غلو کردند و خماری را بهمان بند مغلول کرده باز با صفهان آورد

کتاب سیر غمتمش

داستان قال بعض الناس
قال قيسى و غيره
بشاره باوقش خان

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

وسرور اراشرف ممالک قالب مغزول گردانید مخرج لغو لغوه یعنی رسیده نماید آواز بوقت آنکه باید درایت جانب بفرستد
 چون دختر سیور غمخس شاه عالم در سلکت زوجیت ایلمانی منوط بود و شهادت کرد و دوچین متعاقب نفر نامه و همدوا الماس اقصا
 عرضه میداشت و هنوز از قصد پادشاه خاتون بر جان خود لرزان بود و چون اندیشه از کربان بصیرت مشی که منزل لشکر او کاغذی
 نقل فرمود بوسیلت و آلت شعر لیس التفتیح الذی بانیک منیراً مثل التفتیح الذی بانیک عن یانا ایمن برینج واکو از
 شیراز و شبانکاره بشکر کند و پادشاه خاتون را که راه ترمه سپرده و نقش طواعیت از صفی ضمیر پاک سزده به بندگی حضرت برسد
 در مطاوی این حالات از ضرورت کار و بازیچه روزگار خبردار شد بجمع شکر و ترتیب هر صغیر مشغول گشت و در واز باران حکم بر
 بست و خود محافظت جانب حرم و حیاط را باز قلعہ کند کج نیست و چون کج در کج آن مترصد بود که از پرده تقدیر چه
 بیرون آید و غم حرم فرمود که نامعومت ممکن باشد گوش نماید والا عازم بلاد شرفی شود ایلمان حضرت با باسقا قان
 و لشکری انبوه متوجه کرمان شدند چون جمالی عراض آنجا مخیم ایشان گشت شیخ مومن را که روی رز ز خدمت پادشاه خاتون بود
 با علی ملک برادر نصره ملک بکر فتنه ایشان مجلس خود را عرضه داشتند که ما بندگان فرمان علی الایم و مفاد و با خلاص در وجود
 و کوچ دادن متعارف و معناد اما تا غایت همادنی که در صورت مطاوعت ادرت و مواساتی که در مواعظت مخالف احکام رسیح
 اتفاق افتاد بنا بر ضرورت حال و تعدد وقت بود و تبیان مقال این معانی شعر شینان بجزند الویاضه عنهم اما و ای الینا
 و اعادة الضیقا عاقبت با اتفاق کس فرستادند که حکم برینج را از اساع و تماع چاره نباشد آنرا بکونی جواب فرستاد که ایلمان
 حضرت بی لشکر دریند مضمون حکم برینج را بشنوند در آنجا این حال بولاک شاه چون روزگار شیوه غذا غار نما و لوفی الای
 ادی حرقان لوفی الای لوفی الای علی دجل حیرت از خوف ترمه و عصیان و نسبت اتفاق و تطابق پیش ایلمان
 ۱۵ و اساس بناء معرفت برین بصیحت نهاد که ایلمان را تنها در قلعه رفتن مصلحت نباشد چه پیش از جواب تیغ جواب خواهد بود بدین کلمه
 نائز حربه فروخته شد و دیده مصالحت و مسالمت بر وجهت از اندرون و بیرون دست به تیر و گمان یازیدند و در میان
 چند تن مجروح و بی روح شدند چون ایلمان چنین دیدند الهالی را از اصرار بر یکادیت تمذیر کردند و با خدرا و استغفار و استغاثت
 زلت تحریض و تقریر که سلطنت کرمان بکرم برینج بر شاهزاده کوردوچین متعز است و خلاف حکم ایسا و معاندت با چرک
 نامتصور اگر مادی سعاده ازلی را بهرست و قاید توفیق و سلامت عنان کش بر جو و جنبانید و در کشاید چون این سخن رکن تفان
 ۲۰ داشت کلمه تفریق در میان افتاد و از جنگ چکت بدستند تا بوزیر الکلام المعقول استند تا بوزیر الباری المصقول
 پادشاه خاتون اندیشه کرد که مقاومت ممکن نباشد و مواعظت بعد از لجاج موجب نجاشی نکند و در شهر را برکشا و تا ایلمان با
 لشکر وارد پس او را گرفته از قلعه شبیب آوردند و چون ماه از روزه بخصیض بریست در خانه سیور غمخس با دو سه جوارگی که
 خدمت ضروری را تکفل گردندی موقوف گشت و شهادت کرد و دوچین بر سر سلطنت بکانت و عظمت موصوف قومی در دو عالم
 ۲۵ باناله و فریاد و فوجی بر بیاط کاخ حرم ووشا و طایفه را بعد ف معصود سپهت سه صاحب جمعی لکد کوب صد مات لشکر مصائب

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ أَخْرَجَهُمْ مِنَ ظُلُمَاتٍ إِلَى نُورٍ بِإِذْنِ اللَّهِ وَكَرِهَتِ الْكَافِرِينَ
 چون مراکب را اتجمام کرد و ند شهزاده کرد و چین را سر بریده عالی بر غزم توجه بسند کی حضرت بیرون شهر بروند و پادشاه خاتون با
 توکیل صاحب خود کرد و چون بنزل قصر زر رسیدند میزبان روح آن سیم تن را از کاتب بیرون کردند و سینه را از کینه او نشانی دادند
 و در کتب شعبان سابع و تسعین و شصت و شصت که مؤلفه دل برین کسب کرده اند منته کاین دو لایب آسیاست که بر خون غمیزان
 ۵ **وَهُذِهِ شِيمَتُهُمَا لَدُنْيَا وَعَادَتُهُمَا فَمَنْ مَضَى مِنْهُمَا مِنْ سَائِرِ الْأُمَّةِ أَيْ بِإِعْرَافِهِ دَوَّسْتِ عَمَلِكُمْ وَشَفَقْنَا مَاصِحَ وَهُوَ شَمْعُ قَلْبِهِ**
 مجازات روزگار کرد و بوالعجبهای فلک تند خرمین که پادشاه خاتون چون برای ده روزه سلطنت مجازی دیده مهر و شفقت بعبادت
 بی وفائی مکرر کردید و برادر محبوب بی بدل را در دنک موضع و مستقر ساخت هنوز سال با خبر نمشد که سزا اعمال و جزای
 افعال یافت **فَأَلِ الْيَتِيمَ أَتَى لِلَّهِ عَلَيْهِ وَاللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَتِ الْيَتِيمَ** چنین است این بود تا بود تون را باز و فرونی مساوی
 چنین است کیسان ناپایدار نه پرورده و اند نه پروردگار یکی از نسبتی آن حوالی چند در هم قرض کرد و او را شرط غسل تکلفی
 ۱۰ بجای آورد زهی پادشاهان مملکت اندوز و کامکاران اعدا سوز و پرور لب را میانه قدر سلطان کفنی و امر و زمره بی کفنی
 بار سال بر گوشه سخت رغب بخش از نه هبات و مرصعات ساخته فرش و امر و در خاک رفته بی تابوت نفس روزگار از جان
 پادشاهی که در حال حیوة میرا رزق آسماز ابطا نه قباء بندگان پنداشتی و از غایت نازکی لطیف ترا شقیو جملیل کل و سرخوش
 آل لاله و قرطه سیاهی سمن و شپوش سبز رنگ سنبل شاعر و و ثار کسوت خاص ساختی بعد از وفات کفنی چون هر بیوه در
 ۱۵ **وَرَبِيعٍ دَمْدَمٍ ذُو عُنُقٍ وَجُودٍ مَعْرُوفٍ وَوَعْدٍ مُؤْتًى وَأَعْتَدْنَا لِلشَّاقِيْنَ الْعَذَابَ أَلِيمًا** چه جعد زخمه رسا ده چون حاجت نوافال المرنضی علی
عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الدُّنْيَا غُرُورًا حَالٌ وَظِلُّ ذَائِلٍ وَضَوْءُ أَفْطٍ وَسَنَادُ مَا يَلُوقُ رِيْقٌ مَشْرُبُهُ أَدِغٌ مَشْرَعُهُ
 یوفی بنظرها یوفی بنظرها مؤلفه زین تیره گاه رو که ننگ است بر کدر زین سبزه جای خیز که زهر است در کیا کیتی سیاه خانه شد از جود
 کردون کوه جاه شد از ماتم وفا چون سریر خانیست بوجود مسعود پادشاه اسلام شنشاه دین پرورد او کستر غارتان **قَدْ أَفْلَحَ**
مَنْ مَلَكَ تُوْرًا نَوَاقِیْ كَرَفٍ وَجَرَحَتْ ظَلْمٌ وَتَعْدَى مَازَهُ دَوَائِيْ مُحَمَّدٌ سَاهُ سُلْطَانِ پَسَرِ حَاجِ سُلْطَانِ بِبَدَنِ كِي پُوِيْتِ وَبَانُوْعِ نُوْجِ
 و مرحمت پادشاهان موسوم شد و تقویین سلطنت که را حکم بر لایع نبغا و مقرون و دروسی آنچه چیه است و تسعین و تسامیه با ایام
 ۲۰ بزرگ بر غزم دار الملک خود روان گشت چون پشت تگن تمسک عرو و قبل باز داد تفرقه و جملالی را که بعد از حاشیه پادشاه
 خاتون و غیبت شاهزاده کرد و چین بر حال و اعمال باه نیست بود و بمعنا عقل و حمنس عدل است دراک کرد و بعضی مخالفان
 عصیان ظاهر کردند و عازم سیستان شد نصرت ملک کر خیمه بانا له زار و زیر بقلعه بم تحصن نمود و سکر فرستاد تا چند روزی
 قلعه را محاصره کردند بعد از استتعال وجود او را که موجب تشویش احوال میدانست بمخوابه عدم کرد و پند و اطراف را بدواعی عدل
 و حسن محروس داشت و همه حال کرمان و موضع خود ایراد کرده شود **لَمْؤَلَّفَةٌ كَرِيْمٌ قَلْبُكَ وَكَبِيْرٌ طَوْطُوْی حِيُوْتُهُ زُوْرِيْ**
 ۲۰ **كُنْدَانِشَاءُ اللَّهِ وَالحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا أَوَّلًا وَآخِرًا مَا دَامَتْ دَارُنَا وَعَادَتُنَا وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**

قصر زرقاست که محل
از کار است از کوه

ذکر جزیره هرموز شرح بعضی وقایع در مدت تاریخ این کتاب در عهد دولت آنابک مظفر الدین
 ابوبکر بیض الله عزله والی هرموز و قلماتی بود در قاعده مالوف مال مقرر جواب با سلاطین کرمان یکسخت اما بر حسب
 ایشاد اختیار خویش و با آنکه شرح سخت بازوی سست پیمان تیر شست در کان عمر شش عراق کرده بود پیش مانند کمان بروی
 بتان نزدیک زه آورده شوکت باس دولاوری او ظاهر بود جهازات و دو جهات فزادان شون بلکریان سجاد و قتال جاش
 که عفاریت جن از ناپاکی و چالاکیشان بر صدر بودندی داشت و تمامت سکان جزایر از اقدام و قحام او اندیشهها داشتند
 ۵ رای آنابکی را چون تهور و تغلب او معلوم شد و ایم محافظت دولتخانه اسلام را از خواص درگاه کسی که در محل اعتماد تمام بودی بیا
 نصب فرمودی و لشکری آراسته بانا نپاره و مواجب مرتب و معده داشته و معتدرا برای او خارجات و ترتیب انواع اسلحه و
 مصالح جهازات از انواع و اشطان و کلل و دیگر مونات کاشته و خود بنفسیه علی تر الشا عاک از احوال قیس مستخرج بودی و بر
 کماهی صادرات آن واقف و ناظم و حکم نواب استجا در تمامت ولایات سو جهل نافذ و مستمر تا بهنگام و داعی ضرورات و موا
 ۱۰ تمات بی مرجهت بخدمت آنابک خزانه و لشکر از اطراف بر حسب هتیا ج و مصلحت وقت خوبسندی و گرایا را بودی که در
 اتمام و ساختن آن مهم عذر هست و نسبت کفتی یا مجال تسولیف امروز و فردا یافتی بواسطه این مقدمات که تمهید یافت
 محمود قلماتی و دولتخانه را قصدی نتوانست پیوست تا بعد از حادثه سلجوق شاه آنها فرضتی کرد و دولتخانه را مستحکم کرد پس چنانچه
 مقتدره ذکر آن مقرر شد و سوخو سجاد بجز لشکری سوی سجزا را استخراج کرد در ایت دولت را با بزنج خافض مضروب کرد
 چون محمود را سفینه قالب تند با دجل در هم شکست و در دریای فاخر غرق شد پسرش نصرت بر جای داشت و خزانه و لشکر و قی
 ۱۵ آور و چند سال برین حال مصراع لمؤلفه شب در پی روز و باز روزانی شب کرد و فرمود غانله حیدر ادرار کن الدین مسعود
 سخنیز کرد تا در بعضی اوقات که نصرت عارضه داشت بر سر ادرت و موکل اجل را در افا و او مددی او و بیخ سر ادرت و ج
 سنت قایل و قتل با سبب لازم شد فقال الله تعالی لئن بسطت لئ بدک لتفتلنی ما انا بسیطیدی الیک لا قتلت
 پس زن برادر را با نوه در عفت و زنا دت رابعه دور دور از اید او جو ر بوا زعصب شو هر فرستاد و مضع عفت الذبا ز محلهها
 قضا ما شعرا با نوا فامطربنا لاجفان بعد هم من نوبعینی علی الخدیوعین حتی انانفصت عینی مدامعها بقیت
 ۲۰ بکرمه مدعا بالین چون هرموز را بدست سبلا فرو گرفت ملک بسا والدین ایاد که محمود بهمت بود از مالکیت باو حسن فابادلی
 و فرط شجاعت شعور و صراحت لوان ایشها للسیف لیسلم له غرب که رجولیت شخص ازین دو وصلت کمال می یزد
 او را رخصت نداد که بجزین در دهب با سارت شعرا علیک بهذا السیف فافض دیونه فالتیف دین عندک و لایع
 لشکری آراسته کرد و قاصد رکن الدین مسعود شد بعد از مقاتلت بحام دوستان چون نام دشمن مسعود آمد او را منهدم کرد و بند
 از نام قهریبیل انداخت و زرش را با سوز و هرموز را مستضعف کرد و علی هذا از طرفین ماده این معادلات روز بروز رخصت میکرد
 ۲۵ و ادا و قصد و مکائد ترا د ف می پذیرفت در شهر سنه شین و تسعین و شتا رکن الدین مسعود از خدمت سلطان جلال الدین

آنکه جزیره هرموز را بدست سبلا فرو گرفت ملک بسا والدین ایاد که محمود بهمت بود از مالکیت باو حسن فابادلی
 و فرط شجاعت شعور و صراحت لوان ایشها للسیف لیسلم له غرب که رجولیت شخص ازین دو وصلت کمال می یزد
 او را رخصت نداد که بجزین در دهب با سارت شعرا علیک بهذا السیف فافض دیونه فالتیف دین عندک و لایع
 لشکری آراسته کرد و قاصد رکن الدین مسعود شد بعد از مقاتلت بحام دوستان چون نام دشمن مسعود آمد او را منهدم کرد و بند
 از نام قهریبیل انداخت و زرش را با سوز و هرموز را مستضعف کرد و علی هذا از طرفین ماده این معادلات روز بروز رخصت میکرد
 و ادا و قصد و مکائد ترا د ف می پذیرفت در شهر سنه شین و تسعین و شتا رکن الدین مسعود از خدمت سلطان جلال الدین

سیو غمش شگری آورد و بهاء الدین ایاز را از عجاج کرد و اسباب او را عارت با چند روپنج پناه با جزیره قیس برد و بخوار محبت و
غل تربیت ملک اسلام شیخ جمال الدین تو تسل نمود بچکر آنکه العَصِيْبَةُ مِنَ الدِّينِ وَالْعَانَةُ السُّبْحِيَّةُ مِنَ سُنَنِ الْمَلُوكِ مورد
اورا با عز از تلقی فرمود و معابدت استحکام پذیرفت و او را با شگری در کیش جای داد و هر سال دوازده هزار دینار را حرم اخراجات
لسگری را از مال خاصه تعیین کرد پس بمطاهرت ملک هلام لشکر کشید و مسعود را بعد از مقاومت منزوم کرد و اسب و بطرف
جزیره لارک و جرون از سر جنون بیرون رفت و چون دست که در کیش شگری فائده مغاضبه عطفه کرد و شکر آنجا کشید
دوست عارت برکشا و وزیاده از دوست تومان زردا بر ششم و دیگر قماشات از اموال ملک هلام و تجارت اطراف حاصل
کرد و باز چون با بر روی در یاروان شد و کار او بدان غنیمت رونق یافت اما لکب طالع مسعودی چون قمر در طریقه محض
بماند از طرف هر موز خیمه میخ آثار ایاز زبان دراز کرده و از طرف قیس شکر کیوان رقت ملک هلام قدم تعام فرموده
بهاء الدین ایاز با طالعی که سعد کردون مشتری سعاده او بود و زهر چنسیا که شاخون نصرة او بهر موز رفت و خطبه و سبک
ملک معظم فخر الدین احمد بن ابرهیم الطیبی برین کرد و سب و بکومت اشتغال نمود و طریقه مطاعت و معاضدت مسکوت
دشت در شهر سته حسن و تسعین و شمشه ملک هلام برای امتیاط مصالح اجمالی عازم آن طرف شد و من الاتفاق میان
ملک معظم فخر الدین و بهاء الدین ایاز بواسطه نا فلان دون القلتین که در تی و تعبیری روی نمود چون بهاء الدین ایاز تفرس کرد
که در بند قصد او اندیشا قدم و هر سه اظهار خلاص و مطاعت میکرد و میخواست ممکن نیست که حقوق نعمت و تربیت هلام را
بجزان مقابل کرد نام و من بنده خود را در شعبه و قدم و زمره مخلصی میداد اما اگر بخلاف توقع قصد عجاج خود را
مشا به گنم ناچار جانب جدوسی ممل نگذارم و در نظر حاکم عقل و عرف معذور و مسکورا بشم چه شعرا فوکان پی و انسان
أَلْفَتْ لِوَحْدًا وَلَكِنَّهُ أَسَىٰ إِذَا زَالَ أَحْفَاطِيَّتِ سِرٌّ وَ خَطِيئَتِ نَيْبِ ابْنِي كَارِي وَرَجَانِ بَعْنِ نَيْبِ كَوْكَبِ سَخِي
و نیز ملک معظم فخر الدین را مصیحت نباشد با عتقاد شکر جاشو با من محاربت بنهار کردن چنانچه بر خلاف ارادت من
نفس بیارند زدن تا به تیغ زدن چه رشیدی کن بیشتر با التم الذخاف لحو النهمی مبدلگای بی نیای لده به مجرب بهاری این نصایح
بیخ تاثیر می بود و از طرفین شکران دایم مستعد و محتاط آمد و شد داشتند در میانه روزی ناگاه بعضی از متحد جنگ در میومند و
دو سه تن بغیر آمدند و طرفین را که چون تیغ در کردن افتاد و طبل حرب در جزو شدند و مردان کارزار در کوشدن شکر
جاشو چون گو که ایازی را از دور مشا به کردند تیغ غدر در شکر ملک هلام بستند و خلق بسیار تلف و علف شمشیر کشید و با
راه نهمیت گرفتند و این حالت در روز ششم ماه رمضان این سال واقع شد بهاء الدین ایاز با وجود قدرة بر فاعده بمعهود و بکند
ملک هلام سویت و مشعله لشکران خود را که فتنها در سرداشتند فرو شانند و حرمت حق و نعمت را با شرط اوب رعایت
کرد و با آنکه در مباردت بمقاومت با وی نبود تو اضع و تشع نمود و ملک اسلام را اجازت انصراف داد و در شهر سته
و تسعین و شمشه چون از حکم بر لیغ مقاطعه بر و بجز ممالک فارس بر ملک هلام مقرر گشت حکم رفت بود تا چرکیت مغول و

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

از آنجایی که در کار نیست
و در شکر ایاز شکر است

بهر روز نود و ایاز را که دعوی ایالت و استقلال میکند دور گردانند رکن الدین مسعود با ستاع این چهار مستبشر گشت و بخدمت
 اسلام پیوست و تقرر کرد که او قاید لشکر باشد و حکم آنکه هو اعرف لشمس از خنده این مهم را او کفایت تواند کرد و در این
 او مصلحت و اربکنت نکافند لایق انحصار تواند خواند و آنکه بدو بالکفید بصلح این سخن رقم ارتقا یافت و بدین التزم
 موجبات خوشی که هنگام قصد دو تمانه سبقت گرفته بود نیامفتا گشت بهاء الدین ایاز چون از مطابقت و موافقت دشمن قدیم
 آگاهی یافت رسول فرستاد و در نوشتهها که بخدمت ملک اسلام ارسال کرده بود از درجه تو اضع بخدمت تفریح مجادلت نمود و خلاصه
 پیغام آنکه مسعود لا اسعداه الله بخدمت آمده و تعلق و تعلق سراب لغور اشرب لهنوموه زمینار با و اعتماد لغو نماید و چنین می
 که بیای خود در دام آید غیبتش در او را مواظف فرماید تا بنده بصوب خدمت مبادرت نماید و همان بنده دوستدار و مخلص
 قدیم باشد و چون داعیه فدا و ازمیانه منقطع شد بر پرده مقتضی اراده آن جناب باشد که مثال بند این سخن که محض عقل و
 و صفا و صدق و خلاص بود بر غرض دیکت او حمل افتاد و باقتدا لشکر معول و چشم شول و ترکان در جلال ابرج مشغول
 گشتند و زیاده از بیست تومان زرد مصالح انفا و چریک صرف شد و ملک اسلام لشکری از راه خشک بهر روز فرستاد و خود مانع
 دو تمانه شد تا از طرفین او را مشغول دارند بهاء الدین ایاز چنانچه مقتضی حرم این حال باشد مستعد کار گشت و دیجات فراد از
 جاه شوقیه کرد و در خارج بسیار در جازات معتد و متوسل بجایات ایزدی چشهره مراب عثمان یغیر الله فی طلب
 فان ناصیه عجز و خذلان سعین با بر روی آب روان کرد و بر قاعده بر زبان رسولان پیغامها لطف آمیز میفرستاد و اینها
 سلیح که مستلزم نسیج باشد مسکود چون طمس باجباب مقرون نشد دل بر بودنی بنا و مناخرت رستعد شد بیت بدان گوش
 نا جکت باز کنی مگر چند دانی کشان بگویی و کز آنکه افتد با چا جکت بگر باید آجا و گیتی و کت در میان آب متقابل جازات لشکر
 ملک هلام که بر ساحل ایاده بودند لکنرا نذاخت نزدیک بود که نفقه لشکر باین اسپری شود ناگاه از طرف قیس دو جازات
 بانواع قوت جهت ملک اسلام می آوردند هر دو را مخالفت بگرفت و بعضی معتقدان جازات قتل کرده و با آنکه از روی تقال از
 فائحه نصرت شمرده عالی از جهت و فیزه فراغی حاصل آمد لشکر باین ملک اسلام از تنگی قوت در رحمت بودند و از اطراف ولایات
 علوفات را نقل با سبت کرد و از اینجهت بعضی تلف کردند و برخی که بجهت باز بوطن فرستند پس ملک اسلام اسارت فرموده و لشکر
 در قمره مکا و حث شروع نماید چون جازات بر روی آب روان کردند ملک بهاء الدین ایاز شعر آهوه فتکاب لشمس الدین
 خطها من الحس حنی لایری القدر لماره گرفت چند آنکه جازات در مضیق خور را ندانند پس دیجات را که در سخت سیر بر روی
 آب فرا بست جایا و سوابق دارند مصحح میگردانند معانیل ملون معا از عقب ایشان چون فوج مسوق در اندامی مجابانه
 مجال مجادلت یا هتد و نه مکان مکا و حث و نه مکان رحمت تمامت جازات را و سبکه کرده و اکثر آن لشکر بشمشیر بر آورد
 و به نیش عتب مثال خنجر خون ریز بر راد جوف بطن الحوت پوس و ارجای داده بران پسند مکرده هم در حال قاصد
 گشت و سه روز فارت کرد و بعضی اکتیصر سنا پهنده بودند و خزان و لغائش اموال آنها بر وجه محاصره داد پس فرود و کایا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

متوسل شد

صاف

مبالغ عالم غایم گرفته باز بهرموز رفت و مدت دو ماه سکن جنس بیکارگی جلا و وطن کرده بسو جل فرستند چنانکه بیرون
از بکت جمله سماکی در قامت قیس نماند و ناموس آنجا خلیل بنت امیر معزی است بیت از یاره واریاران عالی شده
دیار و زحله پوش حوران عالی شده جل خطا کشیده و بر آمار او چنانکه لیلی بدامن شمی و در من جل روزی با یکی از
فاضل اصداقا و اکارم اخوان الصفا که در جریده مصافات نسبت شعران که بکن کتب یولد یبتنا فالفضل فام
لنا مقام الوالدیم صح بود در محاسن و بدایع این دو بیت مناقشه طریف و مطارحه لطیف میرفت کفتم امیر معزی تحقیقت
عرصه فلوات پر شخ و قصیوم را بخیج جنع آهوشان تازی تر شیخ داده و نوای هدای قول مجازی که شعره تمام و هیچ
للت الفداء ان غنما لا یلیل الحداء بر غول زخمه بر لب باردی برین غزل شیرازی طلیت بیت ای چکی غزبان
صفت آن خوب قران و می ساقی من ساغر چون با نبل ن در پرده عراقی کشیده یارانه از محاسن اصفاق در ضلال
استحسان گفت اگر تعریف کند در هیچ نوع تو مثل هیچ صاحب سجال شعار مستلآت را چنین تحسین در صورت تخیل و اعراض
مکرده باشد از روی مطایبه کفتم تعریف که جام با مال چون پایله در میان باشد یعنی جیم و مراد از ان تعریف بود در یافت
بر بدیه کفتم بل الف الله باین فلو باینم یعنی الف معصوم تعارف بود کفتم فرزوق و شی کو تاشس میت دو م سجده کردی
مراد بیت لبید بن ربیع بود شعر رجلا السیول علی الطول کانتها ذوب یجد عیونها افلا همها که چون بر فرزند انشا
کردند سجده کرد و قبل ما هذوا النجده یا با فرس کال کفتم فرغین نجده القرآن و کال فرس و معنی این بیت در وصف دیار
که کوئی با دو بار بر صفحات اطراف آن نوک قلم خط می کشد موافق آمار و این لیلی است بر روی زمین چنانکه معزی گفته
پس گفت باری در معنی این بیت اول شوق موصوف دو عالی و دو صفت دو عالی در یکت عالی سنگن شد عالی بر خاندنم
کافی هوا قبل ان عرف الموی فصادف فلما خالیاً فنکتها و مراد او همین بود بحایت کند که ابو محمد خازن که در
از عقد مطیان سوشش که نه صاحب ابن عباد دودسته روزی از مجلس فضل پرورد او کتلف کرد چون بخدمت تشریف نمود
قال ما جکعت عتی قال الخی قال الصاحب له یعنی الحمافة فادرك وقال و یعنی الهه و و این چندان
استغرب نیست چون صاحب علم بدیع را جودت طبع وحدت ذهن و قوت حفظ با هم یار باشد چنان که شمس طاهر و کلمات
طبع و اشای تاه منیر و سحر با معجزات تجالی بی چشم رویت در تو اندیافت و کل مهتر کما خلیق له این شو بهر چو
ورافا و چون موسم جبارت معبری رسید ملک السلام از اندیشه قاصدان متنوع خاطر شد پس رسول فرستاد پیش ملک بنده
ایاز و عقد تصالح و تو اسل منبرم کشت و جبال جدال فنزاع منفرم او جبارت با بعضی از فرستاد و اطهار تو دوی تر و نمود
و با معدودی از خواص خویش مکیش رفت و با ملک معظم فرالدین تجدید میثاق و عهد کرد و بحقیقت از جن و فاد و نور عجا
و مناعت او معنی فرقی کان فی سوطه الیک سطا و منفعة لغیب الکریم لکن همنا زاد من کشت وقتی این کلمات پر از
مطارحات در شان اوصاف او بر اروق مدا و پالوده ام لکن لفته آمار یاز بر زمین تر چنین بین که که که که تا بر نامه جلال خللال او

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

۱. جمله بو محمد الهان ازازی
۲. و بیع قران الدانی صاحب القضا
۳. و ابو سید غازی از شیخ ابو سعید
۴. و ابو الحسن السطی و ابو طالب
۵. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۶. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۷. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۸. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۹. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۰. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۱. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۲. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۳. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۴. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۵. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۶. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۷. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۸. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۹. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۲۰. و ابو الحسن السطی و ابو سعید

۱. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۲. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۳. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۴. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۵. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۶. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۷. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۸. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۹. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۰. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۱. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۲. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۳. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۴. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۵. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۶. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۷. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۸. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۱۹. و ابو الحسن السطی و ابو سعید
۲۰. و ابو الحسن السطی و ابو سعید

بر حاضر بادوی غائب و نادوی میخاند و امر و رسوکت و بعد از و حد و حد و استغفال و باصفا منعم و صلست مشرعی فید الالذین من عندهم کما فی الاذین من عندهم خورشید نیم در گذار نوبد بر بحر کردن بجای نوبد کر بار در سوی جهان آید محمولین باز نوبد و صفی کت

بطریق اجمال و ذکر ملوک معبر با تفاق سایر اعم معتدل ترین بقاع دنیا و نزه ترین رباع عالم دیار بندست و در آن آرزوی من الهوا و هوایها اصفی من الاصفاء نزهت عرصات آن نسوزد و در آن رمضان و در آن خاک کانهن الباقی

۵ و المرحبان بعضی معتقدان در تفسیر قصه آدم علیه السلام آورده اند که چون ابو البشر با مرها بطول از ریاض فیها ما تشبهی الانفس و لذلک الالذین بهما کهن سفلی خوست پیوست رحمت شامل الهمی بیط و اورا بعضی که بهما به سبب نسیب ساخت که بهما است

اعتدال و لطافت آب و هوا از گره خاک امتیاز است چه اگر نقل از صد بصد دفعه اتفاق افتادی موجب تلاشی مزاج و تقوی جزا شدی و خود نزهت اطراف و نعمت هوا آن دیار با الوان نعمت و زور و جود و مهتد فواخر از شرح بی نیاز است او

۱۰ و قشور اشجار و خاک و گیاه و طب آن قریب و سبیل و عود و صندل و کافور و مندل است جنبه شهبش فصلا کیم و نیل قشور عالیته و کلغونه عالم خار و در منته صحاری معتدل ماده الحیوة و معاجین با صنعت در فنون معالجات سنگینه است و بهر آب

جدوا کرده مومیائی و مزاج تجاره آن نمود و خاصیت کیمیائی طافات بر جوش از تاثیرات انجم حفت طراوت و حفاة اقطار هم حفت طلاوت و طبعش سنجیده سواد شهاب و دانه فلغش برایش نشانه حال چهره اجاب حصیات و احجاب

۱۵ سیلانی و بدخش مانند عقیق لب و لعل رخسار و لسان نور بخش روایا و اجنامه کان زراتا مضروب و خزاین دو فاین اماکن دریاها پر که بر لیکن مشقوب اشجار دائم نصیر و طیب و نسایم به پیش بوی آور طیب مرغان شاش طوطیان شیرین

۲۰ و تذروان ریاضش طامسان خوش خرام طبعیت اگر نشان جان در بلا و بند و بند عجب مدار که هر که جان چنان بود و اگر کسی این صفات متناجات بهر تجاوزه صلی حمل کند و کاتب را مفرطی مطری بندد و بعد از امتحان نظری از خاطر خود

استفسار نماید مملکتی که من لدن آدم الی هذا العهد از افق شرقی خاوران تا قوس غربی قیروان و از بسنده طویل شمالی تا فنی مطالع جنوبی زرو سیم و بضایع و طرائف با جان نقل میکنند و در عرض آن خار و خاکشاک و گل و سکریره و انواع

۲۵ حقا قیرمی ساند و هر که از آن دیار بصاعت را از بهیج موضع نرفتند الا ما شاء الله هر آینه این حکایت را از اطراف نرفته و اندلین اوصاف بوجه انصاف انصاف استحقا شمرده و مع به المصائب و الثمایل اشاع عرصات آن کجاست

عرضها کفر من الله و انهم اشاع افتاده و ما پیش از تقریر آن وضع اقالیم سبع و صورتی معموره زمین که مساحت بیط آن بریان هندسی و اشکال اقلیدسی در کتب این فن محقق شده بطریق حکایت باز نایم هر چند زیاده مناسبتی با این کتاب ندارد اما

۳۰ آنکه مطالعا از نسبت فست آن ممالک با مسالکت ربع مسکون معلوم کرد و سطح گره زمین بایز مشرق و مغرب و دایره نصف النهار که هر دو بر رویه قائمه متقاطع شوند چهار ربع مساوی منقسم میگردد ربعی شمالی مشرقی و ربعی شمالی مغربی و ربعی جنوبی مشرقی

۳۵ و ربعی جنوبی مغربی و ازین چهار ربع ربع شمالی مشرقی مسکون است مشتمل بر اقالیم و ازین ربع مسکون نیز آنچه تو عمل دار و بر

نصف النهار که هر دو بر رویه قائمه متقاطع شوند چهار ربع مساوی منقسم میگردد ربعی شمالی مشرقی و ربعی شمالی مغربی و ربعی جنوبی مشرقی و ربعی جنوبی مغربی و ازین چهار ربع ربع شمالی مشرقی مسکون است مشتمل بر اقالیم و ازین ربع مسکون نیز آنچه تو عمل دار و بر

شمال

نصف النهار که هر دو بر رویه قائمه متقاطع شوند چهار ربع مساوی منقسم میگردد ربعی شمالی مشرقی و ربعی شمالی مغربی و ربعی جنوبی مشرقی و ربعی جنوبی مغربی و ازین چهار ربع ربع شمالی مشرقی مسکون است مشتمل بر اقالیم و ازین ربع مسکون نیز آنچه تو عمل دار و بر

شمال از غایت سرما مفرق را که حیوان نمیتواند بود و آنچه تعلق بطرف جنوب گرفته از فراط حرارت محرق همین سبب است
 بسط صدوسی و دو هزار هزار و چهار صد و شانزده هزار و دو و نیم است و مساحت معموره بیست هزار هزار و صد و چهل و سه
 و سیصد و بیست و فرسنگ است که بیست و چهار هزار هزار و چهار صد و بیست و نه هزار و نصد و شصت و شصت میل باشد و نود و
 هزار هزار هزار و نصد و نوزده هزار و چهل هزار و نصد و چهار هزار و نصد و چهار صد و چهار هزار
 هزار و دو و بیست و چهل هزار صبع و بیست و یک هزار هزار هزار و صد و بیست و چهار هزار و چهار صد و بیست و چهار هزار
 و چهار صد و چهل هزار شیر و الله اعلم طول و عرض و تعداد مشاهیر بلدان از کفاهه مجازان و ثقات مسافران که مدت اعیان اقا
 اجمالا انداخته اند و رایت تقصیر و شکست افراخته برین وجه تقریر یافته که طیاران از قد کهور تا خطه کولم مقدار سیصد فرسنگ
 زمین است و یول از مبتداء کنبات تا حد طیار زیاد از چهار صد فرسنگ باشد و سواکت صد و بیست و پنج هزار پاره شهر
 دیت است و مالوا هزار هزار و سیصد هزار و نود و سه هزار قصبه و دویست و نود و نصد و نصد و نصد و نصد و نصد و نصد
 که پادشاه مالوا بتقدیر خالق الارض و التمسک لواء سلطنت فرود گشوده و در دل خاک زمین شده و میان سپهر و دوزیر بسط
 مساحت کسره گشته و بعد از مجادله و مقاتله بر یک طرفی را از ممالک بدست فرود گرفته اند و هر سال از بیشتر اطراف هند بیست
 تا صحن میرند و اموال و نعم و قند و فراح شاخ و برگه که باس غارت میکنند و هیچ تفاوت بدان راه نمی باید که جرات که کنبات
 اسم علم است هفتاد هزار پاره و بی و شهر است تمامت معمور و ابا غرق نعمت و سرور و در فصول اربعه درین دیار بنفقا
 نوع کل زمین برابر بلیت راعی عدال هو حکم جانو کیر و اگر نبوک قلم صورتی کند بخار و العجب دیگر انواع ریاضین می
 در ریاضین مطلق موجود باشد و همچنین بلیت دی و همین و آذر و فرودین همیشه پراز لاله بینی زمین بهر خوش گوار زمین
 پر نکر نه گرم و نه سرد همیشه بهار رزاع غلات شتوی را بنده و آنچه که ششم نام پاری است میکنند و بعد از آن
 و امساک آن عمارت صیغی آغازند و از تریش نازه برابر تربیت دهند و تاک میارنگ کروم در این مقام در سالی و دو
 بدر را غاب تر صبح یابد و وقت زمین تا حدی باشد که شجره لطفن چون سب و چارچ او در و شایح گشته شود و سالها متواتر شود
 و اگر فارغ دلی باشد که همت بر استقامت استغرق گرداند و از معتبران و ممالان اجبار باز و اندوز کار می تعلقین و تفت
 و تبیین صرف گذار و آه عجیب و غریب یک طرف اران و یار مقصی نتواند شد تا بدان چه رسد که کتاب این سطور از رو
 هوس بر حسب الکلام یختر الکلام فی کل نادی نادی و ادیان و ادیان از هر کسی استعلامی کند و اجمالا برای اعلان صنایع
 و اطهار بدایع ما تناسی متا ملا ترا تحریری و تذکیری واجب داند و القیاس علی الباقی خواه تا معبر عرضد آن از حد کولم است تا
 خطه دنیا و رقیب سیصد فرسنگ ساحل در طول ایشان پادشاه خود را و پور گویند و معتبر است این لفظ بمعنی خداوند دولت و پسته
 طرائف قصتی زمین و ما چین و در واقع صنایع بلاد دهند و سبب سبب برنگ که از اجکت کونین اقبال تجر بپنجناح
 علی سطوح المینا بد اجنا متواصل باشد و معموری جزایر بحر فارس خصوصاً وزبب و رنگ و بوی دیگر بلاد و عموماً از عراق و خراسان

چهار

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مکانست تجارت در امارت که مثل غارت کفنه اند تا حدی که بضاعت قهی چین و بلاد هند بعد از آنها فرض چون بفرس مجر آورند
و کلا و کما شکان او خواهند هر چه خریدار خوبستاریج و شری تواند بود و چون نفایس و بضایع حاصل شد بجهازات خاصه و تجار طرا
و نواخذ و یار بد و تخایه قیس فرستند بجانیز هیچ افزیده را رخصت نباشد که معامله کند تا ثواب ملک اسلام آنگاه بجناس کند و
حسب اختیار قماش و ربیع آورد پس از آن هر چه لایق معامله فرضه و سب طوائف تجار را اجازه خریدن و هند و بواقی را بگر
و پشت سفاین و دو آب بجزایر سحر و بلاد شرق و غرب فرستند و با ثمان آن از آن مواضع بصاعت و صنف قماش که
طایم این دیار باشد محمول سازند و متاجرت و معامله بدین وجه که باران کانی بضاعت از قضاء چین بیاورد و در قضا منسوب
صرف کند در جهان نشان نداده اند بهیت از خطر خیز و خطر زیرا که سود و چهل برگیرد که ترسند از خطر باران کان و چون علو
قدر و بنا بهت ذکر و تقاضا و مر بسط هشام ملک اسلام جمال الدین ملک اعظم تقی الدین در آنکه بلاد هند با ضعیف این
همیشه ملوک آن اطراف بمولات ایشان متعاضد و متطاف هر بوده اند و رسل و مراسلات در اثناء طمس و مقدمات متوار و
این کتب در شهر سوسه سبع ماه از زبان ملک اعظم فخر الدین احمد بن ابراهیم بجناب سلطان علی بن نیر بالدین مؤید در
تقصی اسکره و سیارش طایفه از معتمدان او در مدینه اسلام کاتب را اتفاق انشاء افتاده بود درین موضع ثبت کرده شد
سَلَامٌ یُعْطِرُ نَفْسَ التَّمَائِلِ وَ یُبَشِّرُ حَاطِلَ التَّخَائِلِ وَ یُحْکِمُ رِیَّازَ بَیْضَةِ الزَّاهِرَاتِ تَسْبِیْهِمُ الصَّبَا جَاءَتْ بِرَبِّهَا
الْقَرْفِیْلِ وَ شَاءَ بَنُو عَنَانَ الْعَمْرَ لِابْنِ وَ یَجْمَعُ بَیْنَ الشُّوفِ وَ الشَّائِبِ ۵ بِسْطِ اللُّوْیِ بَیْنَ الدُّخُولِ فِی
وَ تَحِیَّاتُ رَجَاهُ اِنْجَاؤُهَا وَ لَهْ نَعْفُ رَسْمِهَا لِیَا نَسْتَجْمَعُ مِنْ جُؤْبِ وَ شَمَالِ تَنْقِیْلِ بَدَلِیْجِ وَ حَامِدِ كَيْفِیْ مِنْ رِیَّ
مُقَطَّرِ الرَّبِّیِّ مُعْطَرِ الضَّاعِنَا عَذَا هَا نَمِرُ الْمَاءِ عَمْرَجَلِ عَلَی الْمَقَامِ الْارْفَعِ الْاَعْظَمِ وَ الْوَفِیِّ الْمَقْدِسِ الْكُتُبِ
لِلسُّلْطَانِ الْجَلِیْلِ الْمَعْظَمِ مَالِكِ رَفِیِّ الْاُمَمِ شَعْرِیَّتَهُ مُقَدِّمِ وَ مَنَبَهُ فَاوَدِمِ اِذَا اَخَذَ لَسِیْفَ الصَّفْهَلِ اَوْ
الْفِیْلِ الْجَاهِدِ الرَّابِطِ الْمُوْبِدِ الْمُنْظَرِ الْمَنْصُورِ اِلَى نَفْحِ الصُّوْرِ صَاحِبِ الْحِطِّ الْمَوْفُورِ مِنْ مَوَاهِبِ الْمَلِكِ الْبَاقِعِ
فَاَصِمِ الْاَعَادِیَّ فَاَصِمِ الْاِیَادِیَّ حَازِنِ الْمَائِزِ الْمَلِیْکَةِ الَّذِیْ اَدْعَتْ لِاَوَامِرِهِ وَ تَوَاضَعَتْ لِحَرَکَاتِهَا فَلیکِنَّ
الْبَاذِلِ الْخَلِیْلِ الْبَاسِیْلِ السَّاجِلِ الضَّرْمِ الْهَامِ الْجَدِّ الْقَوَائِمِ الْوَعَائِمِ الْتَدِیِّ نَاجِ مَعَارِیِ الْاَعْلَمِ
شَمْسِ مَشَارِقِ الْمَعَالِیِ اَوْرَعِ الْمُلُوکِ وَ اَعْلَمِ اَبْرَعِ الصَّنَادِیْدِ وَ اَفْضَلِ مَحَاوِیِ اسْمِهِ الْفَضَائِلِ اَوْعِ
الشُّهُورِ فِی مَشَارِقِ الْاَرْضِ وَ مَعَارِبِهَا حَافِظِ بِلَادِ اللّٰهِ وَ عُنَادِ عِبَادِهِ مُنْفِذِ الصَّغْفَرِ عَنِ الظُّلْمِ الْبَسِیْفِ
جِهَادِهِ وَ لِحْجَاهِ نَاطِقِ الْخُلَفَاءِ الْمُجْتَهِدِیْنَ فَاَمِیْعِ الْخُلَفَاءِ الْمُعْرَبِیْنَ الْمَسَارِیْلِیِّهِ فِی الْمُلُوکِ اِذَا اُنْعَدَ الْکَارِ
وَ الْفَاجِرُ الْمَذْکُورُ بِالْعَالِمِ الْعَادِلِ عَلَی وَجْهِهِ الدَّنَائِرُ وَ اَعْوَادِ الْمُنَابِرِ شَعْرَائِمِ الْعَارِکِیْسِ مِنْ عَلَی وَ
یَلِیْهِ دَفْنِ عَارِمِ الْعَارِ اِذَا لَکَ رِیَاضُ الْمَالِکِ الْبَسِطَةِ مَمْرَعَةٌ بِعَوَادِیِّ نَعَامِهِ وَ هُوَ اَطْلُ احْسَانِهِ
وَ فُلُوبُ اَعْدَائِهِ الدِّیْنِ مَرْوَعَةٌ لِسِرِّ کَابِهِ وَ سِیرِ عَنَانِهِ وَ مَا بَرِحَ مِنْ شَمُولِ اِنْصَافِهِ کَدْرُ الْکَدْرِ مَبْدُکُهُ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ارجح
تعمیر

میرعه
تعمیر

بصفاؤه وبقاؤه معوضا به فائده واكثاف المجد الموثل محوطا في كاف كنفه وفوته وفائه ما فاح في
المجالس العود الفاربي وناح للبحر على العود الفاربي للبعد فحقق على عالي رايه ما ينفذ زنادا للبين رايه ان
المعارف روحانية والثابتات الرخانية سلطنة الايات كالايات بالبرهان العقلية الرعية التي هي شريعة مجتمة
لا معه الاثار بالبحر الثقيلة الشرعية التي هي عقل مفضل والمصافاة بين الثموس في عالم الاشباح
فائمة من نايير تلك المناسبة الواضحة في ازل الانال بالفدر النشاح فلي حسب هذه الكلمات المنجحة
وتنسيق المقدمات النجحة لواعج نوافر العبد المخلص الى سبيل السناء الى ظلال المصيف الى الغمام الى الهداية
اعنى الاكتمال بلا لاغزته والاسيغاد بعدا حضرته لا يشرحها ذراية فلم ولا يكتمها صرامة كالم
بفصر عن بيانها بلاعة الصادق بل ابن ساعد و ابن وائل و بخار دون بلوغ امدها افهاما لاواخر
والاول و كلف بندرج عشر معشار بل من الاشواق المبرحة والمودة الصادقة في مدارج الكلام
ولوان ما في الارض من شجرة افلام وقد صدرت هذه العبودية الفاتحة رتاها اللامحة من طبع
اصداغ الاخلاص مجباها المطربة في كويس الوداد حياها واخر ربيع الاول ولبس الائمة وعليه
التوفيق والمعول والامور عن الله وايا ديه الباهرة ومبا من تلك لدولة الظاهرة مناسيغها لل
على نراد في الايام والليالي وطرز حلتها وتفصيل جملتها وطره جهتها وعره بجهتها ان الحذوم الا
ملك الاسلام جمال الحق والدين خلد الله دولته وفرن بالذوام مدته اخض من اخضه الابلح
والشدو العلية السلطانية الغازية ما انفكت عندها مجردة بجهاه الصناديد ومقبلة بسيفاه
السلاطين والملوك الصيد شعرا بحسن ترحيب واكمل ناميل وارون فخر برب وانق بجيل وبعد
ما اهترله اعطاف العواطف واقاض عليه بحال العوارف فوض الى حسن فهمامه مفالند مما لك
بعدا دجدا فبرها سهلا وخرما واصاف اليها حكومة شيراز وما يضاف اليها برا وخرما والله تعالى
محمود على تسابع الآلاء وندافع اللآواء وانما ما اشار الى انقاز باربي علوي الكرهية المنظر ذكي المنظر
مرضي الايزا اقلت عن الفيد غافض الصبد بالابد صعوده لاسنزال الصبود ضامن ونزول الجلال
في صعوده كما من فلفد نقدنا بالظائر الميمون للسلطان الميمون طائره الطائره في مطار الاشبه
سائره بان باكاه يطير بخناج همتنا الى القلعة السماء ويخلق بالصبد المرنار عن مبقر السماء لايسلم
العقاب من عذاب صولته والسر الطائر واقع في شبكة خليه يرفى الى الخراء كالسحاب الدعا
وينزل الى العبراء كما زل الفضاء يدرك كالراي الصائب ما ينبغيه وينوز بالاقناس لما يمز به
تحالبه لبنات الجواينة المنايا ومطارها مرصد البلايا معلم اذ طير فهو العادي بلاياهم وهم

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

الجلها

الجاهل ربه لئن صاد الظهور من غير حتمية بحشه كما كنت شعرا بهب باز يحطف لصيدنا ويا كطفه
 اصداغ الحبيب فواديا اراه لدى الافلاك من قرطس وعده كعبت نذاكرا وكسيري ساريا وجدته له
 غينا كظفرو زيبق وصدراعن الوشي المنتم حايكا اذا ما بدى بلوا للفاه حسيبه شهابا على اثار الشياطين
 ساريا ولما انطى ابدى الممالك خلته كهر من على فون المنصه جاليا هذا حاله قبل التشرى في
 مرضده ولكن حين تمطى دسبانه بنفيض مصرع كما انفض العصفور بلله الفطر لشرقا بيد النبي
 لغت العشب والغمام وما انبسط الا لا يغناء مفتر ولا انبسط الا لهرحسام فلا فرق ان يصاغ لاجراسه
 اجرام الفردين ويحاط فلثونه من حير ملكهم العينين وبدعى حالة الاسترجاع بالماخوذ من لجهنم
 التسوين ولا يصيد جنثا الاسود الفلك ولا يخار لطمينه غير روح الملك هذا وانهى العبد الخضر
 المخدم الاعظم جبال الحق والذين اعز الله نصره وابتد بالسعود عصره في مرافية لحوال الطواشي و
 صيانه ماله عن تخطط واشي وانفاذه بالسرعة الى صوب جنا بهيبت ينفط من تجار الرجاء انجى به
 انشاء الله تعالى والمامول من مكارم السلطان ان يستخدم عبده على الحالات في سواخ المهابات
 ويثرفه بخلع المراسلات والتقدمات حتى يطرز بذلك اكلام مفخرة ايامه وبه تعطف مناخر شهره
 واعوامهوا السلام على نفسه الكاملة واخلاها الفاضلة وصلى الله على النبي محمد وآله وصحبه وعترته
 الطيبين الظاهرين وجواب مكتوب متقدم ارفع عن درزين الفاطميين نور كوعت ثم شورد اورد الله
 المسار متممة ومكلمة وانواع الاستبصار مفضلة ومجمله على اجناب الكبريم السامي العظيم الا وحدي لا اله الا
 العالقي العالم بالارويجي الاورعي الجاهدي الحافظي الفخرني فخر الدنيا والدين مجد الاسلام والسلمين
 عسائر الوجودين مذكور المحمدين والمجاهدين محي الشرايع مصفى موردها والمنازع مقيم الملك مؤيد
 العدل وجيد الملك عضد الملوك والسلاطين معود امير المؤمنين الذي نظم الله بنديرهم سلك
 الممالك وانا رخصاص دايم في ليل المحطوب جندس الممالك وجعله جملة حساب ذوى الاحساب المنتمين
 بهم المنصاب القبر عنها فذلك كما به الكبريم الشمل على الفضل العظيم المنطوية مطاويه على مثل
 صوه الاضباع مطرزا بالليل بهم فهو اطيب منا جانيه لنا جبه نعم الكليم واطب مدا وانجيز
 نائيه يوسى به الفهم الكلم فالعقول مخيرة والالباب منكرة اسع هذا ام سحر عظيم ونس هذا
 ام حكمة حكيم منضمنا شرح التوق الذي هو بعض ما عندنا والبرحاء التي تهيج كل يوم فلنناو
 نبعث وجدنا الى حضرة الجناب السامي التي هي مجمع الاكس بل لو نشاء فلنا حضرة القدس لا
 عليها من ابهة الجلالة وانوار الهداية الواضحة للسريرين سبل الصلوة ولنا نليت علينا

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

مكلمة

الملك

الملك

أخبار الملوك الأوحى جمال الحق والدين عصمة الإسلام والسلمين أدام الله بدوامه عز وجل الخليفة
ومد باسئد وإثامه ظل الشريعة المحمدية وما انحصر به من الخصرة العالوية الألبانية والسدوه
المسرفة الغافانية من وسع الرحب وذلنى التفريب ولطف اللطائف وأتم ما ربح العواريف
فغويض مقابيد مما لك بقدا إليه بخدا فيرها ونفيرا بحكومة شهراني بدبه وجمهاله ونوفرها
فما نلت الألهامات الهية وعنايات سابقة في الأزل وأفضه سماوية أريد بها نصره هذا
الكفيف وإفامته مناره العالى النبى وما صل من إخضه ما انحصر وما غوى وما نطق كتاب نعليه
له عن الهوى إن هو الأوجى بوحي ولقد نبه به الأمور عرها واستكفى فيها عمرها وقد ارتد
السوار وفقد السيف الفوار شعر بصير بيدير الأمور وحامل من الكيل ما لا يحل ثم كاهله و
الأهوى الدنيا عمل بضيبه ولا عرض الدنيا عن الدين شاعله وكفده هزتنا لذلك فرهه اغنياط
كما اهنخت البارج الغصن الضر وحصل لنا به ثبوه كثوره من دارت بهامته الخمر وما هو
أهنا أنعام الجناب ولنا وللإسلام وما أوى الملك الأوحى جمال الدين بذلك واتكركه
الملك والملك والمالك وقد وصل البازي فاهلا به من طائر ميمون ومن اهده فما اوضه
على الأخرى وأرشد إليها واهده مسفوعة بالبعلة السامية قدرا على العيال المسخرة ان
يكون الثريا جامها وسرجها الهلال وان يتخذ لها من ديساج الروض المدفوم للتعطية والجلال
ولقد كل لسان الفلم وحصر عن حصر هذا الطول ونفذا القال ووصل خاد منادى الدين
ذكو ان ناشر من محاسن انعام الجناب واحاسن اكرامه ما انفض له الجيا طرفه جيا ونجل الروض
بناه فيقر له بالفضل اجنا الأرياء فازدادت اسباب مجبنا للجناب ناكيدا وعاد ثوب الوالاه
جديدا ووقنا على مکتوب الجناب ليه يحقق أنه قد حصل بازيين آخرين فكيف تسبيل الى الحج
بين الحسين وخبز الشيخ الجليل الكبر المشل النبى التليل شرف الدين ابرهيم بن الحسين الخراساني
المدوب خصره الجناب عند وصوله الى ابوابنا باعذار الجناب عن السفور بانه تركي ابلادون
الجهات الحارة لا توافقه ولا تكاد فقرقناه اذا كان انام الشتاء وحصل صدرا الى عدن ان شاء الله
وصق ايضا الى الجناب ودعه ان يعرفنا بان في تلك الجهة من اجناس الطيور ما يسمى الجرع واه
السواهن وانا ان دعينا الى بصدري شئ منها حصله الجناب وصدده فما عرفنا بكرهه وشبهه وما او
يعم كرمه ومحبوبنا ان يكون العناية الى ذلك مصروفة والهبة السامية الفخرية عليه حتى حصل
مؤفوفة فان سماعنا لذكر هذه الجوارح الى الرتبة لها دعانا مضيع والاذن نفس قبل العين اجانام

الأغراض

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

وصار لنا نولع بمبارسة الصيد والفض اذ هو الحارب في اليماس الخدع وانها ز الفرض وله لذات في
 اوفان لظفر وما يشبهه الصيدا اذ انهم وانكسر الا بالفرن اذ انعموا وانعموا فلذلك لا يولع به الا القوم
 العربية الايتية والهمم الملكة العلية فان حصل الاسعاف بالاسعاد من اجناب بما طلبناه فهو الذي
 من معرفته عرفناه والملمس من اجناب ان يكون المواصلا مستمرة وفاعده المر اسلايت مسفرة فالت
 بها صفا بما زيا الورد واسنفا الحات لفرق المناجاة وان حصل البعد ويعرفنا بوجهه ومثابه
 ولا يجرس مثابه واما الاخبار فلنا فان الامور جارية بحمد الله على المراد والكلمة ممتلئة في البلاد
 والعباد والعدل منشور في كل حاضر وباد وذلك من فضل الله علينا حيث هبنا لنا الاسباب التي
 وحقق المراد فحق شاكرون لا لانه معترفون بعبادته وهو حسنا او نعم الوكيل كنهه في شعير بسنة
 سبعائه والحمد لله رب العالمين وصلواته على النبي واله الطيبين الطاهرين در ذى الحجة حجة سبعائه
 ازاناء كاتبين كتوب مطورش مثل بوجاب طرب بعض من طربك التمس ان تقربوا لاذالك الساحة العليا والخضر
 اعظمي للسلطان العظيم والمليك الاعظم كاشفا الغمة ملاذ الامه بحج الملكة مؤتدا لاطنة فابع
 الجارية فاصير الفياصرة افضل العلماء اعظم الملوك لفضلا الفهم الفطام الصند بيد الصفا
 سلطان انصار الهدى ناصر سلاطين الدنيا غيب سما الجلالة لث غابة البسالة الفضال لواليه
 انوار على اعاديه شعر عار الردى ناي المدنى سارى التدى سيف العدى وسوف كل الوالى هجر
 الحى والدنيا والدين الملك المؤيد من ناي الملك الحى البين عوثا لاسلام ومعين المسلمين حامى القران
 الموحدين ما حى اطفاه المحدثين عزة ايام الملوك والاكريم والاعالى طرنا كلام المالك والمكارم والها
 اول ملوك الخافضين واعدك عظما الشرفين جشيد الزمان في جلالة اسكندرا العهدى ابا ليه
 معبوط الا يادى في اياديه وبذله مطبوع اوسر وان في نصفه وعدله ملغى البوس له فابوس في مذج مقيا
 متهجن فناخسروا لينا والخسرى في مساعيه يوفود الضر والتايد معورة وخافا انها لجال الافضال
 معورة ورياض دولته القراء لبحايب العواطف مطورة ورايات اقباله برياح الظفر مشورة واماله
 ومباغية في الدارين بمصلة يدسورة وما برح شريف رايه بقومينا والمالك وصائب نديره بقف
 مباد السالك وعدله المبين بجلا ظلم الظلم عن صفحات الايام وفيض حوده بزرى على هاطلة الرها
 مانلا لاعلى بحر الفلك عفو الثريا ودارت في الارض كاسات المير العيون مع حلو الحديث ربا ويقول
 هانفا الفضا غير ذاه حامر هيتا مير تايته وذوبه انا بعدت من الجناب المعلى خصه الله بكل سار
 وحباي وارصل اليه ميا من كل دعاء نجاب بعبوديات ملا ليه منواليه عن الصلوف معا ليه شلوا

العزبة

مقدم

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

مسأله

سوره الاخلاص كفا حيا اضبح على الافان وادعية صالحه فاحه صادحه بلان الود والوفان ونجات نهن
 منها انجات الطبع السليم ونظهر عرف الخلة عن جبين الماء المعين وزلال التميم هذا والاشياني والاد
 لتباع من صفوا المصافاه وخلص لينة ومحض الوداد وصرافه الروحانية الى ذلك سوله واخراج ما موله
 اعنى الوصول الى الجناب الاعلى الذي هو مصدر الامال ومورد الاماني مصنع مجل عن النوع في البيا
 والالعبه العلبه فان تبيد المرادات والمرامات ناظره في مرات دعواه بلا مازاه وبرجي عن فوس ه
 عميديه واحا لذلك المرادات ولما اشرف الخادم يطوره هي ساطره الاماني وابهي من نفوس ما بني
 الفاضها اصب للقلوب من الحاظا العواني والعاني كحل الهمة وفك العاني منغمته للطائف و
 نثافت وعواطف وعوارف كالماء مساعا والبال فراغا والعيش رفاغا والامال بلاغا كما كيامر حو
 نلك الاخلاص الملكيه ناسر امرا طب الاعراف الملكيه شعر فكان مكان العين من فرط عزمه وحل محل
 الروح من حسن موقع سجد لله شكرا وحيمده حمدا وقربا اخض ذات السلطان المعظم يسلا مة
 الجلباب مجوده الرباب وسعاده معاده في كل حين واوان وعافيه صافية المشايخ ضافية اللذات
 بكل زمان وعبا له الهبة السلطنة واتهه الاحشام منصتا الى روعة السيف وبراعة الافلام فله
 لا زال كذلك فادامها الله عليك وقد راضعاف هذا لك واما الاشارة الى تحصيل سفور على
 الطاريف حاجي الصيد في اطوار الاطار فدنفاك اولاً بتصفيفه وفك سفور السلطان بما يرتد وير
 ويصيب شاكله الصواب فيما يوزده ويوارده وافول ثانياً لا يخفى على جلي رايه الذي نور الاصابه
 سفظ زنده وبارائه ان سبرات ايام الشتاء في الجهاه الحاره وديارها اضربه من نجات هو اجمعه
 القصب في مسوكرها الفير ومفازها وكيف وسبائك الثلوج رياضها وماء الفواصيل في شوهو الجبال
 حياضها بالرفهر ينفض وفي الثلوج بزوح كما انناح نحو ماضربه الحزنيم ديارنا بالتشبه الى الكا
 عثه الاصيل بهوم بحر في الاكاد ويكدها اظهر كباد ولا شك انه لا يوافقه ولا بكاد ولكن الخد
 يحصله لعل ميا من تلك الدولة الظاهرة التي نزل الطير من السماء ونخرج التملك من الماء نور
 بها الصخر الجامد وترق له الصخر المار ديبلغه آمن الشرب صافي الشرب قويم القوادم والخوافي من
 السلامة والعوافي ويصد ذلك ذلك الجناب بعد حسن لطلب صناع الطب رباب المهاره والاد
 في علم الوسفقال عنادل رياض الايس وبلابل تباين العرس وحمام اخضان القدس الذين ينعم
 الرحيمه يروحون الزمزه الانسيه وباطف طباعهم وحسن انفاعهم يتوقون النفوس القويته
 كل واحد منهم لمصورين زلزل وعمر والقرال ناك وكبر صوما ثاني ويشهد بصدفه الما في المشا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

الاوراق

المفاصل

تكون

یَسْلُبُونَ بَطْبِيَّ الْأَعْيَانِ وَرَسَيْلَ الْعَائِدِ مَرَايِسِيلَ الْعَوَانِ لَا يَخْرُكُ الْقَلْبُ الْأَعْلَى الْأَعْلَى خَرِبَ ذَلِكَ
 الْأَصُولُ وَلَا يَتَّبِعُ الْقُفُوسُ الْكَامِلَةَ الْأَعْيَادَ الْأَعْيَانِ فِيهِ بِلَدَّةُ الْوُصُولِ وَفَدَخَقَ فِي عُلُومِ الْمَكَاشِفَةِ
 وَعَيْنِ الْمَشَاهِدَةِ أَرْزَاقَ النَّعْمَةِ نَطَقَ رُوحَانِيَّ وَالْأَسْمَاعُ بِالسَّمَاعِ لِلنَّفُوسِ سِرِّ سُبْحَانِي لَا يَصِفُهَا إِلَّا لِسَانُ
 الْوَجْدِ وَالْحَالِ وَيَعْبُدُ بِلِ بَيْكَلٍ فِيهِ الْمَفَالُ وَالطَّعْمُ الشَّرِيفُ الشَّاطِئِي يُؤَيِّزُهَا لِنَيْمِ الْأَشْوَابِ الْغَيْرِ نَبِيَّةً
 وَتَكْمِيلَ لِلذَّاتِ الْعَرَفَانِيَّةِ بَلَعَهُ اللَّهُ لِنَعَالِي إِلَى ذُرُوفِ الْعَارِيفِ وَأَفَاضَ عَلَى نَفْسِهِ الْفَاؤِلَةَ سَابِيبَ
 الْعَوَارِيفِ وَتَلَا وَصَلَ الشَّرْفَ الدِّينِ إِبْرَاهِيمَ نَبِيَّ الْأَعْلَى الْمَلَائِكَاتِ مَكَارِمِ طِبَاعِهِ وَكَرَّرَ عَلَى مُقْبِضِ
 مَصْبَعِ أَعْدَدِ ذِكْرَهُ أَنَّ الْخَلَاؤَةَ فِي الذِّكْرِ شَمَائِلُ قَوَائِلِ أَصْطِنَاعِهِ وَمَا كَانَ إِلَّا كَالصَّبَا يُشْرُوعُ فِيهِمْ
 الْفَخَائِلُ أَوْ كَالصَّبْحِ الصَّادِقِ يَحْكِي عَنِ لَعَانِ بَابِ التَّمَسُّسِ وَهُوَ صَدَقٌ فَائِلٌ فَلَمَّا كَانِ الْغَزْوُ فِي الْبَدَا
 أَنْ يَلُوحَ وَمِنْ الْمَسِيكِ أَنْ يَفُوحَ وَالصَّلْوَةَ عَلَى الرَّوْحِ الْقُدْسِيَّةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ مَا لَاحَ بَدْرُ وَفَاحَ زَهْرُ
 نَاحِ طَيْرٍ وَسَاحَ فَكْرٌ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ

۵

۱۰

ذکر سلاطین و بی بطریق اجمل حسب تعلق این مقال و بی از بلاد جنوب در شرف و مکانت بنامت دال قبا
 و دیگر جانب چون جراح و عضا تمامت مکان آنجا مسلمان پاك اعتقاد و معتاد بر رسم غزو و جاد حاکی حاکی از شمیم شمال و دیوانی
 بنسبت آن واهی طبیعت اعتدال و آبی بر آتش مسطور بر لطافت تنبیم و ریاضی اطرافش مقصور بر طراوت نعیم شکر می مجاز
 افزون از سمید هزار و عرصه منفتح تر از راحت اندیشه استبداد و ارشاد پیر بلدان بر حسب آنکه مشاهدان تفریر کرده اند
 از نظری که فاصل است میان خراسان و هندوستان چون از پنج آب یعنی آب سند و آب جیلیم و آب لها و رود است سلوت
 و آب سیح میگذرند بنیوجب است میان که جو د پلاهور که چه سوخته کو با و در حالند که کو که ترحمت مرغان آن چه جاسی سرسی کل
 تمام تر بنده سامانه تجتیر کردن ماگودر و از طرف دبی چون متوغل میشود بر بلطن پسند بدین منوال عوض بدوون کرده میکویر بهای
 سرتک سلطت لگنوت و بهر یکی ازین مواضع بر چند پاره و میشل است و قلاع حصین و اعدا و قصبات و نواحی معموره خود
 زیاده از نیست که درین مواضع خیال تقریر آن توانست در زبان عامه را تحریر تفاصیل آن گشاده در سنه ای عشره هجده سده
 ابن مسعود نوبت سلطنت غزنین یافت و مدتی برین بگذشت که لطفه چنانکه عادت این روزگار فرزند است نهاده خود
 و باز واد استاند علاءالدین حسین بن الحسن اول ملوک غوری و می خروج کرد و مملکت بدست فرود گرفت باز بهرام شاه کمری نمود
 چون علاءالدین بر عزم اجلاء او در حرکت آمد بهرام شاه فرمان یافت و پیش خسرو شاه کلاه مشاهی بر سر نهاد و او نیز
 معاومت با علاءالدین بدست سر خویش گرفت و بجانب دیار هند رفت علاءالدین غزنی را عارت و قتل فرمود و آن ممالکت
 مستغنی شد و در دبی مقام ساخت خسرو شاه در سنه خمس و خمیس هجده سده حلت کرد و بطیبت پنجه چو ترا گشت اگر پنجه تو می گشت
 خمس مع خمیس کبر و یکبارگی طمع از دولت غزنیان منقطع گشت علاءالدین با در ادا کان خود را با بنا بهرام ابن الحسن بن غیاث

۱۵

۲۰

۲۵

کشم

ابوالفتح محمد و شہاب الدین ابوالمنظور حکومت نصب فرمود چون سلطان غیاث الدین درگذشت سلطنت آن ممالک باغداد و در زمان
سلطان شہاب الدین غرآمد در حال بن دو بیستی از دل بر زبان خاندان رواج یافت رباعی کہ لفظہ تا چند خوری غم و کشتی با جہا یکسان
ای دوست کل خار جہان ہر لحظہ کجی آید و دیگر و لعبت نیست کہ نیا کار جہان تا زمان سلطان محمد گشت کہ در شہر سنہ ثانی و ستام
بروست چند ہنود فدائی گذشتہ شد بخت او نیز گذشت ازین گذرگاہ وان کہ سیت کہ نگذرد بر این باہ چون طہار مارا عمار او سلم
نشی آجال پیمان رسید و خلفی نداشت قطب الدین ایک مملکت او در حکومت استقلال یافت و غزوات بزرگ و کار با جہاد و غیرہ
دولت او تیسیر پذیرفت چون ملک مستعار را ترک گفت و فرزند یزید نداشت خلاصی تلمش نام جامی قطب الدین ایک
گرفت و سلطان شمس الدین ہندوستان در اقطار کوشش التماس ہتایافت و غزوات و فتوحات او بسیار است شعری کہ
یَنبَابُہُ وَ هُوَ فَالِغٌ وَ مَوْتُہُ لَیْنٌ یَفْشَاہُ وَ هُوَ مَفِیْعٌ لَہُ وَ نَفْعُہُ اِنْ جَادَ سِجُوہُ سَجِیجٌ وَ کُخْرِیُّ اِذَا مَا لَفِظَ نَجَابُہُ اَنْ عَزِزُ
ماتی مرید در حمایت حوزہ مملکت و محافظت ائین سلطنت آثار صمت و بسالت و محافل حسن ایالت باطنار رسانید چون از منزل قاف
کوچ کرد از وی دو سپرد و چتری ماند جلال الدین؛ ما صل الدین و بنیہ ممالیک ادا الخ خان و قلع خان و سکر خان ایک خطائی و
نوبتیک و مرد او شمس عجی بر جلال الدین عقول کردند و حقوق ملی نعمت با کفران مجازات نموده راہ ترو و غوغایت سپرد و دم سہیل
و استقلال زو جلال الدین کرختہ در شہر سنہ احدی و خمین توہمات متوجہ حضرتہ مکوفا آن شد قلع خان و سکر خان پرا نافع خان جیش
شدہ بر عقب جلال الدین روان شد پس الخ خان ہمیشہ جلال الدین سلطان رضیہ کہ شیمی بر رضیہ داشت بر تخت سلطنت بگنجد
و خود را نایب و فائق و حاکم و مشیر امور مملکت بود از اطراف مکوفا آن در بارہ جلال الدین سیور غامیسی مہنات مندول فرمود و
برینغ داو کہ سالی بہادر بشکر کہ در آن خود دند مدد دہند و اورا بجزوہ ملک موروث رسانند و کلزار آنرا از خار و خاک پاک پریش
ممالیکت آذ نائب صون و شکافت و از پذیرا شد کہ در جلال الدین مرحمت کرد و سالی بہادر با سکر کی تام مصاحب او
تا ولایت جیم کہ سرحد ملی بود از آنجا پیشتر تہست رفتن مراجعت کردند پس جلال الدین حدود کوکما و ورو کوکہ و سوزہ را کہ اہل مملکت
بودند و تصرف گرفت و بجزوی از کل ضبط را آخو بندگشت بختی آنجا کہ مراد است رسیدنیت مرادی و آنجا کہ مراد است مراد
رہی نیست بعد از تہ تی الخ خان سلطان رضیہ را از فرار تخت در کنار نعیم الخن القبر جامی داد بختی از خاک ہر چہ کہ سنبل
کہ سرزند آن چشم بگوان بود و لطف دلبران از خاک کہ جلاب گئی ہم روا بود از بسکہ خفتہ اند در و سادہ سکران پس دامادش لعل الدین
کہ دختر او در قید زوجیت داشت کلا سلطنت بر سر نہاد بختی جانرا چنین بہت ساز و نہاد زیک دست بستہ بیکر بید چون دو
برآمد با آنکہ ہم سلطنت مجرد داشت و حکم رد قبول باراد الخ خان منوط بود و باز عرق غدر کہ چون خلق دغد و زلف جہد برین با ستر
ناہض شد و داماد خود را قبیل آورد و بی کاتب حسب حال آد بختی ہر روز کند چرخ فلک بیدادی ہر لحظہ برین عزم کرد از او
این شاہد ملک خوش عروسیست ولی ہر روز در آغوش کشد دامادی الخ خان چون عرضہ ملک را از معارضان پاک کرد خود بر سر
سلطنت پائی نہاد و اورا سلطان غیاث الدین لقب داد و خزانین و شکر و دریم ضبط و قید فرمان آورد و برین حال نیز خدی متصرف لفظ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کہ

۱۰۰

کرد کہ خاک برآمد کردن طمع بست که مگر فلک سرکش در عهد و رام خا بد شد یا عروس زود سیر بد پیوند ملک در کنار مرام او آرام
گرفت تا گاه که کیشی اجل تا ضمن آورد و جواب نامت قصد های او که در این مدت دیگر از اندیشیده بود در کشادگی و ناکت قهر از
لامرته لغدیده بدو چون تیر تیر تاب و از میان اجاب و ارباب دور انداخت و ذلک فی شورش است و ثامن و ستم
حاصل ازین عالم فانی همین بود بعد از چندین سعی و تکاپوی موفور و ذخیره جهان باقی چنانکه فرمود آن الله لا یجیب کل خوان کفر
سیر و ارت شخت و فسر و مالک بر مالک و لیکر شد در مدارج اینجالات از حضرت بلا کو خان برینغ بر خصما ملک ناصر الدین سپ
و فاکت که حاکم سد بود نفاذ یافت چون آنجا رسید ملک شمس الدین کرت و خدا و نذر داده بر غندی بو هبطه باوره پهباش او را
مشتم گردانیدند و در بقیح حال او مبالغه نمود تا او را چپند ملوک و پویگان بسیار ساینند در اینجالت ملک فیروز که از جهت نظر
بمارت خلیج موسوم بود تو تم نموده عازم دلی شد و بر سلطان غیاث الدین را ملازم و بخت پسندید تقریب است و او را انجالت
مولان که سر حدیست نامزد فرمود تا مجال خلیت لیکر مغول سد و دارد بدین خدمت چند کاهی موصلت نمود چنانکه عادت بل
حسد و نفاق باشد با سارت مصیغ و نفاق الکفانی له نفاق او را بمبادت با مغول تمت نهادند از دلی او رجعت رفت
ملک فیروز در حجت نمود و از خدمت سلطان خایف میبود و چون لغدومت هتا اذا الغضبت متهمها بر چند اصحاب او کرد و نغذا
می آورد و تعلق میکرد و وزیر سلطان از تسلیف و تحلف و تقصیر و توقف او در غضب شد با معذوی چند روان شد تا اگر با و اجار
اصبار او کند در راه بی مصادقت اتفاق مصادقت افتاد و وزیر سبب تقاعد و توانی در جبارت بخدمت تخت سلطانی باز نخواست
پیشانی کرد و ملک فیروز جواب او را بزبان تیر شمشیر حواله کرد تا عالی جوار نامه راه عدم بروی خوانده و همچنان عنان بریز فرودانند تا
سلطنت فاذا نزل یسلخهم فاستاصبح المذنب و ران حال که خدم درگاه برسانده بودند و مزاج سلطان عامل عرض مرض سلطان
شامت بجای آورد و زمان فرصت که چون از روی ستمندان ویرسد و مانند شب وصال و لبران زد و کند و فایت نکردند
و او را بهرین بپاک کرد و تسکین جاش و دفع بیخاش شکر یا سپهری نارسیده از ان سلطان بود چند روزی هم سلطنت فرور بر روی
نهاد پس شکر را در بقعه طاعت آورده شعر قلنا عذاه الذهر طوع مراده و فی بده الحاد ثابث و شکر را از عقب پذیرفت
تا خبر برد که بیست زان قاعده های صل در کوی امید تا چشم زویم بر هم آثار نماند ملک فیروز علی فیروز یافت و بر سلطنت
نامتصویر قرار گرفت و شکر ملک را بکفاه انجامد محفوظ داشت و از سر عصمت و ختری سپهری بیست زلفش خلاف قامت تا
خلاف زلفش ضد میان برینی ضد سرین بیانی توان و دانش دیدن از زلف تا باشد از لفظ او دلیلی و زخنده ترجمانی در حال کجا
بر او زاده خود علماء الدین که در حجر خاوه او تربیت یافته بود آورد و حکومت عرض و بدون برسی توفیض کرد و در آنجا استعلا یافت و لیکر
آراسته بر وی جمع آمد پیش او حکایت کرد که رای هند را خزان بی نهایت مشون بجا بر نامه رولالی شاهوار هست طمع و در استیلا زد
که هر دو تخلص کشور او محکم کرد و جاسیس بر کاشت تا بوقتی که شکر رای بدعت بعضی خصوم مشغول بودند اعلام سلطان کردند علماء
عظام فرصت کرده شکر میصیح مفلحهم ندغی بایمیه فحیبت پادشاهی شکر نماید و وفور نصرت داد و رحمت او بر توفیق

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وقال وجدل وزینت دایت و علم و حکم شریف و سان حاجت نذار و توفیق داد و فتح آن مملکت بیست جہادوی حیرت کشی
 اصابت تدبیر کار بست و برای استقامت غمت جیوه و خمر خود را بلیت غم زلفی که ماه و خضر است شیرین سخنی که شکر او
 بوی داد و نامت خزان و اطلاق جوا بر و نغاسین ذخایر سپرد **وَإِنَّ اللَّهَ بِذُنُوبِكُمْ لَظَهِيرٌ** و بعد از آن چندان موشی
 که داشت و آنچه یافت محمول آن نعم نامتای که در و شکر و پاس فضل از وی تقدیم نموده عنان مجرب کرد و بافت چون
 اخبار علی التواتر بکلیت فیروز رسید رسول فرستاد و بعد از اظهار فرح و بهتاج و مسرت و ارتیاج بر طفر بر چنین خواسته ناخواسته حصول
 سلامت و تحویل چنین خزان بلوان مقتنیات آریسته تنبیت کرد و بحضور او مثال داد و چند گزرت رسل متواتر شدند او رفتن با
 عذری می یگفت ملک فیروز را تو قسم عصیان افتاد و بالسرگرمی تمام متوجه او شد و در کنار آب ملاقات عسکرین دست داد و چنانچه
 بین الغریبین حاصل بود ملک فیروز را طریقه حرم حمل ماند و با عطا و حقوق توبت و توبت با خج تن از آب عبور کرد سلطان علاء الدین
 علی الترمس پیش غم زمین خدمت را بنقوش بوسه مجر کرد و اسید و در باب کتفیات کد شده مختلفات متشعاعه نمود چنانکه فرزندان طلع
 الترام اداب نماید پس لحظه بنهشتند و هر کوزه حکایت متداول شد سلطان علاء الدین یکی را از خویش شارت کرد و مادرش را سخن بیخ
 بهندی بلیت پر بیان کرد و در پلادی که پیش زخم او در و زکین بر آهین و پولاد خند و پر نیان سرا و از مصاحبت کردن و دور کرد
 فی بل بست عقوق سروفا و مرد می راست برید مضرع آری ای دل تو دان که کما بین تان **فَلَمَّا كُنْتُمْ مَسْئِلًا فَانكَلتْ**
 متوقف رست و در سخن این مثل منظم بلیت بگفت سوری خورد و باز آه قصاص از بگفت خواست زان پس آمد عقاب این عمل
 با بار کرد و تیر صیادی بی پروا ل جانش کرد و صید دور کرد و هم بر آورد روزی از ضیاء و کرد و شکر ملک فیروز از آن سوی آب که مشایخ
 آن حال فیض و قصد شیخ بودند نامت بجزو شدند عالی علاء الدین مال فراوان پیش امر او و جوه لکسر فرستاد و دل مردان را بد
 اگر چه کمولغه آن کزنده دوروی است و بصد دست شده بدست آورد و چون حالت واقع شد سلطان علاء الدین بهر حال
 مستعد و مستحق تاج و تخت و صاحب شامتی جوان بخت بود خدمت او را بفرود کرده گردن نهاند از اینجا عازم دہلی شد
 گو تو لان قلعه که بود از تسلیم و مطا و عت کر کشیدند و در کشتا و مجامیق نصب فرمود و مره با زور را و منجیق مینداند و تعلیم می
 سکان قلعه بنا کام پیش زر کشید قبول را سرو قلعه حصین با در کشتا و مذ و بلذقه **أَنْزَلْتُمْ بَدْرًا** دو سپه از آن
 در موان بودند ایشانرا بدلی آورد و هر دور مهل کشید و رست تا از میل و طال این صرخ محال و زمانه محال بهوشندان پایال
 سکنت و ازلال شده اند و نامت را مان و من کسان بر با طغ و قبال ای بار بهوشند من ابری بلیت از کردش این صرخ
 زبون کش رسال و رشعبه جهان دون در هر حال دارم دل و دیده و انکه چه زخم آن میلا میل و این زخم مالامال سلطان
 علاء الدین فارغ بال تخت سلطنت را بگوس خود مزین ساخت و اطراف ممالک او در نفا و حکم و علقه کرد و مزید اقدار محروس
 و محمی و هشت و در آخر شورش را بر و تسعین و شتای قلع خواجه شند او و سپه توار اشهر و جمال **وَلَكِنْ كَالْجِبَالِ مَوْتٌ**
 بومر و **لَكِنْ لَأَمْرٌ إِلَّا لِصَالِحٍ** برای شیخ و تدمیر و بارو عارت و استلاب بطنای قطار چون قطار متواتر آنها متوجه دہلی گردانید

این بابی
 از عارف زانی سلطان
 با بجز که در آنجا
 فرزند سلطان و آن است

همچو مرغ نورد خست حرام
 بر شیر مردان جویای نام

و بنام قبل
 عیسی با کد کد کد کد
 چنان شد و کد کد کد کد
 کما کد کد کد کد کد
 تا چون شد کد کد کد
 کد کد کد کد کد کد
 کد کد کد کد کد کد
 کد کد کد کد کد کد

و بنام مال کد کد کد کد
 فی هذا المقال
 بنام عیسی با کد کد
 کد کد کد کد کد کد
 دشتی آمد زینج و غم میلا میل
 طشی آید خون دل مالامال

۲۵

سلطان علاء الدین مستعجلاً بالسرکری وافر و عزمی ثابت در کتساب درجه عزاد و عقادوی صاوق و بیستی صافی در قیامت
 ذخیره روز جزا مستقبل محاربت بل مستعجل اجل آن شکر شد و تسویه صفوف مکرده برایشان زد و بسیاری را بقتل آورد و بوقتی
 مصعب اذا کان الفراء کرم یوفی حاسین بن خابین خابین مراجعت کرد و علیها عفا و و بیل و بیل و الحمد
 لله الذی یم یغیبه الصالحات و یدوم ینتیة الحاصلات و صلی الله علی محمد و آله و صحبه اجمعین تقریر حال و ماثر
 اخبار نوروز نیک مهدی غازی مجیدی دین نازی نمود انصرت یزدانی ابوسلمه ثانی دین پروردگار سوز نصره الله نوروز
 شهر سوخته علیه بقدان یلج الوفا اکل امناحت علیه التواکل سپهر ارغون فامست که در مبادی فتح پادشاه جهان
 چکیر خان چون خلاصه دیار و رباع فلیم ثالث و رابع و خامس از تصرف سلاطین کامکار راتر اع کردی و اندمال حکومت خراسان
 و ماوراء النهر و غرستان و سیستان و کرمان و فارس و عراق و ادربایگان و روم مرموم بود و در مباشرت آن آثار جلالت امر و امارت
 قیامت قدر در عدل انصاف جهانیان زانمود بوقتی که از حکومت ممالک ایلمانی عوض مراجه آن جا کنی گرفت چنانکه شاعر گفته شعر
 بسال شصده و هفتاد و سه زدی آنچه زما به بیت گذشته نازدیک بود که با درکش کردون بر نکشینه ز فرق خسرو عادل کلاه بخت
 چند سپردشت که هر یک در درجه امارت و تقدیم در حله رجعت مکتب مسابقت باقران داشتند حق تعالی مزایا دین داری
 و سماء کامکاری و شمائل معدلت آرائی و محامیل شجاعت ثانی در نفس نوروز پیر و جنگ مودوع ساخته بود چنانچه ابغضی آثار
 در نصره دین حق برب تیغ جراح و طعن رماح و عتد و جواد و ایستام تام بر روی روزگار باقی گذاشت بر کمال شمامت
 همت او استلال بیوان کرد و خود پیوسته اولاد ارغون افاد خدمت اروق میمون نسل پادشاه دشمن بل بظرب جلال مر سوق
 و مراتب ایشان سابق غیر سبوق در زمان ارغون خان چون کیدت بو قانچساکت ظا هر شد و پادشاه او را با اتباع بخجرا
 بنقی و کاندکد کند بید بو هطه تمت مطابقت او روز یا غی کشت و بصوب بلاد شرقی عمان ریزفت و با بر دیار که رسید
 روز رستخیز در شبی که فلک غالیه سای شمار بیاه غیره در اطراف پاشده بود و عقد شریا از گردن کردون کردون گشته و قذیل بانا
 چون دل ملبوفان گشته هوا زد و سینه دا و خواهان چون آینه رنگار گرفته و چهره قمر و رای پرده کلی نهفته شعر و قد یخجنت
 من النجوم کانتها سوط لال ملین فمجد کاعیب بشکری تیغ زن مرد فکن شعر مفادیم وصالون فی الروع
 بکل الرفع السفر بن همایی اذا استنجیدوا لم یبامون دعاهم لایه حریب امیایتی مکان چنانکه روز طوف
 میدان در ورطه و غار جوش آن جیش جاش ابطال بیقرار کرد و دیده کما بی غرار شعر میهن شیطان السرا حین بنا
 عذیم فزی لم یکنزل بر فاد بر قصد اردو شاهزاده جهان غازان لشکر کشید راه غلط کرده بیورت تقای ریغومی افاد لشکر
 شاهزاده مردان جوای کام و نام بسته قید منام بودند از کوشا مارک میکرفتند و سوار میشد و روی بجنگ می آورد از تراکم غلام
 غلام فرق میان راجل و فارس و صارب و تارس مکن نبود تیر مانند خواب در دید با میرفت و تیغ مانند خون در مجاری عروق عالی
 میکست شعر نبذی نواظرها و الحرب مظله من لایسنه نارا و الفناشتمع از مصلکان تیغ و نهیب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شماره های شعر

و تاج کوش فلک جدر هم گشت و از بخار مراب چشم روشن دیده آنکه نمود شعر عجایب انصاف فيه كان الجوا
و عشا و فساد چون صراف تقدیر دست مغربی را در کف افق شرق نهاد و شما حماد کا فور بر طبق نبی بر آنکه صبح موسی و در سینه
واعوان فرعون ظلام منبهم کردید بساط محاربت فرو نوشتند نقاشی مرغی بقتل آمده بود و کما و تکبیر شده نوروز تا حد و خرفان
برفت و شداد و کشتور انجا بشاند ویر لعلها بام اومی نوشت پس شایراده جان که با حدت تن سکندر ظفر و تهن تن و فرید
و جمشید بت بود باز عالج او شکر کشید و در ایگان طوس اتفاق طاقات افتاد از بیم سیان جان شان او مکان راجع اعزل میشد و از
۵ تیغ تیغ انعامش دیده خورشید احوال می نمود بعیت چون شاه کذب بر لب چالش دشمن کند از دل چنانش نالش نوروز است که
پای آن حمله نازد و مثل است که مهل رجوت و شجاعت حریف و وقت شاد تن است مصراع و اصل اللعبر فان الحرف
و از فرزند تو در بغاست من عرف بخداك عن بخاره و من قصر حائلك عن حيايها لا اشته ان بر تافت و لکتر خود و سیستان گشت و کورد
بکسر کون چون تیرری کاربت و از انجا با تیغ غنچن کون بره چنان بخدمت شهزاد قید و پیوست و اظهار صدق عبودیت کرد و سپهر فاشی مافر محسوس
۱۰ ویرین شد که سیور و شکر می که ما و لا آب سوره مقام و از بهر وقت که نوروز است و کند مطیع و مفا و بشند و لکتر سیستان از نظر ایتام او مفر جز نمود و در آن
سیلاب خوف و باس نوروز در دلها چنان جاری شد که اگر مواشی در آب خوردن تمفر شدی گفتندی که شمال نوروز دیده اند سال
و یکبار شکر می چون که همه تن بکرمیت خراسان نمود و باز عرضه مجادلت بسط کرد و حوالی طوس را بغارت داد و غنایم و اوان
حاصل کرد و در آن شکل جزم مثال اشارت فجع جوعه البازي و تم نومة الفطا و مل ميل الاخصان خرن مني الفيل نموده
نیسا بر مقیم گشت شایراده عالم شکر می تمام در نظر ایتام امر قلع شاه بیک و غار ان بهادر و قلع تیر سپه تا و تاسی کرده
۱۵ روع ماده فساد و در قاجاده خا و در ارغان فرمود هم در طوس عرضه سپهر اطلول و عرض دادند هر دو طایفه از کوفه متعاقب یکدیگر
مختط شده اند ماه غار ان بهادر نوروز را چاقی زد که اگر کوه رانندی تب لرزه دریا بر اجزای صخره صماید یا آردی بقوه تجلده خورده نگاه
قورچی نوروز قار و تیرری از است بکشا و بروی زو چون جشن دشت آیتی وی رسید نوروز اورا بهفت چوب یا سار و زینی چون
که جشن پوشیده دارد و سب را تیر زوی که او خود جان بزوی پس نوروز عخان بر تافت و باز متوجه دیار سیستان شد و شبده عخان
و دیگر قصبات را عمارت فرمود و امانی را بر زراعت و فلاحت توحیص و ترغیب نمود بانکه زمان غلات چنان خص پذیرفت که
۲۰ یکم و آنکه در مایه چهار درم سیم آمد و تمامت طوائف از شهری و شکر می مطیع و متابع گشتند و بر شکر کورد در مزید قهر و دشت و عجا
دیر دلی او چون آفتاب خراسانی مشهور بود و وصیت اسلام پروری و ملت ارانی او مانند صبح دو دم در افق مذکور شعر و کشف
بصحنی الاوهام بینی لذلحاج التهازل الی دلیل برای تقویت اسلام ارتحاب اسفار و رکوب خطار اچون متفرجات
جان و مترجات رضوان شروی و ترواح و تجماع بدین معانی نمودی شعر و اعرض للرفاج الصم مخبري و انصب حتر
و چچی للمخبیر و متعارف از اداب و اب او چنان بودی که چون قصدی پیوستی و بطرفی شکر کشیدی در بیاض بنا خیمه او سپهر
۲۵ نیلگون آسمان بودی و در سواش بتهنئه ت را بقادیل کوکب و صباچ و راری که از ماده و مد در سخن قید بی نیاز بود و تمنا نمودی

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

ووقتی پای در دروازه قحطام کارزار نهادی که غراب غدا فی شب حاکم خنجر را بر اطراف مسالکت من بگریه می گفای فایله
 رَضِ الْمَنَامَ وَرَكْضَ الظَّلَامِ حَتَّى نَالَ رَغَائِبَ الْعِظَامِ وَكَأَنَّ عَنِّي بِهَ التَّنْبِيَّ حَقًّا صَادِقًا وَوَجَانًا طِفْلاً شِعْرًا وَكَلِمًا
 ظَلَامَ اللَّيْلِ عِنْدَ لَيْسَانَ يَدِي مَجْتَرَانِ الْمَا نُوبِيهِ نَكْذِبُ بَرِينِ جِلْمِهِ تَهَا بِاطْرَافِ مَا خَن جِي آوَرُوهُ بِرُوقِ لُسْكَرِي جَرِي
 بر عزم منادات و شتمی معادات بدیار خراسان میفرستاد و شرری می نخبست و رنجی می میخت تا اوایل شهریور سنه اربع و سبعین و شصت
 از حضرت قید و مستوحش شد و با او در کتور شاه راده که هم شاخ نوروز با شجره مصابرت او موصل بود معا بدت کرد که نوای
 حوالی آب اموی را از شواب لشکر قید و مصفی کردند و خط نصرت بهلام بدان موقی ایجات اشاعت یافت او در کتور و نوروز
 که یکم کشیدند و سلسله موافقت چنان انقطاع یافت که باز موصلت قیسه نشد بالسر خود بر چرکت یاسا فرزند توره حربت قیسه
 و عوصف حملات بجنید هر چند نوروز بنفس خود آن روز حلهاء جان شکر و قصد های صف شکن میکرد و سوار از غم اسان
 از اسان ستان می آنگذد و رفته میدان از خون دلیران تیغ ز مردمین پیکر لالستان میکرد و بند شعر گنگا خوسا جدا لک داس
 مِنْهُمُ فَالْ سَيْفُكَ اللَّهُ أَكْبَرُ دَرَوَانِ فَرْدُوسِي مِيلِيدِ بَيْتِ كِشِيرِي تَرَسِدْ نِيكُ شَت كُورِ سَتَارَه تَابِدُ فَرَوَانِ چو چور
 چو اندر هوا باز گسترده بر ترسد ز چنگال اولبکت ز بعد از خوشن جبهه جهاد و قبال بر ماسم اقبال و جهاد چون عداد اعدای بانها
 مصافحه لشکر نوروزی بود طاعت مقاومت نیارند و اگر لشکری پیاده مانده پس تلف مصلحت دید و بهرات آمد شعر بهی با
 الْاَمْرِ هَرَاهُ اِذْ فُذَّ عَلَانِ اَنْ بَهْتِي عَنْ هَرَاهَا وَكَيْفَ بَهْتِي الَّذِي اَجْمَعًا بِنَاجِيهِ مِنَ الدُّنْيَا لِحَوَاهَا
 بر لیهار ابا نام او در کتور با صفت و جانب میفرستاد و نوروز سورنیدین بران تم میزد اما باس او بازشایع شد و جام دوست کامی آورد
 ساقی دوران سایح بهما سره نیشا بوشکر کشید و محاربات متعاقب فت ایالی نیشا بود ز پرده حماوت بر نوح مصالحتی امان خوان
 در سواخ این حالات جمعی او در کتور از زحمات نوروزی خائف گردانیدند که او قصد می خواهد بوسبت در امثال فرس نبخی آمده است
 لَوْ لَمْ يَكُنْ يَفِيدُكَانَ لَا يَضْرَبُ فَنَّهُ وَلَيْسَ يَفِدُ دَفْعَ الْخَوْفِ مِنْ نَبِيٍّ بَعْضِي نَزْدِيكَانَ وَمِثْرَانِ خُودِ اِذْ نَشِيءُ السَّبْوِ لِيَسِي
 بر طبق عرض نهاد از لبطانه خان او در کتور مشفق نوروز را از کیفیت مشاورت حسن علامی و جب میداند توفی بهدیکر از غوایل مانعین
 موجب دستگیری انفصال سرشته موصلت میکرد او در کتور به لشکر خود مراجعت میکند نوروز مقتضی اصابت راسی بکار او در از آنجا سال
 بر او بطی بر بندگی شاهزاده جهان فاران میفرستاد مستفتح ابواب نصح و مستنجج باسباب صلح بل لعلی بجناب رافت و مرتجی سحاب ماطفت
 پیغام داد که تا چند ظرفین جوین تمدد و انتقام باشیم و از قبله حاجر بجام و خاجر جرفه خون شکر این باشیم وقت آمد که شاهزاده
 سخاووروز کار رقم تجا و رگشده و موجبات خوشی با که فلک مقتضی آن بود بصغج جلیل مقابله فرماید تا مرکب را ازین طرد و سوق دوام
 استجماعی ارزانی داریم و لشکر در گوشه مجلس و فاق از سر شوق و کام جام مدام به حصول مرام نوش کنند چون تیغ دست در کمر آنگاه
 و پیش چون تیر از کیکر بجان باطل دوری بخونید که روزگار حریفی دعاست و دنیا عوسی بیوفاد لاشک چون عنایت شاهزاده و احملا
 من بنده اتفاق انهامم یا بد در زمان حرکت کتیبی لولفها الفتح مع الوفاق نواهد رکاب اعلی را خدمت استقبال و جب و ایدو

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سكون عليه بالانذار في بيئته التلافى حقه ما چون اين خلفه که غلغله صدق آن صادر خم طاقدين گفت انداخته بود در حضرت
شاهزاده مشرف عرض یافت هر چند سابق ذرایع مخالفت بلواحق منازل متعرون بود حسن مطاوعت واستدراة اورا با من بیا من آثار
دولت خود از مویجات فتح الباب هدایت و مقدمات نتایج تأمید و نصرة شمر و در لیغ باستالمت و عاطفت واقالت عشت بست
پیش بودا الطی روان فرموده و بوصول اواز غایت رجاحت عقل آثار بشیر و نطق ظاهرا که زاید چون تهاوی اخبار و تعالی مره است
حواصر خطرات رکونی پذیرفت نوروز بیک عزم سبکی شاهزاده عالم کرده و نزدیکت قصبه یعنی کمنولان از امری شبو فان گویند
بشرف کشمش مشرف شد و بی توسط وسطی وارشا و مرشدی بجلوات او هر دو نام بجزایر قسم دایمان مبرم گشت مشروط بدو که
منعت بقا و دقت در کنت امکان نوروز با جاده اخلاص و در جودیت حضرت خانیت سلوک وارد و پادشاهزاده جوان بخت کردن
بعقد و عقیدت سلام زینت دهد و نیت کند که در اعلاء شمار دین خفی سامعی باشد و متابعت نضاح نوروز که موجب نظام ملک است
بر بهت گرم پادشاهانه واجب و لازم و از دقت مخالفت دعوتی و معاشره دعوتی الی طیب معاشره
پادشاهزاده جان عاطفت و سیور غامیسی بجد فرمود و شکر بیاده نوروز را که از محاربت با ساور ناس آور بود مذخلعت و الاغ و غار
حالت کرد و در ساه دولت روز افزون ارتیاش و تهاش بافتد شعر اول لَوَارِ الْأَمِيرِ بَرَحَلُوا فَمَنْ زَادَ مِنْ الْجَلِيلِ
فَهُوَ رَاكِبٌ وَإِنْ زَادَهُ الْفُرْسَانُ كُنْتُ كَقَيْلَانِمْ إِنْ بَرَحَلُوا وَالْحَبْلُ فَمَنْ جَسَّ أَعْوَانَ حَضْرَةَ بَدَلِي صَانِي رَاغِبِ الْغَيْشِ
و عقیدتی پاکیزه تر از عارض بنان پرورش روی و روی حریف مرفعت کرده و وحشت و مجانبت با من موالفت تبدیل شده میگفتد شعر
لَقَدْ أَقْبَلَ التَّبْرُ فَوَجَدَ لَانَ فَاسْعَدَ وَأَرْكَبْتُ مَسْعُودًا كَأَنَّكَ فَازِدُ وَ زَيْفَ كَوْسٍ الرَّاحِ خَيْرًا لَسِيكًا
عَنْ الدِّمِ فَمِنْ حَلَامِ الْهَيْدِيْتِ لَوْ لَفَهُ حَبِثٌ مَغْرِبٌ وَ زَرَّ بَكْسِيوَةٌ عَقِيْقٌ بَادِعَانِ سَاغِرٌ بَلُورِي وَهْ بَادِعَانِ مَعْرُورِي
بنوروزی ز پایی دل کشایم عقده ای کرده و وجه شکر که ایثار است شعر رجوه کَا بَادِ الْجَبِيْنِ رَقْدًا وَ لَكُمَا عِنْدَ الْمُنَا
مَحْنُوْدٌ وَ رَعُوْضٌ قَبِيْهَةٌ شَمِيْرٌ كُوْشَةٌ سَاعَةٌ مَكْلُوْنٌ شَعْرٌ كَسْعَاعٍ فِي هَوَايَا نَحَامَاهُ الْعَبُوْنُ هِيَ فِي الدِّنِّ جَبِيْنٌ وَ هِيَ فِي الْوَاوِيْنِ
گرفتند و بر جای تسهال جاود در موافق قال و عناد غنا و نبات و منین استماع کرد و القمه بنوروز میمیرن تحویل اوقات لیالی و نهار جمالی
نست اعدال گرفت و بدان مصالحت و الصلح خیر و من لزوم السلم سلم مصالح عالمان بوصول پرست شعر حی اظنا
عِرَاصُ الْمَلِكِ وَ اعْتَدَيْتَ فَنَاتَهُ وَ اسْتَنَادَ الْحِلَّ وَ الْحَرَمُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ أَمْرِ بِالطَّوَائِفِ عَلَيَّ الْعَرَفَاتِ
الَّذِي مِنْ لَدُنِّي طَبَعَهُ الْعِرْضُ فَانْتَ ذَكَرَ مَوْجِبَاتِ نَهَضَتْ رَايَتِ بَادِ شَاهِرًا وَ هَجَانِ خَلْدَةَ لَدُنِّي وَ
چون باید و خان کجا تو را شربت فاجشاید و خانیت را بست فرود گرفت بیتی لَوْ لَفَهُ دِينَ زَخْوَةً مَعْدَهُ بُوْدُكَ اَدْنُوْ بَعْدُ
تا جاست چنین است جبار بنیاد پادشاهزاده فریدون فرسگند بهت بران حرکت مثبت نخواست فرموده نوروز بیک پر
باب مشاوری و کنج کرده او را تر ام نمود که من بنده شاهزاده را بر سریر دولت روز افزون کامکار بنشانم و باید در اباشکر سیاه
و اعوان که چون طراز جا به برسانند چون حجاب کفر از میان بردارم مادام که شاهزاده متقلد قلاوه اسلام شود و غدا قال

الملك

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اذ بشیر بن بابک الذبی لوکان حیا لکن الا ابن بابک الدین والملك توامان والذین اصل والملك
 حارس له فهو مهدوم وما لاحارس له فهو ضائع بوقت مقام فرورد که بسبب زبان شاهزاده پیر
 خلاص کله عطیه توجید سر رسیدن گرفت و در یک روز زیاده از دویست هزار شتر و سالک و موقد کشتند پس بغزنی دست
 دولی ثابت و رالی مین در بهار سنه اربع و تسعین و شصت که ایام شعر لثما العیس رنه من حمام و سلاف بینه معشوف
 و عذیه من التمال علی و وشاح من الریاض ایتنی و جان من الرذایذ بقر فی مروج انزابهن خلوف
 مصدق بود بشکر حاضرینت فرمود و نوروز غازی مشیر و امیر و قائمیش درآمد تدریج بود چون حدود ری مخیم حرکت منکشت
 ایلی فرستاد پیش باید و خان و کفتم محمود و از یاسای چکنیر خان بوده که امره فرجیدل خوداروغ را تعرضی رساند اکنون جمعی امر کتیا
 قتل کرده اند التمس است که ایشانرا اینجا فرستند علی التفصیل تا سخن برسد بر وفق یاسان قصیه را فصل کند مقصود از ارسال ایلی
 که لوقافه ان نفع الفول الجمیل و الا یقع السیف الصغیر پس بر طرف اطراف ایلیا راجه تحصیل مال باقر
 روان فرمود از جمله صد تومان زر بر ایلیا بشیر از حالت فرمود ساربان میر ولایت بود و ملک هلام جمال الدین حاکم مال ایلیان
 باید و خان ایشانرا تکمین کردند و آورده مراجعت نمودند اما دجوبی را که بر تومان عراق رفته بود بسبب قرب حرکت
 بعضی بحصول بریست و درین میان جهان پرفتنه و آشوب بود و خواطر از مخاوف در زیر لگد کوب ایلیا و اراء مختلف و اسباب
 تخریب و تردد و مؤلف چون باید و خان بر مضمون رسالت و کیفیت عفاید و قوف یافت امر از فعال خود مستحضر شد پادشاه
 بر مخالفت و معاوات تحریر دادند و ایلیا جواب که کتیا تو امور خانیت و احوال حرکت را مهمل دانسته بود و با فعلی که لایق
 بنا نیست سلطنت بود اقبال میوز حکم یاسا و چکنیر خانی او را بر دوشتم ایلی چون جواب با منوب شنید معاودت کرد و امر جمع
 حرکت و استعداد اسباب معالمت مجبور و مبذول داشتند و از حکم برین توکال با هزاره بمخالفت طرف شریار نامزد
 تا آنجا خیمه اقامت زند و اعلام و اعلام طرفین واجب دادند شهزاده جهان و نوروز با مقدرش هزار سوار اشارت شمر صوفوا
 چاد که و اجلوب و یومکم و بعدد و اللقی البیل و الشغل کار بستند در ماه شعبان این سال بهنگام آنکه قرص رتین خورشید
 توره معدنه زمین نمان بود بشیر و یاز رسیدند فرادلان طرفین در یکدیگر اوختند و در با وجه از تیغ اکنون آتش بلا بر سر همه گرفتند
 لکرها هزاره تیر با آرشیا را در کمانها و چاچی اغراق کردند و بزبان سوار در یک ساعت زیاده از دویست تن اجوزان را کمال
 فاواد توکال از این حال که بخت عازم بندگی شد چون تیغ خورشید سر از تیغ کوه برداشت و چهار بنوعوش لمعان چون خورشید
 و سدیر بگاشت شاهزاده ایلی فرستاد بخدمت ایلیان و از وصول خود جبارت شرف نکششی را و اجراء شانه که لکرها بی معرفت و
 و اجازة اتفاق اقا و اعلام کرد باید و خان بزرگوار بی متضمن اشفاق و قبول معذرت و تعلق خاطر و تیغ بوصول و قرب ملاقات
 و میعاد رفت که آقا و اینی لباس مصافت مجدد و اساس معرفت مژگ که رواند و سخن که باشد تا م کرده شاهزاده متوجه آورد
 خود شو و چون از پستان صبح شیر با شیر بچوبید و در پستان اتقی سکو فوزه بر مید بلیت نقب بر دیوار مشرق برد و صبح خست بن

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تیغ سحر

زان میان آمدن هر دو شاهزاده بر رومه میعاد حاضر شدند با لشکری آراسته شرفروم اذالیسوا در عا و فذکضوا لشکر
 اقصی ذی بالیغ المولفه ترکان چه طایف رخ دوید و آثارند در دست بهم خنجر و ساغر دارند در بزم کسی ز لعل کوهر پند در بزم کسی تیغ
 بارند رعایت طرف احتیاط و دفع سوء الظن با هر دو باقی چند معدود از پیش لشکر برانند و بواتی با سلاح بر جاسی خود توقف نمودند
 آقا و ایسی یکدیگر شرط اعزاز و رسم خدمت تقدیم کردند و از پیر من کلیات کلی را حکایت شهزاده سخن آنچه فارس و عراق که با خون
 نقش و پشت تازه کرد یعنی چون کل ممالک در تحت تصرف باید و خواست مصایقه در باب آنچه معدود است از عاقل املاک
 موردت بر خلاف توقع می نماید ایچان یکجا بنس را بطریق تلقی زبان داد و گفت آنچه ملک است هم سمت مشارکت دارد
 بیست زبان حال شهزاده این بیت شهشما و یکدیگر لمولفه مطالبت زلبت بویشی کردم ولی جوخه مرا تو مطالبت دادی
 آورده اند که چون کثیره این بیت از قصیده همیشه شریفه کل ذی بن فوقی عریه و عریه مخطول معنی غریبه
 بعد از مدتی غلامی از آن کثیره با بضاعتی تمام بر اطراف آجیاء عرب تطواف نمود من حیث الاتفاق سخی عریه رسید شعریه لمولفه
 لخص دیارها بختی او و او بدینها او و فانی التادی بل کل اطلال علیک الربی بل کل انجانینک
 الواپی در شام مسامت بی سبن معرفتی با عریه معاطه کرد چون خون و مال عاشق بر معشوق در ذنب عشق حلالی بجای بیاید
 مستطاب باشد و در آء مدفعت میبود کسی غلام را بر کیفیت حال عریه نمید کرد و در وی عریه را گفت والله لقد صدق سیدیجت
 قال فیک فانشدا البیت پس غلام را با مال تبار که مر آنجا آن مرهله در سول دوست بر شعر با حبلا و حبلا وجد
 الرسول یحب و حبلا لرسول پس کثیره رحمت و نصیر را حکایت کرد او گفت انت حر لوجه الله و المال کلک لک لبعثه
 عریه و ایصال البیت این بیت بین واسطه مشهور شد و بر صفت ذکر معاشرت ایشان در انوار و راه آقا و بیت بی چون کل
 نرسیده از دست بدست در مجلس انس می بگردیدند تا در وی زوجه عبد الملک بن مروان ام ابنن همیشه عمر ابن عبدالغزیز چنین
 که ام ابنن بواسطه این کلمه چهل رقه را از قید رقیبه آزاد کرد و گفت لیغی لک اقلها که کلمه عمد و عقیده حرم خلافت بود و عریه را
 چنان فرموده از وی سوال کرد و ما هذا الذی یطالبتک به کثیره فی شعره فالت وعدنه یقبله و لک اف بها لک
 انجذبها و علی انهم لمولفه ای روز مطلقان بیدار بوش اسنان مایه چوب خوش کدشت پس فرار بران افاد
 که فردا کار طوی با ساز دهند و سر حقه طمسات باز کنند برین سخن عنان بار دو باء خود تا قند و خطرات در اندر و ناظر هر شد و امر
 غم آنکه در طوی شاه راه بر شاهزاده و پند نهند و دمنه وارومی و مند و اندیشه که در طی ضمیر دارند و در طوی ساخته که پند تا که
 فضل کرد کار با وی و با تف اقبال منادی باشد هر یه از ممالک امان یابد و مخالفان و قاصدان هر چند صاحب قدرت و
 شوکت باشند با بال جهانت و اولال کردند شاهزاده مؤید بانیه عقل و نور و زبرد حرکت از سخن حال تفرس کردند که عیاید
 مخدول بر مکیه منطوی است و ضمیر ایشان خون جنال با محبتی و نیز در عالم ملکت هر کاری را وقتی و مقلاری موقت و
 معین است و کل شیئی عندی فند که در هر مکانی بزانی مخصوص قدم شروع در زمین نسا و نقدیم و تا خبری بنکام موجب مذمت

از این بیت
 زوجه عبد الملک بن مروان
 ام ابنن همیشه عمر ابن عبدالغزیز
 چنین فرموده از وی سوال کرد
 و ما هذا الذی یطالبتک به کثیره
 فی شعره فالت وعدنه یقبله
 و لک اف بها لک انجذبها
 و علی انهم لمولفه ای روز
 مطلقان بیدار بوش اسنان
 مایه چوب خوش کدشت پس
 فرار بران افاد که فردا کار
 طوی با ساز دهند و سر حقه
 طمسات باز کنند برین سخن
 عنان بار دو باء خود تا قند
 و خطرات در اندر و ناظر
 هر شد و امر غم آنکه در طوی
 شاه راه بر شاهزاده و پند
 نهند و دمنه وارومی و مند
 و اندیشه که در طی ضمیر
 دارند و در طوی ساخته که
 پند تا که فضل کرد کار با
 وی و با تف اقبال منادی
 باشد هر یه از ممالک امان
 یابد و مخالفان و قاصدان
 هر چند صاحب قدرت و شوکت
 باشند با بال جهانت و اولال
 کردند شاهزاده مؤید بانیه
 عقل و نور و زبرد حرکت
 از سخن حال تفرس کردند
 که عیاید مخدول بر مکیه
 منطوی است و ضمیر ایشان
 خون جنال با محبتی و نیز
 در عالم ملکت هر کاری را
 وقتی و مقلاری موقت و
 معین است و کل شیئی عندی
 فند که در هر مکانی بزانی
 مخصوص قدم شروع در زمین
 نسا و نقدیم و تا خبری
 بنکام موجب مذمت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

در

و شرافت و الامور هونیه بالاد و کاتبین ربانی و کلمات سبحانی عظام نموده مرا کسب غنائم را انجام جهال بجم کرد و سینه
 و در یک شب سه منزل مراجعت کرد و شعر **بند الصبح فی جنبانیه کالماء یلغ فی خلال الظلیم** چون بیت بنمود
 ز قاف چرخ چارم سیرغ سپیده دم پرودم ایجان از مرجعت شاهزاده که عین مصلحت موافقان دولت او دستدعی معاطب
 مسائب مخالفان سلطنت بود جز یافت برافست زمان فرصت و اصاعت او ان غلست که باز روی آن در آینه نخل نخواست
 و دید نصرت بیاصل فرود شعر **من اغفل الحرف ادمی کفته ندما و استصحت النصر من ابکی السوف شاهزاده از راه**
 ایچی فرستاد و فرمود که با باید و خان ل کیلی و سمرقندی و شاهرخ و اعیان بر عنایت از خراسان اخلاص و ولای ایجان بود ولی چون امانت
 افساد امر شاهزاده کرد اندیشه مرجعت بر اقامت غالب آمد ایجان بکثرت لشکر و نظام حال سلطنت مغرور شد حمل قیامت رحمت
 فتور تدبیر بد نظرف کرد و خود در غلطی عظیم بود پس بر لیغ داد که ملک اسلام حال الدین حاصلات آنچه فارس را که در مقاطعه او
 با ایجان شاهزاده رساند و سال دیگر را املک بنواب آنحضرت تسلیم کند و مرجعت ایجان معتبره مقدم ایشان امیر بزرگ کورستان
 آن بر لیغ بشیر از رسید و شتر از دینز بهنید و تشدید بر لیغ فرموده بود که وجه بوجه حاجت طلب دارند و عذر نشنوند و حملت سینه
 و زربستان چون ضمن حکام با استماع کردند ملک اسلام هم در مجلس بر لیغی نقیضه آن عرض کرد و مثل بر آنکه چون مال مقاطعه
 سالیانه از مقاطع در وجه حرکت و خزانه بوجب مفاصاة بال استخلص شده ایجان شاهزاده مطالبت وجه میکنند و اگر چیزی گفته
 باشد استردا نموده با ساقان ملک ایشان از ولایت بیرون کنند اما منادی اقبال پادشاهزاده مترجم و ارباب مستحسان میرساند
لا تفرحوا بالظهور و الجدا المصور و الجدا الموقور ایجان نیز مصلحت وقت را ماسا پیش گرفته و با اعلام نفس حکام
 نوکری را به بندگی خضر شاهزاده فرستاد و در ایحال بر زبان کافه طوائف در بیضا ممالک روان بود که پادشاه غازان است
 و باید در شیوه سلطنت نمیی نزار و از روی حکام نجومی نمود که اورا ثباتی نباشد چه ششم درجه خانان بود اما چون نوبت پادشاه
 بشاهزاده جهان غازان رسید سالها در سلطنت و جهانداری استوار و دوام با بدبهر اسم شرمحدلت و نظم مملکت و اظهار نور
 دین اسلام بوجهی قیام نماید که تا انقراض زمان صیت و بدیه قبایل و امارت میامن دولت روز افزون او باقی و پایدار باشد
والفالع علی ما جری چون از عالم غیب داروی تیر تهور خوا بد پوست پیش از حد و وقوع بکمر آنکه الاذواح جود و جود
الحبیبث اشری در خواطر ظاهر میشود از کلمات شیخ ابن عربین مسکن است اذا فدا الله امر الیتراسبابه و مهفدا و
والمع له الدعای و اما ط دونه العواقب و العوادی نور روز در رضا عیفا این حالات براه رسالت بجزیره باید و خان
 رفت سبب تمام غمسات و مقصود کلی آن است که بر نجرات ضار و مستورات سر اثر و قوف باید و بعد از آن چنانچه هست بلند
 عقل بی مانند او قضا که مصلحت امور پیش گیر و بتقریرات ملائم وقت خود را محالی حاصل کرد و در پرده باطن جار عیاق بست که هم
 هست کردند و او ان دولت باید و در چون زمین سپت کرد اند خنده روز اجازه انصراف نمی یافت بعد از آن تبصیر و تقنی غازان
 کرد و بغلاط ایان تمسک ساخت که غازان را بسته در بندگی خضره بدارم باید و خان بدین بازیچه چون مخالف فریفته و شیفته شد او را

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فانما عرف من انما اختلف
 فمنا اختلف

کرده با سعاف تمسک روان کرد و نوروز مرکب را با کمران صبا همعان ساخت چون بخت شاپهزاده رسید و از کیفیت حال شرح
 حیل اجزا کرد و تصدیق بین با غازی بسته پیش بید و خان فرستاد و پادشاه و امر ازین پیام لطیف و سخنة نادر تعجب نمودند اما کار از دست
 رفته بود چون تیرا شست و از آن طرف چون عرض خراسان خالی گذاشته بود لشکر کما اکثر من الرمال و التمال از آب چون
 جهره کردند و حوالی هراة را حتم ساخت از حکم شاپهزاده نوروز غازی شرفی سیفه امضی من الموب و حد و کلاشی امضی
 طبعی عننا بر جاح تعجب لشکر خاصه متوجه خراسان شد از آوازه و وصول او بی حیناج بقام نزال آن بلا منفع و آن متم کلاش
 و تامت الفل ربی و قد نظرو عثمی مرقر و بستند شعر بنتمت و الجبل العنای عواشب و اذمت و البص الرافع
 صدعت نصح النصیر لیل جوم و کیف بقام اللیل و الصبح صلی چون ازین شو اعل ل پر و خسته بی آنکه ندرین بار جانب
 خست کرد و ندی عنان معاودت بر صوب خدمت شاپهزاد بست فایده صبا دشمنال سپرد و الحمد لله ما یجلا و اصحابنا انظلا
 نلا لؤلؤ الصباح و الصلوة علی روح بنتنا محمد ما تنقست عن جوب الریح من ذبا الراح موضع تسمیم و کر
 در مبداء جلوس پادشاه حکومت ممالک روم در نظر طعنا جازوین مقرر شده بود و صاحب دیوان صدر الدین حکم بر لیغ از راه بنام
 نامزدان و بارگشته بی در توجه بوجه حصول موافق تاخری و تاخری می انداخت چه حال الدین و سحر دانی که در طر در ارت یافته بود و مال
 قدره از بیاع خمول و بیج ارتفاع طیران نموده و اساو و ابوبکر خوارزمی سبت لاصغیر مع اولادیه و العالیه کما لا کبیر مع العظله
 و البطله و اما الولا یه اننی نصیر و تکبر یوالها و مطیه کخن و تصیح بمطها و اما الصدقین بلیه و
 اللس لکن یحلیس فیه و اما النساء بالرجال کما ان العمال الاعمال بر اسطه خاست نفس و لوم طبیعت او را
 ۱۰
 معرض استرفاع و استدرک آورو و حسان صاحبی ما در عهد کجا تو خان که اورا بعد الله تعالی خلعت جان بنجیده تا بال چه رسد و حاج
 وقع آرو با ساءت مقابل کرد و نند از اشارت صاحب شریقه ایج جیدک هونا ما لعله یصیر یخصک یوما ما و ان
 یخصک هونا ما لعله یصیر جیدک یوما ما غافل ماند و مبلغ صد تومان زرد و وجه جالات نازک بر بال جمع
 ۱۵
 ممانا و بعضی ثواب صاحبی با او مساکتند و لسان و قاحت در عرض ولی نعمت در از کرد و سب عفا علی هذا التمان فانه
 زمان عفون لا زمان حووی و کل دین فیه غیر موافق و کل صدیق فیه غیر صدیق پروردگان دوست
 ۲۰
 بجا بهره معاودت پیش گرفتند و سوابق تربیت را بلو اقی تحلیه مجازات کردند و نمید با اساو در یک مصنفه مجازات جماعتی که ایشان
 ذخیره چنان روز جماعتی پنداشت خود خیره تر دشمنی بودند دوستی که بارها از مشقه العمام او سوار مت ساخته بود و زوی حریف مروست
 و فاتح جبار کشید شعرا قومنا لا یضیعوا ذمام کل حمیم و لا یحلوا جود ابکل حق فله و ذکره و لنفس جدا بقول و یح
 انی خاف علیکم عذاب یوم عظیم بیت مرد خرومند بنر شپه را عمر دو باستی در هر شمار نازکی تجره آموتی در و کبری تجره
 بروی بجار سگ نیت در انید حسن عمد و وفا و مرومی و مرده و کرم اعز من یض العنوی و لا یلوی العنوی و العنفا
 ۲۵
 العرب و الکهنه الاحمر و العرب الاصم افاده قال الله تعالی الذین ینقضون عهد الله من بعد ميثاقه

و این سخن را در کتاب
 تاریخ طبرستان
 در باب بیست و نهم
 در وصف امیر نوروز
 در بیان روزگار
 در وصف امیر نوروز
 در بیان روزگار

وَيَقْلِبُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَائِبُونَ در فلوله آن مال عزالدین
 بمطهر عمید بار و رسید و مبالغه و جودت فائده صاحب دیوان را در شیراز متصرف بوده محتر و جوی در وجه طوفان مرگلا
 بروی حالت کرد و وصل با کف صاحب دیوان مقول دیده ام اما صاحب دیوان مغزول نشیده همت صاحبی که همای مطا
 معالی بود بر امثال آن صادرات سایه القات نمی کفند و زبان حالش این معانی مکرار میکرد و شعر شریف علی الغدای علی الغدای
 مَعَاذَ رَبِّي فَيَنْقُضُ بَرِيْقِي وَكُنْتُ أَذْمُ صَرَفَ الدَّهْرِ حَتَّى عَرَفْتُ بِهٖ عَدُوِّي مِنْ صَدِيقِي غم و نبلبل خود را
 و دید دیوان حضرت تبریزات برهن و بر لبها و جبهه ای صفتین بویاب مشکوشت در مقصودش ولا اتمنی للتشر و التشر و التشر
 و لکن منی احمیل علی التشر و التشر تقریر کرد که سید تومان مال جمال الدین و تجردانی در آنک دست مبارکت تف کرد
 و انرا جات بی وجه انداخته طاقت باری تعالی کار او را بی صحت چیزی کفایت کرد و بر حاسدن بد کرد و دشمن وارون اختر
 غفیر یافت آن علی الکریم و اقیه من فعلیه و له حصن حصین من فضله فاذا ازلت به التواب زله و صالت
 علیه الدهر صوله اقامنه بد اخسانه و انزعته مکارمه عن مخالف زلفا در آن روز کار که رواج کار را اول
 و شام و روز کار صادی افضل و کرام بود مصعب امل الکریم فلیله الینلاد چند روزی مثبت نمود و از استقامت
 روم لغت داشت چه کمر بنده خود را اسباب مبارکت آن می پنداشت و پشت دست شعر و کسب ارم و الزوم و التزم و التزم
 فلور و اما غیره می فلت کذلک بر روی حال زده بود اما در مصدر آن پریشانی و محمد آن میر و سالمانی بر غم توجه آنجا کوش خیل
 فرو کوفت و خیزه اقامت بر کس از راه عطش کرد و عازم جیلان شد تا امت خیل و خول و خیلان و من بها غیر فی سبیل
 الله یجیدنی لارض مرغا کثیر و در منزل ماه بیک منزل می پیرو و در هیچ مر حله کیت لم ی توقف نمود چنانکه اکثر خدمت خلف شد
 و از امان سرعت با دو پادان خاکسار شهر ضد کلک من الوحده الطابا و مکمل الکرکب من طولی الشهاد پادشاه خیل
 و جوهه اکابر بقدم مبارک صاحبی تبحر و تبحر نمودند و استشاره و اظهار فرمود و بخدمت پندیده که فراخ رفت آسمان رفت چنان
 صاحبی ابر پاش بجز بخش باشد تقرب جست کل ربع مانوس و ملک محروس چندان اقامت نمود که تا امت خدمت
 طعی شدند هر چند نیت اقامت در خاطر دریاست موج میزد و طاقت غریمت بندگی شاه زده جهان خازان خلد و دست
 مستمر کروانید شعر ذاحل فالجوزاه دست و ان سر می فوکبه الافاد و التقد مرکب فمن مبلغ افلاها ان
 و یفها بیام و زبانی معاصر کنی و ان منابها الحرف من کسفی و ارا الطابا ایض من کسبه صد و سیزده و از شرف
 شمسی و نصاب سیور غامی در یافت کفایت با این همه تدبیری کلگون چه فردانه بدید و وی برفت اکنون چه
 وقت است که شزاده کیران تیر تا ز عقل با عقده عقال تو هم بشاید و ازین کرد و آخر اجمال بیرون برده برین فکر ریزین تر تین و بدو
 چگونه حکم حکمت فهم کرد اند و در سطح میادین تدبیر کشیده پاشی مبارکت در کاب مصارت استوار کرده دست جلالت از زمین
 سعادت بیرون آورد و چون سامت در کف کفایت کرد و عنان غریمت فرو گذارد و مصرع تا کوی باد و خوز میدان که برود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

حرکت غازان بفرم باید و

نوروز تریما خورشید و صاحب در بندگی حضرت صورت میلان ضمایر بمطاعت شاهزاده عرضه داشت و تقریر کرد که اگر
 شاهزاده عالم آسینه ضمیر جهان نای را بنور عقل تسلیم روشن گرداند و نیت کند که چون بر دشمن مظفر شود و مملکت بی زیاد و تجمل کلفتی
 مستخرج کرد و در تقویت دین محمدی باقصی العایه بکوشد و ادارات و مسامحت و صدقات که خانان سلف در ممالک شتت فرموده اند
 از شتاب تقصیر مصون فرماید و اطلاق طایفه که بیاسار سیه مانند بر او لادیشان ارنانی دار و من بنده متکفل و متعهد بشوم که
 نوروز بیکت را بالکسر باشلا می کشم و بر راه جیلان مغافصه بر سر بادور نام چه طغاجا بنده کیاست و بر بر صداین اظهار عینیت
 دیدار ترا چشم همی دار چشم کفایت ترا گوش بسیدار گوش دیگر امر اچون میل او مشا به کرد در مملکت عبودیت منقوط شوند
 شاهزاده عالم بر دست همت فلک پایگاه لازم گرداند که چون خاتم غایت و نخست دولت کنیم در تاسیس مبانی شرع و عدل
 علی الاجمال و تمشیت این نیات خیر علی التفصیل اجتهاد و نایم پس بخت مغولی که نمودار زلف بان قتل بود این معانی مشروط بر صغر
 عارض کا فدی نوشت و بصاحب داد بشافه از زبان آن صاحب استماع افتاد که امر در حاجت و قبطه خا و منت شاهزاده چو
 بغال میمون و میان دولت روزا فرزند عمان غریب بعبانید بیت عمان باطن ایام ده که این او سعادت است که در
 مرکب تومی راند بخار مرکب میمونت از بسط زمین سوی محیط فلک چون عمان بعبانید زهر کینه او که زهر غم فسخ کند
 سهر کوشه مسند زاه بساند پس نوروز غازی را الهنیز بن الذبی که الذبیع کالبید للیب و الفنا کالبینا فرماخ هزار سوار که
 حاضر بودند روان کرد فال الله تعالی ان یکن ینک عیشرفن صایرون یضایبوا ما بین و ان یکن یمانه یغلبوا الفنا
 صدر جهان در خدمت رکاب نوروزی بود بیت بکلت درامی در ملک آن کی نو که در عمران کرد است از کف دوم با
 عصا موسی عمران باعجاب و عاصی مریم علی بن ادر متی اندک چنان راند که چهار و هم ذی قعدة سنه اربع و تسعین و سیصد
 بود قتی که بیت سپاه شب تیره بردشت دراع یکی فرس کسر و از پرباغ چو فلاد در بخار خورده سپهر تو کفتی بقیر اندر اند و چه
 و دوازده مسافت اردوی باید و ما در ای شته نزول کرد و پنهان علی را پیش معنا جار فرساده و بالکسر خیز و از پشت الرود منوجه
 شد و بعد از وی قوشی سپر لیاق و طولاد ای فرستند چنانکه از مضائق مصطاد و وحش و دعول مخرجی بایند و از پی لیکر روان گردید
 امر از یورتن عازم خدمت شد یذوقفهم من کل صفع نوالهم لا ینذین الی ظل الامان و کفای العیر و الظفر شعبه قضا حو
 سیاه لیل و نهار بر بطع زمانه شمشد کرد و سیده بود بیت رفته همچون قطب و زشش چار و دو بر کعبین از سه سو پروین
 نقش و فرقدان پنجه از زخم شش نجی کعبین و غایب بی رحم طنین در عاس کون غلت پر خرم انداخته دست جفا خصل بر زمی بر دو
 بد و هزار فریب حریف دولت باید و از بساط فار و میساخت و چون سه تا در کاشاد با بر زیاد محنت موسوم میکند و ایند بر
 لعب منصوره در خانه کیر عجم ما سور میدشت و در نوب و عویل فواخرنا علی العین الطویل برومی میخواند تا برودی بساط و جو در
 از مبره سعادت چون داد و بنام بود و بر قشاند و در عوض ممانه مملکت جان شیرین بسانه القصه او را خبر شد که بعبانید
 لا یحسب و رقب و یار بلکه در عین جوار و با اکامین اشرب بچشم چشم چشم چشم چشم انکیزه غازی که در جفا نفس از جان خود ویران

۵
۱۰

بیت
 و نسیم
 چون مرده بودی تیر و دم
 کای جمیم و کاه فریم
 سرکشه چرخ لا جوردیم
 آخو بودیم و در نور و دم

تشریح

کرفاری و قتل باید و خان

وصاف

شیر سیر میکرد و پیش تر غمخسیرا و سپهر مشاهد کرده اند و اکثر امرا چون دولت و مراد قفا نمودند تا کام تر حال فرار بر حال قرار
راج میدید و از خیز معرت بر حسب خست خست بیرون جست و بر راه اور با بجان چون مرغ بر آذریجان روان شد با قتی با دل
و شکر کرج شرفا قمع طم بظرفه انفسهم بالخوف بالرفیقین ان تحطف شکر از هر گوشه روی در رایت اقبال آید
ریز عمر عالم از آری نصرت فرای جمع میشدند نوز و بر اثر باید و رکاب غمیت کران و عنان اسراع سبک کرد و سید چون روز
راه قطع کرد و مرکب نماند شدند توقف کرد تا قورمشی بشکر سید مقدر چهار هزار سوار کرین کرد و اسبان فرید تعیین و قال
رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم خير لا خباب اربعة وخمسة ابار ان يعانده فخير الجوشن اربعة اذرا و شاهی
سپهر بخوابیم بر بر شکر فرستاد و از آنجا با طرف مکتوبات نوشت که پادشاه اسلام غار نیست و دشمن در آتش حسره که از آن بچرخ
ایچی فرستاد تا مسوغات اسلامیا ز تمامت کلیسا با و کنائش نصاری و دیر پاره محوس که سالها تا بر زد و دیار دجا هر شاه بود
عازت کرد و موعول موعول شکر مغول قصر شیدا ایشا نر نمودار بر مقلده ساقند در حوالی پنجان لشکر با شدت تجم و سر عتیم
باید و رسیدند و او را گرفت دانست که روزا قبالتش نام شد و صبح دولت پادشاه اسلام تا شیر ضیا بر افاق مستطیر کرد و سید
چراش در خوی جلجت و حسرت مرا غمیز داد و در ابا ز به تبر آورد و نوز در مقابل این احوال مکفیت بیعت تب ریز فریق
اندر خوی غم سر شده تصه من پیش بر کس چو الوند غمی بر دل و لیکن از اب دیده میشد اب اس پس از حکم بر یخ نوز
پیر و بخت نال دولت شش با باید و فخر از لب جو بیار نشو بدست بستن پرایمی قدر منتفع کرد و سید تیره حال روز کار و یاد
فلک عذار جز این نیست شفق شامش از خون بی کنایان هر شب مرکب است و فلق صبحش از دود نفس داد و خایان هر صبح شرب
چنانکه خاقانی گفت بیعت مرادل چون تنور آهین شد از آن طوفان همی بارم بلمن درین پروزه طشت از خون چشم همی بارم
شده بیجا و معدن اگر نه سر کون سارستی بی طشت لبالب بودی از خون ل من والحمد لله والحمد لله والحمد لله عظمة
و بوبیته بلسان الحال فی نیک الاطوار بنیادنی سائلا و محبسا بلا واسطة الاغیار لین الملك الیوم لله
الوعدا القهار و السلام علی سیدنا الابرار و خاتم الانبیاء و الاله جلوس میمون پادشاه اسلام
غازان محمود خلد سلطانه در ماه ذی القعدة حجة اربع و تسعین و ستانه خلفه کبیر کر و بیان در خم طاق مغزین کردن
افراد و بطریق صداسانان بساط غیر امرو شده که پادشاه کوششی مملکت فرای بیعت خسروین مکن از کس
صفت صفدر داراب دل بهمن رستم توان مهر سپهر اقدر بحر سحاب انتشار شیر ننگان شکار شاه ممالک شان لادالت
ضغائر الظفر معفود و بنشر ابانیه و هر عینانیه و نغور الممالک مسندده بنهد بد سیفه و غیر سنانیه
بر زمین مکن چون سلیمان بر سر نشسته و مکران آسمان دوران و وزیر دوران آورده شعر انصر انصر جهما و العز الجمها
و الخرم انسک بالاسلح و چه سلطنت چون علم عدل و شعار اسلام افراشته می رسد الفتح فرینیه و الین و رفیه
السلامه ضیبه و الوفیق دلیله و الهد سبیله و سار الصریح و فریاد و افسه لای صغر نصرت هر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

آن برسم چاوشان در پیش دوان و اقبال و تائید و برین بسیار مکران و قضا بزبان تعظیم کویان جیت طرقتا کر و کاشا
 رسید شاه جان بخش دین پناه رسید در روزی مبارک که خاندان سال و فاتحه و در سلطنت و جلال بود شعری بودتک صانین لغید
 علواً و عالمک ملحق البشری لقا محروسه تبریز عید نوروز را بهم نرفت طاعت پادشاهی مصرع مبارک باد و میمون باوستند

و جمیع غلمان بجلال مسعود چون از نظر تلیث و تسدیس امید و بر جبین خط سعادت موزون بود بر سر رفت خورشید دار بر آمد
 لطف رحمن از گفته صابی سرانیدن گرفت شعرائف بمرفی زجل صاعداً الی المعالی و اشرف الصعد و فضل کفیر
 الشری بالندی اذ اعلى فی بعدی الاعد و ذی علی المریخ سطوا من عاد الذین و فی نحوہ اصید و اطالع کما
 یطلع شمس الضحی کاشفه للحدس الاسود و خذ من الزهره افضلها فی عیشک المنیل الازعد و ضاوا الالاقلا

موجها عطارد الکلیا اسود بالظلمه النجمه و انت بر استان حقی سوسد خرد که بر استان او تا به محکف خواهد بود و هدایت ابدی
 صانین گشت که قبه چرخ کاشش جاوید همای سایه سبزین ملک باشد و معانی این بر دیده سماع می افتاد از ترجیع مثال و مثالی

شعر تعالی الله ماشا و زاد الله بهمانی الفردون فی الفایح ام لا تسکند پیش از حکم بر لیل نوروز بزبان هادی تو فین مادی فرود
 تا مات مغول و غیره صغیرا که بر آنکه از متابعت شریعت خود راستی میدهند و لوم خازیرود یکجیف بر خلاف نفس آیت
 حلال مشیر و بوحده رب العالمین جل شانهد و صدق بعثت رسول اخر زمان علیه صلوات الرحمن قرار آورند و لفظ معنی اشهد
 ان لا اله الا الله و انهدا حجج قد انکرت من قبله و انزل من السماء ماء فارتوی به و انزل من السماء حنظل و انزل من السماء
 و او صارا کما رزق خود فرود شویند و معتقدان تملک انک الشاری المسبح ابن الله که واحد مطلق را تعالی الله تعالی یقول انظروا

علواً کبریاً ثلث ثلاثه نسبت میدهند با خلاصیت صفت سلبی که یلید و کم یو که تصدیق کنند و انواع فرق مثال را
 از جوس و شوی حکم و من یدنیغ غیر الاسلام ینا کله یقین ینتیغ غایب اگر کسی بمقراض لا نفی سر شمه الا الله بر ندارد
 بلام الف تیغ که مین مشد و افلوا المشوکین کافه است شخص او با بیات ال و هند له قولفه الا الله است شمه انوار سخن
 مقراض و ارازان جت آمد و طرف لا تا طایفه به دورا بر مقتضی اشارت صاحب شریعت علیه الصلو و السلام ما عاقب
 چون مفرم اعجاب جزیه شده اندیش نما از عمام تیغ مسلم دارند و بنظر تخفان که در بقدر دولت قاهره از عود و صلیب احواد مینا

ساختند و از کلیسای سیاه کلیمان و صوامع جوس معابد و مساجد اسلام برافزهند در یکدم عالمی از جمع ضلالت و شرک کفر بنور
 ایمان راه یافته درین فصلی بر جای کل و کلین غنچه اعجاز نبوی نبوی سکنه و ستیزه غنچه لب خوش الحانرا طبل نوایان دین
 سید المرسلین از شاخسار سناش کفر الخد لله الذی انمی من حدیفه الکفر انوار خفیه الاسلام و البس علی فدی
 الذین ملابس النجیم و النطریه و الاکرام اطلع علی الافاق شعوس انوار الاسلام فاشرفنا لارض نبور و یفها

بعد الظلام نظم فلا ید الحفاید یما فی تمام ایمان من بعد لا ینضام فتح یفا حیه الهدایه مغالو خواطر الهیه
 عن الاسلام و الصلوة و السلام علی خیر الانام و العالمین اکراما مغالو انظلم و الا انظلام و سابع النور

۲۵
 و کما یقول

نور

وَالْأَعْوَامُ فَيَا طَيْبَ عَهْدٍ وَأَوَّانٍ وَحَسْبُ مِيقَاتٍ وَزَمَانٍ فَذَعْدًا لِنَاسٍ سُلَّامِينَ مِنْ نَوَاصِبِ الْخُدَّانِ شَاكِرِينَ مِنَ الْكُفَّارِ
الَّذِي خَانَ دِيْعِينَ لِدَوْلِيْنِخَانٍ ذِمِّنْ خَيْفَهُ بَاسِهِ وَخَيْفَهُ اسْتِنَاسِهِ وَاسْتِفَامَهُ بِنَعْمِهِ سَلَامَهُ طَبَعَهُ سَلَامًا مِنْ اسْلَمِ قَسْرٍ
كَفَرٍ وَسَادَمِنْ جَادٍ مِنْ نِفَاقِ الْوَالِدِ لِيُحْمَدَ اللهُ عَلَى ذَلِكَ فَوْقَ الْحَصْرِ وَالْكَعْدَادِ قَلْعًا قَرَابَهُ بُوْدُورِ قَرَابَتِي دِيْكَرِ خَانِ
وَدَرْوَبِتِ اِيْنِ جَلْبُوسِ هَمَايُونِ غَلْغَلٍ لِيْلِ ادْعُوْا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِنْ دِيْنِهِ خَوَانَانَ دَرْعِيْضِ مَعَاذِ مَصَاحِفِ مِيْشْرِ كَرْتَمِيْهِ
بِرَجَائِيْ زَمْرٍ وَخَمْرِ تَقْدِيْمِ وَتَرْفِيْهِ زَيْدٍ وَعَمْرٍ كَارِبْتُمْ شَعْرَ فَيْشْرِ بَلْ كُنْ فِي الْاَلَاءِ مِنَ الرَّثِيْ وَحَقًّا خَوَاصِيْهِ الْاَطْلَى وَالْاَكْرَبِيْ
وَلِيْسَمِعْ لَكِنَّ الْعَمَلُ اَعْتَادُحٌ وَبَلْ كُنْ لَكِنَّ الْكُفُوْرَ مَنَافِبُ بِمُشِيْرِيْنَ قَمَحٍ وَنَصْرَتِ اِيْمَانِ بَاشَاهُ يَرْيَعِيْهَا اَسْمَعُ
مِنْ النَّجْمِ فِيْ اَنْقِصَابِهَا بِطَرَفِ مَمْلَكَتِ رُوْدَانَ شَدْنُ وَجَانِيَا رَا بَدَوْلَتِ جَاوِيْدِ وَدِيْنِ مَعْلَدِ تَمِيْنَتِ كَقْتَمِدِ شَعْرًا بِفَرِحَةِ الْاَمِيْنِ
بَعْدَ الْبَاسِ مِنْ فَرِيْحِ بَافَرِحَةِ الْاَمِيْنِ بَعْدَ الرُّوْعِ وَالْوَهْلِ لِسَلَامِهِ وَدَمِ الْوَابِيْ وَاصْلَاتِ اَوَّامٍ وَاسْمِ وَزِيْدِ وَاعْطُوْا سَمْعَ
وَضَرْوَقَتِمْ وَصَلُّوْا بِرِهْلَامِ بِيْكَرِ اسْتَامَتِ دَوْلَتِ رُوْرَافِرُوْنِ اَبْتِ يَافِتِ وَنَقُوْدِ مَمْلَكَتِ اَزْ نَامِ وَالْقَابِ بِاَدِ سَلَامِ
سُلْطَانِ مُحَمَّدِ غَاثَانَ اَفْرُوْحَتِهِ تَرَا زَاقَابِ كَشْتِ بِيْنِ اَسَاْرَتِ الْكِرْبِ رَجَائِيْ كُوْهِرِ شَهْرٍ اَعْقُوْا مَعُوْدِ سِيَاْرَهُ سَاكِنِ كُنْدِ دَرْوَجَرِ اَسْتِ
وَمِيْ زَيْدِ وَشَعْرِ سَلْكَرِيْنِ عَمَارِفِ رَا كَرْدِ عَاَمَ دَوْلَتِ قَاهِرَهُ دَرِ اَقَالِيْمِ سَبْعِ عَقِيْبِ صَلَوَاتِ خَمْسِ هَيْدَمِ اَنفَاسِ دُوْرِ دَرْوَبَانَ
كَرْدِيْنِ خَلِيْقِ هِنُوْرَ اَزَادَاهُ حَقِّ اَنْ مَقْتَرِ خَوَاصِيْهِ بُدُوْسِيَاْهُ چِهْرِ سَهْرَ سَاْءِ اِيْنِ پَادِشَاهُ بَا فَرُوْدَا وَسَالَمَانِيْ اَمْحُصُوْرِ سِيَاْهُ
مَعَارِقِ اَحْمَ بَادُوْ كَلْفِيْنِ سِرَاسِيْ عَالِمِ فَا نِيْ شَمَالِ شَمُوْلِ عَاطِفَتِ شَامِلِ وَبِيْشَرِ شَعْرِ شَمِيْمِ مَعْدَلَتِ فَا يَمِيْنِ چُونِ رِيَاضِ وَكَلْبِيْنِ جَرِيْشِ
خَرَمِ چُونِ سَاطِطِيْنِ پَرُوْرِيْ بِيْنِ اِيْنِ تَرِيْمِيْنِ كَرِفَتِ دَرِ تَدْبِيْرِ اَمُوْرِ دَوْلَتِ وَتَقْرِيرِ نِظَامِ مَمْلَكَتِ مَشْرُوْعِ رَفْتِ نِيَاْبَتِ چُوْكَوْمَتِ
مُسْلَقِ دَرِ مَمْلَكَتِ بَسِيْطِهِ زَا دَهَا اللهُ لَسَبْطُهُ وَكَارِ چَرِيْكَتِ بَرْكَتِ نُوْرِ زَرْبِيْكَتِ تَقْوِيْضِ فَرْمُوْدِ تَا جَا كَلْمِ اَنْتَقِضِيْ
رَزِيْنِ اَوَّسْتِ دَرِ نَسْبِ وَخُفْضِ وَاَخْذِ دَرُوْ وَتَقْوِيْرِ وَانْفَاقِ وَبِيْسِ وَهَلَاقِ حَكْمِ فَرَايِدِ وَتَمِيْنِ رَا هِيَاْتِ اَلِ كِتُوْبَاتِ وَبَا نِيْرَاجِ
اَزْ نَرِيْجِ بَا سَدِيْرِ كَرِ فَضْلِ الْاَشْكَالِ سَهْتِ وَشَكْلِ الْكَلِمَةِ الْاَبْدَعِيْنِ قَوْلِ الْاَفَاقِ نَقْلِ فَرْمُوْدِ دَرِ مِيَاْنِ سَكَّةِ اَلِ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ
مُحَمَّدًا رَسُوْلًا اللهُ نَقَشِ كَرْدَنُ وَبِرِ سَرِ كِتُوْبَاتِ دِيْوَانِ خُصْرَةِ اِنْدَا هَلِيْ كِهْ تَعْقِيْمِ اَوَّلِيْ بُوْدُ مَقْدَمِ دَشْتَمَنْدِ دَرِ اَهْمَالِ خِرَاسَانَ
دُوْرَ اَزْ نَظَرِ وَخَالِيْ اَرِ شَكْرِ اَفَاوَهُ بُوْدُ طَوْلَادَايِ رَا بَا شَكْرِيْ كِهْ مَحَلِّ اَعْتِمَادِ بُوْدُنْدِ بَا نَظَرِ رُوْدَانَ فَرْمُوْدِ وَتُوْكَالِ كَرِ نِيْجِيْهِ كَهْرُوهْ
كَبِيْجِ پُوْسْتِ بُوْدُ وَعَمَاصِيْهِ عَمِيَاْنِ بَرِ چِيْنِ بَسْتِ لَسْكَرِ فَرَسَا دُوْ اُوْرَا كَرِ قَبْتِ بَاوَرْدَنُ نَا پَرِ سِيْدِهِ بَرِ سَبِيْحِ كَدْرَانِيْدِ وَتَقِيْجِيْ اَلِ وَاَلِيْدِيْ
وَ اِيْمَلْجَائِيْ وَچِيْچَاكِ وَتَامَتِ اَمْرًا وَجَمْعِيْ كِهْ دَقْلِ كِيَا تُوْخَانَ سَاعِيْ بُوْدُنْدِ اَزْ عَقِبِ يَكِرِ كِهْ جِيْمِ مِيْفَرَسَا دَرِ اِيْنِ اَبْوَابِ چُونِ فَرَاخِيْ
نَمُوْدُ وَشَرْطِ نَظْمِ شَاتِ مَلَكْتِ بَرِ عَايَتِ پُوْسْتِ پَادِشَاهِ عَاَزَمِ شَاهِ اَزَانَ شَدِ دَرِ رَاهِ مَحْفَرِ مِنْ اَسْمَةِ اَلْذِكْرِ هُ خَبْرِيْدِ كِهْ
هَسْتَانَ مَصْرِعِ الْكَلْبِ جَبَلِيْ فَمَا نَدِيْ هَمَا نِلْدُ بِيْچَا نِ طَوَارِقِ رَا زَادَهْ اَنْدُ وَوَرْدِ مَعْدِ خِرَاسَانَ شَعْرِيْ كِهْ اِذَا اَلْحَمْدُ
اَلْوَمَانُ مَحْمُوْدُهُ مَحْمُوْدُهُ فَهَذَا لَسْمُوْطُ نَدَايِهِ دَرِ سَلْطَةِ اَللّٰهِ عَلَيَا اِيْنِ دَايِهِ بِجَهَانَتِ وَارْضَاعِ وَتَرْبِيَّتِ اِنْمَاءِ قِيَامِ فَيَا يَدِ
حَاصِلِ تَقْرِيرِ اَنْكُوْا وَجَائِيْ سِرْپَرَاقِ بَشَكْرِيْ كِهْ كَا حَتَّ اِهْيَانِ مَصَافِحْتِ دَانْدُوْ حُوْرَبِ زَبُوْنِ رَا طُوِيْ وَسُوْرِ مِيْشْرِ پِيْدَارِيْدِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شرب کل شدیدا لشاعرین مجرب لَدَى الرَّبِّ حَفِيمِ الْمَكِينِ ضَبَابِهِ اَرَابِ امیر بگذشت چون شیران غیر سحر
 فَاَتُوا بِالْعُبُورِ لِأَخِذِ نَارٍ وَأَبْعَادِ النَّوْأِثْرِ فِي الْفَسَالِ و شکر پادشاه که در خراسان بودند پای اقامت پرتو
 نداشتند و از بنک حسرت استغارت و تهاشت مد و استیاف و استصاف زد و کرده اند چون معتین بود که فرج عبات نور و
 و کبری روان جمله نواذکر و شعر و کفیف بَقُودِ الْجَبَشِ وَهُوَ عَمْرٌ وَكَفَيْفُ يَلْبِنُ الطَّبَعِ وَهُوَ يَلْبِنُ دُ وَكَفَيْفُ يَلْبِنُ
 ۵ أَلَيْتُ وَاللَّبْتُ مَلِيدٌ وَكَفَيْفُ بَعْمُ الْجَرِّ وَالْجَرُّ مُزِيدٌ كَهَيْتِ أَنْ تَمُرَّ مَوْجِمٌ وَوَضِعُ أَنْ تَمُرَّ مَوْجِمٌ بِي اسارت رفت
 شعرتنا القيرن لكل قرن مفيد اننا لنبشركل فنج ذان لك عزيمة بهما لمن اتبعها لك همة لكموا الى كيان
 فاذا ركبت صفت كل امان للناظرين ونبش كل امان ان الفوج على يدك متابعت كتابع الامواج في نيسابور
 حکم برلیغ نفاذ یافت تا از نامت ممالک لشکر متوجه بلاد شرفی شود چون وجوهی در خراسان بود چه آن سال و در دشت هشت ماه
 بر کوشه کیت تخت جلوس پادشاه اتفاق افتاد و در نوبت در چهار سوی مملکت رکوب حرکت بزرگ دست داد و با چار
 بر پیشه اعمال ممالک خصوص فارس خطاب تقدم و ناری رفت و مواسی را از دوه دو کرد فتنه ازین جهت جنجال تمام با حال
 ۱۰ و چشم راه یافت نور و در سخن کفایت و بر بر از طوک بطریق استلاف و استمداد و چند تومان زر گرفت و در سرعت کالاهای
 الخافق الی فی الخاطیفة عازم خراسان شد شکر او جای نمازندان آمده بودند و قتل و غارت با فراط کرده و اکثر کلمه شکر
 شعر حتی يكون من النجيب صواعق ويكون من قبض الدموع غدیر فیعل ضایدهم و بجز عهدهم من فی طوفان
 اذمع و ذقیر از اداره باس و سطوت نور و در کرب و غیر روی بر تافتند شعر و هل یسفر ضباغ القلایه اذاهن
 ۱۵ الحسن کثیر بنی بالها نور و در حد و و هراه به ایشان رسید هنوز شکر اطراف بخدمت متصل شده کما رجال و ارباب قال
 عرض خراسان محکوم هستند و بمقداری که صاحب بودند شعر و کفیفه سفح الوجوه یواسیل کالاسید خین تذب عن
 جمع کرده ترتیب مصاف داد و او شجاعت انصاف چون مردان جنگ نایز هر جرب را مصلی یافتند و کاسها و دماغها از
 حریق غضب و شوق انتقام ممتلئ بر دلان جلید نبع قصد طعن کردند و دلان بلید طبع سیح طعن کتب ابطال ابطال جریده
 قلم رشق برداشته و سدنه اجمال و دایع ارواح رجال باز خوانند نور و غازی بر فاعل حملات اقدام بیگانگان از مقام
 ۲۰ اقدام متر عرع کرد اند و بنیاد و تهر و تهر و ایسان متضع بیت همی نمود ز روی حسام خون عدد و چوب شکر از روی
 ستمه زنگار ز ترس چمبر کردن بایستاده ز دور ز بیم چشمه خورشید و رنده بعبار حسام بران در سر سجدن و پیش سهام بران
 در دل بوضع اسرار صفوف جمع بر عزم انزام و قصد حجامت مشر و کشتند شعر یا ننگی طائر و اخیش فال و آسوه منقلب
 و اذ در احوال شعرا ان سفک هم ریگاب فحیت لادین التحاب و حبت لا یوحی فلاح و حبت لا یوحی ماب
 و همچنان در عقب عنان باره باور قرار اسپرده بود تا در شن و طر و ایسان از آب بگذرانید شعر یا ننگی طائر حیدها
 ۲۵ فیمتها من ذاک جرد المثلث چون عرصه خراسان از شایسته خندان نشان پاک کردانید صاحب معظم نظام الدین همی با نیابت

احسن

اللهم

ضبطه

نصب کرد و بر سر مکتوبات اثبت فی دیوان الوزارة رقم زد پس لشکر را یا سایشی فرموده انجا بدست و خود بی توقف بنزدکی خضر
توجه نمود **بیت** تیغ تو بقطع و فصل کار دشمن هر جا که برفت سرخ رو باز آمد تانگی کمال سپور غامیسی و مزید قدرت و جاه
یافت و بر یغیا با طرف ممالک فرستاد و آنجا بگومت او و بر ملک نایب مستقل نصب فرمود که باست سبکبگین صاحب پیش
خراسان که با نسلال تیغ غر و جها و چون آفتاب شدت یافته بود تا صاحب دعوه ثانی بید و مراسم جهان ثانی و جهاگیری نمود
صاحب دیوان صد الدین را مصروف کرد و انید بعلت آنکه در وقت بغلق باید و خان چون پادشاه اسلام هنوز بر سر
خاقیت مستقل نشده بود مکتوبات بنام خود عجب طرف فرستاد و جهت مصالح ملک و اطلاق مواجب چرکیت و با آنکه سعی تمام
نمود در محافظت حوزه مملکت و تأمین خلائق آنخدمت موجب تغییر خاطر نوروز شد پس جمال الدین و سجودانی را منصب داد
و نیابت در دیوان حضرت ارزانی دهشت و مصالح حل و عقد امور دیوانی و آل بزرگ در نظر و عهد بر او خرد و حاجی بک
و نام ناصر الدین مالمش را در اجز مکتوبات بالآل برآه صاحب دیوان پروانه ایراد کرد و در برین نمط کار مملکت را توأم بدست
و لشکر را برای حراست نخور ممالک رو بخش ایمن حکومت روم بطعنا جار نوین تقویض نمود و او را بی لشکر پنج هزار
چون مکانه نفس و اسارت فتن و ارتکاب تورات او درین مدت معلوم المیعته ناقیه و شایسته بنیاد الله تغلفه
در **التخانی** بود ایچی فرستاد تا او را با سارساند و عاقبت مجازات افعال خود و اشکال بر قتل و نکال مشا به کرد و **مصراع**
یکروز بجزیره فروشی همرا علی **هذینا بکونهم الذهیب مقهور شدن بعضی عادی دولت قاهره**
بشما الله تعالی چون کار خراسان در غیبت نوروز بیک ضبطی صورت نمیشد با لشکری موفور عازم آنجا شد و
یریش شاهزاده طایجو و سکا و بر او چند امر نامزد گشتند تا در صحبت نوروز روان کردند و در عین خراسان را محفوظ دارند و تقدیر
ایزدی چنان بود که بواسطه تقویت اسلام و رونق کار مسلمانان جمعی را شیطان تسویل از راه وفادة و طریقة مثل سعادت منحرف
کرد و انید تا مرصحه کردند که پادشاه عادل و نوروز خانمی با چشم زخمی رسانند بر اندیشه این مواعاة میعاد کردند که شاهزاده سکا
در خراسان از روز کینه نوروز شقی جویند و سیستور سپهر خراتای و ارسلان کون با لشکری که در اینهمام ایشانند دارد و تصدی
پویند و تا مدت مساجد بلاد اسلام را بر نمعا بد و صوامع اساقفه در این سازند و پیش از وصول نوروز خراسان شاهزاده
ایچی فرستاد پیش طایجو شاهزاده و او را برین مطابقت اغرا کردند و از روی مصطبت برافقت ایشان زبان داد و نوروز ازین
عادت اعلام کرد و رعیت حال شیون و زمان صیبا و باز آمد چون بخت بیدر دولت عربیف و بار بود نوروز بجل خرم و سابعام
مشهور در زیر بر قبه و دار و از زبان متنبی میگرد و کلا شعر و غیر خود پی **للعوائی ریمه و غیر بنانی للزجاج و کتاب**
مکالمه لاطراف الفنا کل شهوه فلیس لنا الا یهون لعاب و قتی این و در بیت و اصداف الا و صاف از مولفات کتاب
که بر طرک کتاب قیمیه الیه و میده القصر بحاسن اشعار بطعنا عصر مشونست ایراد کرده ام و در عقب این شعر نوشته اول نوادی
وینة العوائی وان فلی فی نواد لک فی الزیع طانی ولا ترکب الزجاج الا بنانی و لو ان الزجاج ترکب جلی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

این کتاب

ثبت است

وَلَا لِغَابِ بِي الْأَيْقَانَهُ فُودُ وَالْكَعَابِ وَالْعَقْلُ بَصْدَفَانِي بِهَذَا مَا أَعَابُ دَرْشِ مُحَمَّدٍ غَرَّ خُودِ رَا خَالِ كَذِبْتَهُ
 و بادیران شکر در کمن متر صد شد زمره نفاق بنیام آنکه دو لایه از زین از اطراف قبه خضرا و او تختند و شمس خورنقی را
 بلا جود غلام محجوب گردانید شغال و ارپای در پیشه شیر شجاعت نهادند و بر شش و شش خایم و اطابرا پارک و هیچ آفریده را نیاند
 تسرید و دوز رسوا خواست شد از کرده خود نامدم و سکون و سلوت را عادم شدند و آثار انفعال ظاهر گشت تا گاه نوردن کیمین
 ۵ کشت و در راه بجات ایشان بر بست و بزخم تیرو تیغ و کز بعضی با قتل آورد و برخی را با سوز گردانید سوکا از میان حاشیه فرار گرفت
 شعراً فکرم الظار الإقبال احدی سلاخیم فيه الفیاض مضاومنا بی الأعضاء فيه لاددیهام با جعلهم غبار
 روزه و یکروزه شب از روی کرده ایام بر گرفتند و کز فکرا ز یاد غم کرده تفصیل سامی مواضع آن نبودند صورت حال کشف چشم بد
 از روز کار دولت مصروف گشت در حال بر لاد و رفتار از چشمه اخضر تیغ جرفه فاجشاندند و الطی را بجزیره روان کرد و معلوم بود
 حادثه و کیفیت مواضع و از طرف دیگر ستمور و ارسلان کدون احوال اعوان خود معلوم کرده پیش از آنکه آن را زافاش شود
 و طلوع آفتاب موجب اختفاء خفاش مستطرب شوکت و متوفربعدت لشکر کشیدند و در یکروزه مسافت اردو با فوجی فراوان لشکر
 ۱۰ ایمان جنگ در پیوستند و بعضی با قتل کردند و باقی را منزوم گردانید و خود بیم آنجا نزول کردند و پادشاه به سلام را چون تعبیه سپاهینه
 معلوم گشت حکم فرمود تا پل جنان از احزاب کردند و با حصار لشکر کرد و در آنجا متفرق بودند از زمین و بسیار ایمان روان گشته
 شعراً لا تحس من نارها و فده اذا دام مجدك لخمادها فلنا المنع ضیاء التهار ساخر و أعد و دف
 الذلل عابج الدباج و در حدیقه حدقه خضرا ز کسیده روضان بهنفت و زبان عقل قتیبهستان شبانه ز میکت بیت خیز
 ۱۵ که تیغ میزند ترک سپریخ زن از می همچو برق تیغ لشکر عقل برین لشکر از طرفین در حرکت آمدند شعراً فالفی العسکران فی
 حومة النفع اسود علی الاسود و حکوم محاربی بولناک و قتل بی باک و شعراً التهار له و التمس مغده و لکنا
 شمس غیدها الفهم هذا عجاج فابن الاق و هو فونا و نلک جنل فابن الاض و هی دم از هر طرف لشکر و با
 حخته فال در سرعت و جهل چون فیض فضل و الجلال میرسد ز حتی غاد و الی الحضره عود الی انیاب الی افواها و الی
 براننها و النصول الی اجفانها و الیهام الی کنا ننها پادشاه بطالع اسعد و طارین این تخت مکتب بر
 ۲۰ بیون بیکل شعراً فذود کذروف الی دایمته ننا ناع کفیه بجزط موصیل له اطلالطی و سا فالنعامه
 و از خا و بیجان و قریب بیکل سوار شد و در ساعد سلطنت از مدتی پیش سوار بیت ای شمشای که از هر جناح سب تو همچو
 اضی پوست بند زد و لیک بر بری از نسبت که باهن آب کرد و در زجک کر تو این پشی و بر کوه آهن بگذری بجزش زرداری
 نام تا با جوشی ابرو که بر بار داری نام تا با جوشی عاقبت حق بر باطل فید کرد و نور ایمان بظلمت کور استیلا یافت بستمور را قتل آوردند
 با چند امر که آن فتنه آنچه بودند باقی لشکر دست از جک کشید پشی اندام برداشته پادشاه شکر فرستاد و از دور نزدیک
 ۵ نامت و وجهی نماز گرفته می آوردند و هر را عکلاً او نهکاً عکلاً او مهلاً از شرب تیغ و بنس الود المود و سیراب کردند

درد

إلى جهنم وبئس المهاد ميفرسا و شعر غدر و افقود رفته همداروا هم في النار والاكشباح في العلة جوردق را
بعد از وصول ایچی نوروز و عرض صورت حال و تفصیل اسامی فرقه شقاوت طلب کجا فرستاد و اورا هم آنجا که دریافت بایا بیاید
و در مدته یکماه از طرف پنج شایزاده و سی و هشت میر که تسمیه ایشان تطویل بلاطایل مینماید با مبالغ لشکر بایا پادشاه در پادشاه
ورخت اقامت از منازل خود با سافل و دوزخ کشید و هر کس که اعتراضی بدین طایفه داشته بود و اعتراضی بمسویلات ایشان نمود
علی التدریج بخریج مامنی یافتند بعیت تیغ تو بصورته ارجحانی نکست بس سرکه در آن آب فرو خواهد شد بدین فوج که مفا
فوج سلطنت و جنوق صیوح دولت و مردواح ارواح دین وقت و صباح صبح مهنت بود مشا هر مهار و بلدان و جواهر قطان کجا
معمرن جان صدقات و نه در بوفار ساینده و من عجائب الاخذ و ثیفة در شتا و ظهور این قصد و کما که صدر جبا
با چندان دلائل با هر شواهد ظاهر در اخصاص بس کی و سالت بحضرة علیا بتابع و وضعت با محافل ان دولت مرسوم کرده
و متصدان اشغال دیوان از شعور او بر احوال قلعه مستعد و تصرفات فاسد خود در اموال ممالک مصدق این طنون تمجیل محتسب
۱۰ اباطیل مضحک کشند استا و انوری که شاه ملک سخن و سیت خوش گفته بعیت من توانم که گویم بد کس در هر عمر نتوانم که
نکویب مراد و کران در امثال حکما آمد که شخصی را با حکیمی اتفاق مجادله افتاد و حکیم را گفت مبین اشعار اغوشی نور بود
ساخت گفت شنو سر فار و صیاح را بصنایم تصادم مصمت گردانید گفت کوی قفل صموت بر در ورج نطق زد گفت من
حکیم را پیش احتمال نماند گفت این قسم مقد و سیت معذور فرماید بدین تمت اورا بگرفتند و در توکید و توکیل و تحویف و تعذیب چند
روزی انواع تعذیب تقدیم نمودند پس حکم بر لیغ شد تا تیغ ناکرده تیغ یا اساس مکارم و عالی را منندم کرد و ساند
۱۵ شفاها از لفظ در بار صاحبی استماع افتاد که شبی چون حواس ظاهر در کالات بر گوشه شبان عطلت و بطالت از اعمال مخصوصه
بازمانده بود و روح و نفس مطمئنه چون دو آینه بمنجلی روی در روی آورده و بنقوش عالم غیب متعلق شده بدیده جناب جان
ملاحظه رفت که روز جمعه اورا بسته بیاستگاه برودند در میان بشیة خوف ناکا شخصی نورانی از میان بشیة بیرون آمدی شمع
در دست گرفته و صاحب را از ان مقام وحشت عذاب دادی و اورا گفتی رضت هست که این قضیه را با هفت تن از
دوستان محرم بازاری روز یکم بادی مستضی از مشکو یقین و سینه مشح بایات صدق مبین اظهار معذور بل ترصد آنچه متوقع
۲۰ از نور شهودی و سرور شعور بر اسرار و بطن میکرد و صورت ان رؤیای بی ربار با هفت تن از مخلصان شرح بهت چون روز جمعه
بر حسب مشاهده خواب اورا وحید و فریده و برهنه در پیشه بردند و التیف هول ما بری مستکبر و شخص بر سر موکل بودند حکم
رفته ماکار و سارند البلاء موکل بالانبياء ثم بالاولیاء ثم بالامثل فالامثل والذهب لوفمان مینشور
فرمود که موکلان را در عهد کجا تو خان بمشابت فرزندی قبول کرده بودم و در حق ایشان انعام و مصلحان نموده وقت شام در ان مقام
کریت علی صهو و الذابته داشته بودند و بسبب سبقت حق سالف بر اجراء حکم سالت میکردند و من در ان حال از بار بیوفات
۲۵ محال و عاونه در محال نیک مرتقه بال بودم و منتظر شنائی معهود شنائی موعود ناگاه آن شخص بر ان بیات که بر صفت

نرسید

سلطنت غازان خان

ارتقا م یاقته بودی شمسى انور خسته محاذی نظرا بد بخود از طیران شوق حضرت باری و جذبات واردات عالم غیب غشی بود
 نمود و از پشت مرکب بی اراده بر زمین افتاد م موکلان را کمان شد که از خوف بس تیغ خود را انداخته ام در حال هور قداق کار کجا
 شاهزاده ساخته مراجعت نموده بود چون بران طایفه گذشت از حال صاحب شکاری کرد و صورت حکم بر لیغ و فرستادن او در
 تقریر کرد و نه عالی و دو سوار فرستاد که هشتاد را محافظه کنند تا سخن او در پای تخت اعلی بشف عرض رسانیده آید چون باران کشت
 افاقی یافت آن دو سوار را دید که شارت راحت او میکردند و آنگاه چون بشاره همه نیست که المبتدیج پس کسی بر این حال
 ۵ راحت باشد روز دیگر که از نسل نژدین نقاب آید روی روشن ریخته شد و پشامی بین سلب از عکسوت این سطرلاب معق
 در هر روز نه آنچه بر رای ظلت زوای سلطان طلسم کشای تفصیلی که اسامی مخالفان و اردون ختم تر شده بود عرض کرد و میگوید
 مبرا بود از نمت آن اوتار و ذنوب بر آله الذیبت من دم این یعقوب دعا بخود اللهم جعلنا علی حمدک و شکرک
 مؤقنین و فی ملائیس لطفک متعقین و لا دایمه عبودتک فامین و یا فاضله نعماتک غامین و عن بکایت
 لفق اجابت کشت پادشاه او را سیور غامی فرمود و پورت او را در جوار اردو تعیین کرد و بنا و کرم و سماحت بعد از او حاج عماد
 ۱۰ و ظهور دنیا و غیرت از مذات العباد آمد و برید انفس سائر امم داد و دولت قاهره خفیه حال و هوایم از یاد
 و الحمد لله الذی جعل الصاحب فی الیاد کالصاحب ابن عبنا و بدین بخود اطراف البلاد بطرف و یلاد
 و عم خاده و عنبر فی مخاض الثهوات من یعاد به و دروغ فی سرا یغ الا لیس من یلاد و به و اولیه و وصلی الله
 علی نبی نبیه بعث الایثار و التنبیه علی الیه و ذکر بانه و صحابه موضع افراد و کرم در مبادی مجلس مبرین
 ۱۵ در هر طلی حاکمی مستبد مستبد بدلائل تجار بصب فقه بود بدین سبب رعیت و رعاة در صد و تکلیفات و زوائد حالات میضطر
 میشدند و سیمالک سلیمان فارس از سیما و عمل در افت مجرب بود و کارکنان مستعد بر شغل منصوب و بواسطه نگر ایچان
 خضره که در زمان باید و خان تحصیل اموال اینچو آمده بودند و بصیول مقاصد مراجعت نموده خاطر مبارک الیمانی بخارک را تپتی و شست
 هر قداق از حکم بر لیغ بشیر زاده یا ساسانی ممالک کند و بتقریر دل پذیر عزالدین مظفر استراک شیخ الاسلام جمال الدین
 مبالغتی واجب و اندو خود محافظه دولتمدار کیش و منازعت بهاء الدین ایاز را عازم طرف بگوشه بود چون آغاز استخراج
 ۲۰ نماند و ابته مواخذت نواب و متعلقان فضل ایزدی و دفع قضاء بگشت و حکم بر لیغ با سمالت و سیور غامی ملک اسلام
 بانشریف خاقص در صحبت محمد جوشی رسید و در احتضار و مساعت بصوب حضرت مبالغت رفت و بود محاربت هر مورد
 لشکر ملک اسلام بواسطه قدر جاشوروی نمود و بغیر اختیار در سه موز توقف افتاد چون در آن حال رکن الدین مسعود
 هر موز بهاء الدین ایاز ممانت و مطاوعت با ملک اسلام بصطحت عواقب نزدیک تر دید و بعد از استعالت از
 پنحوات و اظهار سعادت و اعتبار در زمان قدر با نضرت ملک اسلام مصادا و از انجا بد و نماند رفت و با خزانة موفور و
 ۲۵ استعدای لایق بشیر زاده و ایچانرا خدمت پسندیده تقدیم کرد و دو متوجه بندگی گشت و وصول او بارود و عزل ملک شرف الدین

مخلص الملك السما في مقارن افقا وبعدها زسه روز جمال الدين و سجد افني را بايضا سارسانيدند و در اول محرم نه مست و تسعين شانه
 که پادشاه اسلام صدر جهان را سیدور غامی فرمود و صاحب دیوانی منسوب جهان بی موسوم شعره شیخ ذوقضیل و یکصد
 و بیست و دو و یکت حاسد آب باروی کار دولت آمد و خسار موت و فوت نصارتی بی اندازه یافت دل دیوان
 بصدر جهان تازه و خوش گشت و صاحب جهان با زنه عاقلت او چون چهره بان منقش شعره لطف الحسن العبد اما چه
 زمان و فابعدا ما فذجا و انمر و وض استهنا و الترفید و اسفنا بالفتح لیل الملی قبل ناطقه کاتب بر کلبین
 سید حسن غزنوی که غزنوی یافته بود و زمره این قضین ادا میکرد بیت آخر دلم بارزوی خوشین رسید و آنچه از خدای تعالی
 بود من سید دل رفته بود و جهان شده منت خدای که بوسطه محبت پادشاه روی من ظل الله علی العالمین و مکانت نیز
 دور از بخل و کین و دستور با فرد تکین او متصرع آن دل بسینه آمد و آن جان من رسید و این دو بیتی علی الارجال حسب
 گفته شد بیت با صدر جهان فلک چو مساز آمد شهباز سعادتش بر پار آمد تا هفت روز و سه حال کند اقبال
 صبح کنان بر آمد کافه طوائف با احترام کعبه جلال صاحبی و بستند از اطراف و نواحی و لاطایا الامال و المدح الامال
 و العله الاصلی و حل ظلم از عدل او چون زلفی در تاب افقا و دفته چون ز کس چشم و لدار در خواب بیت حوا
 امن تو جان عام شد اکنون که نماند در جهان جز خرد و بخت تو کیت تن بیدار بر بسیار تو همین خرد و فلک گفت ترس همین تو
 و هم هر چه هست یسار بهش بکنت بر او و کند و اراد ب کان همین از بسیار تو همی آید عار شیخ الاسلام مشورت
 و صلحت و دید او شرف کشمشی یافت و در جوار اردو بارگاهی نمودار شد و روان کردون بر فراخت و ترتیب طوسی و مستغنی
 بوجهی کرد که از بیچ سلاطین و ملوک عصر معهود نبود از جمله تدویر اصناف هزار خه او بجا می کرد و موارد خوشاب و مصلحت
 حریر و ذقبات ثياب و دانهای کرانمایه و اصناف ادنی زر و نقره و طرائف قصی چین و هند ما الیعد و لایحه
 قبول و ارتقای یافت و باستیناس اجلاس و احترام تام از بندگی خضرة مخصوص گشت و التماس نمود که پادشاه سخن عزالدین
 مظفر را که چنان القاء محالی کرده استماع فرماید چون او را به مقام یار غوغا عظم حاضر آوردند و از جاری احوال استفسار فرمودند
 مقال او چون بیاض نهار اشاعت یافت و رموز باطیل بر صفتی حال ذاعت حکم بر لایع شده تا در شیخ الاسلام ساریند و دیگران
 حالات ازین رساله که حسب حال یادان سفر بعضی فاضل شیراز اصدا کرده معلوم میتوان کرد و هی هذین بعضی
 من امن بالله ذین الله الرحمن الرحیم الحمد لله المعبود لایبایه البعد لا عذایه و الصلوة علی محمد
 الله الذی انزل اهل الطاعة عن لوائه انجازا لوائه و اصحاب الذنوب جلا الذنوب مستظرون
 یسألون و اعیناه و علی الی و اصحابه و رفقا بیکم من کان لله کان الله شیت بی علت مسبب الاسباب و ارادت
 برب الارباب نقاصر عن نقاص کلایه مناس انامیل الا و هفتس قدسی مشاء و ذات علوی اشیان شخصی بحلیت
 هذا فلعن من ذکها من علی کردانید و در بد و فطرت بقهر قدرت رقم و هدیناه القدرین بر ناصیه وجود مسعود او و کسب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دور کا سا با او این خطاب کریم

استغناء ملک سیمان فارس از حکم بر لیخ بروی مقرر شد چون بال اعمال حصول مال رسید باعث جو نفس و نفوذ شو
 بِالرَّوْحِ نَزَعَتْ كَمَا بَدْرَةٌ نَابُودَةٌ كَقَهْ وَأَزْمَادِيَةٌ وَجَرَادَةٌ وَنَانَا وَبُرُوشْتَه وَرَضْرَابٌ أَمَّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَذُنُوبًا
 أَنْفَعْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَامَى بِجَانِبِهِ وَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ حَرَامٌ عَلَى النَّفْسِ الْحَيَّةِ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ
 دَارِ الدُّنْيَا حَتَّى تَبْعِيَ إِلَى مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا مِثْلَ سَائِرِ سَائِرِ أَتَقِ شَرَّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهِ أَرْجُلُ عِدَاوَتِ وَجَسَدِ
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَّلَ الْأَسْوَدَ الْأَضْرَاقِيَّ صَبِيحَةَ بَرَجٍ أَخَا كَرْدٍ وَدَسْتِ هَمَزِ مِثْلًا بِمِثْمِ رِزْوَانِ الْأَزْهَرِيِّ مَارَسِي دَرَمَشِي ۵
 كُلُّ الْعِدَاوَةِ مُدْبِرِي إِلَيْهَا الْأَعْدَاؤُةُ مِنْ عَادَاكَ مِنْ حَسَدٍ جَانِمَا ذَكَرَ تَقْضِيلَ فِي تَسِيلِ أَنْ فَانَكَ فَرَايَقَهُ دَاوَابِ
 مَمُوتَةٍ بِرَسَاخَةٍ بَعَلَتْ تَوَفِيَّاتٍ وَيَوَانِي وَاطْمَارَ تَقَاوَتِ وَجَوَاهِتِ خَالِي وَتَسْتَوَا وَتَسْتَوَا مَعْمُولِ وَتَرَكَ وَتَسْتَوَا وَتَسْتَوَا
 بَرَكٌ فِي سِيَاقِ أَحْوَالِ مَعْلُومِ رَامِي شَيْخِ وَتَابَتْ هَتِ وَزِيَادَةُ زَيْدِ تَوَانِ مَالِ أَمَّا وَفَتْهُ أَرْوَجُ حَلَالِ كَرُوسَاطِ تَرْوَرُ وَتَرْوَرُ
 أَنْ مَضَى صَالِ وَرِدَّةَ تَسَالِ بِأَيَالِ حَمْرَانِ مَعْنُومِ الْكُرْمِطَالَعَانِ قَالَ الْأَسْنَادُ أَبُو بَكْرٍ الْخَوَارِزْمِيُّ الْأَخْجَرِيُّ وَأَنْ
 جَهْلَهُ أَوْدَى وَالتَّهَارُ نَهَارُ وَإِنْ لَمْ يَرَهُ الْأَعْيُنُ لَمْ يَرَهُ هَبْنِي فُلْتِ الْمَصْبُوحُ ضَاهِنَةُ حَبْنَةُ الْخَيْضِيَّةُ الْبَرِّ الْبُرِّ الظَّاهِرِ ۱۰
 در شهر سنه اربع و تسعين و شمانه که باید و خان بر سر بر ملک ثبت صیاد المینی سیکفیه و بیضا و در و شکره قضی الله
 أَنْ أَلْبَعِي بَصْرَ أَهْلَهُ وَأَنَّ عَلَى الْبَابِ نَدْوُ الدُّلْدِ وَارْتِزُ وَمِنْ يَحْتَفِرُ بِهَلِ لِيَصْرِعُ وَاحِدًا سَيَصْرِعُ بِاللَّذِي هُوَ حَافِرٌ
 انذاخته سخره ممالیک آن جناب کشت و حکم نافذ شد تا او را بجهی که با کُلُونِ الثَّرَائِفِ كَلَّا لَنَا صفت داشته از اموال تصرف
 نموده را جواب گوید در مقدمه انجان بر خذوه فَعَلُوهُ رَا كَابَتْ و در رجال بن کتب سجده است ملک هلام اصدا قبا
 لِأَزَالِ الْمَحْدُومِ الْأَعْظَمِ الْمُسْتَقِ عَلَى كَافَةِ الْأُمَمِ مَضُوعًا عَلَى مَنْ نَاوَاهُ مَسْرُورًا يَأْتِي مَدِينِ وَالْأَهْ مُبْتَدِئًا فِي كُلِّ
 بِأَيَالِ جَدِيدٍ وَجَدِيدٍ وَدَوْلَةٍ نَمُوًا وَزَيْدٍ مَا طَرَبَ طَارِقٌ وَبَرِّي بَارِقٌ فَبِيهِ هُوَ مِنْ مَلِكٍ وَفَقَهْتَهُ
 الْعَالِيَةَ وَصَرَفَ أَجْهَادَاتِ الْبَالِغَةَ فِي نَصْرَةِ حَرْبِ اللَّهِ وَتَقْوِيمِ الدِّينِ وَبَذَلَ خَالِصَةَ أَمْوَالِهِ فِي نَامِيهِ
 وَتَجَمُّعِ الْمُرِيدِينَ الْخَارِفِي مِعْمَةَ السَّبْفِ وَزَهْمَةَ التَّجْرَاتِ مَعَانَاةَ الْأَسْفَارِ لِيَسِيرَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ الْفَتْرَةِ
 مِنْ فَرْطِ الظُّلْمَةِ وَتَوَرُّطِ شُرُورِ الْأَسْرَارِ أَخْلَصَ الدَّاعِينَ لِدَوْلَتِهِ بِحَدِّ جَنَابِهِ بِأَدْعِيَةٍ كَالطَّافِيهِ رَابِعَةً قَا
 وَأَنْبِيَهُ كَخَلَا فِيهِ عَطْفٌ فَأَحْمَدُ وَيَعْرِضُ مَا بِهِ مِنَ الْأَشْوَابِ الْمُبْرَجَةِ إِلَى تِلْكَ لَسْتَهُ الْعِلْمِيَّةِ هِيَ أَمَّا تَنَاكَ ۲۰
 يَوْمَ الْاَيْتِيَنِ السَّابِعِ عَشْرَ مِنْ سَعْبَانَ نَصْرُ دَوْلَتِهِ ظَهَرَ وَسَبَانَ وَفَهْرُ عِدْوَتِهِ شَهْرُ بَانَ لَوْلَا عَجَلُهَا لَدَمْرُ
 كَالسَّابِقِ إِذَا رَأَى فِي الْمَكْرَجِ الْخَاطِرُ عَزَّهُ عَزَّهُ وَغَلَّهُ غَلَّهُ وَسَرَّهُ سَرَّهُ وَسَرَّهُ نَفْسِهِ أَبَدِي شَرُّهُ إِذْ لَالَهُ بِحُكْمِهِ
 الْمُرُورِ مِنْ بَرِّ الْعَفَابِ دَلِي لَهُ وَأَضْلَالَهُ لِلْخَلْقِ أَوْ رَبِّي إِذْ لَالَهُ كَالظُّوفِ مَلَسْنَا لِأَجْلِهِ وَفَعْبُدُ الْحَبِيدِ
 مُضْطَرِّفِي رِجْلِهِ وَقَالَ لِسَانَ الْحَالِ مِنْ غَيْرِ مَهْلَةٍ وَلَا يَجُوزُ الْكُفْرَ الْبَقِي الْأَبَاطِيهِ وَقَالَ النَّاسُ مِمَّنْ لَا يَقُولُ بِعَفْدِ
 بِنِ حَوْلِ الْهَدْيِ أَنْبِعَا شَاوَأْبَشَامَا مَا كَانَ عَلَى الْفَلَكَ الدُّوَارِ وَبِجَانِبِ حَبِّهِ أَوْ فِي وَبِجَانِبِ حَبِّهِ الْمَوْلَى بَعْدَ ۲۵

هَذَا الْمَعْنَى الْعَجِيزُ وَالْقَوْلُ الْمَوْجِزُ لَا تَقْطَعَنَّ ذَنْبَ الْأَرْضِ وَتُرْسِلُهُ أَرْضِيكَتَ شَهْمًا فَالْحَقُّ رَأْسُهُ ذَنْبًا وَأَلَّهُ
 بُوَيْقَهُ وَالنَّبِيُّ بُوَيْقُهُ وَدُوحُ الْقُدْسِ بُلْقِنُهُ وَالتَّلَامُ بَعْدَ رُصُولِ مَلِكِ هَلَامٍ بِحُضُورِ أَمْرٍ كَبِيرٍ وَقِصَّةٌ وَتَمَثُّلٌ
 تَحْقِيقٌ مَحَابَاتِ كَرَمِهِ وَشَيْعَةٌ شَرَعِيَّةٌ وَدَوَسْتَجَلٌ وَمَرْقُومٌ بِشَاهِدَاتِ كِبَرٍ وَأَعْيَانِ كَمَا مَبْلَغُ نَاجِدِهِ نَوَامِنُ زَرَارَانِ مَلِكِ هَلَامٍ بِرُغْمَتِ مَنْ
 مَسْتَعِينٌ سَبْتٌ لَوْ لَمْ يَجْمَعْ شَأْنًا أَيْ مَا طَلَبًا جَوْنٌ دَرَادَةُ قَصِيرَةٌ تَمَانٌ مَيَمُودٌ وَارْتِمَاؤُهُ عَرَفُونِي خَاةً بِيَرْبِ سَبْرٍ وَرُزْمَانَةٌ
 بِرِجْمَلَانِ مَيَمُودٍ وَخَوَاضَتٌ وَتَشْدِيدٌ وَمَعَابِقَتٌ وَتَهْدِيدٌ بِهَمٍّ وَرَجْسٌ آخَاذٌ نَهَادَةٌ وَارِزِينٌ جِنْسٌ وَخَانَفٌ نَعْمٌ التَّلَبُّ التَّحَبُّ
 ۵
 وَرَشَامٌ وَجَاسْتٌ مَرْتَبٌ وَمَرْطَفٌ وَهَيْتٌ وَادُؤُلَاسٌ فَطَاسٌ الْإِتْرَاقَةُ وَنَوَازُءٌ نَالُ الْمَشْعْرِ فَيَدُ وَتَجِينٌ وَتَجِينٌ وَغَطْلُهَا رَحْمٌ
 الْعِدَى وَجَعْلُهُ مِنْ أَيْتَمٍ نَزْوَلٌ جَدْرٌ سَاوِيٌّ مَرْبٌ سَجْدٌ سَاخَةٌ مَهَابٌ أَوْ مَهَابَاتٌ وَجَرِيَتْ وَخَوَتْ بَدَلٌ مِلْ شِدَارٍ جَمَلٌ رُؤْيَا
 أَرَضِيَتْ أَيْلَامٌ خَسْبَانٌ رَهْمَةٌ تَجِدُ مَلِكِ هَلَامٍ فَرَسًا وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا أَتْرَكَ عَلَى
 ظَهْرِهِمْ مِنْ ذَنْبِهِمْ شَيْئًا لَعَذَّبَهُمْ فِي ذُنُوبِهِمْ كَثِيرَةً وَتَسْوِجٌ حَسْبِي وَهَوَاوَلٌ فَإِنْ سُوَيْبِي يَوْمًا صَفَحِي عَلَى عَدِ
 ۱۰
 كَعَبَقٌ يَوْمًا مِنْكَ أَعْرَضِيَتْ الْعَبْدُ أَوْ أَفْضَى فِي مَقَامِ الْأَرَضِيَتْ بِقَبْلِ الْأَرْضِ وَقَدْ أَطْمِنَتْ طَهَارَةٌ نَفْسِيكَ
 وَزَاهِدَةٌ عَرَفْتُكَ أَنْ يَسْتَلِكَ مَا لَا يَسُوجِبُكَ مِنَ الْعَفْوِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلًا لَمْ يَكُنْ أَهْلًا لَكَ مِثْلُ ذَلِكَ وَإِذَا مَلَكَتْ فَاصْبِرِي شِعْرٌ لَسْتِي فِي
 بَعْضِ حَسَابِي تَلْعَبِي يَوْمًا أَقْبَلْتُ بِهِ مِنَ الْأَسْوَاءِ مَا اسْتَرَعْتُ فِي سِرِّهِ مَا فَاسَيْتُ مِنَ السُّدَائِيْدِ
 اللَّهُ السُّعَانُ عَلَى كُلِّ حَالٍ الْقَعْدَةُ أَمَةٌ وَسَاوَاتٌ وَأَعْيَانٌ مَلِكٌ صَحِيحٌ فَاصْبِرِي الصَّبْرُ الْجَمِيلُ حِرْمَانٌ وَطَيْفَةٌ عَقَا
 ۱۵
 تَمَاسَلَفٌ كَرِيانٌ شِرْآءٌ مَدَنٌ وَبَعْضٌ مَسْخَلٌ وَمِنْهَا مِنْ نَفْسٍ وَادُؤُلَاسٌ شَدْمِيْنٌ رَهَاوَتٌ وَتَقَابَلَتْ حَسَنٌ أَعْقَادٌ وَوَفُؤٌ وَغَوْفٌ وَغَوْفٌ
 مَلِكٌ هَلَامٍ أَرَزُورِي إِذَا ظَفِرَتْ بَعْدَ تَوَكُّفِكَ فَاجْعَلِي الصَّبْرَ عِنْدَ جَوَابِ شُكْرِ الْقُدْسِ عَلَيْهِ أَرَاوَتٌ وَهَمٌّ أَوْرَاصًا وَجَاهِيَانِي نَارَاوَتٌ
 وَتَمَّ أَوْ خَلَّاصٌ مَدَاوِدُورٌ أَسْتِيْمَانٌ نَزْدٌ وَبَعْلَازٌ وَشَدَاوَةٌ وَتَطْلِيْقَاتٌ ثَبَاتٌ تَسْكَنُ حَسْبُكَ كَمَا بَدَلُومٌ مَا نَدَّ عِدَاوَةٌ وَبَعْضٌ نَخْرَانَةٌ
 شَكَايَةٌ وَسَعَايَةٌ نَزَائِدٌ سَهَابَاتٌ هَيْبَاتٌ وَرَحَايَاتٌ هَيْدَادَةٌ هَيْتُ الْمَاءِ إِذَا تَحَقَّقَتْ فَاسْكَنْتُ عَنْهُ عَادِي إِلَى الصَّلَاةِ بِأَيِّ
 ۲۰
 وَالسُّجْرَةُ الْمَرْوَةُ لَوْ طَلَبْتُهَا بِالْعَسَلِ لَمْ تَنْجُرْ إِلَّا الْمَرْوَةَ هَيْتٌ وَرَضِيٌّ كَمَا فَتٌ أَوْرَاشَتْ كَرِيشٌ وَرِشَانِي سَاعٌ هَيْتٌ
 وَرَازِجِي خَلْدِي هَيْتٌ بِسَكَامِ آبٍ بِيَجْزِ الْبَيْتِ رِيْمِي وَبِيْرَابِ سِرْجَانِ كَوْهَمِ بَجَارِ أَوْرُو هَيْتٌ يَوْمَةٌ نَجْ بَارِ أَوْرُو وَكَاتِبٌ رِيْدَا
 تَعْرِيْبٌ أَيْنَ أَيْمَاتٍ أُنَاكَرُ وَرِثَانَةٌ شِعْرٌ عَرَاوِي لَهَا أَصْلٌ التَّرَاكِبُ مَرَّةٌ وَتَعْرِيْبُهَا فِي دَرَضَةِ الْعَدِيْنِ مِنْ خَلْدِ
 ۲۵
 وَمِنْ أَيْتَمٍ الْفَرْدُوسِ حَالَةٌ شَرِيْبُهُمَا نَشْرُوبُهُمَا صَفْوُ اللَّبَانِ مَعَ الشَّهِيْدِ عَلَى مَتْنِهِمَا يَطْرُقُ الْأَصْلُ تَبَةً وَتَعْرِيْبٌ مِنْ
 مَرَّالْفَوَاحِي كِهَ لَا يَجْدِي بِرِمْصِ كُلِّ مَا هَوَاتِ أَيْ كَمَتْ عَمْدٌ نَقِيْبٌ مِنْ عَرَاوِي يَانِ لَهَا كَرُوحُ حَسْنِ الْعَهْدِ مِنَ الْإِيْمَانِ بِرِغْمِ
 تَوَهُّدِ أَرُوْدِ شَيْتِ فَرَا بِنَمُودِ نَعْمَا فَصَمَّ اللَّهُ ظَهْرَهُ بِهَاتِمِ مَكْرَبٍ وَعَرَابٍ غَرِيْبٍ نَاعِيْبٍ وَطَاوِيْرٍ مَخْوِيْسٍ وَجَدِيْ
 مَنَكُوِيْسٍ وَبَاوِيْحٍ مَشْوُومٍ وَخَسِيْمٍ مَسْمُومٍ وَعَيْشٍ مَرَّ عَلَى أَيْزِهِ الْعَفَاوُ وَلِذِكْرِ الْجَفَا مَا أَصَابَ غَيْشًا وَلَا جَاوِرًا لِأَيْتَمٍ
 بِرَدِّهِ حَالٌ خَرُودٌ وَرَأْيُهُ شِعْرًا إِذَا دَهَبُوا فَالْأَرْجُو الْإِيْتَانُ وَالْفَوَالِغُ السَّلَامَةُ فِي الطَّبْرِ فِي وَهَبَتْ حَلْفَتَهُمْ بِرِيْحٍ وَدَبُورٌ

الطبعة الثانية

الطبعة الاولى

ذکر خبث نفس مظفر عمید

وَقَدْ آتَانَهُمْ جَنَّاتٍ عَرَبِيَّةً يَنْزُلُ فِيهَا نَضْرِبُ فِيهَا الشَّجَرَةَ الْمَاءَ حَارِثًا فَتَجْرُفُ فِيهَا تَجْرُفًا عَرَبِيًّا وَفِيهَا سُرُرٌ مَرْصُومَةٌ وَحُلُومٌ مُنْتَهِيَةٌ وَاللَّهُ جَاعِلٌ لِلشَّيْءِ آخِرَاتِهِ وَأَمَّا الْإِنْسَانُ فَكَانَ كَفُورًا
 رَابِعًا خُبْرًا نَجَسًا وَجَبَابًا بِالْعَيْبِ حَسَنًا يَأْوِزُ بِرُؤْيِبِ جِلْدِهِ وَأَدْنَى كَرَفٍ وَسِرًّا بِرِضَاعَتِ مَعْمُورٍ كَسَاوَنَ شَعْرًا
 إِنَّمَا الْأَيَاتُ أَنْبَاءٌ وَإِنَّ اللَّيَالِيَ كُلَّهَا آخَوَاتٌ فَلَا تَطْلُبِينَ مِنْ عِنْدِ يَوْمٍ وَآيِلَةٍ خِلَافَ الَّذِي تَمَرَّتْ بِهِ الشُّرُوفُ
 وَالْعَجَبُ وَرُوقَتِي فِي جَمَالِ الدِّينِ وَتَجْرُفِي فِي وَرَجِيئِي سِرِّ سِرِّ كَرْدَانِي مَجْمُورًا فِي شَرَابِ أَمَانِي بِمَا صَاحِبُ عِظَمِ صَاحِبِ قِرَانِ حَاوِي
 ضَبَابِ لَيْسَانِي فِي حِلْبَةِ الزَّهَانِ عَنِ نَوْحِ الْإِنْسَانِ نَاشِئًا بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ بِأَسْبَابِ الْخَيْرِ وَالْكَرَمِ بَيْنَ هَذَانِ الْكَلِمِ
 وَاللَّيْلَانِ شَعْرًا لَوْ كَانَ أَصْفَحًا كَانَ مُنْخَذًا مِنْ نُورِ آرَائِهِ فِي اللَّيْلِ لَيْسًا عِظَمُ صَدْرِ جَانِ سَابِطِ مَكَاتِ
 وَمَا دَمْتُ كَسْرَةً بُوَ غَاظِلٍ أَرَشَطُ شَعْرًا أَنْتَ عَادِيَةٌ أَمْرًا أَعْبُدُ خَلْدُ فَلَاحِ فِي قَدِّ لِعَقْدِ وَأَصْلِحُ مَوْضِعًا وَفَارِعُ
 جَزَاءُ يَوْمٍ تُجْرِي كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمَلَتْ وَهَذَا إِجْهَادُ الْإِبْرَةِ وَاللَّيْلِ فِي لَيْلِهِمْ الْعَسِينَ مَعَادَاتِ بَرْزَةِ وَأَقْدَامِ اِصْرَارِ وَدَمِنْ خِلْدَانِ
 كَشِيدِهِ عَمْرُ وَتَامِي چُونِ اِطْمَارِ نَا تَامِي سِيكِرِ دَاوِ نِيرِ بِرَقِصَتِ جَنِيَّتِ كِه عِلْتِ ضَمَّ بِأَشَدِّ عَمَلِ الْآبِ تَدْعُ وَدَلَالِ رَفْعِي نِيرِ وَبِآبِ
 خُورِ اِمْتِنَانِ اِلْيَ مِيسَاخِ وَنُصْبِ تَائِلِ مِهْيَالِي بِطَرِيقِ اِصْنَارِ عَلَي شَرْعِيَّةِ التَّفْسِيرِ مِيفِي مَرُودِ رِزَا اِسْوَابِ اِنْوَاعِ مِطْنَعِ وَفَخَارِ
 دِمْجَانَاتِ لَوَاحِشِ حَقِّ رِشْحِ وَرَبِيتِ بِمَوْقِفَانِ الشَّيْطَانِ سَوَّلَ لَهْمُ وَآمَلَى لَهْمُ شَعْرًا عَلَيهِ الرُّطَابَةُ كُلِّ يَوْمٍ فَلَتَا
 اِسْتَدْرَاعِيَّةً وَمَا فِي مَخْرُوفِ مَيْكِسْتِ تَاوَانَدُهُ اَوْضَاعِ وَشَكْلِ خَمَارِ تَعَالَى اَلَاؤُهُ دَاتِ مَلَكِ مَعْنَاتِ مَسَاجِي رَاكِرِ اِسْتَكْوَابِ
 قَدْسِ مَسِيرَتِ وَبَدِيلِ اَوْفُورِ اَمْرِي اِلَى اللّٰهِي اِنَّا اللّٰهُ بَصِيرًا بِالْعِبَادِ مَسْتَبِيرًا زَعَايِلِي شَرْحِ اَسْمَاءِ وَوَضْعِ اَكْرَامِ
 وَحَرِيمِ حَايَتِ خُودِ مَحْفُوظِ دِشْتِ مَعَاذِ اِن مَكْرُورِ اَبْرِهِ عَزْرُ اَوْ زَمِينِ اِشْرَاكِ اَشْتِ وَخَرِشِيْدِ اِقْبَالِ دِمْبَارِ فِي مِرَادِ جِلْدِهِ دَادِ
 قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى يَرْيُدُونَ لِطُغْيَانِكُمْ اَنزَلْنَا اِلَيْكُمْ اَنْزَامًا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ وَكُوْكِرَةُ الشُّرُوكُوْنَ وَلِخَالَةِ هٰذِهِ
 تَابِيبِ مَضْمُونِي كِه بِنُورِي وَرَحْمَتِي مَلَكِ اِسْلَامِ بِرِيسَاطِ اَنْدِشِيَه تَبْتِطَاطِ كِرُوهُ بُوُو وِمِصْدَاقِ مَنْ تَبْتَمِعُ بِجَمَلِ صِرَّةِ اَنْ تَقْبِرِ
 وَرَضِيْمِ صَغِيرِ كِبِيرِ جَايِ كِه رَا دَه رُو بِخِشْتِه عَاشِرُ مَرْتَبَةِ سِتِّ وَتَسْعِيْنِ وَتَمَّامَةُ چُونِ رَايَاتِ فِتْحِ اَيَاتِ نَصْرَتِ كَارِظَرِ اِنَا رَا اَلَا
 اَوْلٰٓئِكَ نَدٰٓئِبُهَا بِاَلَيْمِنِ مَنشُورَةً وَمَقَاصِدُهَا بِالْفِتْحِ مِيسُورَةٌ تَشِيْعُ شَا هِرَادِ اِنْجَانِ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ عَلِيٍّ رَا كِه اِسْمَاءُ
 سَيِّدِهِ كُوهُ نِصْفِ فَرْمُودِهِ بُوُو دُوُرِ بِنْدِكِ حَضْرَتِ اِيْمَانِ قَضَائِدَةَ قَدْرَقُوتِ كِرُوُونِ فِتْحِ خُرِشِيْدِ طَلْعِ مَشْتَرِي سَعَادَتِ
 كِيُوَانِ رِبْتِ عَطَارِ دُوُرِ اَسْتِ مِرْتَحِ صَوْلَتِ نَا هِيْدِ عَشْرَتِ دُوُرَانِ مَدَّةِ زَمِيْنِ وَفَارِ دِرِ يَا دِلِ كَانِ سِيَارِ كِه كُنْدَرُوَرِ كَارِ پَا دِشَا هِ كَا
 جَعِيْتِ فَا دِرِ كَلِمِ بِرِ بَرِكْسِ اَسْمَانِ صِنْفَتِ فَا لِيْضِ بُوُو بِرِ بَرِكْسِ اَفْآبِ وَارِ جَمِيْدِ زَمِيْنِ وَزَمَانِ اَلِخِ حَانَ سُلْطَانِ مُحَمَّدِ
 جَاوِيْدِ اَزْ تَاَجِ وَنَجْتِ وَفَرُو نَجْتِ وَخِرَازِيْمِ مَوْفُورِ شُكْرِ نَا مَحْمُودِ اَمْرَاءِ دُشْمَنِ سُوُو وَخِرَاتِيْنِ جَانِ فِرُوُو وَرِزَاوِ مَالِ اَنْدُوُو
 وَشَا قَانِ پَرِي سِيكِرِ اِيَا قَانِ جَزَا مِنْظَرِ وَفَرِجَانِ تِيْحِ كِرَا دَا بِاِ قِيَامِ سِيْمِ مَعْدِ مَشْتَعِ بَادِ وَوَسْتِ تَصَارِيْفِ عَدْتَانِ وَتَجْدِيْتِ
 لِيَالِي وَآيَامِ اَزْ رُوَزِ كَارِ سُلْطَنِ دُوُو لَتِ وَكَامَرِشِ مَشْتَعِ بَارِ خُوَكِرِ وَنَدِ شَمْنَا هِ اِدَا وُوِيْنِ بَرِ صَنْدَلِي شِيْشْتِه وَفَلَكَ اَزْ عَمَّالِيْتِ
 بِشْتِ بَرِي نَافِ سَمْعَرِ كَالْمَشْرِحَتِ بِالسُّعُوْدِ وَوَعَلَهُ خَدْمُ كَامَثَالِ الْكُوَاكِبِ وَفَقَدْ مَلَكِ اِسْلَامِ رَا سِيُوُو عَايشِي اِطْلَاسِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شَدِيدٌ

دعوت

اِنَّا لَنَوْمُ كَذِبًا مَنِّي مَنِّي رزانی داشته فرمود تا خصم معاند و ایقان مکی را احضار کرده بروی قلمس ملک اسلام بنام خلیفه
خود استماع یار و کند عالی حضرت مزین و اوراق خرف در دست و سواد استبداد و هتک در سر گرفته پای در دایره عقاب
نهاد مستطیر با ضایل سعایت و مستور بخیال کفایت و کفایت ملک اسلام بتلقین ملحق بدایت عرض و پشت تا خصم موصل
اگر دعوی بعضی ادب اقامت مثبت مقرون گردد بهره فرمان نافذ شود و قیام نماید و الا ایقانی بی توفیق نازن و فرزند و بیگانه
در معرض گناه و سخط و استهلاک پادشاه باشد ایمان غنچه و استسم و نسیم اقبال از منصب قبول متمم آغازید در دادن حجت معلم
مینمود و الخائض خائف پس نا کام بران شرط نفس خطی که منزل حظ و حظ نفس او بود بر روی بیاض رقم زد و کار نامه امانی را
چون طره ترکان همین برسم فال سنظر صدق نام گشتین آنگاه بقت چوپیره شود مردار و زکا همه آن گند کش بیجا
و بعد از استنطاق نطق بجلد بر میان بسته را نوزده شعبان و از زبان شایسته بشاد و کل آناه و مؤدیان او ذمه تقریر کرد و مبلغ
دویست تومان زر از توفیرات مقاطعه بر و بحر و کبکزار و پانصدین مرد و اید از حاصل غوص امروز بر ملک اسلام متوجه است
و وجه توجیه آنکه در مقاطعه ده شش سال که متصرف بوده بکلم ارغون خان چهل و دو تومان بر گرفته و تفاوت اخراجات متصرف
سی و سه تومان بنماسته خود تصرف نموده چنانچه مجموع آن نهاد و پنج تومان باشد باقی را از توفیر مقاطعه سه ساله اشیرار بر حسب
رفع محاسبات و تحقیق داخل وجوه محقق گردانم شخص و اذ آن جوان المسفیل قیاماً تینی الا مؤدحلی شفیقه هار بر مصداق
کلام الیدی ضرب من النذیان محضی که بران عوی شهادت و شهید شاهد من اهلها معمر بید و فالحکم به من علم
رقم یافته بود بشخص رسیده فال لیبی صلی الله علیه و آله و سلم تا که و شهاده الزود و شهاده الزود و شهادت
الذوف و جواب استها و از ان طایفه کذیب کذیب و حجرت و اثبات تغذیب و زجر و زور و الزام تحریر شایسته
زور بقدم سوخت پادشاه مؤید به مظفر فرسیاوش ش خدا لله سلطاناً فرمود که این مقدر مردارید بچه وجه از کدام
سیاق تحقیق کرده اگر حسابی مشروح بر کتبت حاصلات بحر و آلی دراری داری بنامی و دار ثمنای پس با شارت اذ ازل الله
لضامننا به و قد رسکین ذوقنا اهل کتبت قضا چون زکرون فرو بست پر همه زیر کان کور کرد و زک گفت
من حیث العیاس در سالی که از نازده اصلا ب صاحب نطف قطار مظار زاده تربیت می باید مقصد و پنجاه من آلی خرا چون رسم
جوزا حاصل غوص می باشد و در سال وسط چهار صد و پنجاه و در ساقل و دست و پنجاه از اقل و او در حساب کرده ام و این
همین مبلغ مذکور لازم میشود فال الله تعالی و مکرر مکرر و مکرر مکرر و مکرر مکرر و مکرر مکرر و مکرر مکرر و مکرر مکرر و مکرر مکرر
و محال باطل و برامی ملک آرای کشور کشای پادشاه و امراء بزرگ نوبین و نوبین و ساطلس و حاجی و ایقان ساسی و ترنما
و صاحب دیوان ممالک ضوعف قدریم مانند بیاض بنار کسوف گشت و تقیضه را از طرف ملک اسلام بر لیخ ارغون خان
با مضامین مثل بر شرح محاسبات مقاطعه چند ساله و ذکر اخراجات از تسلیات خزانه و سایر احوال که یک نوبت در زمان
کجا تو خان هم جهت طهارت نازده شرین شهر و کشف خیابا و سترین تدویر عرض داشته برای ابراهیم دست ملک اسلام از تاریخ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

زور و سر

مضامین اسوه و یوسون داده بود پسند کی حضرت رفع کردند و ذکر فرمائید که سعد الدوله در باب آن سخن مستمیر از فرستاد و او چون
 برآورد مبرزگر بخت و آب روی نیکامی در مبرز بخت باز اندر نطف سیاه شهباه از چهره چون آفتاب اصدف صدق و الکل
 یکسود امجاز من بیکل علی الله فهو حسبه از الله بالغ بر غم انف حاسد کاذب در حق ملک اسلام چون صبح صادق نیاید
 و صبح یاف شعر فذکر الخی ساطع البرهان و اشهر الصدق لایع النبیان الحق الباطل الخج شعر الله
 نوان الحق نلفاه الجبا و انک لنفی باطل القول جلیما بیت پادشاه جهان که فرانس بر جهان چون قضاوان باشد
 فرمود پادشاهی چون از غن خان که در این محافظت مملکت داری طلسم کنی بکندری را پشت پای تو میزد بر مستطبات
 دستخوجات تا بر جمید نیل تکبیل میکشید مکتبی را بمقا طعه معین فرموده باشد و بدان مفاصحات بال داده تو چه سکت باستی کن
 حکام شنیده را ناشنیده نگاری و مردارید نادیده چون استک پیش دید آری در حضرت ماکه روز باز انصاف و مودت
 زور و آزار و اجحاف است دروغ فروغ نیکه و بجا و زود عدول از احکام پدر سیکوی ما در نظر شرف عین مهال نماید و ایقان باقی
 مستحق مشله و نکال بیت بر ثبات تو عدل است دلیل عدل باشد علی دلیل ثبات نورین یار غوچی تصدیق و مالیک کرده عرض
 داشت که سخن او از غن خان تام فرمود **فی الامر الذی فیه تسبیح** و این یار غوچی شکستور و آقبوقا و طغا جار نوین
 استماع کرده اند و شاعت تصدین قاصد مانند کفر لبس ظاهر بوده استیاف آن موجب ملل مسامع همایون استماع
 تواند بود فاذا فرغت فانصب حکم بر لیس شد که او را ملک اسلام سیور غامی فرمودیم تا مال خود مستخلص کرده مجازات ضا
 او بدور سازد و طغا جبار الخی و ذهن الباطل ان الباطل کان **بیت** چه بد کردی مباحش ایمن زافات که واجب شد
 طبیعت را مکه فاه حالی چند غلام بر بر بنویده محافظت او را زمین و شمال ایستادگی نموده اگر چه و ایم خمی دارد عوی و در زبانی
 چون بی بی زبان شد امارات خذلان و غبار طغیان بر نامه ناصواب بد آمد نیل باغی قسم خصم باغی راز جل تبلیل ملائکه
 ارضی بسع طلاء اعلی و سکان قبه قبه بالار سبای شعر **الذکر الذی والایام و الحاح و الناس کالتفایس و الذنبا لیر غلبا**
 اول در دیوان حضرت او را حاضر کردند تا قاصیل و جوه بیت و دو تومان زر که از آنجمله پانجه تومان راحت مشروع داده بود
 کند داشت که مصرع اینکار بدبیر نمی آید است و انکار و اقرار او با عنایت و عاطفت ایمن حاقان غلام که در باره ملک
 اسلام مترو البیت حکم تادی دارد و بزبانی از دل گشته تر گفت بوجوب وثیقه و حجت حاجت سبب و تقییس نسبت این وجوه برین
 مشرتبه است و دو کلاه ملک اسلام راجع مطالبت معین اطاق موروث و کتیب در شیراز و اعمال و عوض اطاق و او را در سا
 مقرر را مبلغ صدوسی و چهار هزار دینار بفرخت و دیده از او زود بردخت و کردن استسلام بنهاد و بخط خود وثیقه مفصل براسا
 ضیاع او سبحان الله بیت بسی بدیدم و یکت قدر زود بگرد لباس هیچ مرادی رنگت پنهانی چون زیاده ازین در حلق
 سنگکات نقد جنسی و ملک و مالی داشت و ذات کایات از زبان عقل حال میگفت تاخیر را در زمانه تقاست در قفا و او را
 رای و بصیرت و داناست و **نزل الحیر الکثیر من اجل الشرا الفلیل من کثیر شعروان جوه المره بعد عدوه وان**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

كَانَ يَوْمًا وَاحِدًا كَثِيرًا قَبْلَ لُزِيَادِ مَا كَسَّرُوهُ قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَرَأَى فِي عَدُوِّهِ مَا يَكْرَهُ عَلَى التَّوَابِ
 از خدمت امر استحال ایمان سخنان مجلان فرغانه جدا میرسد درین میان از برای سرخ روی خود التبت فی التبت
 انّ وقال انّ عینی شعر انّ الأسود أسود الغائب منها يوم الكعبة في السلوب للتلب ملك
 روز جمعه با صد هم محرم کرم بوقتی که تیر اعظم بخط نصف النهار رسیده بود و آفتاب عمداً بقرب زوال در کاش گمان جاها می رود که
 ۵ براه عدم دوران می رود و امسب لعین با جند جند و اعوان از عقب می دوید و اسکت حسرت از خواره دیده می آید بر ساعتی
 چهره را چون ترمیشت و صیتی میجست و لحظه و اخرنا و در خلا می کفست و بالاس شجرت که بر این مذبح می سفست درین آن فرزند
 دلبد و حلین بسبب خوش پیوند درین آن مودی حق خلقی من ناز و خلقه می طین درین آن مصدق دعوی غوغا می کند
 لؤلؤهم و الهف علی قلوب غیر الدین اذ به یطلب کید محزون الفسنة کانت و نوالی و فیها و الناس یخصون
 من هجرتی بعد ازین بزار شمال بی حسن تدبیر و مشاورت صمیرا و از رواج دور خواهد ماند و بصاعت و معرفت جمله در معرض حقت
 ۱۰ و اصاعت اقا و در عظیم محن و طمات زمن و امارت فتن بی او چه فن توان زد و در مساعی قطیعت و شهادت فحیت میان بی
 مخلص و اخر اذ ظلم بر ضعیف و امت و قصد خاندان قدیم و قصد منابت کریم بی طالع کفرش که قدم نهاد و نگاه تنه مقبوض عرو
 واریک ضرب بیت مزاحف وجود و راجون نیک ناموزون بود و قطع قطع ذایر الفوم الذین ظلموا و الحمد لله رب العالمین
 معطوع کرد و سرش اجتهت شیریان از او که معظم ابواب شهر عدم است او خندند شعر سناث الی التواثیب فاستبدات
 ولت قیتل یا و الثا ثبات عمید الملک بعد و فلک معروضه و رقیه او بر بعضی مصقول مغرور و حالت انکه زبان ریان حدیث است
 ۱۵ انما بروی میخاند ذکر لاله الا الله شب است لولا لاله بر زبان میراند و با وجود سر بریده و طایر جان از نشین قلب پریده زانهاش تنه
 عقد و دست تومان گرفت بود مصراع بنو این عقد باری در شمارش شعر از مات بلا فخذ و لانیف او عاش عاش
 و الا خلق و لا خلق مباد و مطالعان بی معاودت نظر لعل له عذرا و انت نلوم با وجود صدق حدیث نبوی کجلیک
 القلوب علی حین من احسن الیها و بغض من انسا این کلمات بهشت که شبت خاست و انتقام که نفعی کوم طبع است
 ۲۰ مصراع معاذ الله جایی این حدیث است بر کس که او را صورت نتوغت الاسباب و الذاه و طلع بنظر اعتبار ملاحظه کرد باشد معنی
 الذین انقرو و نضرو و نضرو و نضرو من حواری الذین فان لكل فرجة و نضرة و لكل نعمة و نعمة و لكل احوال و نضرة
 و لكل تواجد و نضرة و لكل نعمة و نضرة برانانی ولی هسته باشد بقا و غیره که با او در آن حدیث است
 محقق دار و هانا باشد نماید و در بعد بر حقیقت ذکر و الفاجر بما فیه و الاشارة الی الخیر من خص صر سادی مجازی این چاره شد چو نفع آیم شوا
 محرم روزانه عمر خیا و کافرا حال دم نهاد بود و دخل و جیل و نفاق و بیست تیزی از راستها ساخته فروسی است عبت پرستنده از
 و جویای کن کیتی رگش نشود و فرین این بیت معرب از ادقی گفته هم عیال دین او مطلقا بقدر لعیدم فی دنیا ه حسن بناه
 ۲۵ در اسالیب علوم عقلی و نقلی تجربی است از معاد اذ دل عالمه دل بر این عالمه ناز می آید و بقا این حکمت معالجت این در دین و امر نفسا

در این سخن
 علی شریعت است
 بنده نامانی بهتاز
 در این سخن

العین من الرغبات العرو
 عذرة من خطا حرف الی
 الی الی الی الی الی الی
 حقیقت کما فی بعضین و فاعلا
 و فاعلا یسطون من الی الی الی
 الی الی الی الی الی الی
 فقی من بعضین و فاعلا
 فاعلا من بعضین و فاعلا

نیکو و شعرا اکان الطباع طباع سوه فلیس ینایع ادب الادیب وقال رسول الله صلی الله علیه واله
 وسلم رأس الحکمة فودد الی الناس چنانکه غیر صادق در این میان لباس تحقیق سفید بریان عقل نیز عطار را روشن و مبرهن آمد
 که تدبیر معاش زمره این ویاست اسباب مخالفت با اینا جنس بی محنت و مطابرت بهمیدگردد دست نمیدهد و از اینجا
 تجربت و قیاس در معنی الانسان مدعی بالطبع کفایه بهر شخص کارکن حسیاج افند تا نانی نخبه شود و عمل هزار و یکم آن
 باشد که تا مان سر نخند نتوان خورد پس معلوم گشت ازین قضیه بی منازعی که تودد تو اضع دایمه پهناس و ایلاف است
 و نظام مصطحت عالم منی بران و کبر و تمرد و سهطه استیجاش و اختلاف و عاشی امور بل تعف نفس را اشارت بدان کرد
 فرض کرده شود که کسی هزار دست مخلص شقیق و یاد محرم زین باشد الصبیق الا کوفی بیاع الا کوفیت نفس در راه نشاند
 و مساوات او قدم گذارد البته و هلا مضرت و محترت و شمی این یک تن بر منفعت محبت و مخالفت آن هزار تن در حصار اعتبار
 نخبه و بیج حال درج منزلی از اندیشه عالمه کردند و نصیحت و قصد و نیت آن شمن ساکن و امن تواند بود و مستشعرو خیرین و مضطر
 و عکسین روزگار گذارد چنانکه کفایه شعرها بکثیر الفخر فی صلح و ان عدوا و اهل کثیر مقصود و قتل مقصد سهل ازین افتاب
 و اسباب تنبیه و تذکیری است از باب فطنت را تا از قصد دایما و حقد و بغضا و بهتان در باره اخوان براسیخ روزه نیت بیژ
 و نیای فی و مطامع دنی که زود و بدست نیاید و دیر و دیر نیاید چنانکه طبع لازم و نهند شعر الا ایما الدینا کلیل سحابه
 اظلمتک یوما تهنک اضحکت فلانک قرها بها حین افلتک ولانک جزاعا لها حین ولت و نصیحت حکیم
 انوری را عله قوت مذکر سازند بیت در جهان با مردمان دانی که چون باید گشت انقدر عمری که باید مردم آرد و مرد گاهینا
 در غم او تر کنند از آب گرم فی الملل کر بگذرد بر امن او با دوسر و بنام کتاب لذات و توکل اسباب حصول مقاصد بر جن معاشرت
 و موافقت و مزید مودت و موافقت ننند تا بر افتاء ذکر جمیل چه ستاء اجر جزیل در دنیا و عقبی ظافر و فائز گردند بیت
 چون خاک باش در همه احوال بر دبار تا چون هوات بر همه کس قوری رسد چون آب نفع خویش بر کس همی رسد تا بچوشت
 ز جهان برتری رسد و روی فی الاخبار ان الله تعالی اوحی الی عبسی ابن مرمم ان یزید ان اعطیک جناحا تطیر
 ید مع ملائکة السماء فی السماء فال سیدی له لا انید فال کن فی التواضع مع الخلق کالارض تحت
 اقدامهم و فی التواضع کالنهیر الجاری یرفع کل عقی و ففیرو فی السقیة کالشمس تطلع علی کل و ضیع و بهر
 و فی الحکیم کالاب السیف علی و لک التقیو چون خصم الذینصام بنجوس عادت از سعادت دنیا مجبورست و در مرض شفاء او را
 شغلی عاجل حاصل شد در مقابل آن نسبت الجبر و الشر مفر و مان فی فنون صحیح آید و این نصیر مر الله و فتح قریه
 رقیب حال زمره حق مشابه فود و فود و فلف و فو فو فو غایشی از حضرت در حق ملک اسلام علی مر الا یام و اللالی تساقب
 متوالی شد نخست اینا فان خضرة لازم لیل و نهار دیوان اعلی گشته تا صاحب دیوان مصالح ملک اسلام را بر سایر مملکت
 مقدم و مرتج دارد و بعد از فراغ حسابات و تحقیق جمع و فذکک و جویات و عرض برات و طو امات او را صد و هفتاد و نمان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بجز بد

سلطنت غازان خان

فانسل جیسے دستیر محاسبات رقم اثبات یافت و فرمان شد که از متوجبات اموال مقاطعات در سال نو بتیغ کنند پس ممالک عرب که از روی عزت نه عزت محل غیرت خلفا و نادار و سلاطین کامکار بود با بصیرت و واسط و مدت سه سال سبیل میباشد تا لی این کرمت و بانی مبنای دیگر عارف ساخت و شانکاره و شیراز دلاسی و اسیح و بجز درین و الثالث خیزد و سه سال که کرده مؤامره و معاصاة بال و او شعر فخر عزت او عیشا ناصر و علی و دولة فوجها ناصر و ناپید و بجعلت خاص نیک که قواره زرکش آفتاب طراز احکام آن برود شعر خلیع کما ان نذا لفرند صفیحه اهدی الصفا لکها کف دیون

۵ با شمشیری خسروی آثار خفاص فرمود و پنج عدد بایزده سر شیر برهیت فضل الاحکام و نهو المندیک که فی شمس چرخ ایزد برین اسد طالع شد است مضاف آن مواهب شد و از اسکره خاص سفوری همای پروار که سر طایر و مطار معالی از محامدات او او در شب که تشریر واقع میبود سیور غامیسی کرد و چپتر آسمان مدار که برقع چهره آفتاب را شاید بر سر آن عطف و عوارف ارزانی داشت فی بکلیک نظر عنایت ایلمانی در تده دو ماه نوبت سه کانه در چهار سوی مملکت بغداد و شیراز و دولخانه

۱۰ قیس و بحرین تا قابل بند چون فرائض خمس برود گاه دولت پناه ملک هلام موطن شد و بنا بهت قدر و فحش کوشش جات عراس سبع چون بهت بهت مشرک اضرب الله فبا بکما بقا البوق الرفیع التاسع و سلاط علی اعدائه الافرعی الالامع و حقیقت این آیات از خاطر رانده کاتب مذکور آن مجموع میگردند برود شعر تعلیم کضم الیمین اذ کسیر الجتر و من هیک الیمون فکسیر الجیر و سبک سبب للولی یتره و لکن لسانیک الابداه و الفهر و فالت معود نمانه

۱۵ به المنی و طبرک میمون تضادیه النصر و الکت الالملک ال مجددا به وجه امال الخلاق کحتر و یا بیخ السطان شمس نطلعت و من بنهائیند و بین ما الله و لکن هذا عینا یخانی النصر و التانیید و التالی

باری تعالی این ملک کتاری ملک صفات را با جمع اغر و اولاد که شبال غاب شمامت و نجوم سپهر معالی و دو سایه قلابه مکارم اند تا قشای عمر آدمی زاد در دوست نوازی و دشمن کدازی از کمال نصرت و دولت و مزید حشمت و رفعت تمنع و خبر کوه و ده و اعاد الله الینا ما یوجب و سائل و حنیه و اعادنا غما یو فغنا فشیما لک نقمیه محمد و غیره بطریق

رایات منصور بر غرم اطلاق بحدان در ماه جمادی الاول سنه ست و تسین و ثمانه چون مزاج روز کا تجمه الاله

۲۰ و بل بر سر شاخ کل در روز و بدین بشارت بر کشید و از شعر آتش بنور و زان اللمبیل یزید و سعاده و دوا و و اسیر خدای الیسع فتابه من نظیر مهلل بشاره قوه فصل بهار باش کلزار اب من عارضان رنجبه و خاک با باد سکت واری از روح کل بر عطار فرد شنانده بیت ز شاخ خویش من تافت چون ساره روز ز باغ بهجوشب از روز

سعد و غراب نوع و س باغ کل رخ و یاسمین غدار شد و طره مغبرش بنفشه تا بار بادا دم شمش در ساگر شمه و ترک تازو سوسن زبانش بد به ربان در کفتم از سر و قامت بلندش از اهتزاز نسیم خوش شامیل تمایل و غنچه دمان تکس شمع بجانک

۲۵ ما خلفت هذا باطل فایل کشت در صبح و شام با سطره غیر باش صباطه و زلف او را میزند شانه و نفس نامیه در هر نفس

الرفیع

بنبر

کویان ما الحسن الرضی و ما اللفظ نیکانیم سیم شکوه جازیه و یح بلبل میرسانید شعر آمانوی نعمة السماء علی
الأرض و شکر الرضا للامطار ارغوان ازغوان و بکر کلفتی چهره سقارت میکرد بیت کربودی کش از تو مستقا
داردی چهره زعفران بخت بخت شعر کانه افوق فلما یضعف بها افاثل الثانیة فی اطراف کیریت شود چه
مکین دلدار کرفت شقایق که صفت خسار یار و لون عقیق عطار دشت بزبان باد بهار عاشقا ز پیغام شعر اثیر علی
و جبا الشقایق خمره مثل السقایی خمره فی الکامیاد نیلور که نیکو بود بهما شرت حرمان در کار آب ارجام آفتاب بی روی
کار خود بازمی آورد بیت نیلور از آفتاب کلک بر آب سپر خنده بی بخت افغان در اطراف همین بر یاد درسته نش
لبان سردندان تعجب سفید گردانیده می سرسید لکونقه پیش لب و دندان که جامست و جبا من بن دندان چو جاب
چشم مرز کوش حکایت طراوت مرز کوش جان سباع کرده و کل برابر در بهوی دلدار میکفت عاشق وار مصرع بی روی تو
بازیت باغم باغم موسیقا منتظر بلبل از شعبه نوروزی در پرده فیروزی بقول لؤلؤ فی باغ الاذنهار و الرضی غنما
ضغف الاکنجار و المناجی زبان جاری میکرد سید و فاختگان چون نوا موختگان از سر شاخسار سید و چارین راز
بانواد ادا بیت بلبل ره راهوی در ساختن نامی کل جسد بجن میکند در همه جای در پای غم او فزایدیم از لطف
ساقی به پال و دستگیری فرمای میفرمود جوانان نوحه بسته چون سبز بفرش بوقلمون شراب مروق ارغوانی و سماع مرق
ارغوانی در زرنه و غروش نوش و کوش میکروند و در قبول این نصیحت غم نابوده بود و فراموش بیت بهار تازه زرنه
کرد لاله ستان بزنگ لاله می از بار لاله روی ستان جان جوان شده و با هم چو او جانا نیم می جوان بجان ده دین بهار جان
بشا و کامی امر دزد او حیش بده کجا کسی ز فردا پذیرد از تو ستان پیرانی که ایشانرا دست از می جوان قلع کیر بودی از پیری
کیر شده و مشک ناب شتاب به بنیه کافور فیصوری شیب بل کشته طوا حین مطبخ حیوة یعنی دندان فرور بخت مصرع
که چرخ فلک فان و هم دندان کو با بیات ابن الترتب که مزاج افاس صباد و درختیل و تذکر خضرة عیش صبی در لعل
تمثل میزد شعر الشبایب عصى الشبایب فلم یعد ذل خضرة اذ کل عین خضر فدا و ذک عمدا لاجام
شعب الوحال و فود زاپی اغبر ائی سلوک مر الشبایب کاسلا غیری و لکن الخیرین تذکرات منصوره از بغداد
بر غم همدان بره یعقوبیه نهضت فرمود و دران حالی ایمان بر غم توجه شکار یکت ما به بر شست و یا سا فرمود که امر او
صاحب دیوان در اردو اقامت کنند پس اجازه شایع شد که جاسوسی را گرفتند از ان نوروز مرسل ببلاد مصری و مکتوبات داشت
مضمونش فرود فرجای ممتوه جدا که نیات صالحه مامر دست با علاه شمار اسلام و اذلال معاندان این محمد صلی الله علیه
و آله وسلم باید که سلطان مصر و امر او مجده آن دیار این معنی نامطابق باشد و معاونت بینه اسلام را موافق پس سبب
خدا پادشاه بمواخت بر اردان نوروز حاجی و لکنی و ساظمس که نایب بود و سایر اعیان و متعلقان حکم فرمود و بمن ناپرسید
همه را سخنه تیغ یاسا کرد سید و چون دران نزدیکی شاهزاده جهان فرینده اغول را بشکری بهرب خراسان روان فرموده بود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نوروزی انصاف اربعه
نوروز انصاف و بهرین اربعه
نوروز العرب انصاف
نوروز اسلام چون الاود
نوروز اوج و انصاف اربعه

وقت امر ابقا مورستای و بر قداق رابا دو تومان شکر شمع منجی نبطی الصوار و میرین نخت الغبار و بالاصول
 موعده آنجا فرستاد تا نوروز را که از خاک بر داشته رأفت و رحمت ایجاب نیست و با فلک رسیده از رعایت خورشید نیت
 غازی چون امارات خذلان و اما رعصیان و تقوی افتاد و حق نعمت و تربیت پادشاه اسلام دین پرورد بفرمان مقابله کرد
 ایالت ولایت وجود و تصرف مملکت حیوة معزول گردید و خاطر عاشر شاهنشاهی ازین دغدغه شغل فراغت یافت
 صاحب کلبه اذ اعرف الملائک ان رجلا یطلب المساواه فی منزله و الزای و الهیة و المال و التبع فلیفصر
 فان لیفضل ^{الشیخ} نوروز چون از وصول امر آکا بی یافت با لشکر خود بگریخت پس با جز و تمنا در رسیدند و غارت کرد پس آن او را
 احمد و علی بقتل آوردند اما چون داستان امتیال و کار نامه خداع او شهرت یافته بود فرستاد و عقب موافق مصلحت بنا بود
 در اندیشه مرمت و استراحت کار خوضی میزد و خود و عنقیب از حکم بر لیغ بیت قلع شمشیر زن شیر افکن رسم بگریختند
 تن بشکری در جوشن چون تیغ بمرتن آید و در مخفر چون کس بر سر فرس بر سیدند و از عقب او روان شد فرادان در رباط سگ
 بست مصادف شدند و هر دو لشکر در ناحیت جام معالت در پیوستند نوروز کار خود خام دید بفرجام در جام جام حمام آرد
 ساتی افعال خود کشید و چون راه التجا بطرف قید و مسدود بود و چنانچه وسایل عمدت او در حضرت پادشاه مردود و با فوجی لشکر
 خاتمه عازم قلعه پراشته تا بدان تختن نماید و جوشک بعضی گفتند قلعه و حصار مغول نیست عزمه صحراست و عرب نیز گفته
 جسون العرب الخیل و السباع شعیرا و نساء الفلانی کم بیوت نخسها با طرف الرماح مصلحت نباشد خود را در قلعه
 محصور کردن با قوه در تن در تن و در جان بقیست کوشش تا نیم بعد از آن تسلیم فضا و قدر در اضی بد آنچه آید از خیر و شر کردیم نوروز
 بدان التفات کرد و با معدودی اندک با ندر و ن قلعه رفت بپیت هر آنکه که خشم آورد بخت شوم شود و سنگ غارا بگردان
 اوردی الحکایات ان سال عمر بن العاص عن معاویه با امیر المؤمنین اذ ان اعرف انک سجام امجبا
 فقال عن سجام اذا ما امکت فی حصه وان لم یکن لک فی حصه فین از ترجمه کلام و است اذا حضروا وف التابیه انی
 الشتر من حیث کان الخمر منید یاش روز شکر پادشاه محاصره دادند پس فخر الدین بنیر ملک شمس الدین کرت که با همشیره
 نوروز ترخان حاجی عن ماریه الغیل اخذ الطبی فان بها بل ربه الغیل الخ الصبیغ التری سلیت مزاجت مؤکد داشت
 نوروز بروی عتاد و عتد بر عادت روز کار جنگ جوی او را چون بهانه گرفت و با اخوان چون دل دردمندان در بند و هشت شعور
 فذل و فذل ما کان عن تجانبه و لان و فذل ما کان منج حانبه بنی عثمان او پسند که بهادری شیردل و صفدری پلنگ
 بود باروش چون چشم خوابان تیغ زنی متعود و کز رش مازندگوش ایام بکار شکنی متعود با و دیگر برادر سید و و برادر زاده محمد سلاح
 بر خود راست کردند و چون دود بر هیون آتش حرکت عن ان تفریح الطود الا شتم فاجدل او نوبک البحر الخضم قوت
 سوار شدند و خود را از شهر بیرون انداختند و بر میان شکر زدند و چون باد بکشدند و جگر دیشان نذیدند اما برادران
 اراعی غازان و مملکی بوقاد خدمت تیمور شاهزاده پهلجان بودند میان شکر و ازین جهت ایشان را جان در تن و سر بر گردن

۵

۱۰

۵

۵

گرفاری و قتل نوروزبیک

۳۴۳

ده

روز هفتم راقع شاه نوین برسد مواخذت نوروز را مصدق نمیداشت ملک فخرالدین تصدیقی سخن و تحقیق ظن را در سر رمضان گنایا
 بود بسبب حق القوم از بلا و قلعه شیب انداخت و خسرو را بر تیغ گذرانید و خیر ذلک پس در عقب نوروز را بارها بقتل
 میر میران فرستاد و کاتب را چون نوروز در موقف نالت صورت این معنی در مجاوازه نظر فاکره که استاد و اسناد و محاسبت استاد
 بیت امکه با دوست سختی ز سر حرم شب بته دستش بر دشمن بگر استاده بر روز نوروز شاعت کرد تا بجهت پادشاه رسید
 و سخن پرسیدن بر دی ابقار و دیهیات وقت شامی که صبح دولت پادشاه خردمند میدید قلعه شاه بدست خود چون حکم قضایح
 را اند و شخص او را بر تخت خاک تصفیه کرد و ذلک فی الثانی و العشرین من ذی القعدة سنه تسعین و ثمانه سر او را که با دانه غرور و سوسول
 و آشیانه شرور و تحولات می نیند آهنگ جدا بردند و بر در زندان ابد سالها اعتبار خلایق را از سر دار و او کینه در خیال این دوستی
 بزبان حال چون قصا کار کرد و اظلا کرده شد بیت با عیش شطایع تو آینه باد و زخمو تو خون عدو و نجات باد هر سر که نه همسر
 باشد همچون سر نوروز را و نجات باد چون روز کار تیرگی آغاز نهاد و بخت خیر کی پیش آور و شجاعت شجاعت پر دلان
 چه کار کردن بصر که الله فلا غالب لک و ان یخذ لک فین ذالذی ینصرکم من بعد مصعب و یلبغ ربنا اللهم
 بالجاریم الجلیله بر دوستی تقدیر کفایت خردمندان و تدبیر فرزندان کجا نافع افتد چندان خیلا و عظمت و فرط مهابت و کمال رویت
 که سرگردون کردن فردوسی آورد و پیش بزبان صدق نشا و میکرد شعر الذهر من حذوه صبا علی حذر و الموت یرعد
 خوف من مکه کفایت بدوز و خدکم دل آفتاب کمندم در روزگردون عقاب خدی که از شست بیرون کنم دلیران و شیران
 بگر خون کنم چون روز کبک و زبان او بار در رسید دست خوش معدودی مرو و شمشیر بکک البیض و الثمر العوالی
 و لست نعوطا فمن نعول بکک الخیل موعول و لکن بکها حین یندبک الصقیل لموعه فی المسوی
 کجا یز شیران و پوران کیو یلان کوان نامداران نیز چو برین چو تاهم با فرین چو ستم چو سفیله کزین جانا زبان
 بدنه همه مرد و شیر میدان بخ گزارنده و در جنگ پیش حال فروزنده و پسر و کوبال و یال از ایشان بجزیرگی نشی نامد بریشان بخوات
 و خستی نامد و گرانکه نامدی از ایشان بسی نبود می از ایشان که می کسی و از عجایب احوال لولفهد و هل کان فی الایام
 نهمه عجایب یکی آن بود که در اوایل یاغی شدن نوروز از حفرة ارغون خان ملک فخرالدین در قلعه بالائی قیسار از مملکت غور
 بگم پدرش ملک شمس الدین حال که عالی ملک غور و خوجان و آن نواحی است و بیضه ملک را حامی در سوم جور امانی
 مجبوس بود دست و کروش بقیه و آهین مستور و مطلق ماورش مقام در قلعه داشت فروزان هر روز دو نوبت طنجی جبه
 خذاء او ساختی و در صندوقی مقفل نماده بروست معمده روی روان کردی و آنرا دو کلید بود یکی را خود داشتی و یکی سپهرش
 چون از ستاول فارغ شدی سر صندوق را باز قفل نماده پیش او در فرستادی برین منوال روز کار که احراز را بسته در می بی کلید است
 و غور کار او ناپدید هفت سال او را در آن مجلس برخلاف جواری الکتس ساکن گردانیده بود نوروز بارها پیش ملک شمس الدین
 شیخ شد و خلاص او را از مجلس التماس نمود پدرش پیام میفرستاد که در نامه و احوالی چند متفرس است که اگر مصلحت کرد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ولات جنین نماين

علی الاطلاق نه شایان ملازمت پدید باشد و نه ملائم خدمت نوروزی و هر سه از وی افعالی تو لگد کند که موجب بشود یکی
احوال طرفین باشد شعر *وَأَتَمَّا جَلَّ الدُّنْيَا وَوَأَحَدَهَا مَنْ لَأَيَقُولُ فِي الدُّنْيَا عَلَى جَبَلٍ وَحَسَنَ لَهَيْكَ بِالْأَيَّامِ مَعْجَزَةٌ*
فَطَنٌ تَشْتَرِي وَكُنْ مِنْهَا عَلَى وَجْهِ آتَشِ افسرده را نخلانیدن و دریا ساکن با نسلوانیدن و در خواب زخمه را نیا غالیدن سلامت
جوانب نزد کبر است نوروز را عادت التماس الحاح میکند و دو سایل مروت را شیخ و ویسظمی آورد چون ابساس و حساس است
از جانبین نهایت کشید پیش نوروز فرستاد که اگر اطلاق اولاد است و در عواقب آن البته نظری نمیفرماید نوروز بیک استغالی
درین باب بنویسد و بخط خود را بنجاکر کند که اگر از وی شتری زاید یا خلا فی آید نوروز سختی نهند و دل مانگی نماید بل که در دنیا و عقبی عید
آن بروی باشد نوروز مکتوب مشروط بشروط مذکور مرقوم بخط خود و بفرستاد ملک شمس الدین اورا خلاص داد و بخدمت نوروز
شد و خیر بر او خود را ترغان حاجی در عقد زوجیت او آورد و ملک فخر الدین فی نفس الامر صاحب تبت و شمامت بود و بر
باقوت و شوکت حکم جنسیت و تاشاج مصاهرت اسباب مطاهرت در هم پیوست تا آنچه در ازل مکنون قضا بود اکنون بظهور آید
داین و دویت انکر و لوشان یا و کارانیش و *مَا ابْنُ آدَمَ إِلَّا ذَكَرُ ضَالِحٍ وَ ذَكَرُ سَيْبَةٍ لَيْسَ بِهَا الْكَلِمُ أَمَا سَمِعْتِ بِلَهْرَبَا*
أُمَّتُهُ جَنَافٌ يَا خَبْرَاهَا مَنْ بَعْدَهَا الْأَمْهَجُونَ ملک فخر الدین این خدمت بجای آورد و از بندگی حضرت
التماس کرد تا او را بروقت از چشم حضور در آورده و شایزه و خدمت امر معاف فرماید و بقاعده ایل مطیع باشد و کوچ و
و بندگی کند اسعاف تمس او را بر لیغ صادر شد پس خیال هتبد و در داغ او را یافت چه همراه حصانت تمام است و او در سنجاک
بار و ذلیل و خندق سعی نیج کرده بود و و حوالی قصر خود را هم خدتی فرمود و ساختند چهل کر عرض آن چنانکه بزورق عبور است کرد
و شصت هزاره و شکر می در قلم عرض آمد عرض که چون بحصانت موضع و کثرت جنا و مستطهر شد و آء مال قرار فقصر و توبی
پیش گرفت و عذرهای میگفت و مطالبت لشکر قلغ خواجه و تقاضات ایشان تطلبا میزد و در روز تولد او بزرده استقلال
براقی اقبال تصاعف می پذیرفت بیت چو داشت تبت عالی مشعب مروی برای زیور دولت در و کر می سفت و کر
صادر شدن بعضی احوال *لَوْ قَدَّرَ اللَّهُ جَلِّي مِنْ سَلْحَا لِأَهْلِهَا لِأَخْرَجَ الْأَقْبَارِ مِنْهَا لِأَهْلِهَا* که کار نوروز
کفنی کشت و تکلفی ایام بوجود عدل که خلیفه الله عمده است مکتفی پادشاه جهان و تعظیم شعار شرع مطهر و تعظیم امور دین پیغمبر
زیاده فرمود و بر شیوه عدل و رفت تو فرموده جهائم که تجان مروت بود متوج کشت بیت و سار چو سله داری و روی
چو موزین روی ترا سله الله گویند و امر او مقربان حضرت موافقت با برزی ارباب ننگ مترین شدند و حکم بر لیغ شد که هیچ
تا جیک بجلا مغول متفلس کرد و بدین منط و تقویت تمسین امور شرعی تعظیر زیاده فرمود و سار است با آنها *الَّذِينَ آمَنُوا*
لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ مِمَّا عَفَا عَنْكُمْ بَرِيعٌ سبواب ممالک روان کرد تا تجارت و امانان حضرت و هناف خلیق که از چند
سال از معاملات کرده اند و قباله دین و وثائق گرفته استگشاف و تحقیق کنند و در سالی مکاسب معاملات را ده و واز و مقتر
دارند و ورامی آن اگر حتی شرعی پیش ارباب تجارت مانده باشد استروا کرده با و جوه را مذموم مقضی *أَعْلَى اللَّهِ الْبَيْعُ وَ حَرَّمَ الرِّبَا*

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مترجمی کرد

قتل شهزاده طایجو و گرفتاری صاحب دیوان

دهم

بفریم سپارند و دست او را از تحمل افعال القروض علی النفس یقال و ان کان میثاقان مبرر سازند و الحالته هین ی
 بسا ارباب معاملات که عزامت کش غریم شدند و وثایق را بی تسلیم و تسلیم و وجه چون خرقة صوفیان در وجه و حالت پاره کرده و کفند
 مصرع سرمایه زیانهاست ازین سو و مرا باز در ننه ثلث و سبعا و یرلیع بقطع کلی مراتب نافذ شد و اطمینان بر دیار ساریا شد
 استعمار رفت که برین مسکن و اجاره جوانیت و مقدار سکنی و مستغل را استیاط میکردند و گرایه از اصل را ناست حسب مسکن
 و مستغل از اس المال وضع میرفت و تفاوت استر و او میکردند و اتفاق می افتاد که مستقرض و مستاجر را بر مقرض و موجر بر رون
 ابراء و ذمت و جوی ثابت میشد و در بیع اجناس مختلف همچین دعوی خسارت آغاز نمادند تا قضاة مانع گشتند باری ابر
 ربا که در شروت نکشت نابودند مصرع لوقلین کما ان الھلال یشاد الینہ در فضاحت مصرع نکشت کش عیب ظنی
 گشتند و الحاد ث محل الحوادث ای یا غافل بل مغرور جا بل تا چند طلب بستی کم منفصله مالی را کم و بیش کردانی و گویند
 بی عوض را از بر خاک رگین فانی بر خاک تیره افشانی بیت هستی که بجویش نیست یکدم آن هست بود بر حسر و کم
 چرا زنی الکساب نخی از کدورت زوال صافی و از سمت ملال متجانی تا ترا بکلی مؤبد و نعیمی مخدر سازد مصرع جهانی کاندو
 دل که بینی پادشاهی اللهم یتزنا العروج الی ذرف المعارف الخصة اللاهوتیه و بعدنا عجبته نلذذ موضع البقا
 و التو خارف الناس و یتسه موضع تزیب فکر بعد از وقوع حالت نور و بر سماع علی رسانیدند که در خدمت
 شهزاده طایجو یکی از مجاہدین سلسلستان از روی نظیر و فال بل انسر مالنچولیا و خیال تقریر کرد که تا چهل روز دیگر او خان بشدین
 القاجرا حجب باز درون او راه یافته و با نزدیکان برین مواطاه اساسی افکندد حالی که بر فتن ایشان یرلیع صادر شد و شهزاده و جوی
 امر او اینا قان که در آن مجلس این سخن شنوده اند با جا بل ظالم بر نفس خود و دیگران که بی ریاضت نفس و تصفیه خاطر توقع
 اینها و مغیبات و افسا کرامات می داشت بسیار رسانیدند بیت درون تو از غیب آگاہیت بدین پرده اندر ترا راه
 و قد مننی بصدعہ فوق ذمہ و صار یکلیما یکلام کلہ کلام و العلم لله العلم العالم این کلمه باطل خاص قاتل
 قاتل و قابل فناء چندین شخص شصت و یک و رب کلام بجز الحسوف اسی ہوشمند باز بچہ روزگار کر زیدہ بین اگر
 دیدہ بخوان بیت طشت است این سپروزین خایہ درو کر علم طشت و خایہ ندانستہ بد آجیت بگوار و بروج بنی طا
 پل سقفت نہ کار و زہتاب زہبان ہم درین نزدیکی پوشایت طایف امر اصد الدین صاحب دیوان با عبت
 آن خداوند که چند آنکه توان گفت زر نکر گفت است زرا مذکف راوش آرام مقبوض کردند بعقت تصرف مالی و آنکه از امر او بزرگ
 نوزین نوین و قلع شاه نوین بخلاف راستی در بندگی حضرت منحنی رانده بذاقت لسان و وضاحت بیان در معرض جواب
 لیکن باز بر جزہ و معالطہ درین عهد ہا یون کسادی یافته بود و نسبت تمویہ و تعمیہ چند سال او در نظر اشرف پادشاه عالم گشت
 القناع گشتہ این نوبت قضاء آسمانی بود و امور و یوانی تا تقریر بیاق و ترشح کفایت و درایت و تدبیر را می منیر محل قبول سوخت
 لوقلین اذا نفذ قدر الله المتاح فی البکر و المباح مع القول المعقول فالقضاء لا یؤتہ مدبیر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

الْعُقَلَاءُ وَالزَّمَانُ إِذَا بِنَا بَاحِدٍ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِ إِلَّا لِشَفَائِهِ بَرْدٌ كَرِيمٌ رُوزِ كَيْشِيَّةٍ بِمِيتٍ دُوومِ رَجَبِ اِيْنِ سَالِ اَزْكَوْمِ لَيْلِ
 قَتَعَ سَاهُ نُومِيْنِ بَدَسْتِ خُوْدُو اِرِيَا سَارِ سَانِيْدِ وَرَحْتِ اَقَامَتْ بِمَنْزَلِ حَسْبِ اَنْ جَانِ كَشِيْدِ وَذَلِكَ فِي اَوَّلِ شَهْرِ سَنَةِ سَبْعِ
 وَتَسْعِيْنِ وَتَمَّ اَشْرَافُ رَدَّتْ صَنَائِعُهُ اِلَيْهِ حَيَوْنَهُ فَكَانَهُ مِنْ نَبِيْرِهَا مَنْشُوْرٌ خُوْنٌ اَوَكِ كَلْعُوْنُهُ چِرَهُ مَكْرَمَتِ وَخَاوَتِ وَطَلَاوُ
 رُوْنِقِ مَجْدِ وِ سِيَادَتِ وَصَفَاوُهُ سَلِيْلِ شَهَامَتِ وَبِسَالَتِ بُوْجُوْنِ اَبْرُوِيْ هَسْرُوْدِ فَا بَرَفَاكِ رِيْحَتُهُ شَدَّ وَا زَرْسَكْتِ اِيْنِ حَسْبِ
 عَقْدَتُهُ رَا كَسِيْمَةً قَبِيْتِ كُلِّ مِشْدُوْ بَا مِصْبَاشِ بَعَا مِ اِيْنِ بُوْدُو كَا فَارِضَهُ حَاصِلِ سِهْرِ اِيْنَامِ اِيْنِ بُوْدُو مِيَكْتِ مِصْبَابِلِ كِهْ اِحْمِيْ رَا
 ۵ مَارَ اِچِهْ كِهْ حَاصِلِ اِيْتَامِ اِيْنِ بُوْدُو اِرْبَابِ حَاجَاتِ وَكَارِ اَقَاوُكَ اَنْ دِهْرِ رَا فَا تَكِهْ دَرْ سَوَاخِ مَهْمَاتِ بَا عَمَّا وَجُوْدِ وِ رَفْتِ
 تَمَثَلِ بِيْنِ اِيَا تِ مِيَكِرُوْدِ شَعْرًا اَمَّا لَقِيْنَا اَحَدِيْنِ مَجَاشِيْعِ وَ اَحَدًا لِّلْمُهْرِيْمِجِ فَا رِيْحُ نَطَقْنَا لَدَيْهِ بِالَّذِيْ نَقُوْسِنَا
 وَكَلِمَتُكَ سُرِّيْ النَّفُوْسِ اَلْحَوَا اِيْحُ بِنَعِيْ مَهْمَاتِ اَوْ حَرُوْطِ قَمُوْطِ بَرْمُوْتِ اَمَّا لِيْ وَا مَنِيْ مَالِيْدُوْ دِهْرَا فِيْ مَزَا يَا وَا وِ نُوْمُهُ وَنَدْبُهُ اَخَا اِيْحُ
 مَصْرَعِ نَا خَشِيْدِ اَوْ جَانِ اَزْ صَدْرُوْ يُوَانِ بَرَنَسَاتِ شَعْرُكَ اَنْ لَمْ يَكُنْ حِيْجِيْ سِوَاكَ وَ لَمْ يَكُنْ عَلِيْ لَحْدِ اِلَّا عَلَيْكَ التَّوَالِيْحُ كَا
 ۱۰ لَتَجِيْتَنَّ فَا تِ الرَّا يِيْ وَذَكَرْهَا لَفَدَحْنَتْ مِنْ فَبْلِ فَبِكَ الْمَدَاخِ دَرِ اِيْحَالِ اِيْنِ كَلِمَاتِ مَنْظُوْمِ وَ كُوْ هَرِ مَهْمَاتِ
 اَزْ وِيْدِيْهِ كَلِمَاتِ مَشْرُوْكَتِ شَعْرُ لَوْ لَقِيْتُمْ لَفَدَحْتُمْ لِمَا اِيْنَامِ جَمِيْعِيْ بِالْحَجْرِ وَبَزَادِ سُوْفِيْ كُلَّمَا دَمَعَتْ بَحْرِيْ تَبْرَكْتُ لِيْ
 مَذْرَحْتُ مَوْدِعًا وَبِرَحْلِ صَبْرِيْ مَذْرَحْتُ اِلَى الْفَيْرِ نُوِيْ كُلِّ قَلْبٍ وَسَطْ صَدْرِيْ حَفِيْفَةً وَمَوَالِكَ اَلْقَلْبِ
 اَلْكَلْبِ اِيْ بَا صِدْرِيْ سَفَاكَ اِلَى الْعَرْشِ مِنْ نُوْبِيْ هِيْ مَسِيْكِيْلِ وَ مَسِيْعِيْ فُطْرِيْ اِرُوْشِ طَبِ الدِّيْنِ اِحْمَدِ كِهْ مَجْدُ اِنْدِ طَبِ جَانِ
 جِهَالَتِ بُوْدُو وَ قَرِيْبِيْ حَصْرِيْ لِيَكِنْ دَرِ عِبَادَتِ بَا قَوَامِ الْمَلَكَاتِ هِمُ دَرُوْ رِيْ كَيْشِيَّةٍ بَعْدَ اَزْ كِيْمَا هِ بَانِ رَاهِ رُوَانِ كَشْتِ سَا كِيْ التَّنِيْنَا
 ۱۵ وَ لَحْلُ وَ اَنْفَاسُهُ وَا وَا حِلُّ وَا اِيْمَانُهُ اِحْمَدُ اِيْنِ مَقَامِ بَاهِمِ طَالَتِ اَزْ ذِكْرِيْ بَاتِيْ رُوْزِ كَارُوْزِ مَانَهْ مَكْتَارِ اِيْنِ چِنْدِ مِيْتِ رَا خَا طَرَجَا
 اَطَا كَرُوْ نَا مَطَالَعَا اَزْ اَرْوَشِنِ شُوُوْ كِهْ عَادَتِ سِهْرِيْ بِيْرِ چُوْنِ رُفِ بَتَانِ سَرِنَا سِهْرِيْ حَا اِيْحِ سِهْتِ وَا خَرُ كَارُوْزِ چُوْنِ عَمْدِ خُوْبَا
 وِ رُوْفِيْ اِيْنِ مَعْرِبَا رِيْحِ لَمْ يُوْلَفْ اِيْ حَاصِلَتِ رَا حَاصِلِ اِيْنِ رُوْزِ كَارِيْحِ اَزْ رُوْزِ كَارِيْحِ تُوْقِعِ دَارِيْحِ كِهْ رِيْحِ بَرُوْرَا نَا اِيْحِ
 بَرِيْحِ رِيْحِ حَالِ كِهْرِيْ قَرَارِيْحِ اَزْ هَرِيْحِ مَحَاصِبِ مَادُوِيْ كَقْتِيْمِ وِ دِيْمِ وِ بُوُوْ فَذَلِكَا اَنْ شَمَارِيْحِ ذَرَاتِ كَا يَا تِ سِهْمَا اَمْدُوْ
 وَا نَدْ خَرُوْدِ پَرُوْهْ كِهْ نَا يَدِ بَا رِيْحِ دَرِ مَجْلِسِ نَا مَشُوْرُوْ وِ سِهْتِ اَزْ كَرِ جَرِيْشِ نِيْ كِسِيْ جَرِ خَمَارِيْحِ رَا حْتِ فُخَا وِ هِيْنِ مَجُوْرَا كِهْ كَشِيْدِ
 ۲۰ دَرِ خِيْرِ وِ جُوْدِ اِيْنِ خَارِ بَارِيْحِ كُوْنِيْ كِهْ چَسِيْتِ حَاصِلِ عَمْرِيْ بِيَا سِيْنِ كَا نَدْرُجَاتِ اِيْ اَمِ رُوْطَارِيْحِ وَ لِحْمَدِ لِّلّٰهِ الَّذِيْ بِيْعِيْ
 وَحَدَّهُ وَ الصَّلٰوَةُ وَ التَّلَامُ عَلٰى مَنْ لَابِيْتِيْ بَعْدُكَ مَوْضِعِ ذِكْرِ تَقْوِيْضِ نِيَا تِ وِ وُزَا
 اِيْلَخَانِيْ خَلْدِ اَللّٰهِ سُلْطَانَهُ اَزْ مَوْجِبَاتِ فَتْحِ الْبَابِ مَوَاهِبِ اَلْحِيْ اَمَارَاتِ وِ دَوَامِ نَصْرَتِ وِ شَاهِنشَاهِيْ وِ دَوْلَاتِ اَنْ اَكِهْ سِهْتِ
 جِهَانْدَارِيْ وِ شَمَالِ ثَبَاتِ دَوْلَتِ وَ كَامِكَارِيْ ذُرَا اِيْ حَاصِبِ اِيْ مَلِكِ اَرَا مِيْ قَابِ ضَمِيْرَا تَبِيْرَا نَدِ كِهْ طَلَا يَحْ بَدَا يَحْ تَبِيْرَا
 اِيْشَانِ بِيَكِيْ لِحْمِ سَهْلِ وِ حَرْنِ مَمَالِكِ مَادَرِ حَتْمِ قَدَمِ فِكْرِ اَوْرُوْدِ وِ حَجَلِ وِ تَخَا صِيْلِ مِصَالِحِ عَالَمِ وِ مَنَاجِحِ كَا فِ ذِيْ اَدَمِ بَا مَعَانِ
 ۲۵ نَظْرِ مَلاَحِظِ كَسْنَدِ جِرَا حَتِ رِيْدِ كَانِ دِهْرِ پَرَا فْتِ رَا هِمِ اَسْمِ مَرَا حَمِ نَسْنَدِ وِ هِنَا مِ نَصْبِ ثَعْوَرُوْ وِ نَفِ خُصُوْمِ اَزْ رَا مِيْ غَيْبِ وِ اَنْ

سلسله وار

دست

سکر جزار آسته گرداند و قلب و ساقه میمنه و میسره از انزبات خرم و بیافت عقل و میامن تدبیر و میا سر کجارتب
و هندیان بر این مقدمات سعادت نتایج در تاریخ سنه تسع و تسعین و شصت و هفت یابست جها بنانی و منصب صاحب دیوان
برای بازو اوروتی بی ریا و تدبیر و بخت جوان و دالت کفالت و دولت کفایت و بهمت بی مانند و شہامت الهام مہر
مخا و م اعظیم ناظمی مصالح العوالم صاحبی الفرائین سلجی ذیل الفاعل علی الافران مرفدی فلک الجلاله
تختنفری عنده البساله حامی ثور العیل و الخضر ماجی رسوم الجور و الحور و یسطی العدل و الاضاف
کاشطی الظلم و الاغساف عقی صاحب الکرمه فطویماء المنقبه معیلی اذارا التسلطین خلاصی الماء
و الظین مسہری طیل الله فی الارض رشید الحقی و الدنیا و الدین و سعد الحقی و الدنیا و الدین مؤلف سید
بنور الحقی للحقی برشد و سعد لکل الخلق بالخلق یبعد ہما و ہما انبا جہد العبد و العلی و عندهما روح الکا
بجہد باصف دوران یباحی ممالک بصاحب دیوان بفاخر سودد فذالك لفيض العدل عفل شخ
و هذا الریض الظلم نصل مجرد فذالك لفانون الممالک سائش و هذا لکانون الممالک بخند رسوم
سغار الدین منہ بجل و خذ عروس المملک من دامورد و من جله فذقیس فیس بطائش و من
جوذ ذانی الدهر نخل معبد فلم یخل من سکر له من له فم و لم یخل من نضر له من له یذ اعوانه فی الدن
القره نضرها و ادا لدا و المثره الفعلاء عصرها مفوض شد و جهان فروت نبوی نور و نوذ اکر ف و حقوق ہر
کارمجان استجابت پیوست توشش ناند مکر و سکن کامل ترکان و فتنہ بر نخاست الا از میان شیت طره بان و لکلانی
مزاج ساغر و دیدن و بس و ناله و فریاد از سینه چکت لب نای شنیدند فحسب این بندہ را در صفات را پرہرہ محمد و مان تصاید
کہ ہر یکی حاکی بعضی مجاہل و راوی شہ از شمال حضرتشان نواند بود از انجملہ این دو قصیدہ پارسی اینجا ایرا کردہ آمد یکی بندہ
بقائد مع و مطیب بقول شام محمدوم اعظم صاحبقران عالم رشید الدولہ والدین عزت انصارہ کہ مدار و دار مصال
مملکت و مناط تربیت سلسلہ سلطنت بر راسی غیب نامی و فکر کہ گشای او مقصود است و در بندگی حضرتہ قول خجیلا و فعل بی
و راسی صواب اندیش و اندیشہ و در پیش محل اعتماد و موقع وثوق تام یافت و بی التزام عمدہ و تصرف در ملک و مال
و نصب کاتب و نائب در باب طلسم کشائی تو فیرات خزانه و ضبط اموال دیوان و نسق مصالح ملک عقدہ حیرت بر فرہ
عطار و انداخت و بر کلیات اموال از مال مقتن و خراج و قنجر معین و املاک پادشاہ و رعیت و طرسم مثال و طوابع
و تربیت یامات و ساختن مہمات و اسکنا عمارات و تقریر بلوکات و رفض نفوذ معمو و اداء مال خزانه مشروط بر ما
موجود و دستوری مطول برداخت و نسخہ آن دستور مبارک رقم کہ مخترع آن دستور مبارک قدم است باطراف ممالک فرما
لمؤلفہ و القصیدہ ہذہ امی زندہ سبحی قلت جان کما از راسی تو آراستہ دوران کما دوران ممالک بمرتب و طبع
امی چشم بدان دور و دوران ممالک مشاطہ کلک چنین خوب بسیار بر روی جان لعل پریشان کما از نفوذ خلق تو بی قوتہ نامی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

درویش محمد غنچه پستان ممالک از رای تو در عهد شهنشاهی
 در دولت سلطان جهان خان ممالک طبع پدید برون برده کجیجا
 از رای تو شد ضابطه دیوان ممالک بر نامه اقبال کشد منشی تقدیر
 کس کی بر دست زمینان ممالک خورشید که او خازن کااست نیاید
 اینست که چشمه چوین ممالک چون تیغ تو از خون عدل و سنج برآ
 عقلی که بود ممالک فرمان ممالک دره ز نسیم پرشت از نعل سجد
 تا لیل طبعت شاهان ممالک و دیگر قصید مشتمل بر صفات مجلس انس در وهای دولت مخدوم جهانیان و وزیر جهانیان
 سعد سپهر وزارت صاحب سلطان نشان آصف مخبر سلیمان امکان سعد الدنیا والدین علقه الله جلالة و تحفه ما ذقنا علیک
 ایوب لاله که نالک بسیر و پای تمثال خدمت را بر حاشیه بساط عبا بر خوانسه است بدین حسن سیرت بدین نصیب و نثار
 رای و اصابت مکر و رجاحت عقل و افاضت عدل و ملاق فاضله فالطاف شامله و اعراق طاهره و مکارم ظاهره و کمال
 دلجویی و فرط خوشخوئی هیچ وزیر در صدر رفیع وزارت نیست و هیچ نائب متقلد حکم نیابت نشدست اثبات ایقده لطف
 و ایم ترا بکف می چون آفتاب باد در گوش تو از ش حکمت و رباب باد در مجلس سپهر شکوه است بوقت م بر مثال جام و کاکب حباب باد
 ساقیت کفری که کل از بخش حمد از شرم غمیش رخ گل پر گلاب باد مطرب نوآوری که اگر ز بره دم زد باطن صبح اوز جلال طاب باد
 شاه سبزی که بود با طافش پر خاک فرقش در دست آب باد از جهره ریز ساقی بزم تو در صبح این سبز فام خیمه مغرب طاب باد
 بیت صبا چو شب کتی بروج در دست ساقیان افق آفتاب باد در حضرت که هست جواهر نثارش الفاظ مدح خوان تو در خوشای باد
 از رای صاحب تو که مهادل او بنیاد ظلم و فتنه بکلی خراب باد تیغ که هر کجا که رود سنج رو بود بهم از قاف دشمن تو در قراب باد
 سخن که هست از تانید کردگار بر هر چه رای و عزم کنی کامیاب باد کرد روز کار دست ز پیمانت در کشد بر دست او ز ناله همیشه صباب باد
 هر دل که نیست بر خطه هر بنیاده چون زلف نیوان همه بروج و تاب باد در نیک و بد هر آنکه نباشد معیت منعت و پا چونت و غرض هدایت باد
 تا هست کا پرچم شتاب در نیکت هر در مکت عیش تو او در شتاب باد روز و شب همیشه شتاب خوشد خوش چون شب وصال و چو روز شتاب باد
 دائم دعاء دولت تو شتاب بود دائم دعاء دولت تو شتاب باد و ذکر بعضی مجاری احوال فارس خصوصاً و سایر
 ممالک عموماً چون از حکم بر لیغ برای تفتیح محاسبات ممالک و تمییز جمع و تمییز فذکات و ائمه و ملک الله منج الله
 حساب و کتب له سوی التلوک اطراف ابا نواب و متصرفان اعمال مکتوبات و حج و بروات حصار فرمودند و رفع و سکن
 حساب نو کمن راهتیا ف در آخر شهر سه سبع و تسعین و ستانه هلالی احصار ملک هلام جمال الدین رفت بنذکی حضرت
 جست هر چند کمال عاطفت و سیور فامیشی و شاه روی نین بر حسب محمود مشا بده افاد اما مزاج امر او عظام و ارکان
 بروی متغیر شده بود چون در دیوان علی اهل الله تعالی نخست محاسبه دو ساله و عرض مؤامره و بروات رفت بوجه مخالفت ذکر آن

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کشی بود

پند

بخت بود

الأحزاب

وسایت بعضی نواب او که بروی قول مؤلف بهنگام تن سانی شعر لؤلؤ فیهنا سانی الایام فی کل مطلب و ذکر یک الله
 کل شد ایضا و هشتم و جهات فاضل که واجب است و حکم نافذ شده که از مقاطعه دو ساله سبع و شان خراجی استیفا کند مجری
 فرمودند بعلت آنکه صاحب دیوان صدرالدین کناه الله جلایه برب الرحمة والرضوان و ادر علیہ سائب الروح
 والفقران باد و موهبه ساخته بود بی تحقیق حجت داده و اخراجات مقرری نیز موقوف فرمودند شعر یون خلاق هذا لکن
 فلو ارفهم و قیاد لکن فکمن جلیل و سفینایه و کان و کان و لکن کل بر جمع مقاطعه با لغی متراد
 ۵
 کرد چنانچه در منزل چوقی پانصد و چارده تومان زر بروی باقی کشیدند و در بنکی حضرت شرف عرض یافت تحصیل آن امارت
 فرمود و حکم شد که بی تمهید و تعین مال مستخلص کردند اما دست و زبان بوی رسانند چند تومان را از موجود مستقر حسب
 اجالت او اگر دو کبرات در باب سنیاف کعبه از عین جمیع منقولات المقادیر و نظریه مبلغها رسم است و اعاده
 نظری در جمع و خرج از بنکی حضرت التماس رفت تا اخراجات مقرری را چون از حکم بر لیغ و مواهرت با باب تحقیق رسانید
 بود از وجه باقی منسوخ کردند و بعد از اقامت دو ساله در دو وقوع اخراجات بی قسبی بیرون از آنچه در او بالتون تعینان
 بود چهل و پنج تومان باقی ماند شیر ناضیه العری الما جی شغفیه و لاصکت علی علم من البانیه و این مقدار بر اعمال شیر
 متوجه بود صحیح و لکن ایس موجو الحصول حکم شد تا مواجد که مال را روی دولت دیده مستخلص کرد و اندو بار آمد و طفت
 از بنکی حضرت متوصل گشت شیخ الاسلام از قبول حکومت و مقاطعه سال نوبتراجست و استعا کرد و چند آنکه از بنکی
 حضرت بمالخت حکم صادر می شد و حکام دیوان علی اعلا الله و الام جلال من بینه که ترغیب میفرمودند استعانت و ارجاع
 بر ترک زیاده نمود پس حکم بر لیغ حکایت بر و بجز شیر از ابر شازده بلوک چون اشکال رطل قسمت کرده در مدت سه سال ابتداء
 ۱۵
 شهر سنه شان و پنجاه و ستانه المملایه مبلغ هزار تومان از مقاطعه را مواهره بالتون بلیکا و مفا صاهه با آل دادند و از
 و مسامحات و مواجب هر یک و عمده اعمال پشاه و هزار و سیار تقصیر فرمودند و از باب شیر از در باب اثبات و اسقاط آن بود
 عرضه منازعت و محاصمت بسط کردند و از حکم بر لیغ مقرر شد که بیت هزار فدان در سایر ممالک جنه دیوان خالصات حاضر
 پادشاه را در آورند از آنجمله سه هزار جفت در بغداد و اعمال مقرر کردند و سه هزار فدان در ولایت شیراز بر کار گشتند
 ۲۰
 فحمت بلوکات و تمهید آن حسب الامکان و امکان در روم و عراق و آذربایجان و دیار بکر با تخم و تقاوی و مؤنت آن بر
 سازند و در سالی هر یک فدان را عوض ارتفاع شصت و یکدینار و چهار و نکت منفرد با دیوان خالصات جواب گویند بسمت
 از شصت فمت بجان یکی تیر رسید افتاده نمیشک از آن شصت یکی و بهنگام انقضاء مدت مقاطعات فدانات و تخم با
 فلاح و سائر مؤنت عمارت بی نقصان و خسران تسلیم دیوان عمارت خاصه کنند یا چنانچه در خرج پشاه زجر می شده بنگ
 هر یک کا و جفت با تخم و تقاوی صد و پشاه و پنج دینار با در سازند و مال خزان را بقسط مقسوم در سه سال معلوم بی تعلل
 ۲۵
 و فردا طلا جابز و نقره طلعم تسلیم نواب خزانه دارند بر شغالی طلا مساوی چهار دینار رایج و بر شغالی طلعم موازی دیناری

و تعیین ضرب این نمود و در سایر ممالک ایطانی سمت عموم یافت و حکم شد تا عیار هساف نمود از زر و نقره که میان خلایق متداول
 در ایچ است بدین نسبت معین و مقرر گردانید و در معاملات جاری باشد و بعقت صرف و مبادله مجال زیاد و نقصان این
 مذند و از باب بلوک شبر از چون ولایات را مفاطعه کرده اند اعمال را زود در محنت نرسانند و خطاب تقدیم و تعیر بارها بکنند
 و بعد ماکه در اردویکی از امر آه بزرگت بار باب شهرت و ثروت بکفالت و ضمانت ال موصلکا دادند اجازت و انصراف و مقرر
 یافتند و بدین حکومت مشروط بدین شرایط که اگر بحسب اراده موجود بودی هیچ صاحب فطنت عاقبت اندیش معتقد
 و مقرر تسلیم و او نشدی مستقر و سرافراز شدند و نصیحت خاقانی را القات نمودند **طبیعت** چون غرزل هست غم زود
 چون فرقه هست دم مال و مل نمن پس امارت و با سقانی ملک از حکم بر لیغ بر ساداق ترخان مقرر گشت و هر چند وجو هات
 مفاطعه در محاسبه صاحب بلوک بموجب التون بلیکا مستغرق شده بود و مصارف معین گشته و حکام را از تغییر و تبدیل جمع و
 خرج و تصدیر برودات و تحریر محاسبات فراغت داده ملک معظم شرف الدین مخلص الملک مسانی بر اه کلی حکومت معین
 گشت تا مگذار که از مفاطعان بر رعایا ستمی رود و بقلیل و کثیر در مال تعلق سازد و بحقیقت در مدت این سه سال که زمان **طبع**
 بلوکات بود مباشرت بوجبی نمود که صورت نفی و معنی اثبات در آخرین و در قرینه بطریق طرد و عکس مشاهده فاد لاجرم **الکف**
 خود زبان ملک میخواند بنای شرح آن و الله اعلم بالصواب **احوال ملوک مصر و تصاریف ایام ایشان**
تأسیق این اقوال در شهرت معین و ستایش ملک منصور سیف الدین قلاوون المعروف بالفی داعی حق المؤمنین
لینک یا من حکم حکم گفته بر باض فرودس خرامید و مده مملکت او هشتاد سال بود المؤمنین و ما قال ذوالالبنا ماضی الفی
مضی واحدینهم فقد عذبوا بالفسیرش ملک اشرف و هو الاشراف نفسا و کفبا و الاروع بیخاعه و بیخاحد و
ادبا شعر فی لاجب الزاد الامن الثقی و لا الکنز الامن فحی و سیوف چون صاحب دولت و نجات بود بر سر سلطنت
 ممکن شد و در تصدی اعناق ایالت و امارت رای و رویت آمار می نمود که ماثر آن تا احکام ایام متطابره باشد و بهم در اوایل
 قلعه سلطنت است نامی را بر ستخلص قلعه طرابلس از دیار فراعنه فرنگت مصروف ساخت و در کم از دو ماه مستخلص گردانید و آن **کف**
 قنار را **الشار** روان کرد و اولک لهم اللعنه و لهم سوء الذاء اساس قلعه منهدم و اما عمارت منهدم ساخت و در کنار
 شهری بنا فرمود و آنرا هم بطرابلس موسوم کرد و مسکن اهل اسلام گشت و امروز آنجا مشابث حصن حرم و حصن ارم دارد **طبیعت**
 در باغ هزار گل بر وی لکن از شوره الکلی براید عجیب است چون بمغایح توفیق در این فتوح مفتوح گشت مقصود فاتحه این سعادت
 با خلاص غم ستخلص عک فرمود و آن معقلی رفیع و مؤمنی منیع و قلعه عذرا و محصنه از صخره صما بود زیاد و از دویست هزار کفره **کف**
 و از سالها و دوازده مستودع خزاین عالم و از مکارید چرخ و دست بردیالی مستور طراز مباحات سخنان بنیعی هم شعر **لنجلد**
یخله من یجره منبع یزد الطرف و هو کلیل و سا اصله تحت التری و مهابه الی الیهم فرغ لای نالک
 طولی نیمه اساس آن در قراره بحر بی پایان راسی و نیمه دیگر کبر سه ساحل راسخ و در پیش آن خندق عمیق که عابر بهم در غارت
 ۲۵

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چاپ کو

آن خالص شدی بریده و بارونی محض مجرب را فرشته و دروازه را دوری از شبان آهین معذرسه هزار من چنانکه بر منوال قصص طوطی است
 بر الثقیل بر می کشیدند فرو گذاشته ملک اشرف لشکری را مرتب کرد و اینکه افواج آن بر امواج بکار می کشی گرفت تکاد التماوات ینفکون
 منه و ینشق الارض و تحت الجبال هتدا از آنکه سیزده هزار مالکیت خاص بودند ترکالی که از بیم کشاد تیر
 ایشان سماء فلک چون سیل لرزان بود و از کرار و سنان ایشان شهاب بر خود کداندان و به قصد جانب فحول خبول و اعراض
 اعراب پولاد هم برق ترا کرد و فراغت با برق و باد مسافت میجستند و در ضحامت با کوه کردن افزای میکرد از زمین بسا
 روان چون نزدیک گاه رسیدند آن ملائکة عین الزمان سواد هم و حرق الجبال عناد هتدا
 با نخوت فرعون و ثروت فاروقی سلط الله علیهم ذیح غار د و صاعقه نمود و خسته قارون و بلکه نرو و از سر استعمار و از دروا
 و استمانت و مراباز را مصدر قافورات قدف ساختند و بحسن حصین که بجای السید الا سکندر دبی و سواد بود و
 الجبال بیونگسفت داشت پناهند و بر فرج و برح دعاء جالینق و نصب عماد مجانبق و شوق ناوک و بلارک و صرح خود
 پرتاب و قدف قواریر نقطه و آتش پرتاب محجب و مر تاب شدند و روزها مدافعت و محاربت را و سگرده بودند و دل بر مرکب
 خوش کرده ناگاه روزی در اثنا و محاربت آن مدبر اسیری را از مسلمانان که در حبس ابد می داشتند بعضی سگت و در مخفی نهاد
 پرتاب کردند هنوز در فضا هوا بود که العاض او کالعض المفقوش متلاشی گشت بعد از آن ملک اشرف را از شتاب
 آن حالت و دوقف بر تخفاف و جبارت ایشان نازده حفاظت با و عصیت دین افزونته شد بگوگدات ایمان و شید
 مواثیق تمسک جست که تا خاک عک بر با فغانده و با آب تیغ آتش قدر در ایشان نژند دست از محاربت و پای از مبارزت
 کشیده نزار و پس حکم فرمود تا محاذات بار و استادان مرد و نلقابان جلد چند جای آغاز خف نقب کنند تا وقتی که از نا و ارضی
 اجتناب افتد و بر زیر بار و رسند ترا همه جناب و اطنا بربندند و بهنگام اشارت با اتفاق تا امت را منهدم سازند و نگردد
 قصر دولت ایشان را مخروم تقابان را ساد و مسام زمین راه می بریدند و از طرف دیگر فرمان رسانید تا چند خانه از جنوب
 بساختند بر شکل مربع مستطیل و از چهار طرف ستیها بر کار کردند و در میان آن کرد و نونا تعبیر رفت و ظاهر از در نوستیها کا
 گرفتند تا از سبب سنگ و تیر نامون باشد و از لشکر تیر اندازان و نفاط از کرین کرده و در آن رفتند و آنرا چون گشتیها بر
 میراندند و جکت میکرد از ساختن این اسباب چون فراغی روی نمود یا سا کرد تا هر تن از لشکری توبره از رمل باورند تا
 رفت دو سیت هزار توبره حاصل شد بیکبار در خندق انداختند چنانکه عمق خندق اباشته گشت پس فرجها و زوایا و انزاهم
 برمل و خاشاک و ماکنند بدین تدبیر آب بصحرای افاد و راهی شده و بهر یاز شده و شکر را عبور مستلم و همیا در مدت اقامت
 سچاه و دوروز ترتیب این طلسمات و ساختگی این جلیها در تقصیح مضائق و تقنیج معالی و پدم و ثائق و سد م خادق و سست
 تا این حال تقابان نیز از نقب فارغ شده بودند شب جمعه که حقیقت روز و لغروز دولت بود و بر عارض آیام زلف غیر فام
 نصرت آتش در آن چو بار زدند که دعائم و قوائم باره بود لامحاله در یک ساعت ابراج شیده و جبال موطده ایشان را لطفه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شد چون آن غایبها سافله شمریدل بحال انتم طول زلثنا قلیفی انبنا اهلها و نزلت کفره عکة چون بی در شکست
 و مضطرب مانند خوف و فرج و روع و بزع غالب گشت و امن و خوشدلی غائب فاخذتکم الرخعة فاصبحوا فی دارهم
 جانیمن لشکر مصری از هر طرف قوه کردند و عخان ریز در راندند و آتش بل بران بجایه کاران ریخت فرنگیان سغان میبار
 بر روی آب جت چنان روزی معده داشته بودند چند آنکه تو استند و کردار اجل آخیری بود عخان ساعت فرات دادند
 فلما احوالنا سنا اذا هم فیها بركسون ریاده مازسی هزار کافر سیر کردند و قتل مفرد تقدیم رسانیدند عرفت
 صناد الا سود و لکن عرفتک صناد الا سود من العاکفان خرابین و جواهر و متعه غنیمت یافتند که ضبط آن از شمار محاسب
 و هم خارج افتاد و از جمله مواهب سالها بود تا قرب دو هزار مسلمان را ریز زمین مقید داشته بودند دوری اسپین بیان مکتوب
 حافظ و حارس آن کلید را بخدمت سلطان تحفه می برد و او را بازن و فرزند خواسته و متعلقان از زجر و بی و اسرو نفی از او
 و آن مجربان که از نور و ضیا و نسیم صبا مجبور و مجبور بل رتبه در کرد بودند خلاص و راحت بل نشاء ثانیه یا فقتدای بسا کوک
 که در جبهه خطاط رسیده بود و جوان بنزل کسوت پیوسته و کهنول و مرعده شجاعت بار عمر فرو گرفته باری چنان کلی که مرکب و موا
 سلاطین سلف بنواصی و قطار آن رسیده بود و خیال ملک آن بر سطح متجلی بیج پادشاه کامکار نگه داشته مستور و متیر گشت و
 بشارة نرید و نوق اسلام و قوه دین محمد علیه الصلوة و السلام را در کرا این فتح با صبا و دویو با طرف عمران و عذرا جان و آن
 و ذلک فی شهرة تسعین و شتاء و این قصیده در شرح این فتح نامدار از شاه یکی از فضلا و عصر مشتمل بر حسب محول مدت محم
 و کیفیت اعیال چنانچه از پیش تفصیل آن گفته شد ثبت افتاد شعر الحمد لله دولة العقب و عز بالکریمین المصطفی العزیز
 هذا الذی کان لا فکلاک لو طلبت رؤید فی النور لا استجبت من الطیب ما بعد عکة اذ هدت فونعدها ه
 و سدت علیها کف معصیب لم یبق من بعدها للکفر از غریب فی البر و البحر ما یغنی سوی الهرب کانت تخجلها
 و نری ان التفکر فیها اعجب العجب اما الحروب فکرم فدا کثات فنا شاب الولد بها هو لا و له نسب سوزان تر
 و مجر حول ساجها دارا اذ ناهما نای من العطب خرفاء امتع سون بها و احسنه غلب الکاه و افواد علی التوب مصحح
 و صفاح حوله سف من الرماح و ابراج من الیلب کما تاكل بریح حوله فک من الحماقی برمی الارض و السهب
 صاجلها جود الله تقدمها غضبان لله لا للک و السب لبث الی ان ترد الوجه عن ائم بدعون رب العلی
 سبحانه باب کرامها و رماها قبلها ملک جم جویس فلم یظفر لم یصب لزیله مملکه بل لوانیله نال الذ
 له بنله الناس فی الحیب لم یرض هینه الا الذی بعدت للهجه من مملوک العجم و العرب فاصبحت و هی و یحیرین
 ماین مضطرب من ارم و مضطرب جیش من الترتک ترک الحرب عندهم غار و احمهم صوب من الوصیب خاضوا الیها
 الروی و البحر فاستبته الامران و اختلفا فی الحال و السب کسوفهم فلم یرک بناتهم فی ذلك الا فی جاعس
 منقلب نسلوها فانه یحل الرقابها من قبیلک عنهم و کیف منهب امواجها فله بدفع و قدوسوا عنها مانجهم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وصاف

قسيتا وندب يا يوم علكه قد انت ما سفت بل الفوج وما فخر في الكتب لم يبلغ التلق بعد الكفر فلكا عه
 نفوم به للفر والخطب كانت ثمايك لا يام عن ام الحمد لله شاهدناك عركيب وطلع الله خن النصر فابدد
 طلائع الفخ بين التمر والفضيب واشرف المصطفى الهادي البشير على ما سلف لاشرف السلطان من قرب و
 سائرني الارض سر الريح سمعه فالتبر في طرب والفر في حرب وخصيت البصن في بحر الزمان وما ابدت من البحر
 الاساف مخضب وفاض نورا الفيا في زلف اعينهم كانوا مطن هوى الى قلب نوقلت وهي زبي من حورهم
 فرادها الريح في الاشراف والذهب لغير الى البحر جبر من دمايم فراح كالريح اذ قلناه كالجيب وذاب من حرها
 عن محمد يدوم وبقدهم به دعرا يد الرهب تجلت فسطت فيهم فواضها فلا وعفت كحواها عن السلب كذا
 بطلاكا الطود فذبلت حواسه قعدا كالنزل الحرب كانه وسنان الريح يطلبه بريح هوى وذناه كوكب اللهب
 يترك با ملك الدنيا قد شرف تلك الممالك واستطعت على الرب اغضبت عباد عيسى اذ ابلاهم الله امرى وعنى في
 الغضب ما بعد علكه اذ لانت عركتها لذيك ثنى ثا فريد على غضب فانفض الى الارض فالدنيا با جمعها مدت
 اليك نواصيها بالانفب كمددعت وهي في سير العدى زمتا صيدا للموك فلم تسمع ولم تجيب كمنها با صلاح الدين
 معقدا بان ظن صلاح الدين لم يجب اسك فيها كما سالت دما و هم من قبل لجازها بحر امير الذهب اذ كذا
 ثا صلاح الدين غضبت من طير طوا ما الله في اللهب وخصها بالساحر الى زرفت امام اسوارها في حبل
 لحي وخصها بجورس كالسول على انا لها بين اجاور امير الغضب موهو عن بصوا الخافها املت للفر والكفر منها
 كل منضب فعدت صفحتها بالرفف فاصطربت دعبا واهوت بخديها الى الرب وغت البصن في الاعلاق فدا
 ارجا وها لعت منها مع اللهب ولطحت بالدم الاسوار فانبهت طبا واولا دما العوم لم تطب وبرزت
 كل خور كاعب شرت لها الزون فقد سقت بلا طرب بانث وفدا ونا ناسرا فعدت طوع الهدى في بدنا
 جيرانها الجيب طنوا بروج البيوت التي تم نفعهم فاستعلمت فلم تظن ولم تهيب واخرن ام ولكن الشيف لكي
 لا يلجى احد منهم الى الحرب وجالك الثا في ارجائها وعلت فاطفات ما يصدر الدين من كريب اخفا با
 لهيب تلك البروج فقد كانت يعلفها حمال الخطب ولفك البحر من من بحر من بلغاه من فوميه بالوبل والحرب
 وميت النعمه العظيم وقد ملكك بفتح صور بالحصير ولا نصيب لثخان في ان كل ائمة ما جمعت صليبه الكفر لثخان
 في السب لما رات اخفا بالامس فذخرت كان الحرب لها اعدى من الحرب ان لم يكن لو لون فط من صبغا
 بهم اليها والاسر اللهب فانه اعطاه الملك البر وابتدت لك السعادة ملك البحر فارتب من كان
 مدها عكسا وصور معا فالصين ادنى الكفة مر جيب سمايك الملك حتى ان منه على الزبا عكس
 ممدوده الطنب فلا برحت عزير النصر مسجما بكل فتح فرب الميخ مرفيقا

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

خیر نم

و در بهار آید سه امدی و تسعین و شصت و شش استخلاص قلعه روم و استنزال قه نشینان آن بوم را جامعا بین غر و بین و طاعنا بجه
 الجنین و هیننه و مالی بن فوج ساخت قلعه که هر سس آن رنزنه ملائک میشوند و آسمان را در محاورات آن کبر
 برفت نمی ستوند و بزبان حال با کنگره قلعه کردند و میگفت شعر عظیمت با بفت شایخ و سنا و لک بدایمی البنا فاعلم
 غیر فایز بعد از دو ماه مدت تا خیر و مکت چه تسخیر آن سلطان کریم جیر لوفند و فخر المریه بی کرم و صغیر ایشان را و قبضه
 خسار و اسر کشید و الحضا بالماضین منهم الباقین فجعلنا هانکا لالیابین بدینها و ما خلفها و موعظیه
 ۵ للذقیین و نسو این فوج نامه که ملک اشرف صلاح الدین خلیل شمس صادم الدین زکات میر محمد شسته بود و قلم آمد و بی
 نسو الله الرحمن الرحیم اخوه خلیل ابن فلان و بعلم بجلل الکبیر الکیل الکبیر الاعز الاخضر الاوحدی المرفعی العلی
 المختار صارم الدین مجد الامراء منخر الخواص عضد الملولین و السلاطین خصه الله بالبرکاتی اخیال الاسلام
 بی برودها و فابلها الالسه شکرها و الفلوب باخلاصها و الجاه بسجودها و ذلک اتنا لذلنا قلعه
 الزوم ایق ما زقت ایها هم الممالک و لا طرف نخوجاها السالک بحسبها من اشرف علیها و اسخرفی الخوم
 ۱۰ و یالها التاظر لیلها شایخه کالجوم بکنفها نهران احدهما القرب و یخاطبها سوران ادانها الجبال الراسبات
 فین اشرف علیها مواکبنا المنصوره و جیوسنا المجوره نوطان هضابها و ذلک صعباها و ظهرها من
 اللبیه طفرها و نابها و لقد کان لهم فیمن مضی ایه فلم یکنوا من المصیرین و اندر طل بجاننا المنصوره
 قبل و بلها فناء مطر المندبین و نخلی عنهم مرجان بقرهم من التشار و بقرهم و بین لهم الهلاک بعینه
 ۱۵ ایلا احد من اللبیه بیجهم و اذین لهم الشیطان اعماهم و سبع فی میدان الضلاله اما لهم فلما تراوت العنبارن
 نکص علی عقیبه و ترک کلامهم بعض من التدم بدبه و اصدنا و قد اشرف باعلامنا المنصوره جوا
 و نخلی بالذین الحمدی بقا کبها و اخنت با غیر اهلها لیکنا الزوم مفره و اصحت لفراینا المحرو
 الحنا بعد ما کانت لفرط الضره ضره فلیاخذ اعرا الله خطه من هذو البشری الی هی بی الما جل و لزر
 المقیم و زاد الراحل و الجبل ایده الله سمعه لما یرد علیها بعد ها من انباء الفوج و یعلم ان الله تعالی
 ۲۰ فل جعل سیوما علی من کفر دعوه نوح و کان القع المبارک یوم السبب الشایع من شهر جمادی الاخره
 سنه امدی و تسعین و شصت و ست و السیف و الله اعلم چون عرصات آن دیار زلوت ترک ان کفره پاک شد طواف
 مسلمانان و آسما کن کر سید و موضع کفر و عنادات صوامع ایمان و عبادات کشت چون این مقامات مشهور بر جرایب
 او مسطور شد و آید کازانام کو و آثار معنی سکورا و معلوم و مذکور و کان ذلک فی الکتاب سطو کواض مشر و ضوارب غدره
 حرکت آمد و روز کار عادت خود در بهم اساس دولت و تکدی کاس منیت و ضلع اثواب سلامت و سدا ابواب هتقات
 بنود نائب مشیر و سار الیه در تقدیر انفاق و تعمیر بیدره بود و ملک اشرف او را عمنجا نذولت و لکن عزم النفس منید
 ۲۵

قل ملک اشرف و حکومت ناصرالدین

۱۳

تو هم که ملک اشرف اورا قصدی خواهد اندیشید با دوازه میر مقدم ایشان لاجپن که بفرط شهامت کفایت از انگار
 مستثنی بود و قراستن قراستن مقور مواضعه کرد و ولی نعمت که یوسف مصر مکارم بود با غیر معارضه و معاوضه زو بمل حکام
 روز و قیام دنیا و سی بفرخت در بعضی اوقات که با دوسته علما مان بشکار رغان رفته بود استرا کرده بر سر و راندند با طعام گرم
 استمال داشت چون ایسا از بند و سر بکنده فرمان می برداشت تصور لغت و تحیل تحیل از ایشان کجا و حساب بود بیدیه
 مبادرت نمود و بیخ راند و سه کشت قلم که ملک اقل کرده خود را در قدر مشهور کالتا و علی عسکرم لاجپن نام نام کا
 اورا با تام رسانید شعره که زال هذا الدهر فیکه و کسری لکن کان اودی القوم او کان ثفاوه بیه الا اقصه فی سیاح شهر محرم
 لتمام سه شنبه و ششم و مدت ملک او هزار روز بود بیت هزار عشوه و دید چرخ بر نفس که یکی بصدق قرآن
 کند با کسی وفا هرگز و الذین صبروا و ابتغوا وجه ربهم و افادوا الصلوة و اتقوا و ایتما و ذرفناهم سیرا و علیاتیه و کاه
 بددقن بالحبسه المینه اولتک لهم عقبی الذین چون تدر و مناسب حرکات روح اشرف بمضرب با مقرات
 لاجپن و مجلب شباز قبر و غدرا مر اصدید شد بیدیه که موقداش آن گفته بود برادرش ملک ناصر الدین محمد را که در سن
 سالگی بود بر سر مملکت نشاند و خود سرور و بجا و رشد در کار ملک و لشکر و طبق شد ملک القا با ما به تقدیر قادر با هر
 ایام استیلاء او در قاهره چون ببارتایان اندک بقا و مثال آفتاب زمستان بیوفا و مانند برق عاطف و ریج صاف
 رود و کند چون جان شیرین بر کند و چون خیال زار زور و مانند مواعید غیغور و چون طبع شباب در شباب و بر صفت
 و فاه غایبات بی ثبات بود آری شعر آری الذینا و ذرفنا ککایش بدو ولی اناس من اناس چون کیسال بر بجا
 بگذشت کتوفا و غلامان ملک اشرف از لاجپن در موضعه سخن چنین شدند بعد از آنکه بیدیه قدر اخفا رو مت و انکار
 و اذالت حشمت و ادالت حق نعمت رو داشت و در زمهره و الذین بنقضوا عهد الله من بعد ميثاقه و يقطعون
 ما آسرتلله به ان یوصل و یفسد دن فی الارض اولتک لهم اللعنه و لهم سوء الدکر مخرط کشت اکنون تثنی نایت و اما
 و عز و استقلال او اترج بلا مرجع است این را دست او بر ستیزه و طواح الحاج خود ساختند لاجپن با ایشان متفق و منطبق گشته لشکر
 کشیدند عاقبت لاجپن که پشت سپاه و رومی رزده مقربان درگاه بود از میان که راند و کتوفا با جمعی از خاکسایان ملک اشرف
 هجوم کردند بیدیه غافل از فلک تندخوی و زمانه بهانه جوی بیگ چشم زدا و در جوف زمین منزلی آبادان مهیا ساخت و از سرور
 و جاه جهان بانی بست فرو گرفت و در کار سلطنت شروع پیوست لاجپن فاند لشکر و مقدم بر هر میر و صفدر کشت چنین گنبد
 که این کتوفا کوکی بود که در عهد ملک مظفر از لشکر کتوفا بزرگ بوقت محاربت با شامیان امیر گرفتند و تین را بعد مطاوت
 بر اعدا او را کتوفا خواندند در عهد کتوفا در شهر سنه خمس و سبعین و ستمایه جزر و زریل بغایت رسیده و قحطی واقع شد که بعد از آن
 یوسف علیه اسلام جان صفت نشان نمیدادند در او ایل یکت اروب مصر می راند که لغاری و نیم باشد از صنف خوبات
 سید درم بابا بود بعد از آن وقت خود چون وفا در جهان نیافت شد از ثقات روایت است که صد و بیست هزار نفر محرق
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

بیت فی تاریخ الجیحان
 العینی بصره کل فی فضل
 ابی القاسم محمد
 بوم بری نبی علیا
 ارسی الذین از زرفا ککایش
 اناس من اناس فلان فی الی
 لا یدوم نقاشی فی مابین
 و قاضی نجار و ابی حسن الوصلی الکاتب
 فی بابا می
 نامان الذین ککایش
 و ابی فضل سندی
 لغیر ذلک
 حافظ محمد دست

مصری از فرط جدوبت و عدم قوت سپری شد و موتی را در پهلوی او و متاع بر شمال جیف و بیاع جناب و در اغار و کوشا بر سر کوه گری
 و چون زراعت و حراثت مصر بآب اباریل زحارت نبرش مطار ابر در ارجو بعد المید و الجوز تخم می پاشند و بی بویت سنی و مزید سنی با آب
 و بلوغ رسد لاجرم اتفاق امحال و تحلل امحال اعباء قحط آنجا زاید تر است مید و در هنگام استماع این روایت در ترجمه شرار
 از اطلاع خاطر بر زبان خار که شدت مؤلفند ما بنیل نیلکم ما غاض نیلکم با اهل مصر فصفبا که من النيل شیران صفبا
 ۵ لھا انجداه مطر بقول عن کل نیل انت مخفی بعد از دو سال که مدت فطام طفل باشد امر او لکریان عروس سلطنت مصری را چند
 کنج بلاولی بود به لاصین عقد مزاجت سبذ فرقت الیه عقیله الملك و اجمع علیه از کان الخضره و ادع عن الککل
 بالسمع و الطاعه و مصر خوای مطا و عینه جهد المقل و الظلال چون بمطرح است کتبو فای بند بود و متی در دست او شوم
 کساده و از دست تربیش دست نشین گشته و کیرا چینی صیدی شده از قصد او چون شبان روزی بر کلاه دیده بروخت و بوا
 شواغ حقوق و در ائع عمود متعرض گشت و راه داد و تا یکسو کشیده بدمشق رفت و از آنجا بقلعه صلح از بلاد حوران پناهنده
 ۱۰ و تا آخر عمر آن ناحیت در تصرف او ماند لاجین چون از شوغل ساحت اندرون پاک کرد و به تنفیذ او امر سلطنت و تثبیت امور
 ممالک پرداخت و حقیقت صراحتی موفور و شوکت و باسی تمام داشت چون از تاسیس ضوابط مملکت داری و تاکید مبانی سبزی
 فارغ شد خواست تاسیس استخمس کرد و مضاف مملکت مصر کرد و از نظر راه از طغاة بی باک از من پاک لکری ارسته مؤخر آن
 صوبه کرد و اند بنفس خود که شیری بود و در غاب سبزی خویش بازان بل شمشیر در مواجیه صوم که هر ذاتی از انان مؤلفه عذابه و
 کوشید خوف غداه و الخبج سموله ششم نمود چون از طرفین مکا و حن و مکا و حن نهایت کشید شعری در غنای لایطال
 ۱۵ یفعلها فالسها عجم و انما لھا عوب متذاریه انان طرف نرب با قلاع هفت کا نزل حمدون سرود کا حصص مرعش شغلان
 تغییر و آاد که هر یک حصصی عاصی و معقلی آبی مثل بر اعمال و مشجون یال و رجال بود مستخر گردانید و از آنجا خزانه ممالک چون
 پادشاه جهان غازان محمود بدیار شامات لشکر کشید و ناصر الدین محمد ابن الملك المنصور سیف الدین قلاوون العی مکتور گشت چنان
 در موضع خود شرح داده آید پادشاه ارمن تا کور نام ختلاس فرصتی نمود و تمامت الاتراع کرد و بیرون قلعه شغلان که در قیضه
 مسلمانان باند حاصل کار اگر سال باخر کشید که باز روس اجناد و دوجه هند و پیشانی سپه داران راه خود بینی پیش آوردند
 ۲۰ و اتفاق کرده در طلب تاریک چشم زو آرا م بناقتند و زمان فرصت کوش داشته در تفتیش کم پیش احوال احوال سلوی است
 بر زمین مسودند تا بدسان لاصین را از میان محضه مملکت در شبکه هلاکت آوردند همت اول فنون و بد فلک امر کلو بود
 اخر برینجی ارسوی اول فنون خرس اول برق دانه پاشند پیش مرغ چون صید شد بقدر بند جوش باز مملکت ناصر را در شهر
 سه سبوح و تسعین و شتاء او امر صیغ مستحکم گردانیدند و خاصه ایام از حساب سلطنت او شمارها گرفت و این احوال و تعلبات
 که ذکر آن تقدیم یافت در ده چهار سال وی نمود مؤلفه اگر چار سال است و در چل هزار نماندگی در جهان پادشاه شرح قران
 ۲۵ نحسین و برج سرطان و متابع افات ان سبحان مبدع هذه الافلاک اللهم انی استغفرك لاسئد

و غیر

وَمِنْ جِزْمِ الْجَرَامِ الدَّيْبَةُ السَّعْدَةُ لِلْحِكْمَةِ الدَّوِّيَّةِ وَالْإِنَارُ الصَّوْبَةُ هِيَ لَهَا عَنِ الرَّحْمَنِ وَالْإِنْيَامُ الْوَالِهَةُ الْجَزْمُ فِي سَبْعِينَ
بَارِبِهِ بِنَارِ كُنَا سَمِ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ جَعَلَهَا فِي السَّعَادَةِ وَالنَّوَسَةِ لَعَالُ الْكُونَ
وَالْفَسَادِ مَوْزَاتٍ وَفِي الْمَائِزَاتِ وَالْإِتْصَالِ عِنْدَ مَدَارِجِ الْأَبْرَاجِ لِلْحَضَائِصِ مَوْزَاتٍ فَتَرَى
الْقَمْسَ فِي وَسْطِ نِظَامِ الْكَلِّ عَلَيْهِ لِكِرِّ الْحَدِيدِ بَيْنَ وَتَابِعِ الْفُضُولِ وَمِنْهَا يَصِلُ كَمَا أَلْوَالِدُكَ
الثَّلْثُ الْحَيْزُ الْحَوْلُ نَكْسُ الْكَوَاكِبِ مَلَائِسَ الْبَهَاءِ وَالْأَنْوَارِ وَهِيَ بَيْنَهَا كَأَنَّكَ ذِي الْأَوْفَى
فَالشَّرِي فِي مَمْلُوكِهَا فَضِي مَحْكَمَةِ الشَّرْعِ الْأَمْرِ لِلْأَصِيلِ وَالْفَرْعِ بِالْعَدْلِ وَالْإِضْطِافِ
وَالْوَرَعِ وَالْعِفَافِ وَالرِّبْحِ فَوْقَ رَأْسِهَا صَاحِبُ السَّبِيحِ السَّلُولِ ذُو الْأَنْفِاقِ وَالْإِحْجَافِ وَالرُّهْرِ
تَحْتَ مَنْظَرِهَا مَوْفِقَةُ الْأَحْمَانِ ضَارِبَةُ الْعِدَانِ وَعَطَارِدُ الْفَارِدِ كَلْبُ الْبَيْوَانِ وَمُنْشَى
الْحِكْمَةِ وَالْبَيَانِ وَالْكِبْوَانِ الْمَعْرُوفُهُمَا الْعِمَارَةُ وَمَرْزَبَانِ الصَّبَاغِ الْحَافِظِ لِلسَّبَابِ الْفَالْحِ
عَرَبِيَّتِ الصَّبَاغِ وَالْفَرُّ إِلَى الْكَوَانِ صَبَاغُ الْأَلْوَانِ فَايَسُ الْمِيدَانِ وَالصَّلْوُ عَلَى نَيْبِهِ مُشْرَبِي
فَلَا تِلْكَ الرِّسَالَةُ وَعَلَى صَحَابِهِ الَّذِينَ خَتَمَ بِمَبْنُوعِهِ أَصْحَابِي كَالنَّجْمِ بِأَيْدِيهِمْ أَفْئِدَتُهُمْ نَهْدَتُهُمْ وَسَلَّمَتْ لَهَا
مَسَاحَاتُ سَاعَاتِ عَرْضِهَا وَطَلَعَانِ بَعَارِهَا وَالْقَلَمُ حُفَّتْ لَهَا مَحَابِلُهَا وَتَمِيلُ وَتَضْرِبُ
تَقْسِيمُ وَكَاتِبَانِ وَسُطُوحَا وَهَبَتْ وَقَوَّيْمُ دَانِدُكَانِ مَازِجَاتِ سَعْدٍ وَنَحْسِ نَجْمِ وَشَانِدُكَانِ رِيحَاتِ دَاوُدِ سَمِيرِ زُرِّي
عِلْمِ عَمَى اسْتَادَانِ حَاوِقِ وَتَمَجَّانِ فَاثِقِ دُرُوسِ صِنَاعِ زَمَانِ تَوْحِيدِهَا وَأَوَّلِ جِنِينِ أَوْرَدَهُ ذَكَرَ قُرْآنِ نَحْسِينَ بِأَتَمِّ نَجْمِ
زِيَادَهُ بِأَسَدِ زَمَانِهِ وَتَرْبِيعِ كَيْفِ جُونِ ضَعِيفِ حَالِ بَاشِدِ يَادِ بَرُوجِ مُنْقَلَبِهِ يَادِ نَدَى زَادَاتُهَا وَارْبَعِهِ بِنَا بَرَانِ مَقْدَمَاتِ
رُومِي حَسَابِ نَجْمِي دَرْمَايِخِ رُوزِ سَهْ شَبْنَهْ شَهْدِ سَهْمِ مَاهِ رَجَبِ سَهْ ثَمَانِ وَتَسْعِينَ وَتَمَّازِ مَعَارِضِ تَمْرِيخِ وَزَجَلِ بُوَادِ كَيْفِيَّتِ
عَمَلِ قُرْآنِ وَصُورَتِ رَايِجِ وَوَضْعِ أَفْلَاكِ بَرِيحَانِ جَابِي بَارِزَانِيمِ تَارِبَابِ بِنِ مَعْتِ حَضْرَتِ أَنْ عِلْمِ كَرُودِ أَنْشَاءِ اللَّهِ فِي
الْعَبْرِ أَرْدَنَا طَالِعِ الْفَرَانِ الْبَرِيخِ وَرُحْلِ فِي مَجْزِبِ سَهْ ثَمَانِ تَسْعِينَ سَهْ كَانَ رُحْلِ فِي كَرْمَا وَالرِّبْحِ حَوْلِ سَهْمَانِ
عَلَى بَهْتِ الْبَرِيخِ لِأَنَّهُ أَسْرَعُ حَرَكَةً فَحَصَلَ أَنَا دَقِيقَةُ سَاعَةِ الْعِدِّ وَنَقْضَاهُ مَوْسَاعَةُ يَضِيفُ تَهَارَاتِ اللَّهِ
هُوَ وَكَوَيْفِي نَامِبِ وَهُوَ سَاعَةُ الْفَرَانِ ضَرْبَاهُ فِي يَهْ فَخَرَجَ سَرَّ وَهُوَ الدَّائِرُ مِنَ الْفَلَاكِ مُنْذُ طُلُوعِ الْقَمَرِ
إِلَى الْفَرَانِ أَخَذْنَا جُزْءَ الشَّمْسِ لِأَنَّهُ نَهَارِيٌّ وَقَوْمُنَا الشَّمْسُ يَلْطَفُ الْفَرَانِ فَكَانَ حَمًا مَطَالِعُهَا يَنْتَلِجُ بَلَدِي
الْوَسْطِ زِدْنَاهُ عَلَى الدَّوَائِرِ فَبَلَغَ مَدْبُورِ وَهُوَ مَطَالِعُ الطَّالِعِ فَوَسَّنَاهُ مَطَالِعُ الْبَلَدِ فَخَرَجَ طَالِعُ الْفَرَانِ بِرُجْحِ
السَّرْطَانِ رُومِ نَقْضَانِ مَطَالِعِ الطَّالِعِ الَّذِي هُوَ مَدْبُورِ فِي رُومِ وَهُوَ مَطَالِعُ الْعَابِرِ فَوَسَّنَاهُ بِالْكَوْنِ السَّعْدِ فَخَرَجَ طَالِعُ الْعَبْرِ
بِرُجْحِ الْمَسْمُومِ أَخَذْنَا مَطَالِعِ الطَّالِعِ الَّذِي هُوَ مَدْبُورِ أَخَذْنَا نَظْرَهُ فَكَانَ سَهْ وَأَخَذْنَا مَطَالِعِ الْبَلَدِ فَخَرَجَ مَطَالِعُ الْبَلَدِ
فَخَرَجَ بِرِيضَانِ بَلَغَ لَمْ يَخْرُجْ الْمَضَاعِفُ مِنْ رُومِ فِي رُومِ وَهُوَ مَطَالِعُ الْبَلَدِ فَخَرَجَ مَطَالِعُ الطَّالِعِ الَّذِي هُوَ مَدْبُورِ فِي رُومِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

قال

و نیل نقصانی معطر معاینه دیدند و خلائق ارضی محل و فرط قحط در معاینه و در ممالک پادشاه خصوصاً اعمال فارس آب از روی کارزار
 برفت و خرمن امید با بر باد و محل قنات و انبار علی شغیر با پر نمود از شستوی سنوی کسی حاصلی ندید و ضیف صیف را میزبانان
 مسکله حیاتی ندادند و در طلب مان بجان رسیدند و خلائق نامعدود و مفرح آفت جوع کشند عوام گاه و بیگاه پنجه و آکا مار فضیله
 المستعز هو الله نغیر زمان و بر حکام نفرین کنان و مبالغت ایشان در ترخیص اسعار علاوه در و نایافت میشد تا مدت چهل روز
 بیات مان چون نشان غمناک مغرب روی از بنییدگان بنفست و جز قرصه خورشید و ماه اذان یاد کاری نماند هیچ آفریده را
 در شجاع انواع قوت که قیمتی تر از اقطاع قیوت بود و با قوت حیوة مقابل میش گذاریدن ممکن نشد و کان مانوایان بی توأم
 ذبی مسخه از تراحم ناتوانان و بنویان مسببه کشت اشباع متصور نشد مگر در صورت قافیه و من و مسکوی ندیدند از آرد
 سوره مانده مردم چون موراز آسیاء فلک و انه طلب کشند و غصفت مقام در سپر ناومی اندوه و کرب گرفتند چون نوبت فصل
 بهار در رسید و قوت حرارت متبج شد و با فی عظیم مستعقب این بلا الیم بطهور پیوست و با آنکه ملازمت میان قحط و با محسوس
 لو انهم اذ اعلموا بالعهدة و علی العلة عمتنا العدة و یبعضها الموت و القبر برهان عقلی نیز خود است چه غذا انسانی که قوام
 قوی و ابدان بدن منوط یافته اند چون در طرفی منقود و کدو علویات بدیگر اذنیه غیر معما و مزاج بل منفر حال و منافی بمغسل
 علی الاضطرار اشتغال نمایند تا کیوسات رذیه و اخلاط فاسده مؤدی با مرض مخفیه تولد کند و آب و هوا آن خطه بواسطه مجاورت
 عفونت و فساد مواد فاسد و متعفن شود پس در امر جبهه تاثیر تاثری بین ظاهر کرد و چنانکه اندکی مشک در جانی باشد چون
 بر آنجا آن محکف شود آن را نهم مساقی تام بقوه شامه که مودع است و در مقدمه و دماغ رسدنی آنکه از جرم آن چیزی تحلیل پذیرد
 و لا محاله و با فی شیخ شایع شود نفوذ بالیوه منفساد الزمان و و بانه و حدان الله هو بالکرم سرخ که لعینا موت امر بود
 از امتلاء و موی استیلا یافت و اطبا از معالجت آن عاجز شدند و در نفس شیراز و حوالی آن زیاد ما پنجاه هزار تن بدین علت
 دوکد شدند و در اندک تده جوانان کل روی بنفشه موی سر و قد لاله خسار لو انهم مثل العرعر یجمل الاذالین و قوف ناریه
 چهره را در نقاب تراب کشیدند و قامت را در مضجیح خد خوابانیدند و بر یاد سبزه خط شان ای بس که با دیده باران بر خوانده است
 چون ابرباری بروم زار بگریم برخاک تو تا بگو که در برابر حق قال الله تعالی اقلابرون اتی نانی الارض فنفضها من
 طرفها و قیل فی نضیرها انهما موت السبان و الصبیان و در مرثی آن جوانان که بکام ناریه در کام اردوی
 مرگ افتادند این بیات گفته مشعر لو انهم اذ اعلموا ان الموت قد بیننا و لاشک ان الموت للناس یرجع فلا
 العلم متاع و لا الجهد نافع و لا الملك یفدیه و لا المال ینفع سوا علی جمع الاکام مصابنه و لکن علی
 السبان ذلک اوجع فوا حسرتا ان یعزب الیحد و الثری شمس خدود فی الجحش نطلع تکفرف فی تحب الجحش
 بته مذود کعص البان فی الروض زرنغ و بغير صنع فاحم منجعه و کان له میل العیر بضع آیا
 عجایبنا صل العزین نامیا و محضرة الاوراب لبث نقطع الارجیم الله الشیبه حیث ما اصول

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اما بیہا عن القلب تفلح و چند افراد و کبار علماء نامدار بار بار تلمذت کروند قال البقی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم
 ان الله لا یقبض العلم انیرا علی غیرہ من الناس و لکن یقبض العلماء حتی اذا لم یبق علیہم احد الناس رؤسا
 جہا لا یستلوا فافوا یعبر علم فسلوا و اضلوا المولفیر ولا یبق الا ذاب و العلم و الحی و صاحبہا عند
 الکمال یو کلمات لغمان الحکم و ابنہ و کلہم تحت التراب صموت و در تصاعیف جوفہ مولانا علامہ
 العلماء العالم فخر اللہ و الدین احمد بن ابوغسان المشہور بالفضل و الجود و الاحسان اسکنہ اللہ ک
 ۵ تعالیٰ بخیر و جودہ الجنان بشیر زرسید محرابین بطور این تعریف نامہ سجدت مولانا اعظم قاضی قضاة السلسین
 و کن اللہ و الدین دام و شاع و ارف ظلہ و عوارف و بلہ و طلہ و جمع موالی قال ردهم اللہ الینا یسین
 قال اصدر کرم و مشح بخر بدائع و طخ نوادر و ایہام ہما و القاب ہما کالورد الطویر الحی و الوئی الہمی البغری
 ہی ہین متسفہ النظام کاللائی شعر انزلہ انصار الوالی کما بر نادرہ الود الموالی و یبغی و کن رفیعہم کما
 و مجہم علی الايام یلی و یعل قدر من اضی کروج یدیحی لنا علم الادی و یسطع بین نادہم سراج
 ۱۰ یدیحلو لنا ظلم اللیائی فہم یحیی ہم العیادی و ہم یقنی زہر العیالی شمس شرفہا افان فضل
 جور فیضہا من صوب حالی سفاہم فی صدار اواد ملک لفظ ساکیہ الغراب غیاثا من زمان کت او
 یمرس الاوب و یدینی الغرابی فصرت اذا اصابتی سہام نکسرت لتصال علی التصالی الداعی لدوام
 دولہم الراعی تمام صبعہم یبلغ عبودتہ و دعاہ اصفی من الراج الثمول صفتہ یریح الثمال و یعرض
 ۱۵ خلاصا انہی من ورد الحد و زینت بالجنس و اللدال تم الترع و الاتساع الی الالاجہم و رواد الحکم
 لا یتمع للافلام رصفہ و لا لدوی الافہام و صفہ و الحال انہ فی بحر یبع کونس اشوافہم و یرجع ذکر اخلا فہم
 مصع کما ہتر من ریح الضامیر شارب و فی الاستینا یصفو و زادہم و وصف عہودہم مصع کما فان المراب
 فی الذہر طالب و فی معاناة المفاہر فی جنابہم مصع کما ریمی الجنان فی دل علی و فی التکلف علی الصفا
 عنہم مصع کما ریحہ الرضی بصر علی لا یشیم علی الافق الادمیض بری من جانبہم غیر غرار و لا یستم من
 ۲۰ انفس الصبا الالیم غرار کم مصع و ما بعد العیبہ من غرار ان خطر فی خاطرہ سوی تذکر ضانیہم
 قال ہذا جبال و ان تمثل فی ناظرہ غیر تصور تخالکھم خال انہ خیال اتعب مما اتفق للعبد ان
 کان مدہ اتفق فیہا من العبر عدہ یغنی علی فدی الزمان فی رمضان الفراق و یوفد القلب بنا بالفضا
 من مفض الاشیان و یرجی لیلہ بباشیر عدا و یرجی قلبہ رعدا فینما ید غراب حوشیم بانکر لغراب
 لو تثن علیہ القلوب لا یجوب ما یعاب شعر و قلده الزمان بار جوان و عاد سبانبہ خصلہ عسلہ
 ۲۵ بان بحر الفضل نصب ماؤہ و روض الکرم ذہب ماؤہ شعر رضی من اذا کثرت فی الحلق کلہم من

ساکتہ الغرابی

لیعلم

وَلَنظَرُهُ لِيُسَبِّحَهُ مَضَى مِنْ إِذَا مَا أَعُوذَ الْعِلْمَ وَالنَّدَى اُصْبَحَا جَمْعًا مِنْ بَدِيهِ وَفِيهِ اُخْتَفَ بَدَأَ الْعِلْمَ فِي
 اسْفَارِهِ وَابَادَ عَمُودَ الصَّبْحِ فِي اسْفَارِهِ ذَلِكَ جُودِي الْجُودِ وَالْحِلْمِ وَأَنْفَرَضَ عَالَمَ الْوَرَعِ وَالْعِلْمِ
 اِنْتَكَسَ عِلْمَ الْعُلَمَاءِ وَكَسَدَتْ سُوْقُ الْعُطَاءِ وَالْفَضْلَاءِ شِعْرُ وَحَقَّتْ بِاشْجَانِ حَوَالِي اَحْوَالِي وَأُجِجَ بَابٌ عَنْ تِيَارِي
 وَأَطْفَالٍ يَعْنِي بِقَوْلِهِ النَّبِيُّ يَعْنِي مُدَقِّصِي مَوْلَانَا السَّعِيدُ سُلْطَانُ الْعُلَمَاءِ الْمُخَفِّينَ بِمَالِ الْأُمَّةِ الْمُجَاهِدِينَ
 كَأَسْفُفِ عُلُومِ الْأَقْدِينَ وَالْآخِرِينَ فَخْرِ الْمَلِكَةِ وَالَّذِينَ نَجَّوهُ وَأَعْنَاضُ عَنْ مَضِيهِ الدُّنْيَا تَرْهَهُ الْخَلْدُ وَجَبَهُ
 شِعْرًا كَاتِيًا لِلْمَحَلِّ بِسَمْعِي نَعْبَهُ نَضَلْتُ وَفَكَدْتُ بِسُنُونِ الْعُرَابِ مِنْ فَاضِبُ إِذْ كَلِمَةٌ قَامَتْ فِهِمَتْ فَنَبَّحَتْ
 وَجَدْتُ مَصَابِ لِدَمْعِ الْمُتَرْقِقِ وَقَطِي نَارِ الْقَلْبِ الْمُخْرِجِ بِسَائِمِي عَزْدُكَ التَّبَاءُ الْعَظِيمِ وَأَنْكَرَ مَعِي الرُّزْءُ الْإِكْرَامِ
 فَصَدَّتْ لِإِنْسَانِ الْعَيْنِ الْفَيْقَالِ وَالْبِاسِلِي وَمِنْ أَسْبَلِي هُدَاهُ الْفَجْعَةَ أَنْ صَادَفَ أَبَا بَرٍّ يَلُوكِي عَلَى عَيْنَيْهِ
 الْعَائِي وَمَسْنَدُ الْمَعَالِي وَبَعْدَهُ حَقُّ الْبِكَاءِ وَالْأَمْنَى مَعَالِي بَشْبُ إِلَى الْخُرْنِ أَوْ بِأَعْيُنِ الصَّبْرِ غَايِرُ فَضْلِي فِيهِ
 رَجَزُ اشْعَرِ الْوَلَدِ بِلَا مَن بَرِي عِلْمِ الْأَصُولِ بَالِيَا أَوْ دَى صَوْلِ الْعِلْمِ وَالْإِحْسَانِ بِحُرَا مَا لِحْنُهُ وَبِي الصَّدَى مِنْ
 جُودِ الْفَضْلِ فَدَلَّحَسَانِي مِنْ خَلْفِهِ وَحَلَفَهُ بَسْدُ الْوَالِنَا مَلَأْتُكَ فِي صُورَتِ الْإِنْسَانِ أَنْتَانِ لِمَنْ الْعُلُومُ
 لَمَّا مَضَى كَلِمًا مَا أَتَانِي لَوْ كَانَ بَدِي صُوبَ مَرْبِ فَاطِلِ حَسَانِ مُدْجِ بَيْ عَشَانِ هَاتِي تِي هَمَّا أَوْلَ مِرَالِيَا أُجِدُ
 دَمَا لِابْنِ أَبِي عَسَانِ لَبْتَعْرِي بَعْدَهُ إِلَى مِنْ نَبْأَلِ الْوَرْدِ وَأَوَّلُ الْفَضْلِ أَوْ فَبَلَهُ هَلْ خَنَامُ عَوْنِي صَانِ الْعُلُومُ فَضْلِي
 اسْفَاعِلِي حَلَاوَةً فَكَاهِنَهُ وَطَلَاهُوهُ رَعْلِيهِ وَزَاهَهُ بِنَاهِيهِ وَصُورُ صُورِهِ وَصُورِ اَصُولِهِ وَرَبَّنَاهُ وَرَبَّنَاهُ
 بِيَانِهِ وَرَوَاخِرِ بَحْرِهِ وَرَوَاهِ خَيْرِهِ فَمِنْ رَأَى سَفَائِي بِدِيهِ ذَلِكَ التَّعْمَانِ فَالْ مَا هَذَا الْأَسْفَانِ التَّعْمَانِ وَوَالْهَمِي
 مَقْطَعَاتٍ كَطِيْعِ الرُّوضِ جَادَهَا غَيْبُ أَنْطَرِ وَرَسَائِلِ كَرَسَلَةِ الْعَبِيدِ خَالِطَهَا التَّنْدُ وَالْعَبْرُ وَغَانَتْهَا نَسِيحَةُ
 بَيْتِ كَلَامِيَا الْيَوْمَ بِالْحَقِيقَةِ صَارَتْ كَالدَّرِيِّ بَيْمَةً وَأَنْكَانَتْ بِضَا ضَرَّةَ الْبَيْمَةِ شِعْرَاتِ الْمَعَالِي وَالْعُلُومِ مَعُونَةٍ
 صَلَّى الْعَالِي وَالْعُلُومِ سَلَامٌ وَعَنْ فَا بَلُونَ لِلَّهِ خَاشِعُونَ أَنَا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ جِئْتُمْ لِلَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَاصْبِرُوا
 إِلَى الْيَمِينِ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَاصْبِرُوا لِلَّهِ الْيَوْمِ الْآخِرِ فِي الْأَجْمَلِ دَرِينِ دَتِ تَوَالِي الرَّأبِ فَجَحَّ إِلَى الْفُرْجِ وَمَلِجَ إِلَى الْخُرْجِ وَتِ دَرُوسِي
 فِي كُلِّ دَائِرَةٍ وَزَفِيرُ دَرُوسِي نُوْحُ مِرَالِي وَدَرُوسِي كَاشَانِ عَمَّ خَانِ وَدَرُوسِي جَرِي اِرْلُوعَتْ مَصِيْبَتِي عَمَّ مَسْتَوْبِي
 مَا دَرُوسِي مَتَابَعَتْ جَانُوزِ مِرَالِي حَمَاتِ مَتْرُوكِ شِدْ وَارْعِيَادَاتِ مَرْضِي مَالَتِ وَسَامَتْ فَرُودُ وَدَرَانِ مِيَاذِ اِيْنِ بِنْدَهُ مَهْمُومِ
 مَحْمُومِ حَيْسِرِ اِرْصَابِ مَصَابِي كِي طَعْمِ عِلْمِ وَصَابِ وَاشْتِ بِي نَصِيْبِ نَحْشَتْ نَفِيْبُ بَرُوحِ مِنْ الْأَلَامِ بِجَرُوحِ وَطَرَفِي
 بِالِدِمَا مَقْضُوجِ لِمُؤَلَّفِهِ وَصَبْرِ فَيْلِي وَخُرْنِ طَوِيلِ وَعَمَلِ طَاشِ وَنَفْسِي نَذْرِي وَبِهِمْ كِي كَاكْشِ بِسَامِ حَمْتِ سَعَطَرِ
 وَرُوشِ بَقَاوِيلِ مَغْفَرَتِ مَتُورِ وَرُوشِي بِنْتِ مَبِيْتِ وَدُومِ ذِي قَعْدَةِ سَهْ ثَمَانِ تَعْيِينِ وَكَاثِرَةِ اَزِينِ حَمْتِ سِرْطِي نَابِلِ رَغْبِ
 اِبْرَارِ وَوَالِقَرَارِ فِي مَقْضُودِي عِنْدَ مَلِيْكِ مُقَدِّمِي كِرْدُوكَاتِ رَسْطَهَارِ بُوْجُودِي بِدِيْلِ اِدْوَالِ ابِ رِبِّ حَيْوِيَا

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

وَأَتَتْ بَرْوَةَ حَائِيَّ شَعْرًا مَّا الْأَبَّ لَا الْأَبَّ مَا عَاشَ لِأَبْنَيْهِ وَأَبَّ لَهْ طَبَّ الْجَوْهَرِ إِذَا بَلَغَ بَارِزَ جَارِهِ وَكَسَابِيهِ
 پذیرفت بعد از این هنگام خرد بآب کرگشانی اموار زرای کدام مشفق استطلاع تدبیری کند و اگر اتفاق سفری افتد توقع آمدن
 همت و دلجویی و خبری سفری بآنها هم کفایت آن بطنه اِلَى مَا نَأْتِي لَمْ يَبْعُدْ هَلْ لَمْ يَسْأَلْ أَضَافَتْ بِبِحَالِ طَبَّ
 لَهُ يَدٌ أَوْ خَيْرُهُ نَفْضُ أَفْتَمَهُ فَضْلٌ اَزْ كِبَارِ دَارِ خَاطِرِ فَارِزَ بَابِ رَوْتِ دَرَمَانَهُ وَخَاكِ مَحْتِ بَرَسَرِ زَوْرِيهِ
 ۵ در آتش سحر افتاد و بیا و بپوس کرد و حال پیروده از برودیه و شعر سجالات و بیلاد و بیلاد و سحاک و سحاک تا و
 تَمَامِلَانَ خَوَانَمِي بَارِيدِ دَاغِ اَلْمِكْرُ وَخُوشِ خُوشِ مِي زَارِيهِ شَعْبِ اَلْعَرَفِ فَضْلُ اَللّٰهِ كَانَ مُوَفَّرًا سَوَاءً عَلَيْكَ فِي الْجَوْهَرِ اَوَّلًا
 وَبَعْدُ لَكَ اَلْخَيْرَاتُ فِي اَلصَّدَقِ وَالتَّقِي بِالْاِسْتِزَا اَلْحِلَالِ اَلصَّوْتِ عَلَيْكَ سَلَامُ اَللّٰهِ بِاَعَانِهِ اَلْمُنَى
 اِلَى اَنْ فَضَى الرَّحْمَنُ لِلدَّهْرِ بِالْوَيْتِ وَجَانِكُ ذَكَرَ اَوْ رَحْمَةُ اَللّٰهِ دَوْلِ فَهِيَ كَالْحِجَا اَوْ دَمَتِ اَلْعَمْرُ سَمِ خَاوِيهِ
 این آیات بر سکت زربش نوزاد الله خبره منقور کرد و ایند الله قارنوه فی عرف الجان سرور او سترها و در
 ۱۰ كَارِ تَبَانِي جَنِيغِرَا چُون بَرْتِ اَدْرَاكِ اَرْقَاعِ سِتْعِ جَدُوبِ بَحْصَبِ رَا حَتَّ بَلِ شَدَوَانِ وَبِاَنْطَاعِ ذِيْرِفِ وَجَبَدَلِ
 اَلْاَصْفَرِ اِلَى اَلْجَهَانِ اَلْاَكْبَرِ تَامَتِ طَوَائِفُ اَزْ اَرْشَافِ تَا سَفَافِ وَرِصَاقِ خَذَابِ دِحْرَاقِ عَقَابِ اَفَاوِزِ دَوَا
 دِلَايَاتِ سَايْرِ عَايَا اَزْ كَثِيرِ صَا حَبِ بَلُوكِ وَخَطَابِ تَجِيْرَا نَهْ دَكَا وَغَلَهْ دَرِ مَعْضِ اَنْوَاعِ مَحْتِ وَبَلَا بُوْدَنَهْ اَلْجِيَانِ كِهْ اَزْ
 دِيوَانِ اَعْلَى جَهْتِهْ هِرْ كُونَهْ مِصَالِحِ وَاسْمَاعِ اِحْكَامِ بَا اَعْمَالِ مِيرِ قَنْدَا اَخْرَاجَاتِ وَعَلُوفَاتِ وَتَوْقَعَاتِ اِيْشَانِ اَزْ خَا صَهْرِ عَايَا مَوْعِ
 ميشد اولان و گران حکام که چه کشف و بش و قش انبیر غلات و کوشمال ارباب چکا فرستند و سحر نامی منج رخصت خرد
 ۱۵ حِلْوَانِ فَرَمُودَنَهْ تَا بَرَايِ اِيْصَالِ حُكْمِ تَغْيِيْرِ نَقْوِ وَتَعْيِيْنِ زَرْدِ اَلْمَا سَبَبِ اِسْمَاعِ مَضْمُونِ حُكْمِ بَرِيْعِ كِهْ دَرِ تَامَتِ دِيْهِيَا وَمَوْضِعِ
 اَعْمَالِ مَسْجِدِ وَحَمَامَاتِ بِنَا كُنْدَهْ رَهْ جَاهَهْ اِسْتِرَادِ وَاسْتِجْمَاعِ اَسْمَاعِ اَزْ جِهْلِهْ تَا اَيْكِ كِهْ جِهْتِهْ حِرْكَتِ مَضْمُونِ اَوْ اَنْ خُودِ سَلَا حِي تَامِ بُوْدَنَهْ
 تحصيل مطامع محصلان و چون حکم بر آن جمله بود که بیرون از مغول کبر طوائف هیچ از انواع اسلحه با خود نماند مگر آنکه در
 بود نماند اکتساب بنمایند پیش حکام سهاشت کردند و نیز در راهها از فساد و دزدان و قطاع طریق جواز مجازان منعذر شد
 حکام ببطال آن حکم کردند تا بعد از آن صورت حال و وجه تعذر در بندگی عرضه دارند و همین فایده اوست که آنچه از سلاح حاصل شده
 ۲۰ در دست محصلان ماند و مبالغه زبان بر کس سجید غامسا و اشمس مع اشمس مستخر جان و مسترفان بهر ولایت روان میشد
 تا از عایا استخراج محاسبات سینه ضمیمه جمعاً در خواستند و محصلان با ایشان مصاحب تا اگر توفیری بیرون آید و تحصيل آن بوسیله
 نیند و چون شمس سیر از این محاطات مخفف حال بودند و نسبت دیگر عایا با ایشان بیرون از قیوم مقرر خطابی نه
 تا حکم قضیه عام باشد چنانکه در مقدمه از روی احکام نجومی شرح داده شد بواسطه غماصت معانفت ترکان و شول و غارت
 و افساد در بعضی نواحی که قمر ایلاق و شلاق ایشان بود جنایت رهنرم پانجه تومان زرد شده بودند تا برابر چشم ابقار
 ۲۵ هم محصلان استرود اسلح تحصيل این وجوه مورد بودند و باضعاف مستخلص شد و اقوام چشم بسیاری عاجز و مضطر و اگر سینه از آن

زاد آمد و تکلیفات که بی حکم برین بار عایا خطاب رفت معلوم بنکی حضرت شدی برساننده و دهنده امکان ابقا بودی احوال رعایا
و چه بود اما ارباب بونک را انواع خاکسار و از خار از نه جبات روی نمود کس البلاء علیک صیفا و لحد کارشان چون
تحتی مطبوعه و فالج مشکل مرضی امر جالبه بود چه بر کثیر جمع مقاطعه و تقبل خرج مقتری با صنوف الزامات بامید که غدر اسیرانند
گذشته باشد رضادادند مصحح بوی سود سفر کرد و بسین این آورد و چون مهال اساک باران نبود و ارتفاعات شتوی عام
حاصل شد و دو امانت خلائق اللہ بواسطه قحط و وباسپری شده بودند و جلاء وطن کرده و خرواری کندم که در سال گذشته
بمبلغ سی و نیار یافت نیشد شش و نیار و در جزایه بر مردم طرح میکردند و نفیر و نظلم نفلت میرسد لاجرم به بنجام طلب طلعم
طلق غم و حل روح حساس می افتاد و در مقام ضرب و تندی بی اصول از غایت بی بسکی خلائق نوای زخمه محصلان همه آنکه
لمؤلفه من جان چقرم الطن ایچون ایچیم من دریم من ایچیم و زوائد اخراجات محصلان از عملنامه و خدمات و علفات
که ایشان را در هیچ شمار می نبودند و دیگر نقصانات میشد در مصاحبت طرف آهسته است که دزدی اگر قریه می بودند تا صلب کنیکی
ادرا گفت اقدام بر کار می که موجب چنین غایب بود چرا کردی گفت ای سلیم معذور دار که اول در خاطر بود با بابت ای کبر بر مردم
داوینخن در هیچ حسابی نبود و در حق این طایفه گفتام طیب لمؤلفه تبارک اندازین خواهجان بی حاصل که گفته اند با کله
اهل بلوک همه شقی شدگان در ازل همه منحوس همه فلک زدگان تا ابد همه مظلوم نه از ادوات بهر شان بجز ادوات مسلم
نه در طریق که م شان بچگونه سلوک نه هیچ باز شان صاحب انصوب نه هیچ فرق تو آند مالک از کله بجل و حتی دندان بخل خیرت شان
مثل زندا اهل و رای چرند و دو که آنگاه طلا چرند از روضه بوی بوی غمشان سیم غم شده مسکون جز اشک حاصل در انیت مردم
که عشرت طلبند از کندی صلحوت یکی شده بغض و خزانین پیا یکی زکون خرمی جل عصمتش متروک یکی چو ضرب بیطصل جو داد مسلم
یکی چو شعر جز بیت عدل او متروک بجا که رای زندان عقی می حمل بجا که روی سندان ولایتی متروک شده با سیم یکی رسم خوی مطرب
شده بچو یکی راه مودی سلوک چو یکم این اجزا که بیت کس بود چو یکم از اجزا که یکت رخ رو بود و ما بھو ناک فاطھو فیکھ
مدح کفی فیا لک فی ذالزمان ان یجھوک استغفر الله من عثرات الافلام و صفوات الاوهام و بچ
صدور و اعیان و جمال و متصرفان بود مذ بعلت توفیرات سالها گذشته در معرض امداد و نواب و صد صنوف بیانات آمد جمعی
اکابر شیراز در بندگی دیوان حضرت بشرف عرض رسانیده مو چکماه داوند که شیخ الاسلام جمال الدین از مقاطعه معاظمه
و شان و تسعین و دویست و هشتاد و سه تومان مال جواب گفته از خارج مال مقاطعه در دلا و ایچو بیت و دو تومان با سیم توفیر
کار خزانة شناسیم و در سنه اثنین و شانین خراجی ملک شمس الله متصرف شیراز بود و سبب وقوع حادثه خون خان و سبب
جلوس کجما تو مال قرار بر آنجا نه مارسانیده رفع محاسبات نیز کرد و باز در سنه ست و تسعین خراجی مبادی جلوس پادشاه اسلام چون
از راه نیابت سید قطب الدین مباشرت حکومت نمود از رفعی که داده هفتده تومان تفاوت است آنرا نیز مواجبه کرده در وجه
خزانة تحصیل رسانند برین تفصیل بر لبع نفاذ یافته بشیراز آمدند و در عقب بکم التون بلیجا سعد الدین حبش که حبش شش و دو بار

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سنگی است

داشت برای تمثیل این قنات و تحصیل وجوهات تقاطعه بلوکات و توفیرات نو که بر رسید مصرع یا بیا که درین وقت
تومی بانی هر کس که در این معاملات مذکور بر جریده دفاتر دیوانی نام او اثبات یافته بود باسم تصرف یا عیالت و نوعی از کتابت
بعبارت مختصراً و تحمل مضار مالی و عرضی و حشمت لیل القبر و دویست و پنجاهم الحشر معاینه می یافت و چون دعوی توفیر معین
بود با سترا و حواصنات رانده و تکلیفات بیفایده الزام قبول توفیرات میرفت القصه بیعت در عهد تو چون ذره پستان
دل خوش و زساحت خوشدل بد شد دل خوش وانی که چنانسان نمی نام انسان سیرغ و وفا و کمی باشد دل خوش و درین میان
ملک جلال الدین کردستانی از حکم برین قضا نفاذ برای کتابت قانون دارالملک و اعمال و تعیین خراج و استماع مواضع دیوانی
که در تصرف هر کس باشد بر رسید در مساحت مواضع دلا و ایجا ارباب و اوقاف و انکشاف آب و زمین کیفیت تصرف و
انتقالات چند ساله و تقصیر کسبیت محصول و ارتفاع شروع نمود و سطلاب و مائوق و قبالات و تحصیل اغراض خود بی مبالا پیش
گرفته و با وادولایات جمعی انبوه از غزاکه عمایت صوره و معنی و شسته میفرستادند و عجمانی محابا املاک مسلمانان را برای تحصیل
مطامع مشوب و طوث میکردانید و با حبس اسرقاعات معتمدان میباشند برین نسق در دهه دو سال ارباب و رعایا
شهر و ولایات را خارج از حکم برین سلطان و فارغ از تیغ نعمت سبحان بیعت نماند و دیده نم از شرم یزدان نماند و سیرغ
از ترس غمان زیاده از صد تومان اخراجات اذاعتند و بعلت وضع قانون رسم قانون رفع کرد و قانون محنت در دلسازمان
و با ساعت آن شاعت تهدید و اندازان طایفه را حکم برین غلظت و بر تعطیل قنات و کثیره اخراجات و خطای حکمت
رفت بری از دولت اعمال ذامت و از استلاک ماک با سامت فرود و درین وقت که وادجنت بفرستد رسید و مردم چون محشر
نزد و ششدر با تلافی نادانین رساله حسب حال با نجهت بی از نجام ویم فرستاد رساله السکوی لم توفه کذب و افلامی من السوف
تخرف وانی من اخلاص و دلخنت رقی سلام کنبیم دار السلام ارج رباه بعقل فانه الجوه تراب الخدمه اباه
و یزکی صفاء الهوا و نار الغیره من مجباه و محتل لطفانه صدغ البفج علی خد الورد الطری ویناغی التری
الشهلاء فی الروض البفیری بهتر مر اسبل الحور علی الحور و یحل بانفاس الشجر عند التحری السحور و یعطر
بقواح الشمائل ارجاء الخافقین و یجینی انامل الانس جنی الجنین بیعت شمس روح را محب زمالی
نیش و لطافت سرکاری مثال خلق یاران شک پای چرخ و لبران غیر ناری علی الحضرة العلیاء من تبع العله
و مجتمع الزوار من تبع الفضل بیعت الندی هذا الریح دعبه و ادنی مواهب الریح ابو الفضل علی الحضرة
الیهیه المخذومیه الفائر بالنعن الفد سبه الحارز للکالات الانسبه الذی شعرا بپرسج نال فی العله
و نبه نفاصحن ادراکها کل طالب کلامه یسکر القلوب کالمطر یل و یروج الادولح کالقطر الوابی و
یسلب السوا کالنحر البابی و یطرب الانماع کاللعن البلیب رانفان لفاظه ارق و اروق من مروقات الحور
و لکی و اذهب من السین البقیق و الغیر السجفی بدائع منورانه کالفرج بعد الشده و ذائع منظومانه کما

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

منظومه

يَنْظُمِينَ نِيرَ اللَّيْلِ سَدْحَتِي بَلَّغَ أَشَدَّهُ وَأَمَّا الْعُلُوقُ كَزَهْرِ الْجُيُومِ وَالسَّائِلُ كَالْمَاءِ السَّائِلِ وَالطَّيْبُ كَيْلِ
 الْأَمَانِ يَكْفُرُ بِفِكْرِهِ وَيَلْبَسُ فِي الْفَضْلِ وَالْإِفْضَالِ وَدَبَّاجِي الْحُسْنِ وَالذَّلَالِ مَعَ الْغِيَابِ نَعْتِي وَكَالْحَسَنِ الْبَغِيخِ
 تَشْرِبُ بَعَابِ زَانِهِ وَيَشْرُبُنَا سِنْعَارَانِهِ مِثْلَ التَّيْمِ نَارِجٍ وَكَالضَّبَاحِ يَبْلُغُ خَطْمُكَسِكِينَ لَفْظُ دُرِّ كَيْنٍ وَمَصْحُوحٍ
 شَبَّ قَدْرًا بِنُورِ صَبَاحِ بَيْتِنِ وَطَافَتْ سَحَابُ فَرْنِ تَضْمِينَاتٍ خَانِكُمْ مَصْحُوحٍ بِرِسْرَاحِ سَمْنٍ وَسَمْنٌ أَيْضًا لَيْلِي الطَّفِ
 وَخَسَنٌ وَالْفُلُوبِ نَهَبٌ وَأَفَنٌ جَعَلَ الضَّادِينَ فِي الْعَجْرِ مُضَادِينَ لَهُ وَأَنَا الْعَبْدُ فِي مَجَارِئِهِ عَمِيدٌ وَأَبُ الْجَهْدِ
 فِي الْكِتَابَةِ غَيْرُ جَهْدٍ وَالضَّبْحُ فِي التَّلْفِيحِ صَبِيٌّ وَالْبَيْكَالُ غِنْدُهُ عَبْدُهُ بَلَّغَهُ اللَّهُ تَعَالَى أَفْصَى دَرَجَاتِ الْكَمَالِ
 مَصُونًا عَنِ الْكَمَالِ وَأَدَامَ لَهُ مَوَاهِبَ لِعِزِّ وَالْجَلَالِ وَأَمَّا التَّشَوُّقُ إِلَى شَرَفِ الْمَوْلَى وَغَيْرِ الْقَبُولِ فِي ذَالِكِ
 الْجَنَابِ بِمَجَازٍ عَنْ هَذَا الْحَصْرِ وَالْحِجَابِ مَيْتٌ مَشَاقِ بَدَنِ حَضْرَتِ خَلْدِ سَيْنِيمِ جُورِ غَيْبِهِ بِاصْبَحَ بِوَجْهِ تَشَبُّهُ
 لَكِنَّ الْحَوَادِثَ جَمَّةٌ وَالشَّوْغَلُ لِلْقَلْبِ غَمَّةٌ وَمُشَاهَدَةُ الْحَالِ لِنَبِيِّ بِلَا مَقَالٍ وَجَاهِدَةُ أَنْبَاءِ الزَّمَانِ تَعْنِي عَنْ
 نَبَأِ اللِّسَانِ وَشَامَةُ هَذَا الْعَيْلِ الَّذِي كَانَ شَامَةً شَانِيَةً عَلَى صَفْحَاتِ الْحَالِ نَارُكَ كَخَضِرِ الْعَيْشِ وَغَدْرِ
 الْبَالِ وَالْعَيْبَةِ لِنَقِيرِ التَّمِيلِ وَأَضَاعَهُ الْمَالُ وَأَسْطَهَ لِأَعْرَابِهَا أَطْلَقَهُ نِجَارَهُمْ اللَّهُ بِالْتِكَالِ لَا يَنْجِي عَلَى رَأْسِهِ
 الْمَوْلَى وَلَا كَفْرَانِ لِلَّهِ تَعَالَى شَعْرًا مِمَّا اسْتَوَى شَرَفًا لِأَعْلَى كَلْفٍ وَلَا صَفَادَهُبِ الْأَعْلَى لَهَبٍ وَفَدَائِدِي مَا
 الزَّمَوَهُ فَصَدًا وَحَصْدًا غَضَبًا وَنَهَبًا صِبَانَهُ لِقَوْلِ الشَّاعِرِ شَعْرًا لَوْ سَمِعَ مِنْ نَفْسِي سَاعَةً ذَلِيلَةَ أَيْدِي عُرْفَتِكَ لَا لَالَا
 وَبَعْدَ خَرَابِ الْبَصْرِ وَخَوَاءِ الْقَرِينِ وَجِهَةِ الْأَسْبِقِ قَرِاضِ الَّذِي هُوَ مِقْرَاضُ الْأَعْرَاضِ وَوُقُوعِ الْأَخْرَاجِ الْبَرِيَّةِ
 عَلَى حَسَةِ الْأَفِّ وَمَقَارِفَةِ الْأَوْطَانِ وَالْأَلْفِ وَمَقَارِفَةِ الْأَحْنِ وَالْخِلَافِ وَالْخِلَالِ الْأُمُورِ مِنْ كُلِّ وَجْهِ
 وَجِهَةٍ وَضَعَةَ الضَّبَاعِ مَخَالَطَاتٍ شَهْرٍ مُوَجَّهَةٍ رَجِينِ قِيٍّ وَجَدْتُ الصَّبْحَ مِنْ لِبَاسِ الظُّلَامِ فَدَعَمْتِي وَالرُّؤْيُ
 مِنْ هُبُوبِ التَّيْمِ نَارِجٍ وَالْعَنْدَلِبُ فِي السُّوقِ نَعْتِي وَالتَّرْجَمُ فِي السُّكْرِ نَعْتِي يَهْتَرُ الْأَعْضَانُ كَيْبَارِ فَيْدِ
 الْحَبِيبِ وَصَفَقِ الْبِيَاءِ مَسْرَهُ كَالْعَاشِقِ إِذَا غَابَ عَنْ عَيْشِيهِ الرَّقِيبُ الْحَضْرَةُ فِي الْحَضْرَةِ تَمَرَّجٌ وَالنَّظْرَةُ فِي
 النَّظْرَةِ بَرْنَعٌ وَالْوَرَقُ الصَّوَادِعُ ذَوَاتُ تَرْنَانٍ وَتَجَاعٌ وَبَلْبَلَةٌ وَالْبَيْلُ تَجْرِيحٌ وَتَجَاعٌ وَبَلْبَلَةٌ فَالتَّقَنُّ
 الشَّانِ بِالسَّانِ وَالْوَرْدُ مُوَاجَهَةٌ لِلْوَرْدِ كَالْقَرَابِ مِنْ وَجْهِ التَّقَانِ وَالْأَخْوَانُ كَعُورُ الْعَوَانِ مِنْ
 حُسْنِ الْأَيْثَانِ وَالْأَشْيَارُ مَعَ أَنْزِلِيهَا فِي مَجْمَعِ الْأَعْيَانِ وَالْإِعْتِنَاقِ وَالْأَسْرُ لِلْقَلْبِ الْمَهْمُومِ وَالْكَاسُ
 كَالسُّقُوبِ الرَّاحَةِ لِلْعَمُورِ وَالْأَنْجْوَانُ أَرْجُو أَنْ يَدُوبَ مِنْ حُسْرَةِ الْجَدَّةِ وَالْوَرْدُ بَكَدَانِ يَجْلِي عَلَى مَنْصَةِ الْجَدَّةِ
 وَالرَّاحُ فِي الْجَامِ كَأَنَّهَا نَارُ خَامِدَةٍ أَوْ مِثْلُ هَذِهِ الْمَعَانِي الزَّكِيَّةِ إِذْ خَطَرَتْ فِي الْحَوَاطِرِ الْجَامِدَةِ وَالْأَنْوَارِ شَوْ
 إِذْ أُنِ الْعَصْرِ فِي الرِّيَاضِ صُنُوفِ الْوَارِ الْحُسْنِ وَخُطْبَاءِ الْأَطْهَارِ نَلُّوا عَلَى صَوْنِهَا قَانِظُورًا إِلَى بَارِدِ حِدَّةِ الْكَيْفِ
 يَجِي الْأَرْضُ بَعْدَ مَوْنِهَا وَأَفْلِي بِرَيْحِ الْمَدِيحِ مَشْغُولٌ وَرَفُوحُ الْقُدْسِ نَيْسُورٌ وَمِيَالِي الطَّبَعِ بَيْتِي مِيَالِي وَالْعُنَادِلُ تَنْشِدُ

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

بیت لمؤلفہ خاک چمن مٹت کا فوراً غیرت برعل لالہ کمر لالہ ترست از استین قنار مباد پسیدہ ام چون جیب خنجر وہیں کی ہوتی
 کا فوراً صبح و شام شمشکسای بد خورشید بین کہ برصفت ہاوں نسبت مشاطہ نفس کل شدہ کل نوعوس باغ قمری شید خوش و گل لاکر
 در انتظار جلوہ کل از نسیم صبح بردست سابقان نالالہ ساعت بندہ ہفتہ وار سر بر زانوی کمرت دارو دلالہ مثال باولی سوختہ
 برج فسرہ اسکت حسرت بارودہ زبانی چون سوسن صمونت کا کھوت و با وجود صاحب نظری چون کرس در باز بچہ دور کار تعمیر
 و مہبوت ہر چند سر و کردار ارادہ فطرت خاشاک وار باد پستی و بندہ ہر خسی و اگر چہ مرامی صورت پاک اندرون فادہ چون
 ساغر بوم سنجیدہ دست ہر نا کسی می ارغوانی مدار و جز در ساغر دیدہ وزیر ارغوانی نمی شنود آلا نالہ زار از دل چوشیدہ در زیر کینہ لیل
 از گلشن مانی خاری میند و در عوض شرب مصفری و در سر و خار کا از رنگی قباہ بقا غنچہ کردار سنگدل و گاہ لالہ صورہ شیشہ نام و نکلت
 زدہ بر سنگ و گل خور زبان کش بید شکل صنوری و لایا بد سپر غم سپر غم ساتھ طبیعت و زحلہ خوشیاء جامہ نئی جز آب روان
 اندر دیدہ ومع انہ عند لب ریاض و لائک و بیلل قنار شادک و عنفا فاف الفناعہ و یازنی مطار التلامد
 ۱۰ کالصفور لیسو کفر بد غم و کائناتش لایہی فی التہار و جہ الحبر لمؤلفہ زردم کہ بدست غم مہر با تہ اند یا چکن کہ ہر
 زرد غم ساختہ اند فی غلط قطرہ شکم کہ مرا از دیدہ دوست و دشمن انداختہ اند و لاخر ففقد تخلف عند العفل التلیق قول
 لیکم ایما یسطیع علی الدیوان و صبحہ از بابہ رجلا ن امار جل بہا ل حاجتہ بفجورہ و سیر فیہ و لیسلم فیما
 و لیا رجل مہین مفضل لا یخدہ احد و لیکن چہ چارہ لمؤلفہ میثم من اینچین میثم کاج اربودی تاز رفت
 خود براج کیوان سودی ہم در اینجی خاقانی رہت بیت امر در شوخ چشمان آسودہ خاطرند من شوخ چشم میثم ای کاج کاسمی
 ۱۵ امروز ہر صاحب ذیل زوری صاحب خیل و وزیری شدہ ہر سیدری صدری و ہر بی نظری ماطری و ہر شسی دیوانی فشی دیوانی
 و ہر ترسل الکلابی ترسل الکتابی ہر جہی منصب طبی دہر ناشاسی با ساز و اساسی و ہر مردودی سووودی و ہر مقامی مفری
 و ہر مفعولی فاعلی و ہر مفعولی فاعلی شعری اللدھری فی بصر فہ و کل احوال دھری نا عجب ہا نالہ لڈھر کل کب
 ادب کا تمامانک امہ الادب ہذا زمانہ نیران الظلمہ فیہا نظاہر و دلائل الغدوان علیہا نظاہر
 العدل مطویہ خواشیدہ و رباط الفضل و اہیہ خواشیدہ الامن طاریہ عنفا و مغرب و التلامد حجبہا حجب
 ۲۰ اذبال الظلال ہمس مغرب و قد سئلنی فی ہذہ الايام بعض من اهل الفضل مغلان الصفا و هو واسطہ عفا لولہ
 شیئ یعلق من الاستغال بخص و عال فقلت لکنکس اعلام الافلام و ائھدم اوان الدیوان و طوی کتاب الکا
 و حریب اعمال العمار و ضان مال الامال و انشع حساب الحساب نا و االی و لایہ العزل و مشرف لاسبنا
 الخاصہ فی الجد و العزل ناظر فی امور الطالہ و منوفی ہوان العظم و التریلا کالہ و مستحظ مسای
 الکبئہ و العمالہ و شحہ احداث الدھر و من لم یجد فیہ فالعی کل العی لہ ففال حینذ لک طظنہ
 ۲۵ السلطنہ و منقبہ المریہ ہنیک بیغل لا یخاف عذر اللہ و اوتیت بملک لا یخشی روالہ

باعث برتصد بر این مطلق و شرح این مفصل و الاشارة کافية نغمه المصدر سبت و عرض لواج شتیاق و حویب
 حرمان از حیات شرف سده سده و طاق و ثانی امتحان طبع طول و خاطر غیر ذلول کردن تا دین قمع ممتنع و طرز مبتدع چگونه
 عجمی نژادان شیرین حرکات از روی انکه بیت شادان پرسی را خود جمالی و بیکر است چشم جان از لطف ایشان در خیالی بگرد
 بر جمله افصح اللغات بسور عجمین الاطاعیم فی زین الاعراب عارضه میکند و عربی نسان و فی البداهة حسن غیر مجلوب
 را و رایت و رایت در می شب افروز بر کردن می بند و بیچ نخل بند سخن سرود بان را در یک چمن با یکدیگر جمع کرده و جز
 باوید و نوکل غایب را بر سر یک شاخ نظر از دیده این خود رعوتی است شاعرانه و نایشی مکتها اما آمو لطفه اگر دران تو بعین غنا
 کمری زانک نجاشتها تا حسن الفیسر نبال دولت صد بهار تازه و بر و مند باد بدین صفت خلائق عم کش و غمخواره و از مقام
 و راحت چون از وطن مالوف دور و آواره بودند و نظرات کتاب بر آفات و محافات سده تسع و داستانها زنده و دستانها پر و خنده
 و کان الصدیق بزور الصدیق لیسریا الفان و عرف الفان ضارا الصدیق بزور الصدیق لبنا الهی
 و شکوی الزمان درین ماکامی تمیید شعر و کرب نوالی اذ نوالی و کخطب بجلا حین جلا روزی
 بل شی در شی می پیوسته و مرکب مستدر نام حیوة مقدر می نداد آرسیدگان چهره عروس تریل و پیرایندگان سر و چمن ناول
 سفی الله نوبه نام آورده اند که چون زمره منافقان سهیل مین نبوت را با جمع صحابی بعثت قلت صامت و ناطق تعیر و یو
 کردند طاق و ریاض قدس جزئیل علیه سلام بفرمان پادشاهی که معنی و مغفر غنی و فقیر است لغا لسانه عن الیقین اول کرد
 و کلمه بشارت ان مع العزیز ان مع العزیز در استین ریجان بتان عصمت علی روجه روح الهی ما بنا و کرد
 تیر بر سیل تنیاف است بخلاف مسایق ان مع العزیز پس طوطی ناطقه نبوه بخت و الذبی نقیبی سیه
 لو کان الصدیق بحیر لطلبه البیرو حی بدجل علیه سکر فاکت حکم حکم آیات هدی لا بانیه الباطل من
 بین یدیه و لا من خلفه صفت خاسته دست هر صوبت و اندوه که با بناء اوم رسد باید که با ضفاف آن خایا انطا
 الهی را توقع کند و از ثمره صبر و هو حبس النفس عجب المشای و ضبط القوی النصیبه عن سیده الثانی
 بالکروفه بی بهره نماند و بمقام سلیم در صا و هو مسالمة النفس القدر و القضا و بخت که نیا که منها بل بنهج بها
 ترقی نماید تا ناکاه چنان که کل از خار و شقایق از سنک و نوش انیش بدید می آید از عین بیات حصول مقاصد چهره شمع
 ان الامور اذا التوت و نطقت نزل القضا من السماء فحلها و الله مفدر کل خیر و دافع کل
 شر و لا امر حله ببده و الوفیق منه و التوکل علیه سجود شکر و ابصوب شیراز حمله اند من طرق
 الالفات و حدوث النحافات چون متی بود که تا قلع خواجه سپرد و با پنج تومان شکر جان سکر لولیفه قوم هم
 الالفات فوق سر فجهها و جلودهم یعنی عن اللامات قوم اذا سندا الحروب و فاقمهم و سبائهم بزوری علی
 الوکیات حوالی زود خانه ارغن تو را از توابع ولایت غزنین معسکر خود ساخته بود و روایت استبداد چون کردن استعلا بنجا خت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چون که...

دولایت غزنین و سیستان بلخ با مضافاتش شبرغان و جوزغانات و چغان و کشم و طایقان و درسیوف و دوری کر و فیروزکوه و علی آباد و ملک آباد و مرد و بالواتی آن اندخوی و فاریاب و طالقان و مردوجی و پنج ده در قبضه تعلق آورده و هرازه در میان خود عرضه گنجانید و هفت تاصل افتاده گاه شکر پادشاه اسلام را خاضع و طائع و گاه از روی همتار ایشان را متبوع و مطاع سپیسته لشکر با را با طرف سند و هند و دیگر جوانب می فرستاد و غارت و کربانی میکرد و نادین نزدیکی که کنبات را دست بردی بنام نبودند و قتل تام کرد و غنایم فراوان یافت چنانکه از حصول خزان زر و دینار و جواهر و آمار بنفایس اقمه و متعنی پر دختند و بر انواع ثياب ملون و اصناف مفروشات مذتیب نبی انداخت لاجرم قوه و قدرت و کنت و نعمت یافتند و هیچ طرف را عیب تعرض و از علاج ایشان در حرکت نیامد و رادعی از بهر دفع مواد فساد خود ندیدند و در شهر سنه تسع و ستین و شصت که این تصرف رویت پادشاه اسلام **ثُمَّ نَبِيَّ بِالنَّصْرِ ذَوَابْنَهَا وَأَمْلَأَ سِنِيَّ بِنَارِ الْفِجْرِ حَامِدُ فَلَوْ بِإِعْدَادِ ذَوَابْنَهَا تَهْتَفُفُ مَمْلُوكَاتُ شَامِ** نسبت فرموده بود و سخن فرود می بیتی چو همیشه می کرد و از ترشیر شغال اندر آید پیشه و لیر موافق حال آید که می توان شکر بی باک را در حکم امرا ایچی که ککان و تو بامی بقایر غوجی و قرقلغای و نکو در بهار و موچاک و نامیای کرده بمالک فارس فرستاد و چون سرحد حاجر میان یاغیان و حوزه فارس کرمان بود و مالی آن بلاء ایوبی یعنی عصیان محمود شاه و اقامت یکساله لشکر ایشان منزعج و خانه بر اندازنده و ساحت آن از راحت دور مانده و حوالی از صلاح و رعیت و فلاح والی خالی گشته آن لشکر نیز متفرقا بی اندیشه و باک درآمدند و متغلا ایشان مقدر و و هزار سوار در تنگ بئرن میان حریت و بم هزاره او غانیان و جرمایند و مقدم ایشان تیمور بوقا بود شعر **وَالشَّرْفِيَّةُ فِي الْعِجَالِ كَوَاعِجٍ وَالْأَعْوَجِيَّةُ فِي الصَّفْوَةِ صَفْوَةٌ كَارِجُونَ** اتفاقا و ایشانرا چنگ ابل در امان ضرورته رسفوف منادشت و مناجرت بر آهتند نخست سفر ایچ میجا معاد آجال را گوش گذاری میکردند و بحقیقت در آن مر اسله موسی میسکاف باشد که لشکر او غانیان چون کمان خود در پی کینه کشیدن سختی کنند و مانند تیر از بر حریف عافیت دوری بچینند اما مفید نبود از طرفی خنجر زبان طعنه کشیده حدت و جگر خواری میکرد و دوازسونی که زر گرانی و نامهماری می نمود و کار در دست همگان میسگت عاقبت از برای توسط تیغ در میان آوردند تا بصد زبان دوازی قضیه چنگ را بچکم قاطع میان ایشان چنان فصل کرد که یاغیان مسئله تسلیم کردند و انزام غایت مبتغی شد و چون **بِأَمْرِهِ** دست از کمر موافقت بهمیکریدند ساده بپاه با کوه بردند و غانیان سپان بسیار غنیمت یافتند و چند تن دیگر کرد و دیو از رسیدن یاغیان راه **مَأْوَاهُمْ هَهُمْ كَمَا حَبَّتْ ذُو الْقَمَلِ** میگردند چون از اسیران تقصیر احوال یاغیان فرستادند که دست تا سه هزار سوار بطرف بیوتات شارقه در حساب است که این ساعت خاطر از انان کار فراع گردانیده باشند ازین سخن با کلمات حیات ایشان مسترخی شد اسیران را در پیش کرده بر عزم اغرد و قهوه خود روان شدند چون بیک منتری صحرا یافت رسیدند بوقتی که بیتی صبح چراغ فلک افروز شد کله شب قرمز می روشد معلوم کردند که دست تصنا کوسبسی دعوت خانهای ایشان در کارخانه بافت و بافت وزن و فرزند و کله در قمر بر میتها بافت یافت این مصائب نوز شدند مکر خانان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تکوا را...

تاخت لسكر و دوا بلك فارس

نور

تیمور بوقا که مردوار بیک رو پیش از رسیدن او غایبان بیرون رفته بود تیمور بوقا بشکر حاضر در شب بر قصبه شیخون در حرکت آمد
راه کم کرده شب همیش از رفتن با سو و ند چون خورشید بر شمال آینه میگذری از کلاه بجز خضرا آسمان چرخه نامی شد خبر آوردند
که هم در قرب بافت یا غیان نزول کرده اند حالی عنان جان صوب دادند و بناگاه از طرفین مخالفت در پیوست آفتاب از غیا
آنچه نقاب کلی بر بست دینزه در خون کشته عرق کشته چون تین در شفق پنهان شد بلیت دل تیغ کفتی بیالدهی زمین
اسبان بنالدهی در این روز سپرو غان جوانی که سین عمرش بر ماه چهارده چهار مصحف در افرووه بود بر سبی مصری ترا در جولا
مینمود که فلک مجره شکل دفع چشم بد را براتش خورشید همه بهمن میوخت گاه بران حسام روین تن و گاه بگراردن نیزه
افکن صفدریمانی میکرد که اگر سهراب هم نبرد او بودی بردستان پیش رسم دستان از لرزالی آن حله طعننا زوی اما بشکر
تیمور بوقا سبب آنکه مرکب راسته روزه راه رانده بودند و آتجام مانگه پشت بادنداری یا غیان حاصل کار چون از قسمت آفتاب
فارغ شدند نه هزار سوار بقصد کرمیرت شیراز راه جویم گرفتند باقی بر عزم دارالملکت اسلام در حرکت آمدن اخبار جوش
مشوش بر سید و در شیراز بر مت بار و وساختن عواد و با و اجتماع سلاح و التزام طریقه خرم و احتیاط مشغول گشتند یا غیان در راه
بر کجا میرسد بنا در قتل یا مباد در میزند اما هر کجا عنان تا قند ابالی امان یافتند و هر چه دیدند بر چپه زد و در تاراج و عمارت
بِحَيْثُ نَادَى الْقَهْنَ اسْعَلْكَ وَعَلَّكَ وَمَاءُ السَّلَامَةِ نَزَّتْ و عارت بیچ و قیقه از کوشش و جد مهمل گم داشت فرادلان
شکر اسلام منزل منزل از کیفیت هجوم و حرکت ایشان اخبار میکردند ناگاه یا غیان بر باد پایان چون ابرودان بر سیدند و آ
هم اولاً علی اشرفی بر خواند شب و دشب سیم جمادی الاخر من تنه لایراه ذنبا العارفة و اولاً الاستیسل سیل آسایان
به پایان بل پانصد شدند و آتشاء فرادان فرو خند در شیراز لکری بنود و مجال خشا و زمان هتعدا نیز چون خست
یا ماه اتفاق از مال خزانه امیر بزرگ سادق بجل کفایت و شمامت منت ابقا بر تامت ابالی شیراز نهاد و بر محافظت سواد
که عظم مهتات حالی بود و فرمود که اسفا عن بلان الاخضاد فاقبل عن مسان الرالغیر و الرقا و رخصت مذا که شرفه از لشکر
و مسلمان که مقدار تلف ایشان بالغ میرسد سواد خروج و اندیشه قال و قراع در و ماغ و دل جای دهند مصرع فرمودند
از اندیشه روانش دور پس فرمود تا در شیراز تامت باهما التها بلذ بر افرو خند چنانچه قبه الاسلام چون قندیل را بسبب فرود
و چون اندون هارب کدازان شد دوران تم ساعل از شاعل کوش فلک هزار دیده را که ساختند بوقتی که سبیل زلف
از عارض نسیرن سیاه روز بر گرفتند و دست مشاطه تقدیر کلخونه نور بر رخ رنوعوس فلک اند و یعنی بلیت چو خورشید
تابنده بنو و چهر خرامان درآمد تخم سپهر جوانان تیر قد کمان چون ابروی خوبان بوقت که شمه درزه آورده ترکش بر بستند و اگر چه روز تمام
معاناه بودند مجلس مناغاه و هنگام جان بازی میموند و وقت نظر بازی زمانه از غزل کاتب رعایت قافیه را این بیت میخواند
لمعولفه اگر چه دست خوشم کرد چون کمان غم تو کمان مبر که دل من بجان دهد ترکش چون بعزم دارالملکت روان شد مقد
بچ هزار سوار از ان کفره از راه کفره پنهان درآمدند و هزار سوار بظا هر در مقابل شهر عنان بر راه داده با ندیشه آنکه چون اسلامیان را

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سراج بگو

نظر بر قلت اعدا و ایشان قدر لشکر معارضه بیرون روند و دیگر مخاویل از کمان پیشان محیط شود مگر چشم زخمی رسانند لشکر اسلام با هم
 ملک عظام مهم بودند و با وجود حسن فراست بر سر صد مثبت و قاتل هم باری از طرف جنوبی بر سر پشته علم ایچی برداشته و لشکر بزرگ
 کتکسار المظنی لایسوا بایست و ند چندن از لشکر ساداق مجال استقرار و هم طبارینا فتنه بر غزم تفرج بیرون رفتند و با بعضی اعیان
 بر عرصه امتحان مطارده نمودند چنانکه لشکر اسلام بر سر بار و مشا بد میگردند شهر و شرفستان مابین خالها نما طیاره لاسوند
 ۵ وَلَعِبَ الْقُرْآنِ پس دو سه تن از اعیان از مقام تسویه صفوف فراموش آمدند و تیری ناوک انداخت از باطن شهر نبرد و چو
 یکت چو تیر روان کردند چون آفتاب قصد غروب کرد و بطرف قبلی بیرون رفتند و حوالی قرنی الا عالی بنزول کردند و در کله از زمان
 در کوشایی تماشای میکنند و حوالینا و کسین لاعیننا ساداق بیکت یا سا فرمود که شب در دار الملکت هیچ تیش نگنند با
 داران و مجتهد و محافظان که بر طرف بار و اندازند هندی مصحح تا خود شب استن ازین حال چه زاید تا امت ایالی را محض
 بود که چون آفتاب تیغ ضیا بر فرق افتی رست کند و طلایه داران شب دیر باز از برفی صبح منزه شوند لاجمله یا عیان طایغی کبک
 ۱۰ اقلعوا انهم بر سادامی شهر کتب الله سلا مفاها ایت جنت بلند خوابید و کار بجائی رسید بود که ناگه دوکان نارید
 غرم جرم داشتند که رعایت نام و نکت و حمایت حریم و حرم را تا توان در تن و همچنان در جان باقیست کوشش نمایند و تیر
 و کلوخ و حجر انصاف از دشمن بتانند و در عوض واد مروی بدیند باری از فضیلت جواد محروم نمانند خود فضل الهی برکت دعا
 سحر کاهی مصحح که آن زمان نبوده و چاپرده و میان ابل داو تا و بیج اولیا شرا مدار کفایت کرده اند نیشه آن قوم ناپاک را
 عرصة البطلان کفایت چون بیعت صبح از افق علامت مصقول بر کشید و آسمان شامه کافور بر رسید براه کارزون
 ۱۵ روان شدند و در مصافق آن راه با و افراه و فواز پرا حجاز و نشیب با اسب که وحوش ازان تماشای باشد و خوش خوش مگذرند
 بل که ازان محافل بهم عاقل متغیر کرد و چنان شکر انبوه بگشتند هم دران راه طایفه از پیاوکان عبودنی را با ایشان گرفتند
 بزخم تیر باران چند سوارانند خسته و میری صده رهنبل آورده پس بجای روزن رفتند ایالی اینجا چون متلخ و مستورا نذبات قدم
 نموده اند و طرق محلات را محافظت کرده ایشان خود متعرض دخول شدند و مواشی که در صحاری یافتند گرفتند و دران پریشانی
 امور از که بها و جره و مور کلها امر اکب نامی و چنگان و یورک آهوکت که بر سرین خیزران دم زندان هم کوه بیگل میون شکل
 ۲۰ آتش منقبت با و پجایی زمین نوزد آب رفتار بر تاز در یا کند که از نه تنها باز کوش ایشان جلاجل بجام نشینده بود و پشت چسپا
 تاس نمدین کرده لولفهم ان للاح فلن ادمیه لوفهم کل اوعرف فلک اسابج اهل جندل تخاذل الاطراد فی اذاکه
 و بکافیه التاظرو انساقل برانند و بدان اظهار تمام یافت و از آنجا در اطراف کرسیرت قفسر شد نذ انیشاد
 لجراد فی الزروع و انصابا لوات فی العرفن اطرف و شمسان در میدان و خورشیف وارد دیگر جانب تا دورق و حوالی تشر بر فتنه
 و آنچه یافتند غارت کردند و زمین بجانسب الاقربان در اول و بلت که آوازه هجوم آن شکر سیدت یکماه اگر چشم شیراز
 ۵ رتخان و کرد و شبانه و بشنوه و کوه مره مواشی را در محافل که بها و مخابرات و جابها و حصین محفوظ داشته اند چون آوازه خا

حال فرستاده

بودارستی علف چهارپایان عرضه تلف میشد بقصورتی که این آوازه ارجاف بوده بر طایفه عازم مقام معهود شده اند بعضی در

کوح و بعضی در نزول مصادف و مصادوم میشدند و مواسی دزن و فرزند و قصبه سیتلا و ربهه استلاب ایشان میماند و درست گفته اند

الکافیر من ذلک حکایت کرده اند که هزار شب را در بزرگ زول کردند عالی جاسوسی رسید که حشم نرکان در حالی جویم با موسی

در مقام خود ساکن اند و از طلایه و پاس فارغ و آسمن بی توقف روان شده اند دور یک شب قریب سی فرسنگ رانده بودند

سرخیل حشم ستاره بر حشم ظلمت کین نور کشاد بر سر آن حشم رسید مانده تا مدت را فارت کرده و اسیر گرفته و چند قوم از نرکان

چون زن و فرزند و آنچه داشتند در دست بجایان رسانیده کرده اند با ایشان روان شدند علی الجبله خرابی تمام بولایت که قریب

بود راه یافت و بسیاری از حشم متاصل شدند و خود بدیده عقلی است چنین شکری انبوه بی برک انداهی دور بعرضه ملک ارادت

و بغرض خاطر دوا و ماه از مبداء وصول بمرحله تا هنگام مرجع و اطراف و آنجا آن سخن کنند اگر بر مقتضی با سا علف و علف

و با بیجا گرفته باشند مبلغ آن در ذلک محاسبان و این خجده کیف که اتلاف را اصناف غلدر آتش میزدند و از کوه سفیدی

دازگادی کوشی میگردند و باقی برجای میگذارند و بعضی در شان آن حالات سقط میشدند و از چندان غنیمت یافتند

از اسب و شتر و کوه سفید و دراز کوش و فراخ شایخ که هر یک سوار از ایشان شبانی شدند و بوقت مراجعت در هر مورد جمع آمدند

و هر مورد را محاصره داد ملک بهاء الدین ایاز که شعر بود الهیاج ضفاح البیض ظللته و الجؤمن لب الطنات صها و لکرجا

با ایشان بساط محاربت گسترده و مبالغی از ایشان قتل آورد و در مدت اقامت از آنجا بجز نامی چیزی نبردند و از اطراف بیرون

را تهاجمه هر روزه بیخ نوزند و دیر است نالفته اند التهف لاضایه میصیح و ما کل سفیر الا انما حاسرین بر و ناک که چه باول

هوا گرفتند آخر بر زمین افتادند و هر چند قضا صورت بی باک درآمدند عاقبت عاونه و از اساحت صاحب دلمان سپت بدوند

شعر فراطیف من نلک الکناه عظیم و لافلتک بالفتح نلک العوافل بوقت مقام اردو در شور سینه آئین و سبجه چون مجلدات

سه گانه در بندگی محمدان شرف عرض یافت و ذکر اتحلاص من مشق بر دست حرکت منصور محل مانده بود بر سبیل امتحان شاه و طایع

فرمودند که در کسوت الفاظی غیر معنی این حکایت مثل کیفیت وقایع باخوات و بکر مخرج کرد اند پس جیب فرموده اند ایشان

در محضی غاص بقول علما و امثال که ابا نشاد رسانید و ارباب فضل این دو بیت شعر و لولا انی رجب عقیف شمر علی

کاساه العطار و لولا انی رجب فقیه نثر علیها اطلبانی التضار از روی اریحیت مطیع خاندان گرفتند

سبب توجه را یات همیون بر غرم استخلاص و ما مصر و م چون پادشاه آفتاب منقبت همیون سایه که سایه

آفتاب پرور و آفتاب دولت سایه کسترش آفتاب و سایه متعاقب اند پاینده و تابنده باد و غزوات فلک سرعش سبب

کلی را پاینده و تیغ جهان که شش اجریان قضا و حرکات فلک مطیع پاینده بر سر پر دولت روز افزون نیست و غلظه این

نشاط از چهار گوشه کیتی برخاسته که لوله ای که مثلت هرگز از دوران نیست در جهان مانند تو سلطان نجاست آنچه حکمت کرد

در جمله جهان بر گزار دوست سلیمان آن است بدان وجه که شرح داده شد در تعظیم و تقجیم شعائر رعیت و تاجیل و تامل مین اسلام

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مباحث واجتبا و میفرمود با اول پیش سلطان مصر یرلیغ خلک دوران فرستاد و از حسن اسلام و اهلام پروری و نصرة دین پیغمبری
سکان آن دیار را بشارة داد و در ضمن آن اشارت رفت که اگر پدران نیکوی ما بزرگی تیسیر معصومی ایا ما تیسیر شکر آن دیار را برهن
یشد مذموجب آن مخالفت در دین بود امر و مسجد الله حکم المومنون کالکلبان ینذ بعضه بعضا لیکن بجای مبدل است و مراحت
بمعاونت معوض باید که نیما بعد از اندیشه قصد چرکیت جهانگیر ما نصره هلم الله فارغ سر و متغلی خاطر باشد و تجار جانین علی الحلات
متوار و متواتر در خلاف سواف اعمام مطاوعت و متابعت که متضمن صلاح ملک و دین و مستحج ثبات رونق اسلام است
از مخایل سعادت ابدی نیست و یقین تصور کنند که جناب این دولت امر و نسبت با اقالیم جهان مقرر الطاعه است سیما
و یار مصر که خلک آن از ملوک با همالیکت افتاده و میان اذنا ب و ذناب فرقی برستی نمانده و سرعت ولایت و عزل انجاها
مثل دار و که مشعبان چاکت و ست صنعت نای بر لطف در زیر حقه همارت صد عمره را تعبیه کنند و چون دست برگیرند
پاک و حقیقتی مانند با لعت بازان صورت پرست که در او پرده تخیل انواع صور مختلف را در نظر بنیندگان جلوه دهند و حا
آن جز آرایش و نمایش نباشد و کذلک یضرب الله الامثال للتایر والله یکنی الذکر حکمت عملی که سیاست مدنی شعبه از
میرین شده که ملک تغلبی با استقامت صورت زیند و خفیف که راه غدردان کشا و هر دو و مواد مگرف و داماده چه میان
رئیس و مردوس و مالک و ملوک قدر رجحان و قیاز نماند و هر کس ازین طایفه در طلب سلطنت کوشش نماید تا بهرج و مرج در
دینه شایع شود و مغضبی گردد بر نفس نظام سلسله و خلل حال مملکت بنا برین مقدمات اگر زمام مصالح ایشان در قبضه
و اقدار پادشاهی مستقل حاصل باشد مخرج پدرا پدرا پادشاه تا با دم هم از روی شرع که عقلی خارج است بحث مال فیضیه
الکافرین حتم یکم یحیی فهم لا یعفون و هم از راه عقل که شرعی و اخلاقی است چنانکه فرمود فطرت الله الی فطر الناس علیها
لا یبدیل لخلق الله ذلک الذین الیقیم شرع عوائد و فوائدا ن پیدا و پنهان چه در اجل و چه در اجل هم بصورت هم معنی از طلب
مستغنی نماید چون یرلیغ بدیشان رسید با سماع این نصیاح که رهبر طلیغه صواب و قائم زمام رسا و بود شاست و ابتهاج نمودند
مطاوعت و انقیاد گردان آن معنی از قوه بظرف فعل رسید و بنا عده غرور استقلال سلطان مصر را افلوط میداد پادشاه با وجود کمال
دولت یاری و اتساع عمره قدرت نخوت که برای تصافت ملک شکر می فرستد و در میان اموال و ثمن چندین مسلمانان مغربه افغان
و ابراق آید بر تفاعل سکان آن دیار سایه التفات نیندخت هکم جتوا در شهر رسته سبع و تسعین و ستمائة که نوبت سلطنت پاد
رسیده بود از مصر چهار هزار سوار مرتب گردانیدند تا میردین و راس العین و حوالی با تا میردین دست بروی نمایند مثال مطاوعت را
بالعین و الراس گفته روان شد پس نزدیک سوار رسیدند معدودی از ایشان بر تنی مغول تیزی گشته و شعاریشان بر داشته عازم
شدند محافظان شهر را گفتند طایمی میرسد و اینک ما در مقده اعلام را آمدیم بی تحقیق حالی در کشاده اند و ایشان در آمده از عقب
فوج فوج در رسیدند علی پدائمت و شهر رقیقند و بنهب و غارت و قتل و تاراج مشغول گشتند سلطان نجم الدین ازین تعبیه متعجبانه
مخاطف قلعه تدبیری عالی دست نداد چون شکر می مستعد حاضر بود آنچه از ناپاکی ممکن بود بتقدیم پرست چنانکه در پیشگاه جا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بجای قذیل ساغر برداشتمد و بعضی مصحف چنگ در دوف زود و عفاف و حریر و اولاد و احرار مسلمانان را در جریده سیاه و ذل
رقیت و مقاسات رزایا آورد و دستائی که جز در عبودیت و اهب مختار تعالی شانه باشارت فصل لربناک و الحمد لله
بودند در قید اسر و خسر مشا به رفت و کرونائی که در اطواق اشواق دین داری حق گزار می نعت باری چون حمایه و رقاصه
شعرا الهی مضعدانی بجد بجه فقال لطفی منها یا بنیصا و داشته بود در اخلال اذلال کشیدند و همچنین در رس العین و جلی
و عربان از توابع دیار بکرتل و عارت شو باطریق خطب عشو اگر و ند و حریم مسلمانان را سغبه فضاحت کرد و اندازی در ضمن هر
جزوی از کمونات کونمات وزیر بزمگته از حلال و معلولات کائنات هزاران هزار دقایق اسرار حکمت و حقایق ابار قدرت
و مصالح عالم ملک و ملکوت و جوامع صنایع عوشری و فرشی مندرج و مقیاست و کس بران نه مجال اعتراض و نه یار و چون
لمؤلفه هزار نقش بر آرزمانه و نبود کچی چنانچه در ائمه تصور است این اجار در تابستان کاه بارگاه شاه فلک پاک و
ازین جبارت مکر و حرکات شیخ در غضب شد و عصیت دین در وقت سلطنت که بنزد و نه همت فلک فرسای را بر اخذ ثار
مطلوبان تحریف کرد و درین باب از اکابر علماء و ائمه اسلام استقامت فرمود و مشورت خواست با جماع کفند ذب لغرضات فاسد
از حریم بلاد اسلام بر پادشاه عادل که بر داشته قدرت رحمانی در کن میثد جهانبا نیست واجب باشد خواست که رایت همیون
فرماید و عقب ملای ایچی فرستاد که قحاق و بگمور از لاجین کر خیمه متوجه بندگی حضرت اند چندان توقف فرمود که ایشان
بعیاد شرف مشول در ستم عبودیت یافتند و در پایه سریر خاتیت مصر ع کز رفت بر اوج شریا با داد عرضه داشت که ملک
مصری پای از جا زده راتی بیرون نماند و بشیر ائمه اسلام و مراسم اسلامیان قیام نمی نمایند اگر یلیغ با ستمهاض رایت نصرت
آیت سلطانی و استرکاب چرکیت جهانگیر خانی نفاذ نماید که بکندگان متعهد می شویم که بکندیم و یا شام مصر را منصف مالکت بجز کردیم ملک بیرون سلطان
بمخالدین نیز سبب سوابق آثار برین معانی بهداستان شد تصدیق تغییرات قحاق و کیفیت تسلیه لشکر و تجیر مصالح و قیام در واقف حرب و هر
و استبطامه و طبر زانی موقت و مکانی معین دلایل واضح تقریر کرد و بحدت رای پادشاهانه که ببلدق تمدق قلب اللسد از افرق سا چون نایک الیوم
بشیر آورد و بقوه طالع مساج جان مکر را بگوشه حلقه کمر بند کاسان و اسان کرد و بخت تا سلطان قاهره که با دعوی صدق عقیده سیلابت الیس
لی ملک مصر و هذه الالهان بخری من بخری در خاطر جاری دارد بیک رکضت در زمره طاعت کشد و در قبه الاسلام
و مشق سخت سلطنت را بجلوس میمون زمینت و بهیر لیغ با عتقاد و استعداد لشکر نفاذ یافت و یا ساسند که چرکیت از هر دو نفر
بر نشینند و هر نفری از لشکریان پنج اسب با ساز و قوت تمام و ازوق ششها هر مرتب گردانند و پنجاه هزار نفر شتر جبه نقل سا و
و حمل طوفات ساخته کنند و از اطراف در دیار بکر جمع شود سخت مقام ارو و با و خواتین تعیین فرمود و نویرین نوین با
معه و بجا فطت طرف موغان و در بند با کویه و آن حدود نامزد کرد و فارس و کرمان و سرحد غزنین و سیستان و نظر استقامت
سداق ترخان کرد که بکمال شامت و شجاعت از اقران مستثنی بود و خطه روم را با قاعده در تصرف استقامت در دست چون
ازین امور فراخی روی نمود و در مقدمه لمؤلفه میر میران جهان شیر ثریان قلع شاه که از و ملک خان بهت بکام دلخواه رخ

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

سلطنت غار خان و پور شام

افعی صفت حلقه برایش شب بکشاید که از زلف بان بی گراه تیراوهست برید اجل دشمن ملک تیغ او هست کله طغر حضرت شاه
 باسه تومان شکر روان گشت و علم بزرگ که نصرت هم علم آن بود با هزاره خاص در نظر الغو مقرر شد و پادشاه در سبت و ششم صفر
 سنه تسع و تسعین بغالی که سعد کردون بدان طالع تعالی میگردد پامی بر مرکب کردون حرکت که حامل آفتاب سلطنت بود در آورده و در
 بندگی رکاب اینافان حضرت کورتمور و ترسناز و نا قولدار و جتو و طلا دای اقیاجی و قنچغالی و طغالی پسر ستای با بهادران کرامی و قلیغ
 قبا و بلاغی و قنمش و یوسف بوکا چون ادا و فتح و طغر و مین و تانید روان شدند و امراء تومان و هزاره ساقیش میرزا وده و طالی الد
 ستای و سلطان و جیلای و بقا مورد و قوریشی پسر لیلیاق و تیناق و ایلباز مش و جهاک و طغر لجه و بر طاس نمان **مصرع** چار بده
 و چوبرق جهان از یسار مین در حرکت آمدن رایت همیون از تبریز براه آنچه مرا غه و از آنجا براه کردستان که راه زنگی و مرکب از خور
 و همچنان تا سدر ایبل و جانب کشف نصرت فرمود چون دیدار بکر خیم شاه و روان سلطنت شد با شیخ و بهادر و کرغابا و از طرف
 روم با لشکری در رسیدند در مقام نصیبین و دارا سلطان مارون نجم الدین شرف کشمش یافته بر اسم تد و عراضه قیام نمود و طول
 صاحب همتا که در چنانچه از سلاطین عهد معهود بود و شکر را تعار و داد و از آنجا تا معبر اس العین و قلعه جبرزد و قلعه تامت
 لشکر متیا و مرتب ساخت و خدات مقبول تقدیم کرد و معاطف عواطف پادشاهانه در سیور غامیسی او اهنه از یافت چون کنار آب
 فوات معسکر حرکت مظفر و غیله شیران جنگی گشت پادشاه در یادل کان بخشش و جلد پاشش بلاغ غول و مانا و سلطان بان
 با ده هزار سوار معین فرمود تا هم آنجا خیمه اقامت مطب گردانند و اگر از اطراف ممالک خبری رسد با علام حضرت حلیا احتیاج
 در صحبت مسرفان آنها کند و الا آن متم را ایشان بر حسب مصلحت دید بسیارند و رایحال محذومان آصف صاحب قران و صاحب
 آصف مکان مشیر فرخنده رؤیت و رویت و وزیر عالی راسی درایت عرفه همتا مشاورت پیوستند که چون بر شایان
 ابر بهار و ادا و سیول و اقطار آب فوات زیاده کرده بهنگام مراجعت لشکر بسیار از مجبور کردن خیمت رسد مصلحت آن باشد که
 درختها و چوب فراوان جمع کنند و چکیها و باد و امیده را چون زکیان برهنه تن که بر آب شنوری آموزند بهیت چو زنگی که بستر
 ز جوشن کند چو هندو که آینه روشن کند دران بندند و زنجیر یا از دو طرف محکم گردانند و انان مبعری سازند که لوله سبوت
 حکمت تو که طاح بحر ما بر معر خیال نیار که گشت ازان سلطان میردین تا مابین اندیشه صایب را که بر آن زیدی صورت
 نمی بست متکفل شد پادشاه بمبارکی از آب عبره فرمود و عقل این قیاسات شعری را منطبق میکشاد و چون آب این شعر چون آب
 فرود میخاوند **مصرع** من بجز ندیدم که برانی بگذشت لشکر را آنجا عرض فرمودند و هزار سوار در شماره عرض آمدند
 که با تیر و گان چون تیر و گان پیوسته بهم بوده اند و تیغ زانی چون آتش که تیغ آبگون خساره فیروزی را چون تیغ زودده لولعه
 تیغشان ساعز است و میدان بزم رخ سپر نیزه قد و اوست غم از این مقام قلعه شاه نوین و طالی بغلای روان شدند
 و پادشاه از کنار آب فوات در مدت سه روز بوضع جیل از نواحی حلب و طامت اعادی را کشاده بود نفس لواته نزل
 فرمود و آن قصبه سبت بالوان نعمت و انواع خصب و راحت راسته و در روز آنجا مقام ساقلند تا لشکر این شهر رسیدند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اهلی رام و حلب و عتاب از پیش چون صیبت غائب این کتاب بر نهسته بودند پادشاه که وقار آجا بر سرشته رفت و قلعه را
 احتیاطی فرمود و در محاصره و عدم التفات بدان ایما مختلف شد غزیت همیون برین قرار گرفت که ایشا از انقضای مأمور
 چه همت بر ساختن اصل مقصود است که فرج بدان مستقر شود و نظر در پر خستن کلیت که خود جزوی بطبعیت حاصل آید
 و هم برین حوالی شکر را باز عرض فرمود و آن روز از نیمه تا میسه از قلب تا جاسین مباحث خطرات ابرش کرد و چون ام
 سمیود و نظرا شرف همه را مطالعه فرمود درین حال چوپان نویمان بازوی فطنت کوی این معانی در خم چکان اندیشه آورد
 و گفت نظر پادشاه در رسته عرض بر مرکب بندگان اتفاقا و اگر سپور فاشی فرماید هر یک از ما اسبان برگزیده باد سها
 ایرتاز که در چنین روزی بجای پادشاه را بر نشانی این بخت و اسی که بیتی شب تیره که تیر شامی بکت روز بگذر
 دریا فنی اگر چست کفرنی اورا عیان بنخواست جستن برون از جانا و کشید تا مت اما موافقت را با اسبان نامی کششی کرد و نذا
 روان کشته بجبل السماق که مقام اسماعیلیان است رسید در حوالی حرمین نزول فرمود حالی جاسوسی فیتند و از وی تقصیر نمود
 تقریر کرد که طلباخی امیری از امراء آن دیار است روز است تا از خبر وصول شکر بگنجت و در راه قرا سنخور میر حجاب و محنت
 شده پیش سلطان رفقه اند بظرف حصص و صورت چنان بود که ملک ناصر و متجده مصر با اوزه حرکت پادشاه روی
 زمین دو ماه بود تا ترتیب مصاف کرده در دمشق عرض شکر داده بودند و در حوالی حصص تمطر و مستعکله یکی از ثقات
 مشعریان حکایت کرد که بوقت مراجعت زیارت بیت الله دمشق رسیده و چون عالم در اضطراب و لنگر از دو طرف در
 حرکت و استرکاب دیده توقف نموده در ایحال زدوستی بنوال کرده تا از سواد شکر مصری و کیفیت اہت و عدد و وقت
 ایشان اجباری کند و جواب گفت همانا سال ازین لنگر فلاحی نیاید چه مشا بده رفت که بعضی از امراء شکر خود یکدیگر را
 عاریت میدادند تا در معرض عرض بگذرند و راست گفته اند بیتی از لنگر مستعار فحقی نیاید و ز داعیه خلاف خذلان پادشاه
 چون بعمرة النعمان نزول فرمود دستکان آن و یار نیز جلاء وطن کرده بودند و شعر معری شعر لعل نواها ان نزع شطونها
 و ان یقلی عن شموئیس و جونها نبیا من سعدی الیچیلدیکانہما اذا اذابنہا عین سعدی و سدنہا صورہ معنی
 از زبان هر یک مناسب حال آمده ازین مراد بیک منزل بظا هر کمالو لفر اسلام علی منزی و من حل یا رسیدند قلعه آجا نیز
 از تفرغ مصون ماند پس بنیان خبر آوردند که سلطان مصر با لنگر پیرامن تربت خالدا بن الولید مقام کرده و آنجا تالی هست و از
 نصر میخواند سبب آنکه در انوضع ایشا را دو نوبت با لنگر مغول اتفاق محاربه افتاده و با عراب شام مقدم میان عیسی بن مینا
 مواضع کرده بودتی که فریقین بیکدیگر محظوظ شد مذا عراب از وای لنگر مغول در آمده و ایشا را در میان گرفته بدان تعبیه چاشنی
 چیده اند و صورہ مرادی دیده و از ان تاریخ با نزل نصر را بغال گرفته اند قلع شاه نوین گفت مصلحت چنان باشد که هر صدها
 و الاغداد کل معنی دلت جانی دیگر اتفاق افتاد و قل نصر را بدیشان که خذلان کردیم پادشاه سلطان ایسا دل را با یک
 لنگر روان فرمود تا لورای ایشا را می فطنت نمود و بر فرار قرا در نباشد چاظر فی آب عاصی سایل بود و اورای ایشان آتش

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

غاضی حائل یعنی شکر سلطان بعد ما که ازین تدبیر فراخی حاصل شد روز و شب بیست و ششم ریح الاول من السنه بمصدق صلوة
 تفضل صلوة الفذ بسبح وعشیرین دَجَّه که اولاً لالازر شکت کو هر آن حکمت بالماس لاماس سعته جگر میکرد و پادشاه
 فرموده تا مست امر و لکریان علی الخیلاف الذی جلیلو فی صورته باب جن الماب شرط طهارتی بجای آوردند و سر و آسود خلا
 عبودیت بقدم راستی ایاده و در یکت مقام بر مثال مجمع عرفات نصف صف از سر نیار بجاعت نماز گزارند و مسامع عو شیاز بر
 ۵ اللَّهُمَّ اضْرنا وَلَا تُضْر عَلینا مفرط کرد و سپ بعد از او در مکتوبه پادشاه روی زمین آفتاب وار روی شخخ بر زمین صرعت
 بنا و نطق ابی نوح کنت علی اللبیر میان صدق یقین بست و از حضرتی که جنبه بخت فراخی ماه و مهر بر فراز سپهر کرده
 خاک در سجده عبودیت اوست و اگر میر با نو او اگر موبینواست در وجود محتاج جناب ربوبیت او بخت اکتبه بر لوح ربانها
 حرف اول نام اوست این همی کویدالوان غازی آن مگر می اکتبه عارژده و ندان عقربین شکی واوست بر اقطاع کلک طری
 جل سلطانہ و عترت برهانہ استدعاء ظفر و قدرت و استعداد کنت نصرت کرد و کرام الکاتبین در سبج خوانی و طاکه در موافقت
 ۱۰ با من اده امانت فانسحاب علم و فهم بطور ریوست و از علم غیب خطاب ولا یفوزوا ولا یخزوا و انکم لا تعلمون تسبح افتاد
 و در ساق این احوال چون از او مان سیر و بعد مسافت بسیاری از اسبان حرکت سقط شد و بوقتی منزول و ناتوان مانده با مگر
 خاتم معنی شعر و سخن عجان هذنا السبر و الجوی و لا یسوی منا القیاس الیکم فان کنتم منا فیهر فایسبرنا
 و الا و ففنا فالسلام علیکم بر زبان بی زبانی میخواند حرکت پیاده در موقف بندگی سر بر زمین نهاده حال عمر خوج
 عرض داشتند پادشاه توفیق با قده سبر کشت بدیده رای این عقده بشود و فرمود که در حقه معانف و عرصه مساجلت تا مست
 ۱۵ حرکت پیاده بخت کنوا فیه و اسیبه فی الحرب رجل و فارس فحفظوا العرش لکل حال که در ضمن این تدبیر که نتیجی ایام
 ربانی و لطیفه غایت رحمانی بود سه مصلحت کلی مرعی افتاد اول خاطر حرکت پیاده بدین جن عاطفت مستمال کشت و تجویض بود
 لکر بر موافقت ایشان خوشدل مستظهر شد و در بر طریقه سر اندازی و جان بازی ثبات نمود و لطیفه دوم اکتبه مصرمان
 بفرهت و جناب اسبان برقی مشاعر بجون کتمین الجول و خها رباح تلقین الفواکه أربع فان تصاهل
 فالنعود سواکب وان نسا بقی فالوارق طلع و در غرور و پنداشتی عظیم بودند و تصور داشت که مرکب لشکر منصور
 ۲۰ در یک لحظه بنا بکت خول ایشان پی سپر خرا کشت پادشاه از سر و ثوق کامل بکلاشت حق و تعویل و توکل بر حضرت بکشاید
 مطلق این فرمان رسانید چه هم صورته عجز و فروتنی داشت و در حضرت بیار این متاع رواجی تمام وار و لاسکت بوهان من
 نواضع لله دفعه با هر شد و تراحد و شعرت علوه فواضعتم علی فیه و فدواضع الهوام علی غرور و بیط
 عالم سائر کتبه سوم اکتبه لشکر مصری در رعایت و مناصلت هماری نماند و در حملات متوالی به تیغ و کمرز مقارعت رعایت
 ۲۵ بینماید چون شکر پادشاه بر عرصه محجولت پیاده شود و لا محاله از انواع اسلحه باستعمال هیچ سلاح دیگر مشغول نتواند بود و الا
 بیرون کمان که در مکه اند و دشمن از مسافت دور بدن تیر می شود و ستم الفی الفی مدمن سیه و الریح يوم طغانه و صرنا

من نادر طهارتی

وَلِلَّهِ دَرَدُوعَى الْقَدِيرِ الْمَوْسُوِي حَيْثُ قَالَ سَهْمُ أَصَابَ دَرَاهِمَهَا يَدِي سَلِمَ مِنَ الْعَرَابِ لَقَدْ لَعَبَدَتْ مَرْمَالِنِ
چنانچه درین موضع شرح آن معلوم کرد و در بی تکلف اگر اسکندر کشوکشای تباخ با ز جهان آمدی در سبکی پادشاه باو همت حمید غلام
بین تدبیر که از تیر راست تر رفقه بود کمان صوره پشت خدمت دو ماگروی و آواززه بگوشتا رسانیده مانند پیکان از دور زمین بود
واجب دانستی و بر زبان راندی طبعیت نظاره تیر او شدیم در کسین چون زاع کمان باندزه در موسم رایست منصور از انجا دور
حرکت آمده چنان راندند که بین العسکرن یک منزل مسافت اند هم انجا خیمه ظفر اطباب تانید کشیدند روز و یک چهارشنبه طبعیت
د هشتم شربح الاقل سنه تسع و تسعین و ستایش که احتراق میخ بود و نامه دولت پادشاه را اسباب فتح عنوان و آیات ظفر بار
بوقی که سبز خیمه آسمان از نور تابش صبح طباب کشیدند و خورشید برین کلاه کیانی و قبه دخانی پیکان معلق و اجرام مطبق و شب
ابگون و طشت سمرکون قدم نهاد و بگم بر لیغ تا مدت لشکر بزم جنگ سلاح بر خود راست کردند و چون در بیانی از این دور
د جوش آمدند زره هم مرتق دیده شد تا صوره فتح پادشاه مشاهده کند و نیزه کردن بلند فراخت تا بخور حال رسیدن در خواب
نامه اقبال صوره زبان و شبت و چهره سپرد مقابلت شام چین گرفت تیر چون فرزند ناخلف دوری محبت و کمان چون در
مهربان در نامه و چنین آمده میخواند شعر نفوذت جنگ شهر لوبین و امیلی کلمه ان کید بی بین کر ز بر دشمن باوید به سر کلمه
و شبت کند در میان بر خود می چید و کوس در استسقاء طبل از اندرون می ناید چون نزدیک آب بار یک رسیدند که مغول از نا زین سو
گویند پادشاه فرمود که امروز چهارشنبه است جنگ کردن مصلحت نباشد لشکر هم انجا بگروزی استراحت نمایند بگم فرمان
تا مدت فرود آمدند بعضی سلاحها بیدون کرده و برخی اسباب را مشتمل گردانیده و چندی بدیکر ضروریات عالی مشغول شده
ناگاه قزاولان بر رسیدند و گفتند اینک سلطان مصر بالشکر مسابقت نموده از عقب می رسند و باعث بر مباردت همین بوده که چون
سلطان بایساول بالشکر و یدند که بر طرف یسار بیرون رفت از تقاعس ایشان نوع جسارتی یافتند درین غرور از مقام تقال که
نصرت محترم می پذیرد و ورگشتند و غرضی که از نه حاج ایشان در حساب بود بجهول پیوست پادشاه و دولتیار بالشکر قول که چون
قلب در برابر مقاومت ثابت باشد و نیزه صفت در کارزار همه صدشین کردند و هنگام مفاخرت چون تیغ بر سر آید و با آن
معنی مصحح آنا ابن جلا و طلاع الثنا را سر آید بر پشت میمنه و میسر که در اتمام طلای و قورمشی بود هنوز نه پیوسته
بودند و ایشان دو مرتبه مانده چه میعاد و زمان حرب و مقام ادمان ضرب معلوم نداشتند مشاهدان حکایت کردند که چهار فرسخ
عرض موافق چرکیت بود و طول خود در دایره اشعه ابصار نمی آمد بدین موجب بعضی امارات تکلف افتاد و اجناد مصری مقدما
چیل هزار سوار با جگر باء چون بنضیه فولاد همه در آهین مصقول پنهان شده و بر مراکب برقی تراش و سوار شده که ز نای کا و سر
کا سر میا سر البر که سکت خارا از خدمت آن منک شدی و از پیشش مخفراز سر و جوشن اند بر بل عرض از جو هر منفک از
قرپوس زین در متفرق بوس دکن بر آوردند و چون در یاه آشین و کوه آهین بر قاعده ایشان عنان زین از پی یکدیگر در متوج و در حرج
فروردند خود را بر بالشکر قول زدند که مقدما ایشان نه هزار سوار بودند صلوات از طرفین مترادف شد طبعیت کمان چین بار
۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

نزهت

مسکین بکند سان جان سان صفدر از زمین بکند ز بس نیز همیشه شد بپا شده مرک را تیر تران کوا قضا جا عافیت چاک کرد
 اصل بر سر زنگی خاک کرد و خردش چون دعاء ابرار با سامن رسید خون از تیغ مانند باران از میغ ریزان شد پادشاه در قلب چون کوه
 ثابت القلب ایستاده و از طالع دشمن دل مخالفان را تا تیر قلب عقب میبرد چون نزدیکی آمد که اقدام شکر منصور از مقام مصاد
 مصریان تزلزل شدی هزاره ایمان و طغرلج و برطاس با شارت پادشاه کامکار از صهوات مراکب بر مناکب زمین قائم شدند
 و یکبار کشتار خرم با یسج ترکانه بر ایشان دهنند بیت نکستی بپا راه باردی بسکت اندون لاله کار دی بی بیشتر خول قبول است
 ایشان را بیشتر بلای مفعول عروق بکشد و در شهر دمشق کاکا لحاظ العیون دمی بها العنای فوسل الجبال لفرون و قطار
 افلاذ الکبایر کاکها من کل نایجه فقول خند فیندین کرد و فراز هزاره قلعه نوین قای کوس برآمد مصریان بدان
 طرف بیرون رفتند و پنداشتند که علم خاص است قلعه نوین فرمود تا شکر پادیه شوند هنوز تمام از سب فرو نمانده اشارت نیت
 که سوار شوند بین الزول و الکرکوب تراخی افتاد درین میان شکر مصری حمل آوردند و ایشان از مقام خود منزع شدند اما تیر از قلعه
 چون اندیشه ما صواب در دل اعدا کرد میکرد و چون سواد فاسد مغز آشوبی میبرد و زبان حال میخواند بیت تیرت چه حدیث تیر
 دشمن با زمین کوش درآمد و آن بیرون شد پس شکر منصور چون فیض فضل ملک متعال مترادف و متوالی در رسیدند مصریان از خرم
 تیر باران چون گمان پشت بنمودند مولای و قورشی از میمنه و میسره با شکر خود و بر صفت خورشید که در جوش میغ جولان کند بیت
 شاه فلک جنبیت خورشید عرش بیت بهرام که زهره جریس بخونجرا بر درخش برق بگونگ پیکان قلب هاک تیره پدرا لنگر
 جمید سام صولت سام سپر سلطوت و از ای ال بیت نال زمانه داور از قلب بر عقب روان شدند و لفظه کاسیرج البازئی اوتو
 کما غضب الببال نلو قرائش در برابر صلات به تیغ خورشیدش آحاد اشخاص عادی را نمود و در سپر کشت بضائع اکر
 سام و الفتنی منا بلها فی المیزج و ما یغنی فی کانه الجبال اهرع مبارز الاجال جال و العفل فی حومه النصا
 ضال و فی عسان من التال بال لمولفه نیزه چون حضور منقش لرزان تیر چون مرغ منزع بران دل صفدر چو طره
 دلدار که وقت صبح با دبران سرزنش نمود تیغ دوروی مغرکوبی نموده کرکران خیل حکل سهیل زن و خون نکت شغره سینه
 اندمان کیر و دار صلا اهل آمده سر برهنه جا دران حلقه های زره زنونک سان شده حیران چشم نظران استلای غضب و لیرا
 رکت بریان بکند در فون تیغ ترکان شاه در خرم کرده چون عروق خون سرینا تا در حصص رود خانه آب عاصی ایشان را بدین صفت
 براندند زیاده از پنج هزار نفر از مصریان قتل آمدند و در حالت اختلاط هر دو لشکر اعراب شام تیر بر حسب مواضع معرود از طرف
 با دیده ظاهر شدند تا شکر پادشاه را در میان کیرند چون این منسوبه معلوم را می مشکل کشی پادشاه هفت کشور بود شکر را فرموده
 تا در مقام حزم و تقطع مراسم تصون و تحفظ بجای آوردند حالی که سواد ایشان مجازی نظر اندر تقعا با چهار هزار سوار با ایشان متعالم
 کرد و از میسره قورشی نیز با جاک مدود او اگر آن شکر را در یک لحظه از جریده اجیا و در کرد و سپید بود قتی که نور خورشید بر افق غرب
 چون طلسمی نمود آب غمران نیمی پادشاه فرمود تا لشکر از قراع و مصاع دست باز کنند و جهال و اسراع را بنزول و تیرت جل کنند از نظر
 ۵

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تیر کوه

چون سلطان مصر و شکر منزه بدرجی رسیدند ایامی گفتند تیر ما صیبت در جواب گفت کار با او کردن شد بر چگونگی که تو این صیبت
نفس مال وزن و فرزند واجب و ایندین بخت و عیان بر او و چنین گویند که چون بقا بره رسید هفت سوار صاحب و هشت تن
چون بیت منزه و ولما چون گن مسلم از آنجه کسی دیگری با چون قافیه رویف خود ساخته و موسیقان ایقان و دکوش پرشندان این
نوا خوش مشعل لیکل زمان ذو کله و در جال نعم لیکل رجال مکنه و محال روز دیگر که ایقان اردو آسمان بر چهار باش اما
۵ و کمر جزائی بر آمد بیتی چون قاسمور گریزان شد براه افسور و دید بان سرگرد صبح کرک بیان کوکب از انشال تیغ قرچان
کرا که رفتند ارکان دولت و امرا بدین فتح حضرت سلطنت با تئیت گفتند و کشمشها کرد و امر که در صف قال باوری و مسند
کرده بودند بصلوات و سورهای پیشی مخصوص شدند و فتح نامه با مصحوب بلجیان با طرف ممالک روان شد و درین حال بنده دولت
روز افزون لباس مناقب این کتاب را بطراز مائثر زا هر مناقب این بشارت متطایره مطرز و مذتیب ساختند و لغزها فتح
بجلد دوله المحود و النصر عند الهنا المعبود و لا لاک ابات نصراته غازان فذی بطلح سعور ملک اذ لکن
۱۰ نود جوده نرا التما سعوردها لنود ملک یقی من ذمنا عدوه فی وجه ملک صیغه التودید هزم
الجوش و کلها نصیریه لیزنی سفین من بخار هود لعدا الدمشق و قد حمی طرف ایحا سلبین فاهه بر کفن
جود و فص المنام لکی بنال ممالکا بجد و دینض لا بیض خدود بسائر الحرب الزبون علی الهوی و لغا
الینق علی اینه العفود الفی التماح التمل الملاح و قد نبیل لابنال فدود ملک نضعف ملک جده
سابقی بجد بجد او غیبی حدید قرن الما اللین یازده زایه بالعدیل و التنا بید و التنا بید چاک از ملوت
۱۵ کرالبره پنخس چهره خورشید رزو و سر شک سفین سرج و دل فلک در خفان است از غمایت شمیرا بارش نهال دولت سر سبز و حال
و شمن سیاه و بنیاد فقه ویران بود تیر عقاب اندازش قله شکاف و قلعه کسای است سان زره کدازش حکمت و وز و ستاره ربای بود
بیت کردون غلامت از خطر خورشید جام است از کمر کیران جامست از ظفر بهرام بیکان بدیم دین روشن ایاست از دولت کو
نست از دولت ملک با ناست از دولت بیامان باوم فی القصره چون تعصم رفت که مصریان بکدام راه در پرده انترام
بازگشت مخالف ساخته اند تا بعضی ثقیل کمر از اصول ترو دایشانرا منقلع کرده اند و منو و منو که سلطان با فوجی اندک و خوبی بسیار از
۲۰ بعلبک بجانب مصر رفت و امراء مصری که خانها و ایشان در دمشق نمانده بود آنجا رفتند و خانها بر کرده از عقب سلطان عسار
کرده اند از حکم بر لیخ امر اعلای و سلطان و جاجکت با پانزده هزار سوار پی سلطان گرفتند و دران راه هر کس با که از لشکر شاهی
یا فتنه بقتل آورد و طایفه از مصریان که براه دمشق رفته بود بهم مصافق این لشکر شدند و پسر دانه و در خود را بر شعله تیغ لشکر
پادشاه که شمع مجلس طفر بود و اگر منقلع شدند یا براه حیرت منقلع شدند بچنین تاراج گمان تا غزوه فرستند که هشت روزها
از آنجا تا مصر بر گنار رمل پس خبر یافتند که سلطان با دو هزار سوار و رمل بر عزم مصر چون آب روان شده است پادشاه و در
۲۵ در حصص مقام کرد و در خراش و غنایم و مواشی که از مصریان یافته بود بر شکر قسمت فرمود از آنجا براه دمشق برفت کرد و روز سوم

رائق نحو

واقولان

ایمان و ماشعه صاحب فرالدین بن الشرحی و سید زین الدین شریف و قضاة و سادات و معارف و مشاییر با اعلام و سی پاره
 کلام الله و عراضات لائق و انزال و ترغیظ بلایق با استقبال بیرون آمده و از عطفه سائعه الزلال و عارفت سائعه الیظلال
 سر پرده سلطنت و جلال التماس اردو او ایو اگرد و بجان مان طلبینه پادشاه فرمود که مانی داعیه بتیلاذ و سابعه استیمان برینغ دادیه
 تا سقاة عفو پادشاه کاس دار استیناس بر سر کتان دمشق و نواحی و اردارند و صوادی بواطن همه را بر لال انصال میراب کرد و
 پس جویرغو تاسی را نصب فرمود تا مگذارو که هیچ آفریده آن طایفه را تقرضی رساند ایشان مصاحب رکابا علی بنحوه دمشق که
 عبارت از خطه بیشتت رفتند لکوه کیتی برج توکشت جنت فی یک جنت که شت جنت اسامی الجان الثمینیة و اولان
 آجنت الفردوس آجنت النعیم آجنت الخلد آجنت المادی و آجنت السلام و آجنت السقر آ و آجنت القاه و آجنت السلام
 و در مرج زبنغیه نزول فرمود مصعب بن زبینه الملبانی بهما سوف منجیح از حکم رلیغ قلع قیا و قیاق و بکتمور و المیکت بدمشق رفتند و آتاما
 ایالی را مبالغه واجب و بنشد قلع قیا شکی موسوم آمد و بلاغور بر سر تعارات منضوب و قیاق بحکومت دمشق مشغول گشت
 و حکم شد که از مجله بیعت در ب که دمشق را بود در ب بغداد را بکشاید و بوداتی را چون در ظلم و تعدی در عهد پادشاه عادل و در
 منصف او در بندند با قول حال محافظت در ب را جمعا و تو لکا بخشی معین فرمود بعد از آن عرضه داشتند که ایشان بوجبی شرط محاطا
 مرعی بنیدارند چرغومای را فرمان شد تا ایشان را چوب یا سازده بیرون کرد و جو و بدان مصلحت ایستادگی نمود پس ایمان و دمشق
 عرضه داشتند که چون پادشاه بکند برت نعمت امن و امان همه را سامان فرمود و با اتفاق جمهور طوایف صد تومان زرجه لشکر
 ترتیب کنیم و بخانه رسانیم بدین سبب سید قطب الدین و صاحب صدر الدین ابرهی که با سارت مخدومان را وی بچگایت بود
 معین شدند و کاقر طوایف را اتمالت کرده بر آفت و رحمت بندگی حضرت قوی دل و مستظهر گردانید و بساعتن و جرات
 مشغول گشت در مدت بیست و هشت روز بعضی ساخته شده و در اثنای این حالات پادشاه بهلام بهراجت حرکت فرمود و حکم
 تا قلعشاه نوین برکت اقامت سازد و قلع دمشق را استخلص کرد و در بیضا فطنت لشکر و مصالح کلی قیام نماید و طای بیگونا
 لشکر بر غزه و آن حدود حاکم ساخت و چچاک را لشکری تام بفضط دمشق و آن دیار نامزد فرمود و از دمشق تا محص بر آه سجو
 در نظر قیاق کرد و ملک مصر الدین یحیی سپهر جلال الدین طرید صاحب دیوانی آنجا موسوم گشت که صاحبی ده لیا است فیضی
 ملک الطباع و غیره فلکی لا انفع و حکم شد که اموال در عده او باشد و از محص تا طرابلس و حکم و سلامتی و معرة النعمان که از
 شام وسطی چونند با یکی تفویض رفت و حلب و حما و عناب و جبل التمان و بیره تارجه الشام که از شام وسطی کویند بر بیره
 شامی سلاح دار اندانی دشت چون پادشاه بکمار آب فوات رسید اب بغایت رسیده بود بر معبری که مخترع اندیشه مخدومان
 عز نصرها بود عبور فرمود سلطان میزین باز طویا کرد و انواع غذات را التزام نمود و احمال انزال و اقامات جهت تامت لشکر
 ترتیب داده و متلاحق و مترادف ساخت و بزرید عنایت پادشاهی که بنام کبریت احمد دشت اختصاص یافت اما از نظر
 شامیان و ارباب قلاع چون از حرکت بابت طفرنگا را ایمان با قید خبردار شد اندک جسارتی یافتند و مشب پوشیده از

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

صایب نحو

ہر طرف بیرون می آمدند و اسبان لشکر با نرا در دیده می برد و از عجایب احوال یکی آن بود که چون قلعه را نوین به تخلص قلعه دمشق
 که در حصان کوفی نسیم باد بلیت بیچ یارست شد از فرجها ذات حصان لخصت فرجهها استعمال نمود و سادوی مخفی حضرت
 نام در علم جبر الخیل کامل و ما هر شده التزام نمود که از چوب صورتی نمبی از معنی و الفث ما فها و خلک که در عرف لغت مخفیست خوانند
 بر کار کند و قلعه را با سانی مستغنی و مستخلص کرد و بعد بحصول و ترتیب جناب و آلات مشغول گشت و نزدیک شد که عمل با تمام شد
 حافظ قلعه مدعی زیرک جهان دیده بود و وقت صنعت و صداقت آن شخص دین حرف معلوم دشت با قوم خود مشاورت بود
 که احوال برین سوال است که اگر او اختیار نماید اجزاء کوه بصانبات سنگ نمینت زیر در بریل بریزد بکنند و این قضیه بکنانرا متفق است هر
 که برای استیغاف ناموس محصنه اسلام و استیغاف مشوبات در عرصات یوم القیام شر او را منفع کرد و اند صره زر که محبت بنزار
 دینار او را باشد و با ضعاف آن ثناء و ثواب از حضرت قاضی محکم روز جزا از زمره شیاع شخصی صاحب شطارت بود و از بالای قلعه
 آمد و متفحص کار مستتر زمان اقدار شد شبی مفاصت خود را مجبول و در رخا ادا داشت و در گوشه مخفی بود تا که اسناد اول بر
 عمل کرده بود بخانه معاودت میکند پامی در خانه ندان همان بود و زخم بر مقل خوردن همان چنانچه مقتضی تهور و بیباکی باشد
 سردار بر میدارد عورات و طغالی قلعه و نفرکنان او با کار و مسول تصد فرامیگند که لطفه چون در ذرف مشغله با سبان
 قتال طفر یافته با دوسری سرخوش سلامت یافته بروش و یکی سردوشن بریده از گوش تا گوش بقلعه مراجعت میکند ساکنان
 قلعه غلغل بقلعه فلاك میرسانند و در بهای پیبری که در دسته من یزید جوی نیریزید هزار و نیار با هزار آفرین شمار کردند و بر او را
 بر سر نیزه از سر نیزه برافزاشند و شامات را قلاع قلال آسا و حصون محصون ارجا زیادت از است که بر تقدیر تخلص قلعه دمشق و
 در احوال آنجا ظاهر شدی آنچه مشا هر قلاع است و از معتبران آن حدود استماع رفته بدین تفصیل سفظ سنت کرک سنخ شغیف
 دمشق صید حاکم رة عکر بعلبک حاکم حصن سمر شیر رسید بوفیس صیون بلا سلاطین قصره شغرف شغلبین بقراس تربک
 روزه غناب قلعه آردم حذب بیره بسنا کر که کما هر یکی ازین محصنه غذا و قهقه فرود امدار شغری دیده باش دیده
 بام هشتم فلک و پاساش چوبک زن بر اصول زمره ملک بر جوش آسمان نیت گوگب بعضی تو حسب و اطراف آن از برین تیغ و
 شعل سنان مطالب شیب ثواب مشون منعه حال و محمره جدال ابناء سیوف در ماح و اخوان جلا و جاح الکنه با سوال سلطه
 و ذخایر و پر الکنه از حصان نعم او دام و نما تر قچاق نیز در مراجع این امور عیب رعقیدت بگردانید و پیش سلطان مصر پیغام
 فرستاد و گفت توجه لشکر کاری آسانی بود و دفع و منع آن مقدور من نه چه در زمان سلطنت لاطین این مقدمه تمهید یافته بود و بگو
 از آن تقدیری دشت اما در محافظت دمشق کوجبتین تعویق مالیدن در تخلص قلعه آن لطایف حیل را کار بسته ام بدین تمویبات
 حدری محمد کردانید و سلطان بدین غرور خورد گشت چه قچاق ملوک پدرش العلی بود پس در عقب دیات عالییه
 نوین بر سید و محقر و جوی از بقایا و قلعات و ماشقه بیاورد و لشکر لیجان که در آن دیار بجا فطت اطراف مأمور بودند
 عنان مرجعت براه داوند و بوقت عبره فرات چیکما سمت اندازس یافته بود با ترا زحمت رسید و از عاده و هر بولون

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

رجال نحو

تاجکستان

جلد سوم
این مکتوب که در باره جانشان است
نست محیط در باره باغچه چنان
نست در و بنیست باقیه و این که
که ساختن بر باره سادی
شدی است قائم از او که از هر دو
مجددینا و تاقیگی با محیط در باره
و یک نقل بخوان پس چون نسبت
در نصف قطره آب ناید ساخت
دایره حاصل شود بطریق که در
دایره را در نقش خود ضرب کنند و از
حاصل صح نصف الفات باقی
بسط دایره باشد بعد از ترتیب این
نقشات مطابق قول حضرت کتاب
چهار دایره چهار ضلع باشد و باقی
اربعه متساویه محیط ۱۵۰ از دایره
نست چاکه قطر دایره محیط
بافت که قطر دایره محیط
چون است محیط جدول است به اول
محیط معلوم است پس هر دو محیط
چهار دایره است و در آن که در
چهار دایره است که در وسط معلوم
نست بودیم خارج ضرب است و در
این محیط دایره که محیط است
نصف این که ۷۷ است و در آن
در نصف قطر که ۱۲ است و در این
حاصل شد ۱۱۰ از دایره و در این
سطح دایره که باشد و فاصله این چهار
دایره در هر دو دایره باشد پس
این که ۱۵۰ است و در این نصف
چهار دایره است و در این
شود چون از ۱۵۰ که در آن
۱۱۰ در دایره که در آن
در آن که در دایره که در آن
در آن که در دایره که در آن

این شوه نیست عجب کمولفه با نوش نیش باشد و باراحت بلا دایم خمار با می و خاست با لب جعل جلاله فَعَالِي
وَأَنْهَلْ تَوَالِهَ فَوَالِي مَادَاتِ أفعال سلطانی و ما ثم عهد معدلت غازانی از آثار دولت روز
افزون آن پادشاه دولتی که مشاگر که در عساکرش سروده دیده روشن کردون با و یکی است که در دنیا و عمارات که نظام عالم کنون
و فساد منی بر است بدینوجب تا آخر سنه شین و سیمای مساعی پادشاهانه و خزان خسه وانه بذل کرد اول در شهر سنه سیع و شین
و شانه پینا و قبه شام تبریک که تا شام و بام روزگار از پی یکدگر متعاقب اند بدین رسانت بیان و زینت مکان عمارتی شانه
ماده اند فرمود و تا تخت مهندسان حاذق و صنایع زیرک صاحب تجربت از اطراف حاضر گردانیدند و استحکام اساس دایره
قبه الاسلام سالات این دایره را از روم نقل افتاد و از آن شغشها و طوقها ساختند و با حجار منحت شرط خصین و تحمین و تزیین
بجای آورد چنانکه صاحب حکایت التوفی ذکر کرده اند خود را در مقابل آن مملکات حریر شمرده و منقول بهم با و مان مختلف در
اجزای مصمت آن کنت تهیم تقیب نیا بد چون دایره محقر مقداری معین از سابعه زمین ارتفاع یافت در استعمال آجر و بزرگ
دیوار شروع رفت عرض آن سی و سه آجر متصاق بود هر یکی بوزن ده من که پانجه کرد عدل باشد و در مسافت هر دوری چهارده هزار
و چهار صد عدد و عمده را خشت افتاد از آنجه سیزده هزار محمول و یک هزار و چهار صد کسوره مصصح است شگفت نیست که در کار بشکند
و بالای قبه صدوی که مقدر کشت شانه و در طول دیوار که تا آخر شهر سنه شین و سیمای تقریباً افزاشد و ده که گرت به و شرفا
مقرنس و چل که طاس قبه که پنجان معلق و سپهر آگون را بقدر قلت بمالات آب میریخت و بهر چهار که ارتفاع می پذیرفت
قلیه نقو افی الاستباب ترتیب مراتی و سه الواح و خاشاب که محال اقدام صنایع است احتیاج افتادی بکومان زرد رومنت آن مرت
میشه اما مساحت فمت و ایز که کنده بر بان حسابی پانصد و سی که باشد قطر دایره آن پنجاه در پنجاه است که مضروب آن هوسه
و پانصد باشد و چون بسع و نصف بسع آن در آن ضرب و از آن وضع کنند تقریباً همین مقدار در حساب آید و دوازده مطلق بروج است
منطقه که در بر قبه علیه محیط منی ساختند اول عمارتی که در زمیون ایمنا بعد مساجد الله من امن بالله و الیوم الاخر حکایت کند
و دم خاتمی ساهی صفت فی بوی اذن الله ان نرفع و نذكر فيها اسمها بیسج له فيها بالغدو و الاصل و جان
لا اله الا الله و لا نع عن ذکر الله ستم شافیه برای مسکن و تعلیم و تعلم علم الادیان بدینب امام معطر شافعی و مندهبه
فی البین الشافعی العتی چهارم در الشافی که با سارت ما اترك الله ذاء الا انزل له شفاء منصرف ممالک علم الادیان
اعنی الطباء مسیح و دم خفر قدم ار باب علل و اعراض تشخیص امراض کنند و اسباب و علامات با جبهه بر قانون الحیمه و انس کل
و اذ الله الا که فالصاحله بالمعاشن مارات و من مداوات ارزانی دارند و اجر و ثواب لکل ذمی یکدیگری بر روزگار است
روز افزون سلاخی میکرد و تجم بیت التولی که بتدبیر منزل و سیاست مصالح قوم قیام نمود هر یک را در مقام و علامت الاله
مقام معلوم بردار ششم بیت لختب که مخزن و فها کتب و غیره و هفتم رصه خانه که مرصد حرکات کواکب و مقصد غلات علم
نجوم و مجمع ترویج حساب و ریج و مقام حکام حوادث ایام باشد هفتم حکیه یا حکماء ربانی که طباع ارواح اند بقوه عقل مستغافریان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

میر

حلیه حق در اذالت امراض روایل نفسانی و محافظت مزاج بر طریق کاتب معارف روحانی عیسی و اراجی راناک انبرخت الاکله و الاله
 که عبارت از آن تجلی دیده بصیرت و اذالت شبهات شوائب باشد اظهار کنند و نفوس مردم با بلدات ابد و نعم مقیم سرمد و لذت
 نمایند نهم حقیقه که طلبه علوم دینی با فادت و استقامت فقه و اصول بر مذہب امام معظم ارجیفه و پدید آید الله الذی الخلیف مسعود
 شود و هم حوض خایه که معنی و بشریون من کاین کان فی لجهما کافوا لعینا یشرک به لعباد الله یفجرونها نخبه
 چون صورت آفتاب در آب ظاهر بود و از هم بیت التیاه مستقر طایفه که لیدهب عنکم الروح اهل البیت و بطهره که تظهر
 پرایه ساقب ایشانست و در شیراز با اندازه این ماکن بشت ترکیب بسط و زلالی که از برین نقوش متلائی نمودار و عمارتی مصفوفه و
 مشونک مشبودند ساخته کرد و چون بسایین تون بلوان ریاضین پرورده شد از غیرت آن نقوش بندی درکت امیر می نقاشان
 ارکت و مصران مین و صنایع صنعاار قلم صنعت در کالیکت و در محادات آن سفروش متقوش رونق استبرق و دریاچه مین کالعیون
 المنقوش نمود و هزار دو سبت رواج در باراجه جنبه و ماکن اصلاص و توابع و مراقی آن که مجلس خایه و فحخت ابوابها از غیرت آن
 در خوشدلی بر خورده و صیرش زمره سلام علیکم طیبم فادخلوها خالذین کوش زوار میرساند در شیراز و سایر ممالک
 استمال رفت و بتان و قصر عادی بر مینا تی پرورده شد که از هندی شکل زوایا و عمد قائمان اوضاع سپرد و عاده غیرت می افتاد
 و برول بیت معمور روزنه تمجین از ابواب قصر منفرجه بساخت و قوس آفاق در مسامنه آن سهم سحمان نیافه از حجت و در
 کشا و در جنب آن جنب فلک صحیح بدامنظر النظائر و العسب و القدر است مینو و بیگ طاق کسری ازین عمارات خفت گوی
 شد و انار استکی صورت و خراب نقوش آن روح از رب که چون حامد خود سرگردان با مذخورق در خورق و تعمیر و سد بر مشهوره جبر
 و این ابیات از خاطر داده مؤلف مناسب تحریر شعیر یافته با هفت یک الملوان هرمان عند بلوغک الهرمان یا
 شام منها فذ بقار علیک اعرف خلدی فی ریاض جنان ثانیک فی الدنیا عیدم مثلما بانیک لم یوجد له من
 ابیئت سامیه العمار محوطه الاطراف والاکناف والنبان لاذال بانها علی افق العلی
 یا لیر فالناید والسطان و سحر تارخ بملقه و صنایع متور باسه و سامیه شاهنشاهی از انشاء بعضی اهل عصر که صفحات اجر زینت
 سیم صورت از ستملات بنامه و جبهه کتا نقش کرد و نیست لکمد لله القدیم الذی بفاوه دارم و وجوده و الخیر
 الکبری الذی نماؤه علی العالمین قناض وجوده صائب الصانع الذی دلالات وجوده بدائع الاسباء و
 الغرائب و ابان وجوده صنایع الالاه و سوانع الرغائب الفادیر الذی رفع التمام مرتبه زینیه الکواکب
 و دحا الارض و و طدها بمرانی الاطوار الزواسی الزواسی و ذینها یا نوار الانبیاء المحجبی منهم محمد المصطفی
 البعوث الی الساریف و المغارب صلی الله علیه و آله ذوی الکاریم و المناف ماطلع طالع و غیب غارب
 حمد لینه حالب و لفضله و کرمه جالب ثم الحمد لله ثانیاً علی ابد الذین و اعز الایلام و المسلمین کا
 یسلطه من هو کافل لارذالی العباد و حافل دذ الاموال لاکهار البلاد و صارت عنده العلیه مقبله

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

بِإِغْثَاهُ أَعَاظِمَ السَّلَاطِينِ وَأَضْحَتْ سُهْبُ سَطْوَنِهِ عَلَى سَمَاةِ الْمَلِكِ دُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَضْحَ رَبُّ سُدَّهِ بِالْبَيْضَةِ
 سَجْدَ الْجِبَاهِ وَأَمْسَى كُلُّ نَعْمَةٍ لِهَيْبَتِهِ مَوْرِدَ الْإِفْوَاهِ وَهُوَ الْفَأَنُّ الْمُعْظَمُ الْإِبْلِجَانُ الْأَعْظَمُ مَوْلَاهُ فِينِ الْعَالَمِ
 مَا لَيْكَ رِفَابِ الْأُمِّ سُلْطَانِ السَّلَاطِينِ ظَلُّ لَيْلِي فِي الْأَرْضِينَ مَطَاعَ أَهْلِ الْإِبْلِينِ مَحْرُومًا لِكَ اللِّبَاطِظِ
 كَلِمَةُ اللَّهِ الْعَلِيَّةِ الْمَضُورِ مِنَ الْقَتْمَاءِ الطَّقْرِ عَلَى الْأَعْدَاءِ كَمَفِّ الْقَلْبَيْنِ لُطْفُ اللَّهِ فِي الْخَافِضِينَ النَّاصِرِينَ لِلَّهِ
 ۵ أَلْفَاهِرُ لِأَعْدَاءِ اللَّهِ حَافِظُ الْأَرْضِ بِالسِّيفِ وَالسِّنَانِ شَامِلُ الْخَلْقِ بِالْأَمْنِ وَالْأَمَانِ بِالسُّبُاطِ الْعَدَلِ
 وَالْإِحْسَانِ مُعِينُ الدُّوَلَةِ الْفَاهِرَةِ مُعَيْتُ الْبِلَدِ الزَّاهِرَةِ نَضْرَةُ الدُّنْيَا وَالذِّينِ غَازَانُ مَحْمُودُ بْنُ الْفَأَنِّ
 الْمُعْظَمِ الْإِبْلِجَانِ الْأَعْظَمِ أَدْعُونَ خَائِنًا لَفَأَنِّ الْمُعْظَمِ الْإِبْلِجَانِ الْمُعْظَمِ بَابَا خَانِ حَرَسَ اللَّهُ ظِلَالِ أَيَّامِهِ
 عَلَى الْفَرِيبِ وَالْبَعِيدِ وَجَعَلَ النَّصْرَ وَالظَّفَرَ حَاقِينَ بِلَوَائِمِهِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الْيَمَالِ فَبَدُّ تَمَحُّدُهُ نَائِلًا عَلَى
 مَا وَضَعَهُ اللَّهُ تَعَالَى لِنِسَاءِ هَذِهِ الْحَرَابِ وَنَاسِيسِ هَذِهِ الْمَبْرَاتِ الْمُتَّصِلَةِ الْمُحِيطَةِ بِهَذِهِ التَّوَضُّعِ الْعَلِيَّةِ
 الرَّفِيعَةِ الْبِنَاءِ الْمُنْبَعَةِ الْفَنَاءِ الْوَاسِعَةِ الْأَنْجَاوِكَالْقَبِيهِ الْخَصْرِ حَتَّى اسْتَضْفِرَ فِي جَنِيهِ الْمَرْمَانَ وَاسْتَضْفَرَ
 ۱۰ لَدَيْهِ النَّسْرَ وَالسُّرْطَانَ الْمَجْمُولَ شُرْفًا كَمَضُورًا لَا فَلَكَ مَنَازِلَ وَأَبْرَاجًا وَعَوَاطِفَهُمَا مِنْ نُورِ النَّبِيِّ سِرْجًا
 وَهَاجًا أَوْجَهَا يُسَاوِي لِيَمَّا كَ وَظُفْرُهَا بِنَاهِي الْأَفْلَاكِ بَلْ هِيَ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَانِ
 فِيهَا مَغْفِرَةٌ وَرَحْمَةٌ وَرِضْوَانٌ فَلْيَنْفِقْ الْأَيْدِيَاءَ بِإِبْنَتَاءِهَا فِي أَوَّلِ شَهْرِ سَبَابِ الْآلَاتِ
 زَيْنَتِ أَنْ جِذْعُهُ دَقَاوِيلُ وَلَكِنْ زَيْنٌ وَسِينٌ مَرْتَبٌ فَرَمُودٌ نَزَّاجِدٌ أَنْ قَدِيلِي بُوْرِنِ نَزَّاجِدٌ زُرْطَلَا بُوْرِكُ قَدِيلِي رُوشَنُ كُنْدُهُ خَافِ
 ۱۵ آسَمَانِ كَمَا بِصَلَّاحِ عَجْمِ آفَتَابِشِ خَوَانِدِ دَرْمَوَارَاتِ أَنْ جِرَاعِ دَارِهِ عَجَائِرُ نَمُودُ وَجِهَةً عَالِيَةً عَارِضَ صِيَاءِ سَطُوحِ وَكَيْلِ حَشِيمَتَا نَقُوشِ سَيْدِ
 لَازِ وَرُومُوقِ حَاصِلِ كَرْمُودِ دَارِينِ مُمُودِ وَكِرْمَايِجِجِ رَاذِرِ أَنْوَاعِ تَتَوَقَّاتِ وَتَتَوَقَّاتِ وَتَتَوَقَّاتِ وَتَتَوَقَّاتِ وَتَتَوَقَّاتِ وَتَتَوَقَّاتِ
 قِيَاسِ تَوَانِ كَرْتِ سِيسِ دَرْعِرَاقِ عَرَبِ وَعَجْمِ حَاصِلَاتِ خَالِصَاتِ وَنَافِئَاتِ صِيَاحِ دَرِاصِفَاءِ بَرَّانِ وَقَفِ فَرَمُودِ وَتَفَاصِيلِ الْبُؤَابِ
 الْبَرِّ وَمَصَارِفِ أَنْ خَيْرُ دَرَجِيدُهُ وَفِيغَتِ اثْبَاتِ بِنْدِ وَتَوَلِيَتْ شَرَعِيَّانِ وَقَفِ أَرْحَمُ بَرِيعِ بَسَارَتِ وَتَوَلِيَتْ الْكُدَانَ بَابِنَهَا بَرَّانِ
 وَكَلِمَةُ دُورِينِ مَحْمُودِ عَظِيمِ صَاحِبِ صَاحِبِ قُرْآنِ رَشِيدِ الْبَرِّ وَالذِّينِ خَرَفَرُهُ مَفُوضٌ شُدُورُ دَرَجَاتِ مَبَارَكِ وَدِكْرُ مَرَامِغِ كَتَفِصِيلِ
 ۲۰ اِرْمَانِ دَرِغْتِ سَطُورِ خَوَانِدِ كَشْتِ اِرْمَانِ مَلِكِ اِفْرَادِ دَلَايَاتِ مَفْرُودِ مَقْرَشِدِ چَانِچِهْ هِرْسَالِ زِيَادِ اِرْمَانِ دَرِغْتِ
 اِنْسَتِ وَدُورِانِ عِمَارَتِ چُونِ التَّقَاتِ خَاطِرِ شَرَفِ بَدَانِ مَعْرُوفِ بُوْدِ بَرَاهِمَتَا مَحْمُودِ اِمَانِ شِيرِ حَضْرَتِ وَدُورِ مَمْلُكَتِ حَلْدِ اِنْسَتِ
 وَوَلَعْتَا دَامَرِ كَبَا كُوْتَمُورِ وَتَرْمَا زَمَقُصُورِ مَرْمُودِ وَكِرْمِ دَرِبَارِسْتَهْ ثَانِ وَتَسْعِينِ وَتَسْمَاةِ اسْتَعْمَارِ شَمْعِ سَلَامِ اَوْجَا زَا اِسَارَتِ
 نَاكَلِخِ دَوْلَتِ دَرِ بِلِسْتَانِ مَمْلُكَتِ بَا كَرْدِ مَلِكِ بَهْمَانِ شِيَانِ عَقَا دَرِ سَايَهْ رِيَا مِينِ هِمْمِ خَوَانِدِ خُورَشِيدِ دَرِ سَايَهْ صَنْبُورِ پَرِ صَنْبُورِ
 پَرِ دِينِ بَلِ تَرَسْطَاثَرِ بُوْمِشِ نَضَا هَكَرْدُونِ دِيوارِ خَطِ مَجْمُورِ دِاسْوَاقِ وَحَمَامَاتِ مَرْتَبِ كَرْدَانِيدِ وَتَامِ عِمَارَتِ بَرَنْزِ دِيكَا چَانِ
 ۲۵ مَحْمُودِ مَقْصُومِ مَحْمُودِ هِرِكِيَّتِ بَسَاغْتِنِ بَسَاتِينِ وَوَدُورِ اِبَاوِينِ وَكَشِيدِنِ دِيوَارِ اِوَاغْرِشْتِنِ بَا زَا مَشْغُولِ شُدْنِ دَا بَدَكْتِ

بیر

تیسر بزیفت دامر در بهنگام آنکه سر ما و دیما هی را صولت بکنه و طایع لشکر بیع در پیش آید آنجا مدار اقطاب سلطنت مجتهد
 سواد قات حاجت باشد چنانکه بنده دولت خواه بعضی ازین صفات در این ابیات مندرج ساخته بعیت
 شهر اسلام تو نا خطه او جان باشد بصفت جمله ممالک چون او جان باشد آب او را طرب و خاصیت بوده بود خاک
 او را شرف لاله در جان باشد در بهمان چو در زاده بهاری بر دل روح پرور چو جوای رخ جانان باشد بوی الوان ریاحین
 دی از جیب بیاض یاد کاری زخم زلف پریشان باشد خضای باغ ارم باغ چه گل خلدی که در او لطف حق و سایه غارنا
 باشد شیر دل شاه بی ابو که کند این قزاقی مرغ وحش که از آتش غزلان باشد همه سر سبزی خان باو که در منزل قمر چمن دیده
 کل و سر و خزان باشد سایه شاه چو طوبی هست که در صحن جان منزل عوری و زبیه که رضوان باشد چون ملک قدر تو
 که هیچ مجسم کرده و ز طش بنده چو یک زن ایوان باشد این تخیل که من بنده و ما دم کویم عرصه ملک تو چنین شد چندان
 باشد شاه چون عدل کند ملک چنین افزاید کار چون بخت کند این همه آسان باشد پس در مرتبه الثالث و هو کلله
 خیر و عیس در مشهور سنه اثنی و سبعمائه یریلغ شد تا دار الملک تبریز را از خالص اموال عانی عانی رکن و بار و بی نصیب
 سازند تا روی و آرتالی و دیگر آثار پندیده پادشاهی کرد و چون عهد سس های زرین خط اساس آن بر رفته بخند
 خواست کشید فرمود که عمار آن دایره بر حسب نصاب و مرخاب و بیان که و تمامت بسایین و باغات محیط با چرخ
 دیوار و ده که و مساحت طول آن پنجاه و چهار هزار خطوه هست که تقریباً چهار فرسنگ و نیم باشد و از شش جهات بارو پنج
 دروازه عالی میباشد حواش خمس هر یکی بر سمت شارع علی چون بغداد و عراق و خراسان و آران مرفوع کشت و هرست دهانه
 کوچک دیگر بر بامین دروب پنجاه جهت قرب مسافت صادر و دارد و موضوع و حکم شد که هر کس در فضا و اذرونی آن
 بناء خانه و استخراس کند هیچ آفریده مانع نشود و در جریه ملک او بی تشویش منازعی مقرر دارند تا تمامت طوائف حجاب
 موات و استخدا قزاق و استکثار سواد و استعمار آن رغبت نمایند پس وجوه عمارت و کارکنان بر اطراف ملک
 قسمت فرمود و معتمدان و محصلان منحدر شدند در استیفاء و جومات و اختصاص عیله و اجراء و دیگر مؤنات از دو آب
 اسباب ادوات آن اجتناب نمودند و در عمل که مستعد الابد و محمود الاله است شروع رفت لمولف خرمیت بگردان
 خاک از خطی کشد هر که بگردان زسد صدمت محن و چون امانی فارس از معاودت لشکر و الا لله هم الله ولا دقهم
 در بهم و پریشان بودند و استشارت نام داشته و بار و شیر از سمت اذهن البونیت یافته از بندگی حضرت الهام کرده
 که مقرر بر ملک سلیمان از دست برود و یوان دوانی در پناه جیاطت تکیه و در و استشارت ایشان از تازه دوانی مانع نباشد
 مبذول فرموده عمرنی از عارف شامل که با شمال عالی سانی میکند نسیم مشام آرزوی ایشان کشت و حکم بر بیع نفاذ یافت
 تا بارونی رفیع و خدقی عینی کنند چون زمان پائیز بود و مجال عمارت مضیق عجله الوقت را پنجه تان رز از متوجهات شهر
 سنه اثنی و سبعمائه با ثمان الات و استعمال عمده صرف کند و بعد از آن اعلام کمیت مصالح کرده حکم طلاق ترمه و جوه رود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و در این حال بصورت تمام آن خیر و تقدیر سکون خاطر از نتیجه خاطر بنده دولت و زافزون این ایات بر منظر نظم ارتسام فیت حیات ملک سلیمان تو مسعودم نام با خدایت
 مستقیما یافت از فرمانم تو هر که در بسکرید کعبه قبل میقلبه هلاکت با هر که در بل داد و خدیشیرنا بیضا بل خاند روضه هلاکت با زوی صلح چون بوی او بر فرا
 هدهد و دست تاریک احکام با غرم خلا سوز تو قاهره گوگردان هدهد و غنظت بر شام با کعبه شانی شان از بی سید هر که بر این اسان کنت احرام یا مجلس کنت
 صلح کند ساغری خلق میان دوراد جام غم نام با هر که گرددون بی کرد و جود در نه کافرم ار چون تو شاه که در شام با عمر تو پنچ هلاکت با و مؤبد که دهر عره ایام
 ۵ اوزده احوام یافت و دیگر عمارت بسیار در اطراف ممالک بنا فرمود تخصیص حافظه همان که امروز نام جای مقیم و طاری و قدمگاه
 مسافران و مجازان اتفاق است و اندر تقاعات موقوفات آن عمل مر الزمان خوان *يَطْعُونَ الطَّعَامَ عَلَى حَيْثُ مَسْبِكًا وَيَتِيمًا وَلَيْسَ*
 ساد و سفره خدمت پیش آینه و روزه محول و مسلمان چون چهره کریمان با صلا *كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ* گاه و دیگر ساس
 قانون و وضع خراج ممالک فیجیه منی بر احکام دستور ملک آرا می که موجب رفاهیت عام و مستلزم مصالح شعور و احوام بود مؤبد که
 فرمود چنانچه پیش ازین در موضع خود ذکر آن مسطور است حال آنکه بدین نتیجه عقل و دیباچه عدل و صابط مال مذوری و فضول مذکور
 ۱۰ طوائف رعایا و کافر برابرا از خطاب کثیر در حرز و تقدیر و تفاوت تقدیر و زواید تسعیر و اخراجات و مؤنث معتد و سرودیه که تا غایت شریک
 عمارت بود و انواع تسلط و حکم مسلح و جزا که حقیقت جزا زنده مال هزاران میموند خلاص کلی یا بند و بازار اعوان ایفاق و عوان
 یکبارگی کاسد شود و زواید حوالات بی وقت مرفوع و اندیشه محالات از شمار مرفوع و اسم شجده و عامل چون رسم بازار جهان بر خیزد
 و قاعده راستی در ستاری چون نقش در سنگ بنشیند و عالم آباد و معمور و رعیت و لشکر مسرور گردد و مال خراج و وجه العین بقسط
 معتد و غلبه بخش معتربی و دعوی عجز و قصور و تصور بخش کسور با ضعاف معبود با خزانه فایده و ارغنون نواز در کار بر ساز استوار خرد
 ۱۵ این شکر بلند کرد **بیت** وضع قانون تو قانون مکارم جنات در همه گوش و بدانت جهانز آیه دیگر از حکم پر بیخ نقد
 چون عقیدت پادشاه نام عیار در ممالک جاری گشت و بی تکلف تا جهان بوده و جانیان بل جانیان تا فکر با کرده اند هرگز در
 هیچ عهد بدین صفت نقدی مضروب نشده نفوذ حلقا و نامدار و سلاطین کامکار که سکه اعتبار یافته بود با چیر گشت مومنی بجای
 منسوب شد و یوسفی خطاب *يُوسُفُ أَيُّهَا مَنِ عَنْ هَذَا* یافت مستحکم از تفرض قدح نامون گشت و نامری بیش بر و اوج
 منصورین و مصری و افی مصری با فی نمود و سبک آبا کی در شبکه جملت اند شعر *لَا إِذَانًا نَبْرًا مَرَّةً وَصُنَّتْ عَلَى أَطْفَانٍ*
 ۲۰ *جَلَّتْ ظُلُمَاتُهُمْ* شرح فراید و منافع آن در مصلحت معاش معاد و موارد و منابع آن در این پیش مجاد و مصرع چه حاجت است
 بمشاطه روی نیبارا و شاید که اینی بر چهره آفتاب زر که بقلم تیر و نیرش پذیر شود فی فی آفتاب ملامت و با ظلم صفت در
 دارا انصوب آسان نیابت این نفوذ و امچهره فرزند و در بویت غیرت سوزند *لَمْ يَكُنْ لَكُمْ* نقد عدل تو چو میزان ملک بر بنجد بوده
 یازده انخزون زعیار خورشید و دیگر درین ایام همیون که ابداء عنوان تا شود و بسیاری و تاریخ معاصر جان داری با و با ساء ایام
 بتخیل بوجی معین فرمود که در تمامت ممالک نامید از در آب آمو تا حد و مصر بهر چهار فرشتک زمین سپان یام فطم و مسروج
 ۲۵ والا غنجان و منبایان و فیج مشتم الذیل با ساختگی تام همیا و مرتب گشتند چه در وقتی که رکاب نذین از ابلت کردون در اویتجه با

در بیان

دین

و چه هنگامی که آقا جان شام لباس مجرّه را پلاس آخرد هم روزگار ساخته و حکم بر لیل تا یکدیگر بیع نفاذ یافت که هر سواری در شب از بیاض
 شست فرسنگ و هر مسرعی چهل فرسنگ الا لام بالا م بی تصور عیب و الا لام برود و مکتوبی که با بصیرت آن
 نامور باشند چه خاتم مسک نهاده بر سر آن بیاض رکشند و تمغای سبز منقوش بر صورت سوار یا مساعی بر نهند و بسطور بنهند
 که فلان الاغی یا ساعی درین تاریخ بدین ساعت و وقت ازین مقام روانه کرده شد تا بعد از وصول او یا چیمان یا مات همی
 کند اگر بزمان موعود و هنگام موعود رسیده باشد و شرائط مساعت و استیصال و مبادرت و جهال بجای آورده در زیر صورت
 بنوک قلم دایره کشند چنانکه قطری از اوج بمرکز بگذرد و بخصیض رسد بدین صورت \odot و اگر بیک ساعت تاخیر و تعاضل و تقصیر
 تکامل نموده باشد نشانه تقصیر را قطر و ایره بر هیأت خط مشرق و مغرب کشند برین هیأت \ominus و چون یا چیمان بر چنین احوال
 و تاوند عثور یافتند اعلام حکام کنند تا سخن ناپرسیده او را بسیار سازند و دیگری عالی را بجای او نصب کنند و اگر حکام درین
 حکم یا سایر احوال نمایند ایشان نیز مستوجب یا سا باشد کجاست شکست و باس خلفا و بنی عباس که برید مملکت ایشان بود ای حکام
 بود و اگر مسافت و منازل ایشان از مفصل موصل تا خط بغداد و با آنکه از روی حقیقت نظیر آن عین کبوتر بازی بود تا غایت
 مملکت طرازی شاهین شاهای خود را بالای کره اشیر ایشان میساختند و مانند طروس و چمن ملک جلوه مباحات میکرد و غنچه
 سر از آفاق تکبر می فراخت درینا اگر باز بجان آمدندی و رسم آئین و قدرت و قدر و استحقاق سلطنت و نفاذ امر و ضمن استحقاق
 طرف و تلا و تأمین اطراف و ترفیه عباد از دستور سیاست پادشاه جهان کشای و صفی رای صواب آرای و زمام ثاقب
 صیقل و نشکر رفتندی و استیلا و توقف و احتیاط بر احوال ممالک مشاهد کرده اندی که پادشاهی در سره مملکت بر گوشه سریر سجاد
 بخش قرار گرفته و از قصی اطراف ممالک که طول و عرض آن زیاده از هزار فرسنگ باشد بدت یک هفته روز بروز وساعت
 بساعت اجبار مواتر بنده کی حضرت میرسد و برسوانخ و مصالح و مهمات و ملات مالی و ملکی جزوی و کلی و وقف و مطلع میکند
 و ثنونات و اخراجات چندین یا مات و الاغیان از خالصات اموال خود مبدول دارد تا بار سال گوگبیا لیجان و خرمنه مستعد
 و تکالیف رعایا و یار و مطالبات الاغ از راه گذریان اظهار احتیاج نیفتد $\text{لَيْدُ عَيْنُهُ وَعَلَيْهِ عَوْنُهُ لَمَوْ لَعْنُهُ$ دیده عهد تو زاری
 و دود تو زود نا یافته ملک تو از عدل تو صد زود بود و مگر بمصدق فصوص فصوص آیات مجید $\text{يَسْتَلُونَكَ عَنِ الْخَيْرِ وَالْأَكْبَرُ$
 $\text{قُلْ فِيهَا مَا أُنْمِتُمْ كَيْسٌ وَمَنْ أَرْغَبٌ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمْ لَكَبِيرٌ مِّنْ نَّعْمِهِ مَا كُمْ فَرَمُوا$ تا طایفه اسلامیان از مسکرات ستم خمر که خمیر یا شراب
 و ماده عوار و عور و موجب اصاعت اعراض اموال و تعرض نکال و احوال حال و مال است محنت شوند و بصورت بیجان اندک
 اطراب که لازم در دو وار و ریخ خارست خود را در مضرت عقاب روز حساب نیز زند و اگر کسی از سر مباحرت رفتی و سدا و مجامع
 فسق و فساد کند بی توقع اصلاح و جنایت او را با زار بسیار بر سر زانار اتما را اعتبار او را لولا ابصار کردند و صد و تقریر اقا
 کرده بر شایع عام با درختی سر و بالا که در عرف شیراز عروس مستاش خونند معانی سازند و سلسله ادبار که زلف بی زلف است
 شادی باشد و در کون و می اندازند تا و اند که مجازات چنان معاشرت جز معاشرت چنین جری نیست انصاف با این شریعت است

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و اسلام پروردی نه عجب اگر چمن پیش پای لاله بکشد و در کس مخمور که ساقی کفر خان ریح است ساغر زین از فرق بیندازد
 صبارکت ارغوانی آهرا ز مشابیت از چهره ارغوان است و او کند القصد از خشت حبست غارانی لمؤلفه مست جز غمزه و لاله
 مذید است کسی صوت بر لب نشیند مذکر از نا هید و دیگر در شهر سینه اهدی و سبانه حکم فرمود تا امثال امروذی و ابوالفیسطا
 المستقیم را در اطراف ممالک تسویه موازین و تعدیل نباتات و صجحات و کما تیل کند تا موازین معاملات موازی معیار معدلت
 پادشاه طیار باشد و زبانه آن چون بان ابل صدق است چهار و یوم نبلی التشریح پنجم عرض محاسبه نجاسکتهم بیا الله
 در صداد وینک لملطفین الذین ذاکا لؤلؤ اعلی الناس یسوفون و اذاکا لؤلؤم لؤلؤهم یسوفون بیا نید بدین صفت بر
 ثقات روان شده و متغای مفرد وضع کردند و مدارج اواب و سکنه آهین بر شکل مشتمن از منوی تا قراریط و کما تیل اصناف
 جو بات مختلف چنانکه بر ده کیل موازی تعاری باشد علی حد تمیح کرده سیدند و عدل غار ان که عین آن است بر مناظم اعلام
 سکه دار بدان نقش کردند لمؤلفه آهین از عدل تو با سیم از ان بر سبست که ترا زوی ز رشت چنین روی سفید و دیگر حکم مطلق
 که امر او با ستاقان ممالکت و اطمینان و صادر و وار و در خانه هیچ آفریده از ارباب در های فرو و نیاید مگر بطریق استر و ضا
 او آنها خاص و عام طبعا لا تطبعنا بذک حضرت راطالع شده و عقل کل مشایخ این انعام شایع تخصیص شیراز که دوران از خود
 سکنان فارغ و کوچا از کوچا و مغلان مملو بود چنانکه شاع گفته شعرها لیرنا ضائف مخوف نزلوهم کتابا هود نذخولوا الباب
 از ناله نزل مصون گشتند و رسوا شیف حضرت انعم الله مساء کف و ان بعد عنکم ما نساء که همیا یافتند و در صبح صبح من اصبح
 از جام کام نوش کرده وضعفا و ارا مل که کجاست واد هر روز سبانه و غیر می پنا هید مذاریخ پنجاه ناموافق بر آسودند و عا و لیت
 پادشاه که لا محاله با جابت مقرون خواهد بود چون در و مضاعف که از تشریح صبا شکفته کرد و تازه کرده سیدند لمؤلفه تا دل کفینه
 نشود و رعیت و چمن بر کشد دست صبا بخورید و دیگر از مخمرات صمبر غیب وان مستحبات فکر مشکل کشای خانی وضع طاس
 عدل بود که تا طشت کون ملک دوران بکشد و آب روی نیک نامان چون سطل بر خاک صنیعت میریزد باری این استبنا لطیف
 از هیچ سلطان عادل لابل از هیچ خلیفه کامل نشان نداده و مذ و صورت چنان بود که چون در هر دیوار بو هطه تاریخ و تداعی شرعی
 و فصل حکومات متخامین و کلاء متذاعین و کولیان دار القضا طریق نا انصافی می سپرد و بسبب که ایا ان بر تراشیده و و کولیان
 نام تراشیده و عدول فارغ از لائم و عدول ارباب طمع از راستی عدول میکروند و به تدویرات و عادی اطل مولوج بود و این شبلی
 سایر واقعات مشهور است که القاضی محکوم لیشا بدین لاجرم حقوق مستحقان ضایع میماند و املاک مسلمانان مشوب و مطعون می
 مثلا شخصی ملکی فرخته و تاریخ ماقبل ملک غیر می کرده یا رانستی و اجارتی مژگند یا وقتیتی مؤبد بدان نوشته و بعد از مدتی بر او
 یا فرزندان او کا خذ نوز و بیرون آورده و دعوی اطل آغاز کرده یا انتقالات بایع بدست وارث افتاده و آنرا بر وقتی طواح
 دعوی مقصودی و مصباح و بدان مقصودی ساخته هم گتو این نزاع و داور می بر و ایتام استقام میکرد و نقطاع نمی پذیرد
 و التباس شکوک در خواطر ظاهر میشود پادشاه انصاف پرور ظالم کش مظلوم بر آورده تا جان باشد انصاف ده و مملکت ستان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

یرایعنا با طرف ممالک روان فرموده و مشتمل بر آنکه در هر محله شرعی در بلاد الملکی و در بر شری طاسی عدل بنهند تا اگر کسی مکنی فرود
قبالات خرید و منتقلات جوید که در دست یالغ باشد در آن طاس چون دست از نار استی فرود شویند و مبايعت از حال بوسه
و مجمل کرده مشتری ما دهند و مشتری ما در بلاد القضا فی نصب کنند تا شرح و بسط و کیفیت آن بیع و شری در روزنامه حال اشیاء
کنند بعد از آن اگر ازین نوع که شرح دادیم ترویج ظاهر شود و بر کسی دعوی باطل رود قضاة اعلام با اتفاق طوک حکام آن شخص را
پیرامون شهر بر کار و چون کرده باشند و قضاة رسایتن را رخصت ندهند که در قطع و فصل قضا یا بزرگ و مبايعت اطلاق
نقیس بی رجوع بجز داللمت شروع نمایند فکیف آنچه شایسته دیوانی داشته باشند و اسامی عدول متراک را بر روزنامه در قضا
ثبت کنند و اجازت تحریر قبالات و مسوک این را دهند و قضاة بر خطوط مجهول عمل کنند و اجرت تحریر قبالات و حق السعی
بمنبتی مقدر مقرر گرداند و کم و بیش بدان راه ندهند و هر قاضی که ازین احکام تجاوز نماید بجزم بر یکم از قضا مغزول باشد این حکام
روز جمعه در مساجد اسلام اجماع و استماع رفت بین رویت پادشاه مجال ترویج است و ما مذ و نقد و عمل و قضاة مرود و تظاول
مبطلان و ابطال متظاولان و تشویشات بر روی جان چون زلف بان عقده تقدیر گرفت و درین قطعه این بیت موافق این
سیاق افتاد بلیت ای ترا شاه جهان ساخته دارای جهان عقل دانند که نبود بی بفراید و ن جشید و دیگر غلغله بشارت از شما
قضا معصا با سماع سخنان ممالک رسید که در اطراف الس شهر و ولایت با سقا فان باشد و بجای رسوم مذموم و احداث شهن که بی سخن
چون حوادث و محن احوال فلک نهایت نداشت مرتفع گردانید و شره خلاف مغزبان و در از خدا ترویج است اهل نمیت و بی
صورة مصحح ان الخلاف با أرضنا لا نؤثر گرفت بدکان پادشاه بر ستر عافیت و در خواب خوش بفرمودند و نذر سر نیک بی فر
و تحریف عریف و نحوه همه روز و اخرا غلغله و بد آموز بر آسود بلیت عدل تو کرد و نذر در همه عالم که در از غم شهن احدات مسلم شد
و دیگر در شهر سده سبها حکم فرمود تا از فاضل صدقات عمیره و عوارف جسمه هر سال بیت تومان زر بسبیل زکوة که تا بخش مان
عمرت و از ارکان بی الاسلام علی عین کنی موقوف به بر اموال ممالک قسمت کرد و نذر از تجله چهار تومان بر شیراز اطلاق رفت و بی
شد که دانا و ان مبلغ در هر ولایت قری و مزایع دیوانی مقرر کردند و باز تصرف دیوان زکوة دهند تا سال بسال ابلعا عات
ان حمان کرده بجز کس نه تریز صانما الله میرساند و عمل زکوة و متقلدان آن مثل نیل و یضربیل بر مقتضی امر تریل انما الصدقات
للفقره و المساکین و العالمین علیها مبصبت و جب علی میدارند و در باب دولت روز افزون ما بر حنی کلید
تقریب الایام و سبب لغز و ان بدل است و عقیده ناکاست میگوید بلیت توی آن شاه که از داود و هوش رشب و روز که جهان
بخشی که بر بهمان بخشائی و دیگر چون بر غزوه ماه سده احدی و سبعمائه هلالی صورت بیت فلاح هلال مثل نون اجامها
بجا و انصار الکتاب ان هلال از نزل سمن خوش رفتار شاه و شکل خم ابروی دلخواه خبر میداد و در باب ادارات و تشویقات و بیجا
البر برینغ نفاذ یافت و آن احکام بچوایب ممالک روانه داشتند و تخصیص ملک فارس منبتی ازین معنی که چون عنایت ازلی که در
کفایت ابدی است و مشیت الهی که فیل الطاف انما هی باشد بحال فضل و انبه لکذ و لخط عظیم ه مارا برگزید و مقام آبا و هلم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نیکو مارا با ارزانی داشت و دولت مخالفان مطوس و مخالفان دولت مقهور شد نه شکر سکران نعمت و اداء حق این موهبت ما
 خوشتریم که بنفس خود ممالک ما یا سایشی کنیم و غلظت را که روزمان فرات و بلغات و پیشین با حال راه یافته باشد به بندن های و عقل
 مدارک فرماییم و رسم جز و حدوان و قاعده طنم و طغیان از حیره عالم منعی گردانیده و راه علاء منار حق و نشاء آثار صدق خیریم
 پادشاهان بکار داریم و صدقات دولت روز افزون سا که پیشتر این حکام و متصرفان هر ولایت جبه طعمه و طمع خویش در برده
 جنایات فرود گذاشته بودند بر مواضع نامرئو الخصول حوالهت میگرد و از روی باجنسی در عوض نقد جنس بل در معرض جنس نیر غشوه
 روز بروز موقوف میداشتند و زبان حال از املات سخنان معنی این بیت لمؤلفه با آنکه یکدیگر می گند غم مسامحت اورا بر سر شکر
 ندیده ایم بمسامح بارگاه دولت ما لا ذالک مستغفرا بایست مبالغ البشائر میرسانید و همچنین بعضی ادارات با سامی بیستی
 و فترت میگردد و بخویشین متصرف میشدند محنت حسره مانده و بهمت مقبلان چنان اقتضا کرد که بعد از این نامت این خیرات
 خیرات بموجب ایفای جیشی که در شهر سوسه تسع و تسعین بلالی منع و بالتون تمغاه همیون موخ شده کم مکر و نقد بهند و دیگر داد و
 شهر سوسه اثنی و سبعمایه یریخ ممالک آرای تعظیم و تقمیر سادات که رسد نه ان اول بپیت وضع للناس للذمی بیکه
 مبارک و هدی للعالمین فیه ابان بیدناک زادها الله تغا ز یافت و در استقرار و استمرار و قوف حرمین مبالغت حکم
 رفت و چون از سالها باز سبیل که از طرف بغداد مرتب نشده بودا میر قلعشاه که بحسن سیرت و تقا و سیرت خصام شست چون
 سردا که در جوانی قباوش آمده سکو فده دار هم در طفلی نیرینادی عادت گرفته با مارت حاج موسوم شد و نامین قافلرا هزار سوا
 با جناب و نجاب و کوس و علم و بارگاه و سر پرده و دیگر اسباب و مراسم که فراخ چنین خیریه عظیم باشد در کف ایهام او معین گشت
 و ستر رفیع کعبه مزین با نقاب شاهنشاهی که مجلس زنگار کون آسمان غاشیه آن سرزد و محلی مخصوص بنام همیون که بخیمان محاب و زاده
 برداشتن آن خود ابراهیم شهاب ثاقب از هر قطار و در قطاری کشیدند هم درین صحبت روان فرمود و دوازده تومان زر از زوجه بگذا
 زنگیه در وجه ادارات ملوک که و مدینه و انعامات و نشریات وجه عرب و مشایخ قبایل و سعاد و زاده و در واصل و دیگر موانع و مصالح
 اطلاق رفت تا قافل بصحوب امن و امان زبیده و ماکامی بحریم و بیابوش زادهها الله تعظیما و جلاله کبر ساینده و بر مقتضی نص
 و لله علی الناس حج البیت من استطاع الیه سبیلا و انما وجهه مبرزده لبس لها جوارا الا الحجه سال بسال
 حج انهم معلوماته شان بحال حرم فوج و قد و قد من کل مکان یحیی علی کل ضامه یا تین من کل فج حقی بصوب سوا
 بخش و مقصد مقصود عالمان مثال میشوند و بهنگام قطع عیطان و قد قد سطلایا و اجزاء شعر قدایت لرب من لواج شوفه من لعلها
 خلوی اذ انم و در رسیق سون کنت ساق شوق میدبند و دیده ارادت و در لبع شعر اذ ترک سلی یارض فقاویها نلال
 و سلناک سبحانک سبحانک و طالبان مرد و مروت و صفه صفا و عارفان عارفه عرفات که اعظم الناس فی بنام و فقه
 فظن ان الله تعالی لم یغفر له سبب معرفت است بر انشاء و راحل و اعباء مرهل و ارا نامیده چه مصرع من عالج اللؤلؤ
 لم یسعید الدار و مشافا شعر اشناق اهل منی و الراجلین الی نلک الذی ادر و لکن این اهل منی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

برای تیسر منی نوا می شعر انبیا مکنه هذا الذی اراده عیانا و هذا انما میبازند و در آسمان مسالک و مسالک
 شریفه و معابد و مشاعرینف که مساجد دعوات مستجاب و مهابت برکات مستطاب و مستحل خیرات مرجو و مستلزم مبرات مدعوت شریف
 فاذا قضیت مناسیکه فاذا ذکر الراجحی آورده باشند و آسمان است بنویس را و دعای اللهم اغفر للمخایج و لکن استغفر للمخایج فاذا ذکر و در هنگام
 که در میان بانگ و لله علی الناس از نند پاسخ از خلق میخواند و لطفا شنوند بصادق ترین نبی روزگار دولت پادشاه اسلام را دعا
 دعوات صالحه بر صفت اعدا و خیرات و مبرات او مستلاح دارند و بخت من حج و له یزینی فقد جفا کفرنی که ز نام مطیبه عربت
 سوی طیبیت طیبیه طیبیه کشد از زبان سلطنت با نزع بندگانه نداء شعر یا ارباب کجا از میمات نطوی لقلای بجا ب و یقل
 فاذا وصلت الی المدینه سالیا و بلغت غایه منبهه العنای ان غایت عنایک طیبیه یثرب و بلغه فامین
 بعد طول فراغ فضل السلام علیک یا خیر الور و کفر مخلوق علی الخلف درو به تحقیقت اگر در کعبه حرمست حضرت ابن
 پادشاه کعبه کرمست و چنانچه مناسک حاج انجامست مسالک محتاج انجامست آن کعبه دین دار است و در مصوب قبله تمهید
 شعر شرف کعبه الحجاج فیدما و لکن کعبه الحجاج دارک و ان بک مغفر الحرم افخارا فانک مغفر
 الکرم لختیارک اگر در فناء کعبه و دعای مخلصان را اجابت موعود است در این مقام باری کعبه مخلص در بزبان حال نیز فضا شکرت لیسع
 میگوید پروردگارا تا زمره و العاکفین و الکریم الشکور سبوح تسبیح و کبیر را موقوف میدارند و طایفه طوافان رکن و مقام شرایط جزوه
 و اسلام بجای می آرند و زمره سرایان لبیک اللهم لبیک و سعد و پیشواش شوق تطواف از میزاب دیده زمره افشان میشود تا
 نیکوکار دولتیا سعادت ایثار عدل آنا وین دار فرخ دیدار سلطان محمود غار از باخو ایتین طیس تحت ساریه رتبت آسیر
 منقبت و اروع میمون او دره و شاح سلطنت و ستاره سپهر خانیست از جاه و جوانی و سلطنت و کامرانی و عیش
 مصنی و دولت همنام و مملکت عربین و حمت مستقیض صمغ و بر خور دار و دار و در راه روشن روان ملک آرای عدل افزای رعیت پرور
 مرحمت کسره و امراء نوسین روان روان همین من مظفر فر و ابانان قبا و همت خرد و عسیرت بهمن صولت را مزید جاه و جلالت

۵

۱۰

۱۵

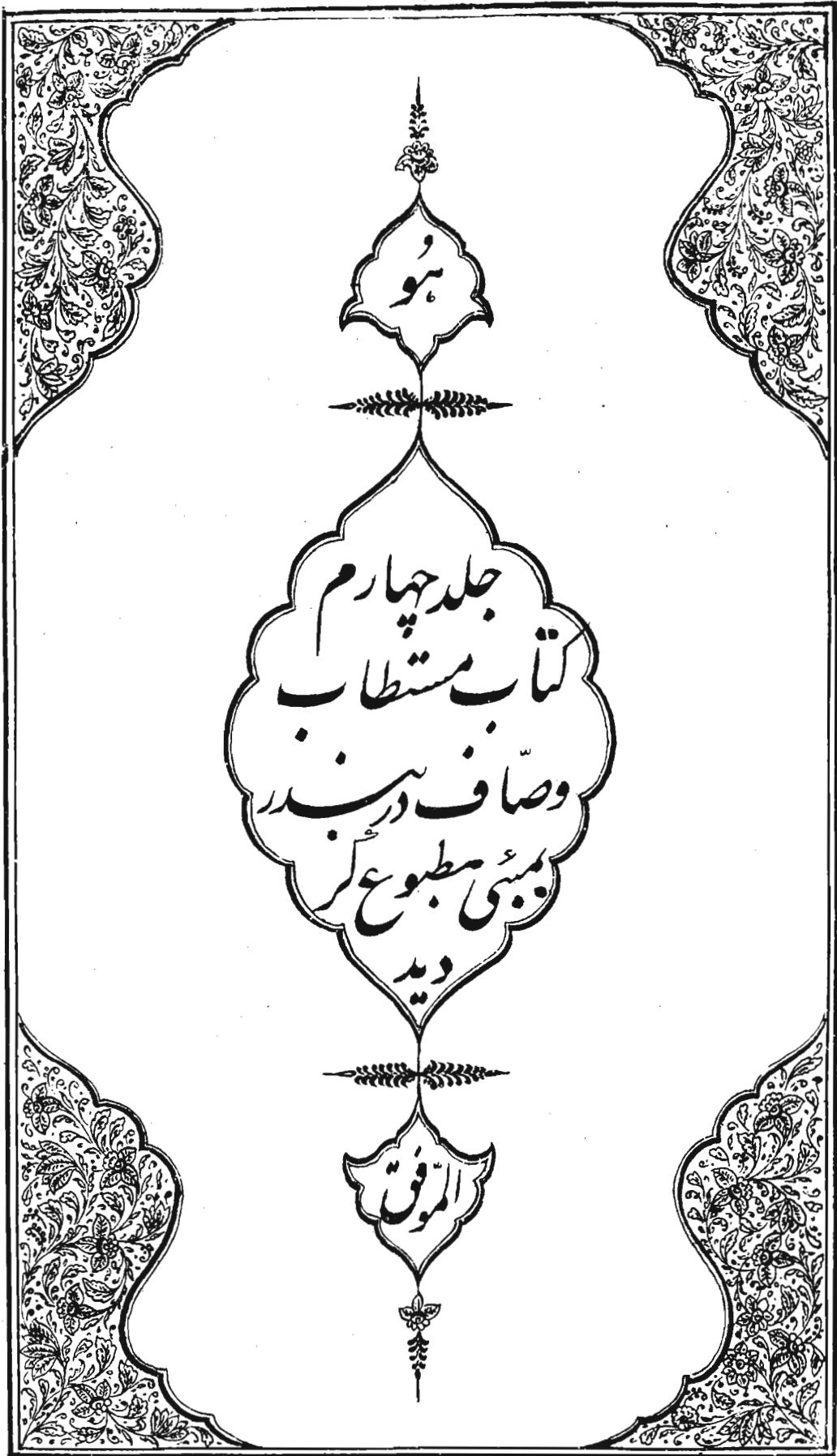
و دوام تانید و نصرت کرمست کن و یرحم الله عبدا قال انما

تم الحمد الثالث بالجهد الرابع

و تیلوه مجده

الرابع

و

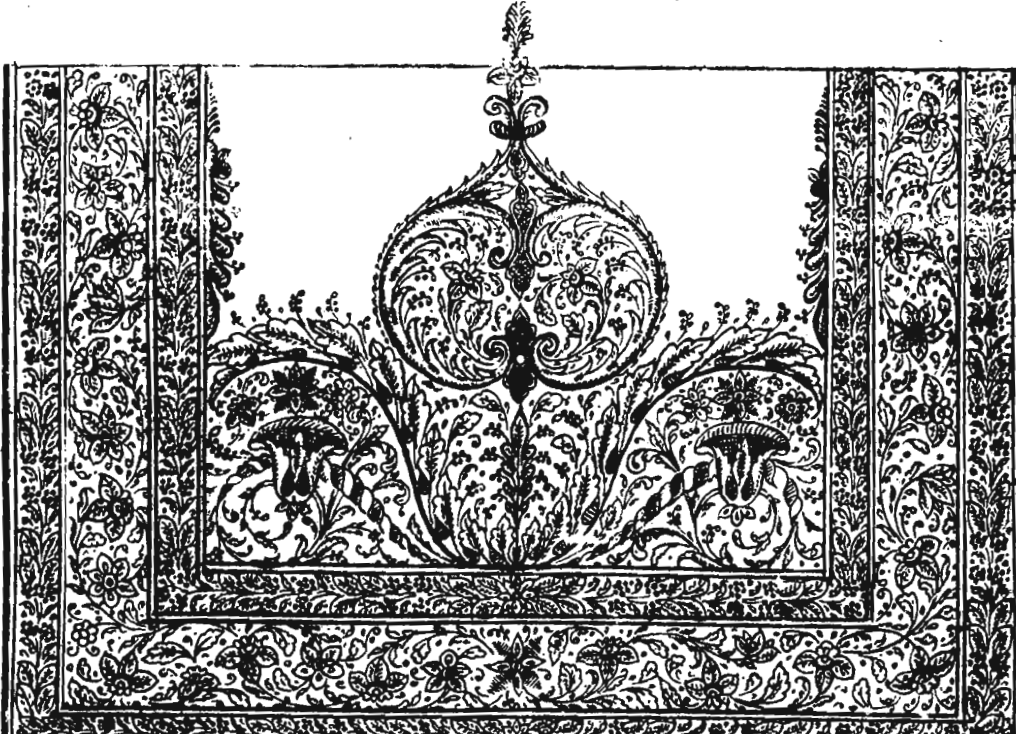

جلد چهارم
کتاب مستطاب
وصاف در بند
بیبی مطبوعه علم
وید

و

المجلد الرابع

بسم الله الرحمن الرحيم

بِسْمِ الْوَرْدِ بَشِيرِ التَّبِيمِ بُشْرَى بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَمْنِ الطَّيْرِ صَوْتِ بِهِمْ عِزْدًا عِنْدَ نَدَى خَلْقِهِ
 خَائِكًا فِي رَفَاهِ نَفْثَاتِ رَوَاحِ اسْتِرَارِهِ نَاطِقًا عِنْدَ نَشْأَةِ حَجَابِ لَوَاحِ أَنْوَارِهِ بِلِسَانِي لَوْحِ وَالْفَوْحِ وَبَيْتِي
 الذُّؤُفِ وَالسُّوْفِ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَوْجُودِ ذَابِ الذَّاتِ مُوجِدِ الذَّوَاتِ مُفِيضِ الْعَضَلِ فَيَوْمَ الْكُلِّ
 مَدِيرِ الْأُمُورِ مَكْرِي الدُّهُورِ وَهَابِ الْمَاهِيَاتِ مُبْدِعِ الْإِيثَاتِ مَعْبُودِ بَيْتِي الْعِبَادَةَ مِنْ ذَاتِ الْوُجُودِ
 مَسْجُودِ نَظْمِ مَنَاطِمِ الْمَلِكِ بَلَطْعَانِيَّةِ وَرَحْمَتِي قَطْعِهِ پادشاهی که پادشاهان را پادشاهی ز پادشاهی است عقل درین
 ۵ شاختیش بصف بی زبان چو ماهی جوت کجی که بیک اشاره کن در عملت سلسله انواع جناس سباب کلی در کن
 اشخاص سببات جزئی که عبارت از ان هر دو حکم قضا و قدر است اولی باصاف و وجود که منه البدأ بدان که است
 آخری نیز نسبت بسوکن که والیه المصنیر بدان که فادری که در قلع و تماریرجا و کاکل تیره واللبان ما و سق را بر خسار شون
 وَالْفَصْحَاءِ إِذَا انْتَفَحَ حُرُونُ كُلِّ سَبِيلٍ بِطَرَايِدِ وَأَمَانِي كَمَا مَسَاطِعُ صَنْعِ سِجُونِش بَعْنَاقِ آلِ وَالْقَمَرِ وَحُجَّتْهَا وَتَرَكْتِ مَرَايِدِ
 ۱۰ ريز و لقد ذنبا السماء الدنيا ضجائر سر و در بر عروس کبیری انراخت والصلوة والسلام على مؤيد بن ابيد اليقين هنيدي
 بِاللَّوْءِ وَالْيَمِينِ كَانَ أَفْضَلَ الْمُرْسَلِينَ وَتَمَّادُ الْعَرَبِ الْمُجَلِّينِ وَأَدَمُ مَلْفَى بَيْنَ الْمَاءِ وَالْأَطِينِ الْبَطِينِ رَدَّوَدُ سَوَاحِ عَنِ مَلُوبِ
 عِدَّتْهَا بِالذَّفَاعِ وَصَبَّرْنَا ثَلَاثَةَ يَوْمًا عَلَيْهِمْ عَظَا ثَلَاثَةَ الْعُقُوفِ مَعْدَنَسِي كَهَلْوِي مَعَادِي وَنُفْرَانِ زَارِكِرُو نِي
 ناسمی حسنی که بهار مخالفان قریش را بهر صبر جزات بهریم ساخت دوست روی که در سپیجا ه از کتم بجون الله بجا و بپویه
 نداء فابتعوني بجيسك الله چهار که شده جهان رسانید و شمن ای که در شان پیکر و غیر نمبر او از شاکتت هو الا بقی مصور و مقدر
 ۱۵ گشت سپیر لولاك خلیعت لعمرک تاج که آفتاب نبوت او از دوزج واللیل اذا بیضی تابان شد سر که شبیده ولا

القضا
 پادشاهی
 ماهیات الکتاب
 فی العالم العقل علی الوجه
 الكل و استدر بهر صورت
 صور ما بنیات الاشیا فیها
 العالم النفس علی
 الوجه
 القضا
 البیتة الیسی می بکسب فی اهل
 من ذکات الیسی یفردون عو
 الفارجه عن ذکات شقت الظلمة
 فلهذا هو فان الرباب عنها یکن
 مشح اشیا

شاهنشاه اسلام غازی خان بر ستمان و مشق و نوازی فائز شده و شکر را بر ایمی نطق آخند و دو چاکه تقیر یافت و تعیین فرمود بعد از نهضت
رایت ظفر برایت لشکر یان بواسطه مخالفت و نفاق قحان منزع گشته مراجعت نموده معبر خائیت بهوست پادشاه را خیال
عروس آن مملکت وایم بنحو اذیم بود و آرزوی معاودت در آئینه تو هم گاه و بیگاه عکس پذیرش و لا تکلت مخزوف ناو لاجیک
الاول ذکرک مفرون یا نفاس ولا همتک بشر بالکاء من عطش الا رأیت خیا لافیک فاککاین هر چند در آن
حضرت دارکان دولت تصریح و کنایت میجو استند که این ذکر در کتاب نسیان افتد و پایمال حمل کرده و هیات بدت نیز از کتب
۵ **أَفَلَبِ فِسْبَانُكُمْ وَكَابِي الطَّبَاعِ عَلَى التَّاقِلِ** بین موجبات در تاریخ سنه احدی و سبعمائه باز علم حضرت طراز و رایت
شب شاعر شعری اثار بر عزم استخلاص دیار مصری خفان یافت بهر کجی و ابتهی بید قیبت سپاهی که در یار و صحرا کوه سدا از
فضل اسبان و گردان شوه بند شیر درنده را خوابگاه نه گور ریایان یافت بر دشت راه پلک از بر سکت و ماهی در آب هم اندر هوا
ابر و پتان عقاب همی را جسته و کی بود راه دو دوام را بر چنین جایگاه چون بظا هر حلب رسید معلوم شد که شکر مصر در
۱۰ بواطن ماکن خود ساکن شده اند و حاشیه سلامت جسته مسال بسیدان مجادلت و عرصه مبارزت باز رخا چندند سلطان مصر کن توت
از کین و فلو عوس یافته است و مشا به قارض خبان بر مجا به عوارض حکو یان لشکر پادشاه اختیار کرده و حال را امر اعیان عید و استه
و عدد و عیدت قریب و تجید در کارزار عقل بید شمرده همت غازی که فالیه عوس ملک را بخار مواکب کارزار میدانت کس
سیراب چمن تره مایع یلوف صورت می پیدت چاکه مغفرت اناج ظفر و زین را سریر دولت و جوشن رگشن روشن فرمود که بی لاکه لشکر
عنان کس کنند روانه باید شد و امسال و خند فخرین خاطر کلرانی از پیش همت خویش و دود نه خیلای نفسانی از خاطر ایشان
۱۵ و فقه مرتفع کرده نسیان دارکان دولت عرضه شدند قیبت کای بحام نیگون یافته ملک سینه بر در مصر قاهره کوه
کوس قاهری یکت امسال بی قال و جمال مصطی در مراجعت همت و ارسال رسول ناصح و بت نصایح کردن باشد که بخت ساطع
سلیم فخره واضح تسلیم رسالت شوند و از جانبین محتاج چندین بطش و تحویل و کف و تحویل نباشد و نیز گفته اند چه پای از صف منار
و مکاتبت بار کشیدن چه و مقام مسالمت است معاصی بیرون آوردن چون ظا بر این حالت صورت مصالح عام و همت پادشاه
عنان اعغان ساسی را معطوف کرده نسید برای حال سال با جز رسید و سبزه بار سینه شهن اربلب جوی بد مید و خوان سالاران تقدیر
۲۰ بر دند بر تیز خورشید بره بر خوان چمن کربه بدن بی آمد در ریاض بلبل و چاک و زخمه زن و نغمه خوان سنده شعر و اذ انفسیت
لَوْبَاحِ حَبِيبِهَا مَسْكَا نَفْسٍ عَنِ جِوْبِ غَوْلٍ فِي قَبَابِ بستکان از بار و نوع و سان حمید کلر ابرای نظاره دست زن
چهار و قص سرو های ناز بر لب جو یار و بو عجمی های باد شیرین کار کرده ممتصرع سره ز در بجای چوین بیرون و روز کار برنگار
این بیت مضمون قیبت زین پس من سهرای می دشمن تو من چون تو چون من من تونی من تو زکس زکس زکس کس که غم بهر تو
بمرد و نایخ تیغ عشرت را باب شکر بر صنوع حال نداشت صفت تیغ بندا چون نقش بر رخ نوشت سکوفه با دام رحمت بخش دل مسکن
۲۵ و هوا جبه صید و سما با دام مسکن آمد و خاطر کاتب آگوشنده این غزل را این که گفته اکنون خویشیت دیدن صحرا و باغها کر کلر

من چون تو چون من بلای تو

چو بلیک عبیر و ماغما سلیخ سگوفه ریخته بر دم شارسیم و افروخته ز لاله بر سوچر غما در نعمها مغشته سر است نوع طیر و زبوی خند راوی
صدقت را غما کرپای کلبان چو پرنای شد کون طوطی کشا و بال بران پرزاعما مارافراق باغ نماذ از فراغ یار طوطی لمن بذاک
علی و راغما کل کو یار برود چو بدست حاصلم از دولت جمال تو از کل فرغما پس از حکم برین قاضی نصیر الدین تبریزی و قاضی قطب الدین
موصلی در اوایل شهر سنه ۸۰۰ و سبعمائه برسالت نامر و مصر شد زنده مراسم که اگر دران دیار شعار دعوت پادشاه با
میرسانند و التزام خرج میکنند و سوابب نفاق از دایره درون اخراج راه خلاف و اختلاف مسدودست و سرعت ایلاف ایلاف
مورود و الا بلیت بنجر زمین چون میستان کرم بنیره هوا چون میستان کرم لفتد آنبلغتمکم و سیالته دین و صحت لکم و لکن
لَا تَحْتَوْنَ الْكُفْرَ لَنَا وَرَسُولًا وَشَبَّ مَبْرُورًا وَرَدَّ بَعْدَ عَيْنِي تَابِرَ كَيْفِيَّتِ تَعَارِجِ طَرُقِ مِشَارِفِ و مهابی منازل و قوف نیابند بجز آنست
روایا شایا بارگاه سلطان حصار رفت و چون مضمون رسالت دارسانید سلطان فرمود که آئین الوکما در صحبت رسولان و
مؤمنان ایجاب روانه خواهم کرون ایسا زائش رفیع و صلیبی ارزانی و شسته بازگردانید و گفت بلیت پیامت شنیدم و با
شویکامیت بگو و بزودی برو چون به بندگی حضرت رسیدند و مشاهدات و مبعوعات را حکایت کردند پادشاه بنا بر تقسیم عمریت
آئند و بقسلاق آران هم رغبت فرمود و حکم برین رسانید که چرکین اطراف ساختگی اسباب جنگ و غرم رکوب پیش کشید و مقصد
قلعشاه نوین و جوپان و ملای را با سه تومان شکر بلیت سپاهی که از کوه تا کوه جای نیابند و کوه بندگی سبای قلوب
اَسُوْدِي فِي صُدُورِ جَالِ بَرَاهِ كَسَافٍ و موصول روان فرمود و روایت میمون بر غرم شسته و بهط و جوقی در حرکت آمد
لَا ذَاكَ رُفُوها فَا لَانَا مُعْظَمُهُمْ وَاِنْ رَضُوها فَالْتَمِسُوْهُ عِفْرًا يَهْلِكُ رُوزِي و آئند و نشاط بنجر و شکره را تطهیر فرمود و آنرا
در ماه جمادی الاول سنه ۸۰۰ و سبعمائه بر صلح نزول میمون است و او هم در نیتقام رسولان مصر حسام الدین مجری و قاضی ابن
به بندگی حضرت پیوستند و در کتبوی که آوردند التزام طریق ادب که رعایت آن در سده سلطنت چنین پادشاه عقلا و عرفا حکم و جوب
دار و مصلح مانده بود و نام سلطان مصر بجل زرد مقرر کرد و سبب مصرع زطلش نعل و دوده میوه است فرض و در جواب آنکه بگوید زانو
پیکر نفوذ و القاب عالی را افسر سرمان بران و یار سازند و هر سال با سبب خراج و انا و ده شاهی مجبور قضیه مطا و بحث کردند و تحصیل
مرضات حضرت عدول بنجید و تصور المصلحه فی قوه الخیریه در اینصورت مخصوصه بهمال نورزند که از انتابت نامحسوس
عرضه داشته بودند اما حکایت خراج پوشیده ماند که حاصلات این ممالک بجز افریقا در مصالح جبا و وغزا و محافظت شعور اسلام
و دین از حوزة دین سید المرسلین و قطاع امرا و صفراء و ناپاره رخما و شکر که در راه دین مرابط و مجاهدند موجه و مصر و دست و پنجه
بیچ از ان عاید نمیشود اگر التزمی رود و بکم و بیش نسبت تقدیر ضل و اذیتها متوقع باشد لیکن نفوذی که در ایجاب جار است
در یک صفحه نام خلیفه امیر المؤمنین و نام پادشاه سلطان محمد غار ان در وسط متعادل اجزاء متکافی ابعاض نقش کنند و در صفحه دیگر
بعدا ز ذکر لاله الا الله و محمد رسول الله نام سلطان مصر رقم زنند و چون نظر پادشاه هلام در شیت امور دین است اولاد و
شهریاریت دولت روز افزون ثانیاً از این ممالک بدین مقدار ختصار فرمایند پس صندوقی متعلق محتوم آورده بودند چون
ف

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

این نهای کوه

قدح

عرض یافت از سولان سؤال رفت که دین صندوق چیست زمین از سید کفنه بار بر منبر من حال این محل و مطروف هینترف و عرض
این جوهر و محوی این اغماط مذوده اند چون از آن کشیده که در مذانواع سلاح بود مثل صرح المخص عن الرغو عظم و قهلاً
سلطان محمود غازان که کمتر بنده را از ملازمان دولت قاهره بر سلطان شام و قاهره فایز میدانست آتش و غضب با
چنان افزوده کرد سید که اگر شری از آن بسوی ایشان نظایر میگردید و نطایر با اتباع همیزم تنور بلا و خاشاک تیا فغان
اما کمال نفس الیمانی که صولت باس و تقویت نعمت یاس و جنت مقرون دارد و غلظت و بخت سیاست با رقت و لطافت را
مجموع آبی بر آن نیره زد و در حال قدرت با حرا فضیلت و الکاظمین البیط مخصوص آمد و در سکت و العافین غیر الناس نظام
گرفت تا بریده مناقب او از ذکر و الله یحب المحسنین زینت یافت در مساق این امور سه او با قیامی با سید و مست
سرالایخ از پیش تقای شاپزده برده و بسند بر سیدند و صورت چنان بوده که در اول سال مذکور میان او و تقای در حد و دین
و بلغا ریحاری سمناک و مخالفتی بول انیز گرفت بود و در صحرا و معرکه و فضاء طمه صورت لؤلؤها التهام دسئل و المنون الکوکه
و التفع لیل و الشیوف نجوم ظاهر بوده تقای بقوت طالع مظفر آمده و تقای بر ساپره خاک معترف و تامت شکر او چون ربه
بی شان و کل بی سالار شمره لغوه فلک را که جز تفریق مشرک کل الصفوف منها فاندک کذبت یکی را زور شیدر کشته
یکی را خطنخ بر کشید یکی را در کج و ملک و سپاه یکی را نشاندن خاک سیاه چو هر دو را فی امان از جهان نیز ذقیقت چنان چنان
چون تقای در خانیت استقلال یافت و بر قلال عرو و قبال ستمن شد عرق نخوت و جبریت در حرکت آمد و تقای همصافت مملکت را
و اور با بجان نازک شست و صبح و من فرج النفس ما یقتل نظر بران یحیا بر اجضرت پادشاه هلام نامزد کرد سید و مبالغت و قیود
که سخن بیدار اکوسید و عروس مقصود را بی پرایه معارضین فرامانید که مقصود و عیده مطلق انکه مملکت آران و اور با بجان بر
تخصیص تقسیم پادشاه جهانگیر چکنیر خان تعلق با تو وارد و سالماست تا حاصلات و ارتفاعات آن بر او تصرف نمایند روز
گذشته را چه توان گفت غازان خان باید که امر و حق را بر کز خود قرار دهد و ولایت تسلیم کند و الا بقوت خدا تعالی از دست دو قرم و
قرا قرم تا ظاهر در بنده تو مان قرا و لان چرکیت مازیا و باشد که چغام و چغام سبت و طناب اندر طناب کشید اند قیاس جور
لشکر از انجا بر هوسم دورکت هیچ خردمند پوشیده نماند اگر چنین چرکی عمان غریمت بجینانند و پنجه قدر کبشا سینه از جیت تروج
دریا سان و حمله نامی که کرد و ان پیشان تن دریا چون ملل کوه نرسده کرد و کوه را بگر چون جریا مذاب شود شیخ من ذایطو
ام من یساجله ام من یساجله ام من یساجله ام من یساجله ام من یساجله ام من یساجله ام من یساجله ام من یساجله ام من یساجله
ما چون از آن محصور است تمام سپهر تقای شاپزده عاقبت اندیش بود عیسی کور کارز همراه ایمان کرد و توصیه فرمود تا هنوز
و دیگر تشعات بیوقوف تقای با خود بر بند و در حضرت غازان خان سخن برنج صواب رانند و از فاجاه ادب کند ز نذا و مدعی و ای
طلق بود این مصیبت را بدان وجه کاست و مصاحبت ایمان بجزت شرف جنت دعا صافات آن دیار ستوران بعیده الی طایف
و اطراح سعیده المساری و المسایح مودده النواظر و الخارج مجوده الی سیر و الن سیر کریمه الانساب سر قبه الانساب قویه الادب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وَلَمْ يَلْقَيْتُ إِلَى الصَّيْدِ أَوْ صَالٍ بِالْوَجْهِ أَوْ بِنَجَابِ خَزْخِرَى وَفَكَتْ وَفَلَعْنَى وَقَامَ سَقْلَابِي وَسُمُورِ بَلْعَارِي وَجِيَادِ سَبَانِ قَهْقَرَانِي
 وَدِيكَرِيكَتِ مَنُوقَاتِ عَمْدَةِ تَقْرَبِ وَعَرُوهَ تَوَسَّلِ سَاخَتْ وَبَعْدَازَا قَامَتْ تَشْبِيهِ دَرِصُورَتِ اَدُوبِ وَمُخْلِصِ مَقْرُونِ تَبْلُطَفِ وَدَلِجِي
 خَلَاصَةُ مَرَسَلَةِ مَضْمُونِ مَعَاوِضِ عَرَضِ دَهْتِ پَادِشَاهِ اِسْلَامِ نَبُورِ فَرَسْتِ غَيْبِ نَخَارِ كَاهِي خُشُونِ ضَمِيرِ رَسَلِ وَرَفِيقِ تَقْرِيرِ
 رَسُولِ وَخَرَقِ وَرَفُوكِ رُوصُوفِ اِيشَانِ مَشَاهِدِ مَنُودِ وَارَكْرَكْتِ اِتْبَاعِ اِيْمَانِ دَرِشَمِ شُدِهَ فَرَمُودِ كَرَا اِيْمَانِ بَا تَخْلَاصِ مَمْلُكَتِ
 وَاسْتِزَاعِ وِلَايَتِ مَورُوثِ مِي اَمْدَا عَدَاوِ اِيشَانِ رِيَاوَهَ اَزَا اِيْمَقْدَارِ بَا اِسْتِي وَاَكْرِي بَلِغِ رَسَالَتِ مَجْرُورِ اَرْحَمْتِ كَشِيْدِهَ اَنْدِ
 اِيْمَانِ رَا بِيچِ نُو كَر تَامِ بَاشْدَا رُخْدِ وَوَرِسْبَنْدِ كَهْ حَظْ فَاضِلِ سِتِ مِيانِ مَمْلُكَتِ مَوايِلِ اِيشَانِ تَا مَقَامِ حَلِجِ زَيْنِ اِلَاعِ بَرِ نَشْتِنِ
 عِلْفِهَ وَعَلُوقِ طَلَبِ دِهْتِنِ اَزِ سِياقِ بِيچِ يَاسَاقِ مَخْرُفِ مِي نَمَايِدِ اَتَا جَوَابِ طَلَبِ وِلَايَتِ الْمَلِكِ الْعَقِيمِ وَدَعْوَاهِمُ كَعَيْنِيَهَ سَيِّمِ
 بَا اَلْمَكْرَهَ اَزْ عَمْدِ بَلَا كُو خَانِ اِيْنِ دِيَارِ مَضَافِ مَمَالِكِ بَسِيْطِ كَتْمِ مَصْرَحِ زَرُوكِ شُدِهَ چَرَا نَمِ نَحْنِ مَعْتَدِلِ وَتَا جَلِيكَتِ بَا دِي وَجَا
 مَعْلُومِ بَشْدِ كَهْ اِيْنِ مَمْلُكَتِ رَا اَبُو طُتْ كُو هَر كَا نِي كَهْ اَتَمِيَهَ چَهْرَهَ ظَهْرِ خَطِيْبِ مَنَابِرِ قَابِ وَوَسِيْطِ مَجَامِعِ رُزْمِ وَتَرَجَمَانِ زَبَانِ
 جَزَانِ نَسِيْتِ لَمُؤَلَّفِهَ اِبْرَبَارِي بَرِيقِ شُكْلِي بَا دَا وَجَا سَوْسُخِ اَبِ كَلِي نَا رَهْنِي خَاكِ بُوْدِهَ اَدْرَشِ اِيْعْنِي بِي تِيغِ هِنْدِي نَزَا وَ مَخْلُصِ كَر اِيْمِ
 بَحْثِ اِتْرَاعِ اَنْ هِمُ رِيانِ شِيْرَا اِيْرَا وَا بَا يَدِ كَر دَا فَا رِيوانِ بَر سَرِ مَشَاهِدِ كُنْتُمْ لَمُؤَلَّفِهَ عَرُوسِ مَلِكِ كَهْ مَهْرِشِ بَرِيْدِهَ اَنْدِ بِي تِيغِ كَر
 بِي تِيغِ مَرَا وَا اِطْلَاقِ بُوَانِ دَا وِچُونِ مَقْيَاسِ كَرْتِ اَجْنَادِ وَ بَرِيانِ وَ فُورَا اَعْدَادِ اِيْعْنِي اَرِزْنِ عَرَضِهَ اَقَادِ بَدِيْدِهَ فَرَا نِ دَا وَا تَا چَنْدِ كَلِي
 اَوْرُودِ وَ بَكِيْدِ مِ دَرِ نَظَرِ حَاضِرَانِ اَنْزَا اَلْقَا طُكْرُ وَ نَدِ پَسِ فَرَمُودِ كَهْ بَر تَقَا نِي پُوشِيْدِهَ بُوْدِ كَهْ مَرِخِ رَا حَبِ بِيَارِ رَحْتِ وَ تَعْمِمْ بَاشْدِ وَ بَارِ مَبْنِ
 اِبْرَوَازِ سَرِ بِ كَبُورَانِ رَا فَرِصْتِي هِنِي شَمْرُ وَ دُرُكْرُتِ بَا كَرْتِ كَلْمِ عَشْقَا رِي نَا يَدِ شَهْرِ اَضْيَ فَلَئِنْ نَزَا بُوِي وَ دَا بَلِغِ الْمَلِكِ وَ جَا وَ
 لِحْتَدَا وِچُونِ مَوْسَمِ كِيُو نَخْلَا مِشِي بَرِ رَسْمِ مَعْمُولِ مَسِيْتِ وَ هَشْتَمِ جَمَادِي اَوَّلِ بُوْدِ وَا شَاهِ فَرَمُودِ كَهْ تَعْيِيْنِ وَ تَخْصِيصِ اَبْرُو زَجْدَانِ
 طَائِلِ نَدَارُو بَا يَدِ كَهْ دَرِ هَشْتَمِ جَمَادِي اَلْاَخْرِ مَرَسْمِ طَوَا يَتِ كِيُو نَخْلَا مِشِي اَقَامَتْ كَنْدِ شَعْرُ فَعَدَّ كُنْتُمْ دِي نَا طِ اَلْمَرُودِ بِيْمَنِيَهَ وَ
 اَمَّا اَلْمَهْمُومُ فَكُتُو بَا نَا بِيْمَنِيَهَ بَعِيْتِ بِيَارِ اسْتِ جَشِي كَهْ خُورِشِيْدِ وَا هَ نَظَا رَهْ شُدَا نَدَا رَانِ جَشِي كَاهِ سَهَ رُوزِ عِلِي قَدِيمِ اَلْعَاوِ
 طَوِي بُوْدِ وَا مَرَا هَ حَضْرَتِ وَ وِزْرَا هَ مَمْلُكَتِ وَ سَلَاطِيْنِ زَيْنِ كُرْجِ وَ رُومِ فَا رِمَنْ وَ اِيْمَانِ اَفَا قِ اَزْ خُرَاسَانِ وَ مَصْرُوشَامِ قَهْقَرَانِ
 بَا طُوكِ وَ مَمَالِكِ وَ مَتَقْرَفَانِ وَ كِتَابِ اَعْمَالِ وَ اَرَجَا بِنُوبِتِ بَرِ سِياقِ رَتَبِ كَشْمِشِيَا بَرِ سَبَانِ طَاوِسِ خَرَامِ عَقَابِ كَمْتِ وَ اَنُو
 مَرْتَعَاتِ وَ رُزْمَنْ رُزْمَهَ مَهْمَلَاتِ ثِيَابِ وَ نَسَقَاتِ وَ يَارِ مِي كَر وَ نَدِ وَ كَا سَا مِي كَرْتِ وَ جَامَاتِ مَرُوقِ اَزْ شَرَابِ وَ شَرِبْتِ وَ
 كَاسَاتِ قِيْمَرِ وَ اَصْنَافِ بَنِيْدِ تَجْرِعِ مِيْمُودِ وَ اَقْبِيَهَ مَرَا يَدِ رِيْزِ كَهْ اَرْ عَكْسِ بَرِيقِ اَنْ وِيْدِهَ خُورِشِيْدِ خِيْرِهَ مِي كَشْتِ مِي پُوشِيْدِ نَدِ پَسِ
 وَ كَلَشِ مَسِيْتِ تَعَابِتِهَ كَر چُونِ قَمَرِ دَرِ جُوزَا مَصْرَحِ چَشْمِ لَبِ بِي كِيَا هَ وَ كُو شُو خُورِي سَابِ شَعْرُ ذِي مَلِيْمِ عَايِصِ وَ كَلْمِ طَا لِيْعِ
 وَ مَرِزِ صَبْتِ وَ دَرِ فِي سَالِكِ مَوْيِدِ اَلْحَدِّ مَمْدَا لَطِيْفَا لَتَمَائِلِ عَطَبِ الْمَا صِلِ اَخْصِ الْجَبْنِ عَرِيضِ الصَّدِ
 طَوِيْلِ الظُّمْرِ قَصْدَا بِلِحْسِنِ مَرِ عِيْنِ الطَّبَا هَ نَوَا فِرَا اَنْجِ الْحَا جِيْنِ كَفُوسِيْنِ مَرِ الْمِسْلِ التَّحِيْقِ مَفْلَحِ الْاَسْنَانِ بَا بِيضِ
 مَعْسُولِ الرُّضَابِ سُدْبَنْبِ مَعْفَرِبِ لَاصْدَاعِ كَالْبَدْرِ وَ مَعْفَرِبِ بِيحِ الْعَفْرِ اَدُو الْاَنْفِ كَسْفِيْدِ نَجْمِ اَلْبَصِيْقِ وَ خُرَانِ بِي

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چون چمن لارای در فرودین ترکان سینه ساق نسین سرین یمن عارض نبشته بعد سر و قد خورشید چهره ناپید طبع برج کرشمه شری
سیمای رخت عطار و فطنت قمر سیر جزا منقطه قوس ابروی حوت اندام سنبله کیسوک بر نازک قائم در پیلوی سینه آن جوان
قد زمره بطیانچه غیرت مصرع سحاب صفت کبود شاید و باغبان آب زنگ ایشان در دل سبب آسب نارفاده به همه در
سین سین یعنی سن سن کوی و از جیب قرطه و سکن نخول غمگنت و سوسن بوی غمزه شان تبرک چون قراخان از کشور جان
بج خواه و چهره شان بر بغا حسن و قرع لطف و کحل طراوت فرما زرد چون پاک و طمعاج و طعنا شاه هیفا لقا و سملاد و حمرا
بصفا و وعجا و مفرجه الخدین فاره العین نایده الشین اعمه الکفین خدیج الساقین کویته الماقین شعر ذات ندی ناپ
و طبع مویات و مضاب شایک و زرف عات خیفه الأرواح یغیله الأذراف تکاد عند الفیام یفودها
خشفه الأوال لینه الأظراف تکاد عند الفیام یغیله الأذراف تکاد عند الفیام یغیله الأذراف تکاد عند الفیام یغیله
الفرغفونیه الغری و بلوریه الشری شعر کالتبرک النض من الشعر شبه طبا و جهما و قد اوردافا و لجا اذ کیر رازاوی
خدمت بر زمین می نهاد و شعر و نغی السوء عن نلنا لثقی و انبنا علی نلنا لثابا حقیقت از دل ارباب نظر فریاد
با الهی کن ترا با باسمان میرسد و خاطر با شارت فذلک ما کتبا نبع کشت در میکردید کما تماعنی بهم القفا
شعر قول عیناه لثنا فیه لیل هذا قلیعل العالمون و دینه یطین من خلفه هیهات هیهات لیا نوعدون
باز بر صفت سر و نارون و شاخ کل و یامن که بهنجام وزیدن با و صباد و تامل و تقانق آید همه کیر امانه میکردند و شعر این
حسب حال آن ترکان ختن می شد شعر فلما ان لثنا فینا یحفظنا عود الدیز من ضیق العینا از مشا به و محاللات و منا و لا
سماه ایشان و بستن بر میانها بی نشان سعید ابح میجوست که بخیر حرام حمل و جدی فلک با پوست بیرون کشد و بدست کف آید
از برای ایشان تسمه سازد و در اندرون و بیرون بارگاه معنیان و در اکران اطراف بر انواع طلاهی پرده سازی آغاز نماید و در
زمره بنت ریجا زبندای مغنیه که بهیت قرطه فستقی فلک پاک زند چو فستقش هر سروده قواره راز بهره کند با حری زهر
رز شک خون دل برین ناخن آورد چون سر زلفش کند بارک چکت نشستی و این کلمات نیز از گفته نزلت ترا صفات آن خال دل
سرای تیراند بود لوفیه و لک الزیاده للزوراه اشجانی و ذکر فی جلیها فبدل اجنابی فکف اذ کرمین ریح و دلخیز
بینت بجانیه اقبنت یجا برا و از دوف چبری بکرو نامی خوش او آوی و فاطمه خرسا و باد بوجونها تکفها عشر و عفن
نخمر بلذالی الاکتلع و جمع حدتها لفاست منها فخر جاش معشر بنجی تک غمنا و ترچون آب روان کرده دوران می
بهیت شاهان آب و دندان آده در کاب فتنه راز خواب خوش دندان کران نخجه کشتی زرین کف دریای یا قوتی درو و زجیا
کند آسا با و بان نخجه روی ساتی خوان جان در چهره و کفتار بو هم نمک هم سر که هم حلوا خوان نخجه که که تلخ صراحی ترک میگردند
خوش ترش چون طویلی از خواب کران نخجه سه شبانه روز بدین منظر از کبوتر عشا و از مساتاعدا کار لود و ماش میا بود و حتی شمس
با دومی پوست بعد ماروی با ختن مہات جد آورد و در حریف نزل قفا بنزد معصع و العرمی خلی الخلد و اللعبر اول

عبره

کلیله نمبره

مرشاد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

حرکت غازان از عراق

ده

رسولان مصر را بکنج ساخته حکم فرمود که طرف همدان اقامت کند تا زمان مراجعت پادشاه اسلام و ایچین قنچاق بصلوات
 شرف فرمود و بیت و یکت سنقر که آورده بودند باشکره خانه خاص سپرده هر سنقری هزار دینار از خزانه مروداریداد و چو
 شاهزاده تقی مشتمل بر انواع تربیت و رعایت و تحریض بر الترام جاده و فاق و وفادت کرو با آنکه عطا یا از مرودارید آب صفت
 و جامهای تنوق آتش فروغ بدان منظم شد در جواب بلغول لغند و دبت جواب عن کلین بئنه و عنوانه للناظین فنام
 عمل نماند و بدان سپنده نفرو میریغ شد تا ایلیا نراد قال وار بر صاحب آواز لک آنکرا لاصوات لوصوت الجبر سوار کرد و سینه
 شعر *هیهات لکم تبعدی خاطر الفریض ازین ابواب چون فراخی دست داد لشکر را که شیران جوسر و لیکنان غیور بودند اشارت جواز
 جبر قله رسانیدند و چون اگر آرزاه موضع سکون و مزروع نبود و سپهران سالجوده یاد نهند که هرگز بدین سمت لشکری همیار
 شعر *تصدان تاج الخوج عنهما مخافة و یبغع منها الظیران بلفظ الکتاب یا سارقه بود تا بیرون ساختگیال انواع سلاح و اسباب
 سفر که تفصیل آن بطویل میکشد شخصی از چرمیک دو ما هر دو نفقات بردارد و بهر چن مکنف شتر اجهت حمل علوفات تربیت
 حکم فرمان چنانکه از بیوب ریح روی دریا در تیج آید سگر و خیش آمد روزها مشا به رفت که جبر حقیقت چون صراط در روز
 شعر *کانتا الماء علیها الجبر دوج بیاض خط فیه سطر مجاز لشکریان بود و بزبان فرات ساع شرا بهت است بگو
 ماه و ماهی میرسد و ما ادزیک ماهی و هیهی اشلم و ظهری انقصم و حسی انقصم و عقید انقصم بعد از عبرت شکر بسیار
 پنجمه لواء مانند پیکر آهتر از آهتر و جواز معبر فرمود و بر کنار فرات برآه غازی که سمدت آیام دولت غاز نیست روان شد
 سولیف آیام و احوال آن را رضی باریت به حلقمی معروف بوده و بروق فرمان دوران مثال آب فرات را بد آنجا استحاث و تطلعا
 کردند و در مدت دو سال از کثرت زراعت چنان شد که مساحت عرصات آن بربع چون سبزه زار آسمان به مقیاس کوحس تبر
 نمی گشت و غزات آبخوران در هر طرفی تا حدی که شعر *حی الودای فی ظم علی الفریض صفت حال آمدن است بیسون بزبان
 مقدس هایری اعنی امیر المؤمنین حسین بن علی علیه السلام و علی ابیه تبرک نمود و از آنجا برآه فراتیه انبار بیت و حدیثه و عانه
 فرمود و با آنکه هر روز دوسه فرسنگ زیاده راه قطع نایند در آنجا و دکنه رایت عقاب بنیات بتفرج شکار شتر مرغ حرکت کرد
 روزگار خوشتر مرغ آساست شادی زود گذارش چون مرغ طیران میکند وانه و کوه انارش در اول ارباب هزار مرغی کلج
 حکم *فی سیم الخراط جبر مید پادشاه در منزل عانه نزول فرمود و چون بعد ازین منزل صفت لواء عبادهان قرینه دست و آرم
 اردوهای خابین و دقرخانه و صحاب و دو اوین و سلاطین و ملک آفاق در صل و الثقال و هوایق برآه موصل و سنجار و انج
 ش ارکان دولت در ساختن جهات ممالک و عزل نصب بلوک جواب فرید ایتام مبذول فرمودند و روزها و شبها گشته دیوان
 ملازم خود کرد و سیدند و بدین مصالح مشغول شد بعد از واقعه سلطان محمد شاه که دران نزدیکی واقع شده بود و اولیغ دایه
 دولت سلطنت دولا ملک کرمان شتر مرغی در حکم بر لیغ سلطنت انصوب بر قطب الدین شاه جهان قرار گرفت و بران
 و با نیره و شریف و چرشاهی فرمودند و چون شیخ الاسلام جمال الدین از حکومت بغداد و شیراز طوعا و روعا مستغنی بود*****

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کتابه معتین شد تا محاسبه دو ساله بعد و سینه و سینه ثلث و تعیین خراجی که موافق شهر سینه و سینه و سینه و سینه است
استدراک کند و جمع خرج و تعذبات و موضوعات و باقی را تحقیق کرده ال تحصیل رساند چون در ذکر تاریخ خراجی و هلالی بعد از
و بگردید و سوالی وارد است اگر چه آن خوش موجب انقطاع سلسله حکایت میکرد و اولی آنکه بنا بر ضمیمه هلالی بالوفوف عند الشهور
اول عقال شکل از پای او بام اگر مطالعان برداشته شود و اشاره و لا تقوا مواضع التهم را مستند حال و متصد مهال ساخته آید
پوشیده مانند که از تاریخ خراجی غنی سال شمسی تاریخ هلالی در تمامت ممالک ایران زمین نه سال تفاوت است و اینجا که تقسیم که مثلثه ثلث
تعیین خراجی موافق سینه احدی و سینه هلالی است بر قیاس معهود و قضای آن کردی که مطابق سینه شین و سینه بود پس بدانند ظاهر
که یکسال از سینه خراجی در بعد و طرفه نظامی کرده باشد و ارباب معاملات و مقاطعات را با جمل غیر موعود متقاضی شده و اهل
خراج را با و آید بیوقت التزام نموده و مردم را بر عمر یا یا فیه تکلیف افعیل و لا تقفل کرده و در دین اسلام مؤلف این حکایات یا
با حدائق کتاب و ممبره محاسبان اینجا و دیگر کتبه که ملازم حضرت دیوان علی بودند اتفاق مجاز به و محامه درین باب افتاده جوانی نقلی
غیر منقح گفتند و ابو اسحق صابری رساله است که در عهد طایفه ابو الفضل الطیغ قد چون سینه خمیس و ثلثه خراجی رسیده احدی و
و ثلثه نقل فرموده از زبان او نشا کرده و اسباب و مقتضیات آنرا بوجهی زنده است که خلاصه آنرا با پرسی ایراد کند و ایراد
خاطر خود ضمیر سازد تا در این مقام حجاب شبهه کشاف و صواب ربیب انقشاع یابد و هر سینه از فواید خالی نماند و بالله التوفیق
فانتم علی الجنتی جنتی رساله فی اختلاف الروایح بسم الله الرحمن الرحیم متعالی از نسبت جو ابر و عرض منفرد
از جنس و فصل و نوع و ابعاض نسبت که اشخاص نورانی پیران این قبه و خانی سینه بتبلیل و توحید و تعظیم کنند و راهوا الذی
جعل الشمس سبایه و القمر نوراً ساطعاً قدر نش معاینه سینه کفره الله نور الشمس ایضا لکن سید بر چهره آفتاب و قد کله منازل لعلوا
عند السینین در مدارج شرف و عروج و مسالک فلک المرج حکم کم زرش خبر او که والنس جنتی یستقر لها شب شب
و صبح شب آشوب را از او و ابرج و دور برسم تدوار متعاقب گردانیده و هماغه کمال الذی واضح السنن انزلت الله بوجه اللیل
فی النهار و بوجه اللیل و سحر الشمس و القمر کل جنتی اجل مستحق الصلوة علی نبی محمد المصطفی صم طلع و طلعت خرفی
خرد مندان بوفور و الت عقل و حدس بل جبال نیز با قصورالت و بهم و ذین و سینه که مغایرت اجرام سماوی در صفا و برومی لغت
ایشان درین کتاب تدویر بطوره و سرعت سیر موجب موافقت اسباب نظام عالم و مستدعی ملاومت ادوات توام عالمی است و با
ترین حکمتی نرود آدمی ناو که و رایام و مشهور و مر و اعوام و دهور قانند بود و از روی تجربت و قیاس مبرهن است که سال یا شمسی بود یا قمری
و هر یکی با حقیقتی بود یا مصطلح سال شمسی حقیقی است که اعتبار او را آفتاب کند تا عدد و مشهور و ایام چون سال ملکی جلالی که هنگام آمدن
آفتاب بجل که نقطه اعتدال ربوی است نوزد کند و اما مصطلح آن بود که بر عددی نزدیک بمقدار حقیقی مصطلح نهند مانند سال رومیان
و سال قمری حقیقی است که موضعی از اوضاع ماه با آفتاب مبد سازند و چون قمر یا موضع رسد ماهی شمزد و مصطلح آن بود که روز و ماه
اعتبار کنند سیر ماه را چون اهل دو این و بخان که سال سیصد و پنجاه و چوب و پنجاه و سصد روزی گیرند فارا اول ماه محرم ماهی قمری

۵

بیان اختلاف تواریخ

در

و ماهی بیت و نه روز علی الوالیته منتهی آخر سال و هر سه سال یزده بار کبیه کنند پس سال شمس سید و شصت و پنج روز و پنج روز بیت
 بتقریب و در این مدت شمس و خورشید با دهم و شش شب و روز و عرصه و دوازده روزه را از حوت تا بره یکبار سپرده و سال قمری سید
 و پنجاه و چهار روز و شمس و مدتی باشد و آن مدتیست که ماه روی حرج را دوازده بار با آفتاب مصحح کما یواجده عندنا کواکبها
 اجتماع افتخار و تفاوت و تناقض از آنجاست که در قرون ساله زیادات سینین اوج مختلف و مذاهب مشعب کبیه میگرداند چنانکه
 بر صحت آن کلام مجید مجد از احوال اصحاب الکهف بنده کار این حسن خبر از رازی میآورد که در کتب او کتب طبری و ابن سینین و ابن کثیر
 اما طایفه فرس را که مبداء تاریخ ایشان از اول ملک یزید و جرد بن شهریار است آخر طوک عجم معاملات و محادلات ایشان بر سینین
 و شهر اشعی عشره ای سی روز و سالی سید و شصت روز و مسمی باشد و پنج روز علی الالف و او را خرابان یا در آخر بغداد مذکور افزاینده
 و آنرا غنمه مشرف خوانند تا اعتبار کبابش بنا بر دو دردت هر صد و بیست سال است که کبیه کنند و طایفه روم چون بعد نظر
 و غیر فکر ایشان در حکمت زیادت بود شهر خود را بر ابرصاد مرصود و انواع معدود مرتب داشتند و غنمه را نده را در تصامیم
 اوایل شهر محصور گردانیده و چهار ماه را تشرین الاخر و نیسان و خیزران و ایلول سی سی نمانده و هفت ماه را بیرون شباط سی و یکت
 گرفته و شباط بیست و هشت پس کبینه ربع را در هر چهار سال روزی در آخر شباط زیادت کنند تا بیست و نه شود و سالی سید و
 و پنج روز ربعی است که نوزده موافق سینین شمس و هر چند این وضع را مستندی نیست بکنانرا اتفاقا و متابعت ایشان سهولت
 دست داد و امیر المؤمنین المعتمد بن تدا قتل رسوم ایشانرا مثال فرمود و آنرا بر اصول و قواعد ایشان بنامند و نوروز را از دوم
 خیزران یا خت لاجرم از آنچه نوزدهای دیگر اتم در سوال فرمان لاجر میشد و در او را خیزرین بلالی و شمس بطریق کبیه تدارک
 میکردند سلیم الجواب مانند پس از روی حساب میدیدند که آنچه خیزرین شمس تا می باشد و فامیکرد سال بلالی را سیزده و دیگر
 و شهر ثالث عشر دردت و دو سال یا سه سال بحسب اقتضای حساب کففت ملائق تام میشد بنا بر تفسیر این اعمال تطبیق این احوال
 سالهای شمس و بلالی نزو ایشان ابد متقارب بود علی شوب عرب که رتبت فضیلت منقبت اولویت داشتند از نسبت سعد
 سخن نجوم و زیادت و بخش و جبر و کسب تخم مزاج العله و مسدود الفه بود در صد ایشان خود مصدر اشارت نبی و نجوم را پیش
 قول صحابی نه چون تلغابی از زمان میام و طاعت ایشان و موقیت ایجاد و حج و بهنگام زکوة اهل ملت و هتفا خیزرین اهل
 بر سال بلالی مبتنی باشد کما قال علیه الصلوة والسلام صوموا لرؤیتهم و اطروا لرؤیتهم و تاریخ ایشان قمری حقیقی است هر در سال
 و بهم در ماه پس در معرفت فرض و دخول وقت حاضر و عام در محل تساوی فرود آید و کامل و خامل در حلقه تکافی جمع شوند
 و حساب حاصل غلات و ارتفاعات مقصوم و مزاج مسوم بر آن معتین بسالهای شمس که عبارت از آن خراجی بود
 باشد شک نمایند و در معاملات شرعی جبابیت صدقات دادان عبادات و اجال معاملات و استغلات و آنچه بشا هر
 تعلق دارد و سال بلالی بجمع کنند و اگر تداخل و تعامل میان سالهای شمس و بلالی مستمر و ثابت شود خلفها و التباسات حادث
 کرد و اگر چه چون سال خراجی بنایت کنند بر تسمیه نسبت با قبل آن میکنند و واجب چنان بودی که تسمیه را طرح کردند و ایضا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نمودندی و محاسبان سال بلالی را روانباشد اقتدا بایشان نمودن در کسب کردن آن سال باه سیزدهم چاکر کتاب نمیشی نمایند هبسا
 حرام از مواقع و موافق خود مخرف شود و مناسک حج از حقایق متزلزل و بجای صدقات بحسب اغراق کبیه نقصان پذیرد پس
 محاسبان سالهای بلالی نظر کشند تا آن فصل بگذرد و سال تمام شود و بسبب تقرب هر سی و دو سال شمسی سی و سه سال بلالی که در آن
 اطراد این قاعده معلوم بود خلیفه لطیف نصد سنه خمسين و ثمانه را با سنه احدى خمسين تجویز نمود هیچ تغییر در معاملات و سایر
 جدی و رعیت و طبقات اهل ملت و ذمت کرد و حقوق هیچ مستحق و معروض ساعت نیفتاد و بواسطه صافی در رساله خود آورده که
 ۵ هَذَا لِنِشَانِ لَا يَخْتَلِفُ فِي الْمَدَائِنِ الطَّوَالِ الْيَوْمِ فِي مِثْلِهَا بِنَجَاحِ الْيَوْمِ لِنِعْمَتِهَا الْيَوْمِ وَأَذْكَرُ الْيَوْمِ وَارِزَانِ عَمْدَانِ
 الی یومنا هه آ در بغداد و اعمال عراقی از راه ظاهر نسبت با سالهای خراجی در دیگر اطراف چون فارس و کرمان و عراق عمر و ادب
 و خراسان کیال تفاوت نیاید و موجب این بر نموده و الحمد لله جدا بلاهت و بها به علی الهام الشکر لله و بیست نالی سخن
 از سخن بایم هم بر سر قصه خود ایم ارکان و دیوان حضرت اعلی الله و ادم و و تو هم چون نسق امور ممالک میناوند و دو سال آینده بعضی
 ۱۰ شورش سنه اربع و تسعين و ثمانه خراجی که امروز بعرف خاص آنرا سه شش خانی غازی گویند موافق نوروز جلالی که واقع بود در
 دوم جب سنه اثنین و سجاو الملائیه تا مدت اعمال عراقی بصره و وسط و حله و کوفه و نین و اعمال فراتیه و نهر ملک و نهر عیسی و جیل
 و یعقوبه و طرین خراسان و غیر ذلک بعضی را خراجی که مقنن شده بود و برخی بسبب ضمان و شطری علی شریطه الامانه بنام یکی از ارباب
 دولت و یکی از لوک جوانب و مشهوری از مشاهیر عصر موسوم گردانیدند و شغل معا و کارخانه و حاصلات و مقاطعات همچون
 علی صده بکس تفویض رفت چنانکه هر یک در تصرفات خود مستقل بودند بی شایبه ایراد و اصدار غیره و با ساقی مدینه اسلام
 ۱۵ بقاعده بر او سینه پتار گرفت و تفویض چنان شغلی هم بدان می روشن به بود و چون شروع در کار شیراز رفت که شیراز و نین و نیر
 این خراب آباد عدل و دلالت جای فضل و نفرت کا و ادب و وحشت سرای طبع مقطع ستره آفات مجمع ستره بلیات طبع میداد
 و مرغب عدو او شرمش و شوخنت موقع لهو و لغو بلیت آنچه دلای بود در عهد شیخ الاسلام جمال الدین گردن بیرون از طرف
 که بدیوان عمارت نقلی و پشت و کوه کیلویه و زمین که آن دو طرف سه سال مبلغ بیست و هفت تومان در مقاطعه صاحب
 قرار گرفت و آنچه های قدیم و جدید و صاجی و طایفه مفرد و مفروز و نظر لوک آنچه مقرر فرمود و بتازگی حکم بر لیب شد تا همه قوشچی که
 ۲۰ در زمان ارغون خان بوقت ابرار آنچه های قدیم نوکر بوقلغ بود و از زعم او در آن تاریخ سید قطب الدین پنهان از نوکران بعضی
 اطلاق را باز میفر و خبت در وی دل و دیده بخدمت و رشوت درمی آید با اتفاق حکام آنچه تقصص جراید اطلاق عضدی و سلطقی
 و صاجی و مقبولی کند و آنچه بر صفحات جراید مسطور مید که جراید بد مصحف مسطور میناود و در تصرف ارباب معدود بود اگر مشاهده
 بصحت آن مطلق باشد و باین استعالی بعینه با آن مطابق چنانچه اب بندکی حضرت فرستند تا تمیز و تحقیق آن کرده شود و بر بصحت
 و ستم رقم حکمی مطلق کشیده آید و آلا سهوا رهوا از تصرف میر و ملک و ثقیب غنی و فقیر با ارتفاعات سه ساله مستخرج گردانند
 ۲۵ باسم آنچه های خاص موسوم شده و دیگر آنچه با سازند تا و تا آنکه کیش را از ابتدا سهو سه شان و تسعین بلالی با اقتصای سه هدی

و سبها مدت چهار سال هر سال مبلغ هفتاد تومان زر از دیوان حضرت و جمع شیخ الاسلام جمال الدین بسته بودند و آن حساب
بفعلت نرسیده بود بحال چون بحث آن آفرینا و نیشخ الاسلام تقریر کرد که در این مدت مذکور بسبیل امانت کار بجز را مباحث بود
و حاصل آن در سالی چهل تومان بوده است نورالدین بن صیاد که دعوی تجربت امور بجز میکرد و سابقه معا و اده او با شیخ الاسلام
ناگنید یافته بود عرضه داشت که هر سال صدوی تومان حاصل کیش غرضت مصحح و لکنس کلام القیس غرضت لاجون تفاوت
میان این سه قضیه متباین بود و قابل مصالحت از هیچ طرفی نبود مصلحت وقت مقتضی آن شد که در سنه شصت و هفتاد و هشتاد و نود
الاسلام از مملکت امور آنجا کول نمایند و بجزئی و کلی تعلق نماند بشرط آنکه جارات او و برادران و فرزندان و پیوستگان
بر معهود عادات و در فرزند کیش عسور کنند و اگر شعور افتد که بدیکر جزایر رفته باشند و از دخول کیش مانع شده عمدت آن ملک
اسلام جمال الدین باشد برین شرط حجت و او از حکم بر بیع بالتون تمغایابی از جبهه مخدوم صاحب دیوان ممالک عز
نصره با نورالدین بن صیاد با هم حکومت بجز و سهولت رعیتین شد و مقرر که هر مقدار مال که بمسال در جمله حصول کیش شیخ الاسلام
سالیان گذشته را بهمان قیاس جواب گوید و مؤلف اینجند بنده و دلخواه و منزلت عاقله در کیش سیزدهم و بیست و هفتاد و هشتاد و نود
سبها بدولت کشیشی حضرت جلت مستعد شد و عرض این کتاب که سمت و هذا کتاب انزلنا و مینا و کت دارد و اجابت
مخدومان اعظم رشید ملک و ملت و سعد اسمان و زارت عزت انصاریها با الفاظ در بار و تملیلات سخنکار بر تبهیا فرمود
و نه در حد پای و تصور باید آن بل فراخ و علوت و قلو عاطفت و فوط فضل پروری و لطف کسری آنجا سایش کریا کرد
و لاغز و کمولفه نبود عجب و غریب و بی مستکر شکفت و بدیع فی و طرفه مشمر نور از خود رنگ ارکلی و بوی از غیر نفع از عرش
از بل و ذوق بشکر فخری که تا تاریخ در کتاب مقدم و عنوان نالیست در عرب و عجم بدین طرز و منظر در نویصایع و کسوت یاد
حکایتی پرداخته شده و تاریخی بر اوراق جراید مخرز کشته و تا طریقه ترسل سخن انی است این شیوه مستیر هیچ صاحب سخن نیست شعری
فی الخیر معنی لیس فی الکفر مثلک و فی اللئالی و لیس یوجد فی آئله دران حال از زبان روزگار استراق سمع می افتاد که در کوش
میگفت و اشارت بدین بند میکرد و طبیعت او همچو خار و عاقبت چون آفتاب و بر کلهها و لالهها در تربیت کنی پادشاه اسلام
شرف مطالعات زانی داشته از شرح مباحث و مناقب و معاصر و آیات استنطاق فرمود خلاصه آن بقدر
وقت عرض افتاد چون حکم بر بیع تبسلیل حج و انفاق چند تومان زر در وجه مصالح شکر و خفارت قوافل نهاد یافته بود و رساله
مشتمل بر ذکر آن در وقت مقام حله انشائه و آنرا در سلک منادرات افعال غازیانی با دیگر اخوات که بحقیقت توأم از بیرون
گردانیده در خیال شرف عرض رسانید که از لسان بیان آرای نبوت خبری صحیح و اشارتی صریح است که هر طایر و عاقل از زمین
فا و کعبه معتمه طیران نماید بر سر کوه سدره اجابت و قمر عرش اصابت خواهد داشت تا درین پیشگاه کعبه خود حلقه خلاص
کوش کشیده از سر صفا بر زبان صیر و حامی دولت روز افزون کوش طوفان عالم علوی میرساند لاسک مصحح همین
نمیگردد و ما مستجاب شد این نکته عز قبول یافت بزبانی که ملک کوش ساد و اشاره اوست و گوهر خوشایبی آب نموده با عمارت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

او تحسین فرمود چون از عرض کتاب فراخی حاصل شد و در رشته تعبیریت مثل یکی از اهل فضل که در بندگی دیوان حضرت کباب خط
مغولی موسوم است و با تفاق و دقیق اینگونه ای ایشان سحر آفرین زمان دین بجز صلقت سابق جنیت طالب علم با کتاب کفایت
در چنین جانی قوت نفسانی باید که در هشت بخورده اند و در جواب کفرم حقا که بگفت نسبت آید چه رسد عالی امتحانز کفایت
اگر کسی بر حسب ایحال تجاری کند در ترفیق عبارت و ترفیق استعارت خاطر مساحت نماید علی الفور کفرم فخریند اول بنده در
حضرت طوریست غازانی بعد از استیناس قلنا ان من جلیب الطور و نار آ چون در شانانی بدینصیا نموده بود بی دست
لن ترانی تشریف کلم الله موسی نکلیکما دریافت و درین سفرانده شد و افراق شاق که تصور جناب آسمان مرتقی خداوند
و اظهار حصول موت و دوران بقای ایران و حسن محاورت عیسوی اعجازا فاضل و تصدیق کمال ذات قدسی بهاء موالی توکا
مناقب مشری سناء اکرم و شوق موصلت سعادت صلت خانان زیور آینه صورت نامی خیال و دیباچه لایح معنی نکلیک
و بهم نقش صحیفه لطیفه اما تمخیزه و قوت حقیقت یاب عاقله و سکه تام عیار مذکره و در درج صدف آسای حافظه داشت
این کتب غیر از انالفاط عربی در شرح عاطفت و سیور فامی و عرض کتاب تاریخ و تربیت مخدومان و غیره هم و شوق جبریت
محبوب وطن پیش دوستی موافق و یاری صادق فرستاده آمد مکتوب اصدیق فایده خداوند شهر بار ایران ستوده نام ستوده انعام
سرفراز کشور مومی و مردم داری فلان صد بهار و دیگر دوست نوازی و دشمن گذاری با ناد ۴ بخشش چون سرد برستی سرفرا
و کارش همیشه چون چمن در بهار راکل و هزار دستان برکت و ساز بنده آرزو مند یکخواه بندگی با نیاز مندی که بگردد بآب و در
نغزده بخواب و دل بخاره بیاده ناب داشته باشد میفرستد یافت ویدار بجا یون از دادا در خواسته می آید بکام دوستان سخته
با دین بندگی آفرین بهکام بازگشتن از بندگی پادشاه روی زمین روز نخست از فروردین لغو لغوه که روزت همیشه چون نور و باد نوشته
از خدیبه بهشت آبادی که اگر بهشت برین آرزوی همسانی او کند بی سخن سخن باشد در عانه دوروزه راه تار جید شام جنبگی خورشید شایان
فرمان فرمای جهان سید و تاریخ را چون نامه نیکجان بدست همیون ویدار جان بخش آراسته گردانید و هر گونه بر سر آن سالیسیا
با که در آن پیشگاه گردون سرکش تذخوی حمید پست از دور آیتاده بود و کمترین بنده نوازش نشستن یافت و چون سخن بر استی از
تیر بهت تر رفته بود و کمان سالیکی بری و کش ز بانها شده از هر گوشه آوازه زه بر خوست باری نوبت فراوان نمودند و جاد بیک
که بر این زر بفت خورشید و دیبای هر در و در پیر آسمان آستان سردار زانی و هشت و فرمان زرین نشان که از ایشان آلتون
خوانند برای خواسته ریزه که فرومایگان بر گاه بهر با و ترا چون رلف بتان پریشان میداشتند روان شد چون بنده وید که شکر سوزی
شام در شامند و برزگای پروای و روز زرت که درون و خواستار شدن از کم و بیش از بندگی نه آبردی خود ناکاسته و هیچ خواسته نخواست
از دستوران فرخنده و ستوری خوست و نزو کین خرد منڈین شیوه خود تاریخی دیگر بود و چکان لاجوردی بر جره یاری دلبر لیکن هیچ روی
بازگشتن بنده بهداستان نمیشد و میفرمودند که از زبان پادشاه بهجت کشور فسانه دیگر بر آواز و انجام مغول میاید ساخت و تا هنگام
بازگشتن شکر در موصل و سنجار باشد چه هر چه او را باید از ساکتها فرموده آید و بیرون ازین بامید و نومیه میباشم زبان داد و مصحح تو خود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کن

که من چون باشم آنم یکی آنکه فراهم آوردن آن و بان چنانچه دیده و ندیده است روزگاری در اینجهست تا برخی ازان خدا بجان و نیش پزند
خدیو بنزد نواز دستور فرشته سرشت جهانان تجسته سرودش که تا جانش خرد پرورد و پیکر کسب با دار بندگی با پادشاه روی زمین و پیران سال
دیده پرسیدی و با خازنه خواهش و نایش ایشان افسانه آرائی کردی این دولت کو و این تاب و توان کجا مصحح این کار دلخواه
و ما را آن نیست زندگانی و نیست و پایدان روزگار کس نمیشود و دم آنکه دوری از خدا و ندان و برادران و دوستان بارون
و خار دیده و کاهش چاشت و همیشه روی راسا ز کار خود ناچار است دانسته باشد که سخن آرائی را دوست و دلی آسوده باید نه دستی در
آرزوی روی و دوستان زیر نرخ سوده و دلی با ندیش و پیدار باران فرسوده مصحح تم ایجا دول ایجا است که جانان ایجا هنگام با
و کل خود روی بود و دل چون سبزه جوئی چنان مینوش و روی زمین مینا پوش چنانکه فردوسی گفت مصحح هیا پر خروش و زمین پر
ز جوش گل اردوست هزار دوستان جا به بر خود پاره کرده و سوسن در سپیده دم رازول بر زبان آورده و شیشه باده چون فاخته بدین
دوبیتی آواز در کلو انداخته که لطفه یار احمی ناب شادی افزای بده آن درو بنید و در فرسای بده جان در سر پایست چه داری
پین زد و بیایا فرمای بده آرزوی خاک روشن شیر آب سرچشمه زندگانی تیر میگرد و هوس آب رگنا با دوش در نهاد سبکبانی
میزد سر انجام کار بعد چشم بندی و فسون خوانی و هزار لا بگری و شیرین کاری پیوش آغولدار و چو تو او و چمی یکسال دستوری خوست تا
از کار خرد و ریزه که ایجا دارد و راز و با ز برین پرده بانگ اردو ساز و در بهنگام یافت و پیدار شادی بخش این داستان چنانکه بوده روی
بر روی چون نغمه بتان در دمازی کوید و استلام هر و این ایات که در صفت داشته است اول طرز غزل دوم اخانیات سیم
حسب حال مجرا ذکر بعضی متنزهات بغداد و شیراز و شرح منازل بطریق ایام هم در شامی این امور را شرح فرموده بود و الشارحیه
لطفه نقاب غنچه چو مشاطه بکشاو زمانه روی زمین لباس میاداد فشرده در دل من خنچه غنچه تو بر تو زبس که دره من بود کار خازنه
نسا ز عشق چو بلبل بر کن عیش کل بر اسی که چو سروم ز نیک و بدان بچشم تو کس زلف بنفشه و رخ گل به عارض سمن لطف قامت شاد
که چه آب فراست بخین و او و کر چه در فضا خلد است قطعه آباو چو آب ناله کنان بر نفس می گویم خوشای می فصلی آب رگنا
زمان زمان گل سرشته ام در روز بیاد باغ بنفشه چو زلف یار بیا کجاست باختر آن شوخ چشم شیرازی که وجه زود چشم رو نیست بغض
حدیث ازین دل وایت چون کنم که بکده گاه چو عانی بر چه که ناشاد سرگشت من شده منشور بی کل کیش که ضمیر آن بدلم و ابع متبران
اگر چه تازه و مسکین مست قدم مراد پیش از دیده مارغوان باک پائیس اگر انجان که نشد با نیاز مندیم این دلم در پیش باد
و این کلمات نیز بوقت مراجعت از خانه و وصول بدینته اسلام بر و اعظم مرتدی شد ایضا وصلنا الی بغداد هات حدیثها

فقد كنت في كفاف رجبنا اينا اودن من المذبح افناح فرقت لقد صار ديمى مثل دجله جاريا وما سغنى بالرح
للعبس انما اذاني به الالب لنداونا ولجبت منور الحراق لانه يدكرني ووشبا عوانيا واهوى
لدى الورد الطيرى بنسفا يحاكي على الحد الحبيب غواليا جلدان با بغداد فلي حتم ضد خذت بنسجيا
مواشبا غزالا كحيل العين برى جونه بهم قبل الجلد بى هوايا وغر وحل الورد اذ هس جالسا جل قد البنا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

البدري

اذ ذلك ما شيا وكنت فحسب لفرات ووجله فإلى شير غود و...
 ومنت هذا القضاء بالاضلال که این کلمات مترجم نظار و میادین کیران انکار ایشان کرد و سزد که بلطف عمیر و کرم جسم خلق
 کریم شهید عذر ازانی فرماید و تطویل بن طوره را بنشر صحیفه کمرست در طی قبول آوردند درین میان زبان قلم بر عادت نالوف و پیشه
 قلمش درانی از اندازه بیرون برده فی فی مصراع او را چه که حدیث ما بود و در اول کتبش عینا منیلا انما چون پادشاه
 ۵ هلام غریب میمون به صمیم خوست رسانید با اول منزل عامه لشکر روان فرمود بعد از آن بولوغان خاتون در جزیره آنجا مصحح
 مقیم الزهر شتار الشبیه که چون دیده عشاق روز و دواع احباب در میان آب ففاده بود برای تقدیم رسم تودیع و شهید فافده
 شیع سه روز که گرفت شعر و التوضیح و الحام هم هفت و الظل الخی الیقین بود در احوال از زبان روزگار مشهوره و هفت
 لشکر بار بدلمای انکار میرسد سگوف چون هویشان از گردش فلک در سخت و ببل باغچه کل در زمره خوش میگفت و باغی هذا
 فن الریج والکاسب فینه من نادمه الجیب والکاس فیه الغم يوم کل من شرفیه والکاس بقول کل من تم سفینه
 ۱۰ بهار امر و و شغالو چون آب و آتش با هم در ساخته و از کف کاتب نوای این غزل بر ساخته غزل نمودی ای بت سیمین بهار شغالو
 از آن لبان چو لاله بیا شغالو بر خست می چون باغوان می طلم غنچه نیست انجی شغالو چو گفت وی تو من پانچ خور دیار چاک که کرد
 عذر شغالو چه نسبت است میانشان سبب این است که بوسه توبه است از هزار شغالو هزار دستان بر روی کل با ساری در نواساری
 و خوش سرائی آمد و شعر و نوا و بیت و جمع الصغیر جمیم غاصت مذاهبها الى الاخشاء بصدف غدا البصون و انما
 ۱۵ جهان قلبی عن جوی لیر جانفد که سه شان روز بر روی ریاض زکس بنفشه و از بار کل و ریگانا آوازه شعر با جتاد و وضو
 نوحس لچی التدامی بر بحالیها سربا علیه با کا حد افها عفار ابکاس کا جانها و مسنات من لکریا بینهما مجریدیطا لفضاینها
 کبوش زهره ارغنون نواز رسانید روز یکشنبه میستم حجب بولوغان خاتون از جزیره عبور فرمود و با خیل چشم و خول و سون کبیر
 و قنجه و تامت طلا ایف براه موصل روان شد و اسب عقاب پیکر که در سارخواری بکر نسیرین حرج رهسرم غریب ریش میگرد و بند
 بصوب رجب حرکت فرمود و قافله و ماحر کاف عجائبات الی الطل فان فوج الشمس لا یخترک و زمانه از کف فرود می سرید بیت
 سباد اجزای بخت بهر همتان شده تیره دیدار بدخواستان به سبک آخر تن درستی شدن بغیر وزی و ناز باز آمدن روز یکشنبه
 ۲۰ در پایان قله رجب سر پرده دولت را که پریان سبز گردون و خط بعضی صبح سایه بان و طباب آن سزد بر فرا شند طبت دیوار
 رخنه ز سیلاب حادثات ما پیش عقل سزد خارف کشید ما یم لشکر حوالی آنرا چون کین در حلقه و پری در دایره آوردند پیشانی اهل
 قلعه و سرور ساکنان آن بقعه مروی زیرک داهی بود از بطش و انتقام و شط و قحطام شکر پادشاه جهان اندیشه کرد سپهر در غمتی
 با قاضی و چند تن از اعیان قوم به بندگی فرستاد و بقیه ترضات و تحری خدمات تلقی نمود و لشکر را بتعارف و نعل و دیگره بختیج مدوداد
 و عرض داشت که ما بندگان رقم ایلی بر صفحه یکدی کشیده ایم بی پوشیده مانده که این موضع سر صد شامات افاده و میان تاریخ چاپ
 ۲۵ عرض طامات و لشکر پادشاه عالم در تخلص اندیار مجتهد اند به وقت که روس و نوسی را در بقعه طواعیت آوردند از نواب و حاکم

بی بی
 من بودم در آن شب
 از من کردید بوی خوشی
 نسبت حدیث ایشان
 شب را چه نطفه بودا

قلم کاران میضات بدهنها

خود ایشان را و نظر را بر بسیل انفعال بیاغ از غان اسام یابند و طوعا و نورا در دایره تکیه و تکلیف جمع آیند پادشاه سخن معقول برآورد
 فرمود و باستالت ایشان برین رخ داد و حکم رفت تا لشکر بخوبی آن نواحی اقدام نمایند ابل قلعه نیز ابواب معاملات مفتوح دارند و کسب
 ارتباده با در هم بمیاس و آکنند و فتح نامد و حربه صوب مسرعان بطراف ممالک روان گردانند از آنجا عازم حلب شدند و هر دو در
 قلعه مضارب خیم خانت اختیار رفت و راستقر صاحب حلب رسول فرستاد و اظهار طواعیت کرد و دست بلم قلعه با عذر سنگ
 رجه نمک نمود پادشاه چند روزی بعثت و شراب اشغال فرمود پس جمیع امرا اسواتی و الغولهای غولدار با لشکر مصاحب ^{فقتضی}
 نوین روان گردانید فیروز اختر روز شعبان این سال براه موصل و بنجار رحبت نمود و از آنطرف سلطان مصر بالشکری موجود
 مدد و مشق تقطیر بود و لشکر را فرمود که از مقام مقدر شهری بیشتر نزد چون لشکر پادشاه جهان از آب فزات بگذشتند و از مصریان
 خبری رسید و اثری ظاهر نشد با کام از راه عرض بطرف حماروان شدند و از آنجا توقف ناکرده با دوان سیر عازم حصص شدند و جوه
 داعیان لشکر بان بقلعه محصن نموده بودند و آن قلعه است تمام نقاب محکمت معول تصور در دیوار آن رخ نه ناکرده و در و اندیشه حلقه
 گنده و هم را در لشکرهای آن بیتی کوفی که خرد و بچه سمیع بی عدد بر کرده اند تیزی منتقار از شهبان محکم ندیده و در شهر دوسه هزار
 غر با فقر مانده بودند ایشان را قتل کردند عن آخر هم و پیرامن قلعه فرود کردند و امانی را چون تقیسات عقلی منحصرا کرد و هیچ
 عظیم و کوشی با خیال و بیم رفت سه روز جدلیان معرکه گشته مناعت با اوله مختلفه در میان می انداختند روز سوم را که غلبه لشکر خانی
 دلیل راجح خوبست نمود و سالکان سینه قلعه تسلیم کرد و حالی بریدی چون خاطر شیطانی ناموقع و مانند اعتراض جابل ناوار در سینه تقطیر کرد
 که رایت سلطان مصر سوز سجد و دوشق زرسیده است اما شامیان خزانة موجود در محل و نقل حاضر را بر گرفته اند و با لشکر سلطان مصر
 خواهند رفت درین سینه خلائی اختلاف در ایما پیدا آمد و دست اطلاع انسانی که جز سیر سیرت بر نامه نشود و من کیر خاطر شد بعضی ^{گفتند}
 قلعه محصن خود را فزولست بقید انقیاد مشکول نخست آن وحیاً ترا که ما دام از دام ریمده اند در می باید یافت بتو هم نیت نقد حاضر است
 پای زدند و موجود دهنی را بر موجود خارجی مرتج شمرده دست از محاصره کشیده داشت و اوسن اجتهاد در چید و بر صوب مشق روان شد
 چون بیک تقریر کرد که اول کار مشق را بید ساخت و استراحت لشکر و بنجام مراکب و اجتنابت بعد از آن بروی صافی و غیره می باشد
 و دوتوی شامل پی ایشان گرفت قلعشا نوین نافع شد و گفت بی ملاقات مصریان و دل از شاعلی اصلی پر و خستن سخریات و فرود ^{گفتند}
 ساختن منافعی شامت و مغایر مصلحت باشد شعر *فقد واو کذوا فی المسیر و حاسبوا حسابا لک فقل الی رجال فذلک اذوم* ^{گفتند}
 در مقام مرج صغور روز کار را خود در منزلی معتد باشد مرج هیچ است و مرج مصحیح *وان الذکر ذو صیغ و صیغ بر سر شمشیر*
 رسیدند چون بیامون نگاه کردند روی زمین از لشکر مصری و شامی متواج بود و برین اطمینان چون جرم زمین در جرایح صورت حال که
 ملک ناصر بشکر حالی آجاریسیده بود و هنوز مضارب خیم معین باشد از انبوهی لشکر شامی رخنی در خواطر ظاهر شده را بیابا
 معرض تر و واقعا بعضی گفتند مصلحت وقت در مراجعت است اما مقام مصادفت و مصاف جایی دیگر تعیین افتد چون بیک گفت
 علی کل حال ازین موضع پشت بردادن باری و جی ندارد چه دشمن را هم در مبادی گنت جبارت دادن و از خود امارات منصف نمود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دلیل بدولی باشد چون اتفاق چنین وی بود صفت باشد بی آنکه قلب آسته شود و ساقین و جبین در عوارضات لیسک و شمن تغییر کرده
 هر کس از جای خود گراوین صورت بزرگ بر میره ایشان حله بریم مصرع تا صبح چه سازد و گرا باشد یا اگر دولت باوری کرد کوی
 بر دیم و نام نیک حاصل کردیم مصعب و ما التصرف من صنع الاله و اگر کار بروی دیگر باشد خود را از توکیت ارباب ثبات و وفا میزند
 و مسکور کرده اند و با شیم و شب نیز زود در میرسد با ذیال استار تعلق سازیم باشد که مخزجی و مخلصی پیدا شود و کلاصیر و المسو و کلا
 ۵ حکمان تصدیق کردند و گفت اینست مقتضای ای سبت داند نشد درست مصرع که روشن روان با وی و تن درست چو پان یک
 ای و ما التصرف الاله عین الله انصب ضمیر ساخته بالسر فروراند تیناق و شادچی و ترسا و کشتو با چند هزار دیگر بر کسی از مقام خود رفت
 در حرکت آمدند قلعشاه نوین و طای بمقدار دو توهان شکر و تون بزرگ هم اجماعا کس موقوف شد نذاز از طرف ملک با میر
 چو خورشید نابان ز کینکشت خروش تیره برآمد زشت بالسگری آسته چون شرم خروس و علاج تن بنفقه در دوع آنوس مشتمل
 الذیل لکوبل کالتبیل مند دهن علی مؤن الجبل کطیح من اللیل عربی عبیدون منبنا هم کاتهم کائنا سون من الذین الذاقین
 ۱۰ با فرزندت فردان و ساز و سلب بیکران در حرکت آمدند وصف کشته صفا کاتهم بنیان مرضیون از افراس و بغال و جنایب
 اجمال و ارا و شکر کثیر سواد اصفها و دیگر شته در اختلاط فریقین جیت زکر و سواران هوا بست میخ چو برق درخنده نوله تیغ
 تو کفتی که الماس جان داروی جهان کرد تیره روان داروی دلا و خردش آمد و وار دیگر هوادام کر کس شاد از تیرتیر بکیم عرض
 لالستان نمود شعردانها التشف منید با سیف و طابنا الجواد علی الجواد کحکمان پیش نهادند و او همان در طویله
 ۱۵ آهلی بیکر کشت و بیکران چو کی شتابه آور و شعرفقوده غز الجباه لیفقه و جوطها بما تجوخ من الذین الذاقین
 وضع الکبد و عینا طودا و من دهب السنا بک اذها از نیره افی حرکت ایشان سان تیز و ندان شتاب که میشد و نیز خرم کرده
 کسای قله جیهای نه باروی سترس کردن متفرس متلاشی ابرامیکشت در تلا ز تیغ آفتاب درخس سپهرین با غزال صفت مشکنت و
 می آمد از عکس در اخذ از عوانی عطف زعفرانی زمین جرم کیوان برکت با قوت زمانی و عقیق چشانی نمودن گرفت از صولت صوت
 اتصال و حره نعره ابطل زهره زهره شهره آب میشد تیر چون شتری در قوس های تاخت و کمان تیغ وار با ذوب بیکت قران کرد
 ۲۰ فلک ازان سهم نیز سلامت جونی ترک گفت همه صحرا بال بی تن تن بی سر و سرب کرون و کردن بی جوا فاده قیمت از اکنون پاپین
 روزی کبیتی بران خاک از فرودا یکبوتر زبس آقا خون کرده چمید طبر خون رویش در حلق و زخم چو بان بیکت چون شکر
 در کله آهوا فته یا شاپین که با بغاث الطیر با نسی کسند گاه چون خاتم طرف یار میکرفت و گاه چون ذکر تسبیح بین راد شمار می
 و از هر سو می تاخت و محالک غالب از سلطنت ارواح می پر دخت تیرش کوفی حکم قضا بود که بیوجه خطا نمید کرد چه بیکش آب
 رکت می نمود اما خون کرد و در مجاری عروق جریان می یافت کرده می او چون رطل می مرد و کفنی شیشه داشت ازان روی مانند باغ
 دوستان بسکن مشاده می افتاد و نیزه اش در عارت روان بیچاره سان و شمانا سر ز نشا میکرد اگر چه کاش بد و لاند از جنت
 ۲۵ پست می نمود انصاف تیغش رو باروی میرفت هر چند فلک کجودی طاهره هست کردن با سیح شست او بر استی ماه بران پیش

بالاسم

کوزه

لِلسِّيُوفِ وَاللِّسَمَامِ شَبْكَ غُرْبَالٍ يَمِيدُ هُنُوزَ بَيْتِخِ الْكَبُونَ خَاكٍ فَتَنَّهُ بِرَسْرِ عَادِي مَيِّ حَيْثِ اَوْرَابَا اِيْرَمِيْنِ وَرَسَاوَكُنْشُو وَجَدَ نَفْرِيْمِيْرِيْ
 باهم در عقد آسار سیر گرفتند مصرع آوخ که گرفتند جانی بر فوس چون بکیت نیز سلامت نفس خود و باقی شکر را عیان بر تافت
 روزگار سبخت شعری لیس الظراذ الیوم عاد اعلی الفی اذ لعل قننا الطمان بالیوم با آن هر دل از دست نداد و در مجلس شکر
 و ترفیض حال ایشان منزل منزل و ساختن مؤنت و بدل محنت جمد با نمود که در عاجل شمر صطناع پادشاه آمد و در اجل منتج ثواب و کفرت
 ۵ گناه در حضرت آله انشاء قند از انطرف قلعشا نوین طای با دو تومان شکر با ساز و عدت بقیت آسب پیدا صورت در کوه
 نگه آسب بقیت چو بر ز سر اگر کویستی فرود و در لطف شب تیره گرفت روز دران چادر قیر بر کشید بدندان لب ماه در خون کشید
 ملک ناصر بشکری معاون معاصد و جنگ کپوشته و در فتح کامیاب پیرامن آن نشسته چون بروار بر ساعد و کمر بر میان محیط شدند
 و از اطراف محاربت و در پیوست لشکر خانی چون مشرف بودند بر ایشان روحلات مصر یا ز راه تیرهای طیار نمودار شب تیار میکردند
 سلطان مصر لشکر را اشارت راند که از یکطرف ایشان را راه و مید و دج الشریع عبس بر خوانید چون راه کشف شد بر صفا
 ۱۰ قلعشا نوین با توق بزک و شکر خود که متممی قال الذی یخرج من سبیل بود و در مصعب کالبرج عاصفه و التیل متحد از بالای پشته فرود
 طای نیز تالی دار از عقب بیثب آمد و صوب بلاد خویش گرفتند ملک ناصر و سوار که اسبان مجازی زیاد و با دکت پولاد سم پیکان
 گوش خیزان دم و شند شعندوس فاجبص الفطا و هو هاجد فقیه و له نطق علیه فورا و در عقب ایشان جاسوس و اربفر ساد تا
 ترصد احوال کند مبادا عطفه نماید یا کسی کشاید و بطریق استراج سندند و هم مخرج لا یعلون قصدی سپید و قلعشا نوین
 خود ازین اندیشه فرغتی و پشت و طوطی ناطقه در انشا و این حسب حال بلاغی شعر جاریه بسفوان دارها نمئی الهویینا
 ۱۵ ما انا لاجیمار هلس شکر مری و شامی شعر قوم اذا الیسوال الذدوع لوفی لبسهم الاحساب فیند و کما کار و کاران باوت
 جبه و جبه مصرع کبیش الاتی علی جبه جید بر بر بقایای عساگر خانی راندند و بیشترین راعباد بد بین الفیل و الکبیر و الالیر
 بروی بساط مبارزت مشا به که روزه شعر یک علی فیل العدان فایهم طالنا فامهم بطن برله کانا و علی الاخذاء نارا
 محرقا و لیسومهم حوامین الاحلام فوجی که از زیر شمشیر خلاص یافتند متحیر و راه هر میت بر گرفتند بجز است قال لما برینک لا
 یسئل عما یفعل از صفات مقدس او بیانی مقنع است مرمزندان شکر خانی در انشای مزاجت بر زمین سنج بود آب مرج بران
 ۲۰ افاده تا مت لشکریان را بجلا و فارس دران معاصات غایب شدند هر چند خود و مراکب قوت میکردند و در خلاص گوشش فمیر
 دران عزات سمور تر میشدند و در طری عقل آبی از معا بله تیغ آتش درخش و در جانی نفس متعلق میان آبی خاک باش خست بیت
 ای با که خاک باد بر فرق سرت آتش زوی اندر من ازین بی آبی مشاهدان تقریر کردند که اخاص غرقان جوشبیر کب دران
 معاصم جلیس و غلاب و در از اب چندان سده که مجاز باز ماندگان قافل از ام کشت ان هذا الیوم عجاب عا فاننا الله و انما
 من بلایه فهو خیر منسول و پی حاصل تقریر لشکر العجانی بیرون از کشتگان حومه سجا و در ز کب کشتگان عرصه فایکیران مرد
 ۲۵ دو تومان آخته و قبضه تصرف مصریان آمد و علی المرید قال الله تعالی ان یسأله بکم و فایب یخلف جبه ملک ناصر بدین پسند کرد

اقرم را که میرد مشق بود فرمود تا بالکری کش بر صوب درب رجه سه روزه راه معاقبت کرد و آیه **وَاَيْنَمَا نُفِخُوا الْخُذُودَ فَلْيُلَاقُوا بِنَبِيِّكُمْ**
 برایشان خواند بر کربا یافت دست حیات بر تاف مصرع بر تافست بخت هم را و ز کارش و چند آنکه در چین هره مشعبان از وی
 بر جید بیت چین آمد این کسب تیز و سگتی نایب بود سلطان مصر بدین فتح که او را روی نمود مصوب رسولان شایسته
 نامه با اطراف بلاد فرستاد و اسیران شکر مغول از امیر تا کولتاجی رؤسا و اذنابا در میان شکرهای خور و اطراف ممالک تجریم فرمود
 و فراخ حال سبب ساز و سلاح و مان پر تعیین و بوجود ایشان ستمها را فرو چون حکایت مردانخی و فرزند انخی قیاق بسا و در کوشش
 کوشش او در جنگ سلطان رسانیده بودند او را استحضار فرمود و همیاط کرد و در چند قسم بر اعضا داشت چند آنکه گفتند از نوی منت
 بر زمین بند تا بی نمود و گفت من سلطان خاندان امی شامم پس ملک نامر بود بطن ترجمان سؤال کرد و گفت خاندان خان بر سر
 قطع و چاکلی ترا چه میدید که چنین جان سپاری میمانی گفت مغول خان خود را بنده ایست که بر کز آرا و نشو و و نیز آرا و می طلبد
 بیتی خدمت از بهر بندگی هموار میکند تزی زرد و نیار بر بالای آسمان خدا تجالی میدهد و بر روی زمین خاندان شام
 اگر روز فرمان رسد چنگ در پرده شب نرند و اگر شب گویند راز روز آشکارا کنند اگر باشد بنده است و بر نعمت شکر حاجت که
 نباشد همان بنده است و در خدمت صبر لازم اما من خود کمتر بنده ام هر کس که دیده یا شنیده دانند که در دولت او تا بوده ام مرا هیچ کم
 نبود سلطان گفت از خانه حرکت چنان سؤال کنند که ایشان را چاکلی چه بود گفت هر تنی را دو لغاری تا پنج لغاری در سالی میدهند و میرده
 و صد هزار بهین قیاس بایکد و مشکل اگر از زمان حضرت تا وصول بموقف حرب درین سفر زیاده از پنجاه شکر یا از با یک سقا
 شده باشد و پیاده تمام سلاح با آلات سفر مسافت دو ماه راه آمده و این ساعت چنانکه مشا به افاده و قیاس کرده میشود و چنین
 فیطع که ایشان راه یافته اگر حرکت پیاده باز مخیم و بار خود خواهند رسید و بر تقدیر آنکه حاله الوصول فرمان با شکراب حرکت نافذ کرد
 بی آنکه ندین را بر مرکب خشک کردند و ایندیکه گشتا نید بر صوب اشارت و سمت فرمان روان کردند و چه و چون و چرا و کبر
خاطر که نازند شعر لدی الحرب کالاساد ذننه مینع و فی الیتیم کالاعنانه ذننه و منفع اذا وجدوا امیل الذباب و علوا
و کان ضدوا کمل من الطیر افنع سلطان مصر و حاضران بر کمال قناعت و در شجاعت ایشان فرین
 و انصاف و اداری مصر را ترفیح و نصرت رفیق بود و بخت و بخت عن الیمین و عن الشمال تعید و فاخته زبان پر جوان از دور نزدیک
 آنکه آتی لهم التناوش من مکار بعید و اما لطف عفت ربانی بر عالم معان یافته ان ذلت لذنو معفره و ذو عفا بکم
 اما حال شکر خانی چند ما هفتاد مهنه از من لکن از هر طرف سواره پیاده روی بصوب مرکز ایت خانیت نهادند و در
 معاسات انواع شایده نمود و اضناهم الجوع و الحر و بر اهل النعل و کثیرا سیاری از اعا و حرکت در مقابل مسکه از طعام بیکدیگر
 با سیری خط دادند و با بخت ناموافق کیفیت لغوا سبب سبب من کو اکب سبب که چند ما و صد و هزار که بر سینه حرکت تا فرجا
 این لغین بدرام ایام مرکب مرا و ایشان چون عذر نیمان لکت بود و وساحت جهان برایشان چون حوصله بخیلان تنگ از خوا
 مانکان معر که مصرع هبی چنانکه دانی ریز از میان زمین داشتند ترفیح دختران ماه سپیکر با گری میسند و کوهب را بسلا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

استدورفت و بدین تدبیر متعاقب از کفاف و عافیت و یاری و یافیه اعمال نفوذ و انواع اوثاب و اجناس حاصل میرسد تا بدین
 وصل نماید و صلتی موصول نشود از خصلها که تابع آن افتاد یکی خسارت مال دیوان بود و رحمت ملک در عایا چه در شیراز هفتاد و هفت
 بانک نیمه مال حالت حاصل کرده بود و چون حکم استرعای محصلان نفاذ یافت همین مقدار دیوان از تفاوت سحر و سحرهای فروختن قلم
 در عایا را از اخراجات و عملیات محصلان خسارت بود چون محقر حسابی این کمینه که پول چاشت متوسط متوسط هشتی با وانی باشد
 بعد از سابقه خدمات جانی و لاحق درصحت نفسانی بقرارین ماضیه بی توقع مزید و انعام جدید مقرر فرموده بودند و بران حکم
 بیگنا حاصل کرده و در معرض توقع و ترقع جاه و کمال کام مابین مصحح و ضبطت من العینه بالابواب برول خوانده و بر صغرنا شیراز
 اکتفه و طهرانی شعر الذهیر عکس ابالی و یغنی من العینه بعد الکتفیل طغری کشیده در این حال در سکت مستورات و جواهر
 شیراز از خراط یافته بود این قطعه استعطف رکب حضرت مخدوم جانیان صاحب دیوان ممالک غرضه فرستاده شد قطعه
 ای آنکه با کمال معالی قدر تو بر رفته هفت طارم عالی قباب استحیات و کوش و وصلصال بویل چون چشمه های جود و نوافض زین
 آن عقده های در که سرخانه ترا اندر همه خزانه افزایست ممدوح و مدحی چون و تو جهان است و سکت بلند کفتم و بجم جمیست
 بر عارض عریس معنی بهج تو جز قطره های شکر کلک خضاب شد کامیاب خاطر من بر بنر و بر بخت هیچ طالع من کامیاب
 تاریخ من بجزه عجوبه زانست حرمان بنده نیز که از آن گشت با آنکه بعد ازین همه امید و عیب طبا و ما تمم بخیر از آن گشت
 شاید که در وفات تو دیوان لطف تو چون احتساب نام شرف در حساب داین قطعه شیرازی نسب که قطعه بغداد در محادات سلامت الطاف
 آن هر دم و جلد است از روی تجلت در سنگ در دیده متاملان میکند زانید هم در انامی این سفر بر رفته است و دوخته آمد قطعه
 خدا یگانا و اند خدای عالمین تو نیز دانی و دانم که کمالان و آن که در مراتب نشا کتاب تاریخ بدلیش همه بالانشین چون غوغا
 نفوس با طعه کایشان بی خزانه درین غریب معجز کار خیر است فحول سحر نمایان فضل تصنیفی کرده اند بدینسان و نیز نتوانند
 چو نیست صد سخن با برولین سز و که خاطر خود را در کز زبانه ز کوه کوه صنایع ز نو عا ابداع چه چیز هست بجز راستی و رانام
 بهفت سال بارستم بهفتش چو نعره و سس که بر پیشگاه بنشاند بدان که چشم بدان و در باشناج مشاطکان قدران یکا و میخواستند
 چونیکسی که ز رویش بر بخت برقع اران چو طره مسکین او پریشان چه سعیا که کشیدم چه خون خوارم بدان امید که در صفت تو بخوانند
 ز فرق فرقد بر شوم بجز بقیه بدامم زرد که هر سهر بر افشاند چو نیست باقی بر طبع من بجمع سخن بنزد طایفه کابل فضل و دیوان
 روانه ار که اکنون محاسبات برات عمرم بر خراج آن میراند انشا و اندازین فذلک وجوه عمری باقی آید تا هم در انامی
 آنحضرت بمصرف رسانیده شود هر چند غم و است و ای بی طمی که در تعلیم این ذکر و تلقین این فکر پیش اوماق جراید اعمار و اعمال
 به نقوش معروف معروف که عبارت از آن حوادث ایام است مستود کرده اند و خود را از در طات تعرض قیل و قال و نابود و بود و بود
 دنیان جهان بجای سلامت رسانند و انشاء الله العزیز که که مخمرا خیار است اختیار کند چه وقتی که بهوس و بهوش جمع است
 این حکایات و انما این سیافات و است چمن زندگانی بریح بود و روضه فراغت میرع در نک آمیزی خانه طبع بدیع میوه شوی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نصفه کوه

مدبر کوه

عیش لذت با کوره داشت و روز دلفروز عمر حجت بکور قوایم مطیبه حال از سکول اشغال عاقل مصرع و طرف حدیث التمر عری غافل
 آتش عشق افروخته و عود ساخته و دایم در مجلس سرودن مشغول بید سوخته و علم نشاط افراخته دل از شراب عزام سر مست و جا
 کلدسته افانی در دست شعر و عَضُن سَبَابًا عَضُّ و دِقُّ و نَقْلٌ مَثَلًا عَضُّ و دِقُّ مَصْحُفٌ حُرُوفٌ عَشْقٌ رَاحِمٌ عَشْقٌ مِصْحَفٌ
 مطالب میسر و در مجلس ایام و در راه و در مجلس در هیئت بی آه و هوس بودار میخست و در مطایبات و مطارحات افلا
 چون آب و هوای معتدل مزاج طرب یعنی راح را و روح رو و مصحح یکبارگی از زبان و کلامی التمهید بودی با خیال و لبران این کلمات
 که توکل کلشن فصاحت و بلاغت و زلال کوشش و لطافت و نیز آسمان عزابت و صناعت است بر بدیده راندی کاهلب و دیده
 در غم تو بیا و سر و آب کرم خشک و تر میدارم و کاه از دست تو در دل خوش آتش فراق و خاک غم در جان و بر سر میز غم و می بازم
 همیشه پیمان دل با وفا و محبت درست و شکسته و شسته و آه و زجر بجز با ب خواب و بر دیده راه خواب کاشوه و بسته گذاشته تا کی جفت و
 اندوه من از دیروز و آمدن و شدنت کم و بیش شود تا چندین و تو از نیاز و ناز و دشمن و دوست وفا و جفا می یکدیگر باشیم اینم
 فراق و امید وصال چون چهره و زلف خودم کاه خوش و کاه شوش میداری و جفا و حق و دوستی را چون اسکت و کیس پیش روی
 و پس پشت خود می آری و می اندازی جانم را چون آتش در مغز سینه پرکننده و غوغای عشق در سرم چون رایت صبر از پای در آ
 ای بس کارم که بجان چون قسم با آسمان ساینده و در کوی او اکل چون شکم چپ و دست دو انیدی دلم در خم چکان غم چون
 افسانه عشقت هر دو کوبید و تخم مهرم در دل نخت عجب که هر دو رویند و وصال تو با من چون عهد خوب و یان هر دو با و بند و صبر
 دل در خورم چون خاطر فارغت هر دو شاد و ند سینه نالانم در غم تو چون زلف هر دو مومیند و دیده که یا غم در هوس سرو بالایت
 معصوم و بیدلان هر دو چونید شام زلفت با روز و ریت مرا هر دو در خورد و پیر این صبرم در عشق تو با روز کار جفا همیشه هر دو بین
 کار و روز کنون که از شرح شباب شرحی نماند و از صفا و جام صبی صفتی بدل میگویم رباعی ایدل نمی طلب تندی شد جا عار
 بسپید و دم بدل ز شامت کیرم که بی و کرد قد در دست کوان ل آن شاد و آن ایام موسی قیر کون شباب بجنیر شب که لوت سینه
 آغاز نماند و غراب غذای از آشیای غالیه بر همین صلاحت غم طیران کرد و میند کافور و کاتنا فخر و بدبصن بکده شمش
 فَذَلَّاحٌ فِي لَيْلِ الْقَبَابِ كَوَاكِبُ إِذَا نَهَلْتَ غَادِنًا لِي الْأَسْفَادِ حَاصِلٌ أَنَّهُ مَعْتَمِدٌ مَكْتَبٌ حَازَ حَيَاتٍ أَرْطَلَ عَمْرٍ مَعْقُودَةٌ خَوَاهُ
 اربعین شد آنگاه که مدرس مدرسه تقدیر متفق است که مخونه طلب در س متفق نهایت اعمار تو خواهد بود و مسائل مختلف گفتن
 در مخ تلف کردن پیرا و نمودن باری بعین است مصرع که عمر هر آنچه بهترین بود که شدت بلیت زری که نقد جویت کم شد از
 درین سراجی حال که دل خرابم ازو باب دیده و خواب خاک میسوم بدان هوس که زر عمر با زیایم ازو چون هر موسی سفید بر با
 انداز در گوش اعتبار میخواند لثرت لثتم هجبتی با صاحب این نیت من لا یفنا پاس بدتی که کنت مملتی و او اندو
 غایت آن معلوم نه دستور مجازات احوال و جراید متفرقات اعمال گذشته را با استغفار رانده شغل استغفر الله عن غیر اصغف
 بِهِ بِجَلِّي مِنَ الذِّكْرِ فِي قَالٍ وَ فِي قِيلِ اسْتَغْفِرُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مِنْ عَمْرٍ أَصْغَفَهُ فُضِّلَ دَانَ وَ تَضَلَّلَ مَعَا بَدِيَا يَكُرُ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و در حق قیل فی بنی
 کرم که ملک بهم و در راه
 ازین سواد و در راه
 در آن کلمات از کلام
 در آن کلمات از کلام

نور

لَوْلَا بَارِقَ عَيْنٍ وَاجِبٍ وَفَدَّرَ وَوَقَفِي وَنَمَّه وَبَشَّرَ عِيَّ حَمَلًا لَطَفِي سَبَدِ مَعَاشِرَ الْأَصْطِطَا وَالِدِهِ وَصَحْبِهِ ذَكَرَ
 الْمُرُوقَةَ وَالْوَفَا مَوْضِعَ مَمِيمٍ ذَكَرَ وَأَذْفَالِ إِبْرَاهِيمَ رَبِّكَ كَيْفَ يُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أَوْلَاهُ تَوَكَّلْ قَالَ بَلَى
 وَلَكِنْ لِيَقُولَنَّ قَلْبِي بِحَسْبِ الْعَمَلِ وَنُصْعَاءِ نَوَاحِي دَارِ الْمَلِكِ فَارِسَ كَمَا عَلَى الْمُخْصُوصِ بِرَجِ أَوْلِيَا وَبِصِيَّةِ أَرْبَابِهِا وَخَطِّ جِلْسَاءِ وَتَدْوِي
 عَشَاءِ الرَّحْمَنِ وَعَلَى الْعَرْمِ مَجْمَعِ سَنَتِ وَجَاعَتِ وَبِحَصُولِ نَاقَتِ وَجَاعَتِ سِرِّشِينِ مَلِكِ قَنَاعَتِ أَرْزَسْتِ بَرْدِ لَسْكَرِ
 دَعَايِ حَدَّطَهُمُ اللَّهُ وَأَخَذَاهُمْ جَانِكُمْ شَرَحَ أَنْ أَرْبِيشَ مَلِكُ كَرَشْتِ خَسَّةِ دَلِ وَنَكْسَةَ خَاطِرُ شَدِّ لَطْفِ وَكَرَمِ پادشاه لایزالی که
 کَلَا نَاغِدَا الْمُبَكِّسِرُ فَلَوْ بَهْمُ بِنُورِ بَدَايَتِ وَرَسِيَّةِ مَسْكُوتِ صَفْتِ وَدَلِ مَصْبَاحِ نَسَبِ پادشاه پادشاه دین دار سلطان غازی
 شَهْشَاهُ كَسُورِ سَانِ خَضِرِ قَدَمِ سَكَنِدَرِ شَانِ كَجَمِيْرِ مَهْمَتِ سَرخَابِ دَلِ فَرَا سَابِشِ مَتَمِنِ قَالِ بِجُودِ بَرَقِ عَرْمِ آسَمَانِ خَفْتِ اَقْبَا
 نَوَالِ اعْظَمِ سُلْطَانِ خَدَايِ بِنْدَه عِيَاثِ الدِّينِ وَالِدِ النَّبَا تَمَهِّدِ الْجَايُوتِ خَلْدَةَ سُلْطَانَهُ كَمَا رَايِ سِرِّشِينِ كَفَلِ دَوْلَتِ جُودِ بَرَقِ جُودِ
 فَكَلِ بِرِصَا جَعْفَرَانَ دَوْرَانَ اَنْدَلُخْتِ نَا تَاوِيْبِ وَتَوَكَّلِ بِانِ اسْرَارِ كَهَادِرِ اَبْرَجِشِمِ مَوَاكِبِ مَنصُورِ مَنصُورِ دَاوُدِ عَايِ عَرَشِ فَرَسَا
 وَشَايِ جَانِ نَبَايِ سَلَامِيَانِ قِيَصَا صُنْ وَنُصْرَا شِيَانِ رُوْزِ كَا رَحَلِ نَكَا رَا وَخِيْرَةُ سِنِي كَرْدَا نَدِ وَرَبَانَ لَایَا نِ دَوْرَانَ جِهَانَ بِنْدَه
 چَ پیدَا وَنَمَانِ تَصْرِيْحَا وَتَعْمِيْرَةُ مَسْجِدِ پادشاه اسلام غارِانِ مَحْمُودِ خَلْدَةَ مَلِكِ جَبْتِ مَهْلَاكِ مَمْلَكَتِ مِصْرِي وَهَسْتَا فِ اَنْبَا
 مَسَاقِي وَدَوْرَانَ سَرْمَه مَمْلَكَتِ رَا پَسِشْتِ اِمْرَاخْتَه وَبِدَانَ حُدُودِ عَمَانَ كَرَايِ شُدُ وَچِنْدِيْنِ خَزَائِنِ وَعَسَا كَرُضْنَه اَتْلَافِ كَرُودِ وَكَلَا
 دَوْرَانَ قَا وَكَانِ حَقِّ سِرْمَا نَزْدَكِ مَلِكِ الیَمِيْنِ اَوْسْتِ دَبِي رَمِيْتِ زَمِيْنِ مَمْلَكَتِ مَحْمُودِ سَهْ بِلِ قَدَلِكِ سَرْمَحْمَدِ مَمْلَكَتِ جِهَانَ سَاخْتَه
 صَحَايِفِ اَقَالِمِ عَالَمِ مِيْتَا نَدَه بُوْدَ اَزْ نَظَرِ اشْرَافِ مَهَلِ كَدَا شَهْ تَا چِنْدِيْنِ شَكْرِي بِيكَا نَه كِه جِيَالِ اَمْدَا رِ وَخَوَابِ تَمَا هَر كَرُ نَه سُوْسِيْدَه
 دَا قَامِ اَدَامِ اِيْشَانَ حَا فَا تِ اِيْنِ مَمْلَكَتِ مَانَه سَبُودَه دَوْمَاهِ دَوْرَانَ اِيْنِ اَزْ سَرْمَحْمَدِ شَائِلِ وَسَكُونِي كَامِلِ سَبِي وَنَكْتِ
 كِه كِ مَالِ تِهَكِ مَحْمُودِ سَلْمَانِ اَقْدَامِ نَا يَنْدَا كَرُ عَا قِبْتِ شِيَانِ بَدَسْتِ اَقْدَارِ سَر كُوِي نَقْرَبَا وَبِفِرْعَوْنِ بَعِ سَدَا وَنَظَرِ دَلِ وَفِي
 تَحِيْلِ اَزْ دَوَاعِ فَرَاخِ شِيَانِ بَرُوِي نَكُنْدَه اَنْ عَهْدَه كِه عَهْدَه صَمْنَانْدَه مَعْ رَضِ اِطْعَا مَتِ قَوْمِ صِدِيْ چُونِ مَرَحِ اَزْ پِي حَمِيْدَه وَنَا يَنْدَا
 بِرَطْمِ عَضْمِ وَنِيَه مَرَا جَتِ نَا يَنْدِ پَسِ مِيْنِ مَقْتَضِيَا تِ شَاهِرَا ذَكِيْتِي چُونِ اَزْ حَرَكَتِ اِيْنِ لَسْكَرِ وَتَوْجِيْهِ كِيَا نَبِ فَارِسِ خِيْرَا فِ بَرَصْدِ
 اِيَا كَرِ شِيَانِ چَرِيكِ مَا يَرِيْعِ اَسْرَكَابِ وَسَعْدَا وَرَسَا يَنْدَه بَه نَكَامِ نَهْمَتِ بَا يْتِ شِيْرِيكِي تَرِكِشِ كُو كَرِشِ بِرَمِيَا نَسَبِ وَبِجُوشِي كَرِشِي
 عَلَي دَرِيْعِ بَلْبَانِ الْمَرْهَقَاتِ كَلْمَا مِنْ حُضْرَةِ اللَّهِ لَمْ يَكُنْ ذَاوُدَ وَهَيْتِ مَدْرَعِ نَمُو وَجُودَا كِه فَهْرُ شَاهِ سُوَارَانَ رُوْزِ رَزْمِ جِرَانَ مِيْسْتِ
 بِرِ سَرْمَا وَدَه اَتْلَفِ هَا يْتِ مِي كِهْتِ حَمِيْتِ چَه بَا يَدِ مَغْفَرَا اَزْ اِيْسِنِ مَرَا دَرَا كِه يَرْدَانَ اَوَا وَبَشَدِ مَغْفَرَا قَرِيْبِ مِيْعِ كَرِشِ تُوَسَطِ
 وَنُصْرَمِ رَا وِسْتِ دَر كَرُ نَه نَصْرَتِ چُونِ كُنْدَه شِيْرِي نَشِدِشِ بَدَوَالِ قَرَاكِ نَشَبْتِ كَرُ وَبِرِكِيْرَانَ آسَمَانَ كَرُ دَر مِيْنِ نُوْرِ دَه پَايِ فَرَقْدَه
 دَرَا وِرْدِ دَوْرِ خُذْبِ رَكَابِ خَاصِ نُوْمِيَانِ هَر قَرَا قِ بِسُوْجِ وَامْرَا غَلَا يَه بِالْكَرْمِي چُونِ نِيْرَه دَر مَعْرُ كِه سَرَا فَرَا وَچُونِ كَانِ اِيْشِي
 كَرُونَ مِيَا زَمَانَه تَبِيْعِ بَنَانِ دَر كَسِ كَشِيْدَه اَلَا رُوِي بَرُوِي چُونِ تَر جَدِ لِيَا نِ دَر قَلْبِ بَكْسَه پِي كَانِ نَقَطَه دَلِ شَكَا تَه مَوْسِي بَرُوِي كَلَا كَرِشِي
 رَسْمِ دُو سَتَانِ نَبْرَمِ وَاسْفَنْدِ بَرُوِي مِيْنِ تَنِ وَبِهْمِ شَكْرِ مَكْنِ وَبِهْمِ كَرِشِي كُو دَر زِيْنُو وَبِهْمَانِ پَر كِيْنِ وَبِهْمَانِ چُو بِيْنِ كِه وَهَانِ شَجَا عِيَانِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

در این زمان

در زمانه هنوز بدستان میرنند در خیال حاضر بودندی به بندگی او فعل کیران در گوش کشیدندی وارندوق کو آلمیان بر دوش روان شدند
 شاهزاده بر حسب آنکه شعر **يَعْلَمُ الْاَوَّلِيُّ لَيْسَ لَكَ شَعْلًا لَبِيسٌ وَذَلِكَ لِجَانِبِي لَيْلَةَ الْكَا** در راه با بستر با لاین بهم بالین شد روزی شب
 دو روز خور بود و شب چون نخت پروزیخ آب آسمان کردار از حرکت نمی آسود و گوکب صفت دمی نمی غنود و جوز امثال بندگم کردی
 خورشید صورت تیغ از کف نهاد و تیغ کردار آلا با کمر بند نخفت و کمر آساز میان اجتهاد و سلوک کشیده نه است تا بدت هست شاهزاده روز
 بیست روزه مسافت در سوق جهال و سوق استجبال قطع کرد و در حد و دوشورغان تجسیم آن محاذیل رسید پادشاه را و داد و دیال بشکر کرد
 ۵ برق کردار برایشان دو نسید و ابر بر باران بکیده بارید از آنطرف نیز بقایای شکر بیان که در بنه بودند بر تو و مطاردت تو
 و معاندت مشغول گشتند هیات **لَمَوْ لَعْنَهُ** با بکبک تو دانی بکند مقلب شاهین با کرون آهوی بکند بجز شیران در اندک زمانی از زمین
 کشته زمین غلاب شکر کون نمود و از غبار بختی روی خورشید در نقاب او کن آمد **قَطَعَهُ** زبانک زخم کردان چشم گوکب پیوست
 شد اندر ناف و در زیم جان همی تن کرد پنهان چو دراج انیس خسا غصنفر زمین دریای موج فکن شد از خون دران کنی
 ۱۰ و کشته لکر لکسر سنب و ایناق و بی و اریاق و تخریب و از یاق کرانیدند و دران میان جزاء از هر شاهزاده یعنی دستی که زردش
 فلک هست بکشا و خد کنهای شهاب و ش از خرم قوس مرمان بیزن نظر هست اشخاص مغولان سنبلیه بنقول اسد حمله تو غنبت با بر بکد کر
 میدخت روزگار با عاوسی دولت روز افزون سرطان و اگر روی آقا زنها و دوا عمار در چاه پوار حوت طالع و شبکه و بال
 افتاده هر یک بزبان حال در مقابل تیغ تیغ فعال میکفتند **لَمَوْ لَعْنَهُ** کجایی کجایی **لَمَوْ لَعْنَهُ** کجایی کجایی **لَمَوْ لَعْنَهُ** کجایی کجایی
 لکر را مقهور تیا کرده و مقدر دو بهر خانه را غارت و سبزه با و ارفا **صَبَّاحُ الْمُنْذِرِينَ** مصعب و دمرب دبان هم من کل خوار
 اصناف مواسی بخت یافتند و بنات جو بکر و پنج منظر که خن منظر و حرکات ایشان بدال خاتقا شین و پیر هزار ساله را تعلیم میکرد
 ۱۵ که ما را به من و بکر مصعب **فَاتَنَا صَبْبُهُ مِنْ حَبِيبَةِ اللَّهِ** که در مقام صلح نیز عادات متعاد صورت شعر و آوزن من نالت
الْعَبْوُونَ آيَسَةٌ وَهَرْتَنَ مِنْ نَلِكْ لَعْدُوْرِي مَا مَا بِالْحَبْدِ اذَا كَ السَّلَاحِ وَحَدًا وَفَ يَكُونُ الْحَسَنُ فِيهِ سِلَاحًا
 مینمودند و دوست لکر آمد و دولهای آبادان اران پری پیران چون بیاتایشان خراب شد و منزلهما خراب چون جان حین
 بکون آبادان شاهزاده بیت مهدی دجال کش آدم شیطان بکن موسی دریا شگاف احمد جبرین م که در رزم و بزم عالمی
 ۲۰ اقبلی سواری و سوالی بیاند و بد بهت در رزم بدست آرد و در بزم مجتهد علی سواری و جانی سوالی سیرتاز یا نه قتل
تَأْتِ غَنَائِمَ صَوَائِمِهَا وَسَوَائِمِهَا مَنَافِرُهَا وَمَلَائِمِهَا مَيْمَنُهَا وَعَمَّا حُدُودِهَا وَدَنَائِمُهَا بر امر او شکر فرمود
 و بر از خون معالی اینک پنهان **لَوْ لَعْنَهُ مَا لِي وَاللَّيَالِ اِنَّ الْمَالَ جَبْنَةٌ وَكُلُّ دِيْنِي هَيْهَاتَ يَسْتَكْفِ الْجَنَّا هَيْهَاتَ اِنْ جَمَعَ**
بَيْنَ السَّبَبِ وَالسَّبَبِ وَالسَّبَبِ وَالسَّبَبِ وَالسَّبَبِ وَالسَّبَبِ چنان بلند کرد و ایند که از نه پرده افلاک بر کند زانید و تخمه ایام بگر
 من **بُخِضَ الْمَالَ يَجِبُهُ الرِّجَالُ** بدین اعد و شه بانم منقش ساخته و قصاصن سلامیان خواسته و بدرجه غر اجصاص یافته مظفر و
 ۲۵ کامران غنان سمنه کامکاری سوی مرکز دولت سجدی و زبان مجهر محمدی علی روجه اربکجات التجات در میان جانیان بصوتی و ده

و لفظی و صد ذائقه و هزار دعا و بیانی و صد هزار تا متصرع چو میل بسر کلمی سراید هکذا هکذا و الا فلا ابیت
چنین کنند بزرگان چو کرد باید کار چنین نایم شمشیر خنجر و ان تار و بنده و دو تاج راه را عین حاصل که از وجود با کرم وجود پادشاه
مسعود استلال میوان کرد که کرم و شجاعت جواد ارمان و رخصیا لبانند چنانکه ابوتام گفت شعرا نقتن ان من التماح شجاعه
تدیمی و ان من التماح جود اها و سخن شبنم نیز ناکید تاست لولفها هو التماح بعد الخل من جین هو الجواد بعد الجین
۵ من بخل و در حکمت نظری نهی بران ثابت شده متصرع غلام خاطر آنم که بی تفصیل میداند شعر بیدند نالک العا
و صد امثال عالی مهورها ابید و لفظا موضع تجدید حال قال الله تعالی ان الله عنده علم الساعة و یزک
الغیب و یعلم ما فی الارحام و ما ندی نفس ما ذلک کتب علی و ما ندی نفس ما ذلک کتب علی و ما ندی نفس ما ذلک کتب علی و ما ندی نفس ما ذلک کتب علی
تکرتت و کرت ثانی از محاربت بلاد مصری مرجهت فرمود و بران حال چند نوبت مهربانی حاج و آبنوس شب و روز از رخ
کعبتن فکلی داو با خراجه بتوافقی اسباب و سببات حکم ازل میان قاضی صائن سمنانی و شیخ المشایخ محمود که در حضرت کرد و
کا رایسان با وج مکانت و نهایت قربت رسیده بود و محل اسرار ملکی و معتمد در امور کفلی شده و از کثرت استغنا و تعول بر تمول
کشته که وکیل خرج خاصه را در تربت بر ولید ریان راجع و بستندی هاس موافقت و معا هدت بنا بر مخالفت و مکایدت محذ
۱۰ اعظم غرضها تمهید یافته بود سید قطب الدین و معین الدین غانجی مضرب الخ بکلی و استیفا در دیوان اعلی حضرت لارال
السیاک اعلی و بستند و در ملاست آن شغل استقلالیه از جنبه دل کوفه و خاطر پریشان بود و ذی سیمای سید قطب الدین که در بیته
اختصاص و سابقه عبودیت با بندگی حضرت مستحکم می پنداشت و لایه در آراء آن توقع مزید قربت و عنایت داشت درین
مسادات کردند و صفتها معا هدت اگر چه خاسره بود و در این حکایت بکرم لولفها و الخ لطلان اذان و الا کسر عنوان
۱۵ علی التوبه ان و کثیرا کان حضرت تغیر عقایدی در نومی احوال تقریر کرد و مذ و محجولت این تقریر چون که هر در سلک ارسته داشته
بمرض رسانیدند که این ملایفه در کوی نفاق خانه گرفته اند و علی سبیل الانطباع و انرا نادانی در دام نهاده و اطهار شفقت بر بال با
طرح کار و متعاقب بازار ساقه قد بدلت البضای من افواهم و یا تخف صد و الا کثیرا کان تقصص و مدارک بر غرم و بهم سرعت لازت
چه آتش سبت بد فروغ گیرد و باران ملل بتواتر و ست در بهم ده و بزودی رودی سیل کردان شود و نسوع المزاج اندک با غفلال
۲۰ در معالجت اخلاط عفن و امراض مزمن کرد و چنانکه حکلاء منقلی و اطبای حاذق از تعدیل آن عاجز آیند و از دشمنان که چاک کجیف
که بنظر اخلاص و ایشان نگرند کارهای بزرگ تولد کند که سانچین در استدراک آن از معازل پره زن کمتر نماید مصیح
پنج کبریا انمو و صغیرها چون این سخن معقول بود و تو هم نیز بر مزاج پادشاه غالب سید قطب الدین ما در خلوتی حصار
فرمود و بدست که هر بار عقیق مذاب یعنی شرباب اول لولفها التراب الی من کان بشریه چندانکه تا شیر خندیس عقل تصریح
خنده ریش زوازی سوال فرمود که حقوق کج چندانکه و اخلاص تو و پدرت در عهد پرنیکوی ما و زمان این دولت که ما ابد
۲۵ هم مدت با و ما معلومست چنین سخن نقل کرده اند کما بی حال پوشیده داشته تقریر باید کرد که بر کمال اخلاص تو حمل کرده شود و عوارض

بریت و شبت و ساحت خاطر مجال نماند و با کفایت از لغت هبهان بکنم فی الظلام مشاعله غایت سلمی و یکا ولی در موقوف غایت
 زانورده عرض و داشت که پادشاه بسبب سخت اصابت باسی نقاب تر دو از چهره محذرات ضمایر مابندگان بر انداخته است و سخت
 فهم معنی پادشاه دو اسب بر سر اسرار غیب تاخته چنین طایفه و اتفاق کرده ایم که برای شغف بفرزاد پادشاه که تا مدت عرض
 و شب سلف است هم دل و هم زبان بشیم و تا حاصل احوال در مدت حکومت عرضه داریم تا روشن شود که مال پادشاه
 بچه وجه صرف کرده اند و مصرف آن چگونه نموده است تو خود نویسی و گوئی ولیکن من دانم که تونه مردود عا و نارحم
 ۵ جهات تقریر صدق این مقال مجال کجا مفید افا دی برای انور خانیست که اسطرلاب آفتاب محافظت بودید گشت که
 باعث بر این مطابقت و تسویل و اعینه محاسن است فحسب و الا مساعی جمیل محمد و مان در اخلاص عبودیت حضرت کون
 محل با وفور کفایت و دل اندوزی و قوط ضبط مصالح مال و ملک و شمول عدل و انصاف که سر بایه عقد و استیمال نیابت و وزارت
 در حضرت سلاطین بر این مقدمات متصور است مانده تالو انوار صبح بهیج و لیل و بیان اقتدار نادر چون جلاد و بیره ر
 و هره زرانند و از نیا م غلام کشید و در مقدمه صابین قاضی با سکه یا سا حاضر آوردند و کجا ای بیخ اگر چه زود چنین بودی کل
 ۱۰ ذی القعدة کائناتنا فی منبهه عقد مقطع قضیه زندگانی او فیصل سید و جریه اجل مستی چشمه صنی تقدیر منجلی شد
 سید قطب الذین که بر فرض صد و یکبار بزرگ برگزاینه عا له بر خاطر نمکد ریند و این روز پیش چشم نمی آورد مصراع ثانی با سطر
 فانی گشت بلیت ای زبان گوش دار تا سرخوش کنی در سخن رانی معین الدین را از زمانت رفعا عفا لا رفعا فی
 بمره کند اشعد و ذلک فی ذی الحجه سبعة انا شیخ المشایخ بهیظه شعاع بولوفان خاتون و سليلة صلب خانیست بکم
 در حال تشیع جوابهای سخن از زبان سلطنت شنوند بجان امان یافت بشرط آنکه هرگز چون حوادث پیرامین اردو نگردد و تا چشم بر خط
 ۱۵ باشد چون چشم ریخته روی اقبال بدیدار ادا کند چون در حالت قربت پادشاه و صطاع و تربیت و ندای دولت یا چشم تبا بهی چون
 خود نکاشت بعد ازین چشم یکی از روز کار ندارد و فلان دست که در دنیا طلب یا داتی عین خسارت اصصیح و فدل تجسر الاذین
 فی طلبها لویج بلیت کس که نیست امر و نامور و کبری دارد روز و کار چه ملکی و دولتی دانی که چیت صل سعادت و نیو
 امنی و صحتی و کفاتی و مصلتی همه چه زیاده است این اقسام اتفاق افتد بار دل و محنت جان بلکه فذلان هر دو جانست پس حکم رین
 شد که تا مدت اهلک و ضیاع و مملعات صابین قاضی در حونه خالصات آوردند و در جراید اوقاف کتب خاص مشتب کرده اند
 ۲۰ بلیت بست دنیا زو محاسب تو همه بر کبری و نداری بیج و من یجمع هکذا فلیتفرق هکذا اقا صفا لایمیر و عین
 یله الاستیع بوما صفوة الکدای نفس که عیاری زیار و دشمن مطلق نه دوست را خبری باز سخته ایام را اعتبار نمی دوی و جز
 و مخالطات و اما شکر اگر بر عمر عتمادی واری و امن بهت فروشان که از چندین تضاد بیم غالب و مغلوبی و حساب خواهد آمد و
 بر شروت مستعار و در کار کیمه میفرمائی بدانکه بر مصحف آن میخندد که آفات حادثات از کیمه نگاه بر جوت و اگر بطاوت چمن جوانی نظر
 در خاطر می آوری همه ترجولان کن و لا تمس فی الاض مرعا که صر صلیب را پای نبسته اند و اگر کجا و قرب سلطان شایع صر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۵

خدمت ایشان مستظهر میباشی فارغ بش که سعایتی چون پیمان زمان نایسته بکشاید و چون صباحت امروان بسبر موی نقصان پذیرد
 و مانند چراغ بر مرمز باد شمال ثبات نگیرد و چون مسارات در گوش کر ما در او بی فایده نماید شعر دانی و نههای بیقره بعد ما
 كَلِمَتٌ مِّمَّا بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ لَكَ الْمُنْحَىٰ ظِلُّ الْعَامَةِ كُلَّمَا بَوَّأْنَا مِنْهَا لِلْفَيْلِ اِضْحَافَكَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مُفِيقَ ابْوَابِ الْجَنَّةِ
 مَبْتَدِئًا بِالسَّلَامَةِ عَلَىٰ اِيْتِي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَبَيْنَ اِيْتِي مُحَمَّدٍ شَرَحَ احوال ایک و طوک اینجا مرغان مرده صرف عصاره
 طریقی طریقی اطوار پر ایندگان چمن مناقب هلاک و آنا نیکان صور مخایل اثر لب نوا یان افغان روایت و کشتن نایان
 فنون حکایت سلطان زلف پجاج حالات جهان و چهره شایان هیچ برینج تحویلات زمان عطاران کلبه بنجر علوم و جلالان طلب
 رقوم فرود سقی الله شرمی الماصین منیم و زاو ثراء البقاء علی الباقرین مباح آینه کان اولفها لکته موقوف و زاد و صدقار
 چنین رسانید که انساب طوک شباکاره بشجره طایر اصل رفیع فرج زاکلی سیت نصیر نشاء اردو شیر بابک منتهیست و بر هلا
 روایات و تغایر شواهد و آیات بمنو چهره معترسی و منشی شعرین منضمین مملکوا فالارض دارهم و الیم جبارهم و العیز جبههم
 پیش از انصاف الیودین و دیابوب کوس دولت هلام هلاک ایشان صغیدان فارس بود اند و در صفا دستور بانان از صحران
 شعر عیار کثیر الخلد عراضا و زهده و نسیاب فیها التام صفا ککو کوز موضع اقامت داشته و بعد از انصرام عهد معدلت فاروق که
 یزید و جرد با صطخر آمد و بو هله قدم او ایل فارس سر از صغیر شمال کشیدند و پای در دایره ایداد نهاد و عثمان عثمان عبد الله عامر را که بعض
 ابو موسی الاشعری با ماره بصره نصب فرموده بود و بفرستاد تا اقامت فارس را بکشاد و یزید و جرد بدار ابرو رفت و بعضی وجوه در و سار
 شباکاره با او جمع بودند چون صطخر مستخلص شد با هر بد و اما و یزید و جرد که حاکم اینجا بود طرف همانست و مسالمت بر عایت کرد و خود
 عازم فتح جرشه و مجاشع بن مسعود استلمی را از عقب یزید و جرد روان کرد و گفتن مؤلفهم یا ذین الله یزید و جرد از راه که مان قاصد حسان
 چون بنای مصالحت و موافقت میان چشم شباکاره و ابالی دار ابرو با ابن عامر محمور بود بقاعده فارغ از معاندت و بچرخ
 طرف دار ابرو و نواحی آن رحله الشناء و الصبغ میکردند و درین حال اسمعیل جدا علی فضلیه مدار امور و محل اسرار هر بد
 هر بد گشت و ببرد و او در خدم و چشم انبوه میشد و قوم و شیخ تصاعف میکرد تا زمان الب ارسلان که نوبت سرداری فضل
 ابن الحسن رسید که بزبان ایشان فضلیه حسویه گویند و او اسفلا را صاحب کافی اسمعیل ابن عباد بود و منازعت و مخالفت کرد میان
 شباکاره و عمر الملوک با کالنجار جهت اموال و متصرفات افتاد و معاودت ایشان عرالدوله نخستیار را در تواریخ مسطور است در صغ
 سنه ثلثین و اربعه هجرت تا ش فراس مملوک عضد الدوله که والی همدان بود بشکری و مختار مقارعت مصحح آنا ابن ابی اذا
 سطح الفناء کویان قاصد و مرغم مراعی ایشان شد مشک و مثل الطرفین بلی مع العساقی بالدمقانت و بر سوت مصحح
 التفع عن هتیکه سیلابا ابالی و جنوا از مقام رون غزم دار ابرو کرد و بر حضرت نامر مصحح مدارالد و ما دار و در بی دایر دایر
 ساکن شد بد خایر و افر و شکر متکا مستظهر و روزگار از نشات مؤلف بروی میخیزد شعرین محتاج انشالی الذخار فان
 الذهر محتاج الذخایر برین حال ماه و سال گذشت تا در سنه ثمان و اربعین و اربعه و فضلیه بر نواحی فارس استیلا یافت و

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

هفسار

سیما را در تحت تصرف آورد و در هر طرفی امیری را از شاهی نصب کرد چون امیر ابوسعید محمد خان و امیر وید مسعودی و غیره پس قاورد
 ابن خزیبیک برادر سلطان الب ارسلان که سلطنت کرمان و پشت شهر بغلام ندغ الشبوف رسائلا و انامیل مدغ الفنا
 افضل آساز حج و اجلا ایاز نهضت فرمود و میان ایشان محاربات رفت و جزایی تمام بنواحی فارس را یافت عاقبت
 ضلوه داشت که پیش ازین قاتلت و مقابلت به کافر فوردی مکن نیست بعیت عقل دادند که چو متاب زند دست بیخ
 روتیش نه با نازده دغ قصب است منزم بخدمت تحت الب ارسلان شافت و با نواح پدایا تو تسل جبه فارس و دارا بجزود
 ۵
 مصافات را ببلغ بیت و هفت هزار هزار و هسم بیرون از اخراجات مقرر و موسوم و موجب لشکر معاطعه کرد بدین سبب
 قاور دست تعرض از ویار و کوتاه شد و بدار الملکت کرمان مراجعت کرد و ضلوه یه مزید مکن یافت و در شیراز نواب بگشت
 و خود در دارا بجزود و شرفی خلیل الای العزیز ذکا علیه من العلی ظل ظلمک بصرم ارمان و اعوام در نازده مال معاطعه و غیره
 متصرفات قاعد و تعصبات و تباعد و تقرات بطهر پیوست و از دیوان سلطان سبب شو اعل کلیات حدان و قلت مبالا
 بدان آنرا قدری نمی نهد و او مرد زهم با کلاوا و یمنعوا را کار می بست و الحاله پدیه تا بر عصیان ظاهر مجا بهره کرده بقلعه متحصن
 ۱۰
 شد نظام الملکت او را محاصره کرد و با قید سردر صخر مجوس فرمود پس کووال قلعه با سارت و زیر او در نزی توریه بشیرستان
 عدم فرستاد و مرها باسباب لنا یا بئله و لو نال اسباب النما و یسلم انک جلال الدین چاولی خوانسار که رکنی بود
 امارکان دولت سلطانی بعیت بکر از این ساسی و پدیزه صخره گذار به تیر موی شکاف و به تیغ شیراوشن با نظام الدین
 این کجی این حسویه که او را هموی خواندند در مابلیه سر و ستان محاربت کرد و او را منزم کرد و بنید بر عقب تسارع و متباد شد تا بمجا
 شهدا بشکانات رسیدند آنجا بساط مجادلت از نو گسترند و حساب منازل را از سر گرفت شعر و سبب بلعب الابلال فیه
 ۱۵
 بحسب الحدیث انک الصلک را بر یکدیگر بناوند از طرفین اجتهاد تمام و کوشش بی اندازه رفت بعیت از بانک ای ارک افلاک فرغان
 و زک و حکت و مد خورشید پر غبار شد تا که از شدت اقدام حرب حرکت صهوات اعراف شعر خیم حومه المون الی کلبی
 غمیر لها الابلال غیر نغمم رعا ف بر انانک چاولی سبیل یافت چنانکه سامان جولان بل کنت توقف یافت بضرورت
 مراجعت کرد و بهم در راه و ولایت روح را بسپرد نظام الدین هموی چون پنجا از حالت او بود در آسای مراجعت جای حصین طلب
 ۲۰
 میکرد که خود با اقوام بدان متحصن تواند بود و از باس و قصدش که سلطانی آسمن روزی گذرانند و درین کوه که امر و مملکت خازنه و
 ایسانست رقع یافت بدان بنیته بعیت انانک چاولی امر و بگشت نظام دین و دولت را بقا باد اگر چه سخت حال را اندا
 و نویسنده را ساخت اما ببال نویسنده که هم استحصن با اقامت نمود و فی الفضل اعترفتم جبال بعصم او عاکه
 مواضع و اما کن جبت خاصه و اشباع بنا کرد و بمردور و زکات مکن پذیرفت و عرصه دارا بجزود که مختصر ترین کوره از کور پنجا فارس است
 در عهد او مفرد گشت و آنجا نوب پنجا نوبت ز بعیت زهی یکانه که در معرض دور و بی صرخ ز چار عنصر هشتم بهشت میتری و در
 بعد و اجد و کابرا عن کاپر اولاد و جهاد او مصحح موصوله الاسناد بالاسناد مقتصدی امور سردری و سرداری و حامل اعبا بجزود
 ۲۵

تمام

ببیند و بنویسد و بنویسد
 و بنویسد و بنویسد
 و بنویسد و بنویسد
 و بنویسد و بنویسد

میشد تا در شهر سنه اربع و عشرين و شمانه که نوبت دولت بکام مظفر الدین محمد بن البهار بن حسویه بن محمود مفضی شد و او مردی
 بهر مندافاضل نواز بود شعرش همجمله الکرمی حتی استغفره ذی ای الملک حالا بعد حال صیفیل معاطیف الغصبات
 بنام فیض القوی محمود ال کمال در تقویت دین و تربیت افاضل و افاضت ادراکات و تسویبات و ادا امت و طایف
 طاعات سیمیا پیوست منکد فدا حسن الی اللانین من یومده و منان من یومده که تویح عزمه مملکت موروث را بذل مجبور کرد
 و تا سرحد هر نموز ولایات و قصبات را در تحت ایالت خود آورد و میزد و حدود شباکار از طرف فارس حسویه در و نیز و خیرست تا
 رساتین میثکانات و دروسانک دومی که در بهت فرسنگی بهر موزا فاده و نام آن کورستان و این مواضع پیوسته جماع ارباب
 و ائمه دین و علماء کبار و مشایخ و اعیان بوده است مصحح و کاشف ان الرجال بن القسری ملک مظفر الدین را در موزا تفسیر
 اسرار تحقیق نکات و فوائد بسیار است از بوالکرامه که اثار طبع و عقود اشعار را بنی او نمودار این رباعی که پیش کمال الدین سجیل فرستاده است
 رباعی چون نیست در بختت روی صال سرب خط و بوان تو دارم به وصال کویم فلک در توجده نقصان آید کرانکه رسانیز با
 بکمال کمال در جواب او این شعر در از نقصان نشت رباعی اتی تو که خورشید فرخنده نشت هر کست خداوند نرسیده
 جای کمال اندر بجان خلق جفا و انگاه بجان کمال جوینده نشت و این رباعی دیگر هم اورست در مرثیه سپهرش عیاش الدین پدر
 جلال الدین رباعی ای جان پدر که آن جهانت خوش باد رفقی ز برم که جاودانت خوش باد تو ملک بقار انفا بگریزی سو
 سرگردوی که روانت خوش باد و سبب وحشتی که میان انا بک مظفر الدین ابو بکر سفی عباد الرحمن مشوا و ملک مظفر الدین محمد
 شباکاره افتاده آن بود که رجاله شباکاره چون و نود و یار و مقابرت جوار حاصل و شستند بر پوشیدگی تا ضمن می آورد و وفا و دیگر
 مصافقات را تعرض میرساند و بهر وقت که از فارس شکری نامزد آنجا میکشت بقلعه مستحسین خود و متحقق میشد از آنجمله پیوسته
 انبک حرکات و اقدام شباکاره را در روزان و شبان کاره بود با آنکه کمال سلطنت دید علیا داشت شعر بد غلبه اولی
 عشاء غنای القس اطلعها الاصبیل کی نوبت لکفر نستا و فرمود که دست ترو عصیان بیار از کفوف کند و تیرت
 بازو آن دیار کف دست کرد و اند چون تخلص قلعه سردستی و سرسری نبود و شکری تمام پای قحاجم در نمانده بود و دوستی
 یافت دست مطاول بر کشاد و نخیلات با یساف لها طلع نضید که صفت مصحح کواعب انرا ب عرض فدا و د
 داشت با دیگر انواع در خان بازار اوری بریدند و قلعه بارامی وقتند و ازین نوع اعمال و رساتین ناخرابی بسیار کرده مراجعت نموده
 ازین ذکر آنکه مظفر الدین را صیت استقلال اشاعت یافت و افاضل از اطراف متوجه خدمت او می گشتند و بصنوف صلوات
 و مبرات محفوظ میشدند بر اینوجه کار او است اظهار داشت چون بخت بلا که خان اُسوه یا ساسی چکیر خانی برانقلع قلاع و قمع
 مستحسان رباع و هدم مواضع منع موقوف بود چنانکه هر کجا مستحسینی از سر بگی بر سه سنگی مقام میساخت بدفع آن شرسبلی از لشکر
 آتش مجر میفرستاد و نظایر و اخوات آن در راه انهر و خراسان و عراقین و کستان و حلب و شامات و موصل و فارس و کرمان
 بتقریر حاجت نثار و در سنه شان و خمین و شمانه که جبهه میر تو مانرا از قسیله جلا بر که الکنه نوین پدر شکرتور و بوا و اقربا هم از آن
 طایفه اند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مستحسن بود

شهری فیله من ابوتنا الحرب فله حفظ بالمرهفات لهم فی الوقع لئالی تعیین فرموده استخلص و استهاب قلعه ایچ و آنچه در آنست
 کوجنه غره صفر سال نوگور بشکر مغول و مسلمان که قریب بیست هزار بودند در پیمان قلعه نزول کردند و محاصره داد و دولت مظفر الدین
 و اباالی ما از فرغ آن شکر چون دریای بی کنار و چون کوه با جگر و چون رعد پر خروش و چون ابر بر طرف نازان و چون برق اجسیت
 بر خور که نازان دست از کار فروماند و کار از دست ندید و گذشت آقا با سظهار حسانت قلعه و حصول ذخایر و انبوهی به حال
 عالی جز محاربت رودنی بیست جنگ در پیوستند و از بالا وزیر سنگ و تیر خرچ چون سیارات که اکب مصادد و باطل شد تا
 ۵ سووم که مخنق تقدیر قرضه آفتاب را بر گوشه بام قلعه کردند و انداخت و حشره که اکب در حجاب اخفا خریدند و از طرفین پسجیده
 کارزار شدند تا که ملک مظفر الدین با تیری شهر مغفوفه فون المنا یا و فصله علی المره بمیلی الیه البرج والولید بر چشم آمد
 و از اسب آن در حال از سب چون شخص کرم از پامی در افتاد و بروج آبا و خانه ابا و پیوست کبار و اولاد و اعیان و اجماع و مصلحت در
 تسلیم و انقیاد و دیدند از قلعه بشیب آمدند و قبول ابی و مطاوعت نمودند کوجنه چون شباکاره را مستخلص کرد قلعه سفید را که جنوبی
 ۱۰ قلعه دارالامان افتاد بود و بمناعت انصاف یافته خراب کرد و سب و مصانع آب را که آبروی استظهار ایشان بودی مصرع
 چون زلف بان و پشت عاشق بیگمت و سوزانرا با جاک شوان مسادی ساخت نقل میکنند که بیفته هزار خانه معموره بر
 قلعه دارالامان باشد تا مدت آن بیوات مژگم و مطبق بعضی منطقه و از پیرامن قلعه وارد و صبح و انت عینکه سوز و آتش
 و چندی غلیظ آسای در پایش افتاد و شمالی قلعه قتمه کوهی باشد که بسلا فی مشهور است مشرف بران چنانکه هر تیر و سنگ مخنق
 که از آن قلعه منحدر شود من و سلامت محله بیدره که یکی از محال دارالاهات محال نماید و معدن بعضی فلزات چون نقره و قشیا فی
 ۵ و ذهبی و مرمیانی و گنک بفت رنگ و فولاد و موصوف بوجود و تمناست آنجا باشد و حقیقت اگر چه آن نواحی از قبیل کرس
 اما آب و بهای نفس ایک با عدال نایل است و در بیاتین و باغچه میوه سرد سیر و گرم سیر با لطافت و لذات نمودار یافته است
 فیها حبیباً و عنیباً و فضیباً و ذنبوناً و خللاً و حدائی غلباً و فاکهه و آبتا حاصل تخمیس نارنج مقل و نجر
 محسل و شمالوی تون شعر کانه من المجریب جن ثری مثل النصاب مثل الخلد لیر فواکه نایر و دیگر اطراف تقوق دارد و
 نزاره که یافت بر گرفت و حکومت بر قطب الدین مبارز سپهر ملک مظفر الدین مقرر داشته و ششمان مغول را کاشته مرحبت نمود
 قطب الدین یازده ماه با ششامر میوئی بود بعد از آن برادرش دشمن آسا قصد پیوستن کرد فی الاخوان جننا صحیحاً
 علی اعبین مرضی من الشنان و در دهم ذی حجه سنه تسع و خمین و ستمانه او را از پیو عید ستمانه مصبح و عتدایا با الملک لیر
 نظام الدین صویه سپر غیاث الدین محمد ابن مظفر الدین جای او گرفت و در ربیع الآخر سنه هین و ستمین و ستمانه در واقعه کارون
 یوم النقی الجعان بردست بلوقا کشته شد برادر او نصره الدین از بسیم شاه از حکم برینغ ملاکومان حکمی رهنسب کردند و
 فاعده یا ساسی مغول چون برادرش در کوچ ایغانی سپری شده بود قضای حق او را فرمان شد تا دختر بلوقا شاه با کوره شاخ نغبت
 و غنچه کلین عصمت و کوه برکان کامکاری و دانه دام و دستبازی و رخت حکم زوجیت او استعار یافت بعد از آن دو برادر کرد

مهر

او را خواستار شدند و باز دو واج محرم آن ایثار در بروج الاخره در بروج و شین و شمانه نصرة الدین را از حکم قضا جل موعود تقاضا کرد و در این
 تیره خاکدان در گذشت شعرا یقین آنها را از الفراف و کن تبتی نچیله الفراف هم آن روز جلال الدین طیب شاه در کجای
 قرار گرفت و در شد ملک بی ثبات فصل حکومت به فتنه سال رسانید و در عیشر جادی اولی سنه احدی و ثمانین و شمانه از حکم
 بر بیخ سلطان احمد سیاسا ملحق شد بقیه بخت بهفت و بهفته که بهقا و شمر عاقبت شد در کست کدر شعر من طالع فی سبیل
 الودی اباؤه فلبسکن طریقههم آبنافه برادر او ارباباه الدین مهمل تقلید امر حکومت کردند و بهفت سال مدت دولت
 کنت فحش یافت و در سنه ثمان و ثمانین و شمانه به طله مرضی داعی کج نشین عاقبت شد بقیه بوی جگر سوخته عالم کبر
 کر نشیندی نهی داعی کبریت و ملک غیاث الدین و نظام الدین که امروز و هوشور شسته است و سجمانه دین رفته
 و صاحب سپاه میدانند از فرزندان این دو بر آورند و با وجود انقلاب ایام و تراجم دول و انکسار امور و آرد و محن که سبب
 دار زوال و طالع و تصرفات فاسده ایشان طوک از حکومت طول در عایا از خشکی فاق و تکلیف مالا طافت فالان و نورا
 از بسکی راه محولت پریشان هنوز از خاندان ایشان خیرات و زکوة صادر میگرد و هر صاحب دولت صایب بهمت که قصد
 خاندان قدیم ایشان پوست کتبت و خذلان بیکان بدان راه یافت و حریف معصوم را از کنا تبتی مفقود و بد و مطلوب از بسکی
 شد و لغیر دلا بسوی حساب قوم نمودند فدیما واحساب انبن مع البقل و الحمد لله الذی بعده آسری بهر
 کف ماسری بقی ستر شریعه از بابا ایمان سرور و آسرفی لکفر اسدا ذکر فتح کرمان و چکو
احوال آن ارباب کیاست و اصحاب و اصحاب و است و ایقان و خداوندان خرد خرد و دان کتبه دان که دست تقاضا
 و داع بل ران بران کیران بهمت آسمان دوران ایشان نهاده است و یکبارگی رخساره آینه صعله حالشان تا بایر و خشم علی گ
 سمعه و فلیه و جعل علی بصیرة غشا زکرا کما ریاقه اولتک الدین امنن الله فلو بهم للفقوی بوجه استعرا و استقلال و بر
 قیاس فاستدلال و اند و شمانه که دنیا فارغ است و غور بهت نه سلی ساریت سرور کاشانه غم است نه جای نعم نفیس برین
 بلا و غمش معرون بلا نایش همه نایش دان و مغرور به آتش سزای مالش طالب لذات او را چه راحت جز جراحت و متوقع را
 بدان چه کرامت جز غم است نه عاقل را از زوال او منال قطره و نه برکت را از نوا او منال متوقع با هر که انسی یا بد نیاید و چون
 روی تا بد شرح محمش در وصف نیاید بنوه زمان و نوبه عدنان کشته اشرف و بر کشته سفاف و دهره و هر و عصره
 خوزیر و دکر او جگر شکاف خرد خزل او قتل ام جل بی ثبات و دوام و نوش ویش و کم ویش و انا فرجام و زود انجام شعر
 سینهها غیر صاف عن کدر و سینهها غیر معاف عن غیر محماله مخنکه عهد و معاهد ها محماله مخنکه ععود
 معافهها عجوزه طریقهها غیر ریاضه و خلا بیهابا لویج لایفه فروک سواد نقتل طول الدهر صبرها و لا
 تقبل الا بعد عده الفه صبرها من نظریهها اسخلی و شم الارف و من ذافها اسخلی طعم العلفم جمیع القیل الا
 فها متویب الا ذاب و کل انواب الککل معو با الادل و الا انابا الالستظلال الیظلال نفیها ضلال

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

جرت

تفتک

سَم

والا یتکالی بحال حیرت ما خیال تعبطی ولكن بنظی عطاها بغضا الطال ونغنی فغنیب لیتقی لم یحون الزوال

اگر مطالعان این تشبیه را مخلصی طلبند و این حساب را به فذکلی حدیج افند و این مجمل منقصر تفصیلی کرد و دو دعوی بیان و دوی خاکش قلم
دعوی مقدمه را که حسن من و دایع الاصداف اصدا شده انگشانی شافی و استفساری ساری کند حال سرشته آن حکایت بست
درایت افند و نقاب مخزن لقب که هر شب افزون این روایت بر سرشته عرض بدست دلال لؤلؤین من بر عیب بی سو و ک
لاالی الفیضه به مخبر از آنکه چون در کرمان زمان سلطان محمد مظفر الدین محمد شاه ابن سلطان جمجج بواسطه تصرفات بعضی ثانیان
در پستخان که بلا بس درت و تجرت امور نامتدع بودند و در درجه فنون شعب و الثاب شعبه من الجنون نامتدع بل نامتدع
کما قال العائل شعرت کمرن سکر هوی و سکر مدامی انی فیق حتی به سکران انواع جهل احوال ملک و مال راه می یافت و چون
اگر اوقات محمد شاه در اردو طارنت میبود بر روز خرقی تازه و وقتی بی اجازه به اوساط و حواشی سرایت میکرد تا حوزه دولت طلبت
عمارت حاصل نماند و بیج و شکوه سریر و رعیت و بهاء مملکت باطل بوم شوم کسب در چهار نوا حی آن بوم تو احمی اوبار آغازنا
بدین موجب نقصانی مفروض و تقاضای موجش در مال مقرر ظاهر و متظاهر شد و زبان عذر و نطق مدارک قاصر و متعاصر من مصطفی
مقتضی آن شد که محمد شاه از مذبح سلطنت اغزال کند و درین جنبوی جبرائیل لولفه و صیدنا فیضی بالقد و الیک پیش کرد و تعالی
حل و عقد و زین و نقد و رشیت مهاب و دفع معضلات و تخلص و ضبط متوجهات و توحی مطالب ارباب حاجات آن مملکت
بجفایت و کفایت صاحبی و بیع صدر خیر و صدی صاحب قدر خیر و جبری صنایع فکر بخیر حاکی حکیم مستقیل و پیشای دانای مستقیم
کرد چه گفته اند بلیت لؤلؤله هیچ دانی که پیشیانی نصیت کار دانی و کار فرماییت بر رفته این اندیشه قره آفتاب بنام مولانای علم
علاءه علماء الایام مقتدی الاقمة الاحلام فخر المله و الدین استاد المحققین منیر البیقین عبد القدر بن محمد البیاری قدس الله
و عطر بنوایح الفردوس رفته که طراز خنده جمله و علماء اسوه و قسبه بود بر آه و از بندگی حضرت بصنوف ارفاد و اکرام و دوفریور فای
و انعام مخصوص شده حکم بر لیغ جان مطاع بحکومت او نفاذ یافت لؤلؤله کما یفقد حکم الفضا و لؤلؤله بفتح ماره بیع الاول سند
و تسعین ستانه خط کرمان مقدم آن مقتدی یکانه و مکانات آن علاء زمانه بر روضه جان سرفرازی کرد و زمین آن بقعه در فیت
شان با سمان دم انبازی زود چون حکم بر لیغ بشنوانید بستصلاح احوال و تخلص اموال و تلافی امور و جبر بر کسور و نظم مستبدات
و تبید مواد مشوشات چنانچه فخرع ضمیر روشن و متعرج خاطر خیر و متعجل ذهن لطیف و متعارف از مخایل ذات شریف او بود
قیام نمود سنا کلا را ندان طمع کند هشد و رسته ابل بغی عین و کتا ماند شاهزادگان و متصدیان شغال که بر سلب و نهب و در
و گرفتن چون جواج بر فراتو معما بود و متعارف کوفته شدند و محمود شاه برادر سلطان محمد شاه سپه سوار و طوک و خواجهکان
فخر الملک محمود و توام الدین و نصیر الدین حسن با طایفه ترکمانان کوی جزایقی را حنث نخلت و جنب و دخت و جبر مکیدت بود
عقیدت باعث شد تا سلسله مواضع با هم پیوستند و جنابل مدجات در یکدگر بست و بر اندیشه اطهار عصیان و قهر و از رتبه فدای
پادشاه جهان و سخطها بحصول عدت و عتا و عمتضا و باعداد و اعوان و ساکنی بی تعدا و خیال تحسن بقلمه کیوان رفعت کرد و

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

منعت رصین بنای وسیع فاء اجماع و اتفاق کردند شعر و ما بقی الحسون علی الصعود اذا مال الجذود عن الشجر لیکن
 که با باز جوس مجازات بنده و شاید که اول بجهت بر خود بند و او آهوک با شیر ریان دم مصارعت زند باید که شکستی خود را بدستی تصور
 کند و صعوه که با عفا که محل منافرست که منقرت جوید جزو قاحت صرف و بغایت محض حاصل نباشد شعر شیار و دخل الفضا
 اولت غایب سیفاها و لنت الثانیة الفضا چون روز کار تاج و تاج آفتاب از خرق آفتابنها و بشعار عباسیان طلسان طلعت فخر
 محمود شاه بالکری فاک نامجنس و فوجی مرده شیاطین الاس ایره و از پیرا من مسکن آن قطب مجر فضل و مرکز دوازده علوم که فتنه
 و از دور با هم آواز گیر و در بر آمد بعد ماکر که خدم چشم را کسور و ناسور که دهنده ولی با کبیا تقدیم نمود و اگر قته با دو کپ فصل این
 و خسرو بیرون بروند و دست تاج با سباب و دوات و انواع معاج از نفیس تا خیس و از کرد و نهد و نفیس کتب و علق زو
 و قلمرو فخر بیت حط آن چون زلف جوان دلربای لفظ آن از خال جانان یادگار که معطر کلک و صفان بلخ و نیاج
 خاطر مغلقان سخن از شرح نفاست و براعت و توشیح و تصحیح و تلویح و تصریح آن متفاصر بود در دست او دان و از نال پایمال کشتن
 و اسفا علی هیر اللالی و دالهفا علی الدرا الثمین مولانا سعید و سپهر از روز پنجشنبه بیت و بنفتم ربع الاخر من الیه
 الذکوره شهید کردند و خون پشان که شمشاد کرم و معالی و صبا با عنقر فضل و معانی و کلفونه رخسار مفاخره نمون از اثار را بر بوی صبح
 کهنه بیومع الصبغ عن ثوبی فیکر خاکت بی باکی ریخته و از نایره و دیده فضل قطرات حرات مبارک و زبان زمان بدین نده جوی نایه
 و بیغ آن کتاف معال تریل و حلال معافه تحصیل و نقاد صحاح اعفا و دوفا و مصباح قضا و وادی منباج ارشاد و مطلع طالع علوم و معنی
 معانی بیوم سعاده سقیم اسارات و نیاج بخش عظیم عبارات مصرع نیکم بار که هر لحظه دو صد بار در بیغ و قالوا المصام فصحیح
 و صبحه من فدنعا عک فکلت و ما واحد فلهضی و لکنه ائنه قد حکمت و رقی فضل الدین که در مطلع ایام جوانی و بیغ روزگار
 زندگانی حازر حقایق جویش حکیمات و حاوی و قایق عریصات تفسیر و حدیث و ادبیات شده بود این و دومی در ایجات گفته آمد
 با صرح که گوشت بخون است بل احرار بذل فکند و سزار بدل کفتم ز جوانان جهان فضل کسیت فریاد بر آورد که فضل فضل
 چون اذالت حشمت و ازاله حرمت و اصناعت طاعت از محمود شاه و ضلال قوم او صادر شد بالفرد بر کلمه عصیان
 اصرار نمود بلکه کفران استظنار فرود و خزانة موجود را در تصرف گرفت و شعاردعت سلطنت شکارا کردانید و در مجال الکلف
 این دومی اگر چه عباب بجهت تصاحب بود در شیوه تضمین این دویت با فادو رباعی تا چند شوم اسیر بر ناکس دون چون
 کار جهان نیست ز تقدیر برود که دریم تهوری و دشمن کشیم تا خود فلک از پرده چار و بیرون حاصل کار محمود شاه بر تریب لشکر و
 اغرا از انصار و تحصین قلعه و جمع ذخائر و نفقات و تأمیل طبقات اشارت راند و متوجبات و ارتفاقات را درین مصالح لیبصا
 رسانید و متمولان و تجار شهری غریب را به بجهت غصب و رشک عذاب منتقل اساس کردند و در معرض عارضه این حشمت اعراض
 و عروض مسلمانان با و پیدار قضا و قدر و لغو ذبا لله من اللیم که اذله و ازه ایجات سریع ایجات شامت ندیم سنا
 قرین طوم بیغ مرموع که از امثال او مطرح نبود چون شیراز رسید صاحب محترم جلال الدین شاه از واقعه باقیه پدیدار کرد و بر او

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سابقه

بی میل در کواب کاتب افتاده میبخت بهیبت دیده خون افشان و جان آتش نشانت انگشت و ای ارباب خفا بی ستم
 التوقت اخذ نرود نه اطهارا نار از خار سا و اق بیکت ابر معالج و آه غصال و دفع شر داعی ضال و جزاء تورو تورط کر مایان و تلبه
 و تحبط ایشان تحویل کرد شامت نفس و صمیمت طبیعت او را زحمت ثبت و توانی مذا و زود و باشکر حاضر معول و ترکمان اگر او
 شول شعر منقح بطریق الصوامیر مبرین نکت الفبار و بالاصو اهل مرغل علم نهضت بر او اخت و کوس جیل بنواخت تا
 ۵ مکر و فساد و صا و رعد و عناد و نا جم شرو استبداد محمود شاه را بر ازم تیغ دوروی و کر زیکت زخم جواب ده و چون رایب فتح
 سزایت ظفر بایت نصرت انجام و رکاب هلاکت ساسی زمین آرام با و شاه کخیز و غلام درین سال بصوب مصر و شام نهضت
 و رکضت فرموده بود و خواست که پیشتر از آنکه عرض عصیان او بدیکر اطراف نشینان راه یابد و در هر سرری پنداری پیدا شود و در
 هر سینه ما و کیده رسوخ کیر و با تیغ آتش فتنه را فرو نهد و با و حله شعر استاد مؤنث مخذرات ما لها الا الصوامیر و
 القنا الحام کر و از دیار محافلان دولت بر آرد و راه جمادی الاول ارسال مذکور روان شد و بجانب ممالک مصر عازر القنا
 ۱۰ تکالیف طبر من شبایک صایدا رسال کرده است باشت چرکین و استنجا و اجبا و از امبالغه واجب و است و بر توقف و تکلف و غفا
 و اجمال تخذیر و انذار کرده و در مدتی اندک امرای چور غوثی و غیر منجی شمنه صفایان بشکرهای عراق و تیمور بود فاکه در حد و کرمان
 جوارشکر او غنیان یورت و هشت و انا بک اعظم نصره الدین پیر احمد بشکر لرستان و امر آچشم شیراز با اقام خود بخجرت
 پیوستند چنانکه یک تومان لشکر سوار و پیاده جمع شدند و مدارشکر کرمان در مصارب جنام و مراکز اعلام ساخت و مطیع او
 و نواری که میفرمودند سا و اق بیکت نخت و صحبت ثقات سفر اکفالت کبر انضایح مقبلان و مو عظ عاقلان ارسال کرده و محمود شاه
 ۱۵ و محتالجا نرا بر کتاب صولات سهو نیسان و جناب از جنابت عفو و حسان پادشاه جهان تخونف و تخیف فرادان داد و بسیر
 نخست کفایت سر پوش پندار و نقاب انظار را پیش و خامت عواقب انکار و روی نکایت عواید اصرار برداشت و پیغام کرد که
 هر چند مرکب گناه کبیر و جبارت عظیم شده چنانکه دست ترم و بتدا افعال با ستوده و افعال احتمالت بر در قبول عذر و اوقات
 زود و در اقران این حیانت و جنایت و جنایت و جنایت نفس خود پرست و لو شت اعجاب دور از حساب او بطهارت زرم
 و عزارت قلم و تدتار عثمان و موج زخار محیط ازال نپذیرد اما بلیت بیا که عفو شنیده ثبات آن دارد که منزه نشود از
 ۲۰ چنین بزار گناه بعد از وقوع واقعه چاره نیست جز بقدم انابت در پیشگاه عبودیت ایسان و بزبان نصرت ذنوبی و این
 جلت هفتونک اعظم خواندن و پوزش نمودن و ساوس و پومردان المیس تمیس که نظر ایشان از اغوا و اغوا و ترکب و شکست
 او بر حصول مناظر احوال و نجاح مآرب و مال خود مقصود است از مؤکلات فکر قاصر و خاطر حاسر و تصور باطل و تحمل بی طایل را بدین
 و پیش ازین در طی بساط غرور و شکرین کوشیدن و فل هذیه سینلی ادعوا الی الله علی بصیره انا و من البقین و سبحان الله
 و ما انا من المشرکین و اگر چنانکه هنوز با بر مصلحت انی بروی مشبه است و دیده بصیرت از خواب آریاب نامتبه بقاعده در خا
 ۲۵ کار نظری سخا هر که در و رایع مراتع این قصیده را که حاذان اسلاف او ست مواقع بلا قع کرده و سید و ستکار بی باوره کنای عیضه

خطیر

عواصم قدر شکر منصور ساخت یقین دادند که تخییر برار بنده که برای و راه و جای و جاه و خدم و حشم برتر از محمود شاه باشند بر دست
اجتهدا و کمر بنده از بنده کان دولت اذک الله مؤالیها و اذک منادیهها هیچ تعذری ندارد و چون حاجت کردن صد شهر فیض ابراهیم
حطین اجزاء از بنده حرم حرمت اگر سنجیده صد منه فوجی شکر موج بیست سیل صولت کمر هم الله و نصر هم شود
مصریح در کله گوشه این ملک چه نقصان آید محمود شاه بزبان تلخ و تلخ آغاز نهاد و علی العهود و سربدیوار شقاوت باز چو
فرستاد که سبب اقدام برین حرکت آن بود که مولانا فخر الدین در استیصال و قمع ماسعی می پیوست و اذلال امانت این خاندان
مبالغت می نمود و دوست و دشمن زبان و قیحت در آر کرد و اندیدند و مردوزن بر کفکل این ضمیم و استخفافات و غصه و قتلت با
و کثرت معادلات طعنه زن شدند و نیز نقصان فایده نام این نامه و جعل بود و قدر را بدست ساقه جمل و سوا فی ثبات التور و انقلاب
رفت آنچه رفت و بود آنچه خواست بود بهیبت کنون بودنی آنچه بایست بود نثار و غم و در و روانه نشسته بود و من بنده در موقف
عبودیت ایستاده ام و سرب و امر قدر نفاذ نمانده اما از خدایات عذاب و عقوبات عقاب پادشاه بر سرانم مصحح و من لقا
بجای سوطه اللیب صفا و اگر بر جان من بشم و بغض مستظهر که دم بصوب خدمت شایم و سوار چند بر طاعت تمام آنا اگر قضیه بر
خلاف باشد بهیبت بگوئیم و فرجام کار آن بود که فرمان و رای جهان بان بد بر آینه تاریخی در تن باقی بود کوشش در باقی نخواستیم که در
نام و سنگ نام عمل کند است چه ذیایح نیز در وقت بوج و کج عاجزانه دست و پائی میزند و مرغ بسمل از خدمت تیغ و دوستی جان نمی
دویدن میگرد و سوا آن یک دانست که اطعنا بلبال محمی حماقت و انفعول از فقیح شمشیر ابرامی بدیعت و الیو لیا سی و مانع خندای
تخیل او را طریقی نافع تر از تیغ خضرا نماند و تیغ سودانی مزاج و کر ز صفران آن نخواست بود و چه شکر را بساختن اسباب رزم اشارت کرد
صباحی که تیغ تیش و شمشیر بر روی سپر بگون کردن نهادند و دیده غمزه زن ستاره بر منظر آمد و ایراز نقاب ارتقاب ناما
آغاز کرد و فریقین سیخ حاربت و غم مناسب کرد و نذر گو کوس چون آوا سی صور خالیا نرا صور حرکت سپه باب داد بهیبت دم نامی
روئین تو چون بر آید جانندیش را بر نیاید یکی دم ساداق بیک لشکر سوار و پیاده را بی تمیز تعبیه فرمود و صفوف منازلت را در تو
سلاح شوی که در خود در غنای شکر و کان سنانه للقلب فلما و هبنا جناحنا للجناح و میامن میا سرب را چه چو فرمای و خرمچی و با قاتیم و طفا
و در کرباب بیض صفیاح و ریح شاعر و در اکتیفات کاسر مشون کر و سپه چون شون در با بی تل خوست افلاخت بول که رخ در رخ حریف مبارات آورد
سطح آساف صفت پای و کاز پیش و است و فرمود تا سواران کجکی در و رعما سی آئینه صفالت شمر تلاست محاب پیکر با تمنا می سراب
برق لمعان آفتاب اضاءت و نیز های بساک صورت شهاب صفت تین سیرت بر مرکب رعد شینه و شیدا سیر سرعت شعر
و اذ ذق مسنون و انتم را عفت و ابیض مصقول و انجود صاهل روان شدند و مقابل شرف آراست شعر خلیل کلید دامیس
و صفایح لاحت کصبیح اللیل لیل اللیل از اندون شهر محمود شاه نیز با مشا بهیگاه تشهیر دلاوری دارد و ستمها و شناسا و در سربا سپه
در سینه با از که ورت عصیان شینها و دلها سی بر نقطه و نشان خذلان چون شینها لوقتها و هائیکت اوصاف لوقتها و شینها بالویر و علام
بیرون آمدند و پایان سور و فیصل علی الجده و التفصیل بابا و در انواع سلاح و آلات قراع و کفاح دست یازید محمود شاه جوانی معتد
۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

بنیت خوب صورت عرق قامت بود و پیرایه وصف خاقانی رست نیامد الا برقدان بالا بقیست زلف تو سلطان ملائک تیر
 روی تو سلطان ممالک ستان و مع بذامتاد بآب فروستیت و متوشخ با سباب میدان واری در جلد زبان بزار و دسان حلقه با
 از جبین چرخ برین برودی و در حوض سابق بنوک پیکان در شب تیره موی کشافی کمانش چون چرخ فلک و شکس هیچ پهلوان نشده تو
 سپهر و بان چون سوار بدین خطاب کشا و مخصر این کافر هم تو با زوی تو در مقدمه باش که عیان مطارده و محاطه سبک کتی
 ۵ و عادت شهر و حشران بر بالای حصار نوای غیره جوش و خروش جوش فلک ازرق پوش میرسانند ز راه کبریا که کشا و شده و اسباب کفر تو
 آناه تیردهن کشا و در طوای این معرت بیت معری شعره فاذا لائن فی عینها صلات من دیم الطین و زده کالذهران
 میخواند بقیست و خشین تیغ الماسکون شده لعل و اهار داده بخون بگرداند چون سپهری برآ که شکر فیزید و بر وقت
 تراکم رزون غبار کار را عطفی فلی برده ان ملک نیلی بست باز تا جم دور قطار تخیمای نیو فکرها را در غوان نثار عرصه زمین مگر روی و
 رخسار و نظر اما از نیب صیل تیغ برجام و محام تازی زرادان در درو طلاحم ساکنان طارم علوی با کوش گرشد برام که جلد و قهر
 ۱۰ و خونخواره سپهر بجم است در وقت بر احوال کشان استک زویده چون خون از تیغ روان کرد شعری که کثرت آنها انما اقفسهم و لا یؤید
 فی وجه الکتی هبند شکر مرموشا بی تخصیصا جمع ترا که از زمره پنجهانم و خود صندریا کرد و بهر تیر کشا و می کشا و می در بارنا مکر که انداخت
 و در لحوه بکلوه عجباء حرب را بر اعیان محول ساخت و شکر کمانی در مواقف اقدام و مواقت اقدام و مواقت ققام حملات مستولانه و بنیت
 متحرکه کالقدر اش علی التار می نمودند و چون چاشنی صولات ساداتی می چشیدند و سر کوبی از دست برد و روان بهمال مساعیر ابطال و جلال
 عرصه اقبال می یافت زخوف صفوف ایشان مانند تراکم صباب که با شعله خورشید متلاشی اجزاش و کشف میکردت و با ذیال سور حصا
 ۱۵ مبعی میشدند و استار بستور جردان حائل و اجباب بکامن و مصابین متداخل می نمود و از پس پرده مخالف در عوض ایقاع را قمع میزدند و پنجه
 سورت اقدام و شدت منظم باقی بود اما صاحب کین مملکت سپهر یعنی مکه کیتی فرزند ولایت نیروز را بسوا و جیش استبدال کرد و وضع
 الحرب و اذاهار و دشکرامن از مبارزت و مناجزت در چند نو پای حاجت از حوزة معارعت برداشت روز و یکبار با بوقی که قلم
 تقدیر بنامه صبح بر جبین روزگار معنی شعر الضمیر یوم عن جیون فحز و اللیل یرفع عن ذبول مشیر رقم زو بقیست سپهرت کبر
 برا و میگذرد چو روز روان خون همی ریختند بر یکون روزها و ما بهما چون بر صلا ییشم رنگ ملک صبح فالیه سای ترکیب مثلث را غفران خور
 ۲۰ سانسیدن کرفتی تا وقتی که طلایه شام کروشکر که آفاق درآمدی محاصره و کجا بره ازانند و چون و بیرون برقرار بودی و مرا کشت و منابضت و
 مشاخصت و محاشنت روز افزون شعر حیث الذبحی النفع و البیض الصوارم و الاشد الفویس و الخطب الا لشکر ساداتی بر طرف و غرور
 ایشان را بنیم و کلیم و حیر و کسیر میرانند و بر مضاربت و ایم مضاربت می نمود و از طرفین قتل نام میرفت علی بده الحالات گاه بزبان تعقیاس
 و انباس و گاه بنان و عید و اس محمود شاه را تا میلی و تکلیلی کار می بستند باشد که بی تحریب بلدان و تعدیب قطان آن کار فیصلی پذیرد
 و عهده و عقال مبرم از پای خیال آن مظلومان ظالم بنا کشا و شود محمود شاه همچنان بر سر عوایت بود و بر مواجبه آن که فلان ساعت
 ۲۵ شرایط و بدان نوید چون کل از غنچه دروغن از شجوه و ناوه صالح از سنک درک چکت از پوست بیرون می آید ذلک فو لکله با فوا هکذا

زور

بودی اگر باینی حاصل خاکست و آن لبها را لطافت کنارش بوسه گاه کامکاران کشتی اگر با زنجونی چون و این کل بیت فنا پاکست
 سنگ چشمان با زانغ و طوطی خندان طواسن کبک خرام در دام ایلام ایام بسته قید حمام شدند رباعی یارب کجا شد آینه اسباب ^{نشد}
 مانا اثر نماند ز خوبان عقلی یاده نماند خون آل آمد سرشان ساغر شکست و دیده شکست مسمی محمود شاه هنوز چون چراغ نیم مرده
 که بهنگام اطفا اندک اشعالی کند مصحح و ^{بیشتر} ^{نقص} ^{تجدد} ^{نطفه} ^{جلالت} کونه از بلاوت طبع طبع فرا می رود و فاید شقاوت
 ازلی ما که طلیعه خندان بدی باشد متع بود و در دریای تیره صخره آرا دست و پانی میزد و از بر سوخت و پوی عاجزانه میگرد و در کت و کجا
 ز نامه می میجت و چون شمع سر گرفته از سوز دل زبانه بر میکشید عاقبت سبک گشاه که سر و قرآن عفاریت و مایه فتنه آن عکوفت
 بوزار و رعیت با ورق مسطوت و نفیقت ترا و ف صواعق طیت محبت معاشرت با میر موادعت ساداق بکیت بجات خود
 مضی شرد و استمان بکجا و حمایت و استدر ابطال عنایت بندگان دولت روز افزون از خواهی یکا پد مصون نسبت برین اندیشه
 از موانست محمود شاه بطرف مناقشت که آید و مساجلت بر مجالست اختیار کرد چون روزگار زنها زخاری آغاز نهاد و این خود
 حادثیت میان آباء و زمان منداول که بهنگام اگر تنگمان حوادث کام بکشاید و روزگار تراجم نماید نزدیک دور و دوست
 دشمن و یار اغیار و خویش بیگانه که در و شطرانی اما نسفند لئال مالک و اوتوهم ^{البتک} ^{و صالوا} ^{ان} ^{تفتت} ^{حاله} سخن مردم جوئی
 و حرمت مردم داری که اگر از کاتب میرسی امروزم بای خبر در و بیف مقلعه خاقانی بخوانی بیت قطعه یکت مردی کجاست
 خاقانی که در و مردمی بانی نیست مرغی که حوصلش بجان دانه پرورد مردمی بانی خود جهان محبت کس نیست که در و مردمی
 یابی خوشت که فرصتی آسار گند و اسباب کز تخمین را سازد و در باب تفریطات جانب مطا و عت بل بایل بودن بطرف
 عصیان در مدت منادشت محمود شاه بی وسایل اعدا راهی توکل کند و تقریر کند در تیر استخلص کرمان طریق اجتهاد مسلوک خوا
 دشت و نقد ضمیر راستیکه خلاص مسکوک باشد که صفحات بهجات اورا با قام اکرام موشح دارد و دلجات جغوات با غصا
 به صورت از قوه بغض نرسیده محمود شاه را از اندیشه او آگاهی دادند و اگر قوه بند کرده در ماه رمضان بخدمت ساداق فرستاد
 و پیغام داد که سر رشته فضا و مایه غنا و از اول آغاز بوده است ساداق بیک اورا همچنان بصوب بنکی روان کروانید و در
 تبریز از حکم یاسالو ^{تقدیر} ^{سیانی} ^{الدهر} ^{فی} ^{الغمة} ^و ^{الباسا} ^{شر} ^{بت} ^{مجازات} ^{مجازات} ^{نوشید} ^{محمود} ^{شاه} ^{را} ^{طاعت} ^{طاق} ^{شد} ^{مخلات}
 دو قاحت او افسانه تمار آفاق نه بارای تشفع بذریعت ضارعت و نه قدرت توصل با سباب مانعت نه مخضنه سمان بود
 امید مسکه و نه در مضیق نام اوسی مسکه ^{مخزون} ^{از} ^{پرخ} ^{حرون} ^و ^{تخیر} ^{از} ^{سیر} ^{اخر} ^{وارون} ^{قال} ^{الله} ^{تعالی} ^و ^{انفقوا} ^{بوما} ^{لا} ^{تخری} ^{نفس}
^{عن} ^{نفس} ^{تبتا} ^و ^{لا} ^{تقبل} ^{منها} ^{شفاعة} ^و ^{لا} ^{تؤخذ} ^{منها} ^{عدل} ^و ^{لا} ^{تفهم} ^{بصرون} صفت حال اورا چه در مصطلح سورت
 وجه در مضیق سکر ت خندان از مسرعات و ملفوظات و منقولات و محفوظات خود لایقتر ازین بیت فاین نمی بینم ^{تخیر}
^{الله} ^{تعالی} ^و ^{لا} ^{تقبل} ^{منها} ^{شفاعة} ^و ^{لا} ^{تؤخذ} ^{منها} ^{عدل} ^و ^{لا} ^{تفهم} ^{بصرون} ^{صفت} ^{حال} ^{اورا} ^{چه} ^{در} ^{مصطلح} ^{سورت}
 دم بل بهمانه عدم گشتند و الی ما زال الله الموفده رخت رحلت بر بست چون در مدت ده ماهه محاصره کرمان سی و پنج

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مغز

مصاف از منقح خلق منقح تا محتمل شوق روح و از پنجم نزول قافله عار تا وقت قبول ماعده بنا بر آن مجاہل مخاویل اتفاق افتاد
 و هنوز در خواب غور بودند اینک بجز این غور و تقوی حکایت تاوی مدت عناد و اصرار بر تعادلی از شاه راه رسا چون ابرو
 حکم برین شد تا از موصل استاوان منجفی با که صاحب عمارت و صاحب بطارت و موی شکاف و قلعه کشای بود تعیین کرد
 و بشیر از مدو سه عدو منجفی بروج بیت جورا که شتاب طلب فضاکسا و قدر نفا و ترتیب دادند و عازم کرمان شدند پس
 ۵ و در روز مستحسان مجلس کارزار بفرمان منجفی بکافران و سبائین اهل کرمان را عیش سکت امانا در صورت انذار تعلیم کردند
 بر سکی کوه فرسای کله قله را شکافتند و جسر و حصار را در لرزه می آورد و ولوله چون خروشیدن رعد در بهار در نهاد مسکان
 می انداخت چنانچه اگر می بختلوان اصابعهم فی اذانهم من الصواعق حذا لکون در حق ایشان وضوح پذیرفت بیت مصطکا
 مصاصت بجانی رسید که سکت تشویر و تهویل در قلعه سترس ز پوشش و قبه مقرنس بی سون کردون نخت و هلم جسر آنا برج
 شاه مکت را که با برج حل خیال مسامه می بست با قاره زمین موازی کرد و همدند چون بخت خصم پایدار و دستگیر نماید حصار
 ۱۰ با همه سر بندی بفرستی کردن نهاد بیت عظم چو صراحی ارچر که کش بود عالی که پیاله دید کردن بنهاد فسیل با فضا است
 و انجدار انجدار یافت و آن سوره حکم مینا و سمت انکار گرفت محمود شاه و افراد شیاع او کشف صورت از چهل مکانه ستر
 خو کشیدند و قافله دست و پای کم کرد و سادان بکثبات قدم نمود و شکر را تخفیف کرد و تا از جانب حله بردند
 شهر خالید روز دوشنبه دوم صفر سنه تسع و تسعین و شتا محمود شاه و امراء تراکه و خو جکان که کاهه ملک و دستوران
 ۱۵ عمل بودند مغلول و مسکول و شرع عار و لباس نپس و رواج روی و غلبت خلق تقابرون آوردند فاقبل بضمهم علی بعضی بنا
 و معلوم کردند که کجین چندان برینما و تما لها همین نتیجه و او در الله علمهم و لکما فیرین آتاهما و صحت حدیث نبوی که لوم
 العلماء مسومه جهانیا نرا چون چشمه نوزنای خورشید روشن شد بوقتی که محمود شاه و درایزه التوبه افعال خود اسیر آمد صاحب معظم
 جلال الدین شاه این دو جنبی که جناب رباب حسب حال مینمود و جواب گفته او را علیه است کرد و ربا سعی ای ناکس دین بر آن
 ای سخته دون وی عقل تو در دست پر کشته زبون کردی تو تهوری و دشمن کشی دیدی فلک از پرده چه آورد بر تو از غریب
 حکمت آسمانی و عجایب تقدیر یزدانی بهم دین روزی بیغ دوران فرمان رسید که چون کرمان مستخلص شود و جو مخالفان دولت را
 ۲۰ بهم آجا بقصاص مولانا می سعید بیاسار ساند و روی زمین را از جرس افعال و میمه و قبح اعمال لئیمه ایشان طهارت و بند سادان
 بکیت اشاره فرمود تا و وارزه تن را از افراد عادی دین دولت او بجای ملک و قرار سلان ملک و اغوش ملک و خو چو
 و قوام الملک و بهرام شاه و اراری و طغای کین و قلعه شاه و کاکاک کچی را از عقب دیگری جناب مصلح یاران هم شدند
 و ترا منظرند میرسانیدند و هیبت دشمن تن دیگر را تیره می و هشت عنقریب آیه انغر فادخلوا نارا که میثوانیدند و در منزل
 شخین خلا بق بمنازل بیت و بیت میرسد جلیت از دل و خسارشان خوردند چندان کرگان کر شته تغار و از زنج زاع
 ۲۵ و کذ لک بفعل الله بالظالمین بلیت با بازی کرمی مانان چرخ مست که بازی برارد و بنهاد دست زبانی و بدست و کج و کلا

۱۰۰

زمانی غم و خاری بسند و چاه پس نایمان در شهر و اعمال فرمود رسانیدن تا هر کس بمساحت خویش و حرفت معاند مشغول گردند و بتر
 و هتاه منزل قیام نمایند و قطعا مگذشت که لشکر چو احوال ده ماهه که میان که هنوز نامنزل بود بگارت و تاراج مکت تازه نهند چون
 مصالح ضبط ملک و تأمین رعیت تثبیت یافت امر او لشکر باین طرف را اجازت انصراف داد و خود به لشکر فارس بر عزم دار الملک
 شیراز روان شد شعرا و اولیای انصاریین و خواصی **لَطِيعُ بَاشِيْنَاكَ الْعَدُوَّ نَظِيرُ اجازت این فتح عالی منار لایح آثارها بر ناقب با هر مغز**
 که بعد قضای الله و القدر المبین مساعی کبیر و اجتهادات بلوغ و زحمات و شمشیر ساداتی از پرده چهره نمود و شعر **فَسَاءَتْ مَهَلُ الشَّمْسِ فِي**
كُلِّ بَلَدَةٍ وَهِيَ هِيَ وَبِالْبَيْتِ فِي الْبَيْتِ بدین معانی مشهور و اجتهادات مسکوره و در بندگی حضرت کیوان بکمان دوران امکان شناسایی
 محل برتری از کافران یافت و سیور غامی فرادان مشرف گشت و تجدید حکومت ممالک فارس و امارت لشکر عراق و ولایت
 و کوچک و کرمان و گویا نیزه و خلعت و شمشیر خاص مبدول افتاد و حکم شد تا بیلان خاتون که خاتون شایسته بود بر مستحقان
 الطیبات لطیفین مدقیدار و روح او آمد پس سلطان مظفر الدین شاه چون از نسبت زلت محض و جفوت صریح برادر برتر بود از
 حکم بر بلخ چون زلف یار نامزد مملکت پریشانی شد و در شهر سنه سبعه بمقر سلطنت پیوست و شد ملکه ملک و اجتماع دوراندگان
 و استعمار عاملات رباع رهبها فرمود و بانکه مدت نوع آسایش و ارتیاشی بحال سکان و مسکن راه یافت و بیشتر عمارات اعیان
 و ائمه بقرار اصل بازرگانه مصحح و بن چرخ بدین قیاس دوران یکدو تا ششم جمادی اولی سنه اثنین و چهار سلطان محمد شاه
 سال عمرش نهمی زرسیده و نایره امیدوار حرمت ملک و جوانی انطوائیافته بحکم اجل موعود که آهسته نیست همه را مورد و بسنگ
 ملک مورد شد بگذشت و بجایی و جانی سفر کرد که بارگشت ممکن نبود و شعر **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّا أَنَا نَسْنَا**
وَنَزَلْنَا هَا كَمَا نَزَلْنَا لِقَوْمٍ فَخَيَّلْنَا لِقَوْمٍ بَعْدَنَا أَوَانَهُ حالت ادب و بوقت مقام حله بار دور رسیدار کان حضرت شاد
 کردید که برادرش حسن شاه قایم مقام باشد خود خبر وفات حسن شاه که بعد از یکماه از عقب برادر را باختر پیوسته بود در حد و حدیث
 اشاعت یافت مصحح و فکال **لَمْ يَبْقَا مَثَلُهُ إِلَى لَوْ دِي بَيْتٍ** جبار چنین است آئین و داد که جز مرکب را کس نماند و در
 ازین در در آید بدان بگذرد زمانه بروم همی بشود و حکم بر بلخ شد که چون از شر او سلاطین کرمان بیرون قطب الدین شاکسی نسبت
 که مستعد معاقت امور سلطنت باشد از اهل بلخ فی تعیین کند بشارت این دولت نابوسان که بقلم تجل بیزنگ نقش آن بر طویح
 نقش خانه و هم او ترسم نبود بی تحمل منت غیر دولت استداد انصار شاه جهان بنیاد مسجد سکر الطاف سبحانی عرفیه و دعای
 دولت ابلجانی تقدیم کرد که بی نظاری سکت امید یا قوت احمر شد و وزیر مسخت عین ابریز گشت آری لطف لم بزیلی با و
 که مجادیح انوار شمع و لوفرش رحمت اوست و مصباح اضواء الله بارقه حکم حکمت او چنین زباب فصال بهناق تشنه دلان مکت
 بسی چکانیده و بسیار شب نظر نشینان صبح امانی را با شمع نور سرد و منور گردانید **لَمْ يَلْفُ لَمْ يَلْفُ** اگر چند باشد شب ویران
 برو تیرگی هم نماند در شور و زو چون چشمه خشان شود زمین چون کمین چنان شود و **اللَّهُ تَعَالَى خَالِقُ الْآلَشِبَاءِ**
وَوَلِيُّ الْأَعَادَةِ وَالْإِنْسَاءِ شاه جهان **لَمْ يَلْفُ كَوَادِي الطُّورِ فِي لَطْفِ الْبَصُوبِ** حضرت شافت و در مقام غا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شرف کشمیشیافت و بیایزه و برلیغ و تشریف سلطنت مخصوص شد و پانزدهم جرب سنه شین و سبعمائه در جلالت و جسام و کوه
 و زینتی تمام متوجه تختگاه سلطنت گشت و دره شوال این سال خرم طبع و فتح فال در مرکز دولت و اقبال قرار گرفت و عموم کرمانیان
 قدوم اورا درود و فودزاعات و ذباب اسباب بکبات شمرند و شهر و برزن چون چهره خوبان بر آراست بر مسکران نشینند و
 و شعرای عصر بهمانی در ثنالب گشایند و سخن بارگاه به نثار زود سیم نمودار کسوت خانه چمن خزان و در انقرب انجمن ببارت
 و صغیر و کبیر بدین بیت تمیل نمودند بیت شکر حق رست که از فرقه دمت امروز کس بر آکنده نماید است بجز زینار و چون
 از لهر و عشرت و سور و سرور و بهشت امور سلطنت پرداخت و نظر بر صلاح و فساد احوال انداخت بلیت در مملکت خویش در دوا
 برخاسته قدر مبرم لطف بنا و امروز بکام میر و عمر سبب تا باز فلک چکر و خواهد بنیاد و الحمد لله و الصلوة علی نبینا محمد
 و اجمعین الطاهر وضع قانون ممالک فارس ما انزلت میمونه الطرائق ما مونه الطورق لیم الله تمنا بکبره
 و الحمد لله تکلمنا بکبره و الصلوة علی النبی محمد مناجی مریه بشیرک بلطفه و بزه نذر بر آید و وفیه چون بکرم برلیغ
 فرمان قدر جلوان سپهر امکان خراج ممالک خانی غازی مقرر و بر م و اساس قوانین مستحکم میفرمودند چنانکه ذکر جمیل حاصل
 صورت آن باجمال در مقدمه شرح داده آید از مبتدئ سنه احدی خانی مطابق معاهده سنه شین و تسعین و شتمائه الهجرت قانون
 مملکت شیراز مشرف صفع اذا خطرت بالقلب منه عنه فسطع عند المنفی ان مقنن گشت و بر وفق برلیغ قدر بنا و تعیین
 دستور مملکت از مختصات سیزده و نتایج رای و رویت مکت پرورد محمد و م جهانیان رشید استی و الدین عزتفره که سر امر محض
 رافت عالیان و کفیل و ولت جا و دان و مجر از شمول لطف و جسان و مشرف با انواع البیع عدل امتان بود از دیوان قانون نیز
 امثلا مشرف معقول و مکتوبات مشرف معضل و او مذمومی بر آنکه بیرون فرج که عبارت از آن عشرت سبت در وجه موجب
 مرسوم علیه و حق السعی فحصلان و دیگر مونات و عوارضات تا نسیس پذیرفته هیچ رای را بد و ملات قسات و انواع
 حکمات و تنکات قلیلا و کثیرا تا میلا و کثیرا خطاب گنند و شجده که سخته و بیاجه مال بدان مصفر میکرد و سخته سید و اول
 انان حاصل میشود صلا فرستند و جنایت که جنایب حله ظلم است از هیچ مجرم و جانی ناستند بل بحسب اقرار جرایم آنجا که
 بکسبون ذبیح با حسیار خوانند و اندیشه تسیر بار عایاستلم و دکات سبغ و انند و وجه العین معین را بقسط مقرر و عدالت
 بحسب بیگام ارتفاع و ایماح استخراج کنند و تصور نقد و بتسلاف مقدمه و بال سبب و نکال عصبی شمرند و اگر تو فری
 ظاهر شود صاحب خراج استلم و مو فر باشد و از دیوان قلم تعرض و تعرف کو تا که روئند و سکت تعین و تعیین در فری
 و اوان عروض آفات سماوی و ارضی بنظر مبصران متدین زروع با یوف را باز دیده بهمت بر تدارک مبلغ قاصر مقصود روانند
 و علی الناسل و التوالد بطنا بعد بطین این رسوم با تدرار مرسوم و این احکام با حکام معرون شناسند بخت لا یوهن کوز
 الملکون فواها و لا یقطع انغلاب الامور و حننها و سداها بل یصرون فیها تصرف الملک فی املاک ایمانهم و
 یزقون لرقه القلوب فی ساحه الصدق و عینا و طایر نام عنهم عیون نوازل الاحداث فی الاطوار و نسد علیهم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

طرف عواریض الون فی کفر ذوالاعصار و کسب نفع الممالک من ذوالید مطالیبات الذیوان و بقول الناس علی غایت
الانفاس لیوم اساس العبد و امر شرطا ما یرین بذله بعد ما سمعها تمامه علی الذین یدلون نه انعمان مانه
انذار و بران حجت تبدد و تاریخ صحیفه تویخ ساخته و ذکر رفته که در لغت و مخطوطه آفرید کار ظهرت آیات سلطان و بهرت بنات بران
و عقاب و بازخواست پادشاه روی زمین خدا الله ملکه باشد بر کس که منافقانه این حکام و معارضه این فصول نماید و نواب قیصر
کمدیر بشرطی این شروط راه و دیار باض دولت روز افزون بحاجت نیسان این جهان و انیم نماند و دیده طالع سلطنت بطالع
صورت نصره قرینان ذلک هو الفضل الکبیر کاف بر باد مقام لغیر مقیم غیر رواج نصفت عمیر معطر داغ شوند و الکاف
رواق آفاق بلوغ خورشید معدلت منور چراغ کرد و آیران هذین مذکوره من شاه انخذلی ربه سیدک و الخاله بده اما بو هسطه و در
راخ بنا و دود باغ راسی اودا و تسویش و خطراب در کار این و یا با فقا و اول صحاب قانون که ما مور این امر خیر شد بر خلاف
سمن فظاطون که پنجای هذالعمل الی رجل فی طباعه بخصه الاشرار و استنصاء اصول الامور و العاطفه علی الظلمه و
الرفق الصفا از پیرایه حکمت و در بت حاصل بودند و نواب و کاشکان بران لوقه ان کل اشعیه عهدی طالبه بما
تجمل من انفسهم مطعیه قایل کوئی در علم سیاق کسیر اوراق را مستعین بودند و از علم مساحت در ضرب شش و پنج ما هر تسمیه مواضع را
چون اسما و تسعین و تسعین گرا ریکر و نماند نوشته خود را چون جذر عشره بکثرت حل میباشند کرد و در موضع معمر و تخم طبع می افشانند تا
تا باری شود اما باریات را تخم دیوان نمیرانند تا ذکر کفایت سایر کرد و در جواب سلام خاص و عام میبکنند که موافقه که کی صیت
و در آن استین بوجه است و در معرض تقریر مذات شعر فهاک هات و هیهات کسوفها فان قلبی بما لذیذی لقی شعله بر منور
حاصل پرده سازی قانون ملک بزعمه تفتیق و تینق قانون طمع میخواستند تا آوازه شاعت بکوش زهره خنیا کر سید و چون نظر
آن طایفه از بستن خراج اخراج زر و سب و اگدن الیاس بودند اتباع حکم بر بیع مطاع و اجتماع در زمره الیاس الناس با
بسیار مواضع که شوب دیوانی داشت یا کج توفیر تمام بود و بهطه عدم فطنت و وجود طمع و رشوت یا استناد و بازده بر کشتار قیوم
یعنی حاصلات سالهای گذشته همچنان در تصرف و ثبت صحاب سلب و غلب بماند و اینقدر رایه نیستند که ده یا زده بیج بل
هنعاف بیج هیچ باشد و در مقابل آن تا طرف تقیض بعینه درست و راست آید بعضی مملکات موردی از ارباب سب غیبت
صحاب یا صیبت ایشان از رعایت تکلیف و تعین خراج آن موازی مقاسمات دیوانی اتفاقیت محسوسه که در کنار
می آید صیبت و اندوه که بر کنار می آید است چون معتقد مستقصی که از حکم بر بیع بقا لبت آن موضعی بودند بر صفت ایشان
از تقیض مقدم عین مالی مانع گشته بودند کشف و فحص در دیوان علی حضرت جلت خوی غلبت و کرد و بهشت بر سحرها
و دامن عرض ایشان نیست متصرع و خذ لهم یدیم الشهور فواد و بر مغرف جریمت و تقصیر مغرف شدند و از رده
شرح محمد بن سید هرگاه که وکیل از مشروطات موکل منصرف شد و از پنج بندی هدایت او متجانب شرعا از وکالت و نیابت
معزول باشد و مطر و دو قول و فعل او از حیرا اعتبار رود و دولت ثانی آنکه شیراز از نظر کیمیا خاصیت و در افاوه و چتر شرب
۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شکایت از عمل

دور

افروز خورشید آسایش سلطنت هرگز بر اطراف واقفان این دیر سایه نمی اندازد و پیوسته از نصاب معدلت و عارفی که جهان
 مشمول شمال مرایا و مشمول آثار و ایام محض صنف عطایای باران مقدار است تا محظوظ میماند و ولادت و مستقران بر تاج و تراز
 فرموده تجار سل تقاد و میمانند و اگر بنظر انصاف باز نیند و بمصفاة اندیشه صایب و در وصف آن بیالایند نسبت نماید که علت
 تاه این مقدمات مخالفت اعیان ملک است و غیر و شایب بعضی تمکین و کارکنان طبیعت چون طره و زلف یا بر پستان
 چون زین روی دوست غم از چون غمزه یا بر سحر و همچون لب دوست رشوه خواره بود لقبان بولیب خوی رخصت
 راعا کوی که در تبید مصالح هم دیگر طمع بندند و از غایت محاسن صیبت مآثر را بقیب قلب فرو برد از بر تراشی چون تیغ
 بقطا طت طبیعت رضا و پند و مانند دوات جز در بند تسوید و تشوید چهره حریف بیاض نشوند سر حمله جمال ایشان در روز
 اعتبار تقریری حسنا شد و نقل سایر الوجوهات مرغوبات از مفصل شرح هذا يوم الفضل الذی کنتم توفعون عقدی سهوی است
 از ماده امداد و چون قلم نهند و از سر خیره کوی بر نخیزند تا بدستان خود قدم را تسلیم کنند و صورت اساس این قاعده و
 اجبار تعلیه و تشبیه لمؤلفه مصرع کوران جهان بید و کران بشیند مصرع را کی الاغنی فی قد سمیع الاحتم علی هذا انغای تکلیس
 قواعد احوال و تکلیس و الیب افعال یکدیگر در دیوان علی حضاة اعلاه الله و رفع دعایم دولتها قلم اعتبار ایشان برداشته اند
 و میان اصحاب القوم و ادعا و هم معا برتی نمانده و فاخر و حامل و محمول و حامل سپایه تساوی با زاده و بری و مجرم و فاسق و نا
 در کفنه کانی موزون شده لولا انی الناس لهلکوا و یکبارگی علاقه نماید و رابطه تفاوت از طایفه کامل ذات با رع صفات
 صایب فکرت صاهق فطنت بر در حالت منصورالت مستقیم قلم قویم عقل مضبوط حرکات مجبوظه کلمات با فرقه ناقص نسبت
 تا صرطت سافط عدت منوط مکانت فرخرف فعل مستخف نیت مستضعف نیت مبتدل عرض مستدل اصل مستدل اصل منسل انقطاع
 انجامیده تا حدی که اگر بالفرض قضیه متضمن مصطلح ملک و مال بشرف عرض افزان یا بدیو حظه انظر الی ما قال ولا تنظر الی من قال
 رقم ارتقا و سمت معانی پذیرد و قیاسا علی ماضی بر دیگر قضایا محمول می افتد لاجرم اخبار با بوطه خست مشارکت بهر ار
 مصرع و الناس من بین اخبار و کثیر البر و ایم با یم فکر و پیوسته سگسته خاطر روز باید کشت و همیشه غم اندیشه و همواره به پیار شین
 زندگانی کرد و یا نسبت شیرازی چون عین الشیخ بی تحمیل بل تحت شین مانند کافک کفی بالمره ذره کونه شین از یا و امکان
 انفس الی الخابین و انما مطلوب از ابتداء این قاعده و مطروح از ناسیس این بیان آنکه بر خلاف احکام بر لیغ و تحری رضای ممدون
 عطیان غرضها دلات در ولایات بویل آیت طمع بررها یا خوانند و بی اندیشه بصمت است انداز کردند و خود را مطعون
 استه الله و عرض طعنه از من خست لمؤلفه عمال سوء اذ ان الله ذلکم فذلک لئلا یخرج بهدیمنه خراج مسلکشت و کلمات
 و مطالبات زودا بر منال تغایر و تغایر بق حساب سخی ناکرده حق الیاب که عین بی حسابی باشد میطلبیدند و بتقریر باطل
 التقریر را و نایب آن میساخت لمؤلفه آنروز که تقریری میگردند تقریر این بود که باطل طلبی در مواخذت بتوفیر موهوم
 تقصیر نیکرند تا در مدارک تقصیر معلوم از اسباب تغیرات نغزات کجوش علیات میرسید شین و محصل بکم استیفاء طمع و عا

تفاوت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مبتدل
 من کلام
 من کلیم
 من کلیم
 من کلیم

تغایر

سلطنت غازیان خان

بترسعت منصوب شد و فرغ از باب خراج اگر چه شرط ابتدائی نبود مرفوع محصل زیاده از ده مایزده با عملنامه هر چند صفت آن
 نکه دم نرسد بر عادت خوایت قدیم میگرفت تا فرغ نیز که دست درو من وصل اصل زده بود فصل از زو ایدشت لعل لطفه از بیع
 خراج اصل عم گشت افزون و زنج کلام شد شکایت بیرون حاصل شود و نجات کلی خراج کر و دست شکاندشت کار قانون
 اعتبار فقط مانگوده و نظار ادران برع ناموده خطاب تقدیم و تسیر و تکیه چون معلول از بی علت بی تراخی روان میشدند در مسو
 مرداری عمده که حکم گرفته بود تا چهار من بعلت مرسوم عمل و مؤنات نقل و نقضان محارز بسا نند و غله را در حضور تکیه و قابض والله
 ۵ یقبض و یبسط با تفاق رؤسای مواضع ضبط کنند با که بقصد زرد صر بعض غله در انبار میرفت میشد همان مثل است بعینه که
 شخصی در ماه رمضان مطا وعت امر من شهیدینکم الشهر فلبصمه میکرد و در اداست سنت فخر و افاق الخور بکه بعلت
 میزود و قتی این بیت بر صفحه فال مسطور گشت چون کسوت مناسب بر قامت این یافت باقی و اشته نشسته شد شعر اذالده نجیب
 فی ما اکون مساناکا قدینک مع تکلیفنا لکنک مثل مع بد اکل و قد و جلد آن حشرات که مبتلای حسرت هر دو کیتی با و نذا طرف
 بعثت الآف نادج و مؤزعات و فسات مستی بهر سی موسوم بهر سی خراج از خراج تخریج میکرد و در کوشیه حق کوفی
 ۱۰ و سویت جونی اقلیدر استی در خاک می انخند طیت غم بجران بسویت ترا زین قسمت کن کین همه در و بجان من تنهار سد
 بعد از آن به طله عدم موفقت الهی و عرض مکاید در حق یکدیگر مانده است تیر و بر سخن تو فری وقت مقام حومه سرای عرضه داشته بود
 و از دیوان حضرت شتر اوسا بیل مقاطعه الزام نموده مقطعان نیز بحسب هواداری خویش انواع تکلیف و تغذیب تصنیف کرده
 و فزون طنون اکا و سب تالیف و در نقیث مطان تو فیرات مصحح ده و ده که چارفت زبید و یها بر کجا که بقدر قدرت کوشیدند
 ۱۵ و در سنگار رزغ استنما ریح اندک ایسی کرده و بدان سبب تو فریزه روی نموده بود عین نقضان گشت و مواضع که اصلاح خراج
 آن کران اتفاق بود و از رنج انتفاع بر کران بعلت مجور و اشتن از تصرف و مجور که اشتن از رعایت و تحفظ کت بریش بود و در
 برواع شعر جلتان من الا یا مالا انطبقة كما ححل العظم الکبیر الصا ثبا و انا ما این احوال بر حسب حال کی از ملوک عصر کلام
 طیت مال اگر خرابی عیت استمالت باثیا و زنه کونیدار با شیر است الت باثیا و از خورشور سده ثلث و سبانه که امیر زرک منسکفغ و
 صاحب عظم غزال دین القوه بی شعر لقی هدی الرحمن افلیدا الیه لان یفیع باب خیر لیت به جت با یامیسی ملک و تخریج سبانه
 ۲۰ و اعادت نظر در مصلحت خراج بشیر از آمدن بوقت تقیح محاسبات سده ثلث خانی موافق سده اربع و سبانه خراجی در چند ده است که
 فرغ تو فری شده بودند مبالغ مال از اصل خراج مقرر قاصد و چون مطالب آن علاوه افعال و موجب ختم ال رعایا و خلیل اعمال
 میزود رعایت مصلحت کلی را بر تقریر باقی اعمال را مجوی فرمودند تا صورت آن عرضه و پهن و حکم مطلق فرمودن بازور سده اربع خانی
 بزرگ استنجان سکوری از حکم برینج باستعمال بلینج بر سید و فرمان آسمان دوران شترانید که تاجبت ساختگی چر یکت منصور گشته تم اقتد
 و تصریح که بخیط شعور مشغول بودند بر سبیل شعور بفر سیده هرده و یاز خراج را و یاری بیرون از فرغ مقرر به بند و نیز شاه ناد
 ۲۵ و خواتین و امرا خود را ازین خطاب معفو تصور کنند و نمکت با حکام و بر لیغات و مقامات و مقامات ننماید و بر اقطاعات

اهوال

و استیایات نیز این حکم را جازم و نافذ و نهند چون ضمن برین مبلغ جمهور را تبلیغ کردند و لوگت حکام بواسطه اجراجات و مصالح بمان
و محصلان بر پیشش دینار و دیناری و سیم دیگر چنانکه ربعی از اهل خراج باشد و هلت کردند و عمال و افراد و ولایات علی الاطلاق و متصرفان
نوامی بستند و او استناد است این نوار چون و دینی متناوب بر می افروزد تا فحوی شعر خواهد چینی الزم حایل و بعد و غاد و
فی الزم بالزیم بمجلسی معلوم بمان شود و خلاقی را در جواب کیف سبقت شعر اصعب ما سور البیتا اذفع اناک یا غایب
زبان سخن بر نایام و دوشی حصر رؤس و حصاء مواشی و مطالبت تمایها بر بنیاس پیش گرفتند و ده بازده و محصلان با رسم الخزان
ذات بگشت و محصلان در عوض همت که جزا نشنیدند رشوت و خدمت می ستند تا مضاعف مبلغ تجوز از رعایا استخراج رفت
و خندان شعیر و تفاوت ایشان اجناس میان مصنف شد و در اوایل این حال مخدوم جانیان اعظم صاحب دیوان الممالک سعید
والدین غرضه در جواب تذکره که رفع شده بود حکم فرمود و حتما جزا که یک نیمه از تجوز محسوب دارند تا حکام شیراز از غایت
شور بختی رعایا سین بر بچم بدل کرده محبوب و شتمند و بهر ذرات در دریا کردند و در از گاه و خیره بنا و عاقبت موازی مقدار
تجوز باز وید و متعلقات آن خسارت مال خراج شده و او و عطلت و بار از آثار عمارت و تفرق رعیت از مقام هدایت و سلامت
ضمنا روی نمود و تقصیر مال خزانه و شکایات ارباب با حالات سالانه دست فرسود و اوقیت دست در بهم زده غمناکی
و کم چون حلقه بر در صبر چه سبب نم اکنون حلقه چون زواید که بدینگونه ذکر رفت مبتدئه حکام باز بر بسیل تمهید عرضه دهند و التماس حکم
مجد و نمود و در طلب مسامحه نیمه تجوز این اجبار مغضن و کاد آن بجانف عن به بندگی دیوان حضرت رسیده بود برای مخدوم
جانیان که تا شیر صبح شبت و مناشیر بطلب همت پوسیده نماند که این مسامحه بر کار رعایا نخواهند نشاند بخط اشرف برین
عبارت که غیرت زاده صدف بنیاید جواب فرمود که فریاد رعایا از مبلغ تجوز که حکم برین مقرر شده نیست ایشان از زود ایضا
که گرفتند نالاند از اربابان که در اندر در تعاریج این حالات سبب جیبایی عمال و خرابی اعمال و خطاب اصواب و انجلاء رعایا و انجلاء
انواع بلایا این رفود در صنعت مراعات مقابلات بر زعم کتب که و حکم بالمقابلات بر حسب حال یکی از عمال و ولایات نوشته اند
رقعه فی صنعه مراعات المقابلات تا قدم مصری محمد از زکبار و دوات بر عذار کاغذ و رمی و شش در عباراتی عربی
عجی صفت ترکان خنثی تحریر میکنند اقبال بنام آن صاحب دولت ممنون باد و رایت کامکاری با سنا و مراد او مغضن اگر حاصل
از وجود مشرف مستوفی حفاظ و نظار العی و کجیک بکجی نواب و صاحب بلوک ولایات شیراز که از حکم برین بر سر ولایات
رفته جریده حال سیه کردند تا در مستقبل بک قلم ماضی منافع و اصابات از نا واجب و قسامت و جمع موضع و خرج نا واقع و مستلک
بر بات و الوف بنامه و الی چون برات عامل معزول عاید و راجع باشد و غم باز خوست دیوان و اندیشه تفاوت شعیر و فصل
مرسوم از صمیم دل میگیان چون محصل از در خانه ایشان نقل و تحویل نماید و معنی همت بعد تلف سیروی هزار جان و سپهر بوسه
هست ترا با من شکسته کور نزد یک محاسب بنصف خر و عقدی صحیح نیفتد و صورت حساب و ستر فاع بر ورق عرض هیچ دیوان
باز کرده و ذکر تیغ و مقابله و سائر الوجوه و معالجه مشو مطلق نماید و سیاق حکم و انقضاء الشان بالستان کی در و علی التلخیص

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سلطنت غارن خان

ولایتی که بکثرت سعی و وقت طبع و دین نقیب و برکت ماست مستغنی از میزان پنج سال گذشته هزار سه و ارقه خراجی نقصان پذیرد تا پنج کردار و پایی محمول اقد و مالی از حوالی خردلی در ظلمات بعضی فوق بعضی چون نور شمع از راه وای خویشین دور گردید پس است کتاب اول توابع شهر جو از تن مفضل با و اگر بعد ازین به مجمل دراز کرد و نهند و خوشان مجری و عمر غیر محسوب و طاعت مستر و اگر یک دفعه و یک نام محرف حساب بر ند و کتابت است بابت عقل شمرند یا از من ذلک آمان جوی باقی بخود تقریر کنند و استئذان علی من مسلم من الاشغال و سلم الی الید الفنا عیننا الم الذلیل فاجله جان نبوشد بل مفهوم هر ساد و طبع باشد که نظام عقد خراج چنان باید که تا عمر خوشتران بر ملک تا بعد از هم طویلند تا باید باند و همچنین وقتی است و بد که از دیوان اندیشه خطاب زواید و از قبل رعایا توقع است در آن منافع در میان نیاید و خود بید بیه فکر و قسسه الاجلان خاطر روشن است که اینکار در هر قسم منصوص است یا توفیر باشد یا خسارت یا مساوات اگر حاصل موضع خراجی یا مبلغی که از دیوان معین کرده اند مقابل افتاد و صنعت عمر صاحب خراج محقق شد چه لا است شغلی میکند که لایزال منج فایده نیست و اگر قسم نقصانست و بیگت روزگار خود مصراع میل رکال سوی نقصان و زاد فی الظنور فغنة اصاعت عمر و مال معان افتاد و خود و اعتبار بر آنچه می وزادی نمی گذارند و با آنکه خطر نفس و نفع نسل تابع آن خواهد بود و با افعال اساس خراج تشکم و عقود و احوال منقسم کرد و در این شخص یا متمولست که خسارت را از مال خاصه گذارد یا فقیر که از عمده الترام خراج منقصی نتواند شد و علی کلاً الحالتین سماجی انجامد که از آواجا جز آید و بر زبان حال سراید مصراع من از خراج چه ترسم که خوبترم نه گفته اند و مان علی الواب خراج آمیم با قسم ستوم که توفیر و غنط در آن باشد لا محاله تخریر مزاولت هر کاری آدمی را در تصور طلب باید و جذب فایده تواند بود و اگر خلاف آن بودی افعال انسان عبث افتادی و نظام سلسله مصاع با نفع طبع پوستی و کسی که تفرم خراج بشود اگر هم در بدایت تصور کند که بفرض نقصان معاقب بشد و بتقدیر توفیر مطالب چگونه پیرامن آن معامله کرد و پس استوار و سترار کا خراج که امری است و بر تقدیر تفرم و فرض رعایت شرط چنانچه مطمح انظار را پویا جهان و مطمح انوار آرای و زرای کامران اوست و قتی بر صمیمه جریده امکان مطالعه رود که راه کم و بیش بسته شود و تصور سود و زیان در خاطر آورده نیاید و باید که سخن امیر المؤمنین علی المرتضی علیه السلام که در وصیت مالک شتر رضی الله عنه فرموده بصب العین ضما یرشد فال علیه السلام نفقداً امر الخراج مما یصلح اهلله فان فی صلاحه و صلاحه صلاحه لایسوا هم ولا صلاح لمن یسوا هم الا یسوا و اعلم ان الناس کلهم عیال الخراج و اهلله و لکن نطق فی عماره الارض الخراج من نظیر ان فی لایسوا لایسوا الخراج فانها لایسوا لایسوا الخراج فانها لایسوا الخراج و من طلب الخراج یغیر عماره الخراج لایسوا لایسوا الخراج و لکن یسوا لایسوا الخراج و الترام علفه خراج چون صورت الخراج خراج دوا و دوا و کار و بزرگت و بازاری تیر و در باقی رثف بل عقله عقل عول نماید و پول دلال عروس و عوی و خل قد خلل منی است که آفات ایام و حدشان روزگار را نهایت نیست و استعدا و نیست هر کاری و مناسبت مزاولت بر امری در هر نفسی هرگز نه و در عهد خلفا چون خراج بلا و اسلام متفرم میشت تا تضاعیف عمود عباسیان یقینات ایام و تعلقات احوام و تقاضای ولایه از شریطه خراج و تقدیری ظلمه در مطالب است و خراج روز بروز آثار خرابی ظاهر میشد و آثار

اختلال معاينه می افتاد و اهل بهشت و قیامت مواضع ضیاع را معطل میگذاشته و جلای اوطان و مفارقت خویش و پیوند خست میگردید
 هم خرابی آثار لغات و حاصلات بلاد و نواحی در هر دوری و هر قرنی به نسبت زمان با قبل تفاوتی موجب نقصانی مغرط یافت اقل
 در زمان معدلت فاروق خراج عراق که طول آن از عباده آن تا موصل و عرض از قاف و سیه تا حلوان بود مبلغ صد هزار هزار و
 هزار و هشت مقرر گردید و در زمان معاویه سر بالایی حاصلات پنجاه هزار هزار و هشت مبرآمد و چون نوبت به خراج
 حجازی و سوء سیرت سائر اورد رسید به پنجاه هزار هزار و هشت مبرآمد و بهم در عهد معدلت عمر خراج این مواضع بدین موجب مقرر گشت
 و شش چهار صد و پنجاه هزار و هشت فلسطین چهار صد و پنجاه هزار و هشت و در دور عباسیان واقعی روایت کند که حاصل
 آن از عهد مستوفی ایام این مبلغ بارز آمد و شش چهار صد و بیست هزار و هشت فلسطین بعد واقعه الامین رسید
 دوه هزار و هشت و فی عهد المقدّر و وصیت و سی و چهار هزار و هشت و شصت و شصت و هفت در بهم و عهد اندن بن سعد
 ابی سرج بعد خلافت عثمان از مصر و اعمال چهار هزار هزار دینار حاصل کرد و عمر بن العاص پیش از آن مباشرت مارت
 و جایت آنجا بوده و دو هزار هزار دینار حاصل آمده پس در ایحال عثمان ادا گفت ان اللفاح بحضر بعلک فلان
 البانها فقال لا نکم انعم ان لا ذها مقصود ازین ذکر آنکه در زمان دولت آل عباس حاصل آن بدو هزار هزار و پنجاه
 هزار و هشت مبرآمد و هر چند کمیت خراج فارس و دیگر بلاد علی التفصیل کار نسیده و از هیچ تاریخ خوانده نیامده الا همین قدر که در
 فارسنامه مسطور است که بعد از فتنه محمد امین مجموع اهل فارس و کرمان و عثمان را علی بن عیسی برو و هزار هزار دینار سرخ
 خراجی مقرر معین کرد و در عهد عضد الدوله چون عمارت بلاد فرمود بدین مبلغ رسید مجموع مال فارس و کرمان و کرمان
 مع العشر المشرقه بحریرف و معدوان الاحمر العین ثمانمائة الف ثمانمائة وست و اربعون الف در بهم فارس مع العشر
 المركب بریرف و دو هزار هزار و پنجاه هزار و هشت مبرآمد و دیگر و کرمان و پنجاه هزار و هشت مبرآمد و خراج
 ثمانمائة وست و عشرين الف دینار حضرت عمر عثمان سوی الفرح صد و سی هزار و هشت مبرآمد اما از آن عراق عرب که مرکز رایت خلافت
 و قرارگاه سده لغامت بود و از تمامت مملکت و سائر اطراف مشرک و قومی اموال مقرر می متوجبات سنوی بیت المال کجا
 میرسد مبت و مسطور است پس بدین دلیل نواحی جهان با نسبت الیه و عند القیاس علیه ثبات فرع با اصل و قشر بالتب
 داشته باشد و از آنجا قیاس حال هر وقتی با ماضی و مستقبل آن توان کرد و منطوق اناثبات علمای تواریخ اگر تم الله ارجوهم
 المقدسه و مسطور در کتاب تذکره از جزو سانس عشر انباب چهل و نهم در تاریخ است که قبایین فرمود مساحت عرصه
 عراق فرمود و ولایت هزار و بیست و پنجاه هزار هزار جریب بود مقدار ثلثی تخمیناً بعلت طلال و اجام و اکام و مجاری نایب
 و عراض شده با و دیهها و غیر آن وضع رفت بر چهار دانگ باقی قانون نهاد که در سالی نیمه از آن سهرات را بگذارد و نیمه از
 گردنند چنانکه هر سال بمقتا و پنجاه هزار هزار جریب معین شد و هر جریبی را دو و هشت مبرآمد و ثقلی لازم فرمود که مجموع
 آن صد و پنجاه هزار هزار و هشت مبرآمد و خراج نخیلات و گردوم و دیگر شجار و دخل آن مبلغ بوده اما اموال صدقات و غیر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کج سوه

اهل ذمت خراج بود چون انوشیروان انوشه روان بر تخت کامکاری مسند جانداری نهاد و تجدید و استقامت مساحت کرد
 و خواست که تجدید مسوق و خراج نماید در پایه سرسلطنت باعام نذر عام باعام داد و کتاب خراج را فرمود تا جود خراج
 و هسان غلات و حصه نخل و زمین و تفصیل جزیه الیه جمع بر حاضران خواند و گفت رای مصلحت می بیند که اموال مملکت خراج
 مقضن و معین شود تا آنکه اگر در تفری از لغو رفتی ظاهر کرد و خزانه را بال استیاج روی نماید اموال که معدت ساج مملکت
 ۵ معد باشد درین استشارت شمارا رای حسیت به یکدیگر از حاضران نطق از میان فلکون زبان نکشاند تا سه نوبت
 این سوال مکرر گشت پس یکی از میان کرده برخواست و قال لکبری نضع انهما للملک محمد ک الله خالدا لهذا الخراج علی اقل
 من کفر یهون و ذیغ یهین و نه یغیض عنین اذ فاهه یقطع ما و هاکسری اورا نامر گفت و پرسید که از کدام طبعانی فقال انما
 رجل من الکتاب کسری کتبه را فرمود تا بضر و دوات اورا از کتابت غل ابدی دادند و مردم بالترام خراج رهنی شدند
 و چنانکه مستمن رافع عیش و صلاح حال رعیت بود وضع و ضایع و حسر روس و تعین جریب دست و او و باجماع کلمه
 ۱۰ بر اصناف قوت بهنگانه که قوت و مسکه انسان و بهایم است بدین سیاق مقرر گشت الجزیب کل جزیب در زمین
الجزیب کل جزیب در زمین الجزیب کل جزیب در زمین الجزیب کل جزیب در زمین
 و آنچه بیرون از این اصناف بود معاف فرمود و در جزئیات اهل بیوتات و عضما و مقانده و هرا بده و موابده و کتاب و طابا
 خدمت و متلبسان اعمال و دوا را مسترد داشت و نسبت انکار ثروت و اقلال مال از اعلی دوازده درجه تا دنی چهار درجه
 بریده کردند و بر کراسن عمر از بیست کمتر و از پنجاه زیادت بود و اهل حصا نگشت و هر سال او او آن به فصل لازم کرد و آید
 ۱۵ و عمر بن الخطاب چون فتح بلاد فرس کرد بدین و ضایع مقدسی شد و شرایط آنرا ملغی و ضایع ساخت و نسبت جمال
 مزارع و مواضع بر هر جریبی زمین قفیزی تا دو قفیز غله زیادت کرد و انید و عثمان بن حنیف در عهد بنی عباس چون ساحت مملکت
 مساحت کرد سی و شش هزار هزار جریب بود بر هر جریبی و در همی و قفیزی معین گشت و قدامه بن جعفر بن قدامه روایت
 میکند که بعد از انقضای هجدهم سال انزمان پادشاهی انوشیروان حصای نواحی مملکت رفت و ارتفاع آن استقصا
 هفتصد و بیست هزار شقال زر و ششصد هزار هزار درهم برآمد با آنکه نظر آن پادشاه عادل بتخفیف و ترقی بود و فیض رفیه و
 ۲۰ من کل الوجوه در انهاء و تدقی حد مملکت انوشیروانی از بمذای نواحی مغرب بود تا نصیبین مصرع چهار روز آن است
 آخر نصیب این و اگر این روایت مصدق باشد حکایت محقق پس نعت ممالک آل عباس که اکثر بلاد مشرق و مغرب در قبضه
 و نظرها بعت ایشان آمد زیادت باشد چه در عهد پروان الرشید سنی رمنه بالعقاد ابوالوزنی عمر بن المظرف الکاتب سیاق
 پر و لغت مثل بر حاصل یکسان بیت المال حضرت خلافت از جمیع نواحی همما که و با قین و ارباب تمانت و ذاعت و سعیت
 حال بودند و محصور ارتفاع به نسبت خراج و مقررت اصناف مضاعف شعر و الا الضعف حتی تلبع الضعف ضعیفه
 ۲۵ و الا ضعیف ضعیفا الضعف کل مثله الف و نظر بر آنکه از فایده استباری خالی نباشد تمثیل را ثبت کرده آمد

ضعیف

صود او نصیب است
از او جزیب در زمین

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

انحطاط حاصل ملک

پس ازین مقدمات تفاوت حاصلات هر قرن محقق و معلوم شد و اراءت بر روایت راجع آمد و دیده بصیرت بدید که از حضرت
 دیده تا ولایت ششده مسافت چندست و درین ایام خود عیان مستغنی است از خبر و عینی فارغ از استدلال باشد هر چه ملک و
 ناحیت را که بنظر ایشان باز بنیاد ارتفاع آن در موازات حاصلات زمان گذشته اقلی باشد از اکثری و سطریمی از دقیمی و در
 این معنی اصطلاح جراید جنانات و مشاهد احوال اعمال مملکت شیراز علی التخصیص در زمان مذکور است و بالاس اقباب روایت
 کند که در عهد امامت سعد ابوبکر رضی الله عنده در سالی محصول ولایت کربال تقریباً سیصد هزار خمر و ارغله بود بجز آن عین
 چون والی در موقف استیصال غنایت پادشاه و استیصال بلال عاطفت آن درگاه و اطهار کفایت و مساعی درین مثل بجای بیچارگی
 عرض داشت اما بت بی آنکه استغنی فرمودی با کرم حسان زبان ادا می در جواب گفت در زمان عضد الدوله ازین ولایت
 هفتصد هزار ارغله حاصل شده بنور بنیمه آن نمیرسد و حال است که امر در کفایت کفایت و سعی دماة خراج کربال دلاسی و اینچو خالصت
 و ارباب مبلغ چهل و دو هزار خر و ارمقن شده و تمامت نعطیات و مختصات اعمال شیراز زمین حکم دارد و لکن قهر و کفر فیها افغان
 و بی ضعیف و کار دنیا خود روز بروز چون که از چهار روه درگذرد در نقصان و انحطاط و معرض فحول و جناب بوده و سبب مصرع
 تا بود چنین بود و چنین خواهد بود و اسباب خرابی و پریشانی که چون تارها محسوس است بلال آسا در نمود و بالیدن و چون وانی است
 که مطالعان تصدیق این مخالفت و تطبیق این حالت بی هیچ قبول خواهند کرد و برین مثال ختم نمودن اولی شمر و مقصود از ترتیب
 این سیاقات و ترتیل تفصیلات آنکه سلاطین و علم و سلوک و خوار مشایبان در در کار عمو و سلطنت و تصاعیف امور دولت باطل
 و لکن خراج خراج المال علیه مقنن و یونع خراج بل خروج خراج فرمان میداد و با جانب و اقارب در نواحی ممالک خست
 ترفیه و تخفیف میرساند و با جانب مآرب عموم رعایا تا غایب گلی مکر و دنیا یا جانب عطلت و بطالت ترک و بند استمالت تا
 میفرستاد و از حصول خبرت و شمول در بخت و تجربت مواضع خراجی را که لکد کوب تحویب جناب و فرسوده تعذیب عقاب
 بود بعضی را بجزیت ارزانی میداشت و برخی با انواع مقاسات بثلث و ربع و خمس و سدس با نسا و ابنا و هفت و زراعت متفر
 میکرد و در ضمن آن نوید عملت و مسابقت و طغیف و مساحت در آید و تا زمانه که بار نایه جفا دارد و باز نایه ساز کاری
 در میان آورد و ترغیب مردم و عمارت صادق شد و اسباب تمدن و جمیع ملاحق و اطلال خالیات و بار که للال بی
 وومی الظل منیر و بطول جهان طول و منازل مهول با نالی با هول میکشت و سخن لایذون الی الله بما هو لثانی الدنيا و الخیر
 انا آن زمان بمران مض دوران و دور جوساتی فلک بود هنوز طبل دولت هلامیان زیر کلیم می کوفتند و موسی دعوت سلاطین
 بطعن معادیان دین کلیم می یافتند و امر در بدین قانون که تاسیس یافت و تمهید چنین قاعده که مرده تازی کجان خوشدل رسیده
 و جهان فروت و توان یافت و بهار عیش تازه و انهار را حات روان شد ایگت حاتة ممالک محروس از بند چون
 مغرب طولا و از خط اولی اوالی تالب دریای قلم عرض چون عروسی کمال جمال در نظر حریف عدل جلوه ناز میکند بغداد مصرع
 چون قطع خوش باغ دادست و در وسط مصرع شده وسط عقود و طرا حله از حلیت حال محض غنبت بلاد فاو و با صره بصیرت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

قال صاحب توفیق الملك
 انما سبب ضعفه و انحطاطه لان تفتی
 الی النقص و من سبب ضعفه و انحطاطه لان
 خص من الشرق فاطمعه بغداد و
 ضم بغداد بالشرق فقال لربیع
 فقال ذلك تخفی بنح و بنحی عطا
 قال ذلك تخفی بنح و بنحی عطا
 انما سبب ضعفه و انحطاطه لان تفتی
 الی النقص و من سبب ضعفه و انحطاطه لان
 خص من الشرق فاطمعه بغداد و
 ضم بغداد بالشرق فقال لربیع
 فقال ذلك تخفی بنح و بنحی عطا
 قال ذلك تخفی بنح و بنحی عطا

بصره از آفتاب بصفه روشن نماید شوستر از کلاه دانی خوشترست و موصل را شاخ بجهت موصل کار سیخار بهجا باز آمد و دیار کرد
 کرد و در آن حسن عافیت پوشید عراق غنیم معدل مزاج عدل صنع کثال التبع و ارف قواء صفت یافت همدان هم بدان
 مثال انیسل تشاطر و دآوری میکند کاشان بر کاشانه جنت قم فایز میخاند و سپاه بهشت آسایه طوبی را اوده گمان حسرت میکند
 و در صفیان ظلم تیره نما و از پر تو صفت شایع صفانسان کشت و خاک بیزد نرود و بر ذنبت خلد کوی بخت برد و آب هواش
 ابروی کوه بر بخت تیر بر نیز بر درق ذکر خان بالیغ رقم خطاز و در پیام چین تجمین آورد و مصر را نیل مذلت کشید خراسان را که از نسیب
 نواب وایم برسان بودی مالک برسانی یافتند و گریان که تر مار حاشه در نظر آمدی اهلش مصعب کدود کدود الفیض عینه
 دید اگر در شیراز که شین سردار و بواسطه مشی اجلاف خلاف همین صورتی وی نمود و اختلالی دست داد چنانکه امروزه با وجود
 جور مغرور است و بجورت آن امید بی دور بارزانی درم ازین غصه جان نبرد و غره مضا و او از غبار ظلم مغرور گشت و بزور دست
 ارم نهاد و خیل بیدو کین گشت و از شغب ایام آن شغب دگشا تر از میبند جان آمد و این بیت مناسب حال در زمان بیت
 ز نماز شیراز کشایش مطلب گزیر کرده دارد و از بالاب کاست رعایای کر میسر و سر و سیر بی ساحل سلامت از کیش بر آمدند و بلف
 غیب بنبر و جرد میزند که اکنون شیراز چه مکان قامت هنرمندان بشه بیت کرکازی کرد و جویم بقال حب معبر گشت
 اهل بخرم بر آیه عقل داند و عقلانسانند که همقد مات بر خلاف اعتماد و پادشاه خورشید منط و اسعاد و وزرای جیس نظر اتفاق
 و بسی حاج مستعی آن تواند بود و قضیه این جزئی مناقض مصالح کلی نخواهد گشت کمولفه مصعب بر ما بر آنچه هست هم از ناوش
 ماست یا لیت بود می زد که جابا الوطن و چون صورت بیخالی بر ذهن شکل کشایشان جلوه بی غرض داده آید بدوری دایر تر از
 دوران آفتاب که خبر را تو را نمی گرداند و در ساعتی سایر را زیر آن آب مصعب گشت امید جهانی همه سیراب شود و ابناء شد
 و هو الموق و المبین کونی جریان کلاک بصفحه این باض تقریر این حکایت و تعلق این حسب حال صورت تفسیر تقدیر ان الله علی
 ایشاء قدر بود و دعای کاتب بیت یارب توسل کارها را برد و بطف بارها که باد و در زبان و شتی موقع اجابت است
 لمولفه و لك الحمد يا مبدع العراب و اذهب الغراب و سبح امل الاملین و مسعف طلبا الظالمین و دافع قضاء السوء
 و قابع الظلمة لیسعنا لظوم منک نخفی و ایلک نوجوا و فیک نهرب و ایلک صبر فانک نعم المولی و نعم النصیر
 بر بان مخفی و قبان دعوی انکه در شهر سنه است و سجمانه با بطل خراج ممالک محروسه حکم بر لیغ نفاذ یافت و رقاب بندگا
 از برق اندازار او گردانید و حقوق دیوانی و صنایع خانی و سایر املاک ارباب را خطاب از محصول موجودت و در ماندگان اعطن
 معهود و بر افتادگان از وطن معاد که غم آفر و او باریات ایشا ترا با تاراب برابر کرده بود آب باروی کار آمد متطفعان کج نمخت
 و ناوید نشنان خانه و بهشت که از زبان ایشان این بیت ملایم حال نمید و بیت چونکه مصعب کتم تا بعلت آه خویش قرص
 از و فلس مخلص شود با تهن از شمایل عدل و محبوب نسیم رحمت با او سحر کاهی عنیه کمولفه ایچ کند نسیم تو بادل من تا نکی بس
 غنچه سحر با و صبا میکند تازه کرد و بحقیقت در یک فصل اکثر غامرات کلی عادت شد و طایفات کلی طاریات و باقیات اعمال

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شیراز کوه را در شیر خورده ان الله علی
 مولا و فی با رغالات و صمدین خفا کتب
 قبل با با و شازین صورت خوب
 و قد کاشانی عبد الاسلام
 و بیف ان حاج القوی فی شایع
 و صبح علی العیاش
 انشد

جویم

صالحات و دعای دولت روز افزون پادشاه روزگار کند کار مکار سلطان کسری غلام دارا و شاق بنو شیکا خلد الله سلطانه
 و عظم شاه و ثنای حضرت مبین و وزیران قضا اصابت فکرت محابت خورشید رویت عزت نصیبها چون رطل ملکیت عرش فرساید
 و چون شمایل ریاح کیتی آرای گشت بلیت این دعوت را بجا و تبیل امین کند و جزیل الحمد لله حمدا بسخط نبی
 و کسخط فایض کرمه مجتهد علینا کل یوم جدید جناب عیش و عید و یهدی لنا الی صراط مستقیم فارغ
 العوج لانهایه که و یبیتنا علی منبج الذین الیوم و یجرتنا علی طلب اللذات البلیه و یدفع عنا بلائیل
 فی مرادیه الفینبات الفانیه و صلی الله علی نبيه رسول الرحمة و اولاد خیر الامم چون فتح
 ناما رومنات می قریب العبد بر دست سلطان معظم علاء الدین تمیز پذیرفته بود خواست که تسخیر معجزات دولت محمدی علیه
 افضل الصلوات و الیهما هبت الی بناج علی غرض الصلوات آن احدی را درین سکت پیوندمی دهد یکی از فضلا و قریح در
 صورت الحاح فرمود که بر طرز کتاب مینی از معجزات استاد فاضل ابونصر العینی کسماه الله حلل العقران که خایه
 نبش طوطی سگر خای بند و تان بلاغت است و خاطر تماش خضر حیوان نای منبع سلاست این فصل در اسلوب بلاغت و بجا
 و اوصاف متر سلازمی باید پرداخت با آنکه قطع پلاس ضعیس بر طاق طلس نفیس هیچ بزرگ ندوزد و صدف پارهای و پیرای
 ظرف را در عرض مصافات یا قوت حمد اولو العز اخامه پیش جو بریان بهر هیچ سلیم حس نیارد و در صد و صد تشویر این چند
 سطر تحریر بیست از نظر و قیمت حسا و امون و قبول ایل فضل مقرون باد و کفر فتح سومات تا ممکن السلطان حکما
 الذین سلطان در هیلی پی سیره المملکة و ضرب فوق المرزین فبنة المنقبه و انام بائیدرافیه عبون الانام و سکن
 یفوع عدله یبام الایام بتضر عرف حینه الاسلام لاسنلام الکفره و وقع الاصنام فوجه فی ذی الحججه مما
 و یسین و سیمانہ بلوه الشیق و صنوه الشیق الملیک معتر الذین اینه مع نصره خان لذي کان عمار لغه لاده
 فاند اجنادیه بل بده الباطنه و سبغه السلون و عنه الناظره و عونه المامل الی کنبایات شهر بلاد هند عده
 و افرها عدد ا و الطیفها هوا و اغذ بها ماء و اخصها ربا ما و ان بها بقاع غبه فی العز و الجهاد لاسنکارا من
 اطراف و التلاد و سار تحت رابها زها اربعة عشر الف خیل و عشرين الف رجل یسعون فی عرف لغیرهم
 ذک و ما و طی جمعهم شتم التواخج علی وجه الارض الارض و ذک فلما صرح محض الوصول عن رعوه السیر و صا
 فارین بالمصد و البه المصیر صاد فوها جن هم طلق الصبح فیلوا الظلام و غسل ایدی التیم عن اطراف الامین
 برود المنام فصار کبابک یما به خضر و صفوف العسکر له مناظر و السن لادبار لاهالها نواطق لوالف بانامین
 و عن الذهر موفضة فوموا ضد فامت الایام با حرب فانبه لانبه مذابین الکفره و محاذ بل العده من
 سنه الفقه و هم احر مرصبت لانهندیا الی حجرها و دهنش من امضاع الطقل من حجرها خندنا و لیا الذهر
 صد و اصدده دهنش منها الافلاک الدوائر و شهد باصانها الرياح السائرک فاند و لهنو برض و لهند

رطل

خلفائه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اجود

فتح كليات

يَسْتَأْوِيهَا وَلَا يَرْتَوِي لِيَتَهَامَ الظُّلُمَاتُ أُنْبَالًا وَإِدْبَارًا وَقَالُوا قَدْ سَفَّاهُ وَسَفَّاهُ غَارُهُ سَعْوَاءُ حَيْثُ يَجْعَسُ الْأَرْضُ حَيْثُ
اسْتَلَّوْهُمْ وَسَجَّ الْجِيَادُ الضَّرْفِيُّ حَيْثُ دُمَّاهُمْ فَأَعْنَهُمْ وَأَمِنْ لَدُنَائِيهِمْ وَالْقَضَاءُ مَا كَثَرَ مِنْ رِذَائِبِهَا كَمَا مَعْبَارُ الْقِيَاسِ
وَمِنْ جَبَابِ اللَّالِي كَالدَّرَابِيِّ بَرَيْقًا وَرَوَّافًا وَتَبَابًا الْحِسَانِ مَاءٌ وَرَوَّافًا مَا نَالَا شَأْفِي نَلَأَ لَوْهَا نُورُ الْأَبْصَارِ عَيْدَ
الْأَحْسَاسِ وَمِنْ مَنَاقِبِ الْأَكْمَاسِ مَا لَدَعَ الْبَرْقَ عِنْدَ التَّمَّاسِ وَمِنْ فِطَاعِ الْيَوَاقِبِ كَيْفَ الْجَبَابِ وَحَبَابِ
الرُّمَّانِ صَفَاءٌ وَطَافَةٌ مِنَ الرَّزْجِ كَخَطُوطِ الْمَلِاحِ طَرَاوَةٌ وَنَضَارَةٌ وَأَطْرَافُ الْأَسْنِ الْخُمْرُ وَالْبَيْ خُمْرَةٌ وَ
عَضَارَةٌ مَا يَرْتَضِعُ بِهِ نَطَاقُ الْوَهْمِ وَيَبْرَبْنَ مِنْهُ أَنْدِيَةُ الْجَبَالِ وَمِنْ مَمَامَاتِ التُّوبِ وَمَعْقُولَاتِ الْبُرِّ دَعْرَائِبُ
الْوَشْيِ وَالطَّائِفِ التَّسْبِيحِ وَنَفَائِسِ الدِّيْبَاجِ مَا مَجْتَلَّ رِيَاضُ الرَّبِيعِ عِنْدَ غَيْبِ الطَّيْرِ وَغَبْرُ وَجْهِ الْأَرَاهِبِ رِذْ
جَلَاهَا نَدِيَةُ الْحَجْرِ وَمِنْ السَّبَابِ يَا صَابَا سُوْرُ حِسَانٍ كَاللَّعْبَةِ الْبُرِّ بَرِيَّةٌ بِالْفُتُودِ وَالصُّوْبَرِيَّةُ شَعْرٌ مَظْلُومَةٌ الْفُتُودِ
لَشِبْهِهِ عَضْنَا مَظْلُومَةُ الرِّقْمِ مِنْ شِبْهِهِ ضَرْبًا مَحْبُوبَةٌ كَانِسَانِ الْعَيْنِ فِي عَيْنِ الْإِنْسَانِ سَوَادُهَا كَسَوَادِ السَّبَابِ
رَوَّافًا وَكَيْلِ الْوَصَالِ وَقَوَّافًا وَسَوَيْدَاءُ الْقَلْبِ سَوْفَا مَا أَنْبَتْ عَلَى عَشْرِينَ أَلْفَ نَفْسٍ أَسَابِغِ عِنْدَ الْمُنَاغَاتِ وَهَلْ كَلَّابًا
الْوَحْشِ شَتْرٌ نَقْرٌ وَمِنْ أَسَارَى الصُّبْيَانِ وَالْعِلْمَانِ مَا بَنَّا كَمُحَاصِرِ الْحُطَابِ فِي الْحُبَّانِ وَأَخَذُوا ثَلَاثَةَ عَشْرَةَ
فِيهِ لَمْ يَهَبِ الْمَنْظَرُ عَظِيمَ الْهَيْكَلِ كَأَشْخَاصِ الْفُضُوزِ وَالْفَوَائِمِ أَسَاطِينُهَا حَيْثُ تَرَجَّحَتْ الْأَرْضُ بِوِطْنِهَا وَأَسَاطِينُهَا
بَلْ سَخَابِ نِفَالٍ وَخَرَابِطِهَا كَالْحَجَرِ فِي الْخَيْبَرِ وَالْعَبُودِ نَدْوِي فِي أَحْدَافِهَا كَصِغَارِ الْكَوَاكِبِ فِي التَّدْوِيرِ وَالْحَاصِلُ
مِنْ التَّخَيْرِ بَرَانِ خَرَبُوا وَدَمَرُوا وَنَهَبُوا وَأَسْرُوا وَإِدْبَارَهُمْ وَأَعْمَارَهُمْ وَبِلَادَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ كَانَتْ نَفْسُهُمُ الْقَوْلُ النَّقْبِيُّ
عَلَى حَسْبِ حَالِهِمْ مُبْتَنِي شَعْرٌ لَيْسِي مَا نَكَلُوا وَالْفُغْلُ مَا وَلَدْنَا وَالنَّهْبُ مَا جَمَعُوا وَالتَّارِ مَا زَعُوا
فَكَمْ مِنْ كَنَائِسٍ كَأَوْسِ الْجَوْسِ الْخَاوِبِ وَالْهَيْهَاتُ لَمْ بِالْإِذْلَالِ وَالْهَيْهَاتُ وَكَانَ مِنْ جُمْلَتِهَا صَمُّ
الْأَبْرِيْدِيِّ سَوْمَاتٍ نَحْتٌ مِنْ حَجَرِ أَمْلَسِ كَالْبَحِيلِ فَمِنْهَا سَبْعُ ذُرَيْعٍ بَدِيعُ الْهَيْهَاتِ عَزَبُ الصَّنْعَةِ عَلَى صُورَةٍ
كَأَنَّ خَرَكَ وَهَيْئَتِهِ نُوسَكَ أَنْ تَنْكَلُمَ لَوْرَاهَا الْوَحْدَ لَعَسِقَ عَلَيْهَا بَلْ يَنْتَدِرُ الْكُفَّارُ فِي التَّقْرِيبِ عَلَيْهَا
عَلَّقَ عَلَى رَأْسِهِ أَكْبَلُ لَمْ يَبْدُرِكَ النَّظْرُ حَمْرَةَ الذَّهَبِ مِنْ كَثْرَةِ التَّرْجِيمِ بِكُلِّ جَوْهَرٍ شَرِيْفَةٍ وَذَرَفَ
بِمَسْنَةِ وَبَابُوتٍ بَدِيعٌ وَعَلَى أَكْنَافِهِ مِنْ فَرَاهِدِ الدَّرَجِمَاتِ لِبَاهِيٍّ مِنْ مَلَأَ الدَّرَجِمَاتِ وَهُوَ الْوَالِي الْحَجَّ مَا نَلَّ قَانَا
الْجَوَاهِرِ وَارْتَمَعُوا عَلَى قَلْعِ الصِّمِّ فَالْحَيْخَةُ لِلْحَيْخِ بِالسَّعَادَةِ وَخَائِمَةُ لِلْفَيْخِ وَالزِّيَادَةُ وَطُفُوقُ بَقَابَا الْكُفْرُ
فِي الْهَلْعِ وَالْفَلِقِ وَفُودِيْعِ الرَّمَقِ وَالزَّمُو الْغَدِيَّةُ الْوُفُ الْوُفِي مِنْ الذَّهَبِ فَرْدٌ وَفِي فِهْمِهِمْ وَكَدْبُ وَاهِ
أَمَا يَهْمُ وَطَعُوا مَعْبُودَهُمُ الرُّزْرَ وَمَسْجُورَهُمُ الْمُدْمَرُ وَمَلِيْكُهُمْ عَمْرُ مَهْدَرٍ يَمْعُولُ فَهَرِكَا لَوْنِ الرُّزْمِ
فَلْذَفْرُ وَفَرُّوا الْجَزَائِرَ الْمُصْحَمَةَ بِالْبَيْدِ وَالصَّبْرُ شَعْرٌ يَنْفِرُ وَحَمَلُوهَا إِلَى دِهْلِي فَفَرَّ شَوْهَاتِي بَابِ السَّبْحِ الْجَلْبِ
لَذَكَارًا لِهَذَا الْفَيْخِ اللَّامِ لَإِذْ لَإِلَّ الشَّرِكِينَ وَاعْرَازًا لِهَذَا الْبَيْتِ وَإِضَاءًا لِلْمُسْلِمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

الذَّهَبُ

حائمه کارمند

روز

اِذَا بَدَدْنِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدًا خِصْلَ الْهَادِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمُهْتَدِينَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ بَلْ أَمْدًا لِلْآبِيْنَ
 بَارِبْ آمِينَ وَأَعْفُورِينَ وَأَفْضَا فِي الثَّامِينَ وَالسَّلَامُ بَعْدَ زَمَانٍ إِذَا انْقَلَعَ تَحَانُنَا كَيْفَ يَسْكَرُ بِشِمْرِكَ دِرْعَايَ لَطِيفِ
 وَطَاسْتِ يَأْفَنْدِي كَيْفَ أَرْتَجَا رَأْسَ الْمَحْرَابِ فَرَمُودِ سَاخْتِنِ نُقُوشِ مَرْغُوبِ وَشِكَا لِحِمَالِ مِنْ مَحَارِبِ وَتَمَاثِيلِ أَرَا نَ كَيْفَ تَنْدُودِ رَشِيدِ
 اسْتَدَارَتْ قُبَّةَ بَاهِي سُبُوتِ وَخَرَطَ قَدِيمَاهَايَ مَحَلِّقِ وَحَسَنِ تَجَاوِيفِ مُتَوَقِّقِ بَارِهَ دَرَصِدِ وَهَيْبِ وَخَطَرِ آوَرِدِ وَصَدَاقَتِ نَقَاشِ صَبِيحِ
 وَسِتِ بَدَقَتِ صَنْتِ رَوَانِ آدُرْبَتِ كَرِ بَرَا نَا كُنْدَا شْتِ وَبَا قَلَامِ مُخْتَلَفِ بَرِ حَوَائِشِ أَنْ خَيْرَتِ رَقِ مَشُورِ آيَاتِ كِتَابِ مَسْطُورِ لَبَابِ
 اِرْوَشْمِ غَالِيَةِ بَرِ عَارِضِ حَوْرِكَ شَمِشْتِ تَبَرَكِ رَا جَمَّةَ مَرَا رُغَبِ الْاَوْلِيَاءِ مَنْ هُوَ بَيْنَ الْاَوْلِيَاءِ كَمَا الْخَلِيلِ بَيْنَ الْاَوْلِيَاءِ
 الشَّيْخُ الْمُرْتَدُ ابُو سَاحِي اِبْرَهِيمِ بْنِ شَمْعِرِيَّ قَدْ تَسَلَّمَ سَرَّةَ نَبِيِّنَا وَهَمَّ دَرَانِ نَبِيِّنَا اِنْكَرَامَتِ مَرشِدِي قُبَّةَ عَالِي بَرِ رُوضَةِ
 سَمْتِينَ بَرِ اَفْرَشْتِنْدَا اِنْزَا اَرْطَفِ اِهِنْ بَرِ كَا كَرُو نَدَا اَيْنِ اِيَاتِ بِنَحَامِ تَشْرِفِ بَرِيَارَتِ وَهَمَّ دَا زَهْمَتِ آقَابِ اِنَارَتِ كَسُو نَهْمِ
 پُوشِيدِ لَمَوْلَفِهِ اِسِي زَخَاكَتِ رُوشَنِي چَشْمِ دُورَانِ يَاسْتِ خَضِرْ جَانِ اِنْ شَرِبِ تُوَابِ حَيَوَانِ يَاسْتِ وَصَفِ اِيَادِلِ اِنْ هَتَلَانِ لَالِ شُو
 بَرِ سَرِ بَا زَارِ سِرْ جَانِ دَاوَدِ جَانِ يَاسْتِ پَرِ دُورَانِ چُونِ مِرِيَادِلِ اِنْ دَرِ وَجِدِ حَالِ مَبِجِ رَا وَخَرَقَهُ بَا زِي حَاكِ اِنَانِ يَاسْتِ آقَابِ اَغْرِيْتِ قَبْدِ
 وَالْاَقْبَرِ خُوشْتِينَ اِچُونِ اِنْ قَدِيلِ سُو زَانِ يَاسْتِ جَانِ كَلِيدِ هَسْتِ حَبْتِ بَارُوِي فَجِ بَا اِرْ حَرْفِ شِيخِ مَرشِدِ هَسْتِ دِينِ
 چُو كَلِمَتِ اِفَانِ فَطَرْتِ نَقْدِ قُوتِ مَبْرُؤِ نَقْدِ بُو حَا قَبْتِ مَسْكَو فَا نِ بَا مَتِ وَتَعَامُ تَرَبْتِ اِنْ كِي مِيَا مِي مَسْتِ ذَرَّةَ كَسِ مَرُومِينَ مَلِكِ سَلِيْمَانِ يَاسْتِ
 رِي زَهْ خَا شَا كِ مَرِ جَا رُوبِ فُوَا شَانِ تُو زَيْنَتِ مَرِ عَا دَهْ زَرِينِ جَرَانِ يَاسْتِ خَوَانِ اِنْعَامَتِ كَلَامِ مَقْطُوعِ دَا رُو دَا اِيَا اَرْضُو فَا اِنْ اَلْوَقْتِ مَهِيَانِ يَاسْتِ
 بَرِ كُو بُو سِي دِهْتِ يَكِرِ اِي سَانَتِ رَا شِي دَرِ كَا رَا رُو دَقْ مَقْصُودِ وَجِيَانِ يَاسْتِ دَرِ جَمَلِي صِفَاتِي مَطْرُوقِ اِنْ سَبَبِ اِيچُو كَسِ خُو تَهْ اَرْ حَفَرْتِ اِنْ يَاسْتِ
 رُوضَاتِ شَدُوقِ سِ اِبْرَهِيمِ وَرَا اِي دَا نِهْ چُو جَا مِي وَكِي زَارِ اَرْ مَرْ فَمَانِ يَاسْتِ زُو مَرْ فِ لَيْكِ صَدَقِ وَ اِنْفِصَا حِي نَفْسِ حَيَا نِي بَرُو رُغَبِ مَرَبَانِ يَاسْتِ
 مَعْطَفِي سِرْتِ تُو فَا نِ سِنِ بَدُوحْتَانِ اِسْمِ بَرِ چُو تَا كِ اِنْ تَرِ مَطْرُوقِ اِنْ يَاسْتِ وَ اِمْرُو دَرِ كُو شَهْرُ سَنَةِ سَبْعِ مَائَةِ هَسْتِ سُلْطَانِ اَنْ دَا بَا حَقِيقَتِ
 دِهْرِي كِ چَنَدِي بَا طَرَفِ كُفَا رِهِنْدَا فَضَلِنِ بَرُو دَرِ طَرَفِ اَوْ غَا اِي مِ فِي مَسْتَحَا حِلِ كَرُو دِهْ مَرِ حَبْتِ مِي نَا يَدِ اَوْ اَرْ مَبَا بَاتِ بَدِينِ دُو
 اَزْ اِي جَا رَا طَرِي كِي حَتْمِ الشَّرْعِ مَلِكِ طَرَا زِ كُوتِ مَنَاقِبِ اَوْ سِتِ چُونِ كَلِمَتِ كُوشْتِ هَسْتِ خُودِ شِعْرِي فَكَلِ سَا نَدِ شِعْرِ دَكِ بَلَدِ هَسْتِ
 فِرْ فَوَ حِي عَلِي نَا رِهَا الْعَا دِكُ مَلِكِ رِغْمَا اَللَّهِ عَنَّا كَيْفَا نَهْمَا
 ۲۰ در اَوَّلِ شَهْرِ سَنَةِ سَبْعِمِائَةِ سِتِّ مِائَةِ وَتِسْعِ مِائَةِ وَشَعْرَةِ سَبْعِ مِائَةِ اَلْمُهَوُودِ مِثْلَ هَذَا وَمَعْنَاهُ الْمُسْهُودُ نَدَا كَلِمَةً اَلْحَمْدُ لِمَا نَفَعْتِ لَشَكَرِ
 قَاتِي رَا لَمَوْلَفِهِ بَشَكْرِي زَانِ بَرْتِي چُونِ شَكْرِي كِي طَلَحْمِ رَا اَزْ اَوْلَا اِي مِ طَلِيمِ تَرْدِهِنْدَا وَغُو غَا اِي الْاَلَا اَيْنِ اَلْمُهَامُو نَا اَزْ زِي اِنْ شِيْرَانِ
 وَخَا اَزْ شِيْرُو غِيَا پِنْدَارِنْدَا وَسَا قِيَانِ كُوسِ حَامِ رَا تَا اِيچُو كُو بَا نِ اِتْمَعَالِ كُنْدَا وَهَسْتِ حَامِ مَخَا خَرْتِ بَا اِقْرَا بِلِيْتِ نَحْوِ اِسْمِ خَرِ
 اِيْرُو دَكِ دَا كَسِ اَلْ وِ تِيغِ وَبَا زُو مَرَا بَا رُو سِ بَرُو زَنْ رِغْمَدِ كُوسِ سَبَبِ وَدَرِ حَوْمَهْ قَالِ وَطَرِ مِرَا لِرَا دَا نَهْ اَزْ سَرِ جَمَعِي شِعْرِ وَ اِنْفِصَا حِي
 بِالْشُؤْفِ كَالِهَتْ فَمَا ذُو بَعْدِيَا وَنِيَابِ فَرِيْلِ مَثَلِ بِنْدِ بَعْدُو نِ الْحَرْبِ وَجَا وَ اَلْهُدُو نِ بِنْعَا وَا لِبَا اَلْوُنِ الْاَجْبَرِ وَ كَلَا
 ۲۵ حُجُوصُو نِ مِنْ اَلْعَا رِي كِ الْاَجْبَرِ اَوْ اَوْ اِحْبُو نِ اَلْمُنَا يَا مَحْرُومًا وَ دَحْرَا اَزْ مَجْمِعِ كَرَمِ اِقْبَالِ وَ دَرِ حَرَكَتِ اَمْرِ مَعْصُومِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

حسان بن ثابت نغزی
 من شعراء الاسلام
 ليس بفرزوق بل هو ابن
 ابراهيم بن عبد بن حسان
 ثم سئل انه قال حسان
 ابن ابي ابي وجملة من شعراء
 حسان بن ثابت نغزی
 ان ابي ابي بن ابي ابي
 والى ان ابو ابي بن ابي ابي
 ان من شعراء الاسلام
 من شعراء الاسلام
 حسان بن ثابت نغزی
 من شعراء الاسلام

حالات قید و آزاران و فاقه

کما تحرك سطح البها من غضيف دين غير توايس براق و بعد چهل تن از شاهزادگان مصاحبان فتن سعت و کرب قلب آرام بودند چون چندی
 راه از قیالین که سرحد مملکت است بگذشت تا گاه فراوان عکبرین مصرع چون تیر و کمان بیکدیگر پیوستند بهما مقابل لشکر گاه
 و سفره ایچان بر عادت ایشان در میان آمد و شد کردند عاقبت فرمود ایثار بر تسبیح قراکینیات و ضرب مشرفیات یعنی
 تسبیح کند تا پیکر اغوانی سلب شعره قطع عطاره فیکان الکفهم عرفوا الذی یذنبان فذل العتاکم فاد صباحی که اطباء شش عظام را
 فروکشوند و این خمیه نیکون بکاج زرین خورزینیت یافت از طرفین که کور کای رعد آدای فرو کو فند و تسویه نر که و تعبیه شکر کرد
 مقادیر ابطال و متعاقب رجال بر باد و پیمان شعره کما تمنا تخلف فیما ما تختمهم و کما تمنا و لذوا علی صها و ایضا در جولان
 تراکم قادم غواشی ارواح را مانند تصادم حسام حواشی ارواح را مانند تیر سفارت اجل بر او با کشا و شمشیر صارت عمل را زبان
 شعره صغری الی صرخی کآن جلودهم طلیبنا النبتان و العلام کما هی از اسونیزه و ارتقا دل کردند و از نظرف سپرد
 متحل و ساعتی ایان چون کر زربودی و ایشان چون دروغی نمود فابوا الی الملاح فکثرت و انبنا بالشیوف فذل الخبثا
 باخر قید و غالب آمد و شهادت کان که بر سر شکر قان بودند مغلوب و یارب روی بر او نهادند قید و عنینت یافته عیان سعادت
 قرین فتح قوازا که باقرن الثور مقترن می نداشت بر سمت اردو بک کرد پس چنین گویند که اذ نفس خود در چهل و یک معرکه
 شده و مصاف داده چه بشکر قان که این کت خاتمه القاتل افاد و چه با ویکر معاندان و در تمامت حروب دست فوج و تیج
 مغالبت و سهم نصرت او را بوده و از آروغ پادشاه کیتی سان چکیر خان پادشاهی پیروز جنگ تر از وی نشان ندادند شعره کف
 کشتی سپهره غیر نضینه و کله برض الایفایم الشیف صلجبا چون سپهر چه مصرع ازین مفرس رخا رجز و دود اندود سفیر
 درین صف صاف مرادی نوشیده و نه کریم المناقب سلیم العواقب بوده و کروش ایام خود کلام عطیت و کله باز نر بوده در
 اثنا می رحبت مرضی که طلیعه کیتبه اجال بود روی نمود و در یوتی چول اتفاق نزول افتاد وضعف قوت آورد و سپهر صغرا و س
 فرمود تا بتخلیف او را نگاه داشت و بد و متکی شد و کف دست تقدیر کوس رحلت ما فرو گرفت و زمان کوچ ایک نیک نیک آمد
 چون در کوچ ردیف محمود است در ایحال شعری ردیف کوچ در خاطر آمد که لوله امروز اگر چنانچه کندان بخار کوچ بیگ کنیز نزل
 جانم قوا کوچ چون مبل کوچ ناله کنا نم بصیوم زیرا که در روز اولم همچو بار کوچ در کوچ بختیا نزار نذر بار و آورد چون شتر
 دل من زیز بار کوچ هم را دیکنظر زرخش بر توان کر لوظه امان و دوزینما کوچ او بر شست و دلوله از جان من کجا ادرت و رفت
 ازین شریسیل بار کوچ کفتم ننه تو داغ کفعا که الوداع کفتم بارم کب کف لب کوچ هیکام کوچای ضروری ازین در خون من کوش
 و کمن خستیا کوچ ای ناله بدمی کن ای شک همی ای در دول توف و ای صطبا کوچ امید مرهی شرف از نزل کت داعی نهاد بر دل
 امید و ار کوچ از جمله شاهزادگان که مصاحبان تو است و ار شد و عقل است و متحل صاحب امور بیشتر نموده و تصدی خطا
 اصداث زیاده کرده و ما در مدت سلطنت او را و کف ار فاد و اشبال از دیگر احفاد و اشبال آروغ ممتا زده است ایم یقین که این
 آروغ ما را قاری و یکی یعنی مجازات درین مدار پس اندیشه کرد که در درین منزل حالت ناگزیر عادت شود تا اقامت مراسم عزاکردن

فی نه ایضا
 چون کت کت است در این
 کوه در نه کوه کوه کوه

اوه
 مرا بکام بانیش چند باید بود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سکر را از تنی عذفات رحمت برسد سپهر کفایت یا یا شامی یعنی راهبری کرده شکر را به بورتی که آب و علف بهتر باشد فرود
 آورد این بخت و سلطان جانش از منزل کلبه تحویل کرد و در نصیحت کلبه عفا نصیحت نصای بقا خرمیست *لَوْ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ لَأَفْتَدَىٰ بِهِمُ*
الْأَخْيَارَ بِثَمَنٍ أَثَمْتٍ بِثَابِتٍ هَذَا لَمْ يَكُنْ فِي رَيْبٍ لَمْ يَكُنْ لَفَهُ انکو بجان کو بر نیایی بود وز پست او صد و چوبی بود کوئی که
 نبود و خود نیاید بجان بیدار شوی ال که مگر خوابی بود تو فرمود تا با بونی ساختند و آنرا بصفایح زر سا و معرق کرد و روز کار بدین
 بیت استدلال میفرمود *لَمْ يَكُنْ لَفَهُ* کیرم ز غزانت کنی از زرتا بوبت تا بوبت نه در خاک نماند خواهد شد بعد ما که بر آئین مغول غریب
 بفکرت رسانیدند تو اخود باشا برادگان بر سر تا بوبت ایستاد و با ایشان بن بلیکت موخر مغولانه و نصیحت مفید عاقلانه آغاز
 نهاد که قید و اندام را نیکو آغای بود اگر چندین گاه بیاسای او قیام میفرمود و بر راه خود روان شد *مَصْرَعٌ إِلَى مَوْجِعٍ لَا*
تَنْجِيهِ إِلَّا بِأَيِّهَا اگر تا غایت بیاسای چنگیز خان را رعایت میکردیم آن بیاسای خودیست *لَوْ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ لَأَفْتَدَىٰ بِهِمُ*
 در نظر ما لایق مباشرت خانت و قایم مقامی می و از جمله چل سپهر بنیاد که سپهر بزرگتر است و در ایحال غایب شمارا اندیشه
 ایشان متفق اللفظ و الکلیمه گفتند رای خورشید پر تو تو با صابت تو *أَمَّا مَصْرَعٌ صَدَقَتْ فَنَاقِي مَوْجِعٍ الْخَطَائِبِ بَلِيَّتٌ* بی
 بدر چون شوی کم بود چو از راستی بگذری خم بود گفته اند تو را محض بر مناصرت جبران بود که چون پدرش براق بر اقیع
 امید از چهره حریف زندگانی برانداخت بو قاتیمو فرزندیه چنانی یعنی سپهر سوم و بنی عثمان بر عادت مغول بخدمت قید و مسافر
 نموده آتش بردند تا دلجاشی کرده کرس که مصلحت داند تقلید کار حکومت که میان جبر و تو و قیقه مصداقت و در لغت
 زیاده از اسماح قرابت حاصل بود *لَوْ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ لَأَفْتَدَىٰ بِهِمُ* و *أَصْحَابُ أَدْنَى مَا يَعْتَدِلُ النَّاسُ بِأَمْرِهِ* ملازمان پدر میفرمودند
 که جای براق بر تو مقرر دارند در موقف حسن ادب چون زده امر از زبان او این سخن در الیغوی غریب و عبارتی بطبع بود
 بفر عرض رسانیدند قید و درین باب انامرا و مقربان خود تصداح را می کرد ایشان گفتند هر چند نوادگان چنانی بسیارند و چند
 بر تو از راه سن درجه تقدم دارند اما استحقاق کار حکومت و اقبال بر امور سیاست بر شد و شمامت منوط است و بشرط
 ذات و کمال استعداد و جوهر نفس متعلق و این معنی در غره شمایل و محله محامیل تو اسپد است و صف و کبر و تقدم و تاخر زمانی در آن
 بود بیک جاشی دارد چه هر چند یا قوت ابدا از کان زاید و کور شا هموار از دریا چسبید و بنات سر سبز از خاک ریو
 و آتش با فروغ از آهین حاصل آید و این چهار گانه در وجود متاخر ندا تا شرف لعل بر سکت مرمر و تمیز در دیدار آب شور و
 و طراوت کل سوری در انای خاک تیره و نور و صفوه آتش با که درت و کموت آهین بر هیچ سلیم حرم شسته مکر و دو بایستی
 تا ضمیمه قید و که رهبر و ادوات غیب و منبع زهاب صوابست چه فرماید قید و گفت همچین است هرگز استعداد ضایع
 نیفتد و هنر پوشیده نماند که هر قیمت خود خود کند و مسکت از فرار معرف شرط نیست و نیز خبر علی الملا القاه این سخن
 کرده اگر آنرا با صاف مقابل ندانیم و پرده ابا و تمنع بر چهره متمس او فرود اندازیم چو است *لَوْ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ لَأَفْتَدَىٰ بِهِمُ*
 تو الهامی کرده آتش دما درده جای براق بروی مقرر فرمود تو نیز در ایحال مجازات این حق را هر چند جبر غایب بود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

در ادب و حکمت

عائیه

و از روزگار عاقبت غائب این معنویت واجب به بیت لکمه کوفی را کن از بهر پادشاه که خود کوفی بکونی ببادش
 باز بر سر سخن آمیم هر پادشاه هر پادشاه چند نوکر تعیین کردند تا مضاجب نفس سبزه تهنیتها قید و روان گشته و هم در آن نزدیکی جبر خیر
 واقعه ایام خیر خیر شنیده بودی تا خیر و حرکت آمد بعلت برسد تو را بر طراد عادت و اسباق آیین حقوق تعزیت بتوفیت بیوم
 و نمودی کی بادیت رسانید و در مرغزاری که میرفدی بر آن عادت رضان غایبات دشت و زبیت اطراف طیره دوه و دستان
 جات بود بیتی جلوه گر از حمله کله شمال کل شکن از شاخ گیاهان غزال قافله زن یا من کل بهم قافله کوفی و طبل بس
 فاخته فریادگان صبحگاه فاخته کون کرده کلت سارا شعرا همدما الحیا للوردی فی عصایه تجلا و ذاد الینا سمین عرا ما
 وَ لَقَدْ فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا فِي الْأَرْضِ مَثَابُ سَائِثٍ فَرَسٍ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهُ فَاسْتَغْنَى فَإِذَا كُنْتَ مِنَ الْعَالَمِينَ فَاسْتَبْرَأْ لِنَفْسِكَ فَكَرِهَ اللَّهُ عَنِ الْمُشْرِكِينَ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
 برافراختند و طوطی تربیت آرستند و ظایف مطبخ و هزار کوفی سفند و صد سر سب و دو دست سرفراخ شاخ بود و از مشروبات
 و در بر خنک شراب که شعرا اذ افضن عنه لکن فاح بنفیک و انترقی مصباحا و نور عصفرا و عقل مولع بدین خطاب
 شعرا هم انصف خباشیم الزفاف لیسر بها علی فجد الزفاف قیر بکینی و سره خود کالما الجاری فی عدم الاقطاع چون قرا خا
 شب با او شک چرکیت روشن از تیغ الفخ خان آفتاب بهریت یافت تا که مقدم بود مجلی دار و دیگر میان بر توالی با
 نه و جامهای ته و صره پادده کشمشها کردند و هر یک بهفت بهفت را نوزند و تو شتی بین تطین نیات کرده بر خانیست
 محبت دادند و او را بر فرزند سخت قرار و قید و نام نهادند و از دوران کاسات شراب و انواع بنید و الوان کسوت طوطی
 ریاض چون هو قوام طواس نرفون نمود و مرغ زمین چون مغز سرستان شورید با جزا گشت چون بصالح کلی القات رفت تا
 عرضه دشت که ما هم از نسل چکیر خانیم بر خلاف یسا و این ادا و این با یکد کربا طمانا و شت و مهارت سپردن شکر خود
 بدست استیصال اوان چه دهر دار و مصطفی الوس و رعایت آروغ است که به بندگی قان ایچی فرستیم و صلحی عام را قسرم
 شویم لوقا فصح فان التصیر لایضا الوفاق جبر قید و کفت از مقتضای رای تو اقا انخلاف ممکن نیست و اشارت او را بعبت
 مستعین مصحح که گوید که نفرین به از آفرین پس با نامت شهزادگان ترافد و تقاضا صحت و کنکاج و مشاورت نموده ای طلق
 لسان سخن رسان بخدمت قان روان کرده و فحوا می تشبیب سخن و خلاصه مخلص بیام بدین طرز بود که برای قانی و جهود اقا
 و این پوشیده نیست و چه جای پوشیده گسیت بیتی همانا که تا سنجیز این سخن میان بزرگان نکرد و کن که چکیر خان بعبت
 خدا می عالی از آفتاب بامدن آفتاب فرو شدن مسخر کرد و سید و خصمان جبار و معاندان قنارا را قوام و تبار تا را ولی
 السیف التبار و دیگر سلاطین ایام و در کوشان افاق را عتوه و قهر مطیع را این حکم و بذلل فایض عنف ساخت سبب آنکه
 در مبداء خروج شهو سینه تسع و خمین و غمسه بدل است و نیت درست یا ساسی نیکو نهاد و رسوم مذموم چون ظلم و
 سرقت و دروغ و نفاق بپا نهادن و اقارب و اجانب ابر بزرگ مافعت و سلوک راه مطا و عت سوخت کرد و پیوسته
 تخم نوحیت در دل فرزندان بیکاشت و بضرب الامثال محسوس معقول نقش معادنت و معاندت بر لوح خاطر کبریت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

الکله

میخواست و یکی از جمله آنکه روزی در محضر پسران بزرگ تر تو لغتاً فلک از بیع اللغات کافوا طبايع في اميرالبحر و از دوايح
و هم جوحي جنبای المعنی او کناهی و نولواد و الهیاج تیری را از کیش بیرون آورد و شکست دوم بار شتی فرمود و خورد
و علی بدایگان صاف میفرمود تا قوی همگان زور آزماهی بر پنجاه این فرسای ارشکستن آن بخودست پشتمند علی
الفلاح اذا جعین نکسراً و اذا فرغ نکسرت اشرا داسر کفت مثل شمارست این تیر هست کخذو الفذیه باللفذیه تا در
اطنار مطا هرت مستبد بشید و بوسایل شما معتقد خصماً ترا کنت ظفر نباشد و اگر تفرق و نهد و جویید و از دوایره
مطابقت بیرون پدید مرکز دولت شمار و دستاقل شود و تمامت مغلوب و کسور کرد به همت رسته چون یکتا بود از زده
زالی کبکد چون دو باشد عاجز آید از کسستن پوزال و قواعد مسابقت و مشارکت در مال و ملک میان اولاد افلا و کورا
و اما نا و اخوان و اخوات و اعمام و احوال در تضاعیف اعمام و احوال تا حدی مطر و ذکر هسید که هر یک از ایشان دور و نزدیک
بضیه و حقه مصون از بدعت و حلت دیگری و مامون از وحشت مناسبت غیر می مخصوص شدند و دلیل برین آنکه او کتای قان
در قوریطای دوم در شهر سنه ثمان و عشرین و ثمانه تجدید یابا و تغید و صایای پدید کرد و همچنین طول دعرض ممالک کربل
شده بود و بر تمامت انساب چکیر خان بنین و بنات قسمت فرمود و پورت و منازل ایشان علیحدّه معین کرد و این قسمت
نه بر سبیل خصوصیت اولی الارحام است و بس بلکه امر او شکران علی حسب الرتب و مقربان اندر دنی با جود و خدمت برید
بر کس را نسبت از دولت خویش حقی مقتدر و راتقی معین گردانید چنانکه وقتی از اوقات در بعضی مستعیدات چکیر خان با
فوجی امر او ایاقون از شکر در زمان اتفاقاً دران روز از نوع پرندگان جنس دونه کان از طوفان طبعه هوا و سیه
ساحت غیر اصدی کردند و از ادمان کفنت و کثرت ریاضت پادشاه و طار زمان کوفته و کرسنه ماندند تا گاه یکی از
توشیحان صعوه که مغول آنرا قرضه خانه صدیکه در موقوفه خودیت چون زده عرضه داشت و کفنت بلیت پانچمی
پیش سیمان بدون عیب است و لیکن هنر است از موری چکیر خان بدان تقال کرد و از آنرا بقبول مقابل فرمود و جا و زور را
ترخان کرد و باورچیان کجنگت را چون بگر فوجیان کباب کردند و بخدمت پادشاه غفایمت آورد فرمان رسانید تا جمعی را که
صحت رکاب جهانگیر بود و شمار رفت هفتاد تن برآمد باز فرمود تا اجزای آن کجنگت ضعیف با شما به جزء لایحتمی بر حاضران
قسمت کردند و امر و زهم بدین سوه و هم بدین تقال این طریق میان مغول مسلوک باشد مقصود از آن تشبیه بود آروغ را به
محافظة خطوط زیر و استان و رعایت اتباع و شکر با وجود چنین مقدمات جعلی و تقدیم نصایح مرضی اکنون که عرضه
ممالک چکیر خان مزید استماع یافته و از آروغ میمون او در اطراف جهان زیادت از ده هزار باشد که تحت دافسر و کج
و که پرو پورت و لشکر باستقلال دارند چرا و احکام او امریاسای چکیر خانی که تا جهان بود از هیچ جهاندار مراتب مرهم چنانجا
بدین طریقت و سابق روایت کرده اند و از تواریخ متقدم خوانده نیامده بذل مجبور و کنند و نصرت قاعده و راه رست
او را مبالغت نمایند تا بدان میرسد که بر خلاف سیون و عادت تیغ حکما شفت در برید که نهند و در چهار سوسی کتبی باغیانرا

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

اسوده گذارند گاهی بشکر قانی اولاد و قیده در مقامات طعن و موارات طعن باشند و از طرفی قبی که بغیره با تو سپهر سراق است و ترس
منقض میش از ترس اوزند گاهی کند بر اقیان با بلوکو خایان مطاروت عادت گیرند و تقاضای و تقاضای در مملکت با تو از سر ناسا
یکدیگر را پیغام کمولفه مصحح من باشم یا تو است کفر تا تو فرستد بیگت این حرکات و دلایل زوال مملکت و امامات
دولت تو اندر بود و از اجبت خاندان قدیم سلاطین باجکت با چندان کنت و شوکت در اندک مدت بروستلگر تارستل
کلی گشت چه ایشان از خویش و پیوند بریده اند از نزدیکان دوری جستند چه قصد سپهر کرد و برادران از برادران در تکانه
بودند و دست پروردگان با اولیای نعم دست بر آوردند و پایالان سرافرازی طلبیدند کمولفه مصحح ضلال ما اذنت
به ضلالا لاجرم رسید بر ایشان آنچه رسید و دیدند از عجایب و قایع آنچه کس ندید باری ما نیت کردیم که بعد ازین که معاش
کردیم و مضرات یا سانه بزرگ را نصب تصور و مثال مذکور و عونه خاطر داریم و از شرعت شعری مکتوبه بعضی العسیرین
و وفودم کجوفها هضامها من بغیر سننکم انافهم و لیکل هم سننه و امامها ابنا نایم برقرار اند که بر کس
از آرد و بکی و طرفی که امر و در حوزة تصرف و قبضه کتم است از نا و اکتساب قناعت نماید و دیگری او را تعرض نرساند
از جوانب امر و اشارات قانی را منقاد و طایع و مدعان و تابع باشند و تجار و قرض از اطراف دیار به آنحضرت متصل
دارند و از آنجا نیز همان اهل بیاعت با صناع توار و کنند لکسر قانی رکوب و طرد به تهر دان و یا و کلبان قهی منبری و منشی
چین پیش گیرند و قیده و میان و بر اقیان عمان کرای دیار بند و ستان و سد و دلی شده احفا و صابن این همت بر مناجرت و
اتخاص و دیار مغرب و مصر در دم و فرنگت مصروف گردانند و تقاضای و تقاضای با یایان جوانب ایل مکتوبه و کجا و حبس
تا بدین اندیشه خوب پیشینا دیکو و رای درست سلسله اتحاد آرد و گشته کرده و فرود آوردی چکیر خان شرمسار بناشیم اگر قانی
اقا این بای را یا سایشی یعنی پسندیده میفرماید بدین سوه تنخال بر بیع و در ایچان قان و فاندان خان و تقاضای و تقاضای و دیگر
شترادگان اطراف با ایچان ما هم بدین سمت روانه فرمایند تا ما نیز از ایچا مصاحب بر ایچی که ما نیز طرفی شده نوکری زمین
کرده پیش ایشان فرستیم و درین اتفاق بظا هر تظا کسبیم و بدین ترافد تو فرمائیم و اگر کسی ازین طریقت متقاضی کرد و بر
شیوه موافقت مستمر باشد من که تو ام شکر گشیده بر بیع قان اقا و ابر بشوایم چون ایچی بخدمت قان رسید و بر مضمون رساله
و فوجای الوکه و وقف اقادرای توار اقرین فرموده بدین معاد و نیت همسان شد ایچی را سیور فامشی کرد و برین شرط
بر بیع تنخال مبالغت و ایحال نفاذ داد و در جواب تو نوشتند چکیر خان که ما نذر ایت خود برداشته قدرت الهی بود و کوی
قضا با تیغ او کتفه هبت سیفی و بر کشیده حتی از همه خلق بر تو را نماند سر کشی کردن دشمنان زن گاهی آینه چین بر مصطفی
تیغ مصقول میرود و گاه صحایف اقالیم را نیکو مطالعه کرده خطا میکرفت با اول چون رهت جهانبگیری افراخت و هب و هب
پیشتران چارگان را هر یکی بشغل خطیر فراخو رسته مال و طایم حال منصوب فرموده جوی که مقدم بود شعر غنچه الذهبه قنصر و هب
و الجود با زینت و الصبنا خضرا کما رسید و طرد و تعیین شکار راه و معرفت اوصاف آن چون باز بروستگرفت و او گنا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چون بعضی درای بجان جهان و فرزند او را علی الاطلاق اورا میسبت شعرکه العالی سماه والندی شهب والجدسار بهک
 و الجود امطار علاه کالبیل والنضاح هینه ونفله الجود والامال سماه به تیسق امورات یالت ودلایت عهد خانی متعین شد
 و عهد تجریر حرکت و حرکت و تسکین ایشان به تو لکه شعر نفیلمس الحرب والاذواح ذافیه الی الترابی قطرف المونب نظار
 صفت داشت مقومش کشت و جانی هکت مهابت را تمهید اساس یا سا و تنقید حکام بوجهی تعلید کرد که گفته شعر هکنه روغنه
 امر المصلحیه فمابذول علی المخلوینه فانه در شان اولایق آمد لاسکت و ستر تعالی افعال و قانون تهدی اقول در سیاست
 ملک که تفصیل آن در پادشاه مطهرت از زبان خانی آور شده و بهار سیده پس تو چون شود آن شجره و سبجه آن اصل است
 درین عهد تجرید قاعده مآثر خانی و احیای رسوم جهانی کرد و ازین وجه فرست ذهن و اصابت را می پادشاه جهانگشا می حکم
 اصون من التهار شد و بدین جن تکر صحایف مخالفت بعد از دو قرن مطوی خوا کشت و صغایح تیغ در نیام ایام زمان که گفت
 شاهزادگان و ارکان دولت قان اسوة با مثالها و امثالها لاجلها تصویب این نامی داستانی مناسب و تمثیلی موافق تصدیق کرد
 و ایچیان قان ایچیان پادشاه زادگان اطراف بخدمت چر قید و پیوستند بدین بشارت جشنا ساختند و مشرب مسترت از شو
 مصفا و است در رجال حدوث واقعه غار ان تمیز اندر غزوه طنور یافته بود پس ایچیان قان با اتفاق ایچیان چر قید و مستوجه
 حکما و سلاطین پناه سلطان عالم پادشاه اسلام ایچیان سلطان شعر هنیالک لاند الی التیاج الی تیج یکتاب و الاباب العطاء
 الی الی لاذالک مسامنه للتمایک و مضاهیه للاملاک کشتند و تمهید این حال در موضع خود معلوم مطالعان کرد و با لیر انشاء
 العزیز اللهم و فینا لکنک معارفک الحقیقه و الکریمی من سلال مشاربها فهو غایبه القوا انشاء و کرم وفات
 سلطان محمود غازان انار الله بر ما نه قاطبه عقلا را ابر بان حدسی مقرر است و زمره جبار ابقوت حتی
 که روزگار و کار و ایم رتبه جای بکنان مرتب میدارد و زمانه بمانه جوی را صاحب و فایر کز نیافته اند شعر سوم ملول لاند
 لصاحب نوز فزوک لایچیب خطیب دولت مرصیت زود سیر لکولفه مصرع هر روز بریاری و هر شب کاخی شعر
 یوما یخری و یوما بالعیق و یوما بالعدیب و یوما بالخطباء و سلطنت مرصیت سبک سیر لکولفه مصرع بر خط کزین
 هر شامی شعر قار لکنی نجدا و اونیة ماء العذب و طورا اخص تیساء بر شاخسار فطرت کل خساری که مکتف که
 دورا و بار حادثات آزار خاک بی باکی برینیت و بر کردن هر وس هستی عقد خود پرستی کی بستند که باز بشارت سر کشت اجمال
 شعر کتا اولرجان من عهدی بایچ بوقت امید بی ازیم و رو نخت چه وقت مشاکان بشیت سواد سنبیل زلفی را زینت تجرید
 مصرع عنایق قد صغینیه یخدیة لک و اوند که بدست نواب در کاش مشیب چون حال منظوران و حال مجوران پریشان
 استر تیر قاسمی را کور کمان عوشی که کشید که باندک زمان انخاء کان ابر بان گرفت میان دو هم نفسی نفسی تر با سان توافقی
 کدام روز اتفاق افتاد که این کور پشت بی سر و پای ایشان از تفرق بات انش نداده از زبان ایشان سخنان شعر و کتانه
 ایچناج کالیةنا صبرنا الزمان بنات نفس زشایان کی می بر اور طرفی لطف و عنف ده روزه پنج نوبت زنده گانی کرد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بر

بجوار ملک جبار پیوست و التوت شریعت لیکل وارد و لا یطلع علیہ الا و احد بعد کلمه شمر و کان غدا و ان الیوم رهن
و بعد غدیر نما لالتعلینا یکی همت و قصوی است آن بوده که چند روزی که مقابل ملک مجازی و دست دولت ما
نهادند و حواله تئست مصالح عالمیان با فرموده هر چه یه صفت نصفت و عدل داشته باشد که نظام عالم بی این دو دو
قائم نیست در حالی خاطر راه به جسم و ماده ظلم متقدیان که دفع آن شرقا و عقلا لازم است بتحرکت هر مرتجع مرتجع
کردیم و تقویت دین سید المرسلین و خاتم النبیین علیه الصلوات الزاکیات بوجهی کنیم که آنچه از سنن و سنن او بجز و بجز
منحرف شده باشد و بعد مخرضی و نیدر و زاجری توفیق یابد و شمال او امر و تهاب از نواحی نوع جبارتی بصیرت راه نیست بجز
تا ویب و تشدیب آن و تقریر نصاب حق طریق خسارت بر ایشان بزبان تیغ کشا و بسته داریم و بکشت تا تل در احوال
طبقات خلق کرده از دلها بی بسته کشا و کرده و جسم تا در این جهان شجره طیبه جهانگامی باب نیکامی نیک نامی اند و در آن جا
اقتطاف ثمره نونی کلها کل چنین در حساب آید امر و از میا من آن اندیشا ما در فاهیت صناف امر را که در ابع حق
چون فلا اند فایض و ذایع کرده و فرود از نتایج این پیشه با شارت فل کل یقبل علی شاکلایه از تاب آفتاب حرمان و تب
بتعد از جناب جمن که در ذرخ حقیقی نیست در سایه درخت طوبی لهم و حسن باب رخت اقامت فرد تو ان گرفت درین
مده زمان سلطنت ما که هشت سال چوپنه ماه بود بر چند کونی طیبیت چون طفل که بشت ما پر آید می بگذرد و جهان ندیم
بقوت خدای تعالی و میا من همت محمدی سخیمانم و دم تا بعضی ازین معانی که تقدیم یافت از استیصال عدا و متمردان و بن
و دولت و وضع قوانین عدل و بیاست و رفع اقا نیم ظلم و بدعت بر حسب ارادت دست و اویر لیغنا نوشته بدور و نزدیک
فرستاد و احکام آن بر قطره رسید قوطه جماع شد و امثال آن مثال روح در اعضا ساری گشت و چون روح در دل جای گیر یابد
و داعیه غیرت و حیرت رتجان و دایه عبرت و خیرت آیندگان آمد و بر خیز چون خواستیم که در تئست آن خوض بپونیم
و فاکر و در کار مساحت ننمود و جل مملت نذا و لعل لا یهدر الذهر الا ذی و لا یحل و کف فی خباب الا یضی و ان نیاست
بهر در زوایای سینه با جو برویم و لغت بر جنت آفر کار حاصل که با شارت نینه المؤمنین خبر من عبدالله و ان کل امر صالح از احوال
مشوبه آن هم بی نصیب نایم اکنون شمارا باید که بعد از من بیکدیگر بخلاف و دیگر چاقما و او ان تعلیات طریق مخالفت سپردیم
پادشاه جهان خدای بنده قول لا اعلی الله عهدا الا با من و لا یمنیر و جعل عهدنا علی الایمان بحیث که سه چهار سالست تا دولت
عهد سلطنت بروی مقرر و گشته ام و کرات مرات همغنی با شما مکر کرده بر زودی بر جای من بر سریر دولت روز افزون بنشاند
و متقا و ذعان فرمان او بشید و لا تنهوا انفسکم و اذنبکم و از این و یا ساق من تجاوز ننمائید و قوا عدلین حکام را
مطرو و متفق دارید در عایا را برون از آنچه مقرر و معین کرده ام بر زواید و مساعدت و تکالیف و تا بغور که امر و از انرا با سزا
مرتفع گردانید و بوم مزاحم شوید در رسم عهدت ننمید و خیرات و صدقات و تسلیفات و ادعائی که معین شده و عمارائی که بجا آوریم
بمرجب مشروط و استقرار و تمام آن کوشید و ادارات که در گاه ممالک فرموده ایم یا در هر موضع از خشو مال موقع ساخته بنام نیکام

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فردا آید و مجال تصرف و تصدیق نواب دیوان و متصرفان صقاع مه و در کوه بنید و باید که کم ناکر دوه در تقریر و مهنای آن می نماید که
 شما را توفیق آسمانی فریق کرد که بدان مزیدی چه دانید فذلک فضل الله یؤتی من یشاء ان باب تقصیر و اهل جائز شریک و آهنگار
 البی انجمله بر خونسید چار و بنا نصیبه ما بهین خیر است پس **بیت** که گفته حاصل ایام کوشیت بس ورنه جهان هیچ نماند کس
 چون این توصیف فرمود در حد و قزوین که پادشاه را سرحد منازل آخرت بود نازد کیری از روز یکشنبه یازدهم شوال قوت حاکم در
 صحیف شد و نفوذ روح طبعی در مجرای عروق و عصابها رسید و بعیت حق تسلیم کرد و بلبل کلستان حیات را به کشتن عوکی
 فرستاد و شعر لیس مملکت الذبی یحون بمملکت انما المملکت مملکت من لا یحون **بیت** اگر بی مرگ بودی پادشاهی بسی دعوای
 که رفتی در خدائی صحیح صبح روز ششم در عالم صغیر خواست مذبح و فغیر و نو طه میر و وزیر و صغیر و کبیر که شواره انگره کیوان کشت **بیت**
 صد رگه فلک جاهه بی ناز ماه جگر شب رخ خورشید براند و در آه چرخ عقاب سیمارا که با شایه باز سرده و طواوین فراویس
 سر مینا قوت فروغی آورد و پیرایه راغ ماتم زده دادند تاج با ایتهاش چون ز جبرست دود شده بود مانند ضلال خوابان و پراپی نهند
 مرکب جناب را دنبال چون کامل ترکان سپت بریدند چون غایب ایشان بل مصیبت بریال پشیدند و زمینانی که ستامش عقود
 ۱۰ ستاره جوزا و عقود ثریا متوج و کوكب بود و از کوه نماند پیلان خاص را ازین شمات قدر که بیدق اخزان بر رخ عرصه آمال فرو کرد
 بود چون فیل شطرنج کوش بشکافتد رایت دولتی که بر کنار جدول نصرت برستی سروالف قامت طغرشا خند می همچون شکل در جهان
 در آب کون سا خند کوس ازالم الف ذوالکاهلکنا در ناله و اخرنا و اسطانا مکر سکیت لولفنج لولفنج لولفنج اناک لک لک
 و درین واقعه باید علم که اخته شد از غش چنانکه صبح از اطاریت الف غل لولفنج لولفنج خواتین زهر حسین که در شان ایشان این بیت
 آمدی شیب غایب الجبیه و الحینا بینهی اللیل و لا التریا چه را بغتاق دارد که هر اسکت حسرت و با قوت خون دل کر قند
 ۱۵ و عقل بلند پای در آن شیب و حش نسب نسبت نیوا لولفنج لولفنج لولفنج لولفنج لولفنج لولفنج لولفنج لولفنج لولفنج لولفنج
 ای طاق ابروان بدر انداخت جفت در طاق نیم خایه علی القدر آورد ای روسپیکران به چار و پشه ناخن چو ماه کیشبه و دهر پرا
 سرخای ناخن از رخ و رخ از شکر کرم چون نقش از روز و چو زار که بر آید ماه رویان چون شب پلاس پوشیدند و روزان بود و باقی
 حاضر چون سایه بر خاک نیستند و جای آن دشت زهره زهر چون مطربان نوحه کرد در نظربانات از حرفت نفس و آهنگ این
 ۲۰ بیت بر بر بطل است میکرد **بیت** شاید در غم این واقعه حوران چشم بر سر خاک تو با دام سیاه افشاند زیادت از
 آنکه خدا و ندان سوار و کوشوار خسته و سوکوار بودند از باب تیغ با و ریغ و صاحب دیوان غریبان و جمهور شکران بیل و سبیل با
 جگر جوشان و چون کور کای شاه در روز کوچ خروش میسر آید **بیت** که چو سوار و بان وقت فغان بکشایم که زود می
 بتن چرخ کبر بر بندیم این سید جاهد و سامان در پرده چشم عالی از اشک حیدهای کهر بر بندیم آه دود آسای بهنگان چون نینان
 نوبت صب رسیده با آسمان میرسد و خواب دل از راه دید چون کریان روز بر کشته در خاک میغلطید نونینان که نشین امرای
 ۲۵ خسرو نشان کاه نشین و بر شاه مویان و دستوران مملکت عاری القدم خاک بر تارک پاشان و کویان **بیت** خاکش بر سر که

خاک

خاک بر سر کند و انش باد که دیدگان تر کند و عطار دوازده می موافقت در عزای شاه کیوان رقت کرد و در سیر روزگار را که
 مشرعی زوال دولتهاست تیر تیر بشعر اذ اقلدت خاتم الزلیلا فقلعت سوفت لکن زقوس قیاس روان میکرد پس از بعد
 مراسم تجیه و تکفین و ترتیب کا فور و جنوط تا بوقت در عوض نوزده عیون و تحت زرین تاجت ارکان سلطنت و اینا فان حضرت
 و سایر ملوک و حکام اطراف و کا فو طواف با جامه سوکواری در صحبت نفس او که روزگار بدیل رکاب و رخس اوروان کرد و بود
 روان شد نشعر ما کنت لحیب قبل نعشک ان ادی و صوی علی الیدی النجال کثیر ما کنت لحیب قبل دفنک
 فی التری ان الکا کبج التراب تفرقه اورا بر تیر رسانیدند تا زنده از نامه و طلا و مشایخ و صلحا و شیخ و شاب و تو انکر و درویش
 در لباس تام با طوفان آب دیده نشکین با پیر این شکرش بگریا پذیره شدند و در جمعی که نمودار سواد و محشر و حاکی عرض کرد بود روی
 نازک زار و در کنبه خاص و فن کرد نشعر بترج دمع العین فی الخد عن دینی و فخرج لکن البین و الصید عند ما غلغله مثل
 السیف خذاهم هذا و الخدم الی الترف و فلما مهتدا ما بلیت جهان کر کشا و ده کند از خویش نماید بتوشیح و افزا خویش
 کنارش پراز تا جلدان بود برش پر خون سواران بود پراز مردان بود و انش پراز کلر خان چاک همیش در میت
 محاکم بسطه که خبر این رزیت بایل و مصیبت نازل و قطیعه فطیعه و فحیبه و جمیع بر سید از مبتدا و چون بافتها می رفت مصرع
 با و جل اسکت جامه و زین زود و از مساجد و مواضع و اما کن مرتفع سوره سوره انزلوا و فعت الواضه و انزلوا لکن بر و فن زین
 و ارض الکی ندع الیاد بلا فح با صوت مؤذنانی که مؤذیان نوبت شریعت محمدی اند با سماع و در و نوز و یک رسید و بعد از آن
 مراسم تعزیت ادای خدمات شاه و ختمات کلام الله کرده روان پاوشاه اسلام را که دولت و دنیا با سعادت عقبی جمع شد
 و نام نیکو که حیات ابدت در اندک مده مهلتی از عمر کسب کرده و تحفه رحمت و کلدته مغفرت فرستاد و الله تعالی بایض
 میزان حسناته و بدله بالفضل عیوان سنیانه و عیوضه من ملکه فی الدنیا ملکا الیسی و من حزنه و وقت الرحیل
 سر و الا یعنی انک کبریم عجیب و از انشاء محمدر تاریخ وفات این پادشاه بدین نظم برجریه نظم مسطور است که
 خان عادل شاه غازان ساین قانون ملک ظل حق خورشید دولت خسر و هم چون خصال انکه ریش هر جانا حصن بودی بی خلل و انکه
 سمش مرعد و امرت بودی هم قیال انکه از او بود با فروغ و نور و نوب سخت و نسیخ و خنجر کج و کو هر ملک و مال روز کشیده
 قبل اللاحد یوم البنا یا الف بکده شده از شوال سال جیم و ذال رف ازین عالم و ان العرفی بعد عین سوی ان کتی و ان الله
 حال بعد خایل در جمعه رابع عشر ذی قعد سه شنبه و سبانه چون حکام ان تمنا بشیر رسید مجر زوفات پاوشاه اسلام
 خانان تعهد الله بقرانه و بشیر بولایت عهد پاوشاه روی زمین فرمان فرمای شرق و غرب خداینده محمد خداوند سلطانه
 خطبه که افاضل مترسل را باعث بر خطبه خطیه سخن و زفاف عتیله بدایع تواند بود شاه کرده شد و بالتد التوفیق و همی
 الحمد لله الذی نفعنا بالابداع و النساء و امان الکی و لجمنا المبت انشاء مالک ملک من شانیه توفی الملك من
 انشاء و نزع الملك من انشاء فاض یفضی بما اراد و لا یقبل قضاء الرشا و لا یقبل بالامان علی اسد و رشا انشاء

فی الطوی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

له رفاب الجبارة من كل ملك مما لك دعنتهم على صفحات من كتاب الموحدين من الكتاب انار كل شيء الاك
سبحان من دعوتهم وادبهم ملكه ويوم قائم حكمهم على التريدين السلطين والرعية هم النون بحيث لا يساخرون سائفة
يسفدون له ملك لا يزول وحكم لا يبدي وامر لا يموت شعر الملك لله حيا والبقاء له وكل ما دونه فان يحيى ثم تالم الطاهر
الصلوات ومفاطره واطير النجاشي على جرحه صلواته صلواتا ومحمد رسول له العالمين محمد المديح عنه المؤيد بقضا الذي والقلوب
والطيب الروحاني من دين داه الرين وكشف على بصائر اولي الابصار عنى المؤمن حى في الدارين عريض فديرتا في اخرها والبقوة
بانه ولو كان موسى ابن عمران حيا ما وسعه الا انا عموه وضوئه على رواج الكفاة الهندية خلفاء الذين خلفاء المعتد بن بابه
رسول الله بي بكر الصديق الزمان واول فائيل للايمان وامير المؤمنين عمر الفاروقى فاروقى القرن مؤيدى الحق وكبير المؤمنين
عثمان بن عفان جامع الايات سباني العايات وامير المؤمنين علي المرتضى صاحب الشفق المقدى به في اولايه
والنفوة وان ابها المترف بقوله عليه الصلوة والسلام انا مدينة العلم وعلي ابها سبلى اسد الله سبلى غضير البيا السبلى
خاتم الرسالة الحسن والحسين وعلى عتبه عمها ايم خال الرضوان واله وذويه وذريته الطاهرين ما تعاقب الملوان منها التا
ما بالكم لا ابا لكم اباكم واتواكم فان قسم الدنيا صانعا اعوى لكم اقوى لكم اقواكم افاض لكم افضى لكم حاتم نعم بون للرجل ولا
تعريف وتعرفن الدار وفي شاد الشهوات تعرفن والى كما يملون الى الباطل فانهم لا عالمة تتون اما خلفهم من التراب الى التراب
يصير فهل بدفع الموت عنكم مبيدك وايضا تصيرن الملوك وروايتهم والاطال وصولهم الى الاخرة ووطنهم الكاسية وان القباير
واما لهم الفاصلة وان الفرجية ونفوسهم الراغية فوا حسرا اذ لم يسمع بقائهم تلك الجواهر الزواهر والخراش والدقائن
فلم جمعوا فواجب لما لم ترفع لقوا به تلك الرماح التوارع والقوا بظبا القوا طوع والعوامل للوامع فلم رصوها اسبندوا
القصور بالقصور والقرية بالثبور والوفور بالقصور والسيف بالحيف والتبل بالويل والارباب بالحرب والمال بالاربا
والثرى بالتراب والوفاء بالوفاه والذخا بالذخا والمديح بالمردى والعدو بالرفى والكتاب بالاكفان فكل من
عليها فان يحكم الله باهل العرف فلا تترنم الجوه الدنيا ولا يترنم بالله العرفان له تتعظوا اهورت جلبكم والبقية
واخوانكم هم انكم فهل لا تتعظون بوفاه مديحكم وساطا انكم ابن سلطان بلاد المسلمين ابن برهان امير المؤمنين
من كان كذا السيف باسا ابن من كان كذا الرمح لينا شغازان ابن وابن الملك والدول وابن فاعده قد سادها
الامل وابن طلعه الكلتع بجهها وابن بازة القطاع والاسل لم يجلس اليوم في دنسنا التبر فهل عن التور والتم
ملكه مغل القمصطاده طير جارية ام نام حتى دنا الاضال والفضل ام لا تحلى سباعان وكاس طلاء وحجره
اذا من دوننا الكلتع لا لا فذلك شيكك ومخرقة فاحال دل على ان حانه الاجل لطفى على عادل لو فست ذاك
على كبرى وجببند فاذراهما النحل فثيو من رموس ناره غير مطموس ومفبور عدله في الدهر مشور وملمح
دفع الظلم في خيرج العدم الى يوم التشور شعر الملك من عدله الشورى في جلدك والظلم من بابيه التور

5

10

15

20

5

بشركن

دوازده

فی کفن بالامس كان في دسنيه المطروح اخرج من الشمس واليوم صار عتانا بعد من امس مد فونا في الرمل
والر من عهدى بقوا تسير به على مناكب منافج جزاء وهاؤم انظروا فواؤر نصبه على ابدى الحمله فوشتا
القبه لو كان قبل هذا فن الكوز والخراش ^{فلا} ككوزه والامل باين اجد بر ملاصفه جذران القنا
خر وجهه نعوذ بالبحر والخر لولفها بن الذخرا خر بها الملة محتى بوادها ونظب مصلح ابن الحجاب
نعمى اهطت زوانه من ساجدين وركع وعن محمد الله الذي جعلكم خلايفا لارض ودفع بعضكم
فون بعض كسف غما العور وسكن دهاء الهوم وحل ظلماء الليل اليهم واروى ليمر كجاذا ليعطى لهم
أحسها بعد البكاء كالروض بعد فطارا الرهام وتورصدونا باؤار البهجه كما نلا لاث بنابشبر الصبح بعد
الظلام مير كسر عراة المسلمين في السالف انا الله برها نه وجودا لدولة الزهرة الخليفة ابد الله سطانة
اعنى بن سبر السطبة العازا بنه بر وعه اخيه وديبط سمل الملك الموزون باواخيه فانه ضوفى للدخمر
الخائبة كانه هو ونصل كالمسرفى في الاصل عراة لانبوا المولفون ابه الملك وهوله اثم وصبوا اليه
التابع وهوله اخ سيق لعهد سلطنة الذي ولي ولي وباسه لاعة العذوان عن العالمين صرف وبت
شمس طلعت على افانك ماطعها خراسان لکن سنضفى بها العالمون باؤار العدل والاحسان وتبتم
وجوه الدنيا بين الانبياء بترتيبهم واوردى اعواد النابرين فوايح لادعيت طيبف لقبه وسميه اللهم
شيد عوعد الدين الى يوم الدين وايدعفا فيدا لاسلام الى يوم الفبا بقاء الخان ابن الخان
سلطن سلاطين الزمان الخافان الاعظم شاهنشاه العالم الاسكندر الثاني في هالنه جسيما المهدي
حلاله محسودا نو سردان في شمول عدله ملقى الخافى فى لى التهان بو فور بيله ظل الله بسبط الارض
الفايم باغباء القيل والفرض اعظم خدای بنده خان اللهم انصر طوع حبيبه ونصر مراع عبثيه ومهلبا ط
لزا هره ووطد خيام دولته الفاهره واحفظ حوزة المسلمين بين حبايمه وارفع اوبه الدين باغيا وابنه ما اطاع
داؤره هالنه نغف بالذکر سنت الهى وكن محمد كسنة الله سبيلا مقتضى سنت كه احوال جهاني بوسه ومرض انقلاب
ومقيد ان عقال وجوده مبيد در صد و انقلاب و خاومات شعر الخمر والشرجا بان على ماشاء لاجله نعمة
ولاخذ بسباب ناقها مبروط وواروات نفع وضرر وفي مصعب فوف باي غالا بانك الفدر بسيت باوشا بى
نه نه بجلاب وسعجال ان شبر اقدرتى و نه و دفاع ان و تمناع اذان فكر اکتى اساق و اطرا دین کلمات منى اذا
که چون تضاعف ضعف و شست و مرض باوشاه اسلام فاذا ان محمودا نارا ندر به نه در حرس ان شايخ شه هرقدق
دارون خربو هطه سوالف فعال زميم وسوا بق خصال شير خوش ان حضرت شاهزاده جهان سعور سلا الله ظل الله فى الارض
ان جرث له ذكره بين لسلاطين نجوا خايف بود و ارمج خلاص متجانف ليس تيسر نسانس و سوس و شيطان خذلا

أمره

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وصول خبر فوت غازان خان باولجايتو

۴۶۲

پس کجا تو کمر

در کفید و باغ آکنده بگرد صدای تسویلات و غم و انداخت که در حالت پادشاه واقع کرد و فرصتی که روی آن در آینه همگان
 بنجاب نخواست و میانها کند و گنت مسابقی که نیرنگ آن برنخته وجود نروده بودند امر از ناید و الا فرنگت را حکم القسبی
 صیتی و ذمه الهی جیبی بلا ف رکت و ریور و غلطه شاهی طراح تثبیت طغیان و دوست آموزه اساس کفران سازد و برین
 اندیشه ذمیم فاخت و خیم عاقبت یا بات چیکت را موضع بموضع الاغ از پنج سر بهفت رسانیده و جاسوس بی ناموس
 برکاشت و گوش بر او زده احدث نهاد و چشم بر طارم در دوازه اظهار نشاند و با امر او هزاره و صد هجرت امان
 ۵ و موافقت عمو و ظاهرهت فرود و در بیان جرح و اخترازی **مصراع** تو را اینکار بر ناید تو با اینکار بر نانی در میدلو شعر آید
 و صوغ الحق بزبون فتنه و لیلی مبرور ^{مخوف} و لکن یفتخ چون علل دران تقدیر علم دولت والای پادشاه براده جهان
 بر داشته صنع یزدان که تا جان باشد طراز کسوت ظفر باد قریبته جرح اعلی آورشته بودند و نوقینان قضا نوبت
 جهان ذری اوله بلیت پیش سفید مره قدش زبون است از بانک پشه دبدبه کوسنجری بر پشت شیر گردون
 فرو کوفه در حالت ناکریر پادشاه مخفور اسمعیل زر خان از جمله خواست سوخ نوین در اردو بود مقتضی شهاست را کاست
 ۱۰ و پای غریبت بر مرکب مساعت بگردید و عرصه فلات را شعر **بمثل الظن یصل بمثل الجحی فردد لها**
 بخوافیهون با مومن کلاری میبود و با در و از شیب و فلز و در پشت و فرم دایمی میسر و چون اینکار نازکی دشت تاری
 در تن بانگی حرکت میگردانند نیا سود در دوازده روز بخوارسان رسید شب هنگامی را بد و فرسنگی اردو نزول کرد
 اتفاقا جانی ختاجی پیشیوقای باورچی آنجا رسیده بودند چه حکم برین شده بود که شاهرا و جهان بانکران اندک و تعجیل سیاه
 ۱۵ بر مرکب یام مبارک نماید و هر قداق نیز در خدمت رکاب آسمان سعادت روانه شود با شکله کینظری آقا صبح **اکلین**
نظرة ارقودها بخاند و روی مبارک اینی باز بند **مصراع** تو گرای که من میلانت امی جرح نگذاری ایشان صورت
 حال معلوم کرده هم آنجا توقف نمودند و اسمعیل بهتجا مرکب ناکرده روان شدند چون باره و آمد تا منت امر او خواست حضرت
 ترغاییشی که عبارت اران تفرق باشد کرده بودند چه انروز در بارگاه فلک شاد روان شاهرا و بساط طوسی و طربط
 بود هر قداق و جمع امر اکرم مصعب **ناولینی الجرح بالاکفلاج من عده بر رخ عرصه معارف فرزین کیرشته از بارگاه بیرون رفت**
 ۲۰ بود **ناولینی الجرح بالاکفلاج من عده بر رخ عرصه معارف فرزین کیرشته از بارگاه بیرون رفت**
 مسکرات نیم فرمود که تان خاص صورت وصول اسمعیل و وقوف او در موقف استندان انمای سده خانیت میگذشت
 بدخول و اشارت رفت پیشانی رازین فرسای کرده سیده قصه واقعه تقریر کرد و تمنیت نوبت دولت با قلم فال بصرفه حال
 تحریر ضمیر مبارک که مطر کل اشیاست نفاذ غریمت پادشاهانه که مجبیل غریزت همیون بود بجای آورد و بی توقف از فراز
 و بستر و غیر غم رکوب مرکب شیر حرکت کرد و با استعمار و استعداد لشکر فرمان جان مطیع داد و **فانک الحکام و اناس العظام**
 ۲۵ **الفرضه یخندانکناها و الاضراف عما لا سبیل الهی** باول خواست گزانشا بر ستاد و الا فرنگت سکه از وجود او قاصر

قتل الآفک

فکر

نظران در خیال بود سبب آنکه تا خوشه وار سر کشی کنند در میان زراعت کاهنی زرع حیات او را بدهند و حرف جوانی را ببرد و
 کرد و سخن سلطان محمود غزنوی که درختی برادر خود مسعود گفته بود است **عظمت** کردیم دو بهر تا بیاید و هر اوزیر زمین
 گرفت و من روی من و آلی لثو و قش فی لیله الرابع والعشیرین من سوال سته ثلث و سبعمائه شاره دران شب تا
 تیره تر از سر زلف نور سید کان خطه جوانی بر پشت براه کوه تحمل بالسر در سلاح تسبیح بر لب و سر او بل نقم بآستکم بیانه
 سوخ نوین و ملایم یک را فرمود که نسبت نابور فرست ان پی ذلک لایان لثو یتمین و در غره غر و هر قدر ان
 رفقا و امار سوء الاعتقاد میدیدیم و ثوران فوده فسادی در مزاج بیان می ساخت و در سیاق اقوال او استدلال و لغیر قیام
 فی جن القول میکرد و جنب نیت او مع لوم طبیعت معلوم رای شاهنشاهی بود شعر طوبی کما قال الجلاله من صوره
 و غیر کثیر ازین در فیهن بحوب اذا غمروا کبدا ندلی علیهم علم بایبراد القوی لبیب تا حدی این سو دای بی طائل استیلا
 یافت که خانهای شمارا خود بخود محض کرده بودند و قصر لمانی را بران سفید کاری محض تا چهره مخدرات انجال در نقاب
 نواری مسودا شتم چه نه بر نفسی کجور خزان امرار باشد و نه بر او تیه سینه صد فی مستودع که بر شاه بهوار اندیشه افکار که در
 اشای مسودا کر از شما قولاً و فعلاً نکته صادر شدی و او بر سر سر بر در وقت یافتی و در مکان من مگر بر تیر تیر که از منقوت
 تظنیق کبشادی مسخرین بر بدف مراد زوی و هر تیغ اندیشه که از نیام مقام اختی چون برق عجاب رفتی پس هم نفس
 خویش حامل اعباء این امانت که آیه اذ انزلنا علی السماوات و الارض و الجمال فابین ان کلماتها فمؤ
 فیها و حملها الانسان بیان آن میکند شدم اکنون بسجده کاری یاد بود و به تیغ خورشید لیک روی زمین بر آرز
 سایه کران اوسکت کردید ایشان مانوی بندگی برخاک نهاد گفتند شک نیست که رای پادشاه چو شمسه که مقیاس
 معادیر قدرت و اسطلاب اهرار غیب است بد سگالی دشمن از لوح جبین نا نوشته بخواند دول کمرانی دوست در طی ضمیر مقیس
 و نا خوانده بداند و سرگذشت امروز از جریده دی تا گفته بشود و پیشینما و مستقبل از روزنامه حال ناشوده بنماید اگر حکم بیخ
 شود هم اشب که تراکم ظلام میان اعراف و جسام و محط نظر بینندگان نام حایل تام است اورا چون خیال معشوقان
 در خواب بر سر تا سخن بریم و مانند زلف و لبران بر بسته بد یکر بندگان سپاریم شاهزاده را جسد فرمود که در جوارا رود
 جوارشکر کمین بهنگامی موجب تفرقه خواطر باشد اشب مناجی ارجا و طرائق انکارا محفوظ باید و است و لشکر
 همچنین معتقد بید بود تا چون برق متفرق روز خورشید رخ اشکارا شود و ظلام شب قیری طره ماهروی بی رق ظلام کرد و
 از سر بصیرت صافی و نصرت صافی و شامتی با فح و قتی با سخ این غریبت را باضا مترون کردیم حسب فرمود شاه که عین بر آ
 و یا و بخت و مظهر شکر کنون بود بل داعی و فاه آمال و تمیر اقبال اولیای دولت و مبدع خطا ارباب تصادیک اقلت لثو لثو فائ
 الجول بالانزال و ان الراجی بالمرصاد کاف لشکر جای خود باغ تاره درین ساکن شدند تا طبیعت خولقه مانند چتر و طالع
 خورشید طلوع کرد نگاه هر قدر ان عازم بارگاه کبریاون فغمش شگوه چون نزدیک اردو رسید پیدالشکر پوشیده دید بروی پوشیده تا

بخش

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بنی باغ و در این
 من لولع
 بنی باغ و در این
 من لولع
 بنی باغ و در این
 من لولع
 بنی باغ و در این
 من لولع
 بنی باغ و در این
 من لولع
 بنی باغ و در این
 من لولع

که ستری پیداست و بدست بدگمانی عیان غمان مرکب را بنجیم و چپید و شاهزاده مراقب و لشکر مشاهد بود و دلچسپی را فرمود و فرستاد
 که خبر واقعه پادشاه عادل غازان رسید سپهت حاضر کرد و تا رسوم خوارا قامت کنیم چون بخت یار و زبود و شجره زندگانی بارورند
 آن حکایت باور داشت و سرود جماعه ضلالت نمانده پای اباد و تندر سپردن گرفت جانی نیز آنجا حالی بی توقف رسیده
 از حکم شاهزاده پیش در رفت و در مساوی ملاقات بر رسم معول غزوی و مذبح و نیاحت بمسامع ساکنان صلح علوی رسانید و داشت که
 مصحح فائق القول ما خالک حذرا و اگر چه نیست که کار فرودی در یافتی اما بخلاف راوت کار امروز دیگر یافت و در آت جهان
 ۵ برخود و خود که پیغام فرستاد که اگر پادشاه میثاق فرماید که خلعت ابقا از زانی دارد و وسط زلات و عثرات این کشید بجاکت صمغ و قال کجک
 ترک مابرت کرم به صوب حضرت مبادرت نایم و تا والی جان از ایالت شهرستان قالب مغزول کرد و مصحح در دادن کوچ بندگانه
 بعیت کرمی بر میان جانیم جان کرد و در میانیم شاهزاده مقتضای قیام منصوره ای که ان شغفر لهم سبعین شهرا فلن یغفر الله لهم
 فرمود اگر آید و اگر نیاید جواز نامه عفو و تبهها بخوابد چو مقصود است که فناءه ابقی الخیر و انقی اللشیر از وجود آن کذاب بشتر خرد
 نخواهد آمد و تکین اثره آن شیر تر در حضرت باری تعالی عظم قربانت و قال علی علیه السلام دع ما یرئیک لی ما لا یرئیک عو حصر
 ۱۰ صر صورت قبرا عاصیه فذلان در دیده بخت عده مایه ریخت چون موج طوفان خشم از خضیض نکت با وج سماک رسیده بود
 قهقاری صنعت کنگان شرک رایه مساوی الی جیل بجمعی من الماء بر خواند یعنی از ضمیر تپا پناه با کوه و ادا با کوه بخت یک
 روشن چه سود کند و باز نندی طالع سربندی که کجا فایده دهد و چون صیاد تصاکه بیدار در بیدار و در بیدار و در بیدار و در بیدار
 صید مطلوب کند و ام لولفند قدام له نضب لتبنا لک الی کسرت و باشد طغرات و حسی مقید موجب استحکام بلا کرد و مصحح
 ۱۵ فخراد نارت لدهر ما یغفر عن الحکما ریت منصور سلطانی بر عقب فیه شیطانی که در تپه جوان بود و چون شاهین از قهقاری تپه
 و شهاب از پی دیوان روان شد و آن خاکسار را کرد و ابار بر چهره روزگار نشسته بود بر مثال ابر سر زده پای کزیر بر پشت و بادان
 کرد و حالی می پیوسته و در نظر فانی صریحی اللذیع سائجا و بزنی فواکافی الفراء مصابا آری فقط اولان تقدیر ماه چهار صد حیات
 بود و مردود و مسدود داشته بودند که نیز کرم معاندت بسته راه جازند و با تصور منصرف شده راه ذره کوهی دیگر گرفت و خود
 مصایق و معاطف و مصاعد و می جبال می پیوسته و شبانروز بر نیم نوال بود و شکر یان از مساعت بر عقب او هیچ نیاست
 ۲۰ جوی پرولان ندم جوی و فوجی از خشم جا کیمیر جوانان جوی می نام اصحاب حراب و مردان میدان و اهل چوکان و جولان و جبال
 قال و نزال تمی مطاردت و تماشای مبارزت را در پیش افتاده از آن راه افتاد و کان منبج طاعت و سالکان مسلک طغیان
 کالذی استهونه الشبا طین و الارض خیر پرسان بودند و ارباب اعیان اخوان در دهن کوهی فیتند و دهن دولت از د
 خستیا رفته و اهل بجنون او استین بر زده و سر او بار از جیب خیمت بیرون آورده هر چند طلعت او چون صورت
 نومی می محقق بود و در چون همچو آرزو نکت در بر گرفتند و بی تصیق و بندی بشیب آورد و از ای مقام تا مرکز رایت
 ۲۵ نصرت بخار کز نزل سافت بود چون ای فافلوا هم حث نغفهم و هم کشیده بودند اسمعیل حضرت شافت و کشتن او را اجازت

۱۷۱۰
 ۱۷۱۱
 ۱۷۱۲
 ۱۷۱۳
 ۱۷۱۴
 ۱۷۱۵
 ۱۷۱۶
 ۱۷۱۷
 ۱۷۱۸
 ۱۷۱۹
 ۱۷۲۰
 ۱۷۲۱
 ۱۷۲۲
 ۱۷۲۳
 ۱۷۲۴
 ۱۷۲۵
 ۱۷۲۶
 ۱۷۲۷
 ۱۷۲۸
 ۱۷۲۹
 ۱۷۳۰
 ۱۷۳۱
 ۱۷۳۲
 ۱۷۳۳
 ۱۷۳۴
 ۱۷۳۵
 ۱۷۳۶
 ۱۷۳۷
 ۱۷۳۸
 ۱۷۳۹
 ۱۷۴۰
 ۱۷۴۱
 ۱۷۴۲
 ۱۷۴۳
 ۱۷۴۴
 ۱۷۴۵
 ۱۷۴۶
 ۱۷۴۷
 ۱۷۴۸
 ۱۷۴۹
 ۱۷۵۰
 ۱۷۵۱
 ۱۷۵۲
 ۱۷۵۳
 ۱۷۵۴
 ۱۷۵۵
 ۱۷۵۶
 ۱۷۵۷
 ۱۷۵۸
 ۱۷۵۹
 ۱۷۶۰
 ۱۷۶۱
 ۱۷۶۲
 ۱۷۶۳
 ۱۷۶۴
 ۱۷۶۵
 ۱۷۶۶
 ۱۷۶۷
 ۱۷۶۸
 ۱۷۶۹
 ۱۷۷۰
 ۱۷۷۱
 ۱۷۷۲
 ۱۷۷۳
 ۱۷۷۴
 ۱۷۷۵
 ۱۷۷۶
 ۱۷۷۷
 ۱۷۷۸
 ۱۷۷۹
 ۱۷۸۰
 ۱۷۸۱
 ۱۷۸۲
 ۱۷۸۳
 ۱۷۸۴
 ۱۷۸۵
 ۱۷۸۶
 ۱۷۸۷
 ۱۷۸۸
 ۱۷۸۹
 ۱۷۹۰
 ۱۷۹۱
 ۱۷۹۲
 ۱۷۹۳
 ۱۷۹۴
 ۱۷۹۵
 ۱۷۹۶
 ۱۷۹۷
 ۱۷۹۸
 ۱۷۹۹
 ۱۸۰۰

خواست فرمان شد که بدست خود آن کرک سیرت را چون کبش سمعی حضرت شاهزاده را ثانی و قد بناه و بیدج عظیم سازد و کار
 تیغی بزود کار نماید هرقداق همچنان سپاده پشت خمیده بدست کشیده گردن سبب داشت یعنی رود تر بار سر از دوش موجود
 و عمده امارت از گردن میگذرد و روزگار میخفت اگر پیش ازین در بندگی شاه پشت عبودیت خم داده بودی و گردن انقیاد است
 امر و بر بستی پیش تیغ خمیده پشت محتاج بدین خم و دست نبودی فی الحال تیغ را چون قلم مثنوی را ند و حجت قطعی او ظاهر گردید
 است و مسعود زرگر گردن او را ریافت ذاب او داج که خلیطه اخلاط کینه و کونود و مزوج مواد وجود و وجود و عقدی فعل است
 لمؤلفه همچنین یعنی معقد لایق آن گردست سر زور بگذرد قد مش انداخت و صیفت بهتر ازین عذر مشوات افعال و معنی است
 احوال او نتوان خواست بخت سردشمنان تو استغفر الله که خود دشمنان ترا سر بشا سخن بر سر دشمنت قطع کردم که قطع
 از اینجا می نشیند جبهه او را بر سرش گردانده است که تمامت راجل فارس پل و ابروی بگذشته و صورت جناب ایضا القلوب علی
 الحسوف معاینه گشت بخت لمؤلفه عمر طپت رخنه سر عاده سیل پلنگن گوش که ناریسیده پل ازل و رخنه بگذرد پس سر او را
 به بندگی شاهزاده برود بخت لمؤلفه پر غبار قح با و ایا میدان شاه جز سردشمن مبادا کوی در چوکان شاه حکم است
 تا برود در اوردان او را که صنوبر طعمه بود و قعر و الا تمور با پس آن که کانه ملک و عرب و رمضان که از قبل بد جز قتل میراث برود
 بگذریم ایضا حد جنایت عصیان و لمؤلفه وضع و مصروف سبب الله مصر و ع ملحد و یورت او را با هر چه بود هر که بود غارت کرد
 نیست که در شعر کان که نکر نهاده و منبرج اللوی و لافه هم یوما ظلال خبام سزایب و امنی بلا و اتمو تالی و شادی کنیز
 با سایر عشار و قوم آهیم کا نو آفوم سوره فاسفین شعر بنو القدر هم ما فتن الجح عنهم اراک و مضاحکبا و سارا با
 شراب عقاب چنانچه در چاک تیغ جلادان شاه صورت مدام سنجک کالایف لقطع حرف من شاهها الجحر و ارفع مدد
 فمال مفئل الاساد فیه و اذا حصر المعادی فالایما بالهدیک فیه حجة نفض الفئال کالریح حاد لا یردعه عن
 لحده نزیب و یویج مدع لیون حجه فاطحه و دعوا الی التفیر باللائل للامعة ذک شعری حس فیه الفضر
 و الطبع السقیم یفر عنه حاله الایرام و التفض عضو بنعش بالاعلی مستن من الدم لا یروی علیه شکر انما
 نجر الحیا شرب کبکرم من الدم لا الحیا حلهم اذا کان دلخل نیام و اذا نبتنه کان اظس من الصرغام دوجین
 مطوع علی المرات و اذا نظرت الیه یربک سیر ما فیه کالمر او ضارب کالمثل ضرب به و الذنب بعود الی
 صا حیه لثقله علیهم باسرا لیون کاتما علی مضربیه انزلت الیه الفسل اگر یفصیح ناهبک من با نرا و صا ذکر است
 از بس لوث خون اعدای زن عایض نمود در حلاب آن عا لمؤلفه و من عجب ان الصوار فی الوعا یخص بالکالموم و هو
 و از بسیاری جان سانی دشمنان کوی مجمع حشر و اوح آمد لمؤلفه هر چند شاه تابع جماع است تیغش همی در بد می نضر حکم
 هر کس که ماری تیغش کند کرد که چه سلیم نام بود و نبود و سلیم درین حال شاه عالم و ختر سیور غمش که خاتون هرقداق بود و پسر
 خود جهانگیر نام از وی شست به بندگی او شاهزاده فرستاد که هر چند این طفل بکیاه را و طفل کی می پندارد و آب و آتش همه نک می شود

چون فرغ آن اصل و نتیجه آن نسل است اگر از پستان مرغ او را شیر نیت میداد و در کنار او ای نامهربان خاک میخواست با حکم پادشاه است
 مرحمت شایسته عادل آن طفل بخشید و فرمود که چون پسر است و بیست و هفت و عادت تو متبرقی خواهد شد شخص او را در امور شایسته
 حمایت رعایت کرده معاف فرمودیم و هر چه بجاقتن شایسته و در او از خزانه و صنایع و دو اب و مویشی از عادت و اعتبار و اعتبار مسلم است
 و او بنیادها را از دین و ذرات قرار و معین این حکم تانست لشکر استخوانینند و بحسن تدبیر مردوار آن ملکه عاقله هم فرزند بلند در
 کناخاوت با مذ و هم مال و خوات از نوب و تاراج مصون گشت و خود بغایت پادشاه مزید استغناء یافت و رونق حشمت فرمای
 وزبان شکر او میگردد و کرا لوتلفها ولا ذوق الا من نوالک جنحی ولا غم الا من عطایا ابنتوهو امراد هزار صد و شکر می کرد
 ایتام امارت هر قداق بودند و جابعد فوج کانداز القطار من الاویج روسی قبیله خلاص می آوردند و در ماسن جو طیف
 میدیخ و سایه رحمت فیاض سلطان کامکار معین و مستقر می یافت و بر صفحات احوال هر یک بقلم تجاوز و او خاص سطور رفت
 میکشت پس مکتب خراسان که در دهان ممالک جهان هونغر لا یجوبه الا لسان الحسام فلا یسده غیر سن السنان و
 لا زلنا لسانیا فی اهلایه تکلمنا بها و الخطب فی دود الشریکین لها شعر و یطلع فیها کالبوم فواضل لکن
 لها الا الرقاب مغارب و کانت أرضه مشجرا الرماح و معهدا للربیع و الکفاح و صنیت السبع و الضال
 و میا این احوال الرتجال نامزد شاهزاده جوهر گان جلالت جهرتبان ایالت ثمره المیره غایت جده اقلب سلطنت قره
 العین جهانماری غلظه الکبد کامکاری کیش و کتیبا و ثانی بهمن و غنچه یار استین هرگز نو شیردان عدل آرای مسعود محمود کفر پیرانی
 خلف صدق سلیمان روزگار بسطام اغول که هنوز کل ووش غنچه میوه زندگانی با کوره و سدر اقبال سال و ماه جلالت جلالت
 مصراع هنوزش آب خوبی زیر گاه است فرمود و میرزا و بیکتوت پسر الاوای نوین که با جمیع آلات سیاست و دوزخ
 و کبالت از خسروان عهد ممتاز است بر این است و لشکر گسی معین گشت و خان بن جان با جی و دانشمند و هم قو جان و تاسی و با
 با لشکرهای معهودیشان لقی آنها و مفاد غلبه الرقاب و قبیه شوش خیر انهم هربت و کتک که بیخ از ذوق چون نیره بار مذ و در
 بطبع چون میخ بارند بلا را چون تیر در خود کشند و جنگ را پیوسته چون گان در پی باشند از تابع تیغ سپه روری در هم کشند و از تو
 تیر زده کور او دیده بر هم نزنند متاعب را عین طالع ب تصور کنند و گریز در غنچه و طالعیب شمرند صیحه حصان ابرش صحبت
 حسان و کلس کسان دانند در صلح دوستان را چون چانه زنده و در جنگ دشمنان را چون بهانه گیرند و افعال الا هوال من و فی هلام
 و اصطدام الا بطلان من دست لایم همیشه عادت دارند بمحافظت اطراف آن دیار منصوب شدند و صاحب علا و الدین هند پس
 صاحب سعید وجیه الدین را که قبی از اعراض امور دیوانی اعراض نموده بود و بساختن کار آن جانی مشغول گشته از کسود عبا برین
 آورده قبا می خاص پوشانیدند و تحمل اعبای مهمات ملی تکلیف فرموده و نارت آن مملکت بوی تو شایشی یعنی تفویض رفت بگو
 همیون پادشاه جهان الجایتو بر سریر دولت روز افزون چون شاهزاده مصراع سده لشکر
 خورشید تاج کردون گاه که پایه سریر دولت و عرش چون بنای عرش استوار با و مرکز دول ما از شواعل غل بر دخت گشتن

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۵

نوشتن روی

روشن نم

ایوان سلطنت بانوار مستر روشن کشت گلزار عینیت پادشاه جوئیخت که در انواع کمال بزرگستان شہت از خار خار خارا
 و انداد پیراسته شد و بتان و ولتس که لب غنچه نظار بوسستان عارض لؤلؤ یعنی مثل ازهار البسایین نضرت و قد نشتها
 عین التما غواک بود چهره افروز ارغوان بخت و قامت افزا سر و بت و دیده کشای ز کس بخت و طره پیرای سبیل سعادت
 آمد عجلت در توجہ بصوب سده سلطنت و مرکز توایم سریر دولت موروث لؤلؤ یعنی بیدار لؤلؤ آن هکتها للریح لعل یکتب
 لکھا هضبت مصلحت نمود چه با تفت تقدیر استعجال با بداء لؤلؤ لفته تخت جمشید و تاج افریدون آرزو مند پامی و تارک بست
 در میداد و بطالع سعد مطلع خراسان لؤلؤ لفته بدایت قلاؤذ ظفر ریحی سعادت سکر حی و اقبال بار ملک سبزه فرمان ملک
 معج خان قضا کار ساز و قدر پیشکا زمانید شکر ز نصرت سلاح زر زلف کلاه خیمت دثار اقباب کردار بر سمد کرد
 حرکت عنان جهان داری یخبانید و در خدمت رکاب جهانگیر لادال مرتبه الاقبال و معلق العز و الجلال نویمان حسین بیک و
 سوخ نوین و اس قلع و امرا طاید و جاو و قور سپر جوشی و امیر علی قوشی با یکدیگر مان شکر شعر و صحب کجایع التوتانا کافا معنی
 لجل الطین هذا القرائب اذ انزلوا البطلاء سدا و ایلعها لیسر الفنا و الفینان السلاهب روان شہ
 حر عالیہ کوش و کردن ما از رضوان کرد و موکب منصور است عالمیکو وبال اقبال فرخان و زبان دولت سرایان همت خور
 بر طلعت توشاه چه باشد با ما چه چیز تو خود ما چه باشد از هر سوی بشارت بسببشیر فن بنیج من الله و فضل لکم
 کمسهم شوق برخواست شعر شہی الملوک الصیدک کایه و یطله عجا حیدر من مثل بمنزل امرا و سلاطین فاق مستقل
 رایات دولت میشد و خاک شرم بکیران بلال نعل ساسماره پیشانی ز بر شط عطار و فطنت ثریا لجام جوز پر پادم جوزا
 سام کردون خرام را اغیر لعبت دیده و نظیر مغرب داغ و فسر بر تبت میساخت پنجم ماه ذی الحجہ ثلث و سبعماء رایات ظفر
 بیکر که بر عذبات آن بقر عیانت صمدی کتب بود شعر اذ الثیرت فی الزرع لانت صفائح علیهن عنوان من النصر مکون
 بشہ سلام اوجان تزل مبارک فرمود و در حضور رسوم عزاء اقا را قامت کرد و چند روز بر طراد عادت خواص امر اعوم
 چرکین و اصناف خلایق را آتش داد و صدقات روان اودار روان فرمود و خواتین را از کسوت خرا چون خورشید غلظت
 کسوف بیرون آورد پس با اتفاق مهندسان مقادیر اجرام شفاف و شناسندگان طول و عرض اصلاخ قبه بکنیہ پوش اغنی علیہ
 بنجوم که در قسمت اجراء فلکی خاک تخت ضرب را بوجه حساب بر همان بطلمیوس نشانند و عطار و مخرج طبیعت در مقابلہ فکر تقسیم
 ایشان از زده دعوی راجع شود و در سخت الشعاع خورشید ضمیر ایشان مقرر کرد و روز و شب پانزدهم ذی الحجہ دوم با جو
 روز خور جلوس میبوز اختیار کرد و مذبح با عقی که سعور در حد و خود من کل الوجہ ماظر بودند و قوا طع ثانی عشر را مناظر و قوا
 طالع دامواق و معاشر مناحس متفاحس از طالع و سر خیل چکی پتکان چین ابداع در خانه منی بنظر تلیث طالع را مطالع و
 و مستور خاص اود در منزل حوت مشدود خوب حالی کشیده و پیر معمر بند و تراذ نقد شرف از کله و میران یافتند و قاضی القضاة محکمہ
 نیارات در مسند برج سلطان طلیسان مباحات با وج رفعت رسانید و قورچی شاه تهران در بهبوط خانه خرچک از با ساد
 شہری سل

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سلطان

پادشاه تیغ خیره کسی از میان کشاود و در بر فلک اگر چه در دیو آخانه آفتاب غریب بود تاریخ این روز فرزند و با به حل خورشید برکت
 طاق لاجوردی نقش کشته و معنی ظاهر طبع مزهر نواز شبستان طارم سیم ساز خود را در میزان چون میزان مستقیم ساحت و برکت
 انوری بسمت کر مشری جوی زوفای تو کم کند در جمله مرغزار فلک خوشه رسته باد اینک بلند کرده شاه اوزنگ طلعت
 هوشنگ فرینک تخت در کمال شمع و دکانه گذارد و پشانی آفتاب طلعت را بنده دار در حضرت پادشاه پادشاهان
 ۵ بر خاک نهاد و بزبان مناجاه گفت پادشاه پادشاهان پادشاهان همه ای پادشاهان پادشاهان پادشاهان پادشاهان پادشاهان پادشاهان
 که چون بی آرند و در خوست تن ضعیف را چه چنانچه جملناک خلیفه فی الارض کرانار کردانیدی و سلطنت ملک مجازی
 ارمانی و اشی توفیق عدل و طاعت کرامت کن و بر دست در با نم آن ان و آن گذران که مستعدی رضای تو در فاجیت بندگی
 و موجب خیریت و پنا و آخرت نواز بود و *وَلَا تَجْعَلْ لِكُلِّ قَوْمٍ سُلْطٰنًا* و منک الهدایه پس مبارکی بر فرزند تخت که هر نگار عرش اهدت و گفت
 اری اند خوانده که چون تخت طاقدیس بنا کن بسا میر سیمین کوکب ستر بود خورشید مثال بر آشفتن ستر پرتک عن شرف العرش
 ۱۰ *لَا ذَالَ عَالِبًا وَفَاجَانِكَ كَلْبًا عَلَى مَفْرِئِكَ التَّوْبَةَ* از بروج که هر تاج خافیت که تاج هزار و یاری فلک بر محاکم ماکاه او بچشم
 سرفراز شده و مسند معنی سلطنت که پروبال طواسن سدره حیوان سزوا ز کینه خورشید شایان استظهار افزو بس طابار کا
 اطلاق تارزد و کو هر در تشویر و بی کر بیان کش فرط زربعت خورشید و دامیکه جلاب مرقع کرده و کشت شند او کان
 بعین چون پروین بر کوشه سپهر برین کر بسته ایستاده *كَالْاَلْفَانِ بَيْنَ طُورٍ وَ الْاَلْفَانِ مِنْ غَيْرِ نِقْوَرٍ* و خواتین با کمال
 دلال در طرف بسیار علی کرانی و *اَلْاَسْمُ صَدَلِيَا تَلِيَسُوْنَ مِنْ سُدْسِ وَ اِسْتَبْرَقِ مَتَعَابِلِيْنَ نَيْسَه* و از طرف بعقاق پستان
 ۱۵ اگر چه کردان بیخوله بر چین بود ماه خوشه حسن چیده و از جنب جیب قوطشان زهره با فاشک او فر چون و امن کل با و صبا و
 و نونین بزرگ قلعشاه و جوان و فود و حسین بیک و سوخ و انس قلع و امر اعلایه و المید و تاسی و سلطان مصمان و الغود و
 و تر نماز و الغودار و دیگران در مقام عبودیت چشم و کوش بر مصدر و مور و فرمان نماده و بیرون بارگاه اصناف لشکریان که درین
 آن توست صفت صفت چند آنکه تدبیر باشد ایستاده و برای آنکه شوکت روشن فلک را همچون همزه سلب کردانند و بگویم
 روزگار غشوم را کسری واجب و اندانواع سلاح را در بهفات بندی شعر ظالی الماء الوردید و انتها *لِبَطْفِيْ بِهَا حَدَّ*
 ۲۰ *مِنَ الْمَاءِ يَنْزِعُ وَ تَبْرٰءِیْ اَسِيْ لَوْ لَقْتَا صَوَابًا مِّنْ لِّحَاطَانِيَا نَدَ كَمَا نَاىِ خَوَارِزْمِيْ لَمْ يَوْفَقْ مَصْرَعٌ* همچو ابروی تم خرم زده بنگام
 و نیزه ای خطی مصراع کفند ذوالکواعب العنبید و بلا کما می مغولی و نا جمای ترکی مصراع احدی من التواظیر الحسان
 و در بارشاهی رومی همچو اخفی دوزبان حسته بر دشمن شاه علات رفح و حفص و نصب و جز داده و جای جای کوه کوه ذبیح و
 ماکولات بر هم انداخته و مشروبات از شراب شکر اوصافه کالبافوت و الذهب و غیره بنصا الذه لیشارین چون دار روان حست
 و اباب طبع از قیسات کاتب این قول در گوش سخن خود لولفنا با من که حقا صواب مکارم *مَجُوْدِيْ كَلِّ الْكَمْرِيَا تَلِيَسُوْنَ*
 ۲۵ *فَلَا تَنْسَ فِيْ شَرِيْهِ لَقِيْنَعِيْدَكَ فَلَا اَرْضَ مِنْ كَابِرِ الْكِرَامِ يَضِيْبُ* و در مسگران چند حرف است سلب که نمودار شکارگاه شاه مجمع برز

صورت امن امان نص کتاب مفرمندی آفرین که لطف شخص نورمختص سایه خضر آفرید کاست سالیان ابد پیوند بنوید راحت جهانیا
 در حسن جابت و کف رعایت محفوظ و محمی داراد اقبال چنانکه مجید پیرامن هرگز کرد و در عقبه عاقبت او دوان و در دوان مستدیر چون خط
 مستقیم که مرز سمت نقطه مکرر داند او را مراتب و مکان اقطار افاق چون در اربابین القطبین منقطع بنکی بسته مطاوع و بخت نالی
 صفت که بر عقب مقدم باشد بر پی ارادت رودان و سعادت چون عرض لازم که بجز هر قایم بود بر آستان ملازمت قیام نایند و نص
 مانند بیولی که از لزوم صورت منفک نماید از سایه خورشید سپهر افکنک ناپذیرند امانی دو جانی چون ایجاب ضروری الوجوه
 و سلب ضروری العدم صادق و دواعی سلطنت در اتاج مطالب کلی چون شکل اول کامل و موافق تعین در استعجال ثمن که در ای
 بر آجال ایشان چون علت آوی بر فاعلی مقدم و طلیعه مظهر از طلوع ریش چون علت ضروری از غایبی مکرر و موالی را اسباب خرد
 علی الوجوب چون فیض علت اولی بی پایان و دشمن را قدرت و امکان چون تحصیل متمتع با برسان و دوعای دولت روز افزونش در
 اصناف قضایا چون اولیات واجب القبول با طبیعت هر دو عاقلان بجناب نوفرستد مل من کرده با داند دل جهان روح این
 روز دیگر که در این شلست مشک نامی آب رنگ دست قدرت یا اندر فوق آیدیم بصا بون صح منبر جابیه شب را بنیست و مجرم
 اسطلاب آفتاب برای ارتفاع طالع دولت برداشت و در طبقه عکسبونی بنیدگان اجزای لایختری نور سلب که در آتش خواب
 جلوه داد شاه خورشید فسر بر دست جهان داری که پاینده و بغیر وزی پایند چون مجلسی زلال کوش بر غم جام ساقیانش زبید و غیر
 فردوس خاک نشین آتاش جمال جو رکش ناز و لبش و طبعی **مصراع** ای کج فدا می هر وقت شدی خورن صنوبر قانا
 زینت نظام گرفت و اسباب اش و سترت چون مویجات دولت و دواعی سلطنت توام یافت هاتف سعادت از اول
 ابن المقربندی ایابا سیاقی الیوم خود کاکامسینا با برین دلج فی الککونیس مفهغه در کوش ایل نمین و ادغنی طبیعت با
 بلور شیشه پیش آرخورشید بهو انخاب درده آن خون سیاوش از خیم جهم چون تیغ فرا سیاب درده بقاعده در داد و دستد صحیح و
 بیخ من الاخران و الکوب انصاف از زنده جانی و داد میش صانی میسند و میدادند بعد از نه روز که عیش و سیورشی نهایت کشید
 و اسرامی مصالح کلی بر دیگر امور مقدم نمود اسباب طراهی و منای از روی سباط مجلس چون فمده نزد برچیدند و همت برسان
 مهتات موقوف گشت به اول تکمال بر لیغ یعنی حکم کلی رفت در تعظیم او امر شرع محمدی و تقدیم لوازم دین احمدی و التزام طرا
 جریده اسلام و اعتماد بیان طلال حرام و الاجتناب عن ملازمت المراهی و المناهی و ان کان للنفوس جمیع المنی هی مشرحتی
 غدا الذین من بعد العیون به جلال ان بر فسل من نعماه فی حلال و باز فرمان قضایا امکان داد
 که تا مت یا سا و آقا می نیکو و او که تفصیل کلیات و جزئیات آن در موضع خود مذکور است از سمت تحریف و وصمت تسخیف
 مصون باشد و از طوارق معارضات محصون و جهانیا را بوفور عدل بشمول رفت و نرید عاطفت و نصف و نویدت
 و شفقت مرده داد و قفشاء نوین با بقاعده منصب بکلیگی ارزانی فرموده در کتب بات با ال نام او مقدم است و چون
 بود و حسین و سوخ و این قلع نوین با با او نوکر ساخت و مخدوم اعظم صاحب حاجقران تدبر امور ممالک جهان رشید لایا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

از مع

تغافل

والدين شعرا لهم فموم نطلع رايته وروايه نفى الظلام انازة ابن زكاته اذ انضض سبها الغيرة مضبا اشقى
 النقيض متخدا مضائه واذا يدى منها لا عند التدى جملت سبعة انجز بحياته فالتمس دون روايه والسيف
 عند مضائه ^{علايه} بقا عدة طمان قاعه مملكت ومدار وايرة سلطنت وشير و مرشد حضرت قضاء او امرشد وار كمال كاروانى و كار
 شاسى كه تفسير هوانا كه من الارض واستغفر كفيها ست ربت كار فرماني و فرمان روانى كه نتيجه كمال حكمت على تواذ بود بر مشايخ
 ۵ كره خاك اور استلم آمد و ماى غيب نامى اصابت زامى او دستور جل مشكلات امور و قانون كشف مبهمات احوال جمهورى
 ترتيب مبهمات مملكت سلطان عالم على الله شانه كشت و وزارت و صاحب ديوانى بحكم انك شعرا الوارده ام حبه الوليد
 لكن عيالك له تحبيل و كنفيد برقرار محمد م جهديان سعد الكبراسمان و وزارت خورشيد آفاق جهان جلالت جان پاپ
 دولت انسان العين شخص مملكت وزير كيوان جاه ملك آراى هيت كم الوصفه هميون وات هميون نفس طاهر ميل زانكى فرغ
 محمد خلق حيدر دل سليمان قد وصف راي سعد الحق والدين والدين را استلم و مقور فرمود و كمت و مكانت او در حضرت خانت
 ۱۰ ازا آنچه بود برتر شد واحد و شير كينامى و شمامت و اتى او در روز كار از علم منصورش مشهور آد صفت مناقب او شعر و شمس
 شهدا الصدوق يفضلها والفضل ما شهدت به الا عند اعلاى نفس ماطعة سحر زبان جبايان شد همچنين ديكر انما هر كى را
 راه و ديوسون و منصب معهود و حواله فرمود و مينايه بر حسب مقدار و پايه نوازش پادشاهانه رفت و نواى اطلاق بخود بسيط
 ممالك انما الله و فلذها ببطه و را به تمام خرد و جو نخت حسين بيك كه دو چون از سال نيمه كند شده بود و عزل نصب بحكام
 اطراف مستوعب اتقاس اموال و مستعجب اتقاس احوال نيمه و حكم شده تا امر او با سقا قان و ملوك اتخاى ممالك كه يانس را بل
 راج و خوف بر رجا غالب و هشتم بقا عده مباشر اشغال خود باشد و برقرار و مستمر امور متقده را موتمن بد نيمه و جب تمامت شاكر
 ۱۵ عوطف عام و ناشر الطاف بيدريع باز سر كار و اعمال معاودت كه در شعر فاضل فظولوم و او من خائف و شيتد
 مهذوم و عوطفهاى موجودات خزانه قلعه و غيره با ديكر جمله كه از اطراف رسیده بود بدست زرباره كه شعرا انفسهم اولاد
 مايل و هرة هندی و حجر عنان و ايم كشا ده است بران سوال كه ترا كم حساب مدار از زور يا استماد و سجا كند و بار بنگد
 بتعاطفات بر اقطار سجا و بر افاضه بر خويين و امراء اصناف لشكريان ريزان و شعرا كشيده كفتك بلا مطار عا ديه
 ۲۰ جود كوكبات ان الله الطر و چون عقيدت پادشاه دين دار بر محبت ابل بيت منظومى بود و از مشرب شعر لشكرين
 فليلي الواليه حب النبي واليه مروتى بر صغرى خسار و نا سیر كلمه طيبه توحيد و اثبات رسالت محمدى صلى الله عليه
 و آله و على و آل الله عليه الصلوة و السلام در سه سطر متوازى ابراض متكا فى اجزا نفس كرونه و اسامى ساميات انما اشى مشر شعس
 يا رعبا انما اجل محمد و اربعة انما كلهم علي و الحسين السيبين و جعفر و موسى اجزى ابني لهم و كيت
 بر ترتيب واقع پيامن وايرة خمس مناع مرقوم كروا نيدند قال الله تعالى محمد رسول الله و للذين معه اشد على
 الكفار و حواء بينهم من هم زكنا سجدا يبنون فضلا من الله و رضوانا نبيهم في وجوههم من انز السجود اين خود وايرة بود
 ۲۵

والدياسم

از خایه بر صیغه جمال ماه رخساری یا یکدی حسن افزای بر حاشیه عارض الداری و اوقاف ممالک در نظر قلع قباد بهاء الدین یعقوب که
وخت سده که بموجب شرط و اوقاف آن بمصرف رسانند و عشر و فوج که بخلاف شرع و لایق متصرفان از قدیم باز خود را تصرف
میکرده اند و از آن آوازه منصور و علاءه مقرر میسرده به یکبارگی رفع کنند و اگر این شرایط سخی و معروض اجمال اقد و وقوف بر حوال
اوقاف حاصل کرده اند یا در تدارک خلفای معلوم توقف جایز شمارند در آخرت هنگام شکر ابر در نظر پادشاهی که رسا و مسلک
بندهگان بتوقیف و توقیف است واقف مقام خجالت تقصیر شود مصحح کوفه العبریه بن الورد و الکصد در دنیا بلامت
۵ لایمان سر او را زین القهر و وقف علی ایام ملک کنان و بما اشارتی فی الاوقاف فخلد پس رسولان مصری حسام الدین میری
و قاضی ابن سکرری راسیور فایسی فرموده بموجب زیرک ایلمی مش سلطان میروین فرستاد بشرط آنکه از مصر این چنین برادر سوخ نوین
و دیگر امرا را که در آنجا نب مانده اند تخلیه کنند و استمالت مصر را با بالام الهی از زبان شاهنشاهی در قلم آمد تا امروز اگر شاری و نظار
اتفاق افتاد بعد قول اند سبب آن تخریب طایفه بود و فیما بعد تیغ قصد و مجاهده مسلول نخواهد گشت و بر قضیت شافعی کلی و
جلی که در دین حاصل است از جانبین طریق اتحاد و عتصا و سلوک خواهد بود و راه نسل و تجارت کرده و ماده استظمانا ماده چنانکه از نظر
۱۰ حکم رؤس موالیک لا یتظلمون ولا یتظلمون کار بندند و مجازان در کف امن و فراغت آمد و شد کنند آن فی الصلح تأخیر الاحال
و توفیة الرجال و تحقیق الامال و تمییر الاموال و اگر چنانچه این نصیاح در کوش قبول بشان جای گیر نباشد شمشیر را بعبا
الکشف لیجمعهم فوی بصولیه و الکشف اصدف هو کلکما فالاد چون رای سلطانی که آینه پرتو نای نور ربانی بود و صورت
که در ادارات ممالک به طایفه ایغاشیهای متواتر تقصیری فاحش یا یافته و حقوق مستحقان ضایع مانده بیوساطت تکیه بر بیخ فود
۱۵ که در هر ملی نسبت مسقطات تذکر کنند و در ازای آن فله سعروت دهند و غایب نجس و تقصیر و نقص و تقصیر و تحقیق و تعویق بعتت
تکیر و تعویب تر مومره کما مراراً من قبل از میان بردارند و بشارت انما لوفهم نصیبه هم غیر منقول مع ساکنان اطراف ریا
بیت بدو که و یکی بی بی ناو میان شاه که در استیانت اگر دی مردم و سیم ستمی را چنان ملک تا همچو مرغ زین است وصف فملاق موعا
چون ضمیر پادشاه اسلام از تقید یا ساسی کلی و تقید او ابد کلی فراغت یافت بوقت آنکه از تأیید مردم سردی سردی بیت لطف
تقصیر آتش و بر هفت خاک و توام باد سوده قره عین و سلیل متم صلاب روان جسم لطافت سر طهارت طلب توام روح
۲۰ طبعی مزاج با دونه ناب هم داده و هل جیه یعنی روح ستمی اول لول روم یعنی آب بسته شد و ترجمان ایام بدین ابیات از کفنه
شاه زبان کشاده نظم سزای پرده تربت کشید سبب و تیغ بطبل رحلت بر زوکل و نقشه دوال کجاست آنکه بدین است و ماده
عد و عود و عبیر و جزاء کفر و ضلال کجوی تا بفرزند و بر فرزند بان بسوزان دی را صحیفه اعمال رایت ظفر پیکر نرفت نیل
لذات فی الخافیهین خافیهة و السنیه الانام یبناها ناطفه براه الاداغ و راهتر از آمد و آن زمان بشکار مرغان
آبی و قوزج بگرای نسیرین پرواز ساکن مخلق لکوفه مصرع از سنقر و چرخ و بازو شاهین استغال فرموده و طبع سلامت جوی
۲۵ میسخت بیت بر خیز و بر افروز بلا قبله زروشت نشین و بر افکن گم قلم بر پشت و زبان طایفه میخواند بیت خبر مجلس بار

غلد موعود و كجاست بز جام شراب ماء موعود و كجاست شد روی من چو دست مری ز برف آن بده چون آتش نمرود و كجاست در سالی
 كاتب كثره باره بر جای نصیحت منورى ذهب كنوسك با غلام فاته يوم مفضل مناسب وصف حال در وقت حال
 افاضل جهان بود وى هذه يسواله الخيم هل انيك حديث الغائبه اسرار على وجه الارض فاشبهه هو
 يومئذ خاشعة ترك في سانه نضلى نار احامية لشفى من عين ابيه لاج على الرياض منيرة كتنها حله مستبيرة
 فاش فطنى لا طبيب عليه الجمع طعام لا لبين ولا يقين من جوع فراضاه فضا حيلت سبائك طلح على
 الارائك شهب زاه انقضت على السهل والحزن مخجورة عن وطها و ابضت عيناه عن الحزن بصعد
 بلا الرفاه هبا مشورا و بنقلب الى اهله سرور و فرح من ربى من اجاء مبهت من سانه الاجاء ابن ساير
 شاب ليل طابيل دجمه زال اخو جود بهلاء الكفت نناه بلا سوال مضاف بحر و يرفع للخص سنى ذوالنظا
 برنى بالرفض تصب على حله ساكن اذا حرك كرك بالكبير مبدل بفع في طرفا طرح بالفضير بار ذلكه
 تفصل عنه ما اسكنه مضاعف من باب التاخير في الفلذ لفت غير سائل من العلة مخركه ضمير سكتة طرف
 كالطرف بفع على الازفة والامكنة مملوطة لا بعند به غيد القطع فافيه بليو بها التصريح عرض ليسقيم
 البين الا يخذفه وطالما تنكسر زججه منعين في مباحث الكقول مترشح للوقوف على مذهب الحول لفظ
 احسن موفعه عند واطاه الطبع معنى واجه ينفاد من طبقات السبع اضاح بهم بسفبه النهاج نزل
 بعارضه التاويجات التسمية للادراج عرض ولكن لا بلانم الجوهر مقدم ناله ينج اضرا الا اصغر والاكبر
 مفصلة ذات اخره كتمصل بالفارسي في الاجزاء موضوع جعل محولا في الفضة موجبه كفته لانعكس الاجزبه
 موجه وجوده زائد على ماهيه يمكن امتنع عن الدائمة لوجوب ما يثبه دقيقه نفضى الى حيفه الاعجاز سفا
 يعرف به زيشع الحجاز بلعني مجر مادته ولا ينفخ الا بالحراره الضربه سدنه كوكب اسفام في سبر حتى واني
 الحيف ولا يرجع الى التدور بالتحضض فوسى يمد ما تعيش به الحوت وسرع الجدى بنايره في السبله
 للفت خارجي تمنع عن الحرفج للصلوة مسلم يردد عما هو عليه في الحالات مهاجر اجلس الانصار كخطاب
 الضفه منعكبين محاضر محاصر اهل البيت اجمعين درر نثار من صحيف الخطاب درر نثار من مفلويا القرب
 بيض نعام تولد منه اقراخ الطواويس بعدين حواصل حواض الطواحي على اليفين جيم نفثنه اليد عند
 اللسن ابي عن الاسفرا في الشمس مجازف بومه احسر من امن حديث ليل وجمه النهار يريد بوي بوي
 الى الانذار سوي دواجه في الصب حصرى يقبل اهل البداوه بالحيف صوتي صاتي القلب الفخ فغيا
 الحيت دائره نرور كل سنه بلاد اعيه الحبي ناعه طالفة ترف بالليل وشرج بالهارة لا بالاحسان بل
 بالويل علوي الوكر كالنراش نهافت سفلي الفصدي لا يكاش تخاف طفيل الا بان البيوت من ابوابها

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

اَنْوَابُ مَفْصُورَةٌ لِاصْلِحِ اَنْ بُوَارِي بِهَا طَنْ بُدَنْ بِقَوْرِ السَّنَاءِ عَلَى اِثْتَدَةِ وَبِقِطْنِ الْمَعْلُ بِدَدْ رَا حَرْفِي د
 جَبْوَةٌ رَعْدَةٌ وَدَهْشَا فَطْعَنَ مَرْيَبُهُ الْاَبَاءَ عَزَّزُ زُلْجَحَ حَالَهُ حَتَّى ذَلَّ فِي نَظَرِ لَاعْتِرَاءِ بَارِدٍ يُظَلُّ فِي هَوَا حَرِّ
 الْقَصَبِ وَعَلَيْهِ مِنَ اللُّبُودِ عِبَا، وَبِمَيْ وَبِصَبْعٍ فِي السَّنَاءِ عَلَى سَطُوحِ الْقَضَاءِ جَدِيسٌ نَقِيلٌ عَلَى الْبَلَابِيسِ
 جَوَادٌ يَسْفُطُ عَلَى الرَّاسِ نَاهِيكَ بِحُجْبَةٍ اَخْلَى مِنْ الْاَرْمِيِّ الْمَشُورِ صَخَائِفُ اَبْرَاهُ نُشْرُ اِلَى يَوْمِ النُّشُورِ
 ۵ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ خَالِقِ التُّورِ وَالنُّورِ وَالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الصُّلِيِّ وَحَبِيبِهِ كَالْبَدْرِ فِي الدُّجُورِ وَعَلَى صَحَابِهِ
 وَذَوِيهِ مَا تَعَارَ الْخُرُونُ وَالسُّرُورُ وَسَمَّ تَلْهَيْهَا وَحَرِّ سِرِّ خَيْلِ اَخْرَانِ زَمْرَةٍ حَتَّ بِمَنْزِلِ كَلِّ حَرِّ كَرُو عَطَارٍ وَجَنِينِ مَطَارِ
 كَاتِبِ رَا بَابِ زَبْرٍ بَرُوحِ لاجُورِي نُوْتِ كَهَذَا هَذَا نَحْوِ نَحْوِ حَرْفِكَ سَنَةَ سَنَةٍ بِهَيْبَةٍ سَيَبْقِيَتْهُ مِنْهُ نَقْدَرُ
 بِهَا تَعْنِي اَزْ تَاثِيرَانِ بَادِرِي وَجَنِينِ اَمْرٍ مَرِغٍ دَلَا بَدِينِ بَيْتِ اَزْ كَلْمَةِ كَاتِبِ بِحَرْفِي بَيْتِ دَرِينِ بِهِنَا حَمَّ كَانِ رَوِي بِسِنْتِ
 تَوَكُّوِي مَنْزِلِ رُو وَبَسْتِ عَيْفِي جِيُوبِ الرِّيَاحِ وَاصْخَلَّتْ بِاللِّسْمِ اَنْبَالُ الصَّبَاحِ وَاصْخَرَتْ شَارِبُ الْمَشَارِبِ وَالْاَكْتِبِ
 ۱۰ وَانْتَشَرَتْ اَوْزَانُ صَخَائِفِ الْبَهَارِ وَطَابَتْ اَوْفَاتُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَحَمَّرَ الْوَرْدُ وَخَدَّهَ كَعَادَةَ الْغَاوَةِ وَكَانَ
 لِقَضَائِهِ نَائِي كُلِّ يَوْمٍ بِزَيْنَةٍ مُعَادَةٍ نَضَوَعَتْ اَكْثَامُ الْاَبْحَارِ فِي عُدُوهِ وَمَسَاءً وَنَوَاصِعَتْ فَدُودُ الْعَرَا اَلْقِيَا
 وَاعْتَدَلَ فِرَاجُ الرَّحْمِيِّ وَنَشَقَّتْ كَعَيْنِ رَمْلًا اَلْعَيْنُ النَّفِيْقِي وَصَاحَتْ لِسْكِينِ الْفَلَّاحِ لِيَطْلُقُهَا الصَّرَاحِي اَنْ
 هَلُو اَنْجُلُوصِ رَاجِي لَوْفَعِ هَلْ يَكُونُ الصَّرَاحُ غَرَضِ صَاحِ نَظَرِ فِدَا سَنُوِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَوَلَا حَ كَالْكُوكِبِ اَلْبَهَائِ
 وَفَاحِ كَالْحَبِّ سَطَا اَلْوَرْدُ وَالْبَانُ وَالْعَلْرُ الْوَرْدُ مِثْلُ الْعَرُودِ بِحَلِي وَوَلَا حَ كَالْفَيْزِ اَلْهَرَارِ بِصُرْضِ عِلَى الْخُرَانِ نَاهِيكَ اَلْهَوْدُ
 ۱۵ اَلْبَصْرِ حَرْفِي الرَّحْمِيِّ وَاسْمَعِ فَدَيْبَلُ نَارٍ وَكَيْسَرِ عَارٍ وَاشْرِبْ سَهْرًا وَلَا تَطْوَلِ فَالْعُمُرُ
 لِاخْتَلَفِ مُنْعَارٍ بَادِرِي اَزْ اطْرَافِ سَمَارِي بُوَزِيدِ وَزَاوَهُ نَفْسِ بَاتِي سِيرًا بِزِيدِ سَيْلَانِ مَرْفَانِ دَرِ بَاعِ دَرِ بَاعِ رَسَالِ وَا
 عَلَى الرَّسُولِ الْاَلْبَلَاغِ بَرَا سَتِي نَبْلَاغِ وَبِمَنْتِيرِ اَوَّلِي اَبْلَاغِ كَرُو ذَفَا حَتَّ دَسَارِ اَبْدِ رِزَانِ مَوْسِقَالِ نَانِ نَزِهْتِ نَابِ سَائِدِ بِمَنْزِلِ مِثْلِ
 چُونِ عَاقَانِ بِي سَمِ كَرِيَا وَلَا بِكَرِيَا نَبُو دُجَنِيْسِ كَاتِبِ بَرَزْمَرِهِ دِلَوِي سِرُودِ مِثْلِ كَمُؤَلَّفِهِ بِشُحْكَايِ كِي كَدَانِ مَدَقِ طَمِ اَسْتِ
 نَزْدِيكَ عَقْلِ شَا بِدَلِ رَوِي اَلْحَقِ اَسْتِ غَنِي چُونِ مَعْشُوقَانِ اَبْمَرْسَتِ خُونِي دَلِ مَنُو كِي هَا فَرُو دَسُرُو اَسْرُو تَصْفِقِ مِيَا وَدَحَالَتِ
 ۲۰ دُوَا وَصَبَا اَلْفَاسِ جَانِ بِرُو اَرِيْنَ نَمَاتِ بِكُوشِ مِيرِ سَائِدِ شَعْرِ كَايِ سُرُو سُرُو سُرُو خُوبَانِ چُونِ هَسِي تُوَا نَا مَزْدَقْدُو لِسْمِيْنَ غُونِي وَ
 شَمَائِلِ شَاهِرِ دُو كَيْسَتِ لِيكِيْنَ تُوَرْتُو تَمِي اَوِي سَمِيْنَ تِنِ اَبْرِبْرُ كَلْمَةُ كَلْبِيْنَ كَلْمَةُ بَصِيَا بِشَيْتِ وَبَادِرِي بِرَجْرِي غَنِي كَمُؤَلَّفِهِ مَصْرَعِ
 چُونِ رُوْرُ كَا رَابِلِ مِيرَا فَرُو كَلْمَتِ سَاتِي طَبِيْعَتِ بِرُو سْتِ چُونِ اَزْ لَالِ پِيَا لِهَادِ وَسَمَابِ دَرِ سَاعِدِ شَا حَ عَقْدِ لَالِي اِنْدَا اَلْاَكْمَدِ اَبِ نَا لَ اَلْا
 مِيكِرُو دُو كَيْسَتِ بَا جَابِلِي كِي غَمِ جِهَانِ مِي خُوْرُ مِثْلِ هَرِ كِي غَمِ جِهَانِ خُوْرُو كِي خُوْرُو اَزْ جِيَا تِ بِرُو دُو غَمِ جِهَانِ مَخُوْرُو اَزْ جِيَا تِ بِرُو خُوْرِي
 سَخِ بِيَا زَسْتَهُ دَمُوِي عَوَقِ مِيرَانِ كَبُشُو دُو كَلِ رَعَا چُونِ زَرَقَبِ اَزْ رُوْنِ وَبِرُوْنِ دِيكِرِ نَبُو دُو كَلْمَتِ اَهْلَا كَلْمَتِ اَبْرِ عَا حَ مَرَّةً اَبْدَا
 ۲۵ لَوْ كَانِ مِنْ دَبْرِ فَلْكَانَ عَطَارًا كَالْمَا صَبَغَتْهُ وَجَنَانِ حَلِّ فَحَا كَلْمَتِ سِرُودِيْنَ اَنْزَلُو اَزْ قَوْلِ مَخَارِي بِيْنَ غَمَلِ مَخَارِي رُو كَارِ اَبْدِ

بنا شده که بیانید مذکور

کون بهار من و یار مجلس و لب حش شراب در دو سماح و عتاب و دوس و کنار کمی بسیار ساز و کھی کوی کوی کمی کبیر کبیر و کمی بیاریا کمی بسیار ساز و کھی کوی کوی کمی کبیر کبیر و کمی بیاریا کمی بسیار
ساز و کھی کوی کوی کمی کبیر کبیر و کمی بیاریا کمی بسیار ساز و کھی کوی کوی کمی کبیر کبیر و کمی بیاریا کمی بسیار
وینو فراز فرق قدم بغزات قاق و عزات آب خشک و تر و غلیب با انانید شتر حال کل هر لحظه استک نوزیر لملو لقمه ناک
من این فسانه خوانی مقصود از حدیث و آنی حسب یعنی دین هنگام پادشاه فیروززایست منصور و است میون نضت مصنا غنیمت بنار
و مراحل یلاق را از معسکران عنان آسمان شتاب در کاب زین در کت بر مجمل عالم نور و مطلق و منبرم کرد سید و در حکما و اوجان ماذا
الکَلْبَةُ بِقَوْلِهَا فَاتَمَّتْ وَعَبْرُونَ التَّوَالِي عَن جَانِبِهَا نَائِمَةٌ چُون آقاب در محل حلول فرمود و اولفند با جمل احوال و ائمن
و ائمن اقبال بلبه دولتم در ماه جمادی الاولی من سنه خمیس و سبعمائة و رحد و ده چنان توفا تو بنزد دولت جوان و اصابت تدبیر سرکه تا حاصل
در جوانی انجا و پشت پیران در دومی در جوانی پرازا قوت و بد جوخت و پیر تدبیر با حکم فرمود تا وضع تو همت بی خزان قطع خنجر
کو در نظران باشد بدینج یسا که و یجمل الولدان شیدا از آثار است پیری ما از جوانی دور گردانید مذ بر خلاف روزگار که جوانی با پیر
نزدیک میکرواند و قدما قبل اولفند اشباب الصبغ و افنی الکبیر بکرا العذرة و میر العنقی وصول الطی قان با تکمال بر لبع و او
در باب مصالحت عام میان آروغ با نام چکیز خان کردون غلام بی مرارات از امارات طالع دولت روز افزون و بی شمار انجا از انا
عهد سلطنت فرمان ده ربع مسکون تیبانی شادخ و بیانی راسخ آن بود که در مبادی مجلس همیون اطمینان قان با سیزده ایاق و اطمینان
شا هزار دکان جبر قید و تواقی و ترسو و چیان و قیان و قلعن خواجه و غیر هم که چهار صد الاغ و ششصد بر اکر اعلام سلطنت ماذا است
الی قیة الصلاة مرفوعة و یمنین القوز و الفوج مشفوعة برسیدند و حکم بر لبع قان که بنا بر است عا و هتر سال جبر و تواقی
مشرب مشابک از شایه کدورت و التوا نفاذ یافته بود آورد مشون بوسیله آنکه میان آقا و اینی از آروغ چکیز خان بعد الیوم طریق
و موالات معر و پشد و بساط مساله و مصافات مشور چنانکه پیش ازین شرح مر جبات آن تقریر افتاد و پادشاه فرمود و ترتیب طوی کرد
تا کردون هزار و دیده بیده اعتبار می کرد و بدان زیب و زینت و روعت و شوکت از خانان پیشین و کامکاران جهان دیده مذ بد بود
اروئی زرین که از تر میصص جبات و تر میصص جواهر همت زهره محوس نکیشت و از رنگ لعان آن خرگاه جرج کون سپهر که با رنگ
منودی بزدند و پادشاه و در قبی که جرم یا قوتی بر قبه زبردی قدم نهاد و در روضه بنفشی کل حسره اشقة بکفت بر سر بری
مصراع کتبه کا بش بخت و دولت پایه رفعت بر تفتا پای کردون سالی سنا و در پیشگاه شیرهای زرین عقیق رنگت یا قوت برین
نرین با کواپ و اباریق با قجاج میخ سکر طان شراب آقاب اصوات ترتیب دادند و شاهزادگان بر زمین و خواستین و بنات بر
جانب بسیار در صورتی که مصراع نتوان گفتن که چپ کوتر است بر سر سنده لیسای چون اورنگ بر زمین کل بر شاخ سپهر
کردند و پیرامن اردو کتبه مان شکر با ساز و سلاح از سیوف و رماح و ایره و ابرهم بر سینه لؤلؤ لعدکا التوز حوال الثربا و الکلی
مخوفی الحسبنا و سکو چینی که بسایه و امن چتر ماه سپهر بر بقع غلجت بر چهره آقاب بنده و انا چینی که جت جنب نما
لجام مرصع پروین و سام کوب هفتونیکت و رکاب زرین هلال از زینت و در فرود کشایند و تو شیمی که از بال طوطیان مکتوب

رانی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

عرض و طول ممالک چنگیزیان

نشین قرا تو سازند و سر طایر را بهنگام طعام جانوران از فلک البروج فرود آرند هر یک در مقام خود با اہبت و ہیبت بیاد کی نمودند
 و امرای چاکشیک سلدوز و اویراد و قورچی و تور طبایح کردار بر مزاج مستقیم اخلاص ملازم عبودیت گشتند و بیرون سر پرده هزاره خان
 با هزار آراستگی و اما هر باتن با صد مہابت چون کواکب صفا کشیدند و در چنان قبایح مہربانات جوامع در دست گرفته چون قطب
 ساکن و یاسا ولان بقرنالی جلد زمان توالی و در صحن بارگاہ بر مشکران بر متصریح صوت کف و چنگ و نی و طنبور و سہ رود و سرو و کوا
 و پسران و دختران غنیمت خول باواریتہ دست زنان پامی کوبا بیت صف رزہ و طوسی سپہ سردیادہ جرعه ایشان
 ۵
 یلایلی خرمینست و ز سرسوی میانشان شدادکنت کوہ پورین کہ زیر جین قینست ساقیان بمجاطات قیز و قرا قیز عالیہ بر کافو
 می بستند و زلف شب بر عارض روز می گشتند و از جرعه ریز شراب زمین را در دای ارغوانی بر می افکندند و از شرح قیز و بنیات قمر
 سعادہ و ایرہ قمره مینمود و بمنازلت اصناف بنیاد افہام و الباب را بہ بند آب چون آب در بند میداشتند در اینصورت بطیبا
 از طرف یمن با عزاد و اغلاشی جلاشی کمان بار دادند و بر حسب مراتب بنشاند و از کف دریا موج کان بسیار سلطانی کاسات
 شراب خورشید پیکر نوشیدند و بسور غامی بی اندازه خصاص یافتند و زو و کر کہ بخت یام بام در بام افتادیم لایع ہر روزہ مصر
 ۱۰
 بارتک یکسوارہ چہ انجورہ مری گفت و صبح پرستان بنامی شعر سخن من قبل ان ذکا الصبح حیرنا بعد لا نفس بوجا
 الصلوٰۃ و انتم نسکرتنا در دادند و در بند کی مضمون پرینغ اشرف بشف عرض پیوست و بر سران الکوا و بیکامی باو شہر انظار
 و تو قرا ایشان بحصول کمال اتحاد و وصول بزودہ حسن اعتماد و تقریر رفت پادشاہ اسلام برین حسن اتفاق وین وفاق کہ بتازکی در افاق
 چہرہ شاد و دہشتار بعد از ہتفتار و ستیاس کہ از عقب ستیاش دست داد باشت و توجہ دہشت و توجہ نژد و فرمود و مرا بر احکام
 ۱۵
 مرا بر این معاضدت ارادت زیادت از ہمت آفا و اینی حاصل است و پیوستہ ہنغی نقش کین تصور و خط جین ننگہ و داغ سان وین
 و مثال خیال سلطنت ملت فی الاستماع او کار را بود شعر لغوم انجزت الامان ما وعلنا و کواکب المجد فی افق العلا صعدنا
 حقیقت از ہنستامی مصر تا آمویہ طولاً و از کرمان و سرحدستان تا باکو یہ عرضاً و از آنجا تا آب آیل و قفقاز و آلان و آس و روس
 بمقین و بلغار و از طرف داغ انجور و پیش البین تا قالیق و خان بالیغ و بلاد خاسی و از جانب کشم و بدشان و طایقان و طالقان
 و حصار شبان و سیستان و غور و غرچہ تا دہلی و از خطہ خوارزم تا چند و تا چکند با چندان جند و قبول و خول کہ ہست و از آنجا تا یورت
 ۲۰
 با تو و جانی کہ سائب خیل تارا از زمین آن غبار کچیتہ و از ایل قچی و ترسوینیا و شمالا تا منتمای ایل مغول بمن جلوس ہمین پادشاہ اسلام
 او لجا تو سلطان اعلی اندشاہ و خلد سلطانہ حدود بلاد مشہد و عہد و داد و ماکند شد و ازین اطراف و کائف مذکور و دیگر ورتنا و ہا
 از دغ چنگیز خان کہ نہ تعداد احاد و در ہنظام میسر است و نہ تفصیل انخامی دیار ایشان مقدور تا بکر خاقیت قان قوافل و در داخل منایل
 بمنازل و مراحل مراحل متوسل شد و از انقضای زمان او کتا قی آن ببت تا با کنون کہ فلک درس و فایز بر کرد و بنوی بہ بیت
 اسلام معلی تر کرد و بہت قلم زمین شش جہت سکون ساخت الجوشاہ جان ثانی ہکند کرد و قریب ہفتاد سال باشد کہ در ہمت
 ۲۵
 سہول داد و فارو انجاد و اغوار مسالکت تا خیل خیال لبران بی قراول ایامی کند نہشت و ایچی برکت و و بہم بی قلا و زخان کرای نشی

امروز بام بیام الام بالام بی طال و طلام آقا دایمی اعلام و استعلام احوال از دور و نزدیک بی وحشت و دست میروند که در برجهای و طالت
 تیغ و سعادت تیر و بلیک بلیک و بلیک بهیگر میفرستند و بعضی باج و کینه قدیم طرایف و منسوقات از یکدیگر منجا بسند سلطان
 عالم بخیر از شریف و نواخت پادشاهانه فرموده بصلاحت موز مخصوص گردید و غیش را که در زمان غار ان خان شمه همنان بود و
 بعد از آن بسبی از سباب اور از عراج فرموده مصحوب ایشان با منسوقات و طرف و عوهمات و تحف بخدمت قان روان کرد
 و حضرت را بنامین ممالک و تسکین مساکت سایشنا فرموده مواد تصاد با عضا و مبدل کشت و نقس و در یکی دور یکی آمد و اینها
 در نزد یک شد و کارهای دشوار آسان و بخت و رخواب بیدار و عقل سرست بسیار مصعب و لا ملو و نهائات و اطوان و التمام
 السخفه و الصلوة علی خلیفه و کرامت سلطانیة در بهار سنه اربع و سبعمائة لوقد شکره بینه و نفعه صنفه
 حجابی جنبه الرضوان نام عمارت قمر الالک را که پدر نیکوی پادشاه سوس فرموده بود چون بمنزل موعود بی خلیل
 و خول کوچ کرده نام مانده و بعد از آن توار عصاره و تقا طوابل و مطلق طیل آن نیز حلال خلل خوشت پوشید بر بلیغ منو که نفاذ یافت
 و از سلطانیة لقب نهاد و وجه عمارت و منومات و اجناس آلات بر متوجهات ممالک حواله رفت علی التفصیل و الیمن
 بر صورت تعبیل تحصیل را روان گشتند و بنایان حادق و مهندسان چابک که بنا و عمارت بسیار بدست تعبیل عرضه شفا
 بزرف با سازند بعضی اشتغال نمودند و از اصقاع ممالک صنایع و انواع محرفه باهل و مکن برای توطن و تمدن در آنجا
 با هم ترویج روان گشتند و قهرمانان کافی و قیامان ماهی که بقیه دها و تیره کفاهه جان بودند نصب رفت و در ایشان معماران و سکا
 امین و قیقه امین گنجه که حرفه شناس مسارف عمل و اسدراک بر عمل بجه گشته و هر با دکه معمار گره زمین استعمار ممالک خاک را
 بر سر دیوار فحاک قدم نهادی اهل حرف هر یک در عمل مخصوص شروع نمودند و در شمال فلک از حرکت پنا سو دندی و بنیگ
 که آفتاب ز باران نمود و معیار معتدل النهار متمایل گشته علی التدریج بر سطح افق غروب گشتی ترازی دای اجرت بر ترازی اجزای
 بر او نشندی و همه شاگردی مسکور و عمل مبرور دولت پادشاه و او که منصور بنیازل خود رفتندی و قلعه عذرا را که با فحمت اوجسیر و
 چون نقطه فایده که قاف بیخطار نماید این اقباس از رحمت نایه مجید کرده ام که لوقه بر عذر روزگار آمد سوادش خالید
 پنهان جئات عذین فادخلوا خالیدین و این تعلیق در صفت سلطانیة از انشاء بنده مؤلف در این مقام مثبت شد و هر چه
 قصیده مؤلفه وضع سلطانیة کوفی که سپهریت برین با بهشتیت مشکل شده بر روی خلد کردوش چه خوانی تو که در پ
 خود قیاسی کند عقل بر بران نه برین خلک از لنگره طلعه اورا کرد کله زرش از قصر رافتد درین باغبانیش اگر زانکه با بر رضوان
 روضه اش کند از غمزه حوران برین شهری آریسته چون کار که بکلون خاصه چون باغ شود از رخ گلنارین بر اطراف چمنها و سرایان
 سمن و بامین و زکس و سرسبزین آب آن داده نایست زده ای خاک او را صفت و خاصیت باو سکت بر دل نهد غیرت صفتش
 خاک بر سر کند از نظیره صفتش برین بیل ز رقت او چرخ متوسل شود بیدار صورت او صرح حمزه و تبیین آب زور او بر باد خطایش
 مسر زایل شود در رخ شام او چنین چنین جنب و نایست حقیقت بی شعب خورشید بی با و خطه با بهشت عین عقل کل بود همانا ش منس در

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تاریخ

بودالت ده استاد و کمر و روح این از پی تویست آلت طیان بر روز
 بزم خورشید مروت چو شتی بزم چو سن خاص و راه و دمانه سوز
 طول معموره آفاق سوادش تخمین کرده در ضمن جهان تعبیه بوی خلقتش
 آنگاه شد تختگاه پادشاهی این بجز خورشید لغاکسری نسنور غلام
 تیغ او ساخت بوی تظلم ابابیت این در خم برجم او پیکر فتح است عیان
 گوش کردون جهان گوش در اردوین عدل او بشکلی از کاجبان برودمانه
 زلف جلوب کند و سر سره جو را بعین حاصل ملک جهان شد منت
 عرضه ملک جهان یافت بزرگان از رشیدش همه رشیدت جهانرا شامل
 ناکه چو پانش بود بر امیر کرین جنگش چو بتقریر کراید کرد
 ابلق تو سن افلاک کشید است برین درین روز و کلمی اسن قلع او
 چونکه نظیر کند سفر و چرخ و شایان میر تقی که او خسرو ابانقاست
 میرانید و عار ابادات این تا بود چرخ معلق بستون قدرت
 بود چون فلک و کعبه متمرین سال بر بخت صد و ده از که هجرت این
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِطَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْمَجِيدِ
 نمانده بدالت ایقاعی لا اولیاء الله با دولت محمذون اعظم غرضها مخالفت بقدم مجاهرت رسانیدند تا کمر جراح اقبال که بنگار
 زلفای چون کوه نموده صف است و از قرظها عفت رحمانی مدد نور علی نور من دیده یافته بدیم سر روی نکباء خلاف
 ایسی رسانند و چشم خورشید صدق را بعبار انکار تیره و کل اندو کردند از حکم برین امر ادا کاران حضرت روز ما من طفولته النهار
 کوه الطفیل و شبها من شبیه الغسق الی السیف دریا خوبی بزرگ تقم و تقصا کردند عاقبت بران حجت و ذرا هست چرخ
 محمذومان غرضها بلیت روشن روشن چو شعله نور رخشان رخشان چو جنبه خورشید و تزییر مخالفان و بطلان اکا و پادشاهی
 بلیت لغو لغوه مانده کفر شیخ نجدی مقرون فی غیر مجدی معلوم و مبتین پادشاه اسلام سلطان عالم فرمان فرمای جهان بکنند
 در اعلام جمید فریدون فردا امت انام سلطنته و سامت للیما انکلام دولته برین و او تا زمره مخالفان را بعضی یقینت ضریب
 و برخی بتندی ضرب الاحساب مخصوص گردانیدند و اعلاای درجه و مزید هتاشم محمذون عظمای اعلاای اعلام غرضها مقون عطف و
 سیرهای پیشی از زانی دست و فرزندهای بیشتر بدجال فرخنده فال بخای ممالک متوجهل گشت در سیاق این اتفاق بنده و دوله که نافه
 کشای محامد و شاطر از مناقب و مجره کردان مآثر دولت محمذون غرضها است این رساله قمع مشتمل بر کجا بی احوال کونیت ماجرا
 شرح بیات و مرصع بد فضل الخطاب اشاکر و در مجموعی مشون بجز اول علماء و عمد و سلاطین قضاة و دیگران که زودا بر آسان فضل

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

خورشید

وانا هیروستان علم و عقل بود عرض رفت استرا طبع افاضل بد قبول و تنسیخ چون خرابیان راج نمود و حاضران در تصدیق برآ
 این فریده و شایع فصاحت و واسطه قلاوه اعجاز بدستی که مصعب طه من جمله القدرت بجلگی که مصعب حکم طرفه منقاد انکار ساز
 تصدیق چون شعر این یکی بل مصعب چون نقش سحر بدل خوبان با بی بدوی مصعب کوا در حایفه انظار انکار بجلگی که شعر که حسن و
 بیاد العولا علی طین کفرانی التراب نقش کرده نامید و از دست که میان دولت مخدون در صدق خلاص این کینه چون نظر
 کا طان و مسامع علیه تا طان مشرف شود بی کلفت سمعت و محنت از آوت این بیت از کفنه ابو العلابر زبان برآ شعر ما در آیتنا
 ۵
 مینا لها ظن لکن فلذابتنا جمعها امثالها و در انامی آن ترکیبات تضمینی که چون جزای آسمان از غیب مفرست بقا
 تصدیق کنده غیبت که آسمان اگر سخن آور و جبریل من بروش بدولت صاحب بر آسمان و اگر متعرضی نخست اعتراض بر جرف
 مدعی بند و راعا کوئی این معانی را حمل بر عونت نمی کند جواب حاضر بنده غایب است که هفصه و اند سالت تا شریف و لفظ
 انزلنا علیک القرآن نزول فرموده و در ایندت افاضل بغا و مشا بهر ضعی و مصابح خطبا در بطون مصنفات و محمولات و مضای
 ۱۰
 حطب و محمولات از کلمات نامت تضمین و اقباس کرده و عروس سخن را بجا بر عقد اعجاز و دراری سپهر فصاحت و بلا
 یعنی کلام قدیم و مصحف که بر پایه استه الکرسی بدین صفت رساله ساخته و حکایت پر دخته لطف فرماید و نسخه آن را بر بنده لطف
 تحفه فرستد تا این کتاب را در و جمله بعد و یا عین فرات که غزوات هر دو آب معلوم بکمانت غوطه دهد و بعد از آن ترک سخن را کنی
 و الا انصاف دهند که بعون تربیت که خاصیت بر یافت خورشید افاضت مخدون دولت بیان غرضها غیبت این
 کس سخت و تنگرفت در چنین کس رفت و تنگرفت و انزلنا علیه القرآن و قول الحمد لله الذی که تجدد و کدوا
 ۱۵
 الذین که مشربان فی الملک که یکن که حلی من الذل و کینه لکبرانیان در بیان هو الذی خلقکم ما فی الارض جمعاً
 که از مضمون آیه انه لتزین رب العالمین نزل به الروح الامین نزل فی سار و مرضی و از دست مشهور و سیور و اذا اراد الله بقوم
 خیر فلا مبرد لهم من نوره جانی فل منلح الذی فلین بدست تصرف و آتی مید هر که جین مثال مثال اسبیل او
 نصیبت آری ان هذا هو الفضل البیر کشیده اند و خزینه داران و ان من شی الا عندنا خزائنه شریف انما زود کما الله
 معاتیم کثیره تاخذونها فجعلکم هدیة و کف ابذی الناس عنکم و لیكون آیه للؤمنین و یهدیکم صراط مستقیم
 ۲۰
 و شعر که الله نصر اعز از که از محکمات علیه شدید الفوی و قیرة فاستی کتری منفع شیع تواند بود همیون عنصری که است کند
 که از بدایت ارادت انی جاعل فی الارض خلیفة و مستهل حال سوال انجمل فها من رفیق فها و یغفک الذی انجمن کثیر من انجمن
 و محترم جواب سراب انی اعلم ما لا تعلمون که هر دو وجود مسعود و در سلک و اما الذین ععدوا فحیة خال الذین فها انظام
 یا قه باشد فلیله الحمد رب العالمین و الارض رب العالمین که تاربت نیابت و وزارت بذات مبارک مخدومان سب
 کامکار رسیده که مؤلفه آن که رسا و حق همه رسد صورت برکات وی مالک منی تقریب رشید اتی و الدیة والدین و صاحب
 ۲۵
 جاهد که مؤلفه سعادت و ملک سعادت پناه عهد مسعود و کوی و مخدوم روزگار سعادت و الدین صاعف الله جلها

وایا وینها و شغف حسا و بها و اعا و پنها زمینت یا قهت بکرا ایدی اذکر فایضی الخ انفت علیکم کایجب قیام
 نموده اند نقش من علی صا لحاظ نفسیه بر رونق تحیده کاشته و اشارت و ایج فیما انک الله الذل الذل الاخر ابقدم هلام سبج
 بوده و بطریق حسن کوزه و آخین کما الحسن الله الیک عهد ما رب و عده مطالب شمرده و انما ما نفع الناس فیمکن فی الارض ما
 امام قافله ضمیر و امام محراب علم و حراب دانسته لاسکت در موارد و مصداق امور و تاریخ و تجارب احدث روزگار عوده و الله
 بخصیک من الناس بر باروی اقبال بسته اند و با حراز مشروبات و تمسیر مرغوبات کما ایتناکم من قبل که پیرایه عروس شش
 سخن و در شایع صدر شایع مقدست فایز اید بحسب شرطه فن امن و اصلح فلا خوف علیهم و لا هم یخرفون سپرسته از غنا
 و متالیف نامون و مصون بوده و یوم الامم الیک نفس نفیر سبنا و الامر یومئذ لله بوسطه قصد عالی و جایی هیچ مسلمان با
 بهتصال هیچ خاندان بخار و هشی بر ازیال احوال ایشان شسته برهان این معنی تفصیل فذغصلنا الایات لنعوم بذكر فرت است
 که علوی که سرخ که در مضمون سب نامه و لا ننازوا بالانقلاب لمولف لقب و عرف خاصه تاج دین است غلط کفرم ندانم تا چه دین
 و شت و در زمان هر قداق بر کتابت او موسوم بودی با چند غماز هزار اولتک لاخلان طسهم که بخورد سیاه سفیدی اطلاق ام
 کتابت برایشان مجازا لا حقیقه صادق می آمد و ملحوظ نظر تربیت مخدومان شد بخرفون الکلم عن یوا و ابعده حرفت
 زای خود ساخته بودند اسباب مباحطت و مخالفت و مسارات و ما جات و برهم بر پست چاکر معنی انا جعلنا التباطن
 اولیاء للذین لا یؤمنون انکلیت ان خبر مید بد و هها ما اجاز در ضنولات سخن عالی و ملکی سر و خفته خوضی می نمودند
 و اندیشه مایکون من بجزئی مثلثه الا هو را بجهت و لا حسیه الا هو ساد سه و لا ادنی من ذلك و لا اکثر الا هو
 در دل نمیکند رانیده و اذا القوا الذین امنوا قالوا المشا کذا اخلوا الی سبایطهم فالوا انما تری برین بر آمد و محسبون انهم علی شیخ ما در
 سوال سزا حسن و سجاوید سجدت سوخ نوین رفت و بدست عرض سفها بعبیر عیلم سر و ش را برین هذا انک فدی بک
 بر اذلت و عرضه و شت که تا سر سلطنت و زیناها للناظرین بجلوس همیون مانوس ترین شده و وزیران پادشاه بخصت و تکلیف
 بی الاموال تو ما سجاوید تصرف کرده اند و حساب ممالک برستی ناموده و لا یخون عنها حولا از حکم ریخ
 بعقبا و سلسله عضدک باجیک متا تید کرم و تقویت امر تو می لوم و ذلک هو الفوز العظیم مرط کلاه داده و جوی
 کرده و جرات با برو جی ثابت کرو نم که اواز تخمین ان هذا لیکرمین کوش ساکنان مومنه و السماء رخصها رسد
 رفتار ایزر بسپل تسمیه لفتا حصم و عدلهم عدا لقب کفت این طایفه نیز ویر و اهل جرت و تقریر بنده نما در ملازمت اردو و هم
 علم و ما یضرتهم و لا یفنعهم مشغل هر در مجت تروریات مجاولان و لکن بالباطل لید حصوا و محله و در اطهار بلاغت
 سعایت فیض سخنان بخلعون انفا در شیوه زنهار خوازی و ترک حق کداری صاحب سبقت و یخلفون بالله ما قالوا و
 لکنتم هم الکاذبون هنگام مذاکره تمسبات و تفصیلات با و داران و لا اذکر الا بذكر و در امور رکت امیری بعلو
 ظاهر است بهو التباطن من الاخره هم ظاهرین شرط خط مید هند و این خدمت را سر میزند اکنون در بندگی خضره فایم جلیک انک

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وَعَلَيْتَا الْحَسَابُ سَوْجِ نَوْمِينَ اور انویہ کان کلمہ چتر آء داو و بظاہرات وان فونامم لَنْضَرَكَمْ مَسْطَهْرَكَمْ رُوْبِد
 غلوی بہ پایہ سریرا علی ابن سخن را بر مجتہد تقریر جلوہ عرض داد و آغاندہ علیہ قوم اَخْرُودَن ہر چند مجال بہ حال چرن ہائیں و التماز اذ ا
 زیادت توضیح و تصریح اقتار نہشت پادشاہ ماسر لا غلبین آفا و در سہلی اشکار ہوا و صورت ایتہم لَعَجَّ عَلَبَكُمْ عالمیا را بہا بہ ریش
 فاحکم بنہم و لا یلبغ داو کہ قلعشا و نوین با تفاق نوکران مرا بسوں در جمع کجمناسہم جمعاً متبع نمایند و بدین سخن پرسند و اشارت
 لافظہ ذوق لِحْوَحْ نکا ہارند تا حق از باطل روشن کرد و بعین العین و لکسینین سنبیل المجرمین و بعد از فصل یار غوی مال
 عرضہ دارند فان بک کا ذبا فعلہ کذبہ و ارباب صادا فبیکم بعض الذبی بعد کلمہ غلوی کہ غلوی در سفاست و ہست و ہست و ہست
 ملاحظہ ان ہذا الکلمہ کرموہ مقوم بود و یار غوی بزرگ حاضر شد ہرچنان برا کا ذیب قول مضر و در اصالیہ فصح و اللہ اعلم
 المفسد من المصلح مصدق و دعوی حسابی اما مضبوط ہل مجتہد شکل محلی چون فعل لکم لستم فاعلمہ مجہول و ساقی مانند اساطیر الاولین
 معلول ہرین آورد و کفت ہذا کتابنا بنطو علیکم یا لحن زبان رور کا زفرین قولہ للذین یکتون الکتاب یا لہم
 لہ بقولون ہذا من عند اللہ لیشرنا بہ فلیلا عازینا و پس نمرہ ان النافین فی الدردک الاسفل من النار را
 بر صحت موضعہ و تصدیق محاسبہ ہما ذکر و یثرا احضار کرد و خطاب وائل علیہ صفا الذبی ایلناہ اماننا رسانیدہ کفت
 کت میت کہ سید بعدہم فی مینہم و ما بعد ہم الشیطان الاعور را بی رہتی را بیان بیاورد و از فریضہ بچشمک مینہا وین
 کل کہ سبب شاخت ایشان در مقام مرود و مطہین مغبی رؤسہم لایرند الہم طر فہم و افندہم ہوا مانند فضیو
 علی ما استروا فی انفسہم ناد مین چون در جام زندگانی ایشان جرفہ باقی بود نہایت مصحف نمی و لا تدعوا اھواء قوم فلذ
 ضلوا من قبلہم ایش نظر اعتبار آوردند و از ہاتف غیب ندو با قوم آفکہ ظلم انفسکم اساع نمود و صایبات نزع شیطا
 از مطامع فاستعد باللہ جیمہ واقیہ فلما جاء ہم ما عرفوا کفروا بہ با تفاق اعدوہ و فاق و فرودہ فانتاہم فی سفیان
 بالسنہ حداد تقریر نکا انا لمرک فی سفاہیہ و انا لظلمت من الکافر اوردند و ندیدہ با و بلی لینی کہ اتخذ فلا اھلبلا
 کبوش حاضران رسانید و ہر یک ترانہ ایتی برین منک رسانید کہ رفتہ و زبان شاعت ما سحنا ہذا فی ابائنا الاولین
 و از کردانید و عربیہ ہفت کت کف عن الرجز لومین لک و بار کا جہان پناہ داو و لنا سبطہ ایدہم ان ذنب الذی
 اتبعوا من الذین اتبعوا و اذ العذاب و نقطت بہم الاسباب سید با یکی از مہربان و ایرہ مخالفت کفت سیان
 اوراق از اطلای تو ہر چند ابا و انا الشیطان و لکم کمالی ہم ہش جہات آن صا وقت و چارہ بطلان بر آن پیوستہ تحریر کردہم
 صہ تقریر کردی کہ با بدگان محمد و مان جہانیاں عمدہ مقصود عمدہ اللہ من بعد مینا قہ بستہ ام کہ ہرگز مخالفت و دلخواہان ایشان ننہم
 و متابعت و الرجز فاحجز را لازم دانم بنا بر آن و ما کنت تنلومن قبلہ من کتاب ولا تخطہ بہ منک بل متعدی و ا
 روی در دیوار اوین و ذرا جلد میکفی و ما یجحد با باننا الا الظالمون ان شخص ازین نسبت ابی و استکبر ستہ
 بقا عمدہ مبالغت میکرد و نشان موضع مرطبت مید و در ہر سخاری لاجرح ان اللہ یعلم ما یترون و ما یعلون برا و مسکد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وَمَا زَادَهُمْ غَيْرَ تَنْبِيْهِ بِرَى اِيَّا مَا مَعَدُّوْذَابِ اِزْمِيْدَةَ طُلُوْعِ نِيْكَ صَبْحِ تَاغِيْتِ طَهْرِيْمِ حِيْمِ شَبِّ سَبَاطِ مَنَارِيْعِ وَكَلَا
 بَرَاوِيْنِ مَخْلِيْقِيْكَ كَسْرُوْهُ بُوُوْنِدُوْر طَلْعُهُ بَارِعُوْ مَدْعُوْمًا مَخْدُوْلًا يَسْكُنُوْنَ وَبَارِ مَلُوْمًا مَدْحُوْرًا بِرَمِيْهِ نِيْ رِيْكَ نِيْكَ اَنْ
 بِيْكَ اَلِ تَعْبِيْرِيْ بِرِيْهِ وَنِيْ سُوْرَتِ سُوْرَتِ اَنْ مَسُوْحِ مِيْشِدُوْنِ زِيْنِ مِيْ بِرِيْهِ فَالْتِ اَخْرَجْتُمْ لَوْ لِهْمُ رِيْتَا هُوْلَا اَصْلُوْنَا فَالْتِ
 اَعْلَبَا مَضْعَمًا اَلْتَا وَجِيْنِ اَنْ تَقْصِيْ فَيُ كَذِيْبُ كَرُوْمِيْ وَفَالْتِ اَوْ لِهْمُ لَا خْرُ مُمْ فَا كَانُ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ حِضْلِ فَذُوْ فَا اَعْلَبَا
 ۵ كَلِمَةً تَكْسِيْبُوْنَ وَاَسْمَا يِيْنِ مَقَاوِلَاتِ وَمَقَامِ وَلَا تَحِيْنِ مَنَاصِحِ كَرِيْمًا اِنْبَا يِيْ بُوُوْ جَمْعِيْ كَفْتِيْ نَدَا اِنْ بَعْضِيْ مَسْكَرَانِ مَطَا بَقِيْتِ
 كَرِ پَاوْشَا مَغْفُوْرًا اَنْ فَلَاحُ فُضِيْ مَخْبِيْهِ اِزِيْنِ اَسَانِ خَاكِ بَاوِيْنِ بَكِ رَسِيْدِ هَرَارِ تُوْمَانِ زُرُوْرِيْ نِيْ مَعْدُوْ وَوَصِيْفِ اَلْسِنَتِهِمْ اَلْكَلِيْمَةَ
 مَعْدُوْدَانِ اَبْتَا قِ قَلْعَا هِ نُوْبِيْنِ وُوُوْ كَرِ اَمْرًا اَشْكُرُ بَايْنِ خُوُوْ جُوْمِ مَسْتِ كَرُوْمِ نَا لَلِهْ لِنَسْتَلْنُ عَمَّا كُنْتُمْ تَقْرُوْنَ نِيْنِ نَحْنُ مَسْتِ بَرِيْنِ
 طَا يِفْ مَرِيْدِ بِيْرِيْفِ وَاَمْرَاتِ اِيْ مُمْدَكَهْ وَاَلْفِ مِيْنِ اَلْمَلِكِ لَكُمْ مَرْزُوْقِيْنِ وَمَا جَعَلَهُ اَللّهُ اِلَّا لِبَشَرِيْ وَاَلطَّيْنِ بِيْهْ فَا لَوْ كَلِمَةً
 اِرْحِيْ مَعْدُوْدَانِ وَضَرَحِ اِيْفِ مَعْنِيْ ذَلِكُمْ وَاَنْ اَللّهُ مَوْهِيْنُ كَيْدِ اَلْكَاذِبِيْنَ اِنْ اَمْرًا اَشْكُرُ بَايْنِ خُوُوْ جُوْمِ مَسْتِ كَرُوْمِ نَا لَلِهْ لِنَسْتَلْنُ عَمَّا كُنْتُمْ تَقْرُوْنَ نِيْنِ نَحْنُ مَسْتِ بَرِيْنِ
 ۱۰ اَوْ رَجَا نَدَارِيْ كَرِ مَسْعُوْدِ خَرِيْدِ اِزِ اَنْ اَنْ اَنْ مَسْتِ بَرِيْنِ وَاَلْبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبَسُوْنَ نَا مَكْرُ اِيْنِ تَقْرُوْنَ سَلْبِ ضَرُوْرِيْ اَلْوَجُوْدِ وَاِيْجَا
 ضَرُوْرِيْ اَلْعَدْمِ كَاذِبِ وَكَلِمَاتِ اِيْشَانِ كَفْتِ اِيْسْتِ بَلْ هُمُ فِيْ سَاكِ بَلْ جُوْنِ وَمَحْرُضِ اَنْ مَحْضِ اَعْرَا وَاَسْوَادِ وَاَمْرُفِ تَضْيَلِ
 اَضْدَا وَاوُوْدِ وَاَمْرُفِ اِيْمَا اَجْرَا اَلَّذِيْنَ يَخْرَابُوْنَ اَللّهُ وَرَسُوْلَهُ وَبَسُوْنَ فِيْ اَلْاَرْضِ فَا اَدَا اَنْ يُقْتَلُوْا وَيَصْلُوْا اَوْ اَنْ
 تُفْطَعَ اَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافِ اَوْ يَنْفُوْا مِنْ اَلْاَرْضِ مَحْرُكًا وَاَلطَّيْنِ بِيْهْ فَا لَوْ كَلِمَةً اَلَّذِيْنَ
 ۱۵ كَلِمَةً لِيْسِيْعُ عَمَّ تَعْيِيْدِ حَكْمِ بَرِيْعِ قَدِ مَسَالِ وَاَوْرَانِ اَمْتَالِ شَدَا سِيْدَا كَرِ فَعِيْدِ اَخْرَجُوْنَ مَعْنِيْدِ وَاِيْجَا اَلْمِيْنِ كَانِ كِيْفَرِ
 اِزِ حِيْرِيْ سَارِيْعِ اِيْسَا كَرِ بَكَاذِ سَنَابَرِيْفِهِ يَذْهَبُ اِلَيْكُمْ مَعْرُوْرِيْ رِيْ اَبِ يَجْرَعُهُ وَاَلطَّيْنِ بِيْهْ فَا لَوْ كَلِمَةً اَلَّذِيْنَ
 سَجَرِيْعِ كَرُوْمِ لِيْدُوْنِ وَاِيْ اَلْاِيْمِ وَيَقِيْفُ سَاكِلِ اِيْجَا اَلْمِيْنِ مَسْتِ اَكْرُ وَاَقْدَمْنَا اِلَى مَا عَمَلُوْا مِنْ عَمَلِ جَهَنَّمَ اَهْبَاءُ مَسُوْرَا
 حَسْبِ عَالِ وَاَشْتَدَّ كَسْرُ مَعْدُوْدَانِ كَسْرُ اَنْ كَانِ كَا اِيْسَانِ اَلْمَجْرُوْمِيْنَ اِلَى اَلثِيْرَانِ عَلَيْهِمْ غِيْرَةُ اَلطَّيْنِ اِنْ نُوْمَهُمْ فَتَرَهُ
 اَلْحَيْدِلَانِ بَرِيْنِيْهِ اَلَّذِيْنَ اَنَا اَرْسَلْنَا اَلشَّاطِيْنِ عَلَيِ اَلْكَاْفِيْرِيْنَ تُوْنُهُمْ اَزَا كَسِرُوْا وَنَا بَرِيْنِيْهِ اَلَّذِيْنَ
 ۲۰ هُوَ اَلْكُذْبُ وَاَمْرُفِ فَا جَلِدُوْا كُلَّ وَاَحْيِيْهِمْ اِلَيْكُمْ جَلِيْدًا نَا مَسْتِ تَلَاكِ حُدُوْدِ اَللّهِ نَا يِيْدِ بَرِيْنِ
 وَاَمْرُفِ اِيْمَا اَسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْخُسُ اَلْكِسُوْا خُوْرًا يَبِيْدُ وَاَمْرُفِ فَا جَلِدُوْا كُلَّ وَاَحْيِيْهِمْ اِلَيْكُمْ جَلِيْدًا نَا مَسْتِ تَلَاكِ حُدُوْدِ اَللّهِ نَا يِيْدِ بَرِيْنِ
 بَلَا سُوَاةَ عَلَيْنَا اَجْرُ عَنَا اَمْ صَبِرْنَا لَمَّا تَنَا مِنْ مَحِيْضِ مَحْرُفِيْ نِيْ اِيْجَا اَلْمِيْنِ اِيْمَا اَسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْخُسُ اَلْكِسُوْا خُوْرًا يَبِيْدُ
 اَكْرُ لَطِيْفِ وَاَمْرُفِ فَا جَلِدُوْا كُلَّ وَاَحْيِيْهِمْ اِلَيْكُمْ جَلِيْدًا نَا مَسْتِ تَلَاكِ حُدُوْدِ اَللّهِ نَا يِيْدِ بَرِيْنِ
 ۲۵ كَرَانِ اَمْ جُوْنِ حِيْبِ اِزَانِ بَرِيْنِيْهِ مَسْتِ اَكْرُ وَاَمْرُفِ فَا جَلِدُوْا كُلَّ وَاَحْيِيْهِمْ اِلَيْكُمْ جَلِيْدًا نَا مَسْتِ تَلَاكِ حُدُوْدِ اَللّهِ نَا يِيْدِ بَرِيْنِ
 اِيْتَا هُ حَبَابَاتِ مَرُوْدِ وَاَمْرُفِ فَا جَلِدُوْا كُلَّ وَاَحْيِيْهِمْ اِلَيْكُمْ جَلِيْدًا نَا مَسْتِ تَلَاكِ حُدُوْدِ اَللّهِ نَا يِيْدِ بَرِيْنِ
 خُوْدُكُمْ وَاَمْرُفِ فَا جَلِدُوْا كُلَّ وَاَحْيِيْهِمْ اِلَيْكُمْ جَلِيْدًا نَا مَسْتِ تَلَاكِ حُدُوْدِ اَللّهِ نَا يِيْدِ بَرِيْنِ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دهز

الانعام فإني معكم أجمع وأرى فرموده وسموات فلأبشركم بما كانوا يعفون واجب دید وعلقت خاص باعطای نامحدود
 خلفهم بعدد منسوسه اتر فانا آخر ذلك براسن ورفنا مكالنا علينا نوکتر شپس درین محضر تامت مقرران
 حضرت انبول لصلحیه لاخرن ان الله معنا وكنعان علی کبریا بر زبان سلطت زانکه ماسعی بیار الا انبیا وجمودید الاعلی
 نیافو ایم وجز عیبت روز کار سلطت ما مهنت فواعد بئاینا الصلحین ^{القاب} مصرف ندانسته حکم برین است که بعد ازین هر
 کس که ازین نوع سوگات وحق ایشان العاکند بی تمهید سوال تا بیل جواب به تیغ آب کردار صاعقه بار جلاوان جبراء ولبغیرها انما هم
 مغفورون بدورساند ما جان نسا کذلک بخیری الخیرین از صیغه شاست پادشا با نیکو دیش همچان دوران دیا وکیرند ان
 ذلک لئن عزم الامور محمودان ورحماء فضل ضایقی جسد ریتنا و عاطفت پادشاه وقت در مقام تقدیم هذلمین
 فضل بیلینوی اشکرکم امثال فنجیح جسد ربک وکن من الساجدين حده عبودیت تازه کردند ودر بندگی سلیمان روی من
 ساکرا لانصبه بساط حضرت رانقوش بوسه رطب الوبی که دانیدند داشته است دولت پادشاه حق شانس بار غم بر نشا
 بدعون ربهم بالعباده والحق بریدون وجهه طار مرد ووقطعا ابر الذین کذبوا با بانسا چون در بهوی کت
 وادها الله فحده بخناحی الصلح والزوج پروا کرد و معشر موالی عظام وقضاة هلام و علماء الذین نذکرین الله فحده
 وعودا وعلی خیریم تنفکرون فی خلق السموات والارض لان الذین یوجودهم فی ظیل ممدود مصاحف
 باخس وبار یوون بالتذرد معشر سخته و ملک و حکام و افراد مخلصان و دو تنخوا مان عموا و خصوصاً بلبشیر وکثیر
 وفضل مراسم شارت بقر نالت بلحی فلا تکن من الفاطنین بجای آوردند حق رعایتها وکافه حلان به تبلیغ بدین
 للناس ولینذربهم وعلو انما هو اله ولحدید کرا اول الانبا مشرفند واین کینه که در نظر تربیت و عاطفت محمودان
 شرف ولبصیح علی عینی باقمه از دایره مشبیرون سبوت وانه لذنوا حظ عظیم مخصوص کشت وساحت جباران
 خرمی از دیده که تفضیل من الذمیع صفت است مرتس کرانیده بر بدید این وومی فارسی بر صوفی شاکت کمولفه چون کرد
 تو علی سرخوشا شدید که سرخ و خاک سیاه خورشید با ب زبر فلان نوشت بر کس که خایرا بود کان نند همد صادق
 و یقین صادق که این رسا کلا لعمرفها ولا نایم الا فیکلا و صا صوب الصواب لکم فکرا و مقبلا مشربا یا
 انانها لکم فکامبیتنا چون بر مصلحه خصاص یاد از علقت فقبلها انما یقبول حین محروم ناند و معابد اقباس خیر
 غرایات از کلام ملک الناس الی الناس که بر یکت بزبان اعجاز و عوی افسر هذ انما انتم لا تبصرون سکنند و قول
 من سرایا الزام انشونی بیکای من قبل هذ الوان من علم انکم ضدین ینما ید محمدان نیر در حال نشات عطف
 بیدریغ بنده باضمین وکان سبکم مشکورا ارانی دارند وری لذلک حاقین من حول العرش استجون بحاکم بانهم
 وخصی بئهم بالحق وقل الحمد لله رب العالمین وصلى الله على محمد وآله اجمعین نسخه پس جمع موالی که در مجلس آن
 شاه حاضر بودند هر یک بنحوا شرف کانه فالب کل هوی مکله والله علی علیکم مکارم را باره نام این گرام بطراز بندگی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

لاکمعون فیها لثواب
 ولا تأمنا الا قليلا
 نصیب

لطافت و بجا را بکار که بر نفسند این اوراق جلد داده و آیات قیامت و ابطه قلاوذه آن ساخته بر صورت کمال و دور استعداد و
 استیصال منسی آن ولیمی واضح و بر بانی لایح است لولقد رقی لفظ ضل ختم حرام زان معنی تجمل سحر حلال و بد اخلاص معین
 یکی خایده اند و مستی علی قیسه و مستغفر نیاج طبع لطیف خاطر شریف صاحب عالم خلاصه عصره و نسج و صدہ طالع
 کرویکل و وصف کالها الالسن و فیها ما ذمہا ہی الالسن و لذ الاعتیر یاف بعیر لا یخفی نساء علیک انت کما انیت علی نساء
 چیزی تو است گفت و بد خط فضل الله بن عبدالین محمد الباری حامدا و متینا و مستغفرا **اخلاق سلطنتی**
الاحوال و الامور سکر موت بی نهایت خدای اتم نوال و جرم فضا که روزگار را با بعد دولت زمان مدت و مین سلطنت
 دوران عدت و فین رافت دریا تروج و شمول نصفت طوبی لطلال پادشاه عالم فرمان فرمای بی آدم ذوالقرنین ثانی جمشید تختگاه
 جهان بانی جهان صاحبقران سلطان کاکمکار کاکمران عادل جهان غیاث التی والدنی والدین خدایت محمد علی الله
 شاه و اید سلطنته منور و مزین کرد سید و سایه چتر آفتاب دوران ملک و دلالان اورا مقرو مطلع تا نید نصرت کرد و زخم تیغ
 آب سیلان آتش بیخاش را مستطیع انوار قح و طفر ساخت سگری که امد و فودان بتقاب انفاص مقرون باشد و اعدا و قرون ان
 با تعراض حرکات فلات موقوف اگر چاین فصول که بزبان عام میگذرد و این کلمات که در آستان آسمان بسطت و عقبه فرود
 رفت سلطان لانی لالالت بنفاه السلاطین مقبله و یاسار بیچاه الملک المنفقه معروض میدارد و صورت تکبیر و مجلس آرائی دار
 طاز سر حد التزام جاوہ ادب بتجانیف و نظری آید چه بر در رضایح که اصدا ف خطرافاضل از اسالما تربت کند و بر نکات
 و فواید که بر صغیت افهام بلغاء ایام ارتسام بایدهای مبارک شاهنشاهی کالج طویجات فطرت و دستور معیبات قدرت
 جز آن نمیتواند بود و ارتقن هدایت آسمانی دلمهم عنایت رحمانی ضعاف آن معلوم و مقرر شد باشد و انواع فضایل ذاتی و حصول سیات
 پادشاهی خود ملک بیان خاطر و عجله وقت ذہن و علا لکب فکر منصوبه ضمیر مشرق سلطان مشرق مغرب آمد و آوا کینیند
 و حاکی دولت دست تدبیرا و ادت کنتها با جازت ناه فلذکر فوات الذکری نفع المؤمنین باغبان آسا از حدیقه
 انیعہ اخلاق معطر و افان ریان محاسن شیم پادشاه ملک مجرب و باوہ فایده را قطف میکند شعر فلا یاری بشنام الامین الحیا
 ولا عمل ینشاور الامین الخیل باز از باوعای اجابت پیونلو لغیر فایز اننت علیها الخالیی بخت ان الهدایا علی مقلد
 مهدی بهار بر طبق عرض تحفه حضرت بهشت زینبت میا شعر فقیم البلیغ فذ بهدی مالکک بر سیم خد منہ من باغیر الخفا بکریه
 در خیال مشابه جوهری دارد که گوهرهای کرانامیه را از خزانه خاص پادشاه کیوان پایه میسازد و در سلاکت ثقیب و تقسیم و ترتیب میکشد و در
 و با قوت احمر را در شست زینب میزند و بخزانہ چیان میپارد و لاسکت چون تاج آفتاب منقبت بدان مرصع کردانند یا بطعاع عام
 پادشاه آن خوشه های درخشان را جواهر نیاب به بندگان رسانند و از ان یکدانه عارض خوبان و پیرایه کوشش کردن و لبران ساند
 به بندگان روح جلالت و شامه عظمت و دولت قاهره لالالت قاهره خوا بند گفت و ذکر صفوت مروارید و جوهان جواهر کر کرد
 البته از صنعت لال و جوهری هیچ یا دنیا در و بعد از تقریر این مقدمات مصدق توالی و تمهید این قواعد محقق معالی صورت این سخنان
 ۲۵

بجز

بجیفت نوح اخلاق سلطنت باشد و هیچ واسطه دیگر در میان نالو لقب و لبس الی مدیحی لوصفک تجلیه فلانک تمدح و خلفانک
 لکوالفه صنع مشاطه که باشد که خوش آید حسن او خود کوش جلوه کرمی فریاد و هم و یعنی بیارتی و دیگر فریاد بقیه عروس لفظم و روح
 نوکلت مشاطه است مشاطه نهانند حسن است با شعر اللادح الخیر لید من ذی المدح منقبه اذ آمدتک و صفا فاصلا مدحت انا
 پس امید و ائق و الهام صادق که در شارق و مغارب عالم بلا دایل و یا عی سلم و وقتی کلدسته چمن جان و نیز نکت نفس صحیفه در
 و شما نه چمن فصله و زمان که در دو اساس این سخنان که تا در آخر الزمان ملک جهان را نصیحت است بصبیح محشر که محشر و اشیاء
 خیر انجار و ممداعی ارکان نشود و جهانیان بزباناه مختلف ایام سلطنت همیوزا لا اخلا با الله من السوء و جلا با نورا المیامن
 الی یوم الموعود مراسم خلاص و اسلمت دولت طابث و طالت و استبقاه طراوت رونمه شاد که می اعضا آنها بیواج
 الاقبالی اهترت و مالت با قامت رساننده سطر دیباچه تقریر و فاشح لوح تذکیر و اول صغیر بلبل و و توخو هی و مبدع و نطق طوطی
 تا خوانی است که باری غر و علا و در عدازل و السعید سعید فی الازل ذات میمون فطرت پادشاه جهانزایی و اسطه ارادت او کمال
 عنایت و فضلنا علی کثیر من خلفنا تفضیلا مخصوص فرموده و ما تمه همش با کلین و یوقد ینضره من کلبا بمخل و است و قباکی
 معاخرت و جعلناه ملوکا من رفعاها از نفع و من و صنعناه انضبح کبر ووش مبارکش کسوتی برقه قدره مقدر و کرد و است
 مطاوعت او را بر لقت اصناف السلطان ظل اللی فی الارض بر اقامی و ادانی فرض عین ساخت تا خاک عجب کیوان سامعی او بوسه جان
 ملک جهان آمد و حاشیه بساط فلک سایه بانش سبزه کاه سلاطین ایام شد کاه کاه بنوک قلم نشیان ذلیل را بغیر تو انگری و عزیزا
 بذل فقر رساند و ساعی بزبان تیغ جلاوان جا کبیری و جان شانی فریاد این صفت از صفینای خدایت مکرانکه و سلطنت قدر
 مشرکی هست و مملکت را بقا نمک نیست پس سبیکه فکر و دیوید ذکر باید انداخت و از ان چاشنی اختیار می باید کرد که این خصوصیت و کرامت
 نه از بهر آن فرموده اند تا پادشاه بر استیفاء اطائب لذات و استجماس مجالس انس و راحت و لوع فریاد و بخرازمین بسیار و جوار
 آیدار و شکردهی جز آتش و ستمار فریاد فشب کاهی بزرگ و کوه چون تاج سرفراز شود و زمانی در چمن مملکت سر و آسای کینا می نازد
 لوالفلا لا فلا لا لاله ایستغنی من الشرح زیرا که ذریعه کفزه و متع و وسیله تا عجم و تقم خود و عزمیست طارم جوهر
 و لازمی تابع طرزم مقصود ذاتی و مطلوب اصلی ازین تخصیص و ترجیح و تفضیل و ترشح است که در عهد عده ایالت او چمن بیاست
 مزد و مین و رای و ترشح عدل فیض باران جهان و شهید تیغ برق دوش و علوتیست مکت بخش مصلح جهانی ساخته شود
 درایت و بن حق افزاخته کرد و و چنانکه مستحق دولت چند روزه کشته شایان مملکت جاوید و الاخره خیر و آفتی شود و آنچه غیورق
 سعادت مجازی بصبح و دولت حقیقی هوید کبر و درین جهان از عمر و سلطنت بر جزواری بیند و در آن جهان تقرب حضرت سولی
 که عنایت همه غایب است متانس که در دو این مقدمه بر رعایت کلیات فضایل و جزئیات مآثر که جزئیات حاصل پادشاه تا ناید
 یافته با حرازان بهتر از نماید منوط باشد اما کلیات فضایل باری تعالی ذات میمون نفس قدسی پادشاه دولت بدارا که همیشه کمال
 و دولیار با و مجمع جناس فضایل و بیع انواع شامل ساخته اول سیرت ملک که حافظ نظام سلسله موجودات و رواع مرآت و فضا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

جهان است در غریب است او مرکز کرد و سیده چنانکه در زمان دولت او مقرر شد بره از پستان کرکند شد سیر شمر
 و کجای آفرینش هر پادشاه توفیق یافته که این موجب او را از خزانه ر بوقیت کرامت شد بر نینه پای همت او تا که اقبال سپرد
 دوست نهش شمره کا مکاری چسید دولت هر دو برای چون سایه پرو احوال او باشد وصیت نکو کارش در میدان روزگار با
 مسرع صبا همچنان کرد و لا محاله معمری رنج مسکون جز به جاری عدل دست نمیدهد **فَالْعَدْلُ نَبْضُ الْحُكْمِ وَالْعَدْلُ عَمُّ الْوَالِدِ**
 ۵ **فَالسُّنْفُ زَيْلُ الْعَدْلِ وَمَا السُّنْفُ زَيْلُ الظُّلْمِ** و زایب کفته اند چ چیز بی وجود چیز دیگر نیست کمال عادل باشد نازوبی زبانه شایان
 مستقیم نماید همیشه آبروی زننده نیک کار کردید و سخن بی پیرایه صدق آرایش کبر و علم بی حن عمل نتیجه ندهد و ملک بی عدل
 پایدار نماند تا مست اتم بعالت محما جند مثلا دروان دراه زمان و ارباب مشاطره اگر میان ایشان مشاطرت و مساوات باشد
 بگرد کار ایشان هیچ چه منتظم نشود و ارباب معرفت بفارقت انجامد و قوم در صدر التناز روزگار جوانی و غوغا عمر و زندگانی که مظنه
 طلب لذات جسمانی و مطیبه ارتکاب امور شهوانی باشد بر ذلت علم و هو که **مَنْ سَأَلَ النَّفْسَ عِنْدَ هَيْجَانِ الْعُضْبِ ارْتَسَتْ**
 ۱۰ **وَبَرِيَّتِ جَمَانٍ** بر ایسته این و خصلت پاوشا با نرا دیبانه و قمر مغاخر و زیور سپر کماثر نو اند بود و سبب آنکه اگر چه الزام طریقت
 عدل چنانچه کفیم موجب توام عالی است خویش اتم بجز و عدالت راضی اند بی اوساط عموم بواسطه مطامع و مطامع خجسته
 که در اعزاز آن خواهد که از دیگران بفضیلت و رجحان تیار یابند آزا کاره باشند و مصدق است که از عمر که عدل و بی عدیل بود و سبب
 کرده و گفته با عدل تو خرسند نیستیم و آدمی ز او از حضرت عجلانم و تقالی بعضی عدل راضی نباشند و در انشای دعوات میگویند **اللَّهُمَّ**
عَامِلِي بِفَضْلِكَ وَكَافِيًا لِحَدِيثِي چون پادشاه کار فرماید بقدر نایب معنی در محل موضوع خود و جسم مجرمانا بصنع جمیل مقابل او
 ۱۵ **عَيْنُ فَضْلٍ وَجَمَانٍ** باشد و او با قلوب بتابعیت و خلاص گرانند و در رسته هو خواهی بقدم صدق پیش آید اذ اسکندر درجا کیر حکایت
 کند که گناه کار را بارگاه آن صاحب دولت حاضر آوردند و در مقابل اقراف جرایم دل از جان برگرفته دوست از نکند امید
شسته اسکندر این لعنوا و كَفُّوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ از صفح کتاب سعادت برخواند و او را عفو فرمود یکی از مشران سده که
 بر افات آن یاست تیری کرد و گفت **لَوْ كُنْتُ اَبَاكَ لَقَتَلْتُكَ** اگر در قدرت مقام تو داشتی این منور نابکار را از نعمت جانت
 محروم گردانید می اسکندر در جواب این لطیفه در ضمن تعجب او جان فرمود **اِنْ لَمْ اَكُنْ اَبَاكَ لَقَتَلْتُكَ** لاجرم من چون در حیف من
 ۲۰ مانند تو نیستم برقتل او اقبال کردم و هر چند مجازات بجای یکی از کارکن مکارم شریعت است و در مذهب سلطنت رعایت یاست
 واجب بنماید اما حق عز اسمه بطرف این معنی و قیق نمیه فرموده **وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ** یعنی مجازات مساوت با مساوت هم صورت
 اساءت دارد و این نکته تری و قیق است از اسرار قرآن و از انایت ذمت صد آن عمی غضب غایت محمدت این خصلت
 معلوم میدان کرد و هیچ شک نیست که غضب تدر تبندی مطامع و معایب و مظهر مساوی و مثال است و ملوک با عیب
 ازین دور و نیت که غایب آن به در و مایه و تلف نفوس مضنی میکرد و در نزد چنانکه مهر سپهر نبوت علیه الصلوة و السلام فرمود
 ۲۵ **لَا يَغْنَى الْفَاحِشُ عَنْ غَضَبِ اللَّهِ** اسد الله الغالب علی بن ابراهیم علیه السلام روزی با مشرکی از اهل احوال عرب در سربو و از طریق

کوشا

کوشش است چنانکه بیارحمت صاحب قبول ولایت حق رفته عاقبت سلطان ولایت بر شیطان غایت غلبه کرد و ذوالفقار
 اکنون بر کشید تا حلقوم او را زرد و دو طعام و شراب نیازی و بدان بی دین آب و بن که خاکش در دهان آب در دیدگان با بر پود
 فوت بیسای مجید نامی طلاق فرای شمس از نماز شجاعت از خفت از قتل و اعراض فرمود پاشی بر مرکب با حرکت خاک نورد
 و از میان میدان بیرون تاخت نظار کبان اسلام از تصبیح زمان فرصت و افلات چنان صیدی تعجب و سوال کردند مرتضی علی
 علیه السلام فرمود که از آب و دهان خاک را شش ششم افروخته شده اند شیدم که قتل و نصیبه تشفی و تسلیه نفس باشد طلب غنا
 حق از آنچه آورده مخفی کردم و حکم است که چون وقت غضب و نفس انبعاث یافت و دماغ و شرابین بجزین دو خان مظلم
 گشت انداخته را می بجای طلعت و صباب جرت پوشیده ماند و تمیز میان خیر و شر و حق و باطل بر عقل شسته زد و علی
 الدلیل حمیت که از لوازم وقت غضبی است و نفس چون فوران یافت از حرکت آن خون دل در عینان آمد و از سه حالت بیرون
 نباشد یا قصد حرکت سوی کسی باشد بر تر از او یا مماثل یا فرود تر از حرکت سوی کسی اتفاق افتد فاین براد و وطن قدرت بر انتقام
 نباشد انقباض خون جرح از ظاهر پوست تولد کند و در دل مجمع شود که آن حالت از خون خنبد و اگر حرکت سوی مماثل مساوی
 و شکست فایم که بر انتقام قدرت است یا نیست آن خون میان انقباض و منبسط متردد کرد و به صورت راحت گویند اما اگر حرکت
 بطرفی باشد از رتبت او نازل تر و تصور قدرت انتقام حاصل این هیبت غضب نام نهند و با آنکه این سخن بر زبان عقلی مؤید است
 و شریعت مؤکدان عرف و عادت نیز تصدیق میکنند که پادشاهان سر و جس مجربان بدین به طه صواب دانسته اند تا مجال
 اعادت نظر در شخص حال و جنتیار در افکار و ابقا باشد و سخن بچکانست پادشاه را واجب است تا جیل عقوبت مجربان و بر
 ستاب زوکی و ان چند آنکه سورت غضب سنگین میزود چه اگر توقف کند امکان عفو نیست و اگر مسامحت نماید پیش دست ارادت
 یا من تلافی برسد و پاشی نمت بساط مدارک سپرد و قال بعضهم اذا همت بغير قبيل رواذا همت بغير قبيل فان قالوا
 الا انهم و الساعات على ذلك كان غنيمته و مكافات نيكو کاران و پادشاهان حقوق خدا و ندان صطناع تعجیل از ان سبب
 پسندیده است با حکم و سایر عوفی المبرات متابعت انبیا و اولیا کرده باشد و نیز مستمن تبعه نامت در عاقبت نیست و مخلص
 گفته است لو علم الناس ما نذرنا من لذة العفو لکینا باجبتنا ما نسیب اگر مردم بر لذت روحانی که ما را به حکام عفو
 کما بکاران حاصل است و خوف یا فندی گناه را و ولایت قربت و وصلت لغت ما ساختندی هر زینه عالی تمام از لذت عفو
 از لذت انتقام و خشم را ندان بهتر است از برای آنکه لذت عفو مستحق محبت عاقبت است و لذت تشقی مورد ندمت است
 و خردمند و اندک ازین هر دو کدام مستحب و کدام مطعون است سید یکرخاوت غریزی مکه نفس شریف شاهنشاهی گشته در میران
 بهمت بلندش که قوسه مهر واه و خط مجره کفه و عمود آن سه و قطار و قیراطی و به حکام عطا پاشی پیش او خزان بسیار بسیار
 کمر از اندکی و سی چون بر نیسانی سجا تو آنکه و دلی چون بچه عثمان بگرم تو اما تا بش بخش بسیار پاشی چون آفتاب همه جهان بر
 وصیت مکارم فایضش چون بر کران تا کران گرفت از مبداء عفو آن سن تا اکنون که نوبت جمانداری بعد عدل گشتش بر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کدام سلطان و میر و اعیان تا کو تا چو که خروس و بجلا هفتوق و قبا ی کلن از خزان خاص هر وقت نبارند و کدام میان رهنه حلقه کمر او
 شد کدام دوشش امروز از خلعت هفت بخش عاریت کدام فقیر از دولت حضرت توفیر و توقیر نذیه و کدام سایل نایل نیافت در
 مجلس نرم از خان نعمت کسره دهش کمر بر بطنی شکم مانده و از خدمت و دستوش کمر ساغر برهنه تن بارگشت از عدل کاملش کس محرم
 نماند الا زرو سیم و از زبان مبارکش کس کلمه لالا نشود الا در یتیم قبض و اساک از کف کافش کس نذیه خرقه شمشیر و دوال عثمان
 بیعت زهی اصل تو هر کس که کسره خود لوامی دولت تو هر سایه کسره خود امید چون نشود بر سر بر تو بر ما نه تاج بخت تاج تو هست فخر خود
 خدی از آن تو دست ملک تو که جو در خور ملک است دکت خود کین غلام این قلغ تو کسری عدل کین کلمی لغاف تست قصیر خود
 کرم جلوه در آید چون عوس از آن عطای عام شنش است بر خود وجود شاه و کرم چون پیک شکم ناز سر و ک عقل نذامشان در خود
 فراز بنه ملک جهان با سخاوت بهای همت که کسره شیره خود همه ممالک عالم مسخر تو شود بدولت تو که آراسته است لشکر خود
 کلید همت از قل خود کسره مقتضی آرزو اسپین در خود حقیقت آنکه سرتیغ تست مظهر عدل بر آستی که هر ملک تست مسخر خود
 دعای شکر میگویم درین موضع بود که برود کند مستجاب داد خود چو صلح دشمن سلطان تیغ ناکا بریده باد سر فقر من بخیر خود
 و اما جزئیات نصیحت که هم از آن کلیات مستخرج باشد و این شمره هم از آن اصل مستحصل هر چند درین حضرت صورت زرقی دارد و با
 مشابقت نظر در دریا ی زرقی شوخی نگردد بین که بجای خود برده ام و ترجمین سیر بقدر معانی آورده آری کل بیتان و سکت ریزه بیخ
 دزیره بکرمان و لؤلؤ لعلجان مصراع جز شیفته بی سرو سامان نبرد بنا بر تمهید عذری که سبقت یافت تفصیل آن بدین مختصر مینویسد
 لوحید جهان پناه توحید توحید است و من یوحی الله فی حسیب که حنی انصاف الله است آراسته دار تا شجره سحره سخن سب ایان
 خل من یکلو کذبا لللیل و النهار بیا راید و باغبان خرد با نامل فکر با نامل شمره بزمه و لکن صبره لک و خیر للضار برین قنطاری کرد
 چهره احوال بابا راید بهیت چو من تو منم و تو بنجو توئی مطلق من آن منم که نیم من توان توئی که توئی اسارت فرمان تو
 خدای تعالی بر حسب فرمان ہی خود بر خود واجب بید شاخت و شکر منم مطلق عظم سلطان بقدر فیضان نعمت و تراوف موهبت که
 روزگار دولت دوران صورت را شامل است فرو کند است و شکر زین همین باشد که یک نفس غنایب نواخوان زبا زرا بکلیمه الحمد
 مترجم دارد و بس شکر سلاطین که در حضره معبود بچی موقع قبول یابد و بدرجه است که تسبیح الیزید مترقی شود بدین سیاق باید
 شکر سلطنت عدلست بر عموم جهانیان و آن با بزرگستان شکر نعمت مملکت طمع و اطلاک عجتت ماکرون شکر فرمان عالی
 فرمان بر از احق خدمت شناختن شکر لیدی بخت بر ترند بختان رحمت فرمودن شکر خزانة بسیار صدقات و ادارات و بخشیده
 دیگر باو شادان بکر مقرر و بشن و از خود تمیمه و تمه آن ساقین مکر قدرت بر عاجزان و مستضعفان بخشون شکر صحت تن بیاد
 ظلم از ازانون عدل شغای کلی دادن شکر لشکر فراوان سپایشان از دیا مسلمانان و درواشین شکر بارگاه ملک شاد روان و دلا
 کردهن حصانت و ریاض بهشت رونق اما کن رعیت خود از از محنت نزول بخره معاف و مسلم گذاشتن بهیت از شکر که تمام
 در شکر پیش چو کان مگر چون گویم خود که رقم که شکر حق کتم شکر تو فین شکر چون گویم تمثیل چنانکه سیرج طعمه از مورد طعمام طلب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

حرص پرست نکرده و شیر شکاری از فضل چاشت روبا ضعیف افت نماید و باز بندش بصید فروداید بهتر نکند و موکب صرصر ریاح
 تعرض کیا همای حیرت سازد سلطان عالی همت نیز کمال رعیت در پیش التفات فرماید **بیت** همت شاه فلک قدر کواکب
 که همیشه فلک سینه فرمان باشد در زمانی که ازین کردوش درون اختر سندن چیرگیان غایت حسان باشد مال چون داد و بد نظر علم
 محکمه بدل دوست که بهم توجیه همگان باشد همچنین شاه چو خورشید ز افشان باشد تا فلک را مدد و مدت دوران باشد حکمت علم
 سیکوست نه چندانکه محل بر عجز رود و هیت سلطنت بیاید نه چندانکه لذت عفو بر زبردستان منقص گردد و ضبط مال سپندیده نیست
 نه چندانکه دلها از ضبط طاعت بیرون رود و عفو مستحب باشد نه تا حدی که بر کناه دلیر شوند و دفع طلال طلب و شکار مرض است نه چندانکه
 از ضرورات ملکی بازماند **بیت** قصایا را که کن حد احو که تا بر کا عمار فرود باشی مر این با عادت خو کن تو دایم حد و اندازد
 ملک اندوز باشی بجای حمت و بهنگام تقم کسی مهربم کسی چون سوز باشی تمیسه پادشاهان کامل در ایثار طاعت حق بعد از شکر
 پادشاهی تقصیر روانده آسه انداز بر آنکه ارکان دولت هستند که تا امت مبتغیات و اسباب تقضیات همیا و حتما داشته باشد
 نیز از بعضی بندگان خود یاد می باید آوردن که با وجود آنکه در طلب لقمه و خرما اوقات معتم عمر مصروف میگردانند و دو جا شیط
 عبودیت مرعی میدارند مطاوعت پادشاه بجای آرند و طاعت حق فراموش نکنند پس هر وقتی در دل شبی با عیبه طلبی لبی یار بی
 بجایند و از فرار تخت کردن محل فرود آید و سر تضرعی بر آستانه بخزند و گوید که پروردگارا اگر بروز پادشاهی میکنم شب بیده
 وار سر بر عتبه بندگی نهادم و دست کدلی گشاده و چون تاج مرصع سلطنت همه روزه بر تارک میمون نهاده دست قدرت
 بی فتاده اوست یکدمی چهره مشتری سنا با به سفتا و اشک لاله لیکر چون تاج خود مرصع فرماید و تا شمع دولت که از خسته
 قرآنی غایت اوست از صر صرکت محروس ماند شمع دار از دل مسکوه صورت سوزی نماید که بمثل کوبند از پرانی
 هزار شمع توان فروخت **بیت** پادشاهی و بندگی کن اگر حکم بر بندگانت می باید ناخوشیهای روزگار پیش که خوشی چنان
 بیاید ملک فرد طلب نامردی اینت خود هست و انت بیاید نکته مثل پادشاه ابر است که بر رخک پاشد و آفتاب که
 بر بندد و نرساید افکنده است در تحمل اعباء و خطار و ریاست در تو فر بر خای اسرار **بیت** ای بوده در مراجع اقبال که خوشی
 دی کشته بر ممالک آفاق کامیا تو ابر بر موی بر همه بار تو آفتاب مرصعی بر همه باشد فایده بندگان شایسته مانده
 و نا اهل از حضرت دور اندازد که اگر بنکار از تربیت کند و بد از ما شن نه همت تمیز از میان بر نیزه آنگاه نیکان نالید و بد آن
 بالید شوند و در ملک که بدینک بید و نیک بدرسد امتی نیک از آنجا منقطع گردد **بیت** در زمان تو نیک همت ثنا که ترا
 چشم به همی ساد نیک رایج بد بزرگیت تا بدو نیک هست هر دو مباد خلق علما و مشایخ را از بر تقرب حق جریب
 و تقرب فرماید که ایشان اهل شناخت و قرب اند که بینه سلطان محمد غزنوی که عرق تیار رحمت با سپو سینه عقال سه اشکال
 بر پای سمد تو هم داشتی یکی آنکه علی التحقین او سلیل صلب بسنگین است یانه دوام و آخرت هیچ مستحق مغفرت خواهد بود
 سیم حدیث العلماء و دره الکلبیاء منحل و منقطع نیست سالها در میدان این تیر جولانی میبرد و خواص کفر را در تیر تیر و در تیر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

میداد تا روزی یکی از علماء وقت بارگاه با فروتگین او حاضر آمد از صفو و سعادت او را تا حیل و ترجیب ریاضت از حد فقط از آن فرمود
 و در شب صد شین صفت اصفهار علیه الصلوة و السلام بجزاب دید که بلفظ در بار غیر پاش فرمود یا بن بکگین اگر گت بشد
 کما اگر گت و اینی ای خلف صدق و جگر گوشه بسکگین از جناب الوهیت بخلعت تکرمیم موسوم باوی چنانکه داشت ما را نموده
 اگرام و خروده تو انعی درین نداشتی بیکت آن تو اضع مشکل چند ساله روزگار او حل شد و در جلد او شت است که سلطنت دینی و ولایت
 عقبی جمع خواهد آمد بهیت خردگفت با من که مطلق بجوی بفرخنده پی شاه و الایب ندانم که مرطالبا نرا دم رساند بطلب
 ۵ طلب چو دانی که دوش به از چیز راست همه چیز را تو طلب **خصلت ثبات** در کارها ملوک را بهترین ملکه است از
 ملکات نفس و سلیم تر سفینه در نجات از عملکات ملک و ثبات و استبداد تا حدی باید که اگر پادشاه بالفرض حکمی خطا فرماید و
 اعوان ملک بران تذکیری واجب دانند روز و ازان متراج نشود و آثار تر قوت نماید که اگر چه اصرار بران فعل خلاست حصول ملکه
 ثبات نفس را و رای همه صوابیت پس از اینجا قیاس توان گرفت که در جبه ثبات و فعل جمیل و اصدار خیر تا کجا باشد و این کینه را چون
 دولت ازل عنوان ابد تاریخ معنی در خاطر ساخت شد که آدمی را موسم در او ای و طایف طاعتی که و ما خلفت انجور الان
 ۱۰ الا لیعبد ذلک با یجاب آن تعریف میفرماید موسم در تقدیم آداب معاش و معاشرت با طبقه خلائق که قضیه المومنین اخوة
 شرعاً و عقلاً قضای محافطت حدود و حقوق آن میکند و هم در شریعت تمامه مصالح نفس خود که او لکل شیء حتی حقه بیان بران
 نای از آسار می صدق آثار است بخصلت ثبات مستفاد و آثار بر هیچ فعل و عمل و خلق بی آن ولایت هلاک اهم خیریت و ولایت
 نتوان کرد و بوی بی از سگوفه شاخ هیچ فضیلت از فضایل چهارگانه نتوان شنود چه اگر کسی در طاعت حق تعالی حدی را از حد
 ۱۵ بنیت الاسلام علی خمس گاه مرعی دارد و گاه عمل کند و نام کمال اسلام قطعاً از وی مسلوب گردد و اگر در تعیش با انبیا حسنی
 عدل و عذر را بصاعت رسته احوال سازد و وفاق و اتفاق با یکی از عجب دیگر می بر جلوه گاه عرض فرماید یا نهال دوستی در ساق
 زمین ل غرس کند بعد از آن اگر سعی و سعی فراغت نماید تا عوضه قبول کرد و البته دست خوش صدمت شود و گشت کش بهر احوال
 آید اگر در حق نفس خویش نهانی حفظ صحت را متابعت قانون طبی لازم داند و باز بشیره نفس در اوقات بر مخالفت احوال
 نماید تا مزاج اعتدال منحرف شود یا کانی فضیلتی را از فضایل ذاتی اکتساب کند در مقابل آن روز طبی ارتحباب نماید که حاجی مطوع
 ۲۰ آن منفعت و موجب فتر آن منفعت شود بجه و مستحق محمدی گردد و چرا توقع جنتاب اصابتی پیش آرد و نسبت فایده اول ما بر
 مصرت ثانی چونکه نظر موهبتی نماید بهیت در امور زمانه ثابت باش متغیر مشو به تغییر قطب چون ثابت است و پارچه
 هست بروی مدار بر تدبیر قطره ابر چون تو از ریاض در دل سنگت میکند تا شیر اسارت لنگر را چندان گنت مد که کینه
 ۲۵ کرده از ملازمت خدمت و چندان حرمانی مغزهای که فرماید چنانکه جام **حیات** در اوقات و در وی کرم گاه می بند و گاه
 می کشای بر تیغ کام و دوا و جهان گاه میکیر و گاه میسیر تا زرد رویش و جرم جانی را گاه می بخش و گاه می بخشای نصیحت
 نیت با خدای جهان صافی و عفو و در دست دارد و در هر حال تو کل حضرت عزت کند و در چشم در رضا جانب حق ابر آنچه مستیر کرد

فرو نگار دو عجب بملک و پادشاهی کند که باری تعالی غیبت بیعت امید داری کا در مراجع احوال خفیظ دات تو باشد
 مستبب الاسباب بعدل و بذل و تامل کرای دوشوئی بری شوا از غضب کبر و غیرت و عجب نصیحت اگر ارجیا منتظمی
 صاحب خلق حاجت خود را در نظر اشرف که ماصیت کو کرد و حمد و ادعوا کند زکوة کامکاری را بکل خط استیناس نموده بخود سخن او را
 اصفا فرماید که بزیرگان مکالمت با خوردن هم از خصال بزرگ شمرده اند و سلیمان علیه الصلوة و التحیة که در مرکب سلطنت با شرف
 بنوت اتماع سخن مؤضعیف بطریق استفاوت کرده ارشادی بود او را از حضرت آفرید کا عزا همه طبیعت ای ربت تو بر این
 بشنو سخن ار چه کم ز مورم زرین تخم بدولت شاه هر چند که نیست زرد زورم سیاست ملوک راست باشد پوشیده از
 عقایده خاص بندگان تیغ فرمودن و نقد کسب طبیعت ایشان بر سنگ امتحان زدن تا باند که در طلبت خدمتی که بی شیت
 آن مأموز برونی های مشیت پادشاه زندگانی میکنند یا برخلاف آن چه بسیار باشد که ذات پادشاه چون چشمه خورشید
 افاضت انوار عدل کند و تقدی و حاجت خدم و حشم نامتذب ابر کردار حجاب آن کرد و آورده اند که دو پادشاه معاصر بودند
 یکی به پرایه عدل متحلی و دیگری بروی ظلم متروی میان ایشان بگم ضدیت که داعیه مبالغت باشد مکادحت و محاربت
 و ایم شد اما پادشاه عادل روز بروز امارات خرابی بر ناصیه امور مملکت خود روشن میدید و آوازه خرابی موفور و نواهی معمور
 و سکر رعایای مبرور از ازل ملک آن ستمکار علی التواتر و التوالی بوی میر رسید ازین دو معنی هر چه متخیر و متعجب شد رسولی را
 از خواص که حافظ و فینه را ز بود پیش او فرستاد و این گفته با او در میان نهاد ظالم جوانی داد که نور صدق از زمین حال او متعالی بود
 و لسان صدق فی الاخرین به شانه آن ناطق خلاصه آنکه او نفس خود عادل است اما تو آب و کار گمان ستمکاره گاشته و عدل
 او با ترا کم ظلم ایشان وجودی ندارد لاجرم خرابی مملکت لازم آن باشد و من تنها ظالم و خواص و پیشکاران با بضاف و عدل
 گوشان چر اینه غایب ظلم خاصه من با عواید عدل عام ایشان قدیمی آرد بیعت من بگویم که ظلم در عالم حدیث چون خنثار
 آن کشتی کرگن در کله در اندر جیب خاک در دیده آب در کشتی نصیحت پادشاه با راز چه واجب باشد از ما واجب خزان معمور
 و مال مال دول رعیت حزاب و ملک باختلال تخفیف اگر نظر بجهت حصول مالی باشد نه ملک آبادان کرد و دونه خزانه حاصل و نفرت و
 نفرین بر سر و اگر معماران عدل بر کار و وکیل انصاف نصب کند مملکت آباد و رعیت دلشاد ماند و خزانه با عرض مدخر کرد و نام
 نیک ازین سرمایه با سود کند قطعه زیان رعیت پی سود خویش یقینم که سلطان نخواهد کرد چه از آنکه داند بهر خسر
 که سود از زیان در جهان کس نپذیرد نکته نا جهان بوده است پادشاهان بوده اند و هستند و باشند اما دولتیاران هر هوشمند که شاهین
 بهمت ایشان کیرای صید های نامی بود در آن کوشید تا در هر دو سلسله پادشاهی کنند و الاغبنی بزرگ و جعفری قطع باشد و در هر
 زود گذر فنا پادشاهی و در مملکت خانه آراسته اتفاقا کدانی قطم اگر تو خواهی تا در مراجع علیا حروف دولت تو نقش بکنی با
 ملک فانی بان ملک تقابل که پادشاه جبا بیکر خنثی باشد تدکره چون در اجنای رسوم و ابقاء آثار پادشاهان گذشت
 اظهار صدق غیبت فرموده و خزانه با بدل کرده و از عمارت شهر با خلق بره های یابند یقین که دست آثار ما اثر این دولت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دولت خود

بدامن ابد پیوسته کرد و داد و دعای خیر بندهگان از روزگار و ولایت هرگز گسسته نشود قطعه پادشاهی که رفت و خیر گذشت نام او
 زنده ماند تا جاوید و آنکه ادبست و خیر می کند بجایست بی شر چون بید سگر برود کار کار است عدل کسری و شکست
 جمشید اثر روزگار و دولت تو هست مسطور بر رخ خورشید عمر باوت چو سلطنت بر او مستجاب است و در این امید است
 اگر چه پادشاه بدت خود کامل و عادل و شست مصالح سلطنت را متامل باشد بی وزرای کافی کاروان کار ملکت تثبیت و عا
 رعیت تینیت پذیر و شعر فاصلة الخلفاء فبها حاکموا مفرقة بی کفایة الذوال چه اگر ملوک بنفس خود تصدی امور
 وزارت نمایند آنگاه وزیر باشند پادشاه و چون از وزیران گزیرت و وزیر دست و دل و چشم و زبان و گوش پادشاه است
 باید که در یکی مصالح مال و ملک و لشکر و اسرار نمانی چنانچه بر عصا و جوارح مبارک خود عطا نماید او را نیز مقصد علیه و موثوق
 بر و اند و مجال آنکه هیچ آفریده از مقربان اندرونی و طاریان بیرونی در حق او بیعت و طاعت زبان کشایند باید داد که طعن در وزیر
 بنا بر مقصد مذکور طعن است و زوات پادشاه و هر روز وزیر زیرک و نادم دست نهد و نایبی شایان امور حکومت یافته نشود و وزیر
 و زار را دشمن و حاسدیش از حد اتفاق افتد سبب آنکه هر چو پستی که بر مرکب صلف سوگشته در میدان تما سجاد بجز دلو
 تا بموقع ترصد آن زبنت نماید و خواهد که با انواع جریره و نایش خوردا در نظر پادشاه جلوه دهد و انواع مخترقه معتمد حال معتمد
 اعمال سازد و مواز و بلاه از این معنی نخب باشد که اگر چه در جهان بعد از پادشاه سلطنت هیچ منصب سزاوارتر از دست وزارت نیست معظما
 نیز هیچ کار مشکلتر از آن ندانسته اند برای آنکه در موازی این شریعت و ملاست این حرفت همتی عالی و عدلی مجبول و انصافی غیر
 و فضل مشایله و عقلی مدار علیه و تجربی نام و سجدتی شامل و صغنی کریم و طبعی جواد و منطقی همتی و مجری جمیل و فنی نزدیک و غوری
 دور و سیاقی ماثور و دلاقی مشهور و قوی بکمال و استماعی سیال و دیانتی بیغش و مطاوعی بی نفاق و لطیفی بی عجز و غنی بی غشم
 همچون بطیش و تو صغنی مفر و ن بمبابت و تجری در حساب و کتابت و تقنی در اصالت و اصابت ضرورت نماید و معرفت جزئیات
 او اب سلطنت حضرت و دانستن مقادیر طبقات حلایق و در صلیح در استعمال ایشان با تفصیل منضم باید و درک مواضع توفیر و تقصیر
 و ساخت زمان انفاق و تقیر و وقوف بر احوال غیبت تصرفات دیوانی و استدراک کار عمارت و فلاحیت بی توانی در رسیدن
 آن شاید و تهتدی بهنگام تعجیل در تحصیل اموال متوجبات و موسم مدارات بار عایا و رعایا و قدرت تعریک عصاه و ملکیت
 ثقا و امکان تربیت و تهتدی ارباب صلاح و همت و ترتیب و تهتدی سبایل کساح توابع نوابغ همیقتت سز و چون این مقاصد جرب آرزو کند و
 ایو قعات و شجیات پادشاه را و دکان و ملکات حضرات و امرای بزرگ و ایاقان عینه غایت و طمسان و مقترحات ارباب
 حاجات علی تغایر الذرجات و نایب آن رضحات و همتا شود اگر رعایت اطراف کند و دست رو بر سینه بیج امل پیشه
 التماس اندیشه باز نهند با وجود آنکه قضای جویج و ایصاف نامولات طوایف در خیر سهولت تمخیر نشود طرف پادشاه عملی همتا
 و اگر در محافظت اموال طریق تفسیق و تدنیق مسلوک مبدرد و سجد و عادات مقربان حضرت و شکایت جمهور امم فنی مکرر
 و بعد از توطئه و در وسط این خطار باید و مباشرت و سبب این اشغال بسیار غایله اگر مصلحتی جزئی از اسباب همتا سلطنت در

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مملکت خود

در محاب امتناع افتد یا در ناحیتی از آنجا ممالک که نام آن جز در حالت تویق برصفه مشهور منظور شده باشد غلی واقع و قسقی ظاهر شود
 مستند عتاب پادشاه و عرضه اعتراض معترضان آید و باز اینهمه در سر و شوش صمیمه و کده نفس اگر چند سال امر سلطنت را
 و قسقی کرده اند و در وقت وطراوت چهره جهان داری بکن تدبیر او روز افزون باشد بنور ارباب با عرض بچانه بی انصافی این تراز سیرا
 که دولت پادشاه جهان داری و سلطنت سعی غیر می این کارها را ساخت چه مقالیه حکومت و قبض و بسط و دفع و حط با اهتمام اولی
 فرمود هر کس که بدین کرامت مخصوص کرده مسامحی او بجا محسوم باشد و با وجود این دلایل موضح و شواهد موضح اگر روزی پادشاه
 بالای حد کمال و اعتمادی زیادت از طور ترتیبی او بام و ثوقی راجع بر مقدار ادراک انعام بنیابت و عطف حضرت پادشاه
 باشد بیک شخص ابودت و آنه از غمده این کار بزرگ تفضی کجا دست و بد و نظام کار مملکت و قوام حال سلطنت بچو در و ج
 پذیرد و وزیر اسپاس و منت بی قیاس که سلطان عالم را این کرامت انصرت حق چون دیگر مواجب تیسیر است که در زرای
 روشن روان و روان آصف ابن برخیا و بود جبر بخت کمال و بید پای خلیف و بلار وزیر را هنگام تیسیر قنات و مصالح و تدبیر
 مسمات مناجح غرقه بحر خجالت و حسرت میگردانند و اگر نظام الملک وزیر ملک شاه با چندان مضار و ذکا و سرعت و پادشاه
 بدربت و حکمت و تقار بوقت راسی و عنایت درین عهد بودی برده مشغل خزینة کشی ثواب ایشان عاشق و ارباب جای و ستا
 سرانده ختی و بر کاتب دیوان فلک که عطار و نام دارد و مباحث نمودی بیعت و هم غفا سیرشان از نضعه ساز و شاه
 تا بود از چتر توفیرهای آسایشان صیت این دولت بکیر و جمله قلم جهان ناکه باشد کار ساز ملک خسرو ایشان سلطنت
 چون طفل روز افزون بود و محمد عمده تا نماید و ایکی فکر اصابت زایشان نوع و س ملک بند روز انصاف و عدل نماند
 مشاطی کلک جهان ایشان هر یکی هستند دست و پست من پیشکار چون تو هستی در جهان اسکندر و در دنیا نصیحت
 بغور گناه نارسیده عقوبت نفرماید که باری تعالی با آنکه خلاق بصیر و رزاق قیدر است در روز قیامت بنده مجرم با هیچ عقاب
 نمی کند اول مومرا محاسبه اعمال او مقابل فرماید و صحیفه خیر و شر بد و ناید اگر انکار کند بر پیغمات او خصمانه نموده عفتی او را
 بگوای بیارند تا هر یک بر افعال مخصوص شهادت با دار سازند چون عذر نماند و معترف شود و آنجا مکافات یا عفو فرماید
 بیعت هر بنده را بهمت صاحب عرض من فی قصد مال و عرض و نه ابطال جاه و جان در شرع و عقل ثابت و در عرف هم
 اول بیان جرم و پس آنکه جزای آن حکمت اگر در امور مملکت که کنت خود بنیاد چیزی موجب مسترت و ارتیاج بنید
 زبان را از الحمد لله حمدا لا یخده الا کمال انشاء و اگر بر خلاف باشد بی آنکه تعیری بذات بزرگوار را یا بد کرد الحمد لله الذی
 لا یجزل علی المکر و و الا هو پس کلیات مواهب حق تعالی که در کار دولت را فایض و متوصل است یا فرماید اندیشه
 آن جزئی خاطر شاهنشاهی را که گیمای اشیاست متعیر نگردد و از چه خاطر ملوک آینه نظر آبی باشد بر بخاری نشاید که زینت پذیرد
 قطع تعیری بغیر منیر راه مده زینت و بد بجهان در هر آنچه یابی تو که ذره باشد که مضطرب صفت باشد ولی عاینه بالذات
 افتابی تو حکایت در عهد سلطان ملک شاه سلجوقی پره زنی بزرگی داشت روزی بر سر پلی میکشیدت که دست تصایف

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

صدشان اجزای عمارت آرزو پایدانند اس رساینده بود ماگاه پای کوفته درخنده از آن چون امید بهر زندان در آب تیره فروفت
 در صفت پیمان نیمان در دست بستخت پیره زن هم آنگاه پیشت و فریاد و اسفا لزدرون او برخواست ناگاه بخت عمان کشای
 در کاب زمین ثبات آسمان ساسی گلشاهی در گو که از شکر جانگیر برسد بیچاره برخواست و عیان مرکب تیرگت سلطان را بدست
 تصریح و آب دیده بگرفت و گفت ای سپه الب ارسلان داد من بر سر این پل بده والا تو هم نبلی السیر که بی اعوان و انصار بر سر
 محشر حاضرانی در سر پل مرا ط دست از دست نذارم پرسید که حال چیست و نفیر از کسیت گفت در عهد سلطنت صاحب
 چون توکی روا باشد پل را که بخار نمواکب منصور در عایای مطیع تو اندو چون مندم اساس و مثل اطراف که اشق و از آن غفلت
 نمودن تا امر در حیوانی ضعیف که بجهت معاش و مسکه نتخاش من بی سیم و طعلی مینم درین روزگار نذر بریش آن منوط بودی شکست
 پای و مختل عساکر و گلشاه ازین سخن آتش را ببار بر پشت باره با در فخر چون طاق پل خمید گشت و سیلاب آب از دیده در پسر
 بر وجه براند پس گفت ای زن متصریح مروی کن و مروی بجای آر گلشاه را هم در سر این پل بکل کن که او را طاقت جواب و نامز با نخواست
 تو در سر این پل نخواهد بود و بسر آریانه بفرمود تا هزار کوفسند از حلال برین وجهی بدان مجوزه دادند و روان شد پیره زن فایح الب
 و رافع الحال بد عای دولت پادشاه بیکو کار مشغول گشت چون گلشاه از منزل با پایله کوچ کرد و بدید یکدم با هم که دایان کاروان
 مات برابر شد او را بخواه دید نرسیدند که ای پادشاه عادل حال چیست گفت که نه دعای داخواه سپر و شگری کردی گلشاه
 بیچاره در غلاب عذاب ایسمانند عبت ای سرگردنشان از دست قدرت پامال و شگری کن چو داری پایگاه سرور
 کاینقدر معلوم شد آخر که از دور ملک جمشیدی نماند و دولت بکندری خروده هست اگر پادشاه بزرگ منش عیب نفرماید
 بزرگ سخنی است اگر خروده بگرد یعنی بزرگی نباشد کارهای بزرگ بخردان و دان چنانچه خرد تمی باشد کارهای کوچک را بزرگان
 تفویض فرمودن از بود و جهر پرسیدند که مملکت ملوک ساسان چرا زود نترت زوال و غنچه انتقال آمد و همچون تو حکیمی در میان ایشان
 بود گفت کارهای بزرگ را بخردان و نامخردان تفویض کردند تا که ایشان بد آنجا رسید که رسید لمؤلفه بخردان مفرمای کار بزرگ
 که نامند زو باه بچارگرگت اگر چنگت و منقار و زمین کند که بوتر کجا صیدت این کند تا بدو خورشید جرم سها نباشد چو کل بکت
 دوی کبار همز در امور پادشاهی بکت کار است که پادشاه را با نفر و نفسه مباحث آن باید بود و آتی حفظ اسرار است که گوهر است
 ملوک را هیچ مخزن لایقتر از صندوقه ضمیر ایشان نیست و هیچ عازن امین با مکتب اطلاع بران نباید داد و اگر کسی که شریک است
 و شقیق نفس و توأم وجود او تو اند بود بیت لمؤلفه نباید گفت از خویش با کس که اعدا زمانه در کین اند نباشد از زجرم
 به از تو اگر چه پیشکاران بجای این اند فضیلت خلیه را چنان بچانه دان که تو او را بچانه باشی تا حق توحید بجای آورده باشی
 و حق بچانهی بنسن او است که با بندگان او یکی از دو کار کنی عدل فضل بیت عدل آن باشد که در حالات و عدلات جهان
 خیر و شر را در برابر یکدیگر بگیری قیام لیکت اگر بدانی نیکی و نیکی مادی بیشتر از حق خود فضلی بود عالی اساس اصابت
 اگر ریب نفاقی و شایسته بخاری و مزاج یکی از بندگان نفس کند زود بتمتع او مثال نباید داد و از برای آنکه تحصیل کالاهای

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

انسانی و حصول استعداد فطری سمت صعوبت و غزارت و در اوقات اصلاح دشمنی در بیشتر حال به بدل بخیله یا امن از ربه میسر شود
 و پادشاهان را مستعدان مُتَدَب و وزیرکان کار ساز مناسب حاجت زیادت ازان باشد که اصناف بندگانه را بقربت و خدمت ایشان
 از پروردگار حکایت کنند که در از زمره اتباع و جریده اتباع میری قوی باسی اند غم بود عده می متطا دل در سلکت تربیت یافتگان
 حضرت فریت قُربت یافته باب تشذیب و ترشح نبال وجود او عرا سبالا کشیده و مجلبه مساعی و مرغبه و داعی اقران شد
 بسبع کسری رسانیدند که در روی حریف ایادی و حافظت پادشاه کمان خلاف خواب کشید و ممر از ربه فرمان برداری بیرون برد
 اگر این ذکر بفرگه پیوند و این پیشینا و بجز طهور سسروران خدمت پای از جاوه طاعت بیرون نهند و دست تطاول و دارگرددند
 و درین مملکت و در باب رونق سلطنت تابع آن باشد کسری با خواص حضرت و محرمان دولت درین باب مشورت کرد
 بعد از آنکه در هر قریه تدبیر برای جمهور بران استقرار یافت که او را بنده می حکم نهند تا اختیار در نفی و اثبات باقی باشد روز دیگر که در
 ترتیبی شکل نارنج زرین را بر کوشه فرخ شرق نهاد کسری به تخت سلطنت برآمد چون آن شخص علی الراسم بارگاه کویان مرتب
 خرامید او را در وجه سستی و موضعی شریف که برتر از رتبت کفا و نظرای او بودی جای داد و ذکر مقامات مشهور و کرامات مشهور
 و مدت ملازمت عبودیت حضرت بمالفت بر زبان رانند و بشریف خاص خصاص او از تقوی و خایر و نفایس جواهر عطا
 پاشی کرد که در حوصله باز آرد بان زلفه کمرمت مملکت و بیخ نبال کینه از ساحت سینه بخی منتقل گشت ثقا حضرت سجده عرض شد
 که هرگز صغیره آینه را می ظلمت زدای پادشاهی از لفظ موهوم تر و در نگار زنده است و نور آفتاب خمیرا و تبرک هم شهبست پویند
 سلب مخالفت در بهنای غریمت چه بود و اختلاف میعاد بر خلاف ایعاد معنا و بکدام داعیه رجحان یافت پادشاه فرمود که از
 مضمون اجماع مخلصان دولت تقاضای نجسته ایم و مقتضای مصلحت دیدیش ترا کار بسته اما چند که شهباز تا تل ما در شلب خور
 مسالکت پروردار و دم بر هر عضوی که بنده می نمانیم بیرون ازان عضو وقتید تشخیصی آمد پس عضوی شریفتر از دل او که سلطان
 جوارح است یا فقیه و قیدی محکم تر از نیکوئی ندیدیم او را بدان قید متقید کردیم تا سایر اعضا که مشابست خدمت و اعوان دارند
 بمشابهت در بند آیند و نیز بند اینین بر یکت عضو مخصوص بخشونت دندانه سوهانی سوده کرد و و بند نفی و کرم که بر دل بی آدم
 استوار شود هیچ سوهان فرسوده کرده و قطع دهنیت کنونی که بدان صید توان کرد مرغ دل انسان و چه باشد به ازین صید
 چون قید بود او دره صید کساوه زنهار بدست آرتوان صید بدین قید اشارت بر چند علم عدل سلطان از چهر آفتاب
 عالیه و مشهور تر است و درین دور سلسله نوشیر دانی را چون مسئله تسلسل باطل کرد و سبده اما متعذر باشد که از تمام
 اطراف محور مزاجان حرد و جور بستلال آن ترویج و تیرید جویند پس کاه و بیکاه ملازمان حضرت را فرمان قضا مطاع رسان
 که همواره متفحص باشد و از افواه و ضمائر متبع و مستم واجب داند اگر کسی سستی رفته باشد از بهترین تخفیه شمرند در بارگاه سلطنت
 کسرتا این سخن از زبان مترجمان و اینان در کوش و دیگر امرا و ملوک ممالک و حکام نواحی جاگیر آید و از ایشان نفع عن
 سبواب و متصرفان و محال ارجا و رعایای هر چهار سد و بچکان بدن سیرت مرضی نامور کردند و لاجبا نیا را کماهی عقیدت پای

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سلطان و ادا کر انصاف پرورد هر چه میدار و دنیا با اکار بر و اصغر تقصیر کا مظلومان و تدارک حال از کار افاقا و کان و اعیان و سبانت
 مهنت بیچارگان ملکه کرده اند و مبالغت سبب آن میرود که از انواک آه و داسای پریره زنی مظلوم که در سحرگاه از پشت عجز و کجا
 پشت دو ناگشاده و بد احترام واجب تر هست که از سطوات تیغ زمان فرقه طاعنی و حملات جانی شکر باغی نظم اگر چه شاهای
 اسباب سلطنت همه هست ترا هینه مظلوم سوزناک بترن جانینا را خواهی که از تو میرسند تو نیز بی سخن از کرد کار پاک برس
 ۵ عزیمت سواخ دولت و مهنت مملکت را آسان گیر و مصلحت امروز با فردا حواله نکند که فروانیز اگر در این بد حتمات
 خود با خود می آورد و تواند بود که این مهم فردا و وعده تعسر و پرده تقدیر چهره پنهان کند و ازین عادت اجمال بغض شریف شود
 کرد و آزارت بجای بدست کار ساز ممالک شاه کار با ابوقت خود میباید و ستار از چو بیخ خود برکش و دشمن از چو بیخ خود
 خلق سلطان در حق بندگان خدای آن فرماید که خدای در حق بندگان سلطان فرموده تا مخلوق با خلاق حق کرده باشد که
 از راه تحقیق نکرند عرض از بیان العظیم لامر القیوم که با ایجاز لفظ شرح بعضی معانی آن بروز کارها در سلکت تألیف و تدوین
 آورد و در قرینه ثانی که الشفقه علی خلق الله است مخصوصاً بند و از اینجا گفته اند هر چه نه بگوئی نطاعت و هر چه نه آزار نه معصیت
 ۱۰ بهیئت سجای بند مظلوم ریش عاطفی سخی موجب است آنکه تونه اونی کن خدای عزوجل بی سوابق خدمت چو کرد با تو کونی
 تو هم کونی کن عادت طبع لطیف پادشاه که تا جرم بیط مسبوست نشیط با و اگر وقتی نشا ط تا دل مسکرات فرمای
 بر مقدار می که حرارت غریزی بدن تشعش کرده و وقت مطرب را باعث شود هم تقصیر باید کرد و از حد مسکر هتباب نموده چه سکر از عوالم
 بر اطلاق مذموم است کخیف پادشاه جهان که بشان رمد و پاسبان همه اوست و حرمت و بیداری درین دو کار ضرورت حاصل
 ۱۵ میناید و سکر منافی این هر دو مصلحت است بهیئت نیافرید خدا در جهان بقدرت خویش بلند تر که می خفته از آلت عقل
 چگونه پس کند شاه پویشا را عرض ز هر چه آن طبیعت کند از آلت عقل را آسای مداومت بر لعب شطرنج و زواری سیر ملوک
 جناندار ستوده نیست مگر احیاناً اِنَّا الْحَيُّونَ الَّذِي لَا يَلْبَسُ وَ لَوْ رَاكَ اَنْ لَوْ كَرِهَ كَرِيمٌ كَلَامٌ قَدِيمٌ بَصُوْلَةُ كِتَابِ تَنْزِيْلِ الْغَزِيْرِ الرَّحِيْمِ نَقْلٌ كَرِيْمٌ
 بر سر عظیم منطوسیت یعنی چون صد حقیقت دنیا بازی و مجازی است پس لغو و لهو او خود چگونه باشد صحیح این داهر که بد که صد
 لعب شطرنج چون از استنباط و تصنیف آن پرداخت پیش راسی هند تحفه برودند با آنکه لعبی بدیع شریف و صنعتی مخترع غریب بود
 ۲۰ ماد که در عرض مملکت سجد پاوشای بیاید کردن و از صد منضوبه مهنت که در صد دانیم یکی را نیکو دانیم کشادن پروای لعب شاه چون
 شطرنج کجا خواهد بود که لطفه من بگویم چون با بازی شاه شطرنج خود دشمن را در شطرنج از چه با و افرا کن بیدق تدبیران و سبب
 میدان کنن نیل حکمی را با دار و قصد هر بدخواه کن دست فلج فتح جونی خرم فرزند بنده منضم دولتات خوابی رخ بعد ای شاه
 لعب نرو اگر خاطر انور سلطانی نامعنی قمر القمر روشن شود میل طاعت زرد فرماید و چارفا صله فصول سباط ملک شوش
 جهات بیرونات اوقات مبارک ممر ممرات مشد مکر و اندو دست را بیدل چون سحاب بیار آن شاه و بد امر لطفه و
 ۲۵ ذابجد رسد که مری آمل الله اکار بند و تا بگو ای مجاهران قضا در همه عالی دست بر و بر و نصرت او را باشد بهیئت لطفه

فادوی از جمله شاعلی مراد است در زیاده چون سه تا مالان عدد و با ده هزار از ان العبق خانه کبر عرشو طکر می طویل آرد بجار و مضر
 کبشا کاین بودندی شریف عرصه ملک و مهر عدل و حقه دل نکاش داد و بدل کجبتن انصاف و توفیق صریح شکا ما عیب
 لمولک که منافی مناقب سلطنت نباشد شکار است چه آن هر لیبست چه با دران مضمون و بدست نبر لها بدان معنون زیرا که
 بهایم وحشی و سباع با هم را که فلیع العذار یکم طبیعت بهیبت در عصبیات و عوصات سیران میکنند از داخل شواهن و اطرف
 ۵ برای طلب و شستن و پاشان با کله و اجله مناسب مناسن کردن و مرسس تربیت و تعلیم باظهار خاصیت مجبول ایشان و سبب
 که در اندین در بصفت اولی العقول مطواع آرد و بر ذلول کرد و در خوساختن عقل دادند که کار بازی نیست و مرهم نفس و تصدیه و
 حلقه شکاکه و اولو خوش خیرت مفسر است و ترتیب راندن بزک در عایت تقدیم و تاخیر و تانی و تعجیل و کاه و بکه و محاسن
 ساپها و بهنگام شروع در روانیدن و زمان امتناع از زمانیدن بعینها ثابت تعبیه با حبش و کین کشان بر شون و شکر
 کشیدن دارد و تقو و بطاروت و حرکت و ارتباض باختن و تیر انداختن لامحاله موجب ترن در فروستیت و وسلیت سجدت و
 مبارزت و محاربت تواند بود و جوارح و ذوات الملکب بر می و بجوی ساک طیارات طبقه هوای اند بوقتی معتین در دوام مرهم
 آوردن و از او کار و محیش محمود و تجربت حاصل کردن و بعد از ان پتمیزان این حرفت و متمران درین صنعت سپردن ایشان
 اول و بنید در پای نهند و چشم جهان من بروزند و بقوت قسری از حرکت طبیعت ممنوع دارند چون از باب ریاضت و محاربت
 معرفت از تعلق ایشان و فرج فرج متجدد گردند و نیک و بد از یکت کس معتین بنیند و مطواع و مذهب شوند ظهور و زود آن خرد
 که و پسند و از پی آن روند که اسارت فرما بنداجرم بقبول این استعد و و تعلم این رسا دوست ملوک مرکب خاص ایشان کرده
 و قبا پوش و کلاه دار شوند و مانند خفای عروسان ز نخل زین در پای کسند پس یح و اما تقوید و تقو و چنین حیوانی ضعیف
 ۱۵ بدین خلاق شریف لغو عیب نپذیرد و اما آنچه تعلق بقسم نهرل دارد حس سلیم بطبع لطیف کواهی تا مست که در جهان هیچ نتواند
 و دمای آن نیست که بفرمان مقدمان طرد و شکار چنگال کلبی محترم در قلعه کوهی تند چون دست عاشقی شوق کردن و علی نامعقول گرد
 یا بر دبال بوزی شکاری بر عرصه صحرای فح در سر و سرین غزالی معشوق شامیل که اولفحه کردنی چون تیغ شاه افروخته غمزه چون سوز
 انداخته بجد و آنگاه بدست اراده متر سلطان باز دبد و همچنین بارشاد اسکره داران خاص شایمی کبوتر جبه بقوت پر دبال چندان
 ۲۰ بر رود که در نظر صعوه ناید پس بزخم چنگل و منقار و مجلبات اثر آمار کلنگی شتر بیات را از معتق ملک فرود آرد و اساره و عطا
 سلطان که متع با و نام خود را خدا بنده محمد چون بزر نشانده است یعنی بنده دارا و امیان معرفت خدای و محبت محمد بکرم فای
 رست باشد آنده این شایست بدانکه تا مستیت و عنایت خدای تعالی نباشد بنده به پیروی محمد توفیق نیابد همچنین تا نسبت
 محمد بصدق عمل نهند بنده به سر قد ترا حدیث خدا زسد پس حیف باشد که صورت دل مخالف صورتی باشد که خود فرامی نمانی یا از تو
 فراموده اند زیرا که اگر خلاف آن باشی که فرامی نمانی نفاق باشد و نفاق درین بازار بجوی نخورد و اگر خلاف آن نمانی که از تو فرام
 ۲۵ نموده اند عین کذب باشد و الله لا یحب الکذبین پس اول خدای ان ای بنده و دوم محمد شناس و اول او و سوم در میان خود

بر مرادوات و بی و دنیوی کامیاب بین و العزّة لله و الرسول و لم یؤمّنین و صلی الله علی محمد و آله جمیعین و وفات تیمور قان
 و اقصاء نوبت بدیکران تیمور قان مدت نه سال تمشیت امور جهان داری و صحت مزاج و استقامت حال کما یغنی
 نمود بعد از آن امراض مختلف موقوف شد و مدت تنها وی گشت تا مشهور شدست و سببانه قهرمان مزاج از مرادوات اطباء کتب تکوین
 کرده مرفوح اطلع گشت و چون بعد از گشتن برادرش تره بلا اندیشه داشت که خاتون اورا و الکفیزی مادرش را و کان غنیمت
 و بر به تازی بر این مغول نیکه کرد خاتون او بلوغان که عقیده خانیت و یکله ملکوت بود بر مقتضای طبیعت صحیح علو الهیان
 ۵ لیساً کثیراً العابدین ایشان متغیر شد از آن جهت در سال پیش خیشا زباله لکری و بیرون مقالت جبر را بایل قید و فرستاده بود
 و بر به تازی و الکفیزی خاتون بولایت کر میسر تیر کرد و اندیشه اتفاقاً میان امراء جلکسانک و بیجان مخالفی واقع شد ترخان
 جلکسانک عرض داشت که امرا با طایفه جو خانک یعنی مغولان شهر منبری ساکنان ناحیت سنجوشق اند و در جزیره ایجا چار میزند
 و کشتیها را بی جاز و فرمان روان کرده اند و متغایند ببولوغان خاتون فرمود که تا امرا باسی تقصیر تحقیق کنند و ایشان تکیه کنند
 که حادثات پومی و یا غرور که امرا می شکست بنفصل رسانند ماه باه تفصیل آنرا احتیاط کرده نقد و ترخیص نمایند و موارد و زمین
 ۱۰ و مطن اججاج باز بنید اگر حکمی جزئی یا کلی از قان تیغال بر یلع منحرف باشد بران باز خواه رود و فرماید هر مشور خزل و بند
 بعد از تحقیق بر ایشان خرد و گرفتند و تابان بیجان و عبد الله بیجان و تاسمی بیجان و میر خواجه دو چین را کما به کاری سومی که در سراسر
 فرستاد و الیهای و جلکسانک در آن غصه و فحاشی کرد و تیمور قان چون اندک آفاق یافت غلبت امرا در آنه پسندید ایشانرا از خصما رو
 سید مایشی فرمود و استحال معهود را مبذول داشت امر اجته وضع کیدت بولوغان خاتون بتقدیم خدمتی مدارک خاطر دو لوجی بود
 ۱۵ دیدند و با اتفاق عرض داشتند تیمور قان پسر کوکچک را طلیسکو که از بولوغان بود و ولایت عمد داد و اما قطعه کموتلفه ندور کا
 چو چمان و عمد داری چشم که امجد و چه چمان که رو کار کند مرزا پایی و مادر و بیده چشم تو بدست چ غمت از چین بر کن
 طلیسکو غمگین ازین محمد به عینی در گذشت بولوغان بر امر غضب ماند و گفت با ندیشه ناز است شما سپهر العینین ولایت
 مبارک نیفا و بدین جریمت امیر خواجه را با یاسا رسانید و پایان بیجان بنفعا و بهجت چوب خلاص یافت و کوکران نیز ازین بوبه
 چاشنی برداشتند در خیال ملک تیمور پسر آریغ بوکا با جبر عاصی شد و اردوی اورا بفضیب منب بر گرفته چنانچه شرح آن نالی پان
 ۲۰ ذکر امرا در و بر سید او با داد بولوغان خاتون قنابانی داشت چون بولوغان تیمور قان با بر شرف هلاک یافت و رخصیه چلی
 فرستاد و آنداه سپهر مغلای بنیره قبلا قان را با ملک تیمور پسر خضار فرمود بعد از یکماه تیمور قان بلبل عرشی ایشان جاز از نقص قالب
 و دانش قرشی پرداز داد و تن ناز پروردین معاک مرم خوار بنفست و روز کار از خاطر بدایع نکار مؤلف این اخبار فغفال و الی
 ۲۵ فرد خواند این فارسی معنوی کرت بهوش و کوش است هم بشنو چو در خاک خوابد شدن هر تن چو از تخت شاهی چه از کلخی
 جانانی اندر جهان که نیست بین کین جان چن جانان است کجا یزد شایان و فرمان دیا که ناکام بگذر استند این جهان
 کیو مرث و بهر شکست خفاک کو فریدون و جیشد بی باک کو کجا اریغ و سلم و تهر شبر که می بگذراند سینه زار

منوچهر چون سایه پوشید چهر ز کستی بکیاره بر بر میسر
 چو سرخاب و همند بار کزین همه از در تاج و تخت و نیکین
 اگر او شیر است اگر اردوان جان هر دو گشت از هر دو جان
 سخن که بکشاکشی بی تیغ رها کرد و شد با هزاران تیغ
 ۵ نه زیشان از ملک موزا نشان کسی میداد و دیگری را نشان
 یکایک شده دامن عمر چاک فرود برده سر با بدین تیره غا
 سلاطین سلجوق را جوق جوق نه بر زبنا بوستان مرک طوق
 نه در روم قیصر نه در هند رجا نه در ترک طغاج بگرفت جا
 قضا و ج قدر قدر خا قان گشت به بند فاد دست خا قان بست
 ۱۰ جهان سیر شد هم ز خوار میس که بودند در رزم بسته میان
 که شدند آخر جلال و غیاث بر آید پرخ بلند الغیاث
 چو شد تیغ خنجر خان آشکار بدیدی که شد هم جبار شکا
 ز جچی و تولو و منکو تر همانکس رزمین گشت پر
 ۱۵ نه مسکو نه آریخ نه قلا سانه جان نه مرک العو بنخواند
 بلا کو باقا و ارغون اغول چو غار ان کر و گشت غوم غول
 جز جیر تاشای زمره فکند تو شد بدست اجل پای بند
 بدینسان صد از ارغان شام همین راه رفت فرون ده جزا
 چنین بود و باشد چنین روکا تودل بر چنین روز بسته مد
 بر بنیم آغاز و انجام خویش با بنیم ناکام از کام خویش
 ۲۰ گنون این سخن را زمین پاکیزه در هر چه بینی همه باو سیر
 روز ما بر قاعده ایشان سیر میشی کردند داش و دور و ز کار محنت فرای را بر گوشه ساغر پاداش
 که توارز و شنیش شناسی که در قبح است یا قبح اندوی شعر نکانه و خمر و کلا غلج و کانه فلاح و کلا خسر تا تعیین خانی از آروغ
 ۲۵ قآن بولوغان خاتون بقاعده بر تنظیم امور مملکت و تدبیر مصالح سلطنت قیام می نمود پس ملک تومور شزاده و اغوای جنگست
 از قبیله ایلیکین و کراسی که امیر اردوی اد بود و مار شمشیریان ایغور و ترخان جنگسانک لبکنکاج و آردور و رسته مطابقت میریم
 کردانید که آسبده قآن باشد ترخان جنگسانک از کیفیت باجرامی بر به تازی ما اینها کرد و گفت بولوغان بدستان ز نامه چنین

چون بود

دکلی می آمیزد و بوی فستق از آن می آید. وَالْفِئَةُ أَشَدُّ مِنْ نُقُوتِ شُجْرٍ چون سبخت بدوی و اقبال با ببری خواست کرد بر بر تانزی انوار
 پیرشای بنیره احمد قره نیره سوزی از اخا و چکنه خان معاهدت و مشاورت کرد و گفت استحقاق خانیست مقتضای با ساء قافانی
 باد است و دیگر می بچم هتبال و کدام هتدا و متعرض شود و مخفی با شارت زمان که ضعف رای و سبخت عقل ایشان معلوم است
 شمر لُقْمَةُ مَبُوفٌ جَلْدٌ بِالْوَجْهِ ابْنُ غَالِبٍ حَوْلًا وَلَكِنْ ابْنُ الْهَيْفِ خِيَابِ عَدَمِ سَجْدَتِ دَرَكَارِ بِيَابِ يَهْدَانِ وَجِبَابِ آرم بدست
 تهور از میان برداشتن اگر تدبیر موافق تقدیر آید حریف را در کنار رود کار آورده باشیم و اگر مطلوب در پرده تقدیر ماند با وجود
 آقا که امر و بزرگ سر لشکر است با نخواستی نتواند رسانیدن آنجا. مخلص کار را برو جوی توان اندیشید بدین رای جازم و غرض مضمون صنفه
 معاهدت زد و شترادگان و بزرگان را سبخت خیشان و شمول جهان ایشان نوید داد و عرضید شعری که کذا فعلی لا لب سباح
 كَلَامُهَا الْاِيْحَتُ طَلُوقُ الْاِيْحَادُ از لوح شمامت بر خواند با تعاقب تو اغزل و ترخان جنگساکت و دانشمند جنگساکت ارغون و کبیر قاف
 ایغور و محمد شاه بوکا پسر حیدر بوکا و مبلد با فوجی که اعدا و ایشان بعد نیرسد پیش از وقت سؤلان در اند و بیرون قرشی اغویان
 جنگساکت و کرای و با سستی را بسلطان آنکه هنگام مرض تیمور قان بجکم برینج اورا قصد پیوسته بودند گرفته با بدوی همگین فرستاد
 کشیک تان چون حال چنان مشاهد کردند مجال مخالفت و کسنت تمنع کما یافتندی که امثال بسته سجدت ایستادگی نمودند بر دوش
 مصاحب نگران خود با حضار امر میفرستاد و چه چکدام را سامان ترمود و یا رای تقدیر بود چه گمان نمی آفاد که بر بدیده بطریق تیموری
 باکی بر چنین کاری خیر اقدام توان نمود یا بی سطناری موفور و اقداری شامل در آن شروع کرد بدین منوال تامت امر را در
 زنجیره تدبیر کشید روز دیگر که طغان خان آفتاب در قیالین افق نیزه اشعه بگردید و گو که سارکان از ترس او در مکان و عطا
 نیلی و زوایای جواسی عالی که خجند اغویان و کرای و با سستی از مرتبه بلند یعنی دستی بر تیره خمول و پستی که عبارت از انان عدست
 رسانید و صد و بیستاد تن از امر که تسمیه ایشان اطنابی دارد بموافقت دیگران معروض تیغ یا سا کرد و نه و باقی را مشرف سبزه و نهمین
 تسلیم سهدول فرمود و در قرشی بر گوشه تخت خانیست و اگر گرفت مصراع حسنت زهی چشم بدان دور تو شعری که کما لا انسان الا
 لَنْ يَبْدِيَهُ مَنْ كَانَ اَنْتُمْ كَانِ بِالْحَبْلِ الْخَيْدِ كَمَا هَيْمِ از وفات تیمور قان که مرگان از اراج ایچ گویند در رسید و روز میلاد شتراده و نیزه
 طلوی کردند ملک تیمور و آئند ضرورت حاضر شدند و کشمش یعنی پیشکش کرده در دست ملک تیمور سفوری داشت در دست بر
 تانزی نهاده مبارک با و گفت تو اغزل و دانشمند چنان از زمین و با روستای او را بگرفتند و دست بدست موکلان سپرد
 بعیت یکی غم از دل من پای ز پس کشد که دست دست بدگر عیش بسیار چند آنکه بر سوابق خلاص تیر کرد و در بینه مخالفت
 جبر را بر و خنده موقف قان دلیل اور مسلم بنده مصعب که لا بنام علی الدليل دليل آئند و نیز بگری کشمش که بکند بگری نهول بر بر تانزی کذا
 از راه آقانی که زانوی خدمت بر زمین نهد و او را که گفت و بر فرار تخت پیش خود جای داد چون به راحت را غم و ثاق کرد و
 رواق فرمود استند و در تو کبل بستند آرم بر آستانه تسلیم سفرد و مصراع چون هیچ در سراج تقدیر باریست آئند بقره
 بسته بود که بمطابرت اعوان از ناسیب عویش لیاالی مصون ماند اما رای دور بین انسانی و کانه تدبیر بالایی مشیت ایزدی نتواند
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

وسى دران باب نمودن معامله ميسود خريدن و بزبان فروختن باشو لغتد لیس لما نشاء الا للمعد افع و لعل لله ذافع اللذجان
 و ذافع اللذجان جلوس خيشان قان و در متکا و خايت خيشان سپر ترمه بلا سيرة بچکين قرنيه قبل قان است شم
 اقا و از اينه غوث مو اهب لجنال انما ليوث کفاح برادرش بر به تا نرني چون کار او بر نفا ارادت سمت اطرا و يا فت بکيو قاسم
 نوا غول و باره اچي چون بر بر منکب ريار و بصفت طير و در ميلون هوادوان کرده سيد و صورت احد و شتر جاني آن طيار خرد و نوا
 سيدان بهيت لمؤلفه و در زبان بر سردوان بسته ميانه لکنان زرد سپر سر بریده روی تيره شگبا اعلام کرد و بزود
 معارض دولت و نظار عروس اقبال بر معارض استقبال تسنيت گفت و در عجلت نقلت بمبا لغت استحضار نمود خيشان با اوج
 طالشی و در بود قاجکساک و قلع چمان و پيش طرا قاي بهيت دولت اورا تيرين و قهر بار نصرت اورا مبعين بخت نيک
 با هزار الاغ مویجه تخکما هشد بر به تا نرني تقاي سچا ترا بجا فطت نصب کرد و با اتفاق با دشا شاه را و کان و نويسان چند روزه
 راه بشکر شعر خواند بلخضر مثل الجليلين اخبر انه من الماء لکن من الحديد مسدود تقديم مراسم تقى را و لغت مستفيلين بلخجل اعظم
 مبادرت نمود و تا مدت شهر را مثل نگار خانه چين و بکده خطا و قرشي قان بل خاره جانان برار آهنگ و مطار به بر صنف بر تصور
 ارانک و ديار مصرع چون بلبلان که بر سر کلبن نوار بند و مسازي و دستياري کرد خيشان خان خوشيد و در منزل محل دست
 غر و دولت نزل فرموده قوريلتاي ساختند از پادشاه را و کان قبا و بهت سکندر در بت و امرای بزرگ سال محب حال نزال
 کرد که راه خانيت با سوه ياساي قاني کرا ميرسد با اتفاق عرضه داشتند که قبل قان پد بزرگ خيشان بعيني بچکين را ولايت عمه
 داد و منفلاي پدر بنده را و اسالمشي فرمود بعيني بر طرفي از اطراف حاکم کرد و بي تازع خانيت راه است و بران تقرير با اتفاق
 مو جله گاه و او ند خيشان فرمود تا هم در آن محبت ذکر ولي عهد بر نام برادر دوستيار او بر به تا نرني موکد کرده سيد با ذوالقادر
 افقاي ملک تيمور و بنده خوضي پويستد چون بخلاف ياساي چکيه خاني و مشاورت و طباق آقا و اينی بطبيع بلوفان قصد تخکما
 پويستد بودند تا مدت گفتند در گناه ايشان اشتباه مانده باري سمند دولت تيزاننده از محنت روز آينه مانده قلم کاتب سب
 درآمد و سر نامه امانی بياض کشت از کلمات امام جعفر صادق عليه السلام است لولا خطم آدم من مطعم و ملبس از قع من طاهر
 و وجه اصبح من حبه اسل سبف و لما وقع حبهف ملک تيمور بزرگک و ماريافت پس با شارت اهل تخيم روزي بطالع سعد مط
 مطالع بختياري همتيار کردند و طولي زمين تراز باغ در فرودين بل فرودس برين بخصر خواتين ز منين لولفد بلور ز هفت هزار المي
 آن نرني لکن نفايت فالوجه سوا فرار استه و از البان اسپان نقره خنک اعداد آن هزار و هفتصد و اند سر و کوسفندان سفيد
 پشم جفت هزار و اند سر که بر عادت قدیم تبرک و تعال با در کلهما مفروز داشته اند و مغولان ترا ايغون کويند و هر که گشت آن
 کوسفندان و سپان بخيرند و بران سپان الا خانان سوار نشوند اطراف اردو را که سپر بطلت بود چون راه ککشان شمس
 و بر نسق معهود خيشان بر فرشي از نمد سفيد مربع نشست از جمله شهزادگان بهفت تن که سر آمده افغان و اجلاس خانرا مستعین بود
 چار تن اطراف ندر او و تن با زوي سعادت نيزوي پادشاه گرفته بر سر بچيت استقرار او و ند و بکت تن ديگر کاره شير مصرع

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

رخنده و چاقاب در آب گرفت و فامان دعا ها گفتند و دوستان بزم را که معقولات کلام ایشان باشد تکرار کرده و اورا کلوخان نام
 نهادند معنی کلوخان دادگر و نیکنام باشد امرای حضرت اورخان جنگسنگ او شین کواجا جنگسنگ از جلایر تبر بوقه جنگسنگ
 جسا و سون جنگسنگ از جلایر سبزو جنگسنگ از ایغور و تبر جنگسنگ از او شین و ایدو جنگسنگ مسلمان خجندی پیمان ابر طغلیان
 پیمان اگر ارباب عبد الله سمین بود با عانت خانان ممالک چین زیادت از دو جنگسنگ نصب فرموده اند کلوخان فرمود
 ۵ مهمات ارباب حاجات بنیاب است و تمامت عرضها اجمال و تعیین نمیکرد پیدا باشد که دوش در روزی چه مقدار از مصالح کلکی
 کفایت کند بدین سبب چندین امرای جنگسنگ نصب فرمود و بعد از ویا سا مطیع و عاصی را اسوده و فرسوده و دشت وارد استان
 حکم رزین و عقل دورین او چنین حکایت کند که یکروزه بشمار یکا پیش طرکوب فرموده لکوه لکوه بر سندی سپه عمر اندر دست
 زود رو با قاتی چون جوانی در تنگ سازگا از غنائش با فخر رضوان و وکیسوند و زرکابش ساخته سلطان انجم کوشا چون مهمات
 سلطنت پا بال بهال میبرد عبد الله سمین که باسی بر دشت از عقب قان مبادرت کرد در حلقه نکه حضرت قان رسید چنانچه مقصد
 ۱۰ طبع سلاطین باشد بفرج گیر و در وحوش مشغول بود یوزان در پی اهو ان یاران و کلاب با ارباب در طاعب و کوران بقایب جنگ
 و دوران از کام افتاده و پیمان از کشت و شیت سولمان چون زهر یکا در کام کوزمان مانده و بازان و چرخان غانده و غزالان بی آرام بود
 و حول ارباب سچ منول در عویل و طبع قان در هرت و کشا و از لجهای طویل گاه چون اقباب در قوس آمد ستاره تیر بر تاب میگرد و گاه
 کمان چنست بره آورده ریاست دیگر از آفرین میخواند تا که عجب الله که کن در گردن انداخته عنان کیران آسمان جولان گرفت قان
 هر چند از ان بهیت مستنکر متفر شد از صفی کمال و قار مضمون لیس للملک ان نغصب لاق الفذ زمین و ان شاء بر خواند و از آب
 ۱۵ بر چنان جزات در چنین حالت سوالی کرا بهیت امیر فرمود عرضه دشت که قان بر مینابت پدر و در مشفق نسبت و عزم خلاق
 بر صفت طفل صیغ و طفل بی پدر و مادر هر آینه صایح باشد و نیز قان ممالک عرض بیط در نظر مابند کان کرده و مصالح رومی
 میناید که بی مرجع حضرت شیت آن معتد بهت و توقف مستمدم خلیل میشود بنده دست ارغان آسمان سهای ندارد تا قان بفر
 عر و فرمان مرجع کند یا کمزنده بیاسای غانی مخصوص کرده و قان لفظ تا تل نمود چون این سخن نه باب حقیقت بود از منبع اضلال
 و شفقت ترشح شده عالی عنان بجای دولت منقطع فرموده و او داده بالش زرد سی بالش قره و هزار بالش چا و سیور غامیسی کرد و نور
 ۲۰ در سب و شمول شفاق او را بر زبان خاقیت شای مشع مانده و دیگر را که بر او در سبب از پیش بودند بر اجمال آن تذکره و تذکره یوخ
 و تخطیه کرد بر سیموال مدت چهار سال در نفا و امر و جلال قدر مصالح خاقیت میساخت و دلهای پرستگار از بکن مصالح جذب میکرد
 و سایه معدلت بر معارق نام بیکتره و درین میان بشا بهده پر بچه کمان خا و اتمتاع از مقدمات زود که در ایش کرد و کج و دنیا عیشت
 و خلق صادر اشتغال نمود عاقبت بو ابطه مرض و ق که قد صرم صفت دشت ساحت ممالک جهانی کید شت و ذلک فی الخاس
 عشر من رمضان سنة عشر و سبع مائة شعربلوت اللبالبی فلم یترن بادنی الایساة الحانها فلا یجد لها علی وصلها
 ۲۵ یفنی فی الواصل فجاءه لک و کرجلوس سعادت ما نوس بو یا ستوق قان بعد که جانب اخوت ابقیم رسوم غرام

فرمود چون در زمان آسوده تخت خانیست را به تیغ آبدار گرفته بود و برادر استم و آست و ولایت عهد بنام او هم در زمان جلوس نشین
مقرر و معین گشته درین وقت بی تاخیر آرا و بنامین بود و ملک حقی میوه مستحق رسیده پس اجتماع قوریتهای ایلیان با جواهر شمشادگان
روان فرمود بزبان معیار دور و نزدیک قواچه هزار و چهار صد و اند ششاد وقت دنا و اورنگ رنگ داراری که جلا خیزت مغز
نوازی مغز داشتند و هر یک هزار الاغ خانی با هفتصد نسبت رقت بر می نشستند در مجمع قوریتهای ماه ذی قعدة سنه عشترو سبعمایه
مجمع شد **مَثَلُ الْفَخْرِ كَصَفِيْفِ الْكُوْكَبِ حَوْلَ بَيْتِ** و در این حال با دیباری دروزیدن و شاخ سنبلی در طرازیدن بود و بر اسمت اعتدالی
وزمین از سبزه زینت و جمال گرفته نسیم از لطافت عیسی دم و صحو از حضرت خضر قدم و چمن از گلها یوسف صورت نمود زبان آ
از قول **لَا تَمِيْكُنْتَ بِنَا** بیا که پاله کرد نام و سوسن و یاسمین بجهیف منظم و مضطرب با دلوا قح ره پیام میدادند **مَثَلُ الْفَخْرِ شَرِيْحٌ**
صَلْدُخِ الْبَيْضِجِ قَلَمٌ نَاسِئِي و روح نامیه و تعقیر این ترکیب غریب بود و صلت بنفسه بنیه منضمیه الی ترجیح بدک
فِي صَدِخِ الْعَبِيْفِ مَضْطْرِبًا اِذْ لَمْ يَلْبَسْ عَيْنَ الرَّقِيْبِ غَمْرًا غریب عروسان حکایت میکرد و افاضل طرفار وایت نظم و مثر بنده کاب
چون کوش و سبیل در روانی بیت **بَيْتِ خِيْرَائِي** دل چینی غمچه صفت تکلیلی با دونه ناب ستان انگف ترک کچلی که جهان بسبب
و اطراف چمن چون چمن طاروسان نقش در روی سیسی مانده روی دلنوازان خوش گشت سگوفه در جرت از صبح باری نگرشت و سا
کریده و صاحب نظران از انواع شتمات **لَمْؤَلَفَه** مطرب و با دوده و دلدار و دم صبح کرید صبا بر لطفه کجا بکدی مرغول بنفشه و سر سبز
نخل و کلاله روده و صیقل زمان **بَيْتِ صَبِيْحِ لَمْؤَلَفَه** همی روی کستی زودده زود و و بیل و زرمه و چنین غفلت کمان که در وقت
چنین **لَمْؤَلَفَه** آرزو میکند م سنبلی نسرین بایت **سِرْوَقْدُوْخِ** خوش منظر خلد ایت کل سیراب رخ نازک خورشید و زلف سیر
صبح گلن شب آسایت ز کس مست گش و لکش عاشق گش لب جان بخش روان سپیکر عمر افزین **لَفْظِ سَحَارِ** کمر بنده لطف
انارت چشم جاش فسون شیوه جاودا **طَرَهَ طَيْرَه** طراز رنگن پرنیت غمزه غمزه با ناز شرف فریت تا کنم چون
زلفین تو جان فشا تا نم چون سر زلفین تو سر بر پات در اناسی بکفته طوی بود و مردم استیفاء و لذات را در جستجوی بنا
بدعای دولت و شای حضرت پر گفتگوی و ظایف آش هر روزه چهل سر و دیان و چهار هزار کوفسند روایت کرده اند بیرون غمزه
و دیباج دیگر که در دست امت محمدی وجه تحمیم آن روشن کتیت تعداد نامعین است و کثرت شراب و تمیز و اصناف بنید و ان
بسنبت آن قیاس توان کرد پس انبارت عمده نجوم ساعتی که طالع با نظار سحر و منظور بود و سهم سعادت از سندیس بر جیس موی
همیون را اختیار رفت قرشی چون ساحت فرادیس بفرشهای تون از حریر و استبرق و زربفت متعرق مزین ساخته و تخت یا
که طاقدیس افلاک تیکر سی آن سر و پر اشکال اقلیدس و کوبکهای در آگین بر چوخته چنانکه اقبال بر طرف جنوب کرده بود و
پادشاه و کوان از سلب چکریخان در بر انار یعنی دست ریت چون میغز و لهای گوکو جو جوی حنی و ششادگان نوادگان بود
جو جی سر برادر چکریخان در جوانا یعنی دست چپ **لَمْؤَلَفَه** بسته کرد و کله نهاده چون سر و پهای استاده خوین
شَعْرٌ يَصْرِفُ نَظْرَهَا دَلَّ الْبَحْرِيَّ وَ حَضْرَتُهَا كَسَلِ الدَّلَالِ يَخْفُضُ الْخَضِرَ بَيْنَ الْكُوْاْبِيْنَ وَ فَوْزُ الرَّذِفِ مَذْعُوْرُ الْاَعْلَالِي

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

با چهره های خرم و خندان چون گل بر ضد لیمای کلبن مثال تازه تر از ششم نشسته و بیجان و نوبان و امرا بر باطن و عیان شکر تن
 بتن و مراتب خود بیرون و اندرون و دروز و ذکیت قرار گرفته و پیشگاه مجلس چمن جلالت بهشت جلالت شیرین بزم با کاسات
 و اوانی بچوهر شین تر صیغ یافته نمانده چنانکه از شرم بربق و تلاوت آن زهره و مشتری از کناره شیر حرج
 چغری بر روی بساط اخبر خواست افاد و نگاه بر زمان منتظر بر به تا نرزی فریدون قربر کلاه فلک منظر طبیعت کشا ده چشم
 ۵ اوزمین و زمان نمانده کوشش کفایت را و سپهر و سپا چون خورشید نور بر آمد و از زبان عامران دولت روز افزون را این دعا
 لایق و درخور که موعظه پهای و بیال و بار و بتا چکوه و چو سحر و چو ابر و چو خمر مراد و شاط و خزانه چنان بیاب و بین و بیاب
 اورا بویا نوق قان خواندند و جمع پادشاه را و کان و امرا را هم معهود از جکت رزون و نثار کردن و دعا گفتن و کاسه گرفتن بنیاد
 رسانیدن و هر کس بر جای خویش بیارید علاقه حجت رهساران کوش عتیق منطن ساخت و ساغر اکون آتش نامی کتبت
 لطف آب و رنگ آتش دار و ویدرا و آب سوسنی جان و آتش سوسنی ویدرا و دشمنی مختلف خفت لفا صیل منرف بحی القتا مائل
 ۱۰ مینا لکضله میسند و می نوشیدند بعد از برفقه که کار طوی سپری و جستجوی عشرت منقضی شد قان خسر و معاشرت مصالح جمهور و مناجات
 امور و ساعت عدل و بذل پر و اخت اول منصب نیابت و جنکسائی بر متو دار از زانی و دشت و دوازده امرای شکست در تهرجا
 او فرمود و دوازده امرای کشیک تعیین کرد و مقدم ایشان تدریقا و او نکتور و بر سر زمره کتب از خط انگری و خطانی و قتی و غیره
 کوکاجی دارتیه حاکم کرد و هدیه فرمود تا از خزاین کرده نهای باش و انواع نیاب آوردند و بیرون قرشی که کوه هبرسم انداخت و هند و
 مروارید و درای سپیکر بر بختند چنانچه روی زمین ستاره نامی شد و بر اقاب و اجانب از جوانب بر حسب اندازه و مراتب قیمت کرده
 ۱۵ و بجیکس بی نصیب نماند و حکم فرمود تا سیاست پسندیده قبلا قان نقض نمایند آنچه تا غایت وقت به بتدل احوال و تقرض اموال
 منخوم شده باشد بقرار اصلی باز بزد و در ساعات مملکت بر منبج لصف در آتی نهند و جنکساکت و امراء شکست و بیجانان ارباب حج
 علی اختلاف طبقاتیم که از اطراف بحضرت توجه نمایند در مدت سه روز بر حسب مصلحت کار بسیارند و سخن ایشان چون مبره و در شش
 نسیان نیندازند و اگر این میعاد بگذرانند در گناه باشند و بر لیمجا با طرف شرق و غرب چون نقد معدلت روان کرد و مثل بر شیطانی
 و نصایح آقا و اینی از اروع چکیز خان و حث ایشان بر التزام معا بد معا بدت و قیام در موقوف موقوف انداخته ایاجی جنکساکت
 ۲۰ و دولتشاه و علی باشنده سرالایع بخدمت پادشاه جهان سلطان اسلام الیای تو سلطان خلد الله علیه نامر و فرمود و بیلا کما توست
 انصوب با نمون و لیسو و کبابان ختم کرد و ایچیان در رمضان سنه احدی عشر و سبعمائه بوقت معام در مطلق بغداد رسیدند
 و ضمیرک بر بلخ و بیلا کما بعض رسانیدند سلطان اسلام در باره ایچیان نوبت و عاطفت بیدریغ ارزانی داشت و همه را که
 مرشح و جامهای خدمت سیر غامی فرمود و کوچک و بزرگ مغرور جمال نوال بازگشتند و در صحبت ایچیان که از نده سلطنت
 مستغین شدند و جمیع نامه چند ساله و تحویل وجه حصه اطاک خانی در انصوب عرمانت و بیلا کما می فرستاده شد و در مقابل
 ۲۵ الککما تا آن سخنانی را که زبان ناطق با ملای آن غر مشرف و کوس عقل بدر آن تقریر مشرف گشت و این چهار بیت از نسا و نیده

مؤلف چون صیت معدلت قانی چه عجب اگر چه که شورش و مؤلفه بویابونوفی فی الدنا اذ صان ما انا خپشان جاشا گله ابانک و لغنا
 الصین صین من الافات مثل خطا و مجرایه ازندت یجحانا و صیر الدهر للافبال منقبه فغان
 لادیه المیون یجحانا فی الدقی والغریب نسى الناس کلهم البینک التیل ازواجاً و عدلاری تعالی این پادشاه جهان در اسما
 بشمار در رعیت پروری و عدل کسری ت دولت و کنت سلطنت و بدولت شاه جهان کسای با از شب و روز جهان با و هزار
 ساله عمرایت دعای سزین امین بقی النبی و روح الامین ذکر بعضی ملوک عصر چون سلطان عظیم فرمان فرمای نبی آدم علیه السلام
 سلطان و نصر اعوانه بر سر پر دولت روز افزون مسترکشت و کشتای و هر جانی بر همه رحمت فایض منجربیت او نده شد اندین کن بر
 کالسلطان اتوی علی العرش و آخر شهر سنه ثلث و سبعه شیخ الاسلام جمال الدین شعره یکتا اذ الخط الامور یفکره و دقت
 له سیر القویا لبلا و اعز نسیق بالفعال فضاله کزما و بکره ان یقول و یفعل استوجه حضرت جهان پادشاه
 و بشر کشتی مخصوص و بضاب سیر غامیسی محفوظ آمد چند که ارکان حضرت اعلی الله و قد خلاکم بر تقد حکومت ملک
 فارس که خلاصه اقا کیم سبع بل رسک مراتب هشت جانست لارالت فحیمه الفات من الخفا و عناق امور مدینه اسلام
 صینت عن الافات ترغیب تمشیط کرده استین سبعا بر چهره عقیده ملک زود و امن بهت از غبار تصرف و یار در هم گرفت و
 مصوب استقامت حال شعر و سلامه موصوله یعود و و ما هب شعوعه یقوا ید عازم دولتیا نیکیش شد و در اول
 این سال ملک عظیم مرزبان المذقی الدین عبدالرحمن الطیبی شعر جانی الحیفه مهدی الطیفه محمود الخلیفه نفاع و صرا
 یعنی مصرع ستانزد و شمن بچشد بدو باز آنکه سالها در پناه با هت ذکر و جابهت قدر و ستاع عرصه ثروت و اجتماع مبتدا
 غر و کند سیده بود از ملکت هند بر معبر فا کند زکرو و بار آنکت فردوس خرامید و ذلک فی شهر سنه اثنین و سبعه شعر کل ذی
 دولة و امر مطاع و مطاع و عسکر جزایر ملکوا بر هیبه فادوا و فادوا لک صا و الحدیث السماء و شاه معبر بر مال
 بعاوت غوایت معهود و طریق ضلالت مشهود خوست که بر مال و مقلقات اوست غمضاب و از کند ملک معظم سراج الدین
 ابن شیخ الاسلام جمال الدین کرد و تالیف و تالیف خوطر پیوستگان بر آمد و دولتت بهار و یار زر الزام کرده تا این خطبا
 بانحال کول کرد و منصب ملک ماضی تقی الدین بر ملک معظم سراج الدین مقربوا لوفما و انتم نجوم الاقض مجد و رصه
 اذا و احد یجیح فیه و اجدله اما ملک معظم فر الدین احمد از حکم بر بیخ پادشاه عادل غازان در سنه سبع و ستعین و ستاندر نامر حوض
 تیمور قان شد و در صحبت او تقایم طیحی با بیلا کما ی پادشاه از روانهای داری و دیش و خوشهای شتری اصنامت و سنک
 پارهای شین جگر کوشکان بخون بل پرورده اقباب و جامهای زرینکافی و یوزان بازنده آهویکیر و دیگر منسوقات و طرفت که
 از خدمت چنین پادشاهی دوستیار بحضرت چنان بار کاهی فزود مقدر فرستند مرتب فرمود و ده تومان زر از خزانه بزرگت بر
 سبیل بضاغت و شرکت تجارت با آن ختم شد ملک فر الدین مشتی اسباب سفر و مرتب مصالح جارات و جنگها کشت و از نوا
 خاصه خویشین و شیخ الاسلام جمال الدین و اعوز عسایر خزان بیکران از جواهر ثمان و لالی و فشان و انواع متاع لایق اندیا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ساخته کرده و سگری از رجال ترک و فرس تیراندازی که بزنگ ناوک در شب تیره خال از رخ زنجی بر بایند و هر سه با هم بنام
 نزدی بکوت کسوف بر صنوبر جرم نورانی خورشید بسکافند غیر چرخ در کف تیر هم کتابت شق و هیند شعر فلو به شعر فی مضامین
 لَشْفُو فَا مَا نَهْمُ فِي مَاءٍ مَلَطْلَقُوا لِرَجَمَاتِ بَرْدٍ وَرَضَاعِيفِ اِيْنِ سَفَرِ اَزْ مَخَافِ بَجَارٍ وَتَمَالِفِ اَطْوَارِ مَعَانِ اَنْ حَفَرِ اِيْ اِلِي
 و جانی معاینه دیدن چون سبر حده ولایت چین رسیدند تو آب اعمال و قوادلان آنجا بروی قای آسیای قانی منزل منزل بر رسم
 ۵ و انزال تقدیم نمودند و بعلت باج و رسوم قزاقی مستعرض میکشتند و طایفه که نزدیک خان یلیغ هست بار دوی دوران حساب
 پیوستند در ایفل مزاج قان عارضه داشت بعد که جازت شرف کشمش را به پیشگاه قرشی بر صندلیهای زرین با فر و کلبه نشین
 تقای در مبادی التماس بجز سلام گفتند و نانوئی خدمت بر زمین نهاد و او با بدن ترک ادب در معرض اعتراض آوردند تقای
 ترک نیزک بخندان بود در جواب گفت یلیغ فزانست که تا اول روی مبارک قان که فرست کتاب معادست مطالعت
 از ارکان دولت و امرای حضرت کسی نایزینم تماشای از اقامت رسم خدمت عالی بنا بر آن رفت پس بدولت کشمش مخصوص
 ۱۰ گشتند ملک فخرالدین نخست بیلاکهای خانی در رشته عرض آورد و تالی آن تحف و طرابیف و کشمشهای خاصه در نظر شرف کینه
 پس دیده حضرت و مقرون بجزارت امانه قان پست خود شاهوار کاس عمارت لولفدجر کانت جبر فی حجاب هولو او و اغریغ
 با عزرا جانب و اقامت انزال و طوفات و تعیین کسوت خاصه و خدام تا مدت معام مناسب فصول اربعه نفاذ یافت چهل
 پنج سراسراغ اطلاق فرمودند عیسی بیجان متقلد ملت عیسوی بود و طبعی سوتی نداشت پیش از آن در زمین قان نشاند که ار تا قان
 دیار و بارزگانان مصارع و صفات و جواهر اسلحت بازار مزاج ساخته اند و در زمین آن مجال معاملات هست و حکم نافذ شد که
 ۱۵ اصلا حاصل ترصیح در معرض تصحیح آوردن چون اکثر متاع مستحب ملک فخرالدین ازین انواع بود اظهار آن ملایم مصلحت نمود قان
 عن ابی التامی قمص فرمود و عرضه داشتند مقدار چهارده تومان هر تومانی ده هزار پاشش و هر بالشی موازی شش و بیار باغزانه بزرگ
 معاطه رفت و دوجه آرا چا و جاری العاده حواله کردند باقی را بخت یافت که بروی ارادت با هر که خواهد معاطه کند دست چای
 توقف افتاد چون امور بر حسب متمنی ساخته و پرداخته گشت و هنگام مراجعت آمد قان تقای اطمینان بطریق معنیات و فرم مخصوص کرد
 و ملک فخرالدین ابرلیغ و بایزه و تشریفات خاص مشرف فرمود و ختری از پرستگان زبات حضرات سیور فامیشی کرد و در جواب
 ۲۰ پادشاه غار از ان یلیغ مستمن و لنزدکی شفقت و منی بر دواعی بتکا و مصادف و مشرب بالترام طریقه اتفاق اذیع چکیر خان
 مصدک گشت و بیلاکهای پادشاهان با آن یاد شد و چون از عهد مسکو قان باز و جومات کارخانه خانی بر سیل اشتران بصایان
 اجن باکو تعلق داشت مانده بود اظهار و فرود حالت و اعلان کمال شفقت را آن حصه بر حسب تفصیل معین از ابریشم و اویز
 خطانی و یکپاره جنگ با اطمینان صاحب ایشان بدان کردند و در سیاق تقریری مریز چنانچه رسم مغول باشد نشیب بیلاکهای چکیر خان
 با یغوی این مجلس مقرون ساخت ملک فخرالدین سرور و نموده با اتفاق اطمینان با سه پاره جنگ ابر باد مان دریا حوض
 ۲۵ حصانت و دیگر جارات خاصه مشحون بغنون نعم و مستطرات عالم سیح سفر کرده مغرب اطمینان قان سپری شد و متمم جنگ

بازمگر کسی که سپیکر با دغان آب میدان که لعرف جنبش خوانند غرض داشت و تقایمی به نوکر خویش ملحق بیت شرم درین طایف
 ارزق مانند آب درین خاک مطبق مانند مسافت و در روز اقامت معبر مانده بود که متقاضی اجل حلقه بقاضا بر در حجره وجود ملک
 فخر الدین زود غایت دهنده کسوت مطرا و عمر قبابی بقای مجازی را بدست وکیل قدر استر داد و کرد و بنا کام جوهر روح را در
 تقاضای ارواح مجرد و نظم داد و چندان خزاین جنات و لالی برایشان گذاشت و در خیال خاطر را وی حکایات بچهره انشاک
 بلیت امروز بر از رو هیچ پیوند کاین خانه را کار علی القطع جدیت چون کج زو طبله در می کند سود مسکین دل مرصا بر و ما
 کدشت چون تیغ هر کس که زنده بقصه از روی خرد آینه کردار مرثیت این محثمان در سر زرقه دوریث جانان پی زرمید به این
 شدت موافق ایحال سخن با نظام نظامی است بلیت خاک شد کس که درین خاک است خاک چه دانند که درین خاک است
 هر وقتی چهره ازاده است هر قدمی فرق ملک زاده است تربت اوراد و مجرب و مرقد عم تربت داد و ندانند لفظ لایق غیبوا
 جنان الله لیقتلوا مکارم الله فی الی الخیر و کذک فی او اخر شهر سنه اربع و سبعه مائه چون نمی فرزند عزیز لاجار انتظار چند سال
 شیخ الاسلام جمال الدین رسید کمال تقوی و زهد و براعت نفس با نهایت آن صاحب لایت بر جمع شربت صافی مزایب
 علمم چاشنی ثبوت و صطبار کا ربست و با انکه شعر هینتی علی المکره اصیب جاهدنا من این پی صبر علی المحبوب صورت حاصل
 نمود و درین واقعه صما بکبر استرجاع مرصبت که فحسب مدراج این امور چون تلاشی احوال و جباط مملکت فارس بوسط نقصان
 خراج بحال و تردد و هوای متفرق و اطلاع کارکنان مستعد از حد و قیاس بگذشت و آن فتن مستعدی آن شد که در سال آئینه
 با وجود عجزه مالی و علقه عالی کارزاعت عرضه اصاعت باشد و نام عمارت و جریه عبارت نیاید و سمت فلج از رسم فلا
 بر خیزد بی برای امتناع اسباب زنج و اتقاع اهل و فرغ رطوبت مانی از طبقه عکسوتی حدقه عالی بگریزد و در او هبط شهر سنه
 و سبعه مائه حکم برینج شده شیخ الاسلام از دولتخانه کیش عزیمت دارالملک شیراز سازد و سایه نصفتی بر سر بکر تقیید کان ظلم اندازد
 هر چند عارضه داشت و تردد صورت و معنی مناسب حال نمیدانست بجا و به هم افرا و و عیب نفوس او تا دغان غنیمت بکنند
 چون در کاخ دولت منزل کرد و بول دفع نظا دل امرا و شحکان و قطع احداث فرمود طایفه که سمار آسانا نقابی کردند می خاضعت
 با نانت داری موسوم گشتند پس مثال بحال فرستاد تا بنظر همان هیتا ط کرد و مقدار خسارت خراج و مستملکات با معرفت
 و معوز ثبت کنند و مطالبت نمایند در عایا ما تخم و تقاوی مدد دهند خلائق از مضایق و چشت و اندوه بجا هداس و رحمت
 پیوستند هر کاری را بجزاری و هر دیوانی را سامانی و هر عالی باقی پیدایش هنوز کاس و ارزاق از دست ساقی خاوات بگید
 و ایر نکشته بود و بجلاوت چاشنی سکر معدش مرات طلا مات منکسر شده که عارضه انالت یافته کسی کرد و شب کیشند بیست
 یکم جمادی الاول من سنه ست و سبعه مائه روح لطیف او که صفا و تقوی و نقا و طهارت بود بنشأ قدسی با زشت شیرازیان که غیر
 بحال عطا یا و مشمول خواصل مبرات او بود و درها ب خواب از فواره دل که عبارت از ان سرشک حسرت بود بر جباره و دیده بر
 بکلم و آنخذ و درین مقام ابراهیم مصطفی مرقد مطهر او هم در کاخ اقبالش ختیار کردند و عمارتی دلپذیر مضاف آن گردانید چنانچه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

امر و در رقیبه الاسلام موضعى انیس فرج بخش تر از آن مشاهده نمى افته و در خیال اتفاق است افقا و شعرا با حجر من اعطی و عدلک
 و انفتی و صدق بالحق صام و فاضلی جمال النقی فی ذالمفا و شاهد سکا بانه زوی و ابانه نسلی چون رقیبه مؤلف
 بشعده انعام آن بزرگوار که انبار بود و سوابق حقوق خلاص ارثا و کتبا بلوغ با بطنم این مرثیه دل غمزه استی و استی و استی و استی
 هیده یوفانکه نغصت علی الاذقان سبخ الشبوخ شیب الشبان کھف اللھف ملاذ اعلام الوری رب الارامل
 مستغاث الجن عم المصاب للمالک کلھا والدين والاسلام والایمان الھم بعدک لیس بخیر و الھد بعدک
 بات فی الاکفان فی التبرج و ذک و هو جزلخر فذفس بالجرین بلنھبان فی الجھنک و هو نوطالع اربن علی الوطائف
 الوکفان بیک علیک الجود و التقوی معا بالفطر و التکاب و الملان بجال ابرھم صامولسا فذس الخلیج
 روضه الریون باناک الفزین بانانی لعل با واحد الاعصار الایمان با من عدل فی العلی و النقی و ارج کل
 و صاع البرهان مرطب محمد کف نطلع زایکا اخلا فکم لظھارہ الازدان نضرب بکرم بوم فذ صغی نھلم
 فاسیکم رضی الخیر فاسمع من الشاوی بطیبه یرب عشر لمن الصلوة کل وان و لک علی الذبان عم نواله بالالف الاثن الاھن

۵

۱۰

مولانا می اعظم قطب اللہ و الدین مسعود شیرازی تسلیت نماید سجدهت ملک زاد اسلام نوشته بود و در سبیل اقا عیادت بجهت فواید
 در وقوع مصایب ایراد کرده جواب از ازا نشاء مؤلف این مکتوب با بعد پیوست مکتوب فی جواب مکتوب کتبه
 قطب الدین شیرازی از زاده مفکره سحر کار و تالیح ذہین بدایع اثار و عقوبات عمه ضمیر منیر فیض الید عقل فیاض
 و مسادقہ اعلم انامل در بار و جرات الحمدہ خاطر عاظر و مراث اللہ کلکت سما مولانا می اعظم ملاذ الامتہ فی العالم جبر جبر و جبر

۱۵

کامل بر مکتوب فاضل مفضل متقن متقن متیقن حاوی آئیمه الفضائل و غرار حساب مقصدی مشارق الارض و مغاربا کاشف
 الحقایق و ابن سجدتها ابو الفضائل اخو عدتها استاد و محققین کھف الوصلین قطب اللہ و الحق و الدین لازال قطبا بانا لسا کنی
 الفزین بل حتمه العرش چند سطر که مسطر تسلیمه دل جان بود و چند حرف که حرفت غم زدای روان ثبت شعرا کجانی زجاج
 بل کروج جرت فی خیمه منعدیل الزاج بنده معتقد و مخلص مستحکم و شاق بی نفاق رسانیدند مصرع بوسیدم و در دیده جوینا
 سما و فظائر من عینی الذبی کان ذابلا و یبض من جالی الذبی کان حالکا تمیر سینه خراشید و کل الجلاء و یدہ سدیدہ و تعویذ

۲۰

دل سوخته ساخت کاه و ظلمات حروف آن مطلوب بکندری یافت و کاه از انوار معانی آن منظوم کبیر سوری مشاهده کرد و در عقب
 او عیہ اخلص بویذ عرش فرسای و شبیه صدق امیر کبری بیای زبان حال سبخت بلیت بانا و آن دوست که دوستان شفا
 دل و راحت جان فرستد انواع تسلیت و نصیحت و تعدد و فواید مصیبت که بنوک خانه معجز نامی در سلاکت تقریر عقل آفرین کشیده بود
 از اجرت کلم قسی بل تخفہ ملک قدسی شمر و ایم الله که آن نصیاح بجهت کانه نزد این مخلص در اهنما فی برهفت روشن فلک که و آنچه
 بهم بیند و ن عبارت از نیست و در پیشکاران کائنات عنی عول عبیره مرتج نمود و بهفت عضو شش جبت و چهار طبع ربین آن متنا
 و فایده بجد هم که نقش شش کعبین مقصود دست بر او بر و ظفر جز آن نمیداند در متابعت و شایعیت آن اسارت شریف و عبارتی لطف

۲۵

شناخت بی رعوت درین غزای جانگزای و مصیبت نایل کایت فزا که نه نصیاح مولوی که رهبر عقل کل و مرشد نفس طایفه متیواند بود
 و تکیه و پامردی نمودی نشان مبر و سکون جز ثبوت استوار از منبیا ن منزل عدم بر پیدی ای بیست صیت در مان و چربا
 تدبیر الحکم بقدر العلی الکبیر الحکم بقدره ان الاثر کنا وما یفند سوی التسلم فی الفند لمؤلفه مصرع از دور ملک جو خستین این نیست
 توقع ثبات از تدویر فلک سرگردان ای نابرجای که حامل اجزای آفات جانیانست و مایل باضرا احرا ر مثل مناید بلاهت و غنا
 ۵ هـ ا لمؤلفه و اما حدیث الشرف فطال شرحه جامع همت و قصاصای نهمت مقصودست بر تذکره عمد منافقت و منافقت مبروک
 که کوئی خوبیهای ایام شباب بود و چون وفای غیبات بی ثبات و مانند یخ حاصف و برق خاطف زودگذر بدین برسط غبطی حشر
 امیر و متنی حیرت انگیز بر خاطر استیلا میاید و عاشق و ارباب لفظی گفت وصال العالمین یزید عاقله لکل الجوی بسدوا و یقنی الحرف
 بکوش و افغان لیل و نهار میرساند بیست مارامداد ازین بر میاریب وصال او یارب مراد یارب مارا بارسانا انکف ولی القبول
 و الا حسان در باب استعمار مملکت فارس اشارت علیه فرموده هر چند پیش نهاد و خاطر آن بود که و امن از غلبت اشغال دیوانی کشید دارد
 ۱۰ و بر سر روضه معطره محمود سعید خلد الله بجزیره جنایه معتکف کرد و دست و اتبع ربه ابراهیم را در گستن منام هر دو طبیعت دست
 که راند و بطرف استقامت و افادت علوم تنگ نماید چه با سباب و علامات ظاهری معلوم شده که خلال کتلی احوال این دیار بجهت
 که صاحب معجزه ای ازین لاکه و الا برض از معالجه مدارک آن عاجز آید اما چون فرمان و فرمان مطیع مخدومان اعظم خردن
 بر آنچه نفاذ یافت از انقیاد و چاره زدید و جهد استیطع بذل منیاید مصراع ما میکوشیم و دیگران میکوشند انشاء الله بر سعادت مثبت
 آفتاب تربیت انجمن عواقب و خاتم بجز معقول که در دوازده اکر م مسئول و مجیب انحدار شمره دکان از اب اموی
 ۱۵ بصوب خراسان و مرجبات آن مبادی حسد و دواعی منافقت و منافقت که بر مقتضای سخن ارسطو بر داد و حرکت
 الفکت یحل الکلیات عن حقها شعرت من عادة الالهام یحک ساکن و یفوق مجموع و یفقد شمسها در سرشت آدمی را و تعبیه است
 تا برود و زود وزیان و سود در کتاب معتقبات نماید این بنیای دنی فدا چون زغن مردار جو بیست آن مرین ای می ز مغرب
 وین مرانرا همی نذرمتقا در مضطراب آمد تا میان سپران قید و خان جبر و ساربان اغول شاه و کنگه و کنگه چراغول سپران او که کمرنگ
 و جبابی بنیره یانی آقا قریبه قدا آن سپرا و کتا قان و احاد چغتا می تواد و سپرا غول سپرا او که کمرنگ بنیره بو قاسم قریبه قدا قاسی
 ۲۰ که او سپروری بنیره متبوعای قریبه جغای بود با اغول و تور سپران ابکان بنیره بقا قریبه جوجی قاسا راسی چکیز خان و ملک
 سپرا یغ بو کادو کالی و قد و اغول و سپران اقبا قدا قان و طغرل و ذوالقرنین سپر قریبه قدا قاسی سپروری و دیگر شمره
 مشاجرت و محاکمت قایم گشت چنانکه در کم از یکسال بسی سرا چون کار بی تدبیران در پای افتاد و اموال جانی پرورخته و خانه
 بر انداخته شد و از خونها جو بیار صنعت ناموس گرم و رونق و فوا و آبروی بنز برفت و دو بدیعتی کاتبه که خنسی عجم هست مؤلف را
 یا و آمد بیست شبا که بناز با تو ختم همی رفت در پاکه بنوک دیده ستم همی رفت آرام دل و منوس جانم بو کادو رقی و هر آنچه با تو
 ۲۵ کفتم همی رفت تسلیب این ذکر منشی از نیست که قید و خان در حیات خود ساربان اغول با بالای آب اموی یورت مر حاد و خستین

فرمود و پنج تومان شکر پخت جوهر در زیر رایت حمایت و مقرر داشت سه تومان از شکرهای خاصه هر تومانی موسوم بش هزاره
 ساربان و کرپه اغول و قمر اغول منقلای و دو تومان از شکرهای تو قایدیشان قلعغ خواجه اغول و امیر نیلای و این تقلید مستمر بود
 بزم جرات تا در سنه خمس و سجاه علاقه موافقت میان جیره و تو کجیخت چنانچه تفصیل آن در عقب این ذکر شرح داده شود و تو اسب خود را
 ایستوفا اغول که آثار دوستیاری از غره حال او تا بان بود بر بورت و شکر قلعغ خواجه حاکم کرد و ایند هنوز غمبیت آنجا بضمیمه نام است
 ۵ ساربان بموضع مردش ه سبلاق بالسكر انك نصبت کرد و از تو چکودر نام ایچی پیش ساربان آمد بمبستی مبرم چون پیغام بگذرد بطرف
 طراغای رفت که لشکر قلعغ خواجه را میداشت مخفیب طراغای بر قصد ساربان لشکری جمع کرد و در افواه افتاد که همانا بکلمه تو این
 تعرض مینماید ساربان در طوی بود و فارغ ازین گفت که که خبر بجوم طراغای بشکر بوی رسید حالی بالسكر حاضر مستعجل شد
 هر دو لشکر در موازات همدیگر نزول کردند چون برق اشعه خورشید آشکار شد و سواد لشکر زنگ از چنگ روم و فرنگ متفرق
 گشت هر دو لشکر بر یکدیگر حمله بردند و در میانه قتل نام فیت اعدا و لشکر طراغای زیادت بود چه ایستوفا اغول سپه تو امصاب
 ۱۰ دشت ساربان با هزاره بصد و شواری از حومه مکایدت عنان محمد طراغای مل و شکر او را غارت کرد و فتنای مکن شده را امارت
 نمود لاجرم نبال معادات که مشرب آن از چشمه سار شمشیر ابدار بود بالیدن گرفت از لشکر ساربان بهر آن قول یعنی دست است مقدم
 ایشان بهاد قران و گو جگت و جو جگو اتفاق کرده بر طراغای تا خند و بزخمه تیغ او تا سر نیزه را بر ساز جگت بزوغند و اعلی طبت
 به خطیته طراغای راه هزیمت گرفت و بسیاری از لشکر او قتل آمد ساربان با منقال اغول و قمر اغول بمنزل خود رفتند و از آنجا
 قمر اغول و بهاد قران بشکری از عقب طراغای بفرستاد تا از کار او بختی دل فارغ کرد و اندانده مقام اندازد صطلا نایره حرب
 ۱۵ دست و او از طرفین کشش و کوشش تمام کردند عاقبت طراغای زخم یافته بگیت و غارت و قتل مغرط بالسكر او راه یافت
 بایک نوکر حازم بوطن هند و ستان شد خواتین قلعغ خواجه ایجا بودند او را سبب عصیان پادشاه هزاره ساربان راه ندانند نظر
 طی شد و رانای این حال داد و سپهر نامیل از لشکر تو آنا ختن برود و شکر سول قوی ساربان را یعنی دست چپ مغاضفه فرو گرفتند
 و در قتل و غارت مبالات کردند ساربان پسر فرستاد و لشکر او را سر کوب جماناتی دادند و ایل ساربانرا که الهجای برده بودند
 از ایشان باز گرفتند یور تمارا غارت کردند حاصل لشکر نامیله همزوم و کسور و اعوان ساربان مسرور و منصور با مکن خود و مراد
 ۲۰ کردند چون ساربان غم قلا مشی کرد یعنی مشی شتاه نمود ایستوفا اغول با داد و سپهر نامیل لشکری تعبیه او و از آب آمو چمبره کرد
 پسر ساربان ناخست سایان لشکر مقابل کشید و مکرکه بینک رفت عاقبت ایستوفا طاقت مقاومت نیارده منترم شد
 علم او را سپیکر ساربان بلاهی پشت برافزفتند و شکر بغبیت او و لجا می مشغول شدند حالی ایستوفا با فوجی پر دلان لشکر لوانند
 مناجد کتاسون کل مغاضفه کانت عذر بر فاضلها علی الحسب عطفه کرد چون با عاصف بر شکر ساربان زد و عاصف
 و در او ف را از حومه کانداز متجانف ساخت در اوس دنو می بر شمشیر کشد و بنوع بطلان نزول کرد ساربان از منازل خود فرنج
 ۲۵ شد باز قمر اغول و منخان اغول و شکر مغرود بدو سپه ستند ایستوفا از غنثا که کورگانا چهار هزار سوار که روی رزده کار و سپه
 ساربان

روزگار از بودن نبرد تا پیش از آنکه جراحت ایشان التیام کرد و یا که نظام پذیرد از اندیشه ایشان خاطر بردارد و فریقین عرصه
 محاربت را بسط دادند و از وقت ظهور تیرا عظم بر مقطره افق تا وصول بنقطه استوا اصولات صفت شکن و حملات جان شکر
 و برود کرده از محاربه و مطارد و ستوه شدند و بر یکدیگر جزا کشیدند ایشان دست روی نیافت و از هر دو سوی جریخ بر سر نهادند
 ازان کارزار مکر تیر بدوی مایل شد و کمان پشت نمود و زه کوشه گرفت و علم سبکباری کرد و سپهرین بر چین آورد و مراکب اعدا
 پهلو کشید چون انواع اسلحه مانند بارگیران نا توان شدند دست از حرب باز کشیدند و ساربان اسباب بشویدگی و تفرق مجتمع یافت
 و مجال مقام مستعجز استمساک بجای حمایت سلطان جهان و التیاج بحکم مملکت خراسان روی نیافت و دستل مشهوره
 و سبعمانه با توراغول سپهر ایگان و منغان سپهر ملک تورو و سپهر خویش برکنگهای و بچو و اورگمیز و هرقداق از احقاد جوی قاسار
 امراء بزرگ باورقاران سپهر کوزنبره قلع بوقا و اوردای قران برادر نوز و امراء قیدولی که رویدل پای بخشی و شادی کلنگ
 و امراء بزرگ بوخت و طغلق و امراء توراغولی و کیتوان شکر قرداناس امراء توراغول اردون ایلکنمور التاندا دشمنان خوارزمی کردی
 و لشکر مغول عثمان غنیمت بر صوب خراسان سبک گردانیدند و نخست ایلی فرستادند و خبر از صورت حال و تصایح عرصه مجال قصد
 دشمن حقوق و از علاج از پیشین معهود و آنکه پناه بیرون حول وقت یزدانی در کار جهان پناه سلطنت نوین سیادلی عالی که بر عظیم
 پادشاهان اوکان و بچوم چنان شکری نایبوسان عثمانی و سلوک منج حنیط و رعایت دقیقه خرم را هزاره تعدادی از پیش
 روان گردانیدند با ساختگی نام با تفاق رمضان و یکسوت و بجای سپرد دشمنان بجاورد و محمد اولی و سابقان ایلی و لشکرهای محمود
 از یورتهای خود در حرکت آمدند بمقام قندز بغلان از حدود آمویه اتفاق مصادف افتاد و در مبادی ملاقات بعضی قزاقان
 جوانان کارنا از محمود بودند از سر شطارت جتلی و شطط جوانی در وقاف استنکاف بر آوای سهیل تازی نژادان دست فشان کردند
 باز محقق شد که قدم ایشان نابریکن خدیجت و تلون طبیعت نیست بل چون اقتیاح مصادف موش با کربیه که در کلیده آمده
 باعث بران ضرورت وقت و صیانت ذات بود و مبر از شبیه تصنع و شیوه تحمل افاده امرای شکر سلطانی که بر یکت
 خسر و فر و جعفر مان بودند بکشاده رونی و تازه خونی مراسم حسن تقی با بنیاس مصبح و اذیع فهدا مرکع الکجابی بجای آوردند
 و مژایط تقریب و استنزال و ترحیب و هتبار تقدیم نمود اگر چه با پنجه قرح و قهر و روان و جوشان بودند تا پنجه زن و قرح نوش
 گشتند و در لقیه اولی سخن ناکفته از کجوت کوی و سوغات جوی آمده و این مثل رست است که ترکان دوستان زار و زود بدست
 و زود زود دست بارنده نظر ایشان بر احراز لذت و طمع است و این تفریق تقیسی عقلی و برهانی معنوی دارد با تفاق حکماقی منقسم
 و متاخر محبت که بیات جماعات بدان صورت بند و تغنیم معاش نوع انسان بران مترتب کرد و دو نوع است یکی طبعی و دیگری
 ارادی طبعی چون محبتی که در طبیعت والد و مولود مغلطو باشد بلکه در جمله حیوانات عجم نیز از وحش و طیر محسوس اگر چنین نبودی ما و
 فرزندان تربیت و فرزندان ما در متابعت نکردندی و مؤدومی بودی بقضای نوع اما ارادی مستعدی وجود آن سه چیز باشد لذت و
 خیر و نفع و از برگیب این سه گانه و مرا جبت با همیکر قسمی رابع تولد میکند که نام و کمال این انواع بدان مربوط باشد چون حصول

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فضیلت عدالت از مسالمت قضایا سه گانه یعنی حکمت و محبت و شجاعت که از تندیب قوه بهیمی و سبعی بی میل بطرفی اغراطه
تفریط حاصل میشود آن لذت مقتضی محبتی باشد که زود بندد و زود کشاید و کفایت آن غنای غنید و بیاج سبب آنکه لذت هر
چند شمولی و اشاعی دارد آخر سنجید سرعت و انتقال و محرکه لظرف زوالت و چون سبب برخواست مستبب عالی رخت بر بندد
لمؤلفه دل بروی و پس بدست همچون ادای آسانت بدست آمد و آسان دادی و قوم نفع باعث بر محبتی باشد که دیر بندد و
۵ زود کشاید و بدست با موجب آنکه کمند نفع رسانیدن کاری آسان نیست. زود و کشایدون جبت آنکه باعث وجود عرت
انتقال لازم نیست بهیت چون شیشه کر سیت تو به ما پیوست و سوار توان کردن و آن شجاعت ستم خیر و آن محبت است
که چون کره زلف خوبان زود بندد و چون در وصال جانان بروی جان عاشقان ویرشاید سرعت انفعال و سبب مناسبی باشد
که میان بل خیر واقع است مصعب و الخیال الخیال مایل مایل و بطور انحلال و بهیضه حصول آنجا و حقیقی که لازم ما بهیت خیر است
و داعیه عدم انحلال لمؤلفه تا جان باشد عشق تو با جان باشد چون جان برو عشق تو با آن باشد چهارم مرکب این سه قسم قضای
۱۰ محبتی کند که دیر بندد و دیر کشاید چه تحصیل این مقام با جمعها یعنی لذت و نفع و خیر بر وجه اتم و اکل دیر دیر است ده بهیت
کی دست دهد وصل چو تو دلبندی الا بهر چیزی که هر چیزی و همچنین دیر دیر کشاید زیرا که عرت وجودی که مطلوب باشد
اقتضای تمناع انتقال کند لمؤلفه دیر آمده و دیر دیرت دارم لمؤلفه بهیت چند از مثل و مثال و چند از تمثیل اسی حال تو
و اسی قال تمثیل یا سادل نوین با و سا هزارا کانا علی و یورتهای مفرد و تار و آذوق حرکت بر حسب مصلحت وقت و فراخ و حال
تعیین کرد اعلام با جرای با طمی مصعب کالبرق الخلف و الخلف و الخلف بهیضه بندک حضرت فرستاد و چون سال با خبر کشید بعد ما که از شدت سرما
۱۵ شش جبات برع مسکون را اما ر بلا و الخلف کشته بود اشکار و حشر عدد و برق بر جان من بی برکت با خورد و زبیره زنی و شمشیر باز نماند
ببارد مید و با شارت مصرع در عیش خوش آویز نه هر چه دراز بیل در شاخ گل او بخت و زراع اربابغ بر مید مؤلفه نسیم حلیم و
غضوب و طبر و قوول و عصن طر و ب شیراز لمؤلفه من ندی بی بی از نخل بلیل مزار نسیم تراوی در دق و
حکم بر یلیغ با مختصاریشان فدا و رفت من قضا و الله ساربان از انزاسان در کندشت تا در کندشت بی شک دین کاشایا پر بسا
و رباط بی ارتباط دوار دود و غار غرور و سرای محبت نامی دوزان مردم با بهیت هر آمده در نامه خود میکند و نیکی کن چونیک
۲۰ بد میکند و پس شاهزادگان تمور اغول و منقان و سپران ساربان بر کنتمی و بحر شعر شقیفان صنوان من مغویس هلالان
تجنان ما افلا و امرای اروای قران و قران بهادر بهیت یلان کند اهلن تیخ زن چو خسرو بدل چون تهنن بن
بعضی شکر در دیرتها و علفوار با بد اشتند و بعضی با صاحب کرده سید با امرای هزاره بصوب بندکی توجه نمودند بوقتی که
لمؤلفه خسرو ابن سواد که بعد کردون نشین چند تا بنده تن زرم پیش با فرقه روزی رسان چشم بی آب خور مغفر خور
کلکه زین طبای یعنی آفتاب بر سطح این قبه شفاف و جرم دوار و صرح ممد و قصر بزیر چه که از روی معنی بهیت هم کلید
۲۵ قدرت الهی است هم قالب فطره تا بهی است مشاهده کرد و زنده او کان او با میشی کرده بندکی حضرت مستسعد و بیجا طفت

و استیاس تمام از انعام سلطان کردون غلام محضی شد هر یکی را بصلاحت کرانمایه و عطیات بی مبالغت باو شایمانه نوبت کرد
 معاشرت ایشان چون ریاست دولت بدافراخت و ایشان بر بان پس داری میگفتند شعرو کلدانی طوفانی منیادک منعما و کلدانی کلدانی
 متیک اعنایف برکنمای شهزاده را با اتفاق امیر بزرگ سوتامی خواجه حکومت کر جهان ارزانی داشت و بجز و هر مداف با با هزاره
 از چریک قراوقاس در اهتمام محمد و جهانیان رشید الحق والدین غرضه کرد و توراغول جسم دران نزدیکی راه که باس نایس اثرات
 جهان پیرو مصیح ان الشراه فضیه الانحمار و اروای قران و قران بهادر ایورت مغرود و لشکر و تقار مسانته مقرر فرمود
 چون ساربان و شهزادگان از ممالک تو میخشدند بر یلیغ تو آمدند که شهزاده ذوالقرنین سپهر قو با شکر معهود و دیورت توراغول
 مقام کند و از لشکر سبغول سه هزار سوار مقرر فرمود و در اهتمام ریاست او مقرر کرد و سبغول چون ذوالقرنین سبغول قذریه که سبغول
 نمود و ذوالقرنین او و سپهر نامید را با شکر و رفیق مطا و عت او و دو قاصد و شد که سبغول با استعداد چریک استحال نمود و او انمای جهان
 یطی پیش سوار غول فرستاد و سپهر با شکر پیش ذوالقرنین رفت و در تهید قاصد مصالحت و تمیط و اعیه معرفت فصلی برداشت
 و منافع و مضار و وفای و خلاف پنهان و هویدا باز ماند و ذوالقرنین سخن نصح در باب صلح قبول کرد و شکر باز کرد و انید و کر سبغول
 این مطمن با شکر خود مقام کرد پس سپهر و ذوالقرنین سلسله مطابقت هر هم بستند و پنهان نزد چنگشی کوکران لاجی فرستاد و پنهان
 او اظهار استظهار کرد و چنگشی اسعایش را استعدا و لشکر کرد و سبغول فرستاد تا بموافقت همه یکدیگر بقصد کر سبغول و حرکت ایند غره شوال
 سنه ست و سبغول در شهر کش این خبر رسید او با شکر اندک عنان کشن کرده عازم سپهر شد تا او پیش از انطباق بازمه فغان
 از دست بر کرد و طغلق خواجه بر او کر سبغول مخالفت کرده و بی دریا با پنهانی خیال منت نهاد و سپهر غم کرد و که چنگش چون مریم بد منتقل
 شود چه یارای محاکمات و روی و رای مصالحت داشت کر سبغول ازین اندیشه با خبر بود سه روزه راه او را تعاقب واجب داشت
 درین حال ذوالقرنین او او و سپهر نامید با شکر مستعد مترصد انتظار فرصت کرده متصرع خردشان همچو پیل مست و چوستان
 همچو شیر از روی کر سبغول را بتاراج داد و مظفر و کامیاب مراجعت نمود اما کر سبغول در موضع سر کرک و دیور و چنگشی رسید و بعد از
 محاکمات تمام سپهر از زخمی زنده و دوندان او را شکسته و فوجی تمام از لشکر بکشتند هر میت غنیمت داشت و اغروق او را غارت کردند
 برادر کر سبغول طغلق بوکا غدر کرده و بایک قشون یعنی جوقی لشکر بطرف سپهر رفت و قران و قرانچی نیز از اعوان کر سبغول پیش از مقابله
 صفوف فضلا عن مقاتله الزخرف مراجعت کرده بودند کر سبغول بدین موجبات خائف شد و باز گشت سپهر و چنگشی بهم پیوسته چون
 و این حال و معلوم کرد و عنان مساعت و عقب او بشمال و دیور سپهر و دنا تا بهمد یکدیگر رسیدند و محاربت در پیوست عاقبت پیوست
 مظفر افتند و ایرخت او را او بجای گرفت مقصود ازین مقامات آنکه ذوالقرنین از ضعف کر سبغول قوت یافت و بر ایل توراغول حاکم
 گشت و مدت دو سال ادا و بر روی و فیروز می تراکم بود و در مبداء شهر سنه شان و سبغول از نوایر مختلفه شهزادگان سیما
 متفقان کون که چون کن ثبات او احزم بود و انفراد یافت و مانند قافیه مترادف بر اندیشه استلاف ایل عازم مملکت خسرو
 گشت با ساول نوین چون قضیه معلوم کرد و با ساق راند که امرای تومان هر یک از منازل خود توجه نمایند و بیجا و سرحد بگردانند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و روز موجب ورود او بشکر معلوم گردید که بر بساط جناب همان مهمان نشینان قوتی می نمود
 صورت قضیه خواهد بود چون ویرت بکویت و توان آورد و پویشتر ایشان به القرین رسیدند از مضمون صمیرا تفرقی کردند
 و از کمون سرار تفرقی ناموده که از درود این و خود مطلوب صحبت یاد میانه غالب و مغلوب گشت با تیغهای اخته بر ایشان
 ذوالقرنین پادشاه بر او قوی بیکل محبت قامت بود و هنگام کار در روز کله تابش خود روی سپاهی و پشت لشکری جیت کرد
 او چون بر آورد سر نیارد سر از خط کشیدن سری بعضی شکر مختلف بودند و حاضران از هجوم شکر غیر واقف ذوالقرنین
 خود عایت طرف بنفذه پیش آن لشکر با آید و صف شایه عالی طعان و ضرب متوالی شد تا گاه با دگر ذوالقرنین کشادگان کان تری عقاب پر داز رسید مسرع چون
 اشک روان بر در آید که تا پی در حال جنبی بقت ماز و مریح و خاک سیر خاک بر شب هم لطیف شان کوشش و قد سر پیش کشید ذوالقرنین با
 سلاح و پوشی گران از زمین بر جان زمین چست نیست هنوز فرار گرفته بود که باز مرکب را با سیخ موهله سر کوبی دادند و از پای در آید و زمین میانه طرفی
 مرغادل میر هزاره پستیاره که وار چون آتش سوزان بر باد پای روان در رسید و از گره تیغ آبگون برق و ش بر وفق آوردند
 زخم کاکل آید تا چون سخن هر دردی کوش که اری پیش کرد پس تفریف را آوازه دادند که پادشاه بر او ذوالقرنین است لشکر طرفی
 از جانب محیط شد و آن شیر جگر راه سگی کرده چون یوزبند نهادند لموهله چون رو بهت که فلک از خود غضنفری بر بند
 زمانه که خود سکندری در شامی وقوع اینحال و شستار این اخبار دوستی با موهله گفت اگر در بارغوی بزرگ با بکویت ساخته
 رود که چرا ذوالقرنین اگر فی در جواب چکو به کفتم آنکه در اینحال همه کس بر بکویت میکنند یا ساول نوین چون بر کیفیت این ماجرا
 و قوف یافت ذوالقرنین را مطلق گردید و هر هم سلطنت داین هشام ادکاه دهشت و موضع اردوی او معین گردانید اما گنار
 بجا خلقت نصب فرمود و اینحال انسانی بندگی حضرت کرد چون استحضار فرمودند ذوالقرنین بشرف او لجا میشتی مشرف شد
 و نصاب عاطفت و سیور فامیشتی یافت بعد از چندی بمغظفات ایمان توین عهد کرد که از جاده مطاعت تقادی بخود بنابران
 او را با بعضی شهزادگان اجازت انصاف چون صلوات و الطاف فرمود و دشمنان طی در صحبت او نامرود و حکم بر لیغ منفذ که
 آنچه تومان بکویت دران روز از اردوی او گرفته باشد محقق کرده چون نورد و ما بر برگردند لموهله ذکر من کرد چه چو طومار بهم بر
 پیچی که نخواستیم چو طومار بسردا کردیم دشمنان او را کزوف سلامت بار دور سانیده هر جهت نماید ذوالقرنین بر مقتضای نیشلوانان
 عن ذی القرنین قل سائلوا علیکم عن ذکر لکذاکر منیاج و مواهب بی شمار و شاکر و علف سلطان دین از رعیت و جان
 وی از کثرت احسان خلاص در کوشش می از منت سلطان حلقه مراجعت کرد و در خراسان استحضار اعیان منجبه بکویت تقص
 کیت عارت فضلا عن الکر و او دست نذا بجانب اردوی خود نهضت نمود در راه با و نخوت در باد خانه و داغ او شکرک یافت
 و اظهار انکار و خلاف عهد پیش آورد و در اندیشه اتهام آنچه با بقت یافته بود دشمنان را صد سوار موکل گردانید تا با حاتون
 بهم در قلعه مجوس از شکست نیست که بر دل کجایا زار غلیبه شد کل خوشبوی دفا از کلشن صفای او توقع نتوان کرد و در دست
 بر رسید که شکر کینه پاشیدند و سال جدالی استغاس رفت ریح تووه و ثمره مصداقت اران بر نتوان داشت چه سنیاس بعد از رسوخ و جشت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و تلقی پس از سبقت از اطلاق مفید نیست ششون را خاص بسته در افتات کثا و یافت در پناه رای روشن و غم شامل گزین
 با خاتون خود مشاورت و موافقت کرده نموکلان با شرا بهای کرمان و طلبهای و دادم در پیوند تا از نسی خراب فدا و ده هزار بر روی چوب
 دست بست چون باب با پانزده نو کار مردان کار بهان براق رفتار کردن دیزیرین معدوم شده بودند چون آتش بر زمین بران بود پان
 سوار گشتند و بی غلای و دلیل برای نادیده بهیت چوبه بهیبه در دوزخهای غارت شک چو پاره پاره دو جامهای رنگین جز
 با قدم بیخوب و اذان قبول و دو بر صحنات و عرصات از انبوه و وسیرین سیاهین و غول بخون و سهول آن داری نرسید
 و از گفتن صیت مصلح چون نعل نمازین و از دو لکیر پیش گرفت و درین سفر خطر ناپدید و در مسافتات و معاسات زحمت
 که تا کون استعراض شد تا بخدمت تحت سلطنت مصلح که بر پایه اش فرق فرقد بسود رسید تا ذوالقرنین چون خبر یافت که
 صید از دهکاه رسید عالی فوجی لکر شغب و طلب او از عقب بفرستاد تا یافته مطلوب و نایافته مقصود مراجعت نمود پس
 خانون و بنه شغور با عذری جلالت امیر بصوب خراسان روان کرد و روز کار و راجت و دولت روز افزون میخواند بهیت
 تو سر سبز با نادانی هر سال چو گل بهار آید و ز الخمد لله فی الحالیة الملعنی و ظاهر او اینو که مخالفت جبر و تواتر
 واختتام کار ایشان چون نصاریف زمان بتبدیل احوال و اخلاق مصلح است و تغایر ایام لازمه قطب و محور
 علمی کاه عداوت عرضی محبت اصلی میرساند و کاه موافقت نمیکند مخالفت محمد و بازمی آرد مصلح کذلک الناس بحیرة الخفایة
 میان جبر و تواتر که حکم تفریب عقاب دارد از خود نمود تا معاصرت مخصوص معاصرت کشت معاصرات مضافات نتیجه او بحر
 موج فتن در جوش آمد و سیل شجاج کینه از قلعه لجاج انهدار یافت و شهر زنده خشم و سبمانه با انغول از طرف جبر و سیور
 و جنگی نوین از جمله امرای تو میان سمرقند و خجند ادارت آسیای قزاق و انارت نوا بر مصراع مهتر من شدند و دو شکر پیاده
 ار در یکدیگر آویختند و آتش سیال از تیغ آب سیاه بر معارق بچیند بهیت بیست سان نیزه در آتش آتش سان شیر دلان
 همیشه فرمای معرکه مغروران که دوی جنگ است میان زینت تر زین و دو تیغ چون بخت پنجه ابایی معرکه از ظهر شمشیر فتن
 تا صد و شعله شفق برین سان و شب قیام نیابت صباح میکرد و دایره افق از عکس خون کشان رنگ شفق میکرد
 عاقبت سیور انغول و جنگی قوت طالع غالب شدند و خصم را از مدارع ظفر عاقل شکر جبر را منسجم نم کرد و سید
 و غارت کردند و سیر گرفت عنقریب برای تمخاص شاه برادر جبر شسوری بهیت عنان سج و سب افکن و کز زو آ چنان
 کس نه بنید بکستی بود با عرضی ذکی و دل قوی و فنیة قویون علی الهدون کل فین و طائفه حول اللیة طائفه صید سیور
 و جنگی شدند و دران موقف شاه بنفشه چون بجویج و فعل باج و لا وریا و صفدیها نمود بهیت حصیر دیدی که و چکدی
 و معرکه بین بلاک و می خونیز در دستیز انیز بهیت مانند ننگ وقت بهکش پیکان و دشاخ بر خدکش خطا نرفت
 در حملهای متواتر سیور و جنگی با هر میت کرد و بجها خجند طعی کرد و آیدند و از طرفین هر یکت بیار عر نه شمشیر آبار شدند
 جبر ایلی فرستاد و دقیقه و لجوی بدین سیاق رعایت کرد که این سپران از فرط سخت و حدت جوانی یکدیگر چسبند قصد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سپوشاند و چندین ایراخته بنا کرده بذرایع خلاص چنان لایقتر باشد که امرای واجب تجارب و نوکران مشفق عاقبت اذیتش بروند
 و یا رغبت کنند تا با دره اقدام سابقه اتمام بر هر طرف بی توجیه توجیه نمایند. برایشی یعنی اهل مال کرده تا ادب و تعریک حب
 و انیم باشد که چشمه مصافات و استوار که در غیر مصنفی و مصون اند این تقریر و ضمیر جا که از طرف جبر سوله نامی و از جانب تواق
 معین گشته و توجیهایشی رفت که در مدت یکماه در مقام شاش کترکان آنرا تا سنگت کونید مجتمع شوند و باستقصای تمام سخن پرسند
 شاه اغول برادر جبر چرکیت با اجابت انصاف رسانیده و از جانب منتظر اصلاح محمد و اصلاح مودک شد پس ششان با چارون
 ۵ لکرمستعد کا در روز بان تخیان کرده بین بیت کرامت شعری معتبر کلی بود که همه و چندی و عینی ما علیک عبا بر خلاف
 بموضع میعاد حاضر آمدند و ششادگان سیور و جنبای برادر کرسه و امرای بزرگ جگشی کورکان و اروق معانر اچال برسیدند با با اعراف
 که امیر قول بود از قبل شاه در شاشس برادر فزاولی با هزار شسته با تفاق خواهد بود اما ایچ فرستاد و بخدمت شاه که لشکر کاغی امیر
 و بهما نامیعا و صلح و اصلاح اغلوطه و طواح بوده بزودی شکر ساخته کند و دست تواقی بر تابد و پای غمبت در بند و کار راه آید
 شاه سخن جز دست انداز ادرا اعتباری ننهاد و جواب فرستاد که بی بریغ جبر شجاع شکر چکونه میسر کرد و دست تواق و این سخن تمام
 ۱۰ کرده با بر صلحت عام مجتمع میشود تو قسم باطل از لوح دماغ محو کند با با مزاج وقت نامستقیم و عاقبت کار و خیم میدید بشکر خود
 بجانب تمامی خان روان شد و بگویم صحبت و طلال عایت اهل تمام موضع آن کور سخن مذله با با با نام صبح با کبر اخلاق و الحسن بدین
 از انطرف ششادگان سیور و جنبای و سپران اقربا قدغان و مقرر قدغان شعر مغایر هم بنیان هم و جها هم حمال هم و
 الفصح یعنی ای الجندیم با تغان جگشی کورکان و اروق و دیگر امرا بشکری چون پل ومان در اودان سرعت در عرض جوق
 ۱۵ با یغ قاصد شاه شدند پیش کارزار با و حملایان برافروختند و دیده خورشید را در پس پرده غیر امرا بنوک سان شهاب نشان
 برود و حقتن شعری عوامل بالخصاب عفرین حتی کات کوبن بنای کلیع از تیغ میغ کون رشاش خون بر صوای طمعه باریدن
 گرفت و نوک پیمان چون طفل نادان دیده ز رگ آرزو را خارجیدن تیغ از کرم روی در سمری آمد و نیزه فرو تندی و سنگت از بالا
 می گرفت و سپر طعنه و شمان بنا کام میجو رد و کند خشم کردن کشان در ناب بشد و تیرا زگرزند دست بر و تا پیغام جل رساند
 گشاده و هین میرفت و کمان در پی کینه کشیدن می بود و علم پای چوبین در لباس زربفت بر ضرب کوس ستن فشان می نمود و گرز آفتاب
 ۲۰ سرگرافنی از دستا سر کوب می یافت شاه بعد که درین معرکه جبهه جهاد سپرداخت و بسیار لشکر او کشته گشت با هفت هزار سوار
 که کوفی بلیت ز ما و مکر جگت را زاده اند پی کینه چون نیزه استاد اند بر قلب زود و از جای برشت و از استویردن رفت
 بر عزم آنکه ما و امای شب از فرود گیرد باشد که قضا موافق آید و بهتور کاری بر آید خود ناگاه او با تیمور سپر بوقا تیمور ششاده و
 اندر بوقا یار تو چینی یعنی صد آه الحیدر ابا هم و خلوق علی التبیح الاخره بالسكر قول تو ای از راه آید بادی که قشلاق
 ایشانست برسیدند شاه بر پیش روی باشند تا با کام شست بگرد و یکدیگر را غول سپر قید که در نوا می قچی بر سر تقاضای غیره ارا
 ۲۵ از اضا جوجی یورت بهت متصل شد و الحوب بجال چون شاه را کوب اقبال جغت نمود و از کاس انکاس فلک جبره ناکامی

و باشکر گنبد کم سوره شین گرفت شکرادگان فرمودند تا تا میل اوراناراج کردند وارودی زرتن را که سیرارود و خوانند بسوختند
 و خاک طراز و سبکی و کجک و چکل بر باو دادند و ابالی در شکر کج کسیده آنچه توانستند بر او شستند باقی را پیش در زنده مصحح و آن جفا لکن
 بِالْعَارِثِ وَالْعَبْدِ در بیحال نامت و یار ترکتان و ماوراء النهر طلمت ظلم و پریشانی حال چون زلف خوبان و کاکل ترکان حال
 بود شکرادگان قید ولی و توالی حجاب مراقبت کیسوها و ند و راه اشراذت کشاده از طرفی میان ساربان و طراغاسی و داد و سپری
 اولاد و سبوقا اغول نیامحاربت و ایم بود و از دیگر سو کرسه را با بسو خورد و القرمین مشارفته از زمین با آسمان آنچه چنانکه در ذکر پیش
 شرح دادیم و استیوفا در ثانی این امور بطرف بندستان رفت و باشکر قلعو اجه با بر مخالفی که ظاهر شد بکامات نمود
 و طراغاسی در جنت گشته شد و معظم و قایح آنکه جبر در تضاعیف این پریشانی باو و توان شکر در مقام ارتش و انالی که ششها
 مسافت آنطرف ماوراء النهر افتاد و معسکر ساخته بود و اروس برادر خود را با یکتومان لشکر مقدم ایشان خیشان خان منقلای
 و لشکر فاتی با شکرادگان نامی چند روزه راه از آنسوی النامی با عزاء تو او موکلات اورسیده و جبر ازین موضع آکا بنی
 شکرادگان باشکر فاتی را قاصد رس شد چون بیح معاوست کرد تا می لشکر او بسوی لشکر فاتی رفتند و او چون سندان بل
 ممل که استنداروس با بعد دوی با بجان کورکان که بزرگترین اویرانان بود پیوست و از آنجا ایچی بخدمت جبر فرستاد و از قصد
 لشکر بیکانه و قدر شکر خوش عریضه شکایت آنها کرد و جبر با شکرادگان تکه و ملک تیمور دار و دلاو دیران کنج کج کرده غیبت
 لشکر فاتی را در حرکت آمد ملک تیمور عذری پیش او رد و گفت بیتر از شکر من متخلف اند اگر راسی جبر صواب بیند روانه شود تا
 روز بهنتم باشکر بخدمت رکاب زمین ثبات پیوندم تکه عرضه داشت که ملک تیمور دل کینونی در صواب جوئی ندارد و متخلف
 تخلف او بر سرستی منسوبست جبر از قبول این نصیحت اعراض نمود و او را اجازت تخلف داده باشکر روان شد لکن لغفا صفت این بابی
 الْجَبَّحَ الْمُنَافِقَ بَعْدَ مَا كُنْهَ رَوَّاهُ بِشُكْرَ فَاتِي رَا عَاقِبَ كَرْدَ مَلِكِ تيمور كينون نهمير را با طهار رسانيد با امر او شکر خود موضع کرده
 فرصت را غنیمت شناخت و توفیق را نعم الرفیق شمرد و برار دوی حبه تاخت و پیرم خاتون و دیگر خواتین و خزان در ره و کله
 تفصیل صیت هر چه یافت با هر که بود بر گرفت و متوجه بندگی فاتی گشت چون خبر ما منظر و دنی ایگ لنت القبر نیز بجز رسید
 خاطر فاطمه را سوخته کرده و سید میان دو قضیه متناقض و دو کار بسیار اشغل من ذلالت الحجابین با ندو لشکر حیرت عثمان نیز
 نامخن آورد و باخر محبت زن و فرزند بر ناموس ملکی و قهر و دشمن طلبه کرد و بر پی ملک تیمور روان شد عبت مراد و پی و کر
 بس من میش زندگامی شود زن جان من پیش شعرها و اوداها و اکثری من ایامنا فهن صحبات التواظیر حوک بعد از
 پادشاه زادگان باو و تمان شکر چون حریف دولت از جبر تعارض کرده کوئی چون سیاب در خاک ریخته و عازم منازل مساکین
 گشت جبر با کام باقرا به سید سواردان بی نوائی نوا می غنیمت پروده صحبت تو که آیتک مخالفت او ساخته بود است گرد
 کرت چو چنگ بر برد کشد زانندو هم عمارد کنان دمت زندگ تو نوا او را یورتی تعیین کرد و انواع تسلیه مهیب واری مهیب
 داشت علی العاقب الذراف پادشاه زادگان نیز باشکر با بخدمت تو پیوستند تا درگاه او بر سرخ برین سرفراز می کرد و اعداد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

لشکران با نجوم و طاقب انباری بن یکدیگر را غول را بنجی جبر و تکه اغول را بنجی های کوچک خان داد و فرمود که الف قول هر جا که باشد
 برقرار باشد و کنگاج آقا و بنی مصلحت آن بسیاریم اما حرکت قید و بی بعضی با ملک تیر بر طرف فآن رفتند و چندی پیش کشیدند
 و یکدیگر بر بودند باقی را در نظر شاه اغول کرده و او را از شمال و نظر از بنه عنایت و تربیت مخصوص میباشند چون اطراف ممالک قید
 متزلزل میبود شترادکان را بر طریق موافقت و اجتناب از مخالفت و میت کرد و همه را خوشدل میباشند بی هوشی خود روان کردند
 ۵ چندین حوادث که تفصیل آنرا بر شترادکان در مدت یکسال در آن ممالک روی نمود آری به همت احوال از کرد و کش فلک کوز
 خیالی گردانیدند و در توقعی نابر جاست بهیت از دایره جبر کشی چرانید و زکرتی راستی نباید و کیسه بردنای ایام نغزین
 و دخت بهیت کین تخته و مهره بجایند سر کینه عمر میکشایند چشم بر بسود جهان نیشاید از دخت و آخر نه است و سبها
 نوبعتی نرمن ملک نغزی را ترک گفت بهیت چنین بود تا بود چرخ کبود ازین چرخ دلش او کیدم که بود سپهرش کنگاج بر ایل
 و لشکر فرمان روانی یافت در زمان او که سپه اغول نظر بر آنکه پدرش او را در حالت طفولیت بقآن داده بود و چنانحضرت نرید
 ۱۰ خصاص مقصود داشت سر نه و کشید و با سپه را غول و جنگش در موضع بودی باشی یعنی سر کرک عرضه مجادلت و مهارت بسط کرد
 در مبادی اقدام قبح مغالبت او را بود اما لشکر بقه انجا و خلع کرده بطرف خصم رفتند که سبب مکر و از حمله کارزار بر روی
 کرخت و شکر از عقب تمنای شدند تا او را دریا قند و بسیر پنجه قدر دست حیات بر تا فتنه کنگاج چون سال با نخر سید نزیکت پرت
 چه منزل خطر اری گرفت و دلکشی او از شهر سوسه سب و سبها و بنیغ سپه قدامی بنیره بوری که مادرش دختر ترکان کران
 بود و عقیدت اسلام داشت متبسطا و تسلطا مملکت بست فر گرفت و او شترادکان بود از راه امتداد سن در صعوب خطوب و مضائق
 ۱۵ مردب مجرب شده و چنبره در چنبره حوادث ذلول گشته چون غایت یافت و اشاعت شاعرین مساعی مسکوره پویه بین
 اندیشه بعضی امر او توانی را تدمیر کرد تا خشونت باس و مستفیض شد ایچی فرستاد و شترادکان را احتضار فرمود و اردک اغول سپه
 ایچی بنیره بوری باقیات شاه اغول مخالفت آغاز نهاد و کلف ما تو را آقا میباشیم نه ترا چون تو ابراه خود رفت فرزندان
 او رتبت رجحان دارند چنین گویند که آتخا ش ایشان بر مجاره خلاف جبر میکشید پس اردک و شاه با دو توان لشکر نامور مره
 با مور کرد و فر بر قصد بالیغ حرکت کردند چون صفوف هم از هر دو سوی تسویت پذیرفت و مراکب در زیر آن شیران جنگی هم
 ۲۰ آغاز نهاد و فلج و جابین در موارات هم یکدیگر حمله کردند از مصاصت آن دو کوه آسین و در بیای آتشین موج بر روی با شتران
 افتاد و ترا کم کرده بجای طلمانی بر چهره خورشید فرو گذاشت و جرم کیوان از عکس خون شکران بر بخت با قوت نمودن گرفت
 با خرناب فلج بالیغ را بود اردک با سپهران دران صد طعمه ننگ شکر گشت و شاه اسیر طبعت بشنو و حدیث پست کید
 تا هست فلک چنین روزه بس مده که شاه گشت سرور بس شاه اسیر کرد و بنده کار بالیغ چون و صف و قامت یار بالیغ
 ۲۵ دران نزدیکی برادر زاده خود بفرغانه فرستاد و با بنده اغول و اردق مجاربت سپوست و بهانه از مندم کرده و پنده بر غلام فر
 از مراکب و جوشن و معارف فرستاد و تمام شترادکان از جهول انعام و فرط انعام اودا ما کن خود بر جان هر آن بود و تمام

ساخت نموده

زنده

حالات شهنشاهان

از گوشه قصد می پویند از آنجمله سوراغول که در سرفه مقام است با اتفاق جگشی شکر کشید تا با بالیغو معارضه کند علی اغول با پای
 تو مان شکر با استقبال ایشان فرستاد در روز غانه فرادلان مصادف شده و از زکرت لشکر علی ملک خایف اتفاق کرد و مد که در جهت
 تا احتشادی عام کنیم و با استعدادی موفور روی بجار اویم بدین پیش نهاد پای از بخت باز پس ننمادند چون اتفاقا بعد از اتفاق
 علی ملک بعضی امرای توای که ملازم بالیغو بودند با شاهزادگانک سپهر کین توایچی شدند و در طوی آنها ز فرصتی کرده با سیصد
 بر سر بالیغور اندند چون عمر مقدر راز اول رسیده بود و چشمه آمل گذرخواست شد بی تحمل زیادت کلفتی مصرح مقتبس از
 توکل قتی اورا مستحکم کرد پس از دست بر گرفتند و نام اردوغ را از روزنامه وجود و محو کرد و شاهزاده را از مجلس اذلال باسرا قبال
 رسانید و دلگفته شهوره شان و بجمانه چون لگت بالیغور برده است و اردوغ او مساصیل شکت جبر و نیکه چهره و کمه و اراد
 اغول بر مخالفت و شفاق او اتفاق کردند و با شکری موفور متوجه او شد شعور محسوس فدا کرد و الجون الی الوغا مبدتین
 و قیوم اسیندنا لگت و شاه و علی اغول بد اقدت و مساعدت هم دیگر مدافعت را شکر کشیدند و در اندک مدت میان ایشان
 اتفاق و چریک بسیار از طرفین گشته شد هر نیت مستعد گشته از شراب شطارت مست عود شدند با بان کار لگت غالب آمد
 و بر تادخوار قتل و غارت بالغ جبر اسباب سلطنت چون چریک متفرق و بد و ادا و انکسار معین و فودانده متفرق یافت
 سر کعبتن امانی که بر بساط اندیشه میگرداند نقش مخالف می آمد و در شدر و عجز و او بیداری بخت می افزود و با چو ن مهر افاد
 در کت و بیدار افاد با اتفاق گم پشگری اذاب ایلا بگشته بکت بر حال ایشان استیلا یافت و در هر منزلی حریف بخت
 سعادت دو کچه از پیش ایشان شتا فتنه طمیت بگریخته ام دو اسبه از پیش غمت در من بد منزل غم تو پیشتر است مع نه است
 راند تا ایل گم را غارت کردند و خود غمیت بندگی فآن مصمم کردند و خاطر از دغده همگان در جهت با مملکت موروث
 بر و اخت شغرتی سلطان و نه فیذا العلی و لم یفیع الا جناد غیر اغنیاله گم چون بشکر اندک از جبر بگریخت بی همیار
 در بعضی منازل با چریک و لگت مصادف افاد گشته شد از سخنان بن القنعت آجین مفیدله فانظر فها ایت و سمعتین
 فیل فی الفللال مفیدله اکثر الفلن فیل مذبرا در این مدت جرب و قایع که شرح داده است بیشتر از مملکت ترکستان و دمایا و اول
 و مصافقات از محاربت و مجابذت اطراف و فرط توط و تعرض پادشاه زاوکان و تردد و توار و شکر بان مستقل خانه
 بر اندازند مصرح ای خانه بر انداز مسلمانان تو اصحاب مناصب و از باب دیوان و کار خود چون پر کار سرگردان چون
 قلم کاتب در خط و پریشان آمده و تجار را مشارفت و مناجرت چریک مساوت و مساجرت نمی پرورستند و دو با قین تیغ
 از مطابقت عوفات و ساوریات گندم و اربا سینه شکافه مطون دست اس باسرا گشته و از هر جو جو جو جو جو جو جو
 مجروح یافته و بر خوشه چون خوشه زوبنها بر سر دیده جلار کردند و باقی زبانشان در کام ناکامی میکرد و بکفایت
 هر از بخت بد است این و خود عجب دارم اگر جهان بچنین بخت بر نمیگردد و چون هر کاری را ممداری مقرر است و هر اسکی
 مقیاسی معین لگت و شهنشاهان در مسهل شده تسع و سبعه و قویاتی ساختند و زنا و مشا درت را استحقاق و قلع کنگاج

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

استیجاب کرد و بر خایت شناده استبوقا که بن از لکت بیش بود منطبق التمه کشنده و اورا بجای نشاندند بلا و عباد الله را بعد از
عقب و سلب شرط تا مین و امیل سجای آورد و بر جنگیهای و بر جانی مرهم لطف شافی نهاد و شاه اغول را که بدان دولت پناهنده
بود هزاره خاص و بورت داد و بیشترین ممالک قدونی ممالک توانی حکم بقصام گرفت و اقرار و بجهت هشدار رسد
و کذلک بفعل الله ما كتبنا و بحکم ما نريد و اشكر و الله تعالى على نعمه مبجلها للزبد والصلوة على محمد و آله
۵ بطبع و در آن کتب عین حقیقت سلطانی در سه سو سه سبع و سبعمائة شعور شهود فضلها السهور قبلوا على الذنبا من الاذنة
اياتك انما عالی و سبب ایچی بر بندک سلطان عالم قرن الله بالحو و سببانه رسیده مجرا از آنکه در تضاعیف محاربات شهودگان
تغای و تغای با اتفاق بلعاق در آن چاق بوقتی که تیغ و دورومی و سان کیز با فی میکرو و پیکان با دل را از نمانی سکینت کمولفه زخو
و لیران رفین لاله راز ز تیر سواران جوار اله بار بود و ختری را از اروغ لؤلؤ من الاوا من کالو حی چمن رنت نصید فله اکا
الصبا النظر مانند صبر بدلان بغارت بردماند چون رواج و فادونق پهن در جهان نشان نمید بند آن تیر قامت کونی تیر بر
۱۰ بود که از کمان جدا شد و اتراب او چون زه و در کوشها با تنی نافته ماندند یوسف کم شده در چاه غریب نیست اما ترک یوسف
پیکر ما که چون چاه یوسف بر زمین فرودفت ما دو دو لها در فرقهش چون منار بهر آبراهه و بی افاب طلغاش جهان روشن به بکمان
سایه چاه ساخت بهمان ماه برج خایت از منازل در سبب که جز تیر آسمان ممالک خایت است بران است بهمان کرد با
و آن کو هر نفسی که غیرت بلقیس است در دست مغلی خنسیس افتاده و به بهای بو سنی بی ناستی در معرض من یزید آورده اگر حکم
یرلیغ شود تا کنج شایگان از کنج هر ویرانی تقص نماید و غنچه نوسکنه بار کستان خود و ماه بنوی انخته بار شستان معهود فرستاده
۱۵ دولت سلطانی و اند چون پنجهی برای غیب نامی طلعت زوای لا الاله الا الله مستشعده انا و اولاد جبار و یوسف با وجود یکجانبی درین و
استیجاب مسلک مناست و کین یرلیغ بنا کید کشیده نافذ شد و ارکان دولت و مشیران حضرت مؤتمنان کافی و محتمل ان و
نصب کرد و تا بد کیشت چراغ افروزند و شمع جمع خوبی را با دست آورند چون دست ریش بن مرهم دل ریش نگاه و دایه بی نظار
حرم سلطنت و خواجه سربایان سداوق خایت نیز نامت بیوات صناید مملکت تقبش کردند و در میان سربازی آن کم شده
چون در مان درو از هر و می طلبید عاقبت او را در او بازار فرستند کمولفه ابروش کانی زه و زغره و زانک روشن
۲۰ جنت و زینت و در چین بر چال رنخ حالش هند و لب چاهی بر عارض او طره همچون شب صبح این الله شانی یوسف
کم شده را عزیز داشته با الاغ و ترغیبات و ما یحتاج از مصر مملکت ایلیانی بصوب ممالک بانو که مغز ممالک منور قایت
روان کرده و بروی خواند شعرا بعد ذک بالانفقیلین ایتی انا ف علیک بن نظر الحسود بدیمه جبات حکم یرلیغ
که بعد الیوم در او که مرکز رایات سلطنت است و دیگر ممالک نامیه سلطانی را و الله بسطة و ناع و صایف و سربازی از ترا
مغول چون جان بی با نخرند و نفر و کشند مگر حرم حرم سلطنت را و طوایف مسلمانان از مظاہرت بفسق و فجور و مجاہرت
۲۵ در لغو و مشور و جتباب نمایند فوجش و مطاریه بازار او و سایر بلاد ما سی قوی الی الله نوبه نضوحا را لیکت ارادت و بند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چهارم

دور

در این مسلمات مزوت مساکن عفاف نموده از ترو و اختلاف در مجالس وعظ و تکریم تا بدیکرمی فل چهره ممنوع و مجور دارند و اگر کسی این
در شوارع بکالت بجان یا در مجلس متمدن بخلط غیر کشت نای ضیاع شود بقلیت تا شهده شرک کرده و در کوه پشمش چون زهر و خنیا که
بر کا و بگردهند و خمار خا- با و مصطبه با قتل ابطال کلی بر رهنسند و تمنای آن از قوم دو این منخط و سقط تصور کنند و در هر جا
ملکی یک شهر بخانه از دیره شهر بیرون جبت ایمن مرتب دارند فحش و ارباب بیابان کار بقدر ضرورت مزاولت هم آنها
جای و بهند از مخالطت و مجاورت زمین و مومنات منع کنند و هیچ آفریده را نصبت آنکه از حدقه عینی خون را رغزانی بزد
و دختر زرا فخر بجان حضرت و حجات دن محصور دارد و هبند ایمن اشاعت این جبت دین پرورد او اذاعت امر معروف و نهی
مکرم را با صقاع حاکم و آگاه مساکت تحذر نموده ای بسا عاشق و معشوق که صورت الجینات لطیفین و شسته بر قضیه
لَعَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَالنِّكَاحَ وَحَرَّمَ الْبِفَادَ وَالنِّقَاحَ عَقْدًا كَمَا كَثُرَ وَرَأَى مَوْجِبَ مَبَاهِطِ سَطْرِ سَرَجِيدِهِ كَالْبَنَاتِ عَلَيْهِ التَّحِيَّاتُ الرَّكِيَّاتُ
بود و بسته و آیه الطینات للطینین بر خواند لؤلؤ لفه کا رطابی چو تابی گرفت ملت حق رونق شاهی گرفت چون خون
ریخته رزار اقصا ص می طلبید شکفت اگر دهنار اگر دهنار زد و آن آب حیات در خاکدان فانیخت و اللؤلؤ لؤلؤ لؤلؤ لؤلؤ
از بیخ و بیخ و معاشران صاحب طبع از از روی با ده چون قبه لبی شقی نیم داده فریاد یابستی گنت ترا با کوش ثریا رسانید
شیشه می از اندیشه پردلی دل پر جسته کرد و صراحی تهی چشمی از دیده لیمان بجاریت خواست شراب خیرات شد قوت نازکیا
در منابت خویش پیش بمنابت خویش ز رسانید چکت شمع پر شقی ابریشین از تن خود و رانداخت و ف دوروی حلقه زرین از گو
جد که در باب طریق را زنی ترک داد لؤلؤ لفه بر بلبلان با ده زوند و ان هر دو چو عهد دبران شکسته ارباب مناجحت
در دامن انابت زده سجه کردانی پیش گرفتند لفظم زهن در دو سر و دم بدل سکوات و صلات زها بیوی و طرب کیانند و با
بجای بر بلبل اندر کنار مصحف هست بجای رنجه بدستم دعای تمجیبا حاصل دین محمدی بر سر مقصد و اند سال از دولت محمدی
نور و نور گرفت لفظم آن محمد ختم شد بروی در پیچری دین محمد آتی شد در چه در دین پروری آن محمد از حق آمد بر سامانی خلق ما
دین محمد شد منابع بر جنت کندی آن محمد رحمة للعالمین آمد بجای دین محمد بر صلاح خلق فضل نگر می تا بود از آن محمد دین نای
باید این محمد با دمان بر سیر سروری نهضت رایست سلطانی بقشلاق هد نیه السلام نصبت است
میمن الخ سلط نور تا نید ز منجوق فلک تابا کیت آن کو چو سلیمان همه نامورید شاه کسری صفت و خسرو جرم فرست
بست کیمز و ثانی و کین خجیش پذیرن نیو و سپرد ستانت ناله کوش و کوش ظفر چون عنقا در تن شیر علم با د صبا چون جانت
آبرویار بلال علس را حال کیت زلف پرچم بصفت نیخه تر کانت تیغ نیسان اثرش در کفر قوی و نیزه لرزنده از آن تن خود میا
در شهر بسته سع و سجمه که مشاطه الطاف الهی ع ایں صنایع ناقصی بر جمله زرین بدیع پیکران دیاهی جلوه گری میکرد آفتاب
مسلسل میزد و در جدل تعویم باغ باوصفت بولعجب بازیها و بار و داشت بر راستی نه بلاغ ترکس سر بر خط سربسزاس و وفاداری
سنا و جفته چون خط خوش سپران را عجب ساده تریح خیر آبی افکار و آبی چون بروج آتشی و آبی خنود کشته و شتری فلک سناه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کادو

تعدیل روز و شب را از تمام عیار مغربی در گفته باز و نهنده لمؤلفه انکور ز فردی ذبایت در پرده عجبوت دیده صحن
 چمن تا کنونی خون لگرم شده چکیده زاغ آمد و چار پارچه زن شد تا ببل مست شد رسید اکنون که شد آفتاب مصرع و در
 نیلگون خرمیده بر روی ورق نقوش زردا چون خط مفرمان کشیده با چشم بان چو کلفت کرس ای دیده زنده چون تیغ دیده فصل
 تشرین بر جای گل و سرین حقه ارغوانی پروانه های باقوت زمانی در برکت بنیوانی خزانی او کت شد تفریق کل دمانه انار الله قلبه
 ۵ میکفت و پشاده عروس بتان که سبب ننج و ناپستان و غناب لب و پسته دهان بود حریغان طریف و طریغان حریف بطریق
 کنایت لمؤلفه خوش بود خوش شراب عتابی که الف در میان خود با شیم. شتا میزدند و زبان را وی روزگار این شعر ابدار از طبع
 ستار و خانه شیرین کار مؤلف این غزایب آثار کوش احرار میرسد لمؤلفه در صحن باغ از باوین اوراق پیر نیخته بر برکت یانگون نسب
 آب زعفر نیخته آمدوزان بدختران تدبیرم نبود جز آن کاندگی خون روان ز معلق ساغر نیخته و نقش بدان کار کا طبیعت سبزه
 رنگین غناب نمودار فندان خابسته که عبا از آب مطالعنا اثر لطیف و رین عبارت شریف مینمود لمؤلفه از برکت نرانا
 ۱۰ چمن پراز زیب نکر دان زلف بگفته برج نسیم نکر می در قح و قح بست ساقی از بر خدا خوبی ترکیب نکر درین حال بر غم
 بغداد کور کای رعدا و آبی فرو کوفتند درایت همایون از فقر الاکت اینها ز نضت فرمود عرض عرصات و زبایت شت
 و انواع خاک و مشروبات مدینه اسلام چون حسای آریه در نظر قبول پادشاه اسلام آمد دجله چون طبع پادشاه سلس و چون زلف
 بتان مسلسل چون بوی دوستان موافق و چون سخن منشی دلپذیر و مانند اسکت عاشق اغزارت و چون رعناب معسوق و عذوبت
 میوه نغنی الفیذاه لئلاک الباد و العکل لمؤلفه و جمله زلفت قطره از در پاست بغداد و کوچ و دجله از در پاست تاریخ
 ۵ یعقوبی تاریخ عشرت بخوبی تازه کرد و کرس برکت تبر بانو ای چکت هم برودا مصراع کوئی ز عقیق زرد هم ساغر دانه
 کل مشور در حضرت سلطان منصور از پیرایه حسا رخا خبر داد و مرز کوش رودیف قافیه تک تک بنفشه آمد کل نیلوفر در مجاورت
 به نمودنی نگر پی شکر لب سگرین بتان برود در معرض نو باوه نخل که طعم زاده نخل و پست ارباب طبع بطریق استراک مزاجه لمؤلفه
 از طلب نوع کیسوان سدید که چه گویند بست بس دلجو خواهم ای جان نخل قامت تو رطب لعل و کیسوان سبیا سلطان
 باخواس و دما روز با در شتر بات موثقات مصحح و جنات لهم فیها نعیم نعیم عیش و عشرت شده در اثنان و آن بدیع
 بر بیع القلوب انام مغنیة الکسش ترا و بغدادی میلاد لمؤلفه حضرتیه مثل البداء و حسمها ما کان منخلالا ولا یجولو با
 بخدمت مجلس بزم حصار رفت ازین دلبندی دلماری ساعد بخار میش پست دست ناز آبروی عاشقان قطره قطره چون آب
 لطافت از پست دست ریخته غمزه با ورت و شش دلمار به بند کیسودر چاه رنخدان چون غنچ خوش آویخته و عقل کل
 در کارخانه تخیل از نقش بندی طبع مؤلف این معنی خوب آنجته طبیعت در مصحف حسن فال قرح رخ نشت از لطف سوال کن که پاشخ
 رخ نشت در قریح اتراع و خان بالغ حسن انصاف و در عقل که منسخ رخ نشت مویش در روزی ناز مشاط که تا که در رویش
 ۵ دلپزازی قلبه اسلام سازد و درویند چشم غزال کرشمه و گردن آهوزیب او شیر دلا ترا به بند زلف کردن سچید و سرین سیمین با سیمین کش

که دراز

۱

کوزا بر کف واع تجمین کشید و از غایت خوبی که پیشش و سباید که خواب یاسر و مکان بروی او کس تا بن کوش کشیده اولادش
 و همه لمولفه بیجا و دوشانه که کرد و رفت حلت وقت باد و خوشبخت شانه چون غمزه در لطف خویش بر خیره کشی و کسری او
 و در عشق بازی جوشین پیوسته فتنه آب و آینه بر مرکب راهوار بهار سخن از لطف و غیب و سار و مشکین و طوق سپین بسته و بکن
 ناوک غمزه و تیغ بیدریغ کرشمه لمولفه همه جانهار بوده همه طلبها شکسته لب شیرین فنج پشمک بکیت ترش و نانی از شور و جهان
 انداخته و از آرزوی پسته دوان و لب عتاب یکش حریف خرو شکهای عتابی بر چهره شمشیری چکانیده و بی سبب رخسار و نار و لاله
 شغافا نار و جوار دان عشق بوی بی نیاقه تا سخن آفریده اند قافیه نکره از دوان او نیافت و تا فخرت جولان میکند معنی بار کبک از میان
 در کنار نشانی از میان و سرین معلوم شد که کو بی مونی توان کشید و از نور عارض و در و بندش روشن شد که بروز ستاره
 دید چون فاش دیدی و واقعا بدست که قیامت بر خیزد از سر لطف چون دست بساز کرشمه برو مکان مبرکه مبرودل و آرام جان
 پای بر جاست جفته طاق ابرویش طاق با جفت که از فلک ز طاق که هم جفت جاست برده و لطف عجب بار او با مشک با تار
 و از فروری مجازات بسته کل که از سخن او خارج میوز و بدست رسک صدره لعلی را صدره چاک زوده و سر و ناز با نازکی اندام و پا
 دلاریش از آتش غیرت سر بیا داده و پای در کل مانده و بدست یاری چنین پی سپکری عزالی دیگر در مجلس قول غزل سر
 و بر فلک حسن غزاله صفائی با سبیل خود چون سگر با قند هم تنگ ناز کره از سخن مانده با کل خوش رنگ در پری خوان مجلس شاه با شاد
 و شافان حضرت آن بر بند فرق پوشیده پای بر بسته تن کشاده زبان پر حمیده قد طفل تعین نبوش زاده آهو پوش را بعد نماز چون
 معشوقان در گرفت و ده فتنه نازک رنگین بر بسیت و چهارک جنم در حرکت آورد و چون کار صاحب دولتان حیات
 شعر کان زرق الادلان ارفیه این مشوفیه ذکره تحت و بر پیشی که ساده تر از عذار مروان بود رخ نهاده رسیل میان
 غنچه نکت بروا و از خلق اندی من العزات غنما ناز کره اولولفه فقه الطیر یحی وین علی الخوان کرد لمولفه چکی با بر یکس
 ماه رادی و زلفات تن تن تن من امیفتن کجوبت سماع مرتب حسن او اولوعوت غبار زودو کفیت لمولفه فری العین
 انها اذن کتمع الادلان انها حدی روان عبد المؤمن و از حسنت و اریبت علی الزهره چون علاقه حکمت مجلس
 بر آورد لمولفه آوازه آن چکت نو این تم آویزه گوش زهره بر شد پس بر خیزد و بر ساز دست یاران قصی لمولفه
 همچون سخنان سبده مطبوع همچون حرکات چرخ مورثا آغازید و زهره زهره آرد که دون عتاب اعجاب بر بسته و چکل حسرت فرو
 گذاشته از گوشه مجلس خانه سیوم قلاده جزا و خوشه پروین با شیره نار میکرو و آهسته میبخت بعیت ای تاب سر زلف
 تو خوش وی شعبه چشم چو بادام تو خوش ای گردش رقص لب کبک تو هست وی پیش بالای با دام تو خوش بجهت فیما
 فردوس مطرب و هستی کاتبه چون ف دست زده شد چون دهن او در رقص پایمال کشت و الخاله بده تا لمولفه یکی روز
 کان بود روز عمر بخوبی و خوشی فل افروغ طبع لطیف پادشاه رنشا ط دجله و تفریح قطعه باعث شد و در مجال صاحب
 اعظم تاج الدین علی شاه ترخان زید قدره که منظور نظر عنایت و مشمول اثر تربیت حضرت جلالت شده بود از جمله حضار
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

سعیه ساخت در کمال آسایشی و تمامت اسباب مالا بد از سر سلطنت و شیوه بزم با اوانی زین و فرشهای مشهور و مصور و منظمی
 مطیع با موضع سقا و مطا رب و العقل مطا ربه در آن پرخت برین سیات کشتی چون نوری ز رازند و دلال بر پشت و جلالتین
 صورت روان کردند و پادشاه در پاهت با گوکبه ایاقان کنار و جلده رسید و جلده بطریق ترکیب خاص با شریطیه
 پای پوسی قدیم کرد و روحانیت آب و آن اللاء ملکاً خوشت تا و جلده بسبیل تعریف و بدت تعریف بلیغ بن و در معرض اعتدال
 اور و گفت که تو گیتی که روان روان آنی و تو ایام صرصر حرکت سمنه سلطان سانی و جلده گفت من اقطاع ششم بی نقطاع
 ما و طلب و طهارتم بی ارتداع و اخلاص خدمت هم تن روانم و بشا حضرت جاری زبان برید فخر یک تن از خود و
 موصل تا بصره سپردان ابیار و واسط و ابروی بغداد م میدان نچک با م قطع اباد م بدست با دجبت چریک منصوریه
 مقتضای آن عمل سابعان و قلدی التریه همواره زده لؤلؤفه کرده که هر چه سر زلف و حلقه حلقه چو دم میسارم با انکر کس
 هر خس پرورد از خود فرو تر م خوند دشمنان دولت را در خود سر کون می اندازم کار خانه فردوس بزاز لای فروشم و
 شعلی معین تر و خدمتی روشن تر ازین میجویی اینک نوکر میرا و ده طغای حاجیم جنبی خاص آورده که بی سابق بخیر میباشم
 کالجبال بعد از جریان مباحثه پادشاه از پشت باره گردون حرکت غم مرکب آب سرعت کرد لؤلؤفه کشتی کند و بر
 دریا بسیار کشتی که در آن بگر نشیند عجبست بگم فرمان معنی معهود و منظور آن بزم را خطاب از کتب مینار ساینده مجلسی را
 که جو و ولدان در بزمگاه رضوان از مشا هده آن در عرق حجلت چون شکر در آب بکشدند لؤلؤفه بدو در عینهم بالکون و
 علی فذلک فذلک بالی و شربانی حمراء صافیه فی جوف صافیه بیضاء کسعی خود من الحور حسناء نخل حسنا و
 فی بدیها صاف من الزاج صافی القوا بر بر صفت مرغول چکن و مطالعه نقش از کت در یکسید نذاب و جلده شیرینی
 لؤلؤ آن شکر لب لباب جلاب میکشت و به از نغمات نکست غنیمتش مجلس اقا عده هم کرده انی تمهید میکرد و در معاطات
 راج و موامات ارتیاح آنروز بروج رسانیدند چون سوا و شب بر نبط خط شادان سایه نمود و نور عارض آن ماه خسار
 فلک شد کسب قرصه ماه از ششم در آب اقا و بعرف هم باهاش خواندند و در آن بیان میگفتند لؤلؤفه بست زلف و شب
 تیره و آنکه چپشی هست خسار تو همتاب و چه خوش متابی اطراف کشتی تابشروع و مشاعل نمود و قسبه آسان با نوار ثوابت
 و سیارات بر آراسته کرده مرکب شامط و طرب در دوران آوردند از زبان سلطنت اقرا ح کرده آمد تا بر او از معهود ملاحان که
 کشتی نون صفت را بجداف لام بیات تجلیا و تمیلا تسیر میکرد و معنی پرده سازی و لیل و آزی کند لؤلؤفه هلا یقول کنا
 سانی المذام خلدنا کقول ما لاجاعنا و نغیر هیالنا بساط بسطی ما از عمل خود ناز که از بساط بر وزن این غزل و لا ویز
 که طر زخمج و نشاء و بیع کاتب شعری کاتی ما عنین به سواها و واهال لینی و الاین و اهاساخت پرده بر
 اینک چک و خوش گرفت لؤلؤفه مسلمانان ازان دو لعل پرورش چه بدوشم چه بدوشم چه بدوش سمر نقش
 مشک باشد بران دوش بران دوش بران دوش که یار و کوشال سترن داو با کوشت با کوشت با کوش

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

که باز دارد

که باز آرد بپوشه عمر فرسته لب نشت لب نشت لب نیش بگویم از کجا طالع شود خور ز شیوشت ز شیوشت ز شیوشت
 فکند هاج خورشید از سر شگن سرخوشت سرخوشت سرخوشت دلخواهد که همچون جان کشم در آخوشت در آخوشت در آخوشت
 مزاج چون قدر بود و روز نوروز شب و وشت شب و وشت شب چو ساغر در کشد ناپسید گوید همه نشت همه نشت همه نشت
 رساند مال را زارم کرباد فراگشت فراگشت فراگشت سرف بی باه توئی که چست فراوشت فراوشت فراوشت

۵ بحقیقت این غزل در صنعت نزدیک و حسن گیر و این بسط در صورت تطبیق و ترقیق ترانه زبانها و سنجیده بیانشه صریح و منجمل
 من لا کفلاس یؤذ بدنگا پود شاه دریا اول با مزنه ندما همه شب بر عادت خلفا برین نوامبر روی دجله و همتاب شرابی صافی تراز
 همتاب در جامی لطیف تر از جوهر آب لؤلؤ لطفه مصرع همچو در آب نمانده فروغ آتشی می نوشید و جریه یا قوت ماب کلفویه
 چهره دجله میساخت حتی اذ الصبح دنا صوره و غاب الجوزاء و المردمک فی الجبله کاران شمع طراز چون چراغ
 در گرفت معنی در مرتب رابع بنات فلک شد و صفت این بیت از کفیه مقترع مقالت لؤلؤ لطفه در و ندانت بسوسیده ام کا
 ۱۰ من از آن شراب سید هر حق او چون بالایی او است ام و بکرات از بندگی حضرت چون چکت بی دست منت غیر نواز شمایافت و لا کفاس
 چند آنکه طبع لطیف تر و مزاج سلیم تر میل بدین بکیرهای نقر و شمایل مطبوع و حرکات بکلمات موزون افزون تر و نامت جوت
 ملاحظه نسبت با درکات بهین حکم دارد چه قوت دایقه را غایت لذت برادران مطعومات شمی مقصود باشد و لامسه را در ملاحظه
 جسم نازک لطیف و شاد را در شام رویح عطر زکی و سامعه را در تنوع اصوات مرقی بهی و با صره را در ادانک مبعرات
 موزن جمیل و انکار جتن بی حتی باشد بلکه مصحف آن و اگر کسی از مرده دلی و فسرده طبعی سو فسطائی دار با نکار جتن پیش آید و محسوسات
 ۱۵ حیوانات عجم نیز اثر دارد معتبرند و گویند که دل دلایل منقول بشنود و بهوش جان بر این معقول در باب باری تعالی در جنت
 نامه مجید آدمی را که بدیع فطرت و خلاصه عالمین بود چون در معرض تمدح آورد و حسن تقویم خواند و سوره یوسف را در نفس منزل
 احسن القصص گفت و حاکم عقل کوبا سبب آفرینش حکم میکند که مدح حسن جز زبان حسن نتواند کردن زیرا که هر چه بغایت کمال رسد
 مستحق تمدح باشد بجن نسبت کنند پس حسن با هیچ الت تمدح جز ذات او نخواهد بود مصراع زهی سخن که چو خسار نیکوان حسن
 نقلت که عایشه بنی طلحه که خویشترین عفاف عهد علی الاطلاق او را دانستندی در طواف کعبه بود ناگاه نظر بی ذویب که از کباب
 ۲۰ صحابه رضوان الله علیهم بود و بیایه چو جماعه ادا فاقه و سطر توقع فبارک الله حسن الی العین از لوح خلقت او بر خواند و حیرت زود
 از سر تعجب گفت من انت یا پندی هیت چه کسی که یکس با تو برگردد نباشد که نه در تو بازماند مگرش نظر نباشد شعری الالیه
 لکن یتعین حسیبه و لکن کفان النبی المفضل لئلا یأبى العبد الله کف صان الله هذا الوجه عن التا افریننده
 جان و دل در آب و گل این چهره آب صفت آتش صفت از سیس جیس آتش آن جهانی نگاه دارد عایشه گفت هل فلتک
 هیچ ترا فقه زده شمایل خود کرد پسیدم فال لا و لکن الحسن من خوفه مقنون نشدم اما سکت باشد نه دل که روی خوب برین دور
 ۲۵ نیارود و در اینجا است که چون مطالعه حسن بشرط شریع مقید و از هر جوی هوای نفس مجبور میگردند حکمای بتانی و علماء حقانی

بنت سحر

و شیخ طریقت را با نقش صنع الهی که آئین متحرکت نامناهی است ذوقی و تعلقی و کشفی و ترقیبی بوده و نظر ایشان بر آنکه بیعت
 بر نقش خودست فتنه نفاش کس نیست درین میان تو خوش باش عین العفاهه میگوید ما را قادری حق از راه مقدمات روشن شد و
 مریدی از وجود مرادات چهره کشود پس حال لطف لم یزلی بآیات سنہ عاکم اباننا فی الافان فی نفسهم در صورتی جمیل مشاہد
 توان کردن بیعت آئینه زبیر آن بیاید تا چهره در آن مصور آید لاجرم سالکان این راه دو اصلان این شرب ازین بیعت
 این اسرار معلوم کرده اند بیعت اسکی که ز چشم من فرو بارید است و کوش کشیده که مروارید است از کوش بیرون کن که تو بگویم
 ۵ کان بر رخ من جلوه عالم دید است ای ظاہر بین صورت پرست ذوق تعرف یعنی چون ذوات کایات خود شحات فیض خود جو
 واجب الوجودی است تو نام کو میر وجود از کجا بر خود می بندی مگر کل شیئی با کثرت الاله و جہہ ترا غمزه نزد است پس بیعت پذیر شرکت شینیت از
 کوش هوش بیرون کن تا بد نام ان الشکر لظلم عظیم مگردی که پذیر کوتا در خطای امکان حقیقت از این رخ صنع آفرید کاری
 و بقی وجهه ربک فی الجلاله و یدیه اند مؤلف است بیعت آئینه صنع پادشاهی است رونق ده ملک شانی است در راه
 ۱۰ بیعتون که باشد که همه بر صدق بجهت کواهی حسن است زینا نسلک ان نسلک طریقی حسن المنقلب و حسن العاقبه
 و فتوح ذلک من جزئی الدنيا و سوره الطاقبه تسمیه فتوح و احوال سلطان علاءالدین دہلی سلطان علاء الدین
 لمؤلفه انکا از عدلش زمانه زینتی دیگر گرفت بر سر پادشاهی از قباب افکرت از برای خدمت جاهش که تا جاوید باد رسم
 و تناسل روزگار از گرفت در سلطنت کمال استقلال یافت و به مآثر غزوات و تواتر فتوحات در جهان را یتی شد بل آیتی و تا ملی
 بوده بر کز چنین سلطانی کامکار مجتهد و سبذ بر کوشه گاه کو به زمین مذیده در شور سنه شان و سبجانہ علی بیک کورکان بابتہ تو مان شکر
 ۱۵ توانی اطراف غرض بدون با مضارب خیا م ققام و مراکز اعلام استعلا ساخت و در خیال مصره کرد که در کوی عیاران سرسری خان
 میتوان گرفت یا فریضه از چنگال شیریان آسان آسان برون بر دو سلطان خادم هزار دیناری را که ملک بنو لقب و یت و من
 التماک و یزلی لانما باشتا و نهر اسوار دشمن سوز فتح اندوز بیعت تیغ استخوان پکت عنصر بر شیخ نوشته یارب نصر بیعت
 ایشان فرستاد چون میان آن دو لشکر کیزه مسافت از لشکر اسلام در شب که سطح فلک صلا یه فالیه سالی نمود و شبنون را
 بیعت عا نا نکتہ ز برشت بز کشید نکر دان همین کنین معافصه بر سر لشکری امین از طلایه و فارغ از ترانس رسیدند
 ۲۰ شعری الی شمال من الحنان صغیفه و التوسط لبقطن من بین الفاشمیر صطلام از نیام مقام بر آئیند بیعت بر آمد
 هر سوده و دار و بیک در حشیدن تیغ و باران بر تن از در و لرزان چو از باد بید دل از جان شیرین شده امید اگر لشکر
 مغول از مملکت دہلی نمانمانه فناء کلی عوض یافتند بیعت لشکر کش خورشید که هاشم سحر آمد اعلام ضیا بر سر این بنیز خیم زد
 ماندگان عرصه و غار در حلقه گرفتند سلا حما از ایشان باز داشتند و علی بیک را با بقایای امر از دعای شکر که را یه راست نظر
 بودند و قبضه اسار و طولی حصار بدلی بردند سلطان علاء الدین فرمود تا شمشیرتید و کلمه توجید برایشان عرضه کرد و نمان
 ۲۵ سر بر خط اسلام نهادند و از علم هایت تقنین گرفته باز از بختن کرم طیبه و هدی الی الطیبین عن القول لا اله الا الله

اللہ علیٰ قلیٰ اللہ کہ غنچہ فاختہ گلشن ایان و درہ نمینہ صدقہ عرفان و شد شہادت ابد و کیمیای سعادت سرمد و خط اساس بن
و مہبط انوار علم الیقین و عین الیقین حق الیقین است بیاراستند و معنی عجیب من فہم بقادون الی الجنتہ بالسلاسل و صور
یافت و صورت شعر و نماگان مگر و الامور الی تجویہا سبباً ما مثلها سبباً حجاب ازیات برانداخت ہم
این کلمہ تیمنہ بر نفی عوارض ناموس و اثبات غرض اسرار لاهوت شکست بعیت تا تجاروب لائزونی راہ کی رسی در سہ
الا اللہ و اگر وظلمت خانہ طبیعت و وحشت آبا و خیال و شہت سر می ہم کسی اصوت ریتی پیش نظر آید یا شہد شہتی در اول
۵
کچون مجبط دایرہ سپاہی معانی شود و چون مرکزہای برجای استقلال ثابت دار و در مرکز دایرہ تدبر نماید کہ نقطہ مرکز با قلت جہت
و ضیق ساحت مدار محیط دایرہ است معما کہ بر سطح دایرہ صد ہزار نقطہ بصورت مانند آن تجویزاً میتوان یافت ہمچنین دل و می ہا صغر
بنات وقت حج سبب مینہ فاضلہ جسد و قہر مان کارخانہ وجود افادہ و منقبت ان فی جسد ابن آدم حصۃ ان صکت
صلح ہا سائر الجسد و ان فسدت فسدت ہا سائر الجسد الا وہی القلب باقمہ و عدسہ حدقہ کہ نمونہ نور با صرہ است نیند
۱۰
حدیقہ نرکسین گلشن نرودین و قہر زہرا و طارم خضر ادریس کہ شمشہ مختصر می بیند و ادراک میکند پس عجب باشد کہ اگر کلمہ الی اللہ
لکلم الطیب و العمل الصالح تیمنہ ہا بجز لفظ و ایجابی معنی متضمن و فایق اسرار و منور مشارق نفوس برابر باشد سلطان علی بکت بابو
نوبت و عاطفت فرمودہ در جہت امارت داد و شکر مغول در میان لکھنؤ ہا ہی سلام معنی کرد و نیند پس حکم رسانید تا سراسر ای کشان
جمع کردند و بر جماعت ہنود تخصیص رفت تا سپید کردند و چون پیش ازین با مغولان کوردی رہین و دستکاری رفتہ بود و سراسر ہا ہی کشان
در پایان فارسی انداختہ فرمان شد تا شمارہ کردہ شصت ہزار سربہ سر آمد از ان بردور و ازہ بدون مناسی خریدند و جہت
۱۵
و نظارہ آئینگان ساختند بشارت این فتح باشاست بسایر بلاد و صقاع مؤمن و مشرک سائر شد چون سال ستہ تسع و سہ ہا
سنہ ابلکت مع الافبال و فغان من الکباب من حال و بہت فلکت فرسای پتھلاص ہندوستان و قہر کفرہ مزہ لبقا
داشت ووران نزدیکی مملکت مالو اکشادہ بود ملک نیو و ظفر خان و بابکت ہندی ابابکت لکت سوار و سپاہی مصحح قبا لکت
فرجند بنصر مجتہد نامزد آن بلا و کرد رسید چون بچھت حد و قنکت رسیدند ای تجارتی است داشت و ایل متقاعد شد و باج
شعہ قبول کرد و زیادت از سی ہزار پارہ و ولایت معمور محتاج از افواج اہالی و الوان نعمت ناقما ہی بعیت چون عارض شد
۲۰
از سخونی دروسی ہمہ آرزو کہ جوئی در مملکت اسلام افزود روایت کنند کہ شش ہزار فروار زر بدہ نقل رفت و کدمن نغیر حضرت
پے شود الجوالین و درین غنیمت الماس چنان خص یافت کہ مثقالی استہ وینا رراج با آمد از ہما مقام شکر قاصد دیار و در ہن
رای ابتدا امتناع نمود و از معبر ہما شکر کرد و چون میان برادران ہیرہ ہندی بقدر قتل ہیر ذراع قائم شدہ بود سپرہ ہندی مطاہریت
رای تمکت را لشکر می راجع فارس فرستاد و باز رای شاہراہ سعادت را سالک و خطہ خویشین داری را مالک شد و مملکت و ولایت
بی محتاج مبعر کہ تسلیم کرد و دلانت عہد پیکند بطریق جزیت و فدیت خزانہ کہ خزان او ہام بصبط اوضاع ان قیام نمود
۲۵
نمود با پنجاہ و پنج مرہ قیل از پنج اقبال کہ مغبوط اقبال دورنگار و کماران اقبال یار تواند بود و عہد خدمت سلطنت خست تا ایا

آن مملکت ہم بروی مقرر شد و اذنان دیار نیز بر جای ناقوس ناموس کسری رسوم بت پرستی دعوت کبری ایمان و امر اسلام
 اذنان و اقامت اقامت یافت و بدین احد و ثما ذکر عادات چند گشای رسین یعنی سلطان محمود سلطین از صفحہ تواریخ منکر گشت
 و امر و چهار صد و پنجاه و پنجاه سوار لشکری مرابط غازی سامی ایشان در قلم دیوان عرض آید بہت و مشاہرہ و مان پارہ و دست
 نواب ارزاق ثبت شدہ کوش چشم بر سر صد فرمانی کہ وہ نہادہ اند و در راه دین برای جان بزی و سر اندازی بقدم خلاص نشانی
 و چار صد رندہ چلی لوی لوی بفلین اساطین و بلعین بیضیان علیہن نجایف شہن بان لوان بر اربط صطل مربوط و ہمتہ چلی
 ۵ تہارکان بیابان نورد کہ کوہان شعر فہن بیضا گادا جنین وادبا نوہننا منہن فوف جبال کہ شمال و دوبر و دست
 باکشان کیسان نماید و دست مسرع اندیشہ خنمال توایم ایشان بنساید روز حاجت جبرگیری طرف و بشارت رسانی الکناف را در
 حوالی مملکت منوم و مظلوم گذشتہ وصیت شمول عدل و داد و قیام برہم و مواسم جہاد و دردت و توش کد سار فی البیاد
 الزیاج و طار فی الافاق بغیر خبا ج در جیب سہ عشر صفدان محمود و ہشک مستقین تخلص معبر را روان گشتند و بنا بر عادت
 کہ میان ناخین قائم بود بعضی قصبات را ایل کردند پس از معبر مبطا ہرت مجاہرت نمود و لشکری انبواہ با رجال واقیال فرادان
 ۱۰ طاقت را استقبال شدند مملکت نیز کہ خور اکیوان محل می پذیرفت بر مدار رجبت راجع شد و لشکر یان باز کرد و انید و ہم در انسانی
 این امور از حضرت پادشاہ جان الجایتو سلطان شہن بان لوان سلاطندہ خالویہ ایلچی و محمود شاہ نامہ و مملکت ملی گشتند
 با حکم بر بیع مشتق برانکہ سلطین انجام ہم در عہد پادشاہ جہانگیر حکیم خان و ہم در زمان حاتم اخرا الزمان اولگنا قان دم موافقت
 و مطاعت زودہ و بر زبان پیمان علی الحالات صورت خلاص بر طبق عرض نہادہ و عجب بیناید کہ تا سیر پادشاہی بکوش
 ۱۵ ہیون ما با کبشت و اقباب سلطنت ہلام بر آفاق عالم رایات ضیا افروخت سلطان علاءالدین ہرگز راہ خلاص قدیم
 حدیثی و اعلام عالی بخشود و اطہار تہجی نکر و اکنون باید کہ بعد ازین بر استحکام قواعد خلاص و مباحث متوفرا باشد و در ضمن
 الوکہ بجنبت کرد از تنق سلطنت و لی اثار رفت سلطان علاءالدین با وجود شہامت ملک گیری و ملک داری و استقامت
 بجز این موخو و شکر مطیع کہ عبارت از فضیلت ذاتی و خارجی و از بود و پیوستہ در قتل و اہراق و قضین بر شکر و تقیہ ارزاق
 چند بان مجاوزت حدی بیناید و تہور و تہجر بر مزاج غالب وار و علی البدایا پیاپی از بند نہاد و ہجہ تن از رفتار پای پل انداخت
 ۲۰ کہ ہر کینامی در درباری پیل بخت چہ رسول را در ہمہ مذہبی تعرض رسائیدن از تقیہ شرح و عقل و عرف نیک مستبعد دانستہ اند
 اما شرح خود ظاہر کہ با مورسبت بی شایبہ گناہ و عرف انکہ از طرف غالب و مغلوب و دوست و دشمن در صلح و جنگ مبر
 در سل محتاجد و عقل بر بید میداند کہ عقل یک تن بایدہ تن ہیج و ہین و تصور در مملکتی ظاہر نشود و خود بنقد مکتب محظوری شدہ
 باشد و بموجبی دشمنی ظاہر کردہ و ہمین خلاف رای سلیم و عقل صحیح تواند بود بقیہ احوال ملوک معبر تا انجام کتاب
 رای معبر گشتہ یور بر مال چیل و اندسال در کمال سبط و قدرت و نظم امور مملکت مدت زندگانی یافت کہ اندیشہ معانی و
 ۲۵ قصد دشمنی او شاغل از مشاغل ضروری نیفتاد و بعروض مرضی طرح الغرائش نخست و فرط کامکاری و بر خورداری از خزان و

ملا

عاجز عبادت من توفیق از کتاب
که می گویند که در بود و در آن
بزرگت بلکه مدکت است که
بجای ایشان بکت که میشود

و حصول مشبهات و شفاء لذات ایجابی بدان بر ویست چنانکه در خزانة شهر مردی هزار و دو صدست کوری رزمودع ساخت هرگز
 هزار لک هر لکی صد هزار دیار و قطاع زواهر نفیس و اعلیٰ جواهرین از زردی ساره و خوش و لعل آب صغوت و با قوت آتش
 فروغ و پروزة آسمان کون و زمرد اس نای چندا که ذکر اندکی از بسیار و عشری از اعشار آن بسیار بسیار عیار عیارت خواهد
 تا قاصیر این تقریر بدان ترصیع پذیرد و ازین روی صدق حدیث نبوی صلی الله علیه و آله وسلم **الدُّنْيَا بَخْسُ الْمَوْنِ وَ جَبَلُ الْكِبْرِ**
 محقق شد و تجربه خردمندان مصدق که هیچ نشاط چون تندرستی و هیچ حجت چون این و هیچ پشتیبان چون آل هیچ و سبیل چون
 زندگانی دراز نیست و هیچ صیقل چون دیدار دوستان چنانکه هیچ محنت چون بیماری و هیچ ناکامی چون ترس و هیچ خوری
 چون فقر و هیچ طبعیت چون مرگ و هیچ اندوه چون صحبت دشمن نتواند بود و اگر دنیا که علی الحقیقه کهن طغلت و آشیانه ارباب
 و بلاست و حضرت عت مقدار پر شده داشتی جرعه آب قراح از وی نصیب هیچ کافر نکشتی و آنچه در حدیث آمده بسبب کل این
اللَّهُ لَا يَنْظُرُ إِلَى الدُّنْيَا مَذْخَلُهَا بَعْضُهَا لَهَا وَ رَوْقِيَامَتُ بِي حِطَابِ رَسُلِكُنِي بِالْأَشْيَاءِ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا مَلْعُونٌ
 بنا بر آنست که طایفه عارف قیات و زحارف لذات و نیوی را محبوب و مطلوب لذات دهند و مقصود از کارگاه
 وجود از آشناسند لاجرم سباع شکل و بهایم صورت برزون و جوزون و شهوت را ندن بکلیه اقبال کند و نفس با طغیر از
 مملکت بدست در توصل بر جناس طبعیت و نقایص سخفانی خدمتکار شهوت و غضب و حسد و دیگر ذایل نفسانی سازند
 و بنا حجاب راه معرفت شود و با تنگاس حقیقی و اصلاح از صورت انسانیت او کند و در کار بر وی خواند طبعیت ز روی عقل
 چه خوانی تو آنکه همت او علاج خوک کند از دم میخانی و اما آنچه بر تفصیل جزئیات ناطقت مثل **الدُّنْيَا بَيْنَ ضَارِبَانِ فِي**
رَيْبٍ بَيْنَهُمَا يَأْتِي هُنَا دُونَ مَرْجِي الشَّرَفِ وَالْمَالِ فِي دِينِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ قَبِيهٌ بِرِمْفَرْتِ مَحَبَّتِ جَاهٍ وَ هَلْ سِيفِرَا يَدُ وَ الرَّجُلُ
 کمال و استمال نفس ناطقه منی بر عدالت است و حصول عدالت به التال حسن تعاطی آن دست میدهد لاجرم صورت
 پرستان کرک از کوفند باز نشا عند **وَقَسَّ عِبْدُ الدُّنْيَا نَفْسَ عِبْدِ الدُّنْيَا** یعنی بنده دنیا را این صفت دارد که **الْكَلْبُ يَنْتَبِهُ**
عَبْدًا يَبْعِي عَلَيْهِ دِرْهَمًا مَا لَكَ وَ يَنْرَا حِمْلَهُ خَوْسًا باشد ز بنده خو سار و در ساختن ممتات عاجل با شارت و **وَالْيَوْمَانِ**
لِحَاجَتِي فِي الْفَرَسِ وَ اسطه و معین او کرده و راجل منجی تر مثل الذین ینفقون أموالهم فی سبیل الله کل جبه انبت مع
سبایل فی کل سنبله ما انه حبه و الله یضاعف لهن باشد و در مقامات قدوة العارفين شیخ ابوسعید ابوالخیر قدس بنده
 ستره نقل کرده اند که مسما طویل و صطبل از رساخت مسکران طریقه عرفان و دور ماندگان از عالم عیان که دیده بصیرت است
 سبیل جیل و دست حل بر بر عرف و اطهار شرف کردند و زبان طامت لا شرف فی الشرف و از ذکر دانیده اخصیقت لا شرف
 فی الشرف غافل بودند شیخ در جواب گفت با میخ زرد در کل فرود آمده ایم و دیگران در دل لؤلؤ لفه سخن کر جان برون آید نشینند
 در دل و بعبارت دیگر که از راه حقیقت در آیند عالم آفرینش با بر آفرید کار تقدس و تعالی در رسم منحصرا ابتدا اول سجده نمایند
 چون عمول و نفوس و ملاک و مقرب که از دیش همیولی و عوارض جسم و جسمانی مقدس اند و در مشهور معتقدین **لَا یَعْبُدُونَ اللَّهَ سِوَا**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

موقع شده و بواسطه ایشان فیض عنایت از فیاض الصور بذرات کونانات علوی و سفلی میرسد و این عالم در قیاب غمت و بیجا
نوریت هست نیست نای باشد و دم پذیرنده نامی باشد و آن جهام ظلمانی و اجساد و جانینست در عالم کون و فساد که وجود آن منش
تغیر و انتقال و دست خوش فناء و زوال بود و بحقیقت نیست هست نای آنرا خوانند سوم هم پذیرنده و بهم بجایانده مرکب از لطیف
و کثیف علوی و سفلی نهانی و ظلمانی و این طبقه نوع انسانیت که فیض عنایت از فوق قبول میکند و به ما دون خود می بخشد پس
۵ معرفت الهیانه و تعالی و مقربان حضرت او اگر تشبه بمباهای کند و مرتبه خود در سلسله آخرینش بشناسد و روی تکمیل جوهر
نفس آورد و آتش جلا بای هدس شود در صدر صفا صوامع بالا بالا قربت و زلفت از جنس ملائک بر کند و دوست
نای شود و اگر باز نماند مایه صورت که مایه ده بر او هوس است که دو دوست از معارف روحانی به ارد و در مرتبه بتذات
و ذنب فرود آورد و لا محاله جز با مال صفی تعالی بل هم مثل باشد و نیست نیست اما شود چون بکسب ربانی و احلاق و آثار
نفس انسانی با بدن دنیوی جسمانی مبتین و غیوم شد و تاثیر این دران و تاثیر آن ازین معنی معلوم و چنانچه انظام
۱۰ بدن کسب یاالت و عدالت نفس منوط است حرکت نفس در کسب کمال یاالت بدنی مربوط تواند بود تا نهایت کمال مقدر
برسد پس نزولت امور جسمانی و استعمال اسباب معاش در دنیا بقدر ضرورت و کفایت حاجت بر قضیت حکمت و قضیت شریعت
لذیئنا من بعد الاخرة و نعیم المال للصلح للرجل الصالح مضمون مستحب است بل واجب و مقرر و نفس که نفس صید
من الذین اوتوا من الله و اشارت شعر خذوا نصیب من نعیم و لذته فکلوا لان طال المدینة فتموتون و چون بسط همول و تفاریح
آن در این مقام تقدیری دارد ما بریک مثال بسیل اقتصاد و اقتصاد را نیم بدانکه در عقل و شرع حیوان معریت که مقصود از آفرینش
۱۵ انسان معرفت ربوبیت است و معرفت ربوبیت معرفت نفس منوط چه هر که بشناخت نفس خود را بشناسد و او همب خود را و معرفت
نفس بی معرفت و تحصیل علم نافع و عمل صالح است نمیدهد و تحصیل علوم و ادای عبارات بقوام بدن صورت نمی بندد و بقای کالبه
بی غذا که بدل یا تحمل از ان حاصل شود و قرانی پذیرد و غذای شهوت که باعث بشد بر تناول سخیل نماید پس معرفت ربوبیت بی شهوت
ناممکن است بی مقید بقدر ما یفنی در موقع خود و بعد متمثل آخر از اجراء رضای بی نوع محروم نماند و در راه طلب است خروج
بشارت الصفة نطفی الخطیئة كما نطفی الماء النار و اعمی و اعمی او شود و اگر چنین بودی خلق اجسام که در هر جزئی از ان چیزی
۲۰ هزاره قانی مصلحت مکی مندرج است از دایره حکمت بیرون شدی و نفس ما خلفنا که نعتنا عبت افادی تعالی عما یقولون
علوا کبیرا و در جمله کله یور و ملک مجازی کجوتی با من و عمری با تمسح و دتی با فراغ یافت او را و او سپرد بر بزرگتر سندر بندی که شایسته
حکیم خطیب و کناح بر حسب تعارف و این خویش در قید زوجیت آورده بود و دیگر پر بندی که مغنبت نهال وجود او از ضراء
الذمن بود یعنی مادرش بی علاقه زنا شوهری حریف کیشبه و اینس مجلس و مصطبه بودی چه عادت ملوک آنجا است که هر روز
بعد ساختن مصالح ملک و سوانج یومی چون از فرار تخت بشیب آیند و از دحام بارگاه سلطنت بتفرق انجامد هزارتن از ملایح و صاحب
خوش و قجاب در کشیک ملازم درگاه پادشاه باشد و مباد به خدمتسای جزئی را امگفل شوند چنانکه حاجب و ترجمان و ساتی و اید
۲۵

از شعر نیریزد این صواب است
اول صفت ملک است
دو صفت الهی برتر

تا فرخش در بان این طایفه باشند و روز و شب مردوزن بهمیگر مختلط و بذله رایت ایورا و اجرا حاتتا و ب بین یقین مرتبط لمؤلفه
 چون چادر غلام جهان در فخر هند کیتی قبای کلی شب در بر آید پادشاه بحسب ارادت و سبحان قرعه آفتاب بر هر که اندازد
 بیخج بستر و انیس همسر کرد و مقصود ازین تقریر غریب عادات ایشانست چون پیره بندی با دیا و در بت تمام زمینست و یلا
 عهد بنام او موسوم گردانید برادرش سندر بندی از خیال متغیر و متغیر جرشه و دست غیرت سره حسد چشمه تورا و کشید تا
 عقوق اطهار کرد و در آخر شهر سته سع و سبانه بی تیغ عقین سلب لمؤلفه ان کند نامتی که پاشد زهر کرد و محلول لاله پیرو او رفت
 ۵ ارغوان هم دست گیر مرد شود و بر کسر وزن هم قاطع تن آید هم قسم قابض رود پدرا قتل کرد و در شهر مردی بی تیغ زنی تیغ
 بر سر نهاد و شکری که در آن حوالی بود در ضبط آورد و بعضی از خزانه آنجا بشهر مکتور نقل فرمود و خود سینه بلیت ابا کوس و بانجا
 مدین و پنج امانی سبجان پیلان کج غنیمت نمود پیره بندی با جمال و اقبال طلب مار پدرا از عقب بر او مبارت کرد
 بر سر غدیری که بلغت ایشان بلاچی خوانند شعرباه لو طرحت بها لجننا و مشبهها لمیرت انفا داکا افغان مصفا
 ۱۰ و مصفا دست افتاد و تیغهای هندی شعر کج ذول ماء علی خضره مجاز المیتة فی فصره در یکدیگر بستند
 چو دیامی خون شهبه دشت و راغ جهان چون شب و تیغها چون چراغ ول مرد بدل کریان فتن دلیران خفتان برید کفن
 هر دو برادر از کیفیت حال بهمیگر خبر راه هر میت گرفتند پیره بندی را بخت تیره بندی نمود تا از کشتار نامه زخمی یافت و هفت فیل و
 ز غنیمت در دست لشکر سندر بندی افتاد سخن چکاست بن اطفاه السعد الایقانی ارواه الغض الاضحا لای درین نصف
 الکی منابر مال و حتر اذ کله یور که از اعوان پیره بندی بود بطرف کرام حتی از حوالی قایل افتاد و ارباب مال در حال مدو کرده بخت
 ۱۵ پیره بندی رسانید آن خدمت موقعی مسکورا یافت اما سندر بندی ستره مملکت بدست فرود گرفت و لشکر و خزانه در تصرف آورد
 درین موجبات بین الاخرین دم الاخرین افتاد مصحح دم الاخرین غنبدی مستبح و ادانی اخوت منقطع شد و قاعد
 سلم و سلامت مرتفع چون در هر طقت و در هر کیش به کاری مینی نداد و این معنی از تذکار بی نیاز است و غایب از در دیر و زود متوقع باشد
 سندر بندی با وجود اسباب سلطنت و ایلاف عماید لشکر از دوا سعادت و بهجت محروم و طمع جام در دیک تمثی بی آتش بخت
 می بخت و از خواب بیدار نمیشد تا بحال عقوق و اصاعت حقوق در وی رسید و در او هط شهرو سینه سبانه پیره بندی هشتاد
 ۲۰ لشکر و استیاف محاربت اعازید سندر بندی منزعج و کریزان شد و امن حمایت لشکر سلطان علاء الدین و ملی اویران پیره بندی
 در مملکت موروث ذبت سلطنت و استقلال یافت هذالوان للطاغین لشتر مآب لمؤلفه تا بدانی که داده ایزو کس نیار و بگو
 از تور بود و رخا ابند عالمی چه شود خواست او بخلاف خواهد بود در آشنای اثبات این ذکر یکی از دوستان گفت ملوک هند یکجا
 و طغانت موسوم اند چرا کله یور و لایت سلطنت در جبات خود بر سپر کتر که در جریده و لالازنا صیح النسب بود مقرر میداشت
 و سپر بزرگتر که رنگا مغرس و ترا هست عرق معلوم بود و در میکرو هندی تا ملکی چون عروس آراسته در مغرض پریشانی آورد و در ج
 ۲۵ کتقم از برای آنکه خبث مکت و فساد جلیت و ستمیال معانفت امور سلطنت در ناصیه هر دو با مارت ظا هر که بر جنایای ماطن

ذکر تقلب ملک مصر

باشند تفرس میکرد پس بر مقتضای تیر صواب تقرب و تبعید ایشان بر نیوخه که بر بان آن واضح گشت عین مصلحت دانست تا آنچه
مقدور که در طی دستور قضا و قدر مستور بود نتوانست پیمت تیر بر اکر بدست انسان بوی هر چه حالش چرا در کسان بود و زلف
بتم نه با دوازی تشویش باردی چنان چرا پریشان بود تقلب حالات ملک مغرب ملک ناصر ابعاد اتفاق فتح و کسر
لشکر خانی صیت کمال مقدرت و استقامت امور سلطنت که با هم ضم بود در جهان سائر و مشهور گشت و لشکر و رعیت میصع و مسود
و ولایت و خزانه امن و معمورتا در شهر نشه سبع و سبعمائة چشم بدور کار در کار آمد مصع **وَعِنْدَ النَّاسِ هَيْبَتُهُ الْمَطَاوِلُ سَيْفُ الْإِسْلَامِ**
سالار و حسام الدین بیز چاشنی که منسوب امیر الامرائی داشتند بر قصد مغالبت در ملک مبالغت کردند و چون دست
مراقب خود شدند تا مگر چون بان بگام رسد بعیت ایکت رعلائی که پدیدت از آدمیان حفاظ بر خوت انصاف بنان
شده و فابهم هم جنس ناند و شاه هم سلطان را بر اندیشه دشمن با بکار و پیش نهادید مردم قان و قوف افاد و روز و اطراف
فرا هم گرفت و در پناه حرم کریمت مستعد گشته بعیت شی صبح سعادت و نوح استن که روزنامه دولت بان موبخ بود
ولی نقوش ادانی ز روزگار اندم چو خطهای معما نوشته برنج بود هفتاد و خرد و خزانه از روز و جو پرده است و با اهل حرم و فرزندان
و صد و هشتاد تن از خوت عثمان بندکان مؤدب ترکان چرخ انداز بیخ زن کمولفه سواران زره پوش زره نوی سچوگان
برده از ترک فلک کوی از قلعه قاهره بشیب آمد و عازم قلعه کرک شویک شد و آن قلعه است کمولفه بری از قلعه بچون
طبع عاقل مصون از خه چون کردون والا بناعت و کثرت ذخائر از اخوات و نظایر ممتاز و لنگه های آن با شرفات سید
همراز و طایر این کرد و اطراف مغرب بابل شهرت و پر دواز و حفظه مستحق امین و قیمان زیرک کاروان دران متوطن و ساکن سلطان
با اتباع آنها مطمئن و تمکن شد و قاهره را با ابا عادی مقهور باز گذاشت و در بار بیخه **الْأَفْضَلَةُ السَّمَاوِيَّةُ تَمْسِكُهُمُ الْعَقُولُ الْفَلَكِيَّةُ**
لِلْقَدْرِ پیر نظر گاشت و روزگار برین بیت تمهید معذرت میکرد **وَشِعْرُهُ فِي الْبُدُودِ الْتَقْصُ وَبِهِ أَهْلُهُ وَبَدْرُهَا النَّسَاءُ**
و هی گوایم پس در صحبت رسولی نبی سخن دان محضی مرقوم بشادوات اعیان و مستجل سبیل قضاة مشتمل بر اطلاع از تقلد سلطنت
و سلوک ملک ترک و تجرد و نکت و ترید بصر و ستا و سالار و پر چاشنی که بر فیه خلیفه استصم قضاة و سادات و کزاد
امرا و کافه عسکرا احضار کرده محض بعض رسائیدند و روزها در تعیین امر سلطنت استصلاح شور و سب اطلاع را می کرد چون سلطان
سلعت سلطنت و مخاطبان عروس ملک جزایشان نبودند و ترجیح یکی بر دیگر تعیین و احد میمانا دون آخر مقدور و میسر نه عا
سالار بر سلطنت چاشنی که منطبق شد و او را برکت نشاند و ملک مظفر لقب نهاد و بر علی و قحقیق را نیابت کلی داد و خود جاب
حل و عقد و تمیز میان حال محل شد شعرا **إِنْ نَطَقَتْ فَانَتْ لَهَا بَيْنُ** و **إِنْ نَطَقَتْ فَانَتْ لَهَا لِسَانُ** بدین مضمون
احکام داد و امر و ضبط خراین و عساکر پیش گرفته شعرا **كَأَنَّ اللَّهَ هَدَى الدَّهْرَ مِنْ شَرِّ سَائِرِ عَصَائِفِهِ وَوَضَعِي قَلْبًا عَمَهُ كَمَا**
قَالَ السَّيِّحُ از مالکیت الفی و جمال الدین موصلی غلام بدالدین لؤلؤ و علاء الدین بغدادی که از امرای قدیم بودند باسی مقدم و
لشکر میمصع پلنگ جوهر شیرا و رن نکت آهنگ سده حلب فرستاد و جمال الدین را غوش قرم را نیابت و مشق داد و در
۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

تغلب ملک مصر

نور

امارت محض و قفقاق را حاصد و قاسقور حلب و استمور اطرابلس و زردکش خسرو و ابرم ربهتی و طغانا پیره و چو کدرا قلمه صفه
 فیه لبان صفه فیه لبان و با برکی لشکری آراسته چنانکه مصیبت مقتضی آن بود نامزد فرموده بی از طرف ملک ناصر هندی صورت
 نمی بست و اندیشه آن هر وقت خار لغاری در پای حریف تدبیر می گشت چه بیست بزم دو جنبه معامی که دید جای دو
 شمشیر نیامی که دید و نشا طرکوب در روزهای مویک که معمو و سلاطین مصر بودی بجای فرو گذاشت بدفعات پیش ملک ناصر
 فرستادند که چون سلطان سیموچی اتمزال و انزو اختیار کرد و ملک لشکر شمر گذاشت و جناب باحوال و اوسا طراه می یافت
 با جماع طوایف ملک مظفر را بر تخت نشاندیم و بقاعده محافظت شعور و رعایت جمهور مصیبت غزا و نشه عدل و داد را میان
 اخلاص در بستیم و قدم اجتهاد گشا و اکنون چندین خزانه مستحب سلطانست و ما را جنت تخمیر عسکر بتبیل حج صیاج تام
 حاصل و همچنین قراچه و وسیت نفر غلامان که بر یک روز معرکه مصیغ اذ انفلص الشفقان عن وضع القوم صفدری نامدار و شت
 لشکری جتارند بیفایده در زوایای حجرات موقوف گردانیدن و ارباب مغا فرما بجمل ربات معاجز و دشمنان از خود و دشمنان
 معده و دی که از عده جزئیات ضروری مناسب چنین از زوالی مقتضی تواند بود و یکری رهسباید فرستادن تا قافه لشکر قضا
 و مرور صفوف بهجا باشد بیست همی گفت از اینسان سخنهای نرم نه آرزوم در اول نه در دیده ششم ملک ناصر جواب
 فرستاد و گفت محقر چیزی از خزانه که مصاحب است و در وجه معاش خود در تپاش قوم معتین عشره عشره خزان موروث و
 کتب نیست تا بدیکر خزان که در مصر گذاشته ام چه رسد بر سینه تا از عمر مصلتی خواهد بود و کفاف از تکلف و سده ضرورت هر
 روزه از در یوزه توان ساخت و اما فوجی اندک از غلامان که ملازم اند غیبت ایشان را در معرض غیبت کوفی و عیب جونی فرا
 می نماید غایت نا انصافی و نهایت بی آرزوست چه امروز زیاده از روز و هفت روز زیاده و بنده زاده ملک الیمین اشرافی و منصفی
 و ناصر صری و اوع کتو و کفران بر نام و نشان خود نهادند و در مصر مترصد فرمان مخالفان دولت نشسته و ما اختیار و مخطرات
 دل از ان برداشته ایم و ایشانرا با بوده نگاه داشته و یک کار عالم در صد و استقامت و طبیعت روزگار با واکش و بنده بسزاست ملک
 مظفر را آن لایقتر که از بی بر مینت نرود و سلطت را بیجا فی رغبت شمر و کج عاقبت و زاد و نیه قناعت بر ما نشو اند برین امر اسله
 چند ماه گذشته ملک مظفر بتدریج غلامان اشرافی و ناصر صری را پنهان و اسکار میکشست و در نیل عوظه و مار میله و نامسکو تپو
 از محاکمات ملک اشراف که بهادری پر دل بود از قصد ملک مظفر بگریخت و خرم خدمت ملک ناصر کرد و اول دانند که از عقد جمعیت
 مصریان منحل شد او بود باز در دمشق روز مویک بیزر مجنون از اقرم بنوعی آرزوه و مستر بدگشت و بیزر علمی نیز بد و طعی شد با
 بخدمت ملک ناصر پیوستند چون و توفی برا خلاص ایشان و فراخی از طرف خصمان نداشت و توفی از ملکاید مکار بد ظاهر
 باطن واجب نمود و موروث ایشانرا با عزاز و استیاس ثقی فرموده تا در نفس قلعه راه نداد پس مسکو تپو بمصر رفت و در پروه با چند تن
 از اهل اینک معا هت بر ساز موهبت ملک ناصر ساخت و بذات متعالی بیست فرارنده بر شده نه سپهر فرارنده راه
 و ناهید و مهر تعالی شانه سو کند او و بتدریج امرای حلب و حما و اطرابلس و سغد و بعضی امرای دمشق چون بهادر حسن و خالص

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

صفحه

تعلب ملک مصر

و علاء الدین اید غدی و این خطیر در سلک موافقان ملک ناصر مخرط شدند مستکوم و رحمت موضع
 بعضی امر را برگرفت و پیش ملک ناصر رفت آنرا فاشحه فتوحات و خاندان بیات ساخت چه نظام
 کار سلطنت جز به تبه و دشمنان و آلف و دوستان صورت نهند شعری در فلان بنی صغیر من کبیر و نذیب من نوحی الف
 اللبانی و این سخن در افوا هست و عقاید و آراء خلیل یافت و استغور صاحب طلب خواست تا قال السبع و جمال الدین موصی
 ۵ و علاء الدین بغدادی را درین مطابقت با خود متحد گرداند با نمودند و غنیمت و مشتق ساخت ملک ناصر را خبر شد ضعیف لشکر بر سبیل توری
 بر سر راه فرستاد تا جریده بگیرد و خزانه و احوال و توق و جمال ایش را غنیمت آوردند و درین میان از فرم بهادر اس با پیمت مطابقت
 با اعوان مصری گرفته مصر فرستاد ملک مظهر خواست که او را دوست بگیرد و تا گردن معاندت نفرزاد امر او پرچیان شفاعت کردند
 و نیز اندیشه افتاد که پرچیان بادل و کون گنشد و عصیان آفازند به حسب او اشارت رفت و بر فعلی را با باده هزار سوار فرستاد تا در
 مصر محاطت دروب و دفع نوازل خطوب انزول کرد و ملک ناصر را پسر مجنون و پسر علی و مشکوتمور و فوجی مقدمان با عثمان
 ۱۰ و حنینی شرح علی بن الشکر ^و هَذَا لِحَالِهِ بِبَيْتِ الْحَمْرِ مَحْرُوسٌ شَدِيدٌ تَأْخُذُجُ كَرْدٍ وَ دَرْمَرِ حَلَّةٍ زَرَّاعٍ فَخِيمٍ سَاحَتِ بَرَانِ اَنْدِيشِ
 که چون آوازه حرکت و خروج منتشر شود اجتماع اصحاب متابعت و توار و موافقت و ولت زدودن متبصر کرد و در امر استبصار می نمود
 قوی و ویسی صافی کار دشمن را اندیشه ملک کنه کنگر و التبعی بترقیع ان کفهم و در خیال سوس میس جمال الدین اقرم فرستاد
 داور تمینت و دکرمی او و در ضمن آن التماس کرد که ملک ناصر بدش رو و در قصر ملک ظاهر زول کند و آنجا مرمت کار کند
 و پیوند عقد منحل سازد از بعضی تمسح و ثابتی فرزند و جواب فرستاد که اول تخمگاه مصر از وجود معاندان دولت بردارد که ما خود
 ۱۵ الماخذیم ازین الوکة سلطانرا استشعار خوئی روی نمود و مواد عجم و بر شکر قصور پذیرفت فرمود تا بدلیز و سپرده را فرود کشاند
 و علی الفور باز بقلعه مراجعت نمود امر او قاطع لشکر بر عدم ثبات و استعجال در مراجعت و انتقال تویح نمودند و گفت نامت عقاید
 امر او مصری و اطراف شامات و حلب و حما و حمص چون ایامات قصاید بزوی مطاوعت سلطان مقید است اقرم را کرم
 انکار و وجود خود در دمشق چون یقین مصراع لکت چه وزن آرد و با و اطایفه که در مطابقت راسی در بیت سلطان بر خرم جان
 بازی و سر نشانی اند چون از فرسخ غنیمت آگاه شوند شعله ارادت ایشان منطفی گردد و کارهای ساخته متلاشی شود ملک ناصر
 ۲۰ شعری ^و لَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ مَا فِي صُلْبِ دُرِّكُمْ لِنَفْسِي وَمَا بَيْنَكُمْ اللَّهُ لَعَلَّكُمْ بِرِجَالِكُمْ وَ فَرَمُودِ رِينَ كَارِسْكَونَ وَ ثَابِتِي رَجَبْتِ مَتْنِي
 مُرْتَجِبْتِ وَ زَيْنِ خُرُوجِ مَا كَاهِ وَ رَجَبْتِ بِمُوجِبِ وَ قُوفِ بِرِ عَقَائِدِ مَوَافِقِ وَ مَنَافِقِ بِسُبُوتِ وَ سَتِ دِي شَعْرٍ مِّنْ لَّابِصَانِعِي بِرِ
 کثیره ^و فَتَسْرِبُ بِأَنْبَابِ وَ يَوطِي بِعَلِيمِ كَرِيحِ مَقْدَرِ سَتِ كِهْ اَفْسَرِ وَ تَحْتِ مَوْرُوثِ بَاهَا زَرَسَا رِ تَعْيِيلِ دَرِ اَوْرَاكِ مَطْلُوبِ وَ
 از نغزات محدود و تفاوتی بیشتر صورت نخواهد است شما بگردن توکل معضم باشید که انصار ناصر منصور خواهند بود و هو المفيد
 بِكُلِّ حَبْرٍ وَ مَنُوكَلَانِ دَرِ حَالَاتِ تَبَانِيهِ تَابَانِي رِيَانِي يَابِئِدِ وَ خَلَايِقِ مَسَابِلِ اِيْنِ مَرْتَبَةِ اَنَابِي تَسْوِيهِ صِحِيحَةٍ اِنَابِي شُوْذِ اَمَا تَكَلِيهِ
 ۲۵ حَيِّ بِرُوحِ نَفْسِ دَسْتِ وَ هَا كَرِيحِ مَرِغِ هَرْتَمِي وَ رِينَ شَبَانِيهِ اَسَانِيَا قَهْ اَنْدِ وَ هُوَ فَيَا مِ الْكَلِ وَ فَيَا مِ الْاَسِيَا وَ رِي كَشِيهِ كِهْ اَمْرِي

تغلب ملک مصر

دو

مصری بگنجه دار و ابیک شامی و سپه فرمان از ترا که روم با او ام خود از انا کن در حرکت آمد و بسایه رایت ملک ناصر آمد
استقلال نزد فوج فوج که میرسد قضاة دارکان دولت هیا بنا با پیمان غلاظ و مواثیق شد و استظهار می جستند و چون بخدمت سلطان
میرسیدند هفت جای بن با گاه را امر اسم شعر بقیلون و اباقوف اعطاه كما بقیل و سطا الکعبه الحجر تقدیم
میکردند با غنود را علی کل حال من سجیل و میز هرگز که در حکم میکردند جمال الدین قرم با ابن النصح جنی و التون خوشن و غلام
سیحیکت اجداد بر خستیا کردند ملک ناصر و ابن بلطف قادر مطلق غزیمت و شش با مسافر رسانید و در قصر ملک ظاهر نزول
کرد و در ایام امرای طالبس و حلب بخدمت مبادرت نمودند سلطان خورشید منظر بلند اختر را سر میدان اختر زریج قمر استقبال
تختم نمود خاص بهادر و قلغبت کبیر و قلغبت صغیر با چند افراد مقتدیان با شارت افرم و دوران خیمه اقامت مطلق کردند
بودند چون عساکر و مقامات از جواب و طوایف مخطی و مصیب راجی و خائف متوجه رایت سلطان دیدند ایشان هر یک گفتند
مصرع من نیز بر آنم که بر مدخلی بر بند مسافت نموده شرایط استیمان و استیاق بجای آورده و رافت سلطان نقل
و اقامت بر صفحات جهوات ایشان می پوشید بر غلی که ناب احد و باب آشد ملک مظفر بود و در مبادرت بطل استیلا و بهر
و غلامی ندانست سلطان دوازدهم رمضان سنه ثمان و سجاه از دشمن غزیمت مصر تقسیم رسانید و ده بیستی و بیانی که بیست
سان و در باش از خنده می صنعت فلک را و در باش از دور می گفت اعلام و صنایع و طیر زرین افراخ و دباب و کوس غلط
در اجزاء کوه و صحرا انداخته لشکری چون کوه روین یا تیغ و ناک و خنجر و زین پلیت زوین داریش ساک راجع فی
کینه سعد فراج در خدمت رکاب روان چون ظفر شد چهار صد جنیبت را با ساخت و سام زرین بردست جو قهای شقیه
یعنی کونایان از بسیار وین می بردند و مرکب با در قار برقی سجاد هلال حرکت پروین با م فرمایم شعر و قور ادا حلیه
و بنا علیه و ان هرهتر الارض حیرت النفاضه بخاطر طغانی و علی بن علی و بن علی و بن علی که ادا هم و شیب
در روز در حلیه مجارات ایشان کون ارجل و قوفان ارذل میزدار پیش میکشیدند و در مقدمه پیش ملک مظفر رسول فرستاد و او را
بر ابقا و خصما از اقراف امام منتهی واجب و هبت در جواب گفت مصرع کوشتم که بگردان روی در مقابل فایده فخر خود
و نتیجه اقبال سلطان از مشیر و صاحب تدبیر خود سالار استشاری کرد و بر حسب صواب دید او پنجاه خردوار از خزانه برداشت و با چهار
غلام خاص در صنعت انگاراه سعید چون دل از سر بر بل تاج از سر بر گرفت پس به شارت مواکب منصور ناصر قاهره و در
نمودار اراگت فرودس ساعتند سلطان شب عید فطر که مصرع هلال مثل ما اعطفا لسنینا بروی سپهر نگار کون معاینه بود
باشکر بر طاهره نزول فرمود و هم در شب بر قلعه رفت روز دیگر چون ساطع عبد مصرع بهجور کان دل عشاق بنیاد او
سلطان بساعتی منتظر و طالعی مسعود بر تخت سلطنت نشست بیست هجده شادی نشست و ششده برخواست نقش و ششده
زخم کام برآید و او طرب کن نام خاصه که اکنون عده خانون ختم نام برآید امرا و ارکان دولت بجز سلطان که عید جان
بود لایلا العید عبد عید سنه کفند و روی با طاسان تبت را از ناز زو و یار شغری شاعر و نثره آثار کردند و چون

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

عید نوروز توامان بودند و از امیر عبدالباو بهاری بویا ترازشک داری بوزید و فاحشه باغندلیب نوامی شید برکشید و نبات
نورسته چون طفلان شیرخا از پستان مادر بنیان علی لیزید بزیده آب شمرده ان قرطه آسمان رنگت چون شمعچه شادمان رعنا چید
و بلبل بزبان پهلوی راوی این غزل معنوی بود و کل سرخ برمی آمد و خوش میخندید بیت آمد زمان دلکش نوروز و عید کل در
کس شراب بیغش نوروز و عید و کل آفرینش است لبست فردوس و شد خجل از صورت پرپوش نوروز و عید کل دست صبا
ز شهر طاهوس کشید در صحن باغ مغزش نوروز و عید و کل اندر بر عروس جهان خوش بکنده اند پیرایه منقش نوروز و عید
ببر گرفت خاک و لم ساقیا بار و ابی بزین بر آتش نوروز و عید و کل جامی چو آفتاب ده اکنون که شب سخت از طره نشسته
نوروز و عید و کل عالی مجلس بزم آرهند و بدین بیت بیت داده اندرون فکن در جام که برون رنگ اندرون ارد از
ساقیان کل رخ نمین ساق شراب صافی براق در خواست و چون کار جد پیش بود از ما دست لهو طالت فرود و فراسق
و مکتومیرور اباشکر شامی فرساده بود تا ما بن غزه و خلیل محافظت نمایند در راه مجاورت چاشنی کبرته دارند چون بیز چاشنی
بنمزل جاها نایب که مویس است بمسحت بیکلیک سلجوقی رسید بهفته میکشید که سلاح از خود جدا کرده بودند استراحت را سلاهما
بکشد و آتش بکشد لمؤلفه مصرع چون در اندیشه فرود شب یلدا گذشت دوست تقدیر مصرع بیری زکش خورشید
معنی برداشت قراسنقور و ملک تیمور بشکر برسدند و ایشان را در حلقه گرفت علما نخواستند که تیر و کمان را چون غمزه و ابروی خود
اورند چاشنی کبر مانع شد با کام اورا گرفته بند نهادند و عالی رسل بوائی را تطییر کرد و سلطان تقلید حکومت دمشق نام قراسنقور
بفرستاد و حکم فرمود که چاشنی کبر امصاحب لشکر بمصر فرستند و خود بر سر تقلید رود و بر حسب فرمان چاشنی کبر ابدرگاه حاضرند
و در موقف حیرت سر مجال اندیشه از خجلت در پیش آمده و از پشت پا و پشت دست مسخر نظر مطرح حاضر خستند و
نَبَتْ الْأَحْمَرُ كَتَبَتْ مَطْعَمًا وَلَا ذُقْنَا الْأَمَاءَ عَيْبِي مَسْرًا بِأَسْطَانٍ أَوْ كَلَفْتِ أَسِي بِي حَمِيَّتِي أَرْجِيْتِ مَرْدِي سِجُونِي سِجُونِي
با اگر ترا از ضعیف ضعیف بندگی باوج رفعت امارت رسانیدم چنین کفران نعمت کنی و چه دره و فافا بناخن تاین بر کنی شعور
الْأَسَاءَةُ شَرُّ مَا وَفَّقْتُ مِنْ بَعْدِ إِحْسَانٍ وَ لِجَمَالِ چاشنی کبر این سخن که حرارت شمع خنقل و شت چاشنی گرفته لمؤلفه
چاشنی همومه ساقیا بزبان لال و عبارتی با کلال کفت بیت از کفت خودم خجالت الود رخ در جوی روز سبب اندو
سالار مابین صرار و دلالت کرد و سلطان کفت اورا از قتل و حبس بپیمایی که صادر شده معاف داشته ایم و با بقا نمینی رفته آنا پها
نادیب چنین با حافظی نامر و مستدعی تو بین قواعد دین و دولت و مستحقات مرآت و دیانت خوا به بود او مهیل کشید و خبر
که نعمت منعم نه بیند تا بنیایه و نوری که موجب بدایت کرده تا پیدا اولی چاشنی کبر استغاث که پوزش نمود که اورا کشند و میل کشند سلطان
فرمود که ما کشتن را خدمت نمید بپیم شما و ایند و عاف تمس او بره کمان اورا که باولی نعمت چون تیر دل رتبی نهشت در قبضه اجل قرار داد
و خزانة و طمان و سباب عرضه سباب فرمود ای یار عاقل و دوست مشفق گوش من دار چون او می زاد ازین منابل طبیعت سرب عید
شعرا و ما یهلبغی و لذتها نفق الا فحیف ها بک من لایبر حال کدشتی و دیگریری که دشمنی است و بهنگام رحلت معلوم و مقصد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بقیة حالات ملک مصر

نامعین بلیت زمانت اندک و کارت سبب است وای دین که خیره میکند و روزگار برانی چه واجب کند و کاری شروع کرد
 که بر فرض بیشتر میخاست میان ذمت دنیا و وصامت عقبی جمع باید کرد و بر تقدیر امتناع مطلوب حال بی روی کند و که برکت
 طلب مصرع نجاشی بر آنکه چشم برکت بود چنانکه چاشنی گیر او بود بصرنا الله بعویب انفسنا و بهتلافن غدا
 الغافلین چون نوبت بسالار رسید لکن بهیچ وجه از این بخواهیم فکف کلین منیع و من به ملک ناصر از وی پرسید که فرم کرد چون
 ز زبان همه تن پاید شدی و خود را مرتبها تصور کردی از تجدید وضعی غایبه کل شیئی ان بهیچ وجه از اندیشه نکردی اخر معلوم است
 که هر طبعی را چیزی در هر کاری را مفهاری و هر بازاری را خریداری و در نظر عقل مرتبش عقل الجمل للرجل و التاج للشف بالما
 قوی الحجاج عینا للذللغنی زججت سامان آن داشت که تیغ زبان از نیام بر کشد بر وفق تمس در اقلید قلعه شویک
 فرمود که اجافاع قناعت برانگند و اندیشه فضول از ضمیر بیرون کند چون باطل اسباب رواند عرصه و هشتم که صد حرفا
 از زود نقره مصاحب اوست فرمود که ده خرد و نقره او را کفایت باشد باقی را تسلیم بیت المال کند چون حجاب مخالفان
 دولت از میان برداشت چنانکه ذکر آن مبوطر از آن خواهد آمد قحان باقلید حلب داد و دمشق برقر استغور مقرر فرمود
 و حماد حمایت استنبر که داشت واقطاعات قلعکات بزرگ و لشکری که در ایهام رایت او بودی در دمشق باستنبر
 سفوض کرد و دیگر ثغور را مرد نام یافتگان ایام دولت گشت اما افرام را شام از رانی داشت چون بغیره رسید کتبی
 کوچکت بالکسری و عقب بفرستاد و در اکر قده در قلعه شعیف توقیف کرد پسری خور و از آن او با تیغ و کفن بخدمت سلطان
 آمد و در باره بد شاعت کرد و کفایت کرد سلطان نجش و اگر جلادوی کیش شعلین گشت سلطانا هب الذب لعفون و انکشت
 جلاذ انما لیسف سلطان بروی بخشود و جان افرام بیخشد و مخلص کرد و اندی تا فرمود که بقیة عمر سلاح نه بند و جز بر بر کبی کس
 شراکها کورها و مشفها زمامها و الشوع مفودها معرفت سوار کرد و لمولفه زین ابن تیز و میدان مید کس
 که پیاو گشت از سبب او چون محالست که لمید بمت هر چند حمل شد تن بجمول در و بد و بهت تقود و تقم فرود کرد و هر جا
 الدین افرام الملامه فی الوطن غریبه و الاستلامه فی الغریبه و وطن متصرفه و خویساخت و بهت اسباب اغتراب مشغول
 و البک بسان الحدیث سف و الحمد خدا دائما ابدا انصار لطف سول الله بسند موضع افراد و کمر سبحانه
 من کامل ما شان بفضی سانه له الکمال وحده سبحانه سبحانه حکمت بالعدا فرید کار که و کل بی غدا عینا دل سطر
 از غشور آفرید کاری است چنان همکار که سعد الدین صاحب دیوان بو اسطر معابدی که میان تو اب اتفاق افاده بود و سر
 آن مواعده بدست شراج الدین وی داد با اتفاق سخی نکال شد نه امرای بزرگ در بار غوغوغن پرسیدند و در مقام تحمل بود
 و هم شوال سنه اهدی عشره و سبعمائه از حکم بر لیغ بهمیون خواجه بدر الدین لولا و امراء کبار قاریو با احتاجی و جلیبن او را
 با کرم دواد و شاه وزیر الدین ماسری و شهاب الدین مبارک شاه و ناصر الدین کجی علی التادب عرضه تیغ یا ساگر و اندی بود
 عرض پانصد تومان زر تو فر اموال ممالک که لزم نموده بود خانهای او و تو اب سفینه اسلاب شد و املاک و اسباب در نظر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دو

داخل انچوگت صدف رسول الله صلى الله عليه واله وسلم من جميع المال من ههناوش فرقه الله في تلو وروشنه غيره
 وني الحجة من السنة امر ابي عظام و محمد ايم اعظم ابدتد معد كتم بمحض قاضي القضاة في المالك دامت طلال فضاله وبيع
 اتمه و سادات سید تاج الدين كه افعال و حرکات او بر ابطال نسب و اختراجه او بجل موثوق به تواند بود و بروز نامه اعمال
 راز نامه اين رزايل كاشته شعر و گنت فني من خيد ابليس فارسي بي الحال حتى صار ابليس من جنك ولو غيبت حتى
 ماتك حذفتك طرايوني خيوني كنهها بعدد راز الساطيه بار غوگر و چون بي استباه بزرگترين كناه وجود او بود و نيز زياد
 از سيده هزار و ديوار مال سادات و ديگر طوايف غضب و نهب و تجر گرفته بود و قصد محارم علويين بپوسته و اطلاق نكوه
 و امارات انواع سرور كه تفصيل آن مودعي بطويل ميشود روا داشته و اين ابيات كه بر سطح ديوار مدرسه در فول بوقت ذوق
 كتوب بافت شاعر است شعر باريب فرج علي العبد الضعيف هو محمد بن السعيد الاشراف العلوي و
 غزيبه و كعضده منصرفا على ذنيم اليه قد اساء غويي فراق و الدخ من اجل شرفه باريب عجل على الاولي
 البغويي باريب دككك دبارا ظلك ليكنها و منه ظهر بفاع المشهد الغرويي فالعرض منهنك و الاصل منك
 و الفرع اخيت لك في القلوب و كذا ر حكم برينغ با و د سپر سادات مشهده مقدس سپر و نه با استيعاف حقوق كرده مجازاة او
 رسانند سادات آزار فائحه سعادات شمره و بر كنار شرط او را بضر بهاي مسوالم بقل رسانيدند چنانچه از مبادرت و ان حيف
 دوستان مجروح شدند و او از تكبير مسلمان و سلامت بل جهود و ترسا كوش فلكت على رسيد و سائر طوايف فاني او را مستلزم
 بقا و نفاه ملك و ملت دانستند و حقيقت چنين بود و سپر او كه شمره شجره خيشه در پره رفين لا يخرج نباته الا لا يلكا بود و از
 پدربهين راه رفان كشته و امير محمد زكر و زين العابدين كيا چي كه در شان مخدوم جهانان غزيفه و اركان دولت شيا
 اقراسي نامعقول و جابيل اكاذيب نامقبول ز قبيل اعقل و لا فزان سبحانك هذا العتاكف كرده بودند بستان خود و لرغوم
 لهم ابدني على الخاليت سلكت بران اعطوه خطوط منوره نوشته هم ايجا از فنن فتنن زمن ثمره دست نشان خود چيد يعني
 بيا سا رسانيدند و سيد عمار و الدين عمار و الملك را كه در موافقه اتفاقي با نواب خواجه سعد الدين شريك و همسر بود و بر كيفيت آن
 تزد و روف بل صاحب تدبير بعدا كه جان نجيدند ميل كشد شعرا لا الله عين لا ننام و ههنا بك الحواكيت لا نلام من مخدوم
 جهانان صاحب صاحبقران دوران وزير افلاطون حكمت ارسطو فطنت تصف تدبير بوزر جهر رويت رشيد الحق و الدين كه خايد
 بارش مينه رياض معاني و خاطر ستمارش نقاش صحايف معني است ايجا و خوان كتب ارشادش بر ا صاحب ربي و عبده نوسين وكيل
 فرجش دو صد حاتم طي بار سايل و صبا بي ريل غني و با دبا و او اسمعي هم غني بر طريقه معارف در خلوت و در سخن مستشار و مؤتمن
 حضرت جلت كشت و حكم برينغ شده در ترتيب قواعد جهانداري هبست عقل را رايي تو تدبير كنند وجه معاش طبع را
 ملك تو تعليم و پدرباري ملك تو نسبت كرمه فله جهاني و نه كس ملك نديست دين رايي و با حصول اين منافق و دشمنان صفا
 ناده خاطر اشرف را و الله اشرفا موضع بده مقلد بر مجلدي دوستي من عدل تقريبا كه مجموع آن سه هزار و نه باشد مستعمل بر صفا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تفویض وزارت سلطانی

دوازدهم

قطع بغا و کربان که زیادت از شصت هزار و دینار ریاج و اجرت نخب و تحریر نفوس و تصویر و جلد در سیس صرف شده مشتمل بر تالیفات
 قرآنی و توضیحات بر هانی و مباحث سلطانی و لطائف صاحبقرانی و اصول و اجزای مستغرق و اجار و آثار و فلاحات و عمارت
 و بطلان مذاهب تاسخ و تاسخ ایشان در منع و معارضه استدلال آیات بیست و دو که از مصحف مجید و بیان الحقایق و صفت
 اقا لیم سبع و علم تواریخ و انساب مستثنی بر جدول اشعاب که برین نظم در پنج کتب دیده نیا به است و بدین طرز و مضابط در پنج
 برداخته شده تا اوایل شهر سنه اثنی و عشر و سبعمائه جامعین ترجمه و التقریب مرتب و در کتب آیهی من نور آورد
 و در العبد و هم الرقص و سبک التبرکاتها ذوب العقل و صوب الفضل و کثر الرزق و طراز العلم و غیره
 التوسلین بن سبانی بنیانها تراوه الطراف و طلاوه اللطایف و يعرف من اساقف و نبیها بار اعة العبار و بعضا
 الصنعة لا علیها سماء الملك و رداه الحلاله یملی لسان الخیر لیه من یحفظ هذه الرسالة اصل الفضايلة
 له بحار التامل فیها هجی و ذاب فضل الربیع ام بدایع فضل ابن الربیع و فکاک کلام زهر انجم و سیافات اعداد
 ام قیاسات فتن اباد و در سبایل الرشیدیه ام و سبایل التوحید به جعفر ام الله ان یکتب لی و الی العین
 سونبلاء الفوائد المذاهب علی طر و سبجیه الحوزة الفکر من نیک التطور بلیت عروس لغزش بر بسته از حروف نقاب بوجه
 از لطف کلمه لفظه حال به در فضل مقرر نموده کوش سخن سزد که عقل در افند پاش سخن چنان حال عبارست نه سحرست فی مکر حوی
 که بی سیمیر و جبریل که راسته لال مشاهیر علماء عصر و اکابر بقاء و هر هر یک از شمول نسلی فصلی پر اکتند و در میدان احسان
 رسوخ علمی از خستند و بمعاطر حروف عبرت فام از معطر کلمات مینف در کمال مصنف و بر اعة تصانیف اولی که خط غالی
 فی حدیث غالیه قمی روند و آن فصوص فصول با سها و انساب ایشان در مسهل کتاب ثبت و منقوشست و اگر جانیا بنظر
 انصاف مکرند بی توسط و افراط طریقه خیر الامور بعین اوساط سپرد روشن و معلوم کرد که با وجود افعال بشتب مناطم
 و ملاومت بر ملازمت بنده کی حضرت که لحظه زمان فراغت مهیا یا از شویب مصفا منیب بحبت و جوی چنین تحقیقات
 و تیر تفریر بر مقراطس این مقصود انداختن خبر کمال فضیلت ذاتی و ملکات علی و واردات قدسی بفضیلتی و تائید الهی توان بود
 و آنچه علماء در هر قرن در معنی از الله یبعث علی راس کل ما یؤمن بحیة لها دنها آورده اند که در ایة اول عمر عبدالعزیز بود و در دوم شامی
 سوم شهری دور چهارم باقلانی با ابوسهل صعلوکی و در پنجم غزالی با المسترشد با تبه و در ششم خواجه امام فخر الدین از بی باج
 باخرزی و در سبعمائه اشارت بوجود مسعودین وزیر کما مکار و یکانه روزگار است و بی شک تا انقرضت عالم طویب ام نطق
 مختلف و استعداد متفاوت از انجا اقتباس معارف و اقا صغیر خواهد کرد و مشروبات آن عاجلا و آجلا بروز کار و دلنایار
 کتت هتاء الله العزیز و ده تفویض وزارت سلطانی بر مقتضای قدرت فعال ایشان که بعضی من نشاء و ذیل
 مرفیقا صفت صرف حکمت و ولایم نفوت البیت است چون تیغ یا ساسی سلطانی بنان سراسی مملکت با اغبان ساسا
 پیرانی کرد و نهال وجودی چند که بر لب جویا تر بلیت با لاکشیده و شجره خلایف خواست شد و فسا و طیفت ایشان بسلامت وار

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

عدوی نمود و منقطع اهل و منقطع فرع کرد پس در بندگی حضرت جنت تعین صاحب دیوانی که قهات ممالک کفایت کند و تمام
 ممالک را وجه ملافی اندیشد مشاورت و استشارت رفت محمدوم جهانیان صاحب صاحب نشان رشید اتقی والدین عزت
 برین معنی تذکری واجب دانست فرست پادشاهانه که نقوشا و اشیا و اشکال غیب را جام جهان ناست فرمود که صدره رفعت
 بخش وزارت جز بر قامت شماست علیشاهی باشارت سواد متعرض به علی شاهی چیست و زیانی نماید با بران از حکم برین
 فضا کشاد قدر نفاذ منصب صاحب دیوانی بر محمدوم جهانیان لمؤلفه دستور بجز دست قدر کارکن بسیار عظم وزیر ملک
 روزگار تاج الدوله والدین علیشاه لاذال فی صدرا العوالم صالحیا و رفیق یوفیق اللہ مصاحباً و لجزء کتوب العنا
 علیهم السلام ساجباً و لاجباً عمول الکرم علی من احسن اناساً جگمتر گشت بوقتی که از آثار برین بغداد در وضه مینویسمند و شوم
 سحری بر رون کلبک طری مشور بود و چهره ریاض چشم زکس جهاش منظور و بر صفحه ایام بقلم حسب حال سطوره لمؤلفه بنویسند
 و چمن کل فروش صبا پرده دار زمین سبز پوش خلک آنکه نوشد می در غمی خوشا آنکه بوسد لب این غمی مرست دائم کران بود
 همش عیش و هم راحت جان بود مشاطه شمال شاخ سنبل برج کل چون سر زلف ترکان قفل می شکست و اگر چه بنفشه را قافیه فاقه
 نبود قمری سحر موزون بسترین و آذربون می بست آفتاب صبحی با قدام صبحی همغان و شراب ارغوانی پیر و جوانان انصار
 احوان و جلای آند و اهل نشاط و راحت جان سطح و جلازین عبارت غذوبت و سلاط استعارت میکرد و صبا از روی کج کل
 و عبدر شامه غیر ششم می ساخت لمؤلفه زبیل ناله های دار میجوست صبا از عشق کل چهار هم بود سمن رخ را باب ابر می شست
 ولیکن چشم زکس بر درم بود دل ساعه صفای خویش بنمود اگر چه صبح اول شتم بود جبار از ازل شد اشکارا مگر کل پرینا
 جام جم بود چمن شد خوشتر از تجا ز چین عناول چون سمن کل چون صنم بود چو سلطان کل نشین اندر عمارتی در انواع با
 چون خدم بود چو ملک صاحب اندر وقت پوش بنفشه بر رخ نسرين رسم بود در مقام که محول رضوان خطاب لمؤلفه والی
 المحول یا فصور محول رسائیده بود تمهید طوبی بست آئین کرد و از جمله تنوقات و کلمه مرصع بوزن چهار و هه عطل از جنات آ
 واقطاع جواهر بفرگشت می رسائید و کلاهی مکتل بزوا هر که قطعه لعل مسوح بوزن بیت و چهار اشغال در قبه آن معنی بود و برین
 صفت که شعشعه عکس آن بر صفت شراب لعل از قدحچه بلور میزند بر سر آن عراضه عرضه داشت و نه علام شتری طلعت
 سنبله کسیدی حوت اندام با کمرهای زبرجد نکار در لباس مضارب بر اسبان عربی با ساخت و سام زرد در شسته عرض کباب
 بعین غایت ملاحظ و بسپور غامیسی پادشاهانه محظوظ گشت و چون نویان اعظم انوشیروان زمان چوپان کرکان غایب بود
 کتوبات بال و توقف داشت تا در بیلای سلطانیه عمره الله بدوله سلطانا بنای کتوشی کرد و احکام برین مکتوبه و اسباب
 مجد و گشت چنانکه این ذکر بر حسب مشاهد احوال در قلم آمد در روز اجلاس در مدرسه سيار حضرت محمد و مان عزت بها محض
 علای جهان و فحول فضلالی روزگار با نشا و رسائید فال الله تعالی والله بدعوا الی دار السلام وقال علیها الصلوٰه
 کلین و دوله کتوشی بقیه اراوت بیچون و میامن دولت روز افزون پادشاه جهان فرمان فرمایان سلطان آسمان سحر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تعلیف کارخانه فردوس سلطانی

دوازدهم

ضمیمه ساره شکر مشتری مخبر عتیق مجوق غیاث الدین خلدبند و محمد خلد الله سلطان عمارت کارخانه
 فردوس و دیگر اماکن که غیرت کارخانه فردوس برین است از مستحقات راسی زمین مخدوم جهانیان
 دستور نظام جهان تاج الدوله والدین علیشاه زید قدره با تمام سویت و چهار هزار نفر صنایع مدیحه
 صنعت و قیق حرفت با اهل و سکن از بغداد بر سبیل طوع و رغبت با آنجا نقل فرموده و اصطالحی منی بر سبیل که طول
 و مسکن عرض و پیشکاران سبکهای مرمر و ساج ساخت و آنسای فرات مذوبت ز فرم صفت چون کامیقلان دولتیاران
 جاری کردند و بنیاد بنا شد بپایه عباد الله بقره نهارها بقره نهارها و سفینه خاص جنبه نکر که با فیما ماضی گشته و مستحضر
 انکلیت با هم و لطفه عنانش فایدی دارد که بسم الله مجربها ما تدرق بلال مطلق و بانواع زیب و زینت محلی بر روی آب شد
 و این بیت دریاچه سلطانرا بلیت و جلد کوچک که وضع جوان شمر نشو چویش ان که در تاشی چون مناسب آمد و نهاد
 از عهد جمشید بر جسد که بانی رسوم جهان بانی بود الی یومنا بد آنجیان مذیده اند و بجز در تواریخ نشان نداده که چنین
 بنامی رفیع ارکان منبع بنیان بر مان بیات ارم صورت بدت سیزده روز افزوده شد و در کم از چهل روز متعین شد
 گناشته آمد پس روز جمعه بیست و دوم ماه ربیع الاول سنه ثانی عشره و سبعمایه شعل الیوف و صادرات شوموس الی اراج طالع
 الی یومنا الحسن افکار درین ار آنک جنت تربیت بندگی حضرت راعلونی طوبی نصارت کرد و چنانکه بهشت از آرزوی فردوس
 سلطانیه آب کو در رود بان آمد و حور از جمال خواتین بقصر مقصود شد و آوازه رود سازان حلقه گوش زهره ارغنون
 ساز گشت و در آن میان ساغر را جان لب رسید و این قل بر آستی در زبان راوی زمان افتاد و بیعت آنجا است
 در جهان سلطان مملکت کیر و لکت پرو بود از شمیم شمال اقبالش متفرک و درون چو مشک از فزاد کرد و تم سینه پیر
 روشناز و در خراب کیتی از جود او مزین گشت عالم از عدل او منور باد و ایام از برق که هر خورش بر سر راه مهر فزاد
 نجات او بر باد مقصود است تیغ او بر حد و مظفر باد هر دمش و ولایت روز افزون هر زمانیش ملک و کیر باد در
 جهان تا بود که در شهر نوبت کوس او کمر باد عالم از جوش شاه یافت نصاب بنده هم با نصیب او فزاد
 در مقام کششی اول کارخانه فردوس و در همه عیاشیه و تصور شاطیه و منا کن طبیه فی جبات عدن با در سه سیاه که در
 کواکب چرخ در آن متعیر بود عرضه داشت باز خراکهای زمین مرتفع بجوهر متلالی که قبه سفیدی و طارم زربجدی و جوش
 و مغزش میسون و خراک کواکب و در خیزه مطیر یعنی آسمان در مقابل آن چون الاچوق ترکمانان صحرائی و بنگاه لوریان بر جان
 تسویر زده می نمود بر افراشت و قبای زرکش چون و کله نیل ماه مرتفع بر در دراری با کمری زربجد کاهرتیا بشیره جزا طرف
 حلقه که حراج مصر و شام در صیغ آن صرف شده بود بر منقشه عرض نهاد و دو نه سب برقی ترا و اریانه با دکت رعد شیشه برقی
 بلال زمین پروین لکام جز پر پاروم بنفونگک ساهم پشایی که درون غرم شمع غرض فی بدله و صلا و رجب صدق
 و بخیر و معیار سبیل که کشید و هزار جانه بهنرک رونق نه پشاش برقی تا تیر از کسوت زینت خورشید و مصلحتش رفیع تر از هر سبزه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

آسمان در تنگنای کرده کالفر اطمینان المذبح و کالفر اطمینان المذبح چون حلال جز آن شرک و مذود هزار خسته
 فراخ سینه کشیده دم پیکان کوش پولاد و سیم و نیرا شتر سبوس بیکل با من نور و شعر لبینم الصبا بچکنه فی هیل سینه هینه
 بیجا لقمه لاد اجدا ذابله او بجایشی ساخت و ده تومان نقد در صرّات چون صرّات متقابل خون ملان از آن مد و مصور باز
 رکین کویک بزرگ آئین مطیع موزون و پیر سینه دست بست رفته بر پیشانی نوشته بروی افاده یعنی زر طلا تسلیم فرست
 ۵ و بر سر جریده اقرار بتلیک مالک و ما سیکله مستجل بعتل قضاة اسلام بسپرد و خواتین عظمی و نونیان بزرگ و اینا قان و یونان
 بر حسب رتبت و مقدار پایه خدات پسندیده نمود و بکرهای مرصع و اقدیمه منقرق و سب و جابه و لئمو و کیهام فرمود لاجرم در بندگی
 حضرت کمال خلاص و نیک بندگی و بذل مسامح و یکدی و اموقعی تام یافت و فور سیور غامیشی و عارف و انواع تربیت و
 عاطفت که تا غایت از خانان پیشین در حق بیخ و در صاحب تکین فایض شده بود و مبذول افتاد و حکم او در ممالک علی الاطلاق
 چون نقد معدت جاری کرد و سب و با منقبت صاحب دیوانی تصرف خزانه عامره و نظر در احوالکمان خاص و کار کار خانان
 ۱۰ ممالک بسطی بی مشارکت نظر غیر انضمام یافت بدین سیور غامیشی خواتین بزرگ که عقایل خانیت و ملکات مملکت اند
 قلعشاه خانون و شاهزادگان کرد و چین و اولجا تهای با تفاق نونیان بزرگ چوپان کورکان و حسین و سوچ و بین قلع
 و موقوف خدمت ایستاده امیر منمن عقیده رحمداسا بر کشاد و تفصیل طوی بعرض رسانید و را نوزده کاسه کرفتنه بنفشه
 غزال ذاب دل مستیق و صد عین کالفا قین فی طریقه طوبیة بموجبات مخدوم جانیان چون لقب بهامیون خود از نام یا سکا
 جان بر آمد و صیت مناقب او در بسطی غیر برابر با دیپان جهان نوردش روز نظر و مسابقت جست ظلم از نعمات او چون
 ۱۵ دلهای کینه احاشش در بند آمد و کار ملک چون تیر از پشت او راست شد از نشستش در چهار بالش وزارت غوغای مصیع
 الافاسخه و اسخر الحین کالفا بصره دعوا برخواست و از برخواستن علم دولت منجوق سایش فتنه با دلب چون کار دشمن بر زمین
 نشست الماس پیکان تین دوش علامش با نقطه دل مخالفان فعل زمر و با دیده افعی نمود و الف سنان ساره ربا نشان چون
 آه دشمن خاکسار حلقه با از بر زره بر بود وجود حملش با پشده و پوشنده عطا و خطاست و خاطر و تهنش در تربیت سخن و سخا تا سب
 دم میجا وید و بیجا در بر دست زاوکان سیارش کار بجز کرد و در سجرا و اژه تراوکان نادر دمنشی یا فتنشی در شمال و جنوب پیش
 ۲۰ گرفت کفرت و در پیش در محامات ملک سه فتنه را رخنه سین در آنجا وال داد و در اول شروع چون قلم تو قیع رسم محوشت
 از جهان برداشت و بر زخم فلک سیه کاسه شیشه کربخل را ساغر صفت خون بخت لکمه لفه نا جانست چنین صاحب یوان با
 ملک آراسی و جانش و جانیان با وی و الصلوة علی نبینا محمد ما حدی الحدی و فی الاخذاء حد الحدی صفت
 مدرسه سیمار سلطان محمد بنی الله الذی علنا مفاخر العجب بطول العورد و کشف التسمم و عرفنا ذلک
 الاغجاز لصحاح العفد بیاضون الطیف بهم بسبح الله ما فی السموات والارض وهو الغیر الجکیم حکم الزوصل اعطارد
 ۲۵ بعضی نغایه المدار عن رواج بیع الا برار و نغردا لجا و الا سکار فی اطراف مدارس الا سکار فی طرف الا سکار

بجری بیض کرغیه لسان دجله و الفرب و هما کا الضاحب و الصابغی فی الماسلات و بدیس البلبلی
اوران ابداعه باضح اللغات و الهزار بعد هار انجافی الما ضربات القری فی بزجیع نقد بسبب بعض الطوریک
الفیج البغاء حاسبه عنها الباب الالباء و اذهان البلاء و الصلوة علی رسولہ العری لا یطی
و علی الی الطیبین الظاہرین بیت ناصبا و چینی محمد کل آرید تا باران نمی چهره خود بزود اما بعد
منت بیغایت خدایا که عرصه عالم و ساحت بی با نور معدلت و از بار نضفت پاوشاه جهان فرمان فرمای دوران سلطان
سلیمان بخت فریدون تخت سکندر مملکت کسری معدلت بنجر موبت عیاش الدین و الدین اولیا تو سلطان بار است بشمال قبا
و صبا و قنار و دور ریاض اسلام هر روز غنچه بهیج می کشد و در چمن زمین بر ساعت نهال افضلی سر کشد و ریاض علوم راه مردم
از کف دریا مقدار ششم لطفی تازه میرسد و بنان شریعت را بر جای شقایق النعمان شفا شق نعمانی دیده میشود و اگر کسی بقیع
تالی طلبد و این تشبیب را مخلص جوید علمم خرد گوید که مؤلفه ای که جوئی دلیل مغزش بجراغ آفتاب میجویی اینک شاپرگ
که از اوضاع مرتجحه مخدوان اعظم ناظم مناظم ممالک و سوزان عادل و وزیران در یاد دل رشیدان حق و الدین و تاج الدوله
و الدین غرضها درسته چون صیت مبرت سلطانی سیار و چون کرد خیمه فلک و الیقدا لمؤلفه فلک ش از قوسه
و در خط صبحش طباب میخ او جرم کواکب فرش و شعری شمار فی بونی اذن ان نرفع عطفنا علی المحمل کا
سمت نصب یافت و نفایس کتب مشتمل بر اصول و فروع معقول و مشروع و صنایع و فنون محمول موضوع ساخته و افراد علمی علم
که شرح عهد و نسخ و حدود و خلا و دور و سابق حله فضل اند بترس و افادت و تشریح و افاضت معین شد و علم من علم و عباد
علم ببع عظمی بانی ملکوت الشمازقنه شما بگذرانیدند و همواره بر باب تقوی و جواب فتوی شیان ریاض دین مترجم و پیوسته بجواب
وزو اهر کلماتان تقاصیر عقل و وشاح حکمت مرصع و طلاب مجد و مصلان مستعد رجال لا للهیم نجابه ولا تبع عن ذکر الله
لمؤلفه چو صبح دوم جلد پاک اندک قلیلا من اللیل ما یجیون ملازم لیل نهار شده و نقش العلم لا یعطیک بفضله حتی
نخطیه کلت کلک هل نسوی الذین یملون الذین لا یملون بر سفته صدق غبت نکاشته و از فو اصل انعام پاوشاهی و بیجا
قوم و اسباب فراغ و دفاع از شریف و تسویع و میا و ده و مشا هر و الاغ چون وظایف و رس و کرا رتب و آه هذا ذکر ان التفتین
حسن مناب جهانیان فاند که تا جهانت از بیج سلاطین کامکار و خلفای جهاندار و وزراء و وزیرین صاحب بن که شعایر و منجوق عمیق
افراخته اند و در کوش فلک جفا کوش ارغنون خون فطنت نوحه این صطناع و اختراع روایت کرده اند و تمثال آن بر لوح مجلی
صورت پذیر نیامده لاسکات اکیف این اثر و تدوین این مفاخر نیز ارسال زبوت در ده مملکت سلطان و از فراید جان حدو ش
موجب جلالت و غیرت کدشکان و غنط و حیرت آید کان آید لمؤلفه تا وزیران بعد ازین اند نظرم مملکت تا بیا موزند شاپرگ
رحمت کسری باری غر و علا پاوشاه خورشید منظر بر صین نظر فلک غلام مجره اعلام با رخ میمون سالهای بیستهار سلطنت و جوا
دولت دو جهانی و خیرات تام و مبرت عام و مملکت آباد و رعیت و شاد و متع و بر خور داری و با دو مشیران حضرت و وزیران و اولاد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

که بانی مبان علم و عدل و متمدن قواعد فضل و بذل اندر شیره لؤلؤ نغمه تسبیح امور ملک داری توفیق مزید حق کداری گرامت
 گنا و دو نشیمان کیوان محل تریخ صولت و امراء غضنفر فرستم مکاشرت و اینا قان منوچهری چشم خسرو معاشرت را بختنا
 غر و اقبال در سایه عظمت و جلال او برسانا و چشم بدر مسا و دشمن من فال امین ابی الله محمد و الحمد لله الملك
 العزیز و صفت عرض کتاب در سلطانیه و سوالات سلطانی فال النبی علیه الصلوة و السلام
 ۵ بود که لا یموت فی بک و یسبها و خیمتها روز پنجم بیست و چهارم ماه محرم ششاد شمس و سیما که میان اول فصل و
 الخیرین الخیر الاموال شامل احوال بود و محروسه سلطانیه در موضعی که بر مرصدا قبال جای رصد خانه مبارک خنیا رسیده بود
 بنده به بذل حضرت پادشاه اسلام سلطان علم پروردگار کسرت بیت زمینده ملک پادشاهی مخصوص بر حمت
 الهی صاعف الله کله و سلطانه مشرف شد و مخدوم جانیان وزیر آصف روتیت سلیمان رایت رشید سخن و اند
 عرضه کتاب تاریخ را که نامه سعادت بدان معنی اولا خواهد بود چون منشور فرمان روانی بدست همیون گرفته بنده در
 کار ملک پروری پیش برود بر صفت سخنان خویش با آسمان رسانید و عرصه داشت که فلان بنده در دین مناقب
 ۱۰ و تائید معاخر حضرت تاریخچه پرداخته و در اسلوب بلاغت و سخن روانی بدولت قصاصهای سلطانی قدرتی ظاهر و
 بر مانی با هر دار و در این باب با اندازه عاطفت مستفیض انگت تربیت این خاکی را برابر غنوم بنده نوازی بلند کرد
 و مخدوم جانیان سلطان و زراة العالمین صاحب دیوان ممالک زید قدره بنفوس دم غیر نسیم متعاون شد پیش از مشول
 در حضرت کردون مثال التماس رفته بود که اگر مجال مضیق باشد که در شایه ای مستطاب فصلی مشحون باشد که از دعا
 ۱۵ مستجاب و دست قرینه موجز خواند ما مرست مخدوم جانیان فرمود اگر مجال باشد عرض افتد و الا فرصت نشاء نشاء
 در مجلسی دیگر تر صد کند فلینس تریک میور معبود چه در آن حال پادشاه جهان چون زمین خیز خود بر جقاین استیاء وقف بود و
 غلام و ادبک جو را فی بر آده کسوت زربفت اشعه بر تاج و تاج سلطنت در عرض خیر سایه کسرت و باری سلطان عالم
 خلد الله سلطنته بفرست پادشاهانه و در باب الدول مملون از ویایچه ضمیر این کمترین سطر خوش خوان آرزوی ویرین روان
 بر خواند و فرمان را ند که این کتاب فصلی بر خواند عالی عقیده خود را با زجل ملائکه کترو بی ریل ساخت و مخدومان اعظم عرضه
 ۲۰ و نام یافتگان و دات که حاضر بودند امیر راده امیر علی و خسرو و نجات تعناق و امیر محمد برزده و امیرای الغود طغای دولت
 و جللی و صاحب معظم امیر چهری بگری لفظ امین کوش عیش از امقرطه میکروانیدند و بنده و دانی که در زمان جلوس
 اشاکرده بود برین سیاق میخواند حق جل علاوات میمون عنصر پادشاه عادل معتقد ملک بخش جباگیر لعمرو لطف
 است تائید حق صورت امن دامان نفس کتاب طغر محمدی آخر زمان که لطف شخص نور مشخص و سایه اخض آفرید کار است
 سالیان ابد سپوید بنوید راحت جانیان در حصن حمایت و کنف رعایت محفوظ و مرعی دارا و اقبال چنانکه محیط پیرین
 ۲۵ کرد و در عقبه خائیت اددوان و کردون مستدیر چون خط مستقیم که سر زمست نقطه مکراندا و امر او را متابع و سکان قطار را

برفت مک

چون مدارا بین العظیمین منطبقه بندگی بسته مطاوع و تحت نالی صفت که بر عقب مقدم باشد بر بی ارادت روان و سعادت چون
عرض لازم که بجز هر قایم بود بر آستان ملازمت قیام نماید بلفظ سعادت بخش سؤال فرمود که مقصود چیست خواجه جهان بعباری
عرضه داشت که موجودات ماسوی الله جوهر است یا عرض و عرض چون معنی سیما بی باشد که با جسم قائمست درین طرز و عاقل
تا آخر نامت کلیات عالم را بطریق حکمت جمع کرده و دعای سلطنت را سرپوش طبع ایهام و زیور پیکر تشبیه ساخته حاصل آنکه
تا عرض با جسم قیام نماید سعادت بر همان این دولت ایستادگی خواهد نمود پسندیده اتفاق فرمود دیگر بر خواندم و نصرت مانده بود
که از زردم صورت منکات نماند از سایه چرخ خورشید پیکر انفکاک نماند بر زده و اینجا بر سؤال فرمود و شیر دولت عرضه داشت که
هیچ چیز از جسمایات خواه عالم افلاک و خواه عنصریات از آتش و باد و خاک و آب بی صورت و بهیولی باشد و صورت و بهیولی
از هم جدا نشوند و اگر تفرق صورت بسی جسمیت نماند یعنی نصرت بهیولی است با صورت چتر میمون چتر همیشه قرین و نشین
تخمین و اعجاب فرمود و عامر شد بدین قرین تغش در استعجال و شمر کداری بر آجال ایشان چون علتی وی بر فاعلی مقدم و
ظفر از طلوع ریش چون علت صوری از غالی مکرر از توافق عسل و تلیق سخن استجاری کرد مولانا می عظم قاضی قضاة العالم
نظام الملة والدین عبدالملک که نعمان در مقابل تخریبش بی لاد و نعم لفظ تعالی را نذکفت که هر چیز در خارج نشان هستی را در بند
حکما از چهار علتی عالی نباشد اول علت مادی چون چوبی مثلا که از آن تخمی سازند دوم علت فاعلی چون نجار که آن
چوب را بر پسته کرده و اند سوم علت صوری چون تخمی که کمال آرسکی پیرو چهارم علت غائی چون جلوس پادشاه بر
تخت و هر چند نشین پادشاه بر تخت که غایت و عرض است بعد ازین علتها که یاد کردیم دست میدهد تا در تصور سابق بوده و
عناکش این علت که مصرع سخنین فطرت پسین شمار زبان سلطنت بالماس تخمین لاولی خوشاب سفین گرفت کلام
شد بدینجا موالی را اسباب خوشدلی چون فیض علت اولی بی پایان و دشمن را قدرت و امکان چون تحصیل مستمع ما بر بیان اجاب
سؤال رفت قاضی القضاة گفت هر قضیه که در عالم تصور کنند از سه جهت بیرون نباشد یا الله باید که موجود باشد و آثار واجب
یا الله باید که نباشد آنرا مستمع شناسد یا شاید که باشد و شاید که نباشد آنرا ممکن خوانند پس این کینه در حضرت سلیمان منقبت چون
منذرة و ذمه نهادن رب ادری ان یشکر لکم لکم التي انعمت علی برکشاوه گفت در اینجا تقسیم خوب رعایت رفقه یعنی آنچه
الله واجبست که باشد اسباب سلطنت و کما مرانی پادشاه عالم است که در ضاعف با دو آنچه الله و صلا نشاید که وجود داشته باشد
دشمنان دولتی که کم و کاست با دند عظیم پسندیده آمد و فرمود و همچنین میاید پس با مقربان حضرت فرمود بسیار سعی کرده باشد
تا چنین معانی پنجمه محذوم دولت پناه تیناف تربیت و الطاف فرموده عرضه داشت از زاده خاطر خیب نگار سلطنت
که درین هفته تریب عقل با دروغر آن موشخ ساخت یکی آن بود که سخن بگوید و دست و چون همت آفتاب خاصیت پادشاه
مقصود است بر شرح حکمت و تربیت حکماء مستعدان اطراف و محصلان جوانب محمود و ابدل میکند و اوقات خود را مستغرق
تلیق و تعلیق اوصاف آن میکروند لاشک آنچنان معانی که پادشاه و دلیتار عقل فعال استفاوت کرده باشد چون در کسوت

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

در

این عبارت مندرج کردو چنانکه این ساعت پادشاه تائید یافته و مابندگان پستماع این سخنان بهتر از می نایم جانیان تعجب
 اودار بعد ناز اودار کماز قبول جای و بسند و بدین واسطه بر ارسال ذکر آن بر روی روزگار باقی ماند قاضی القضاة گفت بعضی
 کلمات جان نثار سلطانی که از قبول بدینیات با یاد آن انعام فرموده درین هفتقه با همین بنده گفته ام در حساب که بر آن رساله
 بدین منظر پراخته باشد این بنده عرض داشت که تلمیح این سخنان بمیان دولت روز افزون دست داده و الا اموال و عظام می
 که این شیوه در کتب مترسلان و سخن سرایان مقدم و متاخر نیست تصدیق فرمودند که در طرز عابدین طریق یافته ایم و بسوی
 نیست پس خاتم دعا که خاتم مسکت بود خواندم و دعای دولت روز افزون در اصناف قضا یا چون اولیات واجب قبول
 بیعت هر دعا کان بجناب توفرسند دل من کرده و اوردل جهان روح این پیش از فحوا می آن استنطاق فرمود قاضی
 القضاة گفت هر قضیه که در عالم باشد یا بوجه حجت و برهان قبول کند و از ابرامانی خواهند ص یا از غایت روشی
 حاجت بیفته و مسلم وارد یعنی دعای دولت پادشاه هم در اول و هبت بی حجت و ملت مسرع و مقبولست تبسم و تحسین فرمود
 چون از تریتل دعای سجاد فارغ شد امیر معظم بپناه الدین یعقوب مصحف جمیل و سجاده که عراضه درویشانت ناز و زحمت
 داشت معرب حضرت خواجه مرجان سجاده برداشت و خسرو جو بخت تقاضی مصحف را سر کشاد و دست دریا مثال گان
 یار که همین الله کلید ارزاق خلایق تواند بود و ادعای سخن قاضی القضاة منجر شده بود با آنکه چون سخن خوب را در جهان بقایست
 زیاده از نمانت منقیات لاجرم طلب علم کرده درم دست رس یافتند کتابی خریدند تا هم بدان مستفیض باشند و هم ذخیره ایست
 که عاصیان و دزدان قصدان کمتر میکنند و اگر اتفاق سرفتی افتد باریافت آن آسان تر است پادشاه هکلی مکات قدسی وارد
 مصحف در دست داشت بطریق ایهام فرمود پس چگونه جماعتی قرآنرا که کتاب خدای تعالی است میدزدند یعنی احکام پوشیده میدارند
 دیگر فرمود که سوکنند بقرآن یاد کردند آن باشد که آستی در قول فعل سجای آورند نه آنکه مصحف سوکنند یا نکنند چنین کنیم و چنان بعد از آن
 فرمود که این بنده فصلی دیگر از تاریخ بخواند با هستی در ویت در خدمت محمد و مان عرض افنا که در وصف سلطانیه قصیده مطول است
 نظم یافته است تا از لال خاطر خاطر شاهنشاهی اندیشه میرود محمد و محمد جهان پناه فرمود که کاب عنان سالی سلطنت استیفا و صید
 استصاف شهر سلطانیه تحببم فرموده است ازین مناسب تر چه باشد الحال لاطن و القال صادق پس در قافیه مترادف از لال
 دشمن این قصیده با نثار رسانید بیعت وضع سلطانیه کوئی که سپهت بر یا بهشتیست مشکل شده بر روی من خنجر و
 چه خوانی تو که در دین و حق خود قیاسی بخند عقل نه بر آن نه بر این فلک اگر لنگره قلعه ادران کرد که رکشش از فرق در افتد برین
 از معنی این سؤال فرمود همه مملکت بعرض رسانید که مقصود رفت قلعه عند است که فلک را هنگام گیرستن بدان کلاه اجاب
 از فرق در افتد این تقریر طبع زهر روی آثار سلطنت را چنان تشبیط کرده تعجب فرمود بیعت باغبانیش گرانکه باید رضوان
 روضاش مالک از غمزه خوبان پر چین وجه مناسب پرسید دستور عطار دست تقریر کرد که روضه محل ایهام است و معهود است
 پیرامن چمن از خار پر چین ساختن و شتره خوبان با سجاد و سنان و پیکان تشبیه کرده یعنی اگر رضوان بر تبه باغبانی آن رسد پیر
 صلیح

۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

از غمره خوبان کفکدر سازد بغایت سخن داشت بلیت شهری آریسته چون کار که انگلیون خاصه چون باغ شود از رخ کلبه
 ارکان دولت از معنی انگلیون پرسیدند کفتم در پاری انگلیون طون باشد بر مثال بولمون در عبت بلیت همه اطراف چمنها
 و سربانهاش سمن و یمن و کرس و سیر و دین این دو بیت چون ارکان حضرت سحمان فرمودند مگر خواند بلیت
 سکت بر دل نهد بغیرت حسن بر مان خاک بر بر کند از طیره صحنش سفین پادشاه از هر آن نسبت آن سوال فرمودند
 مملکت سخن بل قهرمان ملک معنی فرمود و هر مان که از سکت ساخته اند و ایام سکت بر دل نهادن از سکت آن و خاک بر
 کردن تعیین که با تو خان آنجا طر بسرای ساخته بقرا آنها رسانید بغایت تحمین و اغراب فرمود بلیت دید از رتبت او در
 معترض تئویر یافت از صورت او صرح مقرر و تعیین فخرای ملت را هتفا فرمود دستور ملک آرای گفت مقصود از شرح
 استدارت آسانست و صرح مقرر و قرا کبینه پیکر سلیمان جهت بقیس ساخت یعنی آن بر دوش سلطانیه شقیفه و سر کفند
 بلیت آب زور ابرو باد خطاب نشاند مصر سبیل کشد برج شام آرد چین عرضا فاد که نام پنج شهر مشهور بطریق اینها
 در یک بیت با صفت مراعات و مراعات صنعت اعراق ایراد کردن دولت پادشاهست فرمود که زور اصیت قاضی القضا
 گفت نام بغداد است که امیر المؤمنین اسد الله الغوار الکرام غیر فرار علی ابن ابیطالب علیه الصلوة و السلام آزار او خواند بسبب
 اخلاف قبله بلیت پنجمین جنت دنیاست حقیقت نی نی شعب و سفدش بر هی و خوطه نسبت بین سوال فرمود قاضی
 القضاة گفت اتفاق است که بهشت دنیا چهارست یکی شعب بودان فرمود که گجاست عرضه دهم که از نواحی شیراز دو م سغده
 ستم خوطه دمشق چهارم بؤبصره یعنی امروز با وجود سلطانیه بهشت پنج شد پس شرف عرض رسانیدم که گفته ام سلطانیه بهشت
 پنجم است اما آن چهار گانه آنرا بنده مانده طبع طرب افزای پادشاهی ازین سخن استعزازی نموده گفت ربت گفت که بهشت پنج شده آثار
 نیست که همه مانند یکدگر باشد شاید که سلطانیه از آن چهار گانه بهتر باشد بلیت عقل کل بود بهمانش هفتاد و سی بود
 الت و استاد و روح الین قاضی القضاة گفت تفسیر عقل کل توان گفت و جو و خواجه جان رشید التی و الدین است بلیت
 از پی نسویت الت طیان هر روز خطیض این بکشید صبح زهی جل ستمین بیان بمعنی طلب فرمود عرضه فاد که بناینا عادت
 از برای عمل ریسانی ساره دار بر روی کار بستن فرمود که معلوم است پس کفتم رشتا سپید بر صحنی از برای راستی کار سلطانیه
 پیدا کرده اند بستم و استعجاب فرمود بلیت تا که با برداند سر او پیش کار جرم خرید نمودست چو خستی زین سه نوبت
 این بیت را عاده کردم زبان سلطنت با مکر و دایره وزارت درین مبالغه لطیف سخن راند بلیت جوسن خاص و ماده
 سور شعری شامی و جزا و سماک و پروین از توجیه معنی سؤال فرمود سلطان الکما خواجه صیل الدین طوسی گفت همامی سارکان
 ثابته است که تشبیه و ذانهای سور بلدن کرد بلیت عرض ساعات و ماو هم مساحت چون کرد طول معموره آفاق بناؤین
 مخدوم جانیان فرمود و ایکت بنمت فکک فرمای بر سزادت طول و عرض آن مقصود است بلیت که نه در ضمن جهان تعبیر بود
 خلقش مدت شایم کرده تعیین صفت این اعراق بحضرت وزارت جلوه و اوم عرضه داشت گفت ما جاست قضا

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

شهرم زده

سلطنت سلطان محمد خنده

شهری چنین مبالغه زفته باشد پس تفسیر ته آیام که در رحمت نامه آسمانی آمده و تخریج معنی مفهوم بنکی حضرت گشت و شرف یمن
از زانی فرمود بلیت بر اقالیم جهان یافت شرف تفضیلات تا که شد تنگه پادشاه روی یمن صاحب جهان را فرمود بی بخت
راست ترین موقی در این قصیده نیست بلیت بجز خورشید لقا کسری فغفور غلام شاه جمشید توان خسرو دانا این شاه اسلام
خدا بنده محمد که خدایتیخ اوساخت تخی مطهر آیات مبین با شارت مقربان حضرت این دو بیت را مکرر کرد و این بلیت
۵ در خرم پرچم او پیکر فحخت عیان همچو دولت شکسته انوار یقین پادشاه فرمود چگونه تشبیه کرده است مرشد دولت قرین
گفت در تاریکی شب نور چراغ بغایت روشن است شک را که روی حقیقت میروشد تاریکی نسبت کرده و یقین با کشف
معانی میکند نور مشابیه داده باز میگوید پیکر ظفر در پرچم سیاه چنان معبایست که نور یقین در تاریکی سنگ عظیم سخمن است
بلیت رخنه کوس جایگزین ملک کشای کوش کردون جاکوش دارد و یقین همچنین از طنین سوال فرمود قاضی القضاة
گفت طنین آواز کوس است یعنی بهنگام نوبت خروش کوس در کوش فلک آوازی اذازد بلیت عدل او بکلی از کازجا
۱۰ برود نماند جز زده در که و بند قبا از چین هفتاد معنی فرمود برای مردم سخن گستر عرضه دادم در صفت بدیع این
تا کید المدح گویند و ایهام و مبالغه را هم شامل است بدین وجه تعظیم کرد که بعد عدل پادشاه بنده و که در هیچ کار نماند کرد
زده و یمن قبا و این خود هر دو محبوب و مطلوبت بلیت تا برود زده ابرش سلطان خاشاک رلف جاروب کند و در
حور یمن در زیر بوز جمهر تدبیر بر جام جهان نای خاطر شاهی عرض کرد که خور العین کیسوی سنگین را جاروب سازد تا خاشاک
ر بگذارد مرکب صرصر حرکت سلطانی رفتن گیرد فرمود که مبالغتی هاست بلیت حاصل ملک جهان بخشه و منت نهند
۱۵ در کم از مدت چندان که تو کوئی چندین چون این تقریر در ضمیر منیر جایگزین آید پسندیده فرمود که چنین است اما در مع اراکان
دولت بجز دستماع اکتفا فرمود بلیت ای پندار که گرت از زده بر باید موی تا که چو پانش بود بر امر امیر کزین چکساک چو
بتقریر در آید کردد از ایلغو بلکماش جل در شین میرا چو می حسین است که از این حکم ابن تومن افلاک کشان در زین دیر زده
علفان اسن قلع او داغ خروش نهد بر کفل شیر عین از روز برنش که دستور مصاح جویند عرضه ملک جهان یافت برادان
پادشاه معنی ترین پرسید گفت زین دارش بلیت از رشیدش همه رشده است جاز شامل قاج او بر سر ملک است سخن
۲۰ سایه دین چون بدیخ وزیران دین پناه رسید مخدوم جهانیان فرمود از اینجا بگذر بی دوبار عادت کردم بموقع پیوست بلیت
بشکر و سر ملک میر علی قوشچی او چونکه نظیر کند ستور و چرخ و شاپین پادشاه بوی طفت شد و فرمود چون مع تو میخواند
کم از آنکه کاسه گیری همیرا ده کاسه گرفت و گفت هر دو عا که امروز فلانی بنده است امت دولت روز افزون را بعرض رساند
مستجاب باد پادشاه کاسه نوشید و خرد میخواند بلیت چو ساغر در کشتی با بید کوید همه نوشت همه نوشت همه نوشت
بلیت میر تقی که آن خسرو ایا قاست تا بدو چنین بر دل سلطان شیرین ارکان دولت درین دعا آمین گفتند و نفس
۲۵ افتاد که در بندگی حضرت این بیت موقی بلخ یافت بلیت بنده میگوید در اوج طایک در میسرند دعا را باروت
این

چرخ و کوه

تا بود چرخ معلق بستون قدرت تا بود کعبه معظم زهقت وید شمس سلطانیه در سایه تیر سلطانی با و پشون فکاک کعبه معظم
 کیفیت بیت سال بر هفتصد و ده از که هجرت این بحر کعبه شد روز انیزان زنده فرودین عرضه داشتند که در یک بیت تاریخ
 روز و ماه و سال هجری با مصلح فرس بی هیچ ایراد کرده است تخمین فرمود پس امیر چون تحت تفرق گفت یکسال است تا این قضیه
 سمت نظر یافته چه وقت رسیدی کفتم سه ماه است تا در مقام محول بار و رسیدم مخدوم جهان فرمود و استاز فرصت رادت مباد
 شد علی مقتضای الامر مرهونه با وقتا تا استعدا و او بشرف کشمش چندین روز چنین مقام مقدر بود که پادشاه عالم بنا و صد
 و بار و می سلطانیه میفرماید پیش ازین استعجال آنچه تاثیر بودی چون ازینت و فارغ شد ارکان حضرت از جواب زبان تیر
 و تخمین کشت وند و درین میان امیر زاهد ابو بکر ابروی که از بندگی حضرت عزیز الدین لقب یافته است و رآمد و بردمان بنده که
 مجال مجرای شای سلطنت بود بوسه داد و مصیبت اقبل لای الجدار و ذل الجدار این کلمات من اولها الی آخرها حسب حاجت
 واقع بی زیادت و نقصان کرد صورت عبارت تغییر ی راه یافته باشد جهت سخن پیرانی و الله الهادی و الهیه بنده علی التالی
 و السلام رب انعم ما الخیر بعد از عرض این کتاب این نثر شریفه آثار و شعر شعری غای ششون ششون تخمین امیر از تاریخ خاطر
 ارامی امیر معظم و امام مقدم اروع ابرع او حد امجد فلاق المعانی سابق العالیات عزیز الله و له والذین ابو علی لارال معانی المعانی
 صموره بمعانی بر جریه و کرام اثبات یافت تذکار الا خلافة الفاضله لیس الله الخیر التی هم ربنا انعم ما الخیر
 و الحسنى الحمد لمن من من افضاله علی البین الذین برؤون و لا برؤون فبئس یون و لا ینهون حملا حمد
 یوحدا ینبیه نیر البصر فاحرف به فاحرف کانه مسک السک و الصلوات و الصلوة و حب التجار علی نبیه النبی
 و نبیه النبی محمد العزیز الذی بعث الی الخلائق و بعث الی الخلائق حبیب رب العالمین رب العالمین ما صلوا بالحق و صلوا
 بالصلی و بعدا العبد الراجی به و الراجی ابو علی ابن الفاسم بن علی الجعفی الطوسی مولدا و الثمونی محمد بقول
 التجدد و الافعال بسعادته الصنادید و الافعال حیث تترف الا نام و یرف الا نام سلطان الافاضل زهران الا
 الخیر الحیر الفاضل الفاضل بن الحق و الباطل عبد الله شکور عند الله بحل المولی المولی عز المله و الذین فضل
 الذی فضل الله به الخطاب الی بندته اولی الالباب شیخ الامام ابن الامام بن الامام و الامیر بن الامیر بن الامیر
 لا زال لا زال عنه نعمه و لا ال عنه الة فجار خاد و الکرام علاه و ناعه باحه مناه و دان جید العبد محمد زک
 الذکاه فانما الذکاه فانما الذکاه و کان قد ران حمله و حمله فاستطما استطما نند ذنبه الذی من نواز
 فولد خاطر و الهی تکلم من قبل قبل شعر طلعت طلوع الشمس و انکسف النجی و جهل اللبالی عی ابا طاهر اذ لم
 فضیفک الخرق من لطایف نطاعن حسباتی مما شمل من ارم و وظل برمی العین من کفنه العنی و لفظت
 یحیی السمع من علیه الصم من جمله ما حمله علی سطر هذا السطر ان الاستقام و ذب و ذب و الخدمه الاستاد
 بالانعام و ذکر و اطراف من طرف فضائله و طواف فی قوا صلبه و لو کانت لا فعد و لا خصی هو کم کاخصی و ان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

یَقُولُ أَنَا لَهُمْ وَيَطُورُ أَعْبَادَهُمْ وَأَخْبَارَهُمْ وَلَوْ لَمْ أَكُنْ مِنْ أَعْدَادِ الْأُمَّةِ بَلْ مِنْ أَحَادِ الْأُمَّةِ شِعْرَ لِحَبِيبِ الصَّالِحِينَ وَكَسَتْ
 مِنْهُمْ لَعَلَّ اللَّهُ بَرَزَنِي صَاحِبًا إِنَّمَا تَعْدَادُ عُلُومُهُ فَلَا تَحْتَاجُ إِلَى الْبَيَانِ أَوْ تُضَرِّعُنِي لِسَانُ الْبَيَانِ إِنْ قِيلَ خَوْفُهُ ذَا
 زَجَابَهُ أَوْ قِيلَ فِقْهُهُ فَهُوَ ذَا نِعْمَانَهُ فَكَتَفَى بِهِذِهِ الْإِبْتِهَاتِ لَعْنَةً وَكَانَتْ تَمَامًا بِبَيْدِ الْعَمَلِ جِنَابِي لِلْحَبِيبِ نَافَا لَا كَهَا
 بِحَسَبِ التَّضَخُّحِ الْأَبْرَى الْعَيْنِ سَائِكِي دِمَاءِ إِلَهِي لَا يُعَوِّدُ بِيَاكَ إِلَّا خَالُ الْأَجْبَلِيَّةِ أَمَّهَاةً بَدَتْ فِي حَيْدِ
 الْقَلَمَاءِ خَالَا بِحُلِّ الْقَلْبِ مَرُوكِ الْأَمَانِي وَنَحْلِي الْعَيْنِ لِلشَّكَابِ خَالَا وَيُيْلِبُ لَهُ جَمْرٌ لَطْفِي جَهَنَّمِ لَمْرُوكِ
 مِنْهَا سُبْعَالَا سَوِي ذِكْرُ الْحَبِيبِ لَيْسَ شَيْءِي يَوْمٌ بِهِ فَيَلْبَهُهُ أَسْتَعِيْلَا مِنْ بَرَزَنِي بَرَزَنِي نَرَايِي سَاطِعًا وَكَانَتْ
 سَالَا إِذَا مَا هُنَّ جَادَتْهُ لَهَيْبًا وَمِنْ حَالِ الْبَيْتِي هَجْرَنِي سَالَا أَيْمَانًا فَتَنَاخَتْهُ لَيْلِي بِرَبِّ الْبَيْتِ الْوَاقِلَا
 فَحَالٌ أَنْتَ هَمْسٌ فَالِ يَوْمًا بِهَا وَهَجِي اسْتِنَارَ لَطْفِي نَالَا بُرَاعِ الْحُسْنِ مِنْ دَمٍ عَيْنِ حَبِيبٍ بِخَطِّ عَلِيٍّ حَبِيبِهَا شَالَا بِأَنَّ الْقَلْبَ
 فَدَعْدُمُوا بِهَاءِ لَهَا وَصَبَّهَا وَدَامِيَالَا وَقَالَتْ مَا عَدِمَ الْمَيْلُ فَرَمُ بَرِي فَضَالَهُ تَمَافَضَالَا وَوَصَادَ الْفَاعِلَا كَلِمَاتِ الْكَلِمَاتِ
 فَاضِحٌ فِي بَرِّضَالَا إِمَامٌ لِلْوَرَى شَرَفُ الْمَعَالِي إِلَهُ الْخَلْقِ أَكْرَمُهُ تَعَالَى أَهَابِي أَهْلُ كُلِّ الْعِلْمِ صَارُوا عِيَالِي فِي
 ذَرَاهُ لِذَلِكَ عَالَا حَوِي كُلِّ الْعُلَى رُتْنَا وَكَيْبَا أَنَا حِ اللَّهُ أَبَاهُ جَلَالَا يُدِيمُ عَلَى نَدَى مِنْ كُلِّ وَجْهِ لَهَيْبَةً
 بِالْمِنْهَ جَلَالَا تَمْتَقِي الْأَذْنَ خَطَّ طَرْفَا وَكَارِصِيهَا إِذْ تَأْتِيهِنَّ فَالَا وَلَوْ أَنَّ عَلِيَّ مَيْتٍ فَرِيضًا بِهِ أَحَى لَدُنِّي فِي
 الْحَيَاةِ فَالَا وَلَوْ أَمَلِي عَلَى خَيْرِ حَيْمٍ كَلَامًا صَارَ بِالْأَرْجَاءِ مَا لَا وَأَبْنُ الْيَوْمِ أَفْسٌ كَادِي يَجُو بِسَدْلِ الرَّوْحِ إِنْ مَا لَكِ
 مَا لَا بِهِ اسْتَدَّتْ أَرْوُدُ لِلْعَالِي وَبَاعَ لِلْكَارِمِ مِنْهُ مَا لَا وَعَرَّ وَصَافَهُ ضَرْعُ الْعَالِي وَفِي أَشَائِهِ الْأَنْشَاءُ
 نَالَا وَطَرَفَ الْوَهْمِ لَنَا هَمٌّ بِرُؤُوفِ ضَادِي تَجِدُهُ الْعَالِي فَحَالَا بِنَاتِ الْفِكْرِ كَانَتْ خَالِيَاتُ عَيْدِهِ جَلِيلًا
 وَطَرَنَ حَالَا عَلَاهُ فَوْقَ مَا ضَرَّ الْأَمَانِي بِهَابِهِ تُوَادِي لَيْسَ نَالَا فَلَوْ حَزْنُ الْكَلَامِ عَلَى دُعَاةٍ ضَرَرْنَا لَقَوْلِي
 لَيْسَ لَطَمٌ نَالَا أَطَالَ بَعَاذُهُ رَبُّ الْبَرَابَا فَصَادِي فِي شَرِيْعِهِ وَوَالَا وَمِنْ الْآهَةِ وَحْ كُلُّ فَرَنْ بِعَادِي عَرَّةً مَا أَفْعَاكَ
 وَرَجَابِ أَنْ لَطَائِفِ أَفْضَالٍ وَمَتَائِفِ أَقْبَالٍ مَا وَجَدِي فِي حَالِ ضَمِينِ مَجَالٍ وَوَقُرْ طَلَّ زَيْنِ قَبْلِ وَقَالَ بِنِ فَضْلِ وَرَبِّ
 مَطَارِحَاتٍ وَتَجْنِيسِ مَرْتَعٍ بِسَطْمَارِ بِلِ فَضْلِ أَيْرِ وَأَقَاوُ وَهُوَ جَدُّ الْأَلَا الْأَلَا الْأَلَا الْآلَهَ وَصَلَّ وَصَلَّ لَبَّابَا
 الْبَنَاتِي الْأَبْنَاءُ وَصَلَّ وَصَلَّ خِيَالِ الْبَلْعَاءِ مِنْ مَقَاطِرِ أَفْلَامٍ فِي مَوَاسِطِ الْكَمَالِ عَلَى الْإِطْلَانِ وَمَعَاظِرِ كَلَامٍ فِي خَلْقِ
 مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ لِلْوَلِيِّ النَّعَامِ أَمِيرِ الْفَضْلِ بِلِ مَحَلِّ الْأَمِيرِ فِي الْفَضْلِ فِي الْعِلْمِ عِلْمِي الْجَلَامِ كَتَبِي التَّجَارِي مَحْمُودِي
 فَاتَّلِينِ لَهُ أَنَا فَادِمُ لِيَدِيكَ وَالْقَافِ خَاءٍ لَدَى الَّذِي جَدُّ كَوَالِدِهِ عَلَى فَاسِمِ الْمَرْبَاعِ وَالصَّفَابَا لِلْفَضَائِلِ وَالْمَرْبَابِ قَلْبِي
 قَلْبِي عَيْدُهُ أَوْفَى شَجَرِ أَعْيُنِي نَالَا أَوْفَى شَجَرِ أَعْيُنِي أَنَا نَادِرٌ فَضْلُ نَفْسِي وَدُرٌّ فَضْلُ نَفْسِي مَضَلَا
 فَضْرَعٌ مِنْ فَالِيهِ وَسَرَّحٌ مَفْضَلًا فَفْرَعٌ مِنْ قَالِ بِهِ مَجْرُورٌ بِرُوحِي أَرْبَعِي لَوْدِي لَوْدِي مَفْضَلٌ مَفْضَلٌ كَمَا
 كَابَهُ كَابَهُ لِبَابِهِ كَابَهُ كَابَهُ لِبَابِ بِلْتَابِهِ كَابَهُ لِنَالِهِ إِذَا أَدَى جَوَابَهُ جَوَابَهُ هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

چون چوکان شگفته دلی چون کوی خسته پیوسته سرگردان و در طبطاب بل در تب و تاب رود کذاشته ام و برین کره عاکی چون پیش
 باد و دول باد و رکف و چون آب بانا که بیجا صل سنگ در بر و چون چوکان باسپین خوشگوشه
 خاک بر سر داشته همسوز کارم چون کوی بی سر و سامانست و چون چوکان جز معدلت پادشاه
 دست آویزی نذارم متصرع دل گفت تو شاد باش داندوه مخور نه بسینی که چوکان تا اول دست جوش
 مطاوعت نشد و چون فلک بچکرت حامی زیز و بالا کشت از دست پادشاه رتبت دالا نذید و کوی تا رخم چوکان کشید
 و بروی غبار حواش نشست در میدان برکت بادگت سلطان کنت سابقت نیافت زود باشد که در بقیة المیدان
 هم چوکان عنایت پادشاه و تربیت مخدومان اعظم کوی این جتوی بسوی معصود رسان گشت و الله تعالی عالی چوکان
 اشارت سر تصدق بگناید کوی نیز بتصور اجازة و عده بهتر از نمود و در نشاط و لجوی از جای برآمد و این داستان پنداری
 کوی و چوکان و شای دولت روز افزون در جهان یادگار ماند پادشاه بجال لایزال پادشاهی و سر حکمت فائزهای قضیه اراد
 هر چه تو جای چنان بود که تو جای که ما کوی اغبرین و خم چوکان دوران استقرار دارد و چوکان زلفکان محبت بیکار
 باوصبا کوی زخندان تان می زد و نقطه مغرب خضاب باسپم دایره عالی بر کنار چهره و لبندان از کوی چوکان خبر میداد کوی
 و در جازا سغیه چوکان ارادت سلطان اسلام فرمان دهیقت اقلیم بانی مانی جان بانی فروع آروغ چکر خانی مصرع
 پادشاه ملک بخش ملک گیر ملک دار اولجا تیر سلطان کردین بیعت این دعایست که بر اهل زمین گفتن همجو چهره
 اجابت فرض است اگر نکوست چه کنم بعد نوبت و کر بدست بچوکان مرا چو کوی بزین و الحمد لله الی اب و الصلوة
 و السلام علی نبی و آله و صحبه اجمعین و علی اهل البیت الطیبین و الطاهرین
 بیستم سخن پر بریت از وفات که مارا هست چون نخوست بیگاست مشنوی پرورش آموز درون پرورش روز
 برارنده روزی خورن لعل طراز کز آفتاب حد که بر باد علی بندب تعالی جناب قدسیه عن الانقلاب ملک ناصر ملک
 مصر و شامات باز ماکت شد و کار سلطنت باستقامت معهود باز رسانید مصرع نفوه مباد و عاود ذابله چینگی
 که هر سال بخوار و پانصد تومان حقوق دیوانی با وجود سهولت و رفاه سکان ازان حاصل میشدین تفصیل قاهره و اعمال سصد هزار
 تومان دمشق و مصناف هزار و پانصد تومان حلب و بیره و حمص و حما و سواد پانصد و پنجاه تومان مانند عروسی روز بینه هر هفت
 در اغوش و اما سلطنت آرد و دلال جمال آغاز نهاد با قول که چهره حال از غبار تغییرات اغیار بیست بقفل مخالفان دولت تسلی
 جست سخت صد هفتاد تن امراء مصری و شامی بدین اسمی از انصره موسی بن الملک صالح بریز چاشنی کیر سالار بلار غو بکیت
 بیجاس نکور بکیتور خاندان امیر خاطر طاشمور چاقدار قیاق طغا جار سلیم دار جانی آخر سالار داد و آخر سالار کوری پولاد کیتور
 بکیری وار و داشته استمور قلعنگ لری مصوری القای بریز هلالی بریز مجنون بریز با وی التون بو عاء هلالی طرمطای محمدی
 قسلا می قچاق شامی جاروجی ابن الصبح الغوش قزاجه و محی مغلای غازی کاسق طوغان ماتب سرمون و کیر انرا بر سبیل نسا و بارز

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فان حیات بجهنمات فرساده و کفنه و صاف بلیت بزد خرد این سخن و ورنیت که زندان دشمن به از کورنیت برهان نمود
 لاجرم از اندیشه بطش و نکال او مکت الامرا فرستور حاکم و مشق و جمال الدین اقوم والی حلب و امراء زردش و سنقر اقوم
 مسترید و مستوحش شده ابل و تبار را یکد استند و با مقدار پانصد سوار مالیکت ظاہر و نقود حاضر شعر عزائم و لوالی علی ارفض
 نقلها سنگین نمائید که نیکه منظرها مستم داشته به بندگی حضرت سلطان عالم التاج نمودند و در طول اللیل شعر دعوی اصل
 از فاطمه بدیناها و اطوی لتجیح ای صیحا ^{مخلی} خوانان در سجده التماس با سب و قمار بخطوات مراکب خوش رفتار قطع کنان
 در مقدمه سلطان میردین رسول فرساده و از صورت حال آنها حضرت جلت کرده امیران قتلغ قباد و او دوجی مصاحب ریغ
 و خلعت در حدود دیار بکر به نشان رسیدند و در ماه جمادی الاقل بسلطانیه که مربع سرسلطنت بود سپوست ارکان حضرت
 شرایط جلال و انزال بر اسم استقبال بر رعایت رسانیده شرف اولجا میشتی یافتند و انواع حرمت و سیور غامیشتی و تشریفات
 کرانمایه از قبا و کلاه و کمر صغیر مبدول افتاد و شانزده تومان زر انعام فرمودند و در وجه تشریف اشباع ایشان شانزده هزار
 دینار صرف شخصی هکذا هکذا طریق العیالی و چون فرستور مخافت شب نامری بصباح این و منیت سلطانی رسانیده بود
 و از حضرت تغال بر الملقب آن سنقری مشرف شده و امیر حسام الدین ممتاز سر و اعراب شام نیز از مطاعت ملک با صحتجا
 کشته رسول بنده سدره طاق سلطنت با ظهار ایلی بطاعت و لدن معاد و عراضه ابل و هزار مکر بان صصر حرکت و جوارح عنقا
 همت روان کرد و در محرم سلطانی و عطف ایلیانی آثار قبول و اقبال و الاقبال و القبول قرینان با ظهار رسانید و بر لیغ مشتمل بر سلطان
 و اسر عبا خلعت خاص و تشریفات اقارب و سه هزار تغار غله حوالهت بر عراق و دیار بکر مصحوب و له ایچی بفرستاد و مصحیح
 هوادی الحیا اطل و عقبا و امرای مصری کبریات حکایت ناصر و غلو و ایغال او در قتل و ارباق و ظلم و اجحاف عرضه داشتند
 علو همت و شمول رحمت سلطانی که کفیل انصاف مظلومان و موکل بر انصاف ظالمان تواند بود مناصرت ایشان از زبان او
 و چریت بزرگ را با سرکاب و استعداد و استنهاض و هشاد و بر لیغ رسانیده رایست ظفر پیکر بر غرم بلا دشامی متوجه مشا و صیل
 کشت و در ایوان میو بخت ارم ریت خورنی بخار سلطان بدر الدین لؤلؤ نزل فرمود و روز با جشنها پادشاهان کردند در ایوان
 امیر سلطان پسر امیر حسام الدین ممتاز راه بغداد بر سید و سعادت کشمشه فیض انعام شاهنشاهی مستعد و مخصوص کشت و
 فانداز با کمر بر بخار پوشیده و یکم تومان زر اعطیات نامی در او من ریخته با تفاق قوم که ایشان نیز علمده جامه و زر و انعام یافت
 بودند را نوزند و کسانات حین مزاج آفتاب نقاب نوشید از حکم بر لیغ حله و کوفه و شفا با اعمال که زیادت از چهل تومان
 ارتقا همت بر سبیل اقطاع بنام امیر ممتاز مینا و متنا کشت مصحیح اذا ما جدت با سع الغزالی پس ارکان حضرت با ختن
 آلات حرب و استعداد توجه شغال نمودند و آنچه مشا به افکار از ارباب و عدت این سفر پنجاه و پنج هزار دینار در نونت جبر
 کشت بجز و مجانبین در سنجر و میردین صرف رفت و منجیها که در بغداد بود بدان منضم شد و در آناه این امور هزار و پانصد سینه
 و قلا و شعرها خلق ضیق و ان و ضبته فوادک که خنجر لقلبک هاجس از ستمات دیوان وزارت و امت جلال کرد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرنگ ساخته بودند بر سید در تواریخ مسطور ندیده ایم و از روایتش شونده نیاید که در هیچ زمان جهت پادشاهان صاحب قران در بلاد
یاغی مساس و صلاح خانه نسمت رقیب یافته است و دوست و شصت سرسبب بخدی نژاد با و نهادن و خوش بکیر با مومن نورد با جل و قهرمان
کو تا کون از هلس و کسوف و زمین مرصع سام و روی بند پروین شکل و زمین پوشناه و زکشی بردست علانان پر پوش جانب کش
روان ساخته دو و هزار و پانصد نفر شتر که تخیل با و توایم ابر سیر جهت حمل و مسادری در بقعه قطار کشیدند مصحح فلیعی و
شخصی الطی مظهر و نود و چرخ و در انداز و یازده هزار و کسری تیر انداز پولاد و کداز صخره کداز و پیغده کشتک انحراف کشف قطعه
۵ و صد فارورده لفظا صد سوز و صد خروار کوس پهل بیات رعدا و از صور بیست و صد عدد و علم عالی قامت عالی قیمت زمین با بیست
پرچم کیش و زینت شاعر مرتب کشت و گلکات و صاف را این اوصاف را این اوصاف در خیال مرکب قیمت ای با و نظره
ز دای ملت سعدین فلک ما بچسای ملت کسره بقدر دولت سایه فتح بر سفینه مملکت های ملت و سفید و شصت مرد
نقاب با گلکهای تیر منقار مار کردار و پنجاه هزار پوست جبهه مارهای مغولی عبره کردن ثقال چرکی نژاد با این ساختگی شداری در
۱۰ سلخ جیب طوبها و جرفایشی و بوفهارا سیلانی می کرده رایت نصرت قرین راه سنجار بنصرت نمود و در ای قدر بر مصطفا
و استیناس رود این دو بیت میسر دو بیت کای چرخ فلک باج کلکون آرش با ملک عریض جاهه افزون آرش
در آب چوموسی در آتش چو خلیل کرد و در دای خدی بیرون آرش پادشاه با نوینان اعظم چو پان و سوخ و این قطع و
مخندان جان و اینا فان حضرت خسرو جوخت توقیان و امرای طغای حاجی و محمد بهره و امرای تومان سنای و نریمان
امیرزاده امیر علی و طغای و محمد حواجه و تکان تیمور و اردای قازان و امرای مصری و میران هزاره و تا غولدار و توکات و
۱۵ و استعجان و ده تومان شکر آهسته حرکت می فرمود و فضای صماری و عراض براری و اکلام و حساب از جوش و خروش و خروش
چنانکه در مصطفا آمد لک مؤلفه زینره هوا که چه پیشه نمود زینره زمین هیچ سپید نبود و این رساله در روز عرض قیمت
انشایف بر مقتضای لؤلؤ فدا و فی الجحان اجماع الشکر و روز اوینه چهاردهم شعبان سنه اسی عشره و سبعه و چون رسید
نشان سلطان جان با عالی سنجار که موصل با دبر رسید شکر را آنچه که جبهه واقیف نصرت است عرض قیمت میفرمود خود های
مصقول از میان اسلحه بر سر آمد کمانهای چاچی در خدمت شاه جمید این پشت عبودیت خم کرد زره هزار دیده نکران شاد
۲۰ ترتیب لشکر منصور از ترتیب امرای چنانکه بر و تدبیر و زاده بی نظیر مشاهده کند هموار از بر قیام سرخ لاله مار نمود و در شان نظاره
لمم عقل در گوش هوش گفت چو درین سفر سپهر صورت چین بر چین انداخته و روز و شب ناله را بر آدای نفیر و کوس نوبت
بان ساعتی چون نیره تیره را با خود در جنبش آید و مانند علم بقدم راستی استادکی نای برای و قایت بران قار باز و بند و با
توفیقی آلا به ترتیب کن و جان قار را از آید ادا جا نصرت الله تعوی بسیار بسیار لشکر فکرت عرض ده جبهه خلاص بران کن پس
ثابت دار و بکران بیان در میدان همگان بچلان در آرد و تیران دعا بر برف قبول چنان زن که چون کمان لک مؤلفه مصرع
۲۵ آواز زره زکوشا بر خیزد قیمت تا جهانست شنشاه جهان سلطان چرخ سرکش چو کمان دست خوش فرمان باد نصرت

صفت قلعه سنجار و محاصره آن

در

میرمن های آسایت رایت فتح سر و فاتحه دوران بد ناصر شیعه حق تیغ تو آمد کردی بدعت آبا و جاج یکی ویران باد همیشه
 تو کوشام بیک چاکریت قاهر قاهره و مایه ده ایمان باد هر که در بندگیست رست نشد همچون پیشکیشان غلامان تو هم قربان باد و انکه در
 نوبت تو سر برافراز چون چون کورگای پروای تو در فغان باد روزی که جده اش پیمان است تن شود خاک و جگر آب بکند جان با از برای
 دهم خون که با عدالت رسد بورشان بغزل قلبون همه چون کمان باد هر که بالسر تو عزم تقابل دارد مغزش تیغ و دوی کفوشش فغان باد نصرت از
 پیش رویت و نظرات پست و در شدن و آمدنت جان فغان باد صلح شعبان را در کنارفات اتفاق نزول افتاد و در کروز گشت سیاهی مصف
 بمعالین در همه کرا انداخته مصف جبری بستند و چون آب فزات نقصان پذیرفته بود از سخنان مٹی بر کار بستند روز یکشنبه غره
 رمضان رایت عقاب سیاهی های آسای نسیرن های بیال اقبال جریده با فوجی خواست عبده فرمود سپید رازده اعظم میر علی کوچی
 و امیر جمال الدین اقرم و حاجی و افندی به رجه رفتند و اغریغ لوانه فصیح اعتر حدیث بل اعتر کلام رسانیدند که با
 زمین قرار بر عزم استخلاص این دیار از فزات گذشت نکان قلعه بمقاج بدایت در قبول کباشاید و بقدم مطا و عدت تقیل عصبه
 جلال المساعت نمایند تا هر یک بغایت بغیت و امانی بر سدا تا فی بار نیچه قضا در کار بود و مقدم ایشان بدر الدین موسی ابن
 او کشتی کرد و غوری بدماغ بید باغ خود راه داده و امانی و جوشی مواضع رجه را در قلعه آورده و پل خراب کرده و مستعدا سازد و در
 جواب دست به تیر کشاند و در آرم بر بستند روز آدین ششم ماه بوقت چاشت رکاب آسمان دار رجه گشت و تمام لشکر
 در حوالی رفته قلعه بایستادند و از کثرت بر قنای تون هشب و اکرب احمد و صفر سخن امیر المومنین علی ابن ابیطالب علیه الصلوٰة
 و السلام صحیفه حافظه بر خواند لکن کون لهذا التلیل شان و سبیح علیها ذابان بنی الاصفیر بر طریقه مغول غریب
 اواز که از اسورندی گویند و هم پویستند و غریب کوشش می چون دعای سحر کابی بمقتضای حضرت رسید مقصود آن بود که چون
 سواد موج تعاقب لشکر جبار مشا به گنند و رایات منصور محادات ایشان در اهتزاز نماید ترک عفا و گیرند و سمت عفا و پذیرند بسیار
 در کمال نگاه نگاه در اعاب حراب تیر چرخ و سنگ مخنق را اعمال عا طین داوند فرمان شد تا و ثاق و وثیق و عاکم کرد و در او
 محامی قلعه نصب کردند و تمامت لشکر از جانب هواوی و مصاعد بر مثال سوار بر ساعد محیط شدند و قلعه مانند فلک البروج
 و دوازده برج و خدی غن آن کسی که عرض نازده کرد داشت و بر سه طبقه مبنی بود اساس دیوارها بر سر سنگ استقامت تمام یافته
 و در دایا و تجا و بعضی مضطعات از اسبک ایشان مندم ساخته چنانکه بنید کا نرا و وضع آن مستدین مفرس نظری آمد و شاه در حصین از
 پنجه که قاف و قیدی بان علی الطین حاکم است و از چهار سوی تیر و سنگ را حایل میشد افزشته و مع هذا بنده خایر و مرادان مجرب با هر دو
 مرتب از چرخ و تیر و نودک و مخنق و عواده و عر و دکت مشحون شده و مصالح آب اعلی من رصاب الاحباب و صنفی من کوس الثباب بان
 گذاشته و ایشان را از ستم صیغ من کلها مبدئ شعیب هطل بی نیاز گردانیده چنانکه در وصف قلعه گفته ام شعص صرفت و لکن من ماعلة
 مکاتهای کل یوم و نیک بر حکم رلیغ لغا و یافت تا لشکریان بهم خندق را از بسا تین رجه و وادی فزات نقل بهریم مشغول شد
 و توار با یعنی خرگما سازند و روز و شب از جانب نیاسایند و روز و دو دم معاینه و دیدند که گنا بار و را انجباری بهریم حماله الخطب شدند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

حاصر سحر

سلطنت سلطان محمد و فتح سجاست

دنیب سبیلی نارا ذات کتب رسانیدند و صورت مجاین که از اطراف برافزشتند فی جید یا جبل من مسید نمودند و روز محراب استند
 و لشکر تجریب دور رجبه که در پیمان قلعه افتاده بود و تقیثش مجنات و بیرون آوردن موشی از خندق اجنبا نمودند قاضی رجبه حکم الدین با
 سه تن شیب آمدند و با بی و تعرض زسانیدن شفاعت نمودند خلعت یافته مراجعت کردند باز دستار چرخ حاضر و خاتم زنهار از حضرت سلطان
 سلیمان ایمنان خواش نمود چون مبدول افتاد مشروط بنزول جمله و تسلیم قلعه و عقب بوسه و پودرم قان مسئله استیفاء در حکمت
 پیش آوردند و چند تن از شیب و بالای تیر چرخ رسید از حکم بر لیغ خراسانیان و فرج آسان در لقب زدن قدم فشر و زنده راه بستند
 نزدیک رسید که نقابان از قلعه مفاوضه زمان باشو بران هتراق کنند و معارلت عاشق و معشوق مشاهده نمایند باز قاضی چهار
 بسط با ضراعت و تجدید قاعده شفاعت باز کرد و اجازت انصراف یافت و پشاز با سوا ججه جان رشید الحق و الدین عزطره سپرد
 عویل و نجیب اولاد و پوسه تکان او از نام قلعه رنجب کوش لنگره نه قلعه کردون گرفت و شب سلطان برابرش کردون خرام بر این قلعه
 میفرمود با و صبا صیاح عورات و طحال سبوح اعلی طیت سرور و آذاعی شغقت و مرحمت سلسله عفو و اعراض را بگنایند روز دیگر مشی
 مذکور و ستور آصف رویت عرضه داشت که اگر سلطان عالم دوام روز کار سلطنت را فرمان فرماید تا کار این بیچارگان را جرسب نماید و
 فیصل کند و مشکل روزگار را بر کاشی مرحمت حل دولت روز افزون داند این تقریر موافق معتقد همان آمد و مصلحت آن بصورت
 او مغفوس فرمود و در ای صایب کوستوری با نام مصالح صلح و اصلاح و تقبیل سوانج منجج و ابجاح استغاثه و در آن فرود می سراید
 کلید در کج نسبت تونی جهان سرورش خسته تونی هر چند نوینان و امراء بزرگ و طوائف چرکیت شکایت و شاعت میرسانند که با شتاب
 و عقلات و مشرطات بی طایل ایشان قرعه تعویق کردین و شکر از حکمت سر بران زون منافی رسم محابت فیما بینا تا خواججه جان نظر
 الخ اصلاح الجمهور و ابجاح الامور و ادخا ثواب يوم الحرام و انجساف نفاها للاداء کفایت عطا را صاحب و درایت بود
 دولت انواع لطایف و فزون حکم کاست و بعد از توار و توافد و تراجم و سازج کرده بعد از خبری بران مقرر شد که نورش می بقا و کون از اندر
 و مصری مجذبه قلعه حصنا لملو لقیه بدیوتیت ذاتی که هست از نیستی فارغ بود حالت فردی که هست پیش ثانی سو کند یا کند و خط مشرط
 دهند و بر لیغ امان بستانند که تا بوسی با شکت و رنگ با کل ضطراب با شرب و محروم با شرب ملان مانده و ایل و مخالف مخالفان
 و مولف مؤالفان حضرت باشند و حضرت با ستیزال قوم و پر دامن قلعه تکلیف فرمایند و اقطاعات و عطیات و نان پاره و مشا برت
 ایشان چنانکه تا غایت مقرر بود با ضعاف مو فرارند و قرا قولان و امر او شکران علفه و انزال از ایشان بطلبند برین شرایط نوزده تن
 از اهل قلعه نزول و با سبان عربی او بجایشی کردند و جهت چرکیت طغاری آوردند و ایشان را بشرف مشرف و شهتد و چون مسجد جامع را
 لشکر یان تعرض رسانیده بودند و عمارت آن در صل با نام نه پیوسته این سخن عرضه افتاد سلطان اسلام خیز را و بنا را از خزانة انعام فرمود تا
 بنجم الدین و عمارت مسجد صرف کند نفیر وزیر ساکنان و نوای آوا می مطربان از نام قلعه کوش زهره و کیوان رسید و دعای دولت سلطان
 جیم با صوات بلند و زخم سبزه ربا نهانگشت با گاه از اجانب لشکر یان آتش در سهر می که جمع کرده بودند زنده و صورت و برتت الخ جیم از این
 اشکار نمود و شعلات آتش مشاعر علم را هم بالای قلعه ربا نه میزد و دیوار قلعه چون مزاج میخوم و تن محموم و دل محموم که گشت هم دین روز که

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

که بیت و چهارم رمضان بود سلطان نهضت فرمود بمبارکی از فرات عبهره کرد و طواقف لشکریان مساحت عبور بر
 سر جسر چون خلائق روز خشر بر سر پل صراط مجتمع شدند و در آن مضایق بواقی آثار زخمنا رسید و در ایحال یکی از افاضل
 شیراز صفت رحبه بدین عبارت نوشته آمد هر چند قلعه رحبه چون قبه رغا دعوی عذرائی میکرد و القبه الرحبه ناره نانی ناره
 تابی اگر شکر منصوب میکرد و دیگر علم منازل بر پای میکرد و ندو شینکی بدو شینکی استبدال می یافت بل چون زمان حمله در
 طلق میض افتاده سگان آن چنین صورت بقوت قهری از شیمه توری بیرون افتادند و از معول معول مغول اجزای جسم
 زخمه رخنه میشد و لکن الله یفعل ما یشاء و یحکم ما یرید و در حد و حدیث مصحح هات الحدیث عن الرسول ان الله یضرب
 این اثر و نظم در صفت بلال تنبیه سلطانی اتفاق نشا افتاد چون در بنکی حضرت جبرئیل در کف گرفته عرض مشول یافت پادشاه بر صندلی چون خورشید
 بر معطره ارتفاع نشسته بود و نویمان برکت و توران فرخنده و ایاقان زمیند برکت و موقوف خوبها داد و در چنان علی اثر رسم سیرک
 خاص مشرکی گشایش آوردند و امر او ایاقان مبعثات روح استخالتنمود ساعتی نظر بود تا مخدوم جانیان چه وقت باشند آن اشارت فرمایند
 نظر آفتاب بیت سلطانی از جو و کینه بنده خود مطرح شعاع ساخت بی لاحته مذکر بلفظ اعلی این خطاب تطایف بر موصح بیات چه داری یا جو
 باز با خواججهان بلفظی که غیرت در فرمود میزدند که کتاب تاریخ و ستمان آن برین سیاق فرمود که کتابی که نام ما خسته در سلطانیه آورد و عجب
 قیامت کرده این عبارت از زبان کهنه باطلت که لطف در حقیقت صیغه جمع بود و مطنه استباهی افتاد عرض شد که سلطان عالم آن کتاب
 کمر بنده است و مدت التماس نام مناقب پشاهی که چون عدو و اوقات قنایست قیام خوا بد نمود فرمود که میل کنم که تو ساخته میگویم قیامت که در
 بست در با عطا از سیره که که زرقه طاسان با پیش شایستی فرمود و سپید کی تازه که لایذ بواسطه تقییل بر روی خاک نفس العبد نکاشت و
 که حالی فاخر و دو شش چون غرضی غاری که الف خاتون کرد و دست بر غم خابجا غروب سمر عوشش نورانی از سر محمد بنجا و و کس نصفت
 میل از روش نهند در تن فنی بنی فرمید بر اطراف این طاق مدور و روان طباق مقهور خزان چون خزان پی پیکار زد و در نقاب خبر در شکفتن آسمان عالم
 سفلی نظاره میکرد که لطف همه در کار چو پر کا بخود سر کرد تا که خلائق از کنر لشکر کا نظر کردند و عید چون دی مقوس غیب که لطف فی نی چو من فعل از زلزل
 بر حاشیه لوح مینائی مشاهد افتاد جلال نمایندگان ابشارت شکر سوره ن والقلم و ما یسطرون مصدودیدند و اندازه که لطفه عال اللطال ای نای
 در بک الله بر آورد و در میان بنده و صافین و صاف برسم تنبیه عید و سلک و عای دولت پادشاه جهان سلطان عالم عیاش الدین خلد بنده
 مؤلفه را و جو ابن از غون ابوه ابان ابن هلاکو ابن تولو هویر الشاه چنکر خان قبل خجرتی شهامینه العفوک
 که صد عید دیگر از صامن با نظم داد که لطفه عید طلعت سلطان جهان میمون با دولت او چو کیشیه روز افزون با تا بلاست کی نیمه غفلت شکل فعل
 تو باج سرزگر دون با هر زمانی که رسد زشب از روز ترا اذنان کام دل نچ اهل مضمون با در پناه و کف مدلت بعت قهیم از نصیب
 حوادث چو فلک امربن روز عیدت و کوبید با جارت شما که چه می باید و نیست و چه چیزش چون با نصی نامه نواز خون شین پر شد زود دل ساغر ضری
 سخی پر خون با لحن موزون طلب بدرد ناموزون کشن ساقی برزم درین شین موزون با در وقت ملک چو از سر و با سیرت چهره بخت تو انجام طرف کلکن
 هر چه اندیشه کنی یا طلبی یا خواهی هم درین ساعت و هم ایندم و هم اکنون با بالشی الوضی و علی الولی و الله و صحابه رب انتم بحسیر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تذیل کتاب احوال جهانگشا **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** وَنَسِيمُ لَوَائِحِ الرَّحْمَنِ وَنَسِيمُ لَوَائِحِ الرَّحْمَنِ
 وخلص این سیاق بدین شیوه ترتیب یافت مضمون سعادت بر عادت نظری بکراشارت راند و ملحق عاقل اندیش بر شرح
 کاست یعنی هر چند تاریخ و صفات که صفت براءت از اعطار و بقلم زرین شهاب و حل و دود زحل از دوات سپین ماه بر لوح
 ۵ کردون تحریر کرده و کتاب جهانگشا را ذیلی مذکبت استعیاب لباب ان کتاب نیز با چند لطایف و نکات دیگر که معلوم شد
 در خلال این مجموعه عبارتی سلیس و اشارتی لطیف بیکی فضلی مفضل تواند بود تا زمره افاضل که دست توکل با من مطاعه بل
 زنده هم ایجا سرجی بر سر شاو از جنیب معنی غیب آرای صل بر آورد و دست تدبیر عقل تدبیر استین بصریح و تکلمه بعضی است
 کند که مؤلفه عالی که این حدیث در اندیشه است شد طبع بطوع گفت که آری جان کنم که محققا از احراز فضیلت نشاتین
 از تقصیر در تلقی سعادتین روی نماید و در ضمن آن عجایب حکمت بالغه و غرایب قدرت فاضله مشاهده رود که از ظلمت
 ۱۰ **مِنْ أَظْلَمِ لَيْلٍ إِلَى الظُّلْمِ** چه میزاید و از مرده مرده دل مرده حیات بخرج الحیج من المیت بر چه صفت بکوش دلهای زنده
 میرسد اگر کش هیت جانسوز خنجر خانی در بدایت خروج و نهایت کفر غنی شش و تعین و جسمه شعله بر کردون و آتش فضا
 قه هو لفظها ذل القوة للین بنش خون ریز لؤلؤها بان المراهف للعدله مباح شرابان جاننا کسودن گرفت سحر استعدا
 انوار معدلت پادشاه بخت کسور سرازنده لو او سبر الجا تیر سلطان در سنه عشر و سجا مسموره چو در اعلی الاطلاق تیر
 ساخت و مشا طه هو اللطیف الحیج بر پاره کرانایه لؤلؤها بان لله اسرار من النعم تراب آراب او بن مملکت تیر
 ۱۵ وزینت داد و میزبان نیز بان روز کار خوان خوان رافت و جهان پیش پر جوان چو آن مطلوب بود اما دهناداری که مؤلفه
 آغاز سخن چون کند مسلم آید کا غار زیمه از تو و انجام زمینیت طوایف تا آرا یعنی مغول که بیان مغز آراسی توت صفت
 صرمت ایشان چنین اخبار کرده لاقوم الساعه حتى نفا لولو الترتک صغارا الاغبین حمر الوجوه ذلكم الاوف
 كان وجوههم الحان المطرفه و بکنه لرج قبل ان رسول الله والهج قال لقلنا جده قبل و شعوب استدان قابل که هدا
 چکیز خان بجاقاب سرور می افراشته اند امثال اروت منقوت قباغن سلجوت سو خالوت تو مات پوت بارین خسوس بدت
 ۲۰ بار و کلس اورقین دو قولات که انتها و اوت و شند و او برات قفقوات تورنس تا مار کرایت جلا بر با غوت سید و تو با
 لویکوت ارلات که سپردن و دامادان بودند و دیگران چون اکیرس موتان کوبین ساقات چنین لیکر بردگین قربان بر اقرن
 با و ت اندکت جرغن میان ساق و دوران عمد تقدم قبیله نایان و کرایت و ساق و چند قبایل اوکت خان پشت و چکیز خان را
 نام تو چمن بود پدرش سیو کاسی بهادر بن ترمان بن قبول خان و پشت سپه و پشت جوجی جاتامی او کاسی تولوی کولکان چو غدا
 جا در او را جوغان بدواعی عون سعادت وین نقابت از جمله اتباع اندکت خان کشت بل با و کیمین و دوتن مینو که مؤلفه یک
 ۲۵ پیرست کوردون پاش چانکه در کلید و دمنه و استان شیر و شغال و محاسدت نظر او امثال آده جابل خدیعت ملوح و شایسته

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

تا او کمان متم و متم شد ککات و باید از قصد و چکیز خان آکا بی دادند بنگاه ره بکاهی بشیر ذمه قوم خویش روان کرد بر خسته
 با لجنه یعنی آب گل آکیز او کمان بشکر بر سید و محاربت در پیوستند بکلم سابقه ازل **وَالذَّهْرُ مَا مَسَاعِدٌ وَقِيَامُهَا نَدَائِلُ**
 چکیز خان طغریافت و لشکر او کمان منکسر و متفرق شد و ذلک فی شورش و تسعین و خمسمائه درین روز نظر از در مصاحبان
 قوم را تا نیک و ترک و کوچک و بزرگ اسامی ثبت کرد و در مدت نخبید که هر یک از ایشان مناصب رفیع و مناسب منیع یافت
 هر ساسی صاحب یاستی و هر خالی منصب ایستی لمؤلفه بهمت در تربیت از خاک سازد کیمیا و ز شمول صطناعت صوغ
 عطا میشود ککات و باید در ترخان فرمود و آن رتبت بر اولاد او نهاد ایشان تا ناسلوا و تولد او موقوف گردانید لاشک است
 بزرگ بهمت حقوق اولیای دولت با ضعاف صطناع و حسن پادشاه مقابله کنند چون زمین بر مندی که تخم مایکی ده ماهه فصد
 میدهد و لیثان بدسل و همچنان خود پسند مساعی پیشکاران و خدمت زبردستان بهیج بر گیرند و آنرا حق بزرگ خود سازند
 سوره رفین چندا که تخم در دهن او ریزند و تربیت کنند ضایع و بیفایده باشد **جیت لمؤلفه** نیست تاوان بر بر شکت ابر
 آفتاب کر ز شورستان و حارستان برون نیکبایه پس ایلیان به قبایل دیگر فرستاد و اضا داد و اندازد ارباب ملی و طوابعیه دعوی کرد
 و هر کس که در دایره اقبال جمع شد امثال قبیل او بیات و قهورات و جلایر بنظر عولف طوط آمدند و یا سا فرمود تا از قبیل
 او بیات و قهورات و جلایر بنظر عولف قضای حقوق ایشان را اگر اولاد او دقت خواستند و طایفه که گردن ایشان
 اخلال او بار ابدی داشت بزنجیر قهر بیرون میکردند تا کلی قبایل او بهر نکت بلکه چون قبایک تنه شدند **جیت** طبع تیغ تومرو
 و خشک آمد زان شدش خون گرم و ترده **فَانِ الْمَعَالِجَةُ بِالضَّرِيبَةِ** شخصی بت تگری نام بود از اصل قغتن جهاد
 سفید پوشیدی و بر اسب جنگ سوار شده بر سر شسته پراستی و آسما ز قبله و عاسخی کوفتی استراق الیام میگویم ولی خود
 سخن میگویم باری تجرد و عترالی داشت و میخواست الیامات بمن میرسد او را کف من فرستاده تگری ام پادشاهی زان تست
 ترا نام چکیزی کردم معنی چکیت حکم باشد بعد از آن لفظ چکیزی را به چکیز که صیغه جمع است بدل کرد و او را چکیز خان خواند
 و ما در چکیز خان را در حکم زوجیت او رو کفایت باید که مجوزی نیست سازی و علم جاکیزی را بر او فراری دور اچالت نیز گویند
 چکیز خان **جیت** شب متوال و رثانی منامات آوازی می شود که **جیت** چهار سوسی جهان ملک تست رستان حقیقت
 مخالف اقبال و آثار فرست از حرکات و یکنات او ظاهر بود و بحساب ختایان که سالها بد و رشمی شمرده دور با بسته نام مقصد
 اول را دور شاکت و نگویند و میانه را دور چوکنت و ن و آخرش را دور خادون از مبداء افرویش عالم تا اول سالی که چکیز خان
 پادشاهی نیست بهشت هزار و هشتصد و شصت و سه دن هر یک دن ده هزار سال گذشته بود و از دن ناقص یعنی شصت و
 چهارم ۲۷ سال منقضی شده بود چنانکه سال شهادت پادشاهی او بود و بزبان ایشان او را کوفی خانی خوانند یعنی
 سال آخر از دور چوکنت دن و چین گویند که در مبادی پادشاهی چون بت تگری در صورت و معنی بود و حکمش در ظاهر
 و باطن چکیز خان روان بی مبالاات نزد یک می نشست و جز بیای تقابل بر نمیخواست بزرگ سالان قوم بجز بت عرضه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

او بیات کک

او بیات کک

ولی بخ

نور

دو پند که این کاریت بزرگ دوی نپذیرد چنانکه سر و قوج در یک قرغان بخشد بر خست چکیرخان اورا بمهانی قدم کوب
 کوب عدم کردانیدند و اینجا گفته ام بیت بت تگری ندانند و اما معین بت تگری چه باشد از اصل قعقن پس و صغ کیا
 امور علی از جزوی و تکی دریا سانه بزرگ که از آنو بختن گویند و معنی عین احتیاط کردن و یقین داشتن باشد بر وجهی که در
 گذشته کارنامه و تشویر و آید کارها عکسش تذکیر آمد و ضبط شکر و تعیین شماره از صده و دهر و هزاره و ترتیب انواع
 ۵ سلاح و راه و سیون و تقدم و تاخر در طعن و اقامت و طاعت و مناعت خود و مخرج ضمیر او بود چنانکه هنگام هتس کا
 و میعاد استنناض شب راز و روز را شب و عذر را هتس و ساختی را نیت به کم و بیش بخونید و بتوقع قطع و پنا
 نقل و کلف بخونید لشکری در کفص و اتمام هتس شب ساری و ضیغم صاری و میسکام سکون و مقام فلانات و
 عوارضات طاری را پیش رونده سهولت چون آب جاری بجهت معاش چون پلنگ در چکیت خود ساخته و اندیشه همسر
 بریم جان چون تیر از کیش خویش دور انداخته بیت شاهین بگاه نخورد و بگفت چون عقاب در آنس چون کبوتر در حیل چون
 ۱۰ غراب و اگر مؤلف گوید از عدا دم تا کنون بجا ذب امر کن فیکون صاحبقرانی جهانگیر و دوستیاری دشمنان چون او بدکا
 و در بت و مضاد سیاست عنان سمد کا همکاری غیبوده و لشکری چون لشکر مغول بطیش و مهابت پای در رکاب فرود
 و سواری نخواهد هیچ زیرک صاحب قیاس آنرا بر ابراهیم و مبالغت حمل نخذ بل عیسی باشد موافق حالت و مفرغ در قالب
 و خود چه محتاج سخن فرو شست تفصیل کردن کسان جهان و اعداد و ممالک آفاق که بر دست لشکر تار مستخر و در مرث
 دوران اوراق محرز و مقرر اگر باحوال پادشاهان سلف از طبقات فرس پشید ایدان و کیانیان و ساسانیان و اشغالیان
 ۱۵ و از دیگر طوایف رایان هند و قیصره روم و خواقین چین و خانان ترک و اقبال عرب قرآ بعد قرن مطابق تصنیف
 وَإِنَّمَا نَعْنُونَ لِمَا أَرْدْنَا وَإِنَّا لَنَارِدُونَ بَحْثُ سُنُنَا وَإِنَّا لَعَالِمُونَ إِذَا أَلْعَنَّا وَإِنَّا لَعَالِمُونَ إِذَا عَصَبْنَا
 از روش و افعال ایشان روشن و معین کرده و اما صفت بسط ممالک چکیرخان و آروغ نامی از زبان خانه از تحریر
 تصویر آن قاصدت و بیان و تقریر بر تقصیر مقصود و بر شمال قاعدت افتاد اما مطالعان بران قیاس و اران هتس لال که
 ابوالعالی غزنوی در دیباچه کلید دلیل بر شاع عرضه مملکت سلطان محمود که بگم چون وارث ممالک ساسانیان و چند
 ۲۰ و دیگر گشت چنین آورده که گاه بلفظ کهر باران پادشاه رفتی که مملکت ما را یک حد سپا بانست و دیگر تره دستوم خارم
 و چهارم آب گت و بر کس که کتاب مسالک و ممالک مطالعه کرده باشد و اندک مساحت مساحت آن مکت چه مقدار بود و
 ابوالضرعی نیز در مینی هم اطل و منقبت سلطان از این بدایع از اشعار بدیع ابوالفضل سمانی استشما و ایرا کرده شعری است
 لَمِنْدَلِي سَاهِي جُرْجَانٍ وَفِي فَاصِلَةِ السِّنْدِ إِلَى أَهْلِ خِرَاسَانَ قَوْمًا رَسَلُ الشَّاهِ وَيَوْمًا رَسَلُ الْخَلِيفَةَ إِذْ كَرِهَ تَزَادُ
 رسل و طی سبل بر سعت مملکت رسل الیه دلیل تواند بود بنده و صاف درین باب طرف رعوت بر عایت میرساند و اینجا
 ۲۵ سلطان محمود سخن طرازی غزنوی در جوع کتاب مسالک ممالک نمیکند و تقیاسات مجمل شعری از قبیل حسن الشعر نمی ناید

قول حنا را شعری آن اصداف بنیادش کفایت بخت بقال اذا نشد له صد فامصدق و معتبر میدارد و همین حسب حال او امیر سار
 که از مینده منزلی قضی چین از ممالک مشرق تا او یار مغار بر اشهر آن مصر و از کنار دریای سند و طاهریند تا باطن روم و بلغار قوم
 مثل بر بالای ختای و قرقیز و سلنگای دنگوت و قبت و قراقوم و اینور و رگستان و فرغانه و ماوراءالنهر و خوارزم و خراسان
 و غور و غرجهان و غرینین و کابل و ذابل و سیستان و کرمان و فارس و قستان و عراقین و دیار بکر و موصل و جزیره و میافارقین
 و میروین و حلب و شام و کرجهان و آس و اروس و تار و باغشرد و ملاصق فرنگ که طولا و عرضا در کسیر خیزار فرنگت زیادت با
 در کم از مدت پنجاه سال بقضیه المقدور میسر و در قبضه تیسر و ششیم چنگیز خان و آروغ میمون او آمد و امر و کرد که صد و اند سال از زمان خروج
 او بگذشته هنوز آننگ ممالک کشائی بر سار نهیمت بلندتر میگردند و دوم استزادت و تصانفت میزنند چنانکه در مقابل این احد
 حکایات شاهانه سهواست حسومی پندارند و تاریخ طبری از معاطله بری نمی ناید و کتاب آجی از وقیعت آجی نیست و مجمع البلدان
 البلدان لعقب یافت و مروج الذهب مزاج الحدیث گرفت و مبروخه ابن مقفع چون با مقنع باطل گشت و عقیده یسطه ماند و عرس الجبال
 و ساوس الجبال شد و ابن الاثیر از تاریخ کبیرا تار ساست وید و ابن البدیع از تاریخ بدیع از تاریخ بدیع از تاریخ بدیع از تاریخ بدیع
 تجارب مقارب خطر باشد و دیگر دستهای بر صنف چون سرگذشت باستان ضحکه جهانیا ن آمد بهیت عالم بزخم تیغ
 گرفت آفتاب ملک آری جهان تیغ زدن کیر و آفتاب و دلیل بر باریکی یا ساق چنگیز خان حکایتست که ایراد میرود چون
 بر قصد کرایت عان کرای شد برادرش جوچی قاصد که از او بگین کو چکر بود و موضع جتماع بقدر زمان آتش سختی در بر رسید بران
 تقاعد چشم آورد و گفت موجب آن توانی تصور استعدا است چنانکه جناب اگر چه بر روی هوا انبوه ناید چون شعاع آفتاب از دور
 بدید ناید شد و قطره شبنم با غایت خردی دست و دست آفتاب میزند و قصد بالا میکند پس یساق کرد که هرگز او را و آروغ او
 شایان غایت نماند و چون باره در ایندیش از اوست چپ راه دهند و پیوزان قاعده مطرد است و بدین ذلت منزلیست
 آروغ او با امرای فراخند و می باشد بهیت هر که با دولت او پشت بیچا کند تیغ بی پیکر او پیکر او چنان کرد و انکه او شرح طغز
 نماند آفرید و گفت و انکه او وصف بنرمانه نوشردان کرد و شفق گشت کرین پیش طغز نتوانست معرفت گشت کرین پیش بنرمانه
 کرد و آنگاه علم بالصواب استیصال کو چکلک سلطوت قهر چنگیز خان کو چکلک سپر نایان بشکر او نکت خان
 در مصاف بالجویم منزه شد و بجایت کو رخا فراخای تعلق ساخت و لقب کو چکلک خانی یافت چون میانه کو رخا سلطنت
 کش نماز آنجخته شده بود از کو رخا شکر می شد و ایل قبایق و ایل شد با ساعت این آوازه تا ساعت وصول انواع
 اواز فراخای بد متصل گشتند چون لشکر تو انکر و انبوه دید و کار رونق و سامان گرفت خلاف عدا غا کرد بهیت سر نایان
 برافراشتن در ایشان امید بی داشتن سر رشته خویش کم گوشت سجیب اندرین مار پرور دست با سلطنت خود مودعه کرد که
 کو چکلک از طرفی غربی و شرقی متوجه کو رخا شوند اگر سلطان مسابقت نماید المایع و غنق و کاشغر سلطان را مقرر باشد که
 کو چکلک پیشتر فراخای ماسخر کرد تا آب فناکت او را ستم نماند بدین شرطه از جانبین قاصد فراخای شدند و کو چکلک

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تاریخ

یافت و لشکر خوفاقی بهر میت گرفتند آموخته کرد مت اندر صف جنگ تهمان گزوه القیر حسن الا سبوه خزانها و از کند که خرابها
 از کندان مکتوب بود غارت کرد کرت ثانی در بلا ساقون با کورخان مصاف داد و ساقی زمان کو چکلت را در وی از پی صاف مصحح
 تا در بهمان خورد که صافی خورد است لشکر کو چکلت لمثوله مصحح چون توبه فاسقان بکده محبت و بدین زخمه از چکلت
 بی پرده و ساز و نواز با زکشت و در استیاف جمع رجال و اسباب قاتل سعی پرست چون لشکر کورخان باز معا جمای خود
 ۵ کو چکلت مانند برن که از میغ بجهد پاسبیل که از فراز تمد کند بر سر او تا خن برود و لشکر و ملک او را متذل و مستخلص کرد و کو چکلت
 تر سا بوده بواسطه خطبت و ختری از کورخان بانیان بلیت آتش پرست رویش جان هزار زوشت بته هلیب نفس عقل هزار
 بت پرست شد و اقامت صلوات چون امین عدل بر انداخت و در عهد و نوا آوان آوان اهل اسلام را نتواخت و در مباحثه
 او بان با امام عظام علاء الدین محمد ابن کبکی کبکی روح الله روحه ملزم کشت او را بار داد و دین حنی لغذیب نمود و بهیبت
 وجود شیطان در بختیکما نور لاهوت چه کار دارد چون تخم حقیقت در زمین یقین او ناست یافت و دل بر قدم صدق ثابت
 ۱۰ ملک سر امام معصوم را که محرم سر پرده کو کشف بود چون پرده چارمخ فرمود و خاقانی رست بلیت ای مشرعی روانه از سر
 و گردن محمد کبکی طاب شد چکیرخان طایفه از نوینان مقدم بیان چه برای دفع شر او با شکری روان کرد و ملک همان
 ایچور که با مصلاح ایشان ایدی فوت خوانند مصاحب ایشان بود در کاشغرا اتفاق مصاف افتا و صف ناکشید پشت بر کورخان
 عنان غائب بک کرد و انیدند بهر موضع که رسیدند اجازت آوان و اقامت صلوة داد و منادی کرد و بود ای بر آمد که بر کورخان
 ۱۵ کیش خویش ممتد دارد عاقبت او را در دوزخ از بد خشان بگرفتند و بمقراض فاسد او را چون زبان شمع برداشت و نواحی کاشغرا
 و ختن تا سرحد مملکت سلطان با پادشاه جانکشی رستم شد بلیت بجلانته از شرق تا غرب عالم بشمشیر شاه جهان
 مستلم ذکر المالیع و قبالیع و فولاد حاکم این نواحی ارسلان خان بود و شخه از قبل کورخان با او دران تلیک شریک
 چون کورخان را عنقریب خانه خایه کور خوست شد و از اطراف معادیان خیره و چیره کشته بودند مصحح سلطان ختن سها
 طعیان کس و لشکر کشید و ارسلان خان او موافقت نمود و از اتمت متابعت خایف کشته شری زهر لابل با پایا تجرع کرده
 که نشن کورخان جای او بر پیشش قرار داد و از مستکرات عادات شخه سامت فروده بر قتل او مباردت نمود و در کاه پادشاه
 ۲۰ جای که قتل شد او را نامی از قرا خان و ناس بمطابرت جمعی مشهوری باک المالیع را مستخر کرده و مانند کل بدن با غر و شوکتی
 یافت و به شیخ اسپین دل نالی فولاد را چون موم نرم کرده اسید و بار با کو چکلت محاربت کرد پس بخدمت چکیرخان رفت
 از طلاء ضمیر بر خلوص مطاوعت نشان کرد و از حضرت با طلف جنصاص و دختر جوجی حکم تزویج سید غامیش یافت با المالیع
 از حکم بر لیغ مراجعت نمود و بر مقتضای عادت چون چشم و ابروی دلبران با تیر دکان پیوسته دین کار بودی تا چشم کو چکلت
 در مصطادای شکار کرد و چون اوزار با آزار و اوزار از دوزخ و در بگذشت پسرش سقیاق تکین بتقلید بر لیغ بنا بر تایت حقن پد چا
 ۲۵ پدر گرفت و بتصرف زوجیت و ختری دیگر از دختران جوجی بلیت چورنگ تان همه چین و بریر که هر هاتمی را عروسیست برود

حرکت چکیز خان با طرف ممالک سلطان محمد مکش در ممالک سلطانی ابتدای خروج چکیز خان آب من
 امان در جوی بارغ رافع روان بود و نظام کار تجارت در رعایت حقوق برابر و قمار و لوانا و ناتوان و تار را خود مسکنی معین و مستقر
 مقرر بود بدین واسطه همناف طبوسات و مغزوات بپیشین چون بروی خوبان غالب بود و مکاسب معاملات و منافع در
 وسبلی غایب شده تن از ممالک سلطان اتفاق کرده بصاعی از مذہبات ثیاب و دیگر اثواب و انواع سلاح فراهم آورد
 و غنیمت بلا شرفی نمود و در ایوقت قبایل مغول از معاندان عصاة و معاویان طعاه خالص شسته و چکیز خان فرادلان کاتب
 ۵ تا وارد و صادر در کف سلامت متولد و متولد باشد ایشان منع تجارت را مصاحب خود بخدمت خان بردند قماش بالیج نمی
 درسته عرض مقدم و بستند چون از من سوال رفت بر عادت اطلاع تا جرانه تا چرانه نکند و چهل بردار و دوات چهل دا و دو
 معتدل خود با مضاعف گفت آن ششم بیاد آن خیره کوی شغال یافت فرمود همانا نظر آرنده جانده که طرازنده کسوت محل نماید
 بر آنست که هرگز جانده در خزانه ما سمت عرض نیافته و زربفت شاهی و خرنکیا بی همسم کافی میسیم تا چنین برزه لای میسند
 ۱۰ اوراد قسمل آورده تا راج فرمود از دیگر نقاش چون بنام قماش پرسیدند گفتند بجا آن در نظر قبول غانست تقریر ایشان را تصدیق
 یافت هر جانده زربفت را بالشی زرد و کرباسی را بالشی نقره فرمود دادن و بهین نسبت جامهای بالیج را من معین سازیدند
 بهنگام مراجعت ایشان با شارت چکیز خان سلطان پیغام فرستاد که مستحب بازار کمان انصوب ما نیز طایفه آنها و دوات
 معین کرد و ایندیم تا مسوفا و مجله بات اندیا طلب دارند و بواسطه موارد طرفین موارد موت مصفی و مواد ترغاف
 بسته ماند چون بشهر آزار رسیدند غایر خان از اقربای مادر سلطان حاکم بود بتوقیف این طایفه اسارت راند و بخدمت
 ۱۵ سلطان رسول فرستاد سلطان بی آنکه نظری ماقب در عواقب کار کردی با فانت خون مال ایشان مثال داد غایر تاملت
 کرد و مال ایشان که سودی سره می پنداشت برداشت شاعت ایحال بخدمت چکیز خان رسید نایر به غضب در الهاب آمد
 و ناب از ابر او دیده در انصاف بر سر شسته شبانه روز تضرع نمود و از قیوم بید و نصرة و قدره اتمام طلبید پس بتدبیر تدبیر
 سلطان مشغول گشت و تا زمان حرکت در انبای فراغت لب جز بدین سخن نگشاید و در شهر شسته و ستاره مصرع
 غزوات کاغذ اقتدار مصمم شد با سپران جوی و او کتای و چغهای و نولوی که اورا لغ نوین گفتندی و شگری از تار کین در
 ۲۰ بیت غضنفر جوش این پوشش کرد و کوشش لشکرش مصاف افروز فتح اندوز اعدا سوز جنگ آور عمان جا کیری بچینان
 و مصداق ایندیت نبوی که القیته من همناد اشار الی الشرق چون آفتاب از شرق عالمی باز روشن گشت در مقدمه سلطان
 یطی فرستاد که بی باده و حشمتی باده شایسته مناوشی آب سلامت را در منهل زندگانی شورانیدی و آتش بلار با باد و خود را
 خیره خیره جلایندی کار ساخته و جنگ را آماده باش که بهر قطر از خون بکیان سلامت جوی جوی جوی جوی جوی جوی جوی جوی
 خواهد شد و بهر قیراطی دنیا را بل قطار با پر دگر گشت سبحان انداین سخن محض فراست و عین کرامت بود از المالیع بقیات
 ۲۵ کین و پیش بالیغ ایدی قوت چون با بی تلی نموده بودند معاونت را نفس در حال لغی کردند و سخت بقصده اترار رسیدند

و بارگاه فلک شاد و از پیش حصار برافروخت سلطان پنجاه هزار سوار در زیر رایت غایر خان مجتمع داشته بود قراجه خاص با
 باوه هزار دیگر مدو فرساده و حصار و فیصل و بار و اسحا می تازه کرده در باطن شهر بسجید به یکبار شدند بهیت بسی جدید در جهان کنون
 کنون خار و ادراکلت روزگار چون تامت لنگرهای خانی تشریف و و سکرده شدند جنای و او کتای بشکری بمحاصره از راکب
 و جوجی را بجهت جند و چندی الزام اجانب نمودند و ان کرد و نفس خود عازم بخارا شدند از جانب عساکر و معانین باغها و بارها
 و باغها و بریده حرکت مشغول گشتند بعد از اقامت پنجاه کارا را در باضطرار رسید بوقتی که رازغ شب دران بوم جناح ظلمت کسب
 بنات بخش نوگفتی که با سگونه همی نمود صورت صادی ز بهفت دانه در قراجه حق و نسیخت کیسه بخاوه بالسر خود را در دروازه
 جومی خانه بیرون رفت او را با اتباع از چشمه ساریخ آبدار شربت بوار چنانیدند و شکر در شهر آغا لیدند بهیت چون صبح بعالم
 نیک روزی بروز علم جهان فروزی اباالی مارن و فرزند چون رتبه کوسفند بصحراراندند و خاک شهر بر باد غارت دادند کوشش
 عام کادبت غایر خان که رستم ثانی بود با بشت هزار مرد و بکسار پناهیید و چون ل در سیند بار امیدوارانگه پوی نیارمید روز
 بروز فوج فوج بیرون می آمدند و بر رتبه حرب جانبار می نمودند تا غایر تخا مانده هنوز اظهار تکلید میکرد چون تیر نماند و کمان
 کار و دست شکت سخت بجهت دفعه نمود تا از عقب رفتار و ان کشت و سلهی و حصارنا محصور بخوابی محصور شد بر بعضی
 صرف باغراف و طایفه بجز برانند بهیت حشرم که فراق تو بخت مرا صبر من چون حشر باه و کمان هرسم زد و اقله با
 ذکر حشر و آنحدود از حکم بر لیغ پادشاه اوس ایدی قوت با ستغناء جند روان شد و از قبل سپان و دادا مان امر او فرما
 لشکر صاحب رفتند اول قصبه سقاق که بر شط جیون خجند افتاده محاصره دادند تا قهر بگرفتند و اشخاص بسیار سنجیده و مار کردند
 روان شدند و او زکند و با خلع و کینا جان چارسوی مضاف الیه ساخت و چون پای در خطه معاندت نمخاوه بود و از قتل
 کشیده داشتند و عازم اشاس شدگان خود شاس بنووند و بجالت معالمت پیش گرفتند لاجرم بمخاوه عدم کشند پس
 خلیفه خان خیمه بر راه ایچی بجز رفت و از صمت نمی صمت تغیر کرد چهاردهم صفر سنه عشر و شمانه با تقان ایدی قوت
 شهر اشکر و عسکر ساقی تا شهر بگرفتند و غارت کرده اباالی را بجان مسامت فرمود ذکر خجند و فاکت از سپران الخ
 نوین در خدمت رکاب او طغای و سکوکتو بالوف لشکر متوجه فاکت شد تا المیکو ملک از فالت را می با جماعت قفقیان
 مکا وحت نمودند روز چهارم را خدمت اینمان برودند و با ای در کبشا و نیشکر با بر او شتند و پیشه و از زاده و صد و بجهت برانند
 و عازم خجند شدند تیمور ملک که بشاست تار ملک سلطان و شتی انحصار بکسار خستیا کرد و چون تیر جرح و سکت منجین از فضا
 دور قلعه معاصره بود حشریان خجند و ترار و بخارا و سمرقند به داد و دنا بهقا و هزار مغول و حشری جمع شد بر سر هرده از آنک
 کت مغول نصب رفت تا پادگان از که مسافت سه فرسنگ سکت میکشیدند و بخولان و جیون میر ختید بهیت بر زمین
 خون اگر جیون برانی فی عجب زانکه در جیون کنی از کشته شسته پیشار تیمور ملک بعد از آنکه روزها کوشش میزد بهیت شتی تیر بر او
 پرگناه نذیرند کیوان نمانهید واه نفس اطلب بر همی ره بود بجز غم زده شش کس که نبود بهقا و کشتی معده بود و در جنین جا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

موجب نجات گشتی با شغال و سب و مردان یک تنه مشون گردانید و چون با و بر آب زد و آب سید معاندان چون کرد و بر باد شدیدی
 قوت از هجوم او با خبر بود لشکر را بر چون از جانبین آراسته بدشت و از سفین پل بست تیمور ملک بر آن زد و از کنار با خلیج کشید
 و چون بخارا آب بیرون آمد و دو خان کردار بر دو پایان سوار شد لشکر مغول از عقب روان شدند مجادلت مینمود تا غرق از آب
 و از کوشش نمی آسود و در آن تاب و سجا تنها ماندند چه بتر داشت تیر بی پیکان که چون دعای پیکان خطا نیرفت گشا و او دوازده
 مغول که در عقب بودند یکی را پر کند دیده در حدیقه هدیه برد و دخت دیگر را گفت من تیر دو کانه دروغ میدارم شما نیز بجای جان خود را
 دروغ دارید بصورت چون زه کان یافته تن گوشه گرفتند و از بخارزم افتاد با جوتی پر دلان لشکر سلطانی بشهر گیت رفت
 شش ماه مغول قریل کرد و باز بر عقب سلطان راه شش ساله در شبان روز روانه شد و خدمت سلطان در یافت و مدتی که با روزگار
 خدادر تگای پوی بود نیک بندگیها نمود و فرزندانیکها فرود مصلح و من تغییر مینا پیش مجبایه ذکر ما و راعی المهر چنگیز خان چون
 بخت بر اتمام ممالک سلطانی مقصود گردانید و از بجزیر خود و ترتیب و فود که نامزد اطراف میفرمود فراغت یافت مغض خود
 از راه زر تون قصد بخارا کرد و تولو و خدمت رکاب جاگشای بود بشکری مصلح همه فلک تن و کیوان دل و شبان سپید
 و می که بر کتف فلک کبود جان از قرصه آفتاب عملی و معتقدایت همایون در کنار آب برافزشتند ای ملی سراسیمه و قرغان در دزد
 و آشنند حاجب برای تریل آیات نصح آنجا رفت و گفت چنگیز خان با موکب جاهگیر رسیده است و حقیقت و اندک سینه نمودن
 با مقبل و آفتاب اندودن بکل کاره دانیان و کاره دانیان نسبت بعد از آن تسلیم فرمان شدند تا مات بازن و فرزند بصورت آمدند
 و شماره رفت جوانانرا بجزیره معین کردند و دیگرانرا اجازت مراجعت داده و دوی را قلع نام نهاد و روان شدند در مقدمه طایر بجا
 با اعلام حرکت اعلام عالم گیر بجز فرستاد و متوطنانرا بر سلوک جاوه انقیاد ترغیب کرد و طایر بغال نیکت بگذشت معارف
 رسول با با نزل و نوا طاعت به بندگی چنگیز خان فرستاد و پذیرای شد که بستانای میرسد این رقع را بوی تسلیم کنید مثال نموده خانها
 بگذشتند تا لشکر سبتهای نور را بطلعت غارت تیره ترا کلبه میکن با خند چنگیز خان نیز با لشکری چون تلاطم موج با یل بر بخارا
 بگذشت و متوجه بخارا شد و ایل قهرم سنه تسع و عشت و ستما بر ظاهر در وازه قلعه نزول کرد و حاکم از قبل سلطان گوگت خان
 ترک و امرای دیگر چون حمید بود بر ابراق حاجب و سوچ خان چون سپاه سپاه پیش بزور پر نور روز دست هتیلاب در آرد
 با لشکر اقوام از حصار بیرون آمدند در کنار جیون طلایه داران لشکر از ایشان اثری و عثری نگذاشتند روز دیگر که روی جان از ششم
 خود شمشیر کهنه یافت و در وازه را بر صفت دل ابرار فسخ گردانیدند تا مکه و معارف و سخا ویر بخارا مصاحف بدست بردند
 بخندمت چنگیز خان رفته پادشاه مطالعه شهر حصار را در مسجد جامع آمد پرسید که این خانه با بسطت سراسر سلطنت و سر و دست گفتند از غایت
 پس بدو سه پایه طبر بر آید فرمود تا از محارز غلات می آورند و در صنایع مصاحف میرخند و علیق دواب بساخت اوراق
 که اسب نرین با عشار و اخماس آغشته بقا و درات و پی سر کشته توایم انعام بود و مساقیان با کاسات ملان از شراب در قوه قائم
 و مطار به شهری با نواع ملاحی و مغولان بر نخامی معهود و آواز بر کشیده و سادمت دائمه اعلام و کبار و گرام چون سید جمال آید

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

علی الترمذی و رکن الدین امام زاده بمجا فطرت ستوران مشغول و در آن عجایب نظر اعتبار بخاریه در چه کرمی کمر بستند و میخواست مصرع
 سامان سخن گفتن بالبا نیست پس چکیر خان بیرون رفت و در مصطفی عید بسبب برآمد و با حصار عاده شمر فرمان نفاذ یافت و غنای را
 تفصیل خواست و ولایت و جفا و تن معین شدند بواسطه ترجمان گفت سلطان خون مال چندین مسلمان بی گناه در و تباہ گردانید و بقیا
 غدر و غرور این ملابرا بخوشید بدانید که بشکست بزرگان شما کتب گناهما شده و بر خوردن ستمها کرد ما یه تا خدا با قوه مرا که
 صورت عذاب آسمانی ام بر شما مستط کرده است و بعد از آن تا م خطبه اذکار بر سر ستوران ایشان منولان هتیفای مال ابهاشت و
 در محلات زود بچیز دور اگر سوخته گشت مصرع و رسوخه آتش زدن آسان باشد اما لی را بجا صده حصا یر لبع رسانید از بیرون
 و اندرون منجیقما هست کرد و دکانها را خرد و تیر تیران چون قطره باران و سنگ پرتاب چون نزول عذاب شد گوگت خان
 اکثر اعوانان از اعتناق حمل ملایطاق طاق گشت قلعه آتش زود تا هست ارکان سلطنت و ایمان خامان در اخلال اول
 بارگاه خانیت و جلال آوردند و میا سا مخصوص شد درین وقعه برین رقعہ سی هزار گشته در شمار آمد مصرع تو دانی ویرود
 و در شمار اما لی شردا ذکر و انات کبول و احداث بقا عده در صحرا مصطفی باستقصا اجصار رفت و حشر جهت تخلص سمرقند
 کردند بقایا شمشیر سالها لؤلؤ فی حال لانه امسفی لها و نوراحی بلا و فشر شد نلؤلؤ کبابات الفضا فی البلا
 ذکر سمرقند سمرقند گویند مغرب شمر گنت چون رکاب جهانگیر بگذری بدن خطه رسید و غزارت رود خانه کور لطافت و
 زینت عرضه بشت سرشت بدید شمرین یروش را که دوازده هزار پادشاه زاده در زیر رایت ایتام و پشت باستبنا آن اشارت
 داور قعه شمر مثل بر دوازده هزار برزن مویش کردانید و در هر بزنی دو مسجد بنا کرد و باروی محکم بنیاد و فرشت طول اربع مریضه
 اول چهار فرسنگ و مربعه ثانی محیط بر اول دوازده فرسنگ بود و میان هر دو بار و بهفتاد و دو محله مساوی اضلاع و باستین ادر
 تر از خواتین در روز فرودین موضع شد و آب را بجا جری مستوع در تمامی خانه شیب و بالاجاری ساختند و از کنار بار و تکلیدان چرخ
 که فاصل است میان سمرقند و بخارا مسافت آن چهار فرسنگ و عرض دوازده فرسنگ چهارده هزار پاره و دیم معمر و قصبه شیب
 و باستین مزین با نوع شجار و الوان کار استحداث رفت شارب ایچلا زین رود خانه موفور و مقوم و عرفا به سعد که یکی از بشت چکیر
 جهانست موسوم و با زلفه کوهی که بر جانب این فاده بجوی از زیر بر سر برین مسافت کفر ننگ آب بشهر در آورده اری شهر همصار
 در حماکت سلطان سمرقند بود و صیت کثرت جنود و انصار و حصانت قلعه و حصار آن در جهان شایع و اما زراعت بقعه و زرت
 رقعہ بر صغحات عرصات آن لامح سلطان صد و ده هزار شکر می شصت هزار ترکان ننگ خوی و پنجوی و پنجاه هزار تازیک
 باریک انداز در ایتام خانان که اعوان بکار و ایمان تیغ گذار بودند مرتب فرموده بود و بسیت مربوط فیل باخرطو معامی در از تر فرمود
 اسر فیل شایطین شکل حمیب بنات بیون بهیکل ننگ استک تجافیف و انواع الطم آراسه داشته و از و حام خلاق و جماع
 علوانیف ریادت از شرح و بیان بنا بر این مقدمه چکیر خان با بیل و غم متفاح بخارا کرد و گفت نخست کار حوالی جبار خست
 باز به تخلص سمرقند پر و حنت چه کردیمه بزرگ را بی انکه طاب اثر از اطراف فرگوشا یند نفیوان اندخت و در تصاعف نصفا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بر جا بایلی تعیل میزد و مطاعت را تعیل کرد و بقل و از باق مبادرت نمیکرد و جانی که قدم تنمغ میفرستد و چون دیوسر و سیریل آنرا
 شریک اخوات می گردانید و بجهت دفع شریک یک بقاع مجاصره لشکر می نشاند تا بسمرقند رسید و کتاسی و جغتای می نیز آنرا کارزار اول
 پرداخته و دیده معاندان و دولت بروخته بجزیت پذیر متصل شدند بارگاه فلک و مابست ما و لوک سراسی افراشته گردید و در چهارم
 که بجان عارضه سمرقند آنجا اشاره نمودن کرد فضای عرضه آجا و آجا از اعداد آنجا و تصانیق گرفت البرخان و دیگر خانان
 سمر بکف نناده و دل از جان بروشته چشم چنگیز در مقابله پستاده و از طرفین سربا در خاک و غیره بر افلاک شد از آنراک
 سلطان فی دین روز غم اندوز در میدان مرواکی جولانها نمودند و فوجی را از لشکر خانی بشمشیر بر آورد و برخی دستگیر کردند چون باریک
 شوش شب بندوش بر بخار و می رخ روز آقا و بر کس از لشکریان چون جده نیکان بزیس فتند روز دیگر چنگیز خان بنفس خود
 شد چرکیت مغول از بیرون و اجا و سلطان از اندرون چنان در هم پیوستند و راه محابا بست شیخ الاسلام و او نهمندان و دستار
 بندها بضرعت پیش آمدند و از بندگی پادشاه کامکا التماس عفو و آنجا ز مواعید نمودند آثار قبول ساطع شدند و روز دوازدهم
 یکشام و لشکر مغول چون مواد فاسد در اجزا و اعضای شهر انصباب یافت و تخریب که عادت در آوردن ایشانست مشغول شدند
 فصلی از عمارت فضا ل جست باه و روز دیگر باروی دیگر گردانیدند با ای از دستار بند و مجروش متصرع همه در خور و لایق بود
 و نوش باناله و خروش بیرون رانند پس بکسار روی آوردند البرخان با هزار تن روئین تن برین تل بیرون تا غنچه با قلت آنجا
 بر قلب که ماثبت مغول زنده در آن حمله بسیار تن بر قله مهر که انفتند و خود سلامت بیرون رفت تا سلطان بر پیستند و به پرده
 آن بکانه مفتوحان هفتد یار در شش جهت جهان منسوح کشت لشکر سوار و احصار را چون ساعد در میان گرفتند و در یک کتیه در آن
 بستند و دیده دوران شیر مودی میدید و می پسندید حصار خراب و کار اسلام چون چشم لیبان بی آب شد ساکنان
 از قلعه حصا که عذرائی حسا بود بر قله صحرا رانند و قاده سلطانی با کمر و فاده امثال برماس خان و غایر خان و الاغ خان بست
 و پنج تن از ایجان آمد که کز بند جزا را چون حلقه قراک بر بسته خود میدانستند با سایر قفقلیان اعدایشان سی هزار بشمشیر خود
 گذرانیدند پس بیرون جستان از زیر خنجر و درون خستگان از گردش محنت فرای و هر بر عادت شمار کردند و سی هزار نفر جته
 حشره اختیار و بر بقا یا که جان بخشیدند و دست هزار وینار حکم فرمود که از اغیا بسانند و است گفته اند متصرع بجهت جان بخود شخص
 رایگان باشد که خوارزم نام خوارزم جرجانیه است چنانکه مولع بصبغی این توصیف کرده بجز جانیه تجرانیه چنگیز خان جو است
 که بنفس خود بی سلطان کیر و حجاب معاندان از عرضه خراسان بر وارد و در پخال از مطا بربت حوالی خالی بود و چون خانه بی درخت
 بسیر میزد و جغتای و او کتاسی که مؤلفه چارم خوارزم در دل شبت با لشکر متوجه آنجا گردانیدند بر آنجا راجوی نیز از طرف خند
 در خوارزم خارتکین با سلطنت موسوم بود و حقیقت انواع فرق و صنایع هم در آنجا تمدن نمود و سودای اعظم شده با ملی غافل
 از باز سینه فلک و فاناگاه روز می طایفه مغولان از دروازه رمد اسبان چون این سخن اسان رانند جمعی احداث کوه نظر دو با
 آشفته سربل تحقیق حال سوار و پیاده از عقب ایشان روان شدند و غلبه عوام ترادف و تضعیف گرفت تا با باغ خرم رسیدند چرکیت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

منزل از مکانی باین قوت را بدست آورند و شهریان بدست نشان غفلت از باغ محرم میوه غم چیدند لطفه دشمن خندید برین دست
 کریت سی هزار مرد بدرجه شادت رسیدند روز دیگر پادشاه از اوکان بشکر مورعد و مار عادت مصرع چون بود حرکت چون
 سیل در گذر رسیدند خوارزم چون نطقه مرکز بود و اشخاص شکر چون محیط دایره تیر چرخ و سنگ منجیق و قذف لفظ و لقب و هم
 و خرق اشغال نمودند تیرین سیاف مکاحات فت عاقبت لشکر خانی سه هزار مرد در میان جسر زدند تا آب همچون از شهریان
 ۵ ارباب شهر ایشان را چنان در میان گرفتند لطفه که بجز غشش یکی با صلح نرسید خوارزمیان برین جسارت بر مصارت مشارت ایستاد
 نمودند بهیما ت موج دریای دمان بهم چکونه ساکن کرد و دوزخ ناقه بقطرات شبنم کجا تظیفه پذیرد خوارزم مستخلص کرد و صد
 ارباب حریف ببلاد شرقی فرستاد صبا و صبا برآورد کرده شیخ و کبول و شبان و عجایز را بصور اراکند و بشکر قسمت کند
 لیکن از لشکر اربابیت و چهارتن مقبول رسید شاهزادگان براه کاشغریان مراجعت معطوف گردانیدند لطفه تا در جزای کاشغری
 خوارزم ثانی ساختند و آنچه خشب و ترهه چون سمرقند مستخلص بشکر استقصای نواحی را محصص شد آن بریح که باغ
 ۱۰ میوهش و سبزه طوبی نام بود در کنار سمرقند باشد مصرع خوش باش که خوش نیست بجز خوش باشی سخت تابستان که جهان بیوم
 سوم امارت بان بود در مغز خشب بحسب میل خاطر بگذرانید مصرع پس قاصد سوی ترا آمد ارباب آن بقلعه که نیمه آن
 نیل فرور در فراره چون بود استظهار می داشتند از تسلیم اتمام نموده روز یازدهم را بقدر اتمام و قسره خرام بگرفتند بر شوه
 پیشین مصرع مرد و مردوزن بزین خانه بنجانه کوکو کشتند و بردند و کندند و سوختند چکنیز خان کجه و بهمان ماند و فریح و
 از بر تیغ سیلاب خون فشانند چون زمستان درآمد و عقلا را بلیت زمستان پیام نگه درده شهر برافروزا در بیاور کباب
 ۱۵ مقام کرد تا از حد آن نواحی نواحی بکوش گس نرسید بر مجرّم استخلاص طبع را عبره کرد و در مقدمه علیجان روان ایلی قبول
 ایلی کرد چون بوطه سلطان جلال الدین و ثوقی بر مطاوعت ایشان نبود و ثوقی از معاذت او دایع شد خلائق با بر لشکر گشت
 فرمود تا مات بکشد و دران دیار جرد زمین و طلول کند است غریمت طالقان و نصرت کوه که ایلی را نصرت کاه خوست شد
 فرمود چون تو لو کاخراسان کتی و جبار از اجزای لقی ساخت اطرف نیز مستخلص گشت قلعه و حصار شهر رفت طالقان و بارو
 ۲۰ سرای کوه مناعت ناچیر گردانیدند و انارحیان ازان قصبات بهم برداشت پس خبر آمد که سلطان جلال الدین انقاش با فیه و
 بر صورت خیل او صور انانی انقاش پذیرفته براه کوه قاصد او روان شد ایلی را شقاوت اهلی بر تیغ و ثاقبی دلالت کرد یکایمی است
 نموده سنت قتل و تخریب بتقدیم پیوست و براه نایان نصت فرمود در انسانی مکاحات انجائیری از متوق تقدیر به سپری ازان
 جنات می رسید و سپری شد مات را به تیغ لقا سایه برداشتند و با چنین جسارت تا چنین در شکم ماورنده کذشت انعام نیز
 بموافقت خاص و عام بکشد و ده را حزاب و نام آن ماه دو بایع کرد از آنجا دو کوه در طلب صید مقصود بشکری مصرع
 در غضب چون با و دود و در عد و چون نمل و دو میرفت تا غزه محط رحل چر یکت جان شوب شد تا ما را با سقا فی نصب کرد
 ۲۵ در وان شد در کنار آب زخا رسد سلطان جلال الدین رسید جنات می و او کتای نیز از طرف خوارزم کامیاب رسید سلطان را

سیل محنت از سرگذشت و سنگ تویل در فذیل تدبیر افا و سبک باکر ز کران چون شیر خرم یافته بخورد و شبید و در خزینة انچه ز نور
 بود در آب ریخت و هر کس را که مالی داشت با خاک بر ریخت حرما و اولاد و صهار و کبار را مصلح با دیده نادیده رخ بار بگام
 و واقع کرد و مقصد بقصد سوار از مغردان بیکار و سبک کان همیشا داشت که هر قلب و کاه بر جناحین مصعب همیشا فلد جنبا
 جنبا ز فاما مید و آید و در زیر آسیای فلک آسیای معرکه را بخون دلیران میکردانید مثال فرما را میکوشیدند تا او را چون
 استین و سبک کرد و اند چون دایره لنگر جهان کیر از حلقه تنگ تر نمود و فرخه بلا فرخ ترکشت سلطان گمی دیگر کرد و دست
 سوار کشته عمان بر یافت خود چون فل از سر بردشت و بند چوین چون امید از جان خود سپید و آزار بر مثال هر سس سلطنت
 پس شت مذخت مقدار یک نیزه بود از دو خانه تالب آب عمان نیزه تا زبانه زد و سب با در آب انکند چون ابرو باد آن در با
 معدار که جگر با بینی چون قطره آب و سپری بر شکل جناب بر روی آب بگذشت چکیر خان شکستی را دست بردمان نهاد و پسر
 گفت بیست سپر بنجین باید از آن پسر پدر را روان شاد با و آرسر چون ازین تیار خوشخوار بلا و نایره مصلحام عا آثار خلاص
 یافت مرد قتل نا ادر دست دهد و طلب او از پای نشیند بیعت اندر طلب تو من ز پاشینم الا که مکر از سر جان حسینم
 بهادران مغول خواستند که در عقب بروند و عثمان فرآب و هند چکیر خان مانع شد پس معسکر سلطان و سوار برده فلک سنان
 داوود و پرده کبان در پیچیده قهر مغولان پایمال غارت و دست زده اباخت شد و بر مقتضای ایة نقیضون انبیا هم و بیست
 اینست انکند از مردان خرد و بزرگ بکشند و از شوان خلاق و صبا یا برو کرده و بحر همای دیگر فحش کرد و سبید و پرا پشاور
 قسمت رفت بعضی به جل سراسری بکشند و باقیات با شراف داوودان بکشند پس حکم ایخان خواصان در آب بی سان غوطه
 خوردند و آنچه یافتند از میان آب بیرون آوردند در ایحال ادکامی را به غرزه فرستاد تا خلاق را بصحرا راند بیرون محقر و صنایع
 قامت را هر چند ایل و مطیع بودند بر حالی قطع قتل کرد و بار نامی یعنی با دو تومان لشکر استدارک که سلطان جلال الدین را در آب
 بگذشت قلعه سیه را که یکی از امرای سلطانی از فرزندان کرمانی استراخ کرده بود و کبرف کوشش شیع کرد از آنجا بمولتان رفت و محام
 و ادعوفت هر مانع مقام آمد مولتان و کما دور در رسوم غارت و قتل که امر می ضروری میداشتند کار بستند و در عقب چکیر خان
 از راه غرزه روان گشت چکیر خان در بنه کهو مجیم قامت هتبار کرد و عوفت هوا می آن خطه موجب عوفت بعضی از لشکر پاش
 پنجبار از بقصات و نواحی فرستاد و اکثر ایل کرد و رایان العبد از صنوع و استیمان بر طبقه تخصیصان بسیار رسانید پس از راه بند و سوار
 خورشید خانان غم شکوت کرد چون ماه در سرعت دوسه منزل برفت راه بیرون نبرد و منیج و در جهت فرمود و بعز و شاد و بی
 درآمد و عثمان کامکاری بار در اصلی از راه با میان معطوف ساخت تا بتان و در واقع بغلان بگذشت چون باو خزان که گشت
 روز رسیا بود و زان گشت و زان بیعت بوستان از بزرگ و کوه از برف و کرد و در انغم گشت ز زین شن سپین جلید و مشکین شیار
 بر چون جبر کرده و زستان در سمرقند مقام ساخت و در طی با ستم جوجی روان کرد و جناتای و او کتای بقرا کول آمدند و بتاشای
 صید پرندگان استخالم و هر هفتی چند حد سردار قو قو قول و من جعل الاجهار یا قوما نشانه شمار کا میفرستادند چنانکه ساکنان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

روی زمین ایل باغی از حرکت ایشان در اول و ناپروا بود زیرا تا جان ساحت فضا و جلالان میادین هوا نیز یک پرزن نمی آسودند
 چون سبزه برب جوی مثال خط و لویان لمز کلفه نغز و تر و نازک کوش و غم پرده شد و برینسان چون کف را در افغانی در فشان و
 برق بهاری چون بریق تازی در فشان آمد جوی بشرف کشمش مستحکمت از جمله عرصات و پیشکش بست هزار سبختی
 کوش و داز کردن کوتاه لنگ بیت زلفها شان سطح زمین گرفته بلال زکوشا شان روی بگو گرفته سنان او با همیشه کرد
 شیر پیکر از آنجا نشا طانتهاض نمود چند روزه شکار گور و خرازا که بزرگه فرو گرفته میرانند و آنرا که سم فرسود و میکشت نعل می بستند در
 موضع او قافله را بزرگه سنگ شد با قل چکیر خان و دیگر بر ساق رقت شا بهر او کان و امر او شکران بر رتبه شاه سب فرود
 و کوران مصرع خوش همی خوردند تا وک خوش همی داودنجان چون از تا صحن طول شدند و بقایا ناتوان و مزدول بودند کس
 داغ خود بر می نهاد و دید میکرد مصرع در سال نخست از لفظ سیده از آنرا ذکر حبه و تبدلی نویان و اما در فشان
 بوقت اقبال خان بر استخلاص همه قذخبر سید که سلطه تهم از معبر تره با ضمیری متنوع و اندوهان اسباب آن مجمع بگذشت و خان
 صفدر و ناموران شکر در قلاع ممالک و بقاع مساکت متبذ و نظام بگذشت از نوغیان بزرگ و بهادران سرتک که در حاکمان
 ارگت بودند حبه و تبدلی با تبه توان شکر بیت چو ضرغام درم جو شان چو عفریت حرون کوشا چو ساج دهان نایل چو
 سید بنین تعیین رفت تا از معبر سنجاب چون برق از خلال سحاب نغز و کرد و اول سلج رسیدند از باب آنجا شمه قبول کردند و بی
 بگذشتند طایسی جهاد با هم منقله روان بود ازان آوازه دروازه دروازه و بستند و زبان بشتم و قباچ کیش و نذ و شکر برده
 حصار زگر کشیدند و روز سوم االی قتل و آنچه با یقیند غارت و حرق فرمود و نخست مهره جانی که حریف و غایب آیام بنقش
 ملک بر عرصه کستی گشاد و او آن بود مصرع امی در وی در آرزوت اول دن چون بلال بیح الا اول سنجع عشره مستقام
 بیت چنانکه گیری در زرقه نعل ستور چنانکه مالی زرنج در سردی خزال بر صغوه جوسق ارق معاینه دیدند پیشا بوی
 اتراک سلطانی بعروه ایلی عهتصام نموده حلو فات و انزال پیش فرستادند پیشا زرا زریغ و یاسای چکیر خانی مکتوبی با آل داود
 غایت خنصار و نهایت انداز خلاصه آنکه سردان دیار و رعیت بسیار بداند که خدای با قوت روی بین ما از آفتاب بر آمدن
 تا فرود شدن چکیر خان و او آنکه ایل شد با زن و فرزند نعمت مان یافت و هر که بعضیان و غور پیش آمد ما چه گوئیم از خدای بزرگ
 و اند حبه براه جوین و تبدلی براه جام روان شدند تبدلی بطوس رسید طرف شرقی ایل گشتند و حالی سلامت گون یافت چون
 از نفس شهر جواب ایلی نبرد قی ثواب دادند شریان و اهل رستاق را قلی مغرط تقدیم رفت از آنجا غمبت رایگان شهر و سیم
 نرسانید و شمه کاشت و در جیوشان و همزاین خروشان کشتش تمام کردند با نجبه چون عنان باز نذران عهد در آنکه و در خطه
 ایل و ایل با نجیر لای ایل از قتل و غارت بیج و ریغ نداشت و قلاع مشون بجرم سلطان محصور و ما سو کردند و بجزت چکیر خان
 فرستاد و پسر از ریغ عرضه داشتند و عورات را چکیر خان فرمود تا در کج بر ملک سلطان نوحه میکردند بیت از تو که لایق
 که ناید از راز و نذ تو که راه حبت که کرسیت های های سبدهای با قوش از راه قوش هم برین سیاق شافت چون بدین

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

رسیدار باب ان کرده که قولاً جسته لایمان در استخلاس نمودند و او داد و فناک در پرده شب راه جنت میزدند از فریبین بسیار
 کشته شد مذعره محاربات بقایم برافشا مذوروان شد در سمان و خواروری و مصافات قلی میانک کردند و عالمی اسپر برودند
 شیخ اجل باصفا نجم الدین دایه خراة الله عن المسلمین چیز الخراج درو با چه مرصا و العباد و ابراد کرده که شکر تار در سنه سبع و عشر
 ستاره از شهر ری که مولد است و نواحی قریب به هفتصد هزار کشته اند و اسیر گرفته نمودند بالله من الخیر و الخیران و این دویتی
 اورست در ایحال هیت شاهان جهان بکلی بشاید تا بود که بقیتهی روزین و دیاسید اسلام ز دستت بس بنجیرید بگرفت جان
 کفر و شمشاد و خنوبید از حد دوری جبهه برلی سلطان رکاب حمله کران و عمان غرم سبک کرد و سید بطرف بهمان شد و سید
 بجانب قزوین لشکر کشید از هجوم جبهه بدانصوب علاء الدین حاکم بهمان با اتباع اظهار اتباع فرمان قضا دوران کرد و سبکدست
 نمود در ایحال خبر آمد که از اعوان سلطان ملکنین سلاحدار و اوج بوقا خان در مان بل باس در شجاس آن رابع ثریا ساسمت
 جتماع یافته نخست اندیشه دفع هیئت از اعوان کشاده رفت و همرا چون رکاب در پای ملاکت ایلخت و اکثر بلاد و قصبات اندک
 کرد و قتل مغرط بمجا هره و استراج از آنجا بر قصد اریل حرکت نمود و قلعه را بمجا هرات مسلم کرد و ایند و بدیکه جارات منضم شد
 فصل شاشاب کرد و کوه لوفه و زرف رخ زمین بغیرا گفت در موغان اقامت نمود و در عراق جمال الدین ایند سیمبرگی بود
 روز بزرگشکان اظهار دین پروری رهنجته بهمان کشته شد و علاء الدوله با سبب مطاعت تار با خود مغلول میرو و در قلعه کبریت مجول
 داشت بر ایحال زمان خنک راحت روی بهفت و از بارشیرین شافیه بسکفت و فراتش بیج یعنی صبا بساط خضر من قدم نمود
 کل پایاک برفت هیت زماهی بیرون چشمه ششکان شمع فلک از صفر پیش نهاد اسما جبهه نوین بشکر ترکی بمرقی
 راند و جمال الدین ایند را با اعوان و تبار قتل کرد و شمشک کاشت اما قراغه و شخوان و آسند و در راه غارت و از باق فرمود و باران
 ابر باران چون قطره باران در سرعت و آنکار با تان رفت و بلیقا از مستخلص و نواحی را خراب کرد و ایند و سخن مجیر مجر آید از حال شمش
 ادوی اریتاب هیت مساز جبهه خلوت درین مضیق خراب که روی صبح سعادت با نذر نزلت هر دو نوینان در ایحال چون
 آتش و باد بالشرک رخنه آید بهمیکه پیوسته بودند اما حرکت کردند در کوه سفند و باز چهره در کله پیوستش سوزان و شیشه شکست
 نموده از راه شیردان که سران لشکر متلازمان بودند در بند رفتند و در دست قیاق بچراک جوی طخی شدند و از عماد رفتن ایشان
 عبار رفتن از زمین آسمان پنجمه پس متوجه چکیز خان شدند سبجان انداز نگاه که قدرت و هیت جان آفرین بساط بیسط بجزیر
 قضیه و جعل لکم الارض فیما تمرو مسکن آدمی را ساخت تا امروز که این فسانه عجیب بو سطله لعاب ما و بر جبین این اوداق
 بخطوبت قدم قلم رسم پذیرد و هیچ عهد و زمان از کرکوشان جهان و جهان پهلوانان ایام نشان نداده اند و در هیچ کتاب
 منظوم و منثور نیافته و بتوازا و آحاد رسیده که در آنک مدت از خطری قطری و از بگری نهری و از لشکری صفدری چنین برآمد
 بکیت کفست عالمی هر رسم اندازد و جهانی از خلایق بر دازد چنانکه تا انقراض دوران اگر هیت نوع انسان بر ستمار شهری
 موقوف باشد جتماع مردم بایه محمود و نرسد عاقبت بر مثال ربی که بدرخشدها چیز کرد و شعر و کلام تا بوقی نالانی بالبحی نقه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

انطوی فکانه لکھنوی خراسان اسم جنس است و عبارت از آن لکھنوی چار شهر است در جهان پنج و مرد و پست
ویشا بورج را چکنیزان بخش خود خراب کرد و ستم شمر دیگر که اخوات بودند بر دست توغغان دست برد ایام یافتند و دیگر قصبات
و عرصات مینا و شمالا لکھنوی فرستادند و بنیاد وجود همه را نیست کرد ایند ذمائل ایورد و بازار و طوکس و جاجرم و جوبن و بیق و
خوف و مرخص چنانکه شرحش بتفصیل بیان شد با طاب و نظویل از هر طرف برات که مشرف سمرات جهان با عجزه آن صحیح بود
تا سحمان و شبورغان و آنحد و وعرضه غارت و قتل کرد و پند و کمر مرو مرو و دار الملک سلطان سنجین ملک شاه بود که
دست سال عمر یافت از آنجمله چهل سال ایت جانماری ایجا افزاخته کرد چون ممالک خراسان بر قضیه انزل انزال سلجوق بسلاطین
انتقال یافت بفسحت رفقه و کثرت صاحبیت و مناطق و طارف و تامل از دیگر بلاد خراسان بل از سایر ممالک جهان ممتاز شد
که سلطان محمود از معبر تر بد بجناب انهم بگذشت تو قیغ فرستاد که ارباب شمال دیوان و متحدہ بقعه کتختن نمایند و صاحب بقینت و
عوم مقام کنند و لکھنوی را امر استقبال و انزال و مثال میان مثال واجب دانند بدین سبب امور بشواید کشت با و الملک
و جمعی معارف که در فذک شہامت سر سر خوش بودند بحصار ثاق باز پناہیدند خوف و براس بر طابع مستولی مستعلی شد
در عقب تبہ و ستبدای رسیدند ارباب مرو و اطرا بلی را رسول فرستادند و طایفه تسلیم شہ راغب و جمعی از اندیشہ عرق
راہب بودند غره محرم سنہ ثمان و عشر و ستائہ تولو با جهاد و ہزار شہری و لشکری خول شعر گاہ اذ لا اعرف کاتوا اعنہ
فبغیم ہم حسن النبات عن اللہم بریدند و مرکز شہ از لشکر محیط مہابت و ایرہ زد و از اندرون شہر افواج اعیان سلطان
آمدند و بران ممالک که لغبان صورت جنگ اوران از ضد و قوی شہود بیرون آوردند و محاربت کونہ بفرض مبارزی دست ہشتا
کنند مظارتی عاجزانه چون جبران نتوانستند بنمود با مادی که مرغ سحر خوان شدہ با مدد و داد و با دو با شہر صبح و رانی شوق
کوئی شہ را مدد آمیختہ بودند یا کافر از غالیہ کنجیہ آتہ ما در برابر رسالت بفرستادند و بجان امان طلبیدند با قضای فلک غدار
نہوان نمود و چشم و فاذ زمانہ پر جانان دست لکھنوی تو خود از چشم از جهان پاییز با مدد نوازل قضای مبرم یعنی لشکر
ایمان عالم و شہر ریختند و چند شبانروز خلایق را بیرون می راندند و زن و مرد را یکدیگر جدا میکردند و شدو ہر آن نظارہ کہ عورت
حضرت پرہوشین شعرین الا و ان مثل الشمس اترہا فی ساحل الذکر لعل کلمہ می ربوند و ول بر او چون بلاد عبرت
میوخت چه خواب کہ بجزو اچر خوشاب کنار روی او از زیر شہوش منبوءہ بود چون بید سرو با بر ہمنہ و چون کل کشا دور
در زن و کوی میروند عسیر و ابکار و سپران چون بخار ہیر کرد و چہا رصد نفریشہ و کرین کرد و باقی زن و مرد بر شہر
رفت تا از جد کشتہ با نمون شکست بار و حصار و فیصل کہ ارباب بودند بتفصیل با تراب ہمسرا عقد کید و دفعہ لشکر بان
معاقب میریدند و حقد مردم کشی یعنی لکھنوی خطوط امانی الذکر لعل کلمہ می طلبیدند عاقبت الامر طایسی بہا و نیز بر شہ
نامند بل بی تیغ ابگون کلی پاشید اگر چه پیش ازین مرد مرد و مردت بودی و معقم و طاری از زبان حال کلفتی لکھنوی ای طاب
اس جبت از مرد و مرد و چنان شد کہ از در و در کجھت نہ فریب نیب لکھنوی و امر و فریب ہنری من می آمد چہین کونید

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

اولکئی و تولو و کورکان و جرقه های پیش خاند و شتمای قدیم را تازه کرد و اولکئی را ولایت عهد تفویض در رمضان سنه اربع و عشرين
 و شانه لمولفه اردوی نین بل سزیر زمین وین باه نه اوله همه رست بهین بعد از تادیت مراسم عزا و شاپهرا و کان بر سجا
 جماع در قورینا و تینه اسباب العا عازم اردو های خود شد چون روز کار میرایه جوانی بر خود بست نامی فاخته بر ساز چک تیل
 ساخته و سار و ساید شاکر آخار ساز موبک کل در کوش پل کوش اندخته پاوشا بهرا و کان در حرکت آمد نه سپران جوجی
 با تو ستای از صحرای قفقاز و چغتمای از اهل وققات و او تکین برادر چکیر خان و بلبلای نوین و اولجای نوین از مقام خود
 علی الراف باره و پیوستند روز با طویا ساختند و طویا از غش و غل بر پاخت در سنه ست و عشرين و شانه لمولفه اردوی
 بسو دیکت عالی عالی و زهر نخوس خالی اولکئی قان بر بساط فرودس نیت پای فرقد ساسی نهاد و شیرا و در مملکت می
 و عقل بود و معیار س و عدل و مثل همه روز عیش و بذل و نخت یا سلا بر قاعده وضع چکیر خان مقرر کرد آید و با قالم جان
 تا کران شکر های کران صحبت برادران و نوینان نامز و کورکانی و ستای نوین با بسی هزار سوار بجانب قفقاز و بسقین
 و بلغار روان کرد آید و جرماعون بطرف خراسان و عراق و مثل آن لشکر بفرستاد چه سلطان جلال الدین ههوز بار و زکار عمار
 بردست گرفته بود و در حالت انفراد نظر بر با یاس انداخت و فرمود که کار سلطان پست تو کفنی کرد و همچنین بجد و وقت و سلا
 از چپ دست لشکر متوجه کرد آید و چون بلاد خانی بجای ایلی قبول کرده بود و بنفس خود عزیمت آنطرف با مضار سانیاری از
 برادران جغتمای و الف نوین و از سپران کیوک و دیگر شهزادگان در خدمت رکاب بلال بیات روان شدند با لشکری که از
 خطوت و وطات آن خپول و وصول عطف سهل چل متزلزل گشت در ابتدا بشهر جوجانه و بسقین رسیدند لشکر بران نین محیط
 چون اجزای فکلی مجیکه شتند از وقت اسفارتا آنکه ساد و رخ روز بسواد شام مختط میشد جنگ می پیوستند و مدت چهل روز
 بگرفتند و طایفه نام حطب حکمه کشتند و دختران کش خرام و سپران سیم اندام در رقبه در بقعه رقت آوردند از این مقام تولو و کورکان
 با یکدیگر شکر چون آرد های مان بر قصد بلاد التون خان روان فرمودند از طرف آن عفریت مجر فلای رکو و قمر کو در باده توان شکر
 لمولفه همه نیره قدان تیغ کنار همه سیمین بران آهین پوش بمعارضه از جای بجنبید الف نوین قلبا نرا به عمل پای شارت نرا
 از و راسی شکر خانی ابره مترکم و باراناسا جم شد سلاهای خانیان چون آب در شمیخ گرفت بیات کوران در شخ و طوق
 آسا در فح با نذ مغولان دست تیغ بر نذ و پای مصابرت فشرودند بهیت چو خواب اندر سردان گرفته تیغشان موضع
 چو هم اندر سردان گرفته رخشان سکن قایدان از کریز بر نذ شتند و پست بنمود لمولفه ای پست جهان روی توان روی نین
 جوان پری پیکر زره پوش و سر و قلدن در خور غوشش میبار هر کس گرفتند و حکم شد تا با ایشان سنت صحاب لوط چنانچه خانیان از
 در جبال بود کار بستند با تفاق و صحبت رکاب دوران حرکت قاننی بشهر با لیکت که دار الملکیت توجیه نمودند و روز کار مسکنت
 التون جان کبار و با فرزندان و پیوستگان در خانه رفت و فرمود تا آتش دزدند و سوخته هر دو آتش دنیا و عقبی شدند لشکر
 در شهر ریختند و غنم و نعم با قنای یافته چندان ترک خطائی بیجا بردند که جهان با روی ایشان ترک خطا گفت و اطراف دیار از

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

یروم

از حسن آن بستان کعبه را چون چمن در بهار آرایش یافت قآن حاکم عطاء در بهار غریز بلواج را بجا ظفت ممالک ختای منصوب عزم
توجه باردوی خان مقصور فرمود و بطرف منتری میری بزرگ و بجانب تبت و سمنگت و سونول سگری از منول روان شد تا سمت
شاهزادگان و لشکرهای اطراف منوید و مظفر مراجعت کردند و رای ممالک آرای قآن اقتضای قوریتای کرد بهنگام آنکه از طول
خزانه بده غراز حل جان لباس فستی در بر گرفت یکماه بر روی تان ماه منظر و الحان معنی در لشکر لکھو لکھه از دست سابقان سمن
ساق سیمبر با دوه امر گرفتند و احکام یاسای سابق و لاحق درین حال چون ماه نو کرد و خزان غنایم پراقتا و اینی و خاص و عام
تفرقه فرمود و لشکر با بیکر نواحی که دوع اذغان بر جبهه خلاص ننموده بودند نامزد گشت و خود با سیتفا و لذات با ارباب عتبات
و ششیر عدل و او خار نام بیکو بنیل خزان و ذخایر کامرانی و کامروانی گذرد و لکھو لکھه زخبان چو ایوان بهاری کند زطلعت بود
بزم اوشتری چو فرخنده بزمش بستی شود شود دست او در سما کو بهری چو عبیر و بدبوی خوش خلق که بفرودش حشم در
مجموعی تا پنجم جمادی الاخر سنه تسع و ثلثین و ستائنه ایچی اجل بر یلیغ بر سید و این همه عظمت و سلطنت و کج و لکسر و عطا و عبادت
بیات مبارک لکھو لکھه در جهان بی دینی بهاری نیست همه وی کیر چون بهار نیست و این دو بیت در تاریخ و قات
او یکی از اهل عصر باد و آنهم فرستاد بعت در خلط خلط فروزن که روز بهر سال او کتای روز و شب و او بستی خبر از خیران
انداخته و مزاجش اثری کرد تا م مشتری در بران و اثر باوه دران و از وی چهار سپهر ماند کیوک ملک اعزل قدا قان نویسی
اغول و آنهم لکھه الذی لایموت ذکر کیوک خان پیش از وقوع حالت قآن پیمان بستن کیوک با ابرو باد و همعیان
گشته بودند و از مدد و حقان میادیت را روی مثال بحضرت آورده خود فلک فرصت ملاقات نداد و قآن چون این سرگشته
در گذشت تو را کیا خاتون که مادر سپهران بزرگتر بود با اتفاق خواتین و شهزادگان تعیین خانی امور جهانگی را عاقلانه نصیب میکرد
آن از جوانب هر کس پادشاه بر او را متوسل و متمسک بود و هر یک را به بود و پس خوش معشوقی و لکسل چون کیوک خان برود
بقاعده او امر را در مطاوع بود و در مصالح ملک و مال و کم و بیش لب کشود تا مجمع قوریتای سمت جماع یافت و تقاصیر اجناس
برقیس لالی موالات او حسن نظام گرفت باول از اردوی الخ نوین سرفرونی یکی و فرزندان او در تبت با بیتی مصرع
که هیچ دیده و کرباره آن نخواهد دید و کوفانی و او تکین با فرزندان و اولجهای و اعام و بنی عثمان و از اردوی با تو هر دو بزنای و کز
و بر کجا برسیدند و سلاطین ممالک و امراء بزرگ و صنایع و ایتام و بجزم هر تخوم و بزرگان هر میکان از خا و غنق و در کتای
دماورا و آنهم و خراسان و عراق و آذربایجان و شیروان و سیستان و روم و کرجستان و بغداد و حلب و موصل و قستان و قبا
و کرمان جمع شدند با اتفاق عله ممام و محضر علم ایتام و انطباق خواتین و پادشاهزادگان با فرود نام روزی که تیغ اقبال کیوک
خان در چار بالمش فرخی و دست رفعت بخش شاهنشاهی قرار گرفت پای طرب در میدان عشرت در تیغ ننموده و در مساپده
ایشان نصیحت مؤلف چون نوامی چکت و خرویش نامی در کوش گرفت بعت و او دل خود ز عیش ای فرود جهان چون سیغ
و بوسه هم به هم بستان زیرا که مزیدیم پس از مرکب کسی کو آمد و بیج دادا کابی این پس در معرض بخت از اعمال تقصیر نمود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و احوال برینها و بایرنا که پادشاه بزرگکان در او ان قدرت براه داده بود و از ارباب آن استر داد نمود و فرمایند را بدان تحویل
 واجب دید و بیوراجای جفایای ازانی و قراغول که نواده بود از داخلت دور داشت و قصاصی عینی منتری محتاج بفرید تا وی
 بودند سنای بیما در جفانویین بشکری متوجه آنجا کردند و مثل آن متعجب بپلیدی بفرستاد و با نکه حرکت بزرگ در اتمام
 او بود حلب و موصل و لر بزرگ هم بدو مغوش فرمود و مالک ختای بصاحب اعظم بلواج سپرد و امیر بزرگ مسعود بیک را بلا
 ماوراءالنهر و ترکستان و صفات آن در نظر او مقرر داشت و امیر ارغون بر طول و عرض عراق و آذربایجان و لر و کرمان و هند
 و فارس حاکم ساخت و سلطان کن الدین را از آل سلجوق سلطنت روم موسوم کرد و رسول دار الخلافه را بنا بر شکوه شرامون سپرد
 چو ماغون جابهایی خشن گفت و پیغامهای دشمن داد و با ایچان سده الموت التفات زلفت و تغید حکام خانیت بطریق
 تسلط و شطط آغاز نهاد چنانکه در حضرت او عرض سخن و مجال نطق مقربان بوقت و زمان معین بودی و در محادوات آن بدل
 و عطیات تا صدی که با ساحت و کرم پر دعوی مجارات کردی و هفتاد هزار بالمش بکلیه لقیه با کاه بخشیدی و این بیت
 شایسته تواند بود بیت پیکر تیغ اجل سایه بانسای است حاصل صد بجزر دکان قطره دریای اوست بدینمقال بود تا عجب
 بلا غزبی ما استاض فرمود و در ربیع الاخر سنه سبع و اربعین و شمانه که بحد و سمرقند رسید مصراع چون قند و سمرقند
 تمهید جلوس مسکوقاآن الخ نویین یعنی تولو خان پسر خرد تر چنگیز خان بود از سرفوقی یکی برادرزاده او تک خان
 سپهران بزرگ تر تولو خان از بزرگترین خواتین برین تفصیل مسکوقاآن قبلا بلاکو اربع بوکاموگا و یاسای مغول مقتضی آنکه جای پدر سپهران
 که مادرش منب بزرگتر باشد متمد و مقرر وارند و در کیوک خان خواجه و با قو و پیر قومانند و مادرشان اغول غاش خانون و در
 که واقعه او حادث گشت راههای مالک فریق شد و ایچان بر باد پایان مسابق با تو بر عزم خدمت کیوک خان بحد و قایلین
 بود چون آواز ز جیل او شنیدیم آنجا توقف کرد و بهتضرار دیگر شزادگان ایچان روان کرده خواتین او کتای قاآن امیر فر فرم
 بفرستاد و زحمت داد که با تو حاکم واقاست بر چه فرمان دهد و صواب بیند ما موافقیم خواجه و با تو نیز بخدمت با تو پیوستند
 نویین بالنصب کرد و مادر قوریلتمای بروقی انطباق آراء جمهور از قبل ایشان خط و دبد بدین تحمل توقف نکرده روان شد بدس خواتین
 بزرگ و شازادگان از سپهران قاآن قداقان و از ارحاف جفایای و از بلاکو و توشی و از سپهران الخ نویین مسکوقاآن طایرغ بوکاموگا
 موگا و تولو و از آراء سرور سیبوقا و دیگر نویینان چون پردین و جمجیت تر بنین با یقند روز با از جنیب صباح تا دامن رواج دست
 قدح کیر و دامن عشرت روز و سر خلافت از جنیب فراغت بیرون دروند و در خلال آن بعضین خانیت را مشافهت پیوستند علی
 این زمان اتفاقات و آن بدین حالت میگردد تا آخر و جنس نیارای با تو را تکلم کرد و مدد که خود خان شود با و مگیری نصب کند او گفت
 راه خانیت را مسلک سخاق مسکوقاآنست و نقد این منببت در و از انضرب استیصال او مسکلت گشته پس برخواست و شزادگان
 بموافقت او کاسه گرفتند و خانیت را در مرکز خود جای داد و براندیشید آنکه سال قابل که جهان تا ثربیع را قابل شود و ببلان بر
 شاخ کلبنان بنوای عشاق قایل قوریلتمای کنند آن مجمع تفرق یافت چون زمان میعاد و در سید شرامون و سپهر قراغول برادر

۵

•

۵

•

۱۵

قرا بلاک بر خلاف آن رای وفاق کردند و خواه و با قورعه تعویق میکردند و بر طری کردن زمین حرکتی بطی چون شکستین
 میزدند و ایلیان بخدمت با تو میفرستادند که مابرخانیت منکوقا آن اتفاق کرده ایم با توجواب میفرستادند که نقض بیاق خلافت
 یاسای چکیزخان است و تمسیت چنین ملکی چپار سوسی جازا شامل به با نیز چکیز کوردگان با مذهب و تمسیتی طالبان با مستعد کجاست
 و چون حوصله کجنگ طعمه باز بر لرد و دوازده شانه خطاف نشین غنقا ساختن محض خطا باشد خلف میعاد و بر حسب معناه
 از خدا عدالت بگذشت و سال با خبر کشید از ابر کلهما بر فرق کلهما است داشته و از بنفشه بر مدار سمن کلهما ناده و مع بد کلهما
 بر مزه جیوش کلهما در کوش غنچه گفته نیم ربع الاخر سته شمع و اربعین و ستاره بطلالعی که سعود بمقاربت آن سهم سعادت
 می یافت و دشمنان را سنجست سخین از خرچکات بخرچکات سنجست افزود و منکوقا آنرا بر حجت خانیت نشانند بر که اغول
 بو قاتیر و سپان او کین و اولاد که آن که بفرکان کیوت خان بودند برخواستند و بر موافقت ایشان زمینان و امرها
 تومان کلاه از سر چون غل از دل برداشتند و در اندرون اردو از بن کوش که را چون فاشیه بر سر ووش افکندند و گفت
 را نوزده کاسات شراب گرفت و آفتاب را برفت نوبت بر صفت سرو پیاده صف زده که مؤلفه چنانکه سر و سنی از سبیل
 خم کرد و چوک زدند چون بر سر بر کین حیشم و کین قرار گرفت و او از لشکران از مجلس خلدشان بفلک برخواست و فرمان
 که هیچ فریده درین روز و لغز مغایرت نماید تکدی و سر یکی بر غنچه و باد صبا مقصود دارند و خوردن دزدون بکجک و ساغرا
 گذارند که مؤلفه آن تا شوی موجب از ادلی زیرا که نیز در این جهان بارولی دلها تو بدست آرد به دل آرد باشد که تو را
 کند در کار دلی چون نوع انسان چنانکه صاحبی گفته میان انا ما افتاده پیغم و آسایش مستولندا صانف حیوانات که
 قوی حس و حرکت ارادی دارند آنچه مرکب و جمولات انداز عقال و شحال اصل افعال مخفف حال دارند و آنچه لایق ذبایح
 و کولات باشد از پزندکان و پرندگان و حشی و انسی خاکی و آبی استیغ قصابان و نسیب تیر صیادان بکن و اعضایی ایشان
 نرسانند چه گفته اند لا تؤذین نملکة فغنا به الذم کانا لک نالها چون فیض انعام بر انسان و انعام شامل شد نباتات نیز که روح
 طبیعی ایشان مقتضی شود و است و الخجم و الشجر یجدان اشارت بدان اوقات مصون دارند زلف سنبلی و عارضین
 چون کوش مجرمان بنساید و بقوت باز و پنجه صبا نشکنند و خنجرید کشند و خون ارغوان نیزند و همچنین اصناف جمادات که اول
 سر کبی است از مرکبات طبایع و باثیرات و تاثیرات علوی و سفلی حاصل گشته و بهیتی و خاصیتی خفصا ص یافته و هر قسمی از این
 انیزه صیغ بچون و نمودار امر کن میگویند کشته همکس و ماغ زمین با توجیح و تحقیر بحفیر صغیر اسوت و تصدیع نماید و روان صافی آب
 یعنی آب صافی روان را بر شش قذومات که در گردنند و میارند و رساوه روی بضر و نقش سکه مضروب و مجرسانند و کلهما
 که مقراض تیز بیدر کن ثوبتیز دمانی کند چون و غور اعات چنین متصل شامل شد و در هفته در باططوی جنت آئین است
 یعنی و ساعر کید می که شعر است نذیری لرفیه و صفاء هنجی کلهما او الکاس فیها مرتب بود من غراب الاتفاق
 قورچی در میان شکر شیر موم و با قوافا و کرده دهنای شیشا با انواع اسله معبئی یافت از معنی حقیال تعرف کرده معلوم کردند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

۵

که در خیالات ایشان اندیشه محالات مستحکم است این معنی عرضه داشت چون خلاف یاسای چکنیرخان در تصور نمی آمد ارکان
 حضرت تصدق میکروند بازار راه خرم منکسار نوین را بهشکر متمم ضمیر روان فرمودند در آنوقت که سوار معشوقان از دوشم
 عاشقان حکایت کند و لعل قلابه لبندان چون نعل در آتش و لکرمی از معانقه دست نیارنندان خبر و بدیع سیده و
 حوالی اردوی ایشان فرود گرفت و پیغام داد که آوازه چون زه در کوشا افتاده که دل را چون کمان چاچی کز ساخته اند و ناله ک
 از مغز اندیشه انداخته اگر تیر این تقریر بهد ف صدق پیوند هاستی دارد چون فاق بزه تصدق دیان بکشاید تا بدست کش
 تسلیم و احترام طرف عفو پادشاه چون قبضه کمان بدست آیم و الا که بر صفت تیر بنزد و کیران تیز پرپی از کز کنند و بال
 و بال نکال گیرند و در پی حبال و غمی باشند لا محاله شیت یاسای قان مساعت ساعد اقبال بهار اسپکان و در خاک نشین ادبا
 که در اندیشه رامون و با تو چون بی در شقه مضطرب شدند حال دفع رجمال بود با اتفاق امراد نوینان غریمت بندگی نمودند
 نه تمشکی کردند و انواع سلاح از خود جدا کرده بار دو در آمدند امرای با غوغا سخن پرسیده برگردان آورند و مکنون ضمیر بخیر اطمینان
 نوینان با که خمیر مایه فساد بودند چون ایچا بی و سوال و قلیجی و سر حال و طغان و سیورا و لا و تعلق قوچی و ارغسون سپران
 ایچکای و خنقای اغرا بنماد به جان بر یک چشم سار تیغ یا سا غوطه پلاکت خورده اغول غاشمش و قدا قح ماد شیرامون را
 سر قوی سکی فرستاد یعنی سپران سان معتقد تیره کننده آینه مصافات ایشان بوده اند قرا بلا کفر فرموده در حضور بقره خاتون و
 اعضای سیم صفوت حریر بصاعت مذکر دار مالیده که رو بهند و بعضی شاه را و کارنا در خفیه کارب استند اما شیرامون و با تو چنان
 نوین و سینوفا و صحبت قبل از اغول بولایت منتری و ملکوت و بلیکلی فرستاد تا بسبب مفرغه تا دیب تهنیدی مابند و خوب
 از اجبای و غشای سفر مصاف دشته در حد و بلیکلی بورت معین فرمود پس شماره تو بنجور دره ماد و آنهم و حرسان تمول
 ده دینار مقل با یکدینار و در ختای و منتری مشری را از زیاده و نیار تا صاحب سکنت یکدینار بریده که رو بهند و بساط عدل کشیدند
 یاساهی بیکوناد چون در زمان کیوک خان و بعد از ان اغول غاشمش و خواجه و با تو با آرتامون و یار سودا های بزرگ کرد و پو
 و احالات بان شده بعضی از ان حاصل و دوا سل و برخی عاقل و باطل گشته و چندی بموضع احالت ناپوشیده در ایحال هشتاد
 کردند فرمود تا کتبه دیوان و خزانچیان جهت با ط کردند و عقد هزار باش نقره بر آمد بی توقف و مدت بر هشتاد روز از ارکان دولت
 یرلیغ واده از مالک اطلاق کردند و از هیچ تاریخ مطالعه زفته که پادشاهی قرض اعادی دولت و مخالفان مملکت گذارده
 شهر کذا اللّٰهین بذل الخزانین طرّاً و دین علیکنا منی معقیباً و کرجوچی چون جوچی از خدمت تخت چکنیرخان باز
 گشت غنقریب بازگشت را پیش بر مخالف ارادت بود راه آخرت که پرده بزرگ خزان نسبت پیش گرفت و از وی هفت
 ماند که بر آسمان غایت هفت گوکب بودند و شخص مملکت را بمشابت هفت عصا مکتب هر دو با تو بر تهای ملکوت بر که بر کجا
 بو قاتیمور از ایشان با تو که بهامت و ات و سیرت عدل و سحیت عطا ممتاز بود و ارث مملکت پدر گشت و چهار هزار خاص جو
 کرک از ان نزل العوی که زیادت از یکمیان شکر زنده بودند و نظر برادر بزرگتر هر دو بود و معکر با تو نوحی آب ایمل بود

و استبناهی شهری کرد و عرصه آن چون همت اویسج و انوضع طریبلری اسزلی میخاند و بر چند ملت نصرانیت داشت که نصرانیت
 این مرد استبناست مایل منصف پیسج طرف از مل و نخل نشدی و از تعصب و تعلق دور بودی چون عرصه عالم مجلس عام
 آخر الزمان کفن چشم جهان بین فلک بنوار معدش روشن و این بیت و دور بان زمین در زمان کمولفه زمین روشن از پای
 تختت زمان کفن از مایه نجاتت در قورهای ثانی را با بران قرار گرفت که شمیری از قهر بر سر سردان روس
 اس برانند چه قدم محادات و صفت مبارات نهاده بودند از شزا و کان منکوفان و کیوک و قداقان و کورکان و بوری مایه
 و هر دو منکوت که هر دو در صفت معرکه پایدار بودند با ستامی با و این کار را معین شدند هنگام جیش با و بیج که غیبت کلینگان
 نما در صف بنان کشید خجریه برک نیزه ستریزفا حرکت کردند در حد و بجا برید میروستند و بلا در و کس لشکر کشیدت
 یعنی تیغ بندوش بندستانی علی روس در اس و الان فاذا تا شهر عیش ملو بشکری فز و ستر از جراد و بوج ترازد باب
 هوذا و اب مستخلص کردند و قتل و غارت بر مقتضای عادت بفرمان کوشهای کشکان بریدند کمولفه بکیتی همیون ز تو کوشا
 ز پاس تو کردی دستم کوشا دوست و بغا و بیزار کوش در شمار کمولفه تو کوش کن که فلک نیز کوشالی داد پادشاه را و کا
 با امراء بزرگ و آرا و کان مظفر و کامران کمولفه فلک بمهرارادت قد چشم حقارت بکران و زبان ملک بدین بن سزایان
 کمولفه بود از آنکه و امر تو کرد و لحظه عاصی بود از آنکه در ملک تو خدا بد ذره نقصان بچشم اندر مژده شو بین کبیم اندر عصب
 بکام اندر زبان با نچ بکل اندر نفس بکام باز گشتند بوزا هوس استغناء کلار و اشتر که ملت عیسی داشتند محرض آمد چون
 خیل بنان از بیم خجریه روی بر تافت و کلما چون نجات مقبلان با صد روی کشا و کی روی نمود و دلیل انگفته مقرر برود
 کمولفه دانی قینه را که چر صوت قفل است یعنی که بی رخ تو نه کل کل نمل مل است تو کلند در زلف تو نهاد سربان یعنی
 بر عذار تو جای تو کل است پادشاه را و دولت آب مصرع سپهر نرغان و زمانه زیزر کاب روان شد مصرع چو کاب
 نوردان شد چه عجب روان را ایشان نیز به نظر مناعت حصار با چهار صد هزار سوار هر یک پشت لشکری خزار روی کار
 آوردند هنگام مصادف طرفین آب زرفی در میانه خایل بود یا تو سپهرا با کتیرمان لشکر نرستان و تا جره کردند و خود بر سر نشینت
 و در حضرت بنشاید مطلق تضرع و بیچارگی نمود با دلی سوزان چون چراغ شب زنده است و بانفسی سر و صبح آثار شبی بر روز آورد
 روز و یکره که خسه و یکساره بر جهان نورد خوش رو چرخ ارتع که سپید شد لشکر از جانبین مصاف آرستند و سرتاق در مقابلت
 با کتیرمان حمله کرد و فرقی بعینه نیز چون که از طرف شیب درآمد مانند قضای نازل که هیچ چیز دافع آن نباشد روی بیچیم
 نهادند و همیشه طناب سزای چون جل مودت لیمان پاره کردند و رعب و هراس برای مالی کلار بنامس جش غالب شد سزایان
 لشکر اطعمه سباع و نکل سباع ساختند و آن ممالک نیز با اخوات انضمام یافت در شهر سینه ملت و خمین و ستانه که منکوفان
 قوریتای ساخت سرتاق با سجدت تخت کردند و نعمت فرستاد و مراجعت نگارده با تو عوس خانیات را نطیقات است که نیز
 گوشه چادریست سرتاق بمجاطف عولف و عارف عوارف مخصوص گشته بنگاه اصلی پوست بی زیاده کمی قطاع کلی منظره

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

دنامب سحر

روی نمود از حکم پریغ منکو قان بر افین خاتون که بزرگترین خاتون بود امور مملکت تثبیت والا عی سپهر سرتاق را ترتیب میگرد
 الابعی نیز با بزرگ مدت مصراع سر مایه عمر خود پیمان آورد بر که اغول افسر خانی یافت و لشکر او را با لشکر بلوک خان بد فعات
 مکادوات افاد و چون نوبت خانیته بیکو تمور رسید با ابا قان همچنین طریق منا و شت مسلک بود چنانکه شرح داد و آخ و فکر
 جناتای جناتای خانی بود در سنایه هابت او گرت و میشی در یک بشخور بطش فتنه را حصین تر از سد کند و سیستس دینا با
 هول نیکه تر از موج دریای خضر از بیم تیغ آب رنگت تهبارا و کس با یار اسب و در روز آب نشستی کمر بدان آب دوزیر این سطل فلون
 اکون دست از جان شیرین شستی تا بر معتقد بل که صاعقه اران صورتی تولد کند که مؤلفه چون صاعقه است خشم تو تیغ تو چو
 آری بیع کی بود از بر صاعقه عرضه مملکت او ما و راه و تهنه و صحن و کاشخوش بلین بود اما حد قالیق بعد از واقعه حاتم اخرا الزمان
 یعنی او کتای قان درگاه او سلاطین آفاق و لوک جاز را مقصود و مقصد و مطلوب و مطلب شد بدین شو بود که مؤلفه تا نرس
 سخت بخت تا بوت گرفت و درات جان سرانند بهیت آنکه در آب نیرفت کسی از بیمش غرقه در بحر محیط است که باین سنا
 خاتون او بسکون بستگان و پسران بزرگتر ماسرکان و میو بود و در عقب پدر ماسرکان ماسکه حیات را ترک گفت و را اغول
 در حال وفات پدر پای در سراچه و چون ناد قان ولایت عمدا و مقرر و شت بسکون خاتون بهکش عمید بجا فطنت مال و حبش
 اشتغال نموده چون کیوک خان بر تخت نشست با بیو صاقت و شت گفت با وجود پسر نواده چکونه وارث باشد تختگاه بروی مقدر
 گردید و در عهد منکو قان بوسطه طهر و عصیان از بسوق را اغول راقا عده خانیته عهد و شت و با فلون اغوا از حضرت باز
 در راه بریدنیستی مصادف او شد منکو قان مملکت بنام پسرش که هنوز طفل بود موسوم فرمود و خاتون او هر غنه را معالی چکو
 در قبضه تصرف نهاد و تتمه احوال جناتای در موضع خود مسطورت حایه نند ذکر سلاطین خوارزم اول ایشان محمد
 خوارزمشاه پدرش بکاکتین غره غلامی بود آخر عهد سلجوقیان با سملشت داری موسوم گشته و خوارزم در وجه وظایف بلیت
 معدود و قطب الدین محمد پسر بزرگتر تا نید بخت در سنه احدی و ستعین و ارجمانه خوارزم شاه شد و در مدت بیست و نه سال نوبت
 سلطنت یکسال بنفس خود خدمت سلطان بخود یافتی و یکسال سپه خوارزم بفرستادی در سنه عشرين و پنجاه و فعات یافت
 استر بر تخت خوارزمشاهی بفرستی استقراریا خاقانی رست بهیت کردون که مصحف نامش شنوده بود کابشر نوشت
 نامش بر تاج مشرقی ادرامقامات مشهور در خدمت سجری ثابت شد باز بر مقتضای لولفند سجری بالایساوه کل ذنب
 بمره اظهار شجاعت ترمود نمود سلطان کبرآت قاصدا و شد افزون و تشیع میکشاد و بحجت سلطان عفو و عفاض کار می بست آوردیم
 جمادی الاخر سنه احدی و پنجاه و نه گشته شد سلطان ایل ارسلان سوم رجب آن سال افسر خوارزمشاهی بر سنا و
 و برادر او سلیمان شاه معتذرا با آنکه اعلیک را سیاست فرموده بود متوجه خان سمرقند شد از قراخانی المکت تر کازا با و به برادر
 بهدو خان فرستاد و لشکر بر جانبین آب سفد نزول کرد و المکت و در مقابل شوکت و روحت خوارزمشاهی تشیع و تامل نمودند
 خوارزمشاه برگشت و در سنه تسع و پنجاه و نه خطای و ما و راه تهنه و صحن و کاشخوش بلین کرد و دستوجه خوارزمشاه شد

۵

۱۰

۵

۰

ذکر علاء الدین کش

دوازدهم

عیار یک از قولهای او در آن عصر در مقدمه دفع ایشان با بامویه فرستاد عیار یک هم در غبار تک و سکیه کشت و لشکر منزه شد
 چون ایل سلطان بخوارزم باز رسید نوزدهم رجب آن سال ریاض عقبی پوشت علاء الدین کش از ایل ارسلان و سپه
 بزرگ علاء الدین کش در جنب بود و خورد سلطان شاه براه ولی عمدی بر تخت نشست کش بدختر خان فراختای که اسم
 خانیت داشت متوسل گشت فرزانگی مملکت شوهراد فرمای بود پیش از آن بخوارزم و اموال خوارزم و عده داد فرمای با لشکر
 در صحبت کش روان کرد و سلطان شاه با او در کله ترکان کربخت و کش مینت دووم ریح الاخره ستین و هشتاد و دو خوارزم بر
 سر بخوارزم شاه کی تپه زرد مصرع کتبه برگاه که هرگاه باشد کم کن فرمایا خدات تقدیم کرد و مواعید بنام سازسید
 پس نه تا میان اخوین محاربات و مصالحت رفت تا سلطان شاه در گذشت و مملکت به عقول کش با مسلم گشت در او کلا
 طوس عید هم جمادی الاوّل سه خمن تا مین و هشتاد و هشت سلطنت را بقر خود فرزند کی داد و او آوازده جوس در جهان منتشر شد
 پس آنکس محمد انبک قلع ایماج از عراق رسول فرستاد مشرفا که سلطان طغرل سلجوقی از مجلس خلاص یافته است و پهنای
 مملکت عراق را در حرکت آمده و در شهر سنه تسعین و هشتاد و هشتاد و سه در سنه سی سلطان طغرل لواهی معاومت افروخته
 بود آنجا آسیای حرب در دوران آمد سلطان طغرل با کز هفتاد منی در پیش صف با هزارا منی کرازان بود تا گاه اسپس چ این
 خطا خطا کرد و قلع ایماج در وی رسید و بیک ضربت روح و تن او را بمصعد اصلی و محیط سفلی فرستاد و جبهه او را بر شری کفند
 پیش سلطان آوردند از شتر دلی کردون خیره چشم که کا و خرین مانند این شیوه مستکنو نیت و شباب الدین ابوالشرف البرجی و قاضی
 در مرثیه او قصیده است این دو بیت از آن است فاد شعر تجویز ایه اشباله و عیبه و جوده و الله حسب الفایح
 ترکوا امهرک الملاحم شلوه جزان بین مدافع و مدافع سلطان در ری در زری عظمت و جلال توقف نمود علیه السلام
 با نسائمس بعضی عراق کرد و در دیوان عزیز مسلم فرمایا اجابت کرد و مویه الدین ابوالفضل وزیر دازسته خلافت باطل
 و کرامات پیش سلطان فرستاد وزیر ارسال رسولی کرد و التماس نمود که سلطان مراسم استقبال رعایت کند و پیاده پیش کب
 وزیر و سلطان سامعه را از استماع این او که کس ساخت و شکر بار با استقبال فرستاد و آن شکر را متفرق کرد و ایند وزیر کربخت و
 ابروی دار الخلافه بل سی خون مسلمانان بر بخت سلطان بهمان آمد و صفهانرا در نظر قلع ایماج در وی بر سپر خود پوشان و میا
 با تاکی او معور کرد پسید و چون ملاحظه نظام الملک را کار روز و سلطان سپر خود را ملک قطب الدین با شکر گزین نامر و سلطان
 کرد پسید اول بمحاصره ترشیز و بدم خندق آن اقبال نمود نزد یکت بود که مستخلص کرد اما در کار بر تنیز بر سپر خویش مانع آمد چه
 سلطان بعد از زوال عارض خناق عاشق لسانین شدت غضب و سورت طیشی او را بر حرکت تحویل در منزل جاه عوب
 پیکت اجل که زوال جاه و عزت کند فرارسید و در نوزدهم رمضان سنه شست و تسعین و هشتاد و هشتاد و سه سلطان محمد
 کش در پنجشنبه بیستم شوال من آنه بیت بسر بنادان پرداده تاج چه زمینده باشد بروداده تاج سلطان غور و ساک
 شیطان و جو بس نفسانی در حرکت آورد تا استماع آن آواز شکر می فراوان بانو و مرتبط فیل سلطان شبه بخوارزم آمد تا در آن

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

خود سامان ثبت نیافت بنیت مازندران باز راه سیلان بگذشت حرم بزرگ از خوارزم رسیده بودند و بقلعه مازندران رفتند سلطان
از آنجا جزیره آبسکون تعویل کرد و باز جزیره دیگر تعویل رحلت سلطان و نزول مغولان معاد دست داد و بمجا صره قلاع استغنا
و در جنگ صنعت انغال رفت بعد از سه روز ششمنس گردید و بنات جمال پاهل بجای کشید و آنکارا آنجا از روی عصمت رفت
خبر این واقعه مشکل و نازک پاهل سلطان رسید چون مازرخم یافته بر خود می چید تا جان نیز تسلیم کرد و بهم درین جزیره اودار
گردید و از شعوذه و مخوفه فلک سلطان کش سلطان پرورد مصراع کاندز فذگش این نوع بازرگان سلطان جلال الدین
چون پیش ازین کلبه جانک کلبه مقاصد اوکل بخار بدل کردن و نوش را پیش عرض ساختن است بگذشت و بدار بقا بدار نمود
او با دیگر برادران از جزیره آبسکون اب سکون از جگر فقه بشرط آمد میخواست که بر خلاف پدر انجام اقدام بدل کند با خود
اگر کار بروق و بروق مزاد با آمد و بوقین توفیق کارا عداست شد مصراع بروی بروی دولت و جهان بروی دلا
از درجه جناب دی نصیب تانی در ایحال از جواد مغول بر خوار عراق خب و او اند غرم خوارزم نمود و رسول مباشرت وصول سار
گردید لاق برادر کوچک سلطنت آنجا موسوم بود در این وقت بنو دینار رکان قسطنطنیه و تیموکان که بنفس خود کم از لشکری جرای
بنو استظهار یافته پیشکاران دولت او که چون جوانی داشتند از صلابت سلطانی مستوحش شدند چه نهند که هر کاری در
خود قرار کرد و هر قاعده ضابطه پذیرد بر اندیشه عذری متوافق شده عقیدت سلطان بران کفایت و توفیق یافت
مصراع و ابی لا ادروم کلمه وصاله بران مملکت بزاداری حاصل جهان پیش و اما که در بهمت بغایتی رسید با شد بغایتی نیز
بغرم الزجال بصوب نساغان تاران شد من الاتفاق در ششون با مغول افعال حرب دست داد و با فوج اندک در صلوات
کوشش بسیار نمود تا در کار بظلام پیرایه بظلام پوشید سرخوش گرفت بیست چوزاغ شب بر جا بجا رسید از حد جا بسا
برآمد مهر زنده چو از یا وقت عثمانی از لاق و دوجه خانان مشرف که بر عقب سلطان میرفتند در جنگ ننگ آسار
گرفار آمد سلطان جلال الدین بطرف غزنین که عرش آن خطه بیثیت رب العرش از عهد پدرش باز بر سلطنت او مقصود بود
توجه نمود و چنانکه کفتم و کنار آب سدابا لشکری دریا توج مکاوت پیوست و جریده بر آب زد و بگذشت و با ننگ مدت توج
فوج منزهان معرکه و متفرقان لشکر بجوش متقل شدند با جمعی یافت و عازم دلی شد رسول سلطان شمس الدین فرستاد
التماس بر منعی کرد که چند روزی اقامت فرماید چون صلوات سلطانی با صبا و فرمای گیتی هم بولانی می نمود از غایب آن اندیشه
رسول با نزل پادشاهان و عذر آنکه لایق اقامت مواکب سلطنت جانی نیست بفرستاد باز حدود بلال آمد ملک قلع را با لشکر کوه
جو فرستاد و غنایم فراوان آورد پس خطبه و خترای کو کار تکین کرد و اجابت نمود سپهر را با لشکر بخدمت فرستاد و سلطان
او را بقلب قلع خانی مشرف گردانید و لشکر فرستاد و قبا بر او که شمشک بعضی نواحی سذبود و با کو کار تکین مناد شد قیم
دشت منزه کم گردانید و قلعه بلال را بکشود و امانی بلال را به سبب تیری که دران واقعه بر دست سلطان زدند قتل فرمود و بطرف
دلیل رفت و مسجد جامع آنجا بنا کرد و جمعیت لشکر سلطانی به هزار کشید بر راه کرمان مرجهت نمود و بران حاجب چند منزل بران

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فضای حکم

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

استقبال و عوهمات تلقی کرد و دختر خور را نامزد و او را جلال سلطان کرده کلیه حصار بجزرت آورد و سلطان بجزایر آمد و در روزهای مصفا
 شب زفاف عرض یافت و قلعه عذر اکتشود بل فصل طرب درین شب عذر ابرو از آنجا براه فارس روان گشت آنجا که سید محمد
 سلفر شاه با مرکب و معاقب و بعال جمال و زرافه خانه خاصه و بیت لثرب و صرنا و زر و زربناه جامه و اسبان نامی با مرصه
 ساز روان کرد و چون مغلطه سبقت یافته بود که بنفس خود بیخ کس با استقبال کند عذر این تقصیر بسمت آن جمال فرمود و سلطان آن
 عذر را بقبول مقابل داشت و سلفر شاه را بقب قرناش خان مخصوص گردانید و در مصاهره رغبت فرمود و آنجا که دره از در شام
 عصمت در عقد مزاجت سلطان منعقد گردانید سلطان عازم صفهان شد و کار سلطنت بالا گرفت در شهر سنه احدی و غیر
 و ستاره غریمت بغداد نمود و طی پهلوان را در مقدمه با و ده هزار سوار براه شتر نیک دار روان کرد و رسول بخدمت خلیفه آن
 له بن الله فرستاد که شکر تار بر باد و عباد استیلا یافته بدین سبب استیلا و استیمان جنایت دیوان غریز مجده الله کرده شد
 اگر بظاہر مستظهر کردم و اطراف نشینان ممالک اسلام از راه حمایت یا از روی حمیت هر یکی عیبی و فوجی لشکر کند
 مدافعت آن لشکر متصرع کارسیت مرا فدا و من دانم خست و الا چون من کرانه کنم پای مقاومت ایشان کی نازد و دست
 از رونق اسلام بیا نیست خلیفه خارا از راه اسلاف او هنوز در دل غلیظه داشت و خدشه ضمیمه باقی بود در عرض مد قشور پاد
 هزار مرد از پرولان اگر اوستین کرد و در سل و طیر بطرف اربل فرستاد تا مظفر الدین باده هزار مرد تو توجده نماید و از طرفین در آید و
 سلطان را از غاشیه ممالک او برانند قشور نظر لشکر اربل نکرده مستظهر شوکت خود برسد سلطان با قلت عدد و کین گشتی کرد
 لمؤلفه باشد بود و کلک عصوف تره شیری و وحشی از آهوی نامت را منزه م و مشر و ساخت و تا دور در مسافت بغداد
 عقب برفت و از آنجا غان ریز بر و قوق زد و کوشش استیلا بر فروخت در ایچال ساغیان از وصول لشکر اربل خبر آوردند
 معا فتمت بر لشکر مظفر الدین دو سپه او را در قبضه اقتدار آورد پس سیرت عمو را طرم شد مظفر الدین از کرده سر سارده
 و از جریمت متعالت کرد سلطان انواع خلق و کرامات مبذول فرمود و او را اجازت داد مظفر الدین در مقابل این باده
 با نوع عراضات بخدمت سلطان فرستاد و سلطان عازم اور با بجان شد آنجا که حاکم آن ممالک بود و بکریخت
 ملکه را و دختر سلطان طفل که حلیه او بود در تبریز بخدمت سلطان بجا صر امارت کرد و ملکه داشت که تذر در کین لباس با با از این
 چکل زین نخل منارت ننواند کرد و در باهاده با تره شیر و لیر پیچ معارضه نیار و در دستور جمعا معتمدی سلطان فرستاد و
 قادی انقه عادی بر وقوع تعلیفات لث که آنجا بعلین کرده بنمود و الهامس کرد که ملکه را با اتباع اجازت و بد تا
 رود و وی شوهر را در فوجی مجلت مرا فخرن گذارد و بعد از آن سلطان غریمت نخوان نماید و عقد مناکحت بند و دست گفته اند که چنان
 چیز جمعا و توان کرد جانی و تندرستی و سبب وزن سلطان مٹمس مبذول داشت نشانه از متصرع یعنی که بدان نشان که منم
 و تو که هر گانی ان بخش جرمان یاد کار معشوقان پر دانه دستورش ان کچور صاحب بیعت سجای سینه و بان و بجای کین
 چشم سجای تارک دیده سجای کتف عذله یعنی کشتی بفرستاد و ملکه را بخیل و خول اجازت داد و او را در شهر سنه اربعین و

عشرین و ستامه در تبریز آمد و امانی و ایمان ملک تبهانی ز رزیزی و جان ناشانی گردید پس پنجون خرمسید و کلک را که گردانید و آقا
 در قلعه النجف بدین شنبه و غصه جان نیرتسليم کرد فتح کرج کفره کرج بر طمع از حاج سلطان و ملک ملک آذربایجان سی هزار
 لشکر تعبیه داد و حرکت نمود سلطان با لشکر حاضر پیش از چاشت ایشان از ترتیب شامی کرد و در دوره کثری خلقی تا م قتل آوردند و
 ایشان را شلوه و ایوانی اسپر گرفت و شریف داده مطلق گردید تا در اتملاص باقی رہنمون باشند و آنکه صبح و من بزجوان من
 الشیخ الاسلامی که در جاس کفره با فر ملک که بقیس دار حاکم آن مملکت بود سلسله موکلات بهم پیوستند تا آن مکان بدین سلطان
 در دوره با مسکن فرو گیرند و جزاء حرکت سابق بدیشان رسانند بخدمت سلطان بمعنی آنها گردند و همکار او حضرت فلک شکوه
 شلوه بی شکوه و ایوانی با بی توانی حصار کردند بعد از انتشار سراه موضع در نظر سلطان جلوه دادند چون خدایان کشیشان بی
 کیش بدکش واضح شد بدست جزا پیکر خود مجزه نای شمس علی الهرقی محسبه نود بی بخور اللبل و انتفل الهللا لا
 از نیام بر کشید و شلوه را در بارگاه فلک معقل نمود و در سپیکر ساخت و ایوانی نیز تیغ سلاح داران خاص صبیح رفیق بی توفیق
 کشت سلطان با لشکر بیست و دران مغارات و معافل که تیغ او هام را مجاز مستعد بود وی روان شد خورشید شامان چون
 خسرو ملک پیاده روی میکرد و لشکریان کواکب صورت بردار از خود علی المرات در حرکت آمدند و عربی رفت که در توران
 مثل آن مسطوفیت عاقبت ملک چیم بر روی جیم غالب کشت و الله غالب علی امیره اگر آن فخره را بنیغ بر آوردند
 و قضا و بشارت رسان نیل مقصود را و ان کتبت لکبا الموصاد در افطار مملکت سابق نمودند و در صوامع تغلیس که مواضع
 و تدیس بود مساجد اعلام و معا بانه اعلام بنیاد نهادند و در خلال این احوال منبیا ان اعلام کردند که براق حاجب بر هوس شمس
 عراق اطهار عیسان کرده سلطان با خوس و امر بادت هفتده روز از تغلیس بجد و در گمان راند براق حاجب براق حاجت
 شد و بجدات لاحق و حقوق سابق تو لاجبت و از ان اندیشه تبر انمو سلطان باز صغمان آمد و مطوت جبروت و شوکت زیوت
 او در جهان شهرت یافت و کمال الدین اسمعیل است در مح سلطان بیعت براق عزم تو کامی که بر گرفت از بنید بنا و کام
 دوم براق صی ایران در غیبت سلطان که چنان تغلیس آمدند و بتلیس و تلیس آن الیس بنادان کیش تسمیم بقاع خیر
 و تعذیب اهل اسلام کرد و رایت سلطنت بنفست نمود و در حوال اخلاط نزول فرمود مقارن ایحال خبر وصول لشکر جو را عوان
 مقدم بیان ناپاش سناس و ش و نانیال بانحال با نکال سیوف و بنال برسید بیعت ای عش کمن ناشده نو کرد وی
 ای محنت ناکدشته زود آورد وی باز در غزیت بصوب صغمان مجد شد و اسباب جنگ را بنوی مستعد با وجه لشکر و ایمان
 دولت گفت کاسیت افتاده و نسک بلاد ان کساده بیعت کفتم هوس ساعد و دستش نخم اکنون که کبر و دم در
 چنم در نظر خرد و مبارک بر بربرت راجع است و کبر زار پیش قضا بر حال منج تا مت یکدل و کبر بان گفتند این نوبت جا
 بیعت بکوشیم و ز کوشش ما چه سود کز آغاز بود آنچه بایست بود چون تسویه صفوف در موزات خصوم کردند و باند بار
 غیاث الدین که صاحب میمنه بود راستی راجع زود با ایچی بهلوان چون روز کار غمان کبر داند سلطان را ماسک حیات مسرتی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

سلطنت سلطان جلال الدین

و اوسته میبخت بیت ای بخت سیزه کار هر دم بمن بیکانه تری آشنای منی وقتی در آشنای سخن دوستی این بیت
 از کفنه اسدی بر خواند بیت برادر که او مر ترا دوست نیست چنان آن که ما آسار کسی است علی الغزاین بیت کتیم
 بیت چو بیکانه باشد ترا دوستدار تو اورا چو جان و فرودوستدار سلطان بخت عزیز می در کار آورد و خود را بر قلب زد
 لشکر با هم مختلط شدند و دی میدان از خون بمانان رنگت طبر خون گرفت و جهان از غبار چادر قیر کون در کمرشید سلطان
 بایک کوتاچی در میان دشمن میگردانند و کسی از حالت او خبر بهیمیلی تمام مخلصی طلبید و به لرستان افتاد لشکر مغول تا هفتاد
 آمدند و توقف ناکرده تا نیشا پور رفت سلطان بشارن فرستاد خلیق بقدم او دستچ و دستچ کشند اما از اعیان لشکر خانان
 صفدر که روز معرکه جنبش نماند بهم کرده بودند در غضب بود و بفرموده آید اولال تمام بارگاه آوردند و بر صفت غزالی سحر
 من بر سر انداخته و بعضی صیخ کرد سون بر آورد و طایفه اوساط و اساط که بقدم قدام تقدیمی و بر عرصه مناجرت تفتی نمود
 بودند بلقب خانی و شریف سلطانی مشرف کردند و چون لشکر مغول با تراجی افتاد سلاطین روم و شام و ارمن از مقام
 و مقام او خایف بودند مصرع جمله چون تیغ یزبان کشند و بیکاسف سلطان شکر اگر کج دارن و الان و فغان
 و کلمات و شام و ارمن روم جمع کرده قاصد سلطان شد چون روز معرکه صف آرهند سلطان رسول فرستاد که ایشان حال
 از راه رسیده اند و اسبان عقاب اجمام دارند امر و بنبطاروت و چالش افراد کاط و محاربه او تا دحماه قناعت کنیم و فرود
 عزو شیم در جنگ چون ترهیر فلک تا که آرد بالا بریز از دلاوران و سرداران کرج سواری که شیر کرون با فرستاد او بیاید بنمود
 در میدان آمد سلطان بسیریل توریه باره چون آتش جهنده بل شکر کرج ایچین طرف افرامن ز کرجد کما الیه ترحیم و اللهن
 خلاصه بر نجات و با آن پیل بیگل در سیر و آمد بعد از آنکه بدو رخ پادشاه بر رفته میدان غرابازی نمود سلطان مصرع و شریف صیدنی
 ال کعوب مفرقم اورا شامه مات کرده بدوزخ فرستاد سه سپه او بنما و به درمی آمدند و جملات پاکت و لعبهای نادریش از
 بجائی که بازگشت ممکن نبود روان میکرد چون انوار ظفر ستالی شد سبه ناز با نه اشارت فرمود تا لشکر یکبارگی حله بردند و تیغ و
 برایشان بستند و صفوف کوه مشابث رازده آسا پرانده اجزا ساخت و غنایم مو فریافت و شبارت این فتح الباب بجا
 ممالک فرستاد و ملوک جهان نیز بر دولت سلطان ان نهادند و از روزنامه سعادت او حسابها گرفت فتح اخلاط در
 ست و عشرين و شتاه غرم اخلاص خطه جلاط کرد در مقدمه رسول فرستاد و جوارا اطراف نشینان فرمود با نمودند و جملات
 حصار و رصانت بار و دیوار و کثرت جنود و هنوز که موجب آن جزغور شیطان بنود پناهنده شکر بر مدار شمر حلقه در حلقه
 و خیمه در خیمه کشیدند و هشتاد همکاره و محاصره رفت و در ایتمت اخلاطیان زبان اطالت بفضایح کشیده بودند قات
 بکشوند سلطان فرمود تا ساحتی لشکر قتل را مبادر شدند بعد از آن از زبان رحمت آبی بر نایره غضب زد و از کشتش
 و غارت منع کرد و قحطانه از شهاب نور الدین منشی در کائف ممالک متطاع شد خاتمه کار سلطان
 در شهر سنه ثمان و عشرين و شتاه بموغان توجه نمود و عنقریب لشکر مغول آنجا رسید و مسکر خالی گذاشت و بگوستان چنان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

توجه بلاکوخان بطرف ایران

رفت مغولان رستان در ارمینیه مقام ساختند و بازگشت جور ماغون امرا و لشکر را بر مردم استقصا و تقصیر و طلب سلطان
 چوب یا سازد پس تا یاس بالشکری نامزد کرد و سلطان بدین عذر روشن که بیتی می کلگون کند کلگون رخام زواید
 اندیشه ز جانم می کلگون برج باز آدم رنگت می کلگون زدل پروازم رنگت چو باشد رنگت رویم ارغوانی نماند دشمن را
 نمانی روز با معاطات شراب ناب و باغیات بان پر بچهر چون آفتاب مشغول بود برخلاف عادت ترکان سلاح
 صبور و صراحی خوی شدند کند کردن وحشی طرب از طره پرچ و بند می یافتند از محابه غبار و قایع مشا به عدا
 و معانی عوض گرفتند دیده صراحی اشک خیزین میخندت مصرع ولیکن راح روح افزا گفتند چک ناله زار کرد
 و سماع پشت خرکاپش خواندند نای بوجه نوحه توجه محنت را مصحح نای الاقبال و اکثر باب المنته می شنواید نای و کشت
 نام کردند چون شب از پلاس لباس کیشاد و پاسی از شب بگذشت ارکان دولت و ترکان اصولت چون چشم دلبران مست و چون
 کار سلطان خراب افتادند تا یاس بالشکری همه ناموس و پاس بریدند بیتی از بجز چه نام که بهم اول شب وصل
 این روز چو آفتاب در پیشم بود اورخان بر بالین سلطان آمد و تکلیف اور تهنیه کرد و گفت مصرع بر خیز که خفتت سی
 خواهد بود از جایت غراب چون حایه دبیران سرسبک برخواست و اندیشه ملک و لشکر را داغ بیرون کرد و با فوجی از خاصان
 روان شد تا مات خانان و همان و سرداران بر تیغ معروف گشتند و حالت احوال سلطان مشتبه شد بعضی گفتند در قستان
 موضعی که شب را زول کرد و روان کرد آن داند و طمع در لباس وزی سلطنت کردند و او را کشتند و طایفه برانند که فرق
 پوشید و لباس تصوف تظوف نمود باری بر وجه که بود لکمه لفته از چرخ نصیب این جنبش نماند سر نای عمر و زندگانش
 نماند بروی غم و محنت جهان سر آمد و آن دولت و کام و کامش نماند توجه بلاکوخان بدیار مغرب
 پادشاهزاده جهانزاد و دوست یاری جهانگیر بود و امور بسته جهانزاد کشانیده بگرگشانی رای و تدبیر اور اصحاب این گفتند دور
 بلیک حاتم آخر الزمان او کتای قان آمد که تامت پادشاه سپهرن مارا بمانت دور خاند یعنی بقاء بالائی که موجب آرا
 و نایش باشند تا بلاکود اولاد اور نبت جمجاه دارند یعنی پراین شکاری که بی دستمه ماست و وجود و محل اسرار فرمان
 مسکو قان بران جبت نماند کشت که باسوه قلا اغول حرکت ازده نفر و نفر در خدمت رکاب آسمان مار پادشاهزاده روان
 شوند و از پادشاهزادگان برادر خرد تر پستاری اغول و سپهرن با تو بلغای و سرتاق و تو مار و از قبل جغای نکو دار سپهری
 و از جانب دامادان و نوینان و امرا علیهمه معین شدند و از دیار ختای کبیرا خانه عمده مخنق که از راه تدفین تجر تخیل اغول
 بدقیق مشابته دهنید یاد روند و در جادی الاخر سنه خمیس و شماه کید بوقایع باورچی را در مقدمه روان فرمود و پیمان عسار
 نمودند تا مجار لشکر منصور از سر حد ممالک ترکستان تا قسای روم و کر جتان قوروق گندی یعنی ایاب و باب را از مرز منقطع کردند
 بخدی که عرکیاه عشر و کناه باشد پادشاهزاده بیست و چهارم شعبان سنه احدی خمیس و شماه انار و وی خاص حضرت
 فرمود از سپهرن جو مغار اغول که سپهر کجاکت تر بود در دو قایم مقام گذاشت و سپهرن بزرگتر باقا و شیمت پوین کشین را

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دوازدهم

مصاحب کرد و سید و از شاهزادگان تو مار و بلغای چون طایع نصرت و نظرا پیش روان شدند و در حد و المالیغ خویشین
 توبو با بر غمه خاتون بخدمت استقبال قیام نمودند صاحب اعظم مسعود بیکت و امر آرد و آخبر به جنگی سپویند و در ده
 جشنای شبت آراسا خند تابستان سنه اینین و خمین و شانه در ایلاق مقام رفت چندانکه حرارت آفتاب فخور پذیرفت شعبان
 سنه ثلث و خمین و شانه بر در سر قند زول فرمود و چهل روز خوالی آن مقام میبوشش کار عیش و عشرت نظام یافت و در
 کش عمان امیر ارغون و صاحب عزالدین طاہر و برزگان خراسان رکاب آسای دولت پای بوس یافتند بل زمین بوس
 چون برجیون از سفاین بل بسته بودند و ملاحان موقوف دهنه لشکر که گوه روین بود بسلاست از آب بکشت بوقتی که
 مرغان نواخوان بالغان مختلف در چمن بچمن ساختند و زمین از اعتدال زمان برکن و نو یافت و چهار پیمان قوت گرفتند
 بلیت چو بود لاله کوهی بکنت سبتر چو بود سوسن حمرا تدر و ابالین قلع قلع و دهم رباع اهل الحاد و در حرکت آمد اول
 ربیع الاول این سال که کابلیکا و کید بوکا بشکری بقصبه قرب فرسا و چون روز به نیمه رسید از غیرت ملک نیمه روزا بگریختند
 صد و ششون رکن الدین خورشاه برادر خورشاه شنشاه با همشمان قهستان بسندک فرسا و در خلاص دایلی و طاعت فرمود و بخوار
 و حضور خورشاه و تحویب قلاع اشارت رفت رکن الدین خورشاه ماطلت و تسویف آغاز بنا و او امر و زرافردا و چاست را
 یلدا نام میگرد از روی ممانت دو سه قلعه را که حصانت و ذخیره داشت خالی کرد پادشاه ره مخالطات و مخالطات او که
 سرسروسا و سحمیات مغلطان بود معلوم شد از حکم بر لیغ معزول که حرب را سوره شیشی و ضرب را اسر شیشی پندارند با لشکر
 خراسان و عراق آهسته گردانید از جوانب در حرکت آمد مذکر رکن الدین در سیاق این امور اول وزیر را و ثانی الحال برادر دیگر و ثالث
 کوهی بنیزه آنکه پسر دست متعاقب و قراح میزود که کیسال با و مهلت و بند تا قتل و پیرس از اندون او کم شود و الموت
 و گستره که خاندان قدیم صلوات و جهالت است از خالی کردن معاف و از ند و ایمان با بهانهای معلول و بتانهای هایل
 مراجعت میکردند و بنقد هم شوال این سال چتر میون ختر بر سر قلعه کیوان رفت که محادی قلعه میمون در افا و چمی محضه
 اهل فوج و فتاح و الحاد و خاندان سال حسن صباح مصرع چنانکه باد صبا جیب غنچه کشاید بکشاوند بو قایتور و کوا بلیکا
 میمنه و بلغای و تو مار از میسر و بشکری از شکاثره ایشان در دشمن مصرع همچون سر نلفین و لادیز تو مار روان گشتند و
 از پس پشت کید بوفا که از کید و توفی نامکن بود و پادشاه از قلب خروشان و کوشان شدند لشکر بان چند حلقه برد
 آن قلعه بیدارات برای هزار خم لک و لطف ای دلف تو صد حلقه و بر حلقه دو صد خم مسکین دل من ذره و پر ذره و دو صد خم
 قدم گذاردند از صراخ پر دلان و صهییل که شان دعو و غریو کوس غامی و غلطانین خرسکما از فرق قله تا کره کاه قلعه کوش
 آدمی زانو کرد بلیت بر نیزه کرده سران چشم بد سکا لان کور بنجره کرده میان کوش خاکسان که عاقبت رکن الدین
 خورشاه سلع شوال سنه اربع و خمین و شانه با نامت اقوام و هر که بود و هر چه داشت بشیب آمد و بقیل عبده غایت
 نمود و با قراف جرایم در موقوف نامت جراف کرد و عوطف شامل شایانه و عوارف کامل خسروانه خوف و باس اور

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

باستطاف و پیناس زایل گردانید سلطان خود مصاحب ایچیان بقلع و بقاع و بکرونا و کونولان الموت زلال راستانی و زوزول ^{ساز}
شدند شزاده بلغای مجاصره تعیین رفت سیلاب غضب در بواطن موطن ایشان بستند و میاد الحاد برکنند آنچه موجود بود بر پشت
و اسلامیان میمون نقیب ممرن مت و مرهول نعمت پادشاه جان کشند موضع ذکر چون فتح مملکت الحاد بدست ^{چندان}
پادشاه با رجعت و داد دست و داد صاحب علاء الدین را فرمان شد که کتب خانه ایشان را تفتیش کند مجددی یافت که با مصفا
مصحح ساخته مثل برابلیل رعایات و امثال معتقدات حسن صباح که باصطلاح زهره افقناح آنرا سرگذشت سیدنا خوانند اسم
بی مستی و طلسم معما و الحسن بن علی بن محمد بن جعفر بن الحسن بن محمد الصباح الحمیری علیه لغه الاغنین اذکان عقده لعنة اللہ
ند زهر پر شعت او من حیث الظاهر نقل شیعه اثنی عشر بود علیهم السلام و الرضوان و ظا هر شریعت را باطنی و احکام ^{نیز}
تا و ملی گفته یعنی چون بر بواطن شریعت عشر حاصل شود اگر در تنفیذ علوم اسرار اخلالی بود مضر تنفیذ و معرفت
ربوبیت بوجود امام معصوم منظومست و مجرد عقل در هدایت کافی نه اما قلعه الموت یعنی آن شبانه عقابست حسن صباح در
چهارشنبه ششم رب سب نه ثمت و ثمانین و اربعه بخت با بط بر آنجا صاعد شد و از غراب اتفاقات حروف الاموت بجا
جمل موافق تاریخ صعود اوست و این صورت نیز فرید تو بهتات بی طایل کشت حسن بمبرور در حوالی الموت دعوت بد
آرامی و اضلال جهال قوم به خوزیری و شنه انکیزی افاز نهاد تا سلطان ملکشا به سجوئی و وزیر او نظام الملک ملوک
همت بر ابطل و استیصال ایشان مصروف گردانیدند و قول سابع مجاصره آن نواحی سابع شد پیش از استیصال خبر
وفات ملکشا رسید و آن شکر متفرق شد حسن صباح کار روزی را فریب داد و شب آویند دوازدهم رمضان شد
خمس و ثمانین و اربعه نظام الملک را که خاتم وزرا بود در مرو کار روز و دو گذشت و لقد صدق من قال بلیت هر
وزیر در عالم و شاعر که او طوسی بود چون نظام الملک و دخترالی و فرودوسی بود و پسران نظام الملک احمد و فخر الملک
در بغداد و نیشابور بانک مدت هم کار روزند و این سنت موضع شد و از قتل و بکنت و نکت و فکت مدیه
امن و امان از میان مسلمانان مرفوع چون میان برکیارق و پسران سلطان ملکشا ه منارعت ظا هر شد
چنانکه بر صفات تواریخ مسطور است رئیس مظفر قبول دعوت صباحی کرد و در ارادت چنان رایج بود که حسن صباح
علوی مشدی را صاحب قلعه الموت بدین صیغه و قسم براتی داد رئیس مظفر سه هزار دینار زر بهای قلعه الموت
بعلوی مشدی رساند چون بوی رسید بوسید سخن نا گفته زرتسلیم کرد و در ایحال رئیس مظفر امیر و حبش بن التوسان
خشیط کرد تا قلعه کرد که از بیکارن التاسس نمود بمذول و هته آنجا رفت و در استحکام عمارت آن فراین پرداخت
و بجهانت آن معتقل و کثرت مال مستطرد شد و چند سال در متابعت طریقه حسن صباح و مشابعت در حب
قیح اوسر برد کار حسن بمطابره او حسن و نوانی یافت و از اتباع خویش کیا بزرگ امید را با شکری
از طلعه بر ستاد و قلعه کسره را که در روز بار الموت افتاده و دعوت بی اجابت قبول نمیکردند شب چهارشنبه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بستم ذی قعدہ سنہ خمس و ستین و اربعمائے بکرقند و سکا زقتل کرد و بزرگ امید نسبت سال در آن قلعه حاکم بود چون صباح
 بنیاد الحاد بر زد و عققت نهاد چنانکه در مدت سی و پنج سال زمان حکومت او در آن مملکت کسی بظاہر شراب نیاشامید و سپرخود را
 محمد بن تہمت کشت و الحالہ ہذہ تا نوبت سلطنت سلطان سنجو مفضی شد از غایت سلیم مزاجی و پاک اعتقادی کار ایشان
 فرو گذاشت حسن صباح بزرگ امید را خلافت داد و در شب چہار شنبہ نسبت و سیم ربیع الآخر سنہ ثمان و عشرين و خمسائے
 ناگاہ بیت جانش یکی عطشہ داد و جسم بر پروا بم مملکت الموت گفت لیکند اللہ بزرگ امید از خوردی و بخوردی در
 ترویج سلطنت صباحی الحاحی میبود تا فلذانیان طاعین و ملاحظہ مطاعین فرصتی یافتند و امیر المؤمنین المشرشد را در شہور
 سنہ تسع و عشرين و خمسائے کاروزند بزرگ امید نسبت و سیم جمادی الآخر سنہ اثنین و عشرين و خمسائے طاربا در اطلال آباد
 کرد و سپرد او محمد بکرم ولایت عمد بر جای پذیرغ خانض نصب کردند لہو لہو پدر فردک وزن کاوہ و خود از حبست
 چون وفات پدر مغند در عمد قتل مشرشد مقدر بود فاسخ جلوس منجوس سپرد بدبرو اعینہ قتل راشد راشد و سلطان مسعود
 سلجوقی نیز ہم بر دست ملاحظہ در صفیان بگذشت محمد بن بزرگ امید در سیم ربیع الآخر سنہ سبع و عشرين و خمسائے یوم
 شوم الحاد ترک گفت حسن ابن محمد ابن بزرگ امید وارث دار الملک ضلالت شد و اقاویل اسلاف سو
 بانکات حکمای یونان چون ظلمت باضوء مزوج میکرد و سید و کلمات ظاہر بقوف و ان زندہ قہا تصرف میبود و قوم
 او نسبت با پدران امامی متفوق و عالمی مبرز پیدا شدند پس بظاہر منع شعار شرایع کرد و در ہفتمین رمضان سنہ تسع و عشرين
 و خمسائے در پای قلعه الموت مہتری مہتری از معمد ضلالت نصب کردہ لہو لہو من بری ام از تو کرد تو نام آن ابن
 و چار علم تلون رفع چون امام غثوم بمنبر برآمد و چون مرغ شوم بردخت ز قوم نشست و از تجمدی فراخو معتقد مذموم
 فارغ شدہ مرشدہ داد کہ ابواب رحمت بمفاح ہدایت کشاودہ است و قیامت موعود منقود شدہ و بقیع بن مذتم عنی حسن ابن محمد
 امام حق و خلیفہ مطلق است و مولانا فاما بفقیرمیش ترا سجدای رسانید و انواع تکلیف برداشت چون از منبر نزول کرد وسط
 عید کرد و از اعراید قیام خواند و بشریب خمور و شہر لہو و سرور ہتھال نمود و این حسن را اصطلاح فی اصلاح علی لکرم السلام
 گفتندی عاقبت روز یکشنبہ ہشتم ربیع الاول سنہ احدی و شین و خمسائے در قلعه کتسر اورا کاروزند و باہل سافلین نشست
 سپرد و محمد در بدقمانہ و خیمہ پر مقیم شد و چہل و شش سال در مملکت قستان لیر و او ایشما با ضلال مردم و اخلال قواعد سنت
 و جماعت مہلت یافت و کلمات فلاسفہ کفر با کلمہ از پیرایہ کفر مستعار نیز مجرود بودہ و شرح در خلال الفاظ باہل
 و معانی مزخرف درج میکرد ہر چند از ترکیب الفاظ حظی نداشت باز دہم ربیع الاول سنہ سبع و شتائے
 خانہ حیات برداخت بزرگترین سپاد جلال الدین سین بود و او را نومسلان گفتندی چون بدین
 بلوغ رسید طریقہ الحاد و منکر بود و رسوم نامیون اباحت رہستقد بدین واسطہ میان او و پدر با طمعاندت
 ممتدگشت چون مملکت پدید یافت اطہار شعار شریعت کرد و قوم نام محمود را با انواع زجر و تندی از تتبع آثار اسلاف خلاف مصدر

۵

۰

۵

ک

کرده اند و کتب خانها و حسن صباح و طومار و اول پادشاه را بجزو طایفه از صلوات قرین سوخت و بقطه خود کتوبی نوشت مبنی
 بر آنکه از ما قاعده اسلام و بقصه قرین و او و او را از الحلافه و دیگر آئینه ایام بر صدق اسلام او محضاً نوشته و با شارت و بیان
 عزیز از وجه کیلان چهار زن در جاله کناح آورد و در سنه تسع و شصت و سهیل حج با مادرش روان کرد و سهیل او بر سهیل
 سلطان محمد خوارشاه مقدم داشتند و یکی از موجبات دشت میان او و خلیفه الناصر لهین القدران بود و جلال الدین
 در خلال رمضان سنه شان و عشر و شصت و سهیل در آن روز بر سر آمد و در آن روز که او را نید سپرد علاء الدین زین العابدین
 که بر جای پیشست تا ویسی و تعلقی یافته با دتیت رسائی مشهور شد و هر سماعی که پدرش در اصلاح قوم صباح با پنج
 رسانیده بود عرضه بطلان کرده اند و با ز طریق الحاد پیش گرفتند چون در زعم پر غم میان است که امام آن سببی و سبب
 و شیب متفاوت نیست آن که کون غیبی هر حکم که بر فقیر و غنی کردی مثل بودی پس بی شارت اطباء فصد کرد و خون
 که مرکب روح طبیعی است مستفح شد و مرض بالیجولیا نیجه او در روز برزعت غالب و خون حکم میکشت و چون مجال
 بر قول او نبود باطل با حق می پنداشت و حق با باطل می گذشت و هیچ مشفق را قدرت تمیینی و نه هیچ دانا را فرصت تمکیر
 بود و شغل همه روزه ارجاع موافقی و تطواف در مراعی کوسفند داشت و سپر خود را کن الدین خورشاه سپه سوار بجای نیدی و
 بعضی از خواص بهمت متابعت با رکن الدین طغی کرده اند پس رسول بغارس فرستاد و از آنجا که مظفر الدین ابو بکر طلب
 طبیعی ما هر کرد و چون از ترس فدایان الحاد و تامت ملوک اطراف منقض عیش بودند امام بقاء الدین بر ضیاء الدین الکلی
 را که مذاقش شامل در شطری علم و عمل و شت بفرستاد و آثار ممرات او در معالجه ظهور یافت و ترحیب و نواخت کرد و اما بر
 قطعا رضامند چون در آن جا بل مجنون سخن عاقلانه تا شیری مذشت حکیم عاقل بر مجنون بر او رو عیبت خرد چو روختی
 دیوانگان عشق تو دید بصد بانه بر او و خوشین سخن اولی الفه لا یجنی علی العجین منی من وای هذیه التماثل
 جتنا بدین بهانه خلاص یافت علاء الدین شی شرب میجوز با دوسه غلامان و شتر بانان هم در مطبل کوسفند دست
 بخت و در بیست تا نصد از مصرع رخت خربنده بر بنگاه شتر بان راند روز و یکرا در کشته یافتند گفتند رکن الدین
 با قوم در قتل پدر موضعه بود و الله یعلم ما فی البصیر خورشاه چون قائم مقام پدرش لشکریرا که در عهد پدرش نامزد نایب
 ظلم بود تجیز کرده و قلعه شان روز گرفت و تاراج و قتل فرمود و او غاز مصافات با اعیان کیلان و دیگر ملوک
 اطراف چون اظهار مسلمانی کرد تا بو هطه حرکت پادشاه را زده جان هلاک خان در رتبه شجر آمد بر حسب همس او را بخت
 مسکوفان فرستاد فرمود که با ساسی چکیه خان و قان است که از ظلمت آباد می یکت تن رنده نگذارند فرستاد او آن همه را
 موجب ثقیل و تطویل بود بکم فرمان در شهر سنه خمس و شصت و شش او را بسیار رسانیدند و مشغله اقبال صباحی چون چرخ نیم
 مرده انطفا یافت لولفند و لایحی سراج بالکواکب بطغی و شمع دولت محمدی صلی الله علیه و آله و سلم لا زال نوره سابعاً اشغال
 از سر گرفت و کان ذلك ما دامت الشمس نطلع و کرسوخ غیبی در انجام کتاب چون این کتاب در بندگی حضرت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دور

لؤلؤفهد و کعبه کجاوه الر اغنیهن لذبهن مجال سجود فی مجالس جود غرقول یافت و بعواطف پادشاهانه و لقب و تصانح لطیف
 جنخاص است داد و آوازه زینت مخدوم جانان لؤلؤفهد رشید دولت و دین عنصر جانانی که اصل حکم و حکم است در جهان با
 جهان ندارد چون او داد و جهان دار است حقیقت آنکه ندارد در جهان ثانی دامت ظللال دولته شایع شد و اقبال و سخنان همواره
 عظام و فضلاء ایام تالی آن گشت بعضی از افاضل مشایخ در حضرتی که ذکر محاسن این کتاب میرفت تقریر کرده که در غایت کرب
 و براعت تصنیف و شیوه سخن گسری و معنی انی بیچ بنیوانی گفت همین قدر شین نیست که معاصد تاریخ در ضمن بدایع و صنایع
 و برتر بفهم میرسد هر چند جواب این بذله زن خوب روی و کر مایه تام است که پرسد مذکور عیب و است یکی از عیب جویان گفت
 اب از سر حوض بسیار میریخت شعر از الحاسپی اللابی اولیها کانت ذنوبها ففعل کبیرا ما حضرت جواب فرمود و حاضران
 تصدیق کردند که موضوع این کتاب بدایع ترسل و علم معانی و سخن رفیت و حکایت بالعرض پیرایه انصو ساخته و چند جای شرح
 داده بدینجهت در است این سفر چند رسایل مخرج چون در رساله تیار و رساله تصانیف ضایکانی و رساله کشمش و رساله ملقات
 کوی و چوگان و رساله پیش در آفریش و رساله عرض جبه و تمهید العید و غیره با نث و انشا و رسانید چنانچه با سلاست انجام
 الفاظ آن جاری بود و بلندی آهنگ موسیقار معانی آن بعلاده حیات ما هدیه میرسد و مع هدافزون تخنیسات و ایهام و تلویح
 و تصیح و ترصیح و تبیح و تریح و توشیح و تدقیقات شری و تمییزات سحری با شامل میسر و شعر از الجاه مؤنسی با پانابه هفتاد
 بطل السحر و الساجر و بی شک مطالعه آن رسایل بر صحت این دعوی دلیل تام باشد عرض که چون رساله کوی و چوگان
 بر پرداخت یکی از افاضل عهد پیکان سخنان کوی لطفی میرود و میفرمود ما و آوازه این عبارت در طرف حرف نخبه و همین است
 سخن پروری لؤلؤفهد ختم است بر روشن و بوضوح شرف انصاف ده که ختم سخن پروری که کرد و کفتم میدان قدرت این
 فی سحر و زبان بیان فصیح بر است لؤلؤفهد لا ترتب لعلی ان دخی علی مفدا را اقطاع الزمان اگر دعوی تربیت و اسباب
 نماید باشد بنیوانی که در خلال الفاظ و نسق سخن طرازی اصول علم بیان از مجاز و تشبیه و استعاره و کنایه و فصاحت که معظم معانی
 اعجاز قرآنی منبسط بر است با امثله پاری بسبیل ایجاز و سهل متعجس و مضبوط و مضبوط ایرا کوسم و هلاسیا و تکلف و تعسف
 و بیاض عبارت گذارم بوجهی که دیگر مصطلحات و مسائل این فن سامع را از صرف فکر دران بیبارزی دهد و چون تمهید رود
 از غایت و وضوح مبتدیان اصول و فروع آن هم معلوم کرد و بدین سیاق هشام مجاز بیت و چکانه اول اطلاق
 بر معلول و دوم عکس آن سوم موزوم بر لازم چهارم عکس آن پنجم حال بر محل ششم عکس آن هفتم
 اطلاق احد التماهین هشتم امدالضدین نهم اقامت محذوف مقام مذکور دهم مذکور مقام غیر مذکور
 یازدهم مصاف مقام مضاف الیه دهم عکس تسمیه یا عتبار ما کان چهاردهم عتبار یا بود
 پانزدهم با اعتبار ما یعلق شانزدهم اطلاق نکره بر عموم هجدهم معرفه بر نکره هجدهم هم شئی بر
 نوزدهم الت شئی بر شئی بیستم اطلاق کل بر جزو بیست و یکم عکس آن بیست و دوم مطلق بر مقید بیست و سوم عکس آن

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و چهارم عام بر خاص بیت و پنجم عکس آن بیت و ششم وصف شخص بمصدر عدل و آنکه مجاز یا لغویست و آن در مفرد باشد و مجاز
 فی البیت گویند یا عقلی و آن در جمله و مجاز فی الاثبات خرمند لغوی مقید یا غیر مقید مرسل یا استعاره استعاره مصحح یا کنی مصحح
 تحقیقی یا تمثیلی و احتمال هر یکی صلی و تنجی این جمله مجزود یا مشح یا غیر مجزود و مرشح و عقلی منقسم بکلام و غیر آن کلام خبری یا انشائی
 هر یکی را از ان با طرفین حقیقت یا مجاز یا مختلف اما کنایت یا مقصود منتقل الیه تعریف موصوف تواند بود یا تعریف صفت و این کنایت
 در مثبت باشد یا اختصاص صفت بموصوف و این کنایت در اثبات باشد و صفت قریب یا بعید قریب یا ظاهری یا باطنی و بعید بود
 یا بوسائط و موصوف یا مذکور و آنرا تلویح و یا با و مراد اشاره خرمند یا غیر مذکور و آنرا تصریح گویند و اما تشبیه را حد و قرینه
 وجهه و صلاحه و غرض و ادا و هشام سازنده گانه یعنی طرفین که مثبت و مثبت است هر دو جوهر یا هر دو عرض یا اول جوهر
 و ثانی عرض یا بعکس یا هر دو عرض را طرفین محسوس یا معقول یا اول معقول و دوم محسوس یا برعکس و دیگر طبعی محسوس
 خیالی و طبعی معقول و همی و دو جلدنی و شرح ترکیب و بساطت جبه و طرفین و امتزاجات آن و مراتب هیکله تشبیه و کیفیات چهار گانه
 محسوسات مختص بالکنایات کیفیه استعدا و یکفیت لغاتیه آن و اما فصاحت که عبارت است از صناعتی نظری استنباط کرده از اجزای
 سخن مبر از آنچه موجب نفرت شود و محلی بد آنجا افادت رقت کند منقسم بمعنوی و لفظی معنوی خلوص الکلام عن التعقید لفظی مشروط
 بشرايط هجده گانه پنج داخلی و سیزده خارجی مختلش فاتی یا عرضی فاتی در بلاغت منحصر و بلاغت مینست که وصف بوساطه سخن عبارت
 بکنه مقصود از سخن میرسد مع ایجاز بلا اخلال فاطاله من غیر اخلال و عرضی بر فصاحت مینست و آن بر دو یعنی بلاغت و فصاحت بر علم
 مقصور با عرض معنوی یا لفظی معنوی دو نوع ترکیبات و ثنیهات اما ترکیبات مطابقه مثل کلام مزاجه مقابل فلف و شرح جمع تقسیم
 تفریق جمع و تقسیم جمع و تفریق جمع و تفریق تقسیم تا کنی المادح ایام همراض الکلام طرد و عکس توجیه مرجه اشاره ارسال الشل استلاف
 حسن مطلع حسن فصل و وصل حسن تخلص حسن طلب حسن خاتمه تعلیق قسم ایجاز تضمین و راج مساواة استدرک مراعاة تجابیل عارف ابداع
 کشیدن التبعین و اما بروقی بروج اثنی عشره حسن بیان تعلیل ایضاح تفریع افعال تمیز احسن تکیده استطراد تکمیل تنمید تزییل و اما محسنات
 تجنیسات عشره مفرد آن هفت است تام ناقص زیاد مطرف مکرر خط مشوش اشارت و مرکب سه تشابه مفروق منقور و العجز قلب
 و انواع چهار گانه آن تشیع ترصیح توشیح توسیع تردید عطف تعدیل حذف تجزیه تشطیر نظیر تشبیه وصل مقطع خفایه قطا موازه و خندا
 نقل سلیخ منسخ فتح منزلل اطراف تیسق صفات جناب ذو طرفین ذو قافین تضمین المزدوج النفاث تعریف تصحیف چون سخن بنحایه
 ما ساخته برین ترتیب تحمید جافزین کرد و استراج در صورت الحاح فرمود العیده دین یقینی دهن ضمیر گرفت پس براقبت خاطر و غای
 این رساله بی شبهه در تشبیه تشبیه فصل و تشبیه افاضل جاز را خاتمه کتابت و الرساله بده الرساله التشبیهیه
 بعد از کتاب سکر و پاس سبزه آفرید کاری که جناب عزت و مبراست از نه و نظیر و شریک و شبیه از آنجه که علاقه طرفین
 یعنی التناوین فی القوه و قرینه و غرض از تشبیه که اشارت بدان کمکیست بموافقه خبری مراد مکرر و در کیت و صفیه تشبیه مستقطع الوجود
 پس مناسب صفات اولی امد که کنی کشیده شیئی قادی که نوع هزار و تشبیهات معقول و محسوس و مختل و موهوم و توجهات جها

چون اگر کلام
 مجازیت و چنانچه شده بود
 متن بیت و شش و در اول
 حسن آن زشت شده غلط در بیان
 چنین در آقا در تمام کتب معتبره
 و همچنین کتب ابرار و فخر کبری
 چنین است

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تقریر لغوی

جو هر عرض برای علم معانی ثبت علم البیان داد و در بیان بیان استقرار بیان بیان با کلمات جاری اللسان نسا و صانی که از نظر است
 زیر این کلمه نیلوفری رخسار با چون کبرک تری برقرار قامتی عمری ارسته است بیت هر دم ازین باغ بری میرسد تازه تر از
 تازه تری میرسد دوم و جانمای بایسته کردار سر و شتابی بر مملکت تن فرمان رو که است سوم آفتاب زر که را شعر کاتما بولفته
 تخمیت بچول فيها ذهب فالتب جت حقیقت سنا و حتی در عهد افلاک روح اساجاتش جانان که موصی و الشمس کا الی
 ۵ اجراء الافلاک چارم جان پاک با در تصرف مریخا کس کرب بقیعیر بحسبه الطمان ماء جته حقیقت سنا و عقل آفتاب و ش مکت
 آری را و از روح کا الشمس کاشخص انشا چه در صبح سرت مباح صنع او از کجست معنی غنچه مانند نغمه جیب عروسان خون عیت
 در کبریا فخرن انداخت وان للعنبر لبحرا ششم و در شب مسارات طبیب الطافش اخلاق دلوار و سنا ترا صبح کطیب
 الاعیان قبل الامتیزهم جرات سینه مهوران باخت و ان من البیان لبحر یقیم از شان شیت او قبله غسل معشوقان کنی سنی نصیفا
 در خالصیت روح افزای ششم از قضای مبرش عهد و پیمان و لذتان بر قیست در خنده و با دوی جنبه نابرجای هم نسیم نسیم عشر شمیم
 ۱۰ چون نفوس قدسیان صفا کسره دهم و بخور سگت اندوز عیبه او چون خلاق بهشتیان معطر بر روضه منور پیغمبر ما محمد مصطفی صلی الله
 و اله وسلم کلفشان صلوات نیات و مژه کرده ان تیات زاکات با و یازدهم ما طلع الصباح کوجه العبد و از هم دیدن کجاست
 الجباب کصباح العبد تقا و نغو و فضل را معلوم باشد که سیر و هم سخن خوب که هر روز شاست کما از حلاوه و لطله تصفت
 ثمنه بهیجانی رسد که شرح محاسن آن در حوصله عبارت کجاست که چهاردهم طبعی برق دوش معانی روح صورت ترا بر بیت عقل حیده
 در کنار و اغوش زهره زهر بر پرورد باشد انجام این کتاب در مقام تحول و مقام مدنی با خود محولست بیت صبحش جو عذار دلنوازان
 ۱۵ مرغش چو سر و در دو سارزان آن چهره های بچ هشتم وین کبسه ربای عقل ششم آخر هفتاد رنده دست داد من شنه اثنی عشر و سجانة فوی
 که عارمان شکر ریح بخیال ز کس نیویاب بر اعظام ما قوت نشین علی ریحاج من ذی جید می افراشته و بقوه و بهی خار سر بر
 خوی دامن کبریا کلب اللبیه در کوشه شمع شتر شق زده کل نازین پیکر گو تا عمر می آچینند با و صبا سر و جدا و این دم و جدا
 سید و بیت کاسچه تواری رخن نام نازد چشم بدان دور با و از آنکه تواری و طفل غنچه هم در پرده نرفت با ز لیل میکفت
 شعر شریف بکابر الجب فی الهدی به حلاوتها حتی الفیامه فی حلیفی و در طرفی نهار چرخ و دار و چمن آواز نمودار این کب
 ۲۰ عیب شیبی بود شعر و کان اجرام السماء و اوعیا دندین علی بساط اذن بیت سر شاخ از سگ و کشت جانان جوایز
 شد در خنده ذیل و افرا و طیور و صنعت افرا و میسر شد بیت بنفشه سر سبزین بر نواوه چکر و عارضش لیلین قابل غرض تشبیه
 تشبیه آنکه در مجلسی از مجلس بیت بر زم را ارسته چون روی جوان در شو مجلسی چون کار مقبل بی تکلف ختا شادان بیع جمال بر
 الغرض المركب من الامور الاربعه بین عند الامعان بلدت قرا و مالت خوطا بان ففاحف
 عنک و دنت غرا لا در نیست در خوست و غنچ و ناز آمدند و در باب طبع و صحاب نظر مقابل تقریر این بیت در تشبیه ذل با بر سنا
 ۲۵ ارکان اربعة تا جانرا هست شست در نماید مطار ح تشبیه باه آغاز کرد و یکی گفت متصح و خذ کا القصر فی الصباح حلیت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

کتاب

درون

نکارم چو ماه است اندر کونجی که دیدت ماهی بین خبری دیگری گفت متصع مثل القمر فی القبا بیت بنام ایرد چون ماه بود و در
 ولیکن از نظرش محمد گشت روز افزون دیگری گفت بیت ما بست تم بهین چه روشن گفتم سرو است نکار من بلند سخن است دیگری
 گفت بیت جانست بشیرنی و عمرم بغیری ما بست بخونی و صنوبر بشمال دیگری گفت بیت تعالی الله که دلدارم چو ماه
 چنین مردوی دلداری کراست دیگری گفت بیت چون ماه چارده شبه نمود روی خویش و ز شرم ماه رفت به غیب درون
 دیگری گفت بیت دلدار ماه من شده از نصب نغم تا رقص ناه نه بنید بجز زبان دیگری گفت بیت ماه است اگر دی
 ماهی که کربند و سروست اگر باشد سردی که سخن گوید و تاثیر و تقریر بیت و محاکاة و تمثیل از زبان حال و جواب مقدر مقابل تشبیه
 مذکور بخواند لئولفه عمد نونش بر است و قد الحمد است امین و و عدّه توشیشه و باد و چون با وقت سیال و ساغری چون بر
 منجد متصع آب فسرده که در او آب است ترغیب عشرت را حاضر آوردند و از روی آواز و صف بیخ بر دست سابقان کالبد
 بل اجمل و کالبان بل امیل ترین رساندند و عقل جهت امکان وجود این خطاب بگرد لئولفه که آب و کلی بر تر از آب و کلی در جان
 دلی خوشتر از جان دلی و ان فی الحجر معنی لیس فی العیب و در مجاری اطراب که از کثر از لطف تخیل حسن سطراف بود بی س
 از نازده زین ابان بیت کوفی بزور نجه می پست بکنج ثعبان سیم بگر بر زده آخوان بر غزازی متاج از شقایق لولفه کانه
 کلان چین نخطها جحر من المسک موجه الذهب و الحاله بده و بدی حالت ثقه لمطف حق تعالی حاصل که چون
 انصاف بخش افاضل شرف شود و در رکت آمیزی الفاظ و تشبیهی خیال و معانی روحانی شامل این کلمات سعی کنند دانند که
 بیت زکر در بوج بر کارش نبود خزار آیش کرد کارش نبود آری چون نقش از بدیه سر کشت حیرت بدان کردید و انصاف از
 که کلدسته گلستان تشبیه بی خارشبت مشاهات بر شاخا لطف تقریر عرضه دادن و بچنین عبارت زلال آسا در خلال خطبه وحدت پیوند
 اوصاف بیع فنون صنعت بیع از ایهام و اغراق و بیح و تمثیلات و تشبیهات بی بل بر او من ذکر خمود و تغزل و مجلس نرم و مناغان
 بستن که ای بین است بر خاطر سحر فرین بل ای ز بسین و نیز مصداقی باشد بر آنکه تا غایت این طریقه مقدر سخن انان جان نبوده و اگر فاضلی
 این معنی بر مبالغت و رعوت حمل کند و گوید تواند بود که بهتر ازین ساخته آید اما باز رسیده جواب آن باشد که هر چند متابعت طریقی مسلک از
 اختراع طریقه مرثعل آسان تر باشد الناس ناید تا مبعر نمایان سخن و فضلاهی عصر که فارسان جلله علم معانی و بیان باشد جنبه مشابهت یکی
 بیشتر از قسام بچکانه که در صدر رساله یاد کردیم با امثله و مشابهات این فن هم برین طرز بر دارند متصع و قد قبل و عود و صفاهی سحر
 اگر نواند ساختن این در بیانی که با وجود پدیدتیم مذ باری از اجوات جدا نماند حکم بر امکان مثل آن سالف توان کرد و لولفه در الا
 عاز و و سکون ساغند و سازند و ساخته خویش آری و ذلك فضل الله يؤتی من يشاء فوالسائلون رب الختم بالخبر
 خاتمه کتاب و الحمد لله الوهاب چون فائده علم تاریخ و تجربه احوال گذشتگان است که زیرک خردمند بدان
 کبر و در انزواجات شرف تهاب ناید خورتم تا بر مو عطف و نضایح کردن و دنیا دار سو و منبأ شد ختم کتاب کرده شود و از عواید حکمت و قو
 سخنان آمده بی خطها من الخناک حالی نماند در لغت آن جلکین معنی غار بک بر مطیقه قلم خوانده آید چه نظر در مسانت معنی است

در شرم ماه خسته غیب
درون نهادم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وسهولت دریافت واستفاده سایر طبقات **وَاللّٰهُ عَلِيمٌ لِّمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ** و در بیان این است که اگر بنا بودی پیشانی استخوان
 پیر در موعظه دارش و که نه از صف صدق بجز از نبوت زاید در مطابقت با آن اسلاک یافته بود عقد کردن عقل و زیر صور نفس
 شاید **قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا مَالَ لِمَنْ أَعْوَدُ مِنَ الْعَفْلِ وَلَا وَحْدَهُ أَوْحَشُ مِنَ الْجَبِّ وَلَا عَفْلٌ كَالشَّيْبِ وَلَا حَمْرٌ كَالشَّيْبِ وَلَا قُوَى وَلَا قَبْرٌ كَالشَّيْبِ وَلَا مِيرَاثٌ كَالْأَدَبِ وَلَا فَايِدَةٌ كَالْتَوْفِيهِ وَلَا بِنَاءَةٌ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَلَا رَيْحٌ كَالنَّوَابِ وَلَا دَرْعٌ كَالْوُفُوفِ عِنْدَ الشُّبْهِهِ وَلَا زَهْدٌ كَالزُّهْدِ فِي الْحَمْرِ وَلَا عِلْمٌ كَالفَيْكِرِ وَلَا حَبَابٌ كَالْوُفُوفِ وَلَا شَرَفٌ كَالْعِلْمِ وَلَا مَظَاهِرَةٌ كَالْمَسَاوِرَةِ فَاحْفَظِ الرَّأْسَ وَمَادَعِي وَالْبَطْنَ وَمَا حَوَى**
وَأَذْكُرُ الْوَلُونَ وَطَوْلَ الْبَلَى از ترجمه الفاظ مرصوعی این که هر خورشاب حکمت بخت قدم الماس شش نقتد کشت هر که غیب
 دید غافل شد از غیب و بیکران هر که شمشیر کشید هم بدان کشته شد و هر که برادر خود را چاهی کند یا چار دران افتاد و هر که بستک پرده
 دیگری را داشت در کشف عورات حرم خود سعی کرد و هر که بر مردم تکبر کرد و خواری یافت و هر که سفاهت پیشه ساخت خود را پند
 و سخن نافر جام کرد و هر که مجالست علماء برگزید موقر گشت و هر که فعلی از افعال بسیار کرد و او را بدان شاکتند پس فرمودند
 با قطعیت رحم افروزی و نه با فخر تو اگر میسر علمای رفیق است و خوشحالی و اذیت آن حماقت و ستیزه جوئی بر آنکه حساب نفس خود
 کرد و سودمند شد و هر که از ان غفلت در زبیر زبان زد گشت و هر که ترسیدمان یافت و هر که اکتفا گرفت بدند و هر که دید و در باب
 و هر آنکه دریافت نیست درویشی از جمله بلاهاست سخت تر از درویشی بیاری تن سخت تر از بیماری تن بیاری دل و تو بخوی از جمله
 و فاضلترین تو آنکه با صحت بدست و فاضله از صحت بدن پر بهیز کاری دل پرسیدند که عدل فاضله است با جود و فروم و کمدل نمودن
 چیزهاست در موضع خود و جود بیرون بردن چیزهاست از موضع خود و دیگر عدل فضیلتی عام است و سخاوت عرضی خاص پس عدل
 شریفتر باشد از سخاوت از شجره نکاح است و با و ه بنان خلافت الحسین بن علی علیه السلام این شجره نواید قطف کرد
 کنونی شناخت هر که طالب آن شد و بدی شناخت هر که خور از ان و در نه است این سخن با قلت الفاظ بر معانی بسیار مشتمل است
 معرفت اشیا و قسم است اول موجب منفعت دوم موجب مضرت و حق تعالی مردم را خرد در داغ از آنجمله دو بیت نهاد و ما در
 منفعت سعی کند و خود را از مضار و منافی نکه دارد بلکه سایر حیوانات را در وقت این تمیز با انواع اشیا مشارکت است و اشیا را با
 وضع مضار و بر منافع بر حسب مصلحت وقت و قدر سعد و ساخته و قیام از عمر این الطقاب این فضل الخطاب روایت کرده اند که
 گفتند فلانکس چو می نشستند گفت سزاوار باشد که دران افتد از قلائد افکار محمد بن علی علیه السلام این فرایده معانی یافتند
 چو زشت است بد خوئی نزد ظفر یافتن بر مقصود و اند و بهانگی در حالت نزول بلا در فتنی بر درویش و سخت دلی با همسایه و مخالفت
 بیاورد بد خوئی با اهل و در از گفتن در قدرت و غیب بنشین و دروغ در سخن و سعی در سخوات و عذر از سلطان و سو کند خوردن از ارباب
 مروت از ثورات احوال محمد بن علی این موسی علیه السلام نوشته میشود این معانی ستین و الفاظ بتی بهتر از بی گشته
 است و بخوبی از نیکویی گویند آن و افزونتر از دانش برانده آن و بدر از بدی خا خا بنده آن و در سائر از ترس از کتاب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دوستی دنیا در اول نیار و تا غم بیوه چشم نیار و در از با حق تعالی غافل نباشد تا چراغ دل فرو نرسد و دور کار با بلج نه سپند و ما
 در خوشی بر خود نه بند و ثبوت چهار چیز مستبع انتفاء چهار چیز یافتند که بر ایش دست همت زند تا پای در سکت مذلت نیاید
 و نعل در زمین بر و مند نشاند تا اثره پشیمانی نه چنید و مزاج را با قهار مزاج بچشد با مخصوصت نه انجامد و طاعت را با خلاص بیاید
 تا سعی صنایع نیفتد انتفاء چهار چیز مستعی ثبوت چهار چیز دانسته اند به کند تا امن زید ترک قناعت نماند تا او کمر باند و دیگر رعیت
 در هم نشود از آنچه آید تا شاد شود و با آنچه یابد و دروغ گوید تا او را برقرار بسیند و دیگر مطیع اندک و بی نجه را در کفر نیست **لَا تَكُونُوا**
مِثْلَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ أَخَذُوا عَهْدَ مِنِّي أَن يَقُولُوا لِرَبِّهِمْ إِنَّا لِلَّهِ وَأَن نُّعْبُدَ إِلَّا لِلَّهِ وَأَن نَّكُونَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَكَذَّبُوا بِعَهْدِي
 فَكَانُوا لِلَّهِ كَافِرِينَ **وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَلَقْنَا صُرُفًا ثُمَّ نَسَّوْنَا آلِهَتَهُمْ فَأَوتُوا إِلَهُهُمْ فإِنَّ أُولَئِكَ هُمُ الْمُضِلُّونَ**
بَطِيعِ الرَّسُولِ چه كسی شایسته باشد اطاع الله است و من رأینے آینه زود زده فقد دای الحس دست و
 لین جاهدوا فینا جز در کردن قلند بتم سببنا صلحه نشود چون مرجع ان الله غمره دلال زد و لوزار کان الله
 له جمال وصال در همه حال ارزانی داشت بیت مرد باید که بوی داند برد و در نه عالم پرازیست و دیگر قناعت در
 دنیا وی صعوبت فصالح از فانوس و فطام از مالوف دارد اما بیدرج چون دیگر کارهای طبیعی باستانی دست میدهند به بی کج
 به چراغی از خورشید خورشید میتوان بود و با نذک شمسی از طبله عطار و حدیقه کلزار است و راح توان نمود اسارت و خدمت
 مذموم است و بیست با ده طایفه مذموم تر مضایقه در ملک آو غدر در اسراف دروغ در قضا و فریب در عالمان چشم در کج کار
 و شره در توانگران مصیبت در پیران خود پسندی از عاقلان بیماری در طبیبان کسالت از جوانان و ده چیز محمود است و بیست
 با ده کرده محمود تر طاعت از جوانان استقامت از خوششان آفرینی از بزرگان شکر از درویشان ه بی تکلفی از توانگران و علم از
 پادشاهان صبر از مصیبت زدگان ثبات از دوستان راستی از تاجران هرگز در دنیا ده عادت پیرایه مغاخر احوال و سر پاییه
 آثار احوال باشد یعنی با حق بصدق با خلق بر حق با دوست بودا با دشمن بهفاق با نادان با تواضع با نادان بکلم با مهران بخدمت با
 فروتان بیعتت با سلطان ببطاعت با ظالم بهمانعت هرگز اگر کردش روز کار بخورد و ناخن لذت رخسار جان او را خراش
 یا ایها الناس قد جاء نكم موعظه من ربكم و شفاء لما فی الصدور و هدی و رحمة للؤمنین

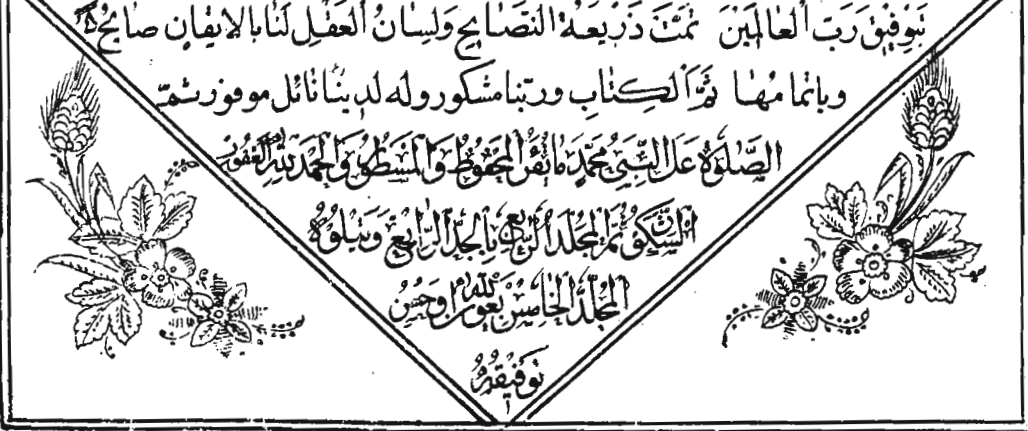
۵

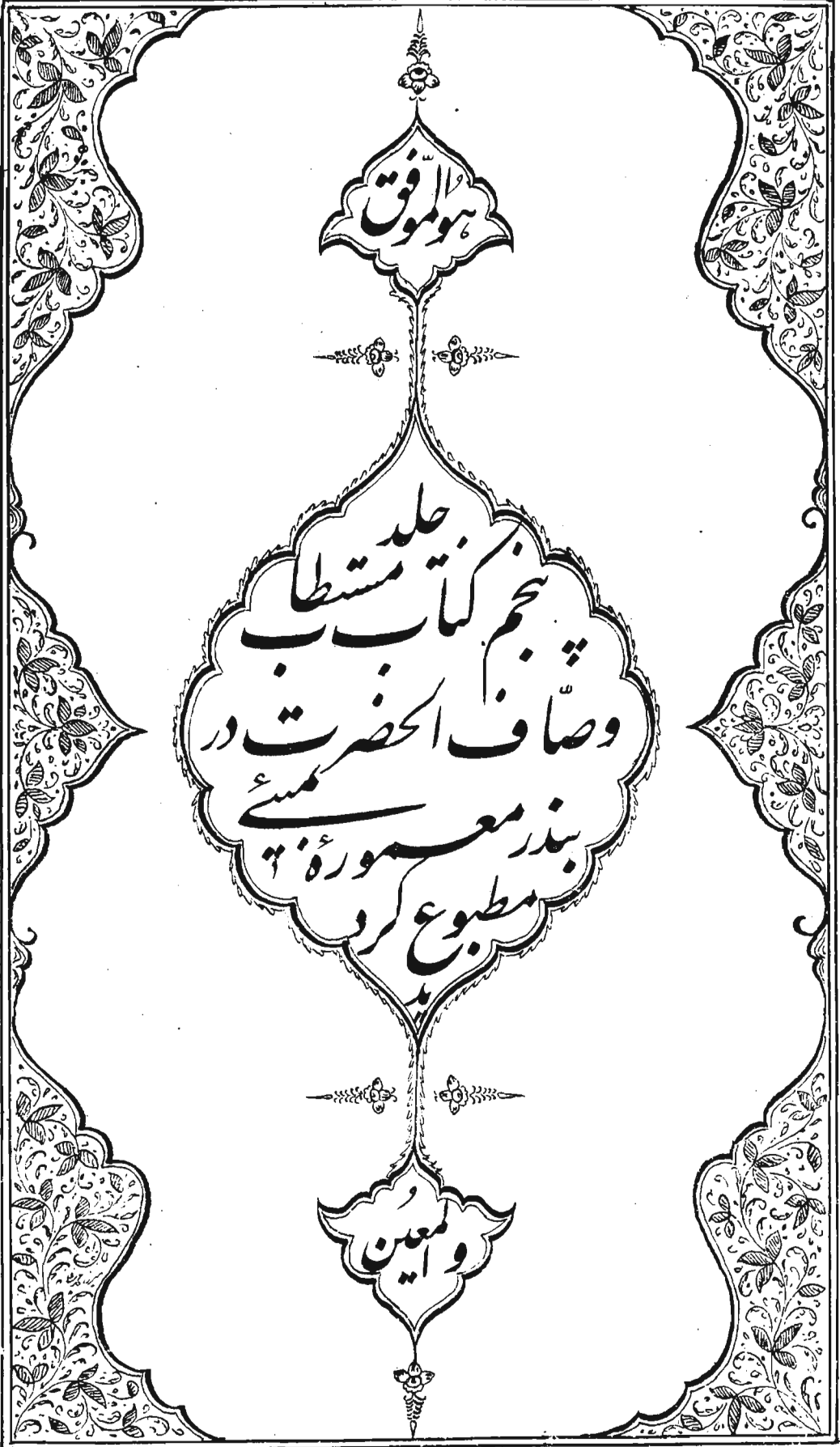
۱۰

۱۵

۲۰

يُؤْتِي رِبَّ الْعَالَمِينَ نَمَت دَرْبِعُهُ النَّصَائِحُ وَلِسَانُ الْعَقْلِ لَنَا بِالْإِيْفَانِ صَائِحٌ
 وَبِأَنَّمَا هِيَ مِنَ الْكِتَابِ وَدَبْنَا مَشْكُورُ وَ لَهُ لَدَيْنَا نَائِلٌ مَوْفُورٌ
 الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ الْبَشَرِ الْمُحْتَمِلِ وَالْمَسْطُورِ وَالْمَجْدِيدِ الْغَفُورِ
 الْبَشَرِ الْمُجَلَّدِ الْبَشَرِ الْبَاقِ الْبَاقِ وَالْبَاقِ وَالْبَاقِ
 الْجَدِّ الْبَاقِ الْبَاقِ الْبَاقِ الْبَاقِ الْبَاقِ
 نُؤْفِقُهُ

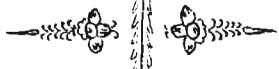

بسم الله الرحمن الرحيم

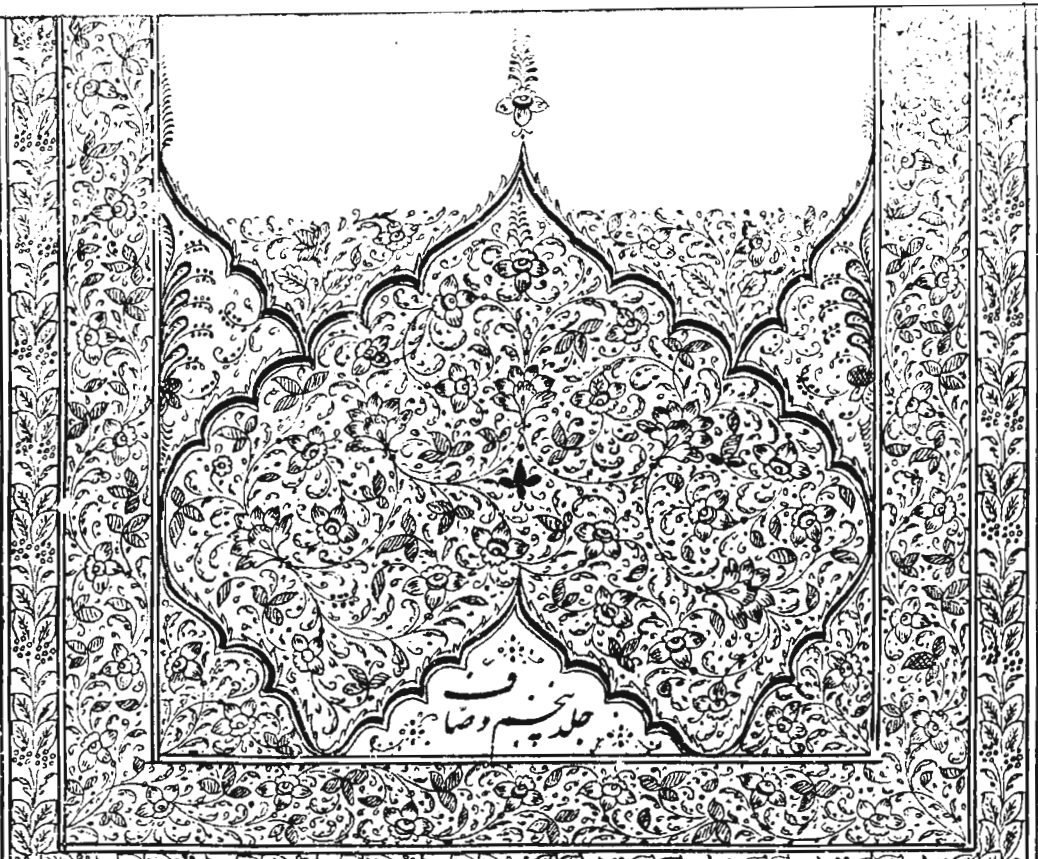

حم کتاب
وصاف اکھڑت در
بند معصومہ ۶۰
مطبوع کرد

و اعین

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

هر پاس که ساحت او ضاع و هنذا عن تصورن از مساحت خیال و او با هم تواند بود و هر سائیس که انوار سائیس متعالی از مدارک
عقول و افهام در تصور نخواهد آمد جناب عزت الوهیت را که عزت و جوب وجود و العزّة الواجبه جلتک ان نذرتک
الایقره الاذراک الواجبه صفت حقیقت اوست مسجودی که چون فیض جو و او ذوات ذرات اکوان در جهات صفا
و الوان مست جو وجود کرد و این صفت صفائی سر پرده جلال او این زبید که الخالق المصور له الاسماء الحسنی
و چون ذات مقدس متجز و منقسم نیست او را جزو نباشد پس او را جنس مقصور نشود و چون جنس در حساب نمی آید فصل ممکن
و چون جنس فصل هر دو در یک نکرده او را حد نتوان گفت و چون او را موضوع نبود پس ضدا و در آئینه وجود چهره نماید و چون
نوعیت وجود او را جز مستمع نیافد اندک و اطلاق نگنند و چون عرض نتواند بود تصور تغییر جناب صمدیت سائیدلالتک صفت سبلی
یلذو لفر بولذ و لم یکن له کفوا احدش به نعت آسیت و مشاكل صفات هوبت او آمد و چون نامت مبطلات و سموعات
معلوم علم شامل و مقدر و قدره کامل اوست و در همه ممکنات این صفت ناممکن بود در صفات مرکب حقیقی و صافی هو العالم
الفادر لیس کلیله شی و هو الیمع البصر و ان توان گفت بر صرع ترا نداند کس ترا توانی پس و چون سر تا پای کائنات
جوا هر عقل جلاک و ارواح مجرد پاک و اجرام کرات افلاک تا کره غیر خاک و سنگان آن که از کان ارکان بیرون آمدند
بر روی گنفت سبقت نداشتند و صفت مرکب حقیقت و سلب ازلی و قدیم حتی او را اطلاق کردن حق مطلق تواند بود و چون هستی او
مبداء همه هستیاست و بر روی هیچ هست سابق نه و همه ممکنات از وی هست شده و کس بدو لاحق نه در صفات مرکب از سلب و اصفا

۵

۱۰

والتلوُّبُ والاصنافُ لا تُوجِبُ كَثْرَةَ فِي الذَّاتِ مَصْرَعٌ شَدُّ نَوْرِ يَقِينٌ عَاوِدٌ بِرَبِّهِ بِرَكْرَكٍ هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَيَقِي عَنِ الْكَلِّ فِي الْاَوَّلِ وَالْاٰخِرِ قَوْمِي صَنِعٌ اَرْضَانِغٌ بِيْنَهُمْ جَوْنٌ شَاعِ اَزْاَقَابٌ سَبْعٌ عَشْرًا اَبَانِيْنًا فِي الْاَفَانِ
اشاره بدان باشد قومی صنایع بنید پس صنایع بعضی آفتاب بنید پس شعاع اوله بکف برتک الله علی کل شیء ثم یهد برن
کواهی مید پس آن قوم قاصر نظرند که اول را آخر بنید و آخر را اول زیرا که موجد است و عالم در ذات خود آخر و عالم اول است و
موجد آخر در نظر از آنجا گفته ام شعر کلمه خورشید ندیدیم و بدیدیم شعاعش القصه توان گفت که قاصر نظر ایم خورشید چو منیم
از پس خویشد آنجا توان گفت که صاحب بصیریم باز قومی صنایع را در صنایع نیفتند و قومی صنایع را در صنایع که بقدر مانی
الذَّارِبِ مِنَ الْاَلَلِ مَصْرَعٌ دُرُّوْرَةٌ تَرْتَبُ اَلرَّابِ خَوْمٌ لاجرم اهلان این قوم را سوسطالی نام نهادند و دانند و نه هستند که
نظرشان کل شیء مالک الاوجه پیدا شد و کل من علیها فان خود را و ایسان نمود و پیغمبر وجه ربک با ایشان غم
آری کی از نیافت خود خبر ندارد و دیگری دریافت از خود خبر ندارد و پادشاه اگر بت معبود منع بود بدیدارند چه و توئی بجا
سرحد همه کیست از سر حد همه کیست مَصْرَعٌ مِنْ بَرِیْقِیْنِ خَوِشْتُمْ کَرْتَمِیْتِ شَعْرُ لَمَوْ لَهْ چو ن بدستی که عالم جمله است
با دچای کنن چون زلف دوست او بماند اوئی او گو شود دوست چون هم دوست پس هم دوست دوست نفر مغزی ای که
با دوست فلذ خوش بود خوش کردون ای ز پوست بر که چون نکس نشد بنا بود راستی چون غنچه کل تکست سر و نیاید
که در رقص آمدت حالتش از غمزه لبهای جوت طبع و صفا از صفاتش سپیدن بارخ کل قبل از کله است فیض
لطف لم برلی انزل آبه متلاحق است و بدین نظر هر چه هست و هر که بست متلاحق باید بداشت چه بر دل که حقیقت حق بر
ناید است یعنی شد که حق او را از مقام بند است دور بند شد بیست هر که او عاشق آن زلف و لب و رو باشد هم از بند
بود باشد و هم او باشد درین حال صورت اما الحق منصور می بر آینه و آینه وقت معاینه کرد و بر لبش فی خجستی سوی الله
سراجیب غیب لاریب بیرون آورده در نظر جلوه نازنا ناز کند و معنی خلاق الله ادم علی صورته و ما خلق الله شیئا
اشبهه من ادم ذات کلمات را روشن و هوید شود و از سخن بسط می سخنچانی ما العظم سفانی که بحری بس طاعت
جانرا که بر کرمانا توحید بدست آید بیست چه میگویم نمیدانم تو میدانی که میگوئی چون گویای نادانم تو خود میگو که میدانی غیب
این حمد بیقیاس بر عدد کثر نفوس و کثر انفاس از تجلیات ای تجلیات حیات بخش و از صلوات صلوات متوصلات بر روی
مطهر صدر صفا و نقطه و آیه مصطفی محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم با و دایمیت و یاران و پیروان او را شهنسلا
كَفَطِرِ الطِّرِّ وَالْمَطْرِّ هَامِلٌ سَلَامٌ كَحَدِّ اَوْرِدِ وَالْمُرْنِ غَالِسِلَا اَبَا مَصْرَعِ وَصَلَّ الْحَبِیْبُ بِعِضْلِ الْخَطَّابِ عَابِتٌ بِالْحَا
حداق علوم فضایل و حمایت سالکان طریق نجوم و لایل و ایصال ذیال فضل برار باب فضل و قنوسی و اولال نوال تجل با
بمساج عقل و تقوی سیمای غایب که حاض معانی معین عبارت نورا مال و شتند و ریاض میانی بدین سخن سعادت زهر
با جهل که شسته گاه از از بارش است و لغزب و انور سعادت با فروزب ایشان بیخنده تا ملک جهان رومند از انگ جهان و

۵

۱

۱

۲

۲۱

مین عتیا و اجماع بر طریقه سخن رانی و ارماع بر عقیده سخن رانی نصیبی نیافت بل کرمت اشراف است استعجاب می نماید و بر عظمت
 اسلاف صیت استر و آدمی فرو و حاصل از دو چراغ خوردن و دو دو ماغ آندون در مناخج هر عقل اندوزی و مدارج جمهور فضل
 آموزی که تحصیل و کتاب با جز این باشد و اسلیت و سنا و مصراع همان جهای پدر بود و بی اسناد اما حدیث دیباجه نامه
 موجودات خواجه همه کایات علیه من الصلوات از کایا و من التجات اسناها مستلی دل مهموم و محلی کل غموم ساخته ام
 که من ذوق حذقی صناعتیه فهو محسوب من ذوقها که این شاعر مشاعر فضل که در عبارت براجت بخار و غائب رجا
 آثار مشاعر عقل راصافی و مدارع نقل راصافی داشته است آقباس ازین انفاص خورشید اثر و اعرف ازین اوصاف ناهید نظر کرده
 بحث بقول بیت با لطف طبع خویش بسیار یقین بدان کین لطف طبع بر تو بر روزی نوشته اند اری بیت در هر چه
 عیبم بخزین عین نیست زین سیم و عیب تو ای عقل تو دانی و الله الموفق لاسباب اللذای فی وهومن الواثق بالیقین
 فی الخالای و لسان الصدق مصراع غافل از شود و دل مکران دانی و این قصیده پاری محمده که اساس این بنا و مجرب و با

۵

این خباست و القصیده	صبحی که گوش کبیر زلفین	کرد و شکست دهن من اکبرین	رقاصه فلک با در قرص آورد
آهسته ناله های خوش بار در زمین	از آه تیر سازم و از شخص خود کج	تا منحرف شود فلک از زخم تیر من	از گردش فلک همه را تیر آید
یا هر چه اند هست همه هست یمن	ناپدید و ماه و تیر شریفید پس چرا	دوین پر در است این و ناهید یمن	رویم زیر کدکست ولی زور در زنا
بر نام من زنده ز رحمت ز زمین	حظم کم از کم هست چه حال یمن	اینست در زمانه قلیل کوش تیر من	در کاشن زمانه من آن بلبلم عقل
چون کل درید جان صبر از صغیرین	بر بار ز عطار و تر قین کش خرد	چون یک نم کشد سر کفایت یمن	منصوبه باز عقل نیار و فرود آرد
در زو فضل ازین و دوش غایب	فرزین صفت اگر چه کجاست کردا	بر خط استوخ با مسیرین	سلطان نشان فضل و ملک سخن است
کج زو نیست فضل و معانی سریرین	آن ملک لی لک روشن و در کج جرات	ملکیت جا دو ان سخن دلپذیر	ای کسندرم کرفه جهان سخن بل
جام جهان ناست حقیقت ز من	عرضم عزیز و مال نیست تو دانی	عقل عزیز داند و فضل عزیزین	ممنوع داد کوفی با شکر بن
در همه عمده در ایام شیرین	در فطر تم به از فضیلت نیاید	سخت نکشت نان امید از نظیر	بگرد و خان خاص سلطان کنه نفسا
از سفره قناعت نان و پیرین	بهر دست جبر و بیا ضم را یمن	دو دو پورا عدل به شرب دان یمن	لفظم شراب ناب و ساعه مریز کلک
معنی بگرمونه نازیرین	کر بر براق بهمت خود من شوم عوا	ارواح قدسیان سز داری صغیر	روحست در سالک غمی هیرین
عقلست و ممالک صورته ز من	چرخ ارچه هست این کون تصدیر	و هم یقین که بر تنم سایه نظیرین	بیم ز تخمه نیست بوالی همید
با لطف و عطف اوست بشیر یمن	کر سار کایا و دین نیست که ماست	نعم الاکیل اوست و نعم نصیرین	مخلص این تشبیهات و محض آن

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تقریرات است که در عالم اسباب هیچ سببی بی سببی چهره نمی نماید و هیچ کاری بی مقداری بکسول نمی پیوندد و هر شغلی از صناعات صورت
 تا بجای طاعت و صباغت رسد آتی دانی نیست که آن صورت مفروض در آن تاوه مخصوص بی آن آلت معلوم بظن نمی رسد چه قتی
 که سبب فاعلی با قوت قابل مقارن افتد و جو و فعل تام شود و کیفیت آنچه تعلق بلیغ سخن نیست آه معانی دارد که نتیجه جانست و از

نور

و گاه به آثار شاعرانه غیر شریعت باز کار نامه هشت در هشت هجرت هم زده شریعت پیش آید و زمان مورد و شریعتی در با
جهان مورد و طبعیت بمکارم اخلاق معمور و حقیقی از معارف اخلاق مجبور و تا بر توکل همین توکل صبا بوده و بر طبل زمین قفل صبا
فروزه سما سیر صنایع آداب و نجار بر دایع الباب جالین علیکنا جره من الفضل کرمه و جالین الینا ذره من البذل
بکینه معلین اسرار الصباغ مغلین اسعار البلاغ فی البراعه طاعین فی العدی با و فی فناء
ضارین للعلی یا نفی طلبه و جها هیر صا وید ایام و شا هیر میدا نام شیداران عاقل جها ندر و ولتیاران کال
۵ کما معنی مصرع همان به که یکی بود یاد کار بر نخسته سیه سفید لیل و نهار نقش کرده و خاطبان عراس فرمان بی و جالبان
اوس روزی بر مقتضی شمس مرور عیشک فی الحلو الطاب و الخیر مغنم و الکریم غنم به اثر الطیبه عطر دماغ و تمیبه
سطر بلاغ و تجان مفارق نیکامی و عنوان خلایق شاد کامی و صمت داع زان زبان و زینت باغ جان جهان و کتاب قصص
و اصابت نصیر اسم دین و دودند بر صدای مانی و زمره خوش نواز مشانی مصرع ان الشاء کفیل غیر فان ساخته و در
۱۰ بیت و بنده اندک باطن ایام تو سنست در باغ و دهر خار و گل و سیر و سنوست این مقدمات مبرهن دعاوی و این کلمات
کلمش معادسی منی بران و منی از نیست که بنده و صاف انکه زاده صدف انصاف داوود اوست و همواره با داء و عا و عرش
فرسای مسامح ملایک تمه عیاد امطنش و شسته و در آناه شفاء فرش سپاهی مجامع ممالک قبه خیر از منترن کرد و سیده دراز
اوصاف اوصاف ریقات صابی ریقات صابی نموده و از انواع ابداع و تجنیس انیس در صیغ بیع و تنسیق انیس و تمشیل اشل و جبا
با احوال و کنایه مبراز و صمت نجایب و بهتارت معرا از معرت اذال و بیجمع قمری سجعات و ترجیح موسیقی ججات و در شرح شوخ
۵ اداسی و تجنیس تجنیس نای و ایجا ز ایجا ز امیز و احباب ارباب کلمه و نهار اظهار اراوت و کمر بر تقویر افادت و تعیین القیات سحر
پیوند و تعیین صفات بجهانند عراب معانی با طلا و الفاظ چون لاحت خوانی در خلاست الحاطایم انکه که ابولوحی منسی لقب با
و صاحب ذوالرئب گفت مصرع زین آتش پرسی را شب گرفت و ابن القری التمری در محاضره کلامک بالجاهه فی صحف
بنده مکاتب کشت و منبتی کاتب صبتی مکاتب آمد عبد الهمد زحیرت کاتب عمده حمید و ابن العبد از غیرت و کاتب عمید
رسیده اسمعی لغوی با صتم علی لغوی معتری شد و لغوی بغوی مشهور کشت دروان ابوالنصر عبی روان اما ابن عبی در و جان بل و در جان
شمر و بل بر طبعی منی که پند و در فضایل بسیار دارد و مصرع بمبئی اجزمت سلت بمبئی از قول سرحم ان خا ندن گرفت و
حریر از مقامات صناعت جزیری یافتند و جریر در محاذات صیانت جزیری جزیری شترسی ندید و و کمر مترسلان عرض
رضن و متوسلان بسلطه سخن و بیجان بجا معانی و بیان و بیجان نظر مبانی بیان معوضا حی اللسانین و صبحیا
اللسانین هر گز در فضل فضلی و در آداب کتابی در براعت اشاعتی و در بلاغت ها غنی تواند بود از نیاج کلمات و بیان و
نسخ سلک بیان خود در جهان نامی تواند که است اگر درین مبارات کلماتی و درین منافع معادله و برین مقدمات سخن
۵ اعتراضی با عرض اقتباضی در خاطر جای گیرد مصرع که لوفه تصنیف بنده حاضر و کین من اندم بهر چند با و نور حسن و عا و دو

انسان مقصود است و معلوم است که بیت با دم با مصبر کنستی جهان ابر کی و میدی کل زخار و چون گرفتندی کلا کر زوست
 تربیت بودی و غیض ماه و خور زلاله کی گشتی در خون چون شدی مسکتاب تربیت باید سخن از آنکه دست تربیت خاک امر و کم کند
 و انتعا علم بالاصوب باری اسباب ظاهر آن که ز فراغ بال و فراغ حال نتواند بود و الا اوقات از شواشب شوشات و غلی
 و خارجی مصفی نماند و عاقل سعی ضایع رواند و چون در مجلد چهارم از تاریخ و مساف توفیق اتانم از فلک غلام روی نمود و شرط بود
 ۵ تألیف و تصنیف نماند سیرغ و کیمیا روی در پرده توارسی نهان کرد و کوب امید از فزوده شرف رجعت که نه از آغاز نماند و در ساف
 خردشلی باوه ابانی با جرمه فاصح و آتی بکون الشکرین ^{الطلا} برین رتبه قرعه اهل ذلالت عقل بی بر توید میکروید و زده وارسیان
 رجم بحضیض و عروج بزده رزوی می نمود و از جدول غالب و مغلوب تقاضی میکرو تا عاقبت صورت عقلی مستعملی شد و حافظ
 شیطی مقلان و نمود و اشاره را نکه لا اضطر ب من کساد سو فی الفضل و خوی نهها و اصطر ب ان الامور یجوا بهها
 بجهت اسباب آداب و قدره سخنانی و بلاغت سبحانی روز بروز افزونست در عهد دولت پادشاه و پادشاهزاده جهان سلطان
 ۱۰ جو بخت کامران مساعده دولت محمدی مراقب لطف ملت احمدی ابر سعید بهار خان بانی سبانی جهان بانی فروغ آروغ خنجر خانی
 نصر الله الوبیة الذین برفعه لوالیه المنشور و انجر آمانی العالمین کوالید المیسر عاء تاریخ دولت نهانی که بطرد و عکس تاریخ
 دعاء دولت حانیت و عیزان فضائل و برهان افاضل جز آنست چون نظم طبعی واجب دان چه عبت زانز که توخو و نه چهر
 یابی خاهی از دولت او هر آنچه خاهی یابی بلیمن این عهد مسکت نموده کفتم ای نقطه وحدت و آدم معنی و معلول علت اولی اسنان
 تا قدر فرمان طالع است با مثال اولی بی در مجلد رابع مسطور است و در دستور حافظه مستور که قسم این کتاب عناصر وار بر چهار باد
 ۱۵ لایق ترمی نایس وضع خامس با کلام طوح متعرض شوم عقل کف عجب مصرع چومیدانی که میدانم سبی کونی و میدا که دلیل
 عناصر رعبه است که حرکت عنصری یا از مرکز باشد محیط یا از محیط بمرکز یا از مرکز باشد محیط مطلق باشد یعنی آتش خفیف باشد
 باشد یعنی هوا و آتیاچه از محیط باشد بمرکز ثقیل مطلق باشد یعنی خاک یا ثقیل یا اجناب یعنی آب و حرکت فلک حرکتی مستدیر است
 پیرا من مرکز و با مصطلح حکما از طبیعت خامه خونند و بیولی فلکی از قبول تغییر و تبدل مصون است و ترکیب آن از عیب مری چه با
 بیولی خامه که مشترک افتاده بی آریاب و صور آن با هم یکدیگر در معرض تبدل و انقلاب چنانکه هو آتش کرد و آب هوا و خاک آب شود
 ۲۰ و بر آب اکنون چه وضع عالی تر از آن میجو ایکی وضع این مجله مجلد پنجم زیبا تر از مجله نهمه موافق طبیعت خامه افلاک باشد و بر
 زمین الطاب زاهره پادشاهزاده محاکم که دولت روز افزونش چون اجرام فلکی پایا و باقی خواهد بود بحیثیت ناکلک پیروزه کون باشد
 بود پیروز بخت ناکلک را ایران باشد و صاحب قدر و کلمات و معانی که تراغ کنی از نتیجه عقل فغال صین حقیقت و عرفان باشد
 مشرعا و کبری و دلیل بر این مدعا که این پادشاه و ولیا را باشد و انکمال عمر طبعی مشق و بر جزوار است که عهد میمون در سلسله
 آروغ میمون تا مبداء دولت چکنیز خان معتم و رجه خان است و بخت از روی حساب و برهان اریطیقی حد و کامل باشد چه عدد
 ۲۵ که منضله و مانعه الجمع است و تقسیم عقلی چهار مرتبه دارد و یا زوج باشد همچون دور که اول عهد است و یکی خود عهد و نباشد بلکه علت عباد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

دوازده

زیرا که حد عدولت که نیمه مبلغ هر دو حاشیه باشد و یکت رایت حاشیه پیش نیت پس یکت عدوت تواند بود یا فرو باشد همچون سه و آن
اول عدو فروست یا رنج زنج سپون چهار که اول عدو مجذوب است یا رنج فرو همچون شش ازین تقسیم روشن گشت که در عدو وقت تمام
چهار کاره حاصل است و عدد معتدل که آن شش است در وی موجود است که عدو یا جفت زاید باشد یا جزا صحیح او چون دوازده که
نیمه او شش باشد و ثلث او چهار و ربع او سه و سدس او دو و دوازده یکت او یکی و مجموع آن شش زده باشد یا جزا صحیح ناقص
افتد چون هشت که نیمه او چهار و ربع او دو و هشت یکت او یکی و مجموع آن هفت باشد یا مساوی اجزاء صحیح درجه تساوی کرد
چون شش که نیمه آن سه بود و ثلث آن دو و سدس یکی و مجموع آن هم شش باشد میان هر دو عقد از عقود اعدا و عدد معتدل
میش از یکی نامستور باشد و العزّه من لوازم الفلّه چنانکه در احادیث و در عسرات و در مات و در الوف و اگر با عقل حالت رود اشارت
بِالْعَدْلِ فَاَمِنَّا السَّمَوَاتُ وَالْاَرْضُ بِرَأْسِهَا وَتَأْتِي السَّمَاءُ بِالدُّمَانِ وَتَأْتِي السَّمَاءُ بِالدُّمَانِ وَتَأْتِي السَّمَاءُ بِالدُّمَانِ وَتَأْتِي السَّمَاءُ بِالدُّمَانِ
گنبد مقرر منطبق لار و روی که آسمان هم است و این جمله استخوان چنان جمع که در عرف عجم از سازه سیاره و ثابت خوانند و این قرش
بیست هکیرن آثر و الارض قرشها فاعلم الماهد که زمین دانه هفت افزیده و بخش زمین یعنی اقالیم هفت آمد و در باغی یکت
و فلزات معدنی یعنی اجسام و سبعة که نظام عالم بدان منوط است و در روز هفت و هفت و هفت و هفت و هفت و هفت و هفت و هفت و هفت
بصحرای وجود او در مدت شش روز که این نیز هم از خاصیت عدد معتدل است و داخل درجات عدد هفت و هفت و هفت و هفت
که قدرت کار نامه ازل است از بهیمنی چنین عبارت که و فضل فل انکم لکن کفر و ان بالذی خلق الارض فی يومین و کلام
لَهُ اَنذَادًا ذَلِك رَّبُّ الْعَالَمِينَ اَلِی قَوْلِهِ فَفَضَّلَهُمْ سَبْعَ مِائَةِ اَلْفٍ بَوَّءَهُ اَلرَّسْمَ اَلْاَوَّلَی رَا تَوْتَمُّ اَقْتَدَا اَلْفَاظِ اِن ایت اعجاز قرین
مسطحی است که در هفت روز هفت عالم تام شده باشد جواب است که خلق الارض فی یومین داخل عدوی و فی اربعه ايام
نکاحات متحقق کرد که مقصودش او است چه در روز یکشنبه و دو شنبه زمین و انواع نبات و اشجار و خوشه آن که سرایستان کن نکاح
افزید و در سه شنبه و چهارشنبه که همها و معادن و منابع با منافع و مضار و اوراق خلایق سمت خلقت یافت و در پنجشنبه و شنبه
این هفت سر پرده خضر بغیر عجمید و غیر برافروشت و مثال آن چنین باشد که گویند از موضع معبر و فلان منزل بد و روز هفتم
و تا مقصد بدت چهار روز رسید یعنی با دور ذرات و قرآن مجید بر هفت لغت منزل شده قریش و بیدان طحی و حمیر و پدیل و
تلوه و یوزن و همین و قراءت مشهور هفت است و مصاحف ثور هفت و فاستحه الکتاب که نازبی آن دست نیت هفت است
و مجموع قرآن هفت سبع آری چون بن سخن مبرهن گشت تا شریعتات در ادعیه ما ثورات و وضع هیاکل و انواع مختارات
که در معتقدات جمله فرق راسخ است هم از خدای این عدد تواند بود و همچنین بیماریان را بجزان روز هفتم بهترین بجزان
باشد چه آن بجزانی تام بود با استفرغ و بی صعوبت و اجماع اطباء منطبق است که بجزان روز چهارم پیوسته از بجزان روز هفتم
خبر دهنده باشد اگر چه دلیل روز چهارم در غایت بدی بود و مبالغت درایت ان کس شعیر لهم سبعین مره و حدیث
اِنِّی لَاسْتَغْفِرُ اللّٰهَ کُلَّ یَوْمٍ سَبْعِیْنِ مَرَّةً خَوَاب و لیدریان که یوسف علیه السلام در زندان از تعبیر کرد و سبع بعسل

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

بیمان با کلهم سبغ عجات و سبغ سنبلات خضر و الحمر با نبات و مانند آن از غراب مورهم برین بیان قیاس

باید گرفتند و در عجب از راه صورت و عرف و رسم خود با زاهدت آرایش معهود باشد جهت که تو بر هفت کرد و ای سرخ در تو با
هفت روز اندازد و خوب روی و همه کشید و منظر علی عنی ماه هم بدو هفت نام شود و اگر طسیرین نقل معتبر می آید داشت
و بغال تقال کرد از آن روی که روی آنه کان النبی صلی الله علیه و آله و سلم آیت القال و قال المرصی کرم الله

۵

فجه شعر نقال عما هو یکن فلفلما یقال لا یرکان الا لیکوننا معتبر برین فال نسبت که بی تعریض طلبی و تعیین طلبی
آوازی شنودیا وضعی گردید و میند چون سوخ صید که از میا بر بیاسمین آید و مانند آن با اشکال شانزده گانه که بر تخته رملی رسم کرده
و با شاره کان النبی من الابدنیا بخط خطا فن و اقی خطه خطه فهو ذاک بطلب و آل باشد و کلام حال صادق

و کجا فال ناق تر ازین توان یافت که لفظ فال اقبال مثال اعجاز و ما بنطوق عن الهوی و اشکال بی اشکال اغالش بر تخته لوح محفوظ اصل
تا میل قدرت ارتسام یافته و در نضرة الدجل سوزید و دل بجز حره جماع طریق توفیق جماعتش بر بیاض نقی الحد حقیقت کشیده است

۱۰

یعنی قامت جهام عالم صغر و اکبر مطابق این حال میمون و موافق این اشکال موزون و عدد و کسیر خاصیت افتاد و فضیلت ذاتی و
خارجی زنی به دیگر منتظر گشته اما فضیلت ذاتی چنانکه چکیر خان مظهر و مظهر صفت فخر الهی بوده و ذات بهارین پادشاه مظهر و مظهر
لطف ناقص است لاسکت چون در قهر بنیاد رسد و در لطف آمد و بالعرض از بیافت این تقریر فذکله مجموع سبقت
بی تر قین نمیکند بز باد تعیین روشن و محقق گشت و بر ندهب سو فطالی انکار حس نوزان کرد و پادشاهی هنوز در مطلع بنا رفت

جانی و مربع بهار ناز و کمالی جلالت میمون و بحلیت علم و وقار پیران جا ندیده آراسته و شجاعت صفدران سرد و گرم حشده است
و نقش عشت و پاک و دمی بر کین عقیده شاهانه کاشته و رایت سخا و عدالت آفتاب روشنان افروخته تا سجده که عدل مدبر

۱۵

کسری کسری آورده بدیش ذکر حاتم را در طی بنیان انداخت چنانکه از خون غامش مگر بر بطه تی شکم ماند و از خدمت و ستبوش
مکر ساغر برهنه باز گشت قبض و مساک زلف کافلش کس ندید و اما مل پرورش بجز قبضه شمیر دودال همان گرفت مرانی د
سخن چین در نضرة او مجال مواجهه و شافیه نیافت بجز کاغذ دوروی و خانه و وزبان جو رو تباهی در تده پادشاهی کس رعایت
الا یسخر جگر که شکان کان و چون ماند کان نجر عمان در رازوی همت بی همایش قطار و فراط هر دو یکی دور معالجه بخشش و بخشش

۲۰

بی نمانش نوزان و جزانم بسیار کمر از اندکی و مطالعان این تاریخ تا فل فرماید که پادشاه جهانگیر چکیر خان بجایت گشته است
بجانب خانیان نود و هشتاد و سیصد و نه سال از آفرینش عالم گذشته بود و از تده مجلس این عهد که بدامن آخر زمان موصول
باد تقریباً صد و هفتاد و دو سال بود و بیعت کبری افتاده و هم فالی با بشارت و بشری آمده و از عهد خروج و عروج

چکیر خان بقدر قلعه جهانگیری تا امروز هیچ پادشاه اندر او رخ با فروغ چکیر خان بجنه و سلسله نسب و اوید چون او در مرتبه یعنی در مرتبه
سابع علی الاتصال یافته بدلیل این تفصیل که در خانی تقریر کرده می آید پادشاه جهانگیر چکیر خان چهار پسر داشت که تخت خانیت با
چهار قائمه شخص مملکت را چهار عنصر و خانه اقبال را چهار در و اساس جانباری را چهار عدد بود و مذکور است چنانچه ای اوگنی تولوش

۲۵

بیان اولاد چکیرخان

لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ لَأَرْسَلْنَا قُرْآنًا مَّعَكُمْ وَلَٰكِن كُنْتُمْ جَاهِلِينَ وَهُمْ جُوعِي جَانَانِي الْعَبِيَّ اَوْ كَانَاهِي وَتَوَلَّوْا ذُو الْوَهْلِ بِلَاحِ

چون طاروچ چکیرخان باشيان آسمان بر نشاد اول حاتم ثانی او کتای قآن و حکما و خای از حکم برین چکیرخان ولایت عهدیت تا کاه
دولتش از قضا به انصاف پرست و سپهرش کیوت خان بجایت ستمها رفرد و بعد از ان بی اتمام او بنوبت آن ممالک را داشتند

کشت مگو خان سپر تو فغان که با اتفاق بر غایت او عقد اجماع پیوستند و یکرا آریغ بو فابرا در کسین که بموضع بعضی شاهزادگان
در سره ممالک بخت نشست سدیکر قبلا قآن که او را از میان برداشت و چون عمر مقدر در سلطنت گذرانید بهم در حال حیوة او

خانیست بر نمیره اش تومر سپر چکین معوض کشت باخر تومر از مشکوی زرین و فرشی با این عوض فرشی دید از خاکستر تبر و خشت
بالین خیشان سپر ترمه بلا نمیره چکین بخت خانیست را نکلت نمود چون روز کار نام او را از صفحه اجاب ستر و خوشی معا بدت

بر بوبیق نقشب کلو خان برادر خیشان اتفاق افتاد و بعد از ان بر سپر او شدی بلا قآن و امر روز از شهر سنه سبع و عشرین و سی
هینتور بن کسینه بن چکین بن قبلا قآنست و ممالک چین و خای اناصا منتری بقر معدتس چون ساحت جان باوان آنا جوجی

سپر بر زکر چکیرخان که ممالک سقیم و قتیق و خوارزم و بلخ و قرقم و اوکاک نارسو شنب بعد از او سپر تا تو مصرع لمو لطفه
چون نوبت است که کیم تو بر سبیل ارش شایان تیج و کین آمده دیگر سپر او سرتاق حکم برین مگو قآن بر سر و ثاق سلطنت تو

روالی کرد و ازین دیر پاپایار زو بمسئل کزیر کوچ چون بمطوره زوال فت آفتاب خانیست بر برادرش الاغی بنوز تام نا یافته
سحکت یام جل کام از پی پد شافت بر که اغول برادر با تو بر بیج سلطنت خرامید و عقب او مگو تومر سپر تو قآن نواده با تو بوبت

جهان داری پای ساد و قباغ ابعاد او نیز در برستی او سکی چین گرفت برادرش تو دای مگو سکه بر چهره زرزو بنا بر تنگ او لغو مگو
و تو لا بو فاکتک سپر ان تار یوا او را چون ز نامره دین صره غل نهفتند و پنج سال مبارکت بهد کیر در ان الوس بر رفته شای

قرغه امر و منی انداختند شهزاده تقای سپر مگو تومر سپر انا خراب آباد عدم سپر و عروس بهر سیت محمد پادشاهی یکجندی در
اغوش کشید از نقدیر خدای تقای سپر تار نواده جوجی که لشکر با تو و بر که بودی بروی آغالبه و طرف الوس او بر عقب از من و تقا

بر واخت عاقبت طومار اعمال و اعمار تقای را بدست تقای در نوشند زو و دیر پیرا این عمر تقای نیز بخار جل موعود چون
و این کل با و صبا بدید شهزاده دین و را او ز بکت بن مطلق بن تقای بن مگو تومر که او رنگت صبغه الهی و او رنگت پادشاهی وارد

سچو کان استحقاق کوی شاهی بود و اکنون بایت خانیست چون علام سلام بر سپر بری می افراز و آنا جاناتی که چکیرخان مملکت
ما در آتیم و ختن و کاشغره و حد و شیش بلین و قیاس با نواحی قراقرم بنام امو سوم کرد سید بوتقی که کلکه کوشه جبار می راترک

گفت نمیره او سپر مو او کان قرا بلا کو اغول با بره اولایت بعد از حکم برین مگو قآن مشور خانیست بر خواندند کیوک خان او را
مصرف و مملکت بر تبون مگو سپر جاناتی مقرر فرمود یعنی با وجود فرزند صلی نواده چکونه باشد باز مگو خان بو طه مخالفت
تبون در مبادی جلوس شیشه خانیست او در بکت غل خورد و سبکت و منصب سلطنت بر قرا بلا کو فراداد چون او کاند سپر ش

مبارک شاطعل بود و مادرش هر غنه خاتون بدایکان مغل سلطنت در محمد آرزو می پرورد تا لغوبن بایار بن جاناتی در عهد آریغ

روز

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بوکاسجید تغلب طلسم غایت بکشا دو هر غنچه سپر خود را مبارک شاه از غایت تکی بر پست پادشاهی نشاند براق سپر تین نو سپر
 مو توکان بجادوات برخواست و مبارک شاه را مقدم با بر جیان خود داشت دوران مملکت بجانی استوار پذیرفت بعد بلاق سپر تو را بر او
 چند سال سلطنت کرد چون تو در گذشت از میان فرزندان کجمل کردن استعلا بر افروخت و چهره استیلا افروخت سان با خرم کشیده از
 عقب پدر بر سر تو بیرون تاخت با یغور سپر قادی جان نیریزه نور کمن مو توکان بن جاتای ملک مدتی آن مملکت را بفر و سگوه
 بیاراست پس کار او آروغ بدست شهزاده سپر تو با بنجام رسید و شهزادگان قید وئی و توانی را بر خانی اسپنو قاسپر تو
 با حکام او نیز ازین خاکدان روز و نال قضا و رحلت بخارید برادرش شهزاده گلک که واسطه عقد آروغ جاتای و کفقتندی یکمندی آن
 مملکت را با مملکت قید وئی بانضمام رسانید و امروز از شهر سنه ثانی و عشر و سبعمائة برادرش شهزاده ایگلدای سمند کامرانی و جهانگیر
 در زیوان فرمان روانی بر بهواری میراند اما شهزاده قید و سپر غازی اغول نیریزه او کتای قان که عمره مکتس قابلین و از جانب خست
 و در راه آنفر معین شده چون از میان ملک مجازی کناری حبت جبر قید و کما و از جمله چهل سپر و نواده بریزا و شامست فار و شمر دزی
 بر بساط سلطنت منصوبه افلوط حبت خانه می باخت عاقبت از زخم کرده که بکبتین فکلی چون مخره زور و شمشیر قرار قرار
 گرفت و بدست ایتمان در وامن دولت تیمور قان او بخت و شهزادگان توانی آن ممالک را تصرف آوردند و الحالته بده اکنون
 بدین مقدمات عقلی و نقلی شرعی و عرفی صحت فال بر بانی و فال قرآنی از قبل قبل بنده و صاف بخصه واضح در روشن شد و کما و بیل
 واضح تر در روشن تر از مشا بده حال و خزان و بهم و خیال توان آوردن معنی ما لثقی الصباج عن المصباح ومن لک فی صبغ
 مصباح لک فی صبغی با صباج بریح سلیم حس پرشیده فاند شعر و ما انبغاع لخی الذنبانیا طیرم اذ استوی عنده الانوار
 و الظلم علماء اعلام و سخن شناسان یام مطالعان تاریخ و صاف کبری رعوت عنوان تاریخ جهانست از بنایت معطره دایره ارتعاع
 یعنی قوس افق شرقی تا بنایت معطره دایره انحطاط یعنی نقطه قطب غربی و از مطالع نواحی شمال بنیاد و شمالا تقاطع جانب جنوب طول
 و عرضا و هند و شناسند و ضمیر آفتاب بر تو جهان داری لازال مشرقا که از انوار لاهوت معکس است تصدیق فرماید و نوینان فرید
 فردانند که این سخن چون تیر از جزاء از هر شان بهت تر میرود و محمد و موم جهانیان و ستور جهان بن غیاث اتحی والدین که تا جهان
 باشد در جهان داری و جهان کامی با نادر خلعت نصاب بخشد و ارکان دولت و امر و میرخ شمامت فلک صولت و ایاقان خسرو
 افزایاب رزم این کلمات صدق پیوندا بکن تصدیق مقابله نمایند و دستوران دیوان که عطار و کلمات و شتری نقابت اندیز
 محضره صفائی از سز سزیک محضری رقم مصحح این شهادت کما لاجری من الفلکم کشف و ذرات کاینات کواهی هم درین غایت
 شاهزاده که هنوز کل دولتش غنچه نمیکند و روزا قبال با شیر بکورد و در دوشه شاخ عمره با کرده گرفته در وقت یکسال کم بایش سه فتح نام
 بدهوی روزگار باقی و پادشاه فارابی آنکه ممالک ۱۲ از دور یا نزدیک استی رسید یا از خزانه مزید انفاقی اتفاق افتد آنرا جز نقیمه عیانت
 و قوت طالع پادشاه امری ثالث که دست که حمل بران توان کرد اول قصه شهزاده او زبک و لشکر دریا موج اورا که عقده چون
 قضا مبرم بود از راه در بند که حصین تر شرفی از ثغور ممالک بیطه است بگذرد و بر کنار که خزیمه اقامت زنده بی جدال و نزل
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

تعریف بخت و طالع پادشاه

دعا

بعیت بی آنکه در بز و فروزنده شد حرام بی آنکه در مصاف دژنده شدن در یک شب غان مراجعت در انجام و انزام و اسراع و
 جهان تام محفوظ گردانید چون شش آمد چون دو و شد و در آمد و در دستند و غنوق این مینوح قضیه یکدست و سوء عقیدت
 یا غیان بزرگ و گردان ترک قومیشی و ایر چنن است که بر روی سب با حضرت جلالت خال بود و قارون ثال و فرعون خیال با دیگر
 احوان بی عون بکت چاشت که خورشید خانان و مکر جونا بی چون سنبه سان کین برست و تیغ خیم کذا بر کشید همه را چون
 یا وکی سارکان از تیغ کشی صبح صادق متفرق گردید و اگر سنبه دست زوال و عرض تیغ غمناک کشند و پیمان فتح در وجه
 و التالیث خیر یوجور و بکیت ممقوت که دشمن خیره و دوشیر حضور بود و شکر تیاره اثر ایشان که در سرشته و در اول غل و
 در جان فاطمه عصیان و شستند و بجا بهره بی حکم بر لیغ قبضه با نذران در آمده بی احتیاج سعی بندکان دولت قاهره بعیت
 بی آنکه شکستیده یکی خوارانیم بی آنکه شکستار یکی ناوک از کمان شزاده بکت از آب اموی کشته پیمانها هر دو بر سا هر دو
 خراب مسکنی آبادان پر وخت و اعوان و اتباع را در قطار جهان چون ابیات قصاید متفرق ساخت و ساحت مملکت خراسان
 هر راحت و تن آسانی شد بعیت از بر آنکه نصرت زاید برای تو هر روز بخت ما در دولت پدر شود و الراجح زبیر الراجح چنان
 این قضیه قصه دشمن است که زبان بخت الکس بی ملک مصر و هذه الالهة انجری من بخی اکل البصر و
 جاری میکرد و پنجم این احوال چو یان و آنس مع نهمین که پای از سرخوت بر تارک فلک می نمخا و امثال این احوال که
 بمطهر سید مصرع لکوفه چنانکه فال زواین بنده مبارک فال نسبت با آنچه نظر و موعود است چنانکه بعیت باش تا ساحت
 عدل بر بدید کین نخستین شکوفه شربت صبر کن تا علم فراز محمد کین تا شیر ضیح را اراست پس مقرر و معلوم گشت که سالها باید تا
 فلک بسیر و پای بدین قطب و محور معلق دوری مکرر زنده مگر بعضی ازین اسباب و سبب است و توفیق نماید و ازین نوع طالعی از مطلع
 توفیق طلوع کند نزد که بدین مرده جان دولت در تن مملکت چون گل بنسیم سحر باز و بدین موته سنی ابر برد و عاطفت پادشاه
 بسی بحال نوال صدقات بر عالمیان چون راله میان بار و راوی رود کار از گفته بنده و مصاف این بعیت آرد بعیت لکوفه
 عالم از جود شاه یافت نصیب بنده هم نصیب او فریاد و خواتین عظمی مملکت و ارکان دولت و اینها فان نصرت
 و اصناف بندکان علی تغایر الدرجات هر کسی بقدر قدرت و اندازه توان تا توان او ای شکر و سکران پادشاه ولی نعمت را
 پر خود بر خود فرض عین شمرند و بدین مرده تحسین و همان در لیغ ندارند و از حکم بر لیغ نوید عدل در مقابل این فضل که از حضرت
 و الاکرام که هست گشت بعضی غایت با ضعاف رسانند ما جانیان نیز واقف گشته در سجد و سکر فرمایان موته نامتانی بی
 سحر کاهی مصرع که پای مرد بود و رفت الهی میطلبند و امیدوار باشند که بمیان دولت این پادشاه صاحب طالع سعادت
 جهان خرف خراب چون بخت مقبل دول مائل جان و آبادان کرد و در مصداق حال شعر بقول الدهر مطوا عا ذلولا
 کفی للعالمین به دلیل بعیت جهان از دست چون تجانه چین پرازیب و نکار و فر و این شعر زمان است
 لفظ عین بمن علی الیقیم الوف من بعیت جان لفظت بخت چون بلا چاد و لیبی بنده ابلوغت

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

این بعیت ترک عقیدت

بگویند ایکن جهان صیقلی نی نیسا کجا جان نین لی اگر درین حال و صاف زبان تنی بر حسب گفته شاعر دستنی شعری است
 بالقرین ولودنی یا ناک زوی شعری لک آنها که بد شعر مستظهر بعبارت السنه گفتت کالری لیس
 اگوانا اهلکلی لعدا لایعربها وذلک بالنطق المکرر خافانها ما چون تیغ پادشاه سرخ روی باشد و بدین بیان عذر این سخن
 توان خواست باری چون سخن بجز بجز نامی بدین مقام منجر شد هر جواب تقریر عقل مصعب و ما فانه عخل فذلک معقول گفته عن الله
 علیه و عن الله ذالما لک بیت ز عمر کم شد و در غم فرو عشق و چه شد من از تو سیر کردم بر این شش کی علی بدنا بر اشرار است
 ۵ فرمای بعد از استجازه از ملحق عقل و ستاره زواسب فضل در شریعت مألوف و المؤمن الف ما لوف شعر نفوسنا لجل المجد عا شیفه
 فلو نکتک لسلناها علی التلیل هم باز معرفت معهودت و الفقیه اولی بحرفیه و انا قول الما هر بصیرت محرفیه ان شلنا فاضل
 طایفه که با ما بر این کسبند و در دردن و تن بیاری مادل و خانه دریافت را درند و دیدند و دستند که در او انحرصان سه ثلاث
 و سبانه سلطان روی زمین از رجه است م خان انصاف بدین اسلام که مرکز انصاف و بهما صفت او قات خود
 ۱۰ عدل و بذل صدق که رسید و حرکت منصور با کن و پورتا تمدن نمودن چون موسم بروج قناع اهناع از جره کلباء رباع برشت
 بیت و زنگوف باغ شده مانده ز خسار دست و ز بنفشه راغ شده اند ز لعیان و روزگار بدین غزل اینک کشید بیت
 هنگام تفریح و تماشای کناله چمن چو روی حور است در باغ بعش کل فیل در صفر صفر صفر بر جوت بر غم بلیاق سلطنت
 نهضت بیا یون فرموده به هنگام خریف که بیت شست پذیرای رخ ابی آب زعفران یا چو دستی زعفران آلوده شد دست خا
 امور ممالک روم متزلزل بود و قروم آن بوم تا مغول لشکری که اجماعاً درین مدت بدو عدت و عدد و محتاج
 ۱۵ نوین اعظم چو بان بیک را بنمید عواطف و تجدید عوارف مخصوص و شت و چون دران نزدیکی شهزاده را اجابت کرده بود شهزاده
 جان ز هر برج سلطنت و حور و حاکم سانی بیک را زیدت عظمتها نامزد و از دواج او فرموده حکم بر لیس شده تا لشکری که در
 ایتام رایست فرصت شکار او بند بجات آن لغز مابرت نایند و ساعات آن ممالک را از رعیت و عباد و فساد و ترکانا
 قربانی که بد وقت پای در خطه نافرمانی می نماید و سرچسپز او را سلطانی می کشید پاک گرداند و میر جوخت حسین با قامت لک
 اتان و حفظ و بسند مردان نامور که رسیده عنان مساعت بد انصوب بک ساخت و در حال طمی رسیده انشیس سلطان سیل
 ۲۰ که شاهزاده لک با دیگر شهزادگان توانی لشکری که جدل و جدل و راحم و جسم کی پذیرد بر قصد استلاک خراسان از حیون چون
 قبضه کمان چاچی مسیح تیر و مانده کار دوست تدبیر گذشته و هزاره که در مقام بقرا ولی نشسته بودند تقاعس نمودند و با سلطان سیل
 در موضع محاربت پیوستند و غالب آمد سیل بک سوار مندم بطوس رسیده و ایلی دروازه بکشوند و از طرف هتیا طیکسوزند
 روز دیگر چون هزاره بوی طمی شدند و صورت حال معلوم گشت دروازه کشوند سلطان سیل ملک طکوس با محمد شاه حمید با سا
 رسیده از بندگی خضره است و لشکر نمود مصعب و لایسل الاغذاء فلهن جلفا از حکم بر لیس امیر علی قوشی و امر اطمنای کورگان
 ۲۵ سپه سومی نولین قریشی سپه لیاق با برادریا ول سمعان با جی زرنخی امیر زاده سوختش بهر شاه مبارک شاه برادر زاده سجای طوغا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

با چهار تومان لشکر صفدر مستعد است که در مضار مضاربت سرچرخ نظیره خطی ننهد و در مقارعت چون تیغ خود
 جز در زون و دم نزنند شعری کنون کذکر و الجحون الی الوغا متقیان و غیره بنیاد و در اول رمان سال مذکور سلطان صفدر
 بیت شمشاهی که نامش در خور آمد پادشاهی را چو فرق ملک رانج و چو روی تاج را کو هر نفس خود با تو بنیان کوس و امرا
 بزرگ و میران چهار گنیک و ایاقان و دولتیار و دیگر امراء تومان و هزار مصرع کردان کار دیده و مردان کاروان نهضت فرود
 در بیاتی که شیخ فلک تن بروی می نهاد و زبان ملک بر او بی وفای میخواست بیت صفح نصرت و طغی فوج کف
 آن سرشکاف تن سگر جان شکار باد چون است سلطان خانقین برحد و دوطوس عافق شد و آذانه حرکت عیان بخان عت
 و رکاب زمین آرام با طرف خراسان لاحق مصرع آذانه تو کار و دوشید کرد در آثناء آن مبشنان که مباشر آن انشاء شد
 بود و نرسیدند و عرضه داشتند که لشکر توانی بیا طه آنکه بگریه با در پوشیده و از هر طرفی و طلب غنیمت نامنتی کرده بود در آن حال
 خراسان از شیران شکر و عالی کشته بر سبیل مغان فصد جبارت کونیه یافتند و چند روزه راه ایزن سوی هراه در مدخلت تو عمل کرده
 مصعب بکنی الصید عن عریشه الالسد و با سلطان سیاول مطاروت اتفاق افتاد و چون در آن نزدیکی آذانه مرجهت بگیت و
 وصول امرا بچرک پکت کین غضنفر آئین از دو طرف شریکاران و شرا کاغان پیشان رسید و باز خبر حرکت پادشاه جهان پدید
 قرینه و ضمیر آن تمیسه شد سر از پامی نشاخته و دستگیر قرار از دست عامل مذنبه انداخته بدان جانب مراجعت نمود بیت
 اری چو بانک جلیل باز آید از هوا کجنگ زد و باز کرد با شیان بیت کلاه گوشه خورشید چون نمود از دور ستارگان
 همه از سر فرو پند کلاه فآتک نمنس و الملوک کو اکب اذا طلعت لک زینب منهن کو کبک امر او شکر سلطانی در عقب
 ایشان از چون عبور کردند و از آن سوی تردد در مرقن مصادمت و است داده دلا و بیاد و بیاد بیاموز بیت کرد با هر دو چشم
 گیتی کور کونما کرده گوش کردون که سینه چون تهنه کور در چشمن مغر چون کف غم غم مغر عاقبت شهزاده یکک و چکنون
 منزه شد ندو تا جلدت که میگرد به جبار است از عقب بقاف کرده و اولجای گرفتار دشمن گذر قلب من طلب الا عادی و
 مثل سزالک ملکین اطلاب سلطان عزیمت تفرج مقصیبات مازندان و قلاع آنجا با مضار رسانید چون تا شیر بار نشاید
 عشر و سجمایه بیت از دل بلبل شایسته و غوغا برخواست سبزه همچون لسیکن من رجا برخواست غنچه بر جمله کلبن بنشاندند باز قاف
 سروسی بهر تا شایرخواست رایث نسین فرسای بصوب سلطانیه نشا نهضت فرمود رابع سلطانیه خود رسی و دیگر نمود و نوا
 انوار مرین بل بستی مصور بود روی زباب تسلیم و کور معین و از جمله عمارات مجدد که فخر عات ضمیر منزه گشای صاحب عظم
 تاج الدین علیشا غرضه بود ایوانی خرق نکا کردون روان معترض سلطنت مافراشته بود مد که مطلق نه طاق فلک از غیرت
 آن جفت خفت و جملت و ندیم ذم و دهرت میبکشت مورد صورت سقف مرفوع و نقش موضوع آن دیده روشن چون چشمها و تاب
 زرتیش از حیرت بازمی نماند و جناح کسکش میج صرح نمودر احاک نشین جناح میکرد و نید و از آن غوف پرفرف شرف حضور
 فردوس حل شاعرین می نمود و در مطالعه آن مناظر صحبت فرمای از ارا که تبه المادی آوازه حسرت نامی حرار این بیت مانند بود

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

بیت بجای وصل تو چون نیست دست من بنهم سر بر آستان که درایم فرشته رست مقام و با شارت و سوز جهان باز
 بنده و صاف باین قصیده غز او صاف آرزو بریده نه اثبات کرد مصیع و آتفا هیذه و اللفه زو عیس القصیده
 این کاخ سدره پیکر همچون شبنمیکر خاش قنات غنچه اش فزات و کوثر غنچه نای جنت خیر الباء عالم بیت اسرود عظم دار الامان کبر
 چون طبع و لغز نیست چون قتل در کاف چون پیش غم زبیت چون مردوخ ایوان بهشت جنت که طارش آن میدان بهجت کردون جزا شش
 خاشاک ساحت او هر باد آورده حوران زلف مشکین چرب لطف شمع آنچه از بهشت یزدان موعود و ذرا بکنت بهشت سلطان حاصل نمود
 نفسی که می بخار و نقاش بر سطوح از لطف می پذیرد بر لطف جان آن شاخ و برگ کبابین چون کشتای شاداب لغز نازک سیراب تازه
 بارغفت بنایش دراکت و هم چو باغچه بود پیش مغز فلک معسبر کولی نموده ای در خم سولجانی زیر لطاق طاقش ز قبت زنده
 تا سوت پذیرد آلت زبوت تا از خط صبح کرد و تقدیر خط سطر تایاقه نامی ز بهت سرای دنیا هرگز ندیده باشد وضعی چنین مختصر
 در وصف او چه و صاف از غنچه خیرین کفا خرد که نای مانی سخن مستر با کعبه بهیت دروی ساکن شد غنچه یا آسمان چارم شاه آفتاب انور
 خاقان خسرو آیین حمید سام لبت خورشید شتری خزه ساره بشکر خان نامه سلطان الجایو محمد دار آرزو ربع مسکون کسری و سکنند
 مسعود هر دو کیتی مختار ازین سواد مقصود و عارضه سلطان بخت کسوف فیض محیط جودش از دم تقدیر عرض بیط ملکش از شام تم بجا
 تاب هم کندش در خلق صد چو شرم نعل هم سمنش در گوش صد چو چو چنان رزم سوزش از دم شکر کن توفیق بزم سازش بر عرشش کس
 شیش جواب جا بیت اندر عرف تیرش چو خواب خوش رود دیده هر کس که بر شیش چون تیغ خود نما اپرانی بسر شد چون تیغ غرق که هر
 و آکس که دور اندش چون تیر از خرد دار و مثال بچکان از خاک تیره تا عدل شامل او ظل امان کسرتد بیمار عشق باز و تهور زار و مضطر
 حکمش بر بنیم شارت از بر آفتاب شفاکت کند عرض از الزام هم از جمله مواهب در عهد شاه عادل ایکت وزیر مشفق دستور عدل کس
 که بر نظم دولت چون آج مستبک و اندرین مالک چون روح شمشیر فلکس کار سازی چون عقل کل کند رایش بکار دانی چون بکین تدبیر
 سیش نام که درین ایوان خلدین بی دال ذال قده از بهر دست پیمبر تا کعبه بهیت دین ایوان کس تا شرح بهیت باه اسطغان معتمد
 بر تخت کارانی از چرخ کوش پیوسته چار خیزش خطی گرفتیم طبع از شراب لجر جان نشاط او چشم از جمال لبر کوش از نوازی زهر
 و پیوند این عمارت در قلعه کردون رواق از طرف فلان برومچ چهار خانه و چهار صفته اراکمت آیین برافزهند از سقف تخت و از
 سیره تا کرسی و تخت و پنجه و ابواب و شباک و میز اب از زراب پر اوخته بر هیا فی که خازن بهشت در در محامات آن خزاره
 خجلت و در بهشت در نمی آید مصراع بهیت چار در که اران بهت در بهشت و در صحن سراچه و دکشا حوزه مدوره زرین خست
 در میان طعما بر شکل مثلث در او بینه قائمه نصب کرده و از مرکز آن درختی طوبی و دیار بر مقدار قدس و بالائی با شاخا متعجب
 از ته ساق مخوف لطف بهدیکر مرصع بیا قوت و در در قواره دار بر خنجه بهیت زمسک و عنبر و یاقوت و لعل و مروارید
 نناده بر سر بر شاخ کون کون باری ازین جواهر و این عطرها بهر ایچی ندیده هرگز که هر فروش و عطاری و بران اصناف
 سرعان و انواع میوه با مستور کرده و پوشیده از زبر و دیوار نایزه بار اراکجان سروران حوضه نناده چنانکه شراب و بهشت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

التجاء لسيور سلطان محمد

دواز

و قير لذة ليشارين ازان نثر باروان و در مرکز حوضه مجاری ساقها و سه گانه در اجواف مستعین متصاعده میشود و ان شاخه
 بارک و نوا را بسته تراوشا جه که چون مناقیر شاهین اعوجاجی و پشت تراشش با نغمت از ارتقراق نغمت باشد بر قسمی از
 حوضه سه خانه همصوب میکشند و سابقان چون جرمین با کواب و ابا رقی و کاس من معین آن زلال کوثر است نیم نسیم سبیل
 سلاست بر می و شستند و عقل سرگشت حیرت در و ندان گرفته میخواند همصراع این آن صنعتی دان که چو مرصوف خوش آمد و اگر
 بجای آب بملخ وحی دران نایزده و میدندی از مناقیر مرغان و اجواف اعصاب مختلف همچون نغمت موقوف به اما
 حاضران رسیدی سلطان جمشید بیت و طیش با پادشاه پرور عشرت عیش شبا و روزها بلیت افوخ ازان وصال لغز و نوبه
 مجلس رغودیده بسی ساز و سوزها بر من بسی چو زلف و رخ سیکان گذشت شبا و روزها و چه شبا و روزها دران کاخ مینوبه
 عیشا کرد و در مشکران آوازه العیش العیش کوش زهره زهره که بار بد نوا مجلس اعلاست رسانید شعرا با طیب لذة
 آیام کنا سلف و حسن لذة آیام الضعیف عود بی آیام اخف ذیل من بطالها اذ انتم صوب التهای و العود و ظهور
 سلاف الخمر صافیه کالسک و العنبر الهندی و العود کلب عفلت فی این و فی لطف اذ اجرت منک بحج
 الماء فی العود ذکر التجاء شهزاده سیور با ملی سلطان عالم و پادشاه و پادشاه براده جهان ابو سعید
 ملکه بصوب خراسان در اوایل شهر سنه اربع و عشرين و سبعمائة چون شهزاده بگت عادل پسر تو با لکری مینوا از خراسان
 و ان الدهر بالترجیح راقی بره مخالف در پرده انزام چون تیزی جینی با رکشت چنانکه یک نوبت این قول با اصول برستی
 مقام پیش گفته شده میان شهزاده سیور سپرد و کتمور بغیره بو قاتیمور بغیره قدا قاسی اراد و اجاتای و شهزاده اسپنوقا با سابی که سبقت
 بود علامه موافقت بکجحت چنانکه با زنون پوست چون رشته مطابقت کنیاشد و با دیگر شهزادگان توانی نیز دل همسری و سر مکملی شد
 بل اساس مخالفت نموده و فاعده نماشت متمدنیم و در او اخر این سال عروه و ثقی بندگی خضرة محترم ساخته بجهه مثل امی و
 علیته تی تمسک و بطنی گشت و بر جیون جبری بست و با کیمون لشکر خاضه که از شتر حدیستر حریر بردارند و منفر معقر از
 فسر قصیر و دست زوارند کتاب چون کتابت رفاع پیش ایشان کیسان نماید و در زرم سر بر دست چون در زرم دست بر سر نهاد
 آسان در محل ثقل فراوان انواع موشی بی پایان که از سر قند با و بجای و غارت رانده بود بده سه ماه از اسامیه عبور کرد و شعرا کلام
 لثانها البعیر انزله مؤمنی یوم فسق الخیر در سر شور فان یرت و علفوا جنبتیا کروند اتفاقا و بائی که بغت ایشان یوت
 خوانند روی نمود چنانکه یک من آرو بهشت اقمه یافت نمی شد و سخن این روی مناسب حال مدشعر فاذا غلا شیء علی ترکته
 فیکون انحص ما یکون اذا غلا الا الذین فاته هو فوننا فاذا غلا یوما فضع عظم البلاء و کوهها
 آجا علفی باشد که معول آنرا ترن گویند عوام آنرا مسکه معاش و لسته تعاش می ساقند پس قوشن مانی خلاص را طمی با الکیا و با
 آجا بحضرة سلطانی روان کرد و شعر سپهر البک لوفتن کل بلده فوادى و اذ فاجاکم التملع اطاف تج سلطان اسلام بدین شاره
 در اهتزاز آمد و طمی را اغلاشی یعنی اعزاز و مرسل را سیور غایشی و عاطفت فراوان مبذول فرمود و بغوا خلع و کرامات فون سبغنا

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

و انعامات پشاورا مخصوص کردید و غلغله و مصیبت و شاد و دود باو غمیس که باو عیش دران رو صفت تهنیت آسازان بود و روزی
 و نواحی بنجا و خراسان و حکم راند که از تمامت ممالک مملکت بر سبیل مسامت و زکات براق و جهات استعدا و از لغات لاسکر و
 معتدنا از اجابت مقرر هلاق کرد و ندیس حکم برین نفاذ یافت که سرزاده عالم تحکامه خراسان را بطاعت خورشید بجهت منور و برین
 که داد سوخ نوین برآه بکلیه یکی وسیله و سون در خدمت رکابش روان شود و امیر نادگان حضرت و نام یا فغان دولت هر
 موسوم برآبی در بندگی رکاب آسمان ساسی تعیین رفت بدین تفصیل ساسی قلع سپهر قلعه سرور تومان برآون فار نوین زاده حسن
 سرور تومان چون فار توکال سپهر استیغ با تفاق رستم سپهرای بر سر دیوان یوسا میشی و عبد لطیف سپهر خواجه رشیدالدین
 برآه صاحب دیوانی محمد بیک سپهر بمیش با بغلا و سپهر ایلمارش نو کیر برآه فوشچی سیکر و سپهر نورین
 نوین برآه انداچی علی پادشاه سپهر حاکم مشارکت ایلمارش سپهر سوخ فنا جزا پنجه جنگتور سپهرای پادشاه
 برآه علم داری اسپن سپهر سلطان سیادل برآه سیادلی مصر خواجه سپهر محمد اوداچی قرا محمد سپهر ساس
 نوین با تفاق سپهر غمیش سپهر بعدی برآه حاجی شیخ علی سپهر اینچین برآه قضا حاجی رهنو برآه بوزا حاجی نعمت بقربت اینانی قوت
 جنایان خواجه تاج الدین علی شاه بسا خن مصالح امور سلطنت و تجیز عساکر و صرف خزان و ذخایر چاک لایق شاه نو و تنگنا
 نو باشد اشتغال نمود با اختیار سپهر و طبیعت سرپرده شاه بیرون زوند سپهر خیمه بار ابامون زون چون زمان حرکت سپهر
 بیعت فرمانفرمای ربع مسکون بر طالع سعد و فال همون تو دویع فرزند بسند قره العین جنابانی جنیه القلب جهانداری
 رکاب کرد و ساسی مجسم فرموده و بیاید چه سلطنت را بر آله شک شفقت چون عارض کل بشبیم سحری باران زده ساخت
 بهمانا بفرست شاهانه و نور بعین میداشت که مصرع دیدار تو ای دوست مکر باز سپین است طبیعت دل من همی داد کونی کواهی
 که باشد مراد زدی از تو جدائی بی بی شکی هر چه آید بدم بران پیش از ان میدهد دل کواهی جدائی کان بدم آید دست لیکن پنجه
 که کیسویی آشنائی پس پادشاه زاده و دولتیار مبارکی و فرزند کی طبیعت قدر چون بر تخی توفیق یوناشش فریباشش طفر
 دولت چو ادبناش روانه شد چون عرصه خراسان تخیم حرکت شاهزاده عالم گشت ایلمان سپهر بخدمت تحت شرف ختبه
 الجامیشی کردند شهزاده استیاس عاطفت تمام ارزانی فرمود و چرکیت اودا با تمام جزیل و اسرار میشی مخصوص کرد و اندید و کار با
 سنی در وقتی پیدا آمد و هر چیز در خبر خود قرار گرفت و سودای سبت و از دل و دماغ قاصر نظر ان زالت یافت و دیگر امراء تومان را
 هر یک در مقام صدق خلاص و موقف خوف و رجا که داعیه طوعت و طاعت باشد بداشت در عایا و شگری در هما و نهاد
 خوش برآسودند بانگ زبان عرصه خراسان در باع ربیع ساس آن بار و صفت جنات دم انبازی زود و دولت روز افزون
 رو بی کفارشیری نمود و شبهه برآستی باشاپین بازی کرد شب روز دران طرف خیال معشوقان بقصد محبت و کاکل زکات
 قانی بر سر پیشانی بود بس و در حضرت شاهزاده ملاک امور ملک و چرکیت مغول و تاجیک مصلحت آل و حال در دور و نزدیک
 برین نثار شیر و گلک تمار و بر نوین بزرگ سوخ و صاحب معظم علاء الدین بند بود و شعر ان که اقل القابله الفی به

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

این شعر کی چغتای

نقش

رقن سلطان محمد قسلاو سلطان

دواز

نفساً كحل مُنَابِ الْأَنْفَابِ چون سلطان چهار گوشه مهاکت رتبطا ولان خرم درای مضبوط و محفوظ فرمود شاعلی در
ملک او نماند که شاعلی لهو و طرب و کمنه کهن و خوشنوازه نبود الا دلیران دان نیز بآب دوزلف و حباب و دلب خون ریزش
نمادند جز دست ساقی اما از دیده صراحی و رابرن ندیدند مگر یک لیکن صبوحی بیت خود زمره کهنی از ساغر می بر کرد
لاشک از دست غلامان بخون کفایت چکت اگر راه زنی ترک کرد دست و لیک در گرفت و فغانی چون کفایت کار بود
ارامگ آرای و گاه در آئین ایوان روضه بزم پرورنی آستی و جام جمیدی شعر و خفته من بد الخوخ صابغة کانتها
عصرت من خفته خواستی گفتی بیت نماند و بری درین سنگ دام نه پرور و بزم و نه جمید و جام در نه ضمن عشره
چون ترک خیل شایرک چکت را شایر کرد و حباب شیشه گری بر روی آب صبح و بکت سخاها بلا آخران خیا طردت
قبائی بیابانی در پوشید و آفتاب در فروه شعر و افراط البرد حتی الممسن ما طلفت الا منملة فی فسر و سنجاب
مصراع زهی فرزندار کسی قوتو خرید حکم بر بیع شد تا در سلطانی ساز اقامت چون برک رسان ساختند و این دو بیت از
گفته هیر مغزی که در قفسه صورت مغزی دشت و شاد با آسا و پیرایه حال تقری بنمود و صبح بگری به کل ما بهواه انسان
عریفه حال پر و جوان کشت بیت دو گوهر است درین وقت شرط مجلس ما قفیه معدن این و نوزده میکان یکی چوب زانده
جام و قح یکی چوب کل اند میان تیش و بر قاعده مآلف غزیرت میمن قاعده تقامیر عیش و عشرت بود و عدل نیمی بی
عدل و بدل او فایض بر شریف و نذل در تضاعیف آن خاطر شایسته بی براتام عمارت سلطانی و جزات جاریه و ابواب تبر
سلطانی مثل بر شسته بهیمه معطوف اما در کار چنانکه عادت و آرون اوست بجکس مطالب دلوعی و ادویا قوت هر
بسکلی سنگ سیا که داند در نوش به شیش زهر آلوده بود وقت مهر و مهر بانی از قدر قدرانی کند و هم در شب وصل مشور فرقا
نوسید و بهنگام کامیابی نگذار که کام فرایش نهد از شراب لهو سراب سهو فاید و اظهار مرد می دل نده و جان بسازد در طرب
طرب همه را غم پیش آورد و هم نغم آرایش بر دوسه بر سر آنگاه و بد که چون معراض شمع سر بردار و آب بروی وقتی زنگ
دست بخون ترش و دست در اغوش نیش و اغوش شی کند که کارش چون سر اغوش بر سر شود از قرجه لعل لب و دندان همت
روزی نماید که جان بیان رساند وانه اینجا باشد که دم غم انجام ستروم آدم و مکه دروم سر بر و شعر القرآن الذهیر
بهذم مابنی و باخذ ما اعطی و یفید انکلبیت نیست همیشه عادت چرخ کبود چون بی غمی دید زوال آرزو و فاق
سلطان اسلام انا رالتد بر ما نه چون محاسبان جامع البس فحاسبناکم حساباً و محبران دیوان ایجاد ایراد و
حساباً که در دفتر خانه ازل با فرغ محاسبه محاسبه و محاسبه مشغول بودند و قلم نجوی و لاینجوی بر جریده کائنات میراند و در محاسبه
اعمال علی سکا تا کرم اتی غافل مستوفیانه جمع اعمار بر وجود آدمی با دور دست که دانیده او را در مهارت بیت اللعل حیات نچو در
اشرف خواطر وضع روزنامه محلی حال بر قانون عمله جویس ظاهر و باطن بنیاد نهاد و در قطع مفصلات اموال اعمال که حاصل آن
جز جمع اموال او را و تقربق ریس المال ختیار نیست بابت سماعی و جهادش جز در چشم مطلق با زنده و تا زمان عمل کلی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بیت بدفعه ایام حرف مراد حکم جبر قضا میکنند استتعال و در مقابل صد خون جگر بر عقیدی که از منشا
 من ذلک انما یبرکیر و با آنکه کارش هنوز قرار و استقرار نپذیرد و از تحویل و تبدیل امین نباشد مردم از سائر الوجوه عاودت
 بر آرزو غم و اندوه بروی نتایج و توجیه رود و مفردات قوی نفسانی را در سیاق و سباق و تراوله کلمات فاضله منع ناکرده
 مجمل وجود بیولانی سر بالاء تحمیل عقلانی باقیه در ایراد بردات مجعنا بهم جمعاً خرج انفس مقدر و حرف هلاق عمر مقرر با
 احوال و دستور قضا با را نذا و چون نشان تصرف عقل بالفعل که مشهور مشهور فقیراً یلید یغفلک تسبیحکم بالذبح
 ۵ وَالرُّفِی عِنْدَ النَّاسِ فِی الدُّنْیَا وَعِنْدَ اللَّهِ فِی الْآخِرَةِ و در زبیده باشد محبوب نثار و تمامی متوجبات حقانی نفسانی
 که بر موم رضی الله عنهم در صورت مشروط است و انجبات حقان بمصارف و جوب و استحقاق نرسانیده مستور فرماید و بر
 باز وجودش که تا کنون بسیار نیست زیر معین غنا بوده و از مناقشات نواب داخلی و خارجی مبلغی برسد و کدشته ترین
 کل نفس ذائقة الموت بر می کشد و عاقبت معنی بیت حاصل بر صرف ششمن ذلک من این جمع کرده که در بیت
 ۱۰ در وجه باقی تدریس مصرع والله لقد جلی فله یافن فذ لکن این حساب و حاصل این تقریر است که سلطان عالم در شعبان
 شصت عشره و سبعمائه از دارالملک سلطانیه بر غم مطاردت و شکار متوجه جفان ماور شد و دهه هجرت روز در آمد و در
 میر و دو بخیر می اذاعت و بر کیت سوار گشته در عرصه میدان مصرع حاصل زجهان عشرت و جامی میداد در پی غزلان
 پی آهومی یافت در عشره آخر شعبان بکاخ جهانگامی در روضه بهشت مشوره مصرع کا تها سرفتن من طیب جنتا جهت فرمود
 و جمع مناصب از خیره سری دست بر روی نمود و سبب آنکه در آن سفر کاب جهان ساسی رنج گشته بود بعد از قدم شاه سرفرا
 ۱۵ افتاد و از آن درو کافه حلاق در ماندند بچو کف الخضب بر صلا یه فلک ضدل ساسی شد و خاتون خوجه نشین منظره سوم درو
 اد طیب حادق و اذ انرضت فهو کشفین ما در گفت مصرع در سر پای شاه تا چند وی نمیدان که قدش فرق
 فرقد می ساید و خالی که از انحص قدم او پنجه شود فلک را که هفت خدمت او دست فرود دیده میساید چون در وقتی از پای شاه دست با
 کشید و سر خویش گرفت اتهام فرمود تا گاه با سال اموی مودعی گشت و پنج از دست معالجت چون تنی بر استی از دست در گشت
 ۲۰ سلطان تغلب مجوسان و تسلیم با یوسان و افاضت خیرات و افاضت مبرات حکم فرمود و وزیر ملک که در عراق بود
 غوطه میخورد و از شفقت و آتش حرقت میبرد صدقات و نذر بر فقرا و مساکین و منقطعان و کوشه نشینان بر زبان شست و در پیش
 که در ممالک بیطره اسامی خلفاء رشیدین علیم رضوان الله جمعین الی یوم الدین در خطب جمعات و مجامع مذکوره و ختمات
 بر ترتیب واقع ایراد کنند و اگر بعد از این معتصبان پشیر و معتقدان دور از نظر که دشمن مکار بود دست ماوانند بر صورت تعظیم
 و تا خیر اظهار استحقاق و تغییر نام ایشان بر زبان رانند کما ز ما جاری تطبیعات اصوات و طروف و طروف و کلمات معنی
 ۲۵ و بان از سنک و خاک بر کنند و این ابیات معتقد ضمیر پاک جاندری انصورش علی عندی ربه حبت و اجبل الصند
 و الفاروقا و لعن ان شرب ماء ما اری لکم باطروفا ما اری لکم بعض عدوا بل اری لکم بعض صديقا

جواب

چون اهلک خواجه سعدالدین وزیر در جوزه کمره وقف بواب البر سلطانی فرموده بودند درین حال سلطان تکلی می فرمود و دید
 اشارت فرموده تا بنی اهلک بر فرزندان او صدقه کند پس دانست که کار نوعی دیگر است و معنی شعر را بفرمود علی مانی فی انبیا
 وَبَرَّ سَمَاءًا فَلَمَّا نَالَ فَلَا طَوْلَ مَالًا لِلدَّوَالِ الْمَوْتِ الْأَعْدَمِ قَدْ قَالَ لِلْعَدُوِّمْ كُنْ فَبُكُونُ مَنَدُ وَبِکَرِ سَابِ مَسْوَمِ وَنَظَرِ
 عقل مصور بخط اشرف که پیوسته خط اشرف عطا رودی وصیت نامه نوشت محمودی بر ولایت عهد پادشاه پادشاه عالم ابو سعید
 وزارت بر منق کار دولت و مستحق منزله عاطف و تربیت خواجه جهان تاج الدوله والدین علی شاه و هر دو که شواره فرقه در
 چون سخن سرسری و حکایت ملک و سلطنت این سری از گوش بیرون کرد و با خاتم خورشید کین و تفضیل ولایت عهد در
 دستارچه خاص بسته خسرو عادل استیغاف را سپرد تا بر سبیل ودیعت وارث تاج تخت و عمارت نهال نجات ابو سعید
 و نوین عظم چه پانز از روم مراجعت کرده این سخن رسانید که کوچ آقا و نیکی می چنان دادی که در روزنامه مفاخر جهان اثر رسیده
 بر استان که دستان بستان کشت و در زمان دولت نیز بخدمت سپیدیده و بندگی کرده تو مثل بل تحمل نمودی بعد از حاجت مراد
 و طوبیت فرزندی و حقوق تربیت و صطناع چند ساله قضا که آن کند که ثمره الفوائد حایت یکت و این عهد سلطنت را بر سر پادشاه
 استقرار دهی و محافظت ملک و لشکر با ضعاف معمولی و قده العرس و الف حقوق و تربیت ما بر و اوف عبودیت محمد و
 و حد خدمت میدان و ایوان بلیت چه محش استی دایم کمر بند می دل بر جان چون پیش بر سر خدمت تو در بندگی باشی این کعبه
 در بان بکله طیبه و اثر و دل حاضر در عین شهود ناظر با قادت قرآن و ودیعت جان که خلاصه ملک جهان بود بخوانه خاندان
 تسلیم کرده شب جمعه بیت و نیم شهر رمضان مصرع از روضه بردن رفت در کاخ باغ شعر آناه الادی فی زینت عارف
 وَآتَمْنَا ابْنِ جُودُهُ أَنْ يَرْجِعَ الْمَوْتِ نَحَابًا بَلِيتِ اَنْدَرِ عَجْمِ اَزْ مَلَكِ الْمَوْتِ كَرَاو اِنْ جَوْنِ لَوْ كَسَى جَانِ سَدُوْشْمِ شَدَّ حَبِ
 عظم تاج الدین علی شاه با طهارت و اتمه غم اندوز ساد می اندر حضرت ندو تا تجزیه پادشاهانه از تابوت زرین و مراسم تدفین و تکفین
 اقامت کرد و نگاه از کلشن بشت شادردان غریب و اخر ناد و او ایلا و و سلطانا چون مانده که کرمی شاه کوش خورشید و ماه رسانیده
 و مطربه بر نگاه نیلوفری چون حکمت خود دران نام موسی بر ساحت بسته و دف موره تپا پنجه بر چهره روان داشته این ابیات از
 انشاء بنده و صاف بناله مجازی او میگرد و بیت لعل لفته بر جان که چرخ سکر ستم درین که چه درین نمی بخند سو سو در
 دست تویم بین دولت کان یار بود محمد کشت عالم ازین کان و بم درین صده و صد هزار در نیست در دلم باری درین و او را
 اقل درین بسکیت روزگار جفا کار آنگاه ز آسب سکت حادثه این جام هم درین میخی بر بند و از همس او و آنک ملک طبعیت
 بر محمد درین بر با و رفت تخت سلیمان عدل آه در خاک کشت تعبیه شش کرم درین بی برزم جانفرازی تو و اندر خود که هست بر چنگ
 زهره زمره برنم درین چون بر جای سر بر اثر رفت و بستر و شیرالین و لغوت اسباب تجزیه از تابوت و تکفین ساخته شد احتیاج
 تعذیر در عرض سمن درخش مرکب جنازه و نقش در کشید تا مات خوین و شاهزادگان و امراء دولت و وزراء و ملک و صاحب
 دیوان و ارباب ایوان و محرم رعایا و متوفقان و لشکران بر لب خشک چون چشم بی آب لیسان همه دیدگان ترانه کشید

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

قیاض کربان باکریه فوج و نوحه که متصرع بن کوش که از نوحه کری گویند در صحبت آن رکاب که با رکوب بران مقصود بود چون
 است خود وان شدند و نماز گذارده در قبه فتنه دیدار بواب تبرک بر بواب حبت و زنت می کشاد تا بوقت زرتین دفن کردند و تاریخ آن
 واقعه بر صفحه جریده ایام قبل الم از زاده خاطر فاطر و صاف برین نظم مسطور گشت **حبت لم یولفه خدیجان جانان را و بجز سلطان**
 که کسر عذاب فتح مملکت نم کرد بسال بمقصد وی و او آخر رمضان ربیع عمر قضا هم بر او محرم کرد و روزها علی التوالی در نفس
 ۵ سلطانیه و سایر ممالک قریبا و بعد آنکه نعی این وفات پرافات رسید بعد از خیمه **مجالس وعظ و تذکره ابداء خصه الرحمن**
بر وجهه و زنجانه فاتنه ابھی من ملکک و سلطانیه ارسته و ستمذ اللهم ارحم سبابه و اجرک ثوابه و منیع بفضله
خلفه بما خلفه فانک اکبرهم المثنان و الفضل ابونج الاحسان و الله فی کل شیء حسیب نعم الوجل جلوس همیون
 سلطان و سلطان زاده اسلام خلد ملکه و سلطانه چون سلطان عالم طبت سایه لطف خدی و ممالک رقیم
 حامی ملک جهان نامی رسم تم صورت رحمت افزایا رگلف صدق سلیمان روزگار کجیستی کیجا و ثانی بکنند خضر عزیرال
 ۱۰ بمیشال حدیقه حایت بلال جلال ملک سلطنت شعر هلال ابن بدید و ابل ابن غامه و قبض ابن بجرین بل مصلح ابن شان
خزان و صمصام و فخر بن صبحه و شبل ابن ضرغام و لغع ابن بن شمر و سعید بن الجاثی و بن انعون سلبک اشا ابان ابن هوک و کت
 که بود نو بر تو و او سلاله شاه جهان شاهی عادی کزای حکیمه شاعر و فقی الحخیم نهی صفوالتیما لعلی و سع الزمان حرمی ملک
التدی ندی آفاد عرفا و نغریها و عارفه کالکوکب السعدا هدی و اهدی و هدی خلد بالرافه دورانه
 بطالع مسعود و اقبال موعود و از صوب خراسان که مطلع آفتاب سلطنت است چون آفتاب از بعد بعد مجر و سه سلطانیه حلول فرزند
 ۱۵ واقامت مراد او است مواسم و عا سلطان سعید نقل الله صیران حنیانه و انزله و وضاحتا جنگا و روح اورا اعدا است
 قرآن کلام الله عز و علی تقدیم آقا و روزها در ابواب البر و دونه دیوان نامت امر و کبر و اصناف مردمان از ایشان داوند بوقی که
 در فتح سلطنت خیل ربیع قمریه رعد نو بهاری فروگفتند و رایت تپش روایت برق خطاف بر تیغ کوهساران بر فروخت جوهر
 اصناف از قاطر ابر و کاف چون اصناف الاوصاف از ذوالع طبع و صاف بدر ناب و لولو خوشاب انصاف یافت متصرع
 چون یار بر در یار یار در یار سبزه مرغزار بیا لید و در برابر پدیل سبل استینه مرغزار بیا لید از شاخسار گلزار بلبل و چو مرده یا ض
 ۲۰ و همه کشیده چون نکار چکا و کت و سایر بجهت اقال از نوای موسیقار حکایت کرد و خطباء طباطبا بلاغت صور نوعی در مجلس جمین سبل
و مجلس خرق کل بافت مذار و سر و پر و زه ترشع علی صلب الزینجد شاهیدا بیان الله لیس له شکرک خواندن گرفت
 غصان ریان و افان قان و کل دوروی **از راه که نرسب متصرع** ارسته هم ساعد و هم کرون هم کوش با شارت و فرمان
 شاهزاده جهان کرد و صین و دیگر ربان حضرات و اتفاق و طباق ارکان حضرت طلبه علوم و علم نجوم تبیر طالع و تقسیم مطالع
 و تبیر مطالب شغال نمود در سنه سبع عشر و سجاهه طبت غره غره و نجات طلعت زهر نمود چهره ساء ملک جلوه رعنا فرقه
 ۲۵ نخوس از در جطلع همیون یعنی برج حوت چون چشم باز دور کار سلطنت و در و زنب چون کید واهی حساد و مجر و سعیدین نام سعادت

پادشاه مستعده شده از مناظر تملیث و تدیس مناظر و حط سیم السعادة و افرودین کل الوجود قوی حال و مدعا شریعی مشتری بر نظر را
از قوس مشتری بود بیت قدر چون بندگان اعیان فرعون مرغان سامی ز مهرش مهر فرمان بر عطار دکاتب دیوان ریل مطربان
ناهید و بر پیش تا کسره ولی بهرم ترکشش زحل چو بک زدن این بر فراز تخت میمون بخت قرار یافته بر فرق فرقد قدر شاهی
تاج دولت تاج پادشاهی ناد و عقل و دان آبت و بها و رعت و روه امتیرانده از زبان برادی روزگار میخواند بیت برارنده
چون فریدون بود نه پرورده اش از فرایدون بود هم قضا در محکمه رضا بوکالت ایالت ولایت عهدی و هدایت کفایت
۵ ابدی که نتیجه سعادت لم زلی تواند بود و مجتهد کوهان منگی عدل و بذل عروس هر بهت کرده ملک راعده زوجیت سبت
هم قدر بر مقتضی جمیع الشمس والقمر و قون التور والتمس بخاریده مشاطه صنع الهمی عقیده عافله پادشاهی سلیمان صلب غایت
سلطان مین السلطان العادل غازان خان بافضل الخطاب مستطاب خطبه خطبه کرد و صدق صدق صداقت و مهر مهر
بریده بکمال کفایت و دلالت و صایت شریعت محمدی در لبه تهنج وارد و ج شاه خورشید تاج قرار داد و ولایت
۱۰ قدر بجز رزین آفتاب بسخت سار با چوسپند و ان کاید و سید روزگار بلوح محفوظ بقلم جف العظم دخل خورشیدانه و فاق و محض
گرتوبیان نبوت و سبج عایت خدی غر و جل مستجل شد ازین معدلت پادشاه همه روز نوروز بود و همه شهاب قیمت شب قدر
گرفت و عید خود بنود و اگر بود بجز قری عید بدلیت و موسیقار زمانه بزخمه مرغان خوش سرود و ایقاع نغمه رود در مجالس
هنس خوش سرود بیت نگار درین جشن همچون بهشت بنید جوان نوش بر طرف کشت جان خوش شد از دولت بوسید
چه خوش باشد ازین دلب بر عید بنده و صاف که قرب سی سال آور سایه سریر آسمان سامی عم نیکو کار غازان خان و پند
۱۵ جبا نذا رین حضرت الجایتو سلطان انار الله بر باها حسان مناقب طرا ز مدت خوان و دو صاف او صاف آرمی سخن ان
بوده و عریضان و عا و با آسمان رسا لمؤلفه چو پادشاه جوانخت پیر تجربت خدا بدست تو داد این جهان پیر نهاد چو
هفتصد و هفتاد جلوس میبوست سنین سلطنت تو بهش قد بر ساد و مطرب بزم طارم ستم یعنی زهره در پرده رست بزخم غایب
نوامی از قول نو آیین بر ساز چنگ صبح آیین ساخت بیت چو کفتم بان تا بود شد و غنی چه کفا قضا چه تن یعنی چون نظر
در نظم امور ممالک و ضبط قواعد مسالک کرده شد حکام تو این کلی و جزئی بر احکام برین سلطان امید مقصود آمد نوایان عظم
۲۰ تمنن آفاق دین پرورد علی الاطلاق مصرع خسرو کسری صفت ارش جمشید صیت چو بان بیت میر لشکر کش لشکرش
ملک افزای شیر ستم دل عادل زهرت آری انکه او را بدون قار ز قح و ظفر است و انکه او است چون قارز تا ناید حد
که بحقیقت حامی همه عالمیان و داعی رتبه سلامیاست بقاعده قدیم بر منصب بیکریکی تو فر فرود و بر مقتضی ایساق سلطان
سعید تولا الله بغير انه عبهر بوستان خانیث غنچه کلشن مملکت و ولایت بدین لطف حق لطیفه شریفه صنع مطلق ساقی
بیک سلطان و همت عظمتی که در عقد جهان داری بود و عقد زوجیت او نظام گرفت و کار چو یک منصور و سده ثغور
روفق امور و جبر بر مکتور از رای عالی درایت منصورش بر قرار استقراریت بیت در پاشمش مملکت شاه خورشید شاه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ده

تن

لشکر آمد در زم بست بر دروی مانند تیغ بر سر آمد امر او بزرگ سوخ نوین دایر پنچن و حسین و استیقلق بقاعده با خدمتش بر آه
 نو کاری یوسایمشی گرفت و امر او تومان و هزار و صد و ده با چرخ یکی که در ایتام پیشان بودند و بورتها و علقواریا در هر شهر و هر کوره
 هم بران سق و هم بران و تیره مقرر و محمد کشت و کرک بران سیور و چرک او در صوب خراسان و دیگر کجاها جوانب که در هر
 ممالک مخصوص گشته بود و بسبب وقوع حالت سلطان جهان عقده استمال یافته از مستور اجازات مقرر می تا آنکی مطلق رفت
 ۵ و صاحب اعظم و ستور جهان بان تاج الدین و الدین علی شاه عزت انصاریه بوصایت سلطانی بل سجا صیت عنایت یزدانی بر حسب
 معهود مباحثه منصب صاحب دیوانی گشت بی مشار که غیر و کار خزانة بزرگ و دیوان عمارت و کارخانه تعمیر و جهنگان خان
 و کرک بران و ساکس که پشت دست لاساس بر روی زنا و خانه تیرنج تواند زوهم برای ملک آراسی و مغوض گشت و ملازمت
 حضرة جلده لیل و فخر اعرضه این جمله و عر ضه این جمله آد و فود و عطف پادشاهانه بر تعاقب انفاس نانه متعاقب سیور غامضی
 که ناگزین روز افزون مترادف ذکر اسپانی که باعث شد بر اظهار مخالفت و تمرد بکویت در خراسان
 ۱۰ چون یکی سعی آدمی را در بی معاونت سپهر و بالست و اسباب بی ارادت حق غرور سر اصعب و اکثر سعی العالمین ضلاله و وسایل
 بی مشیت او هرزه و بی طاعت مصعب و عیب است الذین اتخا لولاءهم من دین حال بی ارادتی بر زبان خانه گشت ای دل اگر باغبان قضا
 آسانی شجره مراد آنی را بر لب چو بار ارادت بتسلیم تو فین پروردوی بی مزید کلفی ثمره کام از کام نظر او امید دل خسته زنا
 بر آوردی چنانکه لیل طبع سعدی می سراید از گلبن بن سخن گفته بیت کرم باز آمدی محبوب سیم اندام سکین دل کل از خاتم
 بر آوردی و خارا ز یاد پار نخل تشبیه سخن منی بر است که در شورش بیع عشره و سبعا به سلطان سیاول راحلیت و خرد و القرن
 ۱۵ بر آورده سیور استقلق نام بیت دل نشان و دلگشای و دل نای و دلربای و دلنواز و دلغریب و دلفروز و دلستان شعری
 علی القلوب بیف یحظ بزلفها ضامنه البیان بیت قدوری و زلف سرو ماه شیک مشک چمان باه تابان
 سرو است و من خاطر بست هتلا محکم گرفت از بیت و ساختگی اسباب سخات که معهود چنین و عیب تواند بود متوجه مرغز
 جگله که اردو بود در آن حال سیور بشکار خیزد روزه بنشسته بود آتش شبن سیاول فرود نشسته تا ترصد و نظاری و نصبر و عیب
 کار بست و خا تو ترا علی الرسم او لجا میشی و دختر کشمش که ده طوفی در کمال تحلف و استسکی و تنوق و دلنمو کی تربیت داد دل
 ۲۰ خاتون بزم مغاطیس کرد و جذب کرد و بیت از کوش تو خود قیاس میشاید کرد کاسجا که زهت پاره نرم است باری و عده
 و ساز و صده خبان همین باشد که سیور را عرضه داشت کرده کار مصابرت و مطابرت با تمام رسانند سیاول بر بعضی من میبصر نفع
 شعر و با عجا ان الظباء یطرؤها نصید رجالات و الضباء منضاد خیمه اقامت هم آنجا بر اوشت و نقش وصال که بخواب
 میبایست بر صوف خیال بگاشت شعبه البیان الوصل طیف خیاله و ههناک طیف که یاد و نیت القصیده حال آنکه بکویت
 مدتی بود تا این ساره برج غایت را بر صد امید و بیخ نزدیک ترصد میکرد و چون ازین خواستاری و پذیر فاری آگاه شد و در غایت
 ۲۵ که بر نفس سببی استعلا دارد و کفیف با طرف دشمن چه تحصیل لذات نفس سببی و هر دو درین کار چون مرکز و پر کارند و کار آمد و شاد

غیره و دو بسقف لار و رواند دور ساینده و دست حسد سر نه بیداری در دیده بیداری او کشید ناچار بگریه تگری برقی پادشاه و ملی نعمت
 ز و سپهر را در شکارگاه او جمعی کرد یعنی عرضه و است که سلطان الیا بنو بیست عدن پویست و پادشاه بر او به سعید هنوز در مسیح می
 عزمانست اگر سیور سیور فامی کند و اندیشنا و دراز خاطرش تر فامی و بسبب قتل را بر بنده اردانی و او متعهد میشود که با تقاضا
 سیاول بارداریم و عرضه خراسان عالی سیور امصتی و معما گذاریم از آنجا خود با اتصال عرضه امید شماع میکید و مشعله دولت
 اشتغال می پذیرد و شعر شخص عمال لودی لشم و شب عجا^۵ لفر صایه عرضت فالخر فی الجبلین شرط ختم سخن ختم کرده مبارکش را
 بالکری معین کرد پس نه تا دعوض مواسست مهفمات طلبست مرهفات در انباید و ما و به عرس را بروی مندی با تم کرد و اند
 سیاول فارغ و مطمئن منتظر سرور و سورشته و دل و مطلوب مجال سته و با خیال محبوب چون غایب از غم سر گذشتی بخوانند نصیحت
 شعر آخذنا یا کطراف الاحادیث بئنا و سالک با عنان المطی الا باح آن لکگر کینه در بر رسید بیت آخر بدیدیم می جان
 در روز خوبی تو دست خط کشا و پای صواب سته با سیاول مقدار دوست سوار بود چون باهی در شبکه خطرب نمود و بعبود
 بر مرکب سوار شدند جل مانند تیر از هر سو دهان کشا و ده کار چون تیغ در کردن فاقه حاصل نامت اعوا را عن آخر ما قبل آوردند
 سیاول مصرع دران کبر و وار و دران کبر فر فرجه تری یافت و عنان برافت میت یاقه از دشمنان و شقیه دوست
 سوخته روز کار و خسته کردون و با خیال دلین و نخت تر نه خویش میکفت بیت چون خط تو باخ تو مید و مصاف بر
 قلب من از بهر هه افتاد و نیکست و زبان حال بدین بیت جواب او شعر اذ اکفنا الحرب بالبطون و الفنا جعلنا المنا باخذ
 ذالک ظلها ما بار کشا و چون صید خسته و آنگاه او را بصد کیده از قید بسته وید بر با و سپاهی که زیر ران او بر مسیح صبا و دور و جوی
 بر زبانی میکرد آینه و سوطه عثانه و سوطه عثانه و سوطه عثانه و سوطه عثانه و سوطه عثانه و سوطه عثانه و سوطه عثانه و سوطه عثانه
 باران من دریا فغان باجوقی پردلان از لکگر که مرکب ایشان نیر و صبح فکاتما برقعن ماله بوضع صفت حرکت داشت و عقب
 چون دو و شتافت و چون با دیان کرد می شکاف بعد از روز ماند نخت و دولت تاب در پایان هراته نر و نکت آب جیحان که فرسود
 خوانند در روی رسید معدودی که مصاحب بودند جمله را مرکب کلیم علی نایده مانده و عرضه امید از مهره حیوه بر فشا نده هم
 آنجا اورا گرفت و فرمود تا جیلا میر صد تعجیلا لانا جیلا بیت خود ندان مرور اسرار اعرافه زبان تیغ کرد پسید و بندد و الفانیل
 شعر لکن سماع لایم لیس بدید که و العیش شیخ و انصاف و نایمان مبارکش و غدر بدین خدمت محلی مر موق نر و سیور و بکتیوت
 یافت و از آنجا نومهال ممتاز شد بکتیوت چون تیر کمدت از نیت سوده عقیدت بیندخت و از کار سیاول دل پروخت و رحیم
 شریطه که ذکر رفت مبارک است بقتلغ را از سیور چون داو خود از کار مکاری بسته و از آن روی که شوان مطا بهرت مسکوم یافت و نقتل
 باجو و میکفت بیت بیتی قد و درش غرمت و انفا ز سر و باغ و کل نوبار بستام پس ایچی بر بندگی حضرت فرستاد و در
 این الحاح و مزاج این لجاج و انداز این عشار تقریر کرد که بقصاص غنم خود تقو و این قصد پویست و نیز قضا چنین قبه بود مصرع
 نثار دکنون رنج و اندیشه سود و در بندگی مقرر شد که مصرع بنده همان بنده است و فرمان بر کوچ دادن و بندگی کردن با مصرع
^{۱۰} ۲۵

فرمایند

بر میان بسته جان بطوع کمر هر چند معلوم بود که از حکم برین سلطانی تغور در ابولا و قیاسبب مواخذت شهادت کان ساربان و ذوالقرنین
 غار شکر نشان بیاسارسانید چنانچه در مجلد راجع هراتی بدان کرده شد تا چون مبادی جلوس همیون بود و خراسان عالی عالی مانده
 و چون بکویت و آنصوب لشکر بیکار از اسدی حدید و در کئی شدید و شیر ی سگر نده و ششیری بر نده شهر ختم بجای و هین بر سلطان
 و سبب مضمون و سنان صدع می نمود رعایت صحت کلی را برین قدم خلعت ابغا و عفو و غضا و در فرار زانی اقا و
 کدر البصوف مقابل کرده شد بل بسور غامی می مراحم مخصوص کشت او نیز ظاهرا بر پنج بندگی استرا می نمود مصحح کما استغوا التهمین
 البانوالذکر در اوائل شهر سنه سیع عشر و سبعمائة چون پادشاه براه جهان سیر رخانت را بجلوس عالم بناه که تا روز قیامت عالم بناه
 زین و زینت داد بلیت از پنج دولت اخراج اقبال رونمود و ز شاخ خرمی گل رش بر بون دمید امیر بزرگ این قلع خط مملکت
 خراسان و بی صنطلی آن میداشت بی آنکه از حضرت جلالت اشارتی رفنی یا مذکری بر تبه گیران تو فرمودی التزام با سیاستی و محافطت
 نمود چون تهر و تهر و بکویت ظاهر بود و تعلق سببی مطا برت سیور پوزان شده عرضده داشته نقل کرد که من بنده او را بر جاده بندگی و
 مستقیم بدارم این حدت و بر بندگی حضرت موقعی عظیم یافت و مات امر او را کان دولت بر تابت حقوق خلاص در این صورت ممنون
 منت شد و حکم برین شد که در خدمت او امر او تومان یکان تهر و امیر راده سور ختمش و بر زکمی و طوفغان برادر شادی کورکان
 تر مار و شیخ محمد سپر لاند و طغانک شعری چینی کما التمر والابلان فیه غیل جنته اشد و ان شده و در اثناء این امور
 شراوه منتقان کون و خراسان با امر او تومان حاجی سلوان برادر بهای او و او می قران و سالیجان اباجی وری ملک سپر سلطان
 سیاول و برامشا سپر محمد او که ای و امر او هزار توکال و او و بوقا و جبریل سپر قرانها و و پیغمبای و حاجی سپر رنج و شادی و سلیمان ابوبکر
 و علی شاه و چرکیت و حاور بوقا و مقدار سه تومان شکر معاهده و موضوعه کردند که بکویت را تا ختن کنند بقصاص سیاول امیر بزرگ
 این قلع را یعنی معلوم شد عالی ایچی حکمت نام پیش شراوه منتقان کون فرستاد که سخن بکویت اینجا بر نده شد و بران حکم برین تعاقب
 باید که ازین اندیشه متفادی شود و نقرض نرساند بیو اهل بجا نرزیده هر کس از امر او را کن خود ساکن شدند چون امیر این قلع خراسان
 رسید بکویت پنهانی ایچی فرستاد و بهمانی وصول اثر ابتاج و پیشار با طهار رسانیده و خلاصه پیغام آن بود که ما با منتقان کون این شمشیری
 سوزشیم که کار و کیران سلسل است امیر این قلع با طایفه مواطاعه کرده چون که در زمین از سواد شب نمودار کلبه مسکین نمود منتقان کون را
 کار با عقد روز و مکر که مکرستی فرود بر فراز اقی قدم نهاد و شبت نمود که این معامله بی حکم برین نبوده باشد والا امر او قوا را تلقا
 نفس خود برین باوره اقدام نتواند نمود عنقریب بکویت فایع البال خویمت خدمت امیر این قلع با مضار رسانیده و در مقدمه او را
 از وصول خود اعلام کرد و با نصد سوارا با استقبال فرستاد تا او را محافظ و مراقب بوده دل مخالفان نگشته و راه خطرات در خواهر پسر
 مانده بکویت چون خدمت امیر این قلع رسیده او را بر حیب و کرم تلقی نمود و طوی مقبلانه فرموده استن و خلعت از قبا و کمر
 مرتض و هب با زین و ساخت زین داد و وجوهی که از حکم برین درو چه چرکیت خراسان معین شده بود تا مات بکویت و چرکیت
 او را از زانی و شت و از اینجا بر سار رز بانا و ارگشت و الله یولی التمسیر که امیر این قلع را بر مخالفت نوین جم فرمان چوبان بکیت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

بایکوز

تشرناقب شهزاده کردوین

با حکمت نوع موافقت و معاهده بود مصحح کوله بکن هذله حینت کان فذ مصرع باشد ترس از طوفان چو باشد نوع کشتی بان
چون از ضبط امور فراخی روی نمود و لشکر را با یاسا شکی کرده و در پرتو آسمان مقرر کرد و سپه دار و ای قران را برابر نوروز که خلافت
هنوز سبزه او را برادر مهر نوروزی می سودند و در خراسان نصب کرد و متوجه بندگی حضرت شد هنوز شرف کشتی رسیده بود که متعاقب
اجا عیسان حکمت از افواه اشاعت یافت و با روایات حرکات با روایات نفس انضمام و با روایات افعال با روایات کون تعین
این بیت می گفت شعر الالاری ذل احسنه فی عوادیه یحییها الالاسید و اد فیها وقال المصنف کرم الله وجهه
لقد شیننا الاظهر فی فلکناک لسانیه و صفیات هجیه ما می احوال او در موضع خود ایراد کرده شود انشا الله تعالی و صد و الله
تیسر عبده حتی تو ابی حمده من لابی عبده تشرناقب شهزاده جهان کرد و صحن و ذکر خیرات جاریه او
فقد اتعد و لتما و تقبل مرآتیا در حالت حدوث حادثه لایه سلطانی تو الله بر حتمه الواسعه باو شاه و پادشاه
جهان ابو سعید سلطان خدا الله سلطانه و نصر جنده و عوانه در خراسان بود و سوخت نوین ملازم آن استان نصره ایشان خسرو
رهتین زبیده تیغ و کین عظم چو بان در روم و امرای بزرگ ایرجین و کرج حسین بیک در بغداد و لشکر با چون سبب خورشید
متفرق و مغلها با احوال اموال و امال اعمال متفرق و پیر و از امیر بزرگ استغلق و صاحب عظم عزت انصاره را محافظی بود و بیجا
شاه و شاهزاده جهان بقیس و دوران ملکه ملکت آراسی عقیده جهان بخش عاقله عدل پرور عاقله عقل برادر کافله دولت سازه
فلت آسید عصمت صفراء صفوت مطفرة الدنیاء و الدین کرد و صحن لثولفه فسروده سلفه که همیون نامش در امیر سل
اروغ و هبطه ترین است تانیا و که نظر بر رخ چرخ فخذ دیده خورزاشته همه پر نوین است عصمت او است چو ترکیب فلک
دوران عیب رهتین غنم معتقد جبرین است ابرش همیشه چونند کام بین جای رهش که زبجوله حور العین است تا بنام
کرمش جمع خاکشت دست خوشد برکت و بر حاتم طی تر قین است حضرتش مایبول صدیک و تغزماست بنده خجش
قسطین است عفت بطش بجهان فانه فقر است غنی خشم و خوشنودی او را یک لغزین است بر تیب اسباب عزت و تسلیم
عظمی سیم شهزاده رهتین دوره و شاح سلطنت شریه شجره غایت ساقی بیک زا و الله عظیمیا اجتهاد ساهانه فرمود و در محاسن
سریر دولت و رعایت چر بیک و رعیت در جهان هرج و مرج بدل مجبود که روان تو را کتیا خاتون که بعد از وفات او کتای قان فی
تعیین نمودنک جنابانی رعایت اولوس و اولوش چر بیک چکنیز خانی بوجهی نمود و آن احد و ش عنوان تا ریجا آمده این نامی در وقت
در خمی مجلبت عزت کشت بل از دست سلاطین آیام و خوقین فلک غلام با صد هزار عغان و سنان عشره معشار آن بر بنیاد و بکجا
که مضمعه مفتح مصحح فذ فان اردیه الرجال خیا و هلمی تواند بود با طهار رسانید که ناج همه سردران عالم با سر بلند می چون غلامان
چو بان از دست طعنه زمان در پای شرساری افتاده لاسکت ره کار از زبان بنده و صاف میگوید لثولفه هر که را ما در پیش
باشد در مسکو تور خود و بلطفت لایزالی حق بود منظور هم مشکل آیام بر برایش شود حل لاجرم وین چوپنیاکی نماید از چنین کس در
اول اعلام واقعه سمول کثیر و انما و حالت رتخیز خای طی سحک آیام در تعیل تام بندگی پادشاهزاده آیام سوی مشرق

در

تعیین

ذکر شهزاده کرد و حسین

فرموده و در مساعت بر سر سلطنت مبالغه بکیران و همچنین بصوب روم همسفر اعظم نوین چوپان و بدیکر اطراف هصارا مارا بلچیان چون
 و افغان شب و روز شب و روز با بوق بروق خولف در ماح ریاغ عوصف جعنان و هم بر کر و نینده و فرمان بان تبلیغ بانجام ملک
 صحیح زادها الله بسطه و نمائیه بران کر و کره با ساقان و لوگن ممالک در نواحی مغارب و مشرق تا بین ملایق و وضع طلائق
 مرده اند قیام نمایند و در تجارت بلا و که کلی مصالح عباد است امارت نیک بندگی و خلاص مظهر صدق رسانند و هر کس شغل معهود چنانچه
 پیش ازین بود همواره فریبند و از دستور خیال فصول فصول بر بخوانند و بمطاعت حکم برین مستحق مزید عنایت گردند بدین معنی
 ۵ خیالات فاسده از دنیا غمناک برین شد و چهار سوی ممالک را استقامتی مدعی نمود و روح سلطانی از ضد بهشت مصرع آفرین باو
 با آفرین باو آفرین میخاند چون سر بر عاقبت بکسوس همیون اونس شد و متقش نه نفع عشره و سبعا از حکم برین قدر قدر قضایح
 حکومت و سلطنت مملکت سلیمان برتا و بجز که ملک الیهمن آل سلغور انا الله بر این الما صین منهنم و او ام دول الباقین بود با سار
 ان الله با مکرکم ان تؤذوا الا انات الی اهلها و شمره و اخی سلوک طریق الخی خرینا و سلهنا ان حضرت رستم دشمنده و اموال سیدیل مطمنه
 ابدی متین چنانچه با ساقان و لوگن و ادب باب بلوک و کتبه و علمه اعمال و مفضلان اموال مرثبان احوال از خدمت ذواب خدمت
 ۱۰ مشخص گشت لاسک بکرمیت رنگ و ده داعی الطاف با قنای آن ممالک بحد فیر از شمول فضل نصفت و دوفور نبل و ما
 زین و زینت و نور و نو اگر ف حاکم فارس فارس با ط انصاف شد و آب صواب اشام کرد و باو چون چنین خطاب شد و قال الله
 مستهم ما یحب الی العدل الکامل انزوه انزوه انزوه انزوه انزوه الامن التامل بری جاب
 شفقت و رفت سایه خدائی بر قوی و ضعیف عالی ظل ظلیل آمد و باران احسان از ابرزشا با نه بر گشت زار امانی کاغذ رها و عموم
 ۱۵ بر ایا از عوادی میان ریزان ترکشت و با وجود آنکه سالهاست تا شما ص بقاع نفاع در نفس دار الملک شیراز نو از فیض لایه ابدی
 خانه داده سلغری که اطراف هلاف این شهزاده کا مکار روفیق و دستیار نزار بیاع سایر در نفاع یافته مثال عالی با ط مستقر
 و علیک ایاتیا سقری و باط اهن بخش اش و مسجد جامع نور روشن تر از لامع نمود و با ط شهزاده با بقول و ذار الشفاء
 مظفری سفا الله ساکنینها و سفی صوبها و تحبها بنها و با ط عاروا الشاء علیه حله و با طهم بنه کلکنا
 اذا اناک اباک و انزواک انزلنا بان بشیر که تیش در دل این منافقان دولت انداز و غا به است و رعایه جامع عتیق و ما و کون
 ۲۰ حدیث و خان دور و حقیقت جهان خود غایت و دور و باط عدتی و بالله عده بانها و در رسته عضدی و وقت فی عضد
 لا عادی لهن لهن الظهور بعضی املاک و وقف بنده را و کان که امروز حاصل آن موقوفات ریا و از و دست هزار و سیار باشد
 تمت دریا مقدر شاهنشاهی از امر مقرر و موقوفه مرده و بمصارف خیری دعوت غیر مصتب استیجاب بی غله و صطراب میرسد
 ثواب و ثناء مشاران الشاء اذا ارادوا انرهم من بعدهم فبالسن للبان و باضعاف آنچه دیگر با نیاز موعود و وقف نظر است بی
 آنکه از جزای ایشان خیری کم شود روز بروز روزگار شهزاده را از عمر میگرد و در عهدی که بشیر اوقات ممالک ایران زمین که خلا
 ۲۵ اقا لیم جهان و سر و قرا قایم نامان و آند و وسعیه اندام و عوضه خیر امست و چنانچه در اکثر بقاع و مدارس مدرس تقدیر

مبرات کرد و صین

درس اندر اس شعر آخف بفاع الخیر فاعاصفنا وغنث ملائیس اژها منظر میگوید و جدا و بار معید و اربصد مصعب
 الکفر فاجبل الیفاع بالافله هم اعادوت با قامت میرساند محراب روی امام بچشم روشن قذیل بر کن می بیند چون ام
 چهار کبیر بر رخ ناز خوانده بجای ناموم دیوار و سقف در رکوع و سجود مؤذنان از یکدگر داده خرابی بقعه بنده حتی علی الطلاح
 می شود مستعان غریب کینب و مختلان فمیر معیل مستعان مجد بنوا از تحصیل علم و تکمیل نفس باز مانده و تمامت موقوفات
 موقوف آفت مساکله و متعلبان افاده و اللغات ببلخ بی لغو آسانی و ابلاغ رسالت محمد عربی نامانوده و حکم بر بلخ خانی
 و ایلو یا سانا نه چکیز خانی نامشوده و ارواح واقعان اولئك کتب فی قلوبهم الا انهم کبروا فانی دنیا و کین کثانی و سکت عما
 عمر ساخته بود و مال حلال خود در نظر دوستان خود چون داده خدای بود هم از بهر خدای بر خلق خدای وقف کرده از
 حظیره بالاد حضرت و الانبیرین مانده و بزبان حال سکاکنده که عفا الله متوالان دولت مغول که چون ثواب مرده راسبی
 بر سر چوب میکنند و آنرا قویغان میخندند تا مرغان بهوار نفیسی رسد یکس آن علمه از علی مرغان کر سینه باز نمی گیرد و طبیعت
 همت با دشمن بر تر است که او چه مرده و شکرک اعلمی کرد چرا موالیان قتل رسول صلی الله علیه و آله و سلم حکام امام
 ملوک عظام و امراء کرام و قضاه اعظم و اکابر کارم و زده و کشته نشین و جفا و مرقع پوش و وضع و شریف دبی و دوا و در طلب
 این خیرات و استلاک این مبرات کوشند و بناحق صرف لذت قعب و ذذب و وسلیت جاه و حرمت و مزید زینت
 خود سازند و غنیدیشند که هر داده از آن خیر که بر شریعه واقف بمصبت استحقاق به پیوند و بواسطه تعلقات ارواح و در آنجا
 حالات آدمی کرد و مصرع مرگ است که گشت است بندرج طلس و هر دم که از آن آدمی براید مکی مقرب شود
 و تسبیح آن ملک این دعا باشد اللهم اغفر لصاحب هذه التجارات و ارزقه ربا ض خلدک و مو انسه قریبا
 بقضیک العیم و حریم وجهک الکریم و الحال انما انما انما از عقیدت خلاص پیوند و همت آسانند و نظر آفتاب فیض و رحمت
 ابر پیش و توفیق سعادت رفیق در رسته شاهی مصرع اسی عاقله چرخ بنام تو مهابی در جوار و تو خاندان ابی محمد فرمود
 شعر ان الیاء اذ انما ظمنا احنی بدل علی عظیم الشان بقعه چون جوار غرق روز و نور و چون جوار مزین بجزر
 و در ربیت چون قبه کسری بجای و بر مزین چون نامه نامی تا شیل نقش چون چشم فلک روشن و چون خلد برین خوب چون
 بیت م فرخ و چون باغ ارم خوش چنانچه بکمال آراستگی و فنون پیرایگی و شمت ساحت و دقت صنعت و طیب هوا و
 بنا نظیر آن در قعه ریح مسکون مشتمل بر هفت اقالیم بوقلمون آرایج دیده ندیده و هیچ زبان نشان مانده است و از طرف قبل قبه
 شما نمودار قده سما و در زینت غیرت جنت المادی چون بیت دولت بر افراشته یعنی چنانکه شاه فلک پایجا با بارگاه کیوان
 رقت در واریا بجار آمد هر آینه بعد از استیفاء عطیعت کبری خواجگاه بهشت سرشت در عالم عقبی ضرورت نماید و عمل ساعات
 و دقت جنت میقات صلوات خمس و معرفت مقادیر شب و روز نزول و عروج سیارات سبع در منازل بروج در صفت صفا
 از جانب مین و الیاء مرقون بالیمین در پیشگاه ساحت احد قرین مشتمل بر دقائق علم و عمل مانند نگارخانه چین بر آستانه داران

۵

۱

۱

۲

۲

خیرات کردوچین

بنده و صاف که علی سبیل الارث و الاکتیاب پرورده مهطاع و رافت برآورده نظر محبت اردومه دستیار سلف نسبت زمین ایما
 بر سطح آن ایوان بهشت ارکان باب زر و تکمیل لاژور و چون نقش مانی بل صورت امانی بر دیوار تکمیل مسطوره کرد و بنده که موقوفه
 ۵ وقت و ساعات تو دلخوردت شب تو قدر روز نور است ساحت قبایط چو خلد برین محنت از زورت اندوز است
 از بندگی طاق بارگمت دل قندیل چرخ پر سوز است بر سطوحش چو روز و شب پی هم باز و تپه و آهوی دیوز است
 پیش آن بندگان لعل که کمترین بنده چرخ پر سوز است بازوی ظلم از تو بی زور است عدل بخت از تو پر سوز است
 پیش خوان نوال اید چست چرخ با قصه بر در یوز است طبع و صاف در شای تو شای خوش باقبال تو دلخوردت
 کرد و چین با دور و دنیا شای حافظش خالی شب و روز است و این دو دینی هم بر جوشی طاسی که محوره نزد وقت در آن خیز
 شود نوشته آمد لمؤلفه و صاف کف طاس فلک طینین از مرده سعادت و قبال کرد چین دنیا و دین سخا اهل کمال شد
 باد استخوان کالات آن دین و در حوالی آن عمارت سر بستانی چون صحن ارم و بهشت خرم غرس رفت که از مشا بنده آن دین
 ۱۰ سایه پرور و زمرنه مرغان نوا کرد شام و سحر و اولدت سمع و بصیر بسزایستانی و از طرف بسیار و الیهین البسیار یکن التی سقایه
 رفیع ارکان مسیح میان سقایه الرضوان رضوان الثواب که آب روی دجله و فرات آبجی ریخته شود و از آب ظاهر ظهورش میسر
 قت جنینی در روز محشر اعظم غر مجلی ولی غیر مجلی شوند تا آنی مواهب سنی کشت و حتما مشعر کتب آنها ثوابا با عقیاب و زور
 بهمان غنما فی حجیم در مقابل آن آری که جان بر صفی پر خستند که از غایت عرابت چون مصرع قیامت که در وی است
 ۱۵ تن بشیم و نمر که طشت سیمین به و سطل زرین خورشید کمترین آلات قیام آن باشد و ماهی فلک در حوضه کوش ز باب ان سب
 آموزد و شانه بصدر بان بجانها ما اعظم شمس طاب لکنما مفاطنا حماننا حیحی غنم بر جمع راند چشمه که آب خورشید
 پرست لغرب پی عین حمله شاید که در آبجی بی همت جایت غسلی و جب شود و بست نیاز کل خوشبوی آبجا بر کس
 تا جانیان زار روشن کرد و که مصرع خورشید بجل همی توان اندودن و در العین از سر شمه سلسیل و با معین چون طالت افرا
 پوشیده از رضوان تباشه آن کراید شعر از ابوزن من الحما مائله اوزا کههن صفیلان لغرب ما و شکر شعر کج
 الحما عنیدی بد و منه لست اوزد بها هو ارحلی صفیل لاتی عن طبع فی ارجل یونی از دست منت شناده
 ۲۰ سیکو کرد و در یاد دل کان بسیار بکوش زمرنه خوانان عالم بالا یعنی ملا که میل و بنا رساند پس نوامی اطاک ارثا و اکتسابا موازی افلاک
 من معدنش تو مان از رض رحمة نامه مجید عنی قرآن ملک دیان من جاء بالکسبه فله عشر امثاله استقل شود مشوب
 ان والله ضاعف لمن یبناه مصدق این بیان صدقا و احسیا طلبا لوجه الله تعالی بران خیرات مبارکات
 وقف مخلصه و مشعنه المواهب الی ارباب ذخره هذه الکافه و التماح کچو مشا برت و میا و مات طلبه علوم و عمل
 حفظه و متصوفه و مرتزقه و مقیم و طاری چون دعاء با فی بنیانی بدست با نورت پر توی بر حال من با کجواتی لغفار لکن
 ۲۵ تاب بر زبان ساکنان غیر مرتاب مرتب و موقوف کشت و مقرر کرد و بنی که اسحق از مصارف این خیر جمیل که کفیل اجر خیریل چو

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

وعای کرد و وصین

دقت

بود و موت عمارت رقاب و معروفات فاضل آید در وجه صدقات ایما الصدقات الفقراء و المساکین و العیالین
 علیها و الوالیة فلو بهم فی الرقاب و العارین و فی سبیل ابن السبیل و ضنه تفرق کنند تا جانیان از کوفته
 و صاف بخوانند و بدانند که بیت لمؤلفه در مصدلتی عاقله روح بین در ملکلی مالکه روی زمین بلقیس دوم رابطه هر سه بنا
 شهزاده آفاق الخ کرد و وصین در اثناء این خیرات و جهان نمود خیرات حسان فمهم سعادت ازلی که متفلسن بیت ابدی تواند
 بود در خاطر خاطر شاهنشاهی زیننده ملک پادشاهی انداخت تا عادت نخوری و اجادت نظری فرموده فرمان داد که مقابله
 بارگاه سلطنت فرمای دینی خوابگاه ضرورت سراسری عقبی را در حریم حرمت فرمای بدین حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم
 شعر قدس لب لبسک ربیبکم بیهم رسول الله ما زال شاملا بقعه بهشت سرشت ملاصق باب الزعمه از مسجد رسیده المصلین
 علی روجه بین تخت التیاح از کاها و من تحت الصلوات آنها چون کردون مباحات سرش را بگیوان برافروختند و امرا را نعل
 برین وجهی در استعمال آن صرف کرده و در نوا می اطاک اطاک بر آنجا و سفره طاری و مقیم و فیما نعم مقیم وقف وقف الله
 ریاض الحیان علی من فاض عنه العدل و الاحسان و اذام ملکها ما انفا بالکفا و شور و مشهور است که چون تا بک معید
 مظفر الدینا و الدین ابو بکر بن سعد بن زکی بن یحیی اند غزتم و اوا هم فی معارج انیس غزتم بعالم تقابوست یکی از مشایخ طریقت
 او را در واقعه دید لباس سبز پوشیده و بر سر کوهی از ارزن نشسته پرسیدی پادشاه عادل حال صحبت جواب داد که خطابی
 و عتایی نسبت بل حساب این کوه ارزن دانه دانه میطلبند که از کجا آمد و کجاست و چه معاش تو از کجا گفت
 بر روزه دو قرصه نان است از سقای که بر در مسجد عین ساخته بذرین مقام بنده و صاف میگوید چون خیرات و مبرات را که پیشتر
 تو فریق یافته قدیم و جدیدی برین قرار باشد و اخلاص نیت که خلاص زر و عفا و جبران نسبت بدین عیار مقتضی ان لا یصبح احد
 من احسن عملا و لا یحجب من یزجوا به ؟ هلا امیدوار باید بود که همچنانکه در عالم عاریت شاه و سر فرزند است و عالم
 حقیقت مرتبه او از آن زیاد باشد و اذ ارانت کفر اب و انما و ملک کبریا اری غرامه این شهزاده عالی تحت فرزند بخت
 عادل مل عاتم بیل دین دار اسلام پایه سلغری فروغ چکیر خانی اروغ بیت که هر تاج و دو دویله بل فروغ آروغ چکیر خان
 را با نقاب عطار درای ملک آراسی مال اندوز و بندگان ترخ عمامت و شمن سوز و دو توخاها ن شاطرا ز مدت افزوز بقصار کجا
 مطالب دو جهانی و مقتضی ایسانی مصرع برسانا دو چشم بدر ساد بیت و ایم دعاء دولت تو مستجاب بود
 دایم دعاء دولت تو مستجاب با و یختر خلفیه و منظر حبه و اصحابه البررة الکرام المظهره بین الامام و
 السلام و تانخیم بالخیر و التصادق و التکلیف ایضا فاضل عثمان الوفا و امثال اخوان الصغیرین ترکیبات عواریف هلوب مواعظ
 عزیز و نسق نیلایات بدیع و رساعت لفظی و براعت معنوی آفرینار اند با آنکه نظرا در آن از کتبه حقایق آن قاصر بود
 از لوح حافظه این قرآن در طرز موعظت از کلیله و در مننه بر خواندگیست که با قضاء آسمانی مفاد است تو اند سپستین و در عالم کبر
 رسد و در معرض خطر نسیف و از نعمت دنیا شربتی چش و بی باک نشود و بر پی هوا قدم نهد و در مقام هلاک نسیف و بازمان مجا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مناظره و صاف با معنی

کند و مغفون نکرود و کسان حاجت فرغ کند و غائب نشود و با شیر و فغان مخالفت کند و در حسرت و ندامت بقیقه صحبت
 سلطان اختیار کند و سلامت مجدد معتقدانه اجاب بیاورد که پارسی بی غل برین طرز تفسیر کردن دلیل است بر کمال قدرت سخن
 رانی و شاید که آنرا قرآن پارسی گویند در جواب کتیم الله و سهلاً اصعب معناه که خداوند است کل حلاله سبحان الله سخن با غل مستند
 سخن نباشد بلکه اول مرتبه سخن باید که از غل خالی باشد آنجا بجل بدایع عالی بسلام که اولاً کتیم الله براد کتیم اصعب و لیس کتیم الله
 عظیمه الیک بنائی الخلیفه اول بشود بدان پس تغییر پیش میان انصاف داودن بوقصب نمودن حسن معنای کار بست کتیم
 ۵ سبید بی عقل معلوم که مقصود از سخن علی الاطلاق چه در لغت عرب و چه سایر نظامات نظماً و شراً معنی است و درین معنی
 مجال جولان نیست و معانی کلید و دهنه استنباط حکما و بیهوش است و مصنف اصل بید پای بر زمین از زبان وحش و طیر و سوا تم و بجا
 رموز حکمت و کنوز مرعفت و صورت افسانه جمع کرده پس باشارت کسری انوشیروان بر زویه طیب از زبان و کتبت بر
 بر همان دیره استلا و استساح کرده در کسوة الفاظ پهلوی تفرغ عرض رسانید و در عهد سیمون خلیفه ابو جعفر منصور بن محمد بن
 علی بن عبد الله بن العباس رضی الله عنهم جمعین چون کتب حکمت از زبان یونانی لغت عربی نقل سفیر نمود ابن المقفع کلید را
 ۱۰ تفسیر کرده و در وی شاعر در زمان نصر ابن احمد سامانی ترجمه از انظم پارسی پرداخت باز ابو المعالی نصر الله ابن محمد بن عبد الحمید
 غزنوی بنام سلطان ابولطف بر شاه سلجوقی بزبان دردی چنین لغتی مشحون بمبتدلات از آیات و اخبار و آیات عربی و آثار
 برین طرز سباحت الکنون صوره لفظی موجود که بدل الفاظ دیگران واحداً بقده و بعد بسبیل نسخ و نقل بر همان نسق و بیچ ایراد کرده است
 زاده خاطر غزنوی باشد نسبت مع ذلک آنرا قرآن پارسی میخوانی و در عرض قواعد قرآن حفظ کرده پس قرآنی معنی باشد و اگر
 ۱۵ جایی این قرآنی است الله نور السموات و الارض حفظ و درست کردی بری نفس بدان رنده جادید شستی چه مسکونه مسائل
 بیولانیست و مصباح عقل بالفعل و زجا به عقل بالکله و نور علی نور عقل مستفاد و یکا در تپنا یعنی اولم تمسه نار صاحب
 حدس که مرجع علوم بحدس ضروری تواند بود و شجره زیتونه و زیت اشاره به مراتب و مراتب ارباب فخر و ناز عقل تعالی که مفید
 حصول این مراتب و مفیض نور حقایق اوست اکنون بدان که غزنوی رحمه الله تعالی در ترجمه این مرعوفه و وارده قرینه اول
 مثبت و ثانی منفی برین طریق عطف تفسیر کرده و دو قرینه آخر را هر دو مثبت رانده و میان اجوات جنبی مانده اما از آن جمله
 ۲۰ نه گزار هیچ شیخ ارتکاب نموده است روابط است چنانچه گفته مجالست کند و حاجت رفع کند و مخالفت کند و غیبا کند
 و بی باک نشود و غائب نشود و در سه قرینه معانی با سربا و بیشتر الفاظ تکراری طائل است یکی در معرض خطر بقیقه دوم
 در مقام هلاک بقیقه سوم در حسرت و ندامت بقیقه و چون از اول تا آخر این قرآن بر نسق عطف رانده و معطوف و معطوف
 علیه حکم اتحاد دارند و اینجا مثل شرح آن کند از روی علم معانی و وضع عن التصویر بمغزل و بینه و بین المطلوب الفهم
 و انشاء اداب کتاب مرسم و ترسل و شیوه سخن رانی و سخن دانی مکرر است سرسر عیب و عوار چنانکه باز نموده آمد و اینک
 ۲۵ خانه و معانی در مقابل آن مثبت و چهار قرینه بدو قسم مشتمل برسی و دو مثل بیثال مسموع و معقول که علی ترازو زمان

برهان

بیان بعض مراتب بدیع

از سحاب و دایره از آفتاب خواهد بود و تعیین میکند در قسمی حصص مراتب نفی و اثبات مداول و ثانی مرعی دارد و در قسمی دیگر از اقسام
 طریقه اما بر مثال تجنيس مکرر بر صبح مرده کار بندد و در هر دو قسم یک رابطه مکرر نگذارد زیرا که بر مذاق طبع لطیف مکرر
 در ترجیح احوال مرده و تجریم سلسل مرده خوش نمی آید و با این خصلت لفظ و معنی را در خاطر باشد نه افتاد و فاعل و مفعول و
 که از لطافت تجنيس و ترصیح و استعارت و دیگر بدایع خالی نگذارد و لیکن در سلاست درونی بر مقتضی **الْبَلَاغَةُ مَا مَاتَ فِيهَا الْعَالَمُ**
 و **وَصَهْبَةُ الْخُصَاصَةِ** مفهوم و مقبول خواست و عوام کرده است **بِهَيْبَةِ الْغَيْرِ** آنکه مطالعه آن که شایسته تر از نظر ایشان
 کیو تر خبر بر یقین باشد بدانند که تعرض از وی در شان امیر معتمدی و شاعت احتمال او دیوان ابوالفرج رومی و مسعود سعدیان
 حسب حال و وصف و غرض نیست چنانکه گفت یقینت کس دائم از کار بر کردگشایان و کورامی صبح خون دود دیوان بگوشیت
 باری مرست شعر من از هر صفت که هست که نامرتب است و گرامرین است **وَلَا زَيْدٌ عَلَى الْخِيَابَةِ** که کسی الوصف
الْحَضْرَةَ وَكَلِيمَةَ و **وَمِنْهُ يَتِي** برداشت کلمات و کافه و فزوفز و نشسته مشو فضل صاحب صابی بر تو نوح
 اول مقدم و تالی بر دو مثبت اول و دو م بر دو اثبات آن کیفیت که با قدر مقدر در معرض ستیزه تواند آمد یا طبع در
 دیانند و عرض او بر قرار ماند و با سلفه پیوند کرد و کار او استقامت پذیرد و بدی ماه طبع تخم بدی کار و او آنکه بر یقین نکی
 کند و در مقابل لغت لباس کفران پوشد و از دست ساقی مکافات کاس جهان نوشد مقدم و تالی هر دو
 یا از هر کار دین و نیا فرود گذارد و نکشت حسرت بدندان بر و وثبات بر طریق خود ننماید و با خرمیانه ندمت نیاید
 و سر کینه مر و ت کشاید و در آفرین بر خود نه بندد و بر تک عمل و قرب سلطان گوید و مال و سر بر سر آن نهد مقدم
 و تالی منفی اول اثبات و دو م نفی یا در پی آتش بهار و دو آبروی بر خاک بی باکی بریزد و با دو م مخالفت قرارید
 نو مید و بد نام نکرده و در کار معیشت با طبع حالت پر و مصرع و زکر و شایم جهالت نخورد و بسته بر خود باقی باشد
 و از تقدیر جهالت کند **كَمَا فِي ذَلِكَ الْمَثَلِ عَصْنَةُ النَّافِلَةِ عَلَى الْفَرْجِ** مقدم منفی و تالی مثبت اول نفی و دو م اثبات یاد
 و بنام غدار عاقبت اندیشی نوز و از سلامت بر کس سلامت بیند و روز نامه حالت خود مقابله نماید و در عیب باقی عمر صرف
 و خوب رساند و بال همت نپز و بر شین مقصود نشیند و انصاف را از خود نهد و کام از زمانه نستاند و موع و دو م صبح
 مر و اول مثبت و دو م منفی همچنین از صاحب عز و کجا در خورده که از وی خیری بغیری یادست توان بیان
 نرسد و طالب راستی که بدان دستکار و جهانی شود نشود و نیکی با هر که تواند اگر چه او بدگنند و او را طبع و فاک شخص را
 بهترین خصلتی بود بنزد مر و اول منفی و دو م مثبت یادست از تیمار و شست آنکه جز مصداق وقت در اول ندارد
 و بدی کسی که جز نیکی نرساند برساند و در دل اندیشه انقطاع از آنکه بریدن از وی نیاید و بیارد و حاجت از نیکی که نیکنمی
 اصلا نخوید بگوید مر و دو م منفی یا دلش بر حال کسی که دلش بر حال کسی نوز و نوز و با بد خوئی و اگر چه بس نماند
 سازد و مشورت پیش دانا نه بقبول و نه بر تو نبرد و در همه کاری هیچ هر چه جاسوس هم گوید نه خرد نخورد مر و دو م هر دو

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ده

صفت بعض ظلمه فارس

مشبهت یا تصویرند که نال سعادت بی آنکه سر از جو یا ارادت برآورد و برآورد و بلبل طبع بی آنکه می در ساغر سبزه بسیار
و تمنع از باطل و اگر نیز مقصود بیاید بدو ترک صحبت ناصح هر چند تلخ گوید که بد چون سخن بدیجا رسانید امید حاصل که مطابق
از اساطین حکما و ملینا و علما و ارباب لطف طبع و صاحب ذوق معنی و سایر طبقات مل و دخل خاص و عاظم فاضل موفضل
انصاف و هند که این کلمات بدائع نثار غرائب نثار اعجاز نوید سحر آفرین پاریسی نسب حجازی حسب را که برهان علم معانی و
بیان که مفسر سراجی ز قرآن عربیت قرآن پسی توان خواند یا سخن غزونی با بل از راه شرح مظهر اگر تفسیر قرآن بفرغنت که انفا
۵ اقد هلاق حکم قرآن بر آن گنند مخص باشد و اینجاست که قرآن دانی تهر از قرآن نیست اللهم افض علی نفوسنا
من العلوم العلوئیه القدسیه الاضالیه الکفیة الفیضیه و اعصمنا من البلی الی هذه الزخارف الکیفیة
التی تینبنا الفلانیة الزانیة انک اکرم مسؤل و اجل ما مؤل صفت بعضی ظلمه
فارس و فرة خواطر در عمارت و زراعت که تمیما للقصاص شهیدا للقصاص ابر او کرد
۱۰ اهد در الکرمات بسیطه بواسطه خراجی که از ده شرط مذکور یکی بود از بیست و بهر یک مخدوم موهوم ده مخدوم معلوم مقصود و مشاهد
آمد فرع با همی یکی شد و هر دور از دور اتحاد و معا و لفتت کت و انفتت بر کت که مستجاب گشت چنانچه در شهر سب
عشر خانی موافق سنه ثمان عشر و سبعمائة خراجی در مملکت شیراز که بلوک معین فرمودند خطاب موجش و حرز فاضل بر رعایا
مضطر متوجش کرده با خراجات بسیار انداختند و باز اگر توفیر موهوم تقصیر محقق دیده آمد اعتبار فرس برقرانگذاشت
و حاصل بقی برده شد و در دیار امار عمارت گذاشت بعضی تخمی که در دل مین زمین و فین میبایست تا نا بخش فی کل سبیل
۱۵ میانه تجتبه و الله ضاعفون و شود تخم غم در ساحت سینها پاشیدند و از آن ریح مذمت حصا و رفت و نمودار را صورت و دلایت
فیروز آباد که از حکم برین خراج آنجا بنده و صاف بخره مقنن کرد و سید بهر آن یعنی و صدق این دعوی ساخت و در عا
سال مذکور این دلایت و دخل بلوک صاحب سعید علاء الدین هند و بود بقصر الله و وجهه الکرم و از نیابت او یکی از آل همین سب
مصرع نه سدر هم ولی با من جورستم میکند همین با وجود کثیر در تقریر و بر طیل و خدمت و افرغیت با اذیت و خطاب
و سبب الخضر و لا مناة طلبی الخیر و الخیر که در عین خراج عین بی سبی تواند بود و جماع سه حاکم و شش نائب و بیست مقرد
۲۰ و دسیت سوار و پیاده حکم و احلیب علیهم یجلیک و جعلت بعد از اقامت شش ماه مواضع خراجی را مال با خراجات مستخلص
و محصولات راحنه دیوانی بجنس برده شد و حق التسی را با معتمد رسم محدث خروار سه من و علفه با آرپه و سمن بر تخت خراج
در آخر متسا حان و فراسان با پیمایی بی فی متسا حان دروغ آرای و مقرانی که لا خیره و لا غیره و لا عفل و لا دین
صفت و شند بلیت نه فکر نه تحمیر نه تدبیر نه تقریر هم طامع جسم جا بل و هم غلس و هم عود بود و مبالغه توفیر که
سرب سر عین تقصیر بود تحمیر کرد و بلیت در وجه خراب با برآمد بلیت مثل که سائر آمد توفیر غم آورد و توفیر تقصیر میکند تقصیر
۲۵ اما سحر حلال دین حال حصول مزارع مواضع محصولی نیز که صاحب خراج اصلا ندشت و بنا بر غیبت مال حکام مشروط محصول

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تتمه صفات ظلم

دوازده

احکام داده بودند و بعضی ظلم غائب را همین اجماعات کاتبند و بعضی قریب و دکیل مزایع و مالکت غلات را در محاربه کرده
 و از دیوان بمصرف رسانیدند باز از راه توفیر کمتری مباحث فرود و بی از تربیتی و فرود و بی تقریر بر رخ و همی و لغات را
 فنی کردند و لا سکت توفیر بسیار بر حسب ایشار و اختیار روی نمود از راه خدا ترسی بعضی بر جریده تحقیق ثبت شد و بر سبیل تنگم
 مشروبات العظیم لایم الله در رعایت عدل اولاد و برکات الشقیة علی خلق الله در اقامت بدل ثانیاً باسم جمیع کرامت
 و از آنها اجتماعیت ظلم توصل است بخشش ظلمه چشم بدان و در رحمة و گرامه پس با شیخ ترازم قدم خندان ابد
 بر صفا عمر باقی مالک و مزایع چون بیچ دیگر نداشتند و هنوز دعوی مبالغ باقی باقی و الله هو الباقی با هر چند تحصیل این
 مستحق مینمود بر سبیل تعمیر با دیوان در وجه تقریر باقی تعبیه رفت و آنچه با صفت تصرف گرفت عفو و صفا و ادراختنا ما نلتم
 عفو و صفا و عفو و ازین گفته عزا غافل و ازین روز زیبا غافل بودند که درین صورت مالک و مزایع محروم مجبور از آنچه
 حق الزاده و حصه مالکی از نسبت این توفیر که دیوان بر حصول آن حکم میفرماید حکماً جز ما میرسد تا بدعوی باقی چه رسد محض ضلال
 آنکه پانزده هزار و دویست و عووض برابر حکم التعمیر عایار از منسل خراج محسوب افتاد و چون ایشا از درین فراخ روی روی و ا
 مطلقاً مجری دشت و یکت آنچه در فذ لکت این بی حسابی بنام آن جمع فرود نیاید و در هر جزا و ده تومان با انواع اجماعات و جزا
 مستخلص کرد و در این ابواب از بالا باز خواهی رسید و داعی از هیچ طرف در کار نیاید بجاقت و در معاصات که حتی و الصافات
 رکت مصافات نداشت تخفیفی که صورت تخفیف بود و در خارج آنرا من حیث الوجود تحقیقی نه در حشوبی ناد و نشو بازمی دید
 بیت مصادرم همه تکرار این مصادره بود زهی سامی سامی کجاست تصریفی و حاتم الحسن ابن محاسن با مؤلف این تاریخ که
 حکم برین ترخان است دو صاف حضرة ایمان و حکم فرمان شهادت جهان بهضواء آن چون قضا و ن دل برابر داخل خال
 بر جال زنج بان مصیغ انفا حله علفن ناعم الحیض و ندغی بئو الماکهرا عجا خطاب این انعام مقام افزای
 کاتبست اما از نوک مانده سیاق بر انداز بیک نقطه موهوم جمع که فرود چکید و دو نکته نژاد حسانی تخریج فرمود چنانچه بدان
 فضل حمیر و صاف الحضرة از دیگر عایا شرف اعتبار یافت و بر فکرت قس ساعده و سیاق معن مانده ترین تعین کشیده
 اول یکد موضع در ملکیته اوقاف خاص با مشارکت دشت و خود که ام کو راه از دیوان پادشاه معبر تر و حساب آید حضرت
 اوقاف خاص را هم از نسبت این کشید و اصل جمع پریشانی کرد و آنچه حاصل حصه مذکور متوجه دیوان اوقاف خاص بود
 خرج مجری دشت تا از حصه اوقاف نیز توفیری توفیر بر کار خاتمه نشاند بیت که به تحویل این حساب مانده دست مجمل
 نویس با مفصل این تضمین تجنیسی اینجا مناسب بود بلیک العادلون هم بعد اذ الله مشوا ای خوبتر ز خوبی زین خوبت مشو
 و الله فی نعمته اللطانی سیدی قدمت خدمت با حاکم که حاکم که حاکم سدوم بود ثابت دشت و مالک و صاحب خراج مزایع
 دیوانی بود بوقت تعدیل قانون خراج بنام او منعقد شده و ادار و مسامحه مقرر در موضع فرود آمد و در اعت این موضع
 وکیل و صاف الحضرة میگرد و در محصل جواب با صاحب خراج می گفت در اینجا ل سید غائب بود و من غاب غائب غایب نموز

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تمه صفت ظلمه و ظلم ایشان

بقاعده متعارف حصه دیوانی شوی و صیغی سالیانه بکنش در محارز کرده دیوان بروشت و وجه ادار برصندوق نکاشت در
 مساحت زمین این موضع را نیز زبیری و همی تقریر کردند چون عرضه توهم را سعی و لاهی تمام میباشد حاصل موضع سیدید
 بود برکت بهمت عادل ششصد دینار توفیر از عالم غیب چهره نمود پس وجه ادار رسید غائب را از دیوان عدم طلاق
 کردن عین مصلحت نمود تا مظنه شاعت بر خیزد و نقش جن به جید هل خراج مالک و توفیر را که بسیار الوجه در سلم آمد
 و اخل متصرفات و صاف الحضره کردند و تمه توفیر موهوم را بر سبیل تخفیف لاخف الله عنه بنام مالک از
 بعد کرد و وجه ادار در خرج تمام و کمال بی شائبه تخصیص و مانبه تقیص مجری داشت و سید را دعوی وجه ادار و تخفیف
 که در خرج و جمع محاسبه بنام او محسوب و موضوع شده بر وکیل و صاف عقلاً و عرفاً فانی و مستوجه باشد تفاوت نقد
 باخراجات و محصله متخلص کرد و حقیقت این غانده این ظلم ظلمت فزای نسبت با مملکت پادشاه باضعاف رعایا
 نمود و چه سی و سه موضع از خیار موضع که خراج آزار از حکم برلیغ به سه تومان و کسری مقرر گشته بود در سال قابل بار و عا
 و مستفسر ناطق و ناطق آنگان نشان ندانند و چگونه حال بدین حال نرسیدی اگر این مساحت در مساحت جنت اتفاق افتادی
 حازن فردوس که در بان الرضا باب الله اعظم است از روزنه بهشت برین و حوضه آینه معین بای تعجیل بگریختی اگر مالک
 حازن میزان از سرگذشت مالکان این دیار خبر یافتی از ترس هم نامی ایشان در سفل السافلین متصرفات خاصه یعنی
 حجیم و غسلین و ماء جمیم نمان کشتی لاشک امروزی این ولایت که در میان ولایات فارس صاحب جاه فاده است و پاد
 تومان به پیش و صفای بهاء آن بی شتابه از مطر و غلظت و معمور و طلا مات و غلات برنج و درکات و وزخ حکایت میکند
 و احوال اخوات این بلوک معمور بگردانند و منته متهم بچنان که گفته اند بیت رخ و زلف و لبست بنامیزد همه از یکدیگر
 براند و چه جای این حدیث است متصرع همه عالم بدین حدیث درند این ابیات شارح حالات مینماید چنانکه علم
 برلیغ قاجح محالات بیت از کیو برت تا بعد قباد پس از آن تا یکسری پرواد باز از عهد شاه نوشهروان تا بصفای
 کشید بنیاد بعد از آن و طبعی مسا که زمانه بغزنیان شد تا پس ز تاریخ ملک سلجوقی تا بخوارزمیان قزاقستان همچنین از
 زمان حکمران تا بدین دور کان مقلد تازه با داروان بخت نصه افرین بر وجود پادمان باد حرز و محصول و فروع و خرج و خراج همه
 با هم کسی نداد و باو خرص انکور و ماه فروردین راستی را نتیجه میرداد باز آنکه طلب کند توفیر از و اگر کسی بی کار است
 قلم بجا رسید و سبکست طشت و شست بنام ظلم قباد چون درین سال حال ولایت فیروز آباد و اخوات آن یکی بود از
 موجبات جمله انسانی رساله استقامتی این و دویت مناسب آمد بیت ای سرغزده تو کرده مرا جان غارت طرفه هرگز نیاید
 ز قزاقان غارت همچو چشم و رخ و ابروی تو مردلها را وقت آنجا نخذ لشکر سلطان غارت و اهل را کار بطاقت
 و حال بفاقت کشید و العجب متصرع مگر این غم بافاقت کشید و حدیث شد بی تصریحی را اثر ظاهر شد و معنی دعوته
 الظالم لا یؤذ برهان بنور و ابرافه و مجانب الضعفاء تقویت ضعیفان بگرد و تیراه مستمندان در تیره سحرگاه چون

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تیغ جلادان شاه کار آمد و سخن افلاطون المصی لایزال الظالم مستورا علیه ظلمه حتی تجاور بظلمه الی ضعف الی الرعیة الذین لا یجورون
 ناصر سوی التبد فحینئذ یقیم منه قیم العالم و یجازیه الطبیعة یا شیخا صبه یحقق بیوست و دعاء یا مستقیم اعمم و التبد
 عزیز ذو اهتمام بدست اصابت چهره بچشود تا ثمره آن داد که در سال قابل صفحات صحاری از زیور عمارت شتوی عامل تا
 و در اندیشه مدارک آن اعجاز یدریضا موسی و برهان دم احیاء عیسوی کما تحفظ علی صفحة الیاء معما باطل و الکرفا
 مستغرق چون مثل سائر و اداره خرابی در اقطار زمین چون فلک دائر پس از حکم فرمان شاهزاده جهان خلد کجما
 بنده و صاف الحضرة که سالها بود تا از عهده مباشرت اعمال دیوانی و تصرف مال تقاوی بسته جهت مدارک
 حال و اجتماع رعیت و استعمار ولایه در سنه ثمان عشر خانی آنجا رفت هر چند بعضی او ان عمارت صیغی فاه
 شده بود و تحصیل بقایا نامتوجه سه سب و عشر خانی که از سبع عشر خانی حکایت میکرد و مزاحمت ولایت و رعیت
 آمده و در نفس دار الملک سلیمانی و منقشه عوارف آسمانی رونود او با شس که حکم بهائیم و انعام دارد بجا بهره
 بر قیل شیخ و عمارت فطیح خود بخود اقدام مینمود و حاکی مستقل نه که بحسن تدبیر یا سوء تدبیر و غیره است
 گرداند و بهمان هوه شولان و اگر او و دیگر معضدان که چنین روزی رایا بندوبی می مستی ناسیند و بی سماع در قفس
 ایند عصابه و فاحت بنه در آنجا شب و روز دست نقدی کشاده داشتند و باز یاران و آبیازانرا مثل میگردید و با
 از معاسم می انداختند و آتش در خانه دخر منها مینزدند و با ساق قوه دفع و قدرت منع نداشت در چنین حالی بود
 حق تعالی و میامن دولت روز افزون راه تجزیت بحسن تدبیر و لطف جلیت بر دفع اسباب شر مبارک نموده رعایا
 حاضر را از مطالب شاقص او خلاص داده تخم و تقاوی تعیین میکرد و چون تصرف در مال بوجه عهده کیست
 یافته متعذر بود از دیوان علی متصرف و جوه تخم معین فرموده بود و رعایا و ثانی مستجل در عوض برهه مکتل بوسی تسلیم کرد
 و جوه از تقدیر تار بلفیق و تدقیق میکردند اما مواضع با اثر که اصلا رعایا نداشتند مزاحمان جنبی از نفس ولایت و نوا
 بدست آورد و ایشانرا بسبب محصول جنس ترغیب و تشویق کرده بر سر عمارت داشت و در کتله از یکماه تمامت ولایت
 مسکون و معمور کرد و این موضوع با اثرات که با تراب داشت خاوران مجادمان بودند که زمردی از حضرت و نصرت بر
 میان بست و در قرطه صفرو جهر تخم معشوقانه نمود و تغایا و الطمع کان العا با زیادت از مقر خراج با حق التقریر جهت دیوان
 در بست و در تقریر شتوی بمحض متصرفان بل مجبور است آنچه تعلق بمغلبان داشت بر روابط حفظ و احتیاط و ضوابط حرم
 اعتبار محصول کرده بانک و بسیار مجال تخلیط و تغلیط کند داشت شعرة و ما کان عن خلق یضیق یطاق و لکن لا احد
 با احتیاط علی حال چنانکه در چند موضع از نسبت خراج توفیر مضاعف بسبب مظنه شاعت بود و نبود بر خاست و
 عموم را بعد از امان و مساحت در بیع و حرز و محصول تخیر داشت لاسک حقوق دیوان و حصه رعایا برستی موفر
 و غلات را بی خطاب سلسلاف بعد واقع مسعود و قواعد دفع و تخفیف احوال و مراسم دفع تخویف و احوال من کل الوجوه

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

ساخت و رسوم مذموم چون زیادتی اجل و مسامحتلانه و سفره سرد روزه و اولایغ بی شوبت و درخت المچی خانه رفع کرد
 ماده تطاول و تآب باسفاق که معظم اسباب خرابی ولایت و تفرق رعیت تواند بود قطع و ذرات کایات کو اهل و بیغ بدان
 آبا بانی چرسد و الصدیق شهید بقول حتی با بانی که بر حسب عادت متعارف شعر واتی لعف عن مطاع عم حجتیه اذ ان
 الفناء للنفوس جو غما بیرون حق التسمی که در وجه انرا جات ضروری معین بود و بعلیل و کثیر و صابت از مال و دیوان و عتبت با
 حق الحساب و تفریر که آئین اهل دواوین باشد و باقی خود رسمت مشتمل بر نحسی مستمر بخود راه نداد و این احدی و معنی بکند
 سنا برزاده جان خلد کلها رسب و تقدمات فرستادند مثل برانکه مساعی او گره بعد از افری و شتره بعد اولی در پانجنت
 کیوان محل عرضه داشته پسندیده افتاد و سیور غایشی فرمود و هر سینه در حضرت حق عزو علامهات آن بنجیره مفر خواهد
 و چون او مجلس اعمال و مقصدی عمدت اموال میشود و یعنی در نفس و اوضاع میباید ولایت و باطنه داده شد و الا حکم
 بدگری رفتی و الحاله بنده مع ما کان ذلک الامر کذلک چون زندگانی برین منظر کرد و الحکم للتعلیل فقط لا جرم از هر طرف
 کین مگری بروی کشاند و از هر گوشه کمان مقصدی در وی کشیدند و عاقبت الامر بواسطه اقرانی و دراز عقل و نقل که نزدیک
 هفتاد و دو ملت باز بچه کو و کان نماید و از زمین بطلان بر مان بهتان ظاهری بود مبالغه خرج و قرض افتاد و از صاحب
 که بعد از تبذیل مساعی و صفاتی فرا بچ هزار خردار صیغی حصه خاص بر او شت و منت یک جو شت بخلاف حکم بر لیغ سبانی
 و فرمان لاحق کثیر صریح و مقصد صراح کرد و خطاب تغییر را ند و فرغ بعد از دفع خراج و اواجب اجب ناست و مستر حق کما
 رعادت که منت روزه و انداز و در کار کفایت تشرخصبت شینا کسبت شینا خطت شینا و عات عات شینا بن
 کلمات بر سبیل اجمال و تفصیل غرابت این حال را در قلم آمد من التعلقات الوصافیة معروضاً علی العیة الثاقبة و الصافیة
 بنا بر کلمه کلکم راجع کلکم سطر ای از معانی حکایت یعنی سطر ای از معانی شکایت با دما و با دما در صفته سپین با من نکاشت اگر
 عتقا و عتقا جانب مرغی خائب مرغی نزار و نام عتقانی بل پر دبال که نیت حال در ثبت بر دبال دست بر دبال آید تا بدان
 که انسان که ایشان خلاصه عالم ملک و عالم ملک عرفانند و اسواة فهو عرفان و حکومت مجازی و مراد استواری مجازی چنان مغز
 شراب در پشند که چشم خشم نظر بطبر حال بر حال حال و مال مظلومان و مظلومان بخت و دست امل حلقه امل خرد طبع طبع کیر طبع زندگین
 شخص مروه و وفا که وفات یافت و در یغ جان مرمی و حیا که از نعمت محبت محروم ماند زهی بازار محرومه و نفاق که نفاق
 تمام گرفت و شکفا پیرایه محاسن اخلاق که بدست هلاک سمت اندرس پذیرفت و بدالای تقضی الی بوم افضل مصرح
 که روی فضل سپه باد و وفان آن کرم و اینک مثل سیمثال اوصاف فیروز آبا و است و وصاف که کلمات و بیات ایام نام
 بابت تآب باسفاق بهتاق آجاست و قد قیل فیکت قبل ما بین و سؤم الشوم و جالعشوم چه بهتاق دروغ با نفاق
 او در بیله بهتان و پیدا بهتان بل صباب ولایت چون ولایت خراب خرابی زور کار کشت و رغبت رعیت در جلا وطن
 بیگت و وطن صادق آمد مسلمان که در قناعت نام مسلمان جیب نفس تبلیغ تبلیغ آسمانی و حکم بر لیغ خانی بدل سرت بدل ساعی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تاخت اوزبک خان بصوب اران

دندان

کرد از جرات آن نام ساجی فرستاد و اقری آنه حاب من افری فارغ از روز جزوه معادنا کان میعادنا چایه خسارت
مال و جانی بجام حاسد جانی کشید و خانان بر سر این کار کرد و در زیر جدره قرض طریف و تمید و تقاضای بی تقصی نظر
و بلید پاک و بلید همواره زیر جی تو یا سیوم ویر جی تو یا بقوم دوم بدم بغیل و ما بدم صورت حال دارد و آخر الامر چون در آن
بمرض معرض نبود از بی طعمی و رعیت داری و ابا دانی و شیوه سنت ابا دانی در عرض آن با ستر و او حق التسی و اجاف
مسامحه و حسابی حاکم رابی درک و درک عقلی بیبانا و هبانا بهاد بی بهاد یک استر و او و البعل استر لعاب الکروب
و لکن پهننا اطهر لعاب الکروب و هموز درو رایی حیایی خوب میکند در زبان ریان عقل بروی میخواند و نوبه نبوه این
زمن زمین توجه توجه بسوه سوه معامله و نظرف بطرف باطل ممکن بود که کردی سهل است رب عید عید عید ریت
العی العی از ظلم ظلم درین یکت و ملک تیا شیراز که شیراز چین قوم ظالم وقت مظالم برسد درین مشاغل مشاغل عدل
فرد مرده برافروز و دو علم علم کون ار بر افراز یا داغ بلاه الا و او و رافع لواء الا و او در کنا بطاعت الحقی و در الحقی سحی
البتی الابطی اکنون معلوم و مقرر و مفهوم و مصور گشت که در عهد دولت پادشاه سلیمان منعبت و وزیر صف مرتب این
قصایا ناموجه در ظلم مطلقه حانه و نند و بر موضوع این حکایت بالقره هم بحسب صف و هم بحسب وقت بیخ
عذر محمول نگردانند و ما دام که حکم تغییر درین مشروطه خاص مبین نیستند بمت در سلب این مقدمات نامنتج محصور دارند
و حالی این شیوه ما چون ممکنه استقبال نامعتبر شمارند و بنا بر تصور تعکس حکم بر لیل پادشاه جهان و دستور صاحب قرآن ام
حافل از انصاف بکنند و در حق انسان تجد او وسط که قاعده ضبط الکتا نسبت این صغری را بر غول کبری باز خواند پادشاه
قیاس کنند و از تحصیل همچنین وجوهی ایشانرا بعدول الزم چگونه فرما بند و بدین جهت رابطه مباشرت اشغال و یوانی تا
همکان باشد برایشان چه وجه فشر ندارند تا قیاس اساس ملک طرف و عکساً نتیجه دوام دهد و مطامع عام جان جان
که موجب خرابی ملک و دین است چون عکس سالبه جزئی صادق نیاید هجوم شاهزاده اوزبک و لشکر او
بصوب اران در قلب شاه سه ثمان و عشر و سبعه که قلب شاه را در خورد و بتاثر کرده ز مهربانیت بیخ
سر و شاخ کل کوئی دست منفوج و پای مقدر است برک نارنج و شاخ پنداری بر طوطی و سگ و عقرب و شعری
کا ناخسوجو با بر و ارشاد فرشته قواری و شمس حره مخدیره لیس لمان صبا تحانوور بوقت مقام و قشلاق کا و با
بر قضیه حکم باری و مجاری قدر میازعت مجاری و مباری شهزاده اوزبک سپهر خلق بیره تقاضای از حدوده یقین و مجاری
باشکران بیکران اسپان یراق تاخته و چینهما براق آخته هر تنی با سه اولاع ناخبر شد کالتیل المایج و تصغیر الهامج در بند
تخریب از در بند بینه بکشند امیر ترمناز با هزاره خاصه بجانفتتین ثغرها مور بود چون اقوام لکران استلط اند
علیم لکران از جنثیت و جنس طویت با آن اطراف زیاده اتصالی و شستند و از وصول لشکر نابوسان حسن اخباری
نگرند لاجرم با دست برد لشکر بسیار پای ثابت داشت بنا کام سرخویش و راه دارد و پیش گرفت در راه امیر زنی اعلام

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

رسیدن اوزبک خان کبناکر

حال را مصادف او شد و کثرت صورتش معلوم کرد و سید اما توقف نمود تا حوالی مراد پیر حسین که رحمت بر روان آن وکیل
 موصول بود مراکز اعلام و مضارب خیام چرکیت بیکانه گشت و از آنجا بر جناح مساعت بصوب بندکی مر حجت کرد و شهادت
 اوزبک چون برتی اسلام تشریحی بود و کردن خلاص و بعقد حسن اعتقاد و متزین زیارت را با تو صغی بسیار و فوجی اذکت از
 ایاقان بنجانها فرستاد و پیر در کار میکفت خان و قان در خانقاه درویشان بارنده پوستان کمیت سرای قلغ برادر قلمبر
 ۵ پیش از آنکه چرکیت مورعد در این بسیار و منقلا و کچکا در حال خود فرو دادند زیارت را کلاه تخت و سلطنت آن
 اختیار بنهاد و متوضعا سر برستان استکانت و افتخار بعد که علی رسم الصوفیه سین سفره با سین سلام مقارن
 افتاد ساکنان بقعه از سبب و تفرض آن لشکر که طول و عرض آن بر دله اقام کتاب و بند شد ادبام حسابات
 پذیر نبود استغاث بردند و عرض شد که از متعلقان و متوطنان اوقاف شیخ رحمه الله چند تن از مردوزن اسپر بردند
 و هر چه یافتند فارت کردند چنانکه سی هزار کوسفند و مقدار بیت نهار کا و دودرا زکوش از ان طایفه عرضه تاراج گشته بود
 ۱۰ دو مغول از روزه خانقاه نیزه فرو کردند که پرده نخ را بردارند گفتند آن بر چه یعنی نخ ماراد هید تا باز کردیم ساکنان و عورتان فقیر
 و عویل بر آوردند و ایشان بر قند چون در خدمت اوزبک خان این عریضه عرضه افتاد و بر لیغ شد تا نخست آن دوتن که از
 بهر پرده بی ادبی کرده بودند یکی با بسیار رسانیدند و دیگر را شکله کرده سر بریده داد کردند ادا و آنچه کرد و لشکر گاه بر آوردند و
 حاجت اورا نیز بارفتن بی توفیق بنجوا به مظهره عدم کرد و سید انداز خشمش با امر او اولس قلمبر و عیسی اغریغ رسانید که هر که را
 گرفته اند با هر چه برده حالی بریدن شیخ سپارند و بعد ازین بکم و بیش خمت رسانند و اگر سدهایشی و تقصیر کنند تن و جان ایشان
 ۱۵ بمصعد و مهبط آسمان و زمین رسانم بدین مهم شخته تعیین رفت چون حکم بر لیغ از امر آه تومان با امر هزاره و صدده
 رسید علی الفور برده و فارت برده را حاضر کرده سپردند و نایک کوسفند و یک ارغچی که در میان تلف شده بود عوض آن
 رفت بل غاصبان لولایشی نفاذ حکم پادشاه و مطاوعت لشکر سپاه بدین سیاق باید پس بنجه عدد و ششصد نفره که برده
 طرف آن مسیح باشد و از رسوم خویش هر رومی محادل مسیت دینا ریج ساکنان بقعه را انعام فرمود و بیک شمشیر
 و قاقم درویش نوازی و خر قه بازی کرد و روز دیگر را که خورشید رخشان درفش درخشان نوزاد گشته قلعه قلعه میا کون را فرات
 ۲۰ کرد کای سدا و اسی کوچ زدند و غمیت توغل نالب اسکر با مضارب پست چنانکه روی در یای محیط از جنبش با و صر و کبا
 در متوج آید آنجا خمیه ختمه الله بالحقیر لیا و جعله علینا مطیبا مطب کر و سیدند چنانچه رود بین الفرقین مانند خطی مستقیم
 میان دو سطر قویم جاری بود چرکیت نیزه را با آب رسانیدند و مغول آن را سر و میشی خوانند و این سخن است تصلف
 اوزبک با مریدان پیر حسین قدس روحه گفت که تر نماز ما را چنین عرضه داشت که چو پان قراچوخت پادشاهی دارد اکنون
 نمی نایند که او خود کجاست و روی از ناکشیده داشت درین حال نوین عظم چو پان بیک که ملیت زینچکاش
 ۲۵ تلف آن رسید زینچکاش دل این نکار است ز شمش چنجا و شتره شیرا بستنی بنجه شاخ چنار است قیاس

لکون

لشکرش نتوان گرفتن که در مردی یکی زبان چین برآید است با چرکیت و جال شکر که جریمت دلی ندانند در حدود سیلفان بود و همسر حسن
 با شکر محمود و جبهه دفع غایب سیر و بکیتوت که درین سال یکم پر لیغ در ما زندان تسلط کرده و دستتوجه آن نواحی گشته و همسر مستقیم
 با تو مان لشکر که در ایهام داشت در مبادی غریبت بصرب آران چون از یورت مسلمی برآه از خاک کج کرده و رخسار فلک
 بی عنایت بعد از دوسه روز معقد و بعضی مرضی انفاس معدود و پیمان آورد و از ان خیل و خیالات جزو لیغ دوسه دوسه خیره
 نماند و دیگر امر او تو مان و هزار دور پور تمام محمود و در مانده و چرکیت حاضر بود همه تراکم ما بان و بر بنما و تصادم رعد با و بر بنما
 که هرگز مثل آن مشاهده نیفتاد و بیشتر مواشی سقط شده و بخلاف معنادوران و یار غلامی تمام دست داده چنانچه کین جود
 شلوک راسته آنچه بپا معتدل بود و یکت خروارگاه و جرکه بده درم مساوست نگر دندی و چکل و پنجه نیاز خرید مانده بود و چون
 مقتدات بدیع و اوضاع غریب صاحب عظم ناچ الدین علیشاه غرضه بجال فرزانگی و بهمت نامی و جدت راسی جهان
 ارآی شرایط ناموس ملک داری و وفا یق استیاط و بیداری بر رعایت رسانید و ایلیان چون آهوی رسیده و باد و منده
 با حصار چرکیت از دور نزدیک روان فرمود و موچلکاه گرفت مقتید بشیر طشعروفا آنا غتر سها هم پی هوا و یعود و لغت
 چینه لیسکا بیت منم چو تیری کا دست ندسوی هوا رسیدن من و دستتیم کی باشد میان اهل نظر خلافت که
 تیری را چون سوی هوا نماز اندک زمان لبی کند آنجا بشیب بازگردد و محققان گفته اند که قطعاً هیچ توقف و مکث متصور نیست
 چنانکه قوه محرکه که از کشا و شست و قبضه کمان نفا و یافته منستی شد بالضرورة میل کند پس آخر زمان رسیدن او بهو بعینه
 اول زمان باوشن او باشد بزین و در یافت این معنی محبت و قوی دارد و همچون خط فاصل میان آفتاب و سایه که قابل اشاره است
 نیست و نه بودیم و نه بعل و مساحت نمی آید مثال دیگر آب سرد و گرم چون در هم آمیزد اعتدال محسوس مدرک میشود یعنی چون
 نخست بدان رسیده چنانکه از گرمی منکیت شود از سردی نیز منکیت کرد و باز سرخن رویم چون ایلیان بر منکب دیاج روان
 گردانید لشکر حاضر را بیا میسی کرد و سلب و ساز و سلاح و ادلاخ و عدت و عمارت و آراسته داشت چنانکه دورای
 رود از انواع جبهه و بریق اسلحه در نظر خصمان کو بی آهنی و سدی سکندی نمودن گرفت و مادی قدر از زبان وزارت در
 بندگی حضرت سلطنت این بیت خواندند بیت زمین بر تا بد سپاه ز خورشید تا بد کلاه ترا پس آیت منصور پادشاه
 جهان شنشاه زمین و زمان مسامت کیوان کردید و هر که دید گفت *هذه التي فعلوا ولا اعلی* و در روز با کمال نشاط منصف
 فرمود و در کنار آب بفرخندگی نزل کرد و انا نظرف چون ایلیی بخدست رستم آخر الزمان چو بان نویبان رسید با امر او لشکر
 در مجموعان صفدر کنکاج کرده غرم غرم فرمود که از راه پل ششاده منکو تپور راه در بند برایشان این تیغ کشاید و ششوده هکلت
 بزخم شش و پنج کعبین الحرب خد و کشا ده کرده اند همچنین از اطراف ممالک چرکیت منصور روی برگردانیت سلطنت حقها شد
 با نصیر و آمانید نماند و فوج فوج چون دریا در موج رسیدن گرفت پادشاهی که و فو نصر او بعضی سپاه و سلاح در ترتیب
 قلب و جناح و تعبیه طلیعه و بزک و تسویه میمنه و میسره بشیک حاجت نزار و گاه او هر عصمت آفرید کاری او آرا و او را و عکبت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تابان حکم

حصن حصین و دوستان سازد و گاه عوهر قهر جباری او بجزکت پر شمشیر منمطلوبی و ما را از دماغ هستی و شمان براد و تفرقه فاصدک
 مملکت و عاقدان دولت روز افزون راه داد و سبب ظاهرا آن بود که دو مغول از حرکت سلطان عالم گرفته بخدمت او
 خان بروند و بخود از ایشان استعلام حال امیر چوپان کردند و گفتند چوپان با ده تومان شکر براه فرجنا از روی کین کشانی پست
 شما گرفته اوزبک خان بمنوی با قلعتمور عیسی کورگان گفت کس که مطلوب است در پست ماست ماروی در کجا داریم
 ۵ صباحی که سیاف آفتاب تیغ لجاج بر کلاه قلعه راند و بنور شمعانی سحاب ضباب که میان باقی و مری حایل بود بکرقره عرص صحار
 از تیره و شیران خمیر نشین نشان شد اوزبک خان با آن شکر منکر منزه چون دل عاشق زنده و فراق و مکنه چون زلف
 بیان در شب وصال مارجعت نمود تیر اندازان از آن کارزار ماندن بجان جاکت ناکرده پست بدو زد و چون وفا در جهان فغانم بود
 در چغال و استعجال دوروزه راه بیک روز می محمود و منارل در مراحل می شکست و شب در روز می پوست حرکت با شاه و دیبا
 تا در مقب ماتبعت نموده اولجامی گرفتند و بریدند و کسبتی بعینه این اسانید می رسانید قند الموانی انما مشا و اما فلان
 چون این جن و فاق علی الآفاق بالا اتفاق و میامن انجام که مفتاح ابواب فتوحات و مصلح مسرة و ارتیاح بود روی نمود
 ۱۰ بیانات نامها با طرف ممالک پتان کشت و خلائق راند و در بو فایرست و قال بنده و صاف صدق مقال نمود و بزر بانها
 از شکر می تا با بود و در دلها از فتح شاه سرور با شعر رنجت و فود الالین بعد فورها و الحیا لایام فی سنیغفارها
 لذتونها حتی الفتن یغورها والله سکور و عور و عفور اللهم زد کفنا و زرها نابی بصائر عقولنا
 و سوفاه و هبما نابی جواهر و احنا و شهودا و عبا نابی حبابی اسرا دانا و نورا بسعی نین ابدنا و ایماننا همه
 ۱۵ تنوجه الی جناب جبروتک الاعظم یخطوا انخطوا اینا و کرم و ما را عادی دولت قاهره را و هم
 و ما را و عادی اخلاف خلاقم طبت در مضامین قضا و قدر حادثه رای این نوی و قدر خلق بسیار است قبل
 للعرسی ات لغوی فقال لا والله انک لغوی قضا برف لغوی حکم قاطع و امر جازم باشد و قدر از تقدیر گرفته و بر مقادیر
 طلاق کنند بالذات همچون جسم و طول و عرض و عمق آن در ذوات مقادیر بالعرض همچون سواد و بیاض که تقدیر کنند در
 کیت بسیار ایشان بد آنچنان ایشان دانند که از سطح جهام و بر سبیل استعاره و مجاز بر غیر مقادیر ذوات مقادیر نیز گویند همچون
 ۲۰ حرارت و برودت و شدت و ضعف آن و طلاق و صلوم و حار و آنچه بدان ماند که از طول و عرض و عمق و مقدار و تقدیر بالذات
 نباشد و بر حسب قضا و قدر جبارت باشد از هر چه بود و هست و باشد و رفت و میرود و خواهد رفت چه در عالم ملکوت و چه در
 عالم کون فسا و بقضا و حرکات افلاک و تاثیرات نجوم که در علم حق تعالی سابق بوده پس اسباب کلی را که مسببات بدان بر بزر
 باشد قضا و اول و حکم مبرم نماند مصرح قضا و اول حق حکم لا متبدل است که صورت و ما امرنا الا و احده
 حکم العباد و در وظهور مسببات جزئی مرتب بر تفصیل آن اسباب حاله فالا بتدریج و ترتیب و اما قدره الا بقدر معلوم
 ۲۵ قدرت و عالی مثال عزائب قضا و قدر را روشن تر و محسوس تر از این قضیه میدانم که در همین نشویش ششزاده اوزبک و لشکر

تفاق امرابا چوپان بیک

۳۹

۱۰۰

پیاره اثر از حکم بر لیخ چنانچه در مقدمه اشارتی بدان کرده شد ایطی باختصار توریسی سپهر لیاق نیز رفته بود و خلف نمود چوپان
تقاری از دور خاطر داشت از حکم بر لیخ ایطی فرستاد و او را حاضر آوردند و بار غوغا چون سخن پرسیدند چوپان نوبناز گفت با بیکم
بر لیخ آمدم تا ندیدم کناهن چه باشد ازین تقریر خاطر چوپان بیک بهم ببارد باری حکم شد که او را صد ضرب چوب یا سا علی السلام
بموضع از آرزویش باز امر ابراهیم گرفته ظاهر آورد و در ضرب زدند از بار بوشایت عرضه داشتند که درمی دیدند ضرب معدود بر
موضع معهود زده اند از حکم بر لیخ امیرزاده جوینخت مصرخو اجده لبا س معین را بیرون کرده جستیا نمودند تا جرات نبودن
تضرب بضریت شمشیر چه شباهت داشت نیک معنی گشت از این معنی و آزار خاطر مثنی چون در مجلس معاشرت بناوب امراکا س
میکرفت زانورده بر امیر نجم الدین ابوبکر سردر نواب چوپان نوبناز عرض ایاق کرد و از راه امتداد سن را نوزد و شراب نوشید
این خنک اضاف خشکیما و دیگر شد و بدین قلت التفات قشرد و متوش گشت **مصرع** وَعَلَى الْمَرْبَبِ شَوَاهِدٌ لَمَّا
عمده تدبیر سیاسی که معظم ترین قانونی از حکمت عملی تواند بود است که منحرف مزاجان عصیان را در اول لطف و عفو آمیزند
چه گاه باشد که بر حسب تفاوت امر جدا عرض از نادیب نافع تر از اقبال بران در حساب آید **بلیت** چو خیا طان در دند
باز دوزند سر و همسم و چندان که سوزند باری تخم کینه در زمین سینه پاشید و باز یاری و آبیاری قیام نمود تا بر دم گشت
و شمره این داد که با همثال و کافا موضع و مواطاه کرد و با تفاق خسر بیل نظر ابل شرجیل اشیا ایرخمن و دیگران بر مخالفت و قصد
رستم آخر زمان خسر و امر آله جهان چوپان بیک اطلباق پیش گرفت **هنگام** چنانچه از حکم بر لیخ ایسنوق ایطی اولاد امیر معظم
نجم الدین ابوبکر اخرا بر ایه ایطی ساختن قنات را بطرف کر جستان پیش توریسی فرستادند خواست که عمده اندیشا بر بساط مجاهد
مشهد کرد و در سرشته مخالفت بدست حریف روزگار دهد و سر پوش از طبق مطالبقت بر اندازد و جغایه عصیان را سبها ن او تا
بنواز و از دور فوران ماده معادات علی الفور بی اندیشه آن بلاذیش فرعون پیشه ایسازا در گریه ترین صورتی و شیخ ترین
قتل کرد پس آن غدار طاعنی با ارباب موضع لشکر را تعبیه داد که در شبی چون دل نادان تیره منافصه بشنوند و از خون گشته
مصرع جان را نمودار چون کنند اما وعده حق خلاف نباشد و هر کرا عون حق نگهبان باشد **مصرع** که شود و چون
او بجهت عالم چه شود از نزدیکان توریسی قرطی که حقیقت برید حجت اسلامیان بود صورت حال معلوم کرد و اندیده مانند دعا
نیک و دفع قضا بد شد بیکای بیگاه خود آنجا که آشته بخدمت نوبین ایطی دوا دار در حوالی سلاق اقرار کر جستان شناس
و اطلباق اضداد میعاد بشنوند تقریر کرد و بسو کند تا کید چون صاحب مشفق بیغرض بود و سلوک طریق احتیاط منقرض چوپان
توفیق را در یورت بکده است و با تفاق ملک اعظم ناصر الدین قرطی که آن طعاعی شده و امر ارباب قنای و کرجی و چند
دیگر از خدمت منکر و ابرویون رفت **بلیت** بدین تو منکر و از حال روزگار پرس که روزگار ازین جنس بارها کرد است حال
لشکر عفریت اثر پیرامن خانها چون دایره محیط شدند و تا خنک کرد و معلوم گشت که شیر در بیشه و میر در خگاه نیست پس دست
قتل و غارت بر کشادند راه مدارات بر بست توفیق بر ایشان پیوست چون در این دختر ابر کجین توفیق خطبت کرده بود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تفاق امرای شاهی با امیر چوپان

۶۴۰

جته سپهر خود باز از حکم مرینغ او بپای تو سلطان در سلک اردواج نوین زاده اعظم و مشق خواجه نظام یافته آنرا ملوح با هم شتاف
 و مصباح شام تفاق ساختند بنا کام التفاق باز مره تفاق اختیار کرد و بیعت اختیار نه باشد که در عقرب بود که خیا
 او را بدی پیوسته در جوستی و اگر بحقیقت کند نامت اختیار آدمی نا و منظر است سخن بجو کردن علی الاخبیار کلف
 علی الخطیر الیها نکتسی که از نسیب تیغ و شمشیر خور خور از سطح با می بلند یا قلعه کوهی تند پرتاب کند و درین حال نه سب جبر باز
 ۵ مطالعان آید و اینجا جای تحقیق و ابطال این مسئله نیست چون شبوش شب تیره از رخسار خشان روز و لغز و زبر گرفتند مدایر عا
 که دشمن ملک پادشاه و بدخواه دین اسلام بودند بتبع حال چوپان نو یا نرا با و دو تو مان لشکر متابع با رفیق توفیق به معانی نمود
 شب در روز چون چمبر حرج از حرکت و سرعت نیاسود دران نزدیکی نوین زاده اعظم حسن دامن فرغان و شش و قرابه پانصد
 بخدمت رکاب پدر متصل شد بعد از سه روزه قطع مسافت و تحمل مسافت و کنگره کلچ و دیگر از نواحی پنجون قوشی و ما نا
 و ساقی سپهر تورقیا و ارس خوارزمی و قرا و نا و چوپان میر هزار و اسفول با و دهر از سوار در مقدمه بر سید و چکت در دهن چکت
 ۱۰ روزند و از طرفین کوششها مبلغ بل کششها شیخ رفت بیعت زین کشته هوا بچو میخ آتش بار زین کشته زمین بچو باغ
 تا ما خواجه و چند تن دیگر از طرف یاغیان بقبل آمد و غرق و قبی از تو رمشی زخم یافته سپری شد چون اعدا و عادی ضعا فاصفا
 بود و قرغان و بولباس و چند اعیان و احوان هم بدان راه روان گشتند و طوفان با و جز است و زمین و آسمان نمود و در آن کیم بسیار
 که مغول آنرا تو مان خاند میان بائی و مرئی بجای می برم داشت و نوین اعظم رازخی رسید بر سرشته جمع شده در خدمت رکاب
 پنجاه سوار بیش نماند مصراع رستم آخ زمان خسرو پیر و چکت که پیوسته در جوده قتل و عرصه نزال با صغدران بجای
 ۱۵ و مساعیر ابطال اینک معاشرت بیعت مرادید در چکت شیر و نهنگ فشرقی پای مروی چو سکت تیغ آسا کشید
 بود و زبان صدق و عوی بیعت شعر حرام علی ارمایا حنا طعن ملذیز و نندقی فذما فی الصد و رصدا و رها مسکت
 انجاز جنلی فی الوعی و مکونته انجازها و نفوردها چون تیر کشاده قصد کرد که حلقه فاعته الفعالم بناید مصراع پاریخ
 کرد و تقدیر که سازد ملک اعظم ناصر الدین تذکیری واجب دید عرصه داشت که در دین بخت و تدبیر فرزانهی و شجاعت
 محذور است و بکرم شرع و عقل محظور که پنجاه تن با قرابه و دهر از دشمن خدار معارضه کند سیم که اما دشمن متعاقب میرسد
 ۲۰ و دلیار و پر دل هوشیار دین حال ترک نمود و اقدام که موجب تلف نفس بی بدل و جان بی عوض تواند بود بکند و بهین سعی و اقدام
 بموقع و هنگام استراک کار دشمن کار بسد و تا مقید تو فین حق هم شرط رعایت گزارده آید و هم دشمن با بکام دل دیده شود
 مصطفی حال تقضی است که نوین زاده اعظم حسن ساعی درین مقام پاس و یاس حسن ثباتی و مقاومت و مدافعت بناید که
 انعکاس تحیل برایشان بپاید چندانکه مسابقتی التفاق افتد فرمود که از حریف همت و شفقت کجا حضرت طلبم روی از دشمن که
 ۲۵ و فرزند دلبند را در سبطه بلا و تبه عا کد شتن بیعت چه نیکوتر از تره شیر ثمان به پیش پدر بسته جان بر میان پس نهی را
 با نوین زاده باز اند عرق کریم و العرق نزاع و نجه رای و مشهوره ذات دالود شیرا پیه صدق و رغبت و التزام این اشارت

بعض حالات مخالفان

دهند

بمظفر رسانید و روان فرودسی از گفته خود بدین طرز می سرسید **بیت** پسر کو نذر نشان از پدر تو بیگانه دانش خویش سپر
و تفریراً لایضد لباسماء بارانی را و استحاب بارانی تا مثل کردار علی شریطه التفسیر نصب کردن بصیلت نزدیکتر دیدند آنگاه نوبان جهان
با چند تن که رکاب را در امثال رزمه آه ده کانه افزایابی و دست برده هفتخوان سفند یاری مانند دل ساغر بروز برزم کران و شسته بود
فرزند خلف او تالی رسم کیو دو م بهمن سفند یار ثانی با آن فوج معدود و در مقابله آن لشکر نامحدود و غنا کمش مقام توقف گشت شعر
بلفی الشوف بوجهه و یخیره و یقیم هانده مقام المغیر و بقول اللطف لثام الفی فهدت دکن ان لم نعصر
تا حالت حیلوت کرده مضرس زین شب نیز چون بخت همزندان سایه طلعت اذخات و از عقب خسر و کامکار تقاب نمود و قوتی
که قورمشی داعوان بی عون چون از مطلوب خود جز باو در دست ندیدند باو نامتاء بال که با رخا نه و ماغ بی و ماغ بیسان های کبر
آمدی در صحبت ایلیان جنوب جنب شمال جنب بچوانب ممالک فرستادندی محشو بدگر این چنین قورمشی سوز نین و سوز
انجیالات و محالات و دراز عقل و دین و عالی ارس با سید سوار کرین که بنا خجسته سقصد و سقصد و سقصد و سقصد و سقصد و سقصد
و دید جوشان برزین از عقب چوپان نوبان جویان و پویان گردنید بعد ما که معظم مسافت باین بنقل خلوت قوام ممالک
شد بر سرشته مرند اعداس که بی مرید در خوی تبریز افتاده سبر آوردند از بعضی مجازان استعلام حالی رفت و دست که عقاب
قله معالی ببحاح ببحاح بقرب نشین و شمس دولت پیوست ارس با کام خانبه خا سرام دوم با کشت **بیت** چو الوندش غمی بود
ولیکن ز چشمش دیده می شاداب ارس درین حال صاحب اعظم تاج الدین علیشاه در تبریز ملازم بندگی شتاده چکری خان بود
سلغزی فروغ رادت عظمتها بود و بنا بر تصدیق و قورمشی و القاء ارجیف **مصراع** انی جفقا جمیع المجهنما شیطان
تسویل در بعضی معشعش و ماغنا بیضه و ساوس ننا و مصعج و هل لیل الواسل الالوا و چون قضیه من سمع یکل مقررت و
حکایت من یصیر نقع واقع شیخ علی سپهر این چنین قصد نوین زاده اعظم دمشق خواجه پیوسته بود چنانکه نهار اجبارا در عین
قورین مطبخ را سغبه غامات و عرضه تاراج کردانید و تصاعیف این امور اما بک ایلی از او و استعلام کیفیت حال نامتوجه
گردانید به تبریز رسید و مرده و وصول رکاب خسر و می شریکار با ن عنان ریز رسانید صاحب اعظم لشکر حاضر را آراسته با کشت
و عدت تمام از جنب و معانج و صنایع و اعلام و کوس کورکا و خمیه و خرگاه و زرا و خانه و اسپان نامی و کوهها و سامی و کوهها
پادشاهانه مرا هم استقبال چون تلقی بنا و بیت رسانید و حقیقت ذکر این احد و نه جمیل بر بخت لیل و نهار تا روز قیام ارتسام یافت
و جمهور خلایق وصول او را حصول مقاصد جهان و زوئل نواب مصائب عدنان و رونق بازار اسلام و اسلامیان و بستند و با
بقوادم هوادی طیور پند کی حضرت که مورد و اودات قدس باو طیران نمود پادشاه جهان تیج و ایتاج و تفریح و ایتاج فروده او را
نرخان فرمود و در برابر رادت عظمتها در دیدت معدله و عرت الفاره بشرف کشمش بندگی حضرت خلد سلطان تشریف جستند
و در حضرت جلوت در اسریشی و اجملال و اغلا میشی و سرغال اعظم نوین قلو و ایغال رفت و پستین استیاس زنگت و پشت و
دشت از صفی خاطر و حجت حال اوزایل و باطل که بنید و غنریب یا عیان و ارون اختر بالشر بود و لکر بنوا حی رخنان رسیدند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و آنجا مخیم ساخت پادشاه بمیت زمانه غرم قضاوة قدره ساره زینت خورشید را می چرخ آثار زمین توان هوا صفا بود
 بنیب جهان مکنات دریا نوال کوه و قار شعر از افاق البدر بجانب الله علی شکل فلذام اصعد ما رمی فرمود
 آن باشد که ما منذ روز زم را یعنی خانه زین بر کوشه تخت با فرو زین مرتج و اریم و آتش این فتنه را با آب حن تدبیر فرو نشانیم چه
 اگر چو بان آغایین شکر بر تقابل و تقابل اقدام نماید بوسطه تغیر عقاید و تغایر را بیا این کار پر سح چون زلف بان دراز کرد و
 بسیار راخته تاه شود و حقیقت اندیشه صاحب این بود که ملحق غیب در خاطر خلیفه جانا ذری انداخت سبب آنکه بوسطه مرتج
 اگر خلافت مستولی بود که موجب چنین اقدام با خطر ازین شکر متقا و فرمان برتیا با چنین نوثینی خسرو فرها مانا در پرده نماند مصر
 اوداره کل در چمن خیری هست که طائر نکرت و یکران بر نگذرد ادراک آن نمونند نشیست فکیف که ایرنجین با وجود انما قرابت
 پیشوای بیانست پس بایت مسعود مطرز بطراز هو المونی بد بصره شعر و بچین مجلس نحو الاعادی بفلوب علی
 الخوف حواص طبعی انبر الغلا و الحوما بالمواضی بطوبها و الخماص ناری کی رؤس الاعادی کبص فی
 اراجی المتعام بالادعا غرضت و نمود بدون قارش استه بجزوه اعصمت بجل الله چون قارش فارسی از اجاء نصر
 پرسته با سلمه و ما نوفی فی الای بالله کجگاه او سطر بظا هرت و ما النصر الامیر عبد الله از شکست چهار کاره سلسله و شمس
 تصرف کت در معنی لا یصرف الشوة الا الله او بر اوش بر نکین یقین نکاشته نقش و ما بیکه من نعمه من الله بوش
 در کیش خاطر نیک اندیش یافته قدح معنی و الله یصیکت من الناس و مرش و مار و شمن محقق نهسته که ان الله لا یهدی القوم
 الکافرین روز جمعه که مستعدی جمعیت اسلام و اسلامیان بود و موجب از نلت کفر و طغیان بمیت و چهارم از جمادی الاخر سنه
 و عشره و سعمانه بر کناره دینه میانه مصرع خاک کسی که گرفتست زین میان کناره عسکین مقابل صف کشیدند و عجب که آن بی
 حفاظان کافر نعمت را سخن خارجی که با قطری گفت در تحریر بر مقامت تجاج شعر انفا نبل الحجاج فی سلطانه بهد نفس
 بانها مولانه ماذا اقول اذا رقت اذ انک فی الصیف و احدثت له فغلا انه دامن گیر نیاید پادشاه اسلام و قلب پر
 دل برادر و مکاشفه همراست مستقبل نور و وجه رب العزة مطهرن و چوپان نوثین جو بان کین با هر دو خلاف صدق بمیت
 شیران شیر پنجه که در بیشه شیر نر از بیم تیغشان بهندن بروی در میمنه با من همین الله و کلنا بد بند بین چون تیغ
 خود روی در روی دشمن که ده دستور سرفراز روشن ضمیر مصرع فرج آثار مبارک پی همون تیسیر با هزاره او کسواران با
 خراسانی که مصرع رستم دل دروین تن ویرن زخمند دلب و مرکوب از پای فرق و آهین غرق مصرع همه سپهرن و خا
 صبر و کوه بکر در میسره بسیار بر سر جان بازی ثبات قدم نموده و امر بزرگ او کنج رزم سح و التوعجت جو ستای سلطان
 و میرزاوه هم نام اسد الله شیخ علی با دروس و سوز غمش بزرگ منش و ویکر امراء تومان و هزار برکت و مقام انتقام بر غرم انکار
 ایستاده از جانب یاغیان کجک و قهر سلطان احمد با شوهرش ایرنجین مصرع شوهر تو چه خواهی زبیدی بروی خواه از
 عقل و کثرت بختی در قلب چون قلب محراب معترت پای طغیان پیش نهاده و قورمشی با سپر و پشما در میمنه تا میمنه ایستاد

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

حک سلطان با مخالفان

مبادی تضاوا از مصراع مبادی درین کار حاجت روا میشوند و بحسب تمییزت کمینک و لا سترک سترک و سترک
 سترک هلاکت هلاکت فلنا اولی لک ما اولی لک از خاطر زاده و صاف مناسب حال ایشان می آمد و توفیق و اس
 باو بکران در میسر و نامیسه و کیسه از نظر ناسره با سره مرک خود آینه تیغ معاینه میدیدند از حکم بر لبع ایچی پیش ازین من است
 نموده که بی موجب و روادای غایت پوشیدن غایت غایت باشد و نعمت کفر از در مقابل نعمت غفران بمقتضای حاج
 بخود کشیدن نهایت شقاوت تا جان باشد شاد و مخالفت با ساقی و عاتق مجاهرت بر صفحه حال ادباتی خواهد بود و مکن و از
 ضلالت کول کن و از فریب و شعوه این دیو مردمان محال اندیش سپهر بندست اختیار و در امان سعادت کلی با و زو
 کار پیش از واقعه در باب چشم عقباری بکشامی و بی تردد بندگی مسابقت نامی مصراع که راه و جاه تو از آنچه بود
 شیخ عبدالقادر انصاری گوید که پیش کرم زبونت زیرا که کرم قدیم و کما کنونیست بیعت بیای که غفوشند شایسته
 دارو که منزه نشود از چنین هزار گناه بیعت مصراع هدهات فما فصلا لرحمن الا انک قضاء مبرم بر بناء مبرم بر کرد و
 بدبخت بصیحت مقبل چنانکه زکلی بیستین سپید شود و کافر جز کیفر بدی نبزو و ظالم از ظلمات نجات نیابد افسانه بصیحت
 از بهر کسیت حکم بر لبع را مطاوعت نمود و جز راه شقاوت نه نمود و همچنین اسرار نمود برین و قال عز و علا ابی و الشکر
 و کان من الکافرین شعرا لنت لی من جلد وجهک فافقد منها حاقرا لاکتھب لاجرم فرمان شد تا سر سپر شیخ
 علی که بیخام معارضه با باه دو هفته نظر یکسان میکنند مصراع چون نیک بدید از کجا تا کجا مانده ما هیچ علم شاه برین
 بر افراشتند و گفت شعرا احسنی مجتاه بذلت فقل للبدیع نطلع بذلت ما و در چون سر سپر که بحقیقت برید
 دست جهان ایشان بود بر سر علم چنین در عرض سر و سپر مشا به که کردند اش غضب مشعل گشت لشکر را بر جمله همجا با اگر
 در ایحال قول که جای پادشاه و قارگاه توق برکت باشد در جنگ تعیین رفت و بر او نواز و مغلا و کجگاه معبر از دست راست
 دست چپ و پیش و پس شکر سویت پذیرفت و یور انجی یعنی فوجی پر دلان از هر صده نفری را بیرون کرده مغرور لشکر
 گشتند علی شریطه التذیر لا التفسیر تا حزم نگاه دارند و صفدرانی کزیده خود و سب پوشیده که ایشان را با بلق منول حیر اسان
 فاقف کویند و مقدمه شکر روان شدند تا که در کارزار شروع پیوستند با اول کتکت و این چنین و توفیق و اس با عصبه شقاوت
 مسابقت جسته عصابه کفران و خود کفران بود بر چنین بسته تا ضمن آوردند نزدیک شد که صف مقابل را چشم رضی رسانند میان
 دولت قاهره وزیر عادل و دوستو شیردل و امیرالرج و الو و میرانده برکت شیخ علی بهادر بیعت جوانی جهانی جان پهلوان
 برش پرورستان کبر میانی مسابقت را تیر کشید و عمان کشاده هر یک از مقام خود بالشکری که در ایستام داشتند چون
 شیر گرسنه که بر ایهوی خسته تازد یا شاهین کیر که پاکبوتر بر بازو حمل برودند آن زحف را چون کرد و ملاشی کرد و در میان چند تن
 عرضه شمشیر گشتند پادشاه جهان بر باره بیعت چرخ گردش زهره را مش تیر و شش ماه سپهر مهر فوکیان نش برلم کین بر
 فال عمان همان دور در کاب زمین آرام را سبک و کران فرمود و نوین رستن از هر طرف رست و باقی امر از جانب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

مصراع بیون پیکر از آن بختند و چرکیت منصور یکبارگی عیان ریز را از طبیعت زمین چو مرغ شد از خشت و خاچ و خنجر
 بهلچو پیشه شد از کز و نیزه و زوبین تیغ از دست بردیلان و پرولان برسد آید تیر برستی از قبض ناکی زرد و پیران شد کمان
 از پی کینه توزی و ذریع بودزه چون عافلان در کاش کشته کوشه گیری اموت کوس در استسقاء طبلی نغیر با سمان برده است جان
 در تن علم با و آمد سان مانند جراحان ما بر بخور جراحت نیکو میرسد کند درین میان از تعابن بر خود می چسبید نامی روئین با چون
 و شمان دولت روز افزون دم فرورفت از نسیب جان بلب خنجر سید خود بی خود از مر خود برخواست پیکان چون نیمان نو
 منصب بعوض خاک در صدر نشست پیشانی سپر چون چرکیت چکیر خانی در لطف یار در پریشانی چنین گرفت زره همه چشم تن
 که طبیعت شیر لپکان شکر صغدر بشیر شکن خسر و بهمن نشستم آفرین سلطان جهان از نظاره شود تا چگونه در مقام
 ترس و بیم طبیعت اگر دایه پیش کند نیزه یکی و کرکیت آید پیش کند به تیغ و دینم کرد ما در دوگاه چون صیت لشکر گشتی
 کشتی بفلک و زلزله از سناکت عیان در ان بوش سمک پیوست طبیعت زگر و موکب توری ه پر خاکست ز نعل کرب
 روی خاک پراهه است از سناکت خون بر شاخص کوه پیکران با دپای برق رفتار در عدا و امی بوزغیرل و قفین کلکون تمور قله
 سعور و سیاه بجهده اشتباه آورد حکیمی که بقا در می در کوزه تن آب روان میدارد لشکر سلطان عادل را بر اتباع شیطان لم
 منصور کرد پسند ایرنجین با معدودی گرفتار آمد و دیگر محاذیل راه انهرام گرفتند آوازه تحسین ملائک فرس کوشن کان و
 هُنَّ الْمَلَائِكَةُ خُولُ الْعَرْشِ بِسُوءِ بَدَلِ بِلِجْلِ اِر بَابِ نَظَرِ وَ حَاطَرِ وَ صَافِ اِنَّا طَافُوا قَدَسِ اِنِ الْهَامِ مِیْرَسِدِ لَمْ تَوَلَّفَهُ بُوْعَیْدِ
 که امر در بهادر نبیانت انکه عالم همه مانند تن داد جانست شاه خورشید و ش در ستم انجم جیش است پیش او کسری دوار و قبا
 انسانست چون بلال ارچو که در عهد ستموست و متو عقل و اندک تحقیق الف سلطانست با سخا و گرم شاه و عطا پاشی او سخن
 حاتم علی در سکن نیانست تیغ خوزی روی اندکف کو هر بارش چون سحابیت که با برق در بارانست بنده و صاف که یا
 از پدر و عم تو شاه شرف سوز غشیا و لقب برها سنگ شد بنده مسی از ستم و جو فلک سایه حق چو توتی بر کرمت ما داد
 از نزل عنصر و نام نو چو مسعود آمد تا ابد ذات و اندر کف زیرو است چون سر و سروران اقیان با سر سیم در بند ستم زانو
 چرکیت منصور تیغ در لشکر منزه نهاد و قتل تمام رفت ارس و برادران حسن حسین و چوپان و ماموق و نواب سکا نه
 سله و بکتیور و قرا و ما همه در جکت کشته شدند پا و شاه عادل انا بر رفت باران عفو و جهان ریزان کرد انید و فرمود بکت
 چرکیت خود را تباہ کردن از اساس قانون جهان داری مانسرا باشد کتف که سروران طوعیت مجرایا بنا با نواع تسویل
 و تضلیل انرا ه است و طوعیت و در انداخته اند شعر و جرم حرمه سفهاه موم و حل بغیر خا آینه العذاب
 تا ویب این کناه را نظر بر تادیت حق اله باید و دشمن چرکیت تیغ در نیام کرده بنا راج مشغول کشته و لکت ربنا انا اطعنا ربنا
 و کبراء نا فاضلونا السبلا ربنا انهم ضعیفین من العذاب العنا کبراء در شان این بیجا رکان و صبح
 گشت و بو سطر این نوازندکی مصراع نوازندکی از سر گرفتند لمولفه پا و شاه جهان بهادر خان مهر و شمشیر و نهاد و جان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

حالات مخالفان

عالمی فکیند در یکدم بسریخ تا بهادرجان مردی و مریدست پیشه شاه ولد فی العلابادرجان مؤید و کامرن لمؤلفه
 حفظ خدای و تقویت جرح و سعی بخت بوده در پناه و معین و نکایسان عنان کامکاری بجای جانمندی منقطع فرمود علی التبع
 رفقاء یا چنان که از معرکه معرکه زانیم که ریخته بود نواز هر گوشه در کند چاره کشیده بدیگران سخن کرد آید چنانکه خواص معظم
 مقرب الحضره لشکرش آفاق بدالدین لؤلؤ شهنش انما بدین عمارت سیاحت هطل فیہ ثواب و عقاب قورشی
 از حد و کوه گرفته بیاورد پسش که ریخته عازم این شهزاده اوزبک شد پس از حکم بر لعی ایرنجین فترتوفیق او قورشی با سپه
 دیگر و این تقابرا در زاده بکیتوت و توقاق بعد ماکه بر شتی و اذلال در سلاسل و اغلال کرد و شمر بر آوردند و علی التخصیص
 از دست لکت چیان خاص تیر تیر بر سینه پر کینه آمد بایوسف بوکان برادرش فیروزه و قلغمور مرتع شکل مصرع بن
 صفت که بود بسته بر پو پرده کشمیر کرده چون کوشی بر حلاق گردن و شهنش بلغ الدنستند فردا وان کان لمشاغل
 عن الدنستند بعضی هم بر معالین آتش و لفظ زدند پس وفادار سپه ایرنجین جفا کار که کردی که وفراز و بهادری صحنه
 شکار بود با سپهانی محمد حسین و سپه شادجی محمد و نایب و مارین و خوارزمی ترخان و چچان میر میرار و قران تفصیل بطول
 تا جیل صییت بلیت همه سیر لیت و نالیم من ال همه ندیم نامت و نالیم من داق بر تیغ یا ساق کند شته راه آن
 جهان گرفتند اما تیغ آب صغوت قورچیان که آینه صورت نامی ظفر است بخون ناپاک کنجک قوت نشد آن سکت سیکساز
 سکنار خسته برهنه تن در فضاخت تام بر ممر عام پی سپه دوات و انعام کرد آیدند ربا عسی باز بچه روز کار خدار
 در یکت نفسیش صلح و بیکار مکر در نوش شرکت و قدر و لطفش دان در با ده خار و در گلش خار مگر سپه بدین فتح نامدار و عبوق این صبح
 اما فی نکار در روم با آلتغاه ایرنجین و قورشی که بعد از محاربت در کله و کیکر شهیر آیات ظفر نایده و فتح ماکه دره اسپش امر افراساوده
 که بوفا برادر امیر بزرگ استنقلع و بر ساسی سپه ساسی نوین و سپه محمد نوین نوین و عرب نمیره شاعر نوین و اخیل بوفا و نامدار
 و طوعان و خضر و آرمی و دیگر اعوان بی عون ایشان کنجک کرده بر قصد نوین معظم خسر و کامکار اتفاق و بهلاستان شده
 نوین زاده شیردل اینصحنی را در ساسی ایشان تفرج فرمود بجز می درست دلی قومی و رائی واری الزنا دورویی وانی الزمیر و لکر
 بلیت تیغ شهابت همه ملک و از خام شجاعت همه شیکر بیاطن روم رفت ایشان تده بجهه روز که نقش
 شش محنت زده بودند با مارت مرزور و حکومت مدمر و فعیوه ایام و اعلا طره روز کار در مقام غور افان و ناما بیوسان
 سلامت ذات اعظم نوین که حامی ملک و ملت و ماحی رسم بدعت است متضمن قهر اعدای دین و دولت معلوم کردند
 مرکب نامت در جولان خذلان آوردند اما کار از دست تدارک گذشته بود و از بار کیر عذر لکت امید بهواری مانده عن بادی التری
 میان که بوفا و اخیل مخالفت افاد و بافعال در دیکران سرایت کرد هر کس خواست که دست بلطن سببان نوین زاده اعظم قورشی
 زده تو سئل جویند و بر لست ماحت خود و تجنی بر غیر ثابت کرد انداز بهر کس مستوحش شده بشی تیره ترازدل جا بل و دست اندوشن نامید و خو
 از کردار و هر اس از یکدیگر بر جان استیلا یافته تیغ بی مجابا در همک بر بستند بلیت چو تیغ روز شاز کله کبوی پدید زمین حلاقت
 ۵
 ۱۰
 ۱۵
 ۲۰
 ۲۵

در

کرد و شعار بعضی امرا و شکر یان کشته بودند و بعضی بر تیغ سید ریغ تراشی عنقریب راه شهرستان عدم گرفتند از اطراف پشاور
 قطع و بر سریند فتح و امرا و ملازمین را بکاف ممالک چون مثل ساو و اترش و خلائق دست بدعا و صالح کرد
 لب را بقاء و فاح بکشوند و جازا بصدق نیت خالص بیاست و چون دستور عادل غرت انصاری اول صفا عادی شکسته
 بود از حکم بر تیغ بر آه جلد یعنی آنکس که اول شکاری را زخم زد اطراف طرف و بعضی پشت و سر دست و پامی و پوست او را بشد و قسمت
 او بجای حرم اینچنین قبول فرمود و قلعه شاه خاتون مراد امیر پورادیا کشت و ایمنی خاتون تو قراق را یکی از اوساط موسوم کرد و سینه
 به پشاور و سار و خور و از شین بنشین خلاص او را امیر زاده سیور غمگس که بحقیقت نعم البدیل بود عدیل او شد و در پنهان
 سینه و صاف الحضره را مصدوقه فال سابق از سعادت نامه بوسعیدی بر مصدق حال لاین یاد آمد و گفت که مؤلفه تاریخ
 زکات توان یافت کارگر نامک را زینت توان یافت استور چون باد بویخ تو از ملک زورمند چون کوه باد ملک تو از تیغ پامید
 ۵
 مُحَمَّدُ الْخَنَارِ وَ إِلَيْهِ الْأَخْيَارُ ذِكْرُ السُّلْطَانِ عَلَاءِ الدِّينِ الدَّهْلِيِّ وَ أَخِيْنَامُ أَيُّمُهَا فَدَسْرَبَ السُّلْطَانُ
 ۱۰
 عَلَاءُ الدِّينِ الْمَمْلُوكِ بِدِهْلِي سَنَةِ خَمْسٍ عَشْرَةَ سَبْعِمِائَةَ خَارِجَهُ الْبَخْتَايُونُ الْكَلْبُ خَانَ الْمَشْهُورُ بِهَنْزَارِ دِهْنَابِي
 إِلَى بِلَادِ مَغْرِبٍ فِي عَسْكَرِ خَزَارِ وَ قَبِيلِو فَلَإِنْ كَا السُّبُولُ مَدَدًا وَ الرُّمَالُ عُدَدًا وَ الْجِبَالُ عُدَدًا وَ فِيهَا
 طَرَائِقُ فِدَا أَعْدَادُهُمْ الَّذِي تَرْتَبِي عَلَى أَرْبَعَةِ لِكَ وَ لَكَ أَنْ تَحْسَبُهَا بِأَرْبَعَةِ مِائَةِ أَلْفِ فَرَسَانًا وَ
 رِجَالًا بِطَاءٍ وَ عَجَالًا خِفَاءً وَ نِفَالًا شَعْرًا جُوشًا إِذَا رَبَّتْ عَلَى عُدَدِ الْحَصَى بَعْضُهَا فِيعَانَهَا وَ الْبَحَا
 مَعَ الْأَسْوَانِ وَ أَرْبَابِ الْحَرْفِ مُخْتَلِفَةً الصُّورِ وَ السَّيْرِ لِأَعْلَاءِ أَعْلَاوِ الْإِسْلَامِ فِي أَطْرَافِهَا وَ أَكْثَرِهَا
 ۱۵
 وَ نَظْمِهَا تِلْكَ الْخَوَاتِ وَ أَرْجَانِهَا مِنْ أَنْجَارِ الْكُفْرِ وَ الْعَجْرَةِ وَ أَرْجَاسِهَا وَ لَنْ يُلْقِنَهُمْ كَلِمَةَ لَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ مُحْتَدِرُ سَوْلُ اللَّهِ بِلِسَانِ السُّفْهِ وَ لَا يُلْقِنَهُمْ إِلَى الْحَيْفِ وَ الْحَيْفِ وَ لَا يَسْتَلُّ وَ لَا يَسْمَعُ لَهُ
 وَ لَا وَ كَيْفَ فَلَمَّا سَمِعَ الْإِخْوَانَ سَيِّمًا الْكُوجِنَا وَ اسْمَهُ عِنْدَ الْفُرْسِ حَلَالٌ زَادَهُ جُحُومُ تِلْكَ الْعَسَاكِرِ
 الَّذِي سَرَّ بِبَاضِ النَّهَارِ عَنْهُمْ مَعَارِجَ الدَّيَا جِرَ قَارَايَ رَابَا أَحْوَطَ مِنْ الْأَخْفَاءِ فِي سُورِ
 ۲۰
 الْأَجَامِ وَ الْبَاضِ نُسْقَى بِلُغْتِهِمْ جَبْكَلٌ وَ كَيْفَ بَقَاءُ الْبَعُوضِ مَعَ الرِّيحِ الْعَوَاصِفِ وَ أَيْ سَلَّمَ
 بَغَاثُ الطُّبُورِ فَدَسْرَبَ الْجَنَاحِ الْعَفْبَانِ الْفَوَاصِفُ فَدَخَلَ الْعَسْكَرَ سُرَّةً مَعْبَرَةً وَ وَفَعَ الْقَوْمُ فِي
 سَلَا جَمَلِ بِلَا مَهْلٍ فَخَانَا وَ الْبَخْتَايُونُ وَ طَرَفُ الدَّهْرِ مِنْهُمْ بِالزَّبْعِ نَلْمُ حَيْثُ جَمَلٌ عَنْ
 خَزَانَةِ الصَّنَمِ الْأَكْبَرِ مِنَ الذَّهَبِ الْأَحْمَرِ مَضْرُوعٍ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ الْخَلِيفَةُ جَعْفَرُ سَبْعِمِائَةِ نَفِيلَةٍ
 وَ قَبْلَ بَلْعِ حِصَّةِ كُلِّ جُنْدِي حِصَّةً وَ عَشْرِينَ مَتَابِلِ الْفَيْتَانِ لِيُؤَدَّوْنَ إِلَى دِهْلِي قُبَا وَ إِنْ كَا
 ۲۵
 عِنْمَةً عَظِيمَةً وَ صُنْعَةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ كَرِيمَةً وَ كَانَ الْمَلِكُ الْمُعْظَمُ سِرَاجُ الدِّينِ ابْنُ السُّبْحِ
 الْإِسْلَامِ جَمَالِ الدِّينِ إِبْرَاهِيمَ طَيْبَ اللَّهِ بِطَيِّبَاتِ خَيْرَاتِهِ مَا وَنَهُ وَ جَعَلَ رِيَاضَ الْفَدْسِ مَقَرَّةً

ومثواه في اول الوهلة لما ان اخبر بهذا الخبر حرم العزم المصمم لقبيل الخراين ونفاش الجواهر الى
بعض محاصرين امكنه التي في هذا اليوم لما كان ما سبقت من سلطانهم من مراعاة جانبه وذلك
الجانبي به فوكل على الكليل جوانب خربيه وكل به فواضب عنيه فاما له امانه واعماله الخاله
وقد كما كان والى بالمكان فاذا انشوا في عين غفلته عوارا اعدا للفرار واحتوا يد ادهاله
يدارا لا غير كبسوا فخا ه داره وكسوا من الغفلة ذهبه ونضاره واره الاقدار فداره فخص
من هذا الثعابين للبهوا والكا فور البصوري وهو ستم فابل كانه سيمع الصوري ماعناض
رباض العقبى الحكومه فابل ولله دوا القائل فانصرف الساكر الاسلاميه ظافرين واقرين
ساجدين حامدين شاكرين ذاكرين غامين ساليين فابلين نعم اجر العالمين شكر الله عز
وعلا على ما اولاه في اخره واولاه والحمد لله رب العالمين فاذا فرغ وسمع السلطان بفتح
المسور والظفر المفد وربنق الجهد الاثيل وافتنى للصبيا الشهر واعنى بالدين الفوهم و
استقبل العسكر المهون مسره يوم وليله لفيض الغنا وضبط سواردها واخذ لال الماء
من مصب مواردها ونجح الفتح الشهير والفتح الكثير وذلك هو الفوز الكبير ثم تنكر على
الخادم الب خان وما اهل من اذخار رفايا لكفره في ربه الاسلام واساعه الاذان في
مقعر اذان عبده الاضنام ليزيد به رونق الدين وطراوه الاسلاميين الى يوم الدين و
جاء في العسكر الملك نظام الدين ابن الملك سراج الدين مستغنا من سوء حاله ومستخرجا
من نهب امواله مصحح كتم امسا درام واره فاكرمه واواه في مريج كرمه ومرجع جدواه اذ
كان بين السلطان الفهم وجدته شيخ الاسلام جمال الدين ابراهيم الطيبي الطيبي مولدا
ونسبا الشريف الكرمه وحسبا الجليل احدونه وكتبوا الاله كرمه ومراسلات فديمه
فامر برد بعض اخره والتقدم بغيره منصرفا به وابل ومن وبلقن عليه ونفوس رما
الحل والعقد كما عهد اليه ولي عند القماح بهذا الفتح المين كيصن اياه به وسودا نام اعاد
بيت شعر ياري بيت شعر لغير سرى بحر الصباق البحر والجدنا اصناف الى موروث ملكيه
هندا ففاش السلطان مستقيم الامر وسئل البحر ربيع العباد بمنيل الاوامر في البلاد و
البياد منه بارا بان باسيه شرفا وعربا ميرا ابان اسنبا سيه بعدا وفربا وعلى هدا في
انغد حال واسعد فال وانصر جيش وانصر جيش حتى فضى نجه ولفي ربه وذلك في شهر
سنة ست عشره وسبعائة والخادم الب خان الذي هو ركن وشي من اركانها وانسانها

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

آغیانہ و بدہ العلیا فی ملکہ و سطاہہ اخذت ہوساٹا التملک باطراف ذہلبہ و نزل
 سلطان الوسا و سنی ساحة صدرہ برجلہ و خیلہ فآخفی حالہ و فات السلطان من ولادہ
 و حریمہ فضلا عن سائر جنده و خدمہ سبعین یوما و کان بحال و یجکل و یغنال و یسکل
 بان مزاج السلطان حامل لمرض و الخلی و الاستراحة و الهدو و الهدون و ارسال
 عنان الطبعہ فی ہذہ الحالہ غایبہ الغرض فظفوق بسبیل خواطر الساکر و وجوہ الأجناد و
 رؤوف التوارد بالمال و القلوب لا شمال لیل الملک فعدہم و عینہم بانہ صرفا لہتمہ
 السلطانیہ عن تغیر اطاعانہم و توفیف الشویفات و خزانائہم و مساہرہم بحیث یكون
 حاصلات الممالک بن السلطان و بین الأجناد بعدا لہوم علی سبیل الاستراک لیزید رؤوف
 الملک و تماء السطنہ بهذا الاتیان و الاستبناک فالترموا مفرض طاعنہ و أفند و انہ
 الاصدار و الإبراد واجب متابعہ فلم یروا الدنیا الا بعینہ الباصرہ فلم یبالوا الامانی الا بابدانہ
 ابادیہا المتناصرہ فاذا انفرغ من ترکیب ہذہ المقدمات البصر المتجہ طلب الحد الاوسط بالراہی
 الاضبط فراخذ علی ائیہ الکبیر قطب الدین مبارکشاہ الدینی والدنہ بی پی چہ مالکۃ الب
 خان فلم یقدر ان شرفہہ بکلہ و تکلیہ بشفاعہ فضلا عن ان تمنعہ او ترده فعین
 الغادر الکودار کعبۃ انفس من فئاک الہنود فی سواد اللیل و قدما قبل اللیل آخفی اللویل و
 السبل اذہب للبتل و مر بارا فہ دیمہ غیر راجح علی نفاوہ نفسہ و حشاشہ کریمہ فارسلت
 والدنہ سفیعا الی الشیخ نجیم الدین من اولاد الشیخ الواصل الحفانی احمد تعرف بالجام
 و عرفہ صورۃ تلك الواضعۃ العظیمۃ و لذاہبہ السبعۃ فاجابہا لا تجرعی و یمن بکلاوہ
 اللہ تعالی فان عونہ علی القلوب لطائف مصعب و لله فی ہر العیوب لطائف فکسر علی ام
 رأسہ طافئہ و قال قواللہ لا اسویہا حتی یسوی انبک علی ہر الملک و نسب الامر و یصح
 الغشوم السوم یحک تنیر الہلک الالہ الخلق و الامر یبارک اللہ رب العالمین ثم رافقہ
 و فارب سیرہ بمننا جاہ نور بہ قلبتہ و اسرافات لا شرفیہ ولا عزیتہ فلما اتی فئاک الہنود
 الی الملک قطب الدین و هو ایش من برد الحجوہ و برد الشتاب ناظر فی مرآۃ الحال بالامریات
 صورۃ المات فاعطی لہم فلاذہ الذهب من جہدہ و ذکرہم حقون الوالد و استوفہم
 بالخلیف و نا کیدہ بان بصریوہ سہما فاطعا ضربہ و یجر عونہ کاسر الحجام شربہ لبسیرج
 من حمل الراس و خوف معرہ الباس و قال ابو نواس علیک بالباس من الناس ان عنی نفسك

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

والدیس

في لباس فرقت نيك القلوب الفاسيه لذلك السلطان الرحيم حتى رجعوا على المظلم وروا
 عن اللوم واللوم وخافوا اليوم المعلوم فالقوا عن ايديهم اعد بد وقبلوا بين يديه الصعبة
 كفوا كود جنا بهم وكفوا بؤد سلطانهم اسرعوا في خدمة السلطان الى قين من ما و
 غدرو نعوذ بالله من اللئيم اذا قدر ففساوه حيث نفوه في مبيته بذلك السلاج الحمد والبار
 الحمد واسخروا به ذلك اللبلة شيخ الاسلام نجم الدين وعلى السلطان قطب الدين على سهر
 الملك فلما اصاب الصباح ونادى المؤذن يحيى على الفلاح والدمك للصبح صاح على ذلك الاصب
 بباد راركان الحضره واعاظم الاماره لهنيه زفاف عهده الملك اليه واعلان السماء بطلعه
 السقي كجران البعير في المهلكه لدهه فشكر الله تعالى على نصره الاسلام وبهجه المسلمين اذ
 صاروا من بنا اسبلاء الممالك المسلمين فاستغل السلطان بافامه رسيم المالك وحميم مواد
 الممالك وصبط الخراين والاموال وربط المصالح والاهوال شعري اي وري وجد علي وقلب
 جري وعيش هتي وكان ذبره وكافل ندبره فاضي خان وامراء دوليه واعبان مملكه مره
 وبهرام خان وحسروخان وهوامر دسوا عنده قبول اورد ذو جمال رابع مناظر وحسن بارع
 نادر فكان منظور اليه حل محل الناظر مسطورا فوق جنبيه العلق لا يفلح والله ساطر قوطا
 دعه من العلان الداربه وانتهروا فرصة حين كان في مجلس الانس الخلوه مملبا بالورد والاك
 والورد والكاس طلبا للاسبناس وحلبا على الاسباس ورسد حسروخان حجره لراس السلطان
 وسد حجره بصنيع الشيطان فجموا وفتاوه بالسوف المتلا اليه والضروب المتلايه ونعوذ
 بالله من بغاث اسنصر وكتب اسناد وتغلب ثلثت وقرمان نذيت فجلس الخاين العادرو
 الله على ما يشاء فادرب العلو والشبنة في دست العلو والسلطنة وذلك في ربيع الاخر سنة
 ثبع عشرة وسبع مائة وسمي بالسلطان ناصر الدين خسروخان وكان طفلا في مجار يقول اخذ يامر
 السلطان علاء الدين صاحه اوجه وحوالي سندر سامانه قبض له عن الحجة واطهر الافة
 الاسلاميه فخرج عليه بعد اربعة اشهر في اربعة الاف من العسكر وجر السرايا اربعة وهم
 الاف الفراع والمصاع سار فواليناث في قريع المران كيتا ونبهون من مشربيا مشرفيات ولا
 برجون الا بظلال الربيتات فاذا احسن خسروخان الذي خسر وخان مجر ووجه طفق حجر
 لعبان الاماره بفواجر الخلع والكرامات وبصت عليهم سجال العطايا مصرع مطا با في مطا با
 في مطا با وله نقصر على ذلك حتى صبا الجاني على سربطه البذر بلا التفسير بلقي على جوانب

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

العسكر يدر الذهب والكناس النضار والعساكر لا مطار الذهب نضار بحسب الجاهل القرو
 ان قضاء الله يقبل الرشي او يميز بين الاسد والرثا او يهدي الى مرتبة التقدير سبيلا او
 يبيته المال فينالا لا ولا يجد لسته الله تبد بلا فلنا سوا صفوف المناجره من الجائنين وكاد
 ان يوسط سفر النبيل والسبوف في البين قبل ان يطار دلهما منم البطحان وبنا له عينا
 الفرسان رفض العسكر خسر وخان في حومه السفه كاهمال الفرغ الاسلاميه محطو واك
 القلاسه فاخذوه وسلكوه في اسار الخسار وشعار العار وانزلوه في ديار الدمار
 وجوار البوار واظهر والطاعة والاذعان لطعلق خان فعلا سر السور ونظم شوار
 الامور وجمع او بد الجسمور واما ميثاق رايه الرزين او ذا المالك وطب باليط
 الطابقي من نذيره مرض المهالك ومالك الدفان والحراين وذهب الخائد والفتنا
 فحافظ على كل موال مر يد ودمدم على كل منا ومر يد وكذلك بفعل الله ما يشاء
 وحكم ما يريد وكان له سبع بين كلمه في سماه الشهامه نجم ساطع وشهاب لامع وفوامان
 الشيقان الشيقان شادي خان ونصره خان وكان شهاب الدين الوزير جمع بين الاماره و
 الوزاره وله حمة المصاهره وحرمة المظافره وامر ابا المظوي لرايه بهرام الموسوم بملك
 خان ومن التليل على كبا سنه وصنطه انه تنبع امر العساكر وكل مال صرفه وابذله
 خروغان في ذلك الهرج والهرج بنذرا واسرافا وضما واجفا استرد سهم بالتمام و
 اسنوها بحيث لا تغادر صغيره ولا كبيره الا احصاها فاشاع اثار باسه واسيناسيه في الا
 وحدت بها الزقان على الاطلاق فقص طوره واسنوي غمره في شهر سنة ثلث وعشرين
 وسبعماية فافضه التوبه الى ولده خلف صدفه وفلده كبده الغ خان واظهر حسن اوفاء
 الدهر لذي خان وقد اذهن الاخوان والاعوان لنا فد احكاميه وحضت الاربا
 والاشا بمر بوا حكامه اصاب فيما قال وصال فيلا ورا با وفاق بالتجار المعلى والملك الدهر
 فلا ودايا شعر محمد مطيع وامر مطاع وسيف مضيع ومال مضاع ومن اهبة سلطنته انه
 بصطف حالي فسطاط دولته اليوم سبعائة مرتب من الصول كالسبوف مها به وكالجال
 سخامة المجللة بالذبايح المحترمة المجلية بالجائيف الشهرة مصعب بهر قن بالوان وبلغن سبحا
 فاضى الدهلي ملكا موروثا له بعد ما كان ملكا مكشبا وفي حسابات الوهم ما لا يكون محسبا
 ولي فيه بيتان فارسيتان حين افاني الحز تجلوسه والزمان اذن ربيع ووشي الررض بديع

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٥

لمؤلفه خیرامه که الفخ خان بجان سلطان شد بیل نمره خان بر سر کلینان شد بذل او کمرت حاتم طائی کرد عدل بطریقه ده قصه زشورا
 شد و سنکتب فی موضعیه احواله ما هو من العرال الاحواء و عشا احوالی له تمبیه و تدکر مخیوم
 جهان و اصف ووران این استغناء استغناء نیک نامی و استغناء جهانگامی حضرت مخدوم جهانیان ما را در قیاس
 آورد هر سوال بر زبان سالف وارد است اما جواب در آنف از ان جناب نامول تواند بود زیرا که علی الاطلاق صاحب دولت
 عالی همت آن بود که زمان دیگران دیده باشد و از ان استغناء گیرد و تجربت حال که دشمنانرا صیقل آئینه را می خود سازد
 و از این گفته اند السعید من اعطی بغيره و العاقل من تمنع بغيره فاستزده مفعولا من مفعول و منقول فاقول
 مقبول پیشگاه قبل من قبل لا لعلله منی و اما من امن و عمل صالحا فله جزاء الحسنی حاکم حکم فاحکم
 و کلیل مطلق و لا نظرد و فل الحی فی بی نکات فتلقی اذع من رینه کلمات نامر معالیه قبل نظر و
 حافظ مال اجمالی علی خزائن الارض انما یخضع من سیاف بین و کفنی باحاسین شکسته نواز و ما انا بطار و
 الذین امنوا مع ما س فنعیم اجر العالمین مقابله خوان بل نغذف بالحق علی الباطل توفیق ما یمان اخسنم
 اخسنم لا تسکتم خلق باعلاق و ما رتب بظلام منشی طغراطر الحمد لله الذی صدق و عدل و صدق شسته جناب
 معاذ الله ان ناخذ الا من وجدنا مناعنا عنده محل فذلك و كذلك تجزی الظالمین یعنی مخدوم جهان
 نائب سلطان وکیل رحمن که بدتیت بیت انجناب صمدت در شان ذات بیمن او ظاهر و مطا بهرست و حسن شفاق بر جان
 مال و مملکت پادشاه ولی نعمت و نزا بهت عرض حبت نزهت و نباهت باهت فضل نباهت مانند تیا شیر صبح مشهور و بر صفت
 عطار و مشهور و از آرایش و نمایش هر سخن گستر و درجی نماید چه فرماید در جلیت این حالت و صورت این مقال که در چندین
 خزان جهان مثل بر الوف تومان اولاد و در نشاء و الملک سلطانیه عمر ما الله تعالی بدوله سلطانه صرف شد تا چنین مصری
 جامع بل نوری لامع و طلعت خانه جهان یاد کار ماند و ما مقروض عالم و مختم کار بنی آدم مؤمن و مؤمنه استجا بگاه توالد و تا
 می یابند و بر مقتضی سلطان العادل خلیفه الله خلافت حق است خیرت و برکات ناقصه بل بر سر زوالی از ان
 میشود و ثواب و ثناء آن بروان سلطان سعید و فنی تبا سید بروز کار دولت روز افزون مصرع پادشاه جهان بهاد
 ابو سعید خلد سلطان میرسد و با وجودین خیر تام و منبقت عاقم که مقصود بالذات است اصناف آن مال که در استخدا
 ان اتفاق اتفاق افتاد با عرض خزان بزرگ را وصل و متصل شد و خواهد شد این مقدمات مستغنی آن بود که در پیش
 متدین روشن منیر شبلی تجرد چون از در آب آمویه تاحد و موصرد تحت تصرف و قبضه تملک او بودی مانع و مناع در
 بدن ما بخل اندیشیها صاحب کابرتی و استمار جمال و استمار اموال و اسد راک احوال را با ضعاف عمارت ایوان مقوس
 و کارخانه منتقش با دریاچه محجر و بازارچه مسقف سعی و جهاد صرف فرمودی و الحاله بده بر صفحه منجمله این نقش بر ممبر
 و در نما گاه ضمیر این فخر و مقدر گشت که در استثناء مسجدی هزار تومان شمشیر ایت معالی را صرف کند و تا غایت قریب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

پانصد تومان بمصرف پیوست و چون در حکمت روشن شده که زر ناموس صغیر است و صالح و مناج جهانیان بران مقدارین مقدار
 نظر عقل و شرع اندک نباشد بلکه سالها باید تا خازن کان چینی آفتاب زر کرد و سپیکر را بر میان بسته بر سطح منظره البروج بمسقط
 ارتفاعی و سطحی بالا و بزیر اوج و ضعیف نماید و خاصیت تاثیرات اجرام عالیه و تاثیرات اجسام سافل و در صمیم صلاب احجار
 باطبا ریونید و باشد که این مقدر در نظر عقل کمر بند و باز اگر آن در وجه تخم و تعاویذ
 ۵ بر ممالک پادشاه عهد محض کشتی یا بعضی ارزان بر رعایا در وجه حق التقرر معلوم و مسامحت
 رفتی یا برویکر ارباب فقر و فاقه تفرقه و صدقه کردی باثبات هَلْ اَطَعْتَ جَابِعًا هَلْ كَسَوْتَ عَابِيًا
 آبادانی حال ولایت و شادمانی بالعبیت ناصر و مکتب حق جل و علا دانکه در چه نصاب بودی این ثبوت در حضرت حق
 چه مشابهت و شتی مع پادوان عمارت غایت تقوی و نهایت تمدن تا حدی که بستند که در نقل سگی شصت هزار پند
 ز خرچ شد و چون عمارت طاق سپهر نطق بقرب اتمام پیوست بقصد آنکه در رفعت بنا وسعت فاطان کسری بر حسب
 ۱۰ کسری باید کرد و ایند ابطال و استیناف آنرا تو ماننا با خاک برمیخیزد تا در اصل طاق خلل شایع ظاهر گشت و آن عمارت
 تا تمام و نامنتفع ماند و عکس شعر ظهیر الدین فارابی بلیت جزا و حسن عمل بن که روزگار بنویز حزاب می کند با رکاب
 از تملیق یکی از افاضل شیاره عرضة زبان و سببه داستان پر و جوان آمد بلیت جزا و قبح عمل بن که روزگار بنویز نام
 نشده طاقی همی کند ویران آورده اند که هر دو ترشید در دار الخلافه ایوانی را سه کیلون برافراشت و فضلا شعر آه عصر
 در شان آن بنا فصول و قصاید پر خوانند عقل الهامین در آمد و او خطی خوب نوشتی خلیفه او را فرمود که بر سطح دیوار آن
 ۱۵ چیزی نویسد فحم پاره برداشت و این کلمات بکافه کتبت و وضعف الطین و وضعف الدین و وضعف الجص و وضعف التقر
 ان کان من مالک فقد اسرفک و الله لا یحب المترفین و ان کان من مال غیرک فقد خلک و الله لا
 یحب الخلیلین استمارا جنبرل نما بقرم مساجد الله من امن بالله و اله و الاخیر و حدیث ما ثور من بنی لیبسجد
 ولو کفخص فطاه بنو الله له ببتنا فی الجحیم مندوب و مستحب و موجب قربت در ضاع حق غرامه دانسته اند که
 که محققان گفته اند مراد از مفص از میانه ستانه اشیانه است بل از مفص شش است یعنی مقدار آنکه این مرعات حقیر نیست
 ۲۰ مستقار لام بیات خود را بدو التون زمین رساند پس یعنی بمصدوقه صدق و خلاصه اخلاص باشد متصرع صدق
 پیش از که اخلاص به پیشانی نیست چنانکه در نظم کلام قدم از بنا و حرم دیا پوش کعبه و خلاص ابو الانبیا ابراهیم خلیل شد
 علیه و علیهم الصلوة الزکات این حسن اخبار از انانی فرموده و ان یزقع انرا هم القواعد من البیت و ان یعیل
 رَبَّنَا نَقِیْلُ رَبِّ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ وَاَلَا یَا سِیْءَ مَاذَا یَسْئَلُونَكَ مَاذَا یُقْفُونَ قُلْ مَا اَنْفَعُمْ مِنْ حِیْرِ
 ۲۵ قُلُوا لِدِیْنِ وَالْاَقْرَبِیْنَ وَالْبَشَاِیِ وَالْمَسَاكِیْنِ وَاِبْنِ السَّبِیْلِ ظاهرا جواب در سیاق این سؤال

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

مطابق نیست زیرا که سوال است که در راه حق چه اتفاق کنیم و در جواب بیان مصرف فرموده و حل این اشکال نیست که
متم تر ازین سوال لاین حال و ملائم مال ایشان است که چون توفیق اتفاق چیزی یا بند مصرف و جواب رسانند تا
موصول شود و موقوف ارتضا پیروز و شغلک الصبغة لا لکون صبغة حتى اصاب بها طهر من المصنوع چون در این
سوال آنچه هست مقاصدا جهال نمودند حکمت بالغه در جواب حکیم و قیمة و مصلحت کلی را رعایت فرموده و مقصد اعلیٰ است
فرود و از آن جهت این مسئله را در علم معانی سلوب حکیم خوانند در خدمت شیخ الشیخ ربانی ساج بکار العوارف ساج
المعارف جنید لزمان عشق جلساء الرحمن شرف البتة والذین همو در کربنی ادام الله برکات انفا سله لیسره
کرده اند از زبان صاحب معتقد نقل اندیمیزان حسنة که فرموده بشامع معلوم کردیم که در دیار فرنگ کفره فخره
دیری را جهت معبد صنم مسجود مثل بر سید و شصت قائمه هند بر در و تائق در رعایت تکلف و استسکی تمام
پروا خستند و خزان جان دران هدیه ساختند ما نیز خواستیم که بدلت محمد علیه من الصلوات از کا با در بلاد اسلام
شریف مغربت اسلامیا را جهت معبد خانه صمد معبود چین عمارتی ساخته شویش فرمود اگر کسی از مال طلق و کسب حلال
خود در دیوار و ستون مسجیدی را صنوف تزیین و آرایش کار بندد و تصور ثواب کند متصور نباشد اما سخن در عقاب
رود و الحاله بده در مقابل آن اسراف و جگرک یراق یسور و تدارک آفات لشکر دیرسون بلخ و قطع امر او با
حضرت از مشرف صدقات دولت روز افزون اطلاق فرموده که بسیا آن بیشتر و در عهد دولت خانان پیشین بود
بیکانگی دروین سیر یافته و بعد از آن پادشاه عالم غازان محمود و بایزیدان سوه سلطان مغفور را و بایزید محمد ثقل
میزان حسنة آنها غرضاً من فیض مزیدی فرمودند و در مواضع معمور با بول مبلغی از اصل مال مستطکر و بنیده در چشم
بارز ویدند چنانکه در دستور الملکه از نشأت محمدوم صاحب سعید خواجه رشید الحق والذین نور الله مرقدہ در سیر
قانون مسطور است و این احد و نه جمیل در شرق و غرب مشهور و مذکور بشرطی که بی کم و کیف بخونید و بجلت ایست
و ایلغامیسی و جالیقی و دیگر مناقشات دیوانی متعرض نشوند و متصرفان اعمال و منصرفان از اعتدال در ادا امر و زود
نویسد و کیسه بند و صاف الحضره بروفق فرمان در ولایت فیر و زابا و قیر و کازین بوقت تعیین خراج صدق
و چار لوح مشتمل بر شرایط مذکور نقضاً علی شرطه التذکیر افراشت لاشک چون حکم استر و اطراد یافت رفارف حوار
شاهی از سوارف کونا کون نامتاهی نامون و مصون بماند طامعان مجاز تصرف و خصت مداخلت یافتند چنانکه
شهره ثمان و عشره و سبعمائة یکی از آل بهمن بر آیه نیا بت صاحب سعید علاء الدین هند و مباشر بلوکی از شیراز بود
ذکر جمیل واحد و نه بنیل او مغر و مسطور گشت با آنکه ولایات را غالیها سا فلها گذاشت و آیت الاتقی و لا تدبر
بر صغیر حال رعیت نکاشت و جدا و رات از دیاری چهار دانگ حواله کرد اما از توفیر موهوم یعنی عدم مطلق که
بر ذریب معتزل اطلاق شیئی بران هم نتوان کرد و بر مندان سندنکته غطت میزد و نکته دور از عقل و نقل میرا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

که ولایت را مفاطحه گرفته ایم و خسارات و اخراجات فاحش اقامه هر سینه تسمیم مال و تقویم حال از اخراجات مقرر توین
 انجنت یعنی دانند و بپندارند که لامحاله چنین کسان بزرگ در کسوة ایلی و بسکی قصد دولت پادشاه بوجبی
 کرده باشند که دست یا غنی و طاعنی سترک بدان نرسد سبب آنکه یا غیان و مقررشم الله بر فرض ختلاس فرصتی
 که ایشان را مبادر در وقتی از کوشه قصد می نماید و غرض از آنکه تو اندر پوست و در اکثر اوقات
 ۵ خایب و خاسر باشند باری بهر حال استلاب معقب بیک نامی و قطع تعلق چندین بهم و خواطر و الخواطر مایه
 للمعجم که حراست ذات پادشاه و دوام دولت روز افزون را لشکر سحر کاهی و سلاح پنهانی و صلاح دو جهانی اند
 و موجب نیکنامی ارکان حضرت و امراء دولت تو اند نمود اکنون در نظر اشرف جهان بانی این سوال متوجه است
 یا نه چون امر و زعمد دولت ابو سعید است که تدش دامن زمانه گیراد و در میزان همت کیوان مقدارش فطرا و قیرا
 کیسان نماید و وزیر بی نظیر صاحب تدبیر که طبیعت تا جهانست چنین صاحب دیوان باشد ملک آرای و جهان
 ۱۰ و جهان بان باشد تو مان در استثناء بانی صرف نمیکند که از صدقات دولت روز افزون استمداد و دو بند و صاف
 الحضرة از زبان بندگان دولت قاهره که وظیفه خواران انعام عام شاهنشاهی و حراست سامان دیوان عوطف
 جواب استقامت دوام عمر و سلطنت پادشاه دین دار نیکو کردار می جوید و میکوید اگر در بروی خوان عدل و احسان پادشاه
 شہ رامشی فرماید و محمود جم فرمان و وزیر صفت مکان در بار غرض شفقت سهرامشی نماید و در موهبت توفیق یار خوشنویس
 کرد و اسرفوت صدقات همی که ماسرفوت و مسکه معاش و عمده انعکاش چندین هزار خلاق است از علماء و سادات
 ۱۵ و مشایخ و صلحا و توانگر و درویش و زنان بیوه و طفلان مار سیده موقوفه شد و برین جهانکشی و آل متعاه ممالک آرای
 پیوند که بعد ازین مستوفیان عطا رود است ششری نقیبت در دیوان علی حضرت بهنگام و جوه اکیری و تخریج غنبت
 صدقات دولت روز افزون را که بهر سستی و موسوم شده ادرار و مسامحه و هتسابی و قضا بعد می نماید و بنسب لکها
 رقم ترقین نکشد و در حرف موقوف و موزن نویسد و متصرفان اعمال قسط بقسط بی تعویق و تحقق چون از اصول اموال
 و مشروبات مسقط است تمام و کمال برساند و حجت و مکتوب تازه نطلبند و کعبه معاف و بطواف نمایند تا بدین مرده
 ۲۰ نوع آرامشی و آسایشی دست دهد و کوبک طالع این طایفه بکوری چشم فلک که در زورجه آسراق بیرون آید و سر برود
 دولت قضا صولت پادشاه جهان بسامیر تاسید مستمر و آثار جمیل و مساعی مشکور وزیر جهان بان و دستور جم فرمان و شایق
 و مغارب جهان علی تر الزمان سر کرد و بعد ازین عمر باء در از سبق خوانان کتب وجود که موهبه از نسخه ایام بخوانند
 که این بود کور انظری بر نسق ملک دین بود و عقل برسد که چو هست چه گویند بهیات پهن بود پهن بود پهن بود
 اللَّهُمَّ وَفِي السُّلْطَانِ الْأَعْظَمِ وَذَوِيهِ لِأَمْرٍ خَوْفٍ وَبُرْصِيهِ وَأَزْوَاقِ لَهُ الْعَبَسِ الرَّفِيهِ الْذَّبِّيِّ لَا شَرَفِيهِ
 ۲۵ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ بَعْجِينَ خَيْرِ كِتَابٍ وَصَافٍ بِدَعَايِ پادشاه و بیان

تشبیه ساده مغسول چنانکه در عربی گویند نهد کلاسه التبعاعه و در پارسی گویند رویش باه ماند و روشنی و از اینجهت در
از جمله مراتب هشت گانه تشبیه زید اسد الکل نیستند و در پارسی بنده و صاف این نوع تشبیه را که نموده شد بر
تخریج و تطبیق کرده و نه بر صاحب ذهن و در اسلوب فارسی از عمده این تشبیه بواجبی تفضی تواند نمود چهارم
اعتراف از کلام قبل کلام که صاحب عبادت را آشوب و زنج خوانده پنجم همین ششویح ایها مفاو و مصراع اینها
ما کنت که ایها مفاو بازگشت ششم تفسیر مزدوج که در اثنای سخن ششویح شعر کعبی القادری فاطوا فها وان
له زاد و اطوا فها فها و ششم هلقم و عا و یسند هلقم مطارعه تجنیس خط مجانس دعا تا بنده و یابنده و یابنده
و یابنده آده نهم لف و نشر را که آفتاب را تا بنده و زمین با پایند که بر حسب تداول و استعمال صفت کرده و هفتم
مسادات در دعا یا بنده نگاه داشتن و گفتن که تا آفتاب و سایه چنین است چنین با دو حال آنکه در بحر و عرب الکر و غلب
رعایت این لطیفه کنند بل عرب که در شعر الله بکلوا کف فی عزة و علی ما دام جنت الی امرغایها الابد و در عرب
پارسی گویند تا می و مورد و با قاست جاه عرض و جنت مستفیض و رتصاعف با دو بلغا و هند که میان این دو مرتب
تفاوت چند و چگونه است یا در و هم مراعاة نظیر در رعایت و ملازم آفتاب و سایه که کلام آفتاب آسمان خورد و سایه
زمین کرد زیرا که در صدر کلام چون آفتاب و سایه متلازمان بودند در رعایت تا بنده نیز آفتاب را ملازم همان و سایه را ملازم زمین کردند
تا جان معنی در سبک تانس و تناسب علم میان که بر ملازم است نسبت زنده داشته اند فضا و لحن الحکمة فها الحسن
الا التناصب كما شفع و زئی مصعب یرب الوری و الترنی و الکرخی و وارو هفتم حسن بیان قول معنی بیان
که از اول لغت بیان یا مصدری باشد از تین یا اسمی باشد از زمین همچون ابیات از بیت و کلام از کلم و سلام از سلم آواز
راه معنی مصراع معنی میان بیان معنی است زیرا که بیان پیش علم این فن نقل صورت معنی باشد از وزن ششم بدین مخاطب
بعبارتی واقع چون این مقدمه معلوم شد بیان جن این جن بیابرا عاده آن تام باشد فحسب چنانکه صمعی از معنی
درین بیت سؤال کرده شعر الالبی الذی یظن بک الظن کان قد رای و قد نه معا سیر و هم فصاحت
مذهب صاحب مفاح و بعضی متأخران است که معنی از تعقد دور باشد و لفظ از منافرت سلیم ماند و در استعمال او
و اشتر یافته باشند و ز مشعری گفته هدبة علی العذبات سلسله علی الکتل و مذهب امام عبدالقاهر که معلم او است
درین علم آنکه فصاحت در لفظ است و بواسطه نظم و نثری که در معنی باشد نه بجز و جرس و صورت و صد حرف و اختیار بنده
وصاف نیست بنابراین مقدمات و اثبات که بر حصول معنی منقولان مذاهب با هم هم گواهی درین ندارد و منصفانه
تصدیق فرمایند چهارم بلاغت جمهور علماء میانین اتفاق منعقد است که بلاغت آن باشد که مستحکم صورت
آنچه در ضمیر آن باشد ابراز و ابلاغ کند مخاطب را بوجبی که سخن بر مقتضیات حالات راند باشد اما ارباب طبع
و اصحاب حدس را در این مقام انظار متفاوت حسن این سهل گفته ما فهمنا العامة و رضدته الخاصة

۵

۱۰

۱۵

۵

بلاغت آن باشد که عوام آنرا فهم نهند و پسند نظر خواص باشد و اذا هما اجتماعا و خود کلام عام از در بافت بین الفاظ روان و معانی
 قاصدا نماید کلام حسن لغوی فضل بر خاصیت این ترکیب و بر اعلی و عبارات و لغزب شیفته و مفتون نگردد و پانزدهم در
 که جزالت بلاغت نیست در اصل معنی جزل قطع است گویند لهذا ذم الخصال و الجرح همچون حصاد و حصاد و الجزالة تمام عطا و دست
 و نیکو رای شدن در تامل تسمیه اگر معنی عطا باشد گویند مقطوع من الخلل و معنی اصابت گویند مقطوع من الخلل و الخلل
 و معنی درستی الفاظ و تامل سخن گویند مقطوع من الخلل پس چون لفظ و شی معنی بستن باشد چنانکه می بینی گویند لفظ جزل
 قول فصل و ما هو بالقرن و سراسر و سلاست و تعریف آن گویند کلام ما یصلح فی الاذن بلا اذن و تامل در معانی قبول
 و یقبله القلب بلا تامل و تامل گوش به شنیدن و دل سخن پذیرا باسانی مسموع و مقبول دارد و هفدهم در
 دلیل سهولت در آفتاب گردش چون آفتاب و پایداری مشهور و معروفست و چون چه سلطانی عالی و سرفرازا و همچنین بستن در
 نویند آفتاب و دولت آبنده و سایه مبارک پائیده با داتا بر صفت تخیل محسوس که بعضی پیوسته مثال این معانی محقول
 و مدح کرده و دعوی قناع الی قوه التثانیه قائم و باقی خواهد بود بعد از اقامت بر بان بر ساحری و بخوری سخن
 مناسب حال نماید بهیت سامری کوتایا بیکوشال لاسس و کیف لای و سخن در روی کردن هم بگویم پیرا و تخیل
 ناصح بفرزده صدق تو بهر لایه لمؤلفه بی سخن تا سخن اندر سخن افند باشد سخن اندر سخنان سخن آرائی من درین نذب و بگویم
 ابروست بهمنضو عجب و ذمین ستار و مجاز برزی عقل فعال فصل بفرده عذر را رسانیده شد اگر کعبتین عنایت مخدوم جهانبا
 عزت انصار دوله نقش شش و شش و پیش انعام و تربیت درین مازو لمؤلفه درین طبع مرا که مرتبی بودی زبان طغه و او
 به کیش اقرار توفیق در افاضت احسان که فیل عثمانیت لایزال دور کار و دولتیار مخدوم جهانبا زاکر همت باد شعش

۵

۱۰

۱۵

وَهَذَا دُعَاءٌ لَوْ سَكَتَ كَقَبْنَهُ لِأَنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ فَبِكَ وَفَدَّضِلًا
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِهِ
 اللَّهُ مُحَمَّدٌ وَاللَّهُ الظَّاهِرِينَ ك

فرهنگ لغات غیریه غیرشایعه و صاف کحضرة

حرف الالف ابی انکارکننده است **ب** انجام بمعنی بیان است **آخته** بمعنی آخته است
 که خضی و خای کشته باشد مطلق جانور و خصوصاً اسب را **خسبجان** بمعنی اضداد است و مراد از آن عنایه
 اربعه باشد **ارپه** در زبان مغولی باریک را گویند **آرام** ایوان سفید باشد **آغالیدن**
 ۵ تذویر نمودن مردم باشد بچنگ و خصوصیت و شورانیدن بهمیکر **اق** بترکی سفید را گویند **اقا** بترکی
 مغولی برادر بزرگ و عم باشد و بمعنی صاحب و بزرگ نیز است و کلمه تعظیم نیز است **آچی** زرمسک را
 بمعنی گویند **آل** بمعنی مهر پادشاه بود **آل** تمغا بمعنی فرمان و مهر پادشاه باشد **آلتون** سلطنت
 منشور نشان باشد بمعنی **آلتون** تمغا بزبان مغولی فرمان زرشان را گویند **آلتن** و **آلتین** هر دو
 در مغولی پیشانی باشد **آمل** امیدوار باشد **آمار** بمعنی خورش و چیز خوردنی باشد و بمعنی فولاد جوهر در
 ۱۰ نیز آمده است **آهیمختن** بمعنی بیرون آوردن و کشیدن باشد عموماً و خصوصاً بیرون کشیدن شمشیر را گویند

حرف الهمزة

آبادت بکسر همزه بپاک نمودن **آباد** در کمال و اشتغال آن باشد **آبراد** بفتح اول جمع
 برو است که جای مخطوط باشد **آبراق** بکسر همزه رذن برق کسی را و برداشتن ناله دم خود جهت استی

و ریختن آب بر روغن زیت و سرزنش نمودن و بافتح بمعنی بره هاست و معرب است و نام کوهی است در نجد
 ابرام بکسر اول استوار نمودن و بسته آوردن و طول نمودن و اصرار کردن باشد ابریح بمعنی کلفت
 و ضخیم تر بود ابریز بکسر اول زر خالص صعب باشد **اباس** بالکسر با کردن ستور باب و پس
 کفتن ناقه را وقت دو شدن و فرستادن در بلاد و تفریق آن **ابست** سخت و عظمت و کبر و بخت
 ۵ **ابض** کنایه از شیر است اما اوه خراج باشد **اتراب** بکسر اول توانگر شدن و خود را بجان آوردن
 و خاک بر چیزی نشانیدن و بافتح بمسیران و دوستان و همسالان **اترار** بضم اول نام شهر است
 برکنان انطرف رود چون کباره وشت **اشاج** حشو قوم شدن **اشکال** اتمام نمودن آثار
 بالکسر کرد بر این سخن و شخم زدن زمین و آوردن باد ابر را و بافتح بقیه هر چیزی که مانده باشد **اثر**
 بمعنی بقیه خیر باشد **ایل** بافتح گناه کار و انگیر ستوار و بمعنی برای پیز آمده و بالکسر ماده کاوشی و در
 گرفتن کردن از ناهواری بالین و بفتح همزه و یا نهایت زمان عمر و مدت مهلت و وقت ادای فرض باشد
 ۱۰ **اجاوت** نیک گفتاری و نیک کرداری و روان کردن **اجتباء** میوه چیدن **اجتیار** سلوک و جوان
 باشد **اجحاش** دفع کردن **اجحاف** غم داند و سوز و آفوس باشد **اجحام** باطن
 و قریب بهلاک رسانیدن **اجحال** بالکسر دیدن شرمخ و کریختن **اجتاب** و بردن با و چیز را و تاب
 نمودن و بافتح سرکن فیلان باشد **اجله** بافتح نگرش را موی نباشد و باضم کلمه ای جمع شده دور
 ۱۵ **اجل** و اجتماع قوم **اجحام** راحت نمودن **احالات** تغیرات زمان و کفتن سخنان مجال و بازو
 جواهر و جستن پریشان **احتشاد** استعدا و جمع لشکر و اجتماع بجهت امری و اجابت بعین
احتشام خداوند خدوم و شرم بودن و شرم داشتن **احتطاء** بهره یاب شدن **احتکار** نگاه داشتن
 غله بجهت کران فروختن **احتواء** جمع و احراز و ذخیره نمودن هر چیز و احاطت بشی **احتیاز** اجتماع
 نمودن **احیال** حیل نمودن و تسبیل حواله باشد **احجاف** ایراد ظلم و تعدی و اضرار باشد
 ۲۰ **احجام** بالکسر بر کردن پیمان و نزدیک آمدن و آسایش دادن ستور بجهت سواری و باز داشتن و باز گردیدن باشد
احرار بافتح آزادگان و نیکان و بالکسر صاحبان شتر و تشنه شدن باشد **احراس** بالکسر مقیم بودن
 بجائی **احقاب** بافتح جمع حقب است که هشتاد سال باشد **احمر** و اسود کنایه از عجم و عرب است
 بجهت آنکه غالب برون عجم بیاض و حمرة است و غالب برون عرب سواد **احایر** بفتح همزه بر گردن
 و پسندیدن و نیک داشتن **احاجی** و **احاجی** میرا خور و طولیه دارا گویند معنوی است **احددام** معنوی
 نمودن و طلب آن کردن **احترام** بریدن و ربودن و از رخ برکندن و گرفتن هر کس را **احترال**

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

انفراد و انقطاع است اختلاف بر بودن باشد اخته جانور خاکشیده عموماً و اسب خصوصاً باشد
 چنانچه گویند اخته مراد اسبان اخته باشد لا غیر ترکی است **اخطار** بالکسر خود را بخطر انداختن و قلب گذاشتن
 چیزها و بفتح بلا و خطراً و منزلهما و تقدیرها **اخبار** نقض عهد و ضد نمودن **اخلاف** بالفتح باز پستان
 احماد و کبر اول فرزندن آتش **اخص** بالفتح باریک میان و کف پائی که بر زمین نیاید **اولت**
 بالکسر دولت دادن و یاری کردن و نگاهداری نمودن باشد و بمعنی غلبه کردن و تغییر دادن و تغیر نمودن
 هم آمده **اودکن** بیابایی ایل بودن **اولال** ناز و کرشمه کردن و حمله نمودن باشد **اومات**
 بالفتح قرابتها و وسیلتها و موافقتها باشد **اومان** مداومت شرب باشد **اوان** بالفتح مروان
 خیس و پست را گویند **اویم** طعام و نان خوش و طعام کسرتده خصوصاً و روی زمین و پوست و باخت کرده
 باشد **اواعت** بالکسر آشامیدن تمام آب حوض یا کوزه و آشکارا کردن و پراکنده نمودن و پاشیدن
 بول **اوب** زیاده خشک بودن سر چشمه و متر و متر و کشته تر و مضطرب تر و لاغر تر و لب خشک تر
 بودن **اعطش** **اوعان** بالکسر خضوع و قبول نمودن باشد **ارحبیف** سخنان دروغ و بی اصل **اراحت**
 آسایش دادن و آسودن و شبانگاه آوردن ستور و شب چرانیدن آن و حق مستحق رسانیدن و کندن و مردن
 و نفس کشیدن و بوی چیزی در نیستن **اراق** ریختن آب و هر مایعی **ارامل** مسکین و فقرا **اران**
 که جتان ماطرف آن که مک میان آذربایجان و کوهستان بزرگ بالای تغلیس است باشد **اراسیت**
 نمودن و شناسانیدن است **ارب** بفتحین حاجتمندی و سختی روزگار کشیدن و زیرکی و افتادن اعضا و
 بفتح و سکون ثانی و اما و بالکسر عضو و حاجت و عقل و دین و فرح و شر و بدی باشد **اربطه** که بها و بسکبهای
 هر چیز **ارماق** بضم اول بمغولی شریک و ابا و مصاحب باشد **ارتجال** بی اندیشه چیزی گفتن و شعر و خطبه
 بسیار ساختن و خواندن و پای کوفتن **ارتداع** آلوده شدن و از کارها باز ایستادن و اثر گرفتن از
 و بوی چیزی **ارتام** فرمان بردن و نقش گرفتن و دعا کردن و بکسیر گفتن و صورت پذیر شدن صفحه
ارتش رشوه خوردن **ارتشاف** کیدن دغون از زمینی آوردن **ارتقاب** چشم داشتن
ارتیاب بنگ افتادن **ارتیاح** شاد شدن و راحت یافتن باشد **ارتیاش** حسن حال و
 نیکو شدن احوال است **ارتیاض** ریاضت کشیدن و رام شدن و تعلیم یافتن باشد **ارجاء** بفتح اول
 و اطراف را گویند **ارجاف** سخنان دروغ **ارغام** بالکسر خوار نمودن و بگشام آوردن و بگشام مالیدن
 بینی **ارفاو** عطاء و اعانت **ارواء** سیراب کردن **اروع** ترسده تر و عاقل تر و عجب تر **اروع**
بضم اول بمغولی معنی خاندان و خویش و تبار باشد **اروم** بالضم اول هر چیز را گویند **ارواق** ببلوغ

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

رسانیدن و تاخیر ناز تا وقت دیگر و تکلیف و شتاب کردن و سستی داشتن کسی را آریب نریک و عاقل باشد از کج
 خوشبوی دادن و خوشبوی شدن از کجیت وسعت خلق در هر چیز و خصوصاً در گرم آریکه سر بر و تخت است
 آرامت جمع آن از راحت دور کردن و رفتن از روعاء تحقیر نمودن از راع خوار و زبون کردن
 و معیوب نمودن کسی را و پنهان داشتن چیزی از کسی و پیش دستی کردن در کار و نهادن نمودن از علاج قلع باز
 مکان نمودن و شکر از پیش برداشتن از ماع غرم کاری نمودن و دل بران بستن و دویدن خرگوش از راه
 بمعنی گوشه و نزدیک گذاردن قدمها از ماق اخراج و بلاک و پایال نمودن چیزی را اسارت بمعنی
 حساب و حدت است آساطیر افسانهها و باطیل و قصه های دروغ باشد آساعت روان مجاری
 و دشمن عطا و نوشانیدن شرب و بخلی نمودن آن بطور سهل و لیت آسبال بالکسر فزودن داشتن شلوار غیر
 آن و باریدن باران در یخچن اشک و بر آوردن زرع خوشه و با لفتح بارانها و خوشها و لولسا استبداد و تنها کاری
 اینان و منفور شدن استبطاء کابلی و سستی نمودن استباب استقامت در کار و معنی بودن
 در امر باشد استراع تعجیل در طلب شد و بستن در باشد استجاشت ترس و اضطراب قلب است
 استجمار استجا و باجارت استجمام طلب راحت واسب را بجهت آسایش ره کردن استحمات
 اختصاص باشد استحصاف استوار شدن و تنگ شدن روزگار بر کسی استرداو باز پس گرفتن
 استرقاد استعانت باشد استرقاق بندی کردن و نیک شدن استسلااب ربودن و جا
 عزاد شدن استسلام انقیاد و تابعیت باشد استسماطت التهاب غضب را کویند و مبالغه در
 ضحک نیز باشد استشعار خوف باشد استطرف طرف دانستن و نوکری کردن استعداء استغاش
 و تقصار استعزاء حرص داشتن بچیزی و میان دو نفر دشمنی انداختن و بر آنجختن و فتنه بر پا نمودن باشد
 استفارت تریدن و طلب یاری نمودن استسقاء شیفته و جیران کردن استسکالت سخت
 و طلب فسخ بیع و استغفان نمودن استسقاء طلب ضیافت و جستجو نمودن و جمع کردن آب و چید کردن
 شکار نمودن و قریه بفری کشن استقصاء کوشش کردن و نهایت چیزی رسیدن و احاطه بشی نمودن باشد
 استکراء گزافه گرفتن باشد استلاب ربودن استلاق التواء استلام حجر پس گرفتن
 آن بیوسیدن یا بدست آمدن استلانت نرم کردن آیدن استملاء طلب نوشن از حفظ و املاء باشد
 استقامت اطمینان بهم رسانیدن و تواضع نمودن و بدروغ چیزی کسی از خود نمودن استسماج
 طلب اولاد نمودن استسجا و یاری خویش استسماز طلب حاجت روانی نمودن باشد
 استسماض طلب کوچ و بر خویشن باشد استسماک مبالغه در عقوبت استسطاق

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

طلب سخن و راز از کسی نمودن باشد استسکاف تنگ و عار داشتن از چیزی استسماز طلب موت
 نمودن است استیجاب سزاوار شدن استیصال ازین دین گذن باشد استیجاب بمعنی
 استیصال است استیفاء نام ذاکر فتن باشد استیفاء طلب حق و فرار فتن آن استیلا و پناه
 خواستن استیصال ضعیف شدن و ترسیدن استسرة جمع ستره بمعنی جید و است و بیعیب و پاکیزه و
 پاکیزه و پاره چهره سفید و بضم موضعی که از آن ناف را بریزد استسرداء اعتلاء و غلبت استسقا
 جمع استقص و بزبان رومی عناصر را گویند و اصل چیز را استسفاف قضای حاجت استسفار با کسر
 منت گذاردن و روشن شدن و بروشنی ناز صبح گذاردن و بالفصح کتابها و سفرها استسلوب بضم اول
 طریقه و روش استسباب بسیار کوفی استسوه بکسر اول و ضم آن خصلتی که شخص آن لایق مقتضای او باشد
 کرده و پیشوا و مقتداران نیز گویند استسوله فریب با و غوايتها استسوات بلند کردن نام استسباح به
 سیاهی و بیانی که از دور بنظر آید و اشخاص و کالبدها استسبال با کسر مهربانی نمودن و بجهت زادن شیر صورت
 کردن رن شوهر مرده یا فرزندان و دیگر شوهر نام نمودن و بالفصح جمع شب است که بچه شیر باشد استسباب
 آمیختن کارها به یکدیگر استسبات با کسر برکنده کردن و بالفصح برکنده استسقام بوئیدن استسقام
 داخل در کاری شدن استسکر بکسر شین متکبر و از حد گذشته و بسیار شادی کننده و بفتح شین و تشدید بکار
 استسطنان جمع شدن است که طاب دراز باشد استسکره مرغ شکاری را گویند استسقا صانع
 استقص با کسر است که بمعنی حصه و نصیب و پاره از زمین و از هر چیزی باشد استسفه دهنی است با صفتان استسوط
 دویدن و ناکردن و در نا جمع استسوط است استسب سیاه و سفید هم استسجه که سفیدی او غالب باشد
 استصداغ جمع صداع است که موی بانگوش و میان چشمها و گوشها استصطباح با باد شراب خوردن
 استصطحاب با همیگر صحبت داشتن استصطحال گرفتن کلو و سینه و آواز استصطحاب کردن کردن
 استصطکاک بهم زدن و کوفتن و چسبیدن استصطلاء گرم نمودن استصطلام ازین دین بکندن
 استصطناع بگوئی کردن و بگزیدن استصقاع نواحی و اطراف استصلاح کسی که موی پیش سر نداشته باشد
 و بضم اول نوعی از مار است استصطرام زبانه کشیدن استش و دویدن و سیلان آب اطراف مهالقه درید
 استطرفه فسانه و اصدو استساری زمان اعباء با کسر خسته و مانده شدن و دشوار نمودن کار
 استخسته کردن کسی را در کار و بالفصح احمال و افعال استسخرای خود را منسوب کسی نمودن استسخت
 میل و عدول از حق و جور و ظلم استسختال بند نمودن و بستن و پای جانور را گرفتن و بستن استسختاء و استسختاء
 و طرف داری و با عنایت بودن استسختاد مخالفت و مجانبت و معارضت و میل از کسی یا چیزی

اعتناق دست بکردن با کسی نمودن و چیزی را بکردن خود گرفتن و بذت و عهده قبول نمودن **اعوان**
 ریشه دو ایندن درخت و مضبوط شدن در کار **اعشار** بالکسر صاحب ده کیت و متن شدن و بالفتح ده کیتا
 و نصیبهای قمار و قوادم پرمخ **اعلاق** جمع علق است بمعنی نفیس هر چیز است **اعمان** التمام صغایا
اعواد نیز با جمع عود است **اعیان** قوم شرف و بزرگان ایشان باشد **اغارت** بنشیب زمین
 رفتن و سخت تافتن و فرورفتن چشم در مغاک و نیک تابیدن ریمان و غارت کردن و شافتن و غور نمودن
 در کار **اعجاب** یکروز راه رفتن و یکروز آسودن در سفر **اعجم** خاکی رنگ و کروآلود **اعتجاب**
 سرب زهر بوقت عشا **اعتراب** بغرت شدن **اعتزاز** فریفته شدن و ناگاه گرفتن **اعتصاب**
 بزور و ظلم چیز را گرفتن **اعتیال** حیل یا متل بحیل **اغراض** ولوع و حرص دادن و برنجختن **اغرا**
 کرامی داشتن و خاص کسی شدن و غم بزرگ بر کسی آمدن **اغراض** بمعنی اعتلاء و غلبه است **اغریغ**
 فرمان راه **اغزلا** میشی بزبان مغولی اعزاز باشد **اغضاض** شرکان بهم نهادن **اغوار** بالجمع جمع
 غارت است که جایهای اندرون کوه که جانوران ما دی گیرند باشد و بمعنی لنگر و جمع کثیر از مردم نیز هست **افان**
 جمع افانک است که بمعنی دروغ و بهتان باشد **افانین** جمع افان است که شاخهای درخت و اجناس کلام و طبع
 و اسلوب آن باشد **افدان** ریختنای سرخ و قصرهای شیشه باشد **اقراع** بکارت دختر بردن **اقصا**
 بالکسر فصیح زبان شدن و روشن شدن صبح و خالص شدن شیر و آمدن عید ترسایان **اقصاء** رسانیدن
 و بصرف رفتن و راز خود کسی ظاهر کردن و بازن مباشرت نمودن و بهر دوراه آنرا یکی نمودن **افلات**
 ناکمانیهای بدون خیال و فکر و چیزهای سخت و جبری و نام مرغی است **افلاذ** پارهای بکر **اقالت**
 فسخ کردن و سماح نمودن و درگذشتن از گناه **اقانیم** جمع اقوام است برومی اصل هر چیز باشد **اقبیه**
 جمع قبای است **اقحام** انداختن خود را در کاری بی فکر و ناگاه **اقداح** آتش زدن و عیب کردن
 و آب پست برداشتن **اقچم** بهم نهادن **اقترح** بی اندیشه و فکر سخن خوب و شعر گفتن **اقرف**
 کسب کردن و دوزیدن چیزی را **اقصا** و میانه روی در هر چیز در راه راست یافتن **اقصاص**
 قصه گفتن و از پی رفتن و قصاص گرفتن **اقطاف** نزدیکت شدن میوه بچیدن و چیدن آن و قطف
 بخود پوشیدن **اقاص** طلب صید نمودن و شکار کردن باشد **اقیال** استبدال باشد **اقحوان** بابونه است
اقشعرار لرزه بردن افادون و موی بر اندام خواستن **اقیال** جمع قیل است **اکت** عرب را گویند
 همچون که شاه عجم را کسی گفته اند **اکامره** جمع کسری است که شاه عجم باشد **الکیاب** نوشیدن آب
 از کوزه و حسرت بر مافات **الکدیش** بکسر اول و سیم کیکه مادر یا پدرش ترک و دیگری هند و یا فارسی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صفا

۶۶۴

یا عرب باشد **السون** بفتح اول جانماییه قیمتی که اکا برمی پوشیده اند و بکر اول هم آمده است **الغاء**
همسران و مانند آن جمع کفوت و بالکسر نوعی از عیوب قافیه باشد و بمعنی کج نمودن ظرف که آنچه در وی
باشد بریزد و خم دادن مکان نیز آمده است و بکسر کاف و تشدید فاء منع کنندگان و باز دارندگان باشد
جمع کاف بتشدید فاء **الکوه** مکانهای تنگ و سوراخهای دیوار **الکعب** سیاه و بخار دار و سرخ تره
نبت **الآچوق** خانه اسب که ترکمانان و اهل دشت سازند مثل برچند چوب که بر زمین نصب کرده و سر
از آن هم بندند و در آن سپهرند ترکی است **اللام** بضم اول بمعنی موضع و جای منزل باشد معولی است البتة
نام موضعی است **اللب** ارسلان نام پادشاه مشهور سلجوقی است و معنی آن شیر بزرگ شجاع است
چه در ترکی **اللب** بمعنی شجاع و ارسلان شیر بزرگ و ظاهر شیر بال دار باشد **اللواء** بمعنی حمیدین و تابیدن
و سنگین بار و مانده شدن از کار باشد **التقاط** برچیدن و نگاه بر سر چیزی رسیدن باشد **التقام**
لقمه کردن و فرو بردن چیزی را گویند **الجابی** بضم اول بمعنی اسیر را گویند **الغاء** افکندن و باطل
نمودن باشد **المالغ** نام شهریست در ملک خانی مغربی **المام** اخذ معنی شغری که دیگری گفته باشد
الوکس بضم اول مخفف اولوس است که قبیله و جماعت و طایفه باشد ترکی است **الوکمه** بمعنی رستا
و پیام باشد **اما طلت** دور کردن و سوزانیدن است **امتطاء** امتداد و طول باشد **اقم النجوم** مجر
عظیمه که بفارسی ککشان گویند **امعان** دو راندن و تحقیق باشد **اطلال** از بر چیزی نوشتن و طول
گردانیدن و اقرار کردن باشد **امحاء** جمع مهوک **رطب** دمر و ارید و ریگ سفید و سردی و شیرینازک
و شیرین باشد **انما** جمع انماست **انما** پرانگه شدن باشد **انحال** سخن کسی بر خور
انتقاض سبکستن عمد و ویرانی بناء و باز شدن **انبار** کوناری **انتماء**
انتساب باشد **انتهاج** روشن شدن راه و روش **انتهاز** فرصت یافتن و غنیمت دانستن آن و
انتظار فرصت کشیدن **انتهاض** برخاستن و کوچ نمودن باشد **انقلاب** معیوب شدن و ملامت
کشیدن باشد **انجاء** بالکسر دویدن و پشت کردن ابرو و بالفتح بنزایی زمین **انجا** و یاری کردن
انجاز سجا آوردن و عده انجد جای خوب زمین **انجر** لنگر کشتی **انحسام** نقطاع اندرواه
سگشته و حیران **انذار** ابلاغ و عده ترس و بیم و عقوبت **انزعاج** کنده شدن از جای و اضطراب
و پس رفتن **اسلاخ** بیرون آمدن ماه از تحت الشعاع و از پوست بیرون آمدن هر چیزی و گذشتن از چیزی
النسب فحش کشیدن **النسب** عطا یافتن و تجلیل و تشدید راه رفتن **النشوطه** عقده **النصر**
نقطاع و انز شدن شیئی باشد **اصلاح** و درستی آمدن هر چیزی **النضاع** برهنه شدن از جامه و کشیدن

شثیر و قطع شدن بلاذایل شدن رنگ خصب انقال جمع نقل بمعنی غنیمت است انقت بفتح
 نکت و عار باشد انقصام شکسته شدن و از هم جدا شدن انفکاک جدا شدن هر چیز از هم و از آن
 شدن انقاس جمع نقص بمعنی عیب و بخرتیب باشد انقشاع باز شدن ابراز آسمان و دل انغم
 انقضاض شکسته شدن و پراکنده کردن اجزاء و اعضا و افادون و تپاه شدن و فرود آمدن چیزی بخبری
 انگلیون بمعنی تون است و آن در فارسی مثل بوقلمون است در عربی انواعه بفتح هت هت های خرماد بگستر
 قصد نمودن و دور شدن و طول کشیدن سفر و قضای حاجت و بسته شدن بسته خرمای نارسیده انهمار
 ریختن آب و غیر آن و ریزان شدن انهماک کوشش نمودن در کار و مبالغه و اصرار در آن و جدا
 کردن انیق خوش و خوب و نغز و عجب و خوش نایزه او ابد و خوش و دواهی او اصر
 خویشی و قرابتها و عهد با و کناهما و مشتما و زمینهای مرتفع او ال نام جزیره بحرین که در خلیج فارس
 و مرورید خوب از کنارهای آن بیرون آورند او به در ترکی بمعنی شسته و توده است او توک بمعنی
 موزه و معفو بخشیده شده را گویند او جمسی بمعنی عرضه دشت باشد او رن بمعنی بکنده است
 او صاب امراض باشد او صار چرکهای چربی و بدبها باشد او طار بمعنی حواج باشد
 او عیمه جمع وعاء است که ظرف باشد او عا و جمع و عداست بمعنی خدمت کردن بجهت خوردن
 و ناکس و فرومایه و خادم قوم و تیری از تیرهای قمار که آنرا نصیبی نیت و کودک را نیز گویند او عی
 او غار شدت کر میا و حقد و عداوتها و آزارهای شکر او کار ایشانای مرغان او کوس
 بقیده و طایفه و جماعت مغولی و ترکی است او کوش نصیب بخش قسمت حصه او به بمعنی کاشا
 کوسید اهمیت بضم اول عدت و شوکت باشد او بهتر از بیماری و شکلی و سرعت در حاجت و
 و خند و زیا نمودن در بیخ و بجاقت مغبون شدن او ارباب بفتح طرف جا به و شرکانهای چشم و با
 قطع نمودن و میوه را چیدن او ابراق ریختن چیزی را اهلطان آرام داشت ریزی و واگذارد
 شتر سحر آگاه و مطلق واکذارون و دوام باران بسبیل سکون ایاق بمعنی پایه را کوسید ایات
 حکومت و سیاست ایاقچی بمعنی ابدار و شاد بار را کوسید ایلتاع رسیدن میوه باشد ایجاء
 بمعنی اعطاء و بخشش است ایجاء دمی نمودن است ایبداع رنگ سرخ کردن و امانت دادن و پود
 ندادن باشد ایدون بفتح و الکسر بمعنی هیطور و اکنون باشد ایراء بمعنی آتش زدن و از انبرش
 بیرون آوردن باشد ایفاق برکی سخن چین و تمام و مفسد را کوسید ایعمال داخل شدن در کار و
 بستنهای چیز رسیدن و دور شدن و آمدن و شد نمودن ایفاق موافقت باشد و بمعنی درست نمودن و تیز

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۴

۵ اده ایقال فرادان نمودن چیز بر کسی ایقاع بخت انداختن هر دم را بهر کبر و مبالغه در کارزار و شوی آوردن و انداختن و برانگیختن ایفاق هرزه گوئی و با آرزو آوردن سکت و صرد ایقان تحقیق نمودن ایمل بمعنی پیام و مطیع است ایلاق بکسر اول در ترکی جای سرد را گویند که سلاطین وقت کرمی انجا روند با ششم خود و بعربی مصیف خوانند و بفتح اول نام ملکی است در ترکستان بکناره رود سیحون ایلمچی بزبان ترکی و مغولی رسول و سفیر و قاصد را گویند و پیارسی بکیت و پیام بر باشد چه ایل بمعنی پیام است و چی افاده معنی فاعلی کند یعنی پیام دار یا پیام کدا باشد ایلمغار بمعنوی و ترکی سرعت و تاخت هر چه تا متر راه طی نمودن باشد ایلمغو بمعنی فرض است و مغولی ایلمی بمعنی اطاعت و فرمان برداری است ایلم بضم اول ترک و مغولی قبیله صحرائین و الوسات و جهام را گویند ایم الله بمعنی امن الله است یعنی ایمن میجوزم بخدا که انی للعالموس اییاق نمصاحب مقرب درگاه باشد مغولی است ایلمش بمعنوی معشوقه گویند اینمی برابور کوچک و برادرزاده را گویند ایوانع نزول شخص و جای دادن آن باشد عربیت

حرف الباء

۱۵ با تر شمشیر بر آن باوره بدیه و هر چه قولاً و فعلاً از روی غضب حدت از شخص سرزند با و سی آغاز کننده و آفریننده و مرد صحرائی و اول هر چند و بادبی الرای اول فکر باشد با و فح کردنش و سرگشته کننده بارز آشکارا بپایون آینه و نشر کننده بارقه شمشیر باشد بار یا بمعنی دریاست باسل بمعنی شیر است و کنایه از شجاع نیز هست باسفاق بمعنوی شخه را گویند با قعه سخنی زمانه و زمین با کوره بروزن بابونه میوه نرسیده و باران اول موسم باشد و چوب دستی را نیز گویند بالش زر معنی بوده در ترک و مغول طلا و نقره هر یک بوزن پانصد مثقال با هم بمعنی صبح است بان نام درختی است که اذان روغنی گیرند خوشبوی و آنرا دهن البان گویند با میره بمعنی پاره است و آن حکمی باشد که ملوک کبسی دهند تا مردم اطاعت او کنند بالقیه بمعنی دایه باشد بالیض مرغ تخم گنند

۲۰ باس عذاب و شدت حرب و اشتداد حاجت با سمره ای با استقلاله واحداً بؤس خلا نعم است بیت بریدن و نیت جزم نمودن بتات بریده و توشه درخت خانه و طلیسمان و خنجر و صوف بیت پرکنده و فاش کردن خبر و برانگیختن عیار و آمده سخت و آشکار کردن راز و حال بگو سراپکی از ترس و سیراب شدن بچگونه بالضم میان سنجکمال بمعنی کج بخت و ژولیده طالع است بچوس زمینهای گشته دیم باشد که آبش از باران است جمع بخش بد اوست

۲۵ سوء حال بد آرزو با لکسر بر یکدیگر پیشی گرفتن و شاقین بدیع نوباده و نوااده و بیخیزی و مدتی پیدا

کننده

و عجیب و غریب و حادثه و علم بدیع علم بیان و فصاحت بر آسخت نفوق بر اصحاب در علم و غیره
 بر انکار بمغولی طرف دست راست باشد بر زمین چنگال جانور درنده بر اثر جمع است بر چاس
 بضم اول نشانه تیر است و سنگی که در میان چاه کهنند تا چشمهای آب از آن بکشد و آب آنرا شیرین با
 برزن که چه و محله بر زمین نام اشکده است بر سن پنبه یا شبیه آن بر طیل سنگ در
 برکت بضم مغولی کلاه باشد بر آلت سکا فکی و قطع امر و با توجه بودن و رای دست بمضبوط
 بسالت و لیری بند بخرمرجان و مرجان باشد بستدین قرمز رنگ بسوق آب دهن کند
 و بلند شدن نخل بسیم بستم و ضبط بشولیده پریشان بصاصت نازکی پوست آدم
 و پرکشت و آهسته آهسته رفتن آب بصاعت مال التجاره که بجائی فرستند بطانه بکسر و است
 خالص و آستر جاده و دوستی نمانی بظرف طعنان بخت و بزرگ منشی و اسودگی بطل شجاع باشد بجا
 بضم نام موضعی است قریب مدینه که میان اوس و خزرج در آنجا جنگ عظیم شده بود ببعث بضم
 و الفتح و الکسر نام مرغی است اغبر که شکار کند و مرغ ضعیف زبون که مر و امی خورد ببعاق بفتح اول
 کلاه باشد ببعته ناکاه است ببعیه حاجت و مراد باشد ببعیه بمعنی باقی مانده و بالکسر اسم بعدی است
 از ابعاد و صغار که مصطلح است در تالیف آواز بکنی بفتح اول و سکون ثانی شری باشد که از بروج و ارزن و جوی
 و امثال آن سازند و بعر بی بنید خوند و آنرا بوزه نیز گویند بکور بضم اول با د و بجا به بر خاستن باشد
 بلارک شمشیر جوهری را گویند و جوهر را نیز گفته اند بلبال بفتح اندوه و ناله و دوسوس باشد بلبله
 بضم کوزه و صراحی و مشرب باشد و بمعنی اندوه و مشورت و ساغر و خوش مزه نیز آمده بلعاق فقه و شوب
 مغولی است بلعنه رسیدن بتهنای عیش و سیاهی و سپیدی بهم باشد بنات الماء بطور عام
 بنجاک بکسر اول مغولی جای بستن اسبان چار و در راه باشد و عبارت اخری یا م خانه است بنق
 معرب فذوق است بنصر بالکسر انگشت پهلوی انگشت کوچک را گویند بوآتر برنده بوآرک
 بوآرق جمع باره است که شمشیر آن باشد بوایق دواهی باشد بوآرک آب معروف
 و بمعنی آرد و کبک و زمین خراب و هلاک شده و تپاه را نیز گویند بوآر آب و آب ریشم و بید
 گویند و بمعنی برای چیزی نیز آمده است بهی زیبا و خوب و نقر و خانه عالی و وسیع بهمیم لون خالص
 که با و جمع لونی آمیخته نباشد بیاب بمعنی خراب است بیان ایضاح و روشن نمودن است بید
 بیابانی که رونده در آن هلاک شود بمرق علم باشد بمرنگ بیولائی را گویند که نقاشان پیش از
 کشیدن صورت کشند و آنرا رنگی نباشد و ظاهرا این تصحیف باشد چه بمعنی نیزنگ است بمش بالبع

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صفا

نام شهری بوده در خانی خربی **بمبص** جمع این است که کنایه از شمیر باشد بیغاره طعنه و سرزنش است
بیلک و بیلک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک بملک
 امید و طمع داشتن باشد و معنی جالوس و ملوکفتن نیز آمده است

حرف باء الفارسیه

۵ **پاشیره** حکمی باشد که ملوک شخصی دهند و او بر جا رود همه اطاعتش کند پاشیر فصل قرآن و برکت یزرا
 گویند و کنایه از ایام پیری است **پتیاره** افت و بلا درشت و مهیب و نازیبا باشد و معنی کز و فریب
 حیل و دوغادشت و سختی نیز آمده است **پرچم** چیزی باشد سیاه و مدور که بر گردن نیزه و علم بندند
 در منزه را گویند **رمان** کسر و قح اول معنی افسرده و غمگین باشد **پسج** قصد و آسنت و سارنگ
 و سفر را گویند **شیره** فلس باهی و پول بسیار نازک مسین که کمتر از آن چیزی نبوده باشد کهنی نوعی از
 شراب باشد که بعرلی بنیدش گویند **سککان** بمعنی فغان و گویند **معرب السنه** و بمعنی هرگاه
 و پیاله عمو و اطاس مس تموراج بجهت تعیین ساعات را که بر روی آب گذارند خصوصاً باشد

حرف التاء

۱۵ **تارس** سپردار را گویند **تار** بمعنی تنک و تار یک و حلقه دام و کل سرخ باشد **تال** مال کهنه
 و ستور و غیره باشد **تانی** ابا و حاشاست **تانیل** بمعنی استوار نمودن و اسیل بودن است **تافل**
 فراوان نمودن باشد **تالده** بمعنی تحیر است **تامیل** بمعنی اندیشه و امید داشتن و امیدوار نمودن
تاهیل مرها و بلا گفتن است **تباعه** پردی کردن است **تبا لعه** جمع تبع است **تبح**
 فرحاک و شاد شدن باشد **تبحیل** تعظیم نمودن و عزت داشتن بود **تبختر** مشیه حسنه است **تبیله**
 بمعنی تفریق است **تبصص** قلیل شیر یا آب خوشتن **تبع** طایفه از سلاطین بین را مکتفه اند
 ۲۰ **تبلبل** وسوس و هم و اختلاج زبان باشد **تبلد** کنده و هن نمودن و از جیرانی و پیشانی دست بهم
 سون و متردد بودن است **تبره** بمعنی کوس و طبل و دهل باشد **تیکچی** جاسوس و استرق
 سنج کنده است **تغولی** است **تتمیر** شکستن و هلاک نمودن است **تسرب** سرزنش و طعنه بود
تجاسر دلیری باشد **تجاوب** بمعنی محاوره و بی در پی نمودن کاری است **تجدیر** حساب
 نمودن و قطع کردن است **تجربه الامصار** و **تجر جتیر الامصار** نام اول کتاب و صفا
 المحضرت بوده **تجشم** رنج بردن و زحمت کشیدن باشد **تجبت** دوری نمودن است **تجن**
 ۲۵ **پنهان نمودن** و اظهار جنون نمودن **تجنی** کنایه کردن **تجتم** روزش کردن **تجری** قصد چیزی

شایسته نمودن و سخت نمودن و صواب جوئی و درنگ کردن باشد مجمل دست دپای سب را سفید کردن باشد
 تحریض بر آنچنین و اخوان نمودن و کرم نمودن شخص بر چیزی باشد تحسیر تحزیر و ایرا بود تخصص ظاهر نمودن
 و شمار کردن باشد تخصیض بمعنی بر آنچنین و اخوان نمودن باشد تحلیق طایر ارتفاع است در طیران
 تحریق سوراخ نمودن است تحسین خند نمودن باشد تحوم جمع تخم است فتنی هر قریه در زمین را
 گویند تحوید معیت نمودن تدلیس پنهان نمودن عیب متاع بر خریدار و نیز پنهانی هر عیبی در غلط و اشتبا
 انداختن تدلیق و تدنیق نظر در شیئی و غور در آن و دورستن و نزدیک شدن آفتاب بغروب
 تدوار بگردانیدن محوطه تدبذب جنیدن و تردید میان دو امر و عدم استقرار در مکان تدثر
 ملامت نمودن خود را بر چیز فوت شده تدلیب و بنااله دادن شیئی تدلیل چیزی را دامن چیزی
 نمودن و موجهای متوالی را گویند تراخم محبت و ملائمت با یکدیگر تراخی کاپی نمودن و تقصیر کردن
 و دور گردانیدن ترافد تعادن تراکم جمع شدن اشیا بر روی هم دیگر و غلیظ شدن پی در پی و پیوسته گردیدن
 چیزها و موجهای متوالی را گویند ترانه دو بیتی و سه و دوازده تراسیب آهوانهای سینه و موضع قلابه
 تراب بگردانیدن و بهین و بالفتح خاک آلود شدن ترهین بخشش ترجیت امیدواری ترجا
 بالفتح کوچ کردن و دهی ترجیب مرجبا و آفرین گفتن ترهان بمعنی اراد و کسکه معاص
 از تکالیف دیوانی و غیره باشد و نیز کنباها مؤاخذه شدن نام پادشاهی از قوم ترکان خزر ترس سپه
 تریش بمعنی تربیت و تراوش آب از جانی دیگر آب از چشم و غیره و اندک اندک شیر دادن
 بچهار تا نوقوت مکیدن همسانند تریش از قلم صین کتابت ترعید تندید ترغید توسیع و ترغیب
 ترقد بهمانت و طلب عطاء ترقرق شوکت باشد و بمعنی تلوؤ و لمعان نیز بهست ترقرین تسوید
 موضع و خصوصاً موضع حساب بجهت نشانی که در حساب آمده ترکیکت تضعیف رای نمودن
 ترکت بگردانیدن اول جائه استین کوتاه پیشانی باشد ترمیمس جبر و مصیبت و صدمه کسی و صلاح
 قوم نمودن ترنگ بفتح نین و کاف فارسی نازک سر و آواز نمان باشد ترهات راههای باریک
 منشعب از جاده و کنایه از چیزهای پر دپوچ و باطل است ترجیه دفع بلیت ترغو بمعنی نزل
 گویند ترزویق نقش کردن و راست و درست کردن هر چیز و کتاب را خصوصاً ترشیف
 زبون و نا چیز کردن تساجم اشک ریختن و تقاطر را گویند تسجاسح کلام با قافیه را گویند
 تسجیح سخن نمودن بقافیه و وزن و تردد صورت کبوتر و موالاته کلام بر روی باشد تسجیح نازک است
 تسخی بخشش و اعطا باشد تسخیف تخفیف نمودن خصوصاً عقل کسی را و نسبت آن بزبونی دادن

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تسريح چراندن مال و تطليق زن و آسان کردن تسهيط چيزی بقرآک بستن و ارسال غريم و پنهان
 و اسکات و تمهيم باشد تسويح بچه انداختن شتر و تجوز و اعطاء تسويل تاخير کردن تسويل
 اغواء و راستگی چيزی نمودن در نظر کسی تشبیب افروختن تشبیب و اظهار جمال هر چه تشبیب
 تعلق و حکمت زدن تشبیب وصف جمال محبوب و مطلق توصيف باشد و معنی عرض حال محبوب
 نیز آمده تشبیب تشجيع شجاعت نمودن و کسی اوتوی دل کردن تشبیب راندن
 و اصلاح تنه درخت و عمل اول در قح که از اول است و تفریق و پاره پاره کردن تشبیب طرد و تفریق
 تشمیر دامن بر کمر زدن و چپت روان شدن و چاکلی در کار و رها نمودن و تمیاس شدن تشمیر سنج
 و شماری تصادم بهم زدن و کوفتن و از بهد بکرییدن تصادم کرمی نخود بستن تشمیر
 بتکلف صبوری کردن تصحيف کتاب نوشتن و تجنیس و خطا کردن در نوشته چنانکه صورت لفظ
 تغییر کند چون بوسه و توشه و غلط در نقاط و اعراب بود تصفق زرد در امر و تفرض باشد تصلف
 تمدن نمودن و لاف زدن تصویب آواز بر کشیدن تصهال آواز شدید سبب تصفا
 تشبه تطبیب طلب علم نمودن تطرف چشم بر هم زدن تطرق راه یافتن تطرف
 تازه نمودن باشد تطفل تدبیر در کار است تطهيف کرم چپیدن لطواف خواهش طوف باشد
 و طوف نمودن نیز هست تطهير بر اندیدن و تعبیر خواب نمودن و سنجیدن درم و دیباها یکدفعه
 بعد از اینکه متفرق بنجیده باشند تطاقر ظفر خوانستن تطا هر مدو طلبیدن و بهد بکریا یاری دادن
 باشد تعاریج بنذیا تعازی تعزیت گفتن بهد بکریا تعاطی رسیدن بچیزی و نوالی یا خاشاک
 بر سیدن نوالی که مستحق آن باشد و معنی ارتکاب امر هم باشد تعا و ر بعاریه طلبیدن تعجر
 بی مبالگی در امر بحجت سرعت تعريض سخن سر بسته و بکنایه گفتن و اظهار کردن و پیش آوردن چیزی
 تعریق دوشیدن و شراب ما بانک آب سنجیدن و عرفی کردن تعریک مالیدن و کوشال دادن
 و اوب نمودن باشد و معنی در جگت انداختن نیز آمده تعزیر بر طامت دزدان بدون حد یا ضرب
 و معنی تقسیم و تعظیم نیز هست و تعزیت دیاری با هم گفتن تعسف میل و عدول از راه راست ظلم بود
 تعضی تجویز و تفریق باشد تعلیق اوختن چیزی بچیزی عاشق نمودن تعولف بهر گرفتن و
 مهانی نمودن تعویل اعتماد کردن و با داز بنذ بکریستن تعیید حاضر نمودن و جمع شدن تعابلی
 تغافل باشد تعار بهغولی وجه معاش را گویند تعارلق لجا بهای غرق فتنه و چیزهای زینت را
 و قتل با جمع تقریب است و معنی غرق نمودن هم هست تعزید تر فیع صوت طایر تعزیر در حکمت

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و خطر انداختن خود را تعظیم آواز شجاعان حین قتال و سزاواری که خوب معلوم نشود تعظیم اشاره
 بدست یا چشم یا برود و بمعنی سخن چینی نیز هست تقاومی اجتناب باشد تقاربع جمع تفریح است که بمعنی
 فرود آمدن و بر آمدن بکوه و فرغ چیزی بر آوردن باشد تقاریق جدا جدا پراکنده نمودن باشد تقاش
 قسه انگیزی تقخم بمعنی تعظیم است تقضی خلاصی از خیر و شتر تقوه سخن گفتن باشد تقاس
 تاخر را گویند تقاوسی یکدیگر را وا خریدن و بزایدی شرکت کاری نمودن تقمیر تنگی نمودن در نفعه
 عیال تقریح تعریف و ملامت شدت تقصف قناعت بقوت اندک و جایش درشت تقصا
 قلاوه و گردن بند تقضی از هوا درآمدن جانور و سب آمدن مدت و از تنگی و دشواری بیرون آمدن
 تقطن ریسمان پنبه کردن تعلقل حرکت و اضطراب نمودن تقمن طلب کردن و قصد نمودن
 باشد تقویض بر کندن خیمه تقیل اقدار و خود را مانند کسی نمودن و در چاشنگاه شراب خوردن باشد
 تکلیر ناصاف و تیره نمودن شیء تکرر مع وضو گرفتن و آب از دهان چون حیوان خوردن کسمسی
 بمعنی اغزاز و وارزش و القات باشد تکعب چهار گوش نمودن از سه طرف عرض و طول و عمق و از پائین
 شدن تکلمه کلام جدید تملاد و هرالی که نزد شخص تولدش شده باشد طولوا اصناف تقسیم رسیدن
 تلجلج تردد در هر چیز لطف مهربانی نمودن و چاکلی و بار کین بینی تطعمه کت و درنگ اتلفیق
 در هم چیندن و عبارات را بهم آمیختن تطعاع کسرازل دیدن و بفتح جبت برابر و سوسی تطعج نردوان
 با دیان و ناطق و حامل نمودن آنها را تلویح اشاره کردن و روشن نمودن تلمب زبان کشیدن است
 تلمیف حسرت خوردن و محزون شدن تلمید بمعنی تلاوت است تاوسی بر راه دگر آمدن شدن
 تلحج طوری گفتن یا نوشتن که چیزی معلوم نشود تمحل مکرر جسد نمودن تلحق بمعنی ابطال و هلاک
 نمودن تمر و سرکشی و نافرمانی تمرن نرم شدن و درزش چیزی نمودن و عادت گرفتن باشد
 تمعا نشان دایع که بر ران سب نهند و باج تلح نکلین بودن و عالم شدن تملل بمعنی تقلب است
 و داخل شدن بدین هم آمده تملیت کسی با بار زوی چیزی انداختن تمویل مال دار نمودن تمویه
 تمییس و خبر دادن بغیر آنچه سوال بوده و ریختن ابر باران بسیار است اعطاء طلب عطا
 تناصر هم دگر یاری نمودن تاوصل تیر بدجوی با یکدیگر انداختن تاوب بنوبت هم دگر کار کردن
 و قسمت نمودن تتره دور کردن و پاک نمودن و صاف شدن از چیزهای زشت و ناپاک و زمین
 بمعنی دوری از عمت آب و جانوران موزی و بخارات و فساد هوی تنسک پرستش خدایی و قاعده
 صدا پرستی معمول داشتن تمسوق و تمسق معرب تنسخ است که چیز نفیس و تحفه نایاب باشد تمسوق

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

تربیت نظم و نثر و غیره متعال بمعنی حکم کلی را گویند تغییر افزون شدن کسی بر کسی در ماندن نثر
 دادن بیصفا سیراب نمودن و زبر خوردن و دوامی مایع به شمار دادن و آواز و فریاد نمودن و شکر و کوی
 گشتن بجبت مهمانی تکمیل عبرت نمودن کسی و عقوبت کردن تتر بمعنی تکرار است تهمیق ترمین
 شوق مبالغه و تجرد است تین بمعنی اردو است توأماً توافق است توانی ضعف و توت
 دستی کردن باشد توجع در رسیدی ظاهر کردن و نوحه و مرثیه گفتن توخی حسبن قصد
 تو رط بوطه و مملکه افادن تو زمی جاه منوب بشه تو ز و ظاهر الکرگان شد تو شد بالین
 کینه نمودن و ملازم و بجد شدن بگیری و خوار کردن و بیزبان شدن چیزی را تو سایشی بمعنی توفیق
 باشد تو غل دور رفتن و بلوغ در امر و سیر در ارض تو قمر رعایت حرمت و استیفاء حق تو ق
 بمعنی علم باشد و طوق معرب است تو قمل صعود خصوصاً بر کوه تو قی پر نیز نمودن و خود را از
 چیزی نگاه داشتن تو قیر بزرگ داشتن و عزت و حرمت دادن و آرم نمودن و آرام نمودن تو گیکت
 دفع نمودن تو مان بترکی معنی ده هزار باشد عموماً و ده هزار و سیار خصوصاً گویند که عبارت از ده هزار
 شقال زر سلوک باشد تهاومی نرم رفتن و هدیه فرستادن و دادن بیکدیگر تهافت افادن و
 آفریدن و فرخات ولی تهانی چیز قلیل خوشتن تجم بجوم نمودن یعنی دخول جمعی بر کسی بدون اذن
 بهجین بمعنی بقیح است تهدی رشود و لالت و راه راست یافتن تهلم غضب کردن و سرود
 گفتن و خراب و ویران شدن و بر چیز گذشته پشیمانی خوردن و نگه کردن تهاق گوشت است که چوبدستی
 باشد تیار بمعنی موج و تلاطم دریا باشد تیحان جمع تاج است که افسر شاهان باشد تین انجر را گویند

حرف الاء المثلثة

شور بلاك و خمران شبه بالضم و تخفیف جت و کرده و میان حوض بلمیر که هی است بکه شجاج
 بالفح و التشدید فروریزنده و روان شونده شروت کثرت مال و عدد مردمان شرمی بفتح شین
 مقصوره خاک نمناک و زیر زمین و جای منشی آن و بفتح اول و کثرانی و شبهه یا بسیار مال و توألم شرتا
 نام یکی از منازل بیت و هشت گانه قرست که بغاری پروین گویند ثغر بالفح و ذانهای شین
 و قلعه سرحد کفار لغور جمع ثغر و چاکهای سینه در خنک زبر کردن می کنند ثغار جمع ثغر یا درم را گویند
 ثقات خصومت ثلمه بالضم رخنه را گویند ثمال بکسر ثاء فریاد رس و مردم کا گذار و بالضم
 سوراخ ثمنیه زمین بلند و عقبه کوه ثواقب جمع ثاقب یعنی سارجه روشنی دهنده و رفیع بجوم ثورا
 بفتح ثین برخواستن کرد و غار و سنه و مثل آن

حرف الجیم

جارات جمع جار همسایه و شریک و کنه‌بان و زینار داده شده باشد جاریه بمعنی آفتاب وزن جار
 باشد جار جمع است جاش اضطراب قلب از ترس و پر شدن صحرای کلبه و استخوان جالبه
 کشته و برانگیزاننده و جای بجای برنده جاکلی بفتح میم راتبه و وظیفه و آنچه برای جابه بها و خوراک بود
 دهند جا و معرب چاوت جائل جولان کننده جبات بدل و ترسان شدن و جمع
 نمودن خراج و گرفتن آن جچیدن و چچیدن بمعنی ستیزه کردن است جد بمعنی حظ و عظمت و تکرار
 و پدید آمدن و پدید آمدن و بالکسر کوشش باشد جدان جمع جدار که بمعنی دیوار است جدل بفتح اول
 و سکون ثانی عضو اندام و ذکر و محکم تا فتن ریمان و قوی و محکم شدن و فحتمن خصوصیت باشد جدو
 عیب داری و عیب کردن و تنگ سالی جدیر سزاوار و مکانی که دوران دیوار کشیده باشد جدل
 شادمان شدن و سرگود و بالکسر بخ و تنه دخت جراره عقرب است که دم خود را بر زمین میکشد در پیش
 کشته است و کنایه از نیر است جربر معرب کرب است که فریفته جنب باشد جرثومه بضم اول
 اصل هر چیز بود جرح بالضم خشکی جرده قحطی و نایابی جرار با لفتح و التشدید بسوی جگر کشنده
 و شکر بیار و بکر اول و تخفیف ثانی سب و چیزهای سفالین و زخمها جرار بالکسر بریدن بار خرد
 و شاخ آن و بریدن پشم و درویدن گشت و بالضم آنچه از حرم و غیره بعد بریدن زیاده ماند خراست
 مسانت لفظ و درستی آن با تامل معنی و ملاحظه اختصار جرر دم بریدن و کمی آب و بالکسر لباس زنان
 که از موی شتر باشد و فحتمین معرب که زرت که زردک باشد جشن بفتح اول و دو دم حرارت تب را گویند
 و بسکون ثانی مجلس عیش و شادی و عید باشد و گویند معرب کن بمعنی انبوهی نیز است ججرات است
 باشد جفاف خشکی ججوات جمع جفوه است که بمعنی ستم دیدی باشد جلابیب جمع جلاب
 جلابل زکمانی که بچرم دوخته بگردن اسب و شتر بندند حلب بفتح حین زن قحبه را گویند و بسکون
 ثانی کشیدن و بچینن باشد جلاب بالکسر چادر در راه و قمیص و معجز باشد حلبه شبکه و دام باشد
 و توبره را نیز گویند جلدوی برکی انعام و صلا بهادران باشد که در کاپوش دستی نمایند جلی روغن
 و اشکار جلید نم زمین و یکی از پردهای چشم باشد ججاج بالکسر سرکشی اسب وزن بشوهر و بالضم
 و تشدید المیم تیرنی بچکان جاجم کیلها جاجش تراشده موی سر و عشق بازی کننده باشد در پستان
 و تخفیف میم در فارسی بمعنی شوخ و شوخی و فریبتگی و مستی باشد و بمعنی آرایش و عریه نیز است جمج
 بمعنی پیراهن باشد ججر پارهای انکار فروخته باشد جمع ججره جموح سرکشی اسب و نافرمانی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

شهر رازن و رفتن نزد خویشان خود بر صای او و سرعت در چیزی و متابعت هوای نفس نمودن **جمهره**
 بمعنی مجموع است **جائب** جمع جنیت است کنایه از اسبان باشد **جیب** بمعنی پهلو است و کرا
 و پار و صاحب **جیب** معرب کندیست **چندره** چوبی که در پس در گذارند **جنگسناک** برود و
 فارسی بزبان چیاوی و زیر و اسیر را گویند **جمنی** بمعنی اقطاف و چین میوه است از وقت **چو آب**
 خشک سال و قحط باشد **چوش** قطعه از شب یا گذشتن آن و سینها **چو انقار** دست چپ و
 آن باشد **چوسق** کوشک باشد **چوقون** قانام پادشاه چین که قبلا قانانک از اتراع نمود
چوش مصغر جوشن است که سینه و حلقه بود چیا و جمع جید نیک و سره و دراز کردن باشد

حرف الجیم الفارسیه

چالش رفتن از روی تکبر و ناز **چاو** بزبان چلیاوی کاغذی بوده از طرف پادشاه برود و
 آن عباراتی چند نوشته و در بازار چون زر رایج بوده و خرج میشد **چتر خانه** دو دیواری باشد که از چوب
 و علف سازند و حلقه و دایره که از مردم و حیوانات کشیده شده باشد **چرک** لشکر پادشاهی و بعضی
 اوقات مطلق لشکر را نیز گویند **چمدین** جنبدین و خرامیدن باشد **چندره** بمعنی جنده است
چهار تکبیر کنایه از نازمیت است **چکل** نام بلاد بلخ رود سیحون است در ترکستان **چهره** بمعنی چهره
 و عجب و زبردست و دلیر و توانا و مسلط است

حرف الحاء

حاجر بمعنی مانع است **حاسر** مرد برهنه بی درع و جوش و خود **حافات** اطراف و جوانب و حاجات
 باشد **حآوی** جامع و مثل و ما بر محیط باشد **حایز** جامع باشد **حبا** کبکس اول تخمین و برانند
 دست رفتن کودک **حجور** بضم و فتح جمع جر است که بمعنی عالم و دانا و اثر نعمت و حسن و مثل و نظیر بود
حقف مرک باشد **حش** بر آنچنان و شب نمودن **حجار** جمع حجر **حکس** است که بمعنی جره و خطره
 شتر و مطلق حایط باشد **حجال** جمع جمل که بمعنی خفای باشد و کبک نر و راه رفتن کلان و مطلق جسته
 راه رفتن را نیز گفته اند **ححه** سه را گویند **حذای** بالکسر برابر کردن چیزی یا چیزی و نعل و ستم شتر و آب
 و غیره **حذایر** سرها و کنارهای چیزی **حرار** زنها می گویند **حرون** بالفتح سرکش و نجاری که بالک
 گوید باشد **حرار** بالفتح و بضم سبوسه و درویش است که سبب غضب در دل پیدای شود **حرم** بهوشی است
 کار باشد **حسان** بالکسر نیکان و بضم نیز آمده است **حسان** شمار کردن و عذاب و تلخ و تیرهای است
 ناوک و پسند کردن و آتش دیکت و بالکسر فرمان حکام برودن **حسبت** تدبیر حساب **حسکت** فارجه

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

پهلو داشته کوه وزمین و سوسمار و خار مغیلاں کینه و دشمنی باشد **حسم** بریدن و پوسته داغ کردن **حسام**
 بقیه روح در جسد و رمق آخر را گویند **حشو** آکندن چیزی که بالش و غیره بدان آنگه کنند و شران خورد
 سخن زیاد و خاک پاشیدن **حصافت** محکم عقل بودن **حصان** سبزه حصه درودن **لفح** سخن
 گیاه خشک **حصرم** خرمای نارسیده و انکور سبزناشین **حصیف** محکم عقل **حصانت** در کنار رفتن
 کودک و پرورش نمودن او را دیر بال گرفتن مرغ چوچه و بیضه را و بالفتح دور کردن کسی را از کار **حط** بمعنی فرود آمدن
 باشد **حطام** خورده و شکسته و پوسیده و ریزیده شده باشد **حطایر** جمع حظیره جائی که خرما خشک کنند
 و محتوطه که از چوب دنی سازند **حفاوت** مهربانی و مبالغه در پیشش حال کسی **حفایط** نگاهدارند با و یاد
 دارندگان باشد **حقایب** جمع حقیبه نوشته دان را گویند **حکمه** حلقه آهنی که در دهنه لجام سبب کند قدرت
 و منزلت و بکسر عاوش و در استن حقیقت شی و عدل و علم و هر خوبی **حکبه** بالفتح اسبانی که تعلیم داده بجهت
 از بهر جامیدن جمع آرد و بفتحین شیر و دشندگان **حکلت** سیاهی سخت باشد **حماة** فعل های بل حکام
 پودنه **حمام** موت باشد **حجم** صدای یابو باشد **حمیا** بضم اول و فتح ثانی سورت و شدت کاشه شراب
 وستی آن باشد **حکلت** بضم اول فم و استحکام آن باشد **حنیف** راست دروین و مایل بچی و شوبت
 بران **حوالک** جمع حالک است که بمعنی شدید التواد باشد **حوائل** بمعنی منکر و جمع حائل بمعنی سخته شوره
 و بمعنی متغیر لون و نیز جمع حویل که بمعنی گواه و کفیل است آمده **حور** بالفتح بازگشتن و کم شدن و حیرانی و غم
 و کت چیزی و باز کردن و ستار **حوراء** زمین سفید و پوست باشد **حومه** موضع کارزار است و معظم چیز
حیازت جمع و اعاطه بشی **حیازیم** جمع چیزم است که بمعنی میان سینه ستور جاسی تک بستن باشد
حیر مکان کنجایش هر چیز و نیز کناره آن **حیص** و **حیص** اختلاط و افادون در کاری که راه خروج نداشته باشد
 و بمعنی ضیق و شدت است و این هر دو اسم مجهول و احدی بمعنی برفح **حیطان** دیوارها و حایط **حین**
 بلاک و نوسیدی و نزویک شدن هنگام **خافت** بمعنی ساکن و ابری که در او باران نباشد **خاطب**
 خطبکننده **خافق** لرزنده چنبنده و کناره عالم **خاقان** بزبان ترکی بمعنی شنشاه باشد و پادشاه
 چین را بخلط گویند **خاوی** خالی و خراب خایر بمعنی ضعیف و ست است **جاء** بالکسر خیره و خرا
جبابت حید و مکر کردن **جباط** داغ سرین ستور **جبال** بالفتح ریم و خون تن دور خیابان باشد
 و بمعنی تباہی و کمی و پلاک و ریج و مانگی و فساد و زهر کشنده نیز آمده است **جبا** یا مخفیات و پنهانیا باشد
جبط زدن و دوست و دوپا بر زمین **جبل** بالفتح دست و پا بریدن و دور کردن و عاریت خواستن و تباہی
 و فساد اعضا و نقصان عقل **خامی** بزبان مغول و تاتار ملک چین را گویند و خامی مغربی ملکی که در آن

۵

۱۰

۱۵

۲

۲۱

فرهنگ و صفت

۶۷۶

خن است می باشد و خطای معرب است خراسی شکست بضم اول بزبان چیاوی شهر بزرگ باشد و
سابقا خانباغ را می گفته اند حجل بفتح اول و سکون ثانی شرمند شدن و شاکه دیدن در زمین پرکیاه باشد
خدر بالکسر پرده و بفتحین باران و بالقسم سست باشد خراید جمع خریده بگردست نخورده و مروراید بهفته
خرخسه بیجا و بی موقع مجاوله و خصوصیت کردن و قلق و فلجان خاطر نیر هست خرزات جمع خرزه بطبر
دوراز والت مرد و خرص اندک شدن و تخمین نمودن میوه بر دخت و کشت بر زمین و مکان بردن و دروغ
کفن و بالقسم سنان سیزه و نخل برشته از برک و شاخ و حلقه زرد نقره و کوشواره و بالکسر حصه و شتر توی و بفتحین
گرسنه شدن و خم می باشد خرق بالقسم ضد رقی و کذب باشد خراز بالقسم موزه و در است خراحی
بروزن سکاری نام گیاهی است بسیار خوشبو خرو قدر و مطیع نمودن و مالکیت باشد خسر بالقسم زیان و
بفتحین بغاری پدر زن و پدر شوهر را گویند خشک کدورت و آزار و خشکی باشد خصب بالکسر
بسیاری گیاه و فراخی عیش و شهر آباد باشد و بالقسم کنار و بالقسم شکوفه خرا و درخت خرا و بسیار بار را گویند
حصل بفتحین غلبه بر کسی بپیر و پیمان و زرد قمار و تیر انداختن باشد خصم مکسر و فتح آب مجتمع باشد خطا
بالفتح روشنی ناپاییده باشد و شیطان زاینه گویند و بالقسم پرستوک باشد خطک بسیار فاسد و خطا و بی ارامی
خطوب امرهای باشان و عظیم باشد خطوه باین قدین خفت سبکساری و بغمزی باشد خفتر
نقص عمد و عذر است خفض عیش و اسودکی و تن آسانی خققان بالقسم بیماری در کلو و بفتحین طیدن
دل و جستن با دو جنبیدن علم و غیره خفیر حافظ از فساد خلاص جای پر کل و لای خلاص است
ربون خلاصت بالقسم از فرمان پرده و ادیردن فتن و پریشانی و فسق و فجور خلافت بالقسم عیب
و نادانی و فساد و بالکسر قایم مقام نمودن و شدن باشد خلال بالقسم جمع غلت خصلتا باشد و بالکسر و
خلج بفتح اول و ضم ثانی نام شهری بوده در ترکستان قریب رود سیحون خلد بفتحین خاطر و قلب نفس
و بالقسم همیشگی خلست ربون باشد خلف بفتح اول و سکون ثانی تباهی و فساد و سخن باطل و خطا
باشد خلق گفته و رنده است خلوب دروغ کوی و فریبنده باشد خمائیل جمع خامل است که معنی
ساقطی که او را بزرگی و مجد نباشد خمول خفا و انزوا و بقدری باشد خنث بالقسم کسی که در او عیبی باشد
و بمعنی سخن بد و بدگویی نیز هست و اسم زنی هم بوده خندریس بفتح خا و وال شراب گفته و کند گفته
باشد خنسی نام دختر خدام است که شاعر بوده خنصر بالکسر انگشت کوچک را گویند خنقه خفه شدن
و گرفتن او از باشد خوان حیانت کننده دست نظر و نام شهر ربیع الاوّل باشد خور بمعنی سستی باشد
خورنق بالقسم نام کوشکی است که نعمان ابن منذر بجهت بگرام کور ساخته بود خوخص درق نخل است

فرهنگ و صفا

خوط بالضم شاخ باریک تازه و مرد جسم چالاک خوش سیر و درخت انگور است **خوطه** موضعی است پیش
خول بمعنی خشم باشد **خوبت** بالفح ناکامی و حرمان را گویند **خیر آب** موج آب که از کنارها بگذرد
خیلاء بضم اول و فتح ثانی بمعنی تکر و پند باشد **خیول** بضم اول بمعنی اسبان است

حرف الدال

۵ **وآر** دور زنده و کروش کننده است **وآه** بمعنی ده است و کنیز و دایه را نیز گویند **وآهی** زرن
 و درست رازی و چیز منکر **وآهیه** سختی و بلا و امر عظیم منکر **وآج** جمع دیباچ که معرب است
وآوب بضم اول مر و بزرگ جسم نازشیده بلند او را گویند **وآوده** جاه و عظمت و حشمت و
 عظیم و صدای دهل و نقاره و امثال آن را گویند **وآور** بادی است مقابل صبا و عیب بزنی فن و در
 و راه باشد **وآر** جاه که بالای جاه شعار پوشند که بدن فریب نماید و بمعنی شیوه و شعار نیز باشد **وآش** مالدار باشد
 ۱۰ **وخل** بتمیزک خام بمعنی درد و عیب است **وخلت** بکسر اول نیت و مذمب و پیر کار شخص
 باشد **وآرسی** جمع درسی که کلب عظیم نوزانی باشد **وآریت** بمعنی دشت است **وآرت**
 عادت و جرئت در هر چیز **وآرخش** بمعنی برقی باشد **وآرخم** بروزن سلغم نام جامی است که شرب آن
 از بجا آوردن می در غمی مشوب باشد **وآرور** دوران و رفت و آمد است **وآست** صدراعظم را
 گویند **وآامه** بکسر هاء و پایه زر و مزاج و طینت **وآام** ستونها و **وآد** نام زینت جمیل از
 ۱۵ **وآوبان** عرب که عاشق رباب بوده **وآعه** وسعت عیش است **وآفین** در زیر خاک کردن و **وآه**
 و حوض و چشمه انباشته **وآق** خست و بخل **وآقاه** از بجا داشت سال **دلال** حالت عشو
 زنی را گویند که ظاهر اظهار خلاف و غضب میکند و قهر نماید و حال آنکه چنین نیت بلکه عشو و غمزه میکند **وآاء** بالفح و الک جمع دوازده
 و بمعنی دایه نیز است **وآک** ماش نمودن بدست و ادب کردن کسی **وآار** بلاک است **وآامه** بالفح زشت
 و نقاره را نیز گویند **وآدمه** افسون و حیل باشد **وآمر** بلاک و هجوم و استیصال را گویند **وآمرقبن** بمعنی
 ۲۰ **قلعه** و کوه است که گنبد و مضبوط **وآمه** آثار مردم و من جمیع است **وآمیه** صورت نقش شده بر
 سنگ یا بر صورتی باشد عموماً بت را نیز گویند **وآق** خمره را گویند **وآنس** چرکن و ناپاک باشد **وآوه**
وآف باشد **وآلیب** جمع دو لای است که چرخ آکشی باشد **وآوه** شجره بزرگ باشد **وآوسکا**
 بمعنی پاله و یا غر بزرگ است **وآول** تیر جبار باشد که عبری دقل خوانند **وآولان** انقلاب زمان است
وآون القلین آب قیل را گویند **وآولج** نوعی ارگشتی باشد **وآو** جودت رازی و زیرکی باشد **وآو**
 ۲۵ جمع دایه است که بمعنی بزرگ و منکر عظیم باشد **وآوره** بمعنی داس و آلت در بود **وآوست**

فرهنگ و صا

۶۷۸

بالفتح تجر و خوف است و هماء سختی و عدد بسیار و کرده آدمیان باشد و پینه آهن لجام که در دهن چهارپایان
و جهری نیز هست که در دوا با بکار آید و هلی مکر باشد و یار ساکن دار و صاحبان باشد
و میر باز مدت دراز و پرسون بمعنی بسیار و انبوه با ترکی است

حرف الذال

۵ **ذباب** بالضم کس و زنبور عسل و نقطه سیاه میان حدقه **ذیب** دفع و منع باشد و **ذوب**
دفع و نجات است و بمعنی آلت رجلیت و موضع مخصوص زن نیز هست **ذوبن** رماح باشد **ذبول** پشوده
و کاهیده و لاغر شده و باد سختی که بر فراختک کند **ذواری** جمع ذریه بمعنی غیر است **ذو امر** دانه های متفوقه **ذوالج** جمع
ذریه است که بمعنی پوستی و وسیله شفیع باشد **ذرور** هر دوائی که در چشم کشند **ذماف** بالضم زهر قاتل
باشد **ذلاقت** بالفتح فصاحت و تیز زبانی باشد **ذلول** بالفتح بمعنی رام باشد **ذمانه** بالضم بمعنی دنباله و کلاه
خویشی و نام موضعی است و زهد از آن نیز گویند و بضم اول هر تابع و حشر هر چیز را نیز گویند

۱۰

حرف الراء المهمله

راد ارتفاع شمس باشد و جوان حسین را نیز گویند **راوع** پس برنده و بازگرداننده است **راسی** ستم
و مضبوط باشد **راع** مرغزار و صحرا باشد **رامش** عیش و طرب را گویند **رامک** بمعنی آلت است
راوق آنچه بدان شرب صاف نمایند **رائین** شلوار باشد **راسی** بمعنی راجه است که شاه بنده باشد
رائد دسته آسیا و کسی بطلب علف فرستندش **رایض** سوار کار که آموزنده گزیده باشد **راع**
خوش آئیده واسب نیک باشد **رائق** فضل و اقل چیز و خوب آن و خوش آئیده و افسون کننده باشد
رایجان میفه چیزی که در راه یابند **ربات** کوفته های زائیده **رباع** جمع ربع است که
خانه و محله باشد **ربان** ناو خدای کشتی را گویند **ربض** بفتحین کرد و قلعه و حصار و آنگاه باشد **رقعه**
ربانی است که بر گردن یادست حیوان ببندند **رت** بمعنی ریش مهر و خوک زرا را نیز گفته اند **رئوت**

۱۵

۲۰

جمع است **رثاقت** و **رثاقت** کسکی و پستی و بیداری **رجاحت** بمعنی میل نمودن و عطا
کردن و غیر باشد **رحب** بزرگ داشتن و بفتحین رس باشد و بمعنی رود یا نیز آمده **رحبه** بمعنی میان
سرا و جای فراخ و نام جایی است در بغداد **رحیق** شرب بهتر از همه انواع آن **رواء** جاه است شود
و بمعنی عیال نیز هست **رود** بمعنی طلب است **رؤم** بمعنی سب است **رز** مصیبت است **رز**
بسته جاه و تخته جاه و پشته و بالکسر کنار هر چیزی باشد **رزون** مکانهای مرتفع باشد **رزیت** بمعنی ز
مصیبت است **رسیل** بتریل خواندن هر چیز **رشق** انداختن تیر و غیره و آواز قلم **رشیق** نیکویند

۲۵

فرهنگ و صا

و زیبا اندام **رصانت** استقام **رصین** مستحکم و مضبوط **رض** کوفتن **رَضاب** آب بن شستن
 و تکرک باشد **رَضَح** عطائی که زیاد نباشد **رَضْرَاض** سنگ ریزه کوچک **رَضِيعَاء** بچه های شیرخوار
 و گنای از مساکین سائل باشد **رَعَاع** رذل حق دنی خادم قوم **رَعِيل** قطعه از اسباب و بعضی حق نیز آمده
رَقَاب عطا بود اما ای بسیار **رُقَابِیت** کف و مسکه **رَقِيبَة** عطا و کثیر و امر بر عیب
رِقَاة پوشیده و ریزه ریزه **رِقَارِف** جمع رِفْرَف است **رِقَاع** وسعت عیش است **رِفْد** ۵
 یعنی عطا باشد **رِفْرَف** طاقچه در عمارت و جاهای سبز که از آن بساط و فرش سازند و در نهی خاک و زیادتی
 بساط و فرش و بعضی بالش و خیمه باشد و پارچه دیبای نازک و نام هر یک حضرت رسالت بعد از عروج و مرور از عالم جسمانی
رِفْو اصلاح و تسکین **رِقَاد** و **رِقْد** یعنی نوم باشد **رِکَاث** ضعف دستی امر **رِکَب**
 شتر سواران و سب سواران باشد و بالضم موی زهار زن و مرد **رِکَت** سُستی و ضعف دستی های و غیره و
 اول بر چیز **رِکْض** و **رِکْضَت** تحریک پهای و دو اندین سب **رِکْمَة** بالضم قطعه از طباق و کاس
 یعنی پوشیدنیست **رِکْدَاء** بالفصح شتر مرغ و بالکسر خاکستر باشد **رِکْمَس** در خاک پنهان کردن **رِکْمَات**
 اموات باشد **رِکْد** درخت پاک و خوب و خوشبوی و بعضی درخت عود را گویند و بالکسر در فارسی بزرگ و
رِکْمَة و چالوس کسی که خود را بلامت اندازد **رِکْمَات** زمینی که گیاه نرودید و بعضی که روانه صافی نیز هست
رِکْو بالضم ادا نظر و نداء صوت و طرب **رِوَاء** بالکسر و الضم تر و تازه و سبز و بعضی نصب نیز آمده
رِوَعَت بالضم ذهن و عقل و بالفصح خوف و فرح و جمال باشد **رِوَسِی** حرفی از قافیه باشد **رِوَسِی** ۱۵
 تفکر در امر است **رِوَان** مخاطره و مساقبت **رِجِل** **رِجْمَب** بالضم ترس و بالفصح شتر ماده لاغر و پیکان
 باریک و نچین است **رِجْف** رقیق باشد **رِجْمَوَة** کشادی میان پای در قارسه ل و نرم و مکان بلند و پست
 و فراخی فرج **رِجْمِیَة** ترس و تعبد باشد **رِجْمِی** سیراب و نیکو شدن **رِیَات** بلبل شیشه های پراز
رِیَاع فضل هر چیزی و زیاد شدن آن در واقع جمع است **رِیَقَات** سیلان آنها بر وجه ارض و غیره
 آن و بعضی اباطیل نیز آمده و لغمان را نیز گفته اند و نمود و روشنی **سِرَاب** هم هست ۲۰

حرف الزاء

زَاخِر دریای پر و نیز کناره پُر آن و جوش صحرا از گیاه و جوش مردمان و بعضی فخریه نیز آمده است
زَاخِرَة روشن و مرتفع **زَج** آهنی که سهل نیزه است **زَجَل** نیزه زدن باشد **زَاخَف** بالکسر یعنی
 مستی و از اصل خود دور افتادن و کم شدن عقل و اصطلاحی است در شعر **زَحُوف** جمع زحف یعنی جیش و
 باشد **زَحِیم** دفع و کنده شدن کشت باشد **زَرَاد** زره ساز باشد **زَرَاعَت** کشت کردن و سیدان ۲۵

فرهنگ و صفت

۶۸۰

مال بعد حاجت **زرقاء** اسم زینت از ابل یا به از قبیلہ جدیدی که اگر مانعی در مقابل نبوده تا مسافت سه روزه راه میدید **زرقا** بمعنی عیاست **زرقه** بمعنی قطع و ضرر و ادسی باشد **زروسی** نام دارو است که در چشم کشند و بمعنی زلوبیم است **زر سیه** خطیره کوسفند را گویند **زر عازع** بمعنی شداید باشد **زر عجم** سید قوم را گویند **زر عماء** جمع است **زر قه** مرغ کوچک را گویند **زر لازل** حرکت های زمین **زر لقمه** با لقمه نزدیکی و درجه و منزلت و بعضی از شب **زرخ** ذقن که آنرا چانه تیر گویند **زرد چوب** این است **زرد چین** نیزه کوچکی که سر آن دو شاخ است **زوراء** نام دجله بغداد است **زهاب** چشمه را گویند **زهراء** بمعنی متلا الا باشد **زهره** گیاه را گویند **زرغ** بمعنی شک و میل از هر چیز و نفرت و کینه و فراغت جمعیت خاطر و گردیدن آفتاب و نوعی از حصیر باشد **زراغر** برای فارسی چینه دان مرغ باشد که عبری **حاصله** خوانند **زرف** بالفصح بمعنی عمیق و منگاک و زور رفتن مرود و بفتحین تازه شدن جرات و به شدن باشد

۱۰

حرف سین

ساکین قح و پیاله شراب خوری باشد **سافج** شاخ در یکی که بر روی آب ایند مغزب ساده است **سار** خوشحال کننده و پنهان نمائنده باشد **ساسان** جدار و شیر با بجان و سلاطین با سانی منسوب است **ساطع** بمعنی مرتفع است **سالی** دیرینه را گویند **سأمت** ملالت باشد **سآته** جانور زرد رنگ **سازنده** که نکند چون زنبور و عقرب **سآو** بمعنی زرخورد و باج و خراج باشد **سآهره** روی و سطح زمین **سآید** بمعنی سید باشد **سآیس** آمر را گویند **سآاب** جمع سب است که دشنام است **سآاب** خواب و راحت را گویند **سآاسب** جمع سب است که بمعنی یابان و ارض مملکت بعید السافخ بود **سآاط** بالفصح بت باشد و بالقصم کثرت و وسعت را گویند **سآاق** بالفصح پیشی برون در و دیدن و در چرخ و باد **سآای** و بازو **سآال** جمع سبت دایره و وسط لب علیا را گویند **سآبت** بمعنی رحمت و قطع و دهر و تراشیدن **سآجرت** و اسب خوب و غلام شوخ جری و زدن کردن و روز شنبه بود **سآبل** بمعنی خوشه و باران و علقی میا **در چشم سنی** نهب و تاراج بود **سآیکه** ریخته شده **سآاب** سپارش بضم شیاء نمودن زمین باشد و با لکسر بمعنی سپردن کسی کیسی و سفارش بود **سآسرم** مطلق کل و در یابان را گویند و در کجا از خصوصاً **نامند سترک** بجز دشت و دشمنان و درشت و بی ازرم و بزرگ باشد **سآرون** بمعنی عقیم است **سآاحت** نرمی و آرامی مزاج **سآال** جمع سبل است که دلو بزرگ پر و مرد سخن و جواد باشد **سآایا** جمع سحیته است که خوبه و خوبی و عادت سیکو و خوش

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صاف

بود سبج دلوزنک پر آب و شخص سخی سبج آب بن و اشک چشم سبج لین و سهل سبجیت عادت فوجی
 باشد سبج کشیدن و بیار خزون و اشامیدن سبجان بالفتح و الکسر نام مردیست نصیح از دابل مشهور در
 که بدو مثل زنده سبج لین و هیات و کیفیت بشود و صورت سدا و صواب از قول او عمل باشد سده هم نصبتین
 چاه ابناشته و بفتحین اندازه و پشمانی باند و چشم و حرص بخبری و زری که شوش غالب کت سده بفتحین
 در بان و عاودان خانه خدا و تجانه سده در ب خانه سیدیر نام قصری است که نعمان ابن منذر جت برام کو
 ساخته بود سبج مال پیر این با هر چه پوشیده بود سمر آرشب آخر ماه باشد سمر ب کرده زمان و کله بود
 و مرغان و غیره متن دول و نفس را کوبند سمره معروفست ومع التثدید کیزی که او را در تصرف آرد و جوی
 از شراب که در ترکستان معارف است سمر و شاخ را کوبند از کادیا کوفند یا جانور دیگر و پاله شراب خوری را
 گفته اند و بمعنی دروغ و بهتان نیز آمده است سمر و می بضم اول یعنی سرین باشد سمره بضم و تشدید را و
 مرضی که ازان ناف ببرد و فضل مواضع ملک و زمین و وادی سلطت قدر و طش سعایت سخن صبی
 سحر بالکسر نوح و بالفتح افروختن آتش و گرم شدن و بالضم گرمی و حرارت آتش و کرسکی شعور جمع است
 سحبه بمعنی زنیقه شده و عرضه باشد سفساف روی از هر چیز و امر حقیر باشد سفک خوزیری و سیا
 کونی و اشک خونین باشد سفیر ایچی و صمد را کوبند سفیق بشیرم سقااة آب دهندگان و سیراب کنندگان
 سقا ح نیزه و کسانیکه پیش سراندار اموی باشد سقمین نام ملکی که دارالکوتاه آن حاجی ترخان است و از آن
 ملک خوزین نامند چه وقتی تصرف ترکان خوز بوده سگ که کوه را کوبند سگت جمع است سلق
 بر کشیدن شمشیر کار و از نیام سلاف شرابی که در آن از عصیر غیب قبل نشودن آن سلام بکسر سین بمعنی
 حجاره است سلاهب جمع سلب است که بمعنی طویل عظیم باشد سلب ربودن و بکسر لام نیزه دراز بود
 و جایک سلسال آب عذب که سهل الذخول در حلق باشد بجهت عذوبت و صفا سلعت مناع باشد
 سلوت عیش فراخ و خوشی سله بغاری نیز بسیلی را کوبند که چیزها در آن گذارند و سدا ترا ببنند و غیر
 مرضی باشد در ریه و ارتداد و سالک راه شریعت و طریقت را نیز کوبند سلیل ولد را کوبند سماحت
 جو اندوی و آسان و بخش باشد سما سیر جمع سمارت سماط نفع طعام باشد سمان فریه با و تشید
 و فتح آن روغن فروش باشد سمت طریق و جهت باشد سمج بفتح و کسر نشد و قبیح باشد سمر فسانه را کوبند
 سمرط بالکسر رشته با مراد را بخند سمرع ذکر جمل را کوبند سمو بالضم بلندی و بفتح بجهت شکار کردن
 رفتن و بفتح سین و میم تره و شتی باشد سناکت جمع سبک مقدم ستم سوس است سیرت و طریقت
 باشد سحج بالفتح بروزن و معنی کیل است و وزن کردن و کشیدن ستم از نیز باشد و چاشنی در خساره و صدق نام

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صا

کوهی و چیزی که از روی و برنج سازند و میان اوقبه دارد ریسمان دروی نموده بجای جشن و شادی بهم زند سقو
 بمعنی شقاوت و آن مرغی است شکاری از جنس جرج و در دشت ترک و تمار و عالی چین بهم رسد و گویند بسیار زنده است
 و دو قسم میباشد سیاه و سفید و آنرا آن سقور و قر سقور خوانند سیگار بکسرین و نون و تشدیدیم بمعنی آه و
 که شب نخوابد و دزد و نام کفشگری است سنن طریقه و قانون سنی بمعنی رفیع باشد سوار بکسر است
 برجن و بالضم بکسار از شادی و خشم و بالفح مشهور بر جنده و عریکهنده سوال بسیار خواننده و زینت
 ۵ باشد سوام جانوران هر دو و بفتح سین ستوان صوفائی باشد سوایم جمع سائمه است که بمعنی چرند
 باشد سور شهری بوده در بلوک لیجان اصفهان و بمعنی شادی و ضیافت و دیوار حصار و پایه شهر باشد صورت
 بالفح تیزی شراب و تب و خوی باشد چشم را نیز گفته اند سوغات برکی تحفه که مسافر بجهت بیان خود
 برد سما و جمع سهد کم خالی باشد سهر ایشی بمعنی تادیب را گویند سیاط جمع سوط است که تازیانه
 ۱۰ باشد سیبا و سپه برکی دیوار بست را گویند سیس بمعنی آب تند و تیز و جلد و نیز بمعنی
 جست و خیز بست و ظرف شراب را نیز گفته اند سیور غامیسی بمعنی نوازش و لطف باشد

حرف الشن

شاد بکج بر آوردن بنا شادوخ شکننده هر جزو میل کننده از فصد و کوکت باشد شادروان
 سرارده سلاطین و سیایان و فرش منقش و بساط بزرگ که نام آن لحنی از سی لحن بارید باشد شاسع بعین
 ۱۵ شانی مبغض و قبح کننده شایبه زشتی و آمیزش باشد شایکت جمع شکت است که بمعنی دام است
 شبق بفتح اول و کسر و نیز سکون ثانی شدت شوت مجامع باشد شبل بچه شیر شپوش کلاه و طاقچه
 لباس شب را گویند شتاب متفرقات باشد شجن بالفح هم وزن است شیخ بالفصیح تجلی و حریمی بود
 شیخ بالفح شاخ و دخت و زمین پلید و اندام و جانه چرکین شلا ووشید بمعنی شجاع و دلیر باشد شفق
 جانب فر را گویند شراح سرکوه و سفیدی پشانی است شر است بدخلفی و شدت خلا شرح جوانی و
 ۲۰ جوان شدن و بر آمدن دندان شتر شمر و موه کرده اندک و پاره چیز شمر زه خشکین با قوت تیز دندان
 شمر عتقه بالکسره کمان دراه وین شربت بالفح و الکسره زهر و خیزه تلخ و حظل باشد شمر لطمه تعلق چیزی بچیز
 و بیان و شرط و رسن با قه از لیف خرما ششط بمعنی رود و دوری بود شطارت بیباکی و تافز مانی بود شطوط
 جور و ظلم باشد شعب شاجنا و طرق است شعث انتشار باشد و اشقی موی و کرد و الوده و سرد
 نیز است شعواج متفرق و منتشر باشد شعوه چاکلی دست و نمودن چیزی که حقیقت ندارد همچون بحر
 ۲۵ شعب بفتحین بر زمین و شور و فقه و فساد و باهی باشد شعش کدم میباشد شفاوه بمعنی قلیل نعت

فرهنگ و صفا

هلاک و حرف هر چیز باشد شقیق کناره و طرف و ناحیه هر چیز شفاش جمع شقیقه است که معنی بابت شترتر
 و کجنگ و شکافتن بیزیم و سخن با آب و تاب بر معنی بود و خرطوم شتر که صین مستی از دهن بیرون آورد شفاق
 یکطرفی و مخالفت و دشمنی و شکاف بود شقایق نعمان لاله چراغ بود شقیقه بضم اول جاء پیش شکافه و پاره
 لوح و عصا باشد شقیق برادر باشد شکاست سختی خلق شکایت مرض و ایضا و وجع و آخوشی
 کم و کله باشد شگته معنی سلاح باشد شکر شکار کننده و شکند باشد شکول مانند شکیمه آهلی است که
 در جام است و فلان و شکیمه است یعنی تابع نمی شود شگل را زدن و دوختن و خشک کردن جاء و تباہ شدن بخوبی
 زدن جاء و بکسر سلاجی است و تیر کویک باشد شما مرتفع باشد شمایل خلفا و عادات و فصلهای پسندیده
 و دستهای چپ شمر بالفح خرامیدن و بختین ابگیر باشد شمل پراکندن و جمعیت و کارهای جمع شده
 شمن بت پرست شمول خمر و قسم سردان که بطبع شمال باشد شمار عار باشد شاعت شکی
 و قباحت زیاد شغاء قبح با فراط شفق کوشوار شقصه معنی هتقضاء است که کوشش نمود
 و بنهایت چیزی رسیدن باشد ششوع قبح مفرط سوار و رمنذکان و قضاء مشهور سواهیق بلندبها
 کوه و بناهای بلند سوب معنی غلط و میخنت است شوکت شدت باس و تیزی سلاح و مزاج شهمت
 بزرگی و روان شدن حکم و جلد و کی الفواد ششم ذکی روشن و قلب دستد نافذ حکم و آب تیز رفتار با قوت
 شہ مات کنایه از نیت شدن و استیصال انگشت خوردن و باختن باشد شہوق بلند شدن است
 شیببت سفید موئی و پیری شیمه خلق باشد شین عیب را گویند

۵
 ۱۰
 ۱۵

حرف الصاد

صاب بیاراشامیدن و درختی تلخ باشد صا و صاوی تشنه را گویند صارم سیف قاطع و
 شیرین را گویند صاغر راضی بذلت باشد صاهل مرومخت حمله کننده و شتر دست و پازنده باشد و او را
 سخت کننده زین را گویند صبیوح بالفح شراب با داد و نیز وقت صبح بجائی رفتن صایبات جمع صاب
 کرده و فرد آورنده و صاحب یار و خداوند وزیر و نام مردی باشد صبوحی شراب صبحکامی است
 صبومی بفتحین شمالی باشد صحو بالفح هویشاری و هویشار شدن از مستی و دور شدن بر و کدشتن کوه
 و چیز باطل را صحره سنگ بزرگ صدر بمعنی بالای مجلس و سینه و باصطلاح فصحا و شعرا کن اول
 از مصراع اول مطلع است صدغ بالفتر زلف و ما بین چشم و گوش صدی عطش باشد صر بالکسر
 سردی که کشت و نباتات را بزند صراح خالص هر چیز باشد صرامت جلدی و شجاعت بود
 صرح قصه و بنای عالی و آشکار نمودن چیزی و بختین خالص هر چیز صرصر باد سخت و جانور سبت و

۲۰
 ۲۵

شتران عظیم صریر آواز قلم باشد **صعلوک** دریش و قلندر است و معالیک جمع آن میباشد **صفا**
 بالکسر دوال و بند و غل باشد **صفاق** بالکسر پوست نازک زیر پوست سطر که بروی موی روید و بالفتح و تشدید
 فاه مرد بسیار سفر و تصرف و تجارت کننده **صصح** گوشه و پهلوی چیزی و دامن کوه و پهنای روی و شمشیر **صفقه**
 بفتح دست زدن خریدار بر دست فروشنده بقصد قرار بیع **صقب** بفتحین یعنی دوری و نزدیکی ضد هم دیگر
 ۵ **صقع** صیحه و بختین ناحیه است **صلاب** سختیا **صلف** بالکسر بفتحین لاف زدن و بی بهره شدن
 زن از شوئی و ناباریدن ابر **صلیل** آواز آهن و سلاح **صم** سخت **صماء** مشتق از است که بمعنی صلب میباشد
صماخ سوراخ و اندرون گوش **صماحق** جمع سخن است و این لغت رو می است بمعنی علم و نشان و کمر بند یا
صنجات جمع صنج بمعنی چک و دق است **صنونا** غرما باشد **صنع** بمعنی احسان و انعام و بدیل
 نمودن حق تعالی و آب نیکو بنا شده **صوادسی** لشکران **صولت** حمله و جستن بر روی باشد **صویجا**
 ۱۰ بمعنی چوکان است گویند مغرب است **صمال** بالضم آواز سب و بالفتح و تشدید هاسب بسیار که از آن
 باشد **صموات** جمع صموده است که بمعنی جابای طایم و اطراف پستانب و پس کوهان شتر باشد
صمیل بمعنی صمال است **صیاح** آواز تشدید هر چیز و خصوصاً روبا و رابو و جمع صیحه است **صیال**
 حله کردن است **صیلب** ابر باران ریزش

حرف الضاد

۱۵ **ضافی** فراخ عیش و تمام نعمت و با کثرت مال بودن و فایض الجود **ضباب** بالفتح ابر یا که متصل برین
 شود و از آب پاشند و مرد قوی جرمی فحاش باشد **ضجرت** تنگی دل و بی آرامی از غم و قلق بجهت آن
ضجامت کلفت و بزرگ شدن **ضرسو** حال باشد و سکت **ضراب** جماع شتر و با کسی شمشیر
 زدن **ضراعت** زاری نمودن **ضرائر** مالهایی که کسی با دغا و کذا و از او نباشد و بعضی از مال شتران
 و کوسفندان را نیز گویند **ضرب** صغیری از هر چیزی باشد **ضرعام** بالکسر شتر درنده باشد **ضرم** شاخ
 ۲۰ نخل و گیاهی است که بان آتش آفرزند **ضغایر** مویهای کیس که درهم بافته باشند **ضغاین** کینه ها **ضلع**
 کج و سخت باز و سخت پهلوی و سب نام خلقت و مکانی که در چوب آن کجی باشد **ضمین** کفیل و متعدد و پذیرنده
ضنت بخل و سب طبعی **ضنکت** تنگی **ضوارب** مرغانی که بطلب روزی روند و زینهای است
 پر درخت و شبهای تاریک **ضیاب** جمع ضب جانور دریائی است و دانه مر و آید **صیم** ظلم و
 نقصان نمودن حق کسی و تضییع آن **ضمیران** گیاهی است که شاه اسپر غم گویند

باب الطاء

طَارِف مال متحد را گویند طرایف جمع است طارم بمعنی خاتمه چوبین و خرگاه بسیار بوده گویند
 باشد طاری آینه از جانی و ناگاه روی دادن و عارض و ظاهر شونده طایح مست پراز شراب باشد
 طاقت تکلیف و ثنهای وسیع را گویند طاقدیس تخت خسرو و نیز بمعنی ترکیبی آن طاق مانند
 طاق نیم خایه کنایه از آسان باشد طاقیات جمع طاقت است طباطب و طبطبه اوزاب
 باشد طرد راندن و دور کردن طرف صرف دروشی باشد طرمی اقبال و مرد در شری است
 ۵ طریان بر سر چیزی در آمدن طرف مال طرفه و متحد باشد طریقه لباسی است باقیه شده
 از چشم یا مو که صوفیه پوشند و رفتار بقاعده دین و باعلاق حسنه متعلق شدن طحان نیزه زدن
 و بافتح عیب کسی نمودن طفره برجستن طفرات جمع است طفل باران و نزدیک بغروب شدن
 آفتاب طفول غروب شمس باشد ظل مطر ضعیف و رطوبت طلاوه بهر سه حرکت خوبی
 ۱۰ و جهت و قبول و پذیرائی دل و سحر طلاح جمع طلح است که بمعنی شکوفه خرما و درختی است خار دار طلا
 پیشروان شکر طلایه نگهبان شکر که با طرف آن شب بگردند و تقصیر شکر بیکانه کنند طلق لفتح
 آه و دست شکاری و ناقه را گرفته و روز و شب معتدل و دوره که زمان را حین زائیدن پیدا شود و جسمی است
 سفید شفاف چون شیشه و ریسمان تابیده طلل شته با طول جمع است طمح لجر ارتقاع آن باشد
 طرز استرا و افسوس باشد طنطنه صوت و آواز و حکایت صوت طنبور است طنین آواز
 ۱۵ کس و طشت و طاس و کوس و مانند آن از آوازیته و زنبور بود طواری مرور کنند با طوایع
 اطاعت باشد طوایعیت جمع طاغی است که رئیس ضال بود طود جبل عظیم را گویند طوی
 بمعنی جشن و مهمانی بود طویت خاطر و ضمیر و نیت باشد طیارات قسمتهای آب طیایان
 کلکار و کرسنه طیره خشم و غضب طیره خیالت طیش تند مزاجی و غضب طیلسان بهانی که خطیب است
 کسند

حرف الطاء

۲۰ طالع میل کننده و همت زده و ستور لنگ و سکی که در شب خواب کند طباء اهوان باشد طعن
 بافتح و فحش تین سیر کردن و از جانی بجائے شدن و رسی که هودج و بار بدان بندند

حرف العين

عاققه کینزک جان مسوره عار لردم عیب هر چه عاصف ریج شدید عالیه بالای نیزه
 عباب بالغم دخت خرما و حوضه وسیل عظیم و بلندی آب و اقل هر چیز عباره تعبیر کننده و شتر
 ۲۵ سکنده و شکافنده عبت آمین و کشتک بافتاب حکت نمودن باشد عجره هکت چشم عبقری

فرهنگ و صاف

۶۸۶

بساطهای کرانمایه و بر چیز نفیس **عجهر** زکس و بوستان فرور و یاسین **عماد** عدت و ساززاه و ساختگی سفر
عماق سب نجیب **عنت** میان کشت بنابه و وسطی یا میان وسطی و بصر و بالضم ششم کرفتن و طلاق
کردن و بالکسر بسیار کُنده **عقده** حاضر و مهیا **عقاسی** بعضی فساد و لون مایل بسواد و احسن و پرموی **عقبر**
اطلاع باشد **عشرات** کنایان **عشور** مطلع و با بصیرت **عجر** بضم اول و فتح ثانی غلیظ و درشت
و بفتح ثین سطر و فریب شدن و بضم حاشیه پاک و در کتاب نویسد و بفتح اول و سکون ثانی دم بر دوشتن و **عشاس**
و دیدن سب **عجز** مؤخر شئی **عداة** دشمنان **عده** آنچه ساخته شده باشد برای حوادث **عدا**
رخساره و خطایش و سفیدی که میان گوش و زلفین است **عذراء** بالقح دوشیزه و بکر باشد **عذل**
طامت باشد **عرابت** فحش و کلام قبیح **عراص** جمع عرصه است **عراضات** جمع عراضه است
که بمعنی تخمه و پدیه از طعام و غیر آن باشد **عراعر** فریب و مهتر و بفتح اول و کسر چهارم اطلاق کوهان شتر
و مهتران باشد **عرجاء** گفتار باشد که بربی منبع **عروء** عروءه کوه فسطحی که در ته آن آب باشد
عروء درخت سر و کوهی است **عرف** جوهر است معرفت جواد و با احسان **عرقوب** بالضم کبی
و چپ **وادی** و ساق مرغ سنگ خوار در راه تنگ در کوه و کار بزرگ و دشوار و استن و حجت و دلیل حلیه
و بهانه و نام مردی بوده که بدروغ و خلاف و عده در عرب شدت یافته و ضرب المثل گفته **عرم**
بمعنی شدت است **عروض** رکن اخیر از مصرع اول مطلع است **عریف** بسیار شناسنده و ترس
و سردار قوم **عزازت** کرامی شدن و کیاب بودن و دشوار شدن و قوی کردن **عرب**
مروزی بی جفت **عسیر** دشوار **عسف** میل و عدول است **عسلی** نشان دو صله جهودان که در
پیش سینه دوزند **عشوا** آمدن بر کسی بی اراده **عشور** ده یک و خراج و باج کرک باشد **عشیر**
جزئی است از عشره مثل معشار و عشر **عصابه** جماعت و کرده **عضال** کار دشوار و بیماری سخت
عطب بلاک باشد **عطفه** بازگردان هر چیز و اطراف رز **عقر خاک** **عقار** می دهنوعی از جادو
سرخ عقیره صوت مغنی و گریکننده و قاری **عقیله** جمعی عقایل است بمعنی گریه هر چیز **علا له**
و انا و بقیه شیردبانی هر چیز **علق** نفیس هر چیز علق جمع است **علقم** درخت تلخ و هر چه تلخ باشد **عصا**
خمرزه **علاک** صمغی است مشهور **عمران** آبادی و بالفتح دو گوشت پاره و آنچه بر کام عمه کوری **عود**
عمنه نقل کردن سخن **عنفود** خوشه انگور و خوشه میوه اراک و غیره **عنین** کسی را که مطلق قوت
نباشد و مادر از چسبن باشد **عواقق** کینزگان جوان **عوار** بهره حرکت عیب و شکاف **دوست**
و بضم و تشدید او خاشاکی که در چشم افتد و مرد بدل و ناتوان **عواصر** جمع حاضر نوعی است از باد و کنایه

مواد شتر عواکب جمع عاکب بمعنی جمع کثیر از دو حام و غبارها عوآلی بالای نیزه داری است یا
 نجد داری تمامه ماوراء که دقری چند قریب مدینه عوان زمان شوهر دار جمع عون است عوائد
 جمع عائد و معروف و منفعه و تبعه چیز عوض دهر را گویند عویص چیزی که استخراج معنی
 آن مشکل باشد خصوصاً از شتر عویل باواز بلند کرستن ععی در ماندگی سخن خلاف که گفته و راه
 بردن بچیزی دعا جز شدن از استحکام چیزی ععیث افناد باشد ععیام درخت چهار را گویند

حرف العین

غاب بیشه شیر در فارسی سخن بیوده و چیز ضایع شده بیکار مانده بقیته و زیاد آمده خوردنی غاب
 نعمت باشد غاویه ابری که با ما در براید یا باران باشد غارب کابل باشد غاص بر باشد
 غال زمین پست و نام کیا میت و بنت درخت سلم در فارسی خانه زنبور و سوراخ جانوران باشد
 غامرات زمینهای خراب و غیر ذی بزرغ غایله دایمه باشد و شتر و حقد گویند باطن را نیز گویند
 غباوت احمق و کندذهنی عیس رنگی است خاکستری غبوره ذهاب و مکت خند بهیگر غبوق
 شراب بعشاء غبجی نادان در کار و جهنم عذاف زاغ سیاه و کرکس بسیار بر روی سیاه دراز و
 در فاهیت غدر ضد وفا غدتی صبح کنند و بصبح چیزی خورنده غراء آفتاب در روشن و با
 و گنایه از عبارت فصیح بود غرث جوع و کرسکی باشد غرور و درر گنایه از عبارات فصیح باشد غرور
 جمع غره است که ماه و سردار قوم و سفیدی پیشانی سب و بهتر از هر چیز باشد غریش بالقصم خشم و غضب باشد
 غرض نشانه تیر غرم نادان و بالقصم کوسفند و بزگو بی میش و شتی بود غرما و قرص داران
 غزارت کثرت غفلین چرک و خون اهل جهنم غشم بالفح ستم و ظلم و بیداد و شکستن بفتوحین
 چیدن و شب غشوم سمکار غصن شاخ درخت باشد و بالفح بریدن و گرفتن چیزی و از جات
 بازداشتن کسی اعضاء طیب میش غفر بر کشتن از چیزی غفصت بمعنی فحاشه باشد غلا
 لباسی که زیر جامه می پوشیده اند غلواء بالقصم حدت و غرور اول جوانی باشد غمام بالکسر ابر سفید و عاظم
 و بالقصم زکام باشد غمرات آبهای شیر عمران شده تا و نام جائیت و پوشیدگی است غمزه و کما
 پوشیده غملاء بالقصم غنا کنندگان و غنا غمخ بفتح و ضم غرامیدن و عشو نمودن و غمزه و کرشمه باشد
 غوار کثیر الغارات غوارب اعالی باشد غواشی پروا و پوشنده با جمع غاشیه که زین پوشش باشد
 عوآلی جمع عالیه است که خوشبوئی باشد عوآنی جمع غانیه زن جمیده استغنی اندیز جوان را گویند عواو
 ابراهیمیت که وقت صبح پیدا شود و باران دهد عوایل دواهی باشد غخی کراهی و نام وادی است در دور

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و پراه و تباہ و نا امید شدن **غیاض** بالکسر استاننا و بالفتح بیضا **غیث** باران عمید نفوس باشد
غیض بالفتح کم شدن آب و فرورفتن زمین و قلیلی از کثیر باشد **غیطان** جمع غوطه است که بمعنی فرو
رفتن و کوهال باشد **غیطان** جمع غول است عیلمه حیل و قیل کلیه

حرف الفاء

- ۵ **فانک** جبری باشد **فاحشه** هر چیز بدی که از حد بگذرد وزن بدکار و کناه سخت و زشت و فوی **فارو**
یکانه و جدا و کادوشی و شکر باشد و بفارسی یکی از بازیهای هتکانه نروراکوبند **فارو** هم موش دانسته
مشک باشد **فایزه** نام کزیک بارون که بسیار بد صورت بود و نامون از او بهم رسید **فانک** جریها
یا بیار جری **فتش** جستجو و کاوش باشد **فتق** شکافتن باشد و پراکندگی و اختلاف میان کرده را
نیز گفته اند **فتک** بهره حرکت غفله بر کسی رفتن و شدت بر او نمودن یا مثل نمودن او را و کارهای
عظیم نمودن و دلیری و خرد کردن و زخم زدن باشد **فجیعت** مصیبت و الم سخت باشد **فحشاء** کاری
که از حد گذشته باشد و زنا و بخل و امساک و منع صدقات **فدان** دو کاو که با هم بندند بجهت کارزار
فذلک سر جمع حساب که محاسبان بعد از اتمام نویسنده و انرا میزان گویند **قر** زیبایی و شکوه و بزرگی
فراهت زیرکی و استادی و نیک رفتن است **فرانش** جمع فرسیه است و آن شکاری باشد که شیر کردن
او را شکسته باشد **فرخ** جوهر مرغ است **فرض** جمع فرضه است که کرک باشد **قرقر** شتاب چیزی
خواندن یا نوشتن **فرند** بکسر شمیر و جوهر آن باشد **قره** سبقت و پیشی بردن در بازی باشد **قرمانه**
۱۰ بمعنی قره است **قروه** لباسی است معروف و پوست سر و زمین سفیدی که در او کپاها نباشد و بمعنی غنی
و ثروت بود و تاج را نیز گفته اند **قرهای** شان و شوکت و عظمت باشد **قرعان** ترساک و پناه
جوی باشد **قره** از عاج کنده و غالب و بفارسی زشت و لید باشد **فیط** ناخن گرفته که دور اندازند
و پوست سفیدی که بر خز باشد **فیل** نهال باشد **فیل** فرج و جبین و ضعف **فصیل** دیوار درون
حصار و پنجه شتر از نا درج کرده **فضاحت** رسوائی و رسوا نمودن باشد **فضاضت** شکستگی در بزه
۲۰ ریزکی چیزی **قطام** قطع باشد و از شیر باز کردن کودک **قطیم** سبزه از شیر باز شده **قطاطت**
درشتی و غلظت **قطاعت** شدت شاعت و قباح و دشمن چیز **قطیع** شنیع و قبیح از حد و اندازه
گذشته و بمعنی آب کوارا و زالل نیز آمده **قعم** و فغاه مثلا باشد **قحاک** است طیب نفس و نعمت **قلا**
بیابان خالی از آب و گیاه و صحرائی فراخ و وسیع **قلاق** شکافنده **قلج** بالضم طغری و نوز باشد **قلده** پاره
۲۵ جگر و پارهای طلا و نقره **قلوات** جمع قلات **قما** بالکسر استان و درگاه **قنطاس** ظرف است

کشتی **فک** جانوری باشد پر موی که پوستش از سمور زم تر و گرم تر است و منسوب بقولف که جائی است در دشت ترک و آثار فواشش جمع فاحشه است فواش جمع فح است فیافی جمع فیف و فیفاء است که بمعنی صحای بی آب و نیز بیابان هموار باشد فیالت قبح رای و ضعف سستی آن باشد فح بوی خوش دادن و ارزانی فضل بهار و فراخی باشد **فیروزان** شهری بوده در بلوک لجان اصفهان ۵

حرف القاف

قآن برکی و مغولی پادشاه دنیسان عظیم باشد قاره نام قیلد تیر انداز نیست در عرب و راه شیرین بلند **قاریوان** معرب کاروبت **قاف** و دال کنایه از فرخ و بهره است **قانت**

طالع و فرمان بردار باشد **قیاب** بالکسر قبه ما و بالتضم شمشیر تیز بران و بنی بزرگ و فرجه قیاب جمع قیاب و طایفه پس اندکان **قبس** آتش گرفتن و دوش از کسی سب کردن و آنرا اقتباس خوانند

قبیب بالفح شکم باشد و بالکسر صدنی است دریائی **قمام** گرد و عصار **قحاب** بالتضم نوعی از سرفه سب و شتر و مردم و بالکسر جمع قحبه است که زن بدکار باشد **قحمه** بفتح اول و سکون ثانی پیر فروت بسیار سال و بالتضم رفتن در مملکت و انداختن خود را در خطر **قد** در از بریدن و از بخر بر کندن سخن کوتاه کردن و بریدن بیابان و بلا و قامت و اعتدال باشد **قداحه** نکت آتش زن **قدح** بالکسر تیر تراشیده بی پرو و پیکان **قدر** بفتح

اول و ثانی ثبوت صور باهتات اشیا است در عالم نفسی بوجه جزئی **قدرخان** نام پادشاه ترک در سمرقند **قدغن** برکی منادی و حکم بنا کید باشد **قدف** تخریج ماء و ریختن آن و آب بست از حوض برداشتن از هر چیزی و بیخ و خرد

خرد **قدر** لمیدی و ناپاکی ضد نظافت **قدف** نکت انداختن و پی کردن و شام دادن و نیست بکار و زنا کسی دادن **قرا** برکی سیاه را گویند **قرا ب** غلاف شمشیر باشد **قراکینسی** عمومیت منسوب شخصی ترک که آرا

قراکین بوده و نیز قیلد منسوب با را گویند **قرا رده** بر سر حرکت چیزی که در آن دیک از مرق مانده باشد و آب سردی در آن ریزد و جای مطمئن از ارض و کوتاه قد و بیابان هموار **قرا سیر** قراع بالکسر قرعه زدن و شمشیر زدن و بالفح و التشدید مرد سخت صلب **قرا قروم** نام تختگاه چکنی خان است در مغولستان که شمال

دیوار حد ملک چین است و معنی ترکیبی آن ریک سیاه است بسبب آنکه آن شهر و اطراف اکثر ریک نکت آن سیاه میباشد **قربان** جای شمشیر با غلاف و حایل آن **قروپوس** کوچه زین که قاش نیز

گویند **قرطه** کوشواره باشد **قروم** جمع قروم است که بمعنی شترافساز نگرده و متهر قوم باشد و نیز خوردن شتر گیاه را **قریحه** و **قریحت** جودت ذهن و عقل سلیم و استنباط هر چیزی بدانها **قریر** بالفح و التشدید نوع ابریشمی است و پر بهر کاری و مرد پر سیر کار و لغزش از چیزی و در ترکی بعضی اول

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

فرهنگ و صفا

بهارا گویند **قرع** سید و بزرگ و یکانه **قریق** و **قرق** و **قوروق** منع دیند و بست را گویند **قرغان**
دیک سین **قرزل** سرخ و بلیکها باشد **قرلیجه** بمعنی اشرفی و آلبه سرخ که سرخکس نیز خوانند **قسطا**
بالضم و الکسر برومی بمعنی میزان باشد **قسطل** کرد و غبار باشد **قستی** کمانا **قسین** سخت دست درگا
و نام مقامی است **قشعم** شیر درنده است **قشلاق** جامی گرم که ملوک در وقت سردی روند و از آستانه
خونند ترکی است **قصارا** پایان کار و آخر چیز باشد **قصعه** کاسه ده مرد **قضم** شکستن چیزی
چنانچه جدا شود و بضم اول و فتح دوم و بفتح اول و کسر دوم شکنده باشد **قضا** ثبوت صوریهیات کاشی است
در عالم عقلی بوجه کلی و بمعنی حکم نیز هست **قضب** جمع قضیب که شانه درخت است **قضم** و **سغید**
که در آن چیزی نوشته شود و علف سوز **قطا** طایری است معروف به هدایت و عرب بدان مثل **نبت**
حداقت و راهبری **قناریس** او را مرغ **سنگ** خوار گویند مرغی است کوچک و سیاه رنگ کامل دارد که سنگی را بخورد
قطان مقیمان و ساکنان باشد **قطر** بالضم طرف و جانب و ناحیه باشد **قطمیر** بالکسر شفاف است
خرما و پوست نازک آن یا لفظ سفید که بر پشت دانه بود و در اصطلاح محاسین شش فده است که آن سدس **قناریس**
و **قنیر** سدس قنیل سدس **فلس** و **فلس** یک جزه از دوازده جزه خردل و خردل سدس **قنیه** و **قنیه** ربع طسوج
و طسوج ربع دانگ و دانگ سدس درهم میباشد **قطیعه** رسته کوسفندان و کا و غنیه آن و جامع **قنیل**
معروف **قنبری** و **قنبره** شدید بخیل بد خلق یا شدید بهل و یا صاحب خود **قنبره** کودل
و عمیق و دور باشد و **وزن** بعید الشبهه که خواهش در قنبره فرج آن بود **قنار** جمع قنر زمین خالی غیر آباد که
و گیاه در آن نباشد **قلاح** بالضم جستن سب و راه جسته رفتن آن **قلامات** ترکی باقیها باشد
قلاوز ترکی طلایش که را گویند و دلیل آنرا نیز خوانند **قلج** ترکی شمشیر را گویند **قلق** اضطراب و بی
آرامی **قلماش** بالضم پیوده و هرزه و یا و باشد **قما** جمع قما است که بمعنی خواری و فربهی و کوچکی باشد
قمار نام شهریت بهندوستان که عود قماری بدان منسوب است و بالکسر بر دو باخت و بازی که معروف است
قماط بالکسر چادری است که تچه را بدان پیچید **قماطر** بمعنی شدید و سخت باشد **قماقم** بفتح و ضم
سید و بزرگ باشد **قممیه** ظرفی است معروف **قمة** بالضم اعلی و سر هر چیز باشد **قمنیز** بالکسر ترکی
نام خوردنی باشد **قما فذ** جمع قنقه است که خاریت باشد **قنح** خرنده باشد **قنطار** بکسر وزن چل
و قیه ز است یا هزار و دویست و بنار یا هشتاد هزار و درهم یا صدر طل از طلا و نقره یا هزار دینار یا بقدر پر شدن
پوست کا و از طلا و نقره **قفل** بضم هر دو قاف نام طایفه است در ترک و نیز گفته اند نام موضعی هم است
و قفلی منسوب بانست **قنو** خوشه خرما و خالص از هر چیز **قنه** بالضم و تشدید نون سرکوه و بالای آن

خیزد بالکسر از بیان و نام داروئیت **قینت** مکتب باشد **قینه** شیشه شرب باشد قواد جمع قاید است
 که بمعنی عصا کش و لشکر کش و برنده آن پیش برنده ستور باشد قوادوم پرهای بلند بال مرغان باشد قواد
 بمعنی اندازه و یک جا و دار باشد قواصب شیرهای بز قورلیهای ترکی جمع کنکاش و شوری
 و جشن را گویند قوشون ترکی احشام و فوج لشکر را گویند قهرمان خازن و وکیل و حافظ وزیر دست
 شخص قایم با مورد را گویند قهقرمی بمعنی جوع پس در پشتن بازگردد را گویند قیادت لشکر کسی پیشرو
 آن باشد و عصا کشی پیش بردن ستور را نیز گفته اند قیاصره جمع قیصر است قیسار نام شهسپت در
 مکت خور قیصر نام شهنشاه اول روم است و بعد از آن یازده نفر دیگر از شهنشاهان آن مرز و بوم را به لقب
 داده اند و ابالی مشرق عموم سلاطین روم را قیصر خوانند قیصوم نوعی از برنج است که گیاه بومی مادان باشد
 قیل پادشاه عرب را میگفتند چنانکه کسری شاه ایران را اقیات کنیزکان معنی باشد

حرف الکاف

کابت خاکریزنده و پاک سازنده و بروی اندازنده باشد **کاراب** بمعنی شراب خوردن است
کایت پرکننده میان شیئی باشد کج کلام سب را کشیدن **کبست** بمعنی حفظ و زهر پاشد کتیه
 جمع کتیبه است و بمعنی شکر نیز آمده است کد گوشش بطلب چیزی و کوفتن و مر و جبت رفتار و آب جا
 کشیدن باشد و بمعنی رنجیدن و رنجانیدن نیز هست کدح سحی و عمل کسب باشد کر بالفتح و التثنی به توانا
 و مراد و بمعنی حکم کردن نیز آمده که را بمعنی کدام کس با بود و گرایه رنجه را گویند و بمعنی چیزی قابل نیز باشد که را پس
 ره های سب و نزدیکی کامها که را اس اجزای صحیفه باشد که ریش بمعنی نشوار باشد و عیال مرد و ولد
 صغارا و نیز باشد و آواز و صدائی که در وقت خواب از نا و ماغ مردم آید **کروس** لغز و چپان باشد **گره**
 مشقت و بی میلی و ناخوشی باشد **کزک** بفتح کین و زای عربی و فارسی قلاب و قلابه و آهن سر کجی که بدان قیل را
 رانند و برای فارسی و کاف فارسی چینی که برای تغییر ذائقه بعد از شراب خوردن و بمعنی کزیدی باشد
کسری شاه عجم را میگفتند که گویند مقرب خسرو است که بمعنی شاه باشد **کسیره** نان پاره باشد **کسطن**
 رفع مازال و قطع باشد **کشاکش** مخفف گوشاک باشد که بمعنی قصه است **کشم** نام شهری است و نیز نام درخت
 سروی که زردشت گفته بود **کفاح** بالکسر جکت روبرو و گفتن چیزی و پوسه دادن **کلال** و **کلات**
 مانند کی و خیرکی چشم **کلانت** بمعنی حراست و زدن بتاریانه و تا خردین باشد **کلکل** بفتح هر دو کاف لیکو
 بسیار ترش بود و بمعنی هرزه گوئی و کا و کا و نیز آمده است و بفتح هر دو کاف صمغی است که از ممل گویند **کحاه** بمعنی
 شجاعان باشد **کمیت** بالفتح شراب بسیار سرخ که بسیار بی ایل باشد **کن** بالکسر پوشش کناش جمع

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صا

کنیده است که معبد یهود و نصاری باشد کفش بافتح زفتن خانه کنککات بضم اول و فتح ثالث مغولی پیرا
 گویند گنود کفران نعمت کنند است کوارش درانده اقا دبا باشد کوا سمر جمع کاسرات که شکند با
 کومال حی مترسب و خادم و راعی آن باشد ترکی است کوچ بفتح اول جائه باشد که روز بخت پوشند
 گوون آدم کند ذین و بیغم باشد کور بفتح اول در عربی بمعنی افزونی و بیج و ستار و شتر و کوا بسیار باشد
 و بفارسی جای خراب که پشته و شکستگی بسیار داشته باشد کیفر بفتح اول مکافات نیکی یا بدی باشد کیحمت بکسر اول
 و ضم ثالث بروزن می بخت پوست کفل و ساغزی سب و خرسب که برنجی خاص و باغت کنند و دانه دار
 میاشد و پوست هم کشیده و ترنجیده مانیز گفته اند

حرف الکاف الفارسیه

۱۰ کرازان بضم اول بمعنی خرامان و جلوه گمان باشد که رفت رتیکه و تخته و ناز باشد کزک بکسر اول
 و دووم سیر و تماشا باشد و بضم هر دو سوره را گویند و این لغت مغولی است کوچ داون بضم اول در ترکی بمعنی
 زور و لوگت و مد و اوان باشد کوزکا بفتح اول و ضم ثانی و بر دو کاف فارسی بمعنی کوس و طبل باشد مغولی است

حرف اللام

۱۵ لانی بمعنی کوئی است چون هرزه لانی که بمعنی هرزه کوئی است لاو دیبای نازک باشد لایح بمعنی آشکار
 باشد لباقت بفتح اول بمعنی مذاقت است لبق بفتح اول و کسر ثانی حاذق را گویند لبق شبق
 زنی که در شدت حرکت شهوت و خنج و دلال باشد لتوت بضم اول پاره پارها و استوار یا وزنده و کینه
 باشد لجلجه بفتح هر دو لام لغزه در دهان گردانیدن و شوریده سخن گفتن و پریشان بودن کلام چنان که مطلب
 مفهوم نشود لخلجه ترکیبی باشد خوشبوی که بجهت تربیت دماغ ترتیب دهند و نیز ترکیبی است معطر که بجهت بر
 و خوشبویی بر بدن مالند لدم بفتح اول و ثانی زدن سنگ بهم وقت صدیقه لطیمه بازار عطاران است
 که دواهای خوشبو بر آن بکنند و ظرف و کیسه طیب را نیز گفته اند لفق بالکسر کاره در زد و سخن را هم در
 و هم سچین لقیه بکسر اول یکبار دیدن تم بالفتح جمع آوردن و نیکو کردن و صلاح نمودن باشد لوازه
 بمعنی نواذب و حواش باشد لواح سوزندگان جلد و پردا و زندگان بدن و نخیها لواح زندگان شمشیر
 و سوزندگان لواح آستان و بار دانه دکان لواح جمع لایح است که آشکار باشد لوعت بالفتح
 سوزش عشق و دوستی و سوختن دوستی فل کسی الهبه بالفتح و الضم تشکی لمیب زبانه اش لیان
 بالکسر تن آسانی و فراغت و نرمی کردن با هم و بفتح در فارسی بمعنی تابان و درختان باشد لیث شیرین

حرف الهمیم

ماشقه یعنی جاذبه و صمابت است و زنده تازبان نیز آمده است ماهیت شیئی چیزی است که حاصل شود
 در عقل از آن چیز نفس آن سوامی عوارض خارج او مائل و مائل و محل ترکیب و محل اجتماع شیئی مآدیه طعاب است
 که بجهت مهمانی یا عروسی درست نموده باشند مآلوس دوست و صفتی همراه جسم خوبی گرفته مآلوس
 یعنی همان وقت حادث شده و تازه رسیده مآو به مرحله باشد مآهول ابل کرده شده مثلا مکان آهول
 یعنی جائی که اهل و عشیرت خود در آن نموده مآیوف آفت رسیده مبارات بمعنی معارضه باشد
 مبارک بفتح میم و کسر راء جمع مبرک است که خفتن کاه شتر باشد مباحسم بفتح میم بمعنی شغور باشد
 مباحی مملوبات باشد مباحث مواضع حدیث و استخبار مستغنیات مملوبات و خواهشها باشد
 مجمل بمعنی سید معظم باشد مبدوات متفرقات و غایات هر چیز و قسمت شده باشد مبرح سر
 دهنده و زیاده کننده آن مبرحه جای شدت و سختی مبرز شخصی که بر صاحب خود فایز آمده باشد در
 فضل و شجاعت مبرمات بضم میم و فتح راء مسکینها و مضبوطها و جامه که تار و پودان مضبوط بافته و با
 قماش باشد مبعض بکسر میم چیزی که قطع رک و ادیم کند مبهوت حیران گشته از هر چه مبهیت خوابگاه
 و جای مذنب شب متاود بمعنی منطف و کسی که کار بر او قیل شده باشد متبادر زود رسیده و زود گذر
 متباسق نورانی و درخنده متبدو بمعنی متفرق باشد و حقه کننده رانیه گفته اند متبرکات
 شده باشد متبرع عطا کننده که بر او واجب نباشد آن عطا و بمعنی فایز بر صاحب و فضل و کرم نیز هست
 متبرم محکم را گویند متجافی زایل شونده از مکان خود و عدم استقرار در جای باشد متجائف بمعنی
 متمایل باشد عموما و میل از حق خصوصا متجاوب جواب دهنده و مرید کرا متجوهر صاحب جاه و اکویند
 متداعی پلاک شده و شکسته شده و بریده شده و فرو گرفته و سادی شده باشد متدفع جوشن دار است
 متدحج بمعنی ثابت و مضبوط است متدشس چکیدن و ریختن بر مایعی باشد متدعرج بمعنی
 مضطرب و ترسانک باشد متدعرج متحرک باشد متداجم بمعنی متعاطر و پی در پی چکیدن پلاک و
 باران باشد متدبرل جوشن دار و پیر این پوشیده باشد متدکلب نادر و هیچ آن باشد متدلس
 ساکس دار و بقیل باشد متدو متفرق باشد و بمعنی رانده نیز هست متدور دهن بگزرده و مینا باشد
 متدواقب بمعنی نزدیک است متدضع ضایع و ذلیل و فقیر باشد متدطرف ضرب خورد
 و متفرق و راه گیرنده باشد متدقاد با هم عهد کننده باشد متدقل متحرک را گویند و بمعنی آواز
 کننده نیز هست متدلس بمعنی کلاه دار است متدمل چلک کننده و صاحب کید و کربا باشد متدمن
 صاحب فضل باشد و عادت دار نیز هست متدمل دخل بدین دولت باشد متداسق بمعنی مناسب و متابع

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

و بالظن باشد متناصل بیرون آمده باشد دریش خضاب کرده را نیز گویند ممتوسد تکیه کننده است ممتول
 یعنی متصدق و بلند مرتبه باشد مشابرت یعنی موافقت باشد مشار محل ظهور و بیان و بلند شدن است
 مطالب عیوب باشد مثالی اوتار عود می که بعد اول است ممشی صاحب مال و ثروت
 مشقه بضم میم و فتح و تشدید قاف سنگی است نرم که نلیکن کنند بان بساط را بچغیف و کس قاف زنی که حمل او
 ۵ ظاهر شده باشد مشکلی بضم تاینث مثل است یعنی حاصل تر و درست تر ممتول بضم میم نصاب قیام باشد
 مستلب جزای نیک دهنده و عطا کننده را گویند مجادح کناره های دریا و ستارهای مایل بغروب
 مجاذبت چیزی را با یکدیگر کشیدن و با هم دیگر نزاع نمودن باشد مجارات دشمنی با و دفع الوقت
 نمودن است و یعنی با کسی رفتن و چیزی را دادن نیز باشد مجارات مکافات و پاداش را گویند مجاز
 حدس در بیخ و شراب باشد مجازی بضم میم گذر کننده و خبر دهنده باشد مجافات بضم جزی از
 ۱۰ جانی برداشتن محاطه نیکوئی کردن کسی باشد مجامای حاصلی باشد مرصع بجای هر که زنان نامازند و سپهر نیز
 مجاهرت مغالبت و جنگ رو برو و اظهار دشمنی باشد مجاهر مسارع و اثبات قتل کننده و ممتیا
 کننده باشد مجبول مخلوق باشد مجذوف بالکسر با روی گشتی و بال مرغ باشد مجذور بضم میم تشدید
 دال آنکه آبله در آبله داشته باشد مجدود صاحب بخت باشد مجلبه کتف باشد مجلوبات کلمات
 باشد از غنایم و غیره مجلبه بالفتح محل عرض و اظهار و جلوه محقق سپرد حاصل مرصع زنان باشد مجون
 ۱۵ بضم اول بی باک باشد مجاجر جمع مجربسان و گوش چشم که از نقاب شکست شده باشد محاضرة محال
 و دلیری نزد پادشاه باشد محاماة ممانعت باشد محاطه بر یکدیگر حمل نمودن و برداشتن چیزی با هم باشد
 محاولت جستن و خوانستن چیزی باشد محجر منقش از پرزنگ را گویند محتمال متکار و حیل باز را گویند
 محمد اصل و منزل بر خیز باشد محمشد یعنی مستعد باشد محجل سب چهار دست و پا سفید را گویند محجور
 حرام کرده شده است محذر بفتح اول و کسر تیسیم جای حرب و فرغ و دایمیه را گویند محروم ضبط
 ۲۰ کرده شده و سخت بسته شده باشد محخص یعنی مبتین و ظاهر شده باشد محصون در قلعه باشد
 و محفوظ را گویند محض بفتح اول و کسر ثانی تشدید شیر و مایل بان را گویند محط منزل باشد محفوف
 پوشیده و دور گرفته شده را گویند محقون ممنوع ریختن خون باشد محلق سزده شده محنت
 دریافت کننده است محول بضم و فتح و او موضع غربی بغداد و طفل یکساله را نیز گویند محیار زندگانی
 و جمع وجه باشد محیر و محیره حیران کرده شده و بدوران انداخته شده محاششت درشتی و سخت روی
 ۲۵ با یکدیگر نمودن محاض بالفتح دروزه گرفتن و در آب خوض نمودن و فرود رفتن و سوز شراب و شروع

در کاری با تاقل نمودن محالیت بست مرتبه کان بشکسته قدان محال آثار و علامات و جایابی خیال
 و مکان و نشان نباشد محبتو کمون و مخفی و مخزون را گویند محال بالضم منکر و فریبنده باشد محظوظ غلام
 محظوظ را گویند محرقه الت کافتن باشد محرقه الت طعن و تند نمودن را گویند محظوظ چوب
 باشد محظوم نشان کرده شده و ممنوع از تکلم نموده شده باشد مد بمعنی سیل و بر آمدن روز و مد و از دو
 و بسیاری آب و پهنی و رسیدن و چشم بچیزی و طول مدت و مهلت و جذب و مداد در دوات کردن و دور کردن
 گذشتن و دراز شدن چیزی و کشیدن و سترون و بالقصم پایت مد ابرت تدبیر نمودن و بیرون آوردن
 تیر از هدف و دشمنی کردن و پشت نمودن باشد مداح بالقصم مطاع و شبع را گویند مدارج بمعنی پها
 و مراتب باشد مدارح جاها باشد مداولت مداومت و انقلاب زمان و دور زدن باشد مدر
 بفتح اول و ثانی کلوخ و کل و شهر باشد مدرقه بکسر میم و تشدید قاف التی که بدان چیز را گویند مدر
 بک و متاصل کننده باشد مدعی پایان و غایت مدت را گویند مداح اغنام جمع کرده شده
 مرآء ستیزه و مجادله و جد و انکار مرابط بضم اول موطن برابر باشد و بالفتح جای بستن اسبان مراد
 بفتح اول دستیم جای خالی از زمین و مکان نکت باشد مرسل جمع مرسله است مراشفه کیدن هم دیگر را
 مرادت معاونت و عطاء باشد مراق جای ناک نرم مراقی بالارونده با هم دیگر و تفوق جوینده بر
 هم قرام بضم اول مراد باشد مرآهینه بالقصم کروستن بکسی و بمعنی مسابقت و مخاطره نیز هست مرآر
 جمع مریر است مربع منزل قوم خصوصاً در بیع مربعه بکسر میم چوبی است که دو نفر از طرف با یکدیگر بر
 دایه با کشند و بالفتح زمین است که در آن ربوع که عبادت از موش دو پاست داشته باشد مراتب حساب
 شک باشد مرآ و بمعنی طلب و آراؤنده در روزه است مرتجع بازگشته میرتجل پای بند شده و ام
 مخفی مانده و شعر و خطبه بدیهه گفته شده و لفظی را از معنی یعنی دیگر میماند برده مرتقی بالارفته و بلندتر
 مرج ایستادن و در هم شدن و آشفته شدن کار و کشت و چراگاه باشد مرتجب تعظیم داشته شده است
 مرقد گردش و گردانیدن مرزمن بکر اول دو ستاره است نزدیک دو شعری مرتس با می مضبوط
 گذاشته شده مرکه قلاده و گردن بند بلندی که بر سینه افتد مرتش تراویده و چکیده باشد
 مرصد جای انتظار و نگاهداشت و بالکسر راه فراخ باشد مرصوص بنیاد استوار و بر آورده شده
 مرغیه مسلت باشد و بمعنی عطاء و اراده و میل کننده نیز هست مرغول بالفتح پیچیده و موی زلف و
 کامل و او از مرغان و نعمه مطربان باشد مرق شور با نمودن در دیکت و پوست بوی گرفته و سر و کتیزگان
 و فرومایگان و موی از پوست باز کردن و بیرون شدن از نسیم و بکسر را فتیکه و کشت نارافتد مرموق

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

سنگ و ضعیف و قلیل گردیده مرعی جای انداختن تیر باشد مروق شراب صاف کرده شده که اصلا
 دروغش و درو نباشد مرهفات نازکها و پارچهای رفیق و شمیرهای دم نازک تند مرهفات دریا
 شد؛ مرر طناب مضبوط سخت مزاحف اسقاط حرفها مزاولت مطالبیت و معالجت نقل
 ۱ از جای خود باشد مزوری چیزهای حقیر و بی قابلیت باشد مزوریات جمع است مرقور
 ۵ واع کرده شده با این لفظ باشد عموماً و حمار را خصوصاً گویند منزله جای لغزش باشد مرموم مهار کرده
 شده باشد مزهر بالکسر بر لب باشد مزئیف یعنی مرود است بجهت غش یا کهنکی و پوسیدگی یا چرکینی
 مساجرت دوستی و شهن با یکدیگر مساجلت یعنی مفاخرت باشد مسار بالفتح محل سرکوشی و نام
 قلعه است مسارات بضم اول سرکوشی گفتن را گویند مساری بضم اول شیر در زده را گویند و نام
 موضعی نیز است مساعیر بالفتح قیمت‌های مقرر و شدت‌های حرب و اشتغال آیره آن و افزودن بارها مساعیر
 ۱۰ بفتح اول جای راندن مساقات بضم میم با کسی زخمی کردن و با هم آب کشیدن و زمین کسی برای زراعت
 مسام بفتح میم سوراخ‌های باریک بن موی بدن و بضم میم معارضه باشد مسامتت همراهی و برابری
 و محاذات باشد مسامیر جمع مسامتت یعنی معاطه و نسبت و یکسال در میان کاری
 کردن مساومت کث در مباحث باشد مساوی بالضم برابر و بالفتح بدینا باشد مسجج بین
 جانور دار از چرند و درنده مسجج بضم اول وسعت و رفاهیت داده شده مستباح بالفتح
 ۱۵ متاصل کرده شده مستحشث یعنی بر آنچه شباهت باشد مستصاع صاحب عیال باشد و بلاک شده
 نیز گویند و بمعنی صاحب ضیاع و ملک نیز آمده مستطرف بمعنی مستحشث و سائف و تازه پیدا نموده
 مستطیر فاش و آشکار باشد مستعل بضم اول جای غله مستقدر سوال کننده مستحجج
 استعانت کننده مستند تصریح کننده تعبیب و شوونده قباح شخص با و متفرق در آن باشد مستودع
 بفتح دال امانت گاه و بکسر امانت گذارنده باشد مستوفز بر سر پاشیننده چنانچه مباحثی جز این باشد
 ۲۰ مستوکر بضم میم جای ایشان سهام برشته و حیران باشد مستهجن تقبیح کرده شده مستهل
 تکلم با و از بلند مسرب بالفتح چراگاه مسرح مرعی باشد مسارح جمع است مسقب بضم میم
 نزدیک و دور باشد ضد هم دیگر مسلول شمشیر یا کار و از نیام کشیده مسمار بالکسر منخ باشد و هر چه بد
 چیزی یا جاتی را بند و مضبوط نمایند مسمر مضبوط و مسدود شد باشد مستی رفیع گردیده مسود
 بضم ثانی بزرگ گردیده شده باشد مسور یعنی مشد و باشد مسوع تجویز و عطا کرده شده باشد مشاب
 ۲۵ اختلاط امزجسم و التباس نمودن آن باشد مشاتمة بمعنی فحش دادن به دیگر باشد مشاخرت

منازعت باشد **مِشاحت** دشمنی کردن و بدعت گذردن باشد **مِشارطت** باهم دیگر شرط کردن **مِشار**
 قری چند است بعرب که سیوف مشرفیه منسوب بهت **مِشارفت** بضم اول با کسی تفاخر کردن بحسب و بزرگی
 و بر چیزی مطلع شدن **مِشاطرت** دو نیم نمودن مال قیمت کردن آن و نیمه پستان دوشیدن **مِشامة**
 مصطاد باشد **مِشرفیه** بضم اول منسوب به شرف که نام جاتی است بعرب نزدیک شام و شمیر را بدان
 نسبت کنند چه آنجا شمیر خوب سازند **مِشعوف** مجنون باشد و آنوقت دل را نیز گفته اند **مِشقوق** بمعنی
 جفت است **مِشق** از شق **مِشق** محاوره بر چیزی نمودن و سرعت طعن و ضرب **مِشکول** مقید و مغلول
 باشد **مِسکوی** بفتح اول و ضم آن نیز تجانه باشد و کنایه از حرم سرای پادشاهان باشد و قصر و بالا خانه و
 باغچه را نیز گفته اند **مِشفف** کوشواره دارد اکویند **مِشوب** امیخته باشد **مِشوبات**
 قبح گردانیده شد باو عیب کرده شد با باشد **مِشترکما** به باشد **مِصاوت** یافتن کسی را یا چیزی
مِصاوم بالضم کو بنده و دو چیز بهم و اینارساننده و بالفتح سختها و ایرا **مِصاع** بالکسر شمیر زدن و
 بالفتح افادن گاه **مِصاحمت** حین طاقات دست یکدیگر گرفتن **مِصاقب** بالضم
 نزدیک باشد **مِصاقبت** نزدیک و دور شدن از اضاوت **مِصاقبات** جمع است
مِصاقع بالفتح جمع مصقع است و بالضم فصاحت نایزه با علی صوت را کویند **مِصانعت** رشوه
 دادن و مداراة و مداینه باشد **مِصاولت** با کسی بر جستن و حلا کردن **مِصاهرت** دامادی با
مِصطاو محل صید باشد **مِصطح** شراب صبح خورده و چراغ روشن نموده **مِصطبه** بکسر لمیم
 دکا نچوب است که بران نشینند **مِصطلی** گرم کننده و بریان کننده باشد **مِصع** بالفتح ضرب بشمیر باشد
مِصفف برپاشده و صف زده برای حرب **مِصقع** بالضم بلنج عالی صوت باشد **مِصنع**
 بفتح اول حوض و برکنه که آب باران در آن جمع شود **مِصنعه** بفتح اول و ضم ثالث بمعنی همان **مِصنع** است
مِصار موقع ضرر و نقصان باشد **مِصافاة** منوبات و مستندات باشد و قری اطراف و حوالی شهر را
 که بان متعلق بود کویند **مِصا** پاره شبیه بچیزی شدن باشد **مِصترس** دانه دارد اکویند **مِصظرم**
 افزونتر باشد **مِصغوط** فشرده شده و زخم داده شده و سعایت کرده شده و تنگ گرفته شده باشد
مِطار جای پرواز و مرغان باشد و بشدید طاه آب تند و **مِطار به** باهم طرب نمودن یا مسرور
 نمودن به دیگر را و بمعنی عکین ساختن یکدیگر را **مِطاهمت** **مِطار** جمع مطرح است که شکارگاه و اقلان
 باشد **مِطاروه** بالضم بر یکدیگر حمله بردن **مِطال** بالکسر پس افندن کار و دور و دور شدن آن **مِطاح**
 جمع مطرح است که جای افادن نظر باشد **مِطاولت** بمعنی عداوت با یکدیگر است **مِطاوی** شگفتنا

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صا

۶۹۸

- ۵ و نورد با و سپید با باشد واحد آن مطوی است **مطایا** شتران سواری باشد **مطرا** چشم پوشیده و تحمل نموده و نقصان رسیده شده و عمو کرده و قدر کاسته باشد **مطریان** قدر کاسته شد با و نقصان رسیده با و بنا گشته با باشد **مطل** بفتح اول و سکون ثانی تاخیر ادای دین و پس انداختن کار باشد و بفتح ثانی نیز درست است بهین معنی و در ارتکاب نیز باشد **مطلول** خون مباح شده و از باران تر شده **مطلح** بفتح هر دو میم محل افتاد نظر **مطمع** بفتح هر دو میم چیزی که طمع در او شده باشد **مطموس** کنه و محو و زایل شده باشد **مطمطن**
- ۱۰ از حد یاز یا دلاغر نزار و بمعنی بسیار خوش صورت نیز هست و کرد صورت و صورت باد او را نیز گویند و اگر داشته شده نیز باشد **مطیر** عود نموده باشد **مطیه** شتر بارکش باشد **مطاهرت** بهم پست بودن امد نمودن و خاطر جمع بودن کسی و جاه در هم پوشیدن و از زن طهار کردن **مطله** بکسر میم و تشدید و فتح لام سایه بان **معارف** بازها معاری طوائف باشد و بمعنی فسوبات نیز هست و صبر شد با نیز باشد **معاسرت** سخت گرفتن کار بر کسی **معاطاه** چیزی را کسی بخشیدن و عطا نمودن باشد **معاطب** شد تمامی غضب باشد و بمعنی دواهی و لجه های دریا و ممالک نیز هست **معاطر** خوشبو با و با جاهای کاه باشد **معاطف** شفقها و بارشها و اطراف هر چیز **معاقرت** منافرت و مغافرت باشد و بمعنی اودان شرب خمر نیز هست **معائل** جمع معقل است که بمعنی لجا باشد **معالقه** بمعنی مصادقت و محبت و خصومت و عداوت ضد هم دیگر باشد **معالی** بلندی مرتبه باشد **معاناة** برابری کردن و منازعت و زحمت و سختی رسانیدن کسی باشد **معانقت** با کسی دست در کردن نمودن باشد **معاقوت** موجب تاخیر آوردن و پس انداختن کار **معبا** بضم اول تعبیه شده **معتمری** خود را بکسی سپردن **معتمق** فحار از هر چیز **معتموه** ناقص عقل باشد **معمره** کناه و امر قبح و مکرده باشد **معمره** بضم اول و فتح ثالث زکی است در روی که مایل بر خنثی بود **معمرس** محل استراحت آخر شب و خانه مسقف شوی را نیز گویند **معمرض** جاه است که گنیک پوشیده در آن جلوه نماید **معمشش** بضم میم و فتح و تشدید شین و تخفیف آن مرد لاغر و چیز اندک شده و عطای کم کرده شده و طلب شده و جمع آورده شده و گسب کرده شده و مرغ آشیان لازم گرفته و پیر این رقه دوخته شده باشد **معمر** خاک آلود و خاکی رنگ باشد **معصف** کوسفندی که او را از بقیه و فاضل شیری که در ظرف باشد بنوشانند **معمر** بفتح میم جای شتران و محل گز و فر **معلاق** بکسر میم بر چه بان چیزی آویزند عموماً و محل صلب را گویند خصوصاً **معوز** بکسر و فتح و او میگوید کنه و بضم میم درویش باشد **معول** بکسر میم و فتح و ادالت آهنی است که بدان سنگ را شکافند و بضم میم و
- ۱۵
- ۲۰
- ۲۵

فتح عین و تشدید آن و نیز فتح و او مشدود کرده شده و یاری خواسته و مدد کرده شده و بعضی معتقد نیز هست
 معین آردوان بر روی ارض و چاه باشد معاوَره ترک نمودن چیزی معارم جایهای پلاک و طلب
 کارها و دیون با معازل جمع منزل است که معنی دوگن باشد معاص محل فرود رفتن آب باشد
 معاقته بمعنی باکاه و فحاشا و نیز در مغروری کسی اگر رفتن باشد معامرت مدافعت و نیز بهم زدن و جسد
 بردن بهم گیر باشد معانِب حرکات اطراف خدین غلامان طلاح صباح و غنایم بسیار را نیز گویند
 معايلت از یکدیگر غایب شدن و بحضور برابر سخن گفتن باشد معبوط محسوس بدون زوال مخالف آن
 منغمال پلاک شده و غلام فریب عظیم معتبق شراب خورنده بوقت عشاء مغترف بدست آب
 بردارنده را گویند مغترق محلی و زینت شده را گویند مغلغله رساله برداشته و فرستاده شده از بزرگی
 بسوی بلدی و بعضی سرعت دزد کرده شده نیز هست مفاصاة فیصله شدن و خلاص یافتن حساب
 کار باشد مفاوضت اشراک در هر امر و هر چیز و مساوات باشد مقمول یافته و پیچیده شده باشد
 مفجوع بد داده از مصیبت و معدوم با نیز گفته اند مفحص محل بحث و جستجو مفرج مشفق و کاشف
 هموم و غموم باشد مفرز بضم اول و کسر سیم شده و جدا کننده و کشاننده باشد مفرغ بفتح اول و سیم
 بمعنی بجا باشد مفرور جدا کرده شده و کشاننده را گویند مفضی بضم اول و کسر ثالث جدا کننده
 و بفتح آن شکسته شده و جدا شده باشد مقوف بفتح ثالث پارچه نازک که در آن خطوط باشد مقوف
 کسر ثالث بالا برنده مرتبه باشد و بافتح مرتبه بلند داده شده مقاوم بفتح اول پرهای بلند بال طایر باشد
 مقارر محل قرار و ثبات و اطمینان باشد معارعت با کسی قرعه و شمشیر زدن است مقاساة بیج
 کشیدن و تحمل کلفت نمودن باشد مقاصه دور شدن از هم دیگر معامرت با یکدیگر قمار بازی نمودن
 مقانب کرکان زنده و چنگال های شیر را نیز گفته اند مقنت بمعنی بغض باشد مقتم بیکر خود را
 در کاری انداختن مقفنی از پی رونده مقنیات بمعنی کتبات باشد مقدوح طعنه زده شده
 مقرد ذلیل و خاضع و فریب خورده و موی چپیده و پشم بهم چسبیده و دندان خورده و ابر برتر که باشد
 مقسط صاحب برد مصری و صاحب کتاب و کاغذ و جاری بلند قامت سفید باشد مقصره بکسب
 تازیانه باشد مقرور چشم زخم رسیده و سرا خورده باشد مقصص بکسریم مقراض باشد مقصوص
 بریده شده باشد مقل بضم اول فقیر درویش باشد مقله بکسریم اول قلدان را گویند مقله
 بضم میم تام کاسه چشم با سفیدی را گویند مقنطره بضم میم با صلاح اهل بیات دو ابر صغاری است
 متوازی مروارید افی بعضی آن فوق الارض بعضی آن تحت الارض آنچه فوق الارض است مقظرات ارتعاش

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ وصفا

۷۰۰

- وانچه تحت الارض است معظرات انحطاط خنند مقهور قواره کرده شده ثوب و پاره شده بقواره وارسیا
 پاره کردن و در آوردن چیزی را دور **مقیل** بفتح اول و با کسره را گویند **مکابدت** رنج کشیدن **مکابرت**
 بزرگی با یکدیگر دشمن برزور و ورشی با هم گفتن و مناقشتن باشد **مکاحوت** معاشرت و سخن و کسب **مکاسرت**
 خوشروئی و تبسم با یکدیگر نمودن **مکاشفت** با کسی اظهار جفا و دشمنی کردن و ظاهر شدن و نمودن
 ۵ **هر چیز مکافح** بضم اول و روبروی باشد **مکافحت** مواجهت و روبروی شدن باشد **مکاحوت**
 با کسی کوشیدن و با شکار دشمنی کردن و دشنام دادن باشد **مکثار** پر کوئی باشد **مکمرع** آب نوشیده بدون
 طرف از زمین و دواته شد یا قائمه **مکروس** بر پشت افتاده شده و بر هم نشسته شده و بنای خانهها
 شده **مکفت** بهمضم کرده شده و قبض شده **مکفتات** جمع است **مکفوف** باز داشته شده و نابینا و
 پوشیده و کف بر آورده **مککل** بضم اول یعنی مصدر باشد **مکسه** کسه اول جاروب باشد **مکمل**
 ۱۰ **بافتح** و تشدید لام خمیر در آتش کردن و جامه دوختن و سیر شدن و با تضم شراب **مکاست** شربت
 بیکدیگر داشتن و بجاری در رفتن و مشتبه نمودن کار **مکاف** طبا باشد **مکاست** نرمی باشد **مکفت**
 چسبیدن بهم و ضم شدن **مکآن** با خلق را گویند و بمعنی آشکار و استوار و پر نیز باشد **مکلم** بضم اول و فتح
 ثانی سخنهای خوش و مکنین و بسلام و تشدید حاء الحاح کننده باشد **مکلمه** بافتح کارزار و جنگ عظیم
 ۱۵ **مکلم** بفتح اول و کسر ثانی آنکه بزبان چالپوسی کند و بدل خلاص نداشته باشد **مکلمات** حوادث دنیا
 و محنت و سختیها **مکواح** با کسر چارپائی که زود تشنه شود و مرغی که برای صید مرغان بچیده بدام بندند **مکولان**
 بغتتین شب و روز باشد **مکروف** بمعنی مظلوم است **مکافوق** دوستی و ارندگی غیر خالص **مکمارت**
 کاوش در خصومت با کسی نمودن و عدوت کردن **مکمارق** مسابقت کننده در دشمنی **مکاصعت**
 با هم شمیر زدن **مکاطله** دفع الوقت کردن و فرصت نمودن و دراز کشیدن کار **مکخصه** با کسر شک خکی
 که در آن دوغ زنند که مسکه حاصل شود **مکمر** بضم اول و فتح ثانی ساده و مطول باشد **مکمل** باضم ابرکننده
 ۲۰ باشد **مکمره** کبیره سیم خرد هنده بخلاف آنچه سوال شده و متبیین کننده امر **مکموهات** بفتح سیم خبرهای
 دروغ و مشتبه کرده شده **مناجزت** مبارزت و مقاتلت باشد **مناجح** ظفر بردات و یا فتن **مناجنا**
مناخل جمع منخل است که غرابال باشد **منازلت** کارزار کردن و سختی نمودن باشد **مناسر**
 بفتح اول جمع منسرت که بمعنی متعارفان و کلامه است تا و دیت و مقدمه لشکر است **مناص** طبا
 و پناه باشد **مناصبیت** با کسی دشمنی و جنگ آشکار کردن **مناصل** بافتح بیکانای تیر را گویند
 ۲۵ **مناصل** باضم تیر بر روی هم بیکرا اندازنده **مناصلت** مصدر است **مناط** بفتح اول موضع

فرهنگ و صا

۷۰۱

تعلیق شی و بتشدید طلاء محل سخت بستن و در چرسه باشد مناطحه بضم اول شاخ بهم رسانیدن قویح جانور
مناعت عزة در نفس باشد مناعاة بالضم معارلت و با کسی سخن گفتن که او زنیفته او شود بنگاه و مکالمه و
کتابی نمودن مناقشته بالضم دم و میدان بر یکدیگر و افسون باشد مناقست رغبت در شی باشد
مناقله مطالب و عطا نمودن یکدیگر و با هم سو کند خوردن و اخذ غنیمت باشد مناقرت که درت
و گفتگوی نیابین باشد مناقشت سخت گیری در حساب و غیره و منازعت دران باشد مناوات
معادات و قصد و اظهار دشمنی بود مساویه تعاقب همیگر نمودن و بهیبت کردن کار را منا وشت نزدیک
شدن دو شکر بهم باراده جکت منا و لت چیزی کسی دادن در رسانیدن باشد منابهضت مفاد
و بگت برخواستن بر کسی و غوغا کردن باشد مناهل جمع منهل است که بمعنی مشرب باشد منایاء حمر کنایه از قبل
و ابراق دم است مناسخ برون آمدن عرفها و بمعنی عطاء نیز باشد منمزم سخت و مضبوط باشد منسجج
بفتح جیم منزل بجهت علف باشد قتمی نسبت داده و افزون شده باشد قنلم زخه یافته و لب شکسته بر چیز
منبجر درست شده و احسان یافته منخط افتاده و نرخ چیزی کم شده و فرو گواوده و زمین خوب منسخت
تراشیده شده و از دست کسی افتاده منسجول عطا کرده شده و بمعنی منسوب و خلاص شده از مرض نیز باشد منسحرم
بمعنی منقطع و شکافه باشد منسده به محل خطر و دعوت باشد منسک بفتح اول و سیم کساد و متاع
ناروای و کالابود منسرح خزیه و بخله بروشن روزه و کم عقل شده منسرح از جای کنده شد
و باز پس رفته منسری ملکی است باقصای من طرف شمال آن ظاهرا حال منجوریه گویند منسجم سیال
جاری و متعاطر باشد منبصر منقطع باشد منمضه بالفتح جمله معروس و بالکسر چیزی که عروس بر آن باشد
جلوه دهند منمضط فشرده و زحمت یافته و تنگ شده باشد منمغر بالضم قویح و کاسته بزرگی که و ران براب
خورد منمغص عیش کند شده منمغلاسی بفتح اول مقدمه شکر گویند منمغفل تافه و بازگشته باشد
منمغص شگته و از هم ریخته و جدا شده است منمغور زده شده و عیب کرده شده و در بوق و میده و سائیده و
سوراخ شده باشد و بمعنی خشناک نیز باشد مننون بالفتح زمانه و مرک و بسیار منت روزگار و کم کند قوت
منته بمعنی قوه باشد منهل بمعنی مشرب باشد منمهم سیال و جاری باشد مننی آرزو و ابتلا باشد
احمر کنایه از قتل و ابراق دم است منیف بالضم بلند و زیاده و مشرف باشد موامات بهر ای کسی
بزمی و سبکی موامات بمعنی مساوات است و پلاک نمودن نیز باشد موارات مدافعت است موامها
بانصیب نمودن کسی را از مال خود و محفوظ نمودن مواسم جمع موسم و چیز بائی که نشان و داع کرده شود باد
حیوان مواضعه گفتگو نمودن و قرار کاری با هم دادن مواطات بمعنی موقت است موطلت خیر کار

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

موتال بسیار مال باشد موآمره مشاورت باشد موئل بمعنی طبعی طبعی و مخصوص است موئف تازه و ابتداء
 بر شئی و عطا داده شده موئل بمعنی مضبوط شده بزرگی و بانگین مال جمع شده باشد موچلکا بضم اول
 بمعنی دستخط را گویند موزع قسمت شده و پراکنده گشته و شدت یافته موطده مضبوط و ثابت شده مویک
 لشکر و حشر جمعیت همراه باشد مواکب جمع است موئن بضم اول جمع مؤنث است که قوه و شوکت باشد و کنایه از
 دولت و مالدارى نیز هست مؤنث در لغت سابق گذشته مؤنونق تعجب کننده و مسرور و خوشحال باشد مؤنوقا
 جمع است هما جمته هجوم آوردن برسم و غارت نمودن بشد هماوات تشکین بهمیکه باشد هماوات
 مصالحه و آشتی است همارشت افساد میان مردم و فتنه انگیزی باشد همامه بالفتح صحرا و مقام حیرت
 باشد همانته بالفتح خواری همماوی بضم میم بمعنی ملذکننده و دفع کننده نیز باشد و بفتح میم سستیها
 زمین و کوه و الهای بزرگ و دزه های میان دو کوه باشد همبیل آدم بسیار دروغ گوئ حیل و در را گویند هممدار
 بکسر میم هرزه گوئی باشد همزول ضایع و بیکار و بهیودست معصقات بضم میم وقع هر دو باء میان
 بارکیت با و چیزهای براق و پیراهنهای رفیق شفاف مهمل بالفضم مس گذاخته و روی و زیت و چرک و زردی
 و فلز گذاشته و بفتحین نرمی و آهستگی و زمان مهمل بضم میم وقع هر دو باء پارچه نازک از پشم و غیره همنما
 کوارا و با عافیت بود همدم بضم اول و فتح وال مصلح بر مقدار باشد همول بفتح میم بسیار ترسناک و کسکه
 بحالت خوف است و نمیداند بر او چه خواهد افت میا و بفتح میم متحرکان و مردمان با تبحر و با سکر باشد و طعمه و
 دوا و تراض را نیکفند میاسر صاحبان غنی و ثروت و نرمی و آسانیا میا و مه بضم اول معافه
 با یام باشد میغ بالفتح آمیخته و با کسکه ابر و بخاری که در ایام زمستان بر هوا سپید شود

حرف النون

ناب خالص و بی عیب است نابض بمعنی متحرک است نابغه مرد عظیم الشان باشد نابیوسان
 بفتح ثالث بمعنی ناکاه و غافل باشد چشم دشت و توقع را نیز گفته اند ناجم ظاهر و واضح و طالع باشد ناکه
 طلب کننده و ناساننده و سوگند خورنده و آواز طلب کننده ناشطه ناکه شد یا تسیر و کشاننده و بیرون کشنده و
 روزه از منزلی بمنزلی باشد ناصع خالص از هر چیز باشد ناض و نیار و هر هم نقد را گویند ناطف سابل
 و جاری و نسبت و هنده بفقور و عیبی در برزند آب را گویند نافع زهر کشنده و خون نازده باشد ناؤس
 دغمه مجوس را گویند ناهن مخرج آواز حمار و آواز بر کشنده باشد نایره فی میان تپی که بعضی انبوه خوانند
 نائیل عطا بخشش کننده و نصیب دهند باشد نائس ظاهر نمودن هر پوشیده و کشادن چیز را از چیزی بیرون
 آوردن خبر و کسب کشادن و کندن قبر را گویند نابع جو شیدن آب از چشمه و درختی است که تیره کان از آن میارند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صاف

۷۰۳

بُئَل تیر باشد بنال و بنال جمع نبت بنوح بضم نین فریاد و آواز سگان باشد نبوة از کار ماندن و کند شدن
زشت صورت کشتن و قاصر ماندن باشد و موضع مرتفع زمین یا نیز گفته اند سبزه دون و فرومایه باشد بقیل حسب
و کا و نجیب است نساج بالکسر بچه گرفتن از شره و کوفند نثار بسیار طعمه زنده بمالند و تلخیص کننده در کلام و
بشدت گویند و فساد کننده و جذب کنند باشد نثایف برگزیده و چسبیده باشد نثقف بافتح بگیند
موی و برگزیدن و بدست خود چیدن و بختین غله یا میوه یا وغیره را بدست خود چیدن نجات شجاعت و
شدت باشد سحجه باضم طلب آب و گیاه کردن در موضع آنها سحجل بافتح نسل و اولاد و فرزند و آب روان
باشد سحوة بافتح زمین بلند باشد سحج خون اندرون بدن خاصه و خون سیاه سحر کشتن شتر و بریدن
سینه و زدن بر سینه و یازدهم و دوازدهم ماه ذی الحجه سحر سیر عالم با هر متعجب و نیک داناراکو سب کسالت
بالکسر و اذن چیزی که عوض آن گرفته باشد و دعوی کردن و قرض و بخش بیعوض نیز باشد سحور بضم نین جمع
سحر است سحبه باضم خلاصه و برگزیده هر چیزی باشد سح فح نون و تشدید دال نوعی است از بوی خوش و نین
ستور و پراننده شدن و رسیدن شتر و پشته بلند و بالکسر مثل و مانند و همنا باشد و در فارسی معنی رشد و افزونی و بگوش
مدب بفتح نین دو بر هفت باشد در بازی نرد مثل خاست باشد نرکه بفتح نون و کاف فارسی معنی
جرکه و حلقه زدن و صف کشیدن مردم و حیوانات دیگر باشد کویند ترکی است نرز بافتح اندک و میره نرغ
بافتح جمع نزع است که انداختن فساد و تباهی میان مردم و تباها کردن و عیب کردن و طعمه زدن و اغرا باشد نرقت
بفتح نین خفت و طیش و سآب و چستی باشد و بضم نین مثل نرقات جمع نرل باضم آنچه پیش همان
ارزاد طعام و غیر آن و عطا و برکت نیز باشد نر همت پاکی و دور شدن از بدی و باطراوت و صفا باشد
نرغ غریب و پرداختن از کار باشد نر مذ کسر اول و فتح ثانی اندو بکین و غمناک و فزوده و فرو مانده و فرو
بگننده و پرشورده و سرگشته و خشکین و پست و ضعیف را کویند نساج علمای بی نظیر باشند نسج بافتح
پارچه و تلخیص کلام باشد نسک بضم نین قواعد خدای پرستی و قرآن و ذبح حیوان به تسلیب بافتح نرل
کفتن و بلند گوهر نشابه باضم تیر باشد نشوة بافتح مست شدن و بالکسر بوی یافتن و دانستن خبر نص
رفع حدیث و گذاردن مناع را بالای هم دیگر نصاب بالکسر و سه کار و دشمنی و اصل که زکوة بران بود
شود نصال جمع نصل است که معنی پیکان تیر و تیغ و نیزه و کار و دوش نیزه و کار و باشد نصار بافتح
خالص هر چیزی را عموماً و ذرا خصوصاً گویند و قبح چوبین نیز باشد نصارة بافتح تازه روئی و تازه و آبدار و نیکوئی
نصا صفة بافتح و اضم بعت آب و غیره باشد نصرة بافتح حسن و رونق و تازگی و نیکوئی و سیرابی نصیر
زریانقره و چیزی تازه نطاسی طبیب نیک و اساد و انا نطاق برع تقریبی و در عبارت و صاف معنی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

فرهنگ و صف

۷۰۴

ربع مسکون آمده از قبیل تسمیه کل بسم جزء و کمر بند را نیز گویند **نطایف** آبهای قلیل که در ده دلو و مشک بنا
 و در یا با نسیب گفته اند **نطع** بالفتح بساط چرمی و بساط شطرنج و کام و مطلق بساط نیز باشد **نطف** بضم
 اول و فتح ثانی گوشوار باشد **نطراء** جمع نظیره است که مانند باشد **نعب** بالضم آواز زاغ باشد **نغق**
 مثل نعی خبر موت را گویند **نقار** دوری کردن و جرع باشد **نقشه** دم و مدین **نقعات** جمع نقت
نقح رایجه خوش و معنی قطعه نیز آمده است **نفض** بالفتح فشاندن جاه و رخت تغییر فریاد و بوق باشد
نقاب نقب رنده **نقابته** بالکسر نقیبی کردن **نقات** بالضم اجار و برگزیدگان **نقار** کدورت
 و از دکی باشد **نقاوه** بالضم برگزیده و خلاصه باشد **نقص** کاستن دگی قدر و آبرو **نقلت** بضم
 نقل کردن **نقوع** بالفتح سیراب شدن و باوردن خبر و خیسانیدن چیزی **نقیبت** بزرگی نمودن بر
 قوم از نقیب است که بزرگ طایفه باشد **نقیر** اصل و دانه خرما و حقیر **نقع** چاه بسیار آب و آب میوه خشک
 که خیسانیده گرفته باشد و آب ایساده و بانگ و فریاد و شیر خالص است **نقیمه** بالضم خلاصه و برگزیده چیزی
باشد نکال بالفتح عقوبت و عذاب و شکنجه باشد **نکبا** بالفتح بادیت سوزنده **نکول** بازگشتن از قول
 و از سوگند باشد و بازگشتن از دشمن را نیز گفته اند **نماری** نقات و خطوط سیاه و سفید و جاهائی که بر
 صید کرک سازند و کوفند در آن بنند **نمائی** سخن چینی **نمرق** بضم نون و نیر کسره هر دو باش خورد و
 نمالین بالین و لاغر و باریک و خورد **نمط** بالفتح طریقه و نوع **نمیمه** سخن چینی نوا صحبت و همرا
نوالغ شعرائی با جودت و نیز همگی از شعرائی مخصوصه عرب را میگویند **نوامی** خلقهای خدا و شاخهای درخت
 انکو که بران خوشها باشد **نوان** جهان و خزان باشد **نوایب** حوادث و مصیبتها باشد **نوشین**
 بضم اول بمغولی سردار را گویند **نوبته** بالفتح وقت چیزی و مدت و کثرت و کار سخت و مصیبت و کرب و بی از
 سپاهیان و در فارسی خیمه بزرگ و نقار باشد **نوک** بفتح اول بترکی هم شور و چاک را گویند **نهبوع**
 بضم اول نام طایر است و کشتی بلند تندر فاری که آنرا **نویج** نیز گویند مغرب دونی است **نهره** بضم اول
 شتاب چیزی را ر بودن **نهمک** جامه کهنه پوشیدن و مبالغه در اکل طعام و در هر چیز ضعیف نمودن تب
 و بیماری کسی و سخت عقوبت نمودن **نهمت** بفتح اول بلوغ بهمت و خویش در چیزی و حاجت باشد

حرف الواو

و آزع کسی که تدبیر امورش کر کند و بمعنی زجر کننده و سگ نیز هست و **واسف** پوست یا موی کننده
 باشد و **وافد** سوار بر اسب نجیب و شتر پیش رود رسول در و نده نرو پاوشا و **واقفوا فی ابی جا**
 ای فی باطل و آل نوعی از ماهی فلوس دارد و **وبال** بفتح اول شدت باشد و **وبل** باران

درشت شدید و تدبیر فحتمین منج و دند و شایق جمع و شیفته است که عهد و پیمان محکم باشد و ثوب بر
 باشد و شیر بستر نرم و شیره زن فربه پرکشت که موافق بهنجاری باشد و جار بالفتح خانه کفزار
 و جاهت صاحب جاه و بزرگواری بودن و روی شناس شدن و جل بفتحتمین رسیدن و کسر جیم
 رتنده و خیر کوتاه و مختصر باشد و جمیع الم در در باشد و حال کل رقیق باشد و خامت
 کرانی و دشواری و ناسازگاری و ناگوارائی باشد و رج بالفتح قدر و مرتبه و بمعنی گذن نیز هست و رد
 کسر و اوپاره از خواندن و موطن آن و وظیفه و نردآب ماندن و بالفتح کل و شیر درنده و اسب کلگون و بضم
 لکسر و درخت باشد و رفاع بالفتح اتم ربیع شاعر است وزن جمیله و وسط سینه را نیز گفته اند و رسی
 بشید یاء فربه با شحم و سم باران بهار و سن بفتحتمین اول خواب و سنگینی آن و نفاس نیز باشد
 و شاح بضم و کسر ادیم عربین که مرتجع بجا بکنند و شاقان بالقصم غلامان و خدمتکاران باشند
 و شایسته سعادت و نمیده باشد و شاح جمع و شاح است و شمر بالفتح روشن و نیک و تیز کردن
 باشد و شک بالفتح شتاب باشد و شکرده بالفتح جلد چسبان باشد و ششی بفتح اول
 نقش ثوب باوان مختلفه و شیفته گوشت قدیر را گویند و صالیف جمع و صیفه است که گزینک باشد
 و صمت بالفتح عیب و نکستی و کسالت باشد و طاء موضع پست زمین که بسیار درستی نباشد و شکار
 نیز گویند و طاعت کرفاری شدید و عمل بالفتح پایه و چاره و کسر دوم مرد قوی و برکوی
 و عول بالقصم مرد محشم باشد و غا بالکسر باران و طرف باشد و صوت و جلبه نیز باشد و جکت رابرا
 آن دعا گویند که در آن صوت و جلبه بود و قد اجتم باشد و او فا و جمع است و فا و و فوات کسر
 و او دار شدن و قرب و نزدیکی پادشاه نیز باشد و فد و دو دو همان شدن و نزول در جانی بود و فود
 مثل و قاحت سخت روئی و بیشتر می باشد و قاد ظریف و مضی بود و قاف موافقت باشد
 و قدت شدت گرمی را گویند و وقع بالفتح جای بلند و مکره و سختی سر و دخیلیک و بخت در انداختن و
 سخن از چهره رساندن و تیز کردن مردم را بجن و کار و دشمنی را تند نمودن بفسان و وقع بالفتح جکت
 و کاف معارضه کننده و عیب دارنده و بسیار قطره چکنده و گناه کننده باشد و کمر بالفتح آشیان طای
 و کید موثق عقد و قصد کننده و تا کید کننده و قائم باشد و ولاء و ولای بمعنی ملک و متابعت و
 تقلید باشد و بمعنی دوستی و یاری و پیاپی نمودن کار نیز هست و مبيض لامع و درخشنده باشد و لی
 بفتح اول و سکون ثانی تعب کشیدن و ست شدن و واگذارون و ترک دادن و بالازون استین و کس
 صفت مشبهه بهین لغت است و ماد بالکسر زمین مای است و کودال باشد و هله بالفتح مرتبه و دفعه و ل

۵
۱۰
۱۵
۲۰
۲۵

فرینک و صفا

۷۰۶

حلول شر و فضیحه و سخی و عذاب و نام وادی است در دوزخ و گفته شده نام بیابانیت در غایت گرمی و نیز نام چاهی
یا در است که در چشم میث

حرف الهاء

- ۵ **با** بنای خراب را گویند و بمعنی مهتور و نیز ضعیف ساقط باشد و در فارسی هر چیزی در پی و رشته شکسته
و فضله هر حیوان و متخیر و در مانده و خاموش و دیوانه را گویند و نیز گوشت کهنه شده و مهار شتر را گفته اند
- با**مه تخفیف میم سر هر چیز را گویند و بشد میم هر جانور هر دارکشنده و مطلق جانور نیز باشد **با** کم
حیران و سرشته باشد **هتک** پرده دری و تخفیف و فصاحت باشد **هجو** ع خوابنده شب است **هجر**
- ۱۰ **حوض** بزرگ را گویند **هدب** بالفتح دوشیدن و میوه چیدن و بضم و ضمتین موسی شرکان و بضمین
برگی را گویند که پنهان دارد و هر برگ درختی که همیشه سبز است چون برگ سرو و شاخ کلبا هی که برگ ندارد و آن شاخ
قایم مقام برگ است **هدو** بالفتح آواز غلیظ سخت و مر و ضعیف و بضم با اسم ملک الذی یا خذ کل عقیبه عیسا
هدم بالفتح ویران کردن و باطل نمودن و بضمین آنچه از کناره چاه خراب شده باشد و بسیار از نمودن شتر
ماده زرا **هدنه** بالضم صلح و آرامی و آشتی باشد **هدیل** آواز کبوتر و قمری و غیره و کبوتر زینب گفته اند
- هدینه** آرامی و سکون و رفاهیت باشد **هدر** بالفتح پزیان و سپیده را گویند **هرد** بالضم سخن
باطل و سپیده **هرب** بالفتح کزکین و بوخت باز پس رفتن باشد **هر بد** کبسه اول و ضم سیم تخفیف میث
۱۵ **که** خادم تشکده فارسیان باشد **هرمان** دو کسب بزرگ از میان کنند با می ساخته قدیم بسیار است
که در مصرت باشد **هروله** بفتح اول و سیم نوعی از زقار است که حاجیان در گم کنند و از اعمال حج میا
هر هفت زینت باشد و آرایش هفت کانه را که عبارت است از خنا و بومه و کلگون و زرنک و غالیه و سر زینت گویند
بهر از هفت فتنه باشد **هرت** حرکت و نشاط و ارتباح باشد **هرم** بالفتح شکستن تشکله از هر چیز
و کسب ز امان سخت بارنده **هر سیم** بالفتح شکستن چیزی و خورد نمودن آن و کلاه خشک و پوسیده و مرد لاغر باشد
- ۲۰ **هر صورت** درنده باشد **هر صببات** بالفتح جبال فبسطه برارض بضمه مفرد است **هر طال** ابرار نیز
پی در پی داشتک بیارودان از چشم **هرفت** اخگر نیاره هفت طبقه دوزخ یا هفت تشکله مشهور هفت
بفحین خطا باشد **هطوع** شدید الحرص قلیل الصبر را گویند **ههل** بفتح هر دو و موسی نازک **هپ**
- ۲۵ **دستی** نیز می باشد **هماز** بسیار عیب کننده و چشم اشاکه کننده و سخن چین باشد **همس** بالفتح آواز نرم و
جنین است **هموع** بالضم فرو ریختن اشک **هنی** بمعنی سیرت **هنیسی** بمعنی کوارا باشد **هوا**
جمع هجر بالفتح نیم در بسیار گرم را گویند **هوا جس** بمعنی وسوسها باشد **هوا و نرمی** و امید و صلاح

درخت هواؤ جمع هوده طایری است هواطل بارانهای عظیم درشت و سخت متفرق هواقم جمع نام
که حشرات باشد هوان بالفح خوری باشد هوش بفتح هاء جنبدین و برخواستن بفتنه و دوشدن و برآفتن
و فتنه نمودن و عدوبیاری از هر چیزی و اضطراب قوم هویا هاء سهل و آسگی و وقار نیز باشد هویجا
حرب و کارزار باشد هویون شتر و گویان است

حرف الیاء

۵ یار شمشعی بفتح سیم ترکی صلح و زیب و پوشاکی و موافقت را گویند یارغو مواخذه و پرسش گناه
و تقشیش آن باشد ترکی است یاسا بمغولی قاعده و قانون و سیاست باشد یاساق ترکی بعثت و تم
و سفر و کومت و مددی که پادشاه یا نزار رعیت کنند در دادن لشکر بدون موجب وقت ضرورت و تیاری جنگ
باشد یاسا میشی بمغولی پسندیده و نیز کارسازی و سرانجام کار را باشد یاساور بضم واو ترکی صف
آرامی باشد یا سچ بکسر سین ترکیان دار یا تیری که پادشاهان نام خود بر آن گویند و بضم سین جیم فارسی برآمده است
۱۰ یام بمغولی سب چا پار و چا پار خانه را نیز گویند یلمیه هر چه ظریف و بی نظیر بود یراع بالضم نی قلم باشد
یرت بالضم ترکی مقام و آرامگاه و مقبره باشد یرغو بالفح بمعنی یارخواست که گذشت یرکغ بالفح
و الضم فرمان پادشاه و رحمت باشد مغولی است یرلیغیدن بمعنی چپاکی باشد گویند ترکی است محو
ادواق گوید که این لغت در بیچیک از کتب معتبره دیده نشده و آنچه نوشته شد از کتاب غیر معتبره گرفته که اول و آخر
نداشت و مؤلفش نیز معلوم نبود یرک بفتح اول و ثانی مقدمه و پیشرو لشکر و پاسبان و جاسوس را نیز گویند
۱۵ یسار تو انگری و دست چپ را نیز گویند یساور همان یاساور را گویند یساول صف آرامی باشد
ترکی است یسون بالفح و الضم ترکی و ستور را گویند یسیر بمعنی قلیل باشد یسلا میشی بمغولی
ریبری باشد یصاع توده بلند و فراز و فراخ باشد یلمق بفتح اول و سیم معرب یله است که قبا و جاش
پوشیدنی باشد یلملم بفتح یا و هر دو لام نام وادی و یا موضعی است که ایل یمن در آنجا احرام بندند یلمه بفتح اول
و ثانی بمعنی را و در کرده و کج که مقابل رست است وزن قبه را نیز گفته اند و بمعنی بهیوده و هرزه و تنها فرد
۲۰ و دو ان و آمان نیز آمده یسکه و نیکی بکاف فارسی نوز را گویند یورت بضم اول و دو مجهول مقام
و مقبره باشد ترکی است یوسا میشی بمعنی یاسا میشی است که گذشت یوسون ترکی و مغولی طریقه و قانون
گویند یسلاق ترکی مصیف را گویند که جای نادن تابان باشد و چراگاه و میدان را نیز گفته اند

۵

۱۰

۱۵

۲۰

بعون الله ومنه وحسن توفيقه كتاب مستطاب ووصاف الحضرة تصنیف اویب فضل الله ابن عبد الله
 شیرازی که مشتمل بر ذکر احوال سلاطین مغول و اوان استیلاهی ایشان بر اکثر معموره عالم میباشد و چنانچه
 مصنف خود ایراد نموده که مقصود اصلی او نه تاریخ نویسی و وقایع نگاری بود بلکه آنرا موضوع بدایع ترسل و علم
 معانی و سخن رانی نموده و حکایات را باالعرض پیرایه تصویر ساخته و از روی انصاف در یافت سخن طرازی شیوه
 فصاحت کسری و حسن ابداع و اختراع و تضمینات نظم و نثر و غیره مستغنی از اوصاف و صیت شهرت
 او جمله قاف تا قاف است سخن بر فصیحی در عین فصاحت اگر با دمی لاف همسری زند بلا خلاف جهان
 حکایت زردوز و بوریات و کلام هر بلغی با کمال بلاغت اگر با دهم چشمی نماید بدون کراف همان حدیث
 بهامی و طریق خطافست در بند معمور بهشتی سعی و فرمایش عالیجناب معالی القاب فضایل و ککالات
 النسب سلاله الاعاظم والا عالی نتیجه الافاضل والا الهالی فخر الانامی و جید الزمانی اقا محمد مهدی صفهانی
 بخط فقیر حقیر سر ابا تقصیر قل عمباء الله محمد ابراهیم الشیر با قافل مرحمت و خفران
 بناه جنت در رضوان آسگاه استغرق فی بحر رحمت الله الملك المنان محمد حسین خان اولیا سمیع الشیرازی مطبع
 عالیشان عزت و سعادت تو امان عمده الاعیان اساتذ و المطبعین و التوسمین جناب اقا میرزا محمد حسن کاشانی

۵

۱۰

صفت رقیم و سمت طبع و ترسیم یافت فی یوم الاربعاء

سادس عشر شهر رجب المرجب من شهر سنة

تسع وستین و اربعین بعد الالف

من الهجرة النبویة

۱۵